Anton Fabian

Vydarený život I.

Zamyslenia inšpirované evanjeliom

Košice 2010

Autor
© Anton Fabian

Nihil obstat
Mons. Prof. ThDr. Gabriel Ragan, PhD

Imprimatur
Mons. Prof. ThDr. Stanislav Stolárik, PhD, pomocný biskup

Lektorovala
JUDr. Mgr. Mária Sedláková, PhD

Technická spolupráca
Mgr. Denisa Ferková, Ing. Anna Sedláková, Ing. Andrea Bertová

ISBN

OBSAH

I. Úžas nad Jeho láskou

1. Príbeh lásky (*Zabudol som ťa včera pobozkať; A-cr-11)*
2. Láska - vzťahová štruktúra (*Dialóg lásky v spoločenstve; Trojica)*
3. Boží prístup (*Skromnosť, tichosť Božia; Vianoce 2)*
4. Sila lásky nad korisťou (*Láska, podelenie; Turíce)*
5. Umiestnenie Božej vlajky na zemi (*Vianoce-darovaný čas; Polnočná)*
6. Boh dáva volebný hlas mne (*Voľby - nie demokratické; Kvetná nedeľa)*
7. Konjunkcia - spojenie Boha a človeka (*Vtiahnutie do Božej hry; Zjavenie Pána)*
8. Byť ovplyvňovaný silou lásky (*Vátiť sa ku koreňom; Zelený štvrtok)*
9. Sadnúť si na miesto radosti (*Kristovo prijímanie; Božie Telo)*
10. Právo volať Boha: Otec (*Čo mám z krstu? Krst Pána)*

II. Láska medzi ľuďmi

11. Žiť pre druhého, nielen vedľa druhého (*Hostina Herodes versus Ježiš; A-cr-18)*
12. Objať a pobozkať - zabudnutá pravda (*Vidieť Ježiša v blížnom; A-cr-34)*
13. Ako sa má vaše srdiečko? (*Megaprikázanie; A-30)*
14. Dotyk a odkaz (*Manželstvo ako sviatosť; Svätej rodiny)*
15. Prítomnosť Boha viazaná na lásku *(Svedectvo starostlivosti o chorých; A-cr-5)*
16. Miláčik a skupáčik *(Vinica; A-cr-27)*
17. A je po sláve *(Sláva = vzťah, duch, láska; A-veľk-7)*

III. Otvoriť sa novým možnostiam - viera

18. Životná úroveň a úroveň života *(Duchovné pred materiálnym; A-cr-8)*
19. Zachrániť sa skôr, ako príde nešťastie *(Vložiť život do Božích rúk; A-adv-1)*
20. Boh sa prispôsobuje človeku (*Viera a dôvera v Boha; Narodenie Pána)*
21. Otvoriť sa novým možnostiam *(Mesianizmus - uveriť Božím prísľubom; A-adv-3)*
22. Dôležitosť zvnútornenej religiozity *(Spiritualita v psychológii; A-cr-9)*
23. Byť vnímavý na to, čo je iné *(Darovať sa - nebyť sústredený len na seba; A-adv-4)*
24. Ráno sa mi ani nesnívalo, čo sa večer so mnou stane *(Človek - stávajúci sa; Nový rok)*
25. Poklad všedného dňa *(Zázrak maličkostí; A-cr-17)*
26. Príťažlivosť zemská a Božia *(Gravitačné pole lásky; A-cr-19)*
27. Viera - povinnosť alebo láska? *(Pozvanie na svadbu; A-cr-28)*
28. Kto verí - žije v prepychu *(Daň cisárovi; A-cr-29)*
29. Satanova teória sa veľmi podobá na pravdu *(Primát Boha; A-pôst-1)*
30. Rovnováha *(Život duchovný a materiálny; A-cr-13)*
31. Pravdivo vidieť a hodnotiť seba *(Oči rozumu, srdca, viery; A-pôst-4)*
32. Umierať s vlastnou pomocou ? *(Robíš môj život novým; Nanebovzatie)*
33. Nežiť na základe vlastníctva *(Žiť z kultu; A-veľk-4)*

IV. Návrat k stratenej kráse

34. Čistenie a zlátenie *(Zmena zmýšľania i konania; A-adv-2)*
35. Vlastná svadba a cudzí pohreb *(Pokánie: byť určovaný Bohom; A-cr-3)*
36. Krv dobrá, ale človek zlý *(Posun k milosrdenstvu; Veľk-2)*
37. Nesúdi, ale obhajuje *(Paraklétos, milosrdenstvo; A-veľk-6)*

38. Navoňaný - návrat k stratenej kráse *(Pomazaný, natretý, navoňaný; A-cr-21)*
39. Vnútorné premiestňovanie *(Prijatie alebo odmietnutie Boha; A-cr-2)*
40. Dvojsmerná cesta *(Colník XY; A-cr-10)*
41. Pozvanie, obrátenie, poznanie *(Mne ide o teba; A-pôst-3)*

V. Vedieť odpustiť

42. Odpustenie *(Reťazová reakcia; A-cr-24)*
43. Vzdať sa práva na odplatu *(Boh nepotrebuje pomstu; Veľký Piatok)*
44. Moja pravda *(Konflikty - riešenie; Štefan)*
45. Kopírovať Božiu vlastnosť (Odpusť nám, ako i my odpúšťame; A-cr-7)
46. Súdny a modlitebný tribunál *(Napomínanie A-cr-23)*

VI. Dozrievanie

47. Posvätnosť voľného času *(Sústredené ticho a výkon; A-cr-14)*
48. Formovanie podľa Božieho slova *(Test; A-cr-15)*
49. Nie nádych a výdych, ale vyrazený dych *(Poznať - milovať; Petra a Pavla)*
50. Viac tvári, viac podôb *(Vizualizácia; A-pôst-2)*
51. Odrobinka ľudská a božia *(Univerzalizmus spásy; A-cr-20)*
52. Pracovať s chuťou *(Vinica; A-cr-25)*
53. V každom z nás je syn poslušný i neposlušný *(Lenivosť i usilovnosť; A-cr-26)*
54. Talent - pridaná hodnota *(Zdokonaľovanie sa; A-cr-33)*
55. Dať udalostiam nové meno *(Posúvať svet dopredu; Nepoškvrnená)*
56. Kvalita života *(Vvierohodnosť svedka; Všetkých svätých)*
57. Správna predstava *(Vidieť správne; A-veľk-3)*
58. Každý tvrdí, že má pravdu *(Pravda je v láske; A-veľk-5)*
59. Odbornosť a povrchnosť *(Spravodlivosť a láska; A-cr-6)*
60. Nevíriť prach okolo seba *(Súlad medzi rozprávaním a konaním; A-cr-31)*

VII. Napriek ťažkostiam

61. Ukáž, aký si majster ! *(Prekonávanie ťažkostí; A-cr-22)*
62. Zmeniť uhol pohľadu *(Klietka s levom; A-cr-4)*
63. Nebojte sa *(Odvaha pri vyznávaní; A-cr-12)*
64. Moc prírody a moc Božia *(Pšenica a kúkoľ - dobro a zlo; A-cr-16)*
65. Zdvihnúť ťarchu utrpenia *(Priložiť svoje utrpenie k Ježišovmu; Sedembolestná)*
66. Výška Boha je mierou človeka *(Návod ako vyzdvihnúť človeka; Nanebovstúpenie)*
67. Svadba a pohreb *(Poznačení prítomnosťou Boha; A-cr-32)*
68. Prasknutý život *(Boh vie urobiť život tam kde je smrť; Biela sobota)*
69. Dívať sa na druhý breh *(Nasávať večnosť; Zosnulých)*
70. Poistenie života *(Nádej a vzkriesenie dobra; Veľká noc)*
71. Koniec a cieľ *(Smrť, nesmrteľnosť a zmysel života; A-pôst-5)*

Liturgický register

Advent - Vianoce

Prvá adventná nedeľa A (č. 19)
Druhá adventná nedeľa A (č. 34)
Nepoškvrnené počatie Panny Márie (č. 55)
Tretia adventná nedeľa A (č. 21)
Štvrtá adventná nedeľa A (č. 23)
Polnočná (č. 5)
Narodenie Pána (č. 20)
Svätého Štefana (č. 44)
Svätej Rodiny (č. 14)
Slávnosť Bohorodičky Panny Márie (č. 24)
Druhá nedeľa po Narodení Pána (č. 3)
Zjavenie Pána (č. 7)
Krst Pána (č. 10)

Pôstne obdobie

Prvá pôstna nedeľa (č. 29)
Druhá pôstna nedeľa (č. 50)
Tretia pôstna nedeľa A (č. 41)
Štvrtá pôstna nedeľ A (č. 31)
Piata pôstna nedeľa A (č. 71)
Kvetná nedeľa (č. 6)
Zelený štvrtok (č. 8)
Veľký Piatok (č. 43)

Veľkonočné obdobie

Veľkonočná vigília (č. 68)
Veľkonočná nedeľa (č. 70)
Druhá veľkonočná nedeľa (č. 36)
Tretia veľkonočná nedeľa A (č. 57)
Štvrtá veľkonočná nedeľa (č. 33)
Piata veľkonočná nedeľa A (č. 58)
Šiesta veľkonočná nedeľa A (č. 37)
Nanebovstúpenie Pána (č. 66)
Siedma veľkonočná nedeľa A (17)
Zoslanie Ducha Svätého (4)
Najsvätejšej Trojice (2)
Najsv. Kristovho Tela a Krvi (9)

Obdobie cez rok

Druhá cezročná nedeľa A (č. 39)
Tretia cezročná nedeľa A (č. 35)
Štvrtá cezročná nedeľa A (č. 62)
Piata cezročná nedeľa A (15)
Šiesta cezročná nedeľa A (č. 59)
Siedma cezročná nedeľa A (č. 45)
Ôsma cezročná nedeľa A (č. 18)
Deviata cezročná nedeľa A (č. 22)
Desiata cezročná nedeľa A (č. 40)
Jedenásta cezročná nedeľa A (1)
Dvanásta cezročná nedeľa A (č. 63)
Trinásta cezročná nedeľa A (č. 30)
Štrnásta cezročná nedeľa A (č. 47)
Pätnásta cezročná nedeľa A (č. 48)
Šestnásta cezročná nedeľa A (č. 64)
Sedemnásta cezročná nedeľa A (č. 25)
Osemnásta cezročná nedeľa A (11)
Devätnásta cezročná nedeľa A (č. 26)
Dvadsiata cezročná nedeľa A (č. 51)
Dvadsiata prvá cezročná nedeľa A (č. 38)
Dvadsiata druhá cezročná nedeľa A (č. 61)
Dvadsiata tretia cezročná nedeľa A (č. 46)
Dvadsiata štvrtá cezročná nedeľa A (č. 42)
Dvadsiata piata cezročná nedeľa A (č. 52)
Dvadsiata šiesta cezročná nedeľa A (č. 53)
Dvadsiata siedma cezročná nedeľa A (16)
Dvadsiata ôsma cezročná nedeľa A (č. 27)
Dvadsiata deviata cezročná nedeľa (č. 28)
Tridsiata cezročná nedeľa A (č. 13)
Tridsiata prvá cezročná nedeľa A (č. 60)
Tridsiata druhá cezročná nedeľa A (č. 67)
Tridsiata tretia cezročná nedeľa A (č. 54)
Tridsiata štvrtá - Krista Kráľa A (12)

Slávnosti svätých

Petra a Pavla, apoštolov (č. 49)
Nanebovzatie Panny Márie (č. 32)
Sedembolestnej Panny Márie (č. 65)
Všetkých svätých (č. 56)
Spomienka na zosnulých (č. 69)

Úvod

Vydarený život je túžbou každého človeka. No skutočne vydarený mal iba jeden: Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi. Dokazuje to jeho smrť a zmŕtvychcvstanie, oslávenie darované Otcom. A práve Ježišova cesta k vydarenému životu sa stala inšpiráciou pre vznik tejto knihy.

Autor sa v nej nechal viesť podnetmi, ktoré vyslovil Ježiš Kristus a neskôr zapísali evanjelisti. Tieto podnety sú nám predkladané v každej službe ohlasovania Božieho slova, či už ide o katechézu alebo nedeľné homílie. Božie slovo najistejšie vedie človeka k zmysluplnému a vydarenému životu. V tejto publikácii je pozývaný nechať sa ním viesť a odpovedať svojím konaním.

Kniha môže poslúžiť každému, kto sa zaujíma o prehĺbenie svojej osobnej spirituality. V našej uponáhľanej dobe, pri množstve úloh a termínov sa čas pre Boha stáva luxusom a viera skoro prepychom. Mnoho ľudí si náboženské úkony nedopraje. Popri vytúženom bohatstve a pohodlí sú paradoxne chudobní. Skúsenosť dokazuje, že to nie je cesta k vydarenému životu. Naopak: ticho, zamyslenie, meditácia, modlitba a náboženské obrady sú prostriedkom na objavovanie úžasu nad životom.

Autor sa už pred tridsiatimi rokmi spolu so zosnulým priateľom Júliusom Chalupom (1950-1991) zaujímal o publikovanie kázní. Samizdatovým spôsobom vydali Homílie, Služba v slove a Posila v slove v trojročných liturgických cykloch. Kniha, ktorá teraz vychádza je samozrejme iná, ale tak ako vtedy samizdaty, aj dnes sa pokúša o nápad, iskru, vtip, ktorým sa služba ohlasovania stáva prijateľnejšou. Začína vždy ľahším, žartovným štýlom aby sa potom prešlo k témam vážnym, teologickým a mystagogickým. Príhovory v rádiu Lumen (viac ako desať rokov) a vyučovanie homiletiky na teologickej fakulte odzrkadľujú autorovu skúsenosť v oblasti ohlasovania Božieho slova.

Kniha týchto zamyslení odpovedá na otázku: čo mám z toho, že verím v Boha? Aký úžitok mi môže viera priniesť? Každý človek si kladie takéto otázky. Ak nájde odpoveď, potom je už len malý krôčik k tomu, aby sa Boh stal „najvyšším dobrom“ a zaujal prvé miesto, ktoré mu patrí.

Prajem si aby aj prostredníctvom takýchto kníh sa naplnila požiadavka novej evanjelizácie, a mnohí ľudia objavili vzťah k Bohu ako hodnotu, ktorá dáva zmysel každej ľudskej siuácii.

Košice november 2010

+ Mons. Bernard Bober
košický arcibiskup - metropolita

I. Úžas nad Jeho láskou

1 Príbeh lásky

Mt 9, 36 - 10,8 Zvolal svojich dvanástich učeníkov a vyslal ich
Jedenásta cezročná nedeľa A : Zabudol sm ťa včera pobozkať

Parížske noviny *Le Parisien liberte* medzi inzerátmi zverejnili nasledujúci text: „Zabudol som ťa včera pobozkať, odpusť. Všetko moje je tvoje.“ Namiesto podpisu bolo mobilné číslo. Na druhý deň dostal inzerujúci štyristopäťdesiatšesť sms. Toľko dievčat reagovalo na vetu: „Zabudol som ťa včera pobozkať, odpusť.“[1]

Tento kuriózny inzerát svedčí o tom, ako všetci ľudia majú záujem o príbeh lásky. Deti sa pýtajú doma otca a mamy: „Ako ste sa zoznámili?“ Ľudia si rozprávajú medzi sebou, kto, koho, kde, kedy spoznal, stretol, atď. Príbeh lásky je večne inšpirujúci, aj čo sa týka filmu, literatúry, piesní, sochárstva a všetkých druhov umenia.

Na tomto základe ľahko pochopíme aj to, prečo v Evanjeliu Ježiš poslal Dvanástich a povedal im: „Choďte a hlásajte: priblížilo sa nebeské kráľovstvo.“ (Mt 10, 7). Ako keby chcel povedať: „Choďte, apoštoli moji, a vyrozprávajte ľuďom príbeh lásky medzi Bohom a človekom!“ Lebo na svete jestvuje nielen príbeh lásky muža a ženy, ale aj príbeh lásky Boha k človeku. Aj on má svoje dejiny. Veriaci človek je svedkom toho, že v jeho živote Boh uskutočnil príbeh lásky.

Na Ježišovi z Nazareta apoštoli videli, že Boh tento svet naozaj miluje. Uzdravoval chorých, liečil každý neduh, povzbudzoval útešnými slovami (porov. Mt 9, 35). Na kríži nenadával, nehrešil Rimanov, a veľkňazov, nepreklínal vtedajšiu náboženskú hierarchiu, ako to bežne robili obyčajní ukrižovanci. Keď zomieral s láskou na perách, apoštoli pochopili, že na ňom Boh najkrajšie vyrozprával príbeh lásky k človeku.

Apoštoli boli tak dotknutí týmto príbehom lásky, že mohli splniť Ježišovu požiadavku a ísť do sveta. Nie s úmyslom založiť nejakú faru, alebo vytvoriť modlitbové spoločenstvo. Nemali na mysli nejaké štruktúry, liturgiu, obrady, modlitby... Mali na pamäti jedno: tak, ako Boh miluje mňa, tak miluje aj iných ľudí, preto musím jeho príbeh lásky zvestovať. Možno aj druhý človek sa otvorí Bohu tak, ako som sa otvoril ja.

Keď teda počúvame vetu: „Choďte a hlásajte: priblížilo sa nebeské kráľovstvo“ (Mt 10, 7), určite by sme si nemali predstavovať územie, vojsko, hrad, žezlo, moc, sluhov a pánov, krásne šaty, zlaté poháre, taniere a hostiny, lebo to patrí ku kráľovstvu pozemskému. Božie kráľovstvo, to je príbeh Božej lásky k človeku.

O tom, či sme vstúpili do Božieho kráľovstva, či Božie kráľovstvo je v nás, sa presvedčíme veľmi rýchlo odpoveďou na otázku: Aký je príbeh lásky Boha ku mne? A ako tá story vyzerá opačne – ja k Bohu? „Zabudol som ťa včera (v modlitbe) pobozkať, odpusť“ - možno aj toto je náš postoj voči Bohu.

V gréčtine a neskôr v latinčine sa vzťah Boha k človeku volá mystagogiou. Boh má náklonnosť k človeku, odpúšťa, povzbudzuje, dáva mu šancu na celú večnosť, lebo ho povolal k životu a naštartoval pre celú večnosť. Tento mystagogický vzťah je nová a večná zmluva. Boh ju nikdy neodvolá. Keď učeníci išli do sveta, odovzdávali mystagogickú skúsenosť o tom, ako nás Boh má rád a ako nás pozýva, aby sme aj my odpovedali svojím životom na jeho postoj.

Našou úlohou (každého jednotlivo, ale aj ako Cirkvi, spoločenstva) je vovádzať ľudí do tajomstva, do príbehu lásky medzi Bohom a človekom. Tak, ako sa príbeh lásky opakuje v ľudských dejinách mužov a žien, podobne sa opakuje príbeh lásky v duchovných dejinách každého z nás.

---

[1] BREZINA, J. (zozbieral): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, str. 21.

Kristus nedal príkaz, ktorý by zaťažoval a komplikoval život apoštolom ani nám. Nedal im nariadenie, uznesenie, ktoré by ich nútilo špekulovať. Dal im príbeh lásky, lebo len v ňom sa môže život vydariť.

Všetky naše náboženské úkony: modlitba, čítanie Písma, svätá omša, skutky dobročinnosti sú odpoveďou na Božiu lásku a v nich sa rozvíja aj náš príbeh lásky s Bohom.

Zaujímavo túto tému ilustruje aj David Farell. „Po dvadsiatich rokoch manželstva som objavil nový spôsob, ako oživiť našu lásku a vdýchnuť nášmu manželstvu druhý dych. Začal som sa stretávať s inou ženou“, píše, „a pritom to bol manželkin nápad. Povedala mi: „Sám vieš, že ju máš rád. Život je príliš krátky, musíme tráviť viac času s ľuďmi, ktorých milujeme.“ „Ale ja milujem teba,“ zaprotestoval som. A ona odpovedala: „Viem, ale máš rád aj ju. Nebudeš mi veriť, ale ja si myslím, že čím viac času stráviš s ňou, tým viac si aj my dvaja budeme bližší.“ No a ako obyčajne mala pravdu.

Žena, s ktorou som sa mal stretávať, bola moja matka. Mala sedemdesiatjeden rokov a už devätnásť rokov bola vdovou. Keď som jej zavolal a pozval ju na večeru a potom do kina, pýtala sa: „Čo sa deje?“ A ja som vysvetlil: „No, bolo by pekné, ak by sme spolu strávili určité chvíle – len my dvaja.“ „Dobre,“ povedala, „budem rada.“ Priznala sa, že povedala priateľkám, že ide na schôdzku so svojím synom. Nechceli jej veriť a určite sa budú pýtať, ako to dopadlo.

Raz v reštaurácii, mama povedala: „Keď si bol malý, ja som čítavala jedálny lístok tebe.“ A teraz keď už starká menej dobre videla, syn pochopil, že z opatrovateľky sa stala žena, ktorú treba opatrovať. Z chlapca, o ktorého sa bolo treba starať, stal sa opatrovateľ. „Naše vzťahy sa zmenili o stoosemdesiat stupňov.“

Dávid píše: „Začal som sa s mamou stretávať pravidelnejšie. Zašli sme na obed, rozprávali sme sa o práci, o rodine. Ona porozprávala rozličné rodinné klebety a hovorila aj o minulosti. Pochopil som, aké bolo pre ňu ťažké, keď počas II. svetovej vojny pracovala vo fabrike. Dozvedel som sa, ako sa stretla s otcom a so záujmom som počúval a pochopil, aké to bolo pre mňa dôležité. Veď vlastne to bol môj životopis v nej!

Ja som sa snažil žiť ako ostatní. Zarobiť peniaze, zabezpečiť rodinu, diár som mal plný termínov, všetko stihnúť a pri mame som sa naučil, že niekedy je dôležité spomaliť. A tam som pochopil, čo to je dobre využitý čas. Manželka mala pravdu: stretnutie s inou ženou pomohlo aj môjmu manželstvu. Stal sa zo mňa lepší otec, lepší manžel a dúfam, že aj lepší syn. Ďakujem ti za to, mama,“ končí svoje rozprávanie pán David Farell.[2]

Príbeh lásky medzi mužom a ženou, medzi synom a matkou vždy inšpiruje a posúva náš život. Aj príbeh lásky medzi Bohom a mnou. Má svoje zákulisia, má svoje krízy, to všetko je uskutočňovanie Božieho kráľovstva v nás. „Čím viac budeš mať rád mamu, tým si budeme bližší aj my dvaja. Lebo keď sa bude v tebe odvíjať príbeh lásky, bude to dobré i pre našu rodinu.“ Čím viac bude Kristus prítomný v našej duši a čím viac bude predmetom našej lásky, tým budeme my lepší a krajší aj v našom svedectve vonkajšieho života.

Ďakujme za každé prijímanie Slova i Tela Krista, za náklonnosť Boha k nám, napriek tomu, že niekedy musíme Bohu povedať: „Zabudol som ťa včera pobozkať, odpusť mi.“

2 Láska - vzťahová štruktúra

Jn 3, 16-18 Boh poslal svojho Syna, aby sa skrze neho svet spasil
Najsvätejšej Trojice A : dialóg lásky v spoločenstve

Jeden muž hovorí druhému: „Počúvam, že tvoja žena je veľmi vzdelaná.“ A druhý odpovedá: „Áno. Je doma v literatúre, v hudbe, vo výtvarnom umení, len doma nikdy nie je

[2] FARREL, D.: Iná žena. In: CANFIELD, J. (editor) a iní : *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998, str. 37-41.

doma.“[3] Vtip platí aj opačne, pretože aj o mužoch sa dá povedať: je doma v stavebníctve, v počítačoch, v politike, len doma nikdy nie je doma.

Kde a kedy je človek skutočne doma? Kde sa cíti ako doma? Domov nie sú len štyri steny. Až keď je človek „ubytovaný“ v srdci druhého a keď druhý je ubytovaný v jeho srdci, keď sú vzťahy lásky, vtedy sa v byte cíti človek doma.

Kde bol doma Ježiš z Nazaretu a kde sa cítil najlepšie? V evanjeliu čítame jeho vyjadrenie: „Ja a Otec sme jedno.“ (Jn 10, 30) Z tohto tušíme, akú skúsenosť mal s Bohom, ktorého nazýva Otcom.

Pre nás vždy bude otázkou, ako môže byť jeden Boh a v ňom tri Osoby. Ale vychádzajme z toho, že pravda o Najsvätejšej Trojici nevznikla za písacím stolom. Dogma o Trojici vznikla z toho, ako apoštoli počuli rozprávať Ježiša z Nazaretu. On žil s Otcom tak, že učeníci videli, „Ježiš vedie dialóg lásky“.[4] Ježiš rozumie Bohu a vie, že v Bohu je tento dialóg lásky podstatný.

Ježiš hovoril o Bohu ako o bytí vzťahovom, ktoré sa vyjadruje štruktúrou: Otec, Syn a Duch Svätý. Postupne z toho, čo Ježiš povedal a čo apoštoli mohli porozumieť z jeho skutkov a slov, sa sformulovala náuka, ktorú dnes nazveme Trojica. Od prvého storočia v kresťanstve sa krstilo formulou: „Ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“. Špekulácie o tom, čo to znamená, a ako môže byť jeden Boh v troch osobách, prišli v neskorších storočiach. Ale jasne sa tradovala Ježišova veta: „Iďte, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca, Syna a Ducha Svätého.“ (Mt 28, 19) Ovocím dialógu lásky je skutočnosť, že „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí“ (Jn 3, 16).

V Starom zákone Židia rozumeli pod spoločenstvom (po židovsky haburah, po grécky koinonia) ľudí, ktorí sú napr. na svadobnej hostine. Starý zákon nepoznal spoločenstvo človeka s Bohom. Na tento vzťah Židia používali výraz „berít“, t. j. zmluva. Židia vedeli, že Boh je niekto, kto má prevahu nad človekom, odstup od človeka, je transcendentný. Preto sa neusilovali vyjadriť spoločenstvo medzi človekom a Bohom.[5]

V Novom zákone sa Ježiš sa snažil pomôcť ľuďom pochopiť, ako je Boh „doma.“ Chcel odhaliť niečo z tajomného Božieho života. Preto vyjadril, že Boh je večný dialóg lásky. To podstatné v ňom je vzťah. Boh je Slovo a Láska, preto môže hovoriť, cítiť, odpovedať a milovať. Pretože je vzťahom, môže sa otvoriť pre vzťah k stvoreniam. Vo vtelení ukázal, že je možné, aby Boh vytvoril spoločenstvo s človekom.

Boh nie je len neprístupný, ale je aj Otcom, ktorý človeka vťahuje do spoločenstva so sebou. Tak ako vinič a ratolesť sú jedno, tak je Boh s človekom (porov. Jn 15, 1). Kresťanstvo teda prišlo s niečím, čo vyjadrovalo nielen horizontálne spoločenstvo - skutočnosť medzi ľuďmi, ale aj vertikálu, teda vzťah Boha k človeku a vzťah človeka k Bohu. I keď Najsvätejšej Trojici neporozumieme, môžeme sa od nej učiť láske, ktorá často chýba v ľudskom spoločenstve.

Ilustruje to aj nasledujúci príbeh o pracovnom kolektíve. Každý deň skoro ráno prichádzal do podniku výkonný a šťastný mravček. Trávil tam celé dni, pracoval a pospevoval si staré pesničky o láske. Pracoval usilovne a radostne, hoci ho nikto nekontroloval. Sršeň, hlavný vedúci, to považoval za nemožné, preto vytvoril miesto supervízora – kontrolóra, na ktoré prijal švába s veľkými skúsenosťami. Jeho prvou starosťou bolo určiť hodinu príchodu a odchodu a pripravovať o tom detailné správy. Z toho dôvodu potreboval sekretárku, ktorá by mu mohla pripravovať všetky podklady. Preto prijal pavúčicu, ktorá organizovala archív a vybavovala telefonáty. A mravček - ešte stále bol výkonný a šťastný - pracoval a pracoval.

Lenže sršeň, hlavný vedúci, nebol spokojný s hláseniami. Chcel ešte aj porovnávacie tabuľky a grafy, ukazovatele riadenia a analýzy vývoja. Z toho dôvodu bolo nevyhnutné prijať

---

[3] Kaufland č. 10, 3.3. 2007. In: www. kaufland-online.sk

[4] RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, str. 215.

[5] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, str. 122.

muchu, ktorá by pomáhala supervízorovi a bola by vybavená novým počítačom a farebnou tlačiarňou. Mravček, predtým výkonný a šťastný, pomaly prestal spievať svoje pesničky. Sťažoval sa na to množstvo papierov, ktoré musel vyplňovať.

Sršeň, hlavný vedúci sa rozhodol, že je potrebné prijať opatrenia a vytvoril pozíciu vedúceho oddelenia, na ktorom pracoval mravček, dovtedy výkonný a šťastný. Funkciu dostala cikáda, ktorá si do kancelárie dala kúpiť špeciálne kreslo a počítač s pripojením na internet. Nová vedúca čoskoro potrebovala novú asistentku, parazitku, ktorá bola jej pomocníkom v predchádzajúcich zamestnaniach. Pomáhala jej pripravovať strategické plány a rozpočet pre oddelenie, v ktorom pracoval mravček výkonný a šťastný. Ale mravček už nespieval a každým dňom sa stával smutnejším. „Teraz musíme zriadiť pracovisko, kde sa budeme zaoberať pracovnou atmosférou," povedala cikáda.

Jedného dňa hlavný vedúci, pozerajúc na výsledky oddelenia, kde pracoval mravček výkonný a šťastný, zistil, že to oddelenie neprináša výnosy. Preto skontaktoval sovu. Prestížnu konzultantku, aby urobila analýzu tejto situácie. Sova bola tri mesiace v podniku, vypracovala podrobný audit. Záver správy veľkého objemu, za veľa miliónov eur znel: „V podniku pracuje veľa ľudí". Preto hlavný vedúci poslúchol radu konzultantky a prepustil - koho? Mravčeka, dovtedy výkonného a šťastného.

Príbeh končí troma ponaučeniami: Po prvé, nech ti ani nenapadne byť výkonným a šťastným mravčekom. Ak budeš neužitočným a neschopným, neustanovia nad tebou žiadneho kontrolóra, veď by to bolo i tak zbytočné. Po druhé, ak si výkonný a šťastný, neprejavuj to, lebo ti budú závidieť a nebudú ti to tolerovať. Naopak, každý deň si vymysli nejaké nešťastie, aby si u ľudí vyvolal súcit. Po tretie, ak sa napriek tomuto varovaniu rozhodneš zostať mravčekom výkonným a šťastným, počítaj s tým, že budeš na svojich ramenách živiť sršňov, švábov, pavúkov, muchy, cikády, parazitov a sovy.

Taký je svet, v ktorom žijeme. Také je mnohokrát spoločenstvo v práci: nedokonalé, plné podrazov, závisti a protekcie. Ďaleko má od spoločenstva, ktoré sa žije v nebi. Preto treba hovoriť o Najsvätejšej Trojici. A koľko podobných nedostatkov má spoločenstvo rodinné, spoločenstvo v škole, v parlamente, v politike?

Daj Bože, aby sa vo mne tento dialóg lásky k druhým ľuďom rozvíjal! Veď som bytie, ktoré má vzťahovú štruktúru. Potrebujem viac tolerancie, úcty a milosrdenstva. Nech je vidno na mojom prežehnaní, že to robím v mene Boha, ktorý je dialógom lásky. Nech môj život robí slávu Otcovi i Synovi v Duchu Svätom.

3 Boží prístup

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Druhá nedeľa po Narodení Pána : skromnosť, tichosť Božia

Bezdomovec obchádzal nádherný kabriolet s otvorenou strechou. Poklepkal majiteľovi po pleci a hovorí: „Ako vidím, aj ty si bez strechy nad hlavou."[6]

Je rozdiel: byť bezdomovcom a nemať strechu nad hlavou, a byť milionárom a nemať strechu nad hlavou v kabriolete.

Majiteľovo telo sa vozí v peknom aute. Na prvý pohľad ale nevidieť, či aj jeho duša sa vozí v luxuse. Je šťastný, alebo smutný, spokojný, alebo ustarostený, unavený a sklamaný? A tak sa môže stať, že telom je milionár, a dušou môže byť bezdomovec. Čím je strecha pre dom a prístrešie pre telo, tým je Boh pre dušu človeka. Toto prišiel ukázať Ježiš z Nazareta - aby ľudia porozumeli, že Boh je Otcom, ktorý dáva ochranu a duchovnému životu strechu nad hlavou.

Pred dvetisíc rokmi aj Mária a Jozef boli bezdomovcami v Betleheme. V evanjeliu čítame: „Prišiel do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali. Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc

[6] VRAVKOVÁ, M.: Bezdomovec. In: www.kaufland.sk č. 52 zo dňa 22.12.2007

stať sa Božími deťmi… tým, čo sa narodili z Boha.“ (Jn 1, 11-13). Ježiš z nás, tak povediac duchovných bezdomovcov, prišiel urobiť ľudí, ktorí majú domov v Bohu.

Znakom Božej lásky je dieťa. „Toto vám bude znamením: Nájdete dieťatko zavinuté do plienok a uložené v jasliach“ (Lk 2, 12). Boh sa prejavuje nehou v dieťati. Pred dieťaťom je každý jemný, mäkký, súcitný, láskavý, otvára náruč. Ono nikomu neublíži, nevyčíta, iba sa s nami hrá. Preto je znakom Božej lásky.

Vianočná dogma je jednoduchá pravda: Boh prichádza na svet tichučko, nenápadne, tak aby si to mnohí ani nevšimli, aby dokonca nevyrušil človeka. Dieťa keď plače, mohlo by vyrušovať, ale On sa narodil v maštali za mestom, kde už absolútne nikoho nemohol vyrušovať, aj keď plakal. Boh je taký tolerantný, že zjavuje svoju lásku k človeku, aby človek pochopil, že On nie je len Pán, mocný a spravodlivý, ktorý dáva pociťovať svoju zvrchovanosť. On je iný, miluje nás, a aby túto lásku vyvolal aj v nás, preto sa zjavuje v bezmocnom Dieťati.

Boh nevyvoláva strach, práve naopak - neskôr dospelý Ježiš všetok strach sveta zobral na seba. Ježiš nikdy neposlal nikoho do vyhnanstva - hoci sám vyhnanstvo v Egypte zažil. Nikoho nezbičoval, neopľul - hoci bičovanie, opľúvanie a ukrižovanie sám zažil. Tento prístup Boha k človeku je zjavením Božej lásky - podstatou vianočných sviatkov.

V starozákonnej Knihe Sirachovho syna čítame: „Múdrosť sa chváli sama“ (Sir 24, 1). Božou múdrosťou je Ježiš Kristus, Božie slovo. Kto by sa múdrosti bál? Tak, ako sa nedá báť dieťaťa ani múdrosti, tak sa nedá báť Boha, lebo je Otcom, ktorý nás má rád. O tom sú Vianoce.

Príchod Ježiša Krista v betlehemskom Dieťati je ako semienko v pôde. Nik ho nevidí, zatiaľ čo ono klíči, rastie, zobúdza sa, ale nikoho nevyrušuje, nečaká obdiv, nevyvoláva napätie a strach.

Keď svätá Terezka Ježiškova (1873-1897) rozmýšľala nad tým, aký je Boh, ako sa k nám správa, vymyslela si takéto podobenstvo: „Predstavte si otca, ktorý vedie maličkého syna. Ten malý zavše aj pustí otcovu ruku, odbehne, na ceste môže byť kameň, môže sa potknúť, aj spadne, aj si poškriabe koleno. Otec ho pritúli, pofúka: neboj sa, naučíš sa vyhýbať sa kameňom, prekonávať prekážky!“ A Terézia píše ďalej: „Druhá možnosť: otec ide so synom a vidí, že na ceste je prekážka. Syna predbehne, odstráni prekážku a pomôže chlapcovi, aby prešiel bez úrazu - taký je Boh voči nám. Niekedy na našej ceste života odstráni prekážky, aby sme sa nepotkli, nezhrešili, nepadli, aby sme nemali strach. Inokedy nás aj nechá, potknúť sa, urobiť chybu, ale potom nás pritúli k sebe, zahŕňa nás svojím milosrdenstvom a dá nám porozumieť, že je s nami a chce nám v živote pomôcť. Takého Boha zvestoval Ježiš Kristus. Otca, ktorý nás miluje.“[7]

Cirkev nám chce skrze vianočné posolstvo odovzdať veľkú a hlbokú múdrosť, ktorá je inšpiratívna pre náš život. To, čo spievame v koledách a vidíme na betlehemskom Dieťati, povzbudzuje k nádeji.

Potvrdzujú to slová básnika Svetloslava Veigla:

„Prišiel k nám ako malé dieťa, aby nás nenaľakala jeho všemohúca sila.
Pokorne a skromne, aby zahanbil našu pýchu.
Prišiel v chudobe, aby krotil našu chamtivosť a požívačnosť.
Aby roztrhal diablove okovy smrťou na kríži za naše hriechy.
Prišiel z lásky, aby nás naučil opravdivej láske, aby sme sa stali znovu Božími deťmi.
Prišiel v ožiarenej noci, aby sme nechodili v tme.
Priniesol na zem oheň, aby zapálil naše srdcia.“[8]

V tejto súvislosti aj nemecký teológ Karl Rahner v minulom storočí premýšľal o význame a podstate Vianoc: „Boh prišiel a stal sa naším bratom. Potom sa patrí, aby sme niesli vo svojom srdci láskavosť a dobrotu nášho brata. Aby sme mali srdce mierne, srdce, ktoré odpúšťa, srdce, ktoré dúfa, je tiché, pokorné a verné. Boh to jednoducho s naším ľudským

[7] Porov. STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991, str. 26.
[8] VEIGL, S.: *Plnosť času.* Trnava : SSV 2000.

srdcom skúsil a povedal nám, že sa to dá, že môžeme byť lepší, lebo nemáme právo žiadať si lepší svet, keď nezačneme s polepšením vo vlastnom srdci.“[9]

Malému, šesťmesačnému dievčatku v Anglicku dali titul doktorka. Poviete si: Ako šesťmesačné dieťa môže mať titul doktorka? Celý príbeh začal tak, že malá Danielka mala iba štyri mesiace, keď raz ráno mama chcela vyniesť na povalu staré šaty. Na úzkych schodoch sa pošmykla a ostala ležať v bezvedomí. Manžel okamžite zavolal lekárov, záchranku, zobral ju do nemocnice. Život jej zachránili, ale mama zostala v kóme.

Prešiel týždeň, druhý, no poranenie lebky bolo vážne. Hoci žila, nevedeli ju dostať z bezvedomia. Medzi tým sa o vnučku starala babka. O štyri týždne lekár vyhlásil: „Vaša dcéra sa z bezvedomia asi nepreberie.“ Na to babka vymyslela: „Mohla by som priniesť jej dcérku? Niečo mi hovorí, že blízkosť malej by mohla pomôcť!“ Dojatý lekár súhlasil.

Babka každý deň chodila s vnučkou do nemocnice. Uložila dievčatko a prihovárala sa k obidvom. Pokus prebiehal dva týždne, najskôr bez výsledku, ale na štvrtý týždeň sa dočkali zázraku, v ktorý verili. Keď raz položila malú Danielku k matke, dievčatko sa z ničoho nič pustilo do plaču. Plač spôsobil, že matka sa po dvoch mesiacoch nehybnosti pohla, otvorila oči a zašepkala: „Zlato moje, čo ti je?“ Plač dcéry prebral matku z hlbokého bezvedomia. Od toho dňa sa jej zdravotný stav začal zlepšovať až k uzdraveniu. Za toto dostalo šesťmesačné dieťa Danielka titul „doktorka“.

Kto je v bezvedomí, nekomunikuje so svetom. Niekedy sa môžeme ocitnúť duchovne v bezvedomí, lebo nekomunikujeme s Bohom. No Boh je vo svojej láske a múdrosti taký veľký, že vedľa nás kladie svojho Syna, malé Dieťa Ježiša z Betlehema. Ako keby si povedal: „Možno ťa, človek, toto Dieťa preberie!“ Priazeň, ktorá prúdi z Ježišovho slova, z jeho chleba v kostole, môže spôsobiť, že sa zo svojho duchovného bezvedomia preberieme a podarí sa nám vylepšovanie života.

Preto sme vďační za dar Vianoc, za posolstvo, ktoré nám Cirkev odovzdáva a za jednoduchú vetu, ktorú spievame mnohokrát: „Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami.“ (Jn 1, 14).

4 Sila lásky nad korisťou

Jn 20, 19-23 Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás
Zoslanie Ducha Svätého : láska, podelenie - to je Duch svätý

Fyzika učí, že sila je vzájomné pôsobenie telies na seba. Newtonov zákon hovorí, že sila je zmena hybnosti počas určitého času. Básnik by silu definoval ako schopnosť rozlomiť čokoládu na štyri diely a potom zjesť len jeden.[10]

Na prácu alebo športový výkon je nutné mať silné svaly, ale aj na konanie dobra a lásky, na podelenie sa a službu treba silu. Jednej sa učíme v škole, druhej v kostole. Prvá je hmotná, viditeľná, druhá patrí do kráľovstva ducha.

Programátora sa pýtali na rozdiel medzi hardvérom a softvérom. Povedal: „Hardvér je to, do čoho môžete kopnúť, keď nemáte dobrý softvér!“[11] Hardvér a softvér symbolizujú vzťah tela a duše človeka. Ak telo nemá dušu – softvér, je mŕtvolou, patriacou na cintorín.

Preto sa na Turíce zamýšľame, ako hovoriť o veciach duchovných. Spôsob, akým sa prihovoril Ježiš z Nazaretu učeníkom, je stále aktuálny: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás...Prijmite Ducha Svätého“ (porov. Jn 20, 21-23). Alebo na inom mieste: „Dám vám Ducha Tešiteľa, aby zostal s vami naveky“ (porov. Jn 14, 16). „Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého Otec pošle v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal“ (Jn 14, 25).

---

[9] RAHNER, K.: *Bůh je s námi. Duchovní promluvy.* Praha : Zvon 1997, str. 25.
[10] Poslala VIORSTOVÁ Judith, USA: *K zamyšlení.* In: Výber. Reader´s Digest, marec 2007, str. 31.
[11] HRDINOVÁ, B.: *Smích, nejlepší lék.* In: Reader´s Digest, marec 2007, str. 18.

Odpoveď na otázku, prečo Ježiš nazýva Ducha Božieho útechou pre človeka, posilou a odvahou, nájdeme v starozákonných žalmoch: „Do výšav si vystúpil, so sebou si vzal zajatcov, ľudí si prijal do daru.“ (Ž 68, 19). Tento verš vykladá apoštol Pavol v liste Efezanom vzhľadom na Mesiáša. Kristus vyhral rozhodujúci zápas dejín sveta, boj so smrťou, odvekým nepriateľom života.

Človek je korisťou smrti a zomierania. Ale vďaka tomu, že má Ducha Ježišovho, je od smrtiaceho koristníctva oslobodený. Duchovný svet človeka, môže byť spolu s Ježišom oslávený. Preto veriť v Boha, veriť v Ducha Svätého, znamená veriť v perspektívu života, ktorý je večný. Ak je v človeku Duch Boží, je v ňom čosi sväté, trváce a nepominuteľné, čo nemôže podliehať zákonom smrti a rozkladu.

Pred dvetisíc rokmi Izrael čakal víťaza nad Rímom, ktorý im mal odovzdať vzácnu korisť – vládu nad svetom. Mnohokrát si i dnes ľudia myslia, že Boh je na to, aby dal dobré zdravie, viac peňazí alebo dobré jedlo. Mnohí majú Boha na to, aby im pomohol ku krásnej dovolenke, úspechu alebo pohodliu. Lenže Ježiš nenapĺňa tieto očakávania. On vymyslel dar Ducha Svätého, ako silu k láske a vyslobodeniu z choroby a smrti.[12]

Ako je možné silu lásky a nádeje konkrétne uplatniť v každodennom živote? Spomeňme si na zážitok: niečo sme darovali a dotyčný povedal: „Ale to ste nemuseli!“ Dôležité je to, čo sme práve nemuseli urobiť. Či nám na niekom záleží, to vidno až potom, keď skončí povinnosť.

Chorý v nemocnici vidí rozdiel medzi starostlivosťou z povinnosti a starostlivosťou z lásky. Robiť veci len preto, že máme niekoho radi - to je Duch Boží. Prísť domov s kvetmi bez dôvodu, dať bozk nečakane, zavolať osamelému, spýtať sa, ako sa má, urobiť službu, láskavosť, o ktorú nikto nežiadal, pomôcť na úrade a priateľsky. Toto sú momenty, ktoré majú spoločného menovateľa: „Ale to ste nemuseli“.

Ako kvet potrebuje silu stonky, ktorá ho podopiera, drží pevne v každom počasí, dvíha ho v ústrety slnku, tak človek potrebuje silu lásky, ktorá ho drží pevne v každých okolnostiach a dvíha ho v ústrety Bohu.

Psychologička Virgínia Satirová pracovala v sedemdesiatych rokoch minulého storočia s Indiánmi kmeňa Sioux. Píše, že jeden z prvých, ktorého stretla, bol starý, asi osemdesiatročný ročný náčelník, ktorý býval v zrube. Nemal žiadne zuby a ruky už mal zdeformované. Spolu s ním prišlo aj jeho osem detí, z ktorých dve boli označené ako schizofrenické. Psychologička poznamenala: „Nikdy predtým som s Indiánmi nepracovala. Vedela som, že sa im môžem prihovoriť, hoci som nevedela, či ma pochopia a či ja pochopím ich. Preto som povedala: Ešte nikdy v živote som nepracovala s Indiánmi. Bola by som rada, keby ste ma poučili, čo musím vedieť na to, aby som vám porozumela. A ja vás, ak dovolíte, naučím to isté.“

Výrok: Bola by som rada, keby ste ma poučili, čo ja musím vedieť na to, aby som vám porozumela - je znakom pokory a lásky. Toto by mala povedať každá žena: Muž môj, pouč ma, čo musím vedieť na to, aby som porozumela tebe – svetu muža. Muž by mal povedať žene: Žena moja, povedz mi, čo ja musím vedieť na to, aby som porozumel svetu ženy. Veriaci by mal povedať: Bože, pouč ma, čo musím vedieť, aby som rozumel duchovnému životu, aby som rozumel tvojmu životu. Ježišu Kriste, pouč ma, aby som pochopil Božiu lásky ku mne, lebo iba vtedy urobím krok v ústrety k Bohu.

V tejto súvislosti sa ponúka báseň, ktorá je o Turícach z pohľadu lásky a radosti.

V deň Turíc radosť zaplavila tých, ktorí pravdu hľadali.
Duch Boží, Duch šťastia, Duch lásky na tvári smutných sa objavil.
Spievali všetci o radosti, ktorú Boh ľuďom z lásky dal.
Vzkriesený Ježiš na Turíce Božieho Ducha odovzdal.

Radosť je krásna a veľká vec, vie to už nejeden umelec,
keď tvorí pre druhých sen cieľa a svoju radosť im posiela.

---

[12] Porov. BENEDIKT XVI: *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 151.

Turíčna radosť - úžasná vec, vie to aj najväčší umelec.
On stvoril pre teba veľdiela a svoju radosť ti posiela.
Vždy spievaj pieseň o radosti, nemáš byť smutný ani deň,
veď Boh ťa ľúbi od večnosti a tvoje srdce bije preň.
Prežívaj dni, keď od radosti k druhým sa budeš ponáhľať
a podľa vzoru Ježišovho všetkým navôkol pomáhať. [13]

5 Umiestnenie Božej vlajky na zemi

Lk 2, 10 - 11 Dnes sa vám narodil Spasiteľ
Narodenie Pána - na omšu v svätej noci : Vianoce - darovaný čas

Otec hovorí synovi: „Najväčším darčekom pre mňa bude, ak budeš cez Vianoce dobrý!“ Chlapec odpovedá: „Neskoro, otec. Už som ti kúpil ponožky.“

Zmeňme osoby a obsadenie. Boh hovorí: Dieťa moje, pre mňa je najväčším darom, keď budeš dobré! A človek odpovedá: Neskoro, Bože. Už som ti dal modlitbu! Už som dal do pokladničky v kostole!

V celom Starom zákone Boh chcel od ľudí, aby pochopili, že náboženstvo je postoj lásky voči ľuďom aj voči nemu. Ale oni boli vždy šikovní a zľahčili si situáciu - ako chlapec ponožkami. Radšej prinášali obety, modlili sa, stavali chrámy a zanedbávali príkaz lásky i výzvu byť dobrí.

Preto sa Boh v plnosti času rozhodol: Keď mi nechceš rozumieť, budem žiť s tebou! Toto sú Vianoce: Boh sa rozhodol žiť medzi nami. Ako keby si povedal: prestanem teoretizovať, poúčať ich, prestanem im dávať príkazy, posielať prorokov...Ja pôjdem medzi nich. Keď budem s nimi žiť, možno pochopia...

V evanjeliu čítame ako sa Boh stáva človekom. „Mária porodila syna, zavinula ho do plienok, uložila v jasliach. Anjeli zvestovali pastierom: Dnes sa vám v meste Dávidovom narodil Spasiteľ, Záchranca, Pán“ (porov. Lk 2, 7-11). Tým sa splnil Boží zámer - skrze spoločný život s ľuďmi, motivovať ich, aby boli láskaví.

Ježiš z Nazareta sa zachoval milujúco i v detstve, i keď bol učiteľom, rabínom a išli za ním zástupy, i vtedy, keď uzdravoval druhých, ba aj keď ho považovali za zločinca - mal milujúci postoj. Na kríži sa modlil: Otče, odpusť im (Lk 23, 34). Vzkriesenie je dôkazom, že láska v ňom nikdy nezomrela.

V Ježišovi je zhmotnený Boží záujem o človeka. Boh sa skrze vtelenie natrvalo umiestnil na zemi. Ako keby zastokol vlajku a povedal: moja prítomnosť lásky je voči tomuto svetu neodvolateľná. Ako horolezec na vrchole umiestni tabuľu, alebo vlajku - znak svojej prítomnosti, tak Boh umiestnil seba v Ježišovi na tejto zemi. Vianoce sú Božou vlajkou zastoknutou na tejto zemi.

Prítomnosť Boha na zemi je pre nás výzvou, aby sme sa stali jeho spoločníkmi. Všade, kde žijeme, máme zastoknúť vlajku pokoja, trpezlivosti, tolerancie, láskavosti a milosrdenstva. Niekedy je ťažké vynechať jedovatosť, lenivosť, nežičlivosť, zákernosť a všetky ostatné necnosti, ktoré sa v nás vyplavujú na povrch, ale Ježišovo vtelenie je práve výzvou k tomu, aby sme uprednostnili postoj lásky pred egoizmom.

Pán Baucom spomína na svojho otca a najkrajší zážitok z detstva, a potom na najkrajší zážitok, ktorý mal so svojím trojročným synom. V roku 1955 kúpil jeho otec auto. Na Vianoce sa prvýkrát viezli na návštevu k príbuzným v teplom aute. Chlapec sediaci vzadu od radosti šoférujúceho otca objal okolo krku. Otec jednou rukou objal syna a hovorí: „Ľúbim ťa, synček.“ „Aj ja ťa ľúbim, ocko!“ Trvalo to celé možno iba desať sekúnd, ale syn si dodnes spomína na láskavý hlas otca a jeho vôňu, ktorú zacítil pri objatí. Čas prežitý v láske môže byť krátky, ale je intenzívny. Aj pár sekúnd si možno pamätať celý život. Čas, ktorý je darovaný, je hodnotný.

[13] SEDLÁKOVÁ, M: V deň Turíc. In: Čekovský M. - Fabian A.J.A. : *Via lucis.* www.rimkat.sk/vialucis

Ten istý Baucom spomína na svojho syna, ktorého vzal v zime na lyžovačku. Trojročné dieťa, prvýkrát na lyžiach po pár metroch spadlo. Otec si ho vzal pre seba, naklonil sa nad neho a pomaly s ním začal jazdiť, aby ho zacvičoval. Darilo sa im. Fyzický kontakt, spoločný zážitok, studený vzduch, rýchlosť, rozprávanie – to všetko vytvorilo pekný deň.

Na jednom mieste bolo treba prejsť úzkym kaňonom. Otec zbadal, že oproti ide iný lyžiar a zakričal: „My ideme vpravo!“ Lenže protiidúci si to zle vysvetlil, myslel, že on má ísť vpravo, všetci sa zrazili a spadli do snehu. Keď sa pozviechali, prvá chlapcova veta bola: „Oco, urobme to ešte raz!“ Videl to ako veľký zážitok s otcom.

Pán Baucom hovorí: kedykoľvek príde syn ku mne, pripomína mi: pamätáš sa otec ako sme sa vtedy spolu lyžovali? Išlo o čas darovania.[14]

Umiestniť vlajku lásky sa dá i na lyžiach, i v aute, i pri každej práci, v rodinnom spoločenstve, pri cestovaní. Stačí aby sme si osvojili Boží záujem o človeka. Boh nás chráni presne tak, ako otec syna, keď ho učil lyžovať. Darovaný čas je čas hodnotný. Je to čas vianočný.

6 Boh dáva volebný hlas mne

Mt 27, 11-54 Umučenie nášho Pána Ježiša Krista
Kvetná nedeľa A : voľby - nie demokratické, ale pašiové

Raz za čas sa v každej krajine konajú voľby. Môžu byť parlamentné, prezidentské, regionálne, eurovoľby alebo referendum. Výsledky niektorých potešia, iných zarmútia, podľa počtu získaných hlasov.

Lenže voľby nie sú len v politickom a spoločenskom živote. Keď si počas pašií predstavujeme zástup ľudí na nádvorí u Piláta, zisťujeme, že aj tam sa konal plebiscit - ľudové hlasovanie. Pilát dal ľuďom možnosť vybrať si medzi Barabášom a Ježišom z Nazareta (porov. Mt 27, 11-26).

Prvé prekvapenie z týchto volieb spočíva v tom, že si ľudia zvolili lotra. Inteligentného, múdreho Ježiša z Nazaretu odsunuli nabok a nechali ho ukrižovať.

Druhé prekvapenie bolo v tom, že toto rozhodnutie neurobili ľudia cudzí, pohania, alebo ľudia neveriaci, ale ľudia vlastní. To znamená tí, ktorí podobne ako Ježiš chodili v deň sabatu do synagógy a modlili sa k Bohu tak, ako sa modlil Ježiš. Recitovali žalmy a vzdávali Bohu chválu. Je paradoxné, že práve oni v mene Božom odsúdili Boho-človeka – Ježiša.

Keby sme to povedali rečou dnešnej doby: vtedajší kapláni, farári, biskupi a Boží ľud odsúdili Ježiša Krista ako rúhača proti Bohu. V mene Božom, resp. pre záchranu Boha a jeho tradícií – odsúdili Boha Ježiša.

Jediný, koho neprekvapilo to, čo sa stalo na Pilátovom nádvorí, bol Trojjediný Boh. On pozná srdce človeka a vie, že človek nosí v sebe sebectvo, lenivosť, závisť a rozpoltenosť. Avšak proti tomu, sa Boh rozhodol postaviť hrádzu. Urobil to svojou metódou: v osobe Ježiša Krista, prezentoval postoj, ktorý sa dá vyjadriť takto: „Vieš čo, človek? Láska je mocnejšia než nenávisť, ktorú prejavuješ! Ukážem ti, človek, že život je mocnejší ako smrť, ktorú ty rozsievaš okolo seba! Ukážem ti, že odpustenie je mocnejšie ako hnev, ktorým si naplnený!“ Výsledok pašií Božiu metódu potvrdil. Napriek odsúdeniu a ľudovému hlasovaniu „Ukrižuj ho!“, vidíme triumf Boha, triumf lásky, múdrosti a spravodlivosti.

Na pašie sa však môžeme dívať ešte z iného hľadiska. Ukazujú Božie voľby v prospech človeka. Teda nielen človek sa rozhoduje a volí si. Aj Boh sa rozhoduje. A vybral si teba, mňa! Boh sa rozhodol pre tvoju, moju spásu. Kríž ukazuje, pre akého kandidáta sa rozhodol Boh: ja som jeho kandidát pre účasť na živote v nebi. Ja mám v jeho očiach najviac percent.

[14] Porov. BAUCOM, J.Q.: Hodnotný čas. In: MILLER, L.: *Vitamín C (nie len) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, str. 109-111.

Prostredníctvom pašií a ukrižovania som vyhral v Božích voľbách. Verí mi, že ho nesklamem v nasledujúcom období.

Preto je namieste naše pokorné rozjímavé vyznanie: „Bože, každý deň sa musím rozhodovať, robiť voľby: dobro – zlo, láska – nenávisť, odpustenie – hnev. Bože, prosím ťa, daj mi sily, aby som sa vedel rozhodovať podľa tvojej metódy, ktorú si prezentoval na Kalvárii. Daj mi sily, aby som sa vo svojich každodenných voľbách učil od tvojho Syna Ježiša. Ďakujem ti, Pane, za dôveru, ktorú si mi preukázal tým, že si v svojich voľbách dal hlas mne.

7 Konjunkcia - spojenie Boha a človeka

Mt 2,1−12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi
Zjavenie Pána: vtiahnutie do Božej hry

Pohyb vlakov a autobusov sa riadi cestovným poriadkom. Ale aj na oblohe je cestovný poriadok - usporiadaný pohyb planét po obežných dráhach, ktoré nie sú náhodné ani chaotické. Preto hvezdári, astronómovia môžu vypočítať napríklad zatmenie Slnka i Mesiaca a z pohybu nebeských telies sa odvodzuje kalendár.

V roku 1603, krátko pred Vianocami, sedel cisársky matematik a dvorný astronóm, Johannes Kepler v nočnej chvíli vysoko nad Vltavou, na pražských Hradčanoch. Svojím skromným ďalekohľadom pozoroval priblíženie dvoch planét. Polohu dvoch nebeských telies na tomto stupni dĺžky nazývajú astronómovia konjunkcia. Občas sa dve planéty priblížia k sebe tak, že vyzerajú ako jedna väčšia a žiarivá hviezda. A tak si v tej noci, keď Kepler pozeral na oblohu, dali „rande“ Saturn a Jupiter v súhvezdí Ryb. Vtedy Keplerovi napadlo: nemohlo to byť tak aj v čase Kristovho narodenia, že prišlo ku konjunkcii určitých hviezd? Keď sa tomu dlhšie venoval, zistil, že v čase narodenia mohla byť takáto konjunkcia až trikrát.

Prešli tri storočia. V roku 1925 nemecký učenec Schnabel rozlúštil babylonské klinové písmo. Tým pomohol zistiť (z rozličných starých spisov), že v Babylone v meste Sippare bola astrologická škola. Babylončania písali o postavení planét v súhvezdí Ryb, aj o spojení Saturna a Jupitera. V roku narodenia Krista zaznamenali túto konjunkciu v máji, v októbri a v decembri.

V máji mohli v astrologickej škole v Sippare múdri ľudia pozorovať toto spojenie. Keďže v tom kraji medzi dvoma riekami Tigris a Eufrat vládnu v tomto období neznesiteľné horúčavy, leto by nebolo vhodné na ďaleké a namáhavé cesty. Keď sa konjunkcia zopakovala v októbri (3. októbra je židovský sviatok zmierenia), mohli to považovať za impulz, napomenutie a vydať sa na cestu. Tempo ťavých karaván bolo pomalé, cesta trvala aspoň poldruha mesiaca. Mudrci mohli vstúpiť do Jeruzalema koncom novembra. Potvrdzuje sa pravda o návšteve mudrcov v Betleheme. Betlehem od Jeruzalema je asi sedem kilometrov, horská cesta vedie od severu k juhu, a pri tretej konjunkcii sa zdalo, ako keby Jupiter a Saturn splynuli do veľkej žiarivej hviezdy. Pri večernom súmraku ich bolovidieť južným smerom, takže mudrci mali jasné súhvezdie stále pred sebou. Hviezda išla skutočne pred nimi, ako to hovorí evanjelium (Mt 2, 9).[15]

Toto bol pohľad historický a prírodovedecký. Užitočný je však aj pohľad teologicko - symbolický Spojenie, konjunkcia pri Ježišovom narodení symbolizuje spojenie neba so zemou, Boha s človekom, večnosti s časnosťou. Z tohto spojenia vzniká pre človeka obdarovanie.

Vďaka spojeniu Boha s človekom dochádza akoby k vtiahnutiu do Božej hry. V liste, ktorý napísal Pavol z Tarzu do farnosti Efezy, čítame, že vtelenie Ježiša znamená, že všetci ľudia na zemi (aj pohania) sú spoludedičmi, spoluúdmi a spoluúčastníkmi prisľúbenia v Kristovi Ježišovi skrze evanjelium (porov. Ef 3, 6). Potvrdzuje sa to aj v žalme: „Budú sa ti klaňať, Pane, všetky národy sveta.“ (Ž 72, 11). Čiže všetci ľudia sú vtiahnutí do Božej skutočnosti, ktorá človeka obdarováva. Svedčia o tom tí, ktorí sa s Ježišom stretávali.

[15] Porov. KELLER, W.: *A Biblia má predsa pravdu.* Bratislava : Tatran 1969, str. 288-295.

Súčasný pápež, Benedikt XVI. ešte ako profesor na vysokej škole napísal: „Učeník, čo kráča s Ježišom, je spolu s ním vtiahnutý do spoločenstva s Bohom.“ Ježiš mal v sebe celý život spoločenstvo s Bohom skrze modlitbu a skrze skutky. Toto spoločenstvo je oslobodzujúce, vykupujúce, prekračuje obmedzenia ľudského bytia. Každý, kto sa zapodieva Ježišom, stáva sa vtiahnutým do skutočnosti Božej. Každá účasť na svätej omši nás vťahuje do tohto diania. Zároveň nám vnuká, čo máme robiť, aby sme žili podľa jeho vôle. Preto je sviatok Zjavenia Pána, odhalenia sa Boha, nielen klaňaním sa tajomstvu, ale aj pozvaním, vtiahnutím človeka do plánu Božieho.

Mnohí sa nedajú vtiahnuť do Božej hry. Im je adresovaný nasledujúci list. „Každý rok sa koná oslava na moju počesť a myslím si, že tak to bude aj tento rok. Počas týchto dní veľa ľudí nakupovalo darčeky. Rozhlas a televízia v reklamách upozorňovali svet na moje narodeniny. Je krásne vedieť, že najmenej raz ročne si niektorí na mňa spomenú. Iste vieš, že oslava mojich narodenín sa začala pred mnohými rokmi. Spočiatku ľudia boli vďační za všetko, čo som pre nich urobil. Teraz sa zdá, že skutočný dôvod osláv nepoznajú. Rodiny a priatelia sú spolu, zabávajú sa, ale význam osláv...

Spomínam si, na jednu takúto slávnosť, usporiadanú na moju počesť vlani. Slávnostná tabuľa bola plná delikates, ovocia a rôznych maškŕt, výzdoba fantastická, všetko to dopĺňali nádherne zabalené darčeky. Ale chceš niečo vedieť? Bol som oslávenec, ale nebol som pozvaný. Keď prišiel deň s veľkým D, prišiel som, ale nechali ma vonku za dverami a ja som tak veľmi chcel byť s nimi. Pravdupovediac neprekvapilo ma to, pretože v posledných rokoch všetci predo mnou zatvárajú dvere.

Nepozvaný, ale predsa som sa rozhodol potichučky vojsť, postavil som sa nebadane do rohu miestnosti a sledoval som ich. Všetci jedli, pili, zabávali sa a najviac vtedy, keď do miestnosti vstúpil veľký tučný muž oblečený v červenom, s dlhou bielou bradou, sadol si do kresla, deti sa rozbehli k nemu a kričali „Santa Claus, Santa Claus“ - ako keby tá oslava bola na jeho počesť.

O polnoci sa začali všetci objímať, tak som roztvoril náruč, čakajúc, koho by som ja objal. A vieš čo? Nikto ma neprišiel objať. Ľudia si začali rozdávať darčeky, otvárali ich plní očakávania a keď už bolo všetko rozbalené, nesmelo som sa obzrel, či tam nebude aspoň jeden pre mňa. Veď akoby si sa ty cítil, keby na tvojich narodeninách boli obdarovaní všetci okrem teba, oslávenca? Vtedy som pochopil, že som nechcený, nepozvaný, a preto som rýchlo odišiel.

Každý rok sa sviatok mojich narodenín takto zhoršuje. Ľudia pamätajú na jedlo, pitie, zábavu, ale na mňa zabúdajú. Bol by som rád, keby si mi tieto Vianoce dovolil vstúpiť do tvojho života. Potešilo by ma, keby si uznal skutočnosť, že pred dvetisíc rokmi som prišiel skutočne dobrovoľne na svet. A jediné, čo chcem, je, aby si tomu veril celým svojím srdcom. Rád sa s tebou o niečo podelím. Keďže ma mnohí nepozvali na svoju párty, urobím vlastnú, grandióznu, akú si nikto nevie predstaviť. A chcem vedieť, či prídeš, aby som ti rezervoval miesto a mohol napísať tvoje meno zlatými písmenami do veľkej knihy pozvaných. Iba tí zapísaní budú môcť prísť na moju párty.“

List je samozrejme vymyslený. Je to úvaha, meditácia nad podstatou Vianoc. Paradoxné je, že Ježiš môže povedať: Som oslávenec, ale v živote mnohých nie som pozvaný. Náš postoj je opačný: „Ježišu, ja nechcem, aby si bol iba oslávenec, pozývam ťa do svojho života. Chcem ťa vtiahnuť do môjho života tak, ako si ty svojím narodením vtiahol celé ľudstvo do Božieho bytia.“

Účasťou na Božej „párty“ nedeľu čo nedeľu dávame životu nový smer. Stávame sa ľuďmi oslobodenými, chápajúcimi vtelenie a vykúpenie. Nezostávame len pri oslavovaní, ale pozývame Ježiša do svojho života: Príď a naroď sa v nás! Nech sa v nás narodí tvoja láska, pravda, trpezlivosť a milosrdenstvo. Takéto rozhodnutie prinesie ovocie, ako vidieť z nasledujúceho príkladu.

Keď mal Jermaine Washington dvadsaťšesť rokov, stal sa darcom obličky. Svoj zdravý, živý orgán daroval spolupracovníčke. Boli priateľmi, volala sa Michelle Stevensová, vtedy dvadsaťtriročná žena. Zvyčajne chodili spolu na obed a cez prestávky si „poklebetili". Ona píše: „Bol to človek, s ktorým sa dalo porozprávať. Jedného dňa som sa pred ním rozplakala, lebo už jedenásť mesiacov som čakala, že sa nájde darca, ale márne. Strácala som akúkoľvek nádej." Jermainovi rozprávala o tom, aké deprimujúce je stráviť trikrát do týždňa, tri hodiny na dialýze. Neraz mala silné bolesti.

Jermain si všimol, že z jej života sa vytráca úsmev. „Zomierala pred mojimi očami. Čo som mal robiť? Sedieť a pozerať sa na to?" Jej matka mala vysoký krvný tlak, nemohla byť darkyňou, bratia sa zdráhali, a tak sa rozhodol Jermain. Operácia sa konala v apríli 1991.

Dnes Michelle aj Jermain sú zdravými ľuďmi. On píše: „Behávam aspoň dvakrát do týždňa. A trikrát v mesiaci ideme spolu na obed, aj naďalej sme dobrými priateľmi." Keď sa ho pýtali, prečo to urobil, či má zdravý rozum, odpovedal: „Prosil som Boha, aby ma viedol a takto to dopadlo."[16]

Inými slovami: „Nechal som sa vtiahnuť do Božieho života a dopadlo to tak, že Boh mi vnukol, čo dobré mám urobiť." Lebo Boh je ten, ktorý nás vedie cestou, na ktorej vieme svoje najlepšie a najtajuplnejšie vnútro s radosťou darovať iným. Tak, ako to urobil vo vtelení a v príchode Ježiša Krista na svet. Preto ďakujeme nielen za konjunkciu Saturna a Jupitera, ale za to spojenie, ktoré urobil s nami Boh, keď nás vtiahol do svojho deja.

8 Byť ovplyvňovaný silou lásky

Jn 13, 1-15 Miloval ich do krajnosti
Zelený štvrtok : vrátiť sa ku koreňom

Cez sviatky vychádzame z domu (zamkneme ho) a ideme do kostola, kde sa koná ich slávenie. Presne naopak to bolo pred dvetisíc rokmi, keď sa Ježiš s Máriou a Jozefom zúčastňoval slávenia veľkonočných sviatkov. Vtedy totiž zamkli chrám, kde predtým obetovali baránka a všetci išli domov. Prečo sa veľkonočná večera (a teda aj ustanovenie Eucharistie) slávilo doma a nie v chráme na oslavu Boha, ako sa to robí dnes?

Dom predstavuje miesto útulku, miesto pokoja. Má múry – ochranný val života, priestor istoty. Dom je priestor, kde pôsobí sila lásky a zjednotenia, to je ochrana stvorenia. Dom je tam, kde sa zachováva stvorenie. A k tomu napomáha spoločné prebývanie.

Opakom domu je bezdomovstvo, žiť na ulici, v pustatine. Opakom domu je púšť. Tam pôsobia sily chaosu, zla, sily smrti, zničenia. Tam je človek vystavený silám nepriateľským.[17]

Veriaci ľudia mali príkaz: stretnite sa v dome a jedzte nekvasený (narýchlo zhotovený) chlieb a horké byliny. Potom zoberte kalich dobrorečenia a pite z neho! Deti nech sa pýtajú: prečo sa to robí ? Otec nech rozpráva udalosti o vyslobodení z Egypta...(porov. Dt 16, 6; Nm 9, 11; Lv 23, 4 - 8). Toto všetko sa v rodine, v dome malo sláviť preto, aby sa každý veriaci človek vrátil k svojim koreňom. Aby pochopil, že vo svete, kde je neprítomnosť Boha (symbolicky - Egypt), kde pôsobili sily zla a chaosu, je človek vystavený mnohým nebezpečenstvám. Mať dom a rodinu, znamenalo: byť vystavený silám lásky, ktoré na človeka pôsobia a budujú ho. Obrad domácej veľkonočnej židovskej večere chcel veriacim ľuďom pripomínať: Vráťte sa k svojim koreňom, z ktorých ste vzišli! Nezostávajte vystavení len zmätkom, ktoré sú okolo vás.

Do akého domu išiel Ježiš sláviť Veľkú noc, keď nemal rodinu? Pre takých, ako bol Ježiš a apoštoli, existoval židovský predpis, podľa ktorého cudzinci mali vytvoriť skupinu, združenie, po hebrejsky „haburot", akýsi náhradný domov a v ňom sláviť Veľkú noc.[18]

---

[16] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 56.
[17] Porov. JEREMIAS, J.: *Neutestamentliche Theologie,* I. Gütersloh 1971, s. 154.
[18] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV, 2003, s. 84.

Odvtedy prešlo viac ako dvetisíc rokov. Keď sa dnes kresťania schádzajú v kostole tvoria Ježišov „haburot“ podobne, ako apoštoli tvorili združenie okolo neho. To je nové mesto, nový domov. Aj dnes zaznieva výzva: Vráť sa k svojim koreňom, zdržuj sa trochu pri Bohu, ktorý ti pomáha pochopiť, aké dôležité je mať domov vo viere. Lebo byť doma s Bohom, je podobné ako byť doma s blízkymi.

Toto bol význam židovských veľkonočných sviatkov. Sláviť ich doma znamenalo byť v blízkosti Božej a takýmto spôsobom nechať sa posvätiť z pamiatky minulosti pre prítomný život.

Slávenie je spojené s prípravou. Preto Ježiš zobral krčah s vodou a umyl apoštolom nohy (porov. Jn 13, 1 - 15). Umývanie bolo prípravou na čosi dôležitejšie. Aj dnes Ježiš umýva srdcia a duše, odpúšťa hriechy, a týmto kúpeľom odpustenia pripravuje veriacich na hostinu, ktorá sa volá Eucharistia. Je to anticipácia hostiny, ktorá človeka čaká v nebi.

Z ľudskej strany je dôležité otvoriť sa Bohu: Pane umy ma, očisť ma! Pane, pôsob na mňa svojou silou lásky! Veriť, znamená odovzdať sa, byť vystavený podobne, ako slnku, Božej láske, aby nás prenikla.

Starobylé židovské a neskôr kresťanské sviatky sú plné znakov, ktoré povzbudzujú človeka vo viere, aby sa vrátil ku koreňom, vždy prichádzal do duchovného domu, do cirkvi a v tomto dome dovolil, aby na neho pôsobila sila lásky a zjednotenia.

Kristine Johnson napísala knihu „Som Samuel“ (I am Sam).[19] Rozpráva príbeh Samuela a mentálnym postihnutím, ktorý pracoval v reštaurácii ako pomocník pri upratovaní a roznášal tam nápoje. Celý deň hrala hudba Beatles, obľúbenej skupiny majiteľa reštaurácie. Samuelov slovník bol jednoduchý. Ak priniesol kávu, povedal: Dobrý deň! Dobre ste urobili, že ste si vybrali kávu. Prajem vám dobrú chuť a veľa šťastia! Alebo: Dobrý deň! Dobre ste urobili, že ste si vybrali čaj. Prajem vám dobrú chuť a veľa šťastia! Hoci vyzeral dospelo, jeho IQ bolo na úrovni sedemročného dieťaťa.

Náhodne sa dostal na pôrodnicu. V jeho náručí sa ocitlo dieťa, ktoré matka porodila a odmietla. Bolo to dievčatko, ktorému dal meno Lucy, podľa piesne Beatles „Lucy in the sky on diamonds“ (Lucia ako diamant na nebi). Zobral ju domov a začal sa o ňu starať. Od susedky sa naučil pripravovať dievčatku mlieko do fľaše a opatrovať ju. On, ktorý bol neschopný postarať sa sám o seba, začal sa starať o dieťa. Žena, ktorá bola schopná dieťa porodiť, bola neschopná sa oň postarať. On neschopný rozvíjať sociálne vzťahy, začal dieťa vychovávať. Venoval „dcérke“ všetok svoj čas, hral sa s ňou a prejavoval všetky city, ktorých bol schopný.

Ked Lucy začala chodiť do školy, trucovala pri čítaní. Učitelia sa začali pýtať: ako môže otec na úrovni sedemročného dieťaťa vychovávať sedem ročné dieťa? Čo bude neskôr, keď bude mať dievčatko desať, pätnásť rokov? Preto navrhli, aby úrad pre sociálnu starostlivosť odňal dieťa Samuelovi a zveril ho do opatery iných ľudí, schopných lepšie sa oň postarať. Adoptovala si ho rodina Kellyovcov. Samuel Luciu pravidelne navštevoval a vodieval na prechádzky.

Zároveň však začal aj jeho zápas o dcérku. Vyhľadal advokátsku pomoc v súdnom spore s úradom. Pre advokátku bolo zo začiatku ťažké brániť Samuela, ale keď po niekoľkých návštevách zistila, akou láskou Samuel zahŕňa svoju dcéru, neváhala sa pustiť do obhajoby. Zbadala totiž, že postihnutý Samuel má krajší vzťah k dcérke Lucy, ako ona sama voči svojmu synovi. To ju zahanbovalo, keďže sama nemala dosť času na svojho syna kvôli práci. Pred súdom použila nasledujúci argument: zdraví ľudia dajú dieťaťu oblečenie, stravu, peniaze, vzdelanie, atď. Ľudia s postihnutím, nemôžu dať až toľko materiálnej starostlivosti, ale majú viac citu a lásky. Spor vyhrala. Tak, ako o tom spieva John Lennon a Paul McCartney: All you need is love (Všetko, čo potrebuješ, je láska).

---

[19] Príbeh bol sfilmovaný v roku 2001 v réžii Jessie Nelsona. Hlavné úlohy vo filme hrajú Sean Penn a Michelle Pfeiffer.

Hoci sa Samuel po pojednávaní mohol o Lucy starať, pochopil, že potrebuje adoptívnu matku, preto dal dievčatko Lucy adoptívnej matke. Kúpil si však dom neďaleko, aby mohol byť dcérke nablízku.

Tento príbeh stavia človeka pred základnú otázku rodiny: čo je dôležitejšie? Materiálna starostlivosť alebo starostlivosť o lásku? V mnohých rodinách dostanú deti šaty, vreckové, mobil, vlastnú detskú izbu a svoj počítač. Ale rodičia pre nich nemajú čas. Za lásku sa tu považuje materiálna starostlivosť. Neformujú ich však sily lásky vnútri rodiny, a tak zostávajú vystavení silám chaosu, pôsobiacim zvonku.

Ideálna by bola vyváženosť oboch rovín. Dieťa potrebuje materiálnu aj duchovnú starostlivosť. Ale je dôležité, aby rodičia neobetovali svoje dieťa bohu chamtivosti a vlastnej moci.

Toto sa stáva zjavným pri stretnutí v dome, ktorý sa volá kostol, v rodine, ktorá sa volá Cirkev. Slávenie Veľkej noci v priestore kostola, znamená vystaviť sa silám Božieho odpustenia, posilnenia, silám Božej lásky a nádeje.

Pánovi patrí vďačnosť za to, že napojením na dávnu minulosť a prežívaním prítomnosti je možné nadobudnúť skúsenosť o Božom sprevádzaní človeka a spojení s ním.

9 Sadnúť si na miesto radosti

Jn 6, 51 - 58 Moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj
Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi A : Kristovo prijímanie

Prichádzal autobus a ľudia na autobusovej zastávke sa začali zoraďovať. Šofér otvoril dvere a pomaly nastupovali. Lenže tí, ktorí vošli prví, zostali stáť vpredu a blokovali prechod ostatným. Šofér do mikrofónu povedal: „Prosím všetkých, ktorí sú pekní a šikovní, aby postúpili dozadu, kde je voľno. A prosím všetkých, ktorí sú hlúpi a škaredí, aby zostali na svojom mieste.“ [20]

Ľahko si predstaviť trmu-vrmu, ktorá nastala v autobuse. Kto by sa rád zarátal medzi hlúpych a škaredých ľudí? Podobne je to často krát aj v kostoloch. Mnohí stoja vzadu a vpredu pri oltári je voľno. Pán farár by mohol povedať: všetci, ktorí ste pekní a šikovní, nech sa páči, poďte dopredu, kde je voľno. A všetci, ktorí sa považujete za hlúpych a škaredých, ostaňte vzadu pri dverách!

Človek však necestuje len dopravnými prostriedkami. Nehľadá si len umiestnenie v autobuse. V svojom živote cestuje aj v rokoch - starne. A v tomto cestovaní časom si tiež hľadá umiestnenie: prácu, rodinu, vzťahy. Chce, aby život bol radostný, zmysluplný, nadšený a chutný. To je správne umiestnenie seba v živote: posadiť sa na miesto radosti a šťastia. Nutne však naráža na tých, ktorí blokujú cestu životom, podobne ako tí, čo zostanú pri autobusových alebo kostolných dverách.

Cirkev dnes oslavuje Božie Telo, pretože Pán Ježiš sa stáva medzi nami sprievodcom na životnej púti. Vie, že pre správne umiestnenie treba nielen posadiť sa na miesto radosti, ale aj posadiť seba k Bohu.

Kým Ježiš chodil po tejto zemi, vedel si nájsť miesto v živote. Poznáme mnoho príbehov, kde uzdravil, vzkriesil z mŕtvych a chcel pomôcť človeku zorientovať sa pri hľadaní vhodného umiestnenia sa v živote. Nehľadal iba miesto pre svoj pohodlný život. Obetovaním sa, smrťou a zmŕtvychvstaním človeka oslobodil. Našiel si miesto v každom chráme, v každom Bohostánku. V znaku chleba zostáva medzi nami. Jeho miesto je nielen tam, v nebi, ale aj tu, medzi nami pod spôsobom chleba a vína. Povedal: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6, 54).

---

[20] Poslala GINGOVÁ, N. N.: Perný den. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2004, str. 54.

Ak je Kristus s nami a sprevádza nás na našej púti, k čomu nás chce priviesť? Tým, že ideme na prijímanie a v znaku chleba a vína sa s Ním stretávame, čím nás obdarováva?

Pavol apoštol porozumel Kristovi. V liste Korinťanom ako prvý zapísal, čo sa stalo na Zelený štvrtok pri Poslednej večeri. Svoj úryvok končí slovami: „Nie je kalich dobrorečenia, ktorému dobrorečíme, účasťou na Kristovej krvi? A chlieb, ktorý lámeme, nie je účasťou na Kristovom tele? Keď teda je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo máme podiel na jednom chlebe“ (1 Kor 10, 16).

Excelentný výklad k týmto slovám napísal Augustín vo svojich Vyznaniach: „Jediac ten istý chlieb, sa stávame tým, čo jeme. Tento chlieb je pokrmom silných. Bežné pokrmy sú menej silné ako človek, a toto je aj ich cieľ: asimiluje ich organizmus. Ale tento pokrm je viac ako človek, je silnejší ako človek. Jeho cieľ je opačný: človek je asimilovaný Kristom. Stáva sa chlebom ako On.“[21]

Teda keď človek ide na sväté prijímanie, to nielen on prijíma Krista, ale aj Pán Ježiš prijíma jeho. On je silnejší ako človek, preto ho asimiluje, aby sa stával ním. Má účasť na Kristovom tele, na Kristovom chlebe. Je údom jeho tela vďaka tomu, že s ním komunikuje vo svätom prijímaní.

Eucharistické spoločenstvo, znamená premenu nášho života. Kristus, ktorý nás prijíma do seba uzdravuje naše zranené, sebecké ja, náš egoizmus. Svojím pôsobením nás otvára pre lásku k Bohu a posilňuje pre lásku k blížnemu.

Už Platón v 3. storočí pred Kristom napísal, že „veci kultu sa týkajú spoločenstva medzi Bohom a ľuďmi. Ide pri tom o starostlivosť o uzdravenie lásky“. Teda byť na omši znamená starať sa o uzdravenie svojej lásky. A to tým spôsobom, že sa dovoľuje Kristovi, aby človeka prijal, v ňom účinkoval, a aby ho premieňal na seba.

Uvedomujeme si, do akých nových okolností nás pozýva sväté prijímanie, ako nám umožňuje mať svoje miesto v Bohu a pri človeku. To nie je len nádej vysnívaná, ale to je odpoveď na hľadanie človeka, ktorý chce mať miesto na sedenie, keď niekam príde, človeka, ktorý chce mať správne miesto v živote (byť milovaný a milujúci) a človeka, ktorý tuší, že potrebuje mať miesto v Bohu.

Spisovateľ Martin Mosebach rozpráva príbeh, ktorý sa odohral pred mnohými rokmi na ostrove Capri, v Taliansku. Jedného dňa sa tam objavil anglický farár, ktorý svojím oblečením dával najavo, že je kňaz. Keď sa ľudia dopočuli, že tento človek v sutane chce každý deň slúžiť omšu, ponúkli mu kaplnku na strmej skale, nad morom, nazvanej Monte di Verio, kde kedysi stála Jupiterova vila. Táto kaplnka bola otvorená len raz do roka, 8. septembra, na sviatok Narodenia Panny Márie. Zvyšok roka po opustenom priestore behali myši a prehrýzali si cestu do skríň v sakristii.

Anglický kňaz, praktický človek, vydal sa na cestu. Kráčal hore strmým svahom so širokou vyhliadkou na celú zátoku. Najprv sa trápil so zhrdzaveným zámkom na dverách kaplnky. Potom vstúpil, sprevádzaný lúčom slnka, do zatuchnutej miestnosti. Plechové dvierka na svätostánku boli otvorené, sviece ohorené, stoličky poprevracané, sakristia ako bojisko zanechané na úteku. Špinavé vázy na kvety, prehnitý oltárny obrus, gýčovitý kalich, vlhkosťou zlepená oltárna bielizeň a k tomu rozpadnutý misál. Ešte aj kríž bol ohnutý.

Kňaz si všetko poprezeral a dlho nerozmýšľal. Otvoril okno, zobral z kúta metlu a najprv všetko pozametal. Potom vzal krížik, pobozkal ho a postavil na skrinku v sakristii. Vyčistil kalich a postavil svietniky. Keď objavil povraz od zvona, postavil sa na rebrík a uviazal ho na zvon. A až teraz akoby sa skončilo zakliatie. Dal si fialovú štólu, poznačenú škvrnami, potom nalial trochu vody do hrnčeka, začal sa modliť, pridal soľ, požehnal vodu a lial ju do malej mramorovej sväteničky pri vchode. Zdalo sa, že aj kameň pri tomto prebúdzaní vzdychá. Takto pokračoval a keď párkrát potiahol povrazom, z diaľky začali prichádzať veriaci. Ženy a

[21] Porov. VAN DER MEER, J.:*Augustinus der Seelsorger.* Kolín 1961, str. 324.

deti čoskoro zaplnili kaplnku. Bohoslužba sa mohla začať. Kňaz sa sklonil pred oltárom, pobozkal ho a začal v mene Otca, i Syna i Ducha Svätého. A všímavému pozorovateľovi, ako píše Martin Mosebach, sa zdalo, že zatiaľ čo ten muž v sutane čistil miestnosť, zažíhal sviečky, svätil vodu, utieral prach, odkladal pasce na myši, dialo sa tu čosi nezvyčajné. Lebo podobne ako Ábel alebo Noe, aj on budoval oltár skôr, než začal obetovať. A ako Mojžiš vymeriaval miesto pre svätostánok, tak pripravoval a ohraničil posvätný priestor.[22]

V tomto príbehu ide o pozvanie pre ľudí, ktorí boli naokolo: umiestnite sa aj vy v tomto posvätnom priestore. Ľudia prišli a stále chodia, lebo cítia: potrebujem seba umiestniť v živote a v kontakte s Bohom.

Ďakujeme za dar Ježišovej prítomnosti v znaku chleba a vína, lebo je to prejav jeho starostlivosti o uzdravenie našej lásky. Ďakujme mu za to, že v autobuse života nás posúva na správne miesto.

10 Právo volať Boha: Otec

Mt 3, 13-17 Keď bol Ježiš pokrstený, videl Božieho Ducha, ako zostupoval na neho
Krst Krista Pána A : čo mám z krstu ?

Keď sa otvárajú dvere bytu a z pôrodnice prichádza mamička s bábätkom v rukách, je to radostná udalosť. Dieťa je prijímané do ľudskej rodiny. Toto prijatie je spojené so zmenou poriadku, ktorý v rodine dovtedy vládol. Rodina sa prispôsobí maličkému dieťaťu, ktoré si vyžaduje iné stravovanie, spánok a životosprávu.

Podobne ako prijatie do ľudskej rodiny, ktoré voláme narodením, existuje aj prijatie do rodiny Božej a voláme ho krstom. Ježišovo prijatie do ľudskej rodiny je predmetom našich úvah cez Vianoce. Teraz sa viac zamýšľame nad jeho a našou príslušnosťou k Božej rodine. V evanjeliu čítame slová: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.“ (Mt 3, 17)

Aby človek našiel odpoveď na otázku: čo mám z toho, že som pokrstený ? - treba dať odpoveď na otázku: čo mám z toho, že som bol prijatý do ľudskej rodiny? Prvé, čo človek získava, je právo byť, existovať, chodiť po tejto zemi, komunikovať s ľuďmi. Existencia je úžasný dar, ktorý voláme život.

Druhé právo, ktoré človek získava, je pomenovať jednu ženu: mama a jedného muža titulom: otec. Ostatné ženy sa volajú: teta, suseda, učiteľka, ale titul „mama“ patrí jedinej osobe, tej, ktorá dieťa prijala. Ostatní muži dostávajú titul: ujo, strýko, učiteľ, šofér, podľa mena, alebo podľa povolania. Avšak titul „otec“ sa dáva iba jednému človeku, ktorý prijal dieťa do svojej ľudskej rodiny.

Niečo podobné sa deje pri krste. Dostávame právo titulovať pána vesmíru, Boha, familiárne „otec“, v hebrejčine „abba“ to znamená „oco“, „ocinko“. Keby sme neboli pokrstení, museli by sme ho volať: Pán, Stvoriteľ, Sudca, Zákonodarca. V liturgii sa to jasne ukazuje pri výzve „...osmeľujeme sa povedať: Otče náš...“

Mama s otcom poskytujú dieťaťu pomoc a ochranu. Treťou výhodou krstu je mať pomoc a ochranu u Boha. Ba viac: Boh Otec dáva životu zmysel, je cestou a svetlom vo všedných dňoch. Boh mi dáva odpovede na základné otázky: kto som a kam idem? V mojich úsudkoch je toľko zmätku, chaosu, pochybností, rozhodovania sú často krát pomýlené, ale Boh je Pravda, Svetlo, chráni ma tým, že mi dáva poznanie vo viere. Boh by mohol povedať: „Neboj sa, moje ľudské dieťa, už som na Zemi mal syna, ukrižovali ho, a vidíš, vstal z mŕtvych, je oslávený. Keď som nenechal svojho syna, Ježiša na Zemi skončiť iba katastrofálne, ale som ho oslávil, aj pre teba mám slávu! Neboj sa vložiť svoj život do mojich rúk, keď si v ťažkej situácii!“

Štvrtá výhoda z krstu je dedičstvo. Keď dávam Bohu meno: Otec, budem po ňom aj dediť. Ale on nie je boháč na mercedesy, domy, záhrady, kontá v banke..., je bohatý na život

[22] Prevzaté z RATZINGER, J: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, str. 339-340.

v radosti a v láske na celú večnosť. Od chvíle krstu máme právo na večný život. Náš život a rozvoj smeruje k večnosti, nie k zániku či k nejakému nezmyselnému koncu.

S právami sú spojené povinnosti. Dieťa je povinné ctiť si rodičov, vzdelávať sa, ctiť si rodičov a správať sa tak, aby otec bol na neho hrdý. I Boh od nás čaká správanie, pre ktoré by na nás mohol byť hrdý – zachovanie príkazu lásky k Bohu a blížnemu. Keď zachovávame prikázania, prejavujeme odpustenie a toleranciu k druhým ľuďom, vtedy robíme Bohu slávu.

V encyklike Evangelium Vitae, ktorú napísal Ján Pavol II., sa hovorí: „Sláva Božia svieti na tvári človeka. Život, ktorý dáva Boh človeku, je iný, odlišný, lebo hoci je človek príbuzný s prachom zeme, je vo svete zjavením Boha. Človek je znamením Božej prítomnosti na zemeguli. A ešte má aj stopy Božej slávy v sebe. Iba stopy, iba zrnká, ale má. V človeku žiari odblesk skutočnosti samého Boha. A pretože Boh vdýchol človeku život, život Boží, má potom človek účasť na jeho živote.“[23]

Na našej tvári žiari Boh - to je výsada, ktorú máme od krstu. Odpoveďou na ňu by mala byť naša úcta a vďačnosť konkretizovaná zachovávaním prikázaní a kresťanskou angažovanosťou. V minulosti, heslom svätcov bolo: Uteč do púšte a mlč. Dnes heslom svätcov je: Zostaň a hovor! Zostaň vo svete a hovor o svojom Bohu. Hovor to ľuďom, ktorí stratili zmysel pre vznešené hodnoty a neveria, že sme stvorení pre vyššie veci. Zostaň medzi bratmi a sestrami vo svete, všímaj si ich bolesti, vypočuj ich starosti, pochop ich životnú neistotu, pomáhaj im hojiť rany, ukáž svojím príkladom, ako žiješ s Bohom v zamestnaní, v rodine, v starostiach moderného života. Ukáž, že sa dá žiť podľa ideálu Ježiša Krista. Toto je svätosť, ku ktorej sme vyzvaní, a to je zároveň odpoveď Bohu za to, že ho môžeme volať Otec.

Zaujímavo sa k tejto téme vyjadruje páter Henry Nouwen, ktorý sa po práci v univerzitnom svete rozhodol žiť v komunite Archa. Nachádzajú v nej prijatie ľudia s telesným alebo mentálnym postihnutím. Raz k nemu prišlo dievčatko: „Páter, môžeš mi dať požehnanie?“ Automaticky vyhovel jej žiadosti a palcom jej urobil na čele krížik. Namiesto poďakovania, dievča prudko zaprotestovalo: „To nič nie je! Ja chcem skutočné požehnanie!“ Vtedy si páter uvedomil, že to urobil zo zvyku, a povedal: „Prepáč, dám ti skutočné požehnanie, keď budeme večer všetci spolu pri modlitbe.“

Večer asi tridsať osôb sedelo v kruhu na dlážke. Páter Nouwen povedal: „Janette ma požiadala, aby som jej dal zvláštne požehnanie.“ Dievča vstalo a vykročilo ku kňazovi. Mal oblečené dlhé, biele rúcho so širokými rukávmi, ktoré mu splývali z ramien. Janette ho spontánne objala, položila mu hlavu na hruď a páter bez toho, že by na to myslel, zahalil ju svojimi rukávmi tak, že skoro zmizla v záhyboch jeho habitu. „Janette, chcem, aby si vedela, že si milovaná Božia dcéra. V Božích očiach máš nesmiernu cenu. Tvoj krásny úsmev, tvoja vľúdnosť v spoločenstve a všetko dobro, čo robíš, nám ukazujú, že si krásne stvorenie. Viem, že sa v týchto dňoch necítiš najlepšie a v srdci nosíš smútok. Ale chcem ti pripomenúť, kto si. Si mimoriadne dievča. Boh a všetci, ktorí sme tu, ťa milujeme.“ Janette zodvihla hlavu, pozrela na pátra a jej široký úsmev prezrádzal, že toto požehnanie naozaj cítila a prijala.

Keď sa vrátila na svoje miesto, aj iní s postihnutím žiadali požehnanie. I jeden z asistentov, dvadsaťštyriročný mladík zdvihol ruku a povedal: „Aj ja“. „Nech sa páči, poď aj ty“, povedal páter. Objal ho a povedal: „Je to pekné, že si tu. Si milovaný Boží syn. Tvoja prítomnosť nám všetkým prináša radosť. Keď sú veci života ťažké, spomeň si, že ťa miluje nekonečná Božia láska.“ Mladík sa naňho pozrel so slzami v očiach a povedal: „Ďakujem.“[24]

Takýto príbeh pripomína každému z nás: som Bohom milovaný, ním chcený, ním vymyslený a v jeho očiach mám budúcnosť. Keby som bol zatracovaný, život by to ochromovalo, ale ak si uvedomujem, že život je požehnaný, to ma rozvíja. Keď prídu ťažkosti a život sa stáva neznesiteľný, vtedy si môžem uvedomiť: mám právo volať Boha Otec! Som pokrstený, v Božích očiach mimoriadny. Boh ma miluje. To je výsada krstu.

---

[23] JÁN PAVOL II: *Evangelium vitae. Encyklika,* 1995. In: www. kbs.sk/dokumenty pápežov.
[24] FERRERO, B.: *Vie to iba vietor.* Bratislava : Don Bosco 2002, str. 32.

II. Láska medzi ľuďmi

11 Žiť pre druhého, nielen vedľa druhého

Mt 14,13–21 Všetci jedli a nysýtili sa
Osemnásta cezročná nedeľa A : hostina Herodesova versus Ježišova

Do reštaurácie prišli dvaja právnici. Vytiahli svoje sendviče a začali jesť. Čašníčka ich upozornila: „Páni, tu sa nesmie konzumovať vlastné jedlo.“ Na to jeden právnik hovorí druhému: „Jano, musíme si sendviče vymeniť!“ [25]

Vymeniť si sendviče ešte neznamená podeliť sa, iba nasýtiť sa (a neporušiť zákon). Matúš vo svojom evanjeliu prezentuje Ježišovo rozmnoženie chleba v širších súvislostiach (porov. Mt 14, 13–21). Pri Ježišovi „všetci jedli a nasýtili sa“ (Mt 14, 20), ale nielen preto, že si chleby vymenili. Ježišovi sa podarilo pobádať ľudí k tomu, aby prestali byť jeden vedľa druhého a začali byť jeden pre druhého.

Evanjelium rozpráva o tom, že Ježiš odišiel do samoty (oblasť *et - Tabgha*) a ľudia išli za ním (Mt 14, 13). Určite nešli kvôli jeho prednáške, ale preto, že uzdravoval chorých. Ibaže uzdravovaniu vo večerných hodinách predchádzalo Ježišovo rozprávanie. Aká to musela byť reč, keď ľudia začali rozmýšľať: aký dobrý je Boh a ako podlo niekedy žijeme my? Aký dobrý je Ježišov Otec a aký iný je náš štýl života? A tam sa čosi v poslucháčoch stalo. Ježiš v nich zobudil zmysel pre dobro, pre lásku, pre účasť na živote druhého: nežiť len vedľa druhého, ale pre druhého.

V príbehu o rozmnožení chleba sa natíska otázka: čo je vlastne väčší zázrak ? To, čo zažili Židia na púšti, keď päť rokov manna padala z neba a oni sa najedli, alebo to, že Ježiš zadarmo nasýtil päťtisícový zástup ? Alebo je väčším zázrakom to, že päťtisíc ľudí presvedčil, aby si začali všímať toho, kto je vedľa nich a nežili len pre seba ? Zázrakom je aj rozmnožený chlieb aj vzbudenie účasti, vzájomné darovanie sa, aj podelenie sa.

Tento evanjeliový príbeh ponúka ešte iný námet na zamyslenie. Predchádzajúcou kapitolou evanjelia je príbeh o Jánovi Krstiteľovi, ktorého dal Herodes sťať (porov. Mt 14, 1-12). Ide o hostinu u Herodesa, ktorý na žiadosť dcéry nezákonnej manželky Herodiády, s ktorou nemal žiť, dal Jánovi sťať hlavu. Evanjelista Matúš, literárne zdatný, postavil vedľa seba dve hostiny: a) hostina na dvore Herodesa, kde vládne pýcha, arogancia, úklady, vraždy; b) hostina Ježišova, na opustenom mieste (po grécky eremos), kde sa koná uzdravenie, dôvera, vzájomné podelenie sa a zázrak.[26]

Paradoxné rozprávanie o dvoch hostinách sa symbolicky prihovára aj nám dnes. Nemôžeme sa izolovať od toho sveta, ani z neho odísť. Všetci sme doň ponorení a na Herodesovej hostine sme každodenne účastní. Čím kŕmil Herodes svojich kamarátov, čo im ponúkal, čím ich sýtil, keď robil orgie na kráľovskom dvore? Okrem toho, že pili a jedli aj klamali a podvádzali. Bol to svet strachu, sebectva a zloby.

Svet okolo nás sa Herodesovmu podobá. Televízia prináša správy o nešťastiach všetkého druhu, filmy propagujú násilie, politici klamú svojich voličov, kvôli zisku sa v podnikaní neberú ohľady na žiadne zásady, rozvrat v rodinách nie je nijakou zvláštnosťou. Jednoducho plnosť sebectva a zloby – to je Herodesova hostina tohto sveta dnes.

Cirkev nás však volá každú nedeľu na svätú omšu, čiže na Ježišovu hostinu. Eucharistia nás učí deliť sa medzi sebou. Božie slovo sa nám prihovára a konfrontuje nás s každodennosťou. Ak rozmýšľame, aký je Boh dobrý a my nedokonalí - to nás formuje a robí lepšími.

---

[25] ZACHARNÍK, F. : *Pikantně naučný vtipník.* Brno : Computer Press 2010, s. 29.
[26] Porov. HARRINGTON, D.J (editor).: *Sacra Pagina.Evangelium podle Matouše.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 246.

Evanjelium o rozmnožení chleba rozpráva teda nielen o samotnom zázraku, ale o jeho dôsledkoch: o tom, ako zmenilo ľudí, ktorí ho počúvali. Ježiš stále robí to isté: vidí nedostatky ľudí, vidí chudobu, neznalosť, sebectvo ľudí a stará sa, aby človeka pozdvihol, aby ho premenil. Formuje ľudí, aby nemuseli byť len vedľa druhého ale aj pre druhého.

Vtipne sa hovorí, že v mozgu človeka je až osemdesiat percent kvapaliny a mnohí ju majú brzdovú... Nejde o to, žeby sme niekoho považovali za hlúpeho, ale ide o „zabrzdenosť" dobra v človeku. Dôkazom toho je množstvo ľahostajnosti, chudoby nielen v poznaní, ale aj v láske, chudoby v úcte k životu, tolerancii a inej biedy. O Ježišovi vieme, že videl zástup a bolo mu ich ľúto (porov. Mt 9, 36). Jednou z možností, ako pomôcť človeku, je pozvať ho na hostinu, ktorá sa koná v kostole a cez milosť svätej omše budovať vydarený život.

Žiť znamená vytvárať hostinu s inými. Nejestvuje len hostina Ježišova. Denno – denne sme na hostine televíznej, pracovnej, rodinnej, atď. Ak s druhými komunikujeme, niečo žiadame, niečo dávame, hostinu vytvárame. Keď sa učíme od Ježiša, robíme dobro aj pre druhých. Keď sa učíme od Herodesa, umocňujeme zlo vo svete.

Záverečný príbeh ilustruje túto skutočnosť a vysvetlí, ako sa človek v určitej situácii môže zachovať. Sedela na letisku. Čakala na lietadlo s dvoma malými deťmi. Mali asi tri a päť rokov. Päťročný chlapec pobehoval po chodbe hore-dolu, ľudia krútili hlavami, že na neho mama nedáva dostatočný pozor. Trojročné dievčatko držala na kolenách, vrtelo sa, naťahovalo sa za mamou, aby dostalo ďalší pohár džúsu. Keď konečne pila, pohár jej vypadol z rúk, džús vyšplechol nielen na dievčatko, ale aj na mamu a aj na ľudí, ktorí sedeli okolo. Mama v tej chvíli stratila trpezlivosť, dieťa dostalo po zadku so slovami: „Nemôžeš sa napiť bez toho, aby si to rozliala ? ". Ľudia začali krútiť hlavami.

Jedna pani sa nazlostila a zavolala bezpečnostnú službu. O chvíľu prišli dvaja muži oblečení v uniforme a spolu s pracovníčkou letiska začali matke dohovárať. A práve vtedy sa stalo niečo zvláštne.

Okolo prechádzala pekne oblečená, mladá učiteľka. Položila na zem kufrík, prisadla si k žene a o chvíľu sa už všetky oči upierali iba na ňu. Učiteľka otvorila kufrík, vybrala pero, papier, začala kresliť obrázky zvierat. Trojročné dievčatko ich nahlas menovalo: „Toto je krava, to je kôň, toto je prasiatko, pes..." Situácia sa zmenila. Keď z reproduktoru počuli výzvu nastupovať do lietadla, matka si vydýchla. Muži, ktorí sedeli vedľa, jej vzali batožinu a tí, čo boli pri učiteľke, počuli, ako povedala: „Táto matka vychováva deti sama. Muž od nich odišiel. Už tridsaťdva hodín poriadne nespali, sú na letisku. Nedošla im batožina z predchádzajúceho letu, ani kočiar. Let, ktorým sa majú vrátiť domov, mešká. A najhoršie je, že tej žene s deťmi, ešte aj bankový automat neberie kartu." Učiteľka končí slovami: „Aj ja som párkrát cestovala s deťmi lietadlom a verte mi, bola to pre mňa nočná mora. Obdivujem tú ženu, že to všetko zvládne..." [27]

Je to jedna situácia z tisíc, ktoré prežívame každý deň. O tom, ako reagujeme, rozhoduje aj naša vnútorná dispozícia: či sa snažíme druhému pomôcť, či máme dosť trpezlivosti, alebo aj my vzbĺkneme, a podobne. Isté je: dá sa žiť okolo človeka, vedľa človeka a dá sa žiť pre človeka, s ním. To je Ježišova škola, Ježišova hostina, pri ktorej nás robí schopnými byť chlebom, byť pre druhého. Preto mu ďakujme a prosme, aby sme mali silu v duchu evanjelia robiť hostinu iným.

12 Objať a pobozkať - zabudnutá pravda

Mt 25, 31 - 46 Zasadne na trón svojej slávy a oddelí jedných od druhých
Tidsiata štvrtá cezročná nedeľa A : vidieť Ježiša v blížnom

[27] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, str. 115.

V jedno daždivé ráno muž potreboval ísť do práce, manželka chcela ísť na nákup a dcéra do školy. Rozhodli sa ísť taxíkom. V polovici cesty manžel vystúpil a manželka s dcérou sa viezli ďalej, do svojho cieľa. Zaplatil a odchádzal preč. V tej chvíli taxikár začal trúbiť a kývať na neho, aby sa vrátil. Napriek lejaku bežal naspäť k autu. „Zabudli ste“ - hovorí taxikár s cudzím prízvukom „objať a pobozkať.“ [28]

Niektoré veci nezabúdame: napr. že treba zaplatiť. To máme naučené a zapamätané. Ale sú také skutočnosti, ktoré časom zabudneme - blízki ľudia nám zovšednejú - zabudneme objať a pobozkať.

Aj v náboženstve je to tak. Niektoré pravdy viery poznáme a uplatňujeme ich. Ale sú aj také, čo sú odsunuté a zabudnuté. Známe sú: nedeľná omša, sviatky, modlitba. Menej známa a zabudnutá pravda viery je: v každom blížnom vidieť Krista.

To je obsahom dvadsiatej piatej kapitoly Matúšovho evanjelia. Cirkev ju pripomína na sviatok Krista Kráľa. Táto kapitola má dve časti: prvá je o identifikácii Krista ako Syna človeka, ktorý príde súdiť všetkých, je mu daná moc, je alfou a omegou. Druhá je o poslednom súde. Hlavné pravidlo postupovania na Božom súde bude láska. Evanjelium končí slovami: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“ (Mt 25, 40). Kristus sa bytostne zjednocuje s každým človekom, teda čokoľvek sme neurobili jeden druhému, neurobili sme to jemu. To je pravda viery, čiže dogma, ktorá je často zabudnutá. Preto ju potrebujeme oprášiť, „objať a pobozkať“.

V časoch Ježiša z Nazaretu poslucháči obrazu posledného súdu rozumeli lepšie ako my. Im bol pastiersky život blízky. Keď hovorí o oddelení oviec od capov – poslucháčom bolo známe, že cez deň sa ovce aj kozy pasú spolu, ale večer pastier oddelí ovce od kozlov, lebo kozy vyhľadávajú teplo, zatiaľ čo ovce hľadajú čerstvý vzduch. Hoci sú cez deň pomiešané, večer idú každé svojou cestou. Z literárneho hľadiska je to čierno – biele videnie, oddelí dobrých od zlých, odmeňuje, trestá.

Ježiš vymenoval dobré skutky známe aj v rabínskej literatúre, židovskom zákone, ktoré mali hodnotu odmeny: 1. prijatie cestujúcich, 2. výchova sirôt, 3. uvedenie nevesty do svadobnej miestnosti, 4. návšteva nemocných, 5. pochovávanie mŕtvych, 6. potecha zarmútených. Za tieto skutky mohol človek čakať odmenu z Božej strany. Celý Starý zákon vychovával k tomu, aby človek uznal Boha ako Pána a Stvoriteľa, a učil aj to, že Boh je milosrdný a človek má byť milosrdný voči blížnemu. [29]

Ježiš k tomu pridal ešte jednu geniálnu vetu: „Čokoľvek ste urobili jednému z mojich najmenších – mne ste to urobili a čo ste neurobili jednému z mojich najmenších – mne ste to neurobili.“ (porov. Mt 25, 40, 45) Pravidlo lásky bude najrozhodujúcejšie aj pre naše hodnotenie života.

Pre nás by bolo jednoduchšie, keby sme vedeli, že budeme hodnotení za to, čo bolo dobré alebo zlé na základe poznaných skutkov. Ale byť hodnotení za to, či sme v druhom videli Krista – to je trochu zabudnutá pravda viery.

Toto tvrdenie možno dokázať porovnaním šiestich hlavných právd (dogiem) s vetou: čokoľvek ste urobili jednému z najmenších...

(1) Na otázku: v čo verím, mám jasnú odpoveď: v Boha, ktorý je len jeden. Verím, že je Stvoriteľ, že všetko musí mať svoj počiatok a koniec. Ale veriť, že ten kto sedí vedľa mňa, je Kristus, nie je ľahké.

---

[28] Poslal STEINBERG, R.: Láska a manželstvo. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 1999, str. 122.

[29] Porov. LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1996, str. 252.

(2) Verím, že v Bohu sú tri Božské osoby – Otec, Syn a Duch svätý. Aj keď tomu veľmi nerozumiem, ale už dvetisíc rokov sa učí toto tajomstvo viery, takže ho prijímam. Oproti tomu sa dnes odo mňa v evanjeliu žiada uveriť, že šéf, s ktorým sa zajtra stretnem v práci, je Kristus pod spôsobom blížneho. Aj keď hovorí nepríjemné veci, mal by som to s pokorou prijať, ako od Krista. Dívať sa na šéfa, alebo opačne na podriadených ako na Krista – pre koho je to jednoduché?

(3) Verím, že Ježiš Kristus sa stal človekom aby nás vykúpil a spasil. Verím, že pred dvetisíc rokmi prijal ľudské telo, chodil po tejto zemi... Ale dnes evanjelium od otca a matky žiada: dívať sa na svoje deti ako na Krista. Služba dieťaťu je služba Kristovi. Prijať a vychovať dieťa, znamená prijať Krista.

(4) Verím, že Boh je spravodlivý sudca. Dobrých odmeňuje a zlých tresce. To je dogma. Oveľa ťažie je uveriť, že v manželovi, manželke, človekovi, ktorého dobre poznám, je prítomný Kristus, ktorému mám poslúžiť.

(5) Poznáme pravdu viery: duša je nesmrteľná. Ale evanjelium chce, aby som pri chudobných, opustených - ktorým občas dávam drobné mince - si pomyslel: Pane, to dávam tebe. Ty si chudák v tom človeku. Nežiada od nás Boh veľa?

(6) Veríme, že milosť Božia je na spasenie potrebná. Bez Božej pomoci by sme toho veľa nedokázali. Ale ak máte nepriateľa, protivníka, ktorý je stále v opozícii, je vám ľahko uznať, že v tom človeku je Kristus?

Zisťujeme, že pravda viery o Kristovej prítomnosti pod spôsobom blížneho je známa, no málo žitá. Vidieť vo všetkých, ktorí sú okolo nás Krista, nie je také jednoduché. Ľahšie je veriť všeličo iné. Ale uveriť, že Kristus ku mne prichádza pod spôsobom blížneho tak, ako pod spôsobom chleba – je pre nás veľmi ťažké. Kristus nás tu vťahuje do určitého tajomstva, ktoré nám bude známe až na poslednom súde. Zatiaľ čo sme pochopili všetky ostatné pravdy viery a aplikujeme ich v našom živote, pravda o Kristovej prítomnosti v blížnom je pre nás veľmi ťažká.

Dôvod, prečo je to ťažká dogma, vysvetľuje ruské príslovie. „Ľahšie je chodiť v sklade medzi porcelánom, ako medzi ľuďmi, ktorí majú byť dlho spolu.“ Chodiť po sklade s porcelánom vyžaduje veľkú sústredenosť a opatrnosť. Chodiť medzi ľuďmi, bez toho aby ste ich neurazili, nedotkli sa ich, alebo aby oni vás neurazili, neublížili vám, vyžaduje veľkú dávku empatie. Čaká nás dlhá cesta v duchovnom vývoji, kým si osvojíme zabudnutú pravdu: čokoľvek urobíme druhému – Ježišovi urobíme.

Pápež Ján XXIII (1881-1963) hovorieval rannú modlitbu: „Pane daj, aby som v každom, koho dnes stretnem, videl Krista. Daj mi tú silu, aby som každého pokladal za svojho brata.“ A tak sa aj správal. Ak si budeme stále pripomínať: čo robím manželovi, manželke, deťom, spolupracovníkom - to robím Kristovi - ak táto viera prenikne náš život, až potom sme kresťanstvo pochopili. Bez tejto viery je naše kresťanstvo starozákonné.

Americký vychovávateľ páter Flannagan založil ústav pre malých, nedospelých delikventov, chlapcov, ktorí spáchali zločin a polícia si s nimi nevedela rady. Jeho ústav sa volal „Chlapčenské mesto“. Stal sa živou legendou kresťanskej lásky v minulom storočí.

Vraví sa o ňom, že s chlapcami veľa slov nestrácal. Osemročný zabil otca i matku. Čo môže z takého vyrásť, keď je násilný už v detstve? Mnohokrát ho policajti zatkli pri rozličných akciách, aj pri krádežiach v bankách. Nevedeli čo s ním. Keďže bol maloletý, nemohli ho súdiť, ani dať do nápravného ústavu. Musel by mať aspoň dvanásť rokov.

Zavolali pátrovi Flannaganovi: „Prijali by ste toho chlapca?“ „Samozrejme, pošlite mi ho!“ Po rokoch, si už dospelý chlap spomína, ako ho v ten deň páter Flannagan prijal. „Cestoval

som vo vlaku, sprevádzal ma policajt. Pomyslel som si - posielajú ma k akémusi farárovi. Ak mi začne rozprávať, že ma miluje, vykopnem ho z izby!“

A čo sa stalo? Keď zaklopali na dvere pátra Flannagana, ozvalo sa: „Vstúpte!“ Páter sa opýtal: „Ako sa voláš?“ Chlapec odpovedal: „Dávid, pane.“ Páter nato: „Dávid, vitaj v chlapčenskom meste! Čakáme ťa! Popozeraj sa dookola, aby si poznal miesto. Všetci tu pracujú, aby sa uživili. Niekto ti ukáže celý areál. Možno nájdeš aj robotu, ktorá sa ti bude páčiť. Nateraz je to všetko. Môžeš ísť. Uvidíme sa neskôr!“

Chlapec spomína, že tieto minúty zmenili jeho život. Prečo? „Prvýkrát v živote mi pozeral do očí človek, ktorý nehovoril veľa a nevravel mi, že ma miluje, ale dal mi pocítiť - si dobrý chlapec. Ty čosi vieš, nie si zlý, si dobrý. A chlapec Dávid sa naozaj stal novým človekom. [30]

To, že páter videl dobro v druhom, a to, že mu to aj ukázal, nakoniec zmenilo jeho život. Lebo kto miluje, ten vytvára lásku, vytvára dobro. Pátra pochopenie pravdy: „čokoľvek ste urobili jednému z najmenších, mne ste to urobili“ priviedlo k tomu, aby videl Krista i v nedospelom delikventovi. V chvíli, keď vidíme dobro a krásu v druhom, začína v ňom rásť láska. Keď sa pýtali Flannagana na tajomstvo jeho úspechu, povedal: „Viete, na svete neexistuje zlý chlapec.“ Čiže vytváral dobro tým, že pozeral na druhého ako na Krista.

Mali by sme byť vďační za teológiu Kristovej prítomnosti v druhom človeku. Prosme, aby sme tak napredovali v spiritualite, žeby sme sa vedeli pokloniť Kristovej prítomnosti v druhom. Podarí sa to, ak uveríme, že nikto na svete nie je zlý, len ho treba ináč vidieť. Táto dogma si zaslúži znova ju „objať a pobozkať“.

13 Ako sa má vaše srdiečko ?

Mt 22, 34 - 40 Milovať budeš Pána, svojho Boha a svojho blížneho ako seba samého
Tridsiata cezročná nedeľa A : megaprikázanie

Lekár stretol svojho dlhoročného pacienta, staršieho pána a opýtal sa: „Ako sa má vaše srdiečko?“ A starší pán odvetil: „Varí doma polievku.“

Neodpovedal medicínsky (kardiovaskulárne), ale rozprával o tom, koho má rád a kto má rád jeho. Taký človek je nám sympatický: vie mať rád a je milovaný.

Pri troche fantázie sa dá otázka parafrázovať v náboženskom zmysle. Keby sme teraz zašli do neba na tlačovú konferenciu a opýtali sa: „ Bože, ako sa má tvoje srdiečko?“ Boh by mohol odpovedať: „Výborne. Práve teraz sa nachádza na zemeguli!“ Lebo každý človek je „Božie srdiečko“. Každého z nás Boh miluje a zahŕňa svojou priazňou. Milovať ma – je jeho najdôležitejšou prácou.

Z toho logicky vyplýva hlavné prikázanie pre človeka: „milovať Boha celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou mysľou....a blížneho ako seba samého“ (Mt 22, 37- 38).

Asi dvesto rokov pred Kristom žil rabín Hillel. Bol múdry a mal povesť svätého človeka. Vraj prišiel k nemu pohan a povedal mu: Ak mi vysvetlíš vašu náboženskú náuku počas toho, kým budem stáť na jednej nohe, stanem sa aj ja veriacim židom. Rabín Hillel mu dal odpoveď: Čo nenávidíš ty, nerob ani druhým ľuďom! [31] Pozitívne povedané: čo chceš aby druhí ľudia robili tebe, rob aj ty im ! Výstižne povedal to, čo je podstatné nielen v židovstve, ale aj v indickej kultúre, čínskej aj v juhoamerickej. Na každom kontinente nájdeme toto zrnko múdrosti.

---

[30] DE MELLO A., *Istruzioni di volo per aguile e polli,* Piemme, Casale Monferato 1996, str. 59.

[31] Porov. LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komentář.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996, str. 223.

Keby sme tú istú otázku dali Ježišovi: povedz mi, kým budem stáť na jednej nohe, ktoré prikázanie je prvé a najdôležitejšie zo všetkých? Povedal by krátko a múdro: milovať Boha a blížneho.

O tom, čo je láska, píše Anzelm Grün: „Láska môže dať vyschnutému nový život, zvädnuté môže opäť priviesť do kvetu, zatvrdnutému dá láska mäkkosť, vysmievanému lesk krásy a tme dá láska svetlo. Je plameňom, ktorý zohrieva. Skrehnuté a vyhorené srdce zmení na ohnisko svetla a života.“ [32] Ide o hodnotu, ktorá dáva životu zmysel. O tom nikto nepochybuje. Na nás je len, aby sme správne rozlíšili - a k tomu nám pomáha Evanjelium - kedy náš životný postoj je skutočne prejavom lásky a kedy naša láska nie je skutočná.

Evanjelista Matúš poznamenáva: „Učiteľ zákona sa ho spýtal, aby ho pokúšal“ (Mt 22, 35). Pokúšanie nespočívalo v predmete otázky, ale v interpretácii Mojžišovho zákona. Ortodoxní (domáci) židia sa stavali proti tomu, ako vykladali Písmo helenisti (židia zo zahraničia). Na čiu stranu sa pridá Ježiš ?

Ježišova odpoveď bola múdra v tom, že zjednotil obidve skupiny. Poukázal na to, čo je prameň múdrosti Boha voči človeku a človeka voči Bohu. Chcel ukázať zlatú niť, ktorá sa tiahne celým Písmom. Podľa neho megaprikázanie (po grécky megas - veľký) je milovať Boha a milovať blížneho. Podobne ako Hillel múdro spojil otázku po Bohu s otázkou po človeku, aj Pán Ježiš zjednocuje to, čo je Božské a ľudské – vytvára syntézu z nášho a Božieho života a pomáha rozumieť ako v nás má byť ľudské a Božské v harmónii.

Čo môže toto slovo - milovať Boha celou svojou dušou, celým srdcom a mysľou a blížneho ako seba samého - znamenať pre nás dnes? Vyžaduje, aby sme dali Bohu prvé miesto, aby mal od nás primeranú úctu a oslavu, aby on bol ten najdôležitejší. Zároveň od nás chce, aby sme v prítomnom okamihu plnili jeho vôľu, aby to, čo robíme, sme robili dôkladne, dôsledne a dokonale.

Je to tým, že Bohu nemožno dať menej ako všetko. Buď je to tak, že sme rozhodnutí žiť vieru naplno, dávame Bohu k dispozícii naše myšlienky, city, sily, čiže celý život, alebo o neho nestojíme. Nemožno mu dať menej ako všetko. [33]

Tento postoj vyžaduje spáliť vlastné sebectvo – čiže vzdať sa svojho názoru, svojich myšlienok, pre lásku k blížnemu vzdať sa citov, túžob, spomienok, vecí alebo osôb. Keďže v našom ľudskom ponímaní milovať, znamená plniť vôľu milovaného, tak aj milovať Boha a blížneho, znamená rešpektovať jeho vôľu.

Evanjelium nás učí, že motívom nášho ľudského skutku má byť láska. To je, aj nie je pre nás jednoduché. Mnohokrát totiž pohnútkami našich činov je ziskuchtivosť, lakomstvo, alebo vypočítavosť, chuť dobehnúť druhého, nejako s ním vybabrať. Písmo nás učí, aby pohnútkou našich činov bola láska. V tomto smere máme veľké medzery.

Kurt sa pred vojnou odsťahoval z Nemecka do Ameriky. Hoci v Berlíne bol promovaným pediatrom, v Amerike musel znova zložiť skúšky a získať diplom doktora, aby mohol pracovať. Zatiaľ požadovaný diplom nemal. V dome, kde býval, zavolal ho otec k svojmu chorému synovi. Kurt vedel, že bez amerického diplomu nemôže ordinovať, preto prosil domácich, aby zavolali k dieťaťu domáceho lekára. Ten však neprišiel, lebo nemal zaplatené za predošlú návštevu. Kurt sa ocitol v zvláštnej situácii: ak pomôže, môžu ho vyhostiť z krajiny, ak nepomôže, bude mu to vyčítať svedomie. Chlapec chrčal a nebol by prežil prevoz do nemocnice. Jeho otec naliehal: „Ste predsa lekár. Nenechajte to dieťa zomrieť!“

Desať dní zápasil o život dieťaťa. V deň, keď chlapec po prvýkrát vstal z postele, Kurta zatkli. Udal ho miestny lekár. Ešte v ten istý deň prebehol štvrťou zvláštny šum, ľudia mali nahnevané tváre. Na druhé ráno nikto z nich nešiel do práce. Všetci smerovali k súdnej budove, kde mal byť proces s Kurtom. V sále ich bolo vyše sto. Sudca sa začudovane pozeral na zástup. Mal rozhodnúť o vine alebo nevine. Prv, ako by Kurt bol mohol povedať niečo na svoju

---

[32] GRŰN, A.: *Hľadanie vnútornej rovnováhy.* Bratislava : Don Bosco 2007, str. 90.

[33] Porov. LUBICH, Ch.: *Slovo života - október1992.* In: Katolícke noviny roč. 117, 1992, č. 39, str. 4.

obhajobu, sto hlasov volalo: „Nevinný“! Sudca udrel kladivkom a povedal: „Ticho. Dám vyprázdniť sálu, ak počujem ešte slovo.“ Pozeral na tváre prítomných, na ohnuté chrbty a pýtal sa ľudí, čo chcú. Prehovoril otec dieťaťa: „Ak odsúdite nášho doktora na peňažnú pokutu, tak už sme vyzbierali osemdesiatšesť dolárov.“ Sudca vstal, usmial sa a vyniesol verdikt: „Previnili ste sa proti zákonu, aby ste poslúchli vyšší zákon. Odsudzujem vás na pokutu osemdesiatšesť dolárov.“

Z príbehu vidieť, ako hlboko v človeku je zakódované dobro, postoj súcitu a pomoci. Je schopný milovať blížneho ako seba samého a milovať celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou mysľou (porov. Mt 22, 37- 38) aj za tú cenu, že sa musí vzdať svojho pohodlia a plniť vôľu Božiu a blížneho.

Ďakujme za Božiu múdrosť, za to, ako vymyslel človeka: pozval ho k bytiu, aby sa láska stala zmyslom jeho života. Ďakujme za to, že sme nekonečne Bohom milovaní a keď mu lásku opätujeme, on sa stáva naším „srdiečkom“ !

14 Dotyk a odkaz

Mt 2, 13-15. 19-23 Vezmi dieťa i jeho matku a ujdi do Egypta
Sviatok Svätej rodiny A : manželstvo ako sviatosť

Oddávna si rozprávajú muži vtipy o ženách a ženy o mužoch. Napríklad: „Viete, aký je rozdiel medzi batériou a ženou? Batéria má aspoň jeden pól kladný !“ Presne naopak si môžu doberať ženy mužov.

Napriek tomu od nepamäti existuje záujem chlapcov o dievčatá a záujem dievčat o chlapcov, vytváranie spoločenstva, manželstva a zakladanie rodiny. V kresťanskom náboženstve sa manželstvo nazýva sviatosťou. Prečo sa prirodzené spolužitie dvoch ľudí, nazýva sviatosťou? Kedy máme v manželstve dočinenia s Bohom? Prečo je ono zaradené medzi sedem sviatostí?

Vychádzajme z Evanjelia. Jozefovi bolo povedané: „Vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku, ujdi do Egypta, a zostaň tam, kým ti nedám vedieť, lebo Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil“ (Mt 2, 13) Podobne: Vstaň, vezmi dieťa a vráť sa... Boží dotyk Jozefa, Márie a Ježiša má oslobodzujúcu funkciu. Otvorenosť voči Božím dotykom urobila z nazaretskej rodiny svätú.

Ak chceme pochopiť náuku o sviatosti manželstva, pomôžeme si dvoma výrazmi: dotyk a odkaz. Všetky sviatosti, ponúkajú skrze viditeľný znak neviditeľnú Božiu milosť. Boh sa dotýka života cez nejaký znak - to je sviatosť. Dotýkame sa bielej hostie, svätého prijímania a veríme, že nás môže posilniť v láske. Keď chorého pomaže – dotýka sa - kňaz olejom, chce mu povedať: „V tvojej ťažkej situácii nie si sám, Boh je s tebou!“ Sviatosti sú dotyk medzi človekom a Bohom. Aj pri uzatváraní manželstva si dvaja ľudia v kostole podajú ruky, dotknú sa, a v tom dotyku spájajú dva životy vo všetkom. Dotyk dvoch ľudí symbolizuje aj dotyk Boží, požehnanie. [34] Prečo je potrebné ?

V nikom nie je len dobro, láska, ideál. V každom je aj sebectvo, zloba, hnev. Nikto nie je len anjel, každý je aj čertík. Preto ľudia oddávna prosia: „Bože, dotkni sa nášho zväzku manželského, požehnaj nás, aby naše vzájomné dotýkanie sa rukami, bozkami, objatím, sexualitou, darovaním života, boli tebou požehnané a rodina vydarená. Ak sa nás nedotkneš, a budeme sa dotýkať seba svojimi ostňami, tŕňmi, hnevom, zlosťou, požiadavkami a nárokmi, naše spoločenstvo sa rozbije.“

Sviatosť manželstva znamená pozvanie Boha do ľudského vzťahu, aby Boží žehnajúci dotyk so sebou priniesol posilnenie v láske. Potom ľudia môžu prekonávať starosti, ktoré život prináša, lebo Boh prichádza s takou silou a energiou lásky, ktorá je nenahraditeľná.

---

[34] Porov. GRŰN, A.: *Manželstvo, sviatosť pre spoločný život.* Prešov : VMV 2004, s. 15.

Druhé slovo, vysvetľujúce manželstvo ako sviatosť, je odkaz. V knihe je niekedy index a potom poznámka pod čiarou, odkazujúca na zdroj prevzatého citátu. Podobne láska, náklonnosť, nežnosť dvoch ľudí v manželstve odkazuje na zdroj: Božiu lásku.

Mnohí majú ideálne predstavy o druhom. Od partnera sa očakáva niečo absolútne: absolútna láska, absolútne pochopenie, absolútna vernosť. Ale niečo absolútne môže darovať iba Boh. Keď sa absolútno očakáva od človeka, nutne príde sklamanie. Lebo láska druhého človeka je vždy ohraničená, limitovaná. Aj on má svoje nálady, predstavy, zranenia. Pritom nikdy nestačí to, čo nám druhý dáva. Vždy sa nám zdá, že ten druh dáva málo, vždy chceme viac.

Ak sa však chápe láska ako odkaz na Božiu lásku, tak sa možno tešiť aj z človeka, ktorý nie je absolútny. Pre muža to, že ho žena má rada (i keď ho nemá rada absolútne), má byť odkazom na Božiu lásku. Pre ženu, to že ju muž má rád (hoci má tisíc nedokonalostí), má byť odkazom na Božiu lásku. Potom sa neočakáva od druhého veľká, absolútna láska, lebo tú možno čakať iba od Boha. Ľudská láska na ňu len odkazuje. Až keď si toto uvedomíme, zbavíme sa ideálnych predstáv o druhom, prijmeme ho takého, aký je, a absolútnu lásku čakáme z Božieho zdroja. Druhý človek je kontaktnou osobou - odkazom na Božiu lásku.

Pápež Benedikt XVI. napísal: „Keď sa žena oddá mužovi a darujú život deťom, zasahujú do takých svätých vecí, do takého Božieho tajomstva, ktoré presahuje kompetencie človeka.“ [35] Človek má účasť na záležitostiach, ktoré prevyšujú jeho schopnosti. Sviatosť manželstva znamená účasť na posvätnej Božej skutočnosti, na posvätnej stvoriteľskej Božej moci.“

Príbeh o dvoch ľuďoch potvrdzuje skutočnú lásku. Charlie Mc Artur sa v mladosti zoznámil sa s Elenou Heisovou. Keď jej raz na večierku dvoril, zobral do hrste oriešky, položil ich do jej dlane a povedal: Chcel by som mať namiesto orieškov plnú dlaň diamantov.

O niekoľko mesiacov sa zobrali. Podnikali, darilo sa im, zbohatli. Neskôr mala mnoho šiat a šperkov, luxusnú domácnosť aj diamanty. Ale čas plynul a oni zostarli. Na smrteľnej posteli zobral Charlie Mc Arthur diamanty, vložil ich do ruky svojej manželky a povedal: Prial by som si, aby sa tieto diamanty zmenili na oriešky.

Byť milujúcim človekom má cenu aj pred Bohom. Vzťah medzi ľuďmi i vzťah medzi človekom a Bohom potrebuje vždy aj nejaké vonkajšie znaky: v cirkvi sviatosti, medzi ľuďmi oriešky alebo diamanty.

Ďakujme za človeka, ktorý je nám blízky a za evanjelium, ktoré nás pozýva: vstaň, vezmi vážne Božiu skutočnosť, aby sa tvoj život vydaril.

15 Prítomnosť Boha viazaná na lásku

Mt 5, 13-16 Vy ste svetlo sveta
Piata cezročná nedeľa A : svedectvo starostlivosti o chorých

V New Hampshire počas veľkej snehovej búrky spadli na cestu stromy a zatarasili ju. Pani, ktorá vyšla autom z Hillsborough, nemohla pre túto prekážku pokračovať v ceste. Protiidúce auto, ktoré riadila iná žena, idúca zo Stoddardu, muselo zastať tiež. Obidve na seba bezmocne pozerali. Našli však šalamúnske riešenie: vymenili si kľúče a navzájom si požičali autá. Tak mohli pokračovať v ceste. Na druhý deň, po odstránení prekážky si autá vymenili.[36]

Páči sa nám, keď si ľudia navzájom pomáhajú a nielen lamentujú nad prekážkami. Do života sa tým vnáša trochu svetla a radosti. Je to aj výzva Ježiša z Nazaretu: byť soľou zeme a svetlom sveta - byť dobrými ľuďmi a pomáhať si. Povedal: „Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 5, 16).

Od začiatku kresťania chápali, že ak má byť Boh prítomný vo svete, ak má panovať jeho kráľovstvo, tak tu musí zavládnuť naša láska. Lebo v ľudskej láske sa zjavuje prítomnosť Božia.

---

[35] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet.* Trnava : SSV 2002, str. 344.
[36] Človek si musí poradiť. In: *Výber. reader´s Digest,* február 2002, str. 43.

Čím menej lásky a služby je vo svete, tým menej je Božej prítomnosti a tým väčší priestor pre egoizmus, sebectvo, zlo, neresti, nečnosti, vojny a trápenia, ktoré človek prežíva. Sme vyzvaní, aby sme cez našu lásku a službu umožnili Bohu jeho prítomnosť vo svete; aby cez naše konanie a slová, zjavovala sa Božia tvár tomuto svetu.

Zaujímavo píše Dionýz z Alexandrie v 3. storočí - porovnáva kresťanov a pohanov v čase moru. „Všetko sa zmenilo na nárek, po celom meste zaznieva plač nad množstvom mŕtvych, aj tých, ktorí denne zomierajú. Veď to, čo bolo napísané o prvorodených Egypťanoch, sa uskutočňuje aj teraz. I teraz sa vznáša hore nesmierny výkrik bolesti. Niet domu, v ktorom by nebola mŕtvola. Mor nám, kresťanom, nič neprepáčil, hoci medzi pohanmi bola skaza ešte väčšia. Väčšina našich bratov, pohnutá láskou k blížnemu, nebrala ohľad na vlastnú osobu, ale navštevovali chorých, s láskou ich ošetrovali, spolu s nimi sa s pokojnou mysľou lúčili so životom. Mnohí aj zomreli, po tom, čo iným zaistili zdravie. Ako keby cudziu smrť presadili do svojho tela. Tento spôsob nebol vzdialený od smrti mučeníkov. Medzi pohanmi sa však diali veci opačné, odháňali od seba tých, čo začali pociťovať chorobu, utekali aj od najmilovanejších bytostí, vyhadzovali na ulice umierajúcich a nechávali mŕtvych bez pohrebu. Tak sa chceli vyhnúť nákaze a všeobecnému umieraniu, ale napriek tomu, nakoniec smrti neunikli.“ [37]

Toto svedectvo z Alexandrie vysvetľuje, čo znamená byť soľou zeme a svetlom pre svet. Byť láskou v pravom čase na mieste, kde nás potrebujú.

Medzi Ježišom z Nazareta a nami je priepasť dvetisíc rokov. Ale je tu subjekt, ktorý bol súčasníkom Ježišovým a je aj našim. Volá sa cirkev, ktorá si zachovala identitu a v nej pretrváva od začiatku. V dôsledku toho nie sme oddelení hrádzou dvetisíc rokov, lebo je tu cirkev, ktorá o Ježišovi vydáva živé svedectvo, je s Ním jedno „ja“, od začiatku sa s ním rozprávala, nikdy neprestala žiť. V nej ostalo zachované živé vedomie o jeho existencii. [38] Kresťanský spisovateľ Origenes v 3. storočí vo svojom spise Contra Celzius (Celzius bol kritikom kresťanstva) napísal: „Platón a ostatní Gréci so svojimi rečami sa podobajú lekárom, ktorí sa starajú iba o príslušníkov vyšších tried, opovrhujú obyčajným človekom, ale Ježišovi učeníci dbajú o to, aby zdravý pokrm dostalo množstvo ľudu.“

Rozdiel medzi grécko-rímskym a kresťanským prístupom k chorému človeku bol významný. Kresťania, vo svojej láske k chorým išli tak ďaleko, že medicína, ktorá bola v Grécku nazývaná „techné jatriké“, čo znamená „lekárske umenie“, čiže „ars medicína“, v kresťanstve sa stala „techné agapetiké“, to znamená „umenie lásky“ alebo „ars charitativa“. Keď pohania pozorovali, ako sa rozvíja kresťanstvo, začali ho nazývať „náboženstvo nemocných“. V čase, rozmachu Gréckej a neskôr Rímskej ríše bol chorý človek vylúčený, nezaujímavý, najmä ak pochádzal z nízkej vrstvy. [39]

Origenes a Celzius diskutovali. Celzius tvrdil: „Tí, ktorí nás pozývajú na nekresťanské obrady, robia to takýmto spôsobom: nech príde ten, kto má nepoškvrnené ruky a hovorí rozumne; nech príde ten, kto necíti hriech, kto v duši vedie urodzený s spravodlivý život, taký nech príde medzi nás. Ale počúvajte, čo hovoria kresťania: kto je hriešny, kto je prostého ducha, jedným slovom, kto je nešťastník, nech príde, lebo vraj takých je božie kráľovstvo...takýchto ľudí môže zvolávať len ten, kto chce vytvoriť tlupu lotrov!“ Na to mu Origenes odpovedá: „Ak kresťan pozýva ľudí, tak má iný úmysel, ako vodca lúpežníkov, keď zhromažďuje bandu. Robí to preto, aby svojim učením hojil rany, aby horúcosť vášní natieral liekmi, ktoré ponúka viera, a ktoré sa vyrovnajú prostriedkom, ktoré používa lekárska veda, keď utišuje bolesti tela.“ [40]

Sociálne cítenie kresťanov sa prejavovalo v záujme o nešťastných, chudobných a chorých. Na kresťanoch bolo vidno, aký je Boh, v ktorého veria, lebo v ich skutkoch sa zjavovala láska.

---

[37] EUSEBIUS: *Historia Ecclesiastica,* VII, 22.
[38] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet.* Trnava : SSV 2002, str. 187.
[39] Porov. ENTRALGO, P.L. : *Nemoc a hřích.* Praha : Vyšehrad, 1995, s. 63.
[40] ORIGENES: *Contra Celsium,* III., 59 - 61.

V stredoveku mnísi benediktíni a cysterciáti pri plánovaní nového kláštora, nenakreslili len kostol a budovy pre bývanie a modlenie sa mníchov. Integrálnou časťou výstavby bola aj nemocnica, kúpeľňa, dom lekárov a záhrada na pestovanie liečivých bylín. Išlo o premyslený komplex stavieb. Z toho sa dá vytušiť, ako títo ľudia zvestovali Božiu lásku: nie slovami, ale skutkami milosrdenstva. Tak svietilo svetlo ich lásky, že ľudia mohli oslavovať Otca na nebesiach.

Aj v súčasnosti je soľou a svetlom človek, ktorý miluje. Svedčí o tom Pavol Florentskij, veľký ruský mysliteľ, filozof, ktorý žil v rokoch 1880 - 1937. Študoval najprv matematiku a fyziku v Moskve, neskôr sa venoval aj filozofii a teológii. V r. 1937, počas vlády Stalina ho popravili v pracovnom tábore.

Florentskij prešiel od ateizmus ku kresťanstvu vďaka pravoslávnemu biskupovi Antonijovi Florensovi a skromnému mníchovi Izidorovi Gruzínskemu. Po smrti staručkého Izidora Florentskij napísal aj knihu, ktorá má názov Soľ zeme.

Pavla priťahovala Izidorova jednoduchosť, vyžarujúca z každého okamihu jeho života. Vôbec mu neprekážalo, že pravoslávny báťuška nie je na intelektuálnej úrovni profesorov teologickej akadémie, alebo iných vzdelaných teológov, ktorých múdrosť bola známa už Puškinovi, Tolstému, Dostojevskému alebo Solovjevovi. Naopak, Pavlovi Florentskému sa páčilo starcovo bláznovstvo, ktoré ho robilo napriek vysokému veku podobným dieťaťu, lebo vyžaroval okolo seba svetlo čistej radosti a pokoja.

Na začiatku svojej známosti s Izidorom v r. 1904 napísal Florentskij matke : „Bol som navštíviť svojho starca Izidora. Šiel som k nemu v rozpakoch, avšak od neho som odchádzal uvoľnený a s radosťou v duši, jednoducho naplnený novými silami. On, aj keď je veľmi jednoduchý, mnohé veci chápe oveľa lepšie ako vzdelaní teológovia a aj preto si veľmi vážim jeho názory. A s radosťou si ho vždy vypočujem. Názory, ktoré mnohí nechápu. Vieš mama, otec Izidor je akoby celý v bielom. Je láskavý a veselý, máš dojem, akoby svietil. A to, čo ma najviac na ňom zaujalo je jeho detskosť.“

Vďaka príkladu starého mnícha Izidora pochopil Florentskij, že podstatou kresťanstva nie je intelektuálna rétorika, či formálna príslušnosť k cirkvi, ale konkrétna účasť na živote Ducha a pravdy. Vo svojej knihe Stĺp a základ pravdy Florentskij neskôr píše: „Boh je láska a preto absolútna pravda sa poznáva iba v láske. Touto láskou však nie je nejaký psychologický pocit, ale konkrétne vystúpenie za hranice seba samých, akoby vyprázdnenie seba z vlastného ja smerom k druhému človeku. Milovať, znamená byť nie ja. To znamená byť ty, čím sa myslí byť plne zjednotený s iným človekom, i s jeho bolesťami, starosťami alebo radosťami. A pritom zomiera akýkoľvek prejav hriešneho egoizmu. Tak sa milujúci človek dostáva do prítomnosti spásonosného svetla pravdy.“

Podľa Florentského teda naozajstná láska je východom z empirického sveta a prechodom do novej skutočnosti. Milovať, znamená byť nie ja, prekonať seba samého, vyjsť za vlastné hranice. Toto všetko naznačuje spôsob, ako sa stať soľou zeme a svetlom pre svet.

Ďakujme Ježišovi, že nám umožňuje zhromažďovať sa okolo jeho stola a posilňuje nás, aby v našej tvári žiarila Božia láska - v slovách aj skutkoch.

16 Miláčik a skupáčik

Mt 21, 33-43 Vinicu prenájme iným vinohradníkom
Dvadsiata siedma cezročná nedeľa A : vinica

Obidvaja mali veľkú radosť, keď skončila školu a dostala doktorský diplom. Manžel k nej prišiel s kyticou v ruke: „Teším sa s tebou, miláčik, že sa ti to podarilo.“ Ona ho šťastná objala a ďakovala mu, že jej pomohol doktorát urobiť.

Vieme si predstaviť tých istých ľudí, ktorí si hovoria „miláčik“ o týždeň doma v kuchyni. Práve vykypelo mlieko, čo sa malo prevariť. Muž s pokojom angličana príde

a povie: „No toto, miláčik, čo sa ti to stalo?“ A ona na to: „Nemiláčkuj sa mi tu hore dolu ! Mal si prísť skôr, a dať pozor! Čo sa tu miláčkuješ ?“

Ten istý výraz „miláčik“ niekedy znie príjemne, povzbudzujúco a inokedy cudzo a nahnevane. Čím to je ? Ak niekto chce povedať: miláčik, musí aj plniť jeho vôľu, musí robiť to, o čom druhý sníva. Nestačí slovo: miláčik.

U proroka Izaiáša čítame: „Zaspievam môjmu miláčikovi pieseň...Vinicu mal môj miláčik na úrodnom úbočí...“ (Iz 5, 1-2). Prorok rozpráva o tom, ako Boh má rád svoj ľud. Má s človekom nekonečnú trpezlivosť a láskavosť k nemu, je nanajvýš milosrdný a vie obrátiť aj zlé na dobré. Vie odpustiť, vie vždy znovu povzbudiť. Jeho pohľad je spojený s nepremožiteľnosťou lásky, ktorá sa zjavuje v Ježišovi.

Lenže Boh si želá, aby aj On bol miláčikom človeka. A tu je problém. Celý Izraelský národ, veriaci ľud, je pripodobnený k vinici, ktorá má prinášať úrodu. Lenže namiesto úrody sa majiteľ dočkal sklamania. Ježiš z Nazareta použil tento nápad proroka Izaiáša a urobil z neho podobenstvo o vinohradníkoch, ktorí zabudli na to, že sú nájomcami, nesplnili svoju povinnosť, nakoniec syna zavrhli a zabili (Mt 21, 33-43). Zabudli na to, že Boh má byť ich miláčik. Hovorí im: „Božie kráľovstvo sa vám vezme a dá sa národu, ktorý bude prinášať úrodu“ (Mt 21, 43).

Celé podobenstvo chce povedať jedno: život je výzvou k tomu, aby človek prinášal úrodu lásky, aby dozrel k poznaniu, že ovocím jeho skutkov má byť láska. Bohom je milovaný, ale má byť aj milujúci. Farizeji a zákonníci urobili chybu v tom, že merali kvalitu života podľa kultových prejavov. Ježiš posúva toto poznanie a myslenie ľudí a vyžaduje viac: Človek, si miláčik v Božích očiach! Usiluj sa, aby aj On bol tvojím miláčikom! A aj druhý človek nech je miláčikom v tvojich očiach! Tvoj postoj lásky, tvoje každodenné ovocie lásky je prejavom toho, že si pochopil, čo chce od teba Boh.

Ak človek prináša úrodu lásky, buduje Božie kráľovstvo tu, na zemi. Alebo buduje svoje kráľovstvo založené na vlastných zásadách: na sebectve, lenivosti, pohodlnosti, panovaní, nadvláde... Takého kráľovstvo má veľmi krátku životnosť. Ježiš to povedal v jednej biblickej vete: „Kameň, čo stavitelia zavrhli...“ (Ž 118, 22) Práca, zamestnanie, rodina, peniaze, starosti, to všetko sú kamene, z ktorých sa buduje ľudský život. Ale je tu uholný kameň. To je Boh, viera, náboženstvo, postoj pokory a úcty voči nemu. Keď sa tento kameň zavrhne, zostáva zničiteľné kráľovstvo. Stavba života je správna iba vtedy, keď počíta s tým, kto je uholný kameň - zmysel života.

Vo svete boli a vždy sú dve skupiny: miláčik a „skupáčik“. Prví berú do úvahy prenájom, jako spomína evanjelium. Bože dal si mi život, dal si mi mňa samého do nájmu. Som ohraničený počtom rokov a mojou úlohou je prinášať úrodu dobra a lásky. Toto je postoj spojený s pokorou: Bože, si môj miláčik!

Na druhej strane sú ľudia, ktorých nazveme: skúpi, sebeckí. Myslia si: som vlastník seba a môžem robiť čo chcem. Som predsa slobodný človek. Kto mi chce diktovať prikázania a povinnosti? Takí neprijímajú teóriu o nájme, ale tvrdia o sebe, že sú vlastníkmi života. A aké sú dôsledky? Doposiaľ každého vlastníka premohla choroba, staroba, smrť. Mnoho funkcionárov, mocných kráľov, úspešných i slávnych ľudí - prišlo o všetko. Odsunutím Boha zo svojho života sa človek potrestá sám. Hoci človek navždy zostane miláčikom Božím, opačne to neostane v platnosti, ak človek Boha odmieta.

O tom, čo je láska a miláčik, v akých rozličných odtieňoch ju pozorujeme, hovoria nasledujúce odpovede detí na otázku: čo je láska ?

Keď dostala moja stará mama artritídu, nemohla sa zohnúť a namaľovať si nechty na nohách. A tak jej ich potom stále maľoval dedko, hoci neskôr tiež ochorel na artritídu. To je láska.

Láska je, keď sa dievča navonia voňavkou a chlapec si dá na seba vodu po holení. Potom idú spolu von a navzájom sa voňajú.

Láska je, keď sa ideš s niekým najesť a dáš mu väčšinu svojich hranolkov bez toho, aby si chcela tie jeho.

Láska je to, čo ťa rozosmeje, keď si unavený.

Láska je, keď mama urobí kávu pre ocina a trochu z nej odpije predtým, než mu ju dá, aby si bola istá, že chutí dobre.

Láska je, keď mama uvidí otca spoteného, smradľavého, a aj tak ho považuje za krajšieho ako Robert Redford.

Láska je, keď ti tvoje šteniatko olíže tvár, aj keď si ho nechala samé celý deň.

Mnoho ďalších výrokov by sme mohli nájsť na tému lásky a miláčika. Všetky majú spoločného menovateľa: keď dokážeš myslieť na druhého, keď dokážeš zaujať postoj, ktorým sa plní vôľa druhého, vtedy sa druhý stáva miláčikom v tvojich očiach. Potom dostávaš aj ty titul: miláčik v očiach druhého človeka.

Evanjelium nás vťahuje do Božieho objatia: som jeho miláčik. Je aj On môj ? Boh nechce osobitné výkony smerom k nemu, ale chce od nás každodenné výkony smerom k iným ľuďom, aby sa stali našimi miláčikmi. Na tejto ceste je našou posilou.

17 A je po sláve !

Jn 17,1–11a, Otče, osláv svojho Syna
Siedma veľkonočná nedeľa A : sláva = vzťah, duch, láska

Dvaja si písali prostredníctvom internetu a výsledok anonymnej komunikácie bol kuriózny. Ona mala skratku „Sladká“ a on „Kráľ humoru“. Ona píše: „Mala som dojem, že som konečne našla lásku svojho života. Spôsob, ako si so mnou Kráľ humoru písal a veci, ktoré mi rozprával, som v manželstve nikdy nezažila.“

Všetky ilúzie spadli, keď sa dohodli na stretnutí. Ona píše: „Keď som uvidela svojho muža s ružou, došlo mi, čo sa to stalo. V tej chvíli som skoro odpadla. Veď s „Kráľom humoru“ žijeme v nešťastnom manželstve. Ukázalo sa, že to aj bola pravda.“ On píše: „Nedokážem tomu uveriť, že žena, s ktorou som si tak dlho písal na internete, je tá istá osoba, s ktorou som sa pred rokmi oženil, ale v posledných mesiacoch už som s ňou neprehovoril často ani jedno pekné slovíčko.“ Stalo sa to v Bosne v meste Zenica, on sa volá Adnan Klarič a ona Sana. A skončilo to rozvodom.[41]

Záver takého príbehu by sme mohli dopovedať slovami: „A je po sláve... “ Lebo na začiatku bola hudba, sobáš, tanec, biele šaty, čiže sláva. Aký paradox: v kuchyni si nemali čo povedať, ale keď sadli k počítaču, boli plní lásky. Virtuálna realita môže niekedy zavádzať, človek sa môže pomýliť. Čím to je, že ľudia sa odcudzia jeden druhému a cudzí sa im stane bližší? A môj sa stane cudzí? Podobne ako nevydarené manželstvo sa môže nevydariť aj škola, práca, aj iné skutočnosti. „A máme po sláve.“

Evanjelium rozpráva opačne: o vydarenom živote, vydarenom diele, o sláve. Ježiš z Nazareta sa modlí slovami: „Otče, osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba...Ja som ťa oslávil na zemi: dokončil som dielo, ktoré si mi dal vykonať. A teraz ty, Otče, osláv mňa pri sebe slávou, ktorú som mal u teba skôr, ako bol svet....“ (Jn 17, 1-6).

Gregor Nyssenský hovorí, že namiesto slova „sláva“, by sme mali používať slovo duch: „Nik rozumný nebude popierať, že slávou sa nazýva Duch Svätý, ak vezmeme do úvahy tieto Pánove slová: Slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im. Lebo naozaj dal učeníkom tú istú slávu, keď im povedal: Prijmite Ducha Svätého.“[42]

---

[41] Nikdy nezosmilníš. In: Výber. Reader´s Digest, apríl 2008, str. 111.

[42] GREGOR NYSSENSKÝ: Hom. 15. PG 44, 1155-1118. In : *Liturgia hodín* II. Roma : typis Polyglottis Vaticanis 1988, str. 937.

A že slovo sláva rovná sa duch, vzťahy, vidieť aj z úvodného príbehu, lebo keď sa dvaja ľudia rozviedli, povedali sme: „a máme po sláve“, máme po vzťahoch, čiže máme po duchu, ktorý na začiatku bol. Na miesto ducha lásky, nastúpil duch sebectva a duch odcudzenia.

Keď Ježiš pred ukrižovaním hovorí, „Otče, osláv svojho Syna“, to znamená: Otče, daj, aby sa môj život vydaril, aby som aj v poslednej chvíli na kríži bol milujúci. Otče, daj mi svojho Ducha, ducha lásky i v ťažkej situácii.

Ježišovo oslávenie nie je Božská odmena za to, že tu na svete bol pokorný, ale Ježišova sláva je jednota s Bohom: Otče, ja som mal pri tebe slávu prv, než vznikol svet (Jn 17, 5). Ježiš sa vracia, odkiaľ vyšiel, jeho vtelenie a účinkovanie vo svete bolo prejavom Božej moci, Božej múdrosti voči nám všetkým, pozvaním, vtiahnutím do jeho vzťahov, do jeho slávy. To je podstata vydareného života.

Keď teda Evanjelium hovorí: Otče, osláv svojho Syna, a keď Ježiš prosí za učeníkov, ktorí zostávajú v tomto svete a on odchádza k Otcovi (porov. Jn 17, 1-11), myslí na odovzdanie podstatného, čo nás má sprevádzať v každodennom živote - mať jeho ducha a rozvíjať si správne vzťahy s ním aj s ľuďmi.

Treba však rozlišovať medzi slávou ako uznaním, úspechom, keď sa o človeku hovorí v televízii a v médiách. To je sláva v očiach ľudí (herci, speváci, politici). Slávou v očiach Boha je niečo iné. Nemusí o tom nikto vedieť. Napríklad sláva matky je v tom, že prijíma a vychováva svoje dieťa a zveľaďuje ho, slúži mu, stará sa oň. Keby matka dieťa odhodila, stratila by slávu.

Ak trpiaci v nemocnici trpezlivo znáša svoj stav a prejavuje to i voči lekárom a sestričkám, ak dokáže tento stav Bohu obetovať, táto kvalita života (milujúcosť) robí jeho životu slávu v Božích očiach. Kým v ľudských očiach slávou je úspech, v Božích očiach je slávou milujúci postoj, láska, služba.

Pri porovnaní zisťujeme, že sláva, ktorá má charakter pozemský je druhoradá. Prvoradá je sláva lásky, milovania. Vtedy sme Bohu na slávu i keď nie sme známi: keď dokážeme poslúžiť, byť trpezliví, milosrdní, keď dokážeme ovládať svoj hnev. Láska v nás je Bohu na slávu vtedy, keď premáhame sebectvo, hriech a keď sa vraciame k láske Božej. Keď máme nádej napriek tomu že príde staroba, choroba, smrť, vtedy robíme Bohu slávu vo svete.

Americká spisovateľka Pearl S. Bucková niekoľko desaťročí žila v Číne. Aj si obľúbila čínsky národ, lenže z politických dôvodov musela odísť. Píše: Žila som ako mladá žena v prístavnom meste na juhu Číny. V jedno zimné ráno som počula zaklopať na dvere, otvorila som, stála tam žena oblečená v handrách, vyzerala uštvaná a vyhladnutá. Rozprávala, že ju muž opustil keď na severe vypukol hladomor a ona čaká dieťa. Či by som jej nemohla pomôcť, nemá vraj nikoho. Nemôžem povedať, že by ma táto návšteva potešila, ja som mala dosť starostí, najmä s opaterou môjho starého otca, ale po dlhom uvažovaní som našla riešenie. Prenajala som jej prázdnu chatrč, v čínskej robotníckej štvrti za naším domom. Pani Liu – tak sa volala žena, bola nesmierne šťastná. Denne som jej posielala jedlo z našej kuchyne, vyzdravela a onedlho priniesla na svet bucľatého chlapčeka.

Asi šesť mesiacov po narodení dieťatka ma raz v noci prebudil hluk samopalov. Počula som rozrušený hlas – komunisti sú tu! Zmocnili sa mesta a chcú všetkých cudzincov zavraždiť. Naše čínske služobníctvo opustilo dom, lebo komunisti podozrievali každého, kto mal dočinenia s cudzincami. A tak sme tam stáli: môj otec, môj manžel, moja sestra, moje deti a nevedeli kam ísť. Paľba samopalov sa približovala, už boli na našej ulici. Čoskoro môže byť po nás. Zrazu sa otvorili dvere a v nich stála pani Liu. Poďte rýchlo za mnou. Povedala som jej, že ona je v nebezpečenstve, keď poskytne cudzincom prístrešie, ale nechcela o tom nič počuť. Náhlivo sme prešli cez záhradu a našli prístrešie v jej chatrči. Cez škáry sme videli ako oddiel opitých vojakov prepadol náš dom a potom vojaci zúriac vybehli, lebo nikoho nenašli. O dva

dni neskôr, keď sa situácia utíšila sa nám podarilo ujsť americkou loďou, čo kotvila v prístave. Pani Liu nám zachránila životy.

Keď konáme dobro, robíme Bohu slávu na svete. Rozvíjame v sebe jeho ducha, ducha lásky, Ducha Svätého. Keď konáme čo druhí ľudia potrebujú, máme k nim postoj priateľstva, teda správny vzťah. To je Bohu na slávu. Nemali by sme si nechať ujsť každodennú príležitosť smerovať k vydarenému zmysluplnému životu.

III. Otvoriť sa novým možnostiam - viera

18 Životná úroveň a úroveň života

Mt 6, 24-34 Nebuďte ustarostení o zajtrajšok
Ôsma cezročná nedeľa A: duchovné pred materiálnym

Václav Havel, československý prezident v rokoch 1990 - 1993, na ktorého sme mohli byť právom hrdí (neskôr český prezident 1993-2003) v svojom prejave v kongrese USA povedal: „Väzenie a útlak mi pomohli pochopiť, že vedomie je pred bytím a nie naopak, ako učia marxisti.“

Ak je vedomie pred bytím, tak je duchovno pred materiálnym, teda Boh je pred svetom. Nie je všetko je len hmota, ako učia socialisti a materialisti. Svoju dôležitosť, ba prvenstvo má svet duchovný. Na prezidentove slová všetci kongresmani vstali a dlho tlieskali. Ľudia si stále viac uvedomujú podstatu duchovna a jeho dôležitosť pred matériou.

Prezident Havel ešte dodal, že dôležité je nielen hospodárstvo, ekonomika, financie, prosperita, podnikanie, ale nadovšetko je dôležitá mravnosť, vzťahy medzi ľuďmi, etika, kultúra ducha. Toto treba postaviť nad hospodárstvo.

Keď počúvame takéto prejavy, uvedomujeme si, že to nie sú nové objavy, len pravda, zamknutá na štyridsať rokov. Slová prezidenta majú veľa spoločného s evanjeliom.

Ježiš hovorí: „Nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa zaodejete“ (Mt 6, 25). Vašou hlavnou starosťou nech nie je potravinársky priemysel, alebo otázky módy a odevných závodov. Ďalej pokračuje: „Veď či život nie je viac ako jedlo... ?“ (Mt 6, 25). Či to, že si človekom, že máš rozum a slobodnú vôľu, nie je viac ako prestretý stôl? Veď aj zvieratám stačí jedlo. Ty však potrebuješ a máš viac: život. Ďalej Ježiš hovorí: či telo nie je viac ako odev? (porov. Mt 6, 25) Čo z krásnych šiat, keď by bol človek na invalidnom vozíku?

Ak je teda telo viac ako rúcho, život viac ako jedlo, tak potom je Boh viac ako všetky materiálne hodnoty. To nás privádza k poznaniu, že výrokom: Nebuďte ustarostení, lebo váš Nebeský Otec vie, že to potrebujete...(porov. Mt 6, 32) chce Ježiš zároveň povedať: buďte ustarostení o niečo iné!

Samozrejme, že nás zamestnáva každodenný život a sme veľa ráz ustarostení. Ježiš určite nechce, aby sme sa prestali starať o pozemské veci. Len chce zdôrazniť starosť o hodnoty duchovné, na ktoré popri materiálnych nesmieme zabudnúť. Preto vraví: „Hľadajte najprv Božie Kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6, 33). Starosť o domácnosť a zamestnanie nemá pohltiť všetok náš čas a myslenie. Naša osobitná starostlivosť a pozornosť má byť venovaná vzťahom k ľuďom, k Bohu, k rastu osobnej vnútornej radosti. Ježiš vychováva k tomu, aby - podobne ako Havel - človek mohol povedať: naozaj je vedomie pred bytím, duchovné pred materiálnym.

Dôvod tohto poradia je vo vyjadrení múdreho človeka: „životná úroveň ešte neznamená úroveň života.“ Životná úroveň sa skladá z platu, zariadenej domácnosti, dovolenky, sociálnych istôt, atď. Ale to ešte nikomu nezabezpečí úroveň života. Pretože tá pochádza zo vzťahu, lásky, schopnosti myslieť, byť dobrým človekom, byť milujúcim. Môže však nastať situácia, že kvôli

zvyšovaniu životnej úrovne zabudneme na zvyšovanie úrovne života. Pričom aj pri nízkej životnej úrovni môže byť úroveň života vysoká.

Tak, ako sa každý deň staráme o zvyšovanie životnej úrovne, musíme rozmýšľať aj o úrovni života, ktorá vzniká a rastie pri Bohu, v tichu, v modlitbe, pri čítaní Písma, pri prijímaní sviatostí. Určite sa nepomýlime, ak uveríme Ježišovým slovám: Nebuďte ustarostení len o veci materiálne, ale starajte sa i o to, ako zmýšľate, ako prežívate vzťah voči druhému, buďte ustarostení o svoju lásku k Bohu.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Deň sa začal zle a možno, že by sa bol skončil ešte horšie. Autobus ako zvyčajne bol nabitý, hádzalo ho na všetky strany, a to len podporovalo zlú náladu. Zrazu som počula hlboký hlas, prichádzal spredu. Ktosi tam hovoril: „Nádherný deň, čo na to poviete?“ V tlačenici som toho človeka nevidela, ale počula som, ako opisuje jarnú krajinu, upozorňuje na veci, ktoré sú okolo nás – kostol, park, cintorín, hasičská stanica. Všetci cestujúci to sledovali cez okná a nadšenie bolo také nákazlivé, že som sa začala v ten deň prvýkrát usmievať.

Prišli sme na zastávku, ledva som sa pretlačila k dverám a pozrela som na toho sprievodcu, čo komentoval nahlas okolie. Bol to okrúhly človiečik s čiernou bradou a so slnečnými okuliarmi. V ruke mal bielu paličku - bol slepý. Vystúpila som z autobusu a všetko napätie sa zo mňa vytratilo. Boh vo svojej múdrosti mi poslal slepca, ktorý mi pomohol vidieť. Vidieť, že aj keď dakedy všetko ide zle, keď sa všetko zdá temné a smutné, svet je naďalej krásny. Nôtila som si akúsi pesničku a vyšliapala som po schodoch do svojho domu. Nevedela som sa dočkať, ako pozdravím svojho manžela: Nádherný deň, čo na to povieš?[43]

Životná úroveň nevidiaceho je limitovaná. Ale jeho úroveň života je vysoká vďaka vnútornému bohatstvu. Pretože materiálne veci ho zamestnávajú menej, viac sa sústreďuje na veci duchovné. Žena pochopila, aká malicherná je jej ustarostenosť. Oveľa dôležitejšie je byť vďačná za život, lásku, vzťahy, Božiu priazeň a všetko ostatné.

Vo chvíľke zamyslenia predložme svoj život Pánovi: Ty nás vidíš, Pane, ako sa staráme o životnú úroveň. Daj nám aj úroveň života! Máš nás vo svojich dlaniach, máš nás rád a stále nám žehnáš. Pomôž nám pochopiť, že ty si dôležitejší než všetko ostatné. Pomôž nám s úctou zdvihnúť zrak a zastať pohľadom na Tebe.

19 Zachrániť sa skôr, ako príde nešťastie

Mt 24, 37- 44 Bdejte, aby ste boli pripravení
Prvá adventná A: Vložiť život do Božích rúk

Pred časom koloval vtip o tom, že na palube lietadla boli piati cestujúci, ale iba štyri padáky. Ozvala sa správa o poruche motora a hrozil pád lietadla. Prvý sa ozval Ronaldo: „Som najlepší futbalista, svet futbalu ma potrebuje, nemôžem zahynúť!“ Zobral prvý padák a skočil.

„Som Hillary Clintonová, senátorka, manželka bývalého prezidenta Spojených štátov, možno raz budem prezidentkou USA.“ Berie padák ako druhá a skáče.

Tretí sa ozve George Bush: „Som prezidentom Ameriky, mám veľa povinností voči svetu. Som najšikovnejší, najbystrejší prezident v dejinách sveta.“ Berie balík a skáče.

Štvrtý - staručký Ján Pavol II. – hovorí malému chlapcovi: „Vieš, som už starý, veľa som toho prežil. Keďže som kňaz a biskup patrí sa, aby som sa obetoval a dal prednosť tebe, veď máš život pred sebou. Zober si padák.“ A chlapec hovorí: „Neboj sa, dedo! Padáky máme pre obidvoch! Ten najšikovnejší prezident zobral môj ruksak!“

Každý človek sa chce v ťažkej životnej situácii zachrániť. Z miesta nešťastia uteká pri požiari, povodniach, zemetraseniach. Ale aj pri úteku sa možno pomýliť. Zobrať ruksak namiesto padáka. Ale staručký pápež je zachránený ešte pred nešťastím. Ľudia sa obyčajne

[43] Porov. FERRERO, B.: Tam dole. In: *Niekedy stačí jeden slnečný lúč.* Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 1998, str. 19.

zachraňujú, až keď príde nešťastie. Ale pápež vkladaním seba do Božích rúk počas celého svojho života, zachránil sa skôr, než prišlo nešťastie.

Podobné príbehy si ľudia rozprávali dávno. Aj pred dvetisíc rokmi poučoval Ježiš z Nazareta svojich súčasníkov, citujúc biblický príbeh o potope sveta: Ako bolo za dní Noema, tak bude aj pri príchode Syna človeka. Ako v dňoch pred potopou ľudia jedli a pili, ženili sa a vydávali ... a nič nezbadali, až prišla potopa a zmietla všetkých... (porov. Mt 24, 37-39). Noe budoval koráb na suchej zemi. Ľudia nechápali, na čo stavia loď, keď je slnečné počasie a v blízkosti nie je žiadna rieka ani more. Keď prišiel dážď a voda začala stúpať, pochopili, čo Noe robil: zachránil sa skôr, než prišlo nešťastie.

V evanjeliu čítame: „Bdejte teda, lebo neviete, v ktorý deň príde váš Pán“ (Mt 24, 42). Neznamená to strach a napätie z toho, čo príde. Ide o životný postoj človeka, ktorý popri svojej práci a plnení povinností, vkladá svoj život do Božích rúk. Z nich nikto nemôže človeka vytrhnúť a nič ho nemôže v Božom náručí zničiť.

Prorok Izaiáš píše: „Poďme, vystúpme na Pánov vrch, do domu Jakubovho Boha! Nech nás poučí o svojich cestách a my budeme kráčať po jeho chodníkoch“ (Iz 2, 3). Účasťou na svätej omši vystupujme na Pánov vrch, počúvaním jeho slova a osobnou modlitbou vkladáme svoj život do Božích rúk.

V Evanjeliu sa síce uvádza: „Keby hospodár vedel, v ktorú nočnú hodinu príde zlodej, veruže by bdel a nedovolil by mu vniknúť do svojho domu“ (Mt 24, 43), ale to neznamená, že Boh je zlodej. Skutočným zlodejom je zemetrasenie, povodeň, autonehoda, železničné a letecké nešťastie, rakovina, infarkt, bankrot v podnikaní, rozvod. Boh je Otec, ktorý ťa má rád a volá: Zachráň svoj život vložením do mojich rúk.

Obdobie adventu je čas, kedy toto poznanie máme aplikovať do konkrétneho cvičenia. Akékoľvek adventné cvičenie: (a) či sa človek niečoho zriekne, čo sa týka stravy, pitia, zlozvykov, (b) či si zvolí dobrý skutok, ktorý bude pravidelne vykonávať - týka sa práce, alebo domácnosti, (c) či pôjde o dôslednosť v modlitbe a čítaní Písma pri zapálenej sviečke a adventnom venci - všetko bude prejavom: Bože, v tomto adventnom cvičení vkladám svoj život do tvojich rúk. Znovu ti chcem byť bližšie. Tento postoj znamená, že sme skutočne bedliví.

Svedčí o tom aj rozprávanie dnes už dospelého človeka, ktorý si spomína na otca: Môj oco bol láskavý muž. Raz sme navštívili jeho rodisko. So zasneným pohľadom mi rozprával o tom, ako sa hrával na kovbojov a indiánov. Prešli sme na zadnú verandu a oco mi ukázal skalnú stenu. Rozhodli sme sa vyliezť na kopec, aby sme si zblízka mohli pozrieť ten svet, kde sa otec hrával. Bolo veľmi horúco, výstup trval dlho, ale nakoniec sme to zvládli. Otec rozprával príbehy zo svojich chlapčenských rokov, hore sme sa zahrali na kovbojov a indiánov, takmer hodinu sme bojovali so všetkými útočiacimi kmeňmi. Unavený, ale s pocitom víťazstva, mi oco povedal: musíme sa ponáhľať domov, lebo čoskoro bude hotová večera.

Potom urobil niečo, čo malo na mňa neuveriteľný vplyv v celom živote. Ešte po tridsiatich rokoch si pamätám na ten pocit. Oco povedal: Utekajme domov! Chytil ma za ruku a rozbehli sme sa dolu strmým kopcom. Čoskoro moje malé nôžky nevládali, a vtedy mi povedal: Drž sa! A rozbehol sa ešte rýchlejšie. Nohy sa mi takmer nedotýkali zeme a celou cestou dolu kopcom som doslova letel. Obaja sme sa celý čas smiali. Bolo to najkrajšie dobrodružstvo, aké som zažil so svojím otcom.

Keď si po rokoch spomeniem na tento zážitok, musím povedať, že to bola príprava na môj vzťah k Nebeskému Otcovi. Dvadsaťdeväť rokov prešlo odvtedy, čo som úprimne uveril, kto je Ježiš Kristus. Keď totiž držím Boha za ruku, život s ním mi letí a je plný dobrodružstiev. Zistil som, že keď človek podriadi svoju vôľu Bohu, nie je to prehra, ale môže zažiť dobrodružstvo, ktoré riadi on a podporuje jeho Svätý Duch.[44]

---

[44] Porov. YENTER, R.: Ohromné dobrodružstvo. In: MILLER, R.: *Vitamín C (nie len) pre duš muža.* Bratislava : Motýľ 1998, str. 294.

Toto svedectvo je veľmi jednoduché a veľavravné: držať sa Boha za ruku tak, ako sa môže chlapček držať otca za ruku a bezpečne letieť dolu kopcom, to znamená, vložiť svoj život do Božích rúk a počítať s jeho pomocou i ochranou. Naša záchrana nie je iba v tom, čo si sami zabezpečíme a poistíme, ale aj v úkone dôvery v Božiu pomoc. Každý potrebuje mať tento vnútorný postoj: Bože, v tvojich rukách je môj život v najlepších rukách. To je ochrana pred všetkým, čo by nás v živote mohlo stihnúť. Buďme si vedomí toho, že Boh je na našej strane a žehná nám.

20 Boh sa prispôsobuje človeku

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Narodenie Pána - na omšu vo dne: Viera a dôvera v Boha

Manuel Garcia z Argentíny mal rakovinu žalúdka. Lekári mu povedali, že musí podstúpiť chemoterapiu. Po niekoľkých týždňoch prijímania silných liekov, ostal bez vlasov a cítil sa veľmi nepríjemne. Upadol do depresie, ani si neželal, aby ho niekto videl. Jedného dňa ho v nemocnici navštívil brat a traja príbuzní. Keď ich Manuel Garcia zbadal, prekvapene zvolal: „Vy ste si oholili hlavy?!“ a všetci traja sa začali smiať. Keď sa Manuel vrátil z nemocnice domov, navštívili ho ďalší príbuzní a priatelia. „Aj my sme si oholili hlavy,“ povedali, „lebo sme chceli vyzerať ako ty.“ V ten deň si oholilo hlavu päťdesiat Manuelových priateľov, dokonca aj jeho synovia. Tento prejav priateľstva a solidarity zmenil jeho vnútorný stav. Povedal: „Som pripravený na čokoľvek.“ [45]

Komu by sa nepáčil takýto prejav solidárnosti a lásky? Láska zobúdza v druhom chuť k životu a zbavuje ho depresie. To, čo platí o solidarite priateľov voči Manuelovi, platí aj o solidarite Boha voči celému ľudstvu. Tak, ako priatelia prispôsobením sa vyliečili Manuela z depresie, tak Boh prispôsobením sa - tým, že sa stal človekom - vyliečil z depresie celé ľudstvo. To je podstata Vianoc. Čítali sme ju zhrnutú v slovách, ktoré napísal Ján apoštol „Slovo sa Telom stalo a prebývalo medzi nami.“ (Jn 1, 14). Čiže Boh sa stotožnil s človekom, prispôsobil sa mu, aby ho vyliečil.

Je možné aby celé ľudstvo bolo v nejakej depresii ? Stačí sa pozrieť na to, čo prežívajú ľudia, keď sa rozvádzajú. Smútok. Čo iné prežívajú ľudia, ktorí stratili zamestnanie – nie sú v depresii? Čo prežívajú tí, ktorí sa ocitnú v nemocnici? A čo iné prežívajú ľudia, vedľa ktorých vybuchujú bomby teroristov ? Nie je svojím spôsobom ľudstvo v depresii?

Boží postoj k tejto ľudskej realite nie je nevšímavosť a ľahostajnosť, ale solidarita a láska. Prišiel medzi nás, stal sa jedným z nás, chodil po tejto zemi ako Ježiš z Nazaretu, aby ukázal novú cestu a nádej človeku.

Lebo Boh videl, ako sebectvo a zloba „oholilo“ človeka, podobne ako chemoterapia. Zbavuje ho radosti a šťastia. Tak ako je potrebné, aby človeku znovu narástli vlasy, tak je potrebné, aby v ľudstve narástla nádej, láskavosť, milosrdenstvo a štedrosť. Kvôli tomu Jednorodený Boží Syn, večné Logos, večná myšlienka v Bohu, stáva sa človekom. Túto pravdu viery nazývame Vianoce a tušíme za tým najkrajší prejav Božej lásky a solidárnosti.

O Vianociach možno hovoriť z rozličných uhlov pohľadu. Z hľadiska spoločenského ako o sviatkoch rodiny. Z hľadiska práce sú to dni pracovného pokoja. Podľa kalendára zas sviatky zimného slnovratu. Čím sú z hľadiska náboženského? Prispôsobením sa Boha človeku, jeho ponížením sa na našu úroveň kvôli tomu, aby nás pozdvihol. Boh sa nestotožnil s človekom len naoko, ale skutočne sa stal jedným z nás. Udalosť v Betleheme možno nazvať „zlievanie sa“ Boha s človekom, tvora s jeho Stvoriteľom. Nie je to nejaký evolučný krok, ktorý by vychádzal z prírodných zákonov, ale vstup Božej lásky do ľudských okolností. Je to jeho osobný čin, ktorý otvára nám všetkým nové možnosti.

---

[45] HEYER Sandra: Fifty good friends. In: *True stories in the news: A beginning reader*. New York : Person Education,1996,s.7.

Výsledkom tohto Božieho stotožnenia sa s človekom je, že On prestal byť tam a my tu. Boh od narodenia v Betleheme už nie je na druhom svete a my na tomto. Boh už nie je celkom iný a my zase iní. On už nie je pre nás nepochopiteľný, ale blízky, s nami stotožnený, dotýka sa nás a my sa môžeme dotýkať jeho. Prijímame ho v znaku Chleba a Slova a on prijíma nás.[46]

Vianočná dogma sa stáva aj výzvou. Vtelenie nikto z ľudí neskúsil na vlastnej koži. Nikto nemôže povedať, že najprv bol myšlienkou, a potom sa stal telom. Každý sa rozpamätá iba na detstvo, príchod do tela si nikto nepamätá. Ale odchod áno. Príde čas keď bude potrebné opustiť telo. Zostarne, oslabne, opotrebuje sa a podľahne zákonitostiam smrti.

Viera v Ježiša Krista, ktorý je občanom Neba a stal sa občanom Zeme, pozýva aj súčasného človeka, aby sa ako občan Zeme stal občanom Neba. Čiže, aby sa vtelil do Božej skutočnosti. Veriaci človek má nádej na zvláštne vtelenie tým, že sa už tu stane občanom Božieho kráľovstva. Keď o Ježišovi hovoríme, že sa stelesnil, potom o človeku treba povedať, že má vstúpiť do neba, to znamená, že má zduchovnieť. Ak o Ježišovi hovoríme v súvislosti s inkarnáciou, potom o ľuďoch by bolo treba hovoriť v súvislosti so spiritualizáciou.

Je teda rozumné nasledovať Ježiša Krista a mať k Vianociam postoj viery. Nepovažovať ich za rozprávku, mýtus, bájku, legendu, ale pozerať na Betlehem a na jasličky s úctou. Oni predstavujú tému, nad ktorou možno rozjímať. Predstavujú postoj Boha: postoj lásky k celému ľudstvu.

Isteže nie je možné stotožniť sa s Kristom vonkajším spôsobom: nosiť také šaty ako on, jesť jedlá, aké on jedol... ale je možné stotožniť sa s Kristom vnútorne - napodobňovať jeho schopnosti. Kto nám bráni byť takými milosrdnými ako on? Nemôžeme byť takí zhovievaví, trpezliví? Nemôžeme sa modliť tak ako Pán Ježiš? A nemôžeme sa obetovať, žiť pre druhých tak ako on? Vnútorné stotožnenie s ním spočíva v nasledovaní.

Ten, kto vnútorne sa stotožní s Kristom, nájde svoju cestu nasledovania. Stačí si spomenúť na Teréziu z Lisieaux, na Don Bosca, na Edith Steinovú, na apoštola Petra, na Tomáša Akvinského, alebo na svojho obľúbeného svätca... Tí všetci sa učili od Ježiša uskutočňovať jeho ľudskosť, vtelenú stránku jeho života, stelesnený život na tejto zemi. A nasledovanie ľudskosti Kristovej ich priviedlo k zduchovneniu, k osláveniu, k svätosti. A tak človek vidí, že viera vo vianočnú pravdu: Boží syn sa stal človekom, každého obohacuje, rozvíja a pomáha zmysluplnejšie prežívať tieto dni.

Svedčí o tom aj vyjadrenie nemeckého psychoterapeuta Ulricha Giesekusa, ktorý v časopise Neues Leben napísal nasledujúce slová: „Priemerná dĺžka života ľudí, ktorí praktizujú vieru bez nejakého vonkajšieho tlaku a strachu je o desať rokov väčšia než u ľudí, ktorí sa o vieru nestarajú.“ To znamená, že podľa neho ateisti alebo ľahostajní ľudia, pre ktorých viera nemá význam v každodennom živote, sa dožívajú v priemere o desať rokov menej. Sú mnohokrát zatrpknutí, niektorí aj nenávidia Boha. Podľa výskumov Gieseka, stovky údajov od roku 1950 jednoznačne dokazujú: „Veriaci ľudia sú zdravší, šťastnejší, dlhšie žijú a majú menej medziľudských rozporov ako obyvateľstvo v priemere. Dôvod spočíva predovšetkým v tom, že kresťania prežívajú svoju vieru ako prameň života v Božej ochrane.“ Najzaujímavejší je záverečný výrok psychoterapeuta Ulricha Giesekusa: „Vedecké výskumy vedú k záveru, že bohoslužby by mali hradiť zdravotné poisťovne. Také sú zdravé.“[47]

Zneje to ako utópia, ale čo ak o pár rokov namiesto prispievania do zvončka, poisťovne nám budú preplácať účasť na bohoslužbách ? Len aby sme boli zdraví a neupadli do depresie! Prevencia je lacnejšia ako liečenie následkov.

Nasledujúci príbeh dokazuje, ako sa postoj štedrosti v bežnom živote mnohonásobne vypláca. Píše pán Ed Coper: „Moja trinásťročná dcéra Emília veľmi túžila mať horský bicykel. Rozhodla sa, že si naňho bude šetriť. Robila rozličné brigádnické práce. Blížil sa november

[46] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet.* Trnava : SSV, 2002, s. 176.
[47] GIESEKUS, U.: Bohoslužby sú zdravé. In: *Život Cirkvi,* 7. novembra 2003, č. 45

a ona mala ešte iba štyridsaťosem eur. Ponúkol som jej: „Môžeš si zobrať niektorý z bicyklov z mojej zbierky.“ Ona na to len kývla rukou: „Tie tvoje staré tragáče z päťdesiatych rokov nechcem.“ Pochopil som a nechal ju ďalej šetriť na nový bicykel.

Pred Vianocami, keď už mala viac peňazí, sme išli do obchodov a hľadali, kde by bol bicykel trošku lacnejší. Stretli sme bezdomovcov, zbierajúcich pre charitu. „Nedáme im niečo?“ spýtala sa Emília. „Bohužiaľ, ja nemám drobné“, povedal som jej. Ona sa ale rozhodla dať svoje peniaze na charitu. Mama ju upozorňovala: „ Celý rok si šetrila, predsa nechceš dať teraz všetko...daj čiastku....“ Ale ona bola tvrdohlavá. Zobrala svojich našetrených štyridsaťosem eur a všetky venovala na charitu.

„Jej nezištnosť,“ píše Ed Coper, „ma tak dojala, že som zobral svoju zbierku bicyklov, očistil som ju a povedal som si, že niektoré z nich dám obchodníkovi s autami, aby ich daroval chudobným deťom. Najprv som myslel, že dám jeden bicykel, ale keď som videl veľkodušnosť mojej dcéry, tak som sa rozhodol, že dám aj druhý. Obchodník mi za staré bicykle dal lístky a povedal mi: „Možno niečo na nich vyhráte.“ Išlo totiž o lotériu: každý, kto daroval starý bicykel chudobným, mal možnosť zúčastniť sa lotérie o nový. A skutočne – ja som na druhý lístok vyhral nový bicykel. Po týchto dvoch „zázrakoch“ lásky ma vôbec neprekvapilo, že obchodník mi pánsky horský bicykel vymenil za dámsky, aby bol vhodný pre dcéru.

Dnes rozmýšľam – bola to náhoda? Niekedy si myslím, že Pán Boh chcel odmeniť dievča za to, že sa zachovalo štedro a oveľa lepšie ako mnoho dospelých. A možno, že Pán Boh chcel uštedriť lekciu mne – jej otcovi.“[48]

Život vytvára okolnosti, v ktorých sa postoj lásky a solidarity znásobuje. Nik z nás, ak bude nasledovať Ježiša, ak si osvojí jeho štýl, nebude ani chudobnejší, ani chorľavejší, ba práve naopak. Keď sa rozhodneme byť solidárni s Kristom a solidárni s ľuďmi, obohatíme vlastný život. Preto stojíme dnes s vďačnosťou pred Pánom a ďakujeme mu, že prišiel medzi nás v Betleheme ako náš Vysloboditeľ a Vykupiteľ. Ďakujeme mu za to, že nás dvíha z depresie a že odpúšťa naše zlozvyky. Ďakujeme mu, že mu nie sme cudzí a že je nám naklonený vo svojej priazni.

21 Otvoriť sa novým možnostiam

Mt 11, 2 - 11 Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného ?
Tretia adventná A : Mesianizmus - uveriť Božím prísľubom

V škole sa učiteľka pýtala: „Aké budú u vás Vianoce?“ Jožko hovorí: „U nás ako minulého roku: kapor bude na čierno, mama bude na mäkko a otec bude namol.“

Dospelý by na takú otázku odpovedal diplomaticky: atmosféra bude pokojná, z kuchyne sa bude šíriť príjemná vôňa, voľný deň, všetci doma, a podobne. Dieťa je úprimné: kapor načierno, mama na mäkko a otec namol.

Pokúsme sa o náboženskú parafrázu tohto vtipu: Aké budú Vianoce v kostole? Dieťa by možno povedalo: v kostole bude zima, veľa ľudí a dlhá kázeň. Vystihlo síce i to, čo prežívame, ale nie úplne. Chýba mu komplexný pohľad. Rodina ani kostol, nie sú svetom definitívnym. Všetko v živote je vo vývoji a veľa sa môže zmeniť a vylepšiť v kostole aj doma. Kapor môže byť kúpený, mama vľúdna a otec žartujúci.

Žiť, znamená prijať nové možnosti. Všetko môže byť ináč, ako je teraz. Otváranie sa pre nové možnosti, ktoré prinášajú nové dni, je základnou charakteristikou ľudského života.

Aj z náboženského hľadiska je to tak. Boh udeľuje novú možnosť každému človeku. Novú optiku pri pohľade na svet, na neho i seba. V náboženskej terminológii to voláme mesianizmus: uveriť prísľubom, novým možnostiam.

Evanjelium sa zmieňuje o Jánovi, ktorý bol v žalári a poslal svojich učeníkov za rabínom z Nazareta: „Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?“ (Mt 11, 3). Otázka súvisí s očakávaním veriacich ľudí. Sto rokov pred Kristom vznikla v judaizme kniha „Žalmy

[48] COPER, E.: Kuřecí polévka pro křesťanskou duši. In: *Výber – Reader Digest,* 2003, december, s. 22.

Šalamúnove.“ Opisuje sa v nej príchod osloboditeľa, vojenského a politického vládcu, ktorý urobí z veriacich ľudí, Židov, nové kráľovstvo. Bola to však materiálna predstava o úspechu v živote a o šťastí, s ktorou sa Ježiš nikdy nestotožnil.[49]

V tom čase nejestvoval len jeden judaistický smer. Predstavy o budúcom osloboditeľovi sa rôznili podľa regiónov. Oproti spomínanej materialistickej predstave bola teologická, vyjadrená otázkou: Ty si oslobodzujúci Boh? Stotožňuješ sa s očakávaniami vzhľadom na materiálny svet, alebo svet duchovný? Výsledok je známy - Ježiš prichádza, aby otvoril človeka novým možnostiam a posilnil vieru v Božie prísľuby.

Zaujímavosťou je výklad slova trstina z Ježišovho vyjadrenia o Jánovi: „Čo ste vyšli vidieť na púšť? Trstinu vetrom klátenú?“ (Mt, 11, 7) Trstina, rákos, po grécky kalamos, je dutá tráva, ktorá rástla blízko Jordánu a vietor ju ohýnal. V devätnástom roku cisár Herodes Antipas založil mesto Tiberiádu a dal vyraziť mince so znakom rákosu, trstiny. Symbolická reč sa vzťahuje na rozdiel medzi Herodesom Antipasom a Jánom Krstiteľom. Ježiš nepovedal priamo: „Čo ste vyšli vidieť na púšť? Herodesa Antipasa?“ ale použil slovo „trstina“, lebo poslucháči mali vo vrecku peniaze, na ktorých bola znázornená trstina. Zmysel Ježišovej výpovede je: Nebuďte ako Herodes Antipas. Jeho očakávania sú materialistické a prízemné. Nebuďte plytkí a povrchní! Buďte ľuďmi, ktorí sa zaujímajú o hodnoty večné - ako Ján Krstiteľ.

Otázky: Aké nové možnosti má život pre nás? Ktoré očakávania sú splniteľné? - sú aktuálne aj po uplynutí dvetisíc rokov. Z hľadiska spoločenského to nie je veľmi „ružové“. Každá vláda zvyšuje dane, neúspešne rieši korupciu, nevie si rady s nezamestnanosťou. Sme skeptickí pokiaľ ide o vidinu lepšej budúcnosti.

Ale ak do tohto sveta vložíme Božiu prítomnosť, mnoho sa zmení. Svet nebude lepší sám od seba. Ale viera v Boha vnáša do pesimistického sveta nové svetlo a ukazuje nové možnosti. Toto je pozvanie Cirkvi v advente: prijmi pred Vianocami sviatosť zmierenia, uver novej osobnej možnosti, ktorá nastupuje po odpustení hriechov. Daj si adventné cvičenie, neľutuj námahu, ktorá je s tým spojená. Alebo: staraj sa o zmenu štýlu rodinného života či už v modlitbe, čítaní Písma, atď. Vzťah s Bohom prináša nádej, nový pohľad na ľudí a udalosti. To je mesianizmus v praxi.

Psychológ Erik Blumental napísal: „Človek je tým, čo obsahuje. Kto sa neprizná k zlu, ktoré robí, ale ho zakrýva, kto ponecháva zlo v sebe, ono v ňom pracuje, a tak je stále negatívnejší, stráca silu konať dobro v budúcnosti. Keď sa však človek prizná k zlu, zbaví sa ho, a prestáva v ňom vyčíňať. Na druhej strane je dôležité, aby sme dobré skutky, naše cnosti alebo silné stránky, mali v sebe ako nazhromaždený kapitál. A tak sa môžeme stať pozitívni, optimistickí, odvážni, živí, tvoriví, aby sme akceptovali sami seba, dôverovali iným a mohli stále viac a viac veriť.“

Týmto výrokom Erik Blumental psychologicky potvrdzuje náboženské: uver Bohu a novým možnostiam, ktoré vyplývajú zo spojenia s ním. Uver tomu, že tvoj život sa vďaka jeho prítomnosti, stáva zmysluplnejším. Očakávaj Ježiša ako mesiáša!

Vietnamský kardinál Nguyen Van Thuan, ktorý ešte ako biskup bol v dobe komunizmu uväznený, spomína: „Počas deväť rokov trvajúceho trápenia v cele bez okien, vo dne, v noci len pri umelom svetle, alebo potme, bolo mi niekedy až k zúfalstvu, k šialenstvu, lebo som sa dusil horúcim a vlhkým vzduchom. Bol som ešte mladým biskupom, mal som len osemročnú pastoračnú prax. Ale nemohol som spať a trápila ma myšlienka, prečo práve ja som musel opustiť diecézu? Prečo práve ja musím ukončiť mnoho činností, ktoré som začal pre Boha? Pociťoval som, že všetko sa vo mne búri.

Raz v noci sa mi v hĺbke srdca ozval hlas: „Prečo sa trápiš? Rozlišuj medzi Bohom a Božími dielami, ktoré len umožňujú tvoju sebarealizáciu. Všetko, čo si vykonal, v čom túžiš pokračovať (pastoračné návštevy, formácia seminaristov, rehoľníkov, mladých ľudí, laikov,

[49] Porov. HARRINGTON, D. J.: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 186.

budovanie škôl, strediska pre študentov, misie pre evanjelizácie nekresťanov), to všetko sú vynikajúce diela. No sú to Božie diela, v ktorých sa ty realizuješ. Ale to nie je Boh! Ak chce Boh, aby si toto všetko opustil, tak to urob a dôveruj mu! Boh vykoná svoje diela ešte lepšie cez iných. Zverí ich iným, ktorí sú možno schopnejší ako ty. Ty si zvoľ Boha. Nie jeho diela, v ktorých sa realizuješ!"

Nguyen Van Thuan píše: „Tento hlas mi priniesol nový pokoj, ktorý zmenil môj spôsob zmýšľania. Pomohol mi prekonať prekážky. Moje srdce sa naplnilo novou silou ešte na ďalších trinásť rokov. Cítil som svoju ľudskú slabosť, ale obnovoval som sa v ťažkých situáciách touto voľbou. Volím si Boha a nie diela - činnosť, ktorá umožňovala realizovať sa mne."[50]

Príbeh potvrdzuje, že človek môže uveriť novým možnostiam napriek väzeniu. Svoje očakávania upriamil na Boha, a potom našiel pokoj pre dušu. Zvolil si Boha a nie vonkajšiu činnosť pre Boha. Táto voľba odkryla nové možnosti prežívania aj vo väzení.

S vďačnosťou dnes môžeme vyznať: Ty si oslobodzujúci Boh! Pomôž nám, aby sme každý deň upriamili naše očakávania na Teba!

22 Dôležitosť zvnútornenej religiozity

Mt 7, 21-27 Dom vybudovaný na skale; dom vybudovaný na piesku
Deviata cezročná nedeľa A : spiritualita v psychológii

Predseda pozemkového úradu v Trnave prijal v máji 2005 úplatok v hodnote milión a pol slovenských korún (v terajšej mene päťdesiat tisíc eur) za to, že zmení kvalifikáciu ornej pôdy na stavebný pozemok, v súvislosti s výstavbou automobilového závodu. Polícia ho pri čine prichytila. Ľahko si možno predstaviť predsedu, ako sníval, čo si kúpi, kam pôjde, čo z toho bude mať. Nakoniec zo všetkých jeho snov zostalo veľké rumovisko, ako píše Evanjelium (porov. Mt 7, 27), lebo ho pri tom prichytili.

Človek môže niekedy stavať na hodnotách, ktoré nie sú správne a pravdivé. Evanjelium na to upozorňuje: Múdry muž stavia na skale, hlúpy muž stavia na piesku (porov. Mt 7, 24 - 26). Obrazná reč, každému jasná. Lebo hovorí o tom, že hlúpy muž buduje na hodnotách, ktoré sú pominuteľné, vratké, získané niekedy aj nečestne, spojené s korupciou. Na druhej strane zdôrazňuje, že treba budovať život na hodnotách, ktoré sú pravdivé, večné, spojené s láskou, s vernosťou voči Bohu a ľuďom.

Túto skutočnosť potvrdzuje aj psychológia. Jedna jej koncepcia je z roku 1960, jej autorom je Gordon Allport a druhá je od Martina Blondela. Psychológia sa nezaoberá Bohom, lebo na to je teológia. Zaoberá sa človekom, jeho vnútorným, duchovným životom, a teda aj tým, aký význam a vplyv má (alebo nemá) náboženskosť, religiozita.

Allport rozlišuje tzv. vonkajškovú a zvnútornenú religiozitu. „Osoby s vonkajškovou religiozitou používajú náboženstvo pre svoje ciele. Obracajú sa k Bohu bez toho, aby sa odvrátili od svojho sebectva. Náboženstvo im slúži na mimonáboženské ciele. Napríklad majú z toho pocit bezpečia alebo spoločenskú pozíciu alebo vlastné záujmy a na bohoslužbách sa zúčastňujú iba zriedkavo." [51]

Napríklad: príde niekde pápež a politici si sadnú do prvých sedadiel, lebo ich tam snímajú kamery, idú aj na prijímanie a všetko robia preto, aby upevnili svoje spoločenské postavenie. Čiže používajú náboženstvo na dosiahnutie mimonáboženského cieľa. Alebo sú ľudia, ktorým náboženstvo slúži pre biznis. Vyrábajú množstvo krížikov, ružencov, na odpustoch predávajú obrázky. Náboženstvo im slúži na mimonáboženské ciele. Podstatné je to, že osoby s vonkajškovou religiozitou obracajú sa k Bohu bez toho, aby sa chceli odvrátiť od svojho sebectva a poznávať seba.

---

[50] NGUYEN VAN THUAN: *Svědkové naděje.* Praha : Paulínky 2003, str. 48.
[51] Porov. STRÍŽENEC, M.: *Súčasná psychológia náboženstva.* Bratislav : Iris 2001, str. 63-65.

Druhú skupinu ľudí Allport nazýva, „osoby so zvnútornenou religiozitou“. To sú tí, ktorí prijímajú svoju vieru, žijú svoje náboženstvo, pravidelne sa zúčastňujú na bohoslužbách a náboženstvo má vplyv nielen na hodinu v nedeľu, ale na každodenné rozhodovanie sa doma, v práci, atď. Budujú na Ježišových hodnotách a vidieť to aj na ich láske k blížnemu. Ide im o to: vieru žiť a nielen vieru využiť, ako to bolo v prvej skupine ľudí. Rozlíšenia na osoby s vonkajškovou a zvnútornenou religiozitou podporuje Ježišovo rozlišovanie: dom na skale a dom na piesku.

Mladšia koncepcia pochádza od Blondela. Poukazuje na to, že v človeku treba rozlišovať úroveň biopsychickú a duchovnú (metafyzickú, meta-fyzis znamená nad prírodu, nad prirodzenosť, niečo čo je nadprirodzené). A čo sa deje v našej dobe? Obidve roviny sa uznávajú, nepopierajú, ale metafyzická túžba v človeku je častokrát materializovaná. Duchovný život je vytláčaný a redukovaný iba na biopsychologickú rovinu. Inými slovami: samozrejme že rodina potrebuje lásku, pohodu, vzájomné odpúšťanie...ale na čo by sa mali večer pomodliť ? Prečo ? Čiže nadprirodzeno sa vytláča a uznávajú sa typicky ľudské hodnoty, biopsychické. Blondel píše ďalej: „Nastáva niečo, čo by sme mohli nazvať únik človeka do vonkajškového sveta. Tento únik je spojený so zvyšovaním vnímavosti na tlaky zvonku a vytvára podmienky pre nekomplexný záujem o duchovno. Tak prispieva k zámene toho, čo je psychologické, za to, čo je duchovné a je súčasťou procesu, ktorým človek vytláča duchovno. Vytláča ho ale z podstaty bytia do vedomia, ktoré je orientované na výkon. A tak duchovno je značne redukované a znefunkčnené.“ [52]

V Blondelovej koncepcii stojí za podčiarknutie, že vo vnútri človeka, v podstate bytia je zakódované to, čo sa volá metafyzickosť, zmysel pre nadprirodzeno. Ale môžeme ho vytlačiť z podstaty bytia a poslať do vedomia, ktoré je orientované na výkon a zisk. Tak sa zmysel pre duchovné veci vytláča, redukuje a znefunkčňuje. Človek začína stavať na piesku.

Je zaujímavé ako vypovedá tento psychológ o úniku. Niekedy sa hovorí, že keď dievča ide do kláštora, uniká zo sveta. Ak chlapec ide za kňaza, uniká do seminára. A psychológ píše: „Dnes človek uniká do vonkajškového sveta, do práce, do činnosti, za výkonom a ziskom!“ Teda uniká nie ten, kto ide do kláštora, ale ten, kto ide iba za ziskom. Úplne prevrátil našu terminológiu.

Zložitosť života vyžaduje rovnováhu biopsychických a transcendentno-metafyzických (duchovných) hodnôt. Usporiadať tieto dve záležitosti v sebe, znamená budovať dom na skale. Únik do jedného alebo druhého rozmeru je vždy nebezpečný a znamená budovanie na piesku.

Ježiš z Nazareta sa prihovára rečou jednoduchou a zrozumiteľnou v podobenstve. Povzbudzuje nás, aby sme vždy dávali pozor, na akých hodnotách staviame svoj život, ktoré hodnoty nás ovplyvňujú, aké hodnoty vyznávame. Jeho náuku podporuje aj psychológia, veda, ktorú uznávame, lebo potvrdzuje význam spirituality.

Uzavrime našu úvahu príbehom zo súčasnosti. „Deti sme mali ešte malé. Jedno chodilo do škôlky, druhé na základnú školu. Konečne sa nám začalo dariť v podnikaní. Ľudia, ktorí si nás predtým ani nevšimli, teraz sa k nám začali správať priateľsky a pozývali nás na rozličné stretnutia. Pošta nás odrazu zasypávala pozvánkami buď od nejakej dobročinnej organizácie, alebo na spoločenské podujatie, akcie dodávateľských organizácií, atď. Vždy v tom boli peniaze. Nemohol som uveriť tlaku, ktorý sme pociťovali a ktorý nás nutkal zapojiť sa do toho kolotoča. Ale čo si z toho všetkého vybrať? Na akom základe mám povedať jedným áno a druhým nie? Dlhý čas som hovoril každému: áno. Tak sme si kúpili vstup do reťazca plytkých vzťahov, postavených na jedinom základe – zisku.

Čas, ktorý sme strávili s deťmi, ktoré nás najviac potrebovali a ktoré sme milovali, nám pomaly ubúdal. Moja žena Patrícia, povestná svojou intuíciou, spozorovala, čo sa s nami deje, keď už máme nové auto a nový dom. A ja som bol ako slepý, ako čerstvo narodené mača a

[52] Porov. HVOZDÍK, S.: *Rámce a roviny pastorálnj psychológie.* Košice : Seminár sv. Karola Boromejského 2003, str. 29.

myslel som si: „Konečne sme to niekam dotiahli!“ No žena mi povedala: „Áno, lenže sme to dotiahli na slepú koľaj!“

Raz som listoval v kalendári nabitom dohodnutými schôdzami a podujatiami a zrodila sa vo mne spásna myšlienka: čo keby sme dali prednosť tým, ktorí sú ochotní zaplakať na našom pohrebe? A tak sme to aj urobili. Musím povedať, že výsledok nám zachránil rodinu. Jednoduchá otázka: kto príde zaplakať na náš pohreb? A predpokladaná odpoveď bola ako ostrý, laserový lúč. Zbavilo nás to tých, s ktorými sme iba márnili čas. Prečo by sme sa mali rozdávať ľuďom, ktorí nás nemilujú na úkor tých, ktorí nás majú naozaj radi ?“ [53]

Jednoduchá otázka: Kto zaplače na tvojom pohrebe? Kto o teba skutočne stojí? Ku komu si ty vytváraš vzťah? Ako málo ľudí nám zostane, keď si dáme odpoveď na otázku: komu by som chýbal, keby som dnes nejestvoval? Kto by plakal pre mňa, keby som nežil? To sú podnety na prehodnotenie vonkajších aktivít a upriamenie pozornosti na dom na skale, čiže aby nevyprchala láska zo vzťahov a aby sme sa vrátili k tomu, čo je v živote podstatné.

Ďakujeme Ti, Ježišu, za slová Evanjelia, ktoré oslobodzujú naše poznanie a pomáhajú rozumieť pravdu o nás samých.

23 Byť vnímavý na to, čo je iné

Mt 1, 18-24 Ježiš sa nardí z Márie, zasnúbenejs Jozefom, synom Dávidovým
Štvrtá adventná nedeľa A: Darovať sa - nebyť sústredený len na seba

Susedský rozhovor: „Andrej sa v sobotu žení.“
„Z lásky alebo kvôli peniazom?“
„Aj to, aj to. Dievča si berie pre peniaze, ale peniaze z lásky.“

Dôvody na sobáš môžu byť rôzne. Aj ziskuchtivé. Z akého dôvodu sa pred dvetisíc rokmi ženil Jozef z Nazaretu ? Asi si nebral Máriu pre peniaze, lebo bola chudobná. Skutočný dôvod nachádzame v evanjeliu: „Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš; lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov. (Mt 1, 20-21). Dôvod, pre ktorý si Jozef vzal Máriu, bolo vnuknutie zhora.

Svadba pred dvetisíc rokmi v židovskej kultúre bola záležitosťou viac občianskej zmluvy než náboženským obradom (nebola chápaná ako u kresťanov v zmysle sviatostnom). Občianska zmluva znamenala aj právne následky svadobného obradu. Organizovali ho starší príslušníci rodiny v určitom kmeni, rode, teda nie s cudzími (najnižší vek pre chlapcov bol trinásť rokov, pre dievčatá dvanásť). Zásnuby sa konali v dome, v ktorom zostala aj po nich. Snúbenec odovzdal otcovi nevesty svadobnú zmluvu, v ktorej bola uvedená aj cena za nevestu. Medzi zásnubami a vlastnou svadbou – prevedením nevesty z domu otca do domu ženícha - mohol byť aj rok.

Mária zostáva po zásnubách v rodičovskom dome. Túto situáciu skomplikuje tehotenstvo. Podľa Mojžišových kníh (Tóra, židovský zákon), žena za neveru voči svojmu snúbencovi mohla byť ukameňovaná. Máriin život bol teda v ohrození.

O Jozefovi sa hovorí, že to bol muž spravodlivý, ale nie v našom zmysle slova - zbožný a statočný. Za knihu spravodlivosti bol považovaný židovský zákonník - kto ho zachovával, bol nazvaný spravodlivým. Jozef rozmýšľal najprv ľudsky - prepustiť Máriu tajne, písomným prehlásením podpísaným dvoma svedkami, a uchrániť ju pred ukameňovaním či iným trestom. Do tejto situácie zasiahol Boh skrze anjela. Jozef sa ukázal ako človek, sústredený nielen na seba a svoje problémy, ale schopný vnímať aj iného a počuť iné než vlastné myšlienky. Rozlíšil Boží hlas od svojho hlasu rozumu a prijal Máriu za manželku.

Zaujímavosťou je veta proroka Izaiáša: „Hľa, Panna počne a porodí syna“ (Mt 1, 23; Iz 7, 14). Okolo roku 715 pred Kristom bol v Jeruzaleme kráľom bezbožný Achaz. V okolí žili

[53] Porov. MORLEY, P.M.: Kto zaplače na tvojom pohrebe ? In: MILLEROVA, K. a iní: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ 1997, str. 19.

veriaci ľudia, Júdovci. Keď Izaiáš videl, ako si počína skorumpovaný Achaz, ako utláča poddaných, len berie, vykorisťuje, povedal im: „Nebojte sa, hľa, Panna počne a porodí syna“, čo znamená: Nebude to vždy tak ako teraz! Raz sa z mladej ženy na kráľovskom dvore narodí knieža - opak Achaza. To bolo pre Júdovcov znamenie nádeje a výzvou byť otvorení aj pre niečo iné.

Koreň slova panna v hebrejčine je alma (mladá žena). Písmená l, m, ktoré sa nachádzajú v slove alma, sa vyskytujú aj v slove ilem - skrývať, zatajovať, nevedieť a v slove olam - svet, priestor, vesmír, večnosť. Tým sa chce povedať: vďaka panne môže prísť niečo neznáme, skryté, doteraz ponorené do tmy dejín. Význam symbolu panna, alma, znamená, že v sebe skrýva presah prítomnosti do večnosti, teda most medzi prítomnosťou a večnosťou.[54] Ona stelesňuje niečo iné, čo teraz ešte nevidíme.

V evanjeliovom príbehu o Jozefovi a Márii všetky udalosti vystihujú prísľuby a naplnenie. Sú svedectvom o Božej láske k človeku skrze konkrétne udalosti spred dvetisíc rokov. Boh nás robí vnímavými pre to, čo je iné než naša predstava a robí nás schopnými komunikovať s ním, ako Iným, než s ľuďmi, okolo nás.[55]

Zvonku počúvame mnoho nápadov, ako prežiť vianočné sviatky. Ale vnímať toho, kto je Iný, je prejavom kresťanskej citlivosti. Je vhodné povedať: Pomôž mi, ty, ktorý si Iný, rozumieť ti ako Inému, aby som sa nesnažil rozumieť iba môjmu životu. Bože, ty, ktorý máš iné predstavy o svete, pomôž mi rozumieť, čo iné mám v živote plniť, okrem toho, čo chcem ja.

Lekár sklamane potriasal hlavou, u pacienta sa neprejavovalo nijaké zlepšenie. Už desať dní starec vôbec nereagoval na liečbu. Vzdal sa. Na nemocničnom lôžku akoby nemal vôľu bojovať o život, unavený a odovzdaný osudu. Na druhý deň bol však lekár veľmi prekvapený. Starec sedel opretý o podušku a jeho tvár mala zdravú farbu. „Čo sa stalo?“, pýtal sa lekár. „Včera sme sa báli o váš život a teraz všetko zázračne funguje. Smiem vedieť, čo sa stalo?“ Starček sa usmial, prisvedčil a povedal: „Máte pravdu, včera sa niečo stalo. Včera ma prišiel navštíviť vnúčik a povedal mi: Deduško, musíš sa vrátiť domov, pokazil sa mi bicykel!“[56]

Je to jednoduchá pravda o živote. Keď si človek uvedomí: niekto ma potrebuje, ešte som užitočný, ozýva sa v ňom nová energia. Sú dve možnosti: buď si poviem, som starý, chorý, už som na nič a vtedy sa vzdávam - to je moja predstava o mne. Alebo prijmem predstavu iného: deduško, ja ťa potrebujem, pokazil sa mi bicykel! Buď v celom živote rozmýšľam iba o svojej vôli, alebo som schopný ako Jozef a Mária sledovať aj to, čo je Božia vôľa pre môj život.

Prajeme si, aby sme vianočné dni, ktoré nás čakajú prežili ako dni pokojné, štedré, zmysluplné, rodinné. Urobme krok v ústrety Bohu, ktorý je iný ako ľudia okolo nás a ktorého predstava o našom živote je krajšia než naša.

24 Ráno sa mi ani nesnívalo, čo sa večer so mnou stane

Lk 2,16−21Našli Máriu, Jozefa i dieťa. Po ôsmich dňoch dali mu meno Ježiš
Nový rok - Slávnosť Panny Márie Bohorodičky: človek - stávajúci sa

V roku 1978 bol zvolený za pápeža Albino Luciani - Ján Pavol I., ktorý bol potom vo funkcii iba jeden mesiac. Hovorí sa, že keď mu kardináli skladali sľub, jednému z nich, vtedy päťdesiatročnému kardinálovi Ratzingerovi, povedal: „Dnes ráno mi ani na um neprišlo, čo sa dnes večer so mnou stane. Modlite sa za mňa.“[57]

---

[54] Porov. HARRINGTON, D. J.: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 54.
[55] Porov. BENEDIKT XVI - Jozef Ratzinger: *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 313.
[56] FERRERO, B.: *Život je všetko čo máme.* Bratislava : Don Bosco 2004, str. 42.
[57] BENEDIKT XVI: *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 20.

Albino Luciani bol človek úsmevný, vtipný, inteligentný a múdry. Preto aj jeho výrok je pozoruhodný: „Ráno sa mi ani nesnívalo, čo sa večer so mnou stane.“ Ráno som vstával ako biskup - kardinál a večer idem spať ako pápež.

Na prahu nového roka sa ani nám nesníva, nemôžeme vedieť, čo sa s nami stane do konca roka. Máme pred sebou čas - veľký dar od Pána, a v tom čase sme stávajúci sa. Byť človekom, znamená rozvíjať sa, budovať seba samého, byť v procese.

Nejde o to, či niekoho v tomto roku vymenujú za riaditeľa, alebo či zbohatne, či sa zázračne uzdraví, alebo vyhrá v lotérii. Nie toto je podstatné. Dôležité je, že som človek stávajúci sa, čosi môžem nadobúdať. Veci - kniha, mikrofón, kameň sú raz dané a nič so sebou robiť nemôžu. Ale človek je stávajúci sa. A preto na začiatku nového roka ani len nesnívame, čo sa s nami stane o tristošesťdesiatpäť dní.

Ak sa otvárame Božej múdrosti a sme vnímaví na Božie slovo, to čo sa s nami stáva, je pre nás požehnaním a obohatením. Svedčia o tom ľudia, ktorí žili pred nami. Čítali o pastieroch, ako sa ponáhľali do Betlehema a našli Dieťa, Máriu a Jozefa. Z tvrdých chlapov sa stali jemní ľudia, ktorí sa klaňajú, berú do ruky malé dieťa. Včera im ani na um neprišlo, čo sa s nimi stane dnes, koho uvidia. Mária a Jozef počúvali. O Márii sa hovorí, že to, čo počula, zachovávala vo svojom srdci (porov. Lk 2, 16-18). Aj ona si robila skladačku z udalostí, i o nej môžeme povedať vetu: Pred rokom jej ani na um neprišlo, že v Betleheme porodí Syna.

Podľa Evdokimovej legendy sa pred Jozefa, zahĺbeného do modlitby, postavil pokušiteľ preoblečený za pastiera a šepkal mu: „Tak ako tvoja palica, Jozef, nemôže sa zazelenať listami, tak ako sa starý muž nemôže stať otcom, tak ani Panna nemôže porodiť.“ A východná liturgia k tomu dodáva: V jeho srdci sa strhla búrka protichodných myšlienok. Bol zmätený, no osvietený Duchom Svätým zaspieval: „Aleluja.“[58]

Pokušiteľ hovorí aj dnes: „Existuje iba svet viditeľný, niet žiadneho Božieho vtelenia, ani panenského pôrodu.“ To je pokušenie všetkých čias. Ale Jozef prekonal pokušenie otvorením sa Duchu Svätému, videl oblúk medzi Vianocami a posolstvom Veľkej Noci, v Dieťati videl zázrak Boží. Aj o Jozefovi môžeme povedať: Ani na um mu neprišlo pred rokmi, že raz bude v Betleheme s Máriou a Dieťaťom. Prekonávať pokušenie znamená byť človekom stávajúcim sa.

Rok, ktorý začíname, a ktorý je pre nás tiež svojím spôsobom tajomstvom, by sme mali prijať ako dar, v ktorom Boh chce svojou múdrosťou a milosťou naplniť každého z nás, aby sme na konci mohli povedať: Ďakujem ti, ani sa mi nesnívalo, aké dary mi pripravuješ.
V liste Galaťanom píše apoštol Pavol z Tarzu: „Pretože ste synmi, poslal Boh do našich sŕdc Ducha svojho Syna a on volá: Abba, Otče“ (Gal 4, 6). Keď v nás Duch hovorí Bohu: Abba Otče, môžeme mať dôveru, že Boh je Pánom a režisérom celého roka. A Pavol dodáva: „A keď si syn, tak skrze Boha aj dedič“ (Gal 4, 7). Tešme sa z našej budúcnosti. Majme dôveru a nádej, veď sme dedičmi zmysluplného života.

Fridrich Rűckert povedal: „Nádej za nádejou stráca sa a mizne, ale srdce napriek tomu dúfa tak, ako vlna za vlnou sa rozbíja o breh, ale more zostáva.“ Všelijaké naše nádeje a sny a sa môžu rozbiť, ale Duch Boží v nás zostáva. On z nás robí ľudí dôverujúcich Otcovi, ktorý vedie naše. Podobne ako Mária, Jozef a pastieri pozeráme na Dieťa v Betleheme, lebo veríme, že v ňom je náš zmysel života. Táto viera a nádej spôsobí, že naše rozvíjanie sa, stávanie sa, pôjde správnym smerom.

Kto bude študovať, nadobudne rozumnosť. Kto bude praxovať, nadobudne zručnosť. Kto bude pracovať, nadobudne skúsenosť. A kto sa bude modliť, nadobudne vzťah k Bohu, nábožnosť. Proces stávania sa nie je možné zastaviť. Buď sa v nás rozvinie človek trpezlivý, slúžiaci, ohľaduplný, alebo sa staneme ľuďmi sebeckými, ľahostajnými, nešťastnými. Musíme si zvoliť, akým smerom pôjdeme. Dôverou Božej prozreteľnosti na začiatku nového roka aj

[58] Porov. *Lob der Weinacht (Chvála Vianoc).* Freiburg im Breisgau : Herder 1982, str. 45.

prosbou o požehnanie dávame Bohu najavo: Si náš Otec, ktorý nás má rád. Čo pred nami je skryté, to tebe skryté nie je, preto nám viacej rozumieš ako my sami sebe!

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Oliver Cromwell (1599 - 1658) bol anglický štátnik, člen parlamentu, usilujúci sa o republiku - proti kráľovi. Raz bol na služobnej ceste v strednej Európe. Poslednú noc pred spiatočnou plavbou strávil v prístave. Dlho sa prehadzoval na posteli a nemohol zaspať. Podľa starých zvykov sluha, ktorý ho sprevádzal, spal spolu s ním v jednej izbe. Keď sa Cromwellovi napriek jeho márnej snahe, nepodarilo zaspať, zobudil sluhu a ten sa prekvapene pýtal svojho pána: „Ako to, že nemôžete zaspať?“ A Cromwell povedal: „Bojím sa, že sa stane niečo na našej ambasáde.“ A sluha na to: „Pane, môžem vám dať dve otázky?“ „Pravdaže“. „Riadil Boh dejiny tohto sveta pred tým, ako sme sa my dvaja narodili?“ A Cromwell hovorí: „Samozrejme.“ „A bude Boh vládnuť aj vtedy, keď my zomrieme?“ „Bezpochyby.“ „Tak Pane, prečo ho nenecháme vládnuť aj teraz?“ Cromwell sa upokojil. Jeho viera našla stratenú istotu a pokoj naplnil jeho vnútro. O niekoľko minút obaja spali.[59]

Tento príbeh svedčí o viere v Boha, dôvere v jeho múdrosť a prozreteľnosť. Augustín vhodne dopĺňa: „Ak sa kvôli starostiam a smútku objavia na našej tvári slzy, viera v Božie zasľúbenie nám ich vysuší.“ Na prahu nového roka majme túto dôveru, aby sme na konci mohli povedať ako pápež: „Ráno sa mi ani nesnívalo, čo sa so mnou večer stane!“

25 Poklad všedného dňa

Mt 13, 44-52 Predá všetko čo má a kúpi to pole
Sedemnásta cezročná nedeľa A : zázrak maličkostí

Dnes nie je nijakou zvláštnosťou vo veľkých mestách navštíviť zábavné podniky, v ktorých sú inštalované hracie automaty. Človek do nich s nádejou vkladá drobnú mincu a verí, že získa hrsť iných mincí. Alebo nie je to nijakou zvláštnosťou stretnúť ľudí, ktorí zotierajú lós s napätím a očakávaním, že práve oni vyhrajú. Vieme, čo znamená stávkovanie alebo hazardné hry. Každý človek nosí v sebe vzrušujúci sen, že raz by mohol mať v ruke milión.

Práve na tejto ľudskej skutočnosti stavia Pán Ježiš podobenstvo o poklade na poli (porov. Mt 13, 44-52). Nechce potláčať ľudské sny a túžby, ale ich preorientovať, aby neboli zamerané len na veci hmatateľné, ale aj duchovné. Inými slovami - s tou istou horlivosťou, s ktorou sa dá stávkovať, tipovať, atď., sa človek môže uberať aj k veciam duchovným.

Keď sa vytiahne žreb a niekto vyhrá milión, skonštatujeme: je to náhoda. Ale to, že nosíme poklad v sebe, nie je náhoda. V hĺbkach nášho bytia sú všetky predpoklady pre to, aby sa život odvíjal v pokoji, radosti a v večnom šťastí. To nie je nijaká náhoda. Odkryť túto skutočnosť pokladu v sebe je úlohou a prácou.

Zvláštnosťou pritom je, že nijaký poklad, socha, nevie zo seba urobiť niečo cennejšie, než čím je. Človek má však tú výhodu, že môže svoju cenu zvyšovať. Práve tým, že sa necháva preniknúť Božou milosťou a riadi sa pravidlom lásky, zvyšuje svoj význam a hodnotu. Preto je na mieste horlivosť pre veci duchovné, ktoré spôsobujú, že cena človeka stúpa, a on sa stáva pokladom.

Misionár, jezuita, ktorý veľa rokov pracoval na Aljaške, pozoroval, ako hľadači zlata za cenu veľkých obetí išli za svojím cieľom. Boli vytrvalí v hľadaní. Misionár Judge píše: „Keby len zlomok tej horlivosti vynaložili na to, aby boli cennými ľuďmi, aký krásny by bol život na zemi.“ [60]

Na túto skutočnosť chcel poukázať Pán Ježiš, keď rozpovedal podobenstvo o poklade na poli, o radosti, ktorú človek má, keď ho nájde, o horlivosti, s akou sa poklad hľadá. Keby

---

[59] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent Orion 2006, str. 179-180.
[60] Porov. RYBÁR, J.: *Ježiš - záchrana sveta. Krátke nedeľné príhovory.* Trnava 1996, str. 65.

len zlomok tej horlivosti, ktorú mnohokrát venujeme veciam materiálnym, venovali sme veciam duchovným, život na zemi by mohol vyzerať inak.

Keďže teritóriom, na ktorom sa spomínaný poklad nachádza, je ľudský život, nemecký teológ Rudolf Stertenbrink odporúča trojitú metódu na jeho odkrytie: (1) mať oči pre zázrak všedného dňa; (2) nepodceňovať maličkosti; (3) nevzdať sa pri prekážkach.

Všednosť má svoj zvláštny rytmus. Tá istá hodina vstávania, tí istí ľudia, ten istý byt, tá istá ulica, ten istý dopravný prostriedok, to isté zamestnanie spôsobujú, že človek sa stáva otráveným. Vo viere sme však pozvaní k tomu, aby sme sa aj vo všedných dňoch vedeli pozrieť na kvapku rosy, na slnečný svit, na dúhu, aby sme sa vedeli zamyslieť nad mravčekom, ktorý ťahá za sebou veľké bremeno. Ak človek napriek všednosti objaví, že každý deň schováva rozličné zázraky, nad ktorými môže žasnúť, potom je jeho život bohatý. Básnik Mária Rilke píše: „Ak sa ti tvoj všedný deň zdá chudobným, nelamentuj nad tým dňom, lamentuj nad tým, že ty nie si dosť silný objaviť v ňom poklad.“ Čiže nie vo všednom dni je problém, ale v postoji, ktorý človek má voči udalostiam, ktoré ho dennodenne stretávajú. [61]

Druhá dôležitá skutočnosť na objavenie pokladu Božej existencie na poli vlastného života je: nepodceňovať maličkosti. K tomu sa vzťahuje známy príklad o Michelangelovi, ktorý pracoval na soche. Návštevník, ktorý ho chvíľu pozoroval, odišiel na niekoľko hodín preč. Keď sa vrátil, povedal Micheangelovi: „Za ten čas, čo som bol preč, ste na tej soche nič neurobili.“ Michelangelo sa usmial a povedal: „Predsa však, vyhladil som líce na tvári, zvýraznil som pery na ústach a zdôraznil som aj svaly na rukách.“ Návštevník na to poznamenal: „Ale to sú samé maličkosti.“ A vtedy Micheangelo povedal: „To je pravda - sú to maličkosti, ale spolu vytvárajú dokonalosť. A dokonalosť už nie je maličkosťou.“

Uvedomujeme si, že všetky záležitosti, ktoré nás stretávajú cez deň môžu byť maličkosťami: upratovanie, varenie, cestovanie... Ak to však robíme v jednote s Bohom, k našej maličkosti Boh pridáva svoju veľkosť a dokonalosť. Postupne objavujeme jeho požehnanie.

Tretia skutočnosť na objavenie pokladu na poli vlastného života, je pozitívny postoj pri prekážkach. Predstavte si oráča, ktorý kráčajúc s pluhom po poli narazí na prekážku. Napríklad na plechovú skrinku. Môže sa nazlostiť a zahrešiť, chytiť železo a vyhodiť von. Druhá možnosť je: zastaviť sa nad skrinkou a otvoriť ju. Čo ak tam niečo nájde?

Pravdepodobne aj nám treba rátať s tým, že medzi prekážky, na ktoré narazíme a ktorých sa nezbavíme, patrí naše starnutie a slabnutie. Alebo situácia odchodu partnera, partnerky, niekoho, na koho sme sa mohli milujúco spoľahnúť. Alebo máme problém premárnených skutočností, premárneného času v minulosti, pocit viny. Aby sa z toho dalo niečo vyťažiť, je potrebné mať láskyplný postoj voči Bohu: „Áno, Bože, nech sa stane Tvoja vôľa i v mojich dňoch.“

V britskej televízii rozprávala 33-ročná pani svoju skúsenosť s rakovinou. „Odo dňa, kedy mi bola oznámená možná smrť, denne prosím Pána, aby - ak je to možné - nechal ma žiť ešte dlhšie pre moje deti. A zobúdzam sa každé ráno s neopísateľným pocitom vďačnosti za to, že znova môžem vidieť - deti, byt, slnko, cestu. Všetko vidím inými očami. Keď teraz idem po ulici, všímam si ešte aj brány, schody do jednotlivých domov. Tieto momenty prežívam tak intenzívne, že na ne nemôžem zabudnúť. Neviem, kde sa budem môcť ešte vrátiť.“

Je to krátke, ale výstižné vyjadrenie. Ak človek aj v starostiach a bolestiach povie Bohu svoje „áno“, zrazu zistí, že sa dá dívať na svet inými očami. Dá sa objaviť poklad i tam, kde niekto iný vidí prekážku.

Kiež by sa podarilo aj nám dnes povedať úprimne: „Bože, daj mi silu, aby som mal oči otvorené pre zázrak všedného dňa. Pomôž, aby som nepodceňoval maličkosti, z ktorých sa

---

[61] Porov. STERTENBRINK, R.: *Lichtsekunden. Dominikanische Predigten zum Lesejahr A.* Freiburg-Basel-Wien : Herder 1995, str. 183.

skladá každý deň. Pomôž mi povedať áno i vtedy, keď ide o prekážky, starosti a problémy všedného dňa.“ Amen.

26 Príťažlivosť zemská a Božia

Mt 14, 22 - 33 Rozkáž, aby som prišiel k tebe po vode
Devätnásta cezročná nedeľa A: gravitačné pole lásky

Ak sa dvaja mladí ľudia majú radi, ocitnú sa v gravitačnom poli lásky. Lenže ono môže byť niekedy narušené inou gravitáciou. Dokazuje to úryvok z listu: „Odpusť mi drahá, že som minulý týždeň neprišiel. Boli sme s kamarátmi popoludní v krčme, a potom som dva dni nemohol prísť k sebe, nieto ešte k tebe.“[62] Pre veľkú silu príťažlivosti alkoholu bolo narušené gravitačné pole vzájomnej lásky.

Pred dvetisíc rokmi sa apoštoli ocitli v gravitačnom poli lásky Ježiša z Nazareta. Nielenže ich mal rád, povzbudzoval ich, ale ukázal im, že gravitácia jeho lásky je mocnejšia než zemská príťažlivosť. Evanjeliový príbeh rozpráva o tom, ako Peter kráčal po vode v ústrety Ježišovi z Nazareta, teda porušil zákony gravitácie (porov. Mt 14, 22-33). Normálne by bolo potopiť sa. Ale Peter bol tak silno v gravitačnom poli Ježišovej lásky, že vďaka nej bol účastníkom zázraku.

Kým hľadel na Ježiša, išiel bez problémov, no len čo sa jeho pozornosť orientovala na vietor a vodu, začal sa topiť. Kým kráčal s Ježišom po ceste viery, na ktorú sa nevzťahujú pravidlá gravitácie, išiel aj po vode. Zistil, že vlastne môže ísť po ceste, ktorá má novú a silnejšiu gravitáciu - blízkosť Ježiša Krista, ktorý povedal: „Dúfajte, ja som premohol svet!“ (Jn 6, 33)

Evanjelium vysvetľuje, čo znamená nasledovať Ježiša - ísť po ceste, na ktorej neplatia iba pravidlá zemskej príťažlivosti (pravidlá sebectva, hľadania rozkoše, ktorá sa nazýva častokrát šťastím). Nasledovanie Ježiša je cestou cez rozbúrené vody a môžeme po nej kráčať len ak sme v gravitačnom poli lásky Ježiša Krista, ak upierame svoj pohľad na neho. Vtedy sme nesení novou príťažlivosťou. To nám dáva cestu k pravde a k Bohu, ktorú by sme sami nevedeli prejsť.

Preto nasledovanie Ježiša znamená nielen súhlas s jeho programom, sympatie a solidaritu, ale ide o viac - o nasledovanie Božieho Syna, teda kráčanie po Božej ceste. Preto tu platia iné pravidlá gravitácie. Vo viere dokážeme pochopiť Ježiša osláveného, zmŕtvychvstalého. Je nám dané nanovo vidieť súvislosť medzi krížom a zmŕtvychvstaním, utrpením a oslávením.[63]

Rozhodujúce je: akým silám príťažlivosti som v živote vystavený. Svet žien je príťažlivý pre mužov a opačne. Svoju príťažlivosť má televízor, peniaze, zábava, leňošenie. Pre niekoho aj práca, úspech a kariéra sú príťažlivé. Ďalší sú priťahovaní športom alebo umením. Platí pre mňa iba zemská gravitácia, plus gravitácia záujmov, alebo viem aj o sile Božej príťažlivosti, sile Božej lásky? Napr. ísť na svätú omšu, je jasným gestom: Bože, ja nechcem, aby pre mňa platila len zemská príťažlivosť, ale chcem svoj život vystaviť pod tvoj pohľad a chcem, aby pre mňa platila sila príťažlivosti tvojej lásky. V tomto postupovaní aj cez týždeň, pri práci, modlitbách, sa život dostáva na správnu koľaj, vtedy sa môže aj vydariť.

Zaujímavo na túto tému hovorí aj Milan Rúfus, ktorý napísal báseň o tom, ako by to bolo opačne, keby ťa, Ježišu, nebolo, keby nebolo Božej gravitácie lásky.

Prázdno je, Bože, chýbaš nám.
Prázdny je priestor, tu i tam.
Jeho hrôza i veleba.

---

[62] HORECKÝ, M. (editor): *Humor pre všetkých alebo vtipy pre každého.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1988, str. 14.
[63] Porov. RATZINGER, J.: *Služobníci vašej radosti.* Trnava : SSV 2006, str. 59.

Prázdno je, Bože, bez Teba.
Prázdno je slze vo viečku.
Prázdno je uhľom v ohníčku.
Prázdno je deťom, starobe.
Prázdno je tráve na hrobe -
chýba do nej Tvoj tichý kríž.
A ľudskej duše plachá myš,
dieročku hľadá do chleba.
Tak jej je prázdno bez Teba.
Pomysli, Bože, pomysli.
To nie Ty, my sme odišli.
Ale predsa prídeme,
zo zeme k Tebe do zeme.
Veď ten, kto nežil na zemi,
nevie, kde more pramení.
Nemôže ani do neba,
prázdno je Bože, bez Teba.
Buď teda, maj nás trochu rád.
Keby si nebol, pod i nad,
vo vnútri veci, okolo.
Všetko, čo je, by nebolo. [64]

Básnik potvrdzuje skúsenosť človeka: bez Boha by bolo v živote prázdno, lebo Boh je láska a bez lásky je prázdnota. Naopak: vedomie Božej príťažlivosti, gravitačného poľa Božej lásky je pre nás darom, obohatením. Môžeme prežívať vďačnosť za to, že nám pomáha prekonávať búrky nášho života.

V roku 1972 doktor Richard Eby, lekár v Kalifornii, spadol nešťastnou náhodou z balkóna na prvom poschodí, pretože zábradlie bolo poškodené. Keď sa vyliečil zo zranení hlavy, rozprával, že následkom pádu, ako keby jeho duša opustila telo a očividne zamierila do raja. Zistil, že to bolo nádherné miesto. Na jednom úseku vošiel na pole plné kvetov. Ako sa po ňom prechádzal a nadchýnal sa krásou, povedal si: „Nebolo by báječné, keby som mal kyticu a mohol ovoňať?“ A len čo si to pomyslel, mal v ruke plno kvetov. Na inom mieste si pomyslel: „Bolo by krásne byť vo vzdialenom údolí.“ A vzápätí tam bol. Keď neskôr ako lekár tieto zážitky analyzoval, prišiel k záveru, že v nebi už samotná myšlienka produkuje akciu. Stačí si len pomyslieť, aby niečo bolo.

Ďalšia časť života Dr. Ebyho sa rozvíjala pod vplyvom tejto skúsenosti. Porozumel, že v nebi sa vôľa a túžby srdca naplnia aj bez vyslovenia. Na zemi je potrebné to povedať, napísať žiadosť, alebo niečo preložiť z jedného jazyka do druhého, aby nám rozumeli. Ale v Božom kráľovstve je to ináč. Svoje rozprávanie končí slovami: „Jedného dňa nebudeme potrebovať ani telefóny, ani hromadnú dopravu, ani počítače, lebo rýchlosť myšlienky presiahne rýchlosť svetla. Zatiaľ však potrebujeme hovorené slovo.“[65]

Rozprávanie Dr. Ebyho svedčí o tom, aké iné je nebo oproti zemi. V Božom živote platia iné zákonitosti než v našom ľudskom. Zodpovedá to tomu, kto je Boh a kto som ja, človek. Trošku zo svojho sveta nám už Boh dal v našich myšlienkach, túžbach a v drobných radostiach, láske a šťastí. Ale to, čo teraz len tušíme, sa v budúcnosti v Božom kráľovstve môže stať skutočnosťou.

---

[64] RÚFUS, M.: *Hľadanie rodiča.* In: Neskorý autoportrét. Dielo III. Dunajská Lužná : Milanium 2003, str. 57.
[65] Porov. ROBERTSONOVÁ, P.: Pohľad nebies. In: MILLEROVÁ, K.- MILLER, D.L.: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ 1997, str. 281.

Peter skúsil, že gravitačná sila Božej lásky je väčšia ako zemská príťažlivosť. Ďakujme za to, že nie sme vystavení len silám chaosu vo svete, ale zmysluplnej zachraňujúcej Božej moci.

27 Viera - povinnosť alebo láska ?

Mt 22,1–10 Zavolajte na svadbu všetkých, čo nájdete
Dvadsiata ôsma cezročná nedeľa A : Pozvanie na svadbu

Rozprávali sa dvaja kamaráti. „Dozvedel som sa, že si sa v sobotu oženil".
„Áno."
„No, to musíš byť šťastný, čo?"
„No, to musím." [66]

Tento jednoduchý vtip možno nábožensky parafrázovať.
„Počul som, že si veriaci kresťan?"
„Áno som."
„No, to musíš byť šťastný, nie? Chodiť do kostola, modliť sa...."
„No, to musím."

Je rozdiel medzi láskou a povinnosťou. Ak sa dvaja ľudia majú radi a vzťah ich teší a napĺňa, potom má zmysel aj svadba. Niečo podobné platí aj o náboženstve: ak viera je prežívaná ako osobný vzťah človeka k Bohu, prináša zmysel životu a napĺňa ho radosťou.

Ale niekedy puto medzi mužom a ženou môže byť založené už len na povinnostiach a zvyklostiach. Presne tak aj vzťah k Bohu môže byť niekedy založený len na plnení povinností, týkajúcich sa modlitby alebo kostola, alebo iných náboženských úkonov. Výrok: musím byť šťastný - prezrádza, že niečo nie je v poriadku.

Vždy na svete boli a sú ľudia, ktorí sú povrchní, pre ktorých je svadba v prvom rade o prsteňoch, bielych šatách, hostine a až na druhom mieste im ide o vzťah. Hoci podstatné je žiť v srdci druhého a svadba je už len oslavou tohto vzťahu. Rovnako tak v náboženstve sú ľudia hĺbaví, ktorí rozmýšľajú o viere ako o hodnote, a sú aj takí, ktorí splnenie určitých povinností prežívajú povrchne.

Evanjelium podobenstvo o tom, ako sú ľudia pozvaní na svadbu (porov. Mt 22, 1-10), volá nás k osobnej reflexii. Tak ako svadba je rozumná, správna, keď je oslavou vzťahu dvoch ľudí, tak isto viera a modlitba sú správne, ak ich človek prežíva ako vyjadrenie osobného vzťahu: Bože, mám ťa rád! Teším sa, že sa môžem s tebou rozprávať!

Ako prerobiť povinnosť na vzťah? Neexistuje „návod na použitie". Nedá sa to odovzdať ako prírodovedecký poznatok. Je to celoživotný zápas, tvorba. Dá sa ale zaujímať o to, ako iní prežívajú tento problém a ako pokročili. Na tejto ceste pomáha psychológia odkrývaním dôležitosti spirituality pre vydarený život. Prvá vec je porozumieť: čo mám z toho, že budem veriť v Boha ?

Podľa psychológie religiozita umožňuje napĺňať päť základných ľudských spirituálnych potrieb. Prvá spirituálna potreba je láska, druhá viera, tretia nádej, štvrtá etika a piata krása. Ich uskutočňovanie je podmienkou k tomu, aby človek žil v rovnováhe a pohode. V každej potrebe je spektrum ďalších hodnôt.

Láska má v svojom spektre nielen citové záležitosti (každý chce byť milovaný a milujúci), ale želáme si, aby iní mali s nami súcit, boli k nám milosrdní, úctiví, dôverovali nám, rešpektovali nás. Na opačnej strane spektra nachádzame identitu, schopnosť odpúšťať iným, zmieriť sa s druhými.

Dá sa povedať, že žiaden človek nemá naplnené všetky spektrá. Skôr každý človek žije v strede tých spektier. Niektorý deň môže priniesť naplnenie, a v inom dni môžeme prežívať úzkosť. V oblasti spirituálnej potreby lásky ako keby sme sa z toho stredu spektra posúvali

[66] Poslal MARGICIN, M. In: www. kaufland.sk 11. októbra 2008.

napravo alebo naľavo. Niekedy sa posunieme do veľkého zážitku a citového vzrušenia a inokedy sa dostaneme do vzdoru, alebo do hnevu a nenávisti.

Druhá spirituálna potreba je viera. Na jednej strane spektra je dôvera v Boha. Niekde v strede je pochybovanie. Na opačnej strane je solipsizmus, keď je človek sústredený sám na seba, verí len sám sebe. Toto zameranie na seba ho privádza k tomu, že jeho viera sa neprejavuje dôverou voči Bohu, ale sklamaním zo seba.

Tretia duchovná potreba je nádej. Každý človek potrebuje vidieť význam toho, čo robí, cieľ svojho konania. Potrebuje určitú vytrvalosť a optimizmus. Na jednej strane spektra je clivota, túžba a na opačnej malomyseľnosť, zúfalstvo až úpadok. Nikto nežije vždy v plnej nádeji, nadšení a optimizme, ale pohybuje sa v tom spektre i na druhú stranu.

Štvrtou duchovnou potrebou je morálka a etika, dodržiavanie určitých zásad a prejavovanie čností. Oproti tomu je zloba, nemravnosť, neresť, zlozvyk. Buď sa človek usiluje napĺňať duchovné potreby, a stáva sa čnostným, alebo sa stáva horším.

Piata duchovná potreba je krása, ale pod tým sa rozumie aj umenie, hudba, príroda, tvorivosť, predstavivosť, humor, odlišnosť, zábava, hra, smiech. Znamená to, že sa v tom spektre pohybujeme smerom k nejakej kráse alebo k škaredosti, neporiadku až k chaosu.[67]

Napĺňanie duchovných potrieb je reč psychologická. Ježišova reč je: poďte na svadbu (Mt 22, 3) Je dobré rozumieť obidvom jazykom. Ak spirituálne potreby človeka sú nejakým spôsobom ignorované, môže zažiť spirituálnu bolesť alebo núdzu a postupne sa dostáva do depresie. V súčasnosti pribúda počet ľudí, ktorí majú problémy spirituálneho charakteru. Musia sa vyrovnať s osamelosťou, často sú odmietaní druhými. Nerozumejú pohrebom, na ktorých sa zúčastňujú. Nevedia spracovať v sebe problém smrti.

To, čo nám môže pomôcť, je pohyb smerom k pozitívnym vlastnostiam a hodnotám spomínaného spektra. Vtedy sa duchovný život prehlbuje a viera sa stáva osobným vzťahom, ktorý prináša radosť. Prestáva byť iba povinnosťou, „musením“.

Podobne píše psychológ J. Makselon o modlitbe. Na desiatich bodoch ukázal, čo preňho znamená modliť sa a akú pohodu to prináša do života.

1. Modlitba uľahčuje uvedomenie si potrieb a skutočností sveta okolo nás.
2. Modlitba vzbudzuje vieru a nádej. Tá pôsobí na zníženie strachu, napätia a zlosti.
3. Modlitba uvádza človeka do pokory, robí ho jednoduchým a pomáha pocitu prepáčenia alebo učí, že samostatnosť je spojená so sebapoznaním.
4. Dáva perspektívu k vyjasneniu problémov a vytvára plány činnosti. V tichu človek správnejšie plánuje.
5. Modlitba vyjasňuje ciele, ktorým sa človek chce odovzdať a koncentruje sa na ich dosiahnutie.
6. Modlitba dodáva psychickú energiu človeku cez kontakt s Bohom.
7. Modlitba robí človeka citlivým na potreby iných ľudí. Pomáha k altruistickým činnostiam.
8. Modlitba potvrdzuje hodnoty a pripravuje na prijatie všetkého, čo sa stane.
9. Modlitba podporuje lojálnosť voči Bohu a vytrvalosť v zbožnosti.
10. Modlitba integruje osobnosť cez odovzdanie sa vyššiemu poriadku, to znamená, že robí človeka celistvým. [68]

Z takejto výpovede zisťujeme, že sa oplatí venovať čas modlitbe. Keď človek zistí, že má z toho úžitok, orientuje sa tým smerom. Postupne prejde od povinnosti k láske.

Niekedy sa vykonávajú prieskumy na tému zvládania konfliktov a záťažových situácii. V jednom z nich, ktorý sa robil na vzorke sto veriacich študentov bolo zistené, že 62% si pomáha modlitbou, náboženstvom, čiže s Božou pomocou chcú svoju starosť zvládnuť. 35% z

---

[67] Porov. PARGAMENT, K.I. : *The Psychology religion and Coping***.** New York : Guildford Press, 1997.

[68] MAKSELON, J. : *Psychologia dla teologov.* Krakow : Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, 1995.

veriacich ľudí je viac samostatných. Spoliehajú sa pri tom na svoje schopnosti a náboženstvo je pre nich poistka, ručiteľ. A iba 2% ľudí sú pasívni, to znamená, že všetko nechajú na Pána Boha, nech to dopadne ako chce. [69]

Z toho vidieť, že spirituálne hodnoty sú v našej dobe prežívané vážne. Ľudia prostredníctvom psychológie prišli na to, že ak máme byť v harmónii a napredovať, musíme brať vážne duchovné potreby života: hľadanie odpovedí na otázky: Aký zmysel má život ? Prečo je na svete zlo ? Odkiaľ som prišiel a kam smerujem ?

Aj Ježišovo rozprávanie, znázorňujúce postoj človeka k Bohu ako vzťah dvoch, ktorí sa sobášia, je veľmi krásny a povzbudzujúci. Núti nás rozmýšľať, aká je naša láska k Bohu. Čo jej chýba? Veď vzťah sa dá rozvíjať, alebo zničiť.

Zakončime jednou filozofickou rozprávkou. Bola raz jedna malá melódia. Zrodila sa v srdci mladého muža. Bola taká nežná a jemná ako strieborný filigrant. Bola vzdušná ako modré z neba v prvý jarný deň. Bola čistá, striebristá ako pstruhová bystrina. Mladý muž sa z tej melódie tešil, tak sa mu páčila, že ju chcel ponúknuť Bohu. Pán Boh ju vypočul s úsmevom. „Syn môj, tvoja melódia je prekrásna. Preto ti pomôžem zdokonaliť ju.“ A poslal mu lásku.

A tu sa melódia v srdci mladého muža zmenila. Zachovala si svoju veselosť, ale nadobudla aj hĺbku a vrúcnosť. A mladý muž šiel opäť k Bohu, položil mu svoje dielo k nohám. Pán Boh súhlasne prikývol, ale ešte nebol spokojný. Znovu ho poslal k ľuďom a tentoraz mu podaroval žiaľ.

Vtedy mladý muž dozrel. Zápasil, prekonával žiaľ, vyrástol ponad seba samého. Malá melódia však žila ďalej v jeho srdci a spolu s ním dozrievala. Na pozadí tichého bôľu sa jej veselosť zdala ešte zanietenejšia a nežnosť ešte vrúcnejšia ako prv. Ticho predstúpil pred Boha: „Pane, prijmi moju melódiu do milosti. Je v nej krv môjho srdca. Nemám nič lepšieho, čo by som ti dal.“ Pán Boh sa dobrotivo usmial: „Mám pre teba ešte jeden dar. Je to môj posledný i najťažší dar.“ A dal mu osamelosť.

Vtedy sa okolo neho rozozvučali hlasy sveta a melódia ešte raz prešla zmenou v trpkosti a milosti osamelosti, ktorú starec zakúsil a stala sa zduchovnenou. A vtedy Pán Boh melódiu prijal a povedal: „Teraz je dokonalá.“ A podaroval ju ľuďom. A každý, kto ju počul, bol hlboko šťastný. [70]

Je to rozprávka o každom z nás. Každý prechádza veselosťou detstva, neskôr sa stretne so žiaľom, každý z nás sa stretáva s láskou, ale aj s osamelosťou. Veľa záleží na tom, aký postoj zaujmeme. Ako to spracujeme v sebe a či to položíme Bohu k nohám. Príklad hovorí, ako človek dozrieva, a ako nakoniec aj osamelosť, alebo žiaľ poslúžia k zduchovneniu.

Ďakujme Bohu za jeho náklonnosť k nám. Z jeho strany je vzťah neomylný, je spečatený, je to nová a večná zmluva. Z našej strany vzťah potrebuje dozrievať napĺňaním spirituálnych potrieb.

28 Kto verí - žije v prepychu

Mt 22,15–21Dávajte, čo je cisárovo, cisárovi a čo je Božie, Bohu
Dvadsiata deviata cezročná nedeľa A : daň cisárovi

Posledný marcový deň je nepríjemný pre všetkých daňových poplatníkov. Jeden novinár o tom zaujímavo píše: „Vaše dane sa využijú na policajtov, ktorých hlavnou starosťou bude, aby vás pokutovali alebo zavolali odťahovú službu. Istú časť vašich daní využijú vládcovia, ktorí v teple parlamentnej imunity robia kšefty za naše peniaze a bohatnú na našej zdvorilosti. Spravodlivo prispejme Rómom na sociálne dávky, aby si za ne mohli kúpiť letenky do krajín, kde požiadajú o azyl. Nasypme z našich daní do prázdneho kotla armády, nech sa naši odvážni

[69] Porov. BENKA, J. *Štýly náboženského zvládania v kontextuálnych a psychologických charakteristikách.* Diplomová práca. Prešov : Prešovská univerzita, Filozofická fakulta. Inštitút psychológie, 2006.
[70] Porov. RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti.* Bratislava : Lúč 1998, str. 85.

vojaci najedia, kým sa pustia do boja s veternými mlynmi nudy a zbytočnosti v uniforme. Prispejme na zdravotníctvo, aby mohlo byť bezplatné: štát lekárom nedá, a oni vás ošetria, len keď zaplatíte. Zaplaťme dane nášmu milému štátu, aby z nich udržiaval premnoženú štátnu administratívu. Len nedajte peniaze na školy - načo by tu boli vzdelaní ľudia? Ešte by pochopili, ako sa u nás šafári.“ [71]

Všetci vieme, že správa vecí verejných je možná len preto, že platíme dane. Niektoré záležitosti musia byť spoločné: autostrády, železnice, obrana štátu, sociálne zabezpečenie. Preto sú oprávnené príspevky ľudí do spoločnej pokladnice. Na druhej strane nás znepokojuje, keď viac platíme, ako dostávame v službách, ktoré štát zabezpečuje. Hnevá nás keď spravovanie našich daní je nepoctivé.

V časoch Ježiša z Nazaretu sa daň volala po grécky *kénsos,* po latinsky *cenzus.* Na základe spočítania ľudu, cisár vedel, koľko má mužov, aká schopná bude armáda, koľko financií sa získa. Dane sa platili z hlavy – za muža, za ženu a aj za otrokov od štrnásť do šesťdesiatpäť rokov a v rímskej mene. Daň tvoril jeden denný zárobok. [72]

Keby sme dnes mali také dane, tak sme šťastní. Z tristošesťdesiatichpiatich dní – daň by bola vo výške zárobku jedného dňa, všetko ostatné by vám ostalo. O koľko väčšie dane platíme dnes, než za cisára Tibéria v časoch Krista? (päť mesiacov pracujeme na dane a odvody). O koľko viacej vláda spotrebuje na autá, na zasadania parlamentu a na všetko ostatné, než to bolo v časoch Tibéria a v časoch keď pokúšali Krista s denárom (porov. Mt 22, 15-21) ? Kriticky sa pozeráme na cisárov, kráľov a feudálov, lebo nás na dejepise učili, že oni vykorisťovali ľudí. V skutočnosti nás dnes demokraticky zvolené vlády vykorisťujú stopäťdesiat násobne viac.

Farizeji a herodiáni si počínali úskočne, lebo chceli Ježiša dobehnúť. Keby bol povedal niečo proti daniam, bol by sa dostal do problémov s vládnou rímskou mocou. Keby bol dane schválil, mal by problémy so židovskými nacionalistami. Ježiš sa však vyhol sporu politickému a premenil odpoveď na duchovnú výzvu: venovať takú veľkú pozornosť tomu, čo patrí Bohu, akú venujeme tomu, čo je cisárove, finančné. To je zmysel výroku: „Dávajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu!“ (Mt 22, 21). A to vyžaduje od človeka určité úsilie a rozlišovanie.

Pravdepodobne si poviete: veď vo svojom živote venujem primeranú pozornosť veciam duchovným. V nedeľu chodím do kostola, večer sa modlím, snažím sa kresťansky žiť. Vari treba ešte niečo iné, nové? Mám niečo zmeniť v duchovnom živote?

Duchovný život netreba meniť formálne, ale rozvíjať vnútorne. Brown napísal: „V zhone života, pod tlakom rozhodnutí, sa pokoj stáva prepychom. Prijmi ho, keď príde, vychutnávaj, dá ti čas dýchať, prinesie odpočinok, nádej a život“. To znamená, že byť v nedeľu hodinu v kostole je prepych. Ostatní majú zhon, tlak rozhodnutí, termíny, musia chodiť sem a tam... Život vyzerá niekedy ako blázinec, ktorý človeka zotročuje. Modlitba, rozjímanie, ruženec, kostol dostáva človeka do pokoja a to je dnes prepych. Zišlo vám niekedy na um, že žijete v prepychu ? Aj bez výhry Loto alebo Keno? Z vášho vchodu v paneláku možno idete jediní na omšu. Ostatní sú doma a vy si kladiete otázku, či by nebolo lepšie žiť tak ako ostatní. Lenže oni sú otroci každodennosti, tlaku rozhodnutí a zhonu života, otroci svojho pohodlia alebo lenivosti. Ak sa však rozhodujete pre Božie veci, posúvate svoj život do prepychu. A dnes pokoj je prepychom.

Nasledujúcim krokom je apoštolát - podeliť sa zo svojho nadbytku. Dopriať aj iným z nášho prepychu. Nejde len o zbierky a financie, pravý zmysel apoštolátu je v tom, aby sme aj iných posunuli v živote smerom k vnútornému bohatstvu pokoja a radosti, ktoré sú zakorenené

---

[71] KASARDA, M.: Zaplaťme dane, nech sa má štát dobre. In : *Sme* 31. marec 2002, str. 3.

[72] Porov. HARRINGTON, D.: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 339.

v Kristovi. Námietka, či by sme nemali rešpektovať vlastnú kultúru národov v Ázii alebo Afrike a nezaťažovať ich Evanjeliom, neobstojí. Lebo kresťania nie sú politici, ktorí presviedčajú iných do svojej strany. Cirkev si je vedomá prepychu, ktorý dáva Kristus, preto pozýva iných k účasti na tomto blahobyte. Je to prejav solidarity, inkulturácie a nie ničenie pôvodnej kultúry. Podeliť sa, je morálnou povinnosťou.

Evanjelium, nad ktorým rozjímame „Dávajte cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo je Božie“ (Mt 22, 21) nie je iba o vzťahu Cirkvi a štátu. Je to evanjelium o pozvaní: venuj pozornosť tomu, čo patrí Bohu tak, ako venuješ pozornosť tomu, z čoho žiješ, čo sa týka tvojho zdravia, peňazí, atď. Uvedom si, že poznaním Boha a kresťanskou kultúrou sa zaraďuješ medzi ľudí, ktorí žijú v prepychu. Mnohí tento prepych nepoznajú a žijú v núdzi duchovnej. Spiritualita, duchovný život je vzácnosť a dar, preto máme byť zaň vďační.

Ilustráciou pre našu úvahu je príbeh Johna Suttlera, ktorý mal vodný náhon píly na rieke American River. Raz prišiel jeden sluha a povedal: „Na dne vodného žľabu som našiel čosi žlté!“ Pri testovaní zistili dvadsaťdva karátové zlato.

Pán Suttler bol farmár, mal pozemky s rozlohou dvadsaťpäťtisíc hektárov s množstvom zamestnancov. Okrem pastierov zamestnával aj roľníkov. Keď videl, že na rieke, ktorá je na jeho území, sa našlo zlato, chcel kúpiť aj ďalšie pozemky. Ale ľudia nedokázali držať jazyk za zubami. Celá oblasť sa začala hemžiť zlatokopmi a dobrodruhmi. Ani jeho zamestnanci nezostali. Mlyny sa zastavili, pastieri opustili stáda, robotníci plantáže. Obilie hnilo, dobytok zomieral, pretože sluhovia a Indiáni odišli hľadať zlato. Neostávalo mu nič iné, len ísť s nimi.

Zo začiatku sa mu celkom darilo. O nejaký čas sa pridali ďalší, ale tí naučili Indiánov piť tak, že tri štvrtiny dňa neboli schopní vôbec pracovať. Čo našli v rieke, prehrali v automatoch. Pán Suttler sa na to už nemohol pozerať. Prepustil robotníkov, farmu zavrel, zrušil zmluvy, vyrovnal účty. Zostal veľmi sklamaný.

Predtým sníval, ako uskutoční svoje životné plány, ale objavenie zlata všetko zničilo. Hrudka zlata, ktorú objavili, spôsobila, že ho okradli, olúpili a život sa tam stal peklom. Mnohí aj skončili samovraždou, lebo na to miesto prišlo mnoho nových ľudí, ktorí už nerešpektovali poriadok. Zhýralosť, špina, bieda, smrť, šialenstvo – to boli charakteristiky, ktoré so zlatom súviseli. V tejto súvislosti platí africké príslovie: „Kto sa opil vínom, vytriezvie. Kto sa opil bohatstvom, ten nikdy nebude triezvy.“ [73]

Poučenie z príbehu je očividné. To, že ľudia túžili žiť v prepychu je normálne, ale to že ho videli v bohatstve už normálne nie je. Považovali zlato za hodnotu – to je normálne. Ale to, koľko hodnoty mu pripísali, už normálne nie je. To, čo boli ochotní obetovať v snahe mať viac, ich priviedlo do skazy. Stali sa väzňami svojich nezriadených túžob. Pretože rozlišovať, čo je primárna hodnota a čo sekundárna, je úlohou každého človeka. Pri hodnotách finančných sa nemôže zabudnúť na Boha, morálku a etiku. Zaplatili tvrdú daň za svoju žiadostivosť.

Ďakujme za vieru a náboženstvo, ktoré z nás robí prepychových ľudí. Myšlienka „dať cisárovi, čo je cisárovo, ale Bohu, čo je Božie“ - je vážnym pozvaním.

29 Satanova teória sa veľmi podobá na pravdu

Mt 4, 1-11 Ježiš sa štyridsať dní postí a je pokúšaný
Prvá pôstna nedeľa A : primát Boha

Päťročný chlapec zbieral žlté kamienky, a potom ich starostlivo umýval v potoku. Otec sa mu prihovoril slovami: „Ale veď to je len mačacie zlato !“ Chlapec sa obrátil k otcovi a hovorí: „Ale zlato môže byť čokoľvek, čo ti je drahé!“ [74]

Výrok: „zlato môže byť čokoľvek, čo je tebe drahé“ je veľkou pravdou o živote. Pre chlapca sú „zlatom“ kamienky, ktoré umýva v potoku. Až z neho bude mládenec, bude pre neho

[73] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 126-131.
[74] Poslala COLEOVÁ Judy, Kanada: *Poučení rodiče.* In: Výber. Reader´s Digest, november 2006, str. 113.

„zlatom“ možno počítačová hra. Keď z neho bude dospelý muž, povie nejakej slečne: „si moje zlato!“ Potom príde práca, rodina a iné hodnoty, ktoré dostanú prednosť. V určitom období príde človek na to, že aj Boh je „zlato“ a že poznanie Ježiša Krista má svoju dôležitosť.

Každý človek sa musí rozhodovať, čo uprednostní a čo odsunie, čo v jeho živote bude primárne a čo sekundárne. A s tým je spojené pokušenie: prevrátiť hodnoty. Človek nikdy nebude zbavený skúšky a zápasu rozhodovať sa medzi tým, čo je dôležitejšie (žlté kamienky) a čo nepodstatné.

Do tohto životného zápasu bol ponorený aj Ježiš z Nazareta. Dokazuje to príbeh o pokúšaní na púšti (Mt 4, 1-11). Evanjelista Matúš spomína trojité pokúšanie: po prvé - premena kameňa na chleby, čo malo ukázať Ježišovu schopnosť zmeniť prírodné zákony. Po druhé - „môžeš skočiť z veže a nič sa ti nestane“, čiže využiť Božiu ochranu. Po tretie - „toto všetko ti dám, ak sa mi budeš klaňať“ - malo dokázať Ježišovu politickú a vojenskú schopnosť ovládať ľudí.

Príbeh o Ježišovej situácii na púšti má jasnú literárnu formu. Trojité je aj Petrovo zapretie Ježiša, trojitý je výsmech, ktorý Ježiš zažil na kríži. To svedčí o tzv. trojitej láske: k rozkoši, k majetku a k sláve. Ježiš v tomto zápase musel ukázať, čo je pre neho „zlato,“ čo je pre neho to najdôležitejšie.

Kto pozná Bibliu vie, že premena kameňov na chleby súvisela s putovaním Židov cez púšť do zasľúbenej zeme. Každé ráno našli mannu, čiže nepracovali, a mali chlieb. Rabíni vysvetľovali, že ten bude skutočný mesiáš, kto ľuďom zopakuje tento zázrak. Kto zabezpečí prosperitu – koláče bez práce.

Na púšti bol Ježiš postavený pred vlastnú otázku: Mám to urobiť ja? A keď to neurobím, som Mesiáš? V tom bola podstata pokúšania na púšti.

Z tejto zložitosti vyšiel tak, že síce premenil a rozmnožil chlieb, ale eucharistický. A hoci i satan i Ježiš ponúkali zázrak, bol v tom veľký rozdiel. Zázrak, ktorý chcel satan, bol, aby sa Ježiš ukázal ako ten, kto dá ľuďom chlieb a úspech, ale Boh by bol v tomto zázraku druhoradý, nepodstatný, odsunutý. Zatiaľ čo Ježiš ponúka zázrak, ktorý sa robí na každej omši: „Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás“. Som zrno, ktoré musí zomrieť, aby prinieslo úrodu, a z neho bude chlieb, eucharistický. Pozýva človeka, k vnútornému pretváraniu sa. Boh má v ňom prvoradé miesto. Plní sa Božia vôľa. Pre tento zázrak by sa mal človek rozhodovať.[75]

Nebezpečenstvo diablovej ponuky je v tom, že sa veľmi podobá na pravdu. Diabol všeobecne ohlasovanú teóriu: stačí dať ľuďom chlieb, sociálne istoty, dobrý plat a dlhú dovolenku.

Zabezpečí sa však tým aj šťastie? Príde s tým aj spása? Ježiš hovorí: Nie, aj keď všetko prinesieš ľudom - ale nedáš im Boha - šťastie im bude chýbať. Stačí si spomenúť ako na miesta povodní priviezli kamióny s jedlom. Bola to pomoc, ale tým sa všetko nezachránilo. Chlieb sám nestačí. No stále sú na svete teórie, ktoré hovoria, že Boha netreba, Boh je nepodstatný, podstatný je chlieb. Nikto nepopiera, že človek žije aj z chleba, ale nutnosť Boha a duchovného života je rovnako nespochybniteľná.

Z európskych fondov možno žiadať o pomoc napr. pre vybudovanie kanalizácie v dedine. Ale na projekt, týkajúci sa náboženského alebo cirkevného života, európske fondy nie sú. Tie poskytnú peniaze na učenie sa rómskych detí hygienickým zásadám, ale už nie na vyučovanie katechizmu, modlitby. Na technický a ekonomický rozvoj peniaze z európskych fondov sú - na duchovný rozvoj človeka žiadne európske fondy neprispejú. V tom je vidieť, ako sa pravda schováva a lož sa za pravdu vydáva.

Ak si človek povie: v nedeľu je pre mňa primárne, aby som išiel na svätú omšu - Boh je pre neho dôležitý. Ak cez týždeň plní svoje cvičenie, napríklad v oblasti modlitby, lásky k blížnemu alebo sebazdokonaľovania, tam všade dáva najavo primát Boha. A zmyslom pôstu

---

[75] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, str. 18-21.

je práve to, aby sa do centra ľudskej pozornosti dostal Boh, aby zaujal to miesto, ktoré mu patrí.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Otec sa o štvrtej popoludní rozhodol, že pôjde na plánovaný basketbalové stretnutie, v ktorom hral jeho syn. Spolu s manželkou sa ponáhľali na zápas. Cestou stretol ešte jedného otca chlapcov, ktorí hrali, ale ten vysvetlil, že pre inú prácu nemôže ísť. V hale, zistil že zo všetkých rodičov tam okrem neho bol len jeden otec. Prisadol si a začali sa rozprávať. „Nie je to ohromné, že môžeme sledovať našich synov, ako hrajú basketbal?“ prihovoril sa. Druhý povedal. „Určite je. Hoci som prišiel, váhal som pre pocit viny a zlyhania, keďže som nechal spolupracovníkov v štichu.“ A postupne, ako pokračoval dialóg, vyšlo najavo, že mnohí muži majú podobný pocit viny pre zanedbávanie rodiny kvôli práci. Zhodli sa aj na tom, ako sú oddaní svojej práci a mnohokrát je pre nich dôležitejšia ako basketbalový zápas ich detí. A zhodli sa aj na tom, že túžba po čoraz väčšej prosperite ženie mnohých k veľkým pracovným povinnostiam a niektorých do úplného vyčerpania. Ich svet je prísne podelený, a preto dve hodiny pre rodinu môžu otriasť ich “ kráľovstvom“ práce.

„A vtedy“, spomína otec, „som si uvedomil slová z Biblie. Sú napísané v knihe Kazateľ, a za ich autora sa považuje Šalamún. *´Lepšie je mať hrsť pokoja, ako mať celú náruč trudu, driny a honby za vetrom.´*“ Svoje rozprávanie končí slovami: „Viem, že práca sa môže stať drogou, viem, čo sú termíny. Poznám ten radostný pocit, keď človeka v zamestnaní potrebujú. Samozrejme, že nie všetci si môžu vziať voľno a ísť na basketbal, ale kde sú tí, ktorí by si to mohli dovoliť. Lebo zápas, na ktorý neprišli, sa skončil, a oni takúto šancu druhýkrát nedostanú.“[76]

Tento príbeh prezentuje názor, ktorý človek má o sebe, o svojej práci, a o pokušení viac času venovať vonkajšej aktivite ako rodine alebo náboženstvu. Mnohokrát sa stane, že v mene určitých úloh a termínov je Boh odsunutý, marginalizovaný. Ale lepšia je hrsť pokoja ako náruč všelijakých námah. Na človeku záleží, čoho vlastníkom bude. Keď centrom jeho pozornosti je Boh, vlastní hrsť pokoja. Vždy bude jestvovať pokušenie uprednostniť prosperitu a technický rozvoj na úkor rozvoja duchovného.

Preto je namieste otázka: čo v mojom živote sú tie zlaté kamienky? S čím sa hrám v potoku môjho života? Čo považujem za najdôležitejšie? Aké miesto, aké prvenstvo v tomto toku života má Boh?

Ďakujeme ti Pane, že si s nami i vo chvíľach pokušení. Pomôž nám rozlíšiť, kedy sa lož podobá na pravdu a daj nám silu pri rozhodovaní sa.

30 Rovnováha

Mt 10, 37-42 Kto neberie svoj kríž, nie je ma hoden. Kto vás prijíma, mňa prijíma
Trinásta cezročná nedeľa A : život duchovný a materiálny

Chlapec niesol domov vysvedčenie a filozofoval: „Môj otec je chirurg. Keď niekoho operuje, reže, tak to robí v narkóze.“ Pozrel na vysvedčenie a dodal: „Len mňa otec reže bez narkózy...“

Otec a mama vidia na deťoch, ako sa niekedy nakláňajú k zlému: odvrávajú, majú nepoukladané veci, papuľujú, sú leniví, neučia sa. Rodičia ich buď napomenú, alebo pokarhajú, zvýšia hlas, skričia...Nejakým spôsobom musia upozorniť dieťa na to: „V tvojom živote už nie je rovnováha, dieťa moje !“

Predstavte si váhy. Ak na jednej strane váh je sebectvo, zloba, lenivosť, tak na druhú stranu treba položiť poslušnosť, poriadok, disciplínu, lásku, atď. Lebo dobro a zlo hoci sú prítomné v každom človeku, nemôžu fungovať tak, že by zlo prevážilo. Život by sa dostal na

[76] MORLEY, P. M.: *Mýtus o práci* In: MILLER, L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, str. 80.

nesprávnu koľaj. Preto výchova (otec ma „reže“ bez narkózy) znamená inú formu pomoci dieťaťu, aby sa jeho život rozvíjal v rovnováhe.

V dospelosti preberá každý sám na seba starosť o rovnováhu života. Na ňu upozorňuje aj Ježišovo slovo, ktoré znie takto: Ak niekto viac miluje otca, matku, sestru, brata alebo svoj dom, role, majetok, alebo čokoľvek iné, nie je ma hoden (porov. Mt 10, 37). Potom pokračuje: „Kto neberie svoj kríž a nenasleduje ma, nie je ma hoden“ (Mt 10, 38).

Toto Ježišovo slovo v slovenčine znie v zmysle: nezaslúži si ma. Ak niekto viac priľne k pozemským veciam, tak si ma nezaslúži! Ale v originále v gréčtine, ako bolo Evanjelium napísané, je slovo „axios“. Axios znamená: zdvihnúť váhadlo váh, uviesť ich do rovnováhy, to znamená zabezpečiť rovnovážny, rovnocenný stav. Dve veličiny, (veci, hodnoty) sú si rovné, a preto sa k sebe hodia. [77] Evanjelium by sme mali takto čítať: „Ak niekto viac miluje otca, matku ako mňa, nie je v rovnováhe. Niečo treba s jeho životom robiť....“

Človek je zložená bytosť. Sme telesní, ale prežívame v sebe aj duchovno. Sme živočíšni, ale aj anjelskí. Nemôžeme nebyť materiálni, ale zároveň sme aj nehmotní. Nemôžete urobiť, aby vo svete nebolo sebectvo, hriech, zlosť, ale môžete priniesť na druhú stranu váh čnosť, lásku a pokoj. Svet je v nás pozemský, ale aj nebeský. A Ježiš chce povedať: Ak by niekto viac priľnul iba k veciam telesným, živočíšnym, materiálnym, ak by sa staral len o otca, mamu, brata, sestru, o veci, prácu, tak nebude v rovnováhe a ublíži si. Lebo celý človek nie je len to, čo sa vidí a zje, len to, čo sa zarobí. Celý človek je čosi viac. Duchovnú stránku človeka zabezpečuje viera, náboženstvo, modlitba, obeta, čítanie Písma.

Aby bol človek v rovnováhe, axios, mal by mať prirodzené vzťahy s ľuďmi, s ktorými žije, ale mal by mať aj vzťah k Bohu. Ak Ježiš upozorňuje na to, že máme milovať Boha, tým nás vlastne privádza do rovnováhy.

Potvrdzuje to aj báseň Milana Rúfusa:

Zdá sa mi, Bože,
už si nevľúdny.
A už sa hneváš na nás.
Už nestojí Tvoj okov na studni.
A voda v nej je planá.
Komu si sadil strom poznania,
ak je tak:
jedáci jeho ovocia
nemajú síl byť iní.
Po veky vekov prosíkame Ťa,
„odpusť nám naše viny“
a vzápätí ich nutne konáme
bezmocní voči sebe .
Na živočíšnom chlebe.
jak hrče vzdorovití
šliapeme si tu nielen po chráme.
Už aj po holom bytí. [78]

V niekoľkých básnických slovách povedal Rúfus, že človek nemá síl byť iný, hoci chce. Že hovorí, „odpusť nám naše viny“, ale robí tie isté chyby. Že človek je ako hrča v dreve. To všetko o sebe vie, je rozpoltený a zdá sa, že celá váha prikláňa sa na jednu stranu – mínusovú. Preto je potrebné upraviť váhy a urobiť axios. Zdvihnúť váhadlo váh tak, že na druhú stranu sa položí láska, obeta, modlitba.

---

[77] LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komntár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996, str. 128.

[78] RÚFUS, M.: *Báseň a čas.* Bratislava : Slovenský spisovateľ 2005, str. 22.

Svätá Terézia o tomto životnom zápase dobra a zla v nás povedala: „Najnamáhavejšia práca je na sebe samom. Dosiahnuť víťazstvo nad sebou.“[79] Najťažšia robota (kým človek žije) je: zabezpečiť rovnováhu lásky k Bohu a k ľuďom do správnej pozície. Preto prichádzame na svätú omšu a prosíme o Božiu priazeň, lebo, ako píše na inom mieste Terézia Ježiškova: „Mocnosti zla sa spájajú. Len čo sme urobili prvý krok, tak hneď nás zrazia k pádu a zbavia odvahy. A v skutku, keď sme raz spadli, povieme: ako dokážem dodržať svoje predsavzatia, keď už teraz som zlyhala? Ak takto uvažujeme, víťazia mocnosti zla. Ale zakaždým, keď vás zrazia k zemi, musíte bez začudovania vstať a pokorne povedať Ježišovi: Spadla som, ale nie som porazená, ešte stojím. Pripravená z lásky k Tebe opäť sa pustiť do boja. A potom Ježiš, premožený vašou dobrou vôľou, sám bude vašou silou.“ [80]

Všetci svätci prežívali tento vnútorný zápas dobra a zla, zlyhania a vstávania. Ale pomocou Božej milosti uviedli seba do primeranej hodnotovej rovnováhy. Preto je pre nás dobré, ak rozumieme Ježišovým slovám: Ak niekto viac miluje otca, matku..., viac priľne k otcovi, mame, bratovi, sestre alebo k čomukoľvek, porušuje rovnováhu. Je dôležité spamätať sa a klásť si otázku: aký je môj vzťah k Bohu ? K duchovnému životu? Aký je môj vzťah, moje poznanie podstatných vecí ? Do akej miery sú pre mňa príťažlivé?

Návrat k rovnováhe vystihuje aj nasledujúca vtipná úvaha:
„Týmto oficiálne podávam demisiu na funkciu dospelého človeka.
Rozhodol som sa, že naďalej beriem na seba zodpovednosť osemročného dieťaťa.
Chcem chodiť do McDonaldu a myslieť si, že je to štvorhviezdičková reštaurácia.
Chcem si púšťať drievka po kaluži a hádzať do nich kamienky.
Chcem si myslieť, že lentilky sú lepšie ako peniaze, pretože ich môžem zjesť.
Chcem v lete ležať v tieni veľkého duba a popíjať s kamarátmi limonádu.
Chcem sa vrátiť do čias, kedy bol život jednoduchý, stačilo len poznať farby, násobilku, pár básničiek a nič iné mi neprekážalo, pretože som nevedel, čo všetko neviem a bolo mi to fuk.
Vedel som byť šťastný v blaženej nevedomosti.
Vo všetkom, čo by ma mohlo rozrušiť, alebo nazlostiť.
Preto dávam demisiu na funkciu dospelého človeka.
Ja si totiž chcem myslieť, že svet je spravodlivý, že ľudia sú poctiví a dobrí.
Chcem veriť, že všetko je možné. Chcem zabudnúť na zložitosť života a žasnúť nad maličkosťami. Ja chcem začať žiť jednoducho. Preto podávam demisiu na funkciu dospelého človeka.
Nechcem, aby sa môj deň skladal z havárie počítača, kopy nevybavených papierov, zlých správ, starostí ako prežiť do výplaty, ohovárania, chorôb, straty milovaných ľudí.
Ja chcem veriť v silu úsmevu, objatia, láskavého slova, pravdy, snov, predstavivosti a stavania snehuliaka.
Takže tu je moja občianka, vodičák, platobné karty a formulár na daňové priznanie. Oficiálne podávam demisiu na funkciu dospelého človeka.“

Toto vtipné a ironické uvažovanie vysvetľuje, ako sa váhy v živote naklonili. Pre starosti a rozličnú angažovanosť človek sa dostane do skratovej situácie. Zrazu si uvedomuje: „Musím sa vrátiť“. Takže na druhú stranu váh musím začať prikladať to, čo je potrebné. Toto je vyjadrené slovami: „Podávam demisiu na funkciu dospelého človeka!“

Pochopil som a ďakujem Ježišovi za slová: „Kto nájde svoj život, stratí ho. Ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho“ (Mt 10, 39).

31 Pravdivo vidieť a hodnotiť seba

Jn 9,1–41 Šiel, umyl sa a vrátil sa vidiaci
Štvrtá pôstna nedeľa A : oči rozumu, srdca, viery

[79] STERTENBRINK, R.: *Iba láska. Slová sv. Terézie z Lisieux.* Bratislava : Alfa 1991. str. 167.
[80] STERTENBRINK, R.: *Iba láska. Slová sv. Terézie z Lisieux.* Bratislava : Alfa 1991. str. 165.

Vtipná situácia sa stala na ulici. Policajt sa pristavil pri mužovi, okolo ktorého behal pes bez remienka a košíka: „Viete, že pes nemôže voľne pobehovať bez košíka a musíte ho držať na obojku?“ Muž sa začudoval a hovorí: „Ja som slepý a toto je môj vodiaci pes!“ Policajt teda pokračoval: „Ako vám mám veriť, že ste skutočne slepec?“ Na to muž hovorí: „A ako mám veriť ja vám, že ste policajt?“[81]

Následkom slepoty sú nedorozumenia, či už ide o orientáciu v priestore, alebo komunikáciu s ľuďmi. Ale slepota nemusí byť len telesná, keď nie sú v poriadku oči. Môže byť aj v poznaní. Ak niekto nezachováva zákon a ide so psom bez košíka a remienka, je slepý v poznaní. O niekom inom poviete, že je slepý v srdci, lebo je egoista a nevie mať rád. A je aj slepota v duši - keď človek nepozná zmysel života. Je ateista a v nič neverí.

Liekom na mimo-biologické slepoty je vzdelávanie. Ak učiteľ v škole rozpráva o fyzike, biológii, chémii, daruje deťom oči, rozvíja ich pohľad rozumu. Ak rodičia napomínajú deti, vychovávajú ich, aby boli etickí, aby boli dobrí, darujú deťom oči srdca. Nestačí mať zdravé oči. Potrebné sú aj oči rozumu a oči srdca.

Religiozita pomáha rozvíjať oči viery, a ozdravovať oči duše. Lebo iba poznanie Boha ako Otca a uznanie ho v živote Pánom, ktorý nás má rád, odkrýva správny zmysel života.

V Jánovom evanjeliu je príbeh o Ježišovi z Nazareta, ktorý pred 2 000 rokmi uzdravil slepého. Zo sliny a hliny urobil blato, potrel slepému oči a povedal mu: „Choď, umy sa v rybníku Siloe. A on sa vrátil a bol vidiaci.“ (Jn 9, 7). Potom ho predstavení obce exkomunikovali za porušenie zákona o sviatkoch, lebo všetko sa to stalo cez sabat, cez deň pracovného pokoja. Keď ho Ježiš stretol, povedal mu: „Ty veríš v Syna človeka?“ A on mu povedal: „Verím, Pane“ (Jn 9, 35-38). A klaňal sa mu.

Tento príbeh komentuje Augustín (354 - 430) tak, že keď Ježiš zmiešal svoje sliny s hlinou zeme, vtedy Slovo sa stalo Telom (Jn 1, 14). A opačne. Keď vezmeme hlinu a pridáme k nej Ježišove sliny, tak sa spĺňa žalm: „Vernosť vyrastie zo zeme a spravodlivosť zhliadne z neba.“ (Ž 85, 12) Augustín pokračuje: „Od Adama sme sa všetci narodili slepí a potrebujeme, aby nám Ježiš otvoril oči. A oči sa nám otvoria vtedy, keď budeme mať liečivú masť viery.“ [82]

Ide o symboly, ktoré sú veľavravné: slina, hlina, blato a svetlo. Nikto z nás od narodenia nedokáže vidieť správne, tápeme, lebo nechceme vedieť pravdu o sebe. Skôr sa ukolíšeme predstavou o svojej dobrote. Uzdravovanie, ktoré robí Ježiš, pomáha poznať ísť k podstate a poznať o sebe pravdu.

Ježišovo potretie očí blatom zo zeme znamená: Človek, uvedom si, že pochádzaš zo zeme! Správne ju budeš vidieť, ak prijmeš svoju pozemskosť, aj svoj vnútorný stav. Vidieť, znamená vedieť pravdu o sebe aj s nepríjemnými stránkami. Po latinsky sa zem povie: humus a od toho je odvodené slovo pokora – humilitas. Kto zostáva v preludoch o sebe samom, odmietne pravdu, je vlastne slepý. Ale kto sa odváži zostúpiť do vlastného človečenstva, pozrie na seba pokornými otvorenými očami, prijme pravdivý obraz o sebe (aký skutočne som, so svojimi chybami a nedokonalosťami).[83]

Druhá skutočnosť, ktorá sa tam spomína je rybník: Šeliah, Siloe, čo znamená poslaný. K slepcovi, kráčajúcemu životom, bol niekto poslaný - od Boha. Cirkevní otcovia, teológovia, vysvetľujú ponorenie slepca do rybníka ako krst človeka. Ak od krstu rozvíjame vieru, dokážeme vidieť novým spôsobom, vidieť veci podstatné, ktoré dávajú životu zmysel.

Potom nám nehrozí, že budeme mať v pohľade na svet pesimistické, čierne okuliare, ale nezakladáme si ani ružové okuliare, aby sme si robili ilúzie o sebe. Stretnutie s Ježišom vracia

---

[81] Poslala KOSTKOVÁ, M.: Nedávno som...In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2007, str. 84.

[82] AUGUSTINUS, A.: *Tract. 34, 8-9. CCL 36, 315-316.* In: Liturgia hodín II. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1988, str. 247.

[83] Porov. GRÚN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 86.

človeku pôvodnú krásu. Bez neho má človek zakalený zrak. Ale s ním sa vyjasňuje predstava, ktorú má mať o svete, o živote, o sebe a o Bohu.

Pri krste sa dáva rodičom do ruky sviečka. Tak, ako sviečka vydáva svetlo a teplo, s každým človiečikom prichádza možnosť, že na svete bude svetlejšie a teplejšie. Každý pokrstený je nositeľom pravdy o Bohu, svetla a tepla do medziľudských vzťahov. V tomto zmysle máme byť svetlom v priestore, kde sa pohybujeme, pracujeme, cestujeme.

Pani Lívia bola učiteľkou so zmyslom pre umenie. Keď mala dvadsaťosem rokov, začali ju trápiť bolesti hlavy. Lekári zistili, že má veľký nádor a šanca na prežitie po operácii je veľmi malá. Preto odkladali operáciu, nakoľko sa dalo. Ale po šiestich mesiacoch sa musela uskutočniť. Kým čakala na operáciu, snažila sa napísať čo najviac textov a namaľovať čo najviac obrazov. Operácia však nepomohla a Lívia zomrela.

Deň pred operáciou napísala, že všetky dôležité orgány daruje tým, ktorí ich potrebujú viac ako ona. Líviine oči teda putovali do očnej banky v hlavnom meste, odkiaľ sa dostali k čakateľovi. Bol ním mladý, dvadsaťosemročný muž, ktorý sa po transplantácii dostal z temnoty na svetlo. Z nekonečnej vďačnosti, napísal list - najprv do očnej banky, a potom aj rodine Lívie za to, že vychovali dcéru, ktorá bola schopná darovať svoje oči.

Neskôr sa vybral k Líviiným rodičom na návštevu. Domáca pani ho privítala, objala a ponúkla mu možnosť zostať s nimi aj cez víkend. Keď spolu sedeli a jedli a matka zosnulej sa dívala na mladého muža, zrazu jej svitlo: „Ja som vás kdesi videla.“ Vybehla hore do izby, hrabala sa v dcériných veciach a skutočne našla obrázok. Bol to portrét ideálneho muža, ktorého si Lívia nakreslila. Obrázok sa navlas podobal mladému mužovi, ktorý dostal jej oči.

Možno tento príbeh niekto vymyslel. Na tom vôbec nezáleží. Podstatné je, transplantáciou je možné darovať orgán tela a teda aj oči. Ide o veľký úkon daru, lásky a služby, keď sa niekomu pomôže, aby sa zbavil slepoty.

Boh dávno nakreslil môj portrét, obrázok, má predstavu o mojom šťastí. Spiritualita umožňuje reflexiu nad týmto projektom Božím. Je správne ďakovať za orgán viery, ktorý pomáha dotvárať život a dáva mu zmysel, za dar poznania, za oči rozumu, oči srdca, aj za oči duše.

32 Umierať s vlastnou pomocou ?

Lk 1, 39 - 56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný
Nanebovzatie Panny Márie : robíš môj život novým

Turisti prišli na salaš. Cestou sa unavili a na nohách mali pľuzgiere. Preto sa pýtali: - Bača, máte tu doktora? A bača hovorí: - Nie, my tu zomierame bez cudzej pomoci !

Lakonické a ironické vyjadrenie „my tu zomierame bez cudzej pomoci“ je inšpiratívne. Znamená to, že by sa dalo zomierať aj s vlastnou pomocou? Tu začína vážne uvažovanie: sám sebe pomáham k zomieraniu? Veď ja chcem sám sebe pomáhať k životu! Stravujem sa, odpočívam, pracujem a všetko iné robím pre to, aby som život naplnil a bol spokojný, šťastný, aby to všetko malo zmysel.

Lenže o človeku vieme, že v ňom pracuje aj starnutie, choroba a opotrebovanie. Existuje smerovanie, určenie, ktoré sa mu nepáči. Keď ráno vstane, pracuje v ňom čas, ktorý vyrába nechcené starnutie. Človek sa domnieva, že prijíma potravu na zachovanie života. Ale zároveň kŕmi seba na to, aby zomrel. Kto mu lepšie pomáha k smrti, ako on sám sebe?

Na jednej strane je človek obdivuhodný a na strane druhej ohraničený, priam deravý. Na olympijských hrách vidno krásu a veľkosť ľudského ducha, prekonávanie seba samého a získavanie medailí. Aj umelecké diela sú dôkazom tvorivosti človeka. Ale všetky rekordy budú prekonané, upadnú do zabudnutia, medaily zhrdzavejú a všetko podlieha zániku. Pominuteľnosť, smrť je niečo, čo človek v sebe sýti od detstva. Neumiera len s cudzou, ale aj s vlastnou pomocou.

Trojjediný Boh kráča v ústrety ľudskej bezmocnosti. Sviatok Nanebovzatia Panny Márie ukazuje, akú perspektívu má Boh s človekom a aký blízky je Boh človeku v ľudskej nemohúcnosti.

V evanjeliu čítame Máriine slová: „Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný.“ (Lk 1, 49). Iste to bola pre Máriu veľká vec: mať dieťa. Zázrak na svadbe v Káne, úspechy syna pri uzdravovaní - to boli veľké veci v jej živote. Ale tá najväčšia vec, ktorú jej Boh urobil, je, že ju s telom i dušou oslávil. Ján Damascénsky, cirkevný otec (675- 749) hovorí: „Patrilo sa, aby tá, ktorá vo svojom lone nosila Bohočloveka, bola s telom i dušou oslávená.“ Jej telo nebolo porušené hrobom. Preto Mária môže povedať: Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný, sväté je jeho meno....

Túto veľkú vec chce Boh ponúknuť každému, koho pominuteľnosť, starnutie a smrť robí v živote bezmocným, malým. S vlastnou pomocou sa zomiera, ale s Božou pomocou sa dosahuje oslávenie v nebi.

Dogma, definovaná v roku 1950, je pre nás trochu zložitá, lebo pod slovom nebo, si nevieme predstaviť nič konkrétne. Nanebovzatie, umiestnenie v nebi je pre predstavivosť vágnou záležitosťou. Ale môže nám pomôcť teológia krstu, ktorú napísal Pavol v liste Efezanom: „Boh nás oživil s Kristom a daroval nám miesto v nebi v Ježišovi Kristovi.“ (Ef 2, 6) To znamená, že v krste sme už anticipovali našu budúcnosť. Dogma o nanebovzatí teda hovorí, že v Márii sa už naplno uskutočnilo to, čo v nás samých spôsobuje krst. Prebývanie s Bohom - to je to darované miesto. Lebo Boh = nebo. Naše spolubytie s Kristom od krstu je ešte krehké, neúplné, no v Máriinom prípade je už úplné, vošla do úplného spoločenstva s Kristom. Tomuto spoločenstvu patrí aj nová tvárnosť jej bytosti, nová telesnosť, ktorú si nevieme predstaviť tak, ako si nevieme predstaviť svoje miesto v nebi.[84] Potom už neplatí len to, čo povedal bača: zomierame bez cudzej pomoci, lebo s Kristom žijeme vďaka jeho pomoci. Bez tejto viery v nebo je cesta životom oveľa komplikovanejšia.

Súčasný pápež Benedikt XVI. hovorí, že Mária pre neho znamená výraz Božej blízkosti. Totižto Boh v Márii sa stáva malým. Stal sa človekom, prijal podmienky ľudského počatia, narodenia. Takýmto spôsobom sa „veľký Boh votkal do koberca našich ľudských dejín“.[85] Mária je znakom, výrazom Božej blízkosti človeku. Jej postoj viery si zaslúži oslávenie a nanebovzatie.

Ak je Boh blízky človeku, nemusí mať človek ďaleko k Bohu. Viera v neho a nádej na oslávenie robia človeka blízkym Bohu.

Poznanie Božej blízkosti zobúdza v nás schopnosť stať sa blízkym druhému človeku. Okolo nás je veľa individualizmu, egoizmu a osamelých ľudí. Evanjelium nás však vyzýva: buď blízky druhému, maj súcit, pochopenie, porozumenie. A tam, kde ukážeš, že si schopný byť blízky druhému, porozumieš, aký blízky je Boh tebe.

Takto sa kresťan stáva mariánskym. Mária je teda nielen výrazom Božej blízkosti voči nám, ale je aj model, je vzor, ideál, ktorý máme nasledovať, aby sme boli blízki druhým ľuďom. Lebo tam, kde je láska, je pravda o živote.

Nasledujúci príbeh s názvom Belasé stužky ukazuje, ako sa dá urobiť kúsok neba na zemi. Profesorka psychológie dostala pozvanie prednášať maturantom v cudzom meste, na cudzej škole. Privítal ju riaditeľ školy: „Máme tu skvelých študentov, skvelých učiteľov a skvelých rodičov.“ Nad vchodom do prednáškovej miestnosti bol umiestnený veľký uvítací plagát s jej menom „To je milé,“ - povedala riaditeľovi, - „ďakujem vám za toto zorganizovanie!“ „Neďakujte mne! Poďakujte Róbertovi Balenovi, vedúcemu študentskej rady, iste sa s ním zoznámite.“

Keď si pripravovala veci a pokúšala sa nastaviť mikrofón, spoza chrbta počula: „Nepotrebujete niečo? Môžem vám pomôcť?“ Pomyslela si: to bude školník, alebo zástupca

---

[84] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, str. 248.
[85] RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, str. 238

riaditeľa. Predstavil sa svalnatý, pekne oblečený mladík. „Dobrý deň, Róbert Balen.“ Profesorka to využila: „Chcela by som urobiť okrem prednášky aj jedno cvičenie. Potrebovala by som dobrovoľníka, ktorý by sa prvý prihlásil. Urobili by ste mi tú službu? Budem udeľovať cenu, belasé stužky. Prišli by ste prvý?“ „ Prečo nie, aspoň bude psina!“

Začala prednášku, hovorila krátko o tom, ako často zatajujeme naše city, ako ťažko je nám povedať druhému: ďakujem a dať najavo: si pre mňa dôležitý, veľa pre mňa znamenáš. Povedala prítomným: „Rada by som vám na jednoduchom príklade ukázala, ako môžeme prejaviť uznanie niekomu za to, čo pre nás robí, ale potrebujem dobrovoľníka. Robova ruka vyletela do vzduchu. „Výborne, môžeš prísť sem?“ Študenti, ktorí poznali Róberta z každodenných udalostí, začali popiskovať a hulákať. „Róbert, chcela by som, aby si vedel, že plagát a spôsob, akým ste ma privítal, ma dojali a cítim sa poctená. Keďže si to zorganizoval ty, chcem ťa odmeniť touto belasou stužkou, na ktorej je napísané: Robíš môj život iným! Ďakujem, že si mi prejavil uznanie. Dovoľ, aby som aj ja prejavila uznanie tebe, Môžem ti túto stužku pripnúť na košeľu?“

Z radov dospievajúcej mládeže sa ozval chichot, nejaké pohvizdovanie, ale profesorka pokračovala: „Keď si večer budeš košeľu vyzliekať, mohol by si stužku odopnúť a dať na zrkadlo v kúpeľni, aby ti každé ráno pripomenula, že niekto ti je vďačný za tvoju pozornosť. Prosím ťa, Róbert, aký je to pocit, keď ti niekto vyjadrí vďačnosť ?“ „Výborný, myslím, že som ešte taký pocit nezažil“.

Na to profesorka povedala: „Čo keby si teraz ty niekoho z poslucháčov pozval k sebe a povedal, čo znamená on pre teba? Daj mu ďalšiu modrú stužku: Robíš môj život iným.“ „To nič nie je“, zaujal Róbert macherskú pózu. „Chat, poď si po cenu.“

Jeho priateľ vystúpil. Róbert nevedel, čo má povedať, preto mu profesorka pomáhala: „Chcem ti povedať, čo pre mňa znamenáš!“. Ťažko to z neho išlo, ale nakoniec to vyjadril: „Vieš Chat, nikdy som ti nepovedal, že raz si mi zachránil život. Spomínaš si, ako som minulý rok prišiel k tebe o pol dvanástej v noci, a ty si vedel, že som pil. Vzal si mi kľúče od auta a hoci sme sa pohádali, odmietol si mi ich vrátiť, že v takom stave nemôžem šoférovať. Zavolal si mojej mame, a povedal jej, že som zaspal. Pýtal si sa jej, či môžem u teba prenocovať. Nepovedal som ti to, ale práve v ten večer sa rodičia pohádali, otec vyhlásil, že sa rozvedie. Nahnevalo ma to a zranilo. Rozmýšľal som, čo si pomyslia ľudia? Čo bude v škole? Ako im mám povedať, že rodičia sa rozvádzajú? Mama je predsedníčka školského združenia, ja študentskej rady, otec vyzerá ako vzorný tatko, pretože nás vozí na aute do školy.“ Vtedy si Róbert zakryl tvár rukou a pokračoval: „Vieš Chat, zachránil si mi v ten večer život, lebo ja som chcel zhavarovať!“ Chat vystrel k nemu ruky a objali sa. Poslucháči zostali ohromení, lebo pochopili, prečo Chat dostáva belasú stužku so slovami: Robíš môj život iným.

Profesorka pokračovala: „Chat, oslov niekoho z prítomných, komu by si ty dal belasú stužku!“ Chat vyvolal svoju spolužiačku Tonku. „Chcem ti povedať Tony, čo pre mňa znamenáš! Nie som žiadny Einstein, a som v poslednom ročníku len vďaka tebe! Posledné tri roky som ráno vstával a išiel do školy, lebo som vedel, že do nej prídeš aj ty. Ďakujem ti za to!“[86]

Tonka vyvolala Rút a ďalšia belasá stužka bola pripnutá so slovami: Robíš môj život iným. Rút vyvolala Susi, atď.

Všetci si vieme domyslieť, ako cvičenie pokračovalo. Tým, že niekomu dáme pocítiť, že sme mu vďační, že je nám blízky, vytvárame kúsok neba na zemi a začneme nebu lepšie rozumieť.

Aj Bohu môžeme povedať: „Pane, chcel by ti pripnúť belasú stužku: Robíš môj život iným! - lebo do mojej bezmocnosti prinášaš nádej na oslávenie v nebi.

---

[86] Skrátené podľa YOUNGSOVÁ, B. B.: *Dary srdca.* Príbehy o rozhodujúcich chvíľach života. Bratislava : Slovenský spisovateľ 1998, str. 103-114.

Nie náhodou je mariánsky sviatok v belasej farbe, pretože belasá stužka by mala patriť aj Márii. „Mária, robíš môj život iným, lebo si pre mňa ideálom. Oroduj za mňa!“

33 Nežiť na základe vlastníctva

Jn 10, 1 - 10 Ja som brána k ovcioam
Štvrtá veľkonočná nedeľa A : žiť z kultu

Pán farár sa obliekal na omšu a lamentoval: - Tak málo ľudí chodí do kostola! Ani kantor dnes neprišiel. Kto bude hrať? Malý miništrant hovorí: „ Kanada : Švédsko.“

Môže sa stať, že záujem o hokej je väčší ako záujem o Boží kult. Ak je kostol prázdny, kňaz je smutný podobne, ako tréner, keď je prázdny štadión.

Na štvrtú veľkonočnú nedeľu sme vyzvaní modliť sa za kňazské a rehoľné povolania. Tam, kde sú povolania, sú aj kostoly plné. Karl Rahner veľmi výstižne povedal: „Cirkev nie je na to, aby zaviedla vo svete teokraciu, aby založila nejakú Bohovládu. Je na to, aby bola kvasom, nech je kdekoľvek. Aby priniesla kvas spravodlivosti, lásky, pokoja...“[87] Neide teda o kvantitu, ale o kvalitu - „aby mali život a aby ho mali hojnejšie.“ (Jn 10, 10)

Kňazi sa vo štvrtkovom kompletóriu modlia Žalm 16 zo Starého zákona: „Ty, Pane, si môj podiel na dedičstve a na kalichu, v tvojich rukách je môj osud...“ (Ž 16, 5) A na inom mieste: „Pre mňa niet šťastia bez teba“ (Ž 16, 2).

V týchto slovách sa odráža problematika veriacich ľudí, Izraelitov, Židov, keď v 12. stor. pred Kristom vyšli z egyptského otroctva a dostali sa do zasľúbenej zeme. Územie podelili medzi jedenásť kmeňov, iba jeden kmeň Lévi, kmeň kňazský, územie nedostal. Pre tento kmeň platilo to, čo čítame v knihe Numeri: „Ja som tvoj podiel a tvoje dedičstvo!“ (Nm 18, 20) alebo v knihe Deuteronomium: „Pán bude jeho dedičným podielom.“ (Dt 10, 9).

Teda veriaci Židia žili zo zeme, z krajiny, ktorá im bola zverená. Zem je predstavovaná ako fyzický základ ich existencie. S krajinou im Pán Boh dáva život. Lenže kňazi nemali získavať svoju obživu z poľnohospodárskej práce, ale jediným základom ich života mal byť Boh sám. Čiže mali žiť z účasti na obetách, ktoré sa konali v chráme a z kultových darov.

Krajina, ktorú každý izraelský kmeň mal, nebola len garanciou obživy, ale aj spôsobom účasti na Božích prisľúbeniach. Môcť mať pozemok pre bývanie a obživu pre seba a blízkych, bolo znakom Božej lásky. [88]

Garanciou života kňazov, levitov, mal byť Boh. Kňazský život v Starom zákone bol privilégiom ale aj rizikom, keďže nemali hospodársku a ekonomickú istotu vo vlastnení pozemku.

Žalm zložil levita. Ide o spev kňaza, ktorý v ňom vyjadruje telesný a duchovný stred svojho života. Cíti, že je povolaný zbaviť sa vonkajšieho vlastníctva a žiť z kultu a pre Boží kult. Boh sám sa stal akoby krajinou, zasľúbenou zemou, dedičstvom pre modliaceho sa starozákonného kňaza, čo dávalo stálosť jeho vlastnej existencii.[89]

Tento výklad o minulosti je užitočný aj pre nás dnes. Keď odídeme z kostola, pôjdeme niekam, kde máme byt, strechu nad hlavou, vlastníctvo. Na druhej strane si však ako kresťania uvedomujeme, že sa nedá žiť len z vlastníctva. Starneme, sme unavenejší, opotrebovávame sa, sme chorí a podliehame zákonu smrti. Každé naše vlastníctvo je dočasné. Preto si máme pestovať vzťah s Bohom a v ňom vidieť svoje perspektívy.

Pred mnohými rokmi sa na Českomoravskej vysočine pripravovali primície. Domáci pán farár urobil písomný test medzi svojimi veriacimi. Týždeň pred primíciami ich požiadal, aby napísali na lístky, aké majú požiadavky na kňaza. Zozbierané odpovede potom na

---

[87] Porov. RAHNER, K.: *Grundkurs des Glauben.* Freiburg : Verlag Herder 1997. (*Základy křeťanské víry.* Svitavy : Trinitas 2002, s. 429 a nasl.)
[88] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom* (*Il cammino pasquale.*) Trnava : SSV 2003, s. 139.
[89] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom* (*Il cammino pasquale.*) Trnava : SSV 2003, s. 140.

slávnostnej omši primiciantovi odovzdal - ako dar do života. Výsledok testu sa dá zhrnúť do dvoch viet: ľudia čakajú od kňaza (1). aby zaujímavo vykladal Písmo sväté (2). aby bol k nim vľúdny.

Dobre a správne vykladať Písmo sväté, predpokladá byť znalcom Písma, teda, byť „doma“ v kulte, ktorý kňaz vedie a ktorému predsedá. Keď má svoj život premietnutý v Bohu a verí, že Boh je láska, z neho odvodzuje aj lásku k ľuďom. Dve skutočnosti: nežiť na základe vlastníctva (mať svoj život premietnutý v Bohu, rozumieť Písmu, rozumieť kultu) a mať rád ľudí, to sú základné hodnoty a požiadavky, kladené na kňazov aj dnes.

Daj, Pane, aby nám nikdy nechýbal služobník oltára. Pomôž nám kňazov menej kritizovať a viac a slobodnejšie hovoriť o duchovných veciach. Daj nám úctu k zasvätenému životu. Ďakujeme Ti, Pane, že nám vnukáš, aby sme nežili len na základe vlastníctva, ale mali svoje bytie premietnuté do teba.

IV. Návrat k stratenej kráse

34. Čistenie a zlátenie

Mt 3, 1-12 Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo
Druhá adventná A : Pokánie - zmena zmýšľania i konania

Manželka hovorí manželovi: „Drahý, na Vianoce by si mi mohol kúpiť niečo na ruky alebo na uši.“ Manžel na to: „Dobre, drahá, aké mydlo máš najradšej?“

Kým ona myslela na náušnice a prstene, on zažartoval, pretože na ruky a uši je potrebné aj mydlo. Zlato aj mydlo majú spoločného menovateľa - človeka. Jedno človeka zdobí, druhé čistí. Obe sú potrebné.

Aj kresťanské pokánie sa dá pochopiť ako dvojitý úkon: čistenie a zlátenie. Kto sa pozerá na pokánie z ľudského hľadiska, ako na vyznávanie hriechov, tomu musí pripadať ako očisťovanie, ako umývanie. Ale kto sa pozrie na pokánie Božími očami, zistí, že Boh človeka zláti, robí krajším, novým. Pokánie tak nie je len trpkým úkonom očisťovania, ale je zároveň zlátením duše a vnútorného života. Vnútorný svet človeka, ktorý tvoria myšlienky, túžby, spomienky, predstavy, nádeje i sklamania, city a vôľa potrebuje i ľudské očistenie i Božie pozlátenie.

Výzvu k zmene, k pokániu adresoval aj Ján Krstiteľ na púšti ľuďom, ktorí prichádzali za ním z Jeruzalema a okolia: „Hadie plemeno, kto vám ukázal, ako uniknúť budúcemu hnevu? Prinášajte teda ovocie, hodné pokánia... Sekera je priložená na korene stromov. A každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa“ (Mt 3, 7-10) Tvrdými slovami rozprával o pokání a vyzýval svojich súčasníkov, aby sa nad svojimi životmi zamysleli a neukazovali sa pred ľuďmi v lepšom svetle. Veď Boh vidí do srdca.

V gréčtine „čiňte pokánie“ je vyjadrené slovom „metanoia“, čo znamená zmeniť zmýšľanie, teda skôr zmenu v hlave, v intelekte (grécka filozofia je založená na teoretizovaní). V hebrejčine pokánie = šúb, znamená vrátiť sa, zmeniť orientáciu, skôr konať ako špekulovať. Aj grécky, aj hebrejský termín má pre nás význam, lebo ak má byť na svete viac poriadku, spravodlivosti, pokoja a lásky, je nevyhnutná zmena zmýšľania v intelekte i zmena konania vo vôli.

Po priznaní si a vyznaní hriechov nastupuje Božia milosť, Božie odpustenie, Božie „zlátenie,“ ktoré sprevádza pokánie. Je to rub a líc tej istej mince. Preto ľudia poslúchli Jána a absolvovali u neho krst pokánia na odpustenie hriechov.

Výzvy k pokániu predkladal aj prorok Izaiáš asi sedemsto rokov pred Kristom: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky“ (Iz 40,3). Niektoré preklady do slovenčiny znejú: „Pripravte cestu Pánovu“, nie Pánovi. V roku 538 pred Kristom vracali sa veriaci ľudia z Babylonu do Jeruzalema, z východu na západ. Tam zazneli prorokove slová: „Pripravte

Pánovu cestu do mesta“. Je rozdiel pripraviť cestu Pánovi, tomu, kto príde a pripraviť cestu Pánovu, čiže urobiť zo svojho života Božiu cestu. Po tejto ceste bude prichádza spravodlivosť, pokoj aj múdrosť do sveta. Tvoj život človek, je Pánova cesta.

Ľudskú stránku pokánia vysvetľuje psychológia. V každom človeku je vnútorný a vonkajší pozorovateľ. Vnútorný pozorovateľ je svedomie, chvíľa ticha, človek sám so sebou. Vonkajším pozorovateľom, ktorého denno-denne používame, je zmyslové vnímanie, práca, komunikácia s druhými ľuďmi, atď. Ak sa človek otvára pre Boha - funguje v ňom aj vnútorný pozorovateľ, ktorý dokáže posúdiť, pod akým vplyvom, prečo koná tak, ako koná.
Pomáha rozlišovať dobré od zlého, lásku od hriechu, pravdu od lži. Človek sa zamýšľa nad sebou a uvedomuje si potrebu zmeny.

Asi pred sto rokmi anglické noviny Times uverejnili anketu. Pýtali sa ľudí, čo by sa malo zmeniť, aby bolo na svete lepšie. Medzi odpovedajúcimi bol aj novinár a spisovateľ Gilbert Keith Chesterton, ktorý napísal: „Vážená redakcia Timesu, Londýn... Ja.“ Čo by sa malo na svete zmeniť? Ja. V tejto lakonickej vete povedal všetko podstatné. Ak sa nezmení srdce človeka, priority, ktoré nosí vo vnútri, tak sa veľmi málo zmení vo svete.

Je správne v tomto svetle vidieť adventný čas. Adventné cvičenie nie je len skutkom zapierania, ním sa zároveň život ozdobuje. Milosť Božia je každému naporúdzi, aby to dokázal. Stačí zostať vnímavý na hlas Jána Krstiteľa, vnímavý na slovo Božie, ktoré povzbudzuje prehlbovať vieru a dovoliť Bohu, aby svojou milosťou ozdobil, „vyzlátil“ život.

Svedčí o tom aj nasledujúca skúsenosť, ktorú spomína mladá pani z Lisabonu. „Narodila som sa v bohatej rodine. Stačilo len povedať, že sa mi niečo páči, a moji rodičia mi to darovali. Mala som hračky, knihy a množstvo topánok. Každý deň mal ten istý režim: obliecť si pekné šaty, chodiť do dobrej školy, jazdiť na koni, učiť sa angličtinu. Lenže v mojom vnútri bola prázdnota.

Keď som mala dvanásť rokov, kamarátka mi ponúkla evanjelium. Prečítala som ho jedným dychom a život, ktorý predstavoval Ježiš a prví kresťania, ma fascinoval. Cítila som, že chcem byť ako oni. Povedala som rodičom, že sa chcem dať pokrstiť. Poznala som mladých kresťanov. Videla som na nich, že evanjelium žijú. Aj radikálnym spôsobom. A ja som tak chcela žiť.

Doma som otvorila šatník a všetky najkrajšie šaty som zbalila a odniesla som veľký balík dievčatám pre chudobných. Po prvý raz v živote som zakúsila veľkú radosť. Pre moju rodinu bolo samozrejmosťou mať a nakupovať. Dávanie, darovanie, to bolo u nás niečo cudzie. Mama ma nechápala, no celkom sa jej pozdávalo, že chcem začať byť dobrá k ľuďom. Nerada varí, preto sme často chodievali do reštaurácie. Vyhadzovať toľko peňazí je zbytočným mrhaním, a tak som sa rozhodla, že sa aj ja naučím variť, pripravovať jedlá, ktoré doma obľubujú. Nie vždy mi to vyšlo, niekoľkokrát som aj pripálila večeru, ale túžba prejavovať im lásku bola silnejšia.

Raz ochorela pomocníčka v domácnosti, a tak som mala ďalšiu príležitosť na prejavenie lásky. Naučila som sa zametať, utierať prach, upratovať dom a predovšetkým žehliť, keďže na žehlenie vždy čakala veľká kopa bielizne. O niekoľko mesiacov neskôr sa niečo pohlo aj v mojej mame. Otvorila šatníky a svoje veci dala k dispozícii iným.

V otcovej firme sa stal incident: prepadli syna jedného zamestnanca. Ten chlapec bol drogovo závislý. Zúfalá matka poprosila moju mamu o pomoc. Mama, ktorá bola zvyknutá rozhodovať sa sama, teraz mi zatelefonovala, a spolu sme rozmýšľali, čo robiť. Navrhli sme matke syna zostať určitý čas doma, aby sa mohla postarať o neho a ja som sa ponúkla pracovať namiesto nej. Počas týchto mesiacov jej moji rodičia telefonovali, aby sa informovali o stave jej syna a ponúkli pomoc. A takto postupne láska prenikala do mojej rodiny a stala sa každodennou záležitosťou.

Zdá sa, že teraz už môžem povedať, že dávanie, láska, aj keď sú nevyhnutne spojené so vzostupmi a pádmi, nahradili u nás kultúru zameranú na mať a získavať na civilizáciu lásky.“[90]

Keď čítame takéto svedectvo, zisťujeme, ako Boh človeka čistí a „zláti“, pomáha k obráteniu a nasledovaniu. V príbehu bola metanoia i šúb, poznanie i konanie zosúladené do prejavu nového života. Je namieste položiť si otázky: Vidno doma, že je advent? Z nejakých prejavov, z nejakých znakov? Z nejakej zmeny v správaní sa, v modlitbe? Vidno, že sa staráme sa o pozdvihnutie života? Pán nech nám pomáha pri našom napredovaní.

35 Vlastná svadba a cudzí pohreb

Mt 4, 12-23 Prišiel do Kafarnanuma, aby sa splnilo čo povedal Izaiáš
Tretia cezročná nedeľa A : pokánie: byť určovaný Bohom

Na právnickej fakulte v Prahe kedysi učil pán profesor Šamořil. Študenti hovorievali: „Šamořil, študáky umořil.“ Raz, keď vykladal o prekážkach v práci s náhradou mzdy, povedal: „Zamestnanec má nárok na voľno na vlastnú svadbu a cudzí pohreb, nie naopak.“ [91]

Rozlišujeme svet vonkajší a vnútorný. Vo vonkajšom svete (telesnom, biologickom) platí to, čo povedal profesor: človek má právo na voľno na vlastnú svadbu a cudzí pohreb. Ale vo vnútornom svete človeka to môže byť aj naopak: dá sa chodiť na cudziu svadbu a vlastný pohreb. A síce vtedy, keď „pochovávam“ v sebe lásku alebo radosť, dobro. Som účastník vlastného pohrebu. Ak ženatý muž sníva o inej, alebo vydatá žena sníva o inom, tak môžeme povedať, že chodí na cudziu svadbu. Čiže, hoci je správne chodiť na vlastnú svadbu a na cudzí pohreb, niekedy sa v myšlienkach a citoch človeka stane, že chodí na cudziu svadbu a na vlastný pohreb.

Keď pred dvetisíc rokmi začal účinkovať Ježiš z Nazareta, najprv opustil Nazaret a išiel južnejšie do Kafarnaumu pri Genezaretskom jazere, odkiaľ povolal aj prvých učeníkov (porov. Mt 4, 12-23). Ježiš ako židovský rabín hlásal: „Robte pokánie, priblížilo sa Božie kráľovstvo“ (Mt 4, 14). Povedané dnešnou rečou: prestaňte pochovávať lásku, nechodievajte na vlastný pohreb, a začnite chodiť na „svadbu s Bohom“.

Ježišovo účinkovanie nadväzovalo na proroctvo Izaiáša: „Ľud, čo kráča vo tmách, uzrie veľké svetlo; nad tými, čo bývajú v krajine temnôt, zažiari svetlo“ (Iz 8, 24). Osemsto rokov pred Kristom kraje Zabulon a Neftali boli nasilu priradené k Asýrsku a Asýrčania ich okupovali. Predstavte si, že by nás niekto priradil napríklad k Ukrajine. Tiež by sme protestovali. Ľudia, ktorí zažili asýrsku okupáciu, boli ako v tme, cítili sa ako v kraji smrti. Im prorok hovorí: uvidíte veľké svetlo! Do tohto kraja po osemsto rokoch prišiel Kristus, a tam začal svoje účinkovanie.

Ježiš sa stal svetlom (rozlišovacou schopnosťou) pre tých, ktorí ho počúvali, ale je svetlom aj pre nás, lebo jeho pravdy pomáhajú poznať, čo je správne, čo je dobro a zlo, čo je pravda a čo klamstvo, čo je láska a čo je sebectvo, atď. Človek by mal poznať, ako to chodí v ňom samom, aký rozdiel je medzi vnútorným, duchovným životom a vonkajším.

Okupácia krajov Zabulon a Neftali je veľavravným symbolom. Človek môže upadnúť aj do iného zajatia: do zajatia chýb a hriechov. Stane sa okupovaný svojimi zlozvykmi. Odtiaľ treba osloboditeľa. Preto politická udalosť, ktorá sa stala osemsto rokov pred Kristom, slúžila ako podobenstvo, akým spôsobom človek môže upadnúť do osobného zajatia. Osloboditeľom, čiže Spasiteľom človeka je Ježiš Kristus. V tomto zmysle sa stáva svetlom.

Výrok „robte pokánie“ sa dá interpretovať ešte ináč. Anselm Grün, nemecký teológ, benediktín, vysvetľuje, že každý človek je určovaný, determinovaný nejakými skutočnosťami. Napríklad sme určovaní hladom, smädom, spánkom a rozličnými pudmi, inštinktmi v živote. Musíme ich rešpektovať, lebo by sme nemohli bez nich žiť. Okrem toho náš život určuje

---

[90] ZAMBONIOVÁ, D.:*Keď zasiahne Boh.* Bratislava : Nové Mesto 2004, str. 21.
[91] Poslal František Had, Vimperk. In: *Výber, Reader´s Digest,* január 2005, s. 53.

spoločnosť, alebo rodinné záležitosti. Determinuje nás aj reklama a médiá. Určuje nás konkrétna práca a peniaze, ktoré chceme zarobiť. Determinuje nás aj ambícia niečím byť, niečo dokázať.

Lenže človek môže byť určovaný aj Bohom. Môže dovoliť Bohu, aby svojou láskou, čiže svojím Duchom Svätým určoval jeho konanie! Vždy vtedy, keď sa ide modliť, dovolí Bohu, aby dobro určovalo jeho chvíľu. Keď sa rozhodne ísť na omšu, Božie slovo ho determinuje v danej chvíli. Vždy, keď robí sebazaprenie, dovoľuje, aby Absolútno určovalo jeho život.

A ešte sa dá povedať, že ľudský život je určovaný aj démonom sebectva, projekciami, ktoré si o sebe človek robí a fixnými ideami. Sú to prejavy egoizmu, zloby, ktoré sú v človeku. V náboženstve sa to volá démon, diabol, zlý duch, atď.

Človek sa musí rozhodnúť, čomu a komu dovolí, aby ho v živote určovalo. Keď Ježiš hovorí: „robte pokánie !“ - to znamená: dovoľte, aby váš život bol určovaný láskou, krásou, pokojom, dobrom a nedovoľte, aby váš život určoval démon sebectva, zloby, nenávisti, hnevu. Nedovoľ, aby ťa určoval démon tvojej vlastnej dôležitosti a ambicióznosti, lebo sa zničíš. Pomaly a isto budeš pochovávať v sebe lásku, a budeš chodiť na svoj vlastný pohreb každý deň. Ježišova reč: „robte pokánie“ neznamená fňukanie nad hriechmi, ale obrátenie, čiže určovanie života láskou, dobrom a nie sebectvom. Grün to zhrnul slovami: „Kto sa nenechá viesť svojimi démonmi, projekciami, fixnými ideami, ale vo svojej hĺbke je určovaný Bohom, je pre svoje okolie požehnaním a bezpečím. Lebo moc démonov premenil na duchovnú silu.“ [92]

Toto je obrátenie, pokánie, ktoré hlásal Ježiš: moc zla a sebectva, moc démonickú premeniť na moc lásky, na moc tvorivú, na silu, ktorá v živote znásobuje radosť. Pozýva nás zamyslieť sa nad tým, čím je určovaný náš život.

Zakončíme našu úvahu príbehom, ktorý potvrdí, čo znamená byť v živote určovaný láskou. Bude o manželoch Marte a Benedikovi. Keď sa zobrali, Marta niekoľkokrát upozornila svojho manžela, aby sa nikdy nedotýkal koreničky, ktorú mala v kuchyni nad špórakom. Vraj sú v nej bylinky, ktoré dostala od matky a keďže sa bála, že si ďalšie nebude môcť zadovážiť, nechcela, aby to niekto zhodil a vysypal. Pre ňu to bol cenný obsah.

Korenička, ako hovoril Benedik, nebola ničím zvláštna, bola stará, aj ornamenty ošúchané, veľa sa už na nej nedalo rozoznať. Martina mama to darovala dcére a jej to ešte predtým darovala jej mama. Pochopil, že ide o rodinnú tradíciu. Svokra priniesla koreničku a povedala Marte, aby obsah používala tak, ako to robievala ona.

Benedik si všimol, že Marta dodržiava maminu radu. Keď varí nejaké jedlo, vezme koreničku a pridá doňho štipku prísady. Dokonca i keď piekla koláče a zákusky, či tortu, alebo keď vložila pekáč do rúry, pridala štipku spomínanej prísady. Vždy to malo fantastickú chuť, lebo bola výborná kuchárka. Tento obsah koreničky jej vydržal celých desať rokov a vždy to prinieslo dobrý výsledok.

Ale raz Marta ochorela, odviezli ju do nemocnice a lekári rozhodli, že tam má zostať celú noc. Vrátil sa domov, cítil sa osamelý. Nikdy doteraz nebol cez noc sám, bez manželky. Keď sa priblížil čas večere, nevedel, čo má robiť. Vošiel do kuchyne, nazrel do chladničky, či tam niečo nájde pod zub a do oka mu padla aj korenička. Priťahovala ho ako magnet. Snažil sa rozlúsknuť, čo to tam je. Čo v nej môže byť? Prečo sa nemal dotýkať? Čo je to za záhadná prísada do jedla?

Keď večeral, sám v sebe polemizoval: mám – nemám do toho nazrieť? Nakoniec to nevydržal. Prešiel kuchyňou, vzal koreničku z poličky, položil na drez, otvoril a zistil, že je prázdna. Na dne ležal kúsok poskladaného papiera. Chytil za rožtek, vytiahol von, potom roztvoril a postavil pod kuchynskú lampu. Na lístku bolo stareckým rukopisom kostrbatým

---

[92] GRÜN, A.: *Sviatosti. Posvätenie kňazstva.* Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška 2004, str. 13.

písmom napísané: „Marta, do všetkého, čo robíš, pridaj štipku lásky.“ Ťažko prehltol, vložil lístok do koreničky a mlčky sa vrátil k stolu, aby dojedol svoje jedlo. Až teraz pochopil, prečo jedlo počas všetkých rokov manželstva malo vynikajúcu chuť. [93]

Tento príbeh potvrdzuje známu zásadu: do všetkého, čo robíš, pridaj štipku lásky! Aj do umývania riadu, aj do vysávania, aj do učenia, aj do cestovania, aj do nakupovania, aj do modlitby, do každej omše, do každého sebazaprenia, ktoré máš pred sebou, pridaj štipku lásky. Lebo keď budeš určovaný láskou, vo svojom živote sa budeš cítiť najlepšie. Vtedy má život zmysel, Ale keď dovolíš, aby si bol určovaný démonmi sebectva a zla, potom sa nečuduj následkom, ktoré voláme „vlastný pohreb“.

Sme vďační za posolstvo, ktoré zapísal Matúš a ktoré Ježiš hlásal, pretože je vždy aktuálne. Znamená pre nás: robiť pokánie, lebo Božie kráľovstvo sa priblížilo. Kráľovstvo pokoja a lásky je otvorené pre každého z nás. Preto je pre nás požehnaním.

36 Krv dobrá, ale človek zlý

Jn 20,19–31O osem dní prišiel Ježiš
Druhá veľkonočná nedeľa : posun k milosrdenstvu

Právnik oznamuje klientovi: „Mám pre vás dve správy – jednu dobrú, jednu zlú. Ktorú chcete počuť ako prvú?“ Klient hovorí: „Samozrejme, tú zlú.“ A právnik pokračuje: „Laboratórne testy preukázali, že vzorka vašej krvi sa zhoduje s tou, ktorá bola nájdená na mieste vraždy.“ Klient sa pýta: „Ako môžete mať pre mňa po tejto ešte nejakú dobrú správu?“ A právnik odpovedá: „Laboratórne testy ukázali, že máte dobrý cholesterol.“ [94]

V jedincovi môže byť krv dobrá, hoci človek je zlý. Lebo odsúdeniu za vraždu predchádzala nenávisť, hádky, zloba, sebectvo, hnev, atď. Vražda je výsledkom procesu, v ktorom sa ukazuje, aký je človek zlý. A čo z toho, že v ňom koluje dobrá krv?

O dobrú krv sa staráme životosprávou. K dispozícii máme aj medicínu. Ale kto sa postará o dobrotu človeka? Skutočnosťami, ktoré rozvíjajú v človeku dobro, sú viera a náboženstvo.

V Jánovom evanjeliu čítame slová Pána Ježiša, ktoré povedal po zmŕtvychvstaní svojim učeníkom: „Pokoj vám. Ako mňa poslal Otec, tak ja posielam vás.“ (Jn 20, 21). Ako mňa poslal Otec v duchu lásky, v Duchu Svätom, i ja posielam vás do sveta v duchu Božom, v duchu lásky. „Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu zadržíte, budú mu zadržané“ (Jn 20, 23). Tým naznačil: zbavujte ľudí chorôb, ktoré sa týkajú sebectva, zloby, aby výsledkom bolo prúdenie lásky a milosrdenstva. Božie odpustenie hriechov zabezpečuje šírenie lásky a milosrdenstva. Tým sa Ježiš stará o rozvoj dobroty v každom človeku. Tým je odôvodnené aj sviatok Božieho milosrdenstva v druhú veľkonočnú nedeľu. Tento svet naozaj potrebuje nielen zdravého, ale aj dobrého človeka.

Prúdenie krvi v tele je zároveň aj symbolom kresťanského apoštolátu vo svete: byť nositeľmi dobrej zvesti, že život je silnejší ako smrť a láska mocnejšia ako zloba. Kresťan má byť poslom nádeje a dôvery v Boha. Z určitého hľadiska slovo zmŕtvychvstanie je totožné so slovom poslanie. Prečo?

Zmŕtvychvstalý Ježiš sa neukázal tým, ktorí ho zabili, ale prišiel medzi učeníkov. Prečo nešiel k Pilátovi, Annášovi alebo Kaifášovi, alebo medzi rímskych vojakov? Veď keď chcel dokázať, že vstal z mŕtvych, tak mal ísť medzi tých, ktorí mu ublížili! Viete ako by ich bol vystrašil ? Jasne by dokázal svoje víťazstvo! Pilát, Kaifáš i Annáš by museli uznať, že sa udialo čosi mimoriadne. Ale tým by to skončilo. Lenže Ježišovo zmŕtvychvstanie nie je odpoveďou na ľudskú zvedavosť, ani túžbu po senzáciách.

---

[93] Poslal Dot Abraham. In: *Reminiscence magazine.* In: CANFIELD, J. et alii: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.*Bratislava : Sofa 1998, str. 67.
[94] Poslala FARKAS Aniko. A znáte ten ? In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2007, str. 28.

Zmŕtvychvstanie je prelomom do osláveného života. Preto ho pochopí a vidí človek milujúci, očakávajúci a schopný byť nositeľom určitého poslania. Učeníci takými boli, preto videli Pána a stali sa ďalej ohlasovateľmi Božieho milosrdenstva. Mária Magdaléna bola preto svedkom zmŕtvychvstania, lebo Ježiša úprimne milovala a túžila sa s ním stretnúť. [95]

Bolo by to málo, keby zmŕtvychvstanie bolo iba akýmsi dôkazom toho, že mŕtvy sa vrátil do života: ako Lazár, alebo naimský mládenec (ktorí neskôr podľahli smrti). Zmŕtvychvstanie nie je návratom. Zmŕtvychvstanie je prelomom do osláveného života.

Po storočiach od tejto udalosti je namieste otázka: čo toto Evanjelium chce povedať nám dnes? Podobne ako Tomáš máme pochybnosti, či to naozaj tak bolo. Inokedy s dôverou vyznávame „Pán môj a Boh môj! " (Jn 20, 28). Ježiš chce mať z nás učeníkov v tom zmysle, že v nás má byť okrem dobrej krvi aj dobrý človek, v ktorom láska víťazí nad sebectvom ako život nad smrťou. Pulzovať v nás má zápas o dobrého človeka v sebe. To sa potom môže prejaviť v rodine, v povolaní, v našom cestovaní a vo všetkých oblastiach života.

V celosvetový deň boja proti rakovine, chodia po uliciach ľudia s pripnutým žltým narcisom - znakom pomoci tým, ktorí trpia ťažkou chorobou. Solidarita je znakom toho, že v nás žije dobrý človek. Aj inými skutkami: modlitebnými, liturgickými, dávame najavo: „Ježišu, chcem byť nositeľom toho poslania, ktoré si ty začal a v zmŕtvychvstaní nám odovzdal: že život je mocnejší ako smrť a láska je mocnejšia ako zloba."

Svedčí o tom aj príbeh, ktorý napísala pani Lívia Abrahamianová, žijúca v Kanade. Je to dnes už skoro osemdesiatročná starká. Jej starí rodičia pochádzajú z Arménska.

Asi pred sto rokmi Arménsko patrilo do Osmanskej ríše, pod silnú tureckú a kurdskú nadvládu. Lenže v časoch I. svetovej vojny (asi v rokoch 1915 – 1923) sa začala aj Osmanská ríša rozpadať a jedným z novovzniknutých štátov bolo Arménsko, ktoré využilo spojenectvo s Rusmi, aby sa oslobodilo spod Turkov. Lenže Turecko sa tak ľahko arménskeho územia nevzdalo. Turecký vojaci spáchali na Arménoch genocídu, ktorá znamenala, že jeden a pol milióna Arménov zahynulo, alebo bolo vyhnaných z domova.

Manuk Chačaturian, žije v Kanade a má už stoštyri rokov. Bol malým chlapcom, keď ich vyhnali z domu a oni v karaváne utekali. Jediné, čo ho vtedy zaujímalo, bolo: napiť sa. Niekoľko dní išli bez jedla a vody. Našli kalužvody zmiešanej s močom zvierat. Vrhli sa na ňu a chlípali túto „žbrndu".

Manuk sa preplietal medzi davom, aby pozháňal vodu aj pre rodinu, ale stratil sa. Kričal: „Nevideli ste moju mamu?" No karavána sa pohla ďalej po ceste. Po niekoľkých dňoch ich napadli turecký a kurdskí vojaci. Vydesení ľudia sa rozutekali, ale nemali veľkú šancu. Mnoho nešťastníkov zahynulo pod kopytami koní. Pekné dievčatá jazdci unášali, ostatným zobrali všetko užitočné. Manuk si pamätá, ako sa niekoľko tureckých vojakov vrhlo na ženu a kladivom sa jej snažili vyraziť zlaté zuby.

Jeden z útočníkov prenasledoval aj Manuka. Chlapec sa snažil utiecť, ale nohy ho neniesli. Jazdec ho dohonil, zrazil ho k zemi a bil ho bajonetom. Nakoniec z neho strhol šaty. Nahý a zakrvácaný Manuk sa doplazil za najbližší balvan a ukrytý prežil. Keď mu iný chlapec prišiel pomôcť, poslal ho preč: „Nechaj ma tak. Prišiel som o rodinu, chcem tu zomrieť."

Manuk, hoci je už dnes starý, píše, že nie je ľahké odpustiť Turkom. Jeho dcéra Lívia žijúca v Kanade, rozmýšľa: „Slovo Turek vo mne vyvoláva dodnes mráz na chrbte. A trápim sa nad tým, ako sa vyrovnať s nenávisťou. Musela som nenávidieť vojaka z Manukovho obrazu, z jeho príbehu. Ale medzitým som sa dozvedela, že predsa nie všetci Turci sú takí. Veď to urobilo pár jednotlivcov. A videla som aj univerzitnú profesorku, ktorá bola z Turecka a žiadala, aby sa k tej genocíde Turecko priznalo a ospravedlnilo. Vtedy som si uvedomila, že ju predsa nemôžem nenávidieť, hoci je Turkyňa, lebo sa usiluje o to, aby bolo spravodlivosti zadosťučinené: ospravedlniť sa za genocídu."

---

[95] Porov. BENEDIKT XVI. (Ratzinger, J.) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 119.

Výpoveď pani Lívie končí slovami: „Nie som úplne pripravená na to, aby som tvrdila, že už som prestala nenávidieť Turkov. Ale nechcem viac nenávidieť. Nechcem nenávisť učiť svoje deti. Lebo v tomto násilnickom svete nechcem veriť, že nenávisť je riešením. Myslím si, že nebudem menej Arménka, keď budem viac ľudská.“ [96]

Dejiny sú plné vojen a násilia. Ale na druhej strane sa človek usiluje aj o odpustenie. A je tu cesta: posun od nenávisti k nádeji. Táto cesta je poslaním človeka. Aj Arménka Lívia musela prejsť cestou od nenávisti k nádeji. Zmŕtvychvstanie Ježiša Krista je pozvaním, aby každý človek prešiel od sebectva k láske, od smrti k životu, od egoizmu k darovaniu sa. Aby v každom nielen prúdila zdravá krv, ale bol aj dobrým človekom.

Zakončíme modlitbou Faustíny Kowalskej, iniciátorkou dnešného sviatku: „Pane, pomôž mi, aby moje srdce bolo milosrdné, aby som vedela súcitiť s každým utrpením svojich blížnych. Svoje srdce nechcem zatvárať pre nikým. Ani pred tými, ktorí zneužívajú moju dobrotu. O vlastných utrpeniam chcem mlčať a ponoriť sa do tvojho srdca. Kiežby som sa ja stala miestom odpočinku pre tvoje milosrdenstvo.“ [97]

37 Nesúdi, ale obhajuje

Jn 14, 15 - 21 Poprosím Otca a dá vám iného Tešiteľa
Šiesta veľkonočná nedeľa A : Paraklétos, milosrdenstvo

Možno poznáte vtip o Dežovi, ako prišiel k advokátovi so žiadosťou o obhajobu.
Advokát sa pýta: „Máte nejaký majetok, ktorým by ste zaplatili túto službu?“
Dežo hovorí: „Mám koňa, dve kravy a desať sliepok.“
Advokát to uznal za dostatočné a pýta sa: „V akom spore vás mám zastupovať?“
Dežo odpovedá: „Za krádež koňa, dvoch kráv a desať sliepok!“[98]

Svet, v ktorom žijeme, potrebuje prokurátorov aj advokátov. Lebo ak sa na jednej strane kradne, klame a ubližuje, musí na strane druhej byť spravodlivosť a právo.

Aj evanjelium podľa Jána rozpráva o advokátovi. Ježiš z Nazareta hovorí pred odchodom svojim učeníkom: „Poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa (v gréčtine Paraklétos), aby zostal s vami naveky - Ducha pravdy...Nenechám vás ako siroty, prídem k vám.... (por. Jn 14, 15-21)

Parakletos v gréckej terminológii sa používal pred dvetisíc rokmi v občianskom sporoch v súdnych sieňach. Človek, stojaci pred súdom, si volal na pomoc obhajcu - parakléta.

Prečo použil Ježiš na pomenovanie Božieho Ducha výraz z občianskeho života? Keď sa večer zamýšľame nad prežitým dňom, stojíme akoby pred súdom – pred vlastným svedomím. Ono nám povie: dnes si bol lenivý, alebo dnes si urazil kolegu v práci, alebo zachoval si sa nepoctivo vo financiách, bol si vulgárny, atď. Sudca, ktorý sa volá svedomie a ktorého nosíme v sebe nás dennodenne odsudzuje.

Ježiš to vedel, a preto povedal učeníkom: Ja vám dám obhajcu, parakléta, tešiteľa! Proti všetkému, čo na vás žaluje vaše svedomie, proti každému sebectvu a zlobe sa postaví Duch Boží vo vás. On vás bude chrániť, ospravedlňovať, potešovať, bude vás robiť Bohu milými.

Z tohto pohľadu je dôležité každý večer povedať Bohu: Daj mi svojho Ducha! Daj mi správne poznanie o mne samom. A Boh neostane mlčať. On nám vnukne, čo máme robiť: totiž povedať: Ľutujem, odpusť mi moje viny!

---

[96] Porov. ABRAHAMIANOVÁ Línie: Má cesta od nenávisti k naději. In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2007, str. 97 (skrátené).
[97] KOWALSKÁ Faustína: *Denníček. Božie milosrdenstvo v mojej duši.* Smižany : Spoločnosť katolíckeho apoštolátu - Palloti, 2003.
[98] HORECKÝ, M. (editor): *Humor do vrecka.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, str. 181.

Tomáš Akvinský píše: Duch svätý je tešiteľ a advokát, ako Syn. Že Syn je advokát a obranca, to nachádzame v Jánovom liste: „Máme u Otca Zástancu (advokáta), Ježiša Krista“ (1Jn 2, 1). Že je aj tešiteľom, to predpovedal už Izaiáš: „Duch Pána ma poslal...na potešenie všetkých zarmútených na Sione“ (Iz 61, 3). Aj Syn aj Duch svätý sú tešitelia rozličným spôsobom: Kristus je advokátom prihováraním sa za nás u Otca. Duch Svätý je ním v tom zmysle, že nám vnuká, ako máme prosiť.[99]

Na konci života budeme stáť pred Božím súdom. Obyčajne si myslíme, že na jednej strane bude Boh, Ježiš Kristus, Panna Mária, všetci svätí a na druhej strane budem ja – hriešnik. Dúfame, že zomrieme zmierení, že nebudeme mať nijaký hriech, pre ktorý by sme nemohli ísť do neba.

Ale keď mám v sebe Parakléta, a keď s týmto Duchom Božím vo mne prídem na posledný súd, ako by mohol Boh odsúdiť Boha vo mne? Ako by mohol Trojjedinný Boh odsúdiť jednu osobu z Najsvätejšej Trojice – Ducha Svätého vo mne? Z toho vyplýva, že nemusím ísť pred Pána so strachom ale s dôverou. Lebo nosím v sebe obhajcu, Tešiteľa.

Možno by niekto namietal: Taká náuka je proti Katechizmu katolíckej cirkvi, lebo v článku 1021 a 1038 sa jasne hovorí, že Boh je spravodlivý sudca, hovorí sa o osobitnom súde a o poslednom súde. Aj v jednej zo šiestich hlavných právd (dogiem) je, že: Boh je spravodlivý sudca, dobrých odmeňuje a zlých tresce.

Táto pravda viery je nespochybniteľná. Ale ako chápeme: zlých tresce? Lebo tých, ktorí o Boha nestoja, ktorí nemajú záujem prijať jeho ducha, Parakletos, tí, ktorí Boha odsúvajú, ktorí chcú žiť v sebeckosti, zotrvávajú vo svojom hriechu, egoizme, tí, ktorí sa chvália svojou neverou, sa trestajú sami. Prídu do situácie, v ktorej nebudú mať obhajcu. Zrazu budú odsúdení. To je význam slov – zlých tresce.

Boh počas celého života je na našej strane. Robí všetko pre to, aby dal nášmu životu zmysel, aby nás uistil o svojej láske. Slová: „Nenechám vás ako siroty, dám vám Ducha svätého, Tešiteľa“ - obhajcu, nás uisťujú, že Ježiš nie je proti nám, ale za nás. Kde si môžeme objednať lepšieho obhajcu ako toho, ktorého nám dáva Ježiš? Neoplatí sa veriť mu?

Náuka o Duchu Svätom však zároveň vyvoláva jednu požiadavku. Ježiš chce, aby sme ten istý Boží postoj, postoj lásky prechovávali voči ľuďom a stali sa ich obhajcami.
Je ľahko robiť prokurátora, vyčítať, pomenovať chyby druhého, obžalovať ho za to čo mal urobiť a zanedbal a prípadne potrestať. To všetko je prirodzené, často potrebné, ale veľmi ľudské.

Oveľa ťažšie je byť trpezlivým, milosrdným a láskavým. K tomu nám Ježiš dáva pomoc a posilu: Ducha Božieho. On v nás je nielen naším obhajcom, ale aj obhajcom iných ľudí.

Stalo sa vraj raz v kláštore, že jeden z mladých mníchov sa previnil. Prišiel neskoro večer domov. Bratia ho za to z kláštora vylúčili. Previnilec odišiel k starému mudrcovi, Antonovi a nejaký čas s ním hovoril. Starec, mních sa ho ujal. O mesia ho poslal naspäť do pôvodného kláštora.

Keď ho bratia videli, previnilca zasa vyhnali. Potom ich navštívil starec -mudrc a povedal tieto slová: Jedna loď prežila strašnú búrku na mori. Stratila všetok svoj náklad. Prázdna a s veľkou námahou sa vrátila do prístavu. A vy teraz chcete potopiť takúto zachránenú loď?

Mnísi pochopili, že tieto slová sa vzťahujú na ich nešťastného spolubrata.

Toto je príklad, kedy človek robí druhému obhajcu. Aj človek môže byť Paraklétos: advokát, tešiteľ druhého, keď má v sebe Ducha Božieho.

---

[99] AQUINSKÝ, T.: *Commento al vangelo di san Giovanni /3,* XIII - XXI. Roma : Citta nuova 1992, str. 116-117.

Ďakujme za pravdu o Duchu Svätom. Nie je ani abstraktná, ani nepochopiteľná. Je nám blízka, lebo sa dotýka ľudskej duchovnosti. V modernej gospelovej piesni sa o tom hovorí takto:

Môj duch je žalobca,
vždy večer ma súdi.
Volá sa svedomie.
Neľúbi, čo ľúbim.
Jeho Duch je iný,
volá sa Duch Svätý,
robí advokáta,
duši nosí kvety.
Duch lásky, nádeje
zaplaví svet celý,
lebo Zmŕtvychvstalý
medzi nami velí.
Komu odpustíte,
bude odpustené
a milosrdenstvo
znova vyslovené.
Dôverujem, Pane,
istotu mám v tebe,
že si milosrdný,
pritúliš ma k sebe.
Ani dnes nesúdiš,
neotváraš rany
a špinavé vody
meníš na fontány.[100]

38 Navoňaný - návrat k stratenej kráse

Mt 16,13–20 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Dvadsiata prvá cezročná nedeľa A : Pomazaný, natretý

V austrálskom prístavnom meste raz prišiel na zdravotné stredisko turista, ktorý mal hlboko v ruke zapichnutý háčik na ryby. Keďže bol práve víkend, sestrička musela zavolať lekára z domu. Prišiel mladý štramák s dlhými vlasmi, vo farebnej košeli a v sandáloch. Pacient mu hovorí: „Nevyzeráte veľmi ako lekár.“ A lekár odpovedá: „Veď ani vy nevyzeráte ako rybár!“ [101]

Podľa toho, ako človek vyzerá, sa dá vytvoriť o ňom určitý úsudok, ale je možné aj pomýliť sa. Podstatné nie je to, akú má košeľu, sandále alebo vlasy, ale či je dobrý chirurg - vyberie háčik? Podľa odbornosti posúdime, čo je v človeku a nielen na človeku.

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta položil otázku v mestečku Cézarea Filipova: „Za koho ma pokladáte?“ (Mt 16, 15) Peter mohol povedať: „Vieš čo, ty veľmi nevyzeráš na Mesiáša. Veď si ako ostatní. Oblečený ako iní ľudia, stravuješ sa s nami, smrteľníkmi, spíš, rozprávaš, chodíš....“ Ale Peter sa nedal pomýliť povrchným pohľadom. Spomenul si, čo všetko o osobe Ježiša z Nazaretu vie. Počul niekoľko jeho rečí, videl jeho diela - zázraky, zostal

[100] FABIAN, A.: Milosrdenstvo. In : ČEKOVSKÝ, M. - FABIAN, A.J.A.: *Via lucis.* Košice : Art Lumen 2009, č. 9, www.rimka.sk/vialucis.
[101] Poslala O´LEARYOVA, Marion: *Perný den.* In: Výber. Reader´s Digest, jún 2004, str. 54. .

viackrát s ním stolovať a videl, čo je v tom človeku. A na základe predchádzajúceho poznania Peter povedal: „Ty si Kristus. Ty si Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16, 16).

Slovo Mesiah je hebrejské. Do gréčtiny sa prekladá Christos. V slovenčine by sa malo povedať: Ty si Pánom pomazaný. Keď mama kúpe dieťa, a potom ho natrie, pomaže, dieťa je v maminej ochrane, v maminej starostlivosti. Byť mamou pomazaný, natretý, znamená byť mamou milovaný. Keď o Ježišovi povieme, že je Pomazaný, znamená to, že je v Otcovej ochrane, v starostlivosti Boha, že sa nemusí báť ani tých, ktorí mu budú protirečiť, ani tých, ktorí mu ublížia a budú ho likvidovať. To budú vedľajšie, sprievodné skutočnosti. Ale podstatné je, že je Bohom milovaný.

Z dejín vieme, že aj uvádzanie do úradu sa dialo pomazaním. Dnes sa to robí vymenovaním, prečítaním dekrétu, slávnostným odovzdaním, prípadne prísahou a podobne. Ale v minulosti, keď mnohí čítať a písať nevedeli, práve pomazaním urobili niekoho kráľom. Spomína sa to napríklad pri ustanovení Šaula alebo Dávida za kráľa. Pomazanie slúžilo na odlíšenie od ostatného ľudu. Byť Pánov pomazaný, byť kráľom v židovskom národe znamenalo, že je „navoňaný, natretý“, iný ako ostatní. Chudobní ľudia nemali prostriedky na to, aby sa mohli každý deň natierať a voňavkovať. Nevyzerali ako králi. Vznešenosť kráľa symbolizovala vôňa.

Z biblicko-dogmatického hľadiska pre Židov bol Mesiáš druhý Mojžiš. To znamená ten, kto povie dôležité reči a vykoná zázračné skutky (ako Mojžiš, keď sa stali egyptské rany a Izraeliti boli vyslobodení zo zajatia). Čiže bude to niekto významný, kto ukáže Božie oslobodzujúce pôsobenie, prinesie sebavedomie ľudu, oslobodí ich od všelijakej nadvlády, čiže zmení politickú situáciu v prospech židovského národa. [102]

Pánov Pomazaný sa spomína už v súvislosti s Ježišovým detstvom, keď ho niesli do chrámu, a tam ho staručký Simeon zobral do rúk. V Lukášovom Evanjeliu je napísané: „Duch Svätý mu vyjavil, že neumrie, kým neuvidí Pánovho pomazaného“ (Lk 2, 26). Keď Ježiš na kríži zomieral, rímski vojaci sa mu vysmievali: „Iných zachraňoval, nech aj seba zachráni, ak je ten Boží Mesiáš“, čiže ak je jeho vyvolenec. (porov. Lk 23, 35). Aj tam sa používa slovo: Boží Mesiáš, hoci vôbec nevyzeral na Záchrancu. Dejiny potvrdzujú, že ľudia tej doby pozerali na Ježiša, ako na toho, kto má dočinenia s prítomnosťou Boha.

Rozdiel medzi ľudským pomazaním za kráľa a Ježišovým pomazaním vystihuje biskup Peter Chryzológ v Ravene, v Taliansku. V 4. storočí napísal: „Ježiš nie je len zvonku pomazaný, ale do Ježišovej osoby bol vliaty olej božstva.... Počas života uchovával Božský olej pomazania v nádobe svojho tela. V smrti túto nádobu rozbil a vylial na nás všetkých vonný olej Božskej lásky. A preto sme aj my pri krste pomazávaní...“ [103] Teda Ježiš sám je „vôňa Božia“, jeho život to dokázal. Pretože pri jeho slovách a skutkoch ľudia cítili, aký je dobrý, láskavý, milosrdný. Pretože Ježiš voňal láskou, dobrotou, preto ho označujeme ako Pánovho pomazaného, ako Bohom označeného pre ľudí. Životom ukázal, ako má vyzerať mesiáš.

Ako môže byť dnes užitočné slovo „Pánov pomazaný“ pre nás? Zo zásad hygieny všetci vieme, že mydlo pokožku vysušuje, ale pleťové mlieko ju naopak zvlhčuje. Poznáme pocit príjemnosti po kúpeli, nakrémovaní a po navoňavkovaní. Oleje majú svoju životnú energiu zo slnečnej žiary a zo sily zeme, a potom môžu na nás pôsobiť osviežujúco. Olej vyčerpaného osvieži, chorého uzdravuje, mierni bolesť, zjemňuje to, čo je tvrdé a drsné. To všetko sú krásne symboly, ktoré hovoria o tom, že vzťah s Ježišom nám pomáha, aby náš život mal určitý lesk. Vedie nás do krajiny, kde si uvedomujeme svoju ľudskú dôstojnosť, do zasľúbenej zeme. Vzťah s Ježišom, robí aj z nášho života pred Bohom život voňavým. [104]

---

[102] Porov. HARRINGTON, D.J. *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 279.
[103] *Weisung der Väter. Apophtegmata Patrum,* preklad Bonifac Miller. Trier 1998.
[104] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 124.

Ak pri čítaní úryvku z Evanjelia, vyznávame ako Peter: „Ježišu, ty si Mesiáš. Ty si Pánom pomazaný, označený“, tak to znamená: od teba očakávam pomoc pri návrate k mojej pôvodnej dôstojnosti a kráse. Lebo som ju svojím spôsobom života stratil, alebo znehodnotil. Ale ty si ten, kto môjmu životu môže vrátiť svojím pomazaním pôvodnú krásu.

Svätý Augustín v tejto súvislosti napísal: „Ak sa kvôli starostiam a smútku objavia na našej tvári slzy, tak viera v Božie zasľúbenie nám ich vysuší“ - viera v to, že Boh je naozaj Otec, ktorý sa stará aj o nás tak, ako o svojho Syna Ježiša. Nielen Ježiš bol „Pánov pomazaný“, ale pri krste sa ním stal každý z nás. Táto viera, že život je v ochrane a starostlivosti Božej, nám prináša pokoj.

Ilustruje to aj nasledujúci príklad. Počas Druhej svetovej vojny si Európa veľmi veľa vytrpela od Nemcov, ktorí vojnu vyvolali. Ale aj mnohí Nemci trpeli pre Hitlerovo šialenstvo, najmä po porážke v roku 1945. Mnohí sa dostali do zajatia, do táborov v Rusku. Udalosť, o ktorej sa tu hovorí je zo Štedrého dňa roku 1946.

V tábore nemeckých vojnových zajatcov sa zvečerilo. Chlapi po ťažkej práci v bani sa vystreli na lôžko, aby čo najskôr zaspali. Zopár neochvejných sa pokúsilo osláviť Vianoce. Spomenuli si na niektoré biblické texty a vianočné melódie, ale to bolo všetko. Namiesto stromčeka bol v strede izby kahanec, ktorý vrhal mihotavé svetlo. Všetci veľmi túžili po domove.

Odrazu sa rozleteli ťažké dvere a bolo počuť slová: Celý tábor nastúpiť! Povedali si: pravdepodobne bude zasa spočítavanie, ako to býva zvykom, s mnohohodinovým čakaním na mraze. Zo strážnych veží prehľadávali svetlomety rady mrznúcich postáv, stojacich v pozore. Predstúpil veliteľ tábora so svojím tlmočníkom, ktorý vetu po vete prekladal do nemčiny. „Zajatci, vo vašej nemeckej vlasti dnes reakcionári slávia sviatok, ktorý trvá dva dni. V Sovietskom zväze nemáme čas na takéto sviatky. Tu sa pracuje pre blaho svetového proletariátu, aby preň čoskoro nastala hodina oslobodenia. Preto teraz, na znak spätosti so všetkými pracujúcimi, zaspievame Internacionálu.“

Veliteľ a tlmočník vpredu už aj začali spievať. No vzadu niekto začal spievať inú pieseň: Tichá noc, svätá noc (Stille Nacht, heilige Nacht). Ostatní zajatci sa k nemu pridávali. Dospievali prvú slohu. Tlmočník sa ich snažil prekričať slovami Internacionály, no čím viac kričal, tým viac sa pridávali ostatní k piesni Tichá noc. Tak prišli k slovám: „Kristus, Spasiteľ je tu“, ktoré zneli ako nadšené vyznanie viery. Napriek trojnásobnému plotu z ostnatého drôtu, vyznanie viery znelo do nekonečnej ruskej stepi. Potom zavládlo zarážajúce ticho. Veliteľ tomu nerozumel – nevedel po nemecky, pýtal sa tlmočníka, akú pieseň to spievali. Tlmočník, v snahe zachrániť situáciu, povedal: „To bola Internacionála, ale na nemeckú melódiu…“[105]

To je spomienka ľudí, ktorí aj v ťažkej životnej situácii dokázali vyznať Krista a prihlásiť sa k nemu. Jasne dali najavo: Ježišu, ty si Syn živého Boha. Veliteľ tábora vyznával Boha mŕtveho – vyznával Boha režimu, ktorý skončil po roku 1989. Hoci títo ľudia vyzerali v tábore ako väzni, v duši si zachovali slobodu a ľudskú dôstojnosť.

Ďakujme za Evanjelium, za úryvok, pred ktorým môžeme vždy znovu stáť ako pred obrazom, ktorý nás udivuje.

39 Vnútorné premiestňovanie

Jn 1, 29-34 Hľa Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta
Druhá cezročná nedeľa A : prijatie alebo odmietnutie Boha

V apríli 2005 vo francúzskom meste Toulousse bolo predstavené nové veľké lietadlo značky Airbus A 380. Ide o európsky model lietadla, pretože jeho jednotlivé súčasti sú vyrábané v rôznych štátoch. Môže prepraviť až osemsto ľudí. Dovtedy najväčšie lietadlo, americký Boeing 747 - 400 Jumbo, mal kapacitu len štyristo cestujúcich. AirbusA 380 je

[105] Porov. LEFEVRE, P.: *Veľké pravdy v malých príbehoch.* Bratislava : Lúč 1994, str. 105.

poschodový (double-decker), dlhý ako osem londýnskych autobusov a na jeho krídlach môže parkovať sedemdesiat automobilov. Je poháňané štyrmi motormi Rols Royce Trent 900 s výkonom, aký dosiahne tritisíc päťsto automobilov. Takú silu treba na zdvihnutie šesťsto tonového kolosu. Skladá sa z troch miliónov súčiastok. V lietadle sú kasína, bary, sprchy, knižnice, spálne a všetko ostatné na spríjemnenie cestovania.[106]

Lietadlo premiestni ľudí z jedného mesta do druhého a umožňuje im stretávať sa, vymieňať si skúsenosti a upevňovať bratské vzťahy. Keď ľudia nikam necestujú, myslia si o sebe, že sú „pupok sveta". Ale keď komunikujú s inými, vidia, čo iní jedia, ako sa obliekajú, v čo veria, ako sa modlia, zistia, že svet je veľký, a stávajú sa tolerantnejšími a solidárnejšími. Preto je dobré, že lietadlo premiestni človeka z jedného miesta na druhé.

Okrem zemepisného premiestňovania existuje aj premiestňovanie v človeku, z jedného stavu do druhého. Láska a dôvera premiestňuje človeka zo smútku do radosti. Úspech a ocenenie premiestňuje zo všednosti do slávnostnosti. Uzdravenie a nádej premiestňuje z bolesti do novej perspektívy.

Pred dvetisíc rokmi Ján Krstiteľ ukázal na Ježiša z Nazareta: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta." (Jn 1, 29). Človek má mnohokrát pocit nedokonalosti. Ale Boh vo svojom milosrdenstve ho vnútorne premiestňuje zo stavu dočasnosti do večnosti, z hriešnosti a slabosti do milosti a Božej náklonnosti, zo závislosti (alkoholovej, drogovej, gemblerskej) k oslobodeniu. Tým robí z neho nového človeka. Viera a náboženstvo je ako duchovný „airbus", ktorý premiestňuje človeka z určitého stavu duše do nového.

Pre veriacich ľudí, Židov, Izraelitov v dobe Ježiša z Nazareta slovo „Baránok" malo svoj význam. Opakovali si ho pri modlitbách v synagóge, ale aj pri náboženských rodinných stretnutiach - napr. doma pri veľkonočnej večeri, keď si pripomínali, ako boli oslobodení, čiže premiestnení z Egypta, vďaka tomu, že večerali baránka, ktorého krvou pokropili veraje dverí. Znak - krv na dverách garantoval, že anjel smrti obišiel dom, ostali nažive, a potom sa cez púšť premiestnili do zasľúbenej zeme. Pre nich bol Boží baránok znakom oslobodenia, záchrany, premiestnenia.

Lenže v Ježišovi Kristovi Boh urobil ďalší krok. Ako keby chcel povedal: Ty moje ľudské dieťa, chceš mne prinášať svojich baránkov, ovečky, kozlov, capov, dobytok na obetu? Myslíš si, že v tom ja mám zaľúbenie? (porov. Ž 50, 7-15). Ale aby si, videl, že ťa mám rád, ja prinesiem baránka na obetu. Nenos baránka do chrámu. Ja, Boh, ti dávam obetu, ktorou bude môj syn, Ježiš Kristus. Mám ťa rád, a chcem s tebou uzavrieť novú a večnú zmluvu.

Oslobodení Božou Baránkovou obetou stávame sa nositeľmi radostného posolstva - v domácnostiach, na pracoviskách, pri cestovaní, komunikácii s ľuďmi, a máme ho odovzdávať ďalej. Ján Krstiteľ to výstižne povedal: „To je ten, čo krstí Duchom Svätým (Jn 1, 34). Byť pokrstený, znamená byť ponorený - premiestnený do Božieho Ducha lásky a pokoja.

Čo sa stane, ak sa človek v sebe premiestňuje smerom k lenivosti, pohodlnosti, žiadostivosti, marginalizácii Boha, ak sa nestará o spiritualitu? Svedčí o tom vystúpenie dcéry Billyho Grahama, ktorý je v Amerike známy ako veľký kazateľ. Po 11. septembri 2001 vystupovala v jednom programe, kde jej moderátorka Jane Claysonová dala otázku: „Ako mohol Boh dopustiť, že spadli mrakodrapy?"

Grahamová dala takúto odpoveď: „Verím, že Boh je hlboko zarmútený tým, čo sa stalo tak, ako aj my. Ale roky a roky sme Bohu hovorili, aby odišiel z našich škôl, z našej vlády, z nášho života. Ako môžeme teraz očakávať, že nás požehná, keď sme ho roky žiadali, aby nás nechal na pokoji?! Pozrite, pred rokmi ľudia chceli, aby v školách nebolo náboženstvo, aby sa kríže dali preč, niektorí prišli s návrhom, že by bolo lepšie, keby sa Biblia neučila v škole. A predsa Biblia hovorí, nezabiješ, nepokradneš, miluj blížneho, atď. A mnohí ľudia povedali OK.

---

[106] Z dennej tlače: WWW: http://aero.sme.sk, zo dňa 27.04.2005

Potom prišiel doktor Benjamin Spock a začal tvrdiť, že deti by nebolo treba trestať, keď sa zle správajú, lebo sa môžu zraniť ich mladé osobnosti, narušiť ich sebaúcta. Pritom syn doktora Spocka spáchal samovraždu. A ľudia si povedali, „To je odborník, on určite vie čo hovorí“. A tak všetci zase povedali OK.

A potom niekto povedal učiteľom a riaditeľom, aby žiaden člen učiteľského zboru netrestal študentov, keď sa nevhodne správajú. Lebo v škole nechcú stratiť dobré meno a nechcú, aby ich zažalovali. A ľudia povedali OK.

A potom niekto povedal: dovoľme našim dcéram, aby nezáväzne sexuálne žili, aby išli na potrat, keď chcú, dokonca o tom nemusia povedať ani rodičom. A my sme povedali OK.

Potom nejaký múdry člen školskej rady povedal, že chlapci zostanú chlapcami aj tak, môžu robiť, čo chcú, dajme im toľko kondómov, koľko si zažiadajú, nech si užijú zábav, koľko len chcú, nemusíme pritom hovoriť ich rodičom, čo dostali v škole. A ľudia povedali OK.

Potom niekto z vyšších úradníkov povedal, že nezáleží na tom, čo robíme v súkromí, ak poctivo pracujeme. A zase sme súhlasili a povedali sme, že záleží iba na práci, ale v súkromí môže robiť každý ináč. Hlavne, že ekonomika je v poriadku.

Potom prišli ďalší a povedali, vydávajme časopisy s obrázkami nahých žien a nazvime to realistickým ocenením krásy ženského tela, a my sme povedali OK.

Toto ocenenie sa posunulo ešte ďalej, začali sa publikovať obrázky nahých detí. A ktosi urobil ďalší krok: sprístupnil to na internete. A my sme povedali OK. Predsa existuje sloboda prejavu.

Potom prišiel zábavný priemysel s tým, aby sme urobili televízne programy a natočili filmy, ktoré propagujú násilie, neúctu k ženám, rúhanie a nezákonný sex. Povedali, nahrávajme hudbu, ktorá povzbudzuje k drogám, vraždám, samovraždám a preberaniu satanských vzorov a my sme povedali, veď to je len zábava, to nemá nijaké negatívne vplyvy.

A teraz po rokoch sa pýtame, prečo deti nemajú svedomie, prečo nerozoznávajú dobré od zlého, prečo nie je pre niekoho problém zabiť nejakého cudzinca alebo spolužiakov i seba samých. Ale“ - hovorí Grahamová - „keby sme nad tým dlhšie rozmýšľali, zistili by sme, že človek žne to, čo zasadil. Ľudia najprv zavrhnú Boha, a potom sa čudujú, kam sa rúti svet.“

Toto rozprávanie dokazuje, ako chýba prijatie Baránka Božieho, ktorý by sňal spomínané hriechy sveta. Bez Boha a spirituality sa bude rozmiestňovať viac sebectva a zloby vo svete. Nikoho z nás netreba dlho presviedčať, že je dôležité mať vzťah, mať lásku k Ježišovi a ďakovať mu za naše vnútorné premiestňovanie, čiže posun v spiritualite. Pri každej svätej omši počúvame slová: Hľa Baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta! Blažení sme všetci, lebo sme pozvaní na jeho hostinu.

40 Dvojsmerná cesta

Mt 9, 9-13 Neprišiel som volať spravodlivých ale hriešnikov
Desiata cezročná nedeľa : colník XY

Na konci školského roka mnohí študenti maturujú, iní musia zložiť štátne záverečné skúšky, obhájiť bakalársku, alebo diplomovú prácu a zavŕšiť svoju kvalifikáciu. Okrem toho absolvujú prijímacie pohovory a rozhodujú sa pre budúce povolanie.

Existujú dva druhy povolania: (a) pracovné - pre zamestnanie, pre zárobok (b) osobné - vnútorné, teda povolanie byť človekom, byť dobrým, láskavým, byť kresťanom. Boh sa prihovára každému človeku a volá ho na cestu ľudskosti, milosrdenstva a lásky. Každý človek prežíva obidve povolania.

O tom rozpráva aj Matúšovo evanjelium, keď Ježiš pozýva colníka Léviho: „Poď za mnou!“ (Mt 9, 9). Ten necháva svoje výhodné zamestnanie, a nasleduje Ježiša. Stáva sa z neho apoštol Matúš. Pred našimi očami je hriešnik a svätec súčasne. Na jednej strane publikán, hriešnik, verejný činiteľ, daňový úradník a na strane druhej Matúš, ktorý píše evanjelium, radostnú zvesť o tom, ako pochopil Ježiša.

Iste to nebolo náhodou, hoci evanjelium má o tom iba dva riadky: „Ježiš videl na mýtnici sedieť človeka menom Matúš a povedal mu: Poď za mnou! On vstal, a išiel za ním.“ (Mt 9, 9). Predohra, o ktorej sa nepíše, mohla byť napríklad takáto: Matúš videl Ježiša z Nazaretu prechádzať colnicou možno stokrát. Zaujalo ho jedno: hoci som bohatý a zaistený, zároveň som vo svojom živote smutný. A tento zaprášený pútnik z Nazareta chodí so svojimi učeníkmi radostne, zmysluplne a šťastne. Kde je to tajomstvo, že on je vo svojom vnútri iný ako ja? Prečo ja nemám to, čo má on? Kto vie, koľko stretnutí sa odohralo medzi Matúšom a Ježišom, kým sa nakoniec rozhodol nechať všetko a nasledovať ho.

Táto udalosť vyvolala u farizejov pohoršenie. Vyčítali Ježišovi, že sa priatelí s takými ľuďmi. Ale Ježiš pri tejto príležitosti povedal veľmi dôležité výroky: „Lekára nepotrebujú zdraví ale chorí. Choďte a naučte sa, čo to znamená: milosrdenstvo chcem a nie obetu. Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov.“ (Mt 9, 13) Matúša povolal od jeho sebeckého života k postoju milosrdenstva, lásky, tolerantnosti. Naučil ho pozerať na ľudí nie zištným pohľadom (čo z nich môžem mať?), ale pohľadom darujúcim (čo im môžem dať, ako im môžem poslúžiť?).

Tu sa otvára skutočnosť nášho druhého povolania. Prvé povolanie - pre prácu je v našich rukách, v našej slobode. Druhé znamená vnímať Boží hlas (v tichu, modlitbe) a registrovať Ježišovo: poď za mnou, nasleduj ma !

Povolanie však nie je jednosmerná cesta - ako keby Boh šepkal človeku. Aj človek volá Boha do svojho života. Nakoľko sa Bohu otvára, natoľko rozumie jeho volaniu ku kresťanstvu a k svätosti.

Dvojsmerná cesta znamená, že aj ja, človek môžem povedať: Ježišu, poď za mnou! Ty vidíš, aký som! Ak pôjdeš za mnou, pozametáš neporiadok, zotrieš moje hriechy, vyrovnáš moje chodníky... Okrem toho môžem povedať: Ježišu, poď predo mnou! Potrebujem svetlo a orientáciu! Ježišu, buď vedľa mňa, po mojej ľavici a nauč ma podať pomocnú ruku blížnemu! Daj mi zmysel pre toleranciu, súcit a milosrdenstvo! Pane, poď so mnou a buď po mojej pravici, pomôž mi vynášať správne úsudky a rozhodnutia, správne žiť. Potrebujem ťa, Pane Ježišu, aby si bol pri mne, preto volám tvojimi slovami: Poď za mnou!

Nasledujúca udalosť je tiež o premene a Božom volaní. Človek sa o nej mohol dočítať vo všetkých novinách: vtedy a vtedy bude XY niekoľkonásobný vrah, prepustený z dlhoročnej väzby. Desiatky rokov strávil vo väzení; bol to starý chudorľavý muž. Teraz sa mal dožiť slobody.

Novinári tušili senzáciu. Televízne štáby si pred bránu väznice plánovali kamery. Prepustenie malo byť zachytené slovom i obrazom - pre všetky druhy médií.

Nakoniec všetko dopadlo inak. Vedenie väznice sa niekoľko dní pred prepustením XY spojilo s opátom kláštora: či by on a jeho spoločenstvo neboli ochotní prijať medzi seba pána XY ?

Opát si vyžiadal 24 hodín na rozmyslenie, aby celú záležitosť prerokoval so svojím zástupcom. Dohodli sa, že muža prijmú, ale pod podmienkou, že pred komunitou nebude zverejnená jeho pravá identita.

A tak sa stalo. Pán YX bol deň vopred tajne „prepašovný“ zadnou bránou väznice. Mnísi pripravili jednu celu: vybielili ju a zariadili základným nábytkom.

Pán YX prišiel zohnutý, skromný, neistý. Všetko tu bolo pre neho nové. Nikdy predtým nevidel kláštor zvnútra. Nikdy nepoznal životný štýl rehoľníkov. Opát sa ho ujal a dal mu možnosť pracovať v dielňach a na záhrade, ak chcel mohol prísť aj na spoločné modlitby - ale nemusel, skrátko bol začlenený do komunity natoľko, nakoľko to bolo možné pre človeka, ktorý mnoho rokov žil mimo slobodného spoločenstva.

Dostal nové meno: volali ho Juraj. Vzhľadom na to, že by mohol ochorieť a musel do nemocnice, zmenili mu aj priezvisko.

Až potiaľ to bolo vporiadku. Ale raz vrátnik, keď ukladal staré zažltnuté noviny v skrini, zbadal na titulnej strane veľkú fotografiu: mnohonásobný vrah...Najprv noviny schoval, ale potom sa vybral za opátom a bez slova mu strčil noviny pod nos. Opát pochopil koľko bije. Dal si zavolať zástupcu a potom spoločne vysvetlili vrátnikovi to, čo už dlhší čas strážili ako tajomstvo. Od teraz museli mlčať traja. Ostatní pátri nič nevedeli.

Sedem rokov žil Juraj medzi mníchmi v kláštore. Zdržanlivo, skromne, mlčanlivo. Potom vážne ochorel. Bol prevezený do nemocnice a neskôr do domova dôchodcov. Opát so zástupcom ho pravidelne navštevovali. Ostaní mnísi mu posielali pozdravy a priania. Jurajovi však neostávalo veľa času. Opát bol pri jeho zomieraní, modlil sa s ním, položil mu ruku na čelo, a zložil mu chladnúce ruky. Postaral sa o to, aby bol prevezený do kláštorného kostola, kde bol rakva vystavená, ako keby bol členom rehole. Mnísi pri ňom držali modlitebnú stráž. Pochovali ho v kláštornom cintoríne.

Nikto z novinárov sa nikdy nedozvedel, že Juraj bol onen XY, ktorý dostal za niekoľkonásobnú vraždu mnoho rokov väzenia. Iba traja mnísi: opát, jeho zástupca a vrátnik to vedeli. Po smrti a pohrebe to oznámili všetkým pátrom v kláštore. Od tej doby, mnohí často zajdú na jeho hrob. [107]

Keď počúvame takýto príbeh z našej doby, zisťujeme, že má mnoho spoločného s evanjeliovým. Tak ako z Leviho sa stal Matúš, tak z XY sa stal nový človek, ktorý svoj čin oľutoval. Na začiatku klamal, kradol, vraždil - na konci života sa modlil, pracoval v záhrade a dielni. Tak ako Kristus Lévimu nevyčítal, ale ho zahrnul láskou, tak opát nevytruboval pred komunitou kto to je, ale sa ho ujal. V jednom i druhom prípade platí: človek si uvedomuje svoju prázdnotu, a prosí Boha: Naplň môj život, vstúp do mojej prázdnoty. Tam, kde zaujmeš miesto ty, Pane, tam je plnosť, zmysel života a nádej.

V skúsenostiach každého človeka je to podobne. Keď nás niekto urazí, alebo ak urobíme nejakú chybu, vždy nastupuje prázdnota. Do tohto stavu potrebujeme volať: Poď za mnou, Pane! Vzájomné nasledovanie: volanie Boha do svojho života a ochota nasledovať jeho vôľu prináša pokoj do nášho vnútra. Nech sa nám darí ďalšie dni prežiť vo vďačnosti a ochote byť vnímavými na Ježišovo slovo: Poď za mnou.

41 Pozvanie, obrátenie, poznanie

Jn 4, 5- 42 Prameň vody prúdiacej do večného života
Tretia pôstna nedeľa A : mne ide o teba

V mnohých domácnostiach je malé keramické prasiatko na drobné mince. Od detstva sa učíme šetriť. V časopise bol kreslený vtip: Manžel stojí s kladivom nad prasiatkom a žena kričí: „Čo to robíš?!“ On hovorí: „Po tom, čo sa stalo v Drukose, Horizonte a BMG Invest, neverím už ani tomuto keramickému prasiatku!“

Je to irónia, zároveň aj fakt. Na jednej strane je prirodzená túžba, smäd človeka po našetrených peniazoch, na strane druhej je sklamanie, keď nebankové inštitúcie skrachujú a mnohí na to doplácajú.

Okrem toho však človek má smäd a túžbu po spoločenstve, po dobrej a usporiadanej rodine, po priateľstve. Hľadá takú studňu, ktorá by mu umožnila realizovať sa – prácu, zdravie, atď.

Ježiš z Nazareta privádza človeka ešte k jednej studni, ktorá sa volá Boh. Táto studňa ktorá nikdy nevyschne, nekrachuje, človek z nej môže byť sýtený celovečne. V rozhovore so Samaritánkou (porov. Jn 4, 5-42) vidíme aj metódu, akou Ježiš postupoval v snahe vzbudiť pozornosť človeka pre veci nadprirodzené. Jeho metóda má tri stupne: pozýval, pomohol obrátiť sa a dal nové poznanie.

---

[107] BALLING, A.L.: *Jako by mluvil s růži.* Vrah a mnísi. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001, str. 63.

Najprv Ježiš pri studni v Sychar hovorí: „Daj sa mi napiť“ (Jn 4, 7). Ona sa čuduje, že sa veriaci Žid prihovára Samaritánke, a že vôbec muž sa prihovára žene. Ježiš to však urobil preto, aby ju pozval k novým skutočnostiam.

Každému človeku je adresovaná veta: Daj sa mi napiť - to znamená, daj mi svoj život! Ježiš je smädný po viere samaritánky, nie po vode. Rovnako je smädný po našej službe, po láske tam, kde sme. Ježiš aj dnes volá: Poď za mnou, ži svoj rodinný aj pracovný a spoločensky život v duchu evanjelia, v duchu Božích prikázaní. Ježiš si od každého pýta: Daj sa mi napiť z tvojho života.

Sme ako Samaritánka: Pane - odo mňa? Veď ja som obyčajný človek, hriešny, nemám zvláštne schopnosti. Ty odo mňa niečo chceš? Evanjelium nás vedie k uvedomeniu si: Nie si tu náhodou. Boh ťa volá!

Druhý krok Ježišovej metódy je obrátenie. Hovorí: „Keby si poznala Boží dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: daj sa mi napiť, ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu..“ (Jn 4, 10) Je zjavné, že každý, kto bude piť z Jakubovej studne, bude znova smädný. Aj zo studne jedla, práce, športu a zo všetkých ostatných, bude znova smädný. Ježiš však poznamenáva: „Ale kto bude piť z tej vody ktorú mu ja dám nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života“ (Jn 4, 13). Žena na to reaguje: Keď je to tak Pane, daj mi takú vodu!

Tu Ježiš začína proces jej obrátenia. Povedal niečo, čo ju zasiahlo do živého: „Choď, zavolaj svojho muža a príď sem!“ Žena mu odpovedala: „Nemám muža.“ Ježiš jej vravel: „Správne si povedala: nemám muža, lebo si mala piatich mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž.“ (Jn 4, 16-18). Striedaš mužov, lebo hľadáš stále studňu pre šťastie. Ale komu si verná? S kým žiješ zodpovedne? Vtedy ona spoznáva: Pane ty si prorok! (porov. Jn 4, 19)

Tento úryvok nie je staromódny. Taká je aj naša doba. V partnerstve, v mužovi a v žene človek hľadá studňu pre šťastie. Ale možno ste si všimli, že v ostatnom čase cirkev nanovo formulovala pätoro cirkevných prikázaní. Štvrté je nové a znie: manželstvo uzavrieť pred tvárou cirkvi. Táto nová formulácia je reakciou na dobu, v ktorej žijeme. Lebo mnoho rodičov má starosti s deťmi, keď chcú žiť ako priatelia v jednom byte, ale nechcú uzavrieť manželstvo. Nechcú na seba zobrať zodpovednosť za druhého, len žiť jeden pri druhom, ako pri studni, z ktorej sa dá napiť. To svedčí o veľkom neporozumení sviatostného manželstva. Preto cirkev musela stanoviť vetu: kresťan má povinnosť uzavrieť manželstvo pred tvárou cirkvi.

Podobne ako pri omši je chlieb vonkajším znakom Božej prítomnosti, manželský vzťah, manželská zmluva z pohľadu viery je znakom vzťahu Boha s každým z nás. Dané slovo : beriem si ťa... sľubujem, je i vonkajším, viditeľným znakom neviditeľnej pravdy, že Boh má s človekom zmluvu lásky. Ak kresťan chápe manželstvo ako sviatosť, nebude sa rozvádzať, zostane verný a bude žiť zodpovedne. To bol druhý krok: obrátenie. Zamyslenie nad sebou vedie k usporiadaniu vzťahov, v ktorých sa nachádzame.

Tretí krok je nové poznanie. Žena hovorí: „Viem, že príde Mesiáš, zvaný Kristus. Až príde on, zvestuje nám všetko. Vtedy jej Ježiš povedal: To som ja, čo sa rozprávam s tebou.“ (Jn 4, 25-26). Iba v dvoch prípadoch, zaznamenaných v evanjeliách, Ježiš o sebe povedal, že je mesiáš: po zmŕtvychvstaní, keď sa zjavil Magdaléne, predtým verejnej hriešnici, a druhýkrát Samaritánke pri Jakubovej studni. Nové poznanie spočíva v tom, že Boh sa predstavuje ľuďom pokorným, obráteným, ktorí sú schopní prijať pravdu o sebe. Ťažko spoznajú Boha namyslení, pyšní, bez úcty k životu druhých, a podobne. To je to nové poznanie: kto som ja a kto je Boh.

Na základe tohto poznania človek prichádza aj k novému spôsobu života tak, ako Samaritánka, ktorá utekala zavolať iných: „Poďte sa pozrieť na človeka, ktorý mi povedal všetko, čo som porobila! Nebude to Mesiáš?“ (Jn 4, 29). Mnohých ľudí priviedla k obráteniu, k viere.

Pozvanie, obrátenie a poznanie sú skutočnosti adresované dnes nám. Úprimne môžeme povedať: Pane, nielen Drukos, Horizont, BMG Invest, ale aj ja som skrachovaná firma, ako

Samaritánka pri studni. Ty ma však znovu pozývaš a dávaš šancu začať lepšie. Poznáš môj smäd po živote, ponúkaš mi nové možnosti. Daj, aby som bol vnímavý na tvoje podnety!

Také typy žien, ako pri Jakubovej studni, existujú aj dnes. O jednej z nich píše Ruth Stadtfort Pealová v knihe „Dobrodružstvo byť manželkou." Devätnásťročná dcéra sa rozpráva so svojou mamou o tom, že na budúci rok pôjde bývať sama, odíde od rodičov, lebo chce bývať s jedným mužom. Nevie však, či aj ďalší rok bude bývať s ním, lebo sa jej to zdá dosť nudné, založiť si manželstvo a viazať sa iba na jedného človeka. A vydať sa je riskantné, nevie sa, či to vyjde.

Mama odpovedá dcére: „Ešte nikdy v živote som nebola taká bezmocná, ako v tejto chvíli. Čo ti mám na taký názor povedať? Ako ti vysvetliť, čo je láska? Čo som ja prežila s tvojim otcom až do dnešného dňa? Vieš, dcéra moja, nie väzba jedného muža na jednu ženu obmedzuje človeka. To, čo obmedzuje a kazí šťastie človeka, sú také názory, ako máš ty teraz! Lebo ide o postoj, ktorý sa volá: mne ide predovšetkým o mňa. Keď tebe, dcéra moja, ide iba o teba samú a o tvoje šťastie, vtedy naozaj potrebuješ každý rok druhého muža. Ak človek má na zreteli šťastie druhého, tam väzba neprekáža! Až ti pôjde o šťastie druhého človeka, vtedy mužov nebudeš striedať. Dospelosť znamená prijať na seba zodpovednosť za šťastie druhého. Skutočné manželstvo, skutočný zväzok aj intímny vzniká tam, kde sa dosiahne tento stupeň zrelosti. Takýmto spôsobom sa preklenie aj priepasť samoty, ktorá je najhorším zlom pre človeka."

Mama, pokračujúc vo vysvetľovaní, dcére hovorí: „Pamätáš sa? Pred rokom sme boli na dovolenke a ty si chodila každý deň na pláž. Hoci si chodila každý deň na tú istú plochu, nikdy ti nepripadala tá istá. Keď sme už mali odísť v septembri domov, a bolo už aj chladné počasie, vtedy si hovorila: Až teraz začínam obdivovať more! Či totiž bolo pekne slnečno, alebo bolo zachmúrené počasie, či bolo daždivo alebo veterno, vždy sa dalo vyjsť na pláž a obdivovať more i všetko, čo bolo na brehu.

Niečo podobné som prežila s tvojím otcom. Nezáleží na tom, či je slnečno či veterno, či má dobrú náladu, či je usmievavý, či je smutný, či mu je ťažko, či je chorý alebo zdravý, vždy je čo obdivovať na druhom, ak ho máme radi. Človek potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady skrýva more hlboko pod vodou. Rovnako potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady skrýva druhý vo svojom srdci. Ak toho muža má žena rada, potrebuje veľa času, aby zistila aké poklady v sebe skrýva. Ak ho každý rok vymení za druhého, nič neobjaví. Ak muž má rád ženu, potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady ona skrýva vo svojom srdci. Keď každý rok strieda jednu za druhú, nič neobjaví.

Vždy je možné cítiť sa v manželstve naozaj doma. Ak toho druhého dáme na prvé miesto pred všetkými ostatnými ľuďmi, a sme schopní starať sa o jeho šťastie, o jeho radosť a nielen o vlastnú.[108]

V maminom rozprávaní bolo obsiahnuté pozvanie, obrátenie a nové poznanie. Bolo založené na myšlienke: ide mi o mňa, alebo mi ide o teba? Studňa, z ktorej pila dcéra, bola voda pohodlného užívania si. Ale nebola to živá voda! Aj o Samaritánke platilo: mne ide o mňa. Ale stretnutie s láskou Ježiša z Nazaretu vždy pozýva k obráteniu a nasledovaniu.

Ako je voda dôležitá pre život, tak je dôležitá hodnota Boha pre človeka. Preto Ježiš hovoril o živej vode, lebo bez Boha je život nezmyselný a ide do prázdna. Iba s ním máme cieľ a poznáme pravdu o sebe.

V. Vedieť odpustiť

42 Odpustenie

Mt 18, 21-35 Hovorím ti, aby si odpustil nie sedem ráz, ale sedemdesiat sedem ráz
Dvadsiata štvrtá cezročná nedeľa A : reťazová reakcia

---

[108] Porov. LANE Margaret: Briefe an meine Tochter. In: *Das Beste aus Reader´s Digest*, január 1977, str. 42. Porov. tiež PEALE, S. R: Ist Ihre Ehe mottensicher ? In: *Das Beste aus Reader´s Digest,* júl 1973, str. 110.

Starší, do bronzova opálený muž mal na svadbe predniesť prípitok. Mladomanželom povedal: „Keby ste sa niekedy začali hádať, mal by ten, kto si myslí, že má pravdu, vyjsť do záhrady a ostať tam tak dlho, kým nevychladne. Nemusím vysvetľovať, kde som sa tak pekne opálil.“ [109]

Páči sa nám, keď človek vie uznať: bol som tvrdohlavý, presadzoval som svoju pravdu pri hádkach... Nebolo to správne. Keď človek vie svoje počínanie oľutovať, je nám sympatický. Lebo hnev je vznietenie sebeckého „ja“, spojeného s určitým názorom a predstavou. Keď človek vyjde von a svoje „ja“ nechá vychladnúť, potom vie prísť a komunikovať s druhým normálnym spôsobom. Keď potlačí egoistické „ja“, vie druhému odpustiť.

V tomto zmysle počúvame aj evanjelium, ktoré vyzýva k odpusteniu. Na Petrovu otázku: Pane, koľko ráz mám odpustiť svojmu bratovi, keď sa proti mne prehreší? Azda sedem krát?“, dostal odpoveď: „Nie sedem ráz, ale sedemdesiatsedem ráz“ (Mt 18, 21-22), čiže stále. Povedané rečou našej doby: koľkokrát mám vyjsť do záhrady? Až sedemkrát ?

Ježiš zdôvodňuje potrebu odpustenia teologicky. Povedal podobenstvo o dobrom pánovi, ktorý odpustil velikánsky dlh sluhovi, pretože ten nemal z čoho zaplatiť, a žiadal, aby aj sluha odpustil spolusluhovi. Tento druh odpustenia je motivovaný tým, že verím Bohu a uznávam ho. Lebo veriť v Boha, znamená mať pred ním postoj vďačnosti za dar života a závislosti na ňom. Boh mi veľa odpúšťa, preto i ja mám odpustiť druhému človeku.

Podľa podobenstva je každý človek dlžník pred Bohom. Dlhujeme vďačnosť. Lebo aj to, že dnes existujem, že dýcham, že môžem jesť a piť, alebo rozprávať, aj to, že mám ruky - všetko je Boží dar. Darcovi patrí úcta a vďačnosť. Koľkokrát však človek na to zabudne? Stáva sa drzým, dary prijíma automaticky, so samozrejmosťou. Boh však aj toto odpúšťa, lebo je absolútnou láskou.

V modlitbe Otče náš každý deň hovoríme: „Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojim vinníkom...(Mt 6, 12). Čiže: tak ako my neodpúšťame, tak ani ty neodpusť nám! To sú vážne a zodpovedné slová.

Ak ľudia namiesto odpúšťania uplatňujú hnev a zlosť, vznikajú nepredvídateľné následky.

Mladí chlapci, výrastkovia, s účesom v štýle punk, nič netušiacej dáme vytiahli peňaženku z tašky. Nasadili si prilby, sadli na motorky a zmizli. Žena však nestratila duchaprítomnosť. Pretože mala blízko auto, nasadla doň a pustila sa za nimi. Rozhodla sa, že vezme spravodlivosť do svojich rúk. A pretože mala športový jaguár s oveľa výkonnejším motorom ako skútre zlodejov, o chvíľu ich dohonila. Keď nemienili zastaviť, v návale zlosti narazila do nich zozadu. Spadli, jeden z nich bol na mieste mŕtvy, druhý ťažko zranený. Prišla polícia, vyšetrovanie, súd... z nevinnej ženy sa stala obvinená, a obžalovaná zo zabitia. Zo ženy, ktorá bola okradnutá, sa stala zlodejka, lebo okradla druhých o život.

Mnoho podobných udalostí je v našej spoločnosti: jedno zlo – ukradnuté peniaze – vyvolá druhé: nárast hnevu a zlosť. To vyvolá tretie zlo: vyrovnávanie si účtov. Nasleduje štvrté zlo: narazila do nich. Je z toho piate zlo: jeden je zabitý. Potom šieste: súd a siedme, že musí ísť do väzenia. Reťazová reakcia, ktorú spôsobuje zlosť, hnev.

Nie je lepšia Ježišova rada: odpustiť zo srdca? A to hneď na začiatku, kým z malej iskry nevznikne veľký oheň? Naoko sa zdá, že je správne zobrať spravodlivosť do svojich rúk a vyjednať si to s protivníkom. Lenže ide naozaj o viac, o reťazovú reakciu zla.

Pavol z Tarzu, ktorý poznal ľudskú spoločnosť, píše: „Nebuďte si nič dlžní okrem vzájomnej lásky“ (Rim 13, 8). Celý život si dlhujeme úctu a lásku.... Keby sa chlapci na motorkách riadili evanjeliom, stretnúc dámu, by ju pozdravili a nie okradli. Vedeli by, že jej dlhujú úctu a lásku. Keby dáma vedela spracovať hnev a zlosť, stačilo zapísať čísla, alebo

[109] Poslala CHECKLANDOVA, L.: Takový je život. In: *Výber. Reader´s Digest,* september 2004, str. 93.

zavolať políciu. Mohla si povedať: súd patrí Bohu, nie mne! Ak iní robia zlo, to neospravedlňuje mňa, aby som ho robila tiež! Nemusela to riešiť v návale hnevu a zlosti. Bez rešpektovania Božích prikázaní o odpustení násilie rastie a rozmnožuje sa.

A naopak: tam, kde platí Boží zákon lásky a odpustenia, sa životu darí. Ilustruje to nasledujúca príhoda. O jednej starenke sa v dedine hovorilo, že má Božie zjavenia. Miestny farár sa dožadoval nejakého dôkazu hodnovernosti. „Až sa vám nabudúce zjaví, požiadajte ho, nech vám povie moje hriechy, veď ich pozná iba On a ja. To bude ako dôkaz stačiť." O mesiac starenka prišla a kňaz chcel vedieť, či sa jej Boh znova zjavil. Starenka povedala: „Áno". „A pýtali ste sa ho na moje hriechy ?" „Áno." „A čo vám povedal?" „Povedal mi: povedzte pánu farárovi, že ja som na jeho hriechy už zabudol!" [110]

Nepáči sa nám myšlienka, že Boh je Otec, ktorý na naše chyby zabúda? Bolo by lepšie, keby bol iba spravodlivý? Nie je spravodlivé práve to, že nás miluje, že nám odpúšťa, že zahladzuje naše chyby? Ak by sme chceli zistiť, čo všetko Boh o nás vie, nad každým z nás by mohol povedať: „Ja som na tvoju minulosť už zabudol! Začni znovu a začni lepšie." Nech nás Boh urobí schopnými odpúšťať iným, ako on odpúšťa nám.

43 Vzdať sa práva na odplatu

Jn 18,1 – 19,42 Umučenie nášho Pána Ježiša Krista
Veľký Piatok : Boh nepotrebuje pomstu na dosiahnutie svojich zámerov

Pašiový príbeh je o nespravodlivosti. To, čo urobil Kaifáš, Annáš a Pilát, bolo naozaj podlé a doplatil na to rabín z Nazaretu. Keď básnik Milan Rúfus rozmýšľal nad týmto činom mocných vládcov, napísal:

Dedili po líške.
Neustúp Bože, nie,
falši ich modlitieb.
Vždy je to to isté.
To kari korenie,
ktorým moc obsýpa
človečí holý chlieb.
Vždy je to to isté.
Priestupok v koži práva.
Len báseň háda:
„Že som taká smelá -
prečo si démon moci k výkonu požičiava
biely plášť od anjela ?"[111]

Apoštol Ján v Pašiách aj Rúfus vystihli to podstatné. Kaifáš, Annáš vykonali veľký priestupok, ale obliekli ho do kože práva, čiže konali v súlade so zákonom, s predpismi, ktoré vtedy platili.

Vzniká otázka: Aký postoj k tejto démonickej moci zaujme Kristus? Odpoveď je evanjeliová: Ježiš z Nazaretu odstránil nepriateľov tak, že im odpustil. Nie ako robí človek: odplatí sa zlým, za zlé, pomstí sa, vynesie rozsudok, potrestá. Hnev, ktorý z nich sršal na neho, zjemnil, nevpustil ho do seba. Na ich nespravodlivosť odpovedal odpustením. Jeho správanie sa v súvislosti s ukrižovaním bolo Božie. Boh nepotrebuje na dosiahnutie svojich zámerov používať zlo, pomstu. On je absolútne dobro. Ježiš vedel že ich zlo je nedostatok dobra, tak ako tma je nedostatkom svetla.

Ježišov čin bol veľký práve v tom, že sa vzdal práva na odplatu. Vzdal sa práva zlým ľuďom urobiť zlo. To je náuka Veľkého Piatku - najvyššie gesto lásky.

---

[110] DE MELLO, A.: *Modlitba žáby.* Brno : Cesta 1995, str. 232.
[111] RÚFUS, M.: *Vernosť.* Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2007, s. 35.

V ľudskom živote pozorujeme stále konflikty, nedorozumenia, neporiadok, nespravodlivosť. Ak by sa s tým človek chcel vyrovnať v kresťanskom duchu, musel by povedať: „Bože, daj mi silu, aby som sa vzdal práva na odplatu! Nech rozumiem Kristovým gestám z kríža!“

Pekne o tom rozpráva spisovateľka Amy Tanová. Spomína na svoje nepokojné detstvo a mladosť. V jej vnútri sa vtedy všetko búrilo. Keď mala šestnásť rokov, často sa s mamou hádala. Jedného dňa tieto búrky vyvrcholili. Plná hnevu vyhlásila: „Nenávidím ťa, mama! Bola by som rada, keby som radšej zomrela!“ Matka sa postavila, zdvihla bradu a s úškľabkom na tvári povedala: „Dobre. Vzdávam sa ťa. Odteraz nie som tvojou matkou. Choď, kam chceš!“

Vtedy mladé dievča prežívalo vo svojom vnútri ťažký zápas. Jej mama mala dokonca v úmysle spáchať samovraždu, ale nepodarilo sa jej to. Dcéru ustavične kritizovala, ponižovala a trápila. Anna prisahala, že jej to nikdy neodpustí a nezabudne na to.

Zo šestnásťročnej vyrástla spisovateľka a keď mala štyridsaťšesť a písala ďalšiu novelu, zazvonil v pracovni telefón. Na veľké prekvapenie bola to jej mama. Už niekoľko rokov trpela Alzheimerovou chorobou, a takmer strácala pamäť. „Anna“, hovorila mama, „niečo sa deje, prestáva mi to myslieť. Asi sa zbláznim!“ Spisovateľka zostala zarazená. Dlhé roky sa s mamou nerozprávala, preto jej len zo slušnosti povedala: „Neboj sa, to nebude také zlé...“ Ale mama trvala na svojom. „Je to naozaj tak. Na mnohé veci si nemôžem spomenúť. Nedokážem si spomenúť, čo som robila včera. A nemôžem si spomenúť ani na to, čo sa stalo kedysi dávno, čo som urobila tebe!“ Hovorila horúčkovito ako zúfalý človek, ako človek, ktorý sa topí a na chvíľu sa vynorí nad hladinu s pevným odhodlaním žiť. A dodala: „Viem, že som urobila niečo, čím som ťa veľmi ranila.“ Spisovateľka odpovedala: „Netráp sa, mama. Nič si neurobila.“ A mama pokračovala: „Robila som hrozné veci, ale teraz si nemôžem na to spomenúť. Chcem ti len povedať: dúfam, že ty dokážeš zabudnúť, ako som zabudla ja.“

Spisovateľka sa snažila usmiať, aby hlasom mame neprezradila, aká je dojatá. Odpovedala jej len: „Netráp sa.“ A keď skončili telefón, spisovateľka píše: „Rozplakala som sa. I od šťastia i od žiaľu. V duchu som mala šestnásť, ale v mojom vnútri už nebola ani stopa po búrke. Mama zomrela o šesť mesiacov. Odkázala mi slová, ktoré boli pre mňa najlepším liekom. Obe sme v srdci tušili, na čo treba v živote pamätať a na čo treba zabudnúť.“[112]

Aký veľký je rozdiel medzi zabudnutím kvôli „Alzheimerovi“ a zabudnutím z lásky, ktoré vedel urobiť Kristus!

V tejto láske Boh zabúda ešte aj na to, že odpustil. A preto si treba posolstvo kríža nechať hlboko v srdci, rozmýšľať nad ním a ďakovať mu. Kresťan je povolaný nasledovať ho a vie, že mnohokrát v živote môže uplatniť veľkopiatkový vzorec.

Pane daj, aby sme ti zostali verní tak, ako ty si zostal verný láske, hoci ti veľmi ublížili.

44 Moja pravda

Mt 10, 17-22 Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca z vás prehovorí
Svätého Štefana: konflikty - riešenie

Zrazili sa dve autá. Jeden zo šoférov sa rozkričal: „ Pozrite sa, čo ste mi vyviedli, rozbili ste mi auto, ešte aj zubnú protézu!“ A ten druhý hovorí: „Len pokoj, pokoj, pohrabem sa v mojej škatuli, čo veziem v kufri a možno niečo vhodné nájdem.“ O chvíľu naozaj našiel vhodnú protézu. „No, aspoň mám to šťastie v nešťastí, že som sa zrazil s dentistom“, vzdychol si prvý. „S akým dentistom? Ja som predsa hrobár!“

Tak, ako sa zrážajú autá, zrážajú sa aj ľudia. Havária vzniká tam, kde je spor, hnev, konflikty. Na ceste sú dôvody známe: neprimeraná rýchlosť, nepozornosť, nesústredenosť, nedanie prednosti v jazde, zlé odbočovanie...Pri ľudských haváriách je to podobne: rýchlosť

[112] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 88.

jazyka, prednosť, ktorú dávame každý sebe, tvrdenie, že ja mám pravdu, atď. Sme radi, ak sa vyhneme havárii na ceste, ale asi sa nedá vyhnúť konfliktom v každodennom živote.

Evanjelium rozpráva o havárii z doby prvých kresťanov. Okolo roku 34 sa začala Cirkev šíriť po synagógach. Medzi veriacimi Židmi sa objavovali sympatizanti s kresťanmi, tzv. židokresťania. Patril medzi nich aj Štefan, diakoni a ďalší, ktorí v sabat chodili do synagógy a v nedeľu na zhromaždenia kresťanov. Iní, ako napr. Šavol, sa držali tradície otcov (delili sa podľa synagóg - príslušnosť ku kostolu na ulici, kde boli Libertínci, alebo Cyréncania, Alexandríjčania - Sk 6, 8) . Štefan sa postavil na obranu Ježiša z Nazareta a vyčítal Židom, že toto ukrižovanie zapríčinili (porov. Sk 7, 52).

Na Štefanovi sa splnilo to, čo povedal Ježiš o prenasledovaní: „Chráňte sa ľudí... budú vás prenasledovať, všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť... budú vás vláčiť pred vladárov a kráľov.... aby ste svedčili o mne pred nimi i pred pohanmi... Nestarajte sa, ako a čo máte povedať, lebo v tú hodinu vám bude dané, čo máte povedať. Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca z vás prehovorí“ (Mt 10, 17 -20). Podčiarknime si slová: „Duch vášho Otca z vás prehovorí.“ (Mt 10, 20)

Analyzujúc, čo sa pred dvetisíc rokmi stalo zisťujeme, že havária pochádzala z rôznosti názorov. Ľudská hádka medzi Židmi a Židokresťanmi, konkrétne medzi Šaulom a Štefanom, prerástla do teologickej, náboženskej. Vyvrcholila vetou, ktorú povedal Štefan: „Vidím nebo otvorené, a syna človeka, teda Ježiša, sedieť po pravici Boha.“ (Sk 7, 56).

Šavol, vysoko vzdelaný farizej, nemohol takúto polopravdu zniesť. Veď kto odvisol na kríži, bol zločinec a nie svätec v nebi. Umiestniť ho treba do pekla, a nie po pravici Božej. Bol si istý, že rozmýšľa správne a Štefan sa mýli. Štefan bol presvedčený, že Ježiša nespravodlivo odsúdili, a že Ježiš je po pravici Boha, lebo sa dokázal zachovať milujúco aj keď mu ublížili. Z rôznosti názorov vznikla rôznosť postojov a Štefana ukameňovali.

Štefan sa stal hrdinom nie preto, že mu išlo o pravdu - to predsa robia aj fanatici každého druhu. Je oslávený a v nebi, lebo sa zachoval milujúco aj v ťažkej situácií. Milovanie v Štefanovi je jeho svätosťou. Šavol prehral nie preto, že by nemal pravdu, ale preto, že z nenávisti hádzal kamene. Nenávisť v ňom je prehrou.

Dá sa z toho postaviť vzorec: (a) je tu Štefan– milovanie, (b) Šavol– nenávisť, (c) pravda - objektívna skutočnosť, predmet hádky. Dôležité je porozumieť, že pre spor nie je dôležitá len objektívna skutočnosť (pravda), ale vnútorný stav toho alebo onoho.

Anthony de Mello navrhuje riešenie. Predstavme si staré rádio, doškriabané, pootĺkané, nastavené len na jednu stanicu. Darmo krútime gombíkom, nič iné nenaladíme. Ani hlasitosť sa nedá regulovať....Presne tak sa správa naše srdce. Ak v človeku celá myseľ, srdce, city, aj rozum sú nastavené na jednu záležitosť (napríklad niekto chce vyhrať voľby), je ako pokazené rádio. Nepočuje spev vtákov, obľúbenú pieseň, jeho ambície prerušia všetko ostatné. Lenže napriek tomu, považujeme jeho správanie za normálne.

Alebo si predstavme človeka, ktorému oznámi lekár, že má rakovinu. V tej chvíli je ako pokazené rádio. Všetka úzkosť a strach je zameraná na jeden problém, nič ostatné nevidí. Ako náhle sa človek k niečomu, alebo niekomu pripúta, prilipne, zameria, nastaví, jeho zázračný aparát zvaný srdce sa pokazí.

Ak chceme opraviť rádio, musíme rozumieť elektrotechnike. Poznať mechanizmus fungovania a opravovania. Ak chceme opraviť srdce, treba sa zamyslieť nad štyrmi skutočnosťami: (1) musím si vybrať, či budem človekom, ktorý lipne na niečom a bude tvrdiť: ja mám pravdu, alebo som ochotný byť aj slobodný; (2) či životné okolnosti považujem za dané - musí to tak byť - alebo si viem povedať: môžem sa od toho oslobodiť; (3) či mám zmysel pre perspektívu, (4) žiadna vec, ani bytosť nemá moc nás urobiť šťastnými alebo nešťastnými,

pretože to nezáleží na niečom zvonku, ale vyplýva to z nášho vnútorného postoja - viď Šavlova nenávisť alebo Štefanovo milovanie.[113]

Čo to znamená konkrétne? Predstavme si domácu hádku: „Zase sú tie ponožky pri koši a nie v koši!“ Využime vzorec: (a) je tu mama, ktorá sa snaží o poriadok, veď špinavé ponožky patria do koša; (b) je tu syn, ktorý hodí ponožky vedľa koša, lebo si povie že je to jedno; (c) je tu objektívna skutočnosť - špinavé ponožky na nesprávnom mieste.

Mama presadzuje poriadok. Má pravdu - ale je ako rádio nastavené na jednu stanicu. I neporiadny syn je nastavený len jednu stanicu. Treťou skutočnosťou sú špinavé ponožky. Havária je očividná.

Buď sa celá vec vyrieši autoritatívne: „Ja som tu pani, to znamená, že tu bude tak, ako ja poviem.“ Alebo druhá možnosť - syn si presadí neporiadok svojou drzosťou. Zostávame v spore - havarijný stav. Možné riešenie? Mama by si mohla povedať: ak tvrdím, že to môže byť len tak - nie som ako pokazené rádio? Najdôležitejšia je milovať syna, nie poriadok! Synátor by si mal povedať: „Nemal by som byť zameraný len na svoje pohodlie. Veď som ako rádio, ktoré sa nedá naladiť, ak iný názor je pre mňa neprijateľný.“ Až keď ľudia začnú ladiť svoje srdce na frekvenciu, ktorú voláme milovanie, je riešenie na stole. Kým na to neprídu, spor bude trvať ďalej v rozličných okolnostiach.

Slovenský básnik napísal verše, ktorými to potvrdzuje:
Všetko dobré, koniec zlý, dávno sme si zvykli, zvykli na prehry.
Každý má svoj vlastný hrad, postavený z poloprávd.
Jedna vec je ale tutová, začala sa tretia svetová.
Nemáme čo veľmi ľutovať, najlepšie je začať odznova.[114]

Tretia svetová je vojna osobná, alebo doma, v škole, v každodennej situácií. Preto je to vec tutová. Vzniká preto, že každý má svoj hrad postavený z poloprávd.

Príklad z nemocničného prostredia potvrdí našu úvahu. V operačnej sále sa mladej sestričke pomaly končí pracovný deň. Hovorí operujúcemu chirurgovi: „Mám len jedenásť použitých tampónov, pán doktor, ale použili sme ich dvanásť.“ Doktor hovorí: „Ja som vybral všetky. Reznú ranu ideme zvrieť.“ Mladá asistentka protestuje: „To nemôžeme predsa zašiť, keď sme tam nechali tampón, pacientovi to bude hnisať, použili sme predsa dvanásť tampónov!“ Doktor na to: „ Nestarajte sa do toho, zodpovednosť za operáciu mám ja. Ideme zašívať.“ Na to vybuchla asistentka: „To nemôžete, myslite predsa na pacienta!“ Vtedy sa doktor usmial a zdvihol nohu - ukázal sestričke dvanásty tampón, ktorý vypadol, keď ho vyberal. Usmial sa a povedal: „ A môžeme zašívať ďalej?“[115]

Malá havária: pravdu má on i ona. Je dôležité byť asertívny a postaviť sa na odpor, povedať svoj názor. Rovnako dôležité je vypočuť podriadených a mať ich v úcte. Ale najpodstatnejšie je vždy toto: To, o čo sa hádam, vedie ma k nenávisti alebo k milovaniu? Štefan bol oslávený nie pre tvrdohlavosť, ale preto, že sa dokázal zachovať v ťažkej situácii ako milujúci človek.

Ďakujme Bohu, že nám dáva príklady ľudí, ktorí dokázali v prenasledovaní, v ťažkej životnej situácií i v bežných haváriách života nájsť riešenie. Božia milosť je taká veľká a krásna, že vždy osvetlí naše konanie, ak sa pre neho otvárame.

45 Kopírovať Božiu vlastnosť

Mt 5, 38-48 Milujte svojich nepriateľov
Siedma cezročná nedeľa A : Odpusť nám, ako i my odpúšťame

---

[113] DE MELLO, A.: *Cesta k láske.* Bratislava : Eugenika 2007, str. 33.
[114] FILAN, B.: III. svetová. In: HAMEL, HLADÍK, VARGA: *Labutie piesne.* Bratislava : Ebony 1993, audio CD..
[115] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 18.

V klimatických podmienkach Španielska sa urodí veľa ovocia, a preto je lacné. Naopak, na severe Nemecka je vzácnosťou. Kamióny, dovážajúce španielske ovocie do Nemecka, prechádzajú Francúzskom.

Pestovatelia ovocia v úrodnom Francúzsku chceli predávať svoje ovocie drahšie ako Španieli. Preto sa stávalo – a bola z toho medzinárodná udalosť – že vo Francúzsku na ceste prepadli španielsky kamión, zlynčovali vodiča, zničili všetko španielske ovocie a kamión podpálili. Potom mohli vyviezť do Nemecka svoje ovocie.

Jeden mladý Španiel si konečne zarobil na svoj vlastný kamión, ktorým prevážal ovocie do Nemecka. Kvôli nebezpečenstvu na cestách sa s manželkou rozhodli zostať v Nemecku. Podnikli teda poslednú cestu zo Španielska. S kamiónom plným ovocia prechádzali cez hranice Francúzska. Ale situácia sa zopakovala: zastavili ich, odstavili na vedľajšiu cestu a mužovi začali vyčítať: „Ty si tu predsa už raz bol. Vieš, čo ťa čaká! A opovažuješ sa znovu tadiaľto ísť?!“ Zničili celý náklad, auto podpálili. Ženu nechali horieť v kabíne. Mladý človek sa musel dívať na to, ako horí jeho majetok, jeho životné úspory. Jeho najmilovanejšia osoba horela v aute, a on jej nemohol pomôcť. Všetko, čo si v živote vysníval, bolo znehodnotené.

Koľko zlosti a nenávisti muselo vzniknúť v srdci tohto človeka, keď videl, aký je bezmocný voči bande, ktorá ho likvidovala. Rozhodol sa vrátiť do Španielska a pripraviť pomstu. Zohnal si výbušniny. Opäť prišiel do Francúzska ako turista. Človeka, ktorý mu podpálil kamión s celou dielňou vyhodil do vzduchu. Farmára, ktorý mal na starosti francúzske ovocie, vyhodil s autom do povetria. Činiteľa z vlády, ktorý držal nad všetkým ochrannú ruku, vyhodil do povetria vo vlastnej vile.

Po tomto čine sa vrátil do Španielska a udal sa úradom. Rozpovedal, prečo to urobil, čo spravili Francúzi predtým jemu. Francúzska vláda žiadala o jeho vydanie, aby ho mohli súdiť vo Francúzsku. Ale španielska vláda ho nevydala.

Keď počúvame taký príbeh, s hrôzou zisťujeme, koľko nenávisti môže byť v človeku. Nenávisť je taká hybná sila, ktorá motivuje pre konanie najstrašnejších činov. Predstavte si, že pred vašimi očami zničí niekto majetok a zomrú najmilovanejšie osoby. Nevznikne vo vás hnev? Podľa ľudskej logiky nám neostáva nič iné, než pomstiť sa.

Ak žije syn farmára, ktorý videl, ako vyletelo do povetria auto s otcom, čo urobí? Nepovie si: Ja ti to vrátim ! Nájde výbušniny, príde do Španielska a vyhodí do povetria Španiela. Ale Španiel má kamarátov, bratov a príbuzných, a tí sa dohodnú, že mu to vrátia. Prídu do Francúzska....Tušíte, kam to speje? Reťazová reakcia. Kde sa to zastaví?

Čítal som správu, že v Turecku sa dve rodiny súdia stoštyri rokov. Sudcovia sa z toho už smejú. Prípad už nie je dôležitý, ale spor trvá. Rodiny sú rozvadené. Nevedia o čo, ale súdia sa. Pomsta rodí iba pomstu. A tu záleží na tom, či sa budeme riadiť logikou Ježišovou alebo svojou. Rozum káže pomstiť sa a Ježiš hovorí odpusť.

V evanjeliu čítame slová: „Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nadstav mu aj druhé. Tomu, kto sa chce s tebou súdiť a vziať ti šaty, nechaj aj plášť. A keď ťa bude niekto nútiť, aby si s ním išiel jednu míľu, choď s ním dve. Tomu, kto ťa prosí daj, a neodvracaj sa od toho, kto si chce od teba niečo požičať. ....Milujte i svojich nepriateľov, dobre robte tým, ktorí vás nenávidia, modlite sa za prenasledovateľov“ (Mt 5, 38 - 44).

Najpodstatnejší, najhlbší dôvod, prečo takýto výrok Ježiš predniesol, nie je len spoločenský, sociologický, ale je náboženský, teda teologický. Z hľadiska spoločenského, človek musí priznať, že takýto nárok presahuje jeho sily. „Nehnevaj sa, Pane Bože, ale žiadaš odo mňa niečo, na čo ja nemám sily.“

Keď sa na požiadavku odpustenia pozrieme očami viery, zbadáme, že to dokážeme. Ide totiž o to, že Ježiš by si nedovolil žiadať niečo, čo by v našich možnostiach nebolo. Žiada, aby sme kopírovali nebeského Otca, pretože sa voláme jeho deťmi, synmi a dcérami: „Buďte dokonalí, ako je váš nebeský Otec dokonalý... Boh dáva vychádzať slnku na dobrých aj na zlých, dáva pršať dážď na spravodlivých i nespravodlivých“ (porov. Mt 5, 44-48).

Boh je ten, ktorý miluje ako prvý, hoci človek je ešte ponorený do zla. Ak som úprimný, zisťujem, že v určitej fáze života som bol ponorený do vlastného egoizmu a do zla tak hlboko, že som sa stával nepriateľsky voči Bohu. Alebo som ním pohŕdal, alebo som o ňom pochyboval, alebo som ho odmietal. A každé takéto ponorenie do zla znamená považovať Boha za nepriateľa. No napriek tomu on je Otec, ktorý nás má rád, ktorý nás i v našej chvíli ponorenia do zla, miluje. Výsledok jeho pôsobenia sa prejaví v tom, že máme silu odpustiť tak, ako nám Boh odpúšťa.

Príležitostí je veľa: možno je to suseda z vedľajšieho bytu, ktorej sa pri nastupovaní do výťahu snažíš stále vyhnúť, možno je to príbuzný, čo sa pred tridsiatimi rokmi pohneval s tvojím otcom a odvtedy ho nezdravíš, možno je to spolužiak, ktorý sedí vedľa teba v lavici, a nepozrieš na neho len preto, že žaloval na teba profesorovi, možno je to dievča, tvoja bývala priateľka, ktorá ťa nechala a teraz chodí s iným, možno je to predavač, ktorý ťa oklamal, možno je to niekto z ľudí v politike, ktorí zmýšľajú a rozprávajú ináč ako ty, preto ich vyhlasuješ za nepriateľov. Možno tými nepriateľmi sú teroristi, ktorí pripravujú atentáty a páchajú násilie. Možno tí nepriatelia sú ľudia, ktorí nadávajú na katolíkov, že chodia do kostola, pritom nadávajú aj na kňazov a na Cirkev. A voči tým všetkým Pán Ježiš hovorí: „Milujte ich.“ Nežiada nejakú zhovievavosť, ale žiada skutočne náš postoj žehnania voči tým ľuďom, postoj modlitby.

Človek teda cíti a vidí, že napriek tomu, že to nie je ľahké, je predsa len potrebné obnovovať v sebe dobrú vôľu, Boží postoj, aby sme napodobňovali nebeského Otca. O tom, že sa to dá, svedčí aj nasledujúci príklad, ktorý napísal Jozef Archibald Cronin, lekár, neskôr anglický spisovateľ.

„V roku 1929 som začal pracovať ako mladý lekár v nemocnici v Nord Hammerlande. Raz večer priniesli šesťročného chlapca“, píše lekár, „mal záškrt a hrozne sa dusil. Bolo ho treba ihneď operovať, ale ja som nikdy predtým taký zákrok nerobil. Pozoroval som ošetrovateľku, ako kladie telo chrčiaceho chlapca na stôl a po chrbte mi stekal studený pot. So skalpelom s roztrasenou rukou som prvýkrát urobil hlboký rez uprostred útleho hrdla dieťaťa. Hovoril som si: ´Ja to dokážem, musí sa to podariť, ja ho musím zachrániť!´

V skrvavenom reze sa objavila belavá priedušnica, a potom prúd vzduchu začal plniť chlapcove chradnúce pľúca. Celý hrudník sa začal pravidelne nafukovať. Keď som videl, že chlapcovi sa začalo uľavovať, radosťou chcelo sa mi kričať. Do toho otvoru v priedušnici som zaviedol kovovú rúrku, ranu som zašil a sestrám som prikázal, aby dávali na chlapca pozor. Vrátil som sa hrdý do svojho bytu, hrdý na svoju prvú operáciu a sníval som o svojej doktorskej kariére.

Asi o štyri hodiny“, pokračuje lekár vo svojich spomienkach, “ma prebudilo prudké búchanie na dvere. Na chodbe stála mladá ošetrovateľka: ´Poďte rýchlo, pán doktor!´ Ona totiž zadriemala pri chlapcovi a keď sa zobudila, zbadala, že rúrka je upchatá a dieťa nedýcha. Namiesto toho, aby vyčistila rúrku, vysala hlien, stratila hlavu a neodpustiteľne sa prehrešila tým, že začala v panickom strachu behať, hľadať pomoc u iných a hľadať mňa. A kým ma našla, kým som sa dostal na chlapcovu izbu, nedalo sa už nič robiť.

Vtedy ma zachvátila strašná zlosť. Jednak preto, že sa zbytočne premárnil ľudský život, jednak preto, že môj prvý zákrok neskončil tak, ako som chcel. V tej zlosti som sa rozhodol, že celý prípad ohlásim, aby takú sestričku okamžite prepustili z roboty a vyškrtli ju zo zoznamu ošetrovateliek. Jej zdravotnícka kariéra skončila. A tak som namočil pero do atramentu ako do žlče, a napísal som hlásenie. Potom som vinníčku predvolal, všetko jej prečítal. Bola bledá, bezmocná, skoro omdlievala, ani sa neospravedlňovala, ani sa nevyhovárala. ´Naozaj k tomu nemáte čo povedať?´ Iba kývala hlavou záporne, ale zrazu z nej vyhŕklo: ´Dajte mi, prosím vás, ešte jednu príležitosť.´

Také dačo som nečakal. Od detstva som bol vychovávaný v zásade, že každý zlý skutok má byť potrestaný. To si vyžaduje spravodlivosť. Preto som kývol rukou, aby odišla. Hlásenie

som dal do obálky, zalepil ju a ešte v noci som list odniesol na vrátnicu do schránky. Do rána som nemohol zaspať. Hlavou mi prebiehali obrazy postele, chlapčeka, ošetrovateľky a tie slová: ´Pán doktor, dajte mi ešte jednu príležitosť.´ Napadlo mi, čí to je hlas ? Moja túžba po pomste, ktorá mnou hýbe, je to spravodlivosť? Prečo Ježiš povedal: ´Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame svojím vinníkom?´ Prečo nám kázal milovať aj nepriateľov? Ráno som vybral list zo schránky a na mieste som ho roztrhal.“

Doktor končí svoje spomienky takto: „Odvtedy prešlo dvadsať rokov. Dnes táto ošetrovateľka, ktorá sa vtedy veľmi previnila, je hlavnou sestrou v najväčšom domove pre deti postihnuté vojnou vo Welse. Jej terajší obetavý život môže byť príkladom pre všetky zdravotné sestričky. Zbadal som v novinách jej fotografiu, okolo nej hŕba detí. V jej pohľade sa zračila únava, ale očká detí boli veselé a plné vďaky. A ja som pochopil, aké dôležité bolo, dať jej vtedy ešte jednu príležitosť.“

Tento príbeh je skutočný, pravdivý a vierohodný. Koľkokrát nás zachváti zlosť a hnev ? Koľkokrát aj my musíme dať iným ešte jednu príležitosť ? Koľkokrát potrebujeme, aby nám iní dali príležitosť ? Aj pred Bohom sme v postoji: „Bože, buď mi milostivý, daj mi ešte jednu príležitosť.“ Ak sme si vedomí, že potrebujeme, aby druhí nám dali šancu, nemá pravdu Ježiš, keď nás učí: „Milujte aj svojich nepriateľov“, čiže daj jednu príležitosť aj druhému, ktorý sa previnil?

Nech teda Pán svojou milosťou nám pomáha, aby sme dokázali uskutočniť tieto slová: „Milujte svojich nepriateľov, modlite sa za prenasledovateľov, buďte synmi nebeského Otca, ktorý dáva vychádzať slnku na dobrých i na zlých.“ (Mt, 5, 44-45).

46 Súdny a modlitebný tribunál

Mt 18,15–20 Ak ťa počúvne, získal si svojho brata
Dvadsiata tretia cezročná nedeľa A : napomínanie

V jednom vtipe sa hovorí o mužovi, ktorý bol za zločin odsúdený na elektrické kreslo. Pýtali sa ho, aké je jeho posledné želanie? A on odpovedal: „Mojím želaním je, aby ma v poslednú chvíľu života, sudca držal za ruku!“

Je to ironické vyjadrenie pomstychtivosti človeka. Elektrické kreslo sa dostáva za nejaký trestný čin. Nielen za obyčajný priestupok, za porušenie morálky, alebo etikety, ale za viacnásobný zločin lúpeže, znásilnenia, vraždy... V každej spoločnosti sa musí riešiť tento problém: ako sa vysporiadať s jedincom, ktorý koná zlo? Ako ho potrestať, keď ubližuje iným?

Podobný problém bol aj v časoch Ježiša z Nazareta. V Matúšovom Evanjeliu čítame: Po prvé: „Ak tvoj brat zhreší, napomeň ho.... Po druhé: „Ak ťa neposlúchne, zavolaj si dvoch alebo troch svedkov...“ A po tretie: „Povedz to Cirkvi“, čiže farnosti, určitému zhromaždeniu veriacich (porov. Mt 18, 15-18). Tieto slová sa dajú porozumieť vtedy, ak rozlíšime tri pohľady na problém. Prvý bude právny, druhý psychologický a tretí teologický.

Z právneho hľadiska musíme siahnuť do zákonníka, ktorý mali Židia v tom čase k dispozícii. Volali ho Tóra, Mojžišov zákon, čiže prvých päť kníh Biblie. V knihe Levitikus čítame: „...Budeš trestať svojho blížneho podľa práva a neponesieš následky jeho hriechu.“ (Lv 19, 17). Každý priestupok má následok pre vinníka i pre spoločnosť. Človek, ktorý koná zlo, stáva sa aj Božím protivníkom. Pretože Božia predstava je, aby svet bol spravodlivý, zdravý. Ak niekto kazí túto Božiu predstavu o svete, stáva sa jeho protivníkom. Veriaci človek vedel: nemožno sa len beztrestne pozerať a mlčať. Bolo by to nezodpovedné. Nemožno byť ako pštros, ktorý dá hlavu do piesku. Proti zlu sa treba ozvať. To je úloha a starosť rodičov, učiteľov, vedúcich pracovníkov, predstaviteľov štátu.

Obsah náboženského zákona nesmeroval k tomu, aby človeka odsúdili, ale išlo o to, ako zločinca získať. Najprv cez napomenutie. „Ak sa tvoj brat prehreší proti tebe, napomeň ho“ (Mt 18, 15) V gréčtine napomenúť je vyjadrené slovom *elenchein*, to znamená, odkrývať,

usvedčovať, karhať. Čiže odkry človeku pravdu, alebo iný pohľad. Samozrejme, že malo by to byť bez hnevu, bez kriku, v pravde, s láskou, hoci to nie je jednoduché.[116]

Ak zločinec neposlúchne, ak nerobí pokánie, nasleduje trest, väzenie, čiže vylúčenie, izolácia, exkomunikácia. V pravidle zakotvenom v Mojžišovom zákone, vidieť pokus určitých náboženských skupín o právne upevnenie Božej vôle v ľudskom spoločenstve, čiže ide o spojenie morálky a práva. Formulácia je právna, hoci obsah je skôr morálny. „Čo zviažete na zemi, bude zviazané i v nebi, čo rozviažete na zemi, bude rozviazané i v nebi“ (Mt 18, 18). Každá náboženská skupina začína svoju činnosť charizmaticky, s nadšením pre Božiu vec, no postupne sa musí inštitucionalizovať, prijať určité štruktúry a zásady, poriadok, ktorý je zapísaný.

Psychologický pohľad na zločinca odkrýva pozadie činu, detstvo, neusporiadanú rodinu, záškoláctvo, atď. Samozrejme, že pocitmi nemožno všetko ospravedlňovať. Ale mnohokrát vidno vo filmoch a rozličných príbehoch, že človek, ktorého treba odsúdiť, bol od detstva nemilovaný. Nikto ho za ruku nedržal, nikto ho nepohladil. On nikoho nedržal za ruku, nikoho nepohladil, nikoho nemal rád. Preto končí na elektrickom kresle.

Za každým zlom treba vidieť nedostatok lásky. Ak vidím skupinu pankáčov na ceste, čierno oblečených, reťazami ovešaných, pôsobiacich strach, viem, že sú z neusporiadanej a neúplnej rodiny. Nemajú kam ísť, vytvárajú gang, rastú do divoka, lebo niet nikoho, kto by ich pohladil, možno ako „stromček“ ostrihal, napomenul a pomohol byť normálny. Zlo je zapríčinené nedostatkom lásky, a tak tam, kde lásky niet, vládne zlo. Ale kde je dostatok lásky, kde je zdravá rodina, komunikácia medzi rodičmi a deťmi, tam sa životu darí. Keď sa človek nechá viesť prikázaním lásky, otvárajú sa mu oči. Keď človek nie je milovaný, stáva sa slepým.

Po právnom a psychologickom pohľade, poďme k tretiemu, teologickému, náboženskému. Evanjelium totiž prináša určitú novotu. Hovorí „Zavolaj dvoch-troch“ (Mt 18, 16), čiže vytvorte súdny tribunál, aby sa vyjadrili k prípadu tohto človeka. To sa robí aj v civilnej spoločnosti. Rozdiel medzi civilným a cirkevným súdom je však v tom, že cirkevná obec (ecclesia) sa môže stretnúť, modliť sa a prosiť Boha, „lebo kde sú dvaja, traja zhromaždení v mojom mene (čiže tribunál), tam som aj ja medzi nimi“, hovorí Kristus (Mt 18, 20). Ich výrok nemusí byť súdny, ale je prosbou o Božie milosrdenstvo pre zločinca.

Túto vetu nachádzame v rabínskych komentároch k Mojžišovmu zákonu: „Avšak keď medzi dvoma, ktorí sú pospolu, sú slová Tóry, potom je medzi nimi aj Schina (po židovsky - Božia prítomnosť)“. Čiže ak sú medzi ľuďmi slová Písma Svätého, je medzi nimi Božia prítomnosť. Z toho je odvodené, čo čítame v Evanjeliu: „Kde ste dvaja, traja v mojom mene, tam som i ja medzi Vami“ (Mt 18, 20). Výsledkom je, že ľudia prestávajú pôsobiť len ako súdny tribunál civilný, lebo sa stali tribunálom modlitebným. Takému je prisľúbená prítomnosť Ducha Božieho. Ak sa cirkevné spoločenstvo bude modliť, môže sa zločinec obrátiť. Naplní sa Boží zámer vyjadrený slovami: „Nalomenú trstinu nedolomí, hasnúci knôt nedohasí.“ (Iz 42, 1-4) Keď sa Peter pýtal, či až sedemkrát má odpustiť, Ježiš mu odpovedal, že „až sedemdesiatsedemkrát“ (Mt 18, 21-22). Alebo: „Choďte a naučte sa, čo to znamená, milosrdenstvo chcem, a nie obetu“ (Mt 9,13).

Evanjelium sa vyjadruje k aktuálnej téme, lebo stále sú ľudia, ktorí robia zlo. Lenže náš postoj nemá byť vedený násilím a nenávisťou, ale dôvernou modlitbou. Boh urobí svoju prácu i v srdci zlého človeka.

Ilustráciou tejto pravdy je aj nasledujúci príbeh. Vraj ďaleko od dediny, na kopcoch, v samote žil mních. Obyvatelia ho považovali za zbožného a svätého človeka. Ale po čase sa dozvedeli, že mních si do svojej pustovne zobral ženu. On, ktorý mal sľub chudoby, čistoty a poslušnosti, zrazu niečo iné hovoril a niečo iné robil. On, ktorý viedol zasvätený život, previnil sa voči zásadám, ktoré hlásal, lebo tajným spôsobom prechovával vo svojej pustovni

[116] Porov. LIMBECK, M.: *Evangeliumsv. Matouše. Malý stuttgartský komntář.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996, str. 202-204.

ženu. Zbožní veriaci v dedine ho obžalovali. Šli k miestnemu biskupovi Amonésovi a sťažovali sa, aké pohoršenie dáva mních. Keď ich staručký biskup vypočul, povedal: Obžalobu, akú vznášate, treba overiť. Musíme sa na to miesto vybrať, a zistiť, ako sa veci majú.

V dohodnutom čase išla celá dedina do pustovne. Biskup všetkých predbehol a kráčal na čele. Keď mních videl, že sa k nemu zdola blíži zástup, uvedomil si, čo asi sa deje, a rozhodol sa ženu skryť. Schoval ju do suda a prikryl vekom. Keď biskup prišiel do pustovne, bleskurýchle sa zorientoval. Pochopil situáciu a prvé čo urobil, ako unavený človek, sadol si na sud. Prišli ľudia, všade hľadali a nakoniec nič nenašli. Vtedy staručký biskup prehovoril: Teraz by ste mali kľaknúť a ospravedlniť sa za to, že ste ho obžalovali. Keď všetci odišli a vrátili sa domov, biskup sa rozlúčil s mníchom so slovami: Porozmýšľaj o sebe. Dávaj na seba pozor!

Týmto príbehom sa chce podčiarknuť pravda, že milosrdenstvo je viac ako spravodlivosť. Bez neho ostáva zlo v zamotanom kruhu. Biskup podal mníchovi pomocnú ruku. Ostatní zovreli ruky do pästí. Kristus navrhuje zložiť ruky do modlitby. Spoločnosť navrhuje priviazať zločincovi ruky na elektrické kreslo. Väzeň na elektrickom kresle navrhuje držať sudcu za ruky...

Keď nás Boh drží za ruku, to znamená, že nás má rád a vedie nás správnym smerom. Ak sa aj my držíme Božej ruky, nemusíme sa ničoho báť. Ježiš sa snažil ľuďom ukázať: Držte sa Boha za ruku a uvidíte, že medzi vami bude menej zla a sebectva a viac milosrdenstva a lásky.

VI. Dozrievanie

47 Posvätnosť voľného času

Mt 11, 25−30 Som tichý a pokorný srdcom
Štrnásta cezročná nedeľa A : sústredené ticho a výkon

Pripravuje sa návrh zákona, podľa ktorého človek, prechádzajúci cez cestu bude mať zakázané používať mobil, diskman, walkman, atď. Ak nie je sústredený na prechádzanie, ale telefonuje, alebo počúva hudbu, môže ohroziť seba alebo aj iných, pretože sa môže stať dopravná nehoda. Je to svojím spôsobom kuriozita, no na druhej strane je za tým ľudská a štatistická skúsenosť.

Samozrejme, že nesústredenosť nemusí byť len pri prechádzaní cez cestu. Niekedy pozorujete mladých ľudí, ako sedia doma a hovoria, že sa učia, lebo majú knihu pred sebou, no v izbe hrá naplno hudba. Podľa vás počúvajú hudbu, podľa nich čítajú. Niekedy hovoríme, že večeriame, ale v skutočnosti sledujeme televízne vysielanie. Ženy šoférujú, a pritom si robia makeup. Dá sa povedať, že nie sme tam, kde práve sme. Ide o nesústredené prežívanie prítomnosti.

Za správne, normálne a prirodzené treba považovať to, čo povedal múdry mních: „Keď jem, tak jem, keď spím, tak spím, keď sa prechádzam, tak sa prechádzam, keď sa s niekým zhováram, tak sa s ním zhováram....“ Ale ak sa s niekým zhováram a myslím na to, že už mi treba ísť inde, ako sa zhováram? Kde vlastne som? Tento problém je dôsledok hektickosti, v ktorej žijeme.

Keď Ježiš z Nazaretu niekoho uzdravoval, tak bol sústredený na toho, koho uzdravoval. Keď kráčal po poli, tešil sa z klasov, alebo z viniča, o ktorých hovoril podobenstvá. Keď sa rozprával s učeníkmi, bol koncentrovaný na nich. Nemal nejaký termín, kde by musel ešte stihnúť ďalšiu poradu. Prítomný okamih prežíval naplno.

V evanjeliu Ježiš predkladá pozvanie: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním... Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoje duše“ (Mt 11, 29).

Všetci sa tešíme, keď máme voľný čas, odpočinok. Ale voľný čas ešte nie je voľný skutočne, lebo ho niečím naplniť treba. Naoko máme voľný čas, ale potom musíme vymýšľať voľnočasové aktivity, ináč by sme sa nudili, alebo čas zle prežívali. Existuje učebný predmet: pedagogika voľného času. Lebo niekedy voľný čas urobíme pracovným časom, resp. iné pomenovanie mu dáme, ale rovnako sme aktívni. Nie je to aktivita, ktorá je nám prikázaná zvonku, zvolili sme si ju sami, ale so skutočne voľným časom to nekorešponduje.

Rimania prežívali voľný čas ako čas mimoriadny, posvätný, ktorý patril iba im, ktorý si užívali. Po latinsky to znie: ótium. Nik v tom čase nesmie rušiť, v tomto posvätnom čase je človek sám so sebou. V kontakte so zdravým a posvätným priestorom v sebe. To je pôvodný význam slova voľný čas - pokoj, mier, duševná pohoda. [117]

Každý potrebuje v živote také miesto, ktoré je preňho posvätné, a na ktoré je ostatným vstup zakázaný. A tieto miesta v sebe treba chrániť. To je posvätný priestor, ktorý nás chráni pred nadmernými požiadavkami vonkajšieho života. V tomto posvätnom priestore, ak si ho v sebe chránime, nachádzame kontakt so sebou a kontakt s Bohom. Posvätný priestor v nás je tým, čo nám robí dobre, lebo hojí naše rany, čistí sa, čo bolo zakalené. Má teda liečivý účinok. Prím nehrajú všelijaké vonkajšie záležitosti. V posvätnom priestore smiem robiť to, čo mojej duši a telu robí dobre. A potom sa po takto prežitom čase - posvätnom, čiže voľnom, môžem vrátiť do iných aktivít.

Správne prežívaný čas (voľný aj pracovný) súvisí s osobným biorytmom, v ktorom by sme sa mali pohybovať. Sme súčasťou prírody, ktorá má svoj stanovený rytmus. Muži sú iní než ženy, deti sú iné ako starí ľudia a každý musí objaviť svoj rytmus, aby jeho život mohol byť tvorivý a plodný. Nedá sa pre nikoho stanoviť presná norma. Sú ľudia, ktorí ráno vstanú skôr a veľa vykonajú predpoludním. Iní viacej urobia večer, atď. Pravda je taká, že správne prežívanie času vyžaduje po prvé: sústredenosť v prítomnom okamihu (porozumieť a vážiť si ho ako dar Boží) a po druhé: porozumenie voľnému času. Lebo ak voľný čas nie je posvätným, človek bude vyprázdnený. Ovocím hľadania posvätného priestoru je pokoj v duši, čo Ježiš nazýva: „nájdete odpočinok pre svoju dušu“ (Mt 11, 29).

Nepokoj, neodpočinok vyvoláva naše ego, pretože ľudské „ja“ stále vťahuje do seba všetko, čo robíme. Naše ego nikdy nemá dosť, vždy chceme mať viacej. Vždy sa chceme jagať pred ostatnými, vždy chceme vládnuť, atď. Toto ego nemôžeme zničiť, lebo by sme nemohli žiť. Ale jednu vec môžeme urobiť: ak si nájdeme čas pre ticho, dozreje v nás poznanie, že naše ego nás mnohokrát klame, lebo sa prejavuje v ilúziách, ktoré si vytvárame o živote. A v tichu nájdeme pravdu o sebe. Žijeme sa totiž ilúziou, že všetko máme pod palcom, že sme najlepší, že dosiahneme, čo chceme, ale práve toto ego treba opustiť. Opúšťanie vlastného ega sa deje v posvätnom priestore voľného času, v ktorom sme v tichu v kontakte s Bohom. [118]

Majster Eckhart, mystik z 13.storočia, hovoril o tom, že pokojný človek bude vtedy, keď ho neovládajú žiadne vášne. Píše, že taký človek by sa musel vzdať (1) materiálnych vecí; (2) priateľských vzťahov, čiže nelipnúť na nich; (3)„Duchovný človek musí opustiť aj Boha.“ Znie to paradoxne, ale majster Eckhart vedel, že často sa pridŕžame vlastných predstáv o Bohu. A aby sme sa mohli naozaj otvoriť pravde a láske, musíme opustiť naše obrazy o Bohu. A to sa deje v tichu, v posvätnom priestore voľného času.

Preto Ježiš povedal: „Poďte ku mne, ktorí sa namáhate a ste preťažení. Učte sa odo mňa a nájdete odpočinok pre svoje duše.“ (Mt 11, 28-29). Keď takto pochopíme používanie času, umožní nám to pozerať na svet bez toho, aby sme ho menili. Naše nešťastie je v tom, že sa síce pozeráme na svet a na okolie, ale zároveň s mnohými predstavami o tom, ako by všetko malo byť ináč. Tak sa vlastne zabúdame tešiť z toho, čo je. Iba v odpútaní sa od ega, ktoré nás znepokojuje, dokážeme nájsť odpočinok pre svoju dušu.

---

[117] ŠPAŇÁR, J.: *Latinsko slovenský slovník.* Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1969, str. 443.
[118] Porov. GRŰN, A.: *Hľadanie vnútornej rovnováhy.* Bratislava : Don Bosco 2007, str. 25.

Záverečná ilustrácia nám túto úvahu potvrdí. V Číne rastie zvláštna rastlina. Keď ju zasadíte, prvé štyri roky vôbec nerastie. Aspoň človeku sa to tak zdá. Mal by pokušenie vykopať ju a zasadiť niečo, čo vidno, že rastie. Ale trpezliví čínski záhradníci vedia svoje. Preto rastlinku trpezlivo okopávajú, polievajú, aj keď je stále rovnako malá. A potom sa čosi stane. V priebehu piateho roka vyrastie zrazu počas dvoch mesiacov do trojmetrovej i väčšej výšky. Je to čínsky bambus. [119]

Symbolické na tom sú obdobia čakania, ticha, akoby sa nič sa nedialo, a potom zrazu niečo vyrastie. U nás je obdobie modlitby, pokoja, posvätného priestoru, a potom zrazu sa môže ukázať človek aktívny, tvorivý, plodný, môže mať rôzne výsledky. Samozrejme že doba ticha a výkonu sú rôzne. Rastlina je predsa niečo iné ako človek. Ale dôležitý je princíp. Potrebujeme čas prežívať s Bohom, v tichu, čiže v posvätnosti, a čas, v ktorom podávame výkony, pretože ako ľudia sa realizujeme svojou každodennou prácou a činnosťou.

Sme vďační za evanjelium, a za to, že Ježiš sa stáva naším Učiteľom v tom, ako správne prežívať svoje dni, ako využívať voľný čas, ako si dopriať a naplniť čas dovolenky, čas prázdnin. Všetok čas je Boží dar a my sa v ňom môžeme stať tvorivými ľuďmi.

48 Formovanie podľa Božieho slova

Mt 13, 1-23 Rozsievač vyšiel rozsievať
Pätnásta cezročná nedeľa A : test

Po mori sa plavila veľká jachta s názvom: „Zlé správy“. Na otázku: prečo ju tak pomenovali – kapitán odpovedal: „ Mám rád preteky na jachtách. A každý vie, že zlé správy sú najrýchlejšie.“[120]

Klebety, pletky, tajné známosti, podozrenia z korupcie sú informácie, ktoré sa naozaj šíria najrýchlejšie. Dokazujú to bulvárne časopisy. Dobré správy sa šíria pomalšie.

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta zvestoval „euanghelion“ - dobrú zvesť o tom, že Boha máme pokladať za Otca, ktorý nás má rád a že aj my by sme sa navzájom mali milovať. Keby bol Ježiš povedal nejakú klebetu na cisára - to by sa bolo rozšírilo bleskovo. Ale keďže zvestoval Božie slovo, jeho šírenie bolo závislé od slobodnej vôle človeka, mnohokrát ťarbavej. V tejto súvislosti povedal Ježiš podobenstvo o rozsievačovi (Mt 13, 1-23). Klebeta (zlá správa) nachádza živnú pôdu u každého. Božie slovo (dobrá správa) nachádza prijatie iba u toho, kto sa mu s vierou otvorí.

Urobme si malý test na tému: ako prijímame slová zo Svätého Písma? Nebudeme skúmať kazateľov (či kážu dlho, alebo krátko, zaujímavo alebo nudne) - budeme skúmať seba a hľadať odpoveď na otázku: akou pôdou som ja? Odznejú štyri skupiny a vy sa počas počúvania zaraďte do niektorej z nich. Na konci test vyhodnotíme.

Prvá skupina poslucháčov, hovorí Ježiš, je ako udupaná, tvrdá cesta, vysypaná štrkom zvykov. Semienka na ňu padajú bez toho, aby sa jej dotkli. Sem patria ľudia, ktorí si vypočuli už mnoho kázní, žiadna ich však nezmenila. Nič od kázania neočakávajú a ani im na tom nezáleží. Božie slovo ich nudí, ľutujú čas, ktorý pri ňom stratili. Pri počúvaní Božieho slova zaspávajú, alebo snívajú, zaoberajú sa svojimi starosťami, svojimi záujmami. Nepatríme medzi nich?

Druhou skupinou poslucháčov sú ľudia povrchní (v podobenstve okraj cesty). Sú síce vnímaví a nadšení, ale bez potrebnej hĺbky. Sami seba dobre nepoznajú, a tak si ani neuvedomujú, v akej miere ich návyky, sebectvo a vrtkavosť odporujú Božiemu slovu. Ľahko vzplanú a veria, že sú na správnej ceste, lebo boli veľmi dojatí. Aj si pritom poplačú. Všetky slová ich dojímajú, ale žiadne ich nemení. Každému vychvaľujú kazateľa, ale sú natoľko

[119] Porov. *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent Orion 2006, str. 215.
[120] Poslala WATSONOVÁ, L.: Svätá pravda. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2008, str. 73.

sebavedomí, že pokladajú za dostatočné to, že ho vypočuli a súhlasili s ním - nemusia sa už o nič iné snažiť. Nepatríme medzi takýchto ľudí?

Tretia skupina poslucháčov je ako tŕnistá pôda. Horlivo pracujú a myslia si, že ich súčasný život je už dosť naplnený, takže majú právo zanedbávať život večný. Považujú sa za príliš inteligentných, aby sa sklonili pred jednoduchosťou evanjelia. Vždy nájdu nejakú námietku, dôvod nesúhlasu, nedostatok a výhovorku, aby na to slovo nemuseli myslieť. Pri počúvaní polemizujú s kazateľom, a vždy vychádzajú ako víťazi. To je najhoršie: z vlastnej vôle nechať narásť tŕne svojej pýchy, svojho pohoršenia, posmeškov, ktoré udusia semienko, čo ich ohrozuje. Slovo v sebe rýchlo udusia zo strachu, že by ich mohlo ovplyvniť.

Aká je štvrtá skupina - dobrá pôda? To sú tí, ktorí sa našli v niektorej z troch predchádzajúcich. Čiže tu je výsledok testu: ak ste si pri prvej skupine povedali - sem patrím, to sa mňa týka, veru, Bože, som tvrdý ako kameň; alebo, ak ste pri druhej skupine uznali - to sa hovorí o mne, lebo som povrchný; alebo ak ste si pri tretej povedali: ja som tŕnie - uisťujem vás, že nepatríte ani do prvej, ani do druhej, ani do tretej skupiny, ale patríte do štvrtej, teda ste dobrou úrodnou pôdou. Vďaka pokornému priznaniu si, ste ľuďmi uvažujúcimi, rozjímavými, s ustálenou povahou, teda dobrá pôda, v ktorej môže Slovo vyklíčiť a priniesť ovocie.

Ale ak ste si pri prvej skupine povedali - to sa jeho týka; ak ste pri druhej skupine mysleli - to o nej hovorí; ak vám pri tretej skupine napadlo, koho sa to týka a čakali ste na štvrtú - dobrú pôdu, do ktorej patríte vy, tak sa mýlite. Dobrá pôda je človek, ktorý sa našiel v troch predchádzajúcich.

Pred päťdesiatimi rokmi sa belgický teológ Luis Evely sťažoval, že si ľahko spomenieme na včerajší film, divadlo, koncert... Ale aké bolo evanjelium minulú nedeľu? Často naň zabudneme skôr, než sme vyšli z kostola. Dokážeme vyrozprávať dej filmu, alebo divadelného predstavenia, ktoré sme videli. Hlavou nám víria refrény piesní, ktoré si stále pospevujeme. A Božie slovo? - skĺzne po nás bez toho, aby nás niečím poznačilo.[121]

Úloha pre náš život je jasná: dovoliť Božiemu slovu aby sa nás dotklo, pretváralo nás a formovalo. Zmagnetizované železo unesie štrnásťkrát viac, než samo váži. Božie slovo prijaté s vierou dokáže zmagnetizovať náš život tak, že tridsať, šesťdesiat, stokrát viac dobrého vykonáme. Vo viere máme silu odpúšťať, byť milosrdní, trpezliví, tolerantní a čestní ľudia.

Zakončime našu úvahu krátkou skúsenosťou. Mladý murár pomáhal pri búraní domu, ktorý bolo treba prestavať. Pri otĺkaní omietky našiel v stene namiesto jednej tehly veľkú zamurovanú knihu. Bola to Biblia. Rozmýšľal: Ktovie, ako sa sem dostala? Nezaujímal sa o náboženstvo, ale cez obedňajšiu prestávku sa pustil do čítania. Doma večer pokračoval, čítaval častejšie a postupne nachádzal slová, ktoré Boh adresoval aj jemu. A jeho život sa zmenil.

Po dvoch rokoch ho firma poslala do Saudskej Arábie. Robotníci tam bývali v malých izbách. Raz večer jeho spoločník pozoroval, ako číta Bibliu. „Čo to robíš?“ - pýtal sa ho. „Čítam.“ -„Bibliu? To všetko sú táraniny! Priznám sa ti, že raz som zamuroval Bibliu do domu, keď sme robili blízko pri Miláne. Bol by som zvedavý, aká sila by jej pomohla dostať sa z toho múra?

Mladý muž prekvapene pozrel na svojho spoločníka: „Čo by si povedal, keby som ti tú Bibliu ukázal?“ „Spoznal by som ju, lebo som si ju označil“. Mladý murár podal svojmu spoločníkovi Bibliu. Je to ona? Zalistoval v knihe a zamračil sa. Bola to tá istá Biblia, ktorú kedysi zamuroval so slovami: bol by som zvedavý, aká sila by jej pomohla dostať sa z toho múra. Murár na to odpovedal: „Pozri, našiel som ju, a ako vidíš, vrátila sa aj k tebe.“

Tento príbeh ukazuje, že Písmo sväté môže byť darom pre toho, kto ho ako dar chce prijať a čítať jeho slová. Jeden vezme a zamuruje, iný vezme a spochybní, tretí vysmeje.

---

[121] Porov. EVELY, L.: *Evangelium k nám mluví.* Samizdat 1970, str. 3.

Ľudský postoj voči daru môže byť rozličný, ako pôdy v evanjeliu. Najužitočnejšie je Písmo vtedy, keď ho s vierou čítame a nachádzame v ňom riešenia pre život.

Ďakujme za poznanie radostného posolstva, s ktorým na mori života zažívame nádhernú „plavbu jachtou“.

49 Nie nádych a výdych, ale vyrazený dych

Mt 16, 13 - 19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Sv. Petra a Pavla : poznať - milovať

Ktosi zaujímavo povedal: Život sa nemeria počtom nádychov a výdychov, ale počtom chvíľ, ktoré nám vyrazili dych“. Počet nádychov a výdychov určuje iba dĺžku života, ale to, čo robí život životom je očarovanie, chvíle, keď nás niečo zaujalo, prekvapilo, potešilo, niečo sa nás dotklo.

Apoštolom Petrovi a Pavlovi „vyrazilo dych“ stretnutie s Kristom. Napr. na Ježišovu radu zájsť na hlbinu a spustiť siete na lov, Peter so spoločníkmi chytil toľko rýb, že ich nevládali vytiahnuť na breh. Keď sa sami namáhali - nechytili nič (porov. Lk 5, 1-11). Inokedy im „vyrazilo dych“ utíšenie búrky na mori (porov. Mt 8, 23-27). Vari „nevyrazil dych“ Petrovi láskavý pohľad Krista, napriek jeho zapretiu na Kajfášovom dvore?! (porov. Mt 26, 69-75). Po Ježišovej smrti a zmŕtvychvstaní bol Peter napriek svojej nehodnosti ustanovený pápežom (porov. Jn 21, 15-19). Okolo roku 44, počas vlády Herodesa Agripu, bol Peter uväznený. Cirkev sa modlila za neho a on sa dostal z väzenia, hoci pri ňom boli dvaja strážcovia (porov. Sk 12, 1-11). Vtedy neexistovala mediálna kampaň, že by bol Peter oslobodený na nátlak verejnosti. To čo zažil, bol zázrak. Stretnutie s Kristom Petra obohatilo a oslovilo tak, že nemohol urobiť nič iné, než ísť za ním, byť jeho apoštolom, hlásať jeho posolstvo a dať zaňho život. Lebo Kristus vniesol do jeho života radosť, oslovil ho, prišiel s niečím, čo Petrovi „vyrazilo dych“.

Podobne to bolo s Pavlom z Tarzu. Vysoko vzdelaný, mladý, presvedčený Žid, zatváral kresťanov do väzenia. No na ceste do Damašku zažil stretnutie: Kto si Pane ? On mu povedal: Ja som Kristus, ktorého ty prenasleduješ (porov. Sk 9, 1-19). Po obrátení kázal a napísal toľko listov, že z jeho teológie žijeme dodnes. Stretnutie s Kristom mu akoby vyrazilo dych. Lebo život sa meria chvíľami, v ktorých sme nad niečím žasli.

Čo konkrétne očarilo Petra i Pavla? Čo mal Ježiš také výnimočné? Bola to láska, s ktorou ich oslovil. Bol to spôsob poznania. U Ježiša poznať, znamená milovať.

V bežnom živote veci poznávame tak, že ich ovládame. Poznať napríklad televízny prijímač, znamená stlačiť ovládač, aby fungoval, ako chceme. Ale poznať človeka, neznamená ovládať ho, lebo by sa vzoprel. Kto stojí o to, aby sme mu vyčítali jeho chyby, nedostatky, kritizovali ho, alebo mu ubližovali? Poznať človeka, znamená mať ho rád. Prestať sa starať len o seba a začať sa starať o radosť druhého. Takýto čin je poznanie láskou.

Kristus poznáva láskou nielen Petra, Pavla, ale každého človeka. Každý si môže pomyslieť: Kristus ma nepozná tak, že by ma ovládal. Jeho poznanie o mne je, že ma miluje, odpúšťa moje nedostatky. Pri každej omši počúvame: Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Ľudia ma poznávajú tak, že ma ovládajú a chcú mnou manipulovať. Ježiš ma poznáva láskou.

Peter navyše pochopil, že poznanie láskou, dáva vládu nad sebou. V evanjeliu čítame: „Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva“ (Mt 16, 19). Boh dovoľuje človeku vstúpiť do jeho priestoru: tebe, človek, na tejto zemi dávam kľúče od Božieho kráľovstva. Človek je pánom a Boh je sluhom. Nemal by každý z nás povedať: Pane, ja nie som toho hoden? Som človek jednoduchý a hriešny, keby si ma lepšie poznal.... Ale on povie: Dávam ti kľúče od Božieho kráľovstva! Toto je poznanie láskou, ktoré má o mne Boh. Nemalo by to aj mne „vyraziť dych?“

Vďaka vedomiu, ako sme milovaní, môžeme posolstvo o láske šíriť ďalej. Zmyslom sviatku Petra a Pavla nie je len uvažovať o primáte pápeža, dejinách Cirkvi, jej štruktúrach, ale odpovedať na otázku z evanjelia: „Za koho ma pokladáte vy?“ (Mt 16, 15). Ako ma poznáš, človek 21. storočia? A moja odpoveď: Kriste, chcem ťa poznať tak, že ťa chcem milovať. Daj

mi silu, aby som aj iných ľudí poznával tak, že ich budem chápať, milovať, pomáhať im a nie ovládať ich.

Nasledujúci príbeh ilustruje poznanie láskou. Odohral sa v 19. storočí. Henry Dunant (1828-1910), obchodník zo Ženevy, pochádzal z bohatej rodiny. Keď mal tridsaťjeden rokov, rozhodol sa cestovať k francúzskemu cisárovi Napoleonovi III. so žiadosťou o povolenie na obchodné podnikanie v Alžírsku. Ale namiesto audiencie u cisára v roku 1859 sa stal nedobrovoľným svedkom veľkej vojenskej bitky pri Solferine, v ktorej zvíťazil Napoleon na strane Sardínie proti Rakúsku. Dunant pätnásť hodín pozeral, ako takmer tristotisíc ľudí stojí proti sebe a navzájom sa zabíjajú. Na bojisku ostalo okolo dvadsaťtisíc ranených.

Vtedy sa Henry Dunant, muž zo Ženevy, ktorý chcel pôvodne ísť uzavrieť obchod, zastavil, a rozhodol sa pomôcť trpiacim obetiam. Keď sa zbavil odporu voči hrôzam pred sebou, utešoval ranených a snažil sa im pomôcť. Zapisoval si ich posledné priania a pozdravy. Postupne sa z pomocníka stal organizátor. Nachádzal stále viac a viac pomocných rúk, ktoré sa ochotne podriadili jeho autorite. Z vlastných peňazí zriadil nemocnice, dal priviesť obväzy, lieky a potraviny. Ošetroval priateľov aj nepriateľov. Riadil sa heslom „Všetci sú moji ľudskí bratia“.

Bezmocnosť nad hromadným utrpením ho prenikla natoľko, že rozmýšľal, či by sa nedalo systematicky pomôcť - založiť spolok na pomoc obetiam vojny vo všetkých národoch. Rozmýšľal o znaku, ktorý by ich spájal a vytvoril symbol – červený kríž, ktorý znamenal útechu pre milióny. Medzinárodná inštitúcia Červeného kríža dodnes pomáha tisícom ľudí.[122]

Príbeh hovorí o poznaní láskou. Dunant neskúmal, kto je náš a kto cudzí, kto priateľ, kto nepriateľ, kto môže zaplatiť a kto nie. Každý poranený bol ľudský brat, ktorý potreboval pomoc. Bitka pri Solferine „vyrazila dych“ Dunantovi, aby začal dobré dielo.

S hlbokou úctou a vďačnosťou môžeme predniesť prosbu: Svätý Peter a Pavol, orodujte za nás a za naše poznanie láskou!

50 Viac tvári, viac podôb

Mt 17, 1-9 Tvár mu zažiarila sťa slnko
Druhá pôstna nedeľa A : vizualizácia

V taxíku sedela rehoľná sestra a všimla si, že taxikár po nej pokukuje. „Dávno som sníval o tom, že by som chcel pobozkať mníšku.“ Ona mu hovorí: „To by ste museli byť slobodný a katolík.“ A on na to: „Áno, som slobodný a katolík.“ Po dlhom vášnivom bozku sa priznal: „Viete, musím sa vám priznať: Ja nie som ani slobodný - som ženatý a nie som katolík - som Žid.“ A ona na to: „To nič, ja som Katarína a idem na maškarný ples.“[123]

Rehoľný odev ešte neurobí zo ženy rehoľníčku, biely plášť neurobí lekára a skafander kozmonauta. Na to, aby sa niekto stal lekárom, treba hodiny a roky štúdia a praxe. Podobne byť kozmonautom znamená vzdelanie aj výcvik. Stať sa rehoľnou sestrou - na to treba istú vnútornú formáciu – mať rada Boha, modlitbu, ochotu obetovať všetko pre neho. Každý človek má viacero podôb - tvárí. V práci má niekto tvár lekára, keď príde domov je z neho otec, keď sadne na bicykel, nadobudne tvár športovca. Iná je tvár našej duše, iná tvár nášho zovňajšku, iná tvár našich záujmov.

Aj Ježiš z Nazareta mal niekoľko tvárí. Prvá - vyzeral ako každý iný človek. Druhá – Bohočlovek - keď hovoril, jeho slovo malo moc a keď uzdravoval, robil ináč ako ľudia - lebo vedel aj zázrak. Zapamätali si o ňom, že kade chodil, všade dobre robil (porov. Mk 7, 37).

Tretiu Ježišovu podobu - oslávenú, nevideli všetci, iba traja apoštoli na vrchu Tábor. Evanjelium hovorí: „Ježiš vzal so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vyviedol ich na vysoký vrch do samoty. Tam sa pred nimi premenil. Tvár mu zažiarila sťa slnko a odev mu

[122] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 292.
[123] Poslal KALDAMUKOV, M.: Mníška na zadnom sedadle. In: *Výber. Reader´s Digest,* október 2005, str. 14.

zbelel ako svetlo“ (Mt 17, 1-2). Po namáhavom stúpaní na vrch Ježiš zostal ponorený do modlitby a oni unavení zaspali. Potom ich prekvapilo svetlo a zbadali, že Ježiš je oslávený, s Mojžišom a Eliášom. Od údivu povedal Peter: „Pane, dobre je nám tu. Ak chceš, urobím tu tri stánky: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi“ (Mt 17, 4). Videli inú Ježišovu podobu, než poznali dolu pod kopcom.

Pred veľkonočnými sviatkami, na Zelený štvrtok spoznali apoštoli štvrtú Ježišovu podobu - priateľa. Sadol si s nimi a povedal: „Túžobne som si žiadal jesť s vami veľkonočného baránka“ (Lk 22, 15). Vzal chlieb a lámal im tak, ako to robíme pri každej omši. Zostala nám jeho podoba v chlebe, podoba priateľa, ktorý stoluje so svojimi blízkymi.

Piata Ježišova podoba: „zašliapnutý červ“. Izaiáš o ňom píše: „Nemal podoby, ani krásy aby sme naň hľadeli...Nebolo na ňom zdravé miesto.“ (Iz 53, 2) Keď sa v Getsemanskej záhrade potil krvou, keď ho bičovali a ukrižovali, stratil všetku krásu.

Šiesta – tvár oslávená, po zmŕtvychvstaní, keď jedol s nimi chlieb a ryby.

Prečo si prvotné kresťanstvo zachovalo príbeh o premenení na vrchu Tábor? Odpoveď je jednoduchá: apoštoli získali hlbšie poznanie Ježiša. Spoznali, že Ježiš patrí nielen k pozemskému, ale aj nebeskému svetu. Eliáš s Mojžišom podľa židovskej tradície nezomreli, nikto ich nepochoval do zeme, ale boli odnesení do neba. Keď sa pri Ježišovi zjavili Eliáš s Mojžišom, apoštoli pochopili: nebeský svet patrí ku Kristovi, s Ježišom prišiel aj nebeský svet na zem.

Pápež Lev Veľký v 6. storočí napísal: „K odpočinku sa ide cez prácu. K životu sa ide cez smrť. Ak budeme vytrvalo vyznávať a milovať toho, ktorý vzal na seba všetku slabosť našej prirodzenosti, zvíťazíme nad tým, nad čím on zvíťazil a dostaneme, čo on prisľúbil. Preto, ak máme zachovávať prikázania a trpezlivo znášať protivenstvá, musí stále zaznievať v našich ušiach Otcov hlas: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie. Počúvajte ho.“[124]

Nikdy nezažil odpočinok, kto predtým nebol unavený, preto platí, že k odpočinku sa ide cez prácu. Aj semienko musí najskôr zomrieť, aby vyrástla nová rastlinka - k životu sa ide cez smrť. Aj k sláve Boha, k sláve života a neba, k našej osobnej sláve sa ide cez každodenné ťažkosti. To je jedna podoba života.

Aby sme boli schopní ťažkosti prekonávať, potrebujeme mať pred očami podobu Ježiša osláveného, premeneného, zmŕtvychvstalého. Preto je dôležité pripomínať si: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie, počúvajte ho“ (Mt 17, 5) čiže hoci v očiach ľudí nebude milovaným synom, aj keď budú na neho útočiť a likvidovať ho, nebojte sa, zostane mojím milovaným Synom. Ak si budeme vedomí, že sme Bohom milovaní, Božie odpustenie v nás bude prítomné, jeho láska bude prekypovať naším životom - dovolíme, aby nebo vplývalo na nás a bude formovať naše vzťahy k ľuďom, náš každodenný život. Tak získavame novú podobu života, novú tvár duše.

Po štúdiách na univerzite, pracoval mladý lekár v Newyorskej fakultnej nemocnici. Napísal o sebe: „Bol som k pacientom prívetivý, prejavoval som im súcit, bol som u väčšiny aj obľúbený, ale držal som sa pevne zásady: čo nie je v odborných knihách, overené a odskúšané, to je šarlatánstvo. Štyridsať rokov som takto robil svoju robotu: prísne, medicínsky, vedecky.

Po mojich narodeninách - slávil som šesťdesiatku - som sa podrobil kompletnému lekárskemu vyšetreniu a zistili mi rakovinu prostaty v pokročilom štádiu. Profesor mi potvrdil, že sa to nedá vyliečiť, ale hormonálnou terapiou možno spomaliť postup choroby a môžem ešte niekoľko mesiacov požiť. Bol som šokovaný, upadol som do depresie. Začal som čítať knihy, počúvať nahrávky o vyliečení iných, začal som viac venovať pozornosť makrobiotickej strave a dokonca som začal chodiť na kurz meditácií. Naučil som sa robiť to, čo psychológovia nazývajú: vizualizovať, predstavovať si, ako sa mi ten nádor stráca. Samozrejme, že medicína tieto metódy neuznávala, ale teraz mi nič iné neostávalo.

---

[124] LEV VEĽKÝ: Sermo 51, 3-4, 8; Patrologia Latina 54, 310-311. 313. In: *Liturgia hodín II.* Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1988, str. 117.

Odvtedy prešlo desať rokov. Cítim sa dobre, no som iný ako predtým. Aj môj názor na službu lekára sa zmenil o stoosemdesiat stupňov. Z kedysi pyšného lekára, pre ktorého existovala iba veda, sa stal človek, ktorý prijíma aj iné možnosti. Dnes chodím na meditácie, vizualizačné krúžky a propagujem vhodnú diétu. Ustavične mi volajú pacienti, ktorí si vypočuli môj príbeh a pýtajú sa, čo robiť. Môj deň sa začína meditáciou, modlitbou, vizualizáciou, potom idem na nákup, niečo si uvarím, snažím sa jesť čo najviac vlákniny a čerstvej zeleniny. Dva razy do roka sa stretávam s odborníkmi na makrobiotickú stravu. Počúvam názory ľudí na vzťah tela a duše. Mnohí z kolegov na mňa pozerajú ako na šťastlivca, ktorý sa dostal z nevyliečiteľnej choroby. Ale ja viem, prečo: vďaka tomu, že som dostal veľa lásky, veľa morálnej podpory a vďaka tomu, že som sa rozhodol zmeniť. A to mi zachránilo život.“ A posledná jeho veta: „Aj starý pes sa naučí nové kúsky.“[125]

Lekár pochopil, že nestačí predpísať lieky, ale treba dať aj povzbudenie a nádej. Veď každý ide k lekárovi s nádejou, že mu pomôže a že ho uzdraví. Myšlienky ako doplnok liekov majú takú moc, že povzbudia aj imunitný systém. Podobne myšlienky na nebeský svet vplývajú na náš pozemský, preto sú dôležitou súčasťou života.

Buďme vďační za podobu Ježiša osláveného, úspešného, Bohom milovaného a nielen Ježiša „zašliapnutého červa na kríži“. Jeho tváre navzájom súvisia. Potom skúsime, že aj keď máme niekedy podobu života spojenú so starosťami, nad každým z nás znie slovo: Ty si môj milovaný syn. Každý z nás je predmetom Božej lásky a Božieho záujmu. Každého Boh vedie cez prítomné podoby, k tej najdôležitejšej a rozhodujúcej – podobe vydareného života na celú večnosť.

51 Odrobinka ľudská a božia

Mt 15, 21-28 Žena, veľká je tvoja viera
Dvadsiata cezročná nedeľa A : univerzalizmus spásy

Vraj jeden človek prosil Boha: „Pane, čo pre Teba znamená milión rokov?“ Pán Boh odpovedal: „Ako sekunda.“ „Pane Bože, a čo to pre Teba znamená milión eur?“ A Pán Boh mu povedal: „Ako cent.“ Vtedy človek poprosil: „Pane Bože, daj mi cent.“ Pán Boh povedal: „Dobre. Počkaj sekundu!“

Všetci vieme, že cent je odrobinka finančná, je to pre nás málo. Sekunda je odrobinka časová, je to pre nás málo. Pochopiteľne, že chceme celok, chceme viac. Neuspokojíme sa s odrobinkami zdravia, ani s odrobinkami rokov.

Vieme pochopiť aj kanaánsku ženu, ktorá videla, že iné deti šantia, smejú sa, sú šťastné a jej dcéra je smutná, chorá. Žije z odrobinky zdravia. Preto prichádza ku Kristovi: „Pane, pomôž mi.“ Dialóg, ktorý viedol Kristus s touto ženou je zaujímavý, lebo jej povedal: „Nie je dobré vziať chlieb deťom, a hodiť ho psom.“ A ona na to: „Pane, aj psy a šteňatá jedia odrobinky, ktoré padajú zo stola ich pánov.“ Vtedy jej Ježiš povedal: „Veľká je tvoja viera.“ (porov. Mt 15, 21-28). Ako keby žena chcela povedať: Pane, mne stačí odrobinka z Tvojho sveta! Ty, Ježišu, si niekto iný, ako ľudia, ktorí chodia po tejto zemi. Tvoj život, Tvoja moc je z neba! Preto mne stačí odrobinka neba. Odrobinka z Ježišovej moci znamená uzdravenie, a preto je ona ocenená.

Rozdiel je zjavný. Žiť z ľudskej odrobinky je málo, ale žiť s Božej odrobinky, je veľa. Je rozdiel medzi nebom a zemou. Ak v nebi budem mať čo i len posledný kútik, budem šťastný. Ak Boh mi dáva, čo i len trošku milosrdenstva, som rád, lebo mi odpúšťa všetky hriechy. Akákoľvek Božia odrobinka je absolútna, lebo On je absolútno. Čokoľvek On dáva, je pre nás dostatočné. Je pre nás požehnaním. Preto je rozdiel medzi odrobinkou, ktorú dostávame od ľudí a odrobinkou, ktorú dostávame od Boha.

---

[125] Porov. FUERST, H.J.: Aj starý pes sa naučí nové kúsky. In: CANFIELD, J. et alii: *Slepačia polievka pre duše, ktoré sa nevzdávajú.* Bratislava : Sofa 1997, str. 39.

Evanjelium má aj svoj teologický význam, ktorý spočíva v univerzalizme spásy. Jeden národ je odrobinka voči celému ľudstvu. Jedno náboženstvo je odrobinkou voči mnohým ostatným. Delenie náboženské, politické, národnostné a iné, nie je Božou prácou, ale činnosťou ľudí. Od pradávna židia nazývali kanaáncov psami, lebo mali iné náboženstvo. Aj dnes moslimovia podobne rozmýšľajú o kresťanoch, a preto vedú „sväté vojny“. Toto nie je plán, ktorý by mal Boh so svetom.

Boží plán so svetom je iný: chce, aby každý človek prišiel do neba. Dôkaz toho je, že každému dáva prvú milosť: povoláva ho k bytiu, jestvovaniu. To je základná a prvá milosť. Neskôr sme dostali ďalšie: boli sme pokrstení, na prijímaní, atď. Ak sa niekto narodí v Somálsku alebo v Iráne, dostáva prvú milosť a či dostane aj ďalšie, to už závisí od politickej a náboženskej slobody.

Do Košíc sa dodáva dosť chleba, preto tu byť môžeme. V Košiciach máme zabezpečenú zdravotnú starostlivosť, preto tu môžeme jestvovať. Ale sú kraje, kde nie je dosť chleba, alebo nie je zabezpečená zdravotná a sociálna starostlivosť. To urobil Boh? Ak v niektorom štáte sa žije z odrobinky a v druhom ľudia zomierajú pre nadváhu, to je Božia robota? Za tým jasne vidíme konanie ľudí, sebectvo a chuť vykorisťovať druhých.

Boží zámer je teda iný. Chce každému dať svoju milosť. No tak, ako sú blokované určité krajiny a nie je možné tam dodať chlieb, zdravotnú starostlivosť, vzdelanie, tak sa tam nedá ani dodať informácia o tom, kto je Kristus a akým požehnaním je pre človeka. Teda ak niekde ľudia musia žiť z odrobinky, to je výsledok činnosti človeka.

Ježiš prináša do tohto konania nové svetlo. Aj apoštoli sa čudovali, že Kristus komunikuje s nejakou kanaánskou ženou, Sýrofeničankou, alebo inými cudzinkami. Z toho pre nás vyplýva povinnosť prekonávať náboženský a národnostný fanatizmus. Na všetkých ľudí, či sú evanjelici, alebo pravoslávni, alebo moslimovia, alebo budhisti, mali by sme sa dívať s úctou. Všetci sú povolaní prísť do neba. Aj ich Boh má tak rád ako nás, katolíkov. Boh vo svojej veľkosti je univerzálny a každý človek má možnosť otvoriť sa pre neho a žiť z jeho darov. On pre nikoho nemá len odrobinku.

Teda keď ja nechcem žiť iba z odrobiniek života, ale chcem si život vychutnať naplno, tak to isté musí predsa platiť o všetkých ľuďoch. A keď nás bolí, že nás niekto blokuje politicky alebo nábožensky, tak to isté bolí aj iných. Uspokojili by ste sa s odrobinkou lásky v manželstve, s odrobinkou vernosti? Uspokojili by ste sa s odrobinkou nádeje? Veď vy si želáte celú vzájomnú lásku! Želáte si celú vernosť! Chcete mať plnosť nádeje, dôvery v druhého človeka. Preto by sme mali dopriať aj iným, aby nežili len z odrobiniek.

Ak skúmame ľudský postoj voči Bohu, musíme povedať, že to, čo dávame Bohu, sú mnohokrát odrobinky. Týždeň má mnoho hodín a v nedeľu sme v kostole hodinu. Koľko je to z celého týždňa? Deň má veľa hodín. Pár minút sa pomodlíme, aké je to percento z času dňa ? Nie je to odrobinka?! Ale veľkosť Božia je v tom, že aj naša odrobinka záujmu, ktorý mu prejavíme, je pre neho dostatočná, aby na ňu uviazal všetky svoje dary.

Príklad nám ukáže, ako si pani Katarína uvedomila odrobinku. Píše: „Bola som už z celého dňa unavená. Jednak z riadu, detí, z nekonečných plienok, chcela som už konečne byť chvíľu sama. Povedala som si, že si to zaslúžim. A tak som sa rozhodla, že pôjdem do obchodného domu. Jednak bolo treba niečo nakúpiť, jednak som sa chcela uvoľniť.

Keď som zastala pred obchodným centrom, už bol podvečer, chladnejší vzduch. Cítila som sa príjemne. Pred dverami som zazrela asi tridsaťročnú ženu, ako sedí na vozíku a vedľa nej asi jej dve dievčatá. Mala jagavé, plavé vlasy a skrivené ruky. Bolo mi jej ľúto, že je postihnutá v takom mladom veku.

Prešla som do obchodu, túlala som sa očami po rozličných výkladoch, bola som tam asi hodinu a keď som vyšla naspäť prekvapilo ma, že tá žena s dievčatami zostala stále na tom istom mieste. Rozmýšľala som: prihovoriť sa, neprihovoriť, zamotať sa do toho, o čo tu ide ? Ale nakoniec som predsa len povedala: „Niečo nie je v poriadku? Máte nejaký problém?“ A

pani z vozíka povedala: „Asi pred dvoma hodinami sme si objednali taxík, ale neprišiel.“ „Tak ja vám ho zavolám“, ponúkla som a obrátila som sa, že pôjdem k dverám. Zaujímavé bolo, že žena z vozíka trvala na tom, aby som si od nej zobrala mincu na telefonovanie. Keď som sa vrátila, povedala som, že príde o chvíľu a rozhodla som sa, že tú chvíľu počkám.

Lenže taxík neprichádzal. Nakoniec som sa ich spýtala: „Kde bývate? Ďaleko? Nemohla by som vám pomôcť? Môžem vás odviezť.“ Staršie dievčatko ukázalo: „Tamto.“ Bol to veľký, obytný komplex, vzdialený asi kilometer. Dievčatá zobrali mamu k môjmu autu, pomohli jej na predné sedadlo, poskladali vozík, položili ho do batožinového priestoru a bolo jasné, že v starostlivosti o matku majú prax. Cestou som sa im predstavila, porozprávala. Bolo to krátke, ale zaujímavé stretnutie. Pani žila so svojimi dcérami sama. „Možno sa ešte niekedy stretneme“, rozlúčili sme sa.

Keď som sa vrátila domov, zrazu moje pocity pred nakupovaním a teraz, keď som sa vracala, boli celkom iné. Môj ťažký deň s plienkami, telefonátmi, rozhádzanými hračkami, to všetko ako keby zmizlo. Veď sa môžem tešiť na každý nový východ slnka alebo aj západ! Tá žena so svojimi dcérami mi ukázala, aký plodný môže byť život aj v najjednoduchšej podobe. Keď som sa ukladala k spánku, cítila som sa ako dieťa v perinke, ktoré po prvýkrát objavuje svoje trasúce sa prsteky na rukách i nohách. Odrazu som si uvedomovala, že moje ruky sa pohybujú akosi inak, že moje nohy kráčajú po koberci inak a hlas mi znie inak. Všetko bolo v ten večer iné.

So spomínanou pani sme sa skamarátili. Prostredníctvom nej sa zo mňa stal lepší človek. Spomínam si preto stále na ten večer a ďakujem Bohu za cestu do obchodu, za oneskorený taxík a aj za to svedomie, ktoré má omínalo, aby som sa s ňou dala do reči.“

Príbeh vykresľuje kontrast medzi tým, keď sa žije z odrobinky života, zdravia a keď sa žije plnými dúškami, keď je veľa práce, atď. Zrazu si človek uvedomí: veď to všetko, na čo hundrem, môže byť veľký dar. Mal byť som stáť pred Bohom s vďačnosťou za ľudí, s ktorými žijem, za prácu, ktorú konám. Stáť pred Bohom s prosbou: Daj mi silu, aby som statočne niesol ťažkosti života a vedel svoj život odovzdať do tvojich rúk. Lebo v tom jednoduchom postoji som na správnom mieste.

Kiež by sa Ježišov výrok, „Žena, veľká je tvoja viera“ (Mt 15,) vzťahoval na každého z nás. Ďakujme mu za to, že jeho odrobinka nie je len odrobinka.

52 Pracovať s chuťou

Mt 20, 1-16 Preto na mňa zazeráš, že som dobrý ?
Dvadsiata piata cezročná nedeľa A : vinica

V chasidskej múdrosti, v židovskej knihe Levitikus Rabba, sa nachádza vtipné rozprávanie, o kráľovi, ktorý potreboval strážcov do vinice. Medzi najatých prišli niektorí alkoholici a iní zasa abstinenti. Keď službu stráženia skončili, dal kráľ alkoholikom vyplatiť dvakrát viac ako abstinentom. Samozrejme, že abstinenti sa vzopreli a šomrali. Kráľ im vysvetlil svoje počínanie takto: alkoholici po prvé strážili a po druhé – keďže nesmeli pri práci piť - sa zriekali v ten deň alkoholu. To sú dva výkony. Abstinenti podali jeden výkon – iba strážili. Preto alkoholici dostali dvakrát toľko. [126]

Toto rozprávanie ukazuje, aká je pravda relatívna. Veľa záleží na tom, z akého zorného uhla sa na problém spravodlivosti dívame. Veľa záleží aj na ľuďoch, ktorí toto posudzovanie robia. S podobnou nespravodlivosťou sa stretávame aj v evanjeliu, keď najatí robotníci dostali po denári (porov. Mt 20, 1-16). Predsa práca a odmena by mali byť priamo úmerne na sebe závislé, čiže s väčšou prácou by mala byť väčšia aj odmena. To je logické zmýšľanie.

Okrem toho vidno veľa inej nespravodlivosti na tomto svete: stačí porovnať platy niektorých ľudí vo funkciách so skutočnosťou nezamestnaných; alebo zisky rýchlych

[126] BUBER, M.: *Chasidská vyprávění.* Praha : Kalich, 2002 (orig. 1947).

zbohatlíkov a ľudí, ktorí poctivo pracujú celý život a pod. Nespravodlivosť je očividná - a ešte človek príde do kostola a počuje nespravodlivé evanjelium...

Tu je ale potrebné zmeniť uhol pohľadu. Teologicky treba vziať do úvahy skutočnosť, že prvý a najdôležitejší robotník je Boh sám. Biblia hovorí: „Boh stvoril svet“ (porov. Gn 1,1), čiže dielo stvorenia je Božou robotou. On vo svojej činnosti dovoľuje, aby ľudia mali na nej účasť, čiže sú spolu stvoritelia svojou každodennou prácou. Neznamená to, že by Boh stvoril svet nehotový, a ľudia ho majú zdokonaľovať, že Boh odviedol polovičatú robotu. Znamená to, že Boh ponúka možnosť zúčastniť sa na jeho diele. Ak sa na to zabudne, potom práca je drinou, otroctvom, vykorisťovaním, nevyhnutným prostriedkom na získanie peňazí, atď. Ak je však práca chápaná ako účasť na Božom stvoriteľskom diele, potom nič z toho, čo konáme, nie je zbytočné.

Na prácu možno pozerať v dvoch rovinách: práca pre iných a práca pre seba (na svojom vnútornom, duchovnom živote – vzdelávanie, morálne aspekty, keď sa snažíme vnútorne vylepšovať). Práve k tomu smeruje evanjelium. U Izaiáša je napísané: „Vinicou pánovou je jeho ľud.“ (Iz 5,7) Teda pod slovom vinica sa rozumie veriaci ľud, ale aj jednotlivý človek. Keď takto chápeme príbeh o robotníkoch vo vinici, z ktorých každý dostal denár, možno prísť k uzáveru, že zmysel rozprávania je: Boh pozýva človeka - poď pracovať, ale nie na mojej vinici, ako na cudzom, na panskom, ale poď pracovať na tebe samom. Na tvojom vzťahu k Bohu, aby bol plný lásky. Z celého srdca, duše i mysle poď pracovať na tvojom vzťahu k iným ľuďom. A odmenou pre všetkých je stav pokoja, osobného šťastia, stav, v ktorom človek cíti zmysel života.

Možno by chcel niekto urobiť z podobenstva takýto uzáver: stačí sa obrátiť päť minút pred smrťou. Veď aj tí, čo prišli až večer, dostali denár...Lenže kto už ako dieťa (biblicky od rána) si začne normálne plniť svoje povinnosti, je vychovávaný v rodine, kde platia pekné ľudské vzťahy, vari môže doplatiť na to, že je vychovávaný k určitým hodnotám? Vari je na tom lepšie ten, kto by bol vychovávaný v inom prostredí? Alebo, ak sa dvaja mladí ľudia zoberú a krátko po svadbe by on povedal: v päťdesiatke budem dobrý, vzorný manžel, ale teraz mám aj iné známosti, iné záujmy, atď.... Čo má ona z toho, že on bude dobrý až v päťdesiatke? Kto by chcel takého za muža - ženu? Alebo syn by povedal otcovi – budem zodpovedný až v tridsiatke. Teraz, kým mám osemnásť, prečo by som si nemohol robiť, čo chcem? Taký život vyzerá pohodlnejší, ale kto by chcel takého za syna, spolužiaka? Ten, kto má rád, kto sa usiluje vylepšiť svoj život, nemôže na to nikdy doplatiť. Lebo stav lásky, pokoja, zmyslu života, ktorý je možné prežívať – to je denár, ktorý je človeku prisľúbený.

Henry Dramont povedal zaujímavú vetu: „Keď sa obzriete späť na svoj život, zistíte, že chvíle, ktoré sú výnimočné, ktoré ste skutočne žili, sú tie, ktoré ste urobili v duchu lásky.“ Žiť znamená urobiť niečo v duchu lásky. V tých chvíľach, kedy človek nerobil v mene lásky, vtedy len živoril.

Záverečný príbeh poslúži na doplnenie danej témy.

„Čo som ti dlžný, John“ - pýta sa otec prvého brigádnika - študenta, ktorého si najal, aby mu pomohol so senom.

„Bude to 55 dolárov“ odpovedá John. Otec vypísal šek na 55 dolárov.

Pýta sa druhého, ktorý odpracoval rovnaký počet hodín: „Koľko dlhujem tebe, Michael“?

„75 dolárov.“

„Ako si k tej sume prišiel?“

„Účtujem si čas, odkedy sadnem do auta, aby som sa doviezol na pracovisko k vám, až do chvíle keď prídem naspäť domov. Okrem toho benzín, peniaze na stravu...“ Otec vypísal šek na 75 dolárov.

„A čo ty Nátan, koľko dlhujem tebe?“

„Mne máte dať 38 dolárov a 50 centov.“ Otec sa začudoval nad rozdielmi v požadovaných sumách. Veď ten chlapec bol najatý na rovnakú prácu a na rovnaký čas ako tí dvaja.

„Ako si k tej sume prišiel?“
„Nezarátal som si obedňajšiu prestávku, pretože vaša žena nám uvarila a naservírovala obed. To musím odpočítať. Po druhé niekoľko krát som musel čakať, kým z poľa donesú ďalšiu fúru. Po tretie: nemusel som platiť benzín, lebo som prišiel s kamarátmi. Skutočný počet odpracovaných hodín ma priviedol k tejto sume.“

Otec mu vystavil šek na sto dolárov. Ostatní chlapci boli zarazení a zmätení týmto konaním. Otec dodal: „Vždy vyplatím každému, čo si zaslúži. Tam, odkiaľ pochádzam, sa hovorí: aká práca, taká pláca. Som rád, keď niekto vkladá do svojej práce aj srdce“. [127]

Aj v tomto príbehu sa potvrdzuje rôznosť ľudských pováh a úsudkov o tej istej práci. Avšak to, čo má vždy a všade cenu je, keď človek vie vložiť srdce do svojej práce. Robí rád a s chuťou. Vtedy dodáva práci aj ďalšiu hodnotu.

53 V každom z nás je syn poslušný i neposlušný

Mt 21, 28-32 Oľutoval to a šiel.
Dvadsiata šiesta cezročná nedeľa A : lenivosť i usilovnosť

Nemecký básnik Franz Fűhmann napísal vo veršoch známu rozprávku o vlkovi a kozliatkach. Ale dal jej iný smer. Vraj bolo sedem kozliatok, ktorým mama povedala, že môžu chodiť po celom dome a dvore a nazrieť všade, iba do skrinky, v ktorej sú starodávne hodiny, nesmú nakuknúť, lebo by sa hodiny zničili. Šesť kozliatok poslúchlo, siedme hodiny otvorilo, vošlo dnu, a hodiny sa pokazili. Vtedy prišiel zlý vlk. Kozliatka sa poschovávali. Jedno pod stôl, druhé pod posteľ, niektoré za skriňu, iba to jedno neposlušné kozliatko bolo schované v hodinách. Všetkých šesť kozliatok vlk našiel a roztrhal, iba to jedno sa zachránilo. [128]

Bolo by správne neposlušné kozliatko pokarhať za to, že porušilo príkaz mamy, keď si tým zachránilo život? K čomu by bola otrocká poslušnosť, keď v hre je čosi viac? Zdá sa teda, že nie je také jednoduché povedať, kto je skutočne poslušný a kto je neposlušný.

Rodičia vedia, že nejde len o rozprávku, ale o každodennú skúsenosť zo vzťahu s deťmi. Nie je jednoduché odsúdiť niekoho za neposlušnosť, lebo mnohokrát sa v tom skrýva určitá iniciatíva a smelosť. A nie je jednoduché vždy iba chváliť za poslušnosť, lebo to môže byť aj maska, a nevieme, čo sa pod ňou skrýva.

Možno mama je smutná pre syna, ktorý si často vypije, aj je neporiadny, ale mnohokrát príde domov a povie: Mama som taký vďačný za všetko, čo robíš pre mňa! Keby som nemal teba, čo by som si počal? Tá istá mama môže mať druhého syna v Bratislave na ministerstve - môže byť perfektný, ale zavolá iba raz za mesiac. A mama si povie: aký je chladný. Kto je teda poslušný a kto je neposlušný?

Možno tieto ľudské skutočnosti poslúžili Ježišovi z Nazareta na to, aby porozprával príbeh, ktorý má síce náboženský zmysel, ale vychádzal z rodinného života - príbeh o synovi, ktorého otec poslal do vinice. Jeden povedal áno idem, ale nešiel, druhý odvrkol nechce sa mi, ale potom to oľutoval a šiel (porov. Mt 21, 28-32).

Aby sme však Ježišovi porozumeli, musíme vniknúť do situácie, v ktorej jeho slová odzneli. Mal pred sebou farizejov a zákonníkov, ktorí naoko plnili všetky prikázania. Hovorili Bohu svoje áno, ale v ich vnútri chýbala úprimná, vrúcna láska a milosrdenstvo. Ježiš mal pred sebou aj hriešnikov a mýtnikov, ktorí boli na okraji spoločnosti, ale on v nich svojím pohľadom objavil a zobudil dobro. Bohu povedali: nechce sa mi, ale potom to oľutovali a mnohí z nich sa obrátili pod vplyvom Ježiša. Preto posudzovať a odsudzovať, kto je aký, by bolo povrchným riešením.

---

[127] YOUNGSOVÁ, B.B.:*Dary srdca. Príbehy o rozhodujúcich chvíľach života.* Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1998, s. 66. (orig. 1996).
[128] porov. FŰHMANN, F.: *Gedichte und Nachdichtungen.* Rostock : VEB Hinstorff Verlag 1978.

Čo z tohto evanjelia môže byť užitočné pre nás dnes? Čím sa nám toto Božie slovo prihovára a ako ho môžeme žiť ? Každý z nás v sebe nosí obidvoch synov. To, čo v sebe nosíme, sú paradoxné mohutnosti. Je v nás lenivosť, ale aj usilovnosť. Je v nás pohodlnosť a aj chuť zdokonaľovať sa. Je v nás prízemnosť, materializmus a je v nás aj idealizmus, schopnosť transcendentnosti. Záleží len na tom, ktorá skutočnosť má momentálne hlavné slovo.

Komu sa chce vstávať? Komu sa chce modliť? Komu sa chce cestovať v doprave a tlačiť sa? Komu sa chce chodiť do roboty? Komu sa chce chodiť do školy? Komu..., a tak by sme mohli pokračovať. Je množstvo úkonov, ktoré sa nám prirodzene nechce robiť.

Keď nám začne na niekom, alebo na niečom záležať, tak si uvedomíme, že musíme prekonávať svoje pohodlie a lenivosť. Len čo má mladá žena dieťatko, tak k nemu vstane aj v noci, lebo vie, že dieťa ju potrebuje. Teda práve milujúcim postojom voči človeku začíname zobúdzať svoju pozitívnu mohutnosť. Nie je teda nič neprirodzené, keď na sebe pozorujeme pohodlnosť a lenivosť, ale vieme zároveň aj ako ich môžeme prekonať.

Možno aj v živote Ježiša z Nazareta boli momenty, kedy sa mu nechcelo, ale vedel sa prekonať. Keď videl chorých, nepovedal si: No, zasa musím uzdravovať...nech ostanú, ako sú... Mám ísť učiť ? Veď nech robia, čo chcú... Vari sa mu chcelo ísť na kríž?! Ale veľmi dobre vedel, že človek môže prekonávať svoju lenivosť, pohodlie tým, že si uvedomí, pre čo má byť iný: lebo mu na niečom a niekom záleží.

Druhá mohutnosť, ktorá v nás funguje, je schopnosť zdokonaľovať sa. Každý má rezervy v pracovnom výkone i v rodinných vzťahoch. Mohol by byť usilovnejší a milujúcejší. Aj v náboženskom živote: nemohol by som sa viac modliť? Lepšie plniť Božiu vôľu? Koľko rezerv v sebe máme! V nás je schopnosť prekračovať seba samého, po latinsky transcedere. Je v nás schopnosť blížiť sa i k Bohu.

Záleží na tom, či sme ochotní túto schopnosť v sebe oživovať a dať jej prednosť, aby bola vedúcou silou v našom živote. Ak by sme to nerobili, hrozí nám skostnatenie, ktoré Ježiš videl na farizejoch a zákonníkoch. Ak sa človek v duchovnom živote nezdokonaľuje, neberie do úvahy svoju transcendentnosť, stáva sa prízemným.

Krapka píše: v tele je nebezpečné vnútorné krvácanie, lebo ho nevidno, ale človek môže prísť o život. V duchovnom živote je tiež nebezpečné „krvácanie“ nášho vzťahu s Bohom, čiže tradičné a zvykové kresťanstvo, určitá náboženská maska. [129]

Preto je užitočné osvojiť si postoj syna, ktorý povedal: „Nechce sa mi. No potom to oľutoval a išiel“ (Mt 21, 29) V ríši zvierat neexistuje schopnosť oľutovať. Tam sa koná pudovo, inštinktívne. Veľkosť človeka je v tom, že môže oľutovať svoju chybu. Ani anjeli nemajú možnosť ľutovať, pretože to, čo konajú je dokonalé. Iba človek má možnosť aj sa v slobode pomýliť, aj v ľútosti si priznať chybu. Postavy Starého zákona sú galériou kajúcnikov, ktorí sa mýlili, mnohokrát povedali Bohu: nechce sa mi, ale nakoniec to oľutovali a vykonali to, čo im Boh zveril.

Evanjelium od nás vyžaduje, aby sme iných ľahkomyseľne neposudzovali; aby sme si priznali, že v nás je zmiešaný poslušný i neposlušný syn; skutočný pokoj našej duše spočíva v tom, že povieme Bohu: nech sa stane tvoja vôľa s mojím životom!

Ilustráciou nášho zamyslenia bude skúsenosť Claudia Olivu, ktorý o sebe píše: „Ako štrnásťročný som už mal prečítaného celého Dostojevského, ktorý ma ohromne fascinoval, aj keď neviem, čo som z neho vtedy mohol pochopiť. Vyrastal som v slobode a s veľkou túžbou po absolútne...“

Potom prišlo obdobie, v ktorom sa rozhodol, že pôjde do seminára, ale hneď v prvom roku došlo k nedorozumeniu medzi ním a predstavenými seminára. Opustil seminár a rozišiel sa nielen s kňazskou dráhou, ale aj s cirkvou, aj s Bohom. Začal sa zapájať do študentských

---

[129] Porov. KRAPKA, E.: *Káž Božie slovo. Cyklus A.* Trnava : Dobrá kniha 1995, str. 183-184.

protestov, do triedneho boja sedemdesiatych rokov. Typické obdobie človeka, ktorý je proti. Ani nevie prečo, ale je proti spoločnosti, proti cirkvi, proti všetkému a všetkým.

Keď mal dvadsať rokov rozprával sa s Claudiou Chmielevskou, ťažko chorou pani, ktorá ho zaujala tým, že hoci bola chorá a umierala, bola šťastná. Píše: „Hoci som mal len niečo vyše dvadsať rokov, život už pre mňa nemal hodnotu.“ V tom rozhovore nastalo jeho obrátenie. Uvedomil si, že ona, hoci je chorá, ako veriaca, je šťastná, že žije. On hoci žil, bol smutný a nevážil si život.

Prešlo veľa rokov kým sa jeho život rozvinul do novej polohy a vykonal sľub chudoby, čistoty, poslušnosti. Rozhodol sa žiť zasvätený život a vo svete uskutočňovať ideál jednoty. Pracoval ako sociálny pracovník v stredisku pre bezdomovcov, narkomanov a alkoholikov. Chápal to ako „odpoveď na svoju túžbu robiť čosi konkrétne pre spravodlivosť vo svete a pre blížneho“.

V decembri 1994 si jeho zdravotný stav vyžiadal podrobné lekárske vyšetrenie. Vtedy ešte nevediac výsledky, znovu si uvedomil, že to najdôležitejšie je vyvoliť si Ježiša ako ideál pre svoj život. A potom napísal: „Vôbec nie je dôležité, aké budú výsledky vyšetrení, či sa ukáže, že to bolo len postrašenie, alebo vážna choroba a výzva, aby som sa začal pripravovať na „sťahovanie.“ Vo februári 1995, to mal už štyridsať rokov, prišla diagnóza, ktorá bola istá: zhubný nádor. Od tejto chvíle sa začal sťahovať z vonkajšej aktivity a viacej sa pripravoval na záver svojho pozemského života.

Predtým než zomrel, napísal tieto slová: „V srdci mám obrovskú radosť. Je to radosť, ktorú ani neviem opísať... Ktosi sa ma raz opýtal: ktorý deň vo svojom živote považujem za najkrajší a ktorý zasa za najťažší ? Myslím, že“, píše Claudio Oliva, „najkrajší i najťažší bol deň, keď mi povedali, že mám ťažkú chorobu. Bol to krásny okamih, pretože mi oznámili, že nadišla chvíľa stretnutia s Ježišom. Veď vlastne celý život som žil iba pre túto jedinú vec! A bola to aj najťažšia chvíľa, pretože sa mi zdalo, že nie som pripravený, že som veľa času premrhal... Ale bol to život, ktorý naozaj stálo za to žiť“.

Aj pri iných príležitostiach Claudio verejne rozprával v skupine mladých ľudí: „Naozaj to stojí za to! Ak máte strach, kopnite do neho!... Obavy tu budú stále ... v mnohom... Ja som dostal a stále dostávam tak veľa, že môžem povedať iba jedno: stojí to za to nasledovať Ježiša!“

Posledný úryvok z jeho vyjadrení: „Nie je dôležité, či je človek chorý, alebo zdravý, nie je dôležité či „žije“, alebo je „mŕtvy“. Život „tu“ i „tam“ je totiž jeden a ten istý. Boh tu i tam je ten istý. A ja som šťastný a plný radosti za tento dar, za milosť, že som vo svojom krátkom živote zakúsil a stále zakúšam raj, že som sa naučil milovať aj cez kríž, že som spoznal pravdu jednoty.“[130]

Tento príbeh potvrdzuje evanjeliovú pravdu o prítomnosti obidvoch synov v človeku. Sú fázy rebelanstva, neposlušnosti, ale aj fázy poznania podstaty a zmyslu života.

Ďakujeme Ti, Pane, že nám pomáhaš obnoviť si lásku k Tebe, k práci, ktorú konáme, k ľuďom, s ktorými žijeme. Pomôž nám obnoviť vzťahy, z ktorých sme živení, aby sme novým spôsobom plnili zo dňa na deň Tvoju vôľu.

54 Talent - pridaná hodnota

Mt 25,14–30 Bol si verný nad málom: vojdi do radosti svojho pána
Tridsiata tretia cezročná nedeľa A : zdokonaľovanie sa

Hovorí sa o jednom pánovi, že vošiel do krčmy so psom a vraví: „Vážení, tento pes dokáže rozprávať. Stavím sa s vami o päťdesiat eur, že odpovie na každú vašu otázku!“ Keďže prítomní videli pred sebou obyčajného psa vrtiaceho chvostom, dlho nerozmýšľali a každý stávku uzavrel v presvedčení, že pes nevie povedať nič. Keď prišiel rad na psa, majiteľ ho

[130] PALIOTTI Oreste, *Corim: „Stálo to za to!“.* In: Nové Mesto, 1996, č. 9, Bratislava, str. 6-8.

povzbudzoval : „Rozprávaj, povedz niečo.“ A pes nič. Keď vyšli z krčmy, majiteľ zúfalo hovorí: „Ty, zradca, vieš, koľko ma to stálo? Koľko peňazí som dnes prehral?“ Pes iba spokojne vrtel chvostom a nakoniec povedal: „Neboj sa. Vidím, že obchodu vôbec nerozumieš. Vieš koľko tu zarobíme zajtra?“ [131]

Človek je podnikavý tvor. Aj uzatváranie stávky svedčí o tom, že ide za vidinou zisku. Je to pochopiteľné, normálne a správne. Človek má zveľaďovať svoje talenty, svoje schopnosti. Má sa v živote uberať takým smerom, aby jeho dom skrásnel, úrad, kancelária, dielňa, fabrika sa stávali dokonalejšími. Sme pozvaní k tomu, aby sme svet okolo seba zdokonaľovali. Na to máme kreativitu, fantáziu a všetky talenty.

Okrem toho každý človek v sebe nosí talent dobrého srdca. Tak nás Pán Boh vymyslel. Evanjelium rozpráva o Pánovi, ktorý dal jednému päť, druhému dva, tretiemu jeden talent a od každého žiadal vyúčtovanie. Na konci povedal: „Správne, dobrý a verný sluha; bol si verný nad málom, ustanovím ťa nad mnohým.“ (Mt 25, 21).

Príbeh veľmi jednoduchý a zrozumiteľný, lebo každý z nás v sebe nosí talent rozumu, pamäte, túžob, schopnosť komunikovať s druhým, vyjadrovať svoje názory, záujem a zaľúbenosť v odbore, ktorému sa venujeme a v práci, ktorú konáme. Ale vždy si pripomíname aj to, že máme byť dobrými ľuďmi. Ak človek je podnikavý len v jednom smere, je to extrém a vždy na to doplatí. Ak nejde obidvoma cestami, obidvoma koľajami a nestará sa o talent dobrého srdca, jeho život vyjde naprázdno.

Talent sa po grécky povie: talanton a z toho vzniklo latinské talentum. Išlo o jednotku váhy - určité množstvo striebra. Malo hodnotu asi dve tisíc eur. Naše slovo talent je obsahovo širšie, pretože rozumieme ním nadanie a výnimočnú schopnosť človeka.

Z ekonomického hľadiska by sa dalo povedať, že ide o pridanú hodnotu. Lebo v ekonomike sa učíme, že základná surovina, materiál, plus nejaké stroje, zariadenia, plus ľudská práca, čiže pridaná hodnota rovná sa nejaký výrobok, samozrejme so zameraním na zisk. O pridanej hodnote je aj Evanjelium v tom zmysle, že existuje aj náboženská práca. Vždy, keď čítame Písmo Sväté, alebo sme na svätej omši, alebo sa modlíme, vždy k materiálu života pridávame hodnotu (náboženská práca), aby vyšiel výsledok - zmysluplný život, život vylepšený. Teda podobenstvo je o osobnom úsilí človeka a o zodpovednosti, ktorú máme pred Bohom všetci.

Biblicky zaujímavý je tretí sluha, ktorý peniaze zakopal. Podľa vtedajšieho rabínskeho práva sa nedopustil priestupku, pretože najlepším zabezpečovacím prostriedkom proti krádeži (neboli trezory a banky) bolo peniaze zakopať. To znamená, že ho nebolo možné brať na zodpovednosť za previnenie. Kto zakopal peniaze, nemohol byť potrestaný za zachovanie povinnej starostlivosti. Ak iba zabalil peniaze do šatky, niesol zodpovednosť za ich prípadnú stratu. Toto je iný pohľad než obyčajne máme, lebo často vidíme tretieho sluhu ako človeka, ktorý konal zo strachu, alebo z lenivosti.

Zdá sa však, že práve tretí sluha a jeho konanie ukazujú na to, že podobenstvo malo iný význam vo vtedajšej dobe ako dnes. Pôvodný význam tretieho sluhu je symbol židovstva po roku 70. V roku 70 po Kristovi pritiahol Vespazián s rímskym vojskom k Jeruzalemu, zničil ho a rozváľal chrám na trosky. Židia nikdy viac odvtedy nemajú v Jeruzaleme na Sione svoj chrám. Ich tradícia stala roztrúsenou po svete. V roku 1947, po druhej svetovej vojne sa síce snažili vytvoriť svoj štát, ale ani mesto, ani chrám, ktoré boli znakom židovstva, znakom prítomnosti Božej medzi nami, nemajú. Namiesto jeruzalemského chrámu tam stojí mohamedánska mešita.

Od roku 70 sa určitá skupina ľudí snažila rekonštruovať náboženstvo vtedajšej doby. Vznikli dva smery, dva programy. Jeden bol tradičný, čo znamená: konzervatívne zachovávať prikázania Biblie tak ako predkovia. Druhú skupinu tvorili Židokresťania, ktorí začali hlásať

[131] Poslala ZVĚŘINOVÁ, M.: Smích nejlepší lék. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2008, str. 7.

rekonštrukciu náboženstva nie návratom k židovstvu, ale hlásaním viery a kresťanstva medzi všetkých ľudí: otvorenosťou, dialógom so všetkými. Kresťanskí misionári boli úspešní.

Tretí sluha predstavuje program starožidovský, ktorý sa snaží iba zakonzervovať stav. Dvaja sluhovia z podobenstva predstavujú podnikavcov, misionárov, ľudí aktívnych, ktorí sa snažia o rekonštrukciu náboženstva novým spôsobom. V tomto duchu Matúš písal svojej obci, svojej farnosti pred dvetisíc rokmi podobenstvo. Preto pochválil tých dvoch, a tretieho nazýva lenivým. [132]

Upozornenie na posledný súd je zároveň aj pozvaním: „Vojdi do radosti svojho pána“ (Mt 25, 21). Posledný súd tu nie je zobrazený ako strašiak, vyhrážanie sa, ale ako pozvanie: prijmi pozvanie na večnú hostinu. Tak, ako si v nedeľu prijal pozvanie ísť na omšu, tak, ako si dostal pozvanie byť na hostine sveta a ľudského bytia, tak prijmi celovečné pozvanie zúčastniť sa hostiny Božej. Ak si ty prijal pozvanie na eucharistickú hostinu, myslíš si, že Pán sa nebude revanšovať a nepozve ťa na celovečnú hostinu?

Evanjelium hovoriace o talentoch nás núti klásť si otázku: Ako to robím? Nakoľko som usilovný? Nemohol by som z hľadiska náboženskej práce urobiť aj viac? Aký je pomer hospodárskej činnosti voči duchovnej? Na druhej strane je to aj veľké pozvanie k tomu, aby sme sa tešili, ako sme Bohom milovaní a pozvaní k celovečnej perspektíve.

Ilustráciou týchto právd je nasledujúci vtipný príbeh. Mladý inžinier sa usiloval o prijatie do zamestnania. Stretol sa s riaditeľom. Rozprávali sa o štúdiu a predstavách o práci. Riaditeľ sa spýtal: „A čo si myslíte, aký by mal byť váš počiatočný plat?“ Inžinier odhadoval: „Myslím si, že asi tisíc eur, ale závisí to od všetkých ostatných výhod, ktoré vo vašej firme jestvujú.“ A riaditeľ na to: „Myslíte ešte na päťtýždňovú dovolenku, zdravotné poistenie, služobné auto, ktoré by ste mali k dispozícii, na preplatené víkendy?“ Mladý inžinier prikyvuje: „Áno, áno, áno. Myslel som na tieto výhody, ale nerobíte si zo mňa pán riaditeľ, vtip?“ „Áno, robím. Ale vy ste začali prvý.“ [133]

Taký je človek. Talent sebectva máme všetci: práca je vedľajšia, hlavné je, koľko zarobím. Lenže za dobrý plat, treba podať dobrý výkon.

Ak namiesto riaditeľa dosadíme osobu Ježiša z Nazaretu, tiež by sa ma mohol opýtať: „Takže ty by si rád život úspešný, zdravý, radostný?“ „No, áno, Pane! A nerobíš si zo mňa vtip?“ Ježiš by mohol povedať: „Samozrejme, ale ty si začal prvý.“ Lebo zmysluplný a radostný život sa dá dosiahnuť iba rozvíjaním talentu dobrého srdca a výkonom náboženskej práce.

Ďakujme Trojjedinému Bohu za život a talenty, ktoré máme, za schopnosť poslúžiť. Prosme si silu, aby sme všetky svoje schopnosti rozvíjali tak, aby náš život bol Bohu na česť a slávu.

55 Dať udalostiam nové meno

Lk 1, 26-38 Zdravas, milosti plná, Pán s tebou
Nepoškvrnené Počatie Panny Márie : posúvať svet dopredu

Možno ste niekedy aj hodinu čakali na meškajúceho človeka. Zaslúžil si napomenutie: „Si hrozný, hodinu tu čakám! Nevedel si oznámiť, že sa niečo deje?“ To je prvý spôsob, ako možno reagovať. Druhý spôsob: „Tak som sa bál o teba, či sa ti dačo nestalo, keď hodinu nejdeš...“ Keď vložíme trochu lásky a milosrdenstva do nášho rozprávania, zrazu sa situácia mení. Aj prvá výčitka je opodstatnená a pravdivá - exaktná. Ale druhý spôsob je pravda spojená s láskou.

Psychológovia zistili, že iba na 6 % záleží na tom, „čo“ iný hovorí. Ale až na 94 % záleží na tom, „ako“ to hovorí (prízvuk, pohľad, gestá). Zameniť slová a povedať niečo vľúdne,

---

[132] Porov. HARRINGTON, D.J.: *Evangelium podle Matouše. Sacra pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 382.
[133] Smích, nejlepší lék. In: *Výber - Reader´s Digest,* apríl 2008, str. 14.

znamená prispieť k tomu, aby bolo na svete krajšie. Je to aj kresťanský vklad do nášho sveta.

Sviatok Panny Márie Nepoškvrnenej nám stavia pred oči svet, v ktorom žijeme a ktorý je poškvrnený zlobou, hriechom, sebectvom, lenivosťou, terorizmom, korupciou a nespravodlivosťou. Sme v ňom všetci „až po uši“. Svojím konaním môžeme rozvíjať a umocňovať poškvrnenosť sveta, alebo ho posúvať viac k láske, milosrdenstvu a pokoju. Týmto smerom išla Mária, ktorá pre budúce zásluhy svojho syna Ježiša Krista, bola uchránená od poškvrny každého hriechu (osobného i dedičného).

Mária vedela pomenovať udalosti ináč, ako je bežné. Pri slovách anjela: „Počneš a porodíš syna“ (Lk 1, 31), si mohla pomyslieť: „Sníva sa mi? Nie je to ilúzia? Vari som pila? Užila drogy? Niečo zjedla?“ Ale ona pomenovala túto udalosť očami viery: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Tým začína jej dráha matky Vykupiteľa Ježiša Krista.

Keď bola o tridsaťtri rokov pod krížom, mohla nadávať na všetkých, ktorí jej synovi ublížili. Mohla aj hystericky preklínať. Ale ona nebola zúfalá, zostala v tichej odovzdanosti - dolorosa, bolestná. Svoju bolesť nad mŕtvym synom vložila do Božích rúk. Tak sa stalo, že dala udalostiam inú nálepku. Nešlo jej len o presné, exaktné pomenovanie javu. Dívajúc sa na poškvrnený svet Božími očami posúva ho iným smerom. V tom bola jej veľkosť.

Zo sviatku Nepoškvrnenej sa učíme posúvať svet iným smerom. Hoci nosíme v sebe náchylnosť k zlobe, lebo hriech je ako prach, ktorého sa nedá zbaviť, predsa očami a rečou viery môžeme dať veciam a udalostiam nové meno. K presnému, exaktnému pomenovaniu môžeme pripojiť milosrdenstvo a lásku.

Hovorí sa o jednej žene, že o druhých vždy rozprávala dobre. Susedka jej vraví: „Ty by si snáď aj o diablovi vedela rozprávať dobre“. Pani odpovedá: „Vlastne máš pravdu, lebo je vytrvalý, to sa musí uznať“. Nič poškvrnenejšie ako diabol nejestvuje. A ešte aj v tomto prípade sa dá využiť pozitívny pohľad, veď vytrvalosť (isteže v dobrom) posúva svet dopredu.

Musíme byť ponorení vo svete, ktorý je poškvrnený, ale konaním viere posúvame svet dopredu k dokonalosti a nepoškvrnenosti. Môžeme ďakovať Bohu za schopnosť pohľadu nepoškvrnenými očami.

Podľa príbehu zo židovskej tradície sa vraj Jáchym a Rebeka, ktorí už boli desať rokov manželmi, ale nemali dieťa, začali hádať. Keď sa Jáchym rozhodol rozviesť, išiel k rabínovi Benšamírovi, aby zariadil všetko potrebné. A rabín mu hovorí: „Pozri sa, keď ste sa brali, na oslavu vašej lásky ste urobili hostinu, svadbu. Čo keby ste niečo podobné zorganizovali aj na koniec, na rozvod? Usporiadaj hostinu na vašu rozlúčku“.

Jáchym súhlasil. Keď sa na hostine nalievalo víno, rabín pošepkal Rebeke, aby svojmu mužovi dala najlepšie značkové víno a nalievala často. Opitý Jáchym na záver povedal: „Vieš čo, žena moja, môžeš si odniesť z tohto domu čo len chceš, čo ti je najmilšie...“. Vzápätí zaspal.

Rebeka ho uložila do postele, a potom so súhlasom rabína a za pomoci zdatných mužov odniesli posteľ i s Jáchymom z ich manželského domu do domu Rebekinho otca, kam sa mala vrátiť. Keď sa Jáchym na nasledujúci deň prebral a spoznal, kde je, povedal: „Čo tu robím?“ Na to mu Rebeka odvetila: „Iba som ťa poslúchla. Vzala som si do otcovského domu to, čo mám najradšej, a to si ty“. Jáchym ju vzal do náručia a na rozvod zabudol. O rok sa im narodilo dieťa.

V tomto roztomilom príbehu je veľa životnej múdrosti. Keby sme používali slová lásky a milosrdenstva na každú udalosť a veci videli z iného zorného uhla, s nikým by sme sa nerozvádzali. Kto by utekal od dobrého človeka? Ale pretože sme naučení exaktne myslieť, stroho a bez lásky pomenovať veci, stupňujeme zlo a poškvrnenosť tohto sveta.

S úžasom dnes stojíme nad Božím plánom a konaním: tam, kde je zloba, hriech a poškvrnenosť, dá sa stávať podobným nepoškvrnenému svetu Márie.

56 Kvalita života

Vtipne sa hovorí o veverička, ktorá našla orechy. S veľkou nádejou jeden otvorila. Boli v ňom strieborné šaty. Smutná veverička otvorila druhý orech a v ňom boli diamantové šaty. Otvorila tretí, a tu zas zlaté šaty. Veverička si zavzdychala: „Keď to tak pôjde ďalej, v zime od hladu zahyniem."

Keď Popoluška otvárala orech a našla v ňom krásne šaty, bolo to pre ňu obdarovanie. Mohla vystupovať ako princezná a nie ako chudobná dievčina. Ale na čo sú veverička zlaté šaty? Ona predsa na prežitie potrebuje orechy!

Je teda veľmi relatívne: čo kto hľadá a čo kto nachádza. Jedno je isté: iba v rozprávke platí, že zrazu nájdeš poklad. V živote sa poklady nenachádzajú, ale vytvárajú prácou človeka v sebe. Radosť, šťastie, pokoj nenájde ako šaty v orechu z rozprávky, ale musí ich vytvárať v sebe. Preto je ľudský život tvorbou a zápasom. Aj svätosť patrí k týmto hodnotám.

V Matúšovom evanjeliu je zápas o hodnoty vyjadrený v Ježišovej reči na vrchu, známej ako Blahoslavenstvá (porov. Mt. 5, 1-12). Blahoslavení - šťastní - blažení sú tí, ktorí napriek ťažkostiam a nepriazni osudu uvoľňovali v sebe energiu lásky. Takí dozreli na ceste k svätosti.

Komu slovo „svätosť" znie stredoveko, vôbec sa nad tým nemusí trápiť. Stačí použiť významom blízke slovo z našej doby, napríklad zo sociológie alebo psychológie. To sú odbory, zaoberajúce sa kvalitou života. Kto by si neželal kvalitný život? Kvalitný je vlastne svätý. Kto si neželá kvalitného spolupracovníka, kolegu, manžela, manželku? Kto by si neželal kvalitných, čiže svätých ľudí okolo seba? Stačí, keď toto slovo správne pretlmočíme.
V psychológii sa dnes hovorí o pociťovaní zmyslu života, alebo o jeho absencii. Čiže svätý je ten, kto mal život zmysluplný, vydarený.

Keď súčasný pápež Benedikt XVI. hovorí na tému svätosti, používa významom blízke vyjadrenie: „človek dôveryhodný." Vychádza z toho, že minulé storočie bolo svedkom opakovaných pádov ľudí, ktorí najprv boli v nedosiahnuteľnej výške, a po niekoľkých desaťročiach stratili všetok svoj lesk. Ocitli sa na dejinnej lavici obžalovaných. Stačí si spomenúť, koľké zástupy šli za Leninom. Dnes vieme, že ich neviedol k pokroku, ale úpadku. Koľké zástupy išli za Hitlerom, a dnes vieme, že to bol veľký omyl a krivda. A mnohé zástupy nasledovali Stalina, Chruščova i Brežneva. No po rokoch sa prišlo na to, že títo ľudia zvnútra boli iní, ako sa prezentovali navonok, a preto sa ocitli na lavici obžalovaných a nie oslávených. Dôveryhodnosť, vierohodnosť týchto ľudí sa stratila.[134]

Svätosť je pozvaním k dôveryhodnosti, ktorá znamená byť svedkom, zvnútra byť takým, akým sa javím navonok. Nie je to vždy ľahké. Napr. kto by túžil po kňazstve, alebo po biskupskom úrade len pre to, že je to vyšší stupeň moci a vážnosti, ten nesprávne pochopil sviatosť kňazstva. Lebo kto chce pomocou úradu urobiť zo seba dôležitého, nakoniec sa stane otrokom verejnej mienky. Bude sa musieť líškať, aby bol populárny a musí robiť kompromisy. Nepochopil, že jeho úrad a postavenie má byť službou. V názore na službu sa pomýlil, a preto sa stal nedôveryhodným.

To isté platí aj v politike. Už Platón v 3. storočí pred Kristom napísal: „Zaslepenosť priemernej politiky je v tom, že predstavitelia bojujú o moc, ako keby bola ktovieakým veľkým dobrom."[135] Keby pochopili úrad ako službu a zodpovednosť, bolo by to normálne. Keďže to tak nie je (lebo majú funkcie na vlastné obohatenie), stráca sa dôveryhodnosť.

Zo života svätého Augustína, v 4. storočí po Kristovi je známe, že po svojej kňazskej vysviacke plakal. Nie preto, že prišiel o postavenie učiteľa rétoriky, filozofa, ale preto, že si uvedomil: „Teraz musím niesť nielen svoje bremeno, ale aj bremeno ostatných, budem musieť

---

[134] Porov. BENEDIKT XVI - J. RATZINGER : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, str. 276.
[135] PLATÓN : *Obrana Sokratova.* In: *Predsokratici a Platón. Antologia z diel filozofov.* Bratislava : Epocha 1970, str. 251- 272.

skladať účty nielen z vlastného života, ale budú ma brať na zodpovednosť aj za tých, ktorí sú mi zverení. A tam vzniká otázka – obstojím? Budem schopný slúžiť tak, ako si to iní zaslúžia?“[136] Začal sa báť pre svoju vlastnú nedostatočnosť, či bude zvnútra taký, aký sa javí navonok. A to je cesta svätosti. Každý, kto ide skutočnou cestou k svätosti, vidí, že svojimi ľudskými možnosťami zaostáva za tým, čo sa od neho očakáva. Preto berie vážne Božiu skutočnosť, Božie slovo, i vážne skúma, akým spôsobom a akým smerom sa jeho život vyvíja.

Dnešný sviatok nie je teda o niečom neaktuálnom. Aj keď pod slovom svätosť sa skrýva mnoho významov, niektoré sú pre nás dôležité. Ide o to, aby sme boli kvalitní ľudia - v našich postojoch a vyjadrovaniach. Aby sme boli ľuďmi dôveryhodnými, a aby sme takto na základe priznávania sa k Ježišovej láske, dali nášmu životu zmysel.

Ak teda boli ľudia, ktorí sa v minulom storočí stali nie dôveryhodnými, tak boli aj ľudia vierohodní. Napríklad Matka Tereza oprášila svätosť dokonale. Vo svojich povzbudeniach hovorila sestrám : „Pracuj pre Ježiša, Ježiš bude pracovať s tebou. Modli sa s Ježišom a Ježiš sa bude modliť s tebou. Čím viac zabudneš na seba, tým viac budeš myslieť na Ježiša a Ježiš na teba. A čím viac budeš opúšťať seba, tým viac sa bude Ježiš približovať k tebe.“[137] Toto bola podľa nej cesta k svätosti. Tak žiť pre Ježiša, aby sa stal blízky môjmu životu.

Výsledkom prítomnosti Boha v živote človeka je - ako píše Matka Tereza: „Vaše srdce bude hovoriť prostredníctvom vašich rúk. Bude hovoriť cez vaše oči. Lebo ľudia by mali vidieť Boha na vašich očiach, keď sa na nich pozeráte. Ak budete roztržití, nedokážu vo vás vidieť Boha, lebo plnosť vášho srdca sa prejavuje vo vašom pohľade. Je to cítiť vo vašom dotyku i v tom, čo píšeme, hovoríme i v tom, ako chodíme i v tom, ako ľudí prijímame. Lebo plnosť srdca sa prejavuje rôznymi spôsobmi.“[138]

Je zjavné, že prítomnosť Boha, prítomnosť lásky v našom živote je tou skutočnosťou, ktorá vychádza z nás na povrch cez naše ruky a oči. Potom sa vo svete stávame dôveryhodnými: keď aj vo vnútri sme takí, akí sa javíme navonok. Tento náš zápas o autentický život je pozvaním k svätosti.

Záverečný krátky príbeh ilustruje túto pravdu. Istý Nemec dostal v Taliansku počas dovolenky infarkt. Hospitalizovali ho v neapolskej nemocnici. Po taliansky nevedel ani slovo a nemal nikoho, kto by mu trochu robil spoločnosť. V nemocnici si ho všimla jedna pani a podišla k jeho posteli. Nič mu nehovorila, len sa naňho usmievala a v maličkostiach mu posluhovala. Keď sa vrátil do Nemecka, napísal do neapolských novín Il mattino: „Nikdy som sa necítil taký milovaný, ako v neapolskej nemocnici.“ Jeho príbeh končí slovami: „Láska nepotrebuje slová, aby sme ju mohli prejaviť. Láska je. A to stačí.“[139]

Príbeh potvrdzuje starú známu myšlienku: „z plnosti srdca hovoria ústa.“ (Mt 12,34; Lk 6, 45) Ďakujme dnes za pozvanie, ktoré nám Cirkev kladie. Rozjímanie nad jeho Slovom je jedným krokom k tomu, aby Boh vládol v našom srdci, aby z nás vyžarovala jeho prítomnosť. Postupne krok za krokom, pomaly budeme napĺňať naše dni, aby sme sa priblížili k večnej pravde. Aj návšteva cintorína, zamýšľanie sa a vzbudzovanie nádeje je výsledkom Božej prítomnosti v našom srdci. Lebo on v nás sa modlí, on v nás hľadá slová, ktorými povzbudzuje nás samých na životnej ceste. Ďakujme mu za dary, ktoré dostávame aj v týchto dňoch cez pozvanie k svätosti.

57 Správna predstava

Lk 24,13–35Spoznali ho pri lámaní chleba
Tretia veľkonočná nedeľa A : vidieť správne

---

[136] AUGUSTINUS : *Sermones* (Kázne). In: Balthazar, H. U. von: *Augustinus. Das Antlitz der Kirche.*(Augustín - tvár Cirkvi) Einsiedeln : Johannes Verlag 1942, str. 92 - 99.
[137] *Počúvaj, čo hovorí láska. Myšlienky Matky Terézie.* Bratislava : Lúč 1999, str. 27.
[138] *Počúvaj, čo hovorí láska. Myšlienky Matky Terézie.* Bratislava : Lúč 1999, str. 28
[139] LUCIANI Albino : *Veľké pravdy v malých príbehoch* (orig. 1998). Bratislava : Lúč, 2005, str. 70.

Študenti medicíny mali skúšku z patológie. Jeden mal za úlohu vybrať slezinu. Úspešne to zvládol. Skúšajúci patológ mu už chcel dať A, (jednotku), keď si všimol, že študent ešte pitvá ďalej. „Čo to robíte?“ pýtal sa ho. Študent odpovedal: „Hľadám ešte tú druhú!“ Patológ pokýval hlavou a namiesto jednotky mu vrátil index. „Tak prídete na skúšku ešte raz.“[140]

Od lekára očakávame, že má správnu predstavu o orgánoch tela. Keď sa niekto učí byť lekárom, musí vedieť, koľko slezín je v tele. Išli by ste k takému ortopédovi, ktorý by mal zlú predstavu o lakti alebo kolene? Dali by ste sa operovať niekomu, kto má nesprávnu predstavu o žalúdku?

Podobne je potrebné mať správnu predstavu o duchovnom živote, mať správne poukladané vo vôli, citoch, rozume. Nemáme len telesné orgány. Pracuje v nás mnoho túžob, snov, predstáv a prianí, spomienok i výčitiek. Máme skúsenosť radosti, žiaľu, neúspechov, prehier i víťazstiev. Je v nás cit priateľstva, alebo nenávisti, zlosti, hnevu. Všetko toto by malo byť správne vnútorne poukladané. No niekedy zisťujeme, že práve o vnútornom živote človeka máme nesprávnu predstavu. Ako študent, ktorý hľadal druhú slezinu. V čom je omyl?

Pripomína nám to Evanjelium o emauzských učeníkoch (Lk 24, 13-35). Mali predstavu o rabínovi z Nazaretu, Ježišovi, ktorý bol mocný pred ľuďmi v činoch, v zázrakoch aj slovách, že zavŕši svoj život úspešne a oni budú jeho ministrami. Do tejto predstavy im nezapadalo utrpenie, sklamanie, potupná smrť. Podľa nich Boh bol tam, kde bola radosť, šťastie a úspech. Nevedeli si predstaviť, že by mohol byť aj tam, kde je ukrižovanie, opustenie, kde je zomieranie, alebo choroba.

Museli absolvovať cestu, po ktorej s nimi kráča Ježiš a hovorí im: „Vy nechápaví a ťarbaví srdcom, uveriť všetko, čo hovorili proroci! Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ (Lk 24, 25-26). Potom sa im Ježiš pri lámaní chleba dal poznať, otvorili sa im oči a uvideli, že je to Pán. Začali si robiť novú skladačku o udalostiach z ostatných dní: tak ako v živote má miesto radosť, tak má miesto aj bolesť. Tak ako má miesto sen a túžba, tak má miesto aj spomienka aj výčitka. Tak ako má v živote miesto svätosť, tak má miesto aj skúsenosť slabosti, zlyhania a hriechu. To všetko tvorí skladačku duchovného života človeka. Emauzskí učeníci postupne začali rozumieť, že je nesprávne utekať od sklamaní, alebo stroskotaných nádejí. Správne je dôverovať Bohu, že napriek sklamaniam všetko, čo sa deje, má zmysel.

Pri vzkriesení sa píše o tom, ako sa Ježiš ukázal učeníkom: že sa zjavil, alebo objavil sa pred nimi. V gréčtine sa používa slovo ófthé, (oftalmológia) a to znamená: dal sa vidieť. Teda nešlo o senzáciu, zjavenie, ale: dal sa vidieť. On už patrí do inej reality, ktorá sa vymyká našim zmyslom. Vidieť ho môže len ten, komu to on dopraje a kto zapojí do svojho pozerania srdce, ducha, vnútornú úprimnosť a hľadanie. Zďaleka nestačilo zapojiť do pozerania iba oči. Toto je zmysel slova, „dal sa im vidieť, spoznali ho pri lámaní chleba“.[141]

Aj po dvetisíc rokoch sa dá porozumieť vzkrieseniu natoľko, nakoľko sa snažíme konať dobro, slúžiť životu a autenticky prežívať svoje dni. Mnoho ľudí neverí vo vzkriesenie, lebo hľadia len očami, a nezapojili do pozerania lásku, srdce, úprimnosť. Len takýmto pohľadom môžeme vidieť Boha i vtedy, keď sa zdá neprítomný, ukrižovaný.

Evanjelium o emauzských učeníkoch je veľmi bohaté i pre dnešné rozjímanie, čo potvrdzujú i súčasní myslitelia. Z filozofie a psychológie vieme, že utrpenie má aj metafyzický význam. Robí človeka jasným a svet priehľadným. Ľudské bytie transparentnie, stáva ušľachtilejším, ak ho človek vie správne prijať, rozumieť mu a nechať sa ním formovať.

Pekné prirovnanie použil Viktor Frankl, keď napísal: „Zdá sa, že človek veľmi málo znáša absolútnu nezaťaženosť v psychologickom zmysle práve tak, ako bezváhový stav vo

---

[140] Poslal PLACAR, A.: Na pitevně. In *Výber. Reader´s Digest,* marec 2008, str. 70.

[141] Porov. JOHNSON, L.T. : *Evangelium podle Lukáše. Sacra pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 409.

fyzikálnom zmysle. A teda existencia zmyslu v prázdnom priestore je obmedzená tak ako v priestore vzduchoprázdnom.“[142] Nedá sa žiť vo vzduchoprázdnom priestore, lebo by sme sa vznášali hore-dolu. Podobne nie je možné žiť v prázdnote bez zmyslu. A priestor sa stáva zmysluplným vtedy, keď rozumieme, kto je Boh pre náš život a keď jeho silou dokážeme prekonávať zlo, slabosti, utrpenie a smrť.

Ceste dozrievania emauzských učeníkov sa podobá aj životná cesta Jocelyne Khoueiryovej z Libanonu, hlavnej veliteľky ženských vojenských jednotiek Libanonskej armády. Narodila sa v Bejrúte, vyštudovala sociológiu a žurnalistiku a v rokoch 1975 – 1985 sa aktívne zúčastnila Libanonskej občianskej vojny. Keď neskôr svoj život zmenila (zavesila ruženec na samopal), pýtali sa jej, či nastalo nejaké obrátenie, nejaký zázrak. Odpovedala: „Nie. To, čo som prežila bola cesta, to bolo dozrievanie. Moji štyria bratia išli do vojny. Nasledovala som ich aj s niekoľkými mojimi kamarátkami. Prvýkrát v živote som dostala do ruky samopal. Mala som vtedy šestnásť rokov. Chcela som sa vyučiť vojenskej obrane. Keď začala vojna, mala som osemnásť a stala som sa veliteľkou a inštruktorkou asi pre päťsto dievčat. Bojovala som na vrchoch proti Sýrčanom, v Bejrúte proti Palestínčanom, v Choufe proti Dzúrom, a v Sidone proti Šítom.“ Novinár sa jej pýtal: „Za koho ste vlastne bojovali?“ „Zo začiatku za vlasť. Nebola to náboženská vojna. Chceli sme štát, kde by boli zastúpené všetky vierovyznania. Ale potom prišli zásahy zvonku, z iných krajín. Presviedčali nás o nutnosti náboženskej vojny a my sme im sadli na lep. Začali otvorene písať o vojne medzi kresťanmi a moslimami. Postupne z našej armády odišla veľká časť moslimov. Tak sa stalo, že sa Libanon premenil na náboženskú vojnu. Vtedy som pochopila, že v skutočnosti nejestvujú žiadni nepriatelia, ale iba situácie, ktoré dočasne postavia niektorých ľudí proti sebe. Pre kresťana je jediným nepriateľom hriech.

V roku 1983 som definitívne opustila armádu. Uvedomila som si, že vojna sa stala Babylonskou vežou, brat vraždí brata v boji o moc. „Bola som vychovaná v kresťanskom duchu, a preto som nebojovala za ideológiu, ale za svoju vieru ako kedysi vyvolený ľud. Ale zistila som, že tu nejde o vieru, ale o záujmy mocných tohto sveta. Keď som sa dozvedela, že traja naši kňazi, ktorí pracovali v moslimských zónach, boli zavraždení len preto, lebo chceli dosvedčiť, že kresťania a moslimovia vedia žiť spolu, rozhodla som sa aj ja zmeniť svoju situáciu.“

Dnes pani Khoueiryová cestuje po Libanone, zakladá knižnice, rozširuje videonahrávky s lekárskymi inštrukciami pre rodinu, organizuje letné tábory pre siroty, usporadúva kurzy pre ošetrovateľov, a podobne. Vraví: „Nikdy nemožno pracovať pre pokoj v Libanone, ak najprv nemáme Pánov pokoj v sebe!“[143]

Toto rozprávanie je o ceste života, o obrátení, o osvietení a objavení skutočných hodnôt. Pochopila, že vojna je priestor zmysluprázdny. Iba v láske a dobrote je priestor zmysluplný. Nie je Božou vôľou strieľať do druhého len preto, že je moslim. Božou vôľou je milovať všetkých. Keď sa kráča s Ježišom, on otvára oči ako emauzským učeníkom. Preto je večne platné zvolanie: „Zostaň s nami, Pane!“ (Lk 24, 29).

58 Každý tvrdí, že má pravdu

Jn 14, 1 - 12 Ja som cesta, pravda a život
Piata veľkonočná nedeľa A : pravda je v láske

Obyčajné pošmyknutie sa, pád, či podvrtnutý členok spôsobia, že krívame. Obmedzenie pohybu nám v nasledujúcich dňoch zabráni uskutočniť návštevu, alebo dosiahnuť iný plánovaný cieľ.

---

[142] *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla.* Bratislava : Lúč 2007, str. 76.
[143] Porov. PAULÍNY, A.: *V nasadení života.* Bratislava : Don Bosco 1995, str. 71-77.

Krívanie nemusí byť iba v nohách. Kto chce v škole získať maturitu, alebo inžiniersky diplom, má pred sebou jasný cieľ, aj cestu k nemu (návšteva školy, absolvovanie predmetov), ale ešte musí cvičiť pamäť. Ak nie je schopný pamäťového kráčania, nedosiahne cieľ.

Aj v duchovnom živote je to podobne. Existuje cieľ – celovečná radosť, existuje cesta k nemu – Ježiš, spoločenstvo cirkvi, a potrebná je viera ako schopnosť kráčania v náboženstve. Vo všetkých oblastiach je možné aj krívanie, pokuľhávanie.

Ježiš z Nazaretu vyhlásil: „Ja som cesta, pravda a život“ (Jn 14, 6). Hovoril autoritou Boha: „Kto vidí mňa, vidí Otca“ (Jn 14, 9). Kto teda kráča v pravde s Ježišom príde k cieľu.

Ako tieto vety Ježiš myslel? Ja som cesta, ktorá vedie k pravde, a to vedie k životu? Alebo ja som cesta, pretože som pravda, ktorá je životom? Alebo tieto slová znamenajú: ja som cesta, ktorá skrze pravdu ide k životu?

Nech by sme sa držali ktoréhokoľvek výkladu, Ježišove slová ponúkajú orientáciu krívajúcemu - jednotlivcovi aj spoločnosti. Každý pokrivkáva pre svoje chyby, hriechy, pre svoje sebectvo, pre rôzne vlastné limity. Spoločnosť kríva preto, že sa vymýšľajú rozličné názory, ideológie, politické stratégie, ktoré môžu byť zmätočné na ceste vývoja. Preto Ježišove slová: Ja som cesta, pravda a život chcú byť riešením pre pokrivkávanie.

Celkom samozrejme sa pýtame: Ježišu, ako to, že jestvujú milióny a miliardy ľudí, ktorí majú inú cestu? Veď aj Mohamed v siedmom storočí povedal, že on je cesta a pravda - z toho je moslimské náboženstvo. V 5. stor. pred Kristom to povedal Budha – nasledovali ho budhisti. Predtým Mojžiš - Židia tiež veria, že majú pravé náboženstvo. Konfucionizmus v Číne, hinduizmus v Indii. V 16. storočí Martin Luther tvrdil, že má pravdu - protestanti, neskôr Kalvin - reformovaní. Ak vezmeme do úvahy vznik nových náboženských skupín (dnes New Age) - kde je pravda, keď každý hovorí, že u neho?

Pri hľadaní cesty k pravde sa aj dnes ponúka ezoterizmus a gnosticizmus. Ezoterické náboženstvá ponúkajú človeku cestu k blaženosti pomocou určitých prostriedkov: príjemná vôňa, alebo hudba, cvičenie, dýchanie, atď. Druhá cesta je gnosticizmus, ktorý môžeme vidieť v americkom štýle života: v tebe, človek, je všetko, sústreď sa na svoje sily, ty máš v sebe potenciál, ty to dokážeš, ty si schopný, Boh ti to dal, v tebe sú sily, ktoré ťa obnovujú! To je sústredenie na seba, na gnozis, vyššie duchovné schopnosti, pomocou ktorých vraj možno nájsť oslobodenie a riešenie. To sú základné smery. Všetky ostatné drobnejšie náboženstvá kopírujú tieto myšlienky, alebo ich vysvetľujú po svojom.

Riešenie nie je v synkretizme: povyberať niečo z každého náboženstva (v každom sú nejaké semienka dobra a pravdy). Tým by sme len vytvorili ďalšie nové. Riešením nie je ani relativizmus: spochybňovať pravdy, či kresťanské, či z iných náboženstiev. V každom môže byť niečo vymyslené a niečo aj pravdivé.

Aké je teda riešenie ? Na jednej strane Ježiš hovorí: Ja som cesta, pravda a život a na druhej strane vidíme vo svete množstvo ciest, množstvo právd a množstvo ponúk k životu.

Ak veríme, že Boh je Otec, ktorý chce spasiť všetkých ľudí, potom aj jeho ponuka pre šťastný život sa vzťahuje na všetkých. Tak ako necháva dážď, alebo slnko pre všetkých. Teda aj mimo katolíckej cirkvi prúdi Božia milosť a záujem spasiť ľudí. Je dôležité aby sa človek otváral pre túto Božiu milosť.

Našou úlohou nie je prerábať druhých, ale mať k nim úctu a viesť s nimi dialóg. Boh svojou milosťou vykoná v každom človeku potrebné dielo. Možno sa staneme nástrojom, pomocou ktorého sa Ježišova pravda priblíži k hľadajúcemu človeku. Našou povinnosťou je mať postoj lásky a rešpektu. Matka Tereza povedala. „Na začiatku som si myslela, že musím obracať ľudí na vieru. Medzičasom som sa naučila, že mojou úlohou je milovať. A láska obráti toho, koho chce.“ [144]

---

[144] *Počúvaj, čo hovorí láska*.Myšlienky Matky Terezy. Bratislava : Lúč 1999, str. 43.

Každé náboženstvo, ktoré káže nenávidieť, vyvoláva rozbroje, vojny, vedie ľudí k tomu, aby si ubližovali, zabíjali - je ľuďmi vymyslené a neperspektívne. Platnosť a budúcnosť má iba také náboženstvo, ktoré učí milovať, vážiť si druhého, pomôcť mu k spáse. V tom je odpoveď na otázku: ktoré náboženstvo je pravé?

V medzináboženskom dialógu pokrivkávame, nemáme riešenie na všetko. Iba tušíme, ktorou cestou sa máme uberať. Dodržiavanie zásad dialógu, úcty a lásky k človeku, nás iste privedie k poznaniu pravdy. Boh nám dá vedieť čo, kedy a v ktorom storočí sa má vykonať.

Krívanie ľudstva na ceste k cieľu je pochopiteľné. Ak pokrivkávam ja sám, nemôžem sa čudovať, že ani ľudstvo ako celok nie je dokonalé. Na druhej strane je tu jasná a dokonalá Ježišova inštrukcia: Ja som cesta, pravda a život. Držať sa Ježišovej pravdy, znamená žiť v láske a v jednote s ním, žiť podľa jeho slova, a teda mať aj úctu k druhým.

Parížsky profesor filozofie sa raz na prednáškach pýtal študentov: „Povedzte mi ktorá krajina na svete je najdôležitejšia?“ Všetci povedali: Predsa Francúzsko! „A ktoré francúzske mesto je najvýznamnejšie?“ Samozrejme, že Paríž. „A ktorá univerzita v Paríži je najdôležitejšia ?“ Nikto nepochyboval, že naša, na ktorej sedíme. „A na univerzite je ktorá katedra najdôležitejšia?“ Isteže tá naša, katedra filozofie. „A kto je vedúcim katedry?“ „Vy, pán profesor.“ „Kto je teda najdôležitejším človekom na svete?“[145]

Mnohí podobne rozmýšľali o svojej dôležitosti, o svojom prorockom poslaní o svojom spasiteľskom účinkovaní. Túžba človeka byť najdôležitejším, najmocnejším, s patentom na rozum pre všetkých, je večná. Proti tejto pyšnej túžbe stojí Ježišovo riešenie, ktoré pozýva k láske, službe, pokore, ktoré vedú k zjednoteniu.

Ďakujme za svetlo evanjelia. Priznávame si svoje pokrivkávanie a potrebu Božieho odpustenia. Ono nám pomáha rozlišovať, čo je ľudské a čo Božie, čo dočasné a čo večne platné. Nikdy sa nepomýlime, keď sa pousilujeme byť milujúcimi ľuďmi. V láske je najväčšia pravda.

59 Odbornosť a povrchnosť

Mt 5, 17 - 37 Otcom bolo povedané, no ja vám hovorím
Šiesta cezročná nedeľa A: spravodlivosť a láska

Lietadlo rolovalo na štartovaciu dráhu. Naraz sa zastavilo, otočilo a išlo naspäť. Po hodinovom čakaní znova odštartovalo. Znepokojení cestujúci sa pýtajú letušky: „Čo sa stalo ?“ Letuška odpovedá: „ Pilotovi sa nepáčil zvuk motora. Trvalo nám skoro hodinu, kým sme zohnali pilota, ktorému to neprekážalo…“ [146]

Kto by chcel letieť s neodborným pilotom, ktorému je jedno, aký zvuk má motor ? Pilot, ktorému sa nepáči zvuk motora, je odborník. Do jeho rúk možno zveriť život.

Ježiš z Nazaretu je odborník na šťastný a vydarený let životom. Nestačí, že motor života sa točí, dni ubiehajú. On musí mať aj zvuk lásky. Preto si dovolil kritizovať farizejov a zákonníkov, ktorí žili náboženstvo povrchne a neodborne. A nám hovorí: “Ak vaša spravodlivosť nebude väčšia ako spravodlivosť zákonníkov a farizejov, nevojdete do Božieho kráľovstva“ (Mt 5,20).

Aká bola teda spravodlivosť farizejov a zákonníkov, že s ňou Ježiš z Nazaretu nesúhlasil ? Aká sa vyžaduje od nás ? Aký zvuk má mať motor života ?

Matúš využil lierárny útvar, ktorý biblisti volajú „šesť antitéz“. Spočíva v tom, že Ježiš hovorí: „Otcom bolo povedané: nezabiješ…ale ja vám hovorím, pred súd pôjde každý, kto sa na svojho brata hnevá...Otcom bolo povedané: nescudzoložíš, ale ja vám hovorím každý, kto na ženu hľadí žiadostivo, už s ňou scudzoložil v svojom srdci...“ (Mt 5, 21, 27). Týmito výrokmi rozhodne Ježiš nechcel zrušiť starozákonné prikázania. Aj on bol žiakom Tóry - Zákona

---

[145] DE MELLO, A.: *Modlitba žáby.* Brno: Cesta 1995, str. 267.
[146] Poslala Vašková Mária, Dolní Kounice. In: *Výber. Reader´s Digest.* júl 2010, str. 36.

(prvých päť kníh Mojžišových) a riadil sa podľa nich. Ale spôsob výkladu, ktorý robili vtedajší znalci zákona, farizeji, (vtedajší kňazi, farári) nebol správny. Mnohokrát bol legalistický, striktne juridický (ak som nezabil, tak som dobrý, ak som nebol neverný, tak som dobrý, ak som krivo neprisahal, ak som nič neukradol...).

Podľa Ježiša to nie je dosť. Byť človekom, znamená rozvíjať v sebe aj postoj milosrdenstva a lásky voči druhému, aj voči Bohu. Nestačí nekonať zlo, treba konať dobro. Málo znamená spravodlivosť, ak nedorastie aj na postoj lásky.

Aj pred dvetisíc rokmi existoval komentár k piatim knihám Mojžišovým, čiže k Tóre, a obsahoval šesťstotrinásť predpisov, ktorými sa riadili zbožní veriaci tej doby. Šesťstotrinásť nie je náhodné číslo, ale symbolické. Skladá sa z dvoch čísiel: tristošesťdesiatpäť plus dvestoštyridsaťosem. Symbolika tristošesťdesiatpäť - toľko je dní v roku - toľko predpisov pre človeka. Dvestoštyridsaťosem, podľa vtedajšej medicíny, toľko kostí má človek. Medzi predpismi boli aj tie najpodrobnejšie: koľko krokov sa smie spraviť, ako sa majú umývať ruky, čaše, nádoby, ako sa má postiť, ako sa má modliť, atď. Ale ak by toto všetko bolo aj do detailu splnené, ale chýbal by postoj lásky a milosrdenstva, na čo by to bolo dobré?

Toto je citlivé miesto, na ktoré Ježiš reaguje a vyžaduje nielen splnenie spravodlivosti (dať každému, čo mu patrí), ale na základe splnenej spravodlivosti dorásť k postoju lásky a dobrotivosti.

Ak dnes niekto povie: "Nikoho som nezabil, nikoho som neokradol, neverný som nebol, teda som dobrý, spravodlivý" - jeho úsudok o živote je povrchný a neodborný. Odborník vie, že „motor života" potrebuje čosi viac, zvuk lásky, milosrdenstva a tolerancie.

Predstavme si mladú mamičku, ktorá by sa sťažovala na dieťa: „Neviem, prečo stále plače. Veď má kde bývať, čo jesť, má vypraté šaty…Všetko, čo som mala urobiť, som urobila. Povinnosť som si splnila."

Povedali by ste: To je málo! Dieťa potrebuje, aby ho niekto vzal na ruky, aby sa s ním pomaznal, aby sa s ním pohral, aby sa cítilo chránené. Dieťa potrebuje čosi viac ako starostlivosť, potrebuje postoj lásky. Splnená povinnosť je správna, lebo je spravodlivé, že dieťa má aj vypraté, aj navarené, ale pre to dieťa nestačí odbavená spravodlivosť. Potrebná je aj láska. Lebo láska prevyšuje spravodlivosť, hoci spravodlivosť sa predpokladá a je dôležitým základom. Nestačí že motor sa točí. Je potrebný aj správny zvuk.

Vo vzťahu k Bohu nestačí splniť predpísané úkony a modlitby. Dôležité je prežiť: Bože mám ťa rád. Som od teba závislý. Som odkázaný na tvoje milosrdenstvo. Tam, kde má človek vzťah k Bohu, začína skutočné náboženstvo.

Arabský mystik Sa´di napísal bájku. „Istý človek, keď sa prechádzal po lese, uvidel líšku, ktorá nemala nohy. A čudoval sa, ako ešte môže žiť. Ale zbadal pribiehajúceho tigra, ktorý mal v zuboch kus mäsa. Tiger sa už sám nasýtil a zbytok koristi nechal líške, aby sa aj ona nasýtila. Nasledujúci deň znovu ten istý tiger doniesol kus mäsa líške a ona takto prežila. Človek, ktorý to videl, povedal: „Aký je zaujímavý Boh, keď prostredníctvom tigra nasýti líšku." Čudoval sa Božej dobrote a povedal si: „Veď aj ja dôverujem Pánovi. Aj ja sa uložím do nejakého kúta ako líška a Boh mi dá, čo je potrebné." Takto sa správal človek po mnoho dní. Ale neudialo sa nič. Keď už chudáčisko bol takmer na prahu smrti, vtedy začul vnútorný hlas, ktorý mu povedal: „Ty, ktorý si na chybnej ceste, otvor svoje oči pravde! Choď podľa vzoru tigra a prestaň konečne nasledovať úbohú, zmrzačenú líšku!" [147]

Zmysel tejto bájky je jednoduchý a jasný. Človek dvadsiateho storočia, choď podľa vzoru aktívneho, činného tigra, ktorý vedel poslúžiť, a nie podľa vzoru zmrzačenej líšky! Človek dvadsiateho storočia, choď podľa vzoru slúžiaceho Krista a nie podľa vzoru zmrzačených interpretov, politikov, hercov a spevákov, ktorí najrozličnejším spôsobom

[147] DE MELLO, A.: *Sev vtáka.* Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda 1994, str. 72.

znehodnocujú život! Choď podľa vzoru tých, ktorí by ťa priviedli k postoju lásky a nie podľa vzoru tých, ktorí ťa robia viac sebeckým!

Rabindhanatra Thakur, indický básnik, napísal: „Kto chce robiť dobro, zaklope na bránu. Kto ľúbi, nájde bránu otvorenú! “ Konaním dobra klopeme na bránu našich blížnych. Ale láska je viac. V nej sa pre nás brány blížneho otvárajú. Aj Bohu možno prejavovať úctu konaním povinnosti a spravodlivosti. Ale ak sme milujúci ľudia, Božia brána sa pre nás otvára sama.

Ak pôjdeme podľa Ježišovho vzoru, porozumieme, že nestačí len spravodlivosť, ale je potrebná aj láska, ku ktorej sa denno-denne treba dopracovať. Preto prijímame posilu v znaku chleba a vína, aby sme sa v rôznych okolnostiach života vedeli zachovať ako milujúci ľudia.

60 Nevíriť prach okolo seba

Mt 23, 1 - 12 Hovoria a nekonajú
Tridsiata prvá cezročná nedeľa A : súlad medzi rozprávaním a konaním

Predavač koní ponúkal dva nádherné tátoše: mladé, svalnaté, dobre stavané. Za druhého chcel dvakrát toľko, ako za prvého. Prečo? Tajomstvo vyšlo najavo, až keď kone obehli námestie. Za prvým sa dvíhalo celé mračno prachu, ale druhý kôň nezanechával skoro nijaký prach. Preto mal druhý dvojnásobnú cenu: vykonával svoju povinnosť, a nevíril prach. Plnil si povinnosť, a nerobil pri tom rozruch. [148]

Už pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta upozorňoval na ľudí, ktorí si plnili náboženské povinnosti a robili pri tom veľký rozruch, upozorňovali na seba, teda „vírili okolo seba prach.“ Matúš píše: „Zákonníci a farizeji zasadli na Mojžišovu stolicu. Preto robte a zachovávajte všetko, čo vám povedia, ale podľa ich skutkov nerobte: lebo hovoria a nekonajú“ (Mt 23, 2). Vyčítal im nesúlad medzi tým, čo síce navonok prejavovali (modlitebné remienky a strapce na rukách), ale vnútorne neprežívali. Chýbal im vnútorný postoj lásky k Bohu i k človeku, nadšenie pre život z viery, úžas nad životom a vďačnosť Bohu.

Matúš nezaradil túto kapitolu do evanjelia náhodou. Mal presný cieľ: odstránenie zbytočných ľudských prikázaní. Vidno to z vety: „Viažu ťažké až neúnosné bremená a kladú ich ľuďom na plecia, ale sami nechcú ani prstom pohnúť“ (Mt 23, 4). V gréckom originále je veta: „ou thelousin kinesai auta“. Slovo kinesai - pohybovať, hýbať alebo odstrániť, znamená, že táto veta by mala znieť: „Viažu ľuďom ťažké až neúnosné bremená... ale sami ich nechcú alebo nevedia odstrániť.“ Nie znášať. Odstrániť. Lebo farizeji prikázania niesli, zachovávali. Ale zo šesťstotrinástich prikázaní bolo potrebné mnohé odstrániť. Až Ježiš mal odvahu povedať Petrovi: „Tebe dám kľúče od Božieho kráľovstva. Čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi“ (Mt 16, 19) – čiže keď odstrániš niektoré bremená, bude to záväzné aj pre nebo. [149]

Matúš napísal túto kapitolu, aby ukázal, prečo musela vzniknúť nová náboženská skupina – Cirkev Ježiša Krista (popri jestvujúcich Kumráncoch, Herodiánoch, Zelótoch): aby sa odstraňovali bremená výkladov Mojžišovho zákona a aby sa správne chápal Boží zákon: ako pokyny k láske a nie na vykonávanie príkazov. Prví kresťanskí misionári - Peter, Ján, Štefan, Filip (porov. Sk 2-8) boli odvážni muži, lebo odstraňovali niektoré výklady Božieho zákona.

Druhý Matúšov cieľ (nám viac známy) bol poukázať na nesúlad vonkajšieho a vnútorného života farizejov a zákonníkov. Na počiatku týchto prejavov bol súlad. Vznik modlitebných remienkov je spojený s úmyslom veriaceho človeka priviazať si na ruku, alebo na čelo, či na hruď určitý úryvok z Písma Svätého. Keď si ho priväzoval, modlil sa vetu z Písma. Obliekanie bolo modlitbou, resp. modlitba bola obliekaním.

---

[148] Porov. FERRERO, B.: *Kruhy na vode.* Bratislava : Don Bosco 2002, str. 40.
[149] Porov. LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1996, str. 233.

Modlitebné remienky sa po hebrejsky volajú tefillím (od slova tefila - modlitba). [150] Nebola to náhoda, že si ich priväzovali na čelo, znamenalo to: chcem poznávať Božiu pravdu. Priväzovanie na hruď, na srdce: chcem milovať Božiu pravdu. A ruka je znakom aktivity, výkonu, čiže chcem konať v duchu Božej pravdy.

Kým modlitebné remienky ako teplomer odzrkadľovali skutočný stav, vnútorný postoj človeka, potiaľ to bolo správne. Ale mnohokrát sa stalo, že človek vyšiel na ulicu oremienkovaný Božími myšlienkami, ale správal sa (obchodoval, rokoval, rozhodoval) podľa svojich myšlienok: sebecky, ziskuchtivo, povýšenecky. Preto sa Ježiš proti ním postavil.

Niečo podobné platí aj o vonkajšom plášti, ktorý bol na štyroch rohoch predĺžený. Volal sa zizit a znamenal, že veriaci človek chce na všetkých svetových stranách pamätať na Boží zákon a na Desatoro. Keď si priväzovali strapce, naznačovali: takto sme priviazaní k Božiemu zákonu, držíme sa ho. Tieto verejné prejavy boli pekné až dovtedy, kým boli aj duchaplné, kým za nimi bol aj život.

Porovnávajúc minulosť s dnešným stavom, zisťujeme, že pomenovanie farizej sa dnes používa na označenie nesúladu medzi vonkajším prejavom a vnútorným postojom. Každý má problém s tým, že pri modlitbe na niečo iné myslí a niečo iné hovorí slovami. Každý rodič vie, že nemôže deťom prikazovať to, čo sám nerobí. Na politickej scéne sú bežné škandály: prikazuje sa šetriť, a pritom ministri alebo poslanci majú drahé vily, autá, atď.

Nie je ľahké žiť v súlade so sebou samým v tom zmysle, že sa človek usiluje vydávať svedectvo svojím životom. Je to ustavičný zápas, stály návrat k tomu, aby konanie a rozprávanie korešpondovali. Svätý Bonaventura hovorí, že kresťan by mal byť nielen ako potrubie, ktorým niečo prijíma a niečo odovzdáva, ale mal by byť nádobou, ktorá najprv veľa prijme a iba prebytok sa prelieva.

Známy nemecký protestantský teológ Karl Barth (1886-1968) povedal: „Pane, osloboď ma od náboženstva a daj mi vieru !“ Náboženstvo je totiž súhrn obradov, modlitieb, ale viera je osobný vzťah človeka k Bohu. Náboženstvo tu bolo aj bude, ale viera je osobné prežívanie. Niečo, čo nosíme hlboko v duši. Preto je namieste povedať: Pane, osloboď ma od náboženstva a daj mi vieru: zbav ma prázdnej rituálnosti, prejavov, ktoré by neboli v súlade s mojím vnútrom, a daj mi hlbokú vieru v teba. Tá si potom vždy nájde spôsob vyjadrenia.

V dejinách boli a sú ľudia, ktorým sa darilo žiť v súlade so sebou samým, a prejavovali to navonok, hoci neboli vždy pochopení. Jedno rozprávanie z Indie hovorí o budhistickom mníchovi, ktorý sa volal Gessen. Okrem toho, že bol mních, bol aj talentovaný maliar. Avšak za svoje obrazy pýtal horibilné ceny, takže získal povesť nenásytného mnícha.

Raz poslala pre neho aj najbohatšia žena v meste, ktorá chcela mať obraz. Keď mních prišiel, najprv sa pýtal: - Koľko mi zaň zaplatíte? Povedala mu: - Koľko budete pýtať. Namaľoval, a potom pýtal dvojnásobnú cenu. Preto žena svojim slúžkam povedala: - Tento muž je vraj mních, ale nemyslí na nič iného, len na peniaze. Je talentovaný, ale jeho myseľ je nízka a ovláda ho iba mamona.

Prešlo mnoho času, kým ľudia zistili kvôli čomu pýtal tento mních veľké sumy za obrazy. Pochádzal totiž z provincie, kde bol hladomor a bohatí sa nestarali o chudobných, umierajúcich od hladu. A tak mních sa rozhodol postaviť zásobárne, sklady, kde zhromažďoval obilie. Nikto nevedel, ako sa tam obilie dostalo, ani kto bol štedrým darcom.

Ďalší dôvod, prečo Gessen zháňal toľko peňazí bola cesta, ktorá viedla z mesta do jeho dediny. Keďže bola rozbitá a plná výmoľov, dal ju opraviť, aby aj starí a chorí mohli zájsť do mesta.

Tretím dôvodom bola vďačnosť voči učiteľovi, ktorý Gessena priviedol k poznaniu a viere, preto chcel v svojej dedine postaviť chrám. Po rokoch sa mu to podarilo.

---

[150] Porov. HARRINGTON, D.J.: *Evangelium podle Matouše. Sacra pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, str. 348.

Keď teda postavil chrám, vybudoval cestu a urobil zásoby pre dedinu, odložil štetec a plátno, nikdy viac už nemaľoval a utiahol sa do jaskyne ako pustovník. [151]

Pri takomto príbehu si uvedomujeme, že nie je dôležité to, čo si myslia o nás ľudia, ale to, čo si o nás myslí Boh. On vidí to, čo ľudia nevidia. Kto by mohol povedať o tomto človeku, že bol farizejský? Žil v súlade so svojím svedomím a cieľmi, ktoré si stanovil a ktoré boli veľmi humánne. Aj titul, ktorý dostal - nenásytný mních - vedel vo svojej pokore prehltnúť.

Ďakujme, že nám Pán pomáha urobiť v duchovnom živote krok dopredu tým, že nás robí schopnými žiť v harmónii rozprávania a konania a nerobiť pritom veľký rozruch okolo seba, „nezvíriť prach".

VII. Napriek ťažkostiam

61 Ukáž, aký si majster !

Mt 16,21–27 Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba
Dvadsiata druhá cezročná nedeľa A: Prekonávanie ťažkostí

Majsterkou sveta v plači sa stala Američanka Lilien Brokerová, lebo dokázala preplakať dve a pol hodiny bez pomoci cibule, cesnaku alebo iných dopujúcich prostriedkov. Získala medailu. Na druhý deň po majstrovstvách mala možnosť prekonať svoj rekord aj skutočným plačom. Opustil ju manžel i so všetkými úsporami. [152]

Jeden deň slzy predstierala, keď súťažila, no na druhý deň už boli slzy skutočné. V živote každého človeka sú slzy niekedy znakom šťastia, radosti a inokedy sú znakom bolesti a sklamania. Tie isté oči, také isté slzy, ale pocity rozdielne. Nikto na svete nemá taký život, že by sa len smial. Každý má aj plač, určitý kríž, starosti.

V tejto súvislosti chápeme výrok Ježiša z Nazaretu, ktorý čítame v Evanjeliu u Matúša: „Kto chce ísť za mnou, nech vezme svoj kríž a nech ma nasleduje. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho. Ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho." (Mt 16, 24) Jednoducho povedané: či chceš, či nechceš, tvoje plány v živote niečo skríži a vznikne ti kríž. Napríklad ochorieš. Plánoval si samozrejme zdravé účinkovanie, no zrazu je tu komplikácia. Ideš autom a ani nevieš ako, niekto do teba narazí. Autonehoda skríži tvoje plány. Alebo zomrie niekto, koho si mal rád... Alebo ti niekto ublíži, odmieta ťa, protirečí ti, ... Krížu sa nedá vyhnúť.

Ježišovo pozvanie „Kto chce ísť za mnou, nech vezme svoj kríž" (Mt 16, 24) naznačuje metódu, akou sa dá problém zvládnuť. Keď porovnáme úvodnú kuriozitu s Ježišovým výrokom, napadne nám, že je ľahké byť majstrom sveta, keď si zdravý! Ale keď si v nemocnici a chorý, vtedy ukáž, aký si majster! Je ľahké cítiť sa ako majster sveta, keď si slávny a píšu o tebe v novinách. Ale keď si sám, opustený, rozvedený, sklamaný, ukáž, aký si majster sveta! Je ľahké byť majstrom sveta, keď sa ti darí, si šťastný, máš úspech, dosť peňazí. Ale keď stojíš pri rakve druhého človeka, vtedy ukáž, aký si majster!

Vnútorná sila prekonávať ťažkosti (niesť kríž) sa prejavuje práve v komplikovanej životnej situácii. Ježiš, ktorý v minulosti podporoval ľudí, sprevádza aj nás a chce byť silou aj nám dnes. Oprávnene sa pýtame: Keď si Ježišu povedal: Kto chce ísť za mnou, nech vezme svoj kríž a nech ma nasleduje, ako si to riešil vo svojom živote?

Ježiš sa utrpeniu ani nevyhýbal, ani mu neunikal, ani ho nevyhľadával. Aj jeho bolelo, keď ho saduceji a zákonníci odmietali. Aj jeho bolelo, keď hovoril: Syn človeka ide do Jeruzalema, tam ho odsúdia, bude trpieť... Aj jeho bolelo, keď Judáš vyslovil slová zrady. Čiže Ježiš skúsil na sebe opustenosť, odsúdenie, odmietanie, zranenie, urážky, výsmech, obnaženie, zosmiešnenie, umieranie. Ale v tom všetkom žil v zjednotení s Otcom. Nasledoval Otca a

---

[151] DE MELLO, A.: *Modlitba žáby.* Brno : Cesta 1995, str. 175.
[152] Porov. BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru a satiry 1991, str. 41.

dôveroval: Otče, môj život je v tvojich rukách. Preto sa dá povedať o Ježišovi, že naozaj bol „majstrom sveta“ v disciplíne, ktorá sa volá: zmysluplné žitie.

Možno by ste aj Ježišovi chceli povedať to, čo majsterke v plači: Bolo ľahké byť majstrom, keď si uzdravoval, keď všetci na teba pozerali, ako robíš zázraky... Ale Ježišu, keď budeš bičovaný, potom sa uvidí, aký si majster sveta! Bolo ľahké byť slávny, keď si rozmnožoval chlieb, všetci ťa chceli urobiť kráľom... Ale keď budeš pred Pilátom zviazaný, potupovaný, potom uvidíme, akým budeš majstrom sveta! Je pomerne ľahké žiť slávou premenenie na vrchu Tábor (učeníci videli a počuli: Toto je môj milovaný Syn). Ale keď budeš na kríži, budeš mať závrate a kŕče, uvidíme, aký si majster sveta!

Toto Peter nevedel pochopiť, preto povedal: „To sa Ti nesmie stať“ (Mt 16, 22) – že by si išiel do takej situácie! Ježiš mu odpovedal: „Ber sa mi z očí... máš zmysel len pre veci ľudské“ (16, 23), čiže dívaš sa na veci len ľudským pohľadom a nemáš zmysel pre veci Božie. Lebo Boží pohľad je v tom, že žiadna udalosť v mojom živote nemôže zničiť moju jednotu s Bohom. Žiadna udalosť nie je pre mňa len jednostranne bezmocnosťou.

Ak človek objaví na koži nejaký nádor, začne rozmýšľať: čo keď to bude zlé? Čo ak je to rakovina? Čo bude so mnou? Zrazu dostane strach a spomenie si, čo sa stalo iným ľuďom. Rozhodujúce je, či vie povedať: „Bože, verím ti. Viem nielen to, že máš pre mňa život vo večnosti. Viem, že aj v tejto situácii si prítomný, keď som smutný, bezradný a keď mám strach. Buď mojou silou a najvyšším zmyslom. Tvoja prítomnosť, Bože, vo mne, je to, čomu verím. Ty ma máš tak rád, že moje utrpenie bolí teba viac než mňa.

Tento Boží pohľad na veci mal Ježiš z Nazaretu. V tom ho máme nasledovať, to sa máme od neho máme. Uveriť Božej prítomnosti, záujmu, ktorý má o nás v každej situácii, i vtedy, keď sa nám zdá, že je ďaleko.

Utrpenie obyčajne vytvorí otázku: Kde je Boh? Prečo nezasiahne svojou spravodlivosťou, keď toto vidí? Aj Peter tak rozmýšľal: „To sa ti nesmie stať“. Ty si Boží Syn, určite Boh zasiahne, aby nedopustil na teba niečo zlé! No Peter musel pomaly meniť svoj pohľad. Zistil, že Boh rozmýšľa ináč, ako my, ľudia.

Karol Gustav Jung, švajčiarsky psychoterapeut, porovnával Budhov a Ježišov prístup k utrpeniu. Trpiaceho Ježiša pokladá za oveľa ľudskejšieho než Budhu. Budha žil päťsto rokov pred Kristom. Sám sebe zakázal utrpenie, vytesnil ho. Ale tým sa pripravil aj o radosť. Oddelil sa od pocitov, ale potom už nemohol byť aj skutočne ľudský. [153]

V jednom rozhovore s evanjelickým kňazom rozpráva Jung o svojej ceste do Indie. Až tam pochopil, akú zásadnú úlohu hrá postoj k utrpeniu. Pretože od neho závisí úspech ľudského života. Napísal, že my v západnej Európe sa pokúšame utrpenie zaplašiť, prikryť drogou, nejakými liekmi. Na východe sa snažia prerušiť kontakt so svetom, a tým vytesniť utrpenie. Ako Budha – zakázať si ho. Ale správnou nie je ani cesta západnej Európy, ani spôsob Východu. Jung hovorí: „Jediná správna cesta je, že skrz utrpenie, cez neho, tým, že ho prijmeme a tým, že nás transformuje aj pomáha prekonať určité skutočnosti, tým vyrastieme. Utrpenie treba prekonať, čo sa dá urobiť iba tým, že ho človek vie zniesť.“ Pritom ukázal Jung na kríž, ktorý visel v jeho pracovni a dodal: „Jedine od Ukrižovaného sa môžeme naučiť, ako správne s bolesťou zachádzať.“ [154]

Vzniká otázka: ako riešim problém utrpenia? Vyhýbam sa mu? Snažím sa zakázať si ho? Ako pristupujem k ľuďom, ktorých vidím v ťažkej situácii, viem sa k nim priblížiť? Nesnažím sa utrpenie potlačiť (a druhé si vyrobím), čím vlastne vzniká neuróza, ktorá je ešte horšia? Aká je moja skúsenosť v tejto oblasti? Som šťastný človek, alebo mám strach? A ako využívam spojenie s Ježišom na to, aby som si osvojil jeho pohľad? Ako ho teda nasledujem?

Záverečný príklad napísala Katie Gillová. „Keď som ťa po prvý raz uvidela, pomyslela som si: majster nad majstrov. To ma na tebe upútalo. Tvoje prsty, ktoré sa neuveriteľne rýchlo

---

[153] JUNG Carl Gustav: *Erinnerungen, Träume, Gedanken.* Olten 1971.
[154] JUNG Carl Gustav: *Briefe I.* Olten 1973.

pohybovali po ovládacích gombíkoch a prezrádzali, že si jednotka. A ešte tvoje prenikavé modré oči. Keď sa to tak vezme, ničím si sa nelíšil od ostatných pätnásťročných bláznivých videohráčov. Nejaký rozdiel tu však predsa len bol. Spočíval v tom, že v to leto sme obidvaja rátali dni na onkologickom oddelení nemocnice. Kruto vytrhnutí z normálneho života. Boli sme predčasne vytrhnutí z bezstarostného detstva a mňa uspokojovalo, že je tu ešte niekto s podobným osudom, ako je ten môj. Môžem vysloviť len svoje dohady, ale jedno viem. Tvoja energia a chuť do života ma magicky priťahovali.

V to leto som sa podrobila operácii. Mala som rakovinu, lekári sa snažili zafixovať môj ľavý bedrový kĺb, ktorý nevydržal intenzívne bombardovanie chemoterapie. Nebola to však jediná vec, ktorá mi podlomila zdravie. Môj životný optimizmus sa kamsi vytratil. Zaskočilo ma, aký krutý vie byť život. Preto som sa nevedela s nikým zblížiť. Operácia bola úspešná. Keď som ťa videla ešte raz na rehabilitačnom cvičení, pochopila som, čo tebe spôsobila rakovina. Chcelo sa mi plakať, kričať, odveďte ho odtiaľto, nechajte ho, nech hrá svoje videohry. Namiesto toho som len zarazene mlčala, sledovala som ťa, ako si vstal, začal chodiť pridržajúc sa dvoch paralelných tyčí. Pred tým, ako si vošiel do miestnosti, sedela som vo svojom vozíku a ľutovala som sa. Myslela som si, či už nebolo dosť, že som ochorela na rakovinu, teraz mám ešte aj bedro zošrubované a keď vstanem, určite ma to zabije. Nikdy sa o mne nedozvieš, ale si môj hrdina. Majster nad majstrov! Tak odvážne, tak odhodlane si sa postavil na tú jednu nohu, ktorá ti zostala. Isto sa nájdu surovci, ktorí ťa nazvú mrzákom. Ale ty si dokonalejší než si mnohí želajú byť. Keď si dokončil každodennú prechádzku, ktorú si zvládol perfektne, uložili ťa do postele a opäť si sa venoval videohrám. Vtedy som si uvedomila, že aj ja sa musím zdvihnúť a poprechádzať sa. Vieš, majster nad majstrov, až neskôr som pochopila, čo si ty už určite vedel: Život je ako hra. Nemôžeš vždy len vyhrávať. A keď sa hra začne, núti všetkých, aby boli do nej zapojení. Majster nad majstrov, ty ju hráš najlepšie zo všetkých!“ [155]

Je dôležité mať v druhom oporu, nájsť ideál pri prekonávaní utrpenia. Ak je Ježiš pre nás ideálom, vieme ho nasledovať, osvojiť si jeho postoj, a potom sa naša situácia mení. Účasť na svätom prijímaní, slová Písma a osobná modlitba sú prostriedkami na zjednotenie s Kristom. Slzy môžu byť znakom bolesti, ale v každej bolesti sa dá objaviť hodnota, zmysel, význam. Ježišov postoj je nenahraditeľný.

62 Zmeniť uhol pohľadu

Mk 5,1−12 Blahoslavení chudobní v duchu
Štvrtá cezročná nedeľa A : klietka s levom

Mladý nezamestnaný muž hľadal prácu. Navštívil aj zoologickú záhradu v nádeji, že aspoň pri kŕmení zvierat sa mu nejaká práca ujde. Keďže nemali voľné miesto, vedúci dostal nápad a povedal mu: „Viete, jedným z najatraktívnejších zvierat v našej zoologickej záhrade je gorila. Pred niekoľkými dňami uhynula. Keby sme vám dali odev - kožušinu a špeciálnu masku z gorily, boli by ste ochotný niekoľko dní ju napodobňovať, aby sme nesklamali našich návštevníkov?“ Nezamestnaný súhlasil. V novej koži sa mu celkom darilo. Bil sa rukami po hrudi, zavíjal, zlostne mykal mrežami na klietke. Návštevníci boli nadšení a tvrdili, že ešte nikdy nevideli takú inteligentnú gorilu.

Jedného dňa, keď sa hojdal na hrazde, až tak sa vžil do svojej úlohy, že sa rozhojdal viac, ako bolo treba. Neudržal sa a preletel do druhej klietky. Tam bol lev. Divoká šelma vyskočila a zúrivo zarevala. Náš mládenec – gorila opatrne ustupoval do rohu a pritom si uvedomoval, že nemôže začať volať o pomoc, lebo by sa prezradil. Zúfalo sa snažil preliezť cez mreže do svojej klietky, ale lev sa k nemu nebezpečne blížil. Nakoniec v zúfalstve vykríkol:

---

[155] GILLOVÁ Katie: Majster nad majstrov. In: CANFIELD, J.(editor): *Slepačia polievka pre duše, ktoré sa nevzdávajú.* Bratislava : Sofa 1997, str. 71-72.

„Pomóóóc“. Lev sa zastavil a tlmeným hlasom povedal: „Čuš, ty hlupák, lebo nás obidvoch vyhodia.“ [156]

Na prvý pohľad oči vidia nebezpečenstvo – leva, ale pri hlbšom pohľade sa vidí záchrana. Najprv videl nepriateľa, ale potom zbadal, že je to kamarát – kolega. V prvej chvíli sa zdalo, že je to smrť, no na konci z toho vyšiel život. Mnohokrát sa v živote stáva, že človek na prvý pohľad má strach z toho, čo mu na prvý pohľad škodí, ubližuje, a ono to môže byť pre neho aj požehnaním.

V tomto duchu sa dajú pochopiť blahoslavenstvá v Matúšovom evanjeliu (Mt 5, 1- 20). Je paradoxné, keď Ježiš vyhlasuje za šťastných (za blahoslavených) tých, ktorí sú chudobní, hladní, smädní, plačúci, prenasledovaní, neuznávaní, odstrkovaní. To sú záležitosti na prvý pohľad neprijateľné. Ako môžeš, Ježišu, vyhlásiť toto za šťastie pre človeka? Samozrejme, že každý človek považuje za šťastie (blaženosť) to, že je zdravý, má úspech, peniaze, priateľov... Ale žeby sa dalo vidieť požehnanie, šťastie a blaženosť v tom, keď príde choroba, zrada, neúspech, nezamestnanosť, ekonomická chudoba, smrť? Veď to je pre človeka „klietka s levom“ - to, čo nás ohrozuje, čo nám ubližuje.

Lenže ako kresťania máme tú výhodu, že môžeme využívať spojenie s Kristom. „Ježišu, buď ty svetlom pre moje oči. Pomôž mi, nech sa pozriem tvojím pohľadom a odhalím, že mnoho skutočností je pre mňa požehnaním.“ Len na prvý pohľad veci vyzerajú hrôzostrašne, ako v prípade mladíka v klietke s levom. V tejto logike nám evanjelium pomáha rozumieť, že život je komplikovaný, ale existuje riešenie, ktoré treba vidieť z perspektívy Božej.

Aby sme tomu porozumeli, skúsme si predstaviť Ježiša, stojaceho na vrchu a dívajúceho sa na učeníkov. Vedel, že ich skúsenosť v živote nebude vždy ružová. Budú prenasledovaní, chudobní a budú trpieť, preto sa snažil ich život osvietiť z inej perspektívy. Hovoril k nim tak, aby posvietil na ich život z inej strany - Božej. Svet Božích hodnôt je iný ako svet ľudských hodnôt. Blahoslavenstvá sú vlastne výzvou prehodnotiť hodnoty: či to, čo dnes považujem za hodnotu, je naozaj najvyššou hodnotou, a či niečo iné nemôže byť hodnotou, hoci to tak nepociťujem.

Najprv si treba vytvoriť nový pohľad na Ježiša. Nestačí dívať sa na neho ako na potulného kazateľa, neskôr ukrižovaného, ale treba ho vidieť ako zmŕtvychvstalého. Keď sme v spojení s Osláveným a z jeho strany sa dívame i na náš vlastný život, môžeme ho vidieť ináč. Dalo by sa jednoducho povedať: Ježiš vnáša do našich útrap určitú radosť a zmysel. Až potom možno povedať: blahoslavení plačúci, alebo hladní, smädní, prenasledovaní, atď. (porov. Mt 5, 1-20).

Túto problematiku nestačí teoreticky analyzovať, je potrebná praktická aplikácia. Napríklad Pavol z Tarzu v 1. storočí píše do farnosti Korinte v Grécku: „Zo všetkých strán nás sužujú, ale nie sme stiesnení. Sme bezradní, ale nepoddávame sa; prenasledujú nás, ale nie sme opustení. Zrážajú nás, ale nehynieme.“ (2 Kor 4, 9) Aj na inom mieste Pavol opisuje tieto protirečenia v živote. Vyzeráme „ako zvodcovia a v skutočnosti sme pravdiví, ako neznámi, a predsa známi, akoby zomierajúci a hľa, žijeme, ako trestaní, ale nie sme usmrtení, akoby smutní, no vždy sa radujeme, ako chudobní a mnohých obohacujeme, akoby sme nič nemali a pritom všetko nám patrí.“ (2 Kor 6, 10). Pavol na sebe skúsil to, že keď je v spojení s Ježišom osláveným a keď sa potom späť díva na svoj život, už nielen z pohľadu dnešného dňa, ale z pohľadu prežitého života, tak ho potom vidí ináč. A preto mohol o sebe napísať: „Som ako odsúdený na smrť, divadlom pre svet, anjelov i ľudí“ (1Kor. 4, 10), čiže čudák, vydedenec, terč posmeškov a urážok, a napriek tomu prežíva nekonečnú radosť. Pretože to pochádza zo zjednotenia s Kristom a z prehodnotenia hodnôt.

V minulom storočí žil a pracoval Dr. Norman Vincent Peale (1898 - 1993), autor jedného z najpredávanejších bestsellerov *Sila pozitívneho myslenia.* Mal veľa prednášok, kázní,

[156] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 141.

televíznych a rozhlasových vysielaní, vydal viacero kníh, ktoré boli nasýtené pozitívnym myslením, prinášali pokoj a obnovovali dôveru ľudí. Často rozprával nasledujúci príbeh: „Išiel som po ulici a zbadal som, že oproti mne kráča Juraj. Z beznádejného výzoru tohto človeka mi bolo jasné, že neprekypuje nadšením a veselosťou zo života. Bol asi na dne. Spýtal som sa ho len tak automaticky: Ako sa máš Juraj ? On vzal otázku vážne a pätnásť minút mi vysvetľoval, ako zle sa má. Čím dlhšie rozprával, tým horšie som sa cítil aj ja. Nakoniec som mu povedal: „Vieš, Juraj, je mi ľúto, že ťa vidím v takom zúfalom stave. Ako sa ti podarilo doň dostať?“ To ho celkom rozpálilo a povedal: „Mám jednoducho problémy a problémy. Nič iné len problémy! Už ich mám plné zuby. Ak ma zbavíš mojich problémov, tak ti dám päťtisíc dolárov na tvoju obľúbenú nadáciu.“

Norman Peale dodáva: Nie som hluchý, keď mi niekto ponúkne také niečo. Tak som začal premýšľať o tomto návrhu a zrazu mi zišla na um odpoveď. Povedal som Jurajovi: „Včera som bol na jednom mieste, kde sú tisíce ľudí a nikto nemá žiaden problém. Môžem ti to odprisahať. Chcel by si tam ísť?“ Odpovedal: „Kedykoľvek sa môžeme vybrať na cestu. To je miesto stvorené pre mňa.“ „Tak platí !“ dokončil Norman, „zajtra ťa s radosťou odprevadím na najbližší cintorín. Tam sú totiž ľudia, o ktorých viem s istotou, že nemajú problémy.“ [157]

V mnohom vidíme problémy, lebo je to náš uhol pohľadu. Keby Juraj bol prehodnotil svoje hodnoty a použil aj Boží pohľad na svoj život, mal by toľko problémov? Lebo keď človek zúži svoj pohľad a zakuklí sa v svojom nazeraní a v svojom hodnotení, zostane utrápený.

Evanjelium je oslobodzujúce. Spojenie s Kristom, Ježišovo víťazstvo nad smrťou, oslávenie, ktoré Boh ponúka každému z nás, to sú skutočnosti, ktoré nás stimulujú k prekonávaniu prekážok. Nikto z nás sa problémom nevyhne, ale každý z nás je zároveň aj vyzvaný pozrieť vo svetle evanjelia na svoj život zmysluplnejšie.

Ďakujeme za blahoslavenstvá, za to, že Pán je s nami, sprevádza nás aj v dňoch budúceho týždňa a že je silou a svetlom nášho života.

63 Nebojte sa !

Mt 10, 26 - 33 Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo
Dvanásta cezročná nedeľa A : Odvaha pri vyznávaní

Babička sa so štvorročným vnukom zastavila v kapucínskom kostole. V rohu bola Pieta - Bolestná Matka s mŕtvym Ježišom v lone. Chlapček sa najprv pozeral na tvár Matky, potom na mŕtve telo Ježiša a o chvíľu povedal: „Babi, prosím ťa, zdvihni ma!“ Babička zobrala chlapca na ruky. Natiahol sa bližšie k Piete a pohladil Ježiša po vlasoch: „Ježiško neboj sa, vstaneš z mŕtvych.[158]

Výraz „Neboj sa !“ je veľmi aktuálny a dôležitý. I keď výrok je detský, jeho zmysel je existenčný. Existujú rôzne obavy, strach, úzkosti: rodičia majú starosť o budúcnosť svojich detí; spoločnosť nevie, ako dopadnú voľby; ľudia sa boja záplav, víchric a zemetrasení, atď. V duchovnom živote človek nemá istotu, či dobre žije, či jeho rozhodovanie je správne, či obstojí pred Bohom.

Ježiš vie, že zo zeme pochádza veľa strachu, preto z neba prináša mnoho povzbudenia a odvahy. V evanjeliu čítame: „Nebojte sa ľudí...Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu...Nebojte sa, vy ste cennejší ako mnoho vrabcov!“ (Mt 10, 26-33)

V Matúšovom evanjeliu ide o trojnásobné povzbudenie. Prvý krát „nebojte sa“ znie pri narodení, keď Jozef pochyboval, či má ostať v manželstve s Máriou, alebo ju prepustiť. Vtedy mu bolo povedané: Jozef, neboj sa prijať Máriu za svoju manželku, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Božieho. (porov. Mt 1, 20). Jozef v duchu týchto myšlienok aj konal. Druhé povzbudenie sa nachádza pri zmŕtvychvstaní, keď ženy prichádzajú k prázdnemu hrobu a sú

---

[157] BLANCHARD, Ken : Len problémy. In: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, str. 305.
[158] MIKULÁŠEK J.: *Stříbrné vteřiny.* Brno : Cesta, 2000, str. 68.

plné úzkosti, lebo anjel im hovorí: Hľadáte toho, ktorý zomrel ? Nebojte sa, vstal z mŕtvych, choďte do Galiley tam ho uvidíte. (porov. Mt 28, 5). Tretie povzbudenie sa dotýka misijnej činnosti apoštolov: „Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu.“ (Mt 10, 28). Dá sa povedať, že dvakrát ide o strach z nadprirodzených vecí, o strach z Boha a zo zjavenia. Pri narodení i pri zmŕtvychvstaní mali Jozef aj ženy do činenia s pravdou, ktorá im bola neznáma. Pri treťom povzbudení máme do činenia s takými okolnosťami života, ktoré platia aj dnes: so zlými ľuďmi a prenasledovateľmi.

V súčasnej dobe tiež i v náboženskej oblasti môžu vznikať obavy. Človek sa pýta: je kresťanstvo jediné pravdivé náboženstvo, keď väčšina sveta vyznáva moslimskú vieru, alebo budhizmus, šintoizmus, hinduizmus? Je evanjelium účinné, ak z prihlásených katolíkov je praktizujúcich maximálne pätnásť percent? Majú dnes ešte čo povedať ohlasovatelia, kazatelia, katechéti, sprostredkujúci Božie slovo?

Proti strachu pomáhajú Ježišove slová, ak ich vhodne interpretujeme. Nič nie je skryté (v Bohu), čo by sa neodhalilo a nič nie je utajené, čo by sa neprezvedelo... Čo Vám hovorím v tme - čiže v obave a úzkosti, to vy hovorte na svetle, a čo počujete do ucha – čiže súkromne, rozhlasujte to zo striech (porov. Mt 10, 26). To znamená, že Božia pravda je taká silná, že sa presadí za každú cenu, v hocijakých okolnostiach, v tempe vývoja sveta a ľudstva. Božia réžia je iná než ľudská predstava o efektívnosti kresťanstva. V Bohu nič nie je skryté, schované, zabudnuté, čo by sa neprezvedelo, čo by postupne neprišlo na svet. Je možné mať dôveru, že Boh, ktorý riadi tento svet vo svojej prozreteľnosti, ho riadi múdro. Človek má pritom splniť svoj diel v tkanive sveta.

Ani obavy z prenasledovania nemôžu ohroziť veriaceho človeka. Dnes na Slovensku nie je vonkajší nepriateľ, iba vnútorný: pohodlie. To ohrozuje osobnú vieru a jej vyznávanie. Tam, kde ide o modlitbu, Písmo sväté, o svätú omšu, je potrebné ukázať, že Boh je dôležitejší ako iné záujmy. Vtedy prenasledovanie, ktoré pochádza z pohodlia, musí slabnúť.

No a tretím strachom, ktorý by človek mohol v duchovnom živote mať, je obava zo zabudnutia, podcenenia, bezvýznamnosti, z vlastnej hriešnosti, ako keby sme boli Bohom zabudnutí. A na toto Ježiš hovorí pekné slová: Nepredávajú dva vrabce za halier? Veď vy ste cennejší ako mnoho vrabcov (porov. Mt 10, 29). Samozrejme, že obchodná cena vrabcov je veľmi nízka, ale týmto podobenstvom Ježiš jasne ukazuje, že keď Boh má na starosti svet a mnoho skutočností v ňom, sme oveľa viac a každý z nás je predmetom jeho starostlivosti. V Božej láske akoby chcel povedať: Ty moje ľudské dieťa, neboj sa ani pre svoju nedostatočnosť, ani pre svoje opakované chyby a hriechy, ani pre svoje starosti! Nie si ani zabudnutý ani bezvýznamný, ale si Bohom milovaný.

Gabriel Marcel napísal: „Kto niekoho miluje, navždy do neho vkladá nádej.“ A keď Boh miluje nás, to znamená, navždy do nás vložil svoju nádej. Boží postoj voči nám je taký, že na základe lásky, ktorú k nám má, vždy nám dôveruje a vždy je tým, kto stojí pri nás a hovorí: neboj sa, aj v duchovnom živote aj v osobnom živote, napriek starostiam, dokážeš vždy znovu uveriť a kráčať dopredu.

Martin Buber napísal zbierku židovských múdrostí, v ktorej je aj príbeh o rabínovi, ktorý putoval so svojím žiakom. Keď boli unavení, rozhodli sa zastaviť v hostinci. Rabín si objednal pohár teplej medoviny. O chvíľu vstúpil do hostinca vojak. Keď zbadal žida, rabína, drzo povedal: „Vypadni!“ Rabín sa otočil k výčapu a opýtal sa: „Snáď už je zohriata medovina?“ Keď vojak videl, že rabín si ho nevšíma, prišiel k nemu a začal drsnejšie. „Povedal som ti, ty biedny židáčku, vypadni lebo...“ Ale rabín sa znovu otočil k výčapu so slovami: „Ešte nie je zohriata medovina?“ Vojak vytiahol meč, priložil mu ho na krk a zopakoval: „Vypadneš?“ Rabín sa otočil k výčapu a povedal: „Ale medovina sa nesmie prehriať, lebo potom už jej pitie tak nechutí!“ Vtedy vojak schoval meč do pošvy a s hanbou odišiel z hostinca.[159]

---

[159] BUBER Martin: *Chasidská vyprávění.* Praha : Kalich 2002.

Človek, ktorý si je vedomý svojho práva, napríklad dať si pohár medoviny v hostinci, nemá sa čoho báť. Žije v prítomnosti Božej a verí v jeho Prozreteľnosť (môj život je v tvojich rukách, Otče) - nemá sa čoho báť. Ani vytiahnutý meč, ani iné znaky zlosti a neprajnosti nemusia človeka odradiť od toho, aby zostal na svojom mieste.

Je krásne, ak nám ako responzórium znie Ježišova myšlienka: Nebojte sa nijakých okolností a nijakých ťažkostí, ktoré život prináša, pretože ja som s vami! Ste predmetom Božej lásky! Toto vedomie pomôže nám kráčať ďalej slobodnejšie a radostnejšie.

64 Moc prírody a moc Božia

Mt 13, 24-30 Nechajte oboje rásť až do žatvy
Šestnásta cezročná nedeľa A : pšenica a kúkoľ - dobro a zlo

Cesta medzi Lukovom a Livovská hutou v Bardejovskom okrese bola v roku 2008 nefunkčná pre záplavy, ktoré poškodili cesty a strhli mosty. Záchranári pomocou vrtuľníka donášali do dedinky potrebné potraviny a lieky. Človek sa cíti bezmocný, keď nad ním je moc dažďa, vláda prírody.

Aj v spoločenskej a politickej oblasti pociťujeme tvrdú moc, vládu, panovanie, kraľovanie nad nami. Platí to o každom hlavnom meste, či je to Praha, Varšava, Moskva alebo Bratislava, Každá vláda zdražuje, vyberá vysoké dane a ľudia štrajkujú, lebo sa cítia vykorisťovaní. Z roka na rok tí, ktorí sú vo vláde viac bohatnú a iní sú zasa viac chudobnejší. Málo pritom záleží na ľavicovej alebo pravicovej orientácii.

Ďalšiu nepríjemnú vládu a moc, panovanie prežívame v sebe. Sú to rozličné pudy, túžby, vášne, atď. Vyjadruje to vtip: Na ulici leží opitý muž a zazvoní mu mobil. Zdvihne ho k uchu a hovorí: „Už o desať minút, miláčik! Už som na ceste.“ Vládol nad ním alkohol. Inokedy panuje droga, cigarety, gamblerstvo.

Aj v medziľudských vzťahoch trpko pociťujeme moc jedného človeka nad druhým. Koľkokrát v rodine ide o to, kto má pravdu? Teda aj medzi najbližšími ide o panovanie, vládu, kraľovanie, len v inom zmysle slova.

Na tomto svete nie je núdza o „kúkoľ“. Ak k spomínanému útlaku pripočítame ešte choroby, vojny, zemetrasenia, zisťujeme, že vláda a moc „kúkoľa“ je veľká. Pýtame sa, ako apoštoli pred dvetisíc rokmi: Pane, odkiaľ sa vzal kúkoľ? (porov. Mt 13, 27) Odkiaľ je zlo ?

Ježiš z Nazareta videl, aký je človek bezmocný voči moci svojich pudov a vášní, videl bezmocnosť pri prírodných katastrofách (v Siloe spadla veža na ľudí), aj vo svojej dobe videl zlodejov a vrahov, tvrdosť vlád v Ríme i v Jeruzaleme. No nepovedal učeníkom: choďte a vytrhajte všetok tento kúkoľ, ale povedal im: „Nechajte oboje rásť až do žatvy!“ (Mt 13, 30)

Ježiš vedel, že existuje Božia moc dobra a lásky, ktorá dáva rásť pšenici na poli a dobrote v srdci človeka. Neprišiel odstrániť, ani priamo zmeniť moc a vládu, kraľovanie prírody, neprišiel zmeniť a odstrániť moc, vládu a kraľovanie politikov, neprišiel zmeniť, odstrániť vonkajšie formy, Prišiel pomôcť človeku, aby napriek týmto vládam obstál, aby zosilnel vo svojom vnútri a aby svoj život neprehral. Ježiš prišiel ukázať, ako Božia moc môže človeka urobiť mocným proti sebectvu a zlobe.

Ježiš ukázal, že moc Boha nespočíva v panovaní, ale v láske, žehnaní a v službe. V hebrejčine je pre nebeské kráľovstvo slovo „malkut“, v gréčtine sa používa „bazilea“ a znamená to síce vladársku funkciu - kráľ je pánom, ale nie je to niečo, čo by bolo treba založiť, zvoliť. Je to vláda, ktorá sa stáva udalosťou v dejinách. A Božia moc, Božia vláda, Božie kráľovstvo spočíva v tom, že Boh je Otec, ktorý nás má rád, a ktorý je každému z nás naklonený. Božia moc je záležitosťou tejto situácie, tejto chvíle. Boh vládne aj môjmu životu. Jeho moc je v tom, že ma miluje. V moci tejto Božej lásky môžem ako pšenica rásť a rozvíjať sa.

Každá modlitba, omša, pút', ruženec, rozjímanie, skutky milosrdnej lásky, ktoré konáme, to všetko znamená, že sa podriaďujeme Božej moci, vkladáme seba pod Božiu moc, a

tým sa stávame schopnými rozumieť skutočne Bohu tak, aby sa jeho moc na nás prejavila. Božia vláda robí nás vládnucimi, ale nad sebou, nie nad druhými, aby sme ovládali svoje sebectvo, svoj kúkoľ. Božie kráľovstvo robí nás kráľmi, ale v zmysle služby nie panovania. Božie panovanie robí nás panujúcimi iným spôsobom: láskou, milosrdenstvom, toleranciou. Nie je potrebná táto moc vo svete?

Ľudská moc sa presadzuje bojom a násilím. Kúkoľ sa vytrháva. Jedni politici útočia na druhých, vojaci zabíjajú protivníkov a vytrhávajú ich zo života. Božia metóda je iná: „Nechajte oboje rásť do žatvy....“ (Mt 13, 30). Starajte sa len o to, aby ste zotrvali pod Božou mocou lásky, ktorá vás uspôsobí premeniť svet zvnútra.

Samozrejme, že existujú priame i nepriame možnosti odmietania tejto Božej moci. Vo filozofii je to ateizmus a v politike komunizmus. Inokedy indiferentizmus, liberalizmus a humanizmus preberajú na seba maskované odmietanie Božej skutočnosti. Mnoho súčasných teórií sa sústreďuje na to, čo je pozitívne v človeku a usilujú sa vybudovať svet, v ktorom bude mier, spravodlivosť a ochrana stvorenia. Spravodlivé usporiadanie sveta je síce pekná myšlienka, ale sú to také teórie, v ktorých Boh je nepotrebný, zmizne, vyprchá. Náboženstvo sa považuje za kopu zvykov, ktoré si každý môže zachovať, ale nič neovplyvňujú. Dôležité je, že usporiadame svet, to znamená, že použijeme náboženstvo na to, aby sme vybudovali lepší svet tu, na zemi. Ide o zneužitie náboženstva v prospech politiky. Takéto chápanie prítomnosti Božej, alebo Kráľovstva Božieho je vlastne nedostatočné a nesprávne, nezhoduje sa s tým, čo priniesol Ježiš. Lebo to, o čo išlo Ježišovi, je veľmi jednoduché: chcel, aby sme mali Boha ako Otca a aby sme jeho vládu a moc prežívali ako našu ochranu. Aby sme sa nemuseli báť Božej moci, Božieho kráľovstva tak, ako sa musíme báť moci dažďa, ohňa, záplav alebo moci politickej, či iných druhov vlády v našom živote.

O múdrej Božej moci žartovným spôsobom hovorí aj nasledujúci príbeh. Chlapec sedel v parku na lavičke a čítal Bibliu. Zrazu nahlas vykríkol: „Aleluja, Boh je veľký!“ Vôbec ho nezaujímalo, či ho niekto počuje. Okolo išiel mladý muž, ktorý končil štúdium na vysokej škole, a pretože sa cítil zorientovaný v danej oblasti, spýtal sa chlapca: „Z čoho sa tak veľmi tešíš?“ Chlapec hovorí: „Ani si nevieš predstaviť, čo všetko Boh dokáže. Práve si čítam o tom, ako rozdelil Červené more a cez stred previedol svoj národ!“ Vysokoškolák sa usmial, sadol si vedľa chlapca a snažil sa mu vysvetliť realitu: „Pozri sa, moderné výskumy dokázali, že Červené more bolo vtedy hlboké len dvadsaťpäť centimetrov. Prejsť na druhú stranu takou plytčinou nebolo pre Izraelitov nijakým problémom. Tu vôbec nejde o nejaký zázrak....“ Chlapec zostal zarazený, opäť pozeral do Biblie, ktorú si nechal otvorenú. Muž spokojný, že chlapcovi vedecky vysvetlil, čo sa stalo, chystal sa odísť. Urobil dva kroky, ale chlapec sa opäť začal radovať a kričal: „Aleluja, Boh je veľký.“ Muž sa vrátil a pýtal sa: „Prečo to vykrikuješ ?“ A chlapec odpovedá: „Boh je väčší než som si myslel. On nielenže previedol cez Červené more izraelský národ. Ale vrcholom všetkého je, že v dvadsaťpäť centimetrovej vode utopil celé egyptské vojsko!“

Je to katechetický príbeh, ktorý svedčí o tom, ako si Božiu moc každý vysvetľuje po svojom. Kto nechce, nevidí zázrak nikde. Kto chce, vidí ho i v dvadsaťpäť centimetrovej vode. Kým sa to nedotýka nás, môžeme na túto tému žartovať. Ale podstatné je, že v živote zažijeme určitú bezmocnosť. Buď v súvislosti s prírodou, udalosťami okolo nás, v súvislosti so zdravím, alebo iným spôsobom. Vtedy si musíme dať odpoveď na otázku: Čím je pre mňa Božie kráľovstvo? Akú prioritu má? Ako mu rozumiem? Je mojou silou pre to, aby som svet okolo seba vedel správne chápať a vylepšovať ?

Odpoveďou na evanjelium, ktoré počúvame by mal byť postoj: „Bože, verím ti, uznávam ťa a viem, že tvoje milosrdenstvo a láska, ktorými vládneš nado mnou, sú pre mňa záchranou. Ty mi vládneš odpustením a tým umožňuješ mne, aby som odpúšťal iným, aby bolo menej kúkoľa a aby sa tým vytváral lepší svet.

65 Zdvihnúť ťarchu utrpenia

Ján 19, 25-27 Ježiš povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!“
Sedembolestnej Panny Márie : priložiť svoje utrpenie k Ježišovmu

Vo fitnes centrách a posilňovniach športovci dvíhajú činky, postupne si pridávajú na váhe a vždy majú radosť, keď sa im podarí zdvihnúť ťarchu nad hlavu.

V živote dvíha každý človek ťarchu hodín, týždňov a rokov. Niektoré sú krásne a iné bolestné. Každé ráno začíname znova. Zajtrajší deň možno bude ťažší, možno radostnejší.

Raz však príde rok, v ktorom nebudeme môcť zdvihnúť nič, ani vlastnú nohu, ani vlastnú ruku. A nikto z ľudí nedokáže zdvihnúť svoj život do Božích rúk. V tomto prípade je každý slabý. Preto, aby sa nám podarilo uložiť svoj život s jeho ťažkosťami i radosťami do večnosti, do rúk Božích, prišiel Ježiš na túto zem.

Prvá, ktorá vedela priložiť svoje utrpenie k Ježišovmu, bola matka Mária. Ježiš by dokázal vykúpiť človeka aj bez Márie. Ale Bohu sa páčila láska človeka - láska, ktorá trvá v utrpení i v bolesti. Vyvolil Máriu, lebo matka vie byť so svojím synom aj v utrpení. Preto nazývame matku Máriu spoluvykupiteľkou.[160]

Každý človek môže priložiť svoje utrpenie k Ježišovmu. Pavol z Tarzu napísal: „Teraz sa radujem v utrpeniach pre vás a na vlastnom tele dopĺňam to, čo chýba Kristovmu utrpeniu pre jeho telo, ktorým je Cirkev“ (Kol 1, 24). Utrpenie priložené k Ježišovmu sa stáva modlitbou, požehnaním. Slovenský národ si zvolil za patrónku Sedembolestnú Máriu, lebo najkrajšie vedela priložiť svoju bolesť k Ježišovej. Z jej postoja sa dá čerpať pomoc a ochrana.

Každému je daná možnosť dvíhať svoj život v radostných i v ťažkých chvíľach k priateľstvu s Bohom. A potom v čase, keď na zemi už budem odkázaný na pomoc druhých, bezvládny, na smrteľnom lôžku, neschopný nič zdvihnúť, bude môcť Boh zdvihnúť môj život a preložiť ho do večnosti.

Viera dáva zmysel prežívanému utrpeniu a bolesti. Pre neveriaceho je utrpenie a bolesť nezmyslom.

Starká, ktorá bývala sama, si sťažovala: „Neviem, koľko hodín bolo v noci, bola som veľmi smädná, preto som si išla zobrať vodu. Bolo treba prejsť tri schody. Ale prišla na mňa ťažoba a omdlela som. Keď som sa prebrala, zdvihla na kolená a ťahala na prvý schodík, druhý, tretí, na prahu, celá zadychčaná, som znova odpadla. Potom som sa priplazila k posteli. Na posteľ som nevládala, iba som si stiahla perinu a prikryla sa!“

Aký biedny je človek. Uvedomujeme si, že raz možno nebudeme vládať ísť na vlastnú posteľ? Pre nás je samozrejmosťou padnúť do postele. Ale čo s utrpením a slabosťou, ktorá to znemožní?

Nehovorme: Boh dopustil na mňa kríž utrpenia. Boh aj v ťažkostiach a utrpení je na našej strane, pomáha nám, aby nás utrpenie nezlomilo - môžeme ho priložiť k utrpeniu Ježišovmu a v zjednotení s ním odkryť zmysel života a vyprosiť požehnanie iným. Našou úlohou je eliminovať utrpenie vo svete svojou službou a láskou. Prvý krok je priložiť svoje utrpenie k Ježišovmu a druhý poslúžiť ľuďom okolo seba.

Počas druhej svetovej vojny sa vo vnútri obliehaného hlavného mesta vytvorilo tzv. Varšavské geto. Určitá časť Poliakov, Židov, domácich sa zabarikádovala. Nakoniec aj táto pevnosť padla. V jednom rozbombardovanom dome ležal starý, zbožný, veriaci muž, Žid a čakal na svoju smrť. V posledných okamihoch života na zdrap papiera napísal tieto slová: „Smrť už nemôže na mňa dlhšie čakať a ja musím s písaním prestať. Teraz padá posledná obrana našej pevnosti a s ňou padá, pochováva sa aj najväčšia, najkrajšia, najzbožnejšia židovská časť Varšavy. Slnko zašlo a ja ti ďakujem, Bože, že ho už nikdy neuvidím vychádzať. Toto sú moje posledné slová k tebe, môj rozhnevaný Bože. Nepodarí sa ti to! Urobil si všetko

---

[160] Porov. CHALUPA, J.: *Homília na sviatok Sedembolestnej.* Tvarožná 1983. In: archív autora.

preto, aby som v teba neveril, aby som o tebe pochyboval, ale ja umieram tak, ako som žil - v pevnej viere v teba!“[161]

Naoko sú to slová rúhavé, ale pod pokrývkou ľudského vyjadrovania tušíme prejav hlbokej viery. Takým udalostiam, ako je vojna, nešťastie, zemetrasenie, choroba, sa mnohokrát podarilo v ľuďoch zbúrať vieru. Ale mnohí dokázali - ako Mária - priložiť svoje utrpenie k Ježišovmu, a tým vyzdvihnúť svoj život.

S vďačnosťou nech znejú naše slová: Oroduj za nás Matka Sedembolestná!

66 Výška Boha je mierou človeka

Mt 28,16–20 Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi
Nanebovstúpenie Pána A : návod ako vyzdvihnúť človeka

Spisovateľa sa pýtali, akú knihu by si vybral, keby sa ocitol na opustenom ostrove? Stevan Wright vtipne odpovedal: „Bola by to kniha s názvom: Ako si čo najrýchlejšie postaviť loď.“[162] Jednoduchá, lakonická odpoveď korešponduje s otázkou - je pochopiteľné, že človek na opustenom ostrove hľadá spôsob, ako sa odtiaľ čo najskôr dostať medzi ľudí, civilizáciu.

Kto leží na nemocničnom lôžku akoby na opustenom ostrove, potreboval by návod na najrýchlejšie vyzdravenie. Kto má pred skúškou, potrebuje návod, ako sa čo najrýchlejšie naučiť. Kto cestuje kvôli práci do cudziny, premýšľa, ako sa čo najrýchlejšie naučiť cudzí jazyk. V kníhkupectvách je veľa kníh – návodov, ako vychovávať deti, ako si zarobiť a investovať peniaze, atď.

Ale jeden návod v kníhkupectvách chýba: ako zomrieť a prejsť do Božieho života? Sviatok Nanebovstúpenia Pána ukazuje, že Ježiš Nazaretský odkázal svojim učeníkom to, čo nemôže dať nijaký spisovateľ, ani technik, lebo Ježiš odovzdal posolstvo ako v súčasnosti prejsť cez smrť do života.

Na vrchu v Galilee sa učeníci stretli s Ježišom, klaňali sa mu a on im povedal: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi. Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich... Ja som s vami po všetky dni...“ (Mt 28, 18-20). V Lukášovom evanjeliu je poznámka: učeníci odišli s veľkou radosťou (porov. Lk 24, 52).

Je to zvláštne: keď sa s niekým lúčime, pretože odchádza, obyčajne sme smutní. Ako to, že učeníci boli plní radosti? Za tým musí byť nejaké tajomstvo. Toto tajomstvo je náboženského charakteru. Na Veľký piatok učeníci videli, že všetko stroskotalo. Ježiš zomrel. Ale na kopci v Galilee, pri nanebovstúpení videli čosi triumfálne, čo ich uisťovalo vo viere. Videli Ježiša živého a osláveného. Boh nedal za pravdu ani Kaifášovi, ani Annášovi, ani Pilátovi. Pretože apoštoli objavili to, že Ježiš žije, i keď je odchádzajúci, ostáva s nimi po všetky dni, mohli mať radosť i v prípade rozlúčky.

Podobnú skúsenosť v dejinách cirkvi mali svätci. V okamihu najväčšieho vypätia, najväčšej služby chorým, trpiacim, prežívali vnútornú radosť. Maximilián Kolbe v bunkri hladu dokázal spievať. Polykarp, biskup v prvých storočiach, chválil Boha, hoci ho pálili na hranici. Radosť z Krista, z jeho víťazstva, z jeho oslávenia, zasiahla nielen ich rozum, ale aj srdce.

Ježišovo Nanebovstúpenie znamená vyzdvihnutie Otcom. Podobne Ježiš chce vyzdvihnúť nás. V každej svätej omši hovoríme: „hore srdcia“, odpovedáme „máme ich u Pána“ - to znamená: všimni si to, čo je naozaj hore! Si stvorený pre vyššie hodnoty. Tvojou mierou je výška Boha. Starosť o pozemské záležitosti, tvoja nedostatočnosť i hriechy ti nesmú prekážať v zacielení smerom hore!

Potvrdzuje to aj Ježišova veta: „Daná mi je všetka moc“ (Mt 28, 18) - nie moc politikov, ktorí rozhodujú o peniazoch; riaditeľov, ktorí prijímajú alebo prepúšťajú zo zamestnania; sudcov, ktorí vynášajú výrok. Ježiš má inú moc - moc lásky a odpustenia, aby vyzdvihol človeka z hriechov, moc milosrdenstva, nežnosti.

---

[161] JAKOBI Paul, *Briefe an die Gemeinde*, Matthias - Grünwald Verlag, Mainz 1991, str. 67.
[162] WRIGHT, S.: Lidé se mě často ptají. In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2008, str. 13.

A nadovšetko: Ježiš má moc nad smrťou. To je niečo, na čo niet kníh. Iba viera v Pána Ježiša nám ukazuje metódu, ako postupovať v živote, aby sme túto okolnosť zvládli. Ježiš, jediný víťaz nad smrťou, môže povedať: „Mám pre teba, človek, návod, ako prejsť zo smrti do života. Ako zomrieť a pritom žiť."

Z tejto pravdy vyplýva poslanie: „Choďte a učte všetky národy." (Mt 28, 19). Rozprávajte, čo je cieľom života, aký vznešený je človek, aké krásne je jeho povolanie, aká je jeho budúcnosť. Proti všetkým, ktorí budú hovoriť o terorizme, nezamestnanosti, chudobe, nespravodlivosti a nedostatkoch, vy, učeníci, choďte a hovorte o tom, čo je hore - v Božích výškach. Človek nie je len súčasťou tejto zeme. Má v sebe Božieho ducha.

Jeden univerzitný profesor poslal študentov sociológie do chudobných štvrtí mesta Baltimore, aby anketovým spôsobom získali údaje o živote dvesto mladých chlapcov. Potom ich požiadal, aby sa pokúsili určiť, aká budúcnosť čaká týchto chlapcov. Výsledok o každom znel: „Nemá žiadne šance."

O dvadsaťpäť rokov sa iný profesor sociológie dostal k výsledkom tejto štúdie. Rozhodol sa pokračovať vo výskume: jeho študenti mali zistiť, aký bol ďalší osud chlapcov. Študenti sa dozvedeli, že dvadsiati z chlapcov sa presťahovali alebo zomreli. Stosedemdesiatšesť zo zostávajúcich stoosemdesiatich chlapcov dosiahlo viac než len priemerný úspech - stali sa právnikmi, lekármi a obchodníkmi.

Profesor bol šokovaný a rozhodol sa zistiť dôvod. Našťastie všetci títo muži žili nablízku, a tak sa mohol každého opýtať: „Ako si vysvetľujete svoj úspech?" Ich odpovede boli precítené: „Naša učiteľka bola výnimočná."

Učiteľka ešte žila, a tak ju vyhľadal a opýtal sa tejto starej, ale stále čulej ženy, aká čarovná formulka vytiahla chlapcov z chudobných štvrtí a priviedla ich k úspechu. Učiteľkine oči sa rozžiarili a pery vykúzlili nežný úsmev. „To je naozaj veľmi jednoduché," povedala. „Ja som tých chlapcov mala rada."[163]

Príbeh dokazuje, že láska je tvorivá sila. Zobúdza v človeku skryté možnosti. O Ježišovi možno povedať: on mal tých apoštolov jednoducho rád, čím im ukázal dôstojnosť a perspektívu každého človeka. „Daná mi je všetka moc" - moc lásky a odpustenia - si môžeme povedať všetci. Začneme vytvárať nebo okolo seba a porozumieme aj nebu definitívnemu.

Ďakujme za možnosť každý deň povedať: „Otče náš, ktorý si na nebesiach" (Mt 6, 9). Ďakujme za sviatok Nanebovstúpenia Pána, za cieľ a zmysel života, za vyzdvihnutie, ktoré nám Boh dáva ako výzvu. Prosme ho, aby sme mali silu toto pozvanie nikdy neodmietnuť, ale ho napĺňať.

67 Svadba a pohreb

Mt 25, 1-13 Ženích prichádza , vyjdite mu v ústrety
Tridsiata druhá cezročná A : poznačení prítomnosťou Boha

Inzerát z amerických novín Observer: Predám svadobné šaty, veľkosť 44, dlhá vlečka, trojštvrťový závoj. Pôvodná cena 1600 dolárov, teraz za 400 dolárov. Nenosené, použité iba raz, pretože som bola idiot.[164]

Ak je láska oslavovaná, nazývame to svadbou. Ak je láska pochovávaná, nazýva sa to rozvodom. Existuje sobáš aj pohreb lásky. Závisí to od toho, či vzťah žije, alebo zomrel.

Podobne sa dá hovoriť o vzťahu človeka s Bohom. Veriť v neho, znamená prežívať náboženstvo ako sobáš s Bohom. Nemať k nemu vzťah, neveriť v neho je náboženský rozvod, pohreb vzťahu.

---

[163] BUTTERWORTH, E.: Láska - jediná tvorivá sila. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu.* Bratislava : Sofa 1996, str. 17.
[164] Poslala HEWELTOVÁ, D.: Inzerát. In : *Výber. Reader´s Digest,* február 2005, str. 59.

Pre Ježiša z Nazereta aj posledná hodina života, ktorú ľudsky nazývame smrťou, môže byť svadbou s Bohom. Nehovoril o smrti z lekárskeho hľadiska - zástavenie srdca, alebo koniec mozgovej činnosti. Ježiš vymyslel podobenstvo o svadbe a smrť je v nej ženíchom, prichádzajúcim po nevestu (porov. Mt 25, 1-13).

Na rozdiel od ľudí, ktorí vidia smrť negatívne a pesimisticky, Ježiš ju vidí optimisticky ako svadbu, radostnú udalosť, naplánovanú, dlho pripravovanú. Pohreb vidí každý pesimisticky, ako negáciu života. Ale z pohľadu existencie večného život, je smrť oprávnene prirovnávaná k svadbe s Bohom.

Platí tiež, že každá svadba je smrťou sebectva. Ak má byť nejaké manželstvo pekné, treba každý deň pochovávať sebectvo, zlozvyky. Tam, kde oči vidia nevestu v bielych šatách, oči duše vidia pohreb sebectva. A tam, kde oči vidia rakvu a čiernu farbu, oči duše vidia sobáš s Bohom.

Toto je pohľad, ku ktorému privádza podobenstvo o múdrych a nemúdrych pannách v evanjeliu podľa Matúša. Ježiš nestraší smrťou. To robí televízia, keď vysiela správy o tom, kde bolo aké nešťastie a aká havária. Ježiš hovorí o smrti v zmysle svadobného stretnutia, ktoré znamená Božie uvítanie každého človeka. Ježiš sám sa smrti ani nevyhýbal, ale ani ju nevyhľadával. Prijal ju a s dôverou vložil svoj život do Božích rúk.

Svätý Ambróz – jeden z veľkých cirkevných latinských otcov – v 4. storočí napísal v súvislosti so smrťou svojho brata: „Lepšie ako smrťou nás Pán Ježiš ani nemohol zachrániť. Lebo jeho smrť je životom všetkých. Jeho smrť nás poznačuje. Vždy, keď sa modlíme, zvestujeme jeho smrť. Keď prinášame obetu, oslavujeme jeho smrť. Jeho smrť je víťazstvo, jeho smrť je tajomstvo. Ale jeho smrť – to je svetová výročná slávnosť.“[165]

Biologická smrť poznačuje každého človeka. Ale ak v dnes poznačujeme seba Ježišovou prítomnosťou, budeme poznačení aj jeho smrťou a zmrtvýchvstaním, a potom biologická smrť, už nebude môcť v našom živote nič pokaziť.

Mohla by vzniknúť námietka, vychádzajúca z pochybnosti o existencii druhého, večného život, niečoho po smrti, záhrobného sveta. Uvažujme: každá ľútosť nad hriechmi znamená poznačenie Pánom Ježišom. Každým vyznaním, odpustením, každým úkonom lásky, modlitbou, omšou, dovoľujeme Ježišovi, aby nás poznačil - a on to robí tým, čím prešiel - zmrtvýchvstaním. Preto môžeme zmysluplne veriť vo večný život, lebo už sme poznačení Ježišovou smrťou a zmrtvýchvstaním, život pokračuje a nemožno nám ho zobrať.

Z tohto aspektu môžeme povedať: Pane, veď je to jedno, či žijem tu, alebo tam, či žijem na tej strane sveta alebo na onej, ja vždy žijem. Toto „žiť“ mi nemôže nikto vziať, lebo je to tvoj dar.

Bez pohľadu viery na smrť vznikajú rozličné ľudské dohady, ktoré nemajú veľkú cenu. Napríklad v sedemdesiatych rokoch minulého storočia Hollywood vyprodukoval úspešný film - Krstný otec. Hlavnú postavu hral Marlon Brando (1924 - 2004), ktorý si neskôr, v starobe, napísal scenár svojho pohrebu. Keď mu lekári povedali, že trpí upchávaním srdcových ciev, zanechal inštrukcie ohľadom svojho pohrebu. Aj na zvukový záznam nahral svoj závet: kto má a kto nemá byť na tom pohrebe. Obrad má viesť jeho kolega, Jack Nicholson a niekoľko slov má povedať aj spevák, Michael Jackson. Želá si, aby jeho telo po smrti spopolnili a popol rozsypali medzi palmami na ostrove Tahiti, ktorého jednu časť kedysi vlastnil.[166]

V tomto scenári chýba - veta: „Svoj život, svoju dušu odovzdávam do Božích rúk.“ Je pekné, že svoje telo odovzdáva na ostrov Tahiti, ale čo s bytím, čo s vlastným „ja som"? Jeho scenár je výsledkom toho, čím poznačoval svoj život - slávou, peniazmi, známosťami. Keby poznačoval svoj život úprimnosťou, láskavosťou, vyznaním svojich vín, modlitbou, vzťahom s Bohom, jeho scenár pohrebu by bol iný.

S veľkou nádejou píše o smrti Kahlil Gibran, básnik, v známej knihe Prorok:

---

[165] AMBRÓZ: O smrti brata Satyra. In: *Liturgia hodín* IV. Rím : Typis polyglottis Vaticanis 1992,. str. 1618.
[166] Porov. http://ftp.bsp.com/marlonbrando/the-gift.html

„Chceli by ste poznať tajomstvo smrti? Ale ako ho nájdete, ak ho nebudete hľadať v srdci života? Sova - ktorej oči sú stvorené pre noc, cez deň sú slepé - nemôže odhaliť tajomstvo svetla. Ak chcete vidieť ducha smrti, otvorte plne svoje srdce telu života, lebo život a smrť sú jedno tak, ako rieka a more sú jedno.

V hĺbke vašich nádejí a túžob leží vaše tiché poznanie druhého sveta. A ako semeno, driemajúce pod snehom, vaše srdce sníva o jari. Dôverujte snom, lebo v nich je skrytá brána do večnosti.

Váš strach pred smrťou je len chvenie sa pastiera, keď stojí pred kráľom, ktorý má ruky na ňom položené na prejav uznania. Či pastier, ktorý sa chveje, nie je šťastný, že ponesie kráľovské vyznačenie? Áno, ale aj napriek tomu si väčšmi uvedomuje svoje rozochvenie.

Lebo veď čo iné je zomrieť, než stáť nahý vo vetre a rozplynúť sa v slnku. A čo iné je prestať dýchať, než oslobodiť dych od jeho nepokojného pohybu, aby mohol vzlietnuť, rozplynúť sa a nerušene hľadať Boha.

Lebo keď sa napijete z rieky ticha, budete naozaj spievať. A až keď dosiahnete vrchol hory, začínate na ňu vystupovať. A až keď vrátite svoje údy zemi, potom budete tancovať.“[167]

68 Prasknutý život

Jn 28, 1 - 10 Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley
Veľkonočná vigília : Boh vie urobiť život tam kde je smrť

V Číne jeden nosič vody používal dve veľké hlinené nádoby. Viseli na koncoch palice, ktorú nosil na krku. Na jednej nádobe bola prasklina, kým tá druhá bola dokonalá a vždy niesla plnú mieru vody.

Na konci dlhej cesty od potoka až k domu prasknutá nádoba mala vodu už len do polovičky. Dva roky každý deň nosil do domu už len jeden a pol nádoby vody. Dokonalá nádoba bola pyšná na svoj výkon. Ale chúďa, prasknutá nádoba, sa cítila úboho pre svoj polovičný výkon. Po dvoch rokoch súženia oslovila nosiča pri potoku: - Hanbím sa, lebo voda tečie po celej ceste domov.

Nosič jej takto odpovedal: - Všimla si si, že kvety rastú len na tvojej strane chodníka a nie na strane druhej? To preto, lebo som vždy vedel o tvojom nedostatku a na túto stranu cesty som rozsial semená kvetín. Kým sme sa vracali do domu, každý deň si ich polievala. Dva roky si nimi zdobím stôl. Keby si nebola taká, aká si, táto krása by nerozžarovala môj dom.

Prasknutá hlinená nádoba je symbolom ľudského života. Od detstva má človek svoje chyby, choroby, nedostatky, cíti rozpor medzi dobrom a zlom. Rád by robil dobro, a koná zlo (porov. Rim 7, 19), starne a ako žalmista hovorí: je zasvätený smrti. V tomto praskaní života je mnohokrát smutný.

Ježišovo vzkriesenie však ukazuje, že to, čo človek považuje za nedokonalosť, Boh vie urobiť iným. Boh v Ježišovi vedel urobiť život tam, kde bola smrť, vedel urobiť zrak tam, kde človek podľahol slepote a vedel vrátiť sluch hluchému. Boh vie dať človeku život v situácii, keď sa mu zdá, že všetko prehral. Až v budúcnosti, keď sa už bude dívať na seba z neba, zbadá, že nedostatky a praskliny v pozemskom živote slúžili na to, aby sa jeho život vydaril. Boh „polieval“ cestu životom. Až potom uvidí, aké kvetiny vyrástli okolo neho a že všetko bola milosť.

Je teda správne veriť pravde o Vzkriesení. Netreba sa báť ani pochybností, ktoré pochádzajú z rozumu. V Evanjeliu čítame, že Peter aj Tomáš neuverili hneď a úplne. I ženy vyhlásili za bláznivé, keď im prišli povedať, že vstal z mŕtvych. Pochybnosti rozumu, limity v poznaní, to sú tiež nutné praskliny v človeku.

Ale nad tým všetkým je postoj, ktorý človek má z dôvery v Boha, pretože je Otcom. V tomto postoji uznáva Božiu moc prejavenú v Ježišovi. Verím ti, Bože, že môžeš premeniť

[167] GIBRAN, K.: *Prorok.* Bratislava : Tatran 1971, str. 64.

praskliny môjho života na požehnanie. Chcem ti byť vďačný za taký život, aký som z tvojej ruky dostal a budem sa snažiť vrátiť ho vylepšený.

69 Dívať sa na druhý breh

Jn 14,1–6 V dome môjho Otca je mnoho príbytkov
Spomienka na všetkých zosnulýchveriacich : nasávať večnosť

Niekedy aj horoskop môže byť zábavný. Napr.: „Zajtra vás budú všetci chváliť, na rukách nosiť a zahŕňať kvetinami. Viete, na pohrebe to už tak chodí!“[168]

Je to irónia, ale aj pravda. Na pohrebe už ľudí iba chvália, profesionálni nosiči berú rakvu do rúk, takže každý je na rukách nosený a obsypaný kvetmi.

Človeka však zaujíma nielen vonkajšia stránka pohrebu, ale vnútorná stránka tejto udalosti: Čo bude so mnou? Čo sa bude diať vo mne? Dnes viem, čo vo mne je, čo mnou hýbe, na čo myslím, čo cítim, prežívam. Zaujíma ma, čo bude vo mne vo chvíli zomierania a po smrti.

Odpoveď nájdeme v evanjeliu: „Nech sa vám srdce nevzrušuje! Veríte v Boha? Verte aj vo mňa. V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto? Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja. A cestu, kam idem, poznáte.“ (Jn 14, 1-4).

Tieto slová hovoria o priestore stretnutia človeka s Bohom. Pozývajú nás rozmýšľať o tom, že starnutie, zomieranie, smrť i náš pohreb by sme mali vidieť s nádejou ako chvíľu stretnutia s Ježišom - Priateľom, Osloboditeľom, Záchrancom, čiže Spasiteľom.

Už starovekí filozofi učili, že ak chceš existovať po smrti, musíš do seba prijať, čo možno najviac večného - pravdu, spravodlivosť, dobro. Nasávať, čo je večné, aby to ostalo pre chvíľu zomierania. Upnúť sa na toto večné, patriť mu, a mať takýmto spôsobom účasť na večnosti. Upnúť sa na pravdu, a tak patriť tomu, čo je nezničiteľné.[169]

Keby sa šťastné dni dali skopírovať, urobili by sme si dva, tri, štyri a viac. Ale večnosť nie je kópiou krásneho ľudského dňa naveky. To je len náš sen, naša predstava, či by to tak nemohlo byť.[170]

Nesmrteľnosť a večnosť znamená: byť v Božích rukách, byť novým bytím, novým stvorením. Byť jedno s bratmi a sestrami, ktorých nám stvoril, zjednotení so stvorením. To je život, na ktorý v súčasnosti hľadíme len akoby z hmlistého oparu.

Ak si človek nekladie otázky o smrti a nesmrteľnosti, alebo ak na ne nenájde nijakú odpoveď, lebo v nič neverí, problém smrti a pohrebu sa mu stane hádankou a každý pokus na odpoveď vedie k protirečeniam. Ak však jestvuje Boh, ktorý sa zjavil v Ježišovi Kristovi, potom s ním (vďaka víťazstvu Ježiša nad smrťou), jestvuje aj večný život.

Dni na cintoríne môžu byť dňami nádeje, uvažovanie nad hrobom - momentom, vzbudzujúcim nádej. Preto nás Cirkev v týchto dňoch pozýva, zamýšľať sa nad podstatnými skutočnosťami života, a takýmto spôsobom preberať z večnosti do pozemských, súčasných dní múdrosť, ktorá je nezničiteľná.

Možno pomenovať tri dôvody strachu zo smrti: (1) Prirodzene sa človek bojí smrti ako z ničoty, zo vstúpenia do neznámeho. Je ťažké prijať, že všetko dobré a zmysluplné, čo vyrástlo počas nášho života, by sa malo prepadnúť do prázdna. (2) Bránime sa smrti a máme z nej strach preto, lebo láska túži po večnosti. Až keď sme milovaní a milujeme druhých, vtedy skutočne žijeme. Nedokážeme zniesť zánik pozemskej lásky, ktorý smrť so sebou prináša. Preto nám nemôže byť zrozumiteľná. (3) Bojíme sa smrti, lebo sa nikdy nezbavíme pocitu, že príde súd, a to v nás vyvoláva nepríjemnú spomienku na naše zlyhania. Počas celých stáročí, ľudia pri kultúre pochovávania pomocou lásky chceli zosnulého uistiť o tom, že sa nemusí báť, že ho

---

[168] Poslala KOREJSOVA, E.: Horoskop. In: Výber. Reader´s Digest, február 2008, str. 14.
[169] Porov. *Bilder der Hoffnung. Wanderungen im Kirchenjahr.* Freiburg im Breisgau : Herder 1997, str. 118.
[170] Porov. BENEDIKT XVI: *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 294.

sprevádza vďačnosť ľudí, že nezostane pri poslednom súde bez odozvy a podpory zo strany ľudí. Ide o podporné stanovisko, ale to nijako nezbavuje človeka zodpovednosti za postoje, názory, a skutky, ktoré v živote vykonal. Po smrti sa mu premietne film celého života.[171]

Je správne, že sa zapodievame cieľom života, lebo smrť má klásť otázky, na ktoré je treba dať odpoveď. Príde chvíľa prieniku toho, čo je pozemské a Božie, dočasné a večné, a túto chvíľu musím riešiť dnes, nie až potom. Preto uvažujeme, čo je pre nás nádejné, čo komplikované a smutné. Práve tým, že sa zaoberáme týmito otázkami, dovoľujeme, aby večnosť vstúpila do našich všedných dní a mali sme nádej na víťazstvo nad smrťou.

Nasledujúci príbeh je ľuďmi vymyslený, legendárny, rozprávkový, ale múdry. Vraj išla raz smrť cez rieku, pri ktorej pásol chudobný pastierik kŕdeľ husí. „Vieš, kto som?“ pýtala sa smrť. „Viem, si smrť. Často som ťa videl na druhej strane rieky.“ „A vieš aj to, že som prišla, aby som ťa vzala na druhú stranu?“ „Viem“, povedal pastierik, „ale dovtedy je ešte veľa času!“ Smrť na to: „A možno už toho času nie je veľa. Vari sa nebojíš?“ Pastierik odpovedal: „Nie. Odkedy som tu, vždy sa pozerám na druhú stranu a viem, ako to tam vyzerá.“ „Máš niečo, čo by si si chcel vziať so sebou?“ „Nie, nič také nemám“, povedal pastierik. „A ešte na niečo čakáš?“ „Nie, nečakám na nič“, odpovedal pastier. „Mám nohavice, košeľu, topánky na zimu, čiapku, viem hrať na flaute a pritom sa rozveselím. Moje husi hudbe veľmi nerozumejú.“ „Tak pôjdem ďalej, a zoberiem ťa na spiatočnej ceste“, povedala smrť.

Keď sa po dlhom čase vracala späť, išli za ňou mnohí, ktorých vzala so sebou. Bol medzi nimi i boháč, veľký skupáň, ktorý celý život zhŕňal cenné veci. Mal mnoho šiat, zlata, viacposchodové domy a bedákal: „Už len päť rokov mi chýbalo a mohol som mať ďalších päť domov. Také nešťastie, také nešťastie...“

Ďalej bol medzi nimi pretekár, ktorý celý život trénoval, aby vyhral veľkú cenu a do víťazstva potreboval už len jednu minútu, a vtedy ho zastihla smrť. Bol tam tiež mladý muž, ktorý tak veľmi ľúbil svoju nevestu, že bez nej nemohol byť. Bola tam aj pekná slečna s dlhými vlasmi, ktorá mala život pred sebou a mnoho chudobných, ktorí sa už nedočkali toho, po čom tak veľmi túžili. Istý starec išiel dobrovoľne, ale ani on nebol spokojný, lebo jeho osemdesiat rokov prešlo bez toho, žeby bol dosiahol, čo chcel. Všetci teda boli nešťastní.

Keď prišli k rieke, tam, kde sa končí svet, sedel tam pastierik. Smrť mu položila ruku na plece, vstal, prešiel cez rieku, akoby to nič nebolo, lebo dobre poznal druhú stranu. Mal dosť času pozerať sa na druhý breh, vyznal sa tam a boli tam aj tóny, ktoré on hrával na flaute. A bol šťastný. A čo sa stalo s husami? Nuž, prišiel iný pastierik.[172]

Ľudia vždy potrebovali symbolicky vyjadriť pravdu o večnosti. Dívanie sa na druhú stranu, znamená zapodievanie sa otázkami večnosti, pravdy, lásky, spravodlivosti, múdrosti, zmyslu života. Pretože to dnes robíme, stávame sa nositeľmi nádeje.

Nech je nám Ježišovo slovo povzbudením, pretože „každého z nás budú chváliť, na rukách nosiť a zahŕňať kvetinami“- ale to, čo nás čaká, je v prvom rade stretnutie s Otcom, ktorý nás má rád, doprial nám žiť na zemi a má pre nás celovečnú perspektívu.

70 Poistenie života

Jn 20, 1-9 Ježiš má podľa Písma vstať z mŕtvych
Veľkonočná nedeľa : nádej a vzkriesenie dobra

V armáde pracoval vtipný, duchaplný seržant, ktorý bol zároveň agentom poisťovacej spoločnosti. Jeho prostredníctvom malo životnú poistku uzavretú najviac vojakov. Veliteľ sa čudoval: Ako je možné, že tak šikovne vie získať vojakov pre uzavretie životnej poistky? Raz sa zúčastnil seržantovho výkladu: „Keď budete poistení a budete vo vojne zabití, vaši príbuzní dostanú päťdesiattisíc eur. Ak poistku mať nebudete a zomriete, nikto vašej rodine nič nedá.“

---

[171] Porov. *Bilder der Hoffnung. Wanderungen im Kirchenjahr.* Freiburg im Breisgau : Herder 1997, str. 115.
[172] Porov. RICHTEROVÁ, M (editor) : *Mozaika radosti.*

Potom urobil pauzu v reči, zdvihol prst a posledná jeho veta znela: „Hádajte, koho posielajú v boji do prvej línie ?“[173]

Je rozumné mať životnú poistku, alebo havarijné poistenie pre auto, zdravotné, dôchodkové poistenie, atď. Ale potrebná je aj iná istota. Napríklad istota dieťaťa o dobrote mamy a otca.

Každý chce prísť do bytu, ktorý je domovom, v ktorom nájde milujúceho a milovaného človeka. Potrebujeme istotu v dobrote ľudí okolo vás, potrebujeme byť poistení láskou, nielen v nejakej poistnej spoločnosti.

Keby sme sa Ježiša z Nazareta pýtali: „Vedel si na ceste do Jeruzalema o pasci, chytanej na teba? Ako si bol poistený pre ťažkú situáciu?“ Veľkonočné sviatky, posolstvo, ktoré zaznieva v Cirkvi, dáva odpoveď. Ježiš bol poistený dôverou v Boha. Tak vložil svoj život do Božích rúk, takú istotu mal v Bohu, že sa podriadil aj utrpeniu, bičovaniu, krížu, smrti. Lebo vedel, že to nie je definitívny stav. Za tým nasledovalo oslávenie.

Dôvera Ježiša v Nebeského Otca je založená na poznaní, že Boh môže to, čo človek nemôže. Boh môže použiť „kameň, čo stavitelia zavrhli.“ (porov. Ž 118, 22). Boh môže vyviesť vodu zo skaly. Môže naplniť neplodné lono životom. Boh môže zmeniť zlo na dobro - a teda Boh môže aj smrť obrátiť na život. Toto poznanie a presvedčenie vytvorilo v Ježišovi dôveru, ktorá bola poistením, istotou v situácii kríža.

Apoštoli boli svedkami týchto udalostí. Peter a Ján bežali k hrobu. Našli plachty, neskôr s ním jedli a pili, počuli slová: Nebojte sa, ja som to! Nie som mátoha! Duch nemá telo, a vidíte, že ja mám. Všetky tieto udalosti im pomohli, ako píše Ján „vidieť a uveriť“ (porov. Jn 20, 1-9).

Dovtedy nechápali, čo znamená vstať z mŕtvych. Ale začali rozumieť z Ježišovho pohľadu na život a smrť. On, hoci bol obklopený nenávisťou, zlobou, prostredím, ktoré mu nežičilo (niečo viditeľné), videl to, čo my nevidíme: že je obklopený Božou láskou, že sa nachádza v Božom priestore. Boh bude mať posledné slovo. Nie tí, čo majú moc, vládu alebo biče v rukách.

Ježišova dôvera sa zakladá na žalme 16. Už ako židovský chlapec poznal jeho text a modlil sa ho: „Pána mám vždy pred očami. A pretože je po mojej pravici, nezakolíšem sa.“ (Ž 16, 8) Toto sa modlil zbožný veriaci človek, Žid a veril, že ani smrť nepreruší intímne puto, ktoré má s Bohom. Jednoducho nedá sa vypadnúť z Božej náruče. Ba naopak. Premení smrť na bránu do života. Niekto vidí len strnisko, iný vidí plné stodoly. Minulosť sa nestráca, ale uchováva. Oči vidia strnisko. Ale rozum poznáva hojnosť úrody a v určitých okolnostiach zárodok nového života.[174] Rozmýšľajúc nad otázkou smrti, vďaka Ježišovi a tomu, čo sa s ním stalo, vieme, že oči vidia iba chorobu, starnutie a smrť. Ale viera a rozum vidí vzkriesenie a život s Bohom.

Naša náboženská viera podlieha mnohým pochybnostiam. Kým žijeme, sme vo večnom konflikte nezmieriteľných pólôh života: poznáme sa zdraví, ale vieme aj o chorobe. Poznáme chvíle úspechu, ale vieme aj o sklamaniach. Zažili sme hojnosť, ale i núdzu. Vieme, čo znamená mať priateľov i znášať urážku a ublíženie.[175]

Tak ako svetlo a tma tvorí bipolárny svet, tak ako hlad a nasýtenie, ako dobro a zlo, tak je tu život a smrť. Do týchto paradoxov nám Boh vkladá presvedčenie, že napriek smútku a navzdory nepochopeniu a smrti, život má cenu a zmysel. Toto je veľkonočné posolstvo: od Ježišovej smrti a zmŕtvychvstania vieme, že v smrti sa skrýva život. Až keď sa do smrti ponoríme, pochopíme, na čo sme boli stvorení. Hoci hmatateľne a viditeľne berieme do úvahy smrť, predsa vo viere zisťujeme, že existuje život oslávený, vzkriesený, ktorý dáva Boh.

---

[173] Humor v uniforme. In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2008, str. 143.

[174] Porov. *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla.* Bratislava : Lúč 2007, str. 69.

[175] porov. LEŠČINSKÝ, J.: Prienik pohľadu na zmŕtvychvstanie a spoločnosť. In: *Katolícke noviny*, roč. 123, 2008, č. 12, str. 12-13.

Viktor Frankl napísal: „Dozvedel som sa, že klenbu, ktorá sa rozpadáva, možno spevniť a vystužiť paradoxne tým, že sa zaťaží. Podobne je to aj s človekom. S vonkajšími ťažkosťami rastie pravdepodobne jeho vnútorná sila.“[176] Praskliny života (choroba, starnutie, smrť) sú zaťažené starosťami, pochybnosťami, hriechmi a rozličnými problémami, ktoré máme. Boh nás vedie múdro a lieči našu životnú situáciu. Vedie nás k tomu, aby sme sa naučili tam, kde iní vidia smrť, vidieť život, kde iní vidia pochovávanie, vidieť zmŕtvychvstanie, kde iní vidia iba biče a krv, vidieť slávu Božiu. Sú to paradoxy, ktoré sa ináč, ako vo viere pochopiť nedajú. Preto sme vďační za posolstvo Veľkej noci, a za vetu, ktorú napísal Ján o sebe a odporúča ju každému z nás: „*Videl a uveril*.“ (Jn 20, 8). Niečo iné sa dá vidieť a niečo iné uveriť.

Nicolas Parks, 43-ročný americký spisovateľ napísal novelu, ktorá bola neskôr aj sfilmovaná pod názvom Škola pocitov. Rozpráva o mladom študentovi Landonovi, žijúcim so svojou matkou, ktorá nestačí na jeho výchovu. Je to klasický teenager, frajer, ktorý sa na prvom mieste snaží zaujať svoje okolie.

Do školy, ktorú navštevuje, chodí aj Jane Sullivanová. Cestuje pravidelne tým istým autobusom. Jedného dňa sa rozhodne prisadnúť si k Landonovi. Mala totiž zoznam vecí, ktoré chce v živote urobiť a v ňom bolo: spriateliť sa s niekým, koho nemám rada. Práve preto si k Landonovi sadla a začala sa s ním rozprávať.

Landon si nevie poradiť s úlohou, týkajúcou sa divadelného predstavenia. Požiada o pomoc Jane, ktorá má skúsenosti s krúžkom. Ona mu pomoc sľúbi, ale chce od neho zvláštny prísľub: „Sľúb mi, že sa do mňa nezamiluješ!“ On, mladý frajer, v tom nevidí problém.

Pred priateľmi sa hanbí priznať, že sa stretáva s Jane, ale pri divadelnom predstavení je Landon Jane očarený a zaľúbi sa do nej. Chýbajú mu ich stretnutia, prejavuje jej svoju náklonnosť. Spolužiačka Belinda, s ktorou sa kamarátil predtým, urobí fotomontáž na zosmiešnenie Jane a celá škola sa na nej zabáva. Vtedy sa jej Landon zastane a rozíde sa s celou starou partiou.

Pri jednom stretnutí mu Jane povie, že umiera na rakovinu. Preto nechcela, aby sa do nej zamiloval. Landon potom využíva každú voľnú chvíľu, aby bol pri svojej milovanej. Jeho otec sa postará o to, aby mohla mať domácu liečbu. Landon sa udobrí s otcom, s ktorým bol pohádaný a ďakuje mu za to všetko, čo pre Jane urobil. Nakoniec sa spolu zosobášia, ale ona zakrátko zomiera. A celá novela končí Landonovými slovami: „Škoda, že sa nestal zázrak.“ Otec mu hovorí: „On sa stal. A ním si ty!“[177]

Príbeh ukazuje zložitosť ľudských vzťahov. Niektoré sú postavené na vzájomnom egoistickom parazitovaní, iné na láske. Každý si želá zázrak a uzdravenie. Ale pravdu mal otec: Zázrak je v tebe! V tebe bola vzkriesená láska. V tebe vstala z mŕtvych zodpovednosť, z teba sa stal nový človek. Vzkriesenie, ktoré absolvoval Ježiš, a ktoré nás privádza k zamýšľaniu sa, je rukolapné práve v tom, že zázrak nebol len v minulosti, ale sa deje v duši každého z nás. Preto sa oplatí byť otvorený pre Božie pôsobenie a pre jeho lásku.

Ďakujme Bohu, že je nám naklonený, že vzbudzuje v nás myšlienky nádeje, že nám pomáha, aby sme mali vôľu k životu, zmysel života, lebo vieme, že je to väčšia sila ako všetky starosti, neprávosti aj ako smrť. Môžeme žiť v presvedčení, ktoré vyslovil Ján: ja som videl a uveril.

71 Koniec a cieľ

Jn 11,1–45 Ja som vzkriesenie a život
Piata pôstna nedeľa A : smrť, nesmrteľnosť a zmysel života

Kedysi film končil slovom: Koniec, Fine, The End. Dnes končí titulkami, ktoré sú veľmi obsažné. Latinské slovo „finis“ však znamená nielen koniec, ale aj cieľ. Film má svoj časový

---

[176] *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla.* Bratislava : Lúč 2007, str. 71.
[177] Porov. www. A walk to remember (český názov: Škola pocitu). 19.10.2007.

koniec, ale má aj svoj cieľ. Napríklad človeka povzbudiť, alebo zabaviť, alebo priviesť k zamysleniu.

Keď rozmýšľame o ľudskom živote, tiež má svoj koniec a cieľ. Časová postupnosť, starnutie, choroba a smrť, súvisia s našou pominuteľnosťou. Privádzajú nás k poznaniu, že na svete sme v provizóriu.

Na druhej strane práve koniec života núti človeka rozmýšľať, aký je jeho cieľ ? Cieľom nie je predsa iba zomrieť. Ani niečo zjesť, vypiť alebo zarobiť. Cieľom života je vykonať určité dielo v rodine, v zamestnaní, v spoločnosti. Cieľom života je byť dobrý. Cieľom života je oslava Božia v prítomnosti, aby sme mali účasť na jeho sláve. Zamýšľanie sa nad koncom života vedie k zamysleniu sa nad jeho cieľom.

V Jánovom evanjeliu sa tiež hovorí o konci Lazárovho života, ale zároveň sa hovorí o obsahu života a o tom, že cez chorobu a smrť môže byť oslávený Boh. „Táto choroba nie je na smrť, ale na Božiu slávu, aby ňou bol oslávený Boží Syn.“ (Jn 11, 4). Pre Ježiša z Nazareta bola skutočnosť pominuteľnosti takou samozrejmosťou, ako pre každého z nás. To v moci nemáme. Čo máme v moci sú naše vzťahy, postoje, láska alebo nenávisť, statočnosť, naše rozhodnutia, ktoré robíme každý deň. Obsah života v prítomnosti určuje aj budúcnosť.

Evanjelium o vzkriesení Lazára je poučné z viacerých hľadísk. Po prvé: táto udalosť sa stala podnetom na Ježišovo zatknutie. Z časového hľadiska to bola posledná kvapka, ktorú si rebel z Nazaretu dovolil vykonať. Farizeji, zákonníci, Kajfáš, Annáš a všetci, ktorí sa cítili kompetentní a zodpovední za štát a vládu, považovali hnutie okolo rabína z Nazareta za nebezpečné. V Betánii bolo veľa ľudí, ktorí prišli povzbudiť Máriu a Martu (porov. Jn 11, 45). Informácia sa rozšírila a Kaifáš vtedy povedal: „Neuvedomujete si, že je pre vás lepšie, ak zomrie jeden človek za ľud, a nezahynie celý národ?“ (Jn 11, 50) Krátko potom bol Ježiš ukrižovaný.

Podnet na Ježišovo odsúdenie dalo vyznanie Marty: „Ty si Mesiáš, Boží Syn.“ (Jn 11, 27). Kým sa to hovorilo medzi mužmi, veľkňazi to tolerovali. Predtým na Ježišovu otázku: „Za koho považujú ľudia Syna človeka?“ Peter odpovedal: „Ty si Kristus, Syn živého Boha.“ (Mt 16, 16). Alebo pri inej príležitosti sa Ježiš opýtal: „Aj vy chcete odísť?“ Peter hovorí: „Pane, a ku komu by sme išli ? Ty máš slová večného života. A my sme uverili a spoznali, že Ty si Boží Svätý!“ (Jn 6, 67-69). Čiže kým Peter uznával Ježiša za Mesiáša, tak sa to tolerovalo, ale keď už aj ženy vyznávali, že Ježiš je Mesiáš, Osloboditeľ, tak to dostávalo politický nádych - osloboditeľ od Rimanov. Kaifáš a Annáš to hodnotili ako zárodok povstania. Preto udalosť vzkriesenia Lazára sa stala podnetom na Ježišovo odsúdenie.

Po druhé: v tomto Evanjeliu Ježiš nerieši apokalyptickú budúcnosť, ani nedáva odpoveď na senzácie chtivosť človeka. Pre každého je budúcnosť nejasná, má z nej obavu. Ježiš sa sústreďuje na prítomnosť, na to, aké rozhodnutia človek robí, čo ho determinuje. Najvážnejšie rozhodnutie nebude potom pri zomieraní. Evanjelium učí, že teraz, dnes, v úkone viery, ktorý robíme (napr. v nedeľu na svätej omši) sa rozhoduje o našom živote, o zmysle života i o našej budúcnosti. Vidieť to z vety: „*Ja som Vzkriesenie a Život*“ (Jn 11, 25). Nehovorí im, ako sa to deje, nevysvetľuje, ale odpovedá jednoducho: ak chcete vedieť niečo o vzkriesení, tak „Ja som Vzkriesenie“. Nakoľko sa človek rozhoduje pre Ježiša v prítomnosti, natoľko rieši aj svoju budúcnosť (starnutie aj zomieranie).[178]

Po tretie: evanjeliový príbeh má v sebe veľa symbolov. Lazár, ktorý odpočíva štyri dni v hrobe, jeho ruky a nohy oviazané plachtou, tvár prikrytá šatkou, leží zavalený kameňom a telo sa začína rozkladať. Čo to znamená? Kto leží pod kameňom vzťahov, je odrezaný od života. Lebo všetko podlieha rozkladu. Ak človek nemá správny vzťah k ľuďom, ak nemá rád, je privalený kameňom svojho sebectva, vtedy zapácha. Na tvári má šatku, ktorá robí masku z jeho života. Skutočná podstata človeka je už totiž mŕtva. Nežije v ňom láska, a preto je spútaný.

---

[178] Porov. PORSCH, F.: *Evangelium sv. Jana. Malý stuttgartský komentár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998, str. 114.

Vzkriesenie znamená to, že Ježiš, jeho slovo, láskyplne preniká k priateľovi, odvaľuje kameň a prebúdza ho k životu. Uvoľňuje plachty, ktorými bol zviazaný a berie mu masku, pod ktorou bol skrytý (porov. Jn 11, 38-44). Na Lazárovom vzkriesení vidieť, že ten, kto uveril v Krista, bude žiť, aj keby zomrel. To je význam vety: Kto verí vo mňa (počas života), bude žiť (pre večnosť) aj keď (pre tento svet) umrie (porov. Jn 11, 25). Viera v Ježiša je mocnejšia ako smrť. Je to naznačené tým, ako preniká kameňom a uvoľňuje mŕtvolnú stuhnutosť. Naše telo teda zomrie, ale nezomrie podstata nášho bytia. Lebo viera prekračuje smrť a dosahuje život. A tak sme už „prešli zo smrti do života" (Jn 5, 24) z určitej stuhnutosti k vitalite, z nedostatku vzťahov k životu, k láske.[179]

Viedenský psychiater Viktor Frankl (1905 - 1997), zakladateľ logoterapie (liečebnej metódy, ktorej podstatou je orientácia človeka na hľadanie zmyslu života) píše: „K podstate človeka patrí, že je nasmerovaný a odkázaný na niečo alebo na niekoho, na dielo, alebo na osobu. A len v takej miere, v akej sme intencionálni, sme aj existencionálni. Ako je človek duchovne pri niečom alebo pri niekom, len tak je aj pri sebe samom."[180] Čo to znamená? Intencia je úmysel, zámer, smer. Len nakoľko je náš život nasmerovaný na niekoho, kto tvorí obsah života, kto je väčší ako my, natoľko to potom podporuje aj naše vlastné bytie. Ak človek nemá cieľ života, intenciu, ak neverí v Boha, jeho život sa vyprázdňuje. Prestáva byť aj pri sebe samom, lebo život sa stáva iba priepasťou. Tým je odôvodnená náboženskosť, religiozita. Je rozumné veriť vo vzkriesenie, lebo viera, ktorú nosíme v sebe sa opiera o posolstvo, ktoré priniesol Ježiš, keď povedal: „Ja som Vzkriesenie a Život." (Jn 11, 25)

Mali by sme sa seba opýtať: Ako pulzuje náš život? Koľkokrát sme „pod kameňom" sebectva, zloby? Koľkokrát je v nás prázdnota, alebo len nejaká všednosť a rutina? Čo považujeme v živote za hodnotu? Zažili sme už osobné vzkriesenie? Čo nás už vyviedlo z hrobu, ktorý sa volá strach alebo rezignácia? Boli sme už vzkriesení z toho, čo sa volá absencia lásky?

Odpoveď sústreďujeme do vyznania: „Ježišu, veríme, že ty si náš Pán! Chceme kráčať cestou života s tebou. Vieme, že vo viere v teba, sa náš život uberá správnym smerom. Máme intenciu, aby sa naplnila naša existencia!"

Záverečný príklad nám potvrdí aktuálnosť evanjeliového posolstva. Jeden muž šiel so svojím synčekom do blízkeho mestečka na výročný trh. Cesta viedla cez zvetraný, rozkývaný, kamenný mostík ponad rozvodnenú rieku. Dieťa sa naľakalo: „Otec, myslíš, že most vydrží?" „Budem ťa, synku, držať za ruku", odpovedal otec. Dieťa vložilo rúčku do otcovej ruky, opatrne prešlo mostom po jeho boku, a prišli tam, kam mali.

Podvečer sa vracali domov. Cestou sa malý opýtal: „A čo rieka? Ako prejdeme tým rozbitým mostom? Bojím sa." Silný muž vzal malého do náručia a povedal mu: „Ostaň v mojom náručí, a budeš v bezpečí." Kým muž kráčal so svojím dieťaťom, ono zaspalo.

Ráno sa zobudilo zdravé, v bezpečí svojej postieľky. Slnečné lúče sa predierali oknom. Ani nevedelo, že ho niekto preniesol na druhý breh cez most ponad dravú rieku. To je smrť.[181]

Jednoduchý príbeh rozpráva o dôvere, s ktorou človek môže vložiť svoj život do Božích rúk a ani nevie, ako prejde z jedného brehu života na druhý. Pretože aj táto etapa života patrí k nášmu ľudskému bytiu. Dôležité je však žiť vo viere, že Ježiš je Vzkriesenie. Preto básnik potom napísal takéto slová:

„Bolo by krásne pristáť na brehu a zistiť, že ste v raji, chytiť sa ruky a objaviť, že je to ruka Božia. Bolo by krásne nadýchať sa nového vzduchu a objaviť, že je to vzduch neba. Cítiť sa silnejší a objaviť, že je to nesmrteľnosť. Bolo by krásne, prejsť z rozbesnenej víchrice do neznámeho pokoja. Prebudiť sa a zistiť, že ste prišli domov." [182]

---

[179] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 100-101.
[180] *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla.* Bratislava : Lúč 2007, str. 99.
[181] FERRERO, B.: *Život je všetko čo máme.* Bratislava : Don Bosco 2004, s. 76.
[182] FERRERO, B.: *Život je všetko čo máme.* Bratislava : Don Bosco 2004, s. 77.

Zoznam použitej literatúry

ABRAHAMIANOVÁ Línie: Má cesta od nenávisti k naději. In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2007, str. 97.
AMBRÓZ: O smrti brata Satyra. In: *Liturgia hodín* IV. Rím : Typis polyglottis Vaticanis 1992,. str. 1618.
AQUINSKÝ, T.: *Commento al vangelo di san Giovanni /3,* XIII - XXI. Roma : Citta nuova 1992.
AUGUSTINUS, A.: *Tract. 34, 8-9. CCL 36, 315-316.* In: Liturgia hodín II. Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1988, str. 247.
AUGUSTINUS : *Sermones* (Kázne). In: Balthazar, H. U. von: *Augustinus. Das Antlitz der Kirche.* (Augustín - tvár Cirkvi) Einsiedeln : Johannes Verlag 1942.
BALLING, A.L.: *Jako by mluvil s růži.* Vrah a mnísi. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001.
BAUCOM, J.Q.: Hodnotný čas. In: MILLER, L.: *Vitamín C (nie len) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, str. 109-111.
BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006.
BENKA, J. *Štýly náboženského zvládania v kontextuálnych a psychologických charakteristikách.* Diplomová práca. Prešov : Prešovská univerzita, Filozofická fakulta. Inštitút psychológie, 2006.
BLANCHARD, Ken : Len problémy. In: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, str. 305.
BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991.
BUBER, M.: *Chasidská vyprávění.* Praha : Kalich, 2002 (orig. 1947).
BUTTERWORTH, E.: Láska - jediná tvorivá sila. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu.* Bratislava : Sofa 1996, str. 17.
CHALUPA, J.: *Homília na sviatok Sedembolestnej.* Tvarožná 1983. In: archív Antona Fabiana.
CHECKLANDOVA, L.: Takový je život. In: *Výber. Reader´s Digest,* september 2004, str. 93.
COLEOVÁ Judy, Kanada: *Poučení rodiče.* In: Výber. Reader´s Digest, november 2006, str. 113.
COPER, E.: Kuřecí polévka pro křesťanskou duši. In: *Výber – Reader Digest,* 2003, december, s. 22.
DE MELLO A., *Istruzioni di volo per aguile e polli,* Piemme, Casale Monferato 1996.
DE MELLO, A.: *Modlitba žáby.* Brno : Cesta 1995.
DE MELLO, A.: *Cesta k láske.* Bratislava : Eugenika 2007.
DE MELLO, A.: *Sev vtáka.* Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda 1994.
DOT Abraham: *Reminiscence magazine.* In: CANFIELD, J. et alii: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.*Bratislava : Sofa 1998, str. 67.
ENTRALGO, P.L. : *Nemoc a hřích.* Praha : Vyšehrad, 1995.
EVELY, L.: *Evangelium k nám mluví.* Samizdat 1970, str. 3.
EUSEBIUS: *Historia Ecclesiastica,* VII, 22.
ORIGENES: *Contra Celsium,* III., 59 - 61.
FABIAN, A.: Milosrdenstvo. In : ČEKOVSKÝ, M. - FABIAN, A.J.A.: *Via lucis.* Košice : Art Lumen 2009, č. 9, www.rimka.sk/vialucis.
FARKAS Aniko. A znáte ten ? In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2007, str. 28.
FARREL, D.: Iná žena. In: CANFIELD, J. (editor) a iní : *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998, str. 37-41.
FERRERO, B.: *Vie to iba vietor.* Bratislava : Don Bosco 2002.

FERRERO, B.: *Niekedy stačí jeden slnečný lúč.* Bratislava : Vydavateľstvo Don Bosco 1998.
FERRERO, B.: *Život je všetko čo máme.* Bratislava : Don Bosco 2004.
FERRERO, B.: *Kruhy na vode.* Bratislava : Don Bosco 2002.
FILAN, B.: III. svetová. In: HAMEL, HLADÍK, VARGA: *Labutie piesne.* Bratislava : Ebony 1993, audio CD.
FRANKL, V.: *Vôľa k zmyslu. Myšlienky Viktora Frankla.* Bratislava : Lúč 2007, str. 99.
FUERST, H.J.: Aj starý pes sa naučí nové kúsky. In: CANFIELD, J. et alii: *Slepačia polievka pre duše, ktoré sa nevzdávajú.* Bratislava : Sofa 1997, str. 39.
FŰHMANN, F.: *Gedichte und Nachdichtungen.* Rostock : VEB Hinstorff Verlag 1978.
GIBRAN, K.: *Prorok.* Bratislava : Tatran 1971.
GILLOVÁ Katie: Majster nad majstrov. In: CANFIELD, J.(editor): *Slepačia polievka pre duše, ktoré sa nevzdávajú.* Bratislava : Sofa 1997, str. 71-72.
GINGOVÁ, N. N.: Perný den. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2004, str. 54.
GIESEKUS, U.: Bohoslužby sú zdravé. In: *Život Cirkvi,* 7. novembra 2003, č. 45
GREGOR NYSSENSKÝ: Hom. 15. PG 44, 1155-1118. In : *Liturgia hodín* II. Roma : typis Polyglottis Vaticanis 1988, str. 937.
GRŰN, A.: *Hľadanie vnútornej rovnováhy.* Bratislava : Don Bosco 2007.
GRŰN, A.: *Manželstvo, sviatosť pre spoločný život.* Prešov : VMV 2004.
GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvní 2002.
GRÜN, A.: *Sviatosti. Posvätenie kňazstva.* Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška 2004.
HAD, František: Na vysokej škole. In: *Výber, Reader´s Digest,* január 2005, s. 53.
HARRINGTON, D.J (editor).: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvní 2003.
HEYER Sandra: Fifty good friends. In: *True stories in the news: A beginning reader*. New York : Person Education,1996,s.7.
HEWELTOVÁ, D.: Inzerát. In : *Výber. Reader´s Digest,* február 2005, str. 59.
HORECKÝ, M. (editor): *Humor pre všetkých alebo vtipy pre každého.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1988.
HRDINOVÁ, B.: *Smích, nejlepší lék.* In: Reader´s Digest, marec 2007, str. 18.
HVOZDÍK, S.: *Rámce a roviny pastorálnj psychológie.* Košice : Seminár sv. Karola Boromejského 2003.
JAKOBI Paul, *Briefe an die Gemeinde*, Matthias - Grünwald Verlag, Mainz 1991.
JÁN PAVOL II: *Evangelium vitae. Encyklika,* 1995. In: www. kbs.sk/dokumenty pápežov.
JOHNSON, L.T. : *Evangelium podle Lukáše. Sacra pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvní 2005.
JUNG Carl Gustav: *Erinnerungen, Träume, Gedanken.* Olten 1971.
JUNG Carl Gustav: *Briefe I.* Olten 1973.
JEREMIAS, J.: *Neutestamentliche Theologie,* I. Gütersloh 1971.
KALDAMUKOV, M.: Mníška na zadnom sedadle. In: *Výber. Reader´s Digest,* október 2005, str. 14.
KASARDA, M.: Zaplaťme dane, nech sa má štát dobre. In : *Sme* 31. marec 2002, str. 3.
KELLER, W.: *A Biblia má predsa pravdu.* Bratislava : Tatran 1969.
KOREJSOVA, E.: Horoskop. In: Výber. Reader´s Digest, február 2008, str. 14.
KOSTKOVÁ, M.: Nedávno som. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2007, str. 84.
KOWALSKÁ Faustína: *Denníček. Božie milosrdenstvo v mojej duši.* Smižany : Spoločnosť katolíckeho apoštolátu - Palloti, 2003.
KRAPKA, E.: *Káž Božie slovo. Cyklus A.* Trnava : Dobrá kniha 1995.
LANE Margaret: Briefe an meine Tochter. In: *Das Beste aus Reader´s Digest*, január 1977, str. 42.
LEFEVRE, P.: *Veľké pravdy v malých príbehoch.* Bratislava : Lúč 1994.

LEŠČINSKÝ, J.: Prienik pohľadu na zmŕtvychvstanie a spoločnosť. In: *Katolícke noviny*, roč. 123, 2008, č. 12, str. 12-13.
LEV VEĽKÝ: Sermo 51, 3-4, 8; Patrologia Latina 54, 310-311. 313. In: *Liturgia hodín II.* Roma : Typis Polyglottis Vaticanis 1988, str. 117.
LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Matouše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1996.
LUBICH, Ch.: *Slovo života - október1992.* In: Katolícke noviny roč. 117, 1992, č. 39, str. 4.
LUCIANI Albino : *Veľké pravdy v malých príbehoch* (orig. 1998). Bratislava : Lúč, 2005.
MAKSELON, J. : *Psychologia dla teologov.* Krakow : Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, 1995.
MARGICIN, M. In: www. kaufland.sk 11. októbra 2008.
MATKA TEREZA: *Počúvaj, čo hovorí láska. Myšlienky Matky Terézie.* Bratislava : Lúč 1999, str. 27.
MEER van der, J.:*Augustinus der Seelsorger.* Kolín 1961.
MIKULÁŠEK J.: *Stříbrné vteřiny.* Brno : Cesta, 2000.
MORLEY, P. M.: *Mýtus o práci* In: MILLER, L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, str. 80.
MORLEY, P.M.: Kto zaplače na tvojom pohrebe ? In: MILLEROVA, K. a iní: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ 1997, str. 19.
NGUYEN VAN THUAN: *Svědkové naděje.* Praha : Paulínky 2003.
O´LEARYOVA, Marion: *Perný den.* In: Výber. Reader´s Digest, jún 2004, str. 54.
PALIOTTI Oreste, *Corim: „Stálo to za to!“.* In: Nové Mesto, 1996, č. 9, Bratislava, str. 6-8.
PARGAMENT, K.I. : *The Psychology religion and Coping***.** New York : Guildford Press, 1997.
PAULÍNY, A.: *V nasadení života.* Bratislava : Don Bosco 1995.
PEALE, S. R: Ist Ihre Ehe mottensicher ? In: *Das Beste aus Reader´s Digest,* júl 1973, str. 110.
PLACAR, A.: Na pitevně. In *Výber. Reader´s Digest,* marec 2008, str. 70.
PLATÓN : *Obrana Sokratova.* In: *Predsokratici a Platón. Antologia z diel filozofov.* Bratislava : Epocha 1970.
PORSCH, F.: *Evangelium sv. Jana. Malý stuttgartský komentár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998.
RAHNER, K.: *Bůh je s námi. Duchovní promluvy.* Praha : Zvon 1997.
RAHNER, K.: *Grundkurs des Glauben.* Freiburg : Verlag Herder 1997. (*Základy křeťanské víry.* Svitavy : Trinitas 2002, s. 429 a nasl.)
RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002.
RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003.
RATZINGER, J.: *Služobníci vašej radosti.* Trnava : SSV 2006.
RICHTEROVÁ, M. (editor): *Mozaika radosti.* Bratislava : Lúč 1998.
ROBERTSONOVÁ, P.: Pohľad nebies. In: MILLEROVÁ, K.- MILLER, D.L.: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ 1997, str. 281.
RÚFUS, M.: *Hľadanie rodiča.* In: Neskorý autoportrét. Dielo III. Dunajská Lužná : Milanium 2003.
RÚFUS, M.: *Báseň a čas.* Bratislava : Slovenský spisovateľ 2005.
RÚFUS, M.: *Vernosť.* Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2007.
RYBÁR, J.: *Ježiš - záchrana sveta. Krátke nedeľné príhovory.* Trnava 1996.
SEDLÁKOVÁ, M: V deň Turíc. In: Čekovský M. - Fabian A.J.A. : *Via lucis.* www.rimkat.sk/vialucis
STEINBERG, R.: Láska a manželstvo. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 1999, str. 122.
STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991.

STERTENBRINK, R.: *Lichtsekunden. Dominikanische Predigten zum Lesejahr A.* Freiburg-Basel-Wien : Herder 1995.
STRÍŽENEC, M.: *Súčasná psychológia náboženstva.* Bratislav : Iris 2001.
ŠPAŇÁR, J.: *Latinsko slovenský slovník.* Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo 1969.
VAŠKOVÁ Mária: Letadlo rolovalo. In: *Výber. Reader´s Digest.* júl 2010, str. 36.
VEIGL, S.: *Plnosť času.* Trnava : SSV 2000.
VIORSTOVÁ Judith: *K zamyšlení.* In: Výber. Reader´s Digest, marec 2007, str. 31.
VRAVKOVÁ, M.: Bezdomovec. In: www.kaufland.sk č. 52 zo dňa 22.12.2007
WATSONOVÁ, L.: Svätá pravda. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2008, str. 73.
WRIGHT, S.: Lidé se mě často ptají. In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2008, str. 13.
YENTER, R.: Ohromné dobrodružstvo. In: MILLER, R.: *Vitamín C (nie len) pre duš muža.* Bratislava : Motýľ 1998, str. 294.
YOUNGSOVÁ, B. B.: *Dary srdca.* Príbehy o rozhodujúcich chvíľach života. Bratislava : Slovenský spisovateľ 1998.
ZACHARNÍK, F. : *Pikantně naučný vtipník.* Brno : Computer Press 2010.
ZAMBONIOVÁ, D.:*Keď zasiahne Boh.* Bratislava : Nové Mesto 2004.
ZVĚŘINOVÁ, M.: Smích nejlepší lék. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2008, str. 7.

Bez autora

Bilder der Hoffnung. Wanderungen im Kirchenjahr. Freiburg im Breisgau : Herder 1997, str. 118.
Človek si musí poradiť. In: *Výber. reader´s Digest,* február 2002, str. 43.
Humor v uniforme. In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2008, str. 143.
Kaufland č. 10, 3.3. 2007. In: www. kaufland-online.sk
Lob der Weinacht (Chvála Vianoc). Freiburg im Breisgau : Herder 1982, str. 45.
Nikdy sa nevzdávaj. Vrútky : Advent Orion 2004.
Nikdy nezosmilníš. In: Výber. Reader´s Digest, apríl 2008, str. 111.
Smích, nejlepší lék. In: *Výber - Reader´s Digest,* apríl 2008, str. 14.
Weisung der Väter. Apophtegmata Patrum, preklad Bonifac Miller. Trier 1998.
Život je zaujímavý. Vrútky : Advent - Orion 2006.
www.http://A walk to remember (český názov: Škola pocitu). 19.10.2007.
www.http://aero.sme.sk, zo dňa 27.04.2005
www.http://ftp.bsp.com/marlonbrando/the-gift.html

Anton Fabian

Vydarený život II.

Zamyslenia inšpirované evanjeliom

Prešov VMV 2011

Autor
© Anton Fabian

Nihil obstat
Mons. Prof. ThDr. Gabriel Ragan, PhD

Imprimatur
Mons. Prof. ThDr. Stanislav Stolárik, PhD, pomocný biskup
ABÚ Košice Prot. č. 1100/11

Lektorovala
JUDr. Mgr. Mária Sedláková, PhD

Design
Ing. Miriam Bérešová

Technická spolupráca
Mgr. Denisa Ferková, Ing. Anna Sedláková, Ing. Andrea Bertová

Vydal
© Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 2011

ISBN

HOMÍLIE cyklus B

Advent - Vianoce

Prvá adventná .....
Druhá adventná .....
Tretia adventná .....
Štvrtá adventná .....
Polnočná .....
Narodenie Pána .....
Svätého Štefana .....
Svätej Rodiny.....
Silvester.....
Nový rok.....
Druhá po Narodení.....
Zjavenie Pána .....
Krst Pána.....

Pôstne obdobie

Popolcová streda.....
Prvá pôstna .....
Druhá pôstna .....
Tretia pôstna .....
Štvrtá pôstna .....
Piata pôstna .....
Kvetná nedeľa.....
Zelený štvrtok .....
Veľký Piatok .....

Veľkonočné obdobie

Biela sobota.....
Veľkonočná nedeľa.....
Druhá veľkonočná .....
Tretia veľkonočná .....
Štvrtá veľkonočná .....
Piata veľkonočná .....
Šiesta veľkonočná .....
Nanebovstúpenie .....
Siedma veľkonočná .....
Turíce.....
Trojice.....
Božie Telo.....
Božské Srdce.....

Obdobie cez rok

Druhá nedeľa.....
Tretia nedeľa .....
Štvrtá nedeľa.....
Piata nedeľa .....
Šiesta nedeľa.....
Siedma nedeľa .....
Ôsma nedeľa .....
Deviata nedeľa .....
Desiata nedeľa .....
Jedenásta nedeľa .....
Dvanásta nedeľa .....
Trinásta nedeľa .....
Štrnásta nedeľa .....
Pätnásta nedeľa .....
Šestnásta nedeľa .....
Sedemnásta nedeľa .....
Osemnásta nedeľa .....
Devätnásta nedeľa .....
Dvadsiata nedeľa .....
Dvadsiata prvá .....
Dvadsiata druhá .....
Dvadsiata tretia .....
Dvadsiata štvrtá .....
Dvadsiata piata .....
Dvadsiata šiesta .....
Dvadsiata siedma .....
Dvadsiata ôsma .....
Dvadsiata deviata .....
Tridsiata nedeľa .....
Tridsiata prvá .....
Tridsiata druhá .....
Tridsiata tretia .....
Krista Kráľa .....

Slávnosti svätých

Nepoškvrné počatie .....
Obetovanie Pána.....
Zvestovanie Pána.....
Petra a Pavla .....
Nanebovzatie .....
Sedembolestná .....
Všetkých svätých .....
Spomienka na zosnulých .....

Úvod

Druhý diel publikácie Vydarený život vychádza v Roku Svätého Ondreja na území košickej arcidiecézy v čase, keď do katedrály v Košiciach boli prinesené relikvie tohto svätca z talianskeho Amalfi. Ondrej bol medzi apoštolmi „protoklétos“ - prvý povolaný nasledovať Ježiša z Nazaretu. Výsledkom nasledovania bolo nadšené a odvážne hlásanie radostnej zvesti, ako aj ochota obetovať svoj život, a tým potvrdiť svedectvo nielen slovami ale aj skutkom.

Ani po dvetisíc rokoch evanjelizačná práca nestratila nič na svojej aktuálnosti. Každý človek je hladný po láske, pokoji, zdraví, šťastí, zmysluplnom a vydarenom živote. Nasýtenie tohto hladu vie v pravom zmysle slova zabezpečiť iba absolútny Pán života - Trojjediný Boh. Toto presvedčenie nosím v sebe už štyridsať rokov, od čias mojich teologických štúdií. Postupne modlitba, práca, skúsenosti a komunikácia s ľuďmi tento názor potvrdzovali a život verifikoval. Preto som sa rozhodol spracovať svoje mnohoročné poznámky, postrehy, príbehy, vtipy i sentencie do formy zamyslení inšpirovaných evanjeliom, ktoré sa spolu s biblickými a teologickými komentármi stávajú pomôckou aj pre katechetickú a homiletickú činnosť.

Druhý diel Vydareného života patrí do novej evanjelizácie. Jeho slovník, naratívnosť, populárno-esejistický prístup k múdrosti evanjelia odráža dobu, v ktorej žijeme a chce byť posvätením a požehnaním sveta a času, do ktorého sme ponorení. Úžas nad životom a vďačnosť za dar existencie i perspektívnej budúcnosti tvorili moje osobné vnútorné podhubie, keď táto kniha vznikala.

Každému, kto knihu vezme do ruky, prajem otvorenosť a slobodu mysle, aby dovolil pôsobiť Božiemu Duchu na svoj život. Láska, radosť a pokoj budú jeho ovocím.

Košice september 2011

Autor

1 LÁSKA - VZŤAH

1.1 Vklad lásky

Mk 14, 12-16.22-26 Toto je moje telo. Toto je moja krv
Najsv. Kristovho Tela a Krvi B: sila k službe

Bohatý arabský šejk ochorel a potreboval krv. Nikto v okolí okrem jedného Žida, takú nemal. Židovi sa ho uľútostilo a podstúpil transfúziu. Šejk mu z vďačnosti za uzdravenie daroval dom a auto.

Prešiel rok a Arab znovu ochorel. Žid opäť daroval krv, ale za odmenu dostal len bomboniéru a fľašu vína. Vtedy sa zháčil: „Pred rokom som dostal dom aj auto a teraz iba víno a čokoládu?!“ Na to bohatý šejk povedal: „Ale vtedy som nemal v sebe židovskú krv!“

Krv je životodarná tekutina. Mať však „židovskú krv“ sa stalo symbolom ziskuchtivosti a skúposti, vzhľadom na to, že ľudia tohto národa vynikali v oblasti obchodnej a finančnej. Nikomu z nás nie je cudzia orientácia na zisk. Vieme však, že potrebná je aj orientácia na láskavosť, milosrdenstvo, službu a obetu. Až potom je život v rovnováhe.

V orientácii na zisk nás posilňovať netreba. V orientácii na službu a lásku sme slabí. Zmyslom sviatku Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi je ponuka zmeny orientácie: mať namiesto „židovskej krvi“ - „kristovskú krv“.

Ježiš z Nazareta doplnil každoročné veľkonočné večeranie o zvláštny obrad. Vzal chlieb, lámal ho všetkým a povedal: „Vezmite, toto je moje telo! Potom vzal kalich, vzdával vďaky, dal im ho a všetci z neho pili. A povedal im: Toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za všetkých (Mk 14, 22-24). Učeníci veľmi dobre porozumeli gestu, ktoré Ježiš vykonal: toto som ja, ktorý sa obetuje pre vás! V znaku chleba a vína zanechal pamiatku na dôležitú udalosť – v ťažkej životnej situácii premohol všetko zlo sveta láskou.

Zaujímavé je, že neslávime pamiatku na taký čin, akým bolo uzdravenie slepca, alebo premenenie na vrchu Tábor, či vzkriesenie Lazára. O týchto udalostiach čítame, ale nie je k nim priradený žiadny osobitný obrad. Ale na chvíľu, keď sa Ježiš v ťažkej životnej situácii zachoval milujúco a odpúšťajúco, máme obrad, ktorý voláme svätá omša. Ide o situáciu, keď ho vlastní - ktorí sa modlili tak ako on, verili v Boha ako on – v mene Božom odsúdili a popravili na kríži. Slávime pamiatku na čin, ktorý by sa dal pomenovať takto: môžete ma biť, opľuť, odsúdiť aj zabiť – ja vás aj tak budem mať rád, lebo moja láska je väčšia ako vaša zloba!

Aj dnes sa ocitáme v rozličných ťažkých životných situáciách: niekto je k nám nespravodlivý, povie o nás nepravdu, ublíži nám a mohli by sme sa pomstiť – no prijímame Kristovo Telo a Krv, aby sme si osvojili jeho milujúci a odpúšťajúci postoj. Prichádza na nás starnutie, choroba, smrť, stávame sa opotrebovanými ľuďmi – ideme na prijímanie, aby sme sa sýtili nádejou na Božiu prozreteľnosť. V ňom je záloha večného života. Zasahuje nás nezamestnanosť, rozvody, sklamania v deťoch – v svätom prijímaní nachádzame silu a podporu z Božej strany. Hovoríme: Buď so mnou Ježišu! Ty, ktorý si vedel do večerania vložiť novú silu lásky, vlož ju aj do môjho života.

Život treba živiť, inak zomrie. Aj život lásky a dobra musí človek v sebe živiť. Na to je Eucharistia. Je to vklad lásky, ktorý urobil Ježiš pri poslednej večeri a sprítomňuje ho každou svätou omšou.

Nasledujúci príbeh potvrdzuje, že ovocím svätého prijímania je schopnosť žiť v láske a zo života urobiť dar pre iných. Bolo to v roku 1952 v Južnej Amerike, v Peru, na predmestí hlavného mesta Lima. Sestrička Tarcízia práve pripravovala mäso na ďalší deň a myslela na deti v internáte kláštornej školy, ktoré spali o poschodie vyššie. Jej myšlienky sa občas zatúlali aj na jej domov za oceán, lebo pochádzala z Nemecka, vyrástla uprostred hôr v Schwarzwalde. Keď sa jej niekedy zacnelo, a z očí vyhŕkli slzy, rýchlo clivotu prekonala myšlienkami na zverené deti.

Z úvah ju zrazu vytrhol výkrik. Mladá peruánska pomocníčka odskočila čo najďalej od pece. Hrniec, v ktorom sa ohrieval vosk sa vznietil, pretože bol na šporáku dlho. Sestrička Tarcízia si okamžite uvedomila hroziace nebezpečenstvo vriaceho vosku striekajúceho a rozlievajúceho sa po kuchyni. Každú chvíľu mohol vzniknúť požiar. A čo bude s deťmi? - pomyslela si pritom. Veď celá budova je z dreva, o pár minút môže byť v plameni.

Aby tomu zabránila, vrhla sa k šporáku a hoci horúci vosk jej prskal na ruky a na tvár a prilepený na kožu pálil, holými rukami chytila horúcu nádobu, z ktorej vyskakovali iskry a strhla ju z pece. Rozžeravené kovové držiaky jej prepálili dlane až na kosť a oheň zasiahol jej šaty. Napriek tomu ho nepustila, držala v rukách a vybehla k dverám, von na vzduch. Tam hrniec pustila a on s rachotom dopadol na dlažbu. Horiaci vosk rozliaty po kameňoch už neznamenal nijaké nebezpečenstvo.

Predstavená kláštora spozorovala na dvore veľký oheň, bola to sestrička Tarcízia, ktorá sa premenila na živú pochodeň. Predstavená jej bežala na pomoc, vyliala na ňu vedro vody, potom druhé a uhasila aj posledné zvyšky horiaceho odevu. Kým prišiel lekár, sestrička upadla do bezvedomia. Sanitka ju odviezla do nemocnice a keď sa o niekoľko hodín prebrala, slabnúcim hlasom sa pýtala: „Deti žijú?“ A keď ju uistili, že nikomu sa nič nestalo, iba sa usmiala a zašepkala: „Tak je všetko v poriadku.“ To boli jej posledné slová. Na pohrebe sestričky Tarcízie na cintoríne v Lime sa tiesnil veľký dav. Ľudia sa chceli rozlúčiť s tou „cudzinkou“, ktorá položila život, aby zachránila ich deti.[183]

Príbehy o sebadarovaní vždy budú pre nás povzbudením. Sestrička nemala „židovskú krv,“ ale preukázala „kristovskú krv,“ – vklad svojej lásky. Takéto rozhodnutie nevzniká v jednej chvíli, z ničoho nič. Prípravou je celý život, jej modlitba, rozjímanie, každodenné omšové slovo: toto je moje telo! Hoci bola cudzinkou, stala sa blízkou. Lebo cudzími nás robí egoizmus, láska ľudí zbližuje.

Ďakujme za Evanjelium o poslednej večeri a za to, že Kristus nás posilňuje k tomu, aby sme zostali v jeho láske a nasledovali ho.

1.2 Vyvoliť si druhého

Kol 3, 12-21 Rodinný život v Pánovi
Svätej rodiny B: živený zo vzťahu

Mama sa pýtala: - Čo ste sa učili v škole?
A malý hovorí: - O sexe.
Mama sa prekvapená otočila: - A vedel si?
- Áno.
- A čo si dostal?
- Facku.

Každý si myslí, že je odborníkom na manželstvo. Pretože človek v rodine rastie a rodinu vytvára, automaticky má pocit, že je expertom na otázky manželstva a rodiny. Ale môže sa mýliť. Lebo o manželstve sa dá hovoriť z hľadiska sociologického, psychologického, biologického i náboženského. Ak chlapec vie niečo o sexe, to ešte neznamená, že vie veľa o manželstve a rodine. Chýba mu to podstatné: vzťah, obetavosť, láska, zodpovednosť. Nás tu zaujíma náboženský pohľad, čiže čo hovorí na túto tému Božie slovo.

Pred dvetisíc rokmi písal Pavol z Tarzu farnosti v Kolosách, v Malej Ázii, na území dnešného Turecka tieto slová: „Bratia, ako Boží vyvolenci, svätí a milovaní, oblečte si hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru a miernosť“ (Kol 3,12). Znamená to vždy znovu a znovu obliecť sa do lásky voči druhému. Prvé a najdôležitejšie Božie slovo adresované mužovi aj žene je: maj postoj lásky.

---

[183] Porov. LEFEVRE, P.- PERRINET, B.: *Nevšední příběhy.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001, str. 108-110.

Dôvod, pre ktorý má človek chodiť oblečený v láske je v tom, že je Boží vyvolenec, svätý a milovaný. Muža si Boh vyvolil pre ženu. Ženu si Boh vyvolil pre muža. Manželia by mali vedieť: ten druhý/druhá je Bohom vyvolený pre mňa a ja som vyvolený/vyvolená pre neho/ňu. Jeden druhého majú priviesť do neba. Toto vzájomné posväcovanie sa deje skrze službu, lásku, obetavosť a milosrdenstvo. Byť Boží vyvolenec znamená: nie som zanedbateľný, bezvýznamný, ani otrok, ale ten, koho Pán vyznačil, vyvolil pre určitú úlohu.

Výstižne píše súčasný pápež, Benedikt XVI: „Človek žije vo vzťahoch. Aký bude jeho život, závisí od toho, či sú správne jeho podstatné vzťahy (vzťah k otcovi, matke, bratom, sestrám). Či tieto vzťahy sú uložené do správnej podstaty.“[184] Podstatným v človeku je vzťah k Bohu. Človek je schopný prekonávať seba samého a mať vzťah ponad seba samého k tomu, čo je neznáme, čo viera nazýva Bohom. Táto schopnosť vystúpiť zo všedného a uchopiteľného, robí človeka skutočným.

Každý si rozvíja vzťahy k ľuďom okolo seba, ale má aj schopnosť vytvárať si vzťah k tomu, ktorý je nad ním. Vystúpiť zo seba samého, vystúpiť z toho, čo je merateľné, uchopiteľné a rozvíjať svoj vzťah k Bohu (pýtať sa: čo je tvoja vôľa pre môj život?) je veľmi dôležité. Viera určuje následne aj to, ako má mať rád manželku, manžela, deti, aká je jeho zodpovednosť voči ostatným, aké sú práva aj povinnosti, ktoré sa týkajú rodinného života. Ak sa nevytvorí správny vzťah k Bohu, riedke budú aj vzťahy k ľuďom, pretože človek ich rieši podľa svojho vkusu a nie podľa Božej vôle.

Čo je Božou vôľou v manželských vzťahoch vykresľuje nasledujúce rozprávanie: Dospievajúce dievča sa vrátilo z prvej večernej schôdzky s chlapcom. Mama čakala na dcéru a ešte sa spolu rozprávali. Dievča sa pýta: Mami, ako by si ty zistila, či si naozaj zamilovaná? Mama sa usmiala, išla k stolíku a zo zásuvky vytiahla zožltnuté výstrižky z časopisu. Podala ich dcére a ona čítala: „Skutočná láska sa podobá dvom hlbokým riekam, ktoré sa stretnú a spoja. Úplne sa zlejú do jednej veľkej rieky. Radosť, šťastie a žiaľ jednej, sa stáva radosťou, šťastím a žiaľom tej druhej. Pravá láska nie je unáhlená. Pevne a nesebecky zakorenená rastie naveky.“ Mama pokračovala: Tieto myšlienky ma zaujali, keď si ty ešte nebola na svete. Vystrihla som si ich a uchovala v stolíku. Mám ich ustavične na pamäti. A za tie roky som sa presvedčila, že sú pravdivé.[185]

Zamilovanosť ešte nie je láskou, lebo jej chýba zodpovednosť. Až keď starosti, myšlienky, radosti, problémy jedného budú starosťami druhého a naopak, potom sa vzťah môže nazvať láskou. Inak je to len sympatia, priateľstvo, zaľúbenosť.

Dôležitou vlastnosťou lásky je, že nie je unáhlená a rastie naveky. Ide o jav, ktorý je v procese. Láska sa nedá nakúpiť ako kompóty do špajze. Ona je každodennou tvorbou. Skutočný manželský a rodinný vzťah sa zakladá na obetavosti a na ochote starať sa o radosť druhého.

Bohužiaľ dnes sa v spoločnosti veci chápu inak. To, čo je neprirodzené a choré sa vyzdvihuje na úroveň normy, dokonca sa mnohokrát uzákoňuje, a tak sa spoločnosť stáva chorou. Vzťah k Bohu sa odstrihol ako nepodstatná záležitosť, aj desatoro prikázaní, kde je vo štvrtom zakotvená poslušnosť detí a v deviatom manželská vernosť. Rodine zostalo podľa zákona spolužitie, spolubývanie dvoch ľudí a výchova detí. Na rodičovské nárokovanie si na poslušnosť sa dnes pozerá ako na vzťah utláčateľov a utláčaných. Migrácia za prácou na týždňovky, alebo do cudziny, rodiny dezorientuje. Výsledkom je polovica rozbitých manželstiev, zničených rodín, zranených ľudí a odsunutých detí.

A preto sa musíme vracať k hodnotám a pýtať sa v duchu: Bože, čo od nás žiadaš? Aká je tvoja vôľa? Ako sa máme správať k druhým ľuďom? Sviatok Svätej rodiny nám pomáha rozumieť, že treba obnoviť náš vnútorný vzťah k Bohu, aby sme si zároveň obnovili vzťah k druhému, aj manželský sľub, ochotu začať znovu, byť milosrdný a pracovať na tom, aby sme boli ako jedna rieka, v ktorej sú radosti i žiale jedného s druhým spolu zliate.

---

[184] RATZINGER, J.: *Soľ zeme. Rozhovor s Petrom Seewaldom.* Trnava : SSV 1997, str. 20.
[185] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 238.

V slohovej úlohe žiaka základnej školy na tému „Moji rodičia“ je vykreslený základný problém: znakom lásky je obetavosť. Reč bude o mame, ale to isté sa dá povedať o otcovi. Žiak píše: „Rodičia sa delia na dve časti: po prvé na matku a po druhé na otca. Matka sa delí po prvé na ženu v domácnosti a po druhé na ženu v zamestnaní. Doma sa potom mama ešte skladá z manželky, matky, kuchárky, upratovačky, práčky, nakupovačky, účtovníčky a vychovávateľky. Ostatné si nepamätám, ale mama vie toho vymenovať viac, napríklad používa slová: slúžka, otrokyňa a iné.

Mama sa vyznačuje tým, že sa zázračne nachádza na viacerých miestach naraz. Vie v jednej chvíli myslieť na viac vecí, pričom desať vecí robí súčasne. Vidím na vlastné oči, ako po návrate zo zamestnania dá vodu na sporák, aby uvarila rezance, pritom jej ide práčka, do ktorej chodí vymieňať bielizeň, mne vymýšľa oznamovacie vety a Olinku skúša z veľkej násobilky. Popritom prebalí aj malého Mariána a kedy mu pripraví sunar s krupicou – to ani nezbadám. Dve oči mi na to totiž nestačia.

Keď sadneme k večeri, už je namletý mak aj orechy aj uvarené rezance a ja mám na kolenách teplákov zašité aj nové diery. Olinka má umyté vlasy, bielizeň je rozvešaná na balkóne. Darmo si mamu potajomky obzerám – mama má naozaj len dve ruky, a predsa, keď príde domov z roboty, má v jednej veľkú a malú kabelku, v druhej dve sieťky s nákupom a v tretej... vlastne nie, už som povedal, že má len dve ruky, ale ešte aj nesie malého Mariána s fusakom.“

Pokračovanie tohto príbehu by mohlo byť: otec sa skladá z opravára, údržbára, pokladníka, športového referenta, atď. Človek, ktorý sa vie obetovať, vie byť zameraný na druhého, je „zložený z viacerých“. To znamená, že ten, kto vie mať rád a kto v sebe zákon lásky vždy znovu oprašuje, je schopný veľkých výkonov.

Prosme Pána, aby nás posilnil a žil v našich srdciach svojou láskou.

1.3 Láska dostala sklerózu

Mk 10, 2-16 Čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje
Dvadsiata siedma cezročná nedeľa B: manželstvo ako sviatosť

Sedemdesiatročná pani každoročne kupovala vianočné darčeky v predstihu. Už v októbri mala potriedené: čo a koľko pre koho kúpi. Keď ukazovala dcére nákup, povedala: „Toto bude kabát pre manžela!“ Dcéra s ľútosťou odvetila: „Mami, veď otca sme pochovali pred pol rokom!“ Sklerotická babička pokývala hlavou a pragmaticky poznamenala: „Vieš čo, možno to bude dobré tvojmu manželovi.“

Demencia a skleróza v staršom veku nie sú ničím výnimočným. Preto mohla zabudnúť, že manžela pochovala pred pol rokom. S vyšším vekom je spojené zabúdanie, a ťažko sa proti tomu bojuje.

Zlé je, ak vidíme túto chorobu u tridsať alebo štyridsaťročných. A ešte horšie, ak nie v tele, ale v duchu a v láske. Veď ak sa ľudia po dvoch, troch rokoch manželstva rozvádzajú, je namieste otázka: majú sklerózu? Zabudli, čo si sľúbili? „Beriem si ťa za manžela/ku a sľubujem pred všemohúcim Bohom, že ti budem vernou manželkou/verným manželom, že ťa nikdy neopustím ani v šťastí ani v nešťastí, ani v zdraví ani v chorobe, a že ťa budem milovať a ctiť po všetky dni svojho života.“[186] Zdá sa, že nielen starkí môžu dostať sklerózu. Rozvod znamená, že sklerózu dostala láska.

V krajinách západnej Európy sa rozvádza až polovica manželstiev. Tento spoločenský problém existoval aj pred dvetisíc rokmi, ibaže v minimálnej miere. Farizeji, aby pokúšali Ježiša, pýtali sa ho, či smie muž prepustiť manželku (porov. Mk 10, 2), lebo Mojžiš im to dovolil. Ježiš reagoval slovami: „Pre tvrdosť vášho srdca vám napísal toto prikázanie“ (Mk 10,

[186] KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: *Ordo matrimonium.* Trnava : SSV 1976, str. 159.

5). Ale pôvodný Boží zámer bol iný: „Čo teda Boh spojil, nech človek nerozlučuje“ (Mk 10, 9).

Biblia hovorí o manželstve skôr než o rozvode, teda o dare pred tým, než sa píše o zlyhaní, o priazni skôr ako o hriechu. Pozitívne je pred negatívnym, a to nie náhodou. Ten, kto písal Bibliu riadok za riadkom, kapitolu za kapitolou, nezačínal sociologicky a antropologicky o tom, koľko bolo v tej dobe rozvodov. Biblia začína tým, že Boh stvoril človeka ako muža a ženu, začína darom, ideálom, láskou (porov. Gn 2, 23-24). Až v ďalších kapitolách sa rozpráva o zlyhaní človeka, o nedostatkoch, o hriechu a jeho následkoch. Vzdorovitosť človeka opísaná v rajskom príbehu a chuť urobiť si nebíčko tu na zemi i bez Pána Boha má svoje následky, ktoré nazývame dedičným hriechom. Z toho pochádza všetka rozpoltenosť človeka, egoizmus, ktorý pokazí aj manželstvo.

Preto je správne často sa vracať k tomu, čo bolo pôvodné a nezapodievať sa iba tým, čo je aktuálne. Pôvodná je v každom manželstve láska, sympatia, radosť, chuť prežívať život s druhým a dopĺňať druhého. Stále sa treba vracať k albumu milých spomienok: boli sme zaľúbení, bol nám daný nádherný čas a priestor, ktorý bol pre nás požehnaním, boli sme si darovaní.

Ak sa objaví v manželstve sebectvo, máme naporúdzi vykúpenie - oslobodenie. Ježišova smrť a zmŕtvychvstanie nám vracia pôvodnú nevinnosť. Robí nás novými ľuďmi, akými sme boli pri stvorení. Cirkev – na rozdiel od psychologickej poradne - nás učí: ak chceš riešiť svoj manželský problém, poď pred moment zlyhania a využi odpustenie hriechov, ktoré dáva Boh na podklade tvojej ľútosti. Zlikvidované sebectvo nebude viac provokovať k rozvodu. Človek rozvedený s hriechom, sa nebude musieť rozvádzať s manželkou či manželom.

V Cirkvi je manželstvo zaradené medzi sedem sviatostí. Čo to znamená vo vzťahu dvoch pokrstených? Kde konkrétne sa sviatosť prežíva? Kedy s ňou majú ľudia dočinenia? Čo to znamená prijať sviatosť manželstva?

Dospelý kresťan, hľadiaci na ženu, ktorú si berie za manželku, vidiac jej postavu, osobnosť, úsmev, prijíma ju ako Boží dar. Žena, pozerajúca na muža, ktorého si berie za manžela, vidí v ňom dar od Boha. Obdarovanie je zároveň pozvaním: s úctou brať život druhého. Nedívať sa naňho ako na samozrejmosť. Chcieť pre druhého žiť, obetovať sa a poslúžiť mu.

V tom je rozdiel medzi civilne uzavretým manželstvom na úrade a sviatosťou v kostole. Aj na úrade je manželstvo zmluvou, dohodou o tom, že sa dvaja ľudia slobodne darujú jeden druhému. S Bohom sa však nepočíta. Bez Božej pomoci a ochrany darovaciu zmluvu možno aj zrušiť, vypovedať. Druhý nie je prijímaný ako Boží dar, ale ako samozrejmosť (ak niet Boha, od koho by bol dar?) Partner/ka sú prijímaní ako predmet, vec, ktorú možno po opotrebovaní vymeniť. Kresťanstvo naopak hlása nerozlučiteľnosť a povinnosť s úctou, láskou, posvätnosťou dívať sa jeden na druhého.

Sviatosti sú vonkajšie viditeľné znaky, prinášajúce do života neviditeľné Božie milosti. Pri manželstve je viditeľným znakom podanie rúk a povedaný sľub.

Sviatosť znamená kontakt s Bohom, prijímanie Boha napr. v znaku chleba - bielej hostie. Osoba muža je pre ženu „manželskou hostiou“ – v ňom prijíma znak a dar Božej prítomnosti. Osoba ženy je pre muža „manželskou hostiou.“ V pobozkaní je prijímanie. Boh prisľúbil dvom ľuďom, že bude ich lásku požehnávať a rozvíjať, aby navzájom slúžili sebe a odovzdávaniu života.

Keď manželia darujú život dieťaťu, zasahujú do svätých vecí, presahujúcich kompetencie človeka. Vstupujú do posvätného, majú účasť na stvoriteľskej moci. Stojac nad novonarodeným dieťaťom prežívajú úžas nad životom. Na chvíľu im Boh dáva svoju

stvoriteľskú moc. Prostredníctvom sexuality majú účasť na posvätných veciach, ktoré sa týkajú odovzdávania života.[187]

Ak je okolo nás žalostný stav rozbitých a rozvedených rodín, tak preto, lebo si málo uvedomujeme, k akej úžasnej spolupráci nás Boh pozýva, k akej účasti nás volá tým, že nám dáva možnosť byť jednému s druhým, vytvárať psychickú i fyzickú jednotu. To, čo Boh vymyslel, je pre človeka veľkým darom.

Za veľké farizejstvo možno považovať správanie sa mladých ľudí, ktorí hovoria: nie som ženatý, žijem s priateľkou; nie som vydatá, žijem s priateľom; nepotrebujeme úradné potvrdenie o láske. Spolužitie v jednom byte však znamená, že večer sa žena odovzdá mužovi, dá sa mu, teda je vy-daná, vy-datá. Ráno však ide po ulici ako slobodná. Podobne, ak muž večer sexuálne žije so ženou, vzniká puto, ktoré možno pomenovať: žena + ty = žena-tý. Ale ráno ide po ulici a robí dojem človeka neženatého, teda slobodného. Prirodzené je považovať sa na základe takéhoto konania za ženatého a vydatú. Už samotná terminológia prezrádza, ako chaoticky ľudia zmýšľajú.

Diskusia na tému krízy manželstva sa dnes rozširuje. Na povrch sa dostávajú nové problémy: snahy o registrované partnerstvo, teda zrovnoprávnenie homosexuálnych vzťahov s klasickým chápaním manželstva. A nemožno opomenúť aj problematiku detí, ktoré zostanú zranené rozchodom rodičov. Vo všetkých týchto záležitostiach chýba povedomie radostného daru viery a vzťahu s Bohom.

O dare ženy a muža pre seba navzájom rozpráva príbeh s názvom Povzbudenie. Nikdy by sme medzi spisovateľmi nenašli meno Nathaniel Hawthorne, keby nebolo jeho dôverujúcej manželky Sofie. Raz sa žiaľom umáraný Nathaniel vrátil domov a povedal, že jeho život stroskotal, pretože ho vyhodili z práce na colnici. Jej radostný výkrik ho však veľmi prekvapil. „Konečne!“, povedala víťazoslávne, „môžeš písať svoju knihu!“ „To hej“, povedal muž, ktorého sebadôvera sa zrútila. „A z čoho budeme zatiaľ žiť?“ Na jeho prekvapenie otvorila zásuvku a vybrala obálku s peniazmi. „Odkiaľ máš tie peniaze?!“ pýtal sa. „Vždy som bola presvedčená, že si génius a vedela som, že jedného dňa začneš písať majstrovské dielo. A tak som každý deň z peňazí, ktoré si dával na domácnosť, malú čiastku odkladala. Je tu dosť peňazí, aby sme vyžili celý rok.“ Z jej dôvery a z presvedčenia, ktoré nosila v sebe, vzišiel krásny román americkej literatúry: Šarlátové písmeno.[188]

Manželstvo znamená stáť pri druhom, i keď je v ťažkej situácii, pomáhať mu rozvíjať sa a neprepadnúť malomyseľnosti. Tento postoj má Boh voči nám všetkým, a my sa ho máme učiť aplikovať jeden voči druhému. Buďme vďační za manželstvo ako sviatosť a v duchu Evanjelia vráťme sa k pôvodným momentom vzťahu, aby sme uchránili lásku pred sklerózou.

1.4 Dialóg lásky

Mt 28, 16-20 Krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého
Najsvätejšej Trojice B: Vplyv rodinného prostredia

Rodina sedí pri večeri a najstarší syn oznámi, že sa chce oženiť s dievčaťom, ktoré býva neďaleko.
„Ale veď nemá po rodičoch ani cent“ - namieta otec.
„A nemá nič našetrené“ - pridáva sa matka.
„Nerozumie futbalu“ - hodnotí ju brat.
„Tie jej vlasy - to sa hocikde nevidí“ - doplní sestra.
„Nerobí nič iné, iba číta časopisy“ - poznamenáva strýko.
„A ako nevkusne sa oblieka“ - krúti hlavou teta.

---

[187] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, str. 346.
[188] Porov. QUBEIN, N.: Povzbudenie. In: CANFIELD, J.- HANSEN, M. V.: *Slepačia polievka pre dušu.* Bratislava : Sofa 1996, str. 225.

„Kilo farieb nosí na očiach i na tvári“ - nezaostáva babička.
„To je pravda“ - pripustí syn. „Ale má jednu prednosť, o ktorej ja môžem iba snívať!“
„A akú, prosím ťa?“
„Nemá rodinu!“[189]

Založiť si rodinu je prirodzenou túžbou každého človeka. Ale po rokoch zisťujeme, že aj toho najmilšieho človeka treba niekedy znášať, obetovať sa pre neho, byť k nemu milosrdný, tolerantný, a to sa nám vždy nechce. Spolužitie má svoje líce i rub. Je krásne, ale aj komplikované. Je pre človeka požehnaním, ale niekedy aj obetou, teší, a inokedy otravuje.

Je však rodina, v ktorej nie je rub aj líce. Je to rodina Božia, v ktorej nie je dobro aj zlo, lebo žije absolútnou láskou. Túto rodinu Boha voláme Najsvätejšia Trojica. Otec, Syn a Duch Svätý sa nehádajú, ani si nenadávajú, ani si nič nevyčítajú, ani si nezávidia. Práve naopak, ide o rodinu tvorenú láskou.

Keď Ježiš z Nazareta chodil po svete a rozprával sa s ľuďmi, všetci cítili, že to, čo hovorí, je zaujímavé a príťažlivé, lebo im ukazoval vnútorný život s Bohom: kto je Otec, ktorý nás má rád, žehná nášmu životu a má pre nás nielen osemdesiat rokov na zemi, ale aj celú večnosť. Ukázal nám Boha, ktorý nám odpúšťa a znovu a znovu nás dvíha. Keď takto predstavil vnútorný Boží život, ľudia sa cítili priťahovaní k nemu. Na vnútorný Boží život používame výraz: život Najsvätejšej Trojice. Ježiš ukázal krásu vzťahov, ktoré sú v Božom živote, krásu lásky od Otca k Synovi a od Syna k Otcovi.

Toto spoločenstvo je ponúkané všetkým ľuďom, ako o tom čítame v Matúšovom Evanjeliu. Ježiš hovorí apoštolom: „Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého“ (Mt 28, 19). Byť pokrstený trojitým ponorením do vody, znamená vyniesť rozsudok smrti nad sebectvom a zlobou človeka tak, aby pre budúcnosť zostala iba krása vzťahov.

Teologicky povedané: Byť osobou, znamená mať vzťah, byť zameraný na druhého. Výrazom „tri osoby v jednom Bohu“ sa chce poukázať na vzťahové bytie v Bohu, ktoré sa vyjadruje štruktúrou Otec - Syn - Duch.

Boh v svojej dokonalosti sám seba vyjadril, vyslovil sa. Toto Božie vyjadrenie sa je Božie slovo - po grécky Logos. Ježiš Kristus je teda logom Boha. Ale to nie je do seba uzavretý, monotónny logos. Boh je dia - logos, Boh je dialóg Otca voči Synovi, Syna voči Otcovi a tento dialóg lásky je Duch Boží. Preto, že Boh je sám v sebe vzťahom (osobou), je Slovom a Láskou. Môže hovoriť, cítiť, odpovedať, milovať. Večný dialóg lásky, ktorý jestvuje v Bohu, prišiel Ježiš predstaviť svetu.[190]

Trojica nie je hlavolam - ako môže byť jeden Boh a v ňom tri osoby? Ani to nie je záhada, ktorú by sme mali preskúmať. To je model pre náš život, aby sme krásu vzťahov v Božej rodine kopírovali v našich podmienkach. Nie je potrebné viesť na zemi dialóg s prírodou? Môže si človek stále počínať tak, že sa zahľadí iba sám do seba a bude robiť, čo sám chce? Využíva nerastné bohatstvo, ako sám chce a ekologicky znečisťuje svet. Nezničí tým sám seba? Mal by viesť dialóg s prírodou a zamyslieť sa nad tým, kam až smie ísť.

Koľkokrát by bolo potrebné viesť dialóg v rodinnej situácii a komunikovať novým spôsobom. Ožil by vzťah otca a mamy, obohatil by sa vzťah detí k rodičom. Nemáme sa čo učiť od Trojice?

Je naša viera osobným dialógom s Bohom? Vieme povedať Bohu: Potrebujem ťa, mám ťa rád, stojím o teba? Alebo iba odmelieme nejaké modlitby? Vieme aj načúvať? Je teda nepopierateľné, že sa potrebujeme učiť viesť dialóg v oblasti prírody, v rodinných vzťahoch i v náboženstve.

---

[189] BUJOKOVÁ, V.: Rodina. In: *Výber. Reader´s Digest,* máj 2011, str. 24.
[190] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet.* Viera a život dnes. Trnava : SSV 2002, str. 216.

Pravda o Najsvätejšej Trojici má pre nás ešte jeden význam. Zo sociológie vieme, aké dôležité je rodinné prostredie pre zdravý rozvoj jedinca. Podobne sa dá hovoriť o potrebnosti vplyvu Božieho prostredia na rozvoj človeka.

Pred niekoľkými rokmi sa kandidát na prezidenta USA John McCane predstavoval pri televíznych predvolebných akciách so svojou 95-ročnou matkou. Ľudia videli: „Toto je zdravá rodina! Aj 95-ročná je schopná bystro rozmýšľať a pohybovať sa.“ Kandidát využil rodinné prostredie, z ktorého vyšiel, pre politické účely. Prezentoval kvalitu rodinného života.

Alebo veľký český huslista, Pavel Šporcl spomína, že tým, kým je dnes, sa stal vďaka mame. Bola učiteľkou matematiky a hudobnej výchovy a učila ho: najprv povinnosti a potom zábava. Keď mal trému a bál sa, že niečo pokazí, povzbudzovala ho: „Nič sa nestane, veď slnko vyjde aj zajtra. Iba pár ľudí si povie, že si to pobabral. No a čo?“ Svoju výpoveď končí Šporcl slovami: „Nikdy by som sa bez mamy nestal tým, kým som dnes!“ Sila matky, sila rodinného prostredia podstatne vplývala na jeho úspech.

Alebo Oľga Girstlová - prvá Češka, ktorá získala v Monacu v roku 1999 ocenenie Vedúca podnikateľka sveta, absolventka elektrotechnickej fakulty, spolumajiteľka brnenskej telekomunikačnej firmy - spomína na svoju mamu a hovorí: „Mama ma naučila: nikto nie je taký malý, aby ti nemohol pomôcť a nikto nie je taký veľký, aby tvoju pomoc nepotreboval!“ Teda nikoho nepodceňovať a nikomu sa nepodlizovať. Aj tu vidno silu rodinného prostredia, ktoré formovalo Oľgu, aby sa z nej stala podnikateľka.[191]

Podobne môže vplývať Božie prostredie – Trojica na náš život, aby sa stal zmysluplným a vydareným. Vždy, keď sa prežehnávame a povieme: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého, prosíme za to, aby sme vo vzťahoch k druhým žili tak, ako Boh žije v dialógu lásky. Keď hovoríme: Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, nerobíme nič iné, iba si pripomíname krásne Božie vzťahy, aby podľa ich vzoru naše ľudské spoločenstvo - rodinné i pracovné - bolo harmonické. Keď pri krste počúvame formulu: Ja ťa krstím v mene Otca, Syna i Ducha Svätého, myslíme na to, že sme boli prijatí nielen do ľudskej rodiny, ale aj do rodiny Božej. Toto prijatie dáva zmysel našej ľudskej existencii.

Ďakujme za Cirkev, ktorá nám ponúka tému Najsvätejšej Trojice, Najsvätejšej Rodiny, aby sme sa mohli vrátiť do svojich domovov vďační za spolužitie jedného s druhým a napĺňať ho tak, aby sme Bohu mohli vzdávať chválu.

1.5 Život žije zo sebadarovania

Jn 12,20–33 Ak pšeničné zrno padne do zeme a odumrie
Piata. pôstna nedeľa B: pretrpieť seba samého

Chválila sa kamarátke, že má nápadníkov, ale nevie, ktorého si má vybrať. „Vieš, jeden je bankár a druhý je lekár.“ Druhá jej hovorí: „To je ale dilema. Peniaze alebo život!“

Nedospelosť dievčaťa je v tom, že jej ide o ňu samu. Riadi sa princípom: mne ide o mňa. Pri kom bude dobre mne? Ešte nerozmýšľa o tom, pre koho by mala žiť, komu poslúžiť, pre koho sa obetovať, čiže koho milovať. Zrelou a dospelou sa stane, keď sa začne riadiť princípom: mne ide o teba! Keď človeku ide o šťastie druhého, vtedy začína tušiť niečo z tajomstva života. Až keď pochopí, že život žije zo sebadarovania, pokročí k dospelosti.

Ježiš z Nazareta to potvrdil výrokom: „Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu“ (Jn 12, 24). Ďalej pokračuje v tom zmysle, že kto chce život získať, stratí ho, ale kto nie je sústredený na seba v prítomnosti, môže získať život večný (porov. Jn 12, 25). Ide o jednoduchý zákon pšeničného zrna: cez obetavosť, smrť, sebazaprenie a iné utrpenie sa ide k životu, osláveniu, k úspechu.

[191] http://www.skoleni-kurzy-educity.cz/static/interview/interview40.html.

Z exegetického hľadiska ide o poslednú verejnú Ježišovu reč. Všetko, čo v Jánovom Evanjeliu nasleduje – umývanie nôh, posledná večera, rozlúčková modlitba, ukrižovanie, vety z kríža - sú výroky povedané privátne. Ale verejné učenie končí myšlienkami o pšeničnom zrnku a o oslávení.

Jánovo Evanjelium nemá kapitolu o Getsemani, kde Ježiša zvierala úzkosť a osamelosť, ale - na rozdiel od Marka, Matúša a Lukáša - má kapitolu o pšeničnom zrnku, ktorá nahrádza Getsemani. Aj tu je vyjadrenie obáv z toho, čo prichádza: „Teraz je moja duša vzrušená. Čo mám povedať? Otče, zachráň ma pred touto hodinou? Veď práve pre túto hodinu som prišiel. Otče, osláv svoje meno! A z neba zaznel hlas: Už som oslávil a ešte oslávim“ (Jn 12, 27-28).[192]

Nám napadne: ako môžeš, Pane Ježišu, takto rozmýšľať? Veď to, čo nastupuje, je hodina odsúdenia, bičovania, hodina poníženia a hanby. To nebude žiadna hodina slávy! Ako môžeš, Ježišu, nesprávne pomenovať a definovať veci? Ako to že dávaš meno: hodina slávy - a my za tým vidíme iba potupenie, tvoje odstránenie a likvidáciu?

Ježiš môže prehru nazvať víťazstvom, lebo pozná tajomstvo života, tajomstvo pšeničného zrna. Dokonca je to jeho ústava, konštitúcia, základný zákon. Ježiš totiž nechcel sebecky si zachovať seba, ale bol pripravený obetovať sa pre druhých. Žiadne zrnko nebude mať slávu a úspech, ak nezomrie, aby z neho vyrástol klas.

Aj po dvetisíc rokoch sa pýtame: kedy môže človek dneška nájsť skutočný, pravý a šťastný život? Ježišova odpoveď by bola: Kto seba miluje, kto je skoncentrovaný iba na seba a nedokáže sa oslobodiť od seba, svoj život stratí. To je zákonité. Vlastné naplnenie nájde iba ten, kto svoj život vie vložiť do služby a obetavosti. Iba ten, kto sa vie života vzdať, bude ocenený, lebo pochopil, že život žije zo sebadarovania. To je paradox: cenu života objaví ten, kto sa života vzdá.

Telo žije z prijímania a vylučovania potravy, je živené z jedla. Rozum je živený z informácií, ktoré potom ďalej komunikujeme. City sú živené z toho, že niekto vás ľúbi a niekoho ľúbite vy. Ale život ako celok žije z darovania. Život je živený z premenenia na službu a lásku. Ak to tak nie je, nenájde naplnenie a vydarenie.

Ísť za Ježišom, znamená prijať zákon pšeničného zrna. Ak by sa mu človek chcel vyhnúť, oklame sám seba. Či chce, či nechce, musí „pretrpieť“ seba samého. Nikomu nie je totiž vlastné a ľahké slúžiť, obetovať sa, milovať a zodierať sa pre druhého. Taký návyk, takú spôsobilosť, nemá nikto. Všetci sme ako dievča na začiatku – bankár alebo lekár, kto je pre mňa lepší? Ale napriek tomu, že človek musí pretrpieť tento protiklad v sebe, prostredníctvom sebadarovania sa vyslobodí z egoizmu a nájde pravdu o sebe.

Súčasný pápež, Benedikt XVI. na túto tému píše: „Človek bude môcť byť tým šťastnejší, čím väčšmi je pripravený vziať na seba priepastnosť bytia i s jeho trápeniami. Miera schopnosti byť šťastný závisí od miery... pripravenosti naplno prežiť útrapy ľudského bytia, teda aj darovať sa.“[193] Svet okolo nás popiera hodnotu trpezlivého znášania napätia medzi povinnosťami a skutočným bytím. Sme zavádzaní tým, že vraj šťastný a zaujímavý život budeme mať vtedy, keď sa utrpeniu vyhneme, keď ho zahlušíme nejakými pilulkami, alebo alkoholom, atď. Ale pápež dodáva: „Človek, ktorému vezmú jeho trápenia a odvedú ho do lenivej krajiny jeho snov, stratí to najpodstatnejšie, stratí seba samého. V skutočnosti človeka nevykúpi nič iba jeho kríž. Akákoľvek ponuka, ktorá sľubuje vykúpenie za lacnejší peniaz, stroskotá a ukáže sa ako klamlivá.“[194] Kríž v tomto prípade je schopnosť prejsť od egoizmu k sebadarovaniu, k láske, službe, obetavosti.

---

[192] Porov. PORSCH, F.: *Evangelium sv. Jana. Malý stuttgartský komentár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998, str. 123.
[193] BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, str. 91.
[194] BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, str. 91.

Pôstne cvičenie je ideálnou cestou na uskutočnenie princípu pšeničného zrna. Stačí domyslieť, čo nás čaká, kam pôjdeme, s kým budeme rokovať, v akej miere sme ochotní byť ponížení, pokorní, poslúžiť, pomôcť, poradiť, alebo nakoľko sme sústredení iba na seba, na svoje ja.

Na brehu mora rástla prekrásna palma. Pán Boh sa tam rád prechádzal, lebo ho vždy s úsmevom pozdravila. Jedného dňa sa tam zastavil a opýtal sa jej: „Dala by si my svoju krásnu korunu?“

„Ale áno, vezmi si ju, Pane“. A tak zostal iba kmeň. Onedlho prišiel Boh opäť a palma ho s úsmevom pozdravila. Boh jej hovorí: „Palma, potreboval by som tvoje korene.“

„Vezmi si ich, ak chceš“ – povedala palma. A tak z krásnej palmy ostalo iba brvno. O niekoľko mesiacov prišiel Boh opäť a vravel: „Potrebujem tvoju dreň.“ „Vezmi si, Pane, čo chceš.“ A tak z palmy ostala iba prázdna trubica. Keď opäť prišiel Boh, povedala: „Veď si mi už všetko vzal, už nič nemám, ničím nie som.“ Na to ju Pán vzal a odniesol na púšť, kde slúžila na zavlažovanie suchej pôdy až sa všetko okolo nej zazelenelo. Toľko poviedka neznámeho autora.

Všetci poznáme pocit: Bože, veď už si mi všetko vzal! Čo ešte odo mňa chceš? Proces sebadarovania je ťažký, ale na konci tejto cesty vidíme stonásobné ovocie. Nech nám Pán dá silu prežiť nasledujúce dni v duchu kresťanskej služby a lásky, ku ktorej sme pozvaní.

1.6 Chcieť to, čo mám robiť

Jn 15, 9-17 Nik nemiluje väčšmi, ako ten, kto položí život
Šiesta veľkonočná nedeľa B: eros a agapé

Dospievajúci syn sa pýta: „Oco, koľko rokov musím mať, aby som si mohol robiť, čo chcem?“ A otec mu na to hovorí: „Neviem, lebo na svete ešte nikto tak dlho nežil!“[195]

V každej domácnosti zaznieva táto veta: Prečo si nemôžem robiť, čo chcem? Kedy si už budem môcť robiť, čo chcem? Naoko je to veta logická, gramaticky správna a z obsahového hľadiska odôvodnená – dožadovať sa slobody je spravodlivé.

Dospelým sa však človek stáva vtedy, keď spomínanú vetu vie obrátiť: chcem to, čo sa robiť má. Je ľahké povedať: budem robiť, čo chcem, ťažšie je začať chcieť to, čo robiť treba. Prvá časť vety je svojvôľa, až druhá je o zodpovednosti a láske. Otec by mohol povedať: Synak, vtedy budeš môcť robiť to, čo chceš, ak budeš chcieť to, čo robiť máš!

V Evanjeliu, ktoré napísal Ján, je myšlienka Ježiša z Nazareta: „Toto je moje prikázanie: aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás“ (Jn 15, 12). Evidentné sú tri časti: ide o 1. prikázanie 2. vzájomnej lásky 3. v Ježišovom štýle.

Prikazovanie nemá nikto rád. Čosi sa v nás vzpiera - naša svojvôľa. Chceme robiť podľa seba, a nie, čo prikazujú iní. Ježiš by mohol pokračovať: Chceš byť šťastný? Chceš, aby tvoj život bol zmysluplný, cieľavedomý? Nepokúšaj sa robiť to, čo chceš, lebo je to cesta, ktorá ťa môže priviesť k osamelosti a smútku. Radšej sa pokúšaj chcieť to, čo sa má robiť, čo očakáva od teba druhý, ktorý s tebou žije a uvidíš, ako sa tvoj život bude ináč rozvíjať.

Príkaz lásky dal Ježiš v prvom rade sebe: nemôžem robiť, čo chcem, ale musím chcieť to, čo sa má urobiť: pre apoštolov, pre hluchých, nemých, zomierajúcich, malomyseľných a pre zástup. Ľudia za ním chodili, lebo nerozmýšľal sebecky, ale altruisticky: chcem, čo sa má robiť pre druhých. Táto podoba lásky pritiahla zástupy.

Aj apoštoli postupne uskutočňovali tento štýl: nepôjdem, kde ja chcem a nebudem rozprávať, čo chcem, musím chcieť to, čo sa má robiť v prospech evanjelia, poslúžiť Božiemu kráľovstvu. Vedomie: chcem, čo ty, Bože, chceš odo mňa, v nich bolo také silné, že boli ochotní obetovať aj svoje životy.

V gréčtine je pre lásku viac výrazov, všimnime si dva: *eros* a *agapé*. Eros, erotika znamená, že chcem druhého pre seba (milujem ťa, lebo mne je pri tebe dobre), kým agapé je

[195] KLABNÍKOVÁ, S.: Synovci se přestalo líbit. In: *Výber. Reader´s Digest,* máj 2006, str. 132.

nezištná láska v darovaní sa, obeta, ochota poslúžiť. Eros je ziskuchtivá cesta od človeka smerom k druhému, aj k Bohu. Agapé je cestou od Boha smerom k človeku. Eros dobýva druhého človeka, agapé znamená prijať ponúkanú milosť. Eros je egoistické potvrdenie seba, kým agapé znamená byť darom pre druhého. Eros vzniká na základe príťažlivosti toho, koho milujeme a agapé miluje a hľadá dobro milovaného. Eros znamená: mne ide o mňa pri tebe, kým agapé: mne ide o teba![196] Eros - budem si robiť, čo ja chcem, agapé - chcem to, čo je potrebné urobiť pre teba.

Keď človek žije prvou časťou vety: robím si, čo ja chcem, vznikajú konflikty, ale keď chce to, čo má robiť pre druhého, vzťahy sa rozvíjajú harmonicky. Keď budeme chcieť to, čo sa má robiť v škole, pri nakupovaní, cestovaní, v zamestnaní, veľa vecí sa vyrieši. Platí to aj v náboženskom zmysle o viere, modlitbe i kostole. Bohu hovoríme: Prečo by som nemohol robiť, čo ja chcem - porušovať Desatoro? Boh by mohol povedať: Ty moje ľudské dieťa, nemôžem ti zabrániť, aby si robil, čo chceš, ale radšej chci to, čo sa robiť má! Lebo to je cesta k záchrane a šťastiu.

Phil Bosmann to básnicky vyjadril: „Žiť, rovná sa táboriť na slnku“.[197] Všetci odsudzujeme fašistické nemecké koncentračné tábory aj sovietske gulagy. Takéto „táborenie“ nie je dôstojné pre človeka. Ale keď sa opýtate seba: Kde táborím so svojím životom? Koľkokrát táborím v smútku, v zhone, v konfliktoch, v zbytočných starostiach? Zabúdam, že žiť, rovná sa táboriť na slnku – v duchu prikázania lásky som povolaný k radosti, pokoju, vnútornému šťastiu. Robiť si, čo ja chcem, znamená táboriť vo vlastnom koncentráku.

Čo je láska, vidno z nasledujúceho príkladu, ktorý vymyslel Edward Verrall Lucas (1868 –1938), anglický spisovateľ. Matka dostala telegram o smrti svojho syna, ktorý padol vo vojne. „Keby som ho mohla aspoň raz vidieť, aspoň na päť minút ho zazrieť...“ Anjel jej prosbu vyslyšal: „Na päť minút ho budeš môcť vidieť, ale keďže tvoj syn bol už dospelý, môžeš si vybrať len päť minút z jeho tridsaťročného života. V ktorej podobe by si ho chcela vidieť? Ako vojaka, ktorý hrdinsky zomiera pri obrane svojho postavenia? Alebo keď bol v škole postavený na stupienok pre vyznamenaných? Alebo ako celkom maličké dieťa, ktoré si si vinula k prsiam?

A mama pomaly odvetila: „Chcela by som ho na päť minút vidieť malého, keď pribehol zo záhrady a prosil ma o odpustenie za to, že ma hneval. Bol síce maličký, ale taký nešťastný a tak vletel do môjho náručia, že ma skoro prevrátil!“[198]

Matka si chcela pripomenúť chvíľu, keď ju syn potreboval. Najkrajšia vec na svete je, keď vás niekto chce. To platí aj vo vzťahu Boha k človeku. Boh ma miluje, vždy znovu mi odpúšťa, pribehnem ako chlapec zo záhrady, prosím o odpustenie a Boh sa vždy znovu nado mnou zmilúva, lebo ma chce. Otázkou je: chcem aj ja jeho? Ako sa to prejavuje v mojom živote?

Ďakujeme ti, Pane, za Evanjelium, v ktorom si nám jednoducho a natrvalo povedal: toto je moje prikázanie: aby ste sa navzájom milovali, ako som ja miloval vás.

1.7 Schudnúť v sebectve

Jn 13,1–15 Miloval ich až do krajnosti
Zelený štvrtok Pánovej večere: posila k dobrému

---

[196] Porov. BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est.* Sociálna encyklika 2005. In: www.kbs.sk/dokumenty pápežov.
[197] BOSMANN, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000, str. 48.
[198] Prevzaté z: FEEHAN, J.A.: *Bůh ukrytý v příbězích.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 84.

U lekára sa sťažovala korpulentná pani: „Pán doktor, čo mám robiť? Na určitých miestach stále priberám!“ „Tak na tie miesta nechoďte“, odvetil lekár.

Je to vyjadrenie lakonické, ironické, ale i pravdivé a múdre, lebo zrkadlo nám presne povie, na ktorých miestach priberáme, i na ktoré by sme chodiť nemali – cukráreň, piváreň.

Odvážiť možno aj vnútorný svet človeka. Keby sme sa postavili na váhu pred Bohom, uvedomili by sme si, že nám treba schudnúť v sebectve, zlobe, hriešnosti, kým v láske, obetavosti a službe by sme potrebovali pribrať. Sme často tuční v sebectve a chudí v láskavosti a v obetavosti.

Ježiš z Nazareta ustanovil Sviatosť oltárnu, sväté prijímanie, aby nás posilnil v láskavosti: „Toto robte na moju pamiatku“ (1Kor 11, 24). To znamená, že Eucharistia, je 1. na poklonu, adoráciu; 2. aj záloh večného života; 3. aj znakom spoločenstva s inými – communio; 4. ale predovšetkým na to, aby sme boli dobrými ľuďmi. Ježiš nás chce posilniť, aby sme v láskavosti, obetavosti a službe zmohutneli, zosilneli, pribrali.

Dokazuje to aj obrad umývania nôh, ktorý na Zelený štvrtok vykonáva celebrant dvanástim mužom vo svätyni na viditeľnom mieste. Do centra pozornosti sa má dostať fakt, že služba, láskavosť a sväté prijímanie spolu súvisia. Už v časoch Ježiša, keď prišla návšteva, pán domu poslal otroka, aby hosťom umyl nohy a potrel olejom, ak boli poranené z cesty. Takúto službu otroka vykonal aj Ježiš, keď umyl apoštolom nohy. Peter sa síce zdráhal, lebo pre neho Ježiš nebol otrok, ale Rabbi, Učiteľ, Kyrios, Pán. No záverečné Ježišove vety problém vysvetlili: „Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám... Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať“ (Jn 13, 15).

Ježiš nedáva len príklad, ale vo svätom prijímaní aj silu, energiu, aby sme to dokázali. Preto umývanie nôh, znak služby a sväté prijímanie, ustanovenie Sviatosti oltárnej, sú dve skutočnosti, ktoré nemožno od seba oddeľovať. Ide o posilnenie v láske.

Ak kvôli nadváhe sa máme cukrárni, alebo pivárni vyhýbať, tak naopak pre posilnenie v láske kostol by sme mali vyhľadávať. Ak nevyužijeme zdroj, ktorý Pán Ježiš núka, môžeme zostať chudokrvní v láske. Mohutnieť v nás bude egoizmus, priberať budeme v hriešnosti a sebeckosti, lebo nechodíme na miesta, kde sme v láske posilňovaní. To je odpoveď na otázku: čo máme z toho, že chodíme do kostola a na sväté prijímanie.

Jedného dňa chudobný chlapec, ktorý predával tovar od dverí k dverám, aby si mohol zaplatiť štúdiá, zistil, že už má len desať centov na jedlo. Bol hladný, a tak sa rozhodol, že si vypýta niečo na zjedenie v najbližšom meste. Keď mu prišla otvoriť krásna mladá slečna, stratil odvahu. Namiesto jedla si koktavo pýtal pohár vody. Keďže videla, že je hladný, priniesla mu pohár mlieka. Pil ho pomaly, a potom sa opýtal: „Čo som vám dlžný?“ „Nič“, odpovedala, „mama nás učila, že si nikdy nemáme dať zaplatiť za to, že sme milí.“ Odpovedal: „Tak vám teda z celého srdca ďakujem.“ Keď Howard Kelly opúšťal dom, cítil sa silnejší nielen fyzicky, ale posilnený aj vo viere, ktorú predtým strácal.

O niekoľko rokov neskôr mladá žena vážne ochorela. Miestni lekári boli bezmocní. Poslali ju do veľkého mesta, kde zavolali špecialistov, aby sa zaoberali jej chorobou. Na konzultáciu prizvali aj doktora Howarda Kellyho. Keď začul názov mesta, odkiaľ prišla pacientka, mal v očiach zvláštne svetlo. Zdvihol sa, kráčal po chodbe, ktorá viedla do jej izby. Okamžite ju spoznal. Vrátil sa do konzultačnej miestnosti, rozhodnutý urobiť všetko, čo je v jeho silách, aby jej zachránil život. Od toho dňa sa jej špeciálne venoval a po dlhom čase aj boj s chorobou vyhral.

Požiadal, aby mu faktúru poslali na schválenie. Pozrel na ňu, napísal poznámku na okraj a poslal ju do izby chorej. Bála sa ju otvoriť, bola si istá, že bude musieť splácať náklady na liečenie celý svoj ďalší život. Nakoniec ju predsa otvorila. Na okraji bolo napísané: „Všetko už zaplatené pohárom mlieka. Podpísaný Dr. Howard Kelly.“ Zaliali ju slzy radosti a s vďačným srdcom sa modlila: „Vďaka ti, môj Bože! Nech sa tvoja láska naďalej šíri cez ľudské srdcia a ruky.“

Neoplatí sa aj v 21. storočí byť dobrým? Mnohonásobne sa jej vyplatil pohár mlieka. Isteže máme skúsenosti zo sklamania a zatrpknuto povieme: neoplatí sa byť dobrým. Ale práve preto sme cez sviatky pozvaní: príď znovu na sväté prijímanie, prijmi Ježiša v znaku chleba, uver tomu, že on je silou, aby si naďalej pokračoval v štýle človeka slušného, statočného, láskavého, schopného poslúžiť.

Boh sa na nás aj dnes díva, fandí nášmu životu, rozumie našim vzťahom, vidí na ktoré miesta najviac chodíme a čo najviac potrebujeme. Ďakujme mu a povedzme: na toto miesto budem chodiť častejšie!

1.8 Stať sa upotrebiteľným

Mk 12, 28b-34 Milovať budeš Pána

Tridsiata prvá cezročná nedeľa B : príkaz lásky

Dievča sa pýtalo chlapca, či si myslí, že je pekná. Odpovedal: nie. Opýtala sa, či by chcel byť s ňou navždy? Odpovedal: nie. Potom sa pýtala, či by plakal, keby odišla. A on znovu povedal nie.

Slzy jej stekali po tvári a chcela odísť. Vtedy ju chlapec chytil za ruky a povedal: „Ty nie si pekná, si nádherná! Nechcel by som byť navždy s tebou, ja potrebujem byť s tebou! A či by som plakal, keby si odišla? Ja by som zomrel!“

Literárnou formou – stupňovaním napätia – sa ponúka múdrosť: potrebuj ma! Tam, kde sa ľudia potrebujú, budujú si vzťah lásky, život sa rozvíja, darí sa mu. Kde jeden druhého nepotrebujú, tam je bolesť, smútok, osamelosť.

Niečo podobné je aj vo vzťahu k Bohu. Milovať ho, znamená potrebovať ho ako ideál, byť na neho odkázaný, byť od neho závislý. Kto ho nepotrebuje, pohŕda ním, nestojí o neho, ten ho nemiluje.

V Evanjeliu podľa Marka, sa znalec zákona (židovskej Thory, piatich Mojžišových kníh) pýta Ježiša: „Ktoré prikázanie je prvé zo všetkých?“ (Mk 12, 28) Ježiš cituje Starý Zákon, piatu Mojžišovu knihu – Deuteronómium, šiestu kapitolu: „Počuj Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný. A ty budeš milovať Pána, svojho Boha celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou“ (Dt 6, 5). K tomu Ježiš pridáva: „Druhé je toto: Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého. Iného, väčšieho prikázania, ako sú tieto, niet“ (Mk 12, 31).

V čase izraelského kráľovstva sa vždy znovu opakoval pokus ľudí zabudnúť na to, že sú Božím ľudom a Božím vlastníctvom. Mojžiš to musel pripomínať, aby pochopili dôsledky svojho povolania: nie sú iba ľudom otrockým, robotujúcim, ale ľudom milovaným. Bolo to povolanie aj vyvolenie. Usadenému a blahobytnému ľudu, ktorý sa utiekal k iným bohom - lebo mnohotvárne božstvá krajiny boli príťažlivejšie ako Boh, ktorý ich vyviedol z Egypta - takémuto ľudu Mojžiš kričal do uší: Počúvaj, Izrael, tvoj jediný Boh je Pán! [199]

Tieto slová sa pre Židov stali základnou modlitbou, ktorá pripomínala: bez vzájomnej lásky a bez lásky k Bohu, ty, človek degraduješ aj svoju ľudskosť, sám seba znižuješ tým, že sa stávaš iba priemerným, alebo iba prízemným. Ak však rozmýšľaš nad tým, k čomu si povolaný, komu patríš, koho máš potrebovať, čo je najhlbšie v tvojom srdci, vtedy sa tvoj život rozvíja.

Ľudské oko by si mohlo zvyknúť aj na škaredosť, ale srdce si nikdy nezvykne nemilovať, alebo byť nemilované. Každý z ľudí je tak skonštruovaný, že jeho oko by si zvyklo aj na nedokonalosti, ale srdce žiadneho človeka si nezvykne na to, aby bolo nemilované.

---

[199] Porov. *Zo stola Božieho slova - Schott. Poznámky k liturgickým čítaniam.* Trnava : Dobrá kniha 2000, str. 375.

Ak hľadáme odpoveď na otázku, čo pre nás znamená láska, pokúsme sa jej rozumieť takto: milovať, znamená byť upotrebiteľný pre druhého. Správať sa tak, aby ma druhý potreboval. A naopak: ak sa druhý správa ku mne tak, že ho potrebujem, vtedy môžem povedať, že je milujúcim človekom.

Ak sa hrniec ocitne na smetisku, už ho nik nepotreboval. Darmo by sa chválil, čím bol predtým. Je na smetisku. Byť upotrebiteľným človekom, znamená mať také postoje, používať také slová, prejavovať službu, že druhý ťa potrebuje. Nie si hrniec na smetisku. Vtedy sa dá hovoriť o láske.[200]

Boh má tento postoj stále. Stal sa upotrebiteľným pre nás ľudí skrze svet prírody, vesmír, dielo vykúpenia na kríži a zmŕtvychvstanie. Ak vieme čítať v týchto znakoch, zistíme, ako na nás myslel a všetko pre nás pripravil. Boh môže povedať: čo mám ešte vykonať, aby ma človek potreboval?

Hoci sa tu hovorí o láske ako o príkaze, ide skôr o životnú múdrosť. Lásku netreba nikomu prikazovať. Upotrebiteľnosť áno. Sebe môžeme dávať príkazy na prekonávanie egoizmu, a potom sa staneme upotrebiteľnými.

Malý chlapec sa s ťažkou sekerou v ruke pokúšal rozštiepiť drevo do pece. Nasmeroval sekeru na najmäkšie miesto. Sekera však zostala v dreve: ani dnu, ani von, ani drevo nebolo rozštiepené, lebo ho držali hrče. Otec mu vysvetľoval: „Musíš zobrať sekeru a tam, kde je najväčšia hrča, zatni! Keď toto rozštiepiš, všetko ostatné ide samo.“ Klátik dreva sa stáva upotrebiteľným do piecky.

Každý má v rozličných formách hrče sebectva: lenivosť, klamstvo, urážlivosť, zlozvyky. Ak ich dennodenne rozštiepime, stávame sa upotrebiteľnými pre druhých. To je cesta, ktorou sa napĺňa život v láske. Nie je to ľahké ani automatické. Priznávame si: Bože, som samá hrča. Ale s Ježišovou pomocou sa nám to podarí. Ide o veľké a sväté Božie povolanie: byť Božím ľudom, Božím človekom. Stávame sa ním natoľko, nakoľko sa nám darí prekonávať sebectvo, a vytvoriť priestor pre lásku.

Zaujímavý príbeh rozpráva nemecký básnik Gottfried August Bürger (1747 –1794), nazval ho Pieseň o statočnom človeku. Začiatkom jari prišiel náhle odmäk. Rozvodnená rieka začala zaplavovať okolie. Ohrozovala aj most, na konci ktorého bol domček colníka. Keď už časť mosta bola strhnutá, colník s rodinou kričali o pomoc. Ľudia sa zbiehali, ľutovali ho, ale nik nemal odvahu vrhnúť sa do vody a zachrániť ho.

Prišiel aj gróf na koni, ktorý ponúkol mešec peňazí tomu, kto colníka zachráni. Ale kto bude riskovať život za mešec peňazí? Jeden mladík však skočil do loďky a colníka s rodinou zachránil. Keď mu gróf podával mešec, odmietol so slovami: „Svoj život neriskujem za peniaze. Dajte ich colníkovi, ktorý stratil celý svoj majetok.“[201]

Prejavy obetavej lásky sa dejú aj v našej dobe v rozličných okolnostiach. Mladík si uvedomoval: potrebujú ma. Odpoveď, ktorú ponúkol je v tom, že sa stal upotrebiteľný. Jeho odpoveďou bola láska.

Boh sa prihovára každému z nás: „Keď budeš čakať na to, kým budeš anjelom, aby si sa mohol povzniesť k láske, tak ma nikdy nebudeš milovať. Aj keď často upadáš do svojich chýb, i keď si slabý v plnení svojich povinností a cností, nebránim ti, aby si ma miloval. Miluj ma taký, aký si, každý okamih a v každej životnej situácii. Vo vnútornom plameni alebo vo vyprahnutosti, vo vernosti i v nevernosti. Miluj ma jednoducho taký, aký si. Chcem lásku tvojho srdca. Keď budeš čakať na to, kým budeš dokonalý, nikdy ma nebudeš milovať.[202]

V tomto postoji môžeme uzavrieť našu úvahu. Boh nás v Ježišovi Kristovi vyzýva, aby sme sa stávali potrebnými pre druhého človeka, lebo to je cesta, na ktorej objavíme, ako nás má Boh rád. Tým najkrajšie naplníme svoje ľudské poslanie.

---

[200] Porov. CHALUPA, J.: *Homília na 31. B.* Tvrdošín 1989. In: Archív autora.
[201] BÜRGER , G., A.: *Das Lied* vom braven Manne. In: http://en.wikipedia.org/wiki/Gottfried_August_Bürger.
[202] *Zo stola Božieho slova - Schott. Poznámky k liturgickým čítaniam.* Trnava : Dobrá kniha 2000, str. 376.

2 LÁSKA ULOMENÁ Z NEBA

2.1 Keď láska ozdobí vianočné ozdoby

Lk 2, 1-14 Dnes sa vám narodil Spasiteľ
Polnočná B: Umiestnenie Boha do nášho života

Na jednej vianočnej pohľadnici bol zaujímavý text: „Keď dom ozdobí láska, všetky ozdoby sú druhoradé.“ Atmosféru Vianoc tvoria lesklé ozdoby, tradičné jedlo a darčeky. Ale na čo by to všetko bolo, keby ľudí neozdobovala láska? Ak by sa ľudia v dome nerozprávali, nenávideli, alebo rozvádzali, na čo by im boli v oknách ozdoby a pod stromčekom dary? V rodinnom spoločenstve je niečo prvoradé a niečo druhoradé.

Nevieme, ako bol Betlehem ozdobený pred dvetisíc rokmi, ale isto nebol vysvietený ako dnešné mestá. Podľa Evanjelia konalo sa sčítanie ľudu, teda pohybovalo sa tam veľa ľudí, ale isto nie toľko ako v súčasných obchodoch. Ani maštaľ nebola ozdobená, ale dýchala láskou, ktorú do nej vniesli Mária a Jozef (porov. Lk 2, 3-7).

Vianoce pripomínajú pravdu, že Boh sa rozhodol ozdobiť svet života ľudí zvnútra – láskou. Umiestnením seba do maštale sveta, priniesol svetlo do ľudskej tmy. Doplnil pravdu tam, kde človek pochyboval. Ukázal cieľ, orientáciu tam, kde bolo mnohokrát blúdenie. Nastolil odpustenie tam, kde bola akákoľvek hriešnosť. Priniesol život tam, kde človeka likvidovala smrť. Čiže Božie narodenie, ako píše Karl Rahner, znamená: „Umiestnenie Boha do nášho života, a tým aj pretvorenie mnohých našich skutočností, na ktoré by sme sami nemali dosť síl.“[203]

Od čias, keď Božia láska ozdobila Betlehem, sa zmenilo skoro všetko, iba lásku nikto nezmenil, ani jej symboly. Nosíme iné oblečenie, požívame iné jedlo, spôsob, ako cestujeme, komunikujeme, je úplne iný než pred dvetisíc rokmi. Ale Ježišova mama sa skláňala k malému dieťaťu presne s takou láskou, s akou sa mama dnes kloní k dieťaťu. V rodinách je láska prítomná ako vtedy. Aj vo vzťahu k Bohu zostala láska ako vtedy. Nad chorými sa dnes ošetrujúci skláňajú s láskou ako vtedy. Vianoce sú pokračovaním človeka v láske.

Rozpráva starší pán, ktorý bol po druhej svetovej vojne poštárom. Prišiel o rodičov, zostal sám, vyzeralo to tak, že svet pre neho bol nešťastným miestom, všetko sa mu zdalo márne, nemal žiadnych priateľov, nechcelo sa mu žiť. „Raz som triedil listy a našiel som obálku bez adresy. Keď som ju otvoril, vo vnútri bolo detskou rukou napísané: „Milý Ježiško, prosím ťa, dones mi koníka“. Pochopil som, že dieťa si myslí, že Ježiš je vševediaci, že sa mu teda nemusí predstavovať podobne, ako pri modlitbe. Bola tam ešte poznámka: „Prosím ťa, daj mi toho koníka do kôlne vedľa krčmy, kde bývame, aby mi ho nikto neodniesol. Môže byť aj drevený.“

Poštár spomína: „Nemal som vtedy veľa peňazí, ale na druhý deň som išiel a kúpil koníka, dal som ho do škatule a odniesol do kôlne neďaleko krčmy. Potom som čakal a pozeral sa. Presedel som v krčme celé odpoludnie pri okne.

Večer, po zotmení, sa na malom dvore otvorili dvere. Vyšiel chlapec a vedľa neho anjel – tak sa mi vtedy zdalo – vysoká, svetlovlasá dievčina v bielych šatách. Chlapec, ktorý viedol dievčinu, zvýskol: „Povedal som ti, ver mi, je to tak“. Vzal škatuľu a odchádzali. Nikdy som nemal taký silný zážitok z vykonania dobrého skutku. Keď som na Štedrý večer usínal, vo sne sa mi premietal „svetlovlasý anjel“ a ten sen ma opustil až ráno, po prebudení“.

Keď poštár rozprával príbeh, otvorili sa dvere a do miestnosti vstúpila starká s koláčmi. Poštár hovorí: „Pozrite, celé Vianoce som sa vtedy potĺkal okolo tej kôlne, až som sa dočkal anjela. Podarilo sa mi navzdory všetkej plachosti zoznámiť sa s ním, teraz práve vošiel. S tým

[203] RAHNER, K.: *Malý cirkevný rok (Kleines Kirchenjahr).* Samizdatový preklad, s. 6.

anjelom už žijem päťdesiat rokov a musím povedať, že nikdy som nedostal krajší vianočný darček, živý darček, ako vtedy. Môj malý švagor dostal koníka, ale ja som dostal anjela. Keď nad tým po toľkých rokoch rozmýšľam, hovorím si: musí v tom byť nejaký zákon!“ Poštár končí svoje rozprávanie vetou: „Človek musí inému splniť sen, aby sa splnil ten jeho.“[204]

Boh splnil náš sen o šťastí, a tak sa naplnil aj jeho sen, aby sme boli v nebi. Tento tajomný zákon môže byť aj našou cestou: iba ak splníš niekomu sen, podarí sa, aby sa splnil aj ten tvoj. Iba ak láskou ozdobíš život druhého človeka, potom aj ty budeš účastníkom tých dobier, ktoré Boh zoslal a necháva rásť na tejto zemi.

Prajme si tiché rozjímanie pri jasličkách. Nech to bude chvíľa modlitby za druhých a poďakovanie za veľké Božie dary.

Dary pod stromčekom, krásny úsmev v tvári,
starosti a smútky čas Vianoc oddiali.
Stačí, keď je láska - vianočná ozdoba,
z neba na zem prišla, večnej sa podobá.

Dom, sviečky a stoly keď láska nezdobí,
zbytočné sú všetky ostatné ozdoby.
Bez viery, nádeje, kto nás však ozdobí?
Láska je čas roka. Najkrajšia z období.

V maštali za mestom, holé steny v skale,
ozdoby nevisia a dary sú malé.
Zdobí ich však láska - vianočné cítenie
Mária a Jozef, dieťa uložené.[205]

2.2 Spomienka a nádej

Jn 1,1–5. 9–14 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Narodenie Pána: nemôžem bez teba žiť

Starý židovský obchodník sa hneval na svojho zaťa. „Ty mi až teraz prídeš povedať, že nič nemáš a žiješ z vena mojej dcéry? Keby si bol slušný človek, tak by si to bol priznal pred svadbou!“ Na to zaťˇ hovorí: „Veď ja som to urobil. Predsa som vám jasne povedal, že bez vašej dcéry nemôžem žiť!“[206]

Ak sa výrok „bez teba nemôžem žiť“ používa v zmysle psychologickom, vzťahovom, je pozitívny. Ak je to len ekonomická nálepka, ktorá zastiera skutočnosť, že nemôžem žiť bez tvojich peňazí, potom je to polopravda a pokus oklamať druhého.

Aj Boh potreboval vyjadriť svoju náklonnosť k ľudstvu. Bez nálepky môže povedať: „Ty moje ľudské dieťa, nemôžem bez teba žiť!“ Nepotrebuje ani náš plat, ani náš dom, ani naše úspechy. On potrebuje iba prejaviť a odovzdať bohatstvo svojej lásky. Pretože Boh je láska (1Jn 4, 8), potrebuje sa darovať. Na Vianoce, v Ježišovi narodenom v Betleheme, vidíme túto pravdu. Dieťa narodené v jasliach je znakom Božej lásky voči nám všetkým. Apoštol Ján to napísal v Evanjeliu: „Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy“ (Jn 1, 14).

Vo vianočnej absolútnej Božej náklonnosti je aj sila premeniť svet. Ak by sme chceli Vianoce nejakým spôsobom zadefinovať, museli by sme ísť k podstate: Boh sa rozhodol

---

[204] Porov. MARTIN, E.: *Andělské vteřiny.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 8.
[205] FABIAN, A.: Ozdoby. In: ČEKOVSKÝ-FABIAN: *Ľudia vianoc.* Košice 2010. CD zvukový nosič. In: www.rimkat.sk/ludiavianoc.
[206] LIFSCHITZ, D.: *Třistakrát z židovského humoru.* Praha : Portál 2001, str. 65.

premeniť svoju slávu na jednoduchosť, aby nám tým niečo naznačil. Ježiš opustil Boží palác a nasťahoval sa do maštale. To malo svoj účel. Nechal luxus neba a prijal a znášal aj zápach vola a osla. Neobliekal si nádherné šaty, ale dal sa zabaliť do plienok. Nechal pekné prostredie neba a vstúpil do prostredia slamy, sena a maštale. Namiesto sluhov a služobníc boli okolo neho jednoduchí pastieri. Opustil všemohúcnosť a prijal na seba bezmocnosť. Vrcholom premeny Boha smerom k človeku sú udalosti o tridsaťtri rokov neskôr pri ukrižovaní.

Táto premena je predmetom našej oslavy preto, lebo aj my sme vyzvaní rozumieť svojmu ľudskému údelu v zmysle vývoja a premeny na to, aby sme mali účasť na Božej sláve. Dozrievame k bodu, v ktorom úprimne povieme: Bože, nemôžem bez teba žiť!

Vianočná dogma pripomína teda premenu Boha na obyčajného človeka, aby potom človeku bola ponúknutá premena na hodnosť Božieho syna a dcéry. Verím a vyznávam, že Jednorodený Syn Boží sa počal z Ducha svätého, narodil sa s Márie Panny, stal sa človekom, aby som ja mohol mať účasť na jeho sláve.

Sláviť Vianoce, však neznamená iba živiť spomienky, ale aj vytvárať nádej. Medzi spomienkami a nádejou je veľmi úzky a dôležitý vzťah. Slávime spomienku na Boha, ktorý sa stal Dieťaťom, no táto spomienka je aj nádejou. Spomienky prebúdzajú v srdciach ľudí pamiatku na niečo veľké a dôležité. No Cirkev nás učí vidieť aj hviezdu nádeje. Je ňou skutočnosť, že Boh nám pomôže premeniť egoizmus na láskavosť, chorobu na zdravie, hriešnosť na svätosť, smrteľnosť na večnosť a všedný život na oslávený.

Každý z nás by mohol vyrozprávať vlastný príbeh, čo pre neho znamenajú Vianoce, dobro, láska, pohladenie, nežnosť. Spomienky v nás sú zdrojom schopnosti byť ľuďmi nádeje, mať budúcnosť, zmysel života. Kto bagatelizuje sviatky, omšu, modlitbu, stromček alebo jasličky, ten uhasína v sebe dôležitú skutočnosť. Iba ten môže mať nádej, kto má na čo spomínať.[207]

Charles Dickens (1812-1870), anglický spisovateľ, napísal príbeh muža, ktorý stratil pamäť srdca. Bola mu vzatá celá reťaz spomienok, pocitov, ktorá v ňom narástla počas rokov. Toto vyhasnutie spomienok na lásku mu bolo ponúknuté ako oslobodenie od bremena minulosti, ale ukázalo sa veľmi rýchlo, že tým sa zmenilo celé jeho vnútro. Človek, ktorý prestal mať spomienky na svoje detstvo a na minulosť, sa stal necitlivým. Hoci stretával ľudí a videl ich utrpenie, už bol chladný. S vyschnutím spomienky zmizol v človeku aj zdroj dobra.[208]

Spomienka na to, ako sme dostali vianočnú hračku, ako nám bolo dobre, ako nás niekto pobozkal, spomienka na lásku je zároveň aj zdrojom dobra v nás, aby sme sa mohli budovať a premieňať. To je nádej pre život. Ak vyhasne spomienka, ak sa zapotroší podstata a pravda Vianoc, zmizne aj nádej. Život sa stane nezmyselným.

Bruno Forte napísal: „Dúfať, znamená žiť všedné dni, ale so sviatočným srdcom.“ Teda, kto má spomienky a má aj nádej, ten žije všedné dni so sviatočným srdcom.

K tomu potrebujeme ako Mária povedať Bohu svoje áno. Medzi áno a nie sa odvíja celý náš život. Každé áno, ktoré dáme nedeľnej omši, modlitbe, tichu, rozjímaniu, pobudnutiu pri stromčeku, alebo pri jasličkách, každé áno voči Božiemu slovu upevňuje nás v nádeji. Ide o konanie v náš prospech. Nakoľko dokážeme povedať Bohu áno, natoľko sa premieňame. Nakoľko hovoríme Bohu nie, natoľko sa dostávame do depresie.

Antoine de Saint-Exupéry (1900-1944), francúzsky spisovateľ, ako pilot bojoval proti španielskym fašistom. Raz padol do zajatia, zavreli ho do väzenia a z opovržlivých pohľadov dozorcov i z ich tvrdého zaobchádzania nadobudol istotu, že ho na druhý deň popravia. Píše: „Bol som si istý, že ma idú zabiť. Bol som nervózny a rozrušený. Šmátral som po vreckách, či tam nemám nejaké cigarety, ktoré ušli pozornosti mojich dozorcov. Jednu som našiel. Ale pretože sa mi triasli ruky, ledva som si ju vložil medzi pery. Nemal som však zápalky. Pozrel

---

[207] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, str. 312.
[208] Porov. DICKENS, CH.: *Dombey a syn*, 1848.

som na mreže na môjho španielskeho dozorcu. Jeho oči sa so mnou nestretli. Napokon, prečo by sa mal zaujímať o mňa, veď som bol preňho mŕtvolou.

Zakričal som na neho: Nemáte oheň, por favor? Pozrel na mňa, pokrčil ramenami a podišiel mi zapáliť cigaretu. Keď sa priblížil a škrtol zápalkou, jeho oči nechtiac spočinuli na mne. V tom okamihu som sa usmial. Neviem, prečo som to urobil. Možno to bolo z nervozity, možno preto, že keď k niekomu prídete veľmi blízko, je ťažké neusmiať sa. V každom prípade usmial som sa. A v tom okamihu, ako keby nejaká iskra preskočila vzdialenosť medzi našimi srdcami, medzi dvoma ľudskými dušami. Viem, že to nechcel, ale môj úsmev preskočil cez mreže a vyvolal úsmev aj na jeho perách. Zapálil mi cigaretu, ale neodišiel. Zostal pri mne, díval sa mi priamo do očí a usmieval sa. Aj ja som sa stále usmieval, ale už som si uvedomoval: to nie je iba obyčajný väzenský dozorca. To je človek! A zdalo sa mi, že jeho pohľad nadobudol nový rozmer.

„Máš deti?“ opýtal sa. „Áno, tu, tu“ a vyberal som náprsnú tašku a nervózne som hľadal fotky mojej rodiny. On tiež vybral fotky a začal mi rozprávať o svojich plánoch a nádejach. Moje oči zaliali slzy. Povedal som mu, že sa bojím, že už nikdy neuvidím svoju rodinu, že nikdy neuvidím, ako rastú moje deti. Aj jeho oči sa naplnili slzami. Zrazu bez jediného slova odomkol celu a potichu ma vyviedol von. Von z väzenia a potom bočnými cestami cez mesto. A tam, na okraji mesta ma pustil. Potom sa bez slova otočil a kráčal späť.“ Exupéry končí svoj príbeh slovami: „Môj život zachránil jediný úsmev cez mreže.“[209]

Spomienka sa premenila na nádej. Spomienka na dobro a rodinnú lásku sa stala zdrojom zmeneného konania: z dozorcu sa stal ľudský brat a z väzňa slobodný človek.

Ďakujme za Boží úsmev prejavený v Betleheme všetkým ľuďom.

2.3 Ulomiť si lásku z neba

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Druhá nedeľa po Narodení Pána: čas objatý večnosťou

V roku 1952 bol prezidentom Československej republiky súdruh Antonín Zápotocký, ktorý v svojom vianočnom prejave okrem iného povedal: „Ani legendární Vánoce nezůstávají beze změny. Mizí jesličky, které dříve byli nezbytným doprovodem vánočních svátků. Malý Ježíšek, ležící ve chlévě na slámě, vedle volka a oslíka – to byl symbol starých Vánoc. Proč? Měl připomínat pracujícím, že chudí patří do chléva. Když se tam mohl narodit Ježíšek, proč by jste tam nemohli bydlet i vy? Tak mluvili k chudím a pracujícím kapitalisté.

Proto také v době kapitalistického panství, kde bohatí vládli a chudí se dřeli, pracující ve chlévě bydleli a jejich děti se tam rodili. Ale doby se změnili.

Děti pracujících se již nerodí ve chlévě, i Ježíšek vyrostl, dospěl, narostli mu vousy a stává se z něho Děda Mráz. Nechodí již otrhaný, je pěkně oblečený v beranici, v kožichu. Děda Mráz přijíždí k nám z východu a na cestu mu září hvězdy. Nejenom Betlehemská, ale celá řada rudých hvězd na našich šachtách, hutích, továrnách a stavbách. Tyto rudé hvězdy hlásají, že vaši tatínkové a maminky splnili na svých pracovištích své úkoly čtvrtého roku první Gottwaldovy pětiletky. Čím více těchto zářivých hvězdiček, tím radostnější budou naše svátky, které se stávají svátkami radostné oslavy splnění úkolů celoroční práce.

Proto dnes, k radostnému Vánočnímu svátku, slibme našemu osvoboditeli, příteli a učiteli, soudruhu Stalinovi, soudruhu Gottwaldovi – my všichni, velcí a malí - že budeme ze všech sil pracovat ve školách, závodech a kancelářích tak, aby úkoly vytýčené pro poslední rok Gottwaldovy pětiletky, byli splněny...“[210]

Po šesťdesiatich rokoch je jasné, že výrok: „jasličky miznú a prídu nové Vianoce“ bol veľký omyl. Jasličky zostali, ale súdruh Zápotocký zmizol. Podobne výrok, že zahraniční

[209] Porov. EXUPERY, A.S. *Zem ľudí.* Bratislava : Tatran 1978.
[210] Porov. www.fajront.sk 28.12.2002

kapitalisti nechávajú ľudí v chlieve, sa ukázal ako nezmyselný, lebo práve komunisti urobili z Československa chudobnú krajinu, z ktorej ľudia dnes musia odchádzať pracovať do zahraničia. Nezmyslom bolo aj nahradiť Betlehemskú hviezdu hviezdou červenou, lebo vo všetkých krajinách totalitné režimy skôr či neskôr padajú. Vrchol Zápotockého nerozumnosti je jeho definícia Vianoc: „Radostná oslava splnených úloh celoročnej práce“ – pokus nahradiť narodeniny oslavou práce, čo by znamenalo, že človek je pre prácu a nie práca pre človeka.

Takéto výroky nás nútia pýtať sa: čím vlastne Vianoce sú? Evanjelista Ján napísal: „Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami. A my sme uzreli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy“ (Jn 1, 14).

Znamená to, že v dejinách sa udiala udalosť, ktorá svet aj život premenila. Dejiny každého človeka dostali cieľ a zmysel. Božie narodenie znamená, že noc sa stala jasnou. Nie náhodou nazývame Božie narodenie svätou nocou. Boh vstupuje do temných nocí strachu a beznádeje človeka, aby ich rozjasnil.

Boh ukázal, že nepozerá z výšky ako absolútny Pán, lebo on, ktorý je večný, prijal čas pozemského života. On, ktorý je Boh, stal sa človekom. Absolútna inteligencia, rozum, stal sa telom. Tridsaťtri rokov chodil po zemi a poznačil ľudské bytie novosťou.

Ježišovo narodenie znamená vážnu udalosť, ktorá prispieva k premene a novému vývoju. Ukazuje, že svet nie je len Božím dielom, ale je časťou jeho samého. Nepozerá sa z výšky, ale dotýka sa ho núdza i radosť človeka.

Keď sa Ježiš narodil, nemal zvláštny štatút. Nemal so sebou ochranku, poznal stav hladu, nedostatku, nepriateľstva a strach zo smrti. Ponoril sa do ľudského života, ale priniesol mu čosi nové. Boh povedal svetu definitívne slovo: „Milujem ťa, svet, milujem ťa človek!“ Ukazuje, že od tej lásky neustúpi a že aj človek má mať srdce pre druhých.

Božie narodenie ukazuje, že Ježiš sa nechce vrátiť do večnej slávy bez ľudí ale s nimi. Taký veľký nápor lásky sa udial na Vianoce. Ten všetko mení. Všetok čas, prežívaný na zemi, je objatý večnosťou. Človek je milovaný a objímaný Bohom.[211]

Múdra je učiteľka Cirkev, keď rok čo rok tieto sviatky pripomína. Nerozumné by bolo zobrať Vianociam ich náboženskú veľkosť a dať im spoločenskú nálepku. Nepodarilo sa to ani Zápotockému a nepodarí sa to ani súčasným supermarketom.

Slovenský básnik vyjadril Božie dielo lásky želaním: „Ulomíme z neba lásku ako chleba.“[212] Na Vianoce vidno, ako sa nebo láme a rozdáva. Každý deň v modlitbe možno ulomiť si z lásky. Nebáť sa sýtiť svojho ducha túžbou po šťastí, pravde, večnosti, láskou - tak ako telo chlebom. V každom náboženskom úkone, v postojoch, voči ľuďom sa dá odovzdať vianočné posolstvo.

Mladá žena píše: pochádzam z rodiny poznačenej alkoholizmom. Ako pätnásťročná som to nevedela prijať a začala som otca odmietať. O päť rokov neskôr som na štúdiách stretla ľudí, ktorí sa snažili žiť podľa evanjelia. Pochopila som, že hlavnou normou života je láska. Vďaka tomuto poznaniu sa postupne menil aj môj vzťah k otcovi.

Raz, keď som prišla domov, zavolali nám z hostinca, že otec leží opitý, a máme pre neho prísť. Najprv som vybehla za mamou a povedala som jej: keď chceš, tak si tam choď! Potom som išla do izby a začala som uvažovať: veď i on je Ježiš, ktorý má potrebuje. Vzala som bicykel a išla som von. Po chvíľke hľadania som našla otca spadnutého pri ceste. Videla som, čo je s ním, ale v duchu som sa modlila a snažila sa veriť, že v každom blížnom je Kristus, ktorý povedal: Čokoľvek ste urobili jednému z najmenších, mne ste to urobili. Otec sa nejako postavil a ja som mu pomohla pomaly kráčať. Keď sme prišli domov, mama sa prekvapená pýtala, ako som to mohla zvládnuť. A vtedy som si pomyslela: to neboli moje sily, ktoré ho doviedli domov, ale sily Ježišove.

---

[211] Porov. RAHNER, K.: *Malý cirkevný rok (Kleines Kirchenjahr).* Samizdatový preklad, s. 4.
[212] FEKETE, P.: *Vina Valentína.* Prešov : VMV, 2000, s. 46.

O krátky čas som sa vydala. Pre môjho manžela bol problém alkoholizmu vzdialený a neznámy. Prvý raz sa stretol s človekom, ktorý trpel takouto závislosťou. Ale hovoril si, že treba milovať človeka takého, aký je. Často s ním sedel, pozorne ho počúval, chcel sa k nemu priblížiť. Raz ho starký pozval na futbal do miestneho klubu. Na prvý pohľad sa manželovi zdalo, že je to stratený čas, ale pre postoj lásky sa rozhodol ísť s ním.

Inokedy sme išli spolu na ľudovú veselicu s nádejou, že v našej prítomnosti nebude toľko piť. Postupne sa nám zdalo, že otec náš vzťah vníma. Prejavoval veľkú radosť z našej prítomnosti. Začali sme sa modliť za neho a dúfali v jeho obrátenie.

Až prišli Vianoce. Telefonovala som mame, aby som sa opýtala, ako sa majú. Povedala, že otcovi bolo veľmi zle, preto už zavolali aj kňaza. Otec súhlasil. Pán farár sa s ním zhováral v izbe, potom otec dostal sväté prijímanie.

Keď sme prišli na Štedrý deň domov, čakal nás pri bráničke. Vnútri bol ozdobený stromček. Po večeri dal každému z nás darček. Prvý raz v živote mi otec dal darček. Darčeky totiž bývali vecou mamy. Cítili sme, že jeho srdce je pretvorené Božou láskou. Boli sme vďační Bohu, že otec po osemnástich rokoch dostal silu a odvahu zmeniť svoj život. Boli to naše predposledné spoločné Vianoce a zároveň otcova príprava na večnosť.

Teraz, keď na tým rozmýšľam, vidím, že jediné, čo z toho všetkého zostalo, je láska, ktorú nám dal on, a ktorú sme dali my jemu.

Každý z nás trpí určitým zlozvykom, neduhom, chorobou alebo závislosťou. Druhého by sme chceli rýchlo prerobiť na svoj obraz. Ale Ježiš svojím narodením v Betleheme a celým svojím účinkovaním nám prikazuje človeka milovať, nie prerábať. To, čo zostane po rokoch z našich činov, bude iba láska. Všetko ostatné pominie: ľudia, choroby, chyby, hriechy. Jediné, čo zostane, je láska.

Betlehem je osobnou výzvou ku každému z nás: napodobňovať Božiu lásku svojou. To je jediná záruka našej správnej životnej cesty.

Pane, Ježišu, ty bezmocne ležiace Dieťa, požehnaj nás a pomôž nám, aby sme v sebe mali moc lásky. Ty, ktorý si bol marginalizovaný v Betleheme, pomôž nám, aby sme ťa postavili na prvé miesto v živote. Ďakujeme ti, že si prišiel medzi nás.

2.4 Zjavenie ako dar

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi
Zjavenie Pána B: so srdcom na dlani

Chudobný chlapec sníval pred Vianocami o klavíri. V rodine však bolo osem detí a klavír stál vtedy dvanásť a pol franku, čo znamenalo dva a pol bochníka chleba, preto jeho túžba nemohla byť splnená. Ale keď sedel pri stole a brnkal prstami, otec sa ho pýtal: "Stále ten klavír? Ako dlho si ho už želáš?" Chlapec odpovedal: „Päť rokov."

Pred Vianocami otec hovorí: „Už by sme s tým mali niečo urobiť!" Ale na Vianoce, keď chlapec prišiel do izby k stromčeku, klavír nenašiel. Otec sa ho pýta: „Nemôžeš klavír nájsť, však?" „Nie", povedal ľútostivo chlapec. „Mal by si sa pozrieť do okna!", hovorí otec. Z vnútornej strany na parapetnej doske bola nakreslená klávesnica – čierne a biele klávesy, ako ozajstný klavír. Po mnohých rokoch už dospelý muž spomína: „Otec ich namaľoval olejovými farbami, nevydávali nijaký zvuk, ale vôbec mi to neprekážalo. Pristrčil som si stoličku a začal „hrať". Ozajstný klavír som si mohol kúpiť až oveľa rokov neskôr. Dnes, keď si večer zahrám, spomínam na čarovný parapet, na ktorom som objavil svet hudby."[213]

Na otázku: dal otec synovi klavír, alebo nie?, by odpoveď znela: dal aj nedal – obe sú pravdivé. To, čo otec synovi dal bola cesta, metóda, spôsob ako sa stať klaviristom. Neskôr klavír mal, ale jeho túžba sa napĺňala už vtedy, keď v duchu hral na namaľovanej klávesnici.

[213] WITTKE, O.: Pred Vianocami. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 1998, str. 141.

Iný Otec vidí všetky túžby ľudských detí - po zdraví, šťastí, láske, radosti, úspechu. Ako Božský Otec, mal by dať každému to, po čom túži? Neurobil lepšie, ak sa rozhodol ukázať cestu, po ktorej sa prichádza k zmysluplnému a vydarenému životu? Tou cestou je vtelený Ježiš Kristus.

Ježišov príchod nie je len narodením dieťaťa v Betleheme, ale aj zjavením Pána, odkrytím jeho slávy, odhalením Božej náklonnosti k človeku. „Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boh, ktorý je v lone Otca, ten nám o ňom priniesol zvesť“ (Jn 1, 18). Apoštol Ján potvrdzuje túžbu v človeku nejako viditeľne uchopiť Boha, aby sa dal poznať, aby sme mali presvedčenie, že existuje. Lenže Boh sa touto metódou spoznať nedá – ako píše teológ Leon Duffort: „Nie je možné vidieť Boha ako objekt na dívanie sa, ale iba ako subjekt, ktorý sa necháva stretnúť.“ Tento spôsob stretávania s Bohom sa deje v Ježišovi Kristovi, ktorý o Bohu rozpráva.

Zjavenie je neprekonateľná skutočnosť a Ježiš je narátorom o Bohu. Kde prišiel Ježiš, tam rozprával príbehy, konal skutky – zázraky, alebo uzdravoval. Toto zjavenie má svoje špecifické znaky, ktoré treba odlíšiť od iných zjavení na pútnických miestach v Litmanovej, Medjugorí, Lurdoch, Fatime, ktoré sú mnohokrát je spojenie s ľudovou zbožnosťou a túžbou po senzácii. Zjavenie Pána je revelácia – čiže odhalenie, ktoré urobil Boh v Ježišovi Kristovi, aby bol pre človeka poznateľný.

Otázkou je: aký význam má zjavenie Pána pre náš život? Po prvé: mali by sme byť zjavovateľmi tej Božej lásky, ktorá sa odkryla v Kristovi. Priestorom na to sú naše skutky, okolnosti a udalosti každodenného života. Zjavenie pokračuje v každom z nás tým, že sa snažíme, aby z našich životov vyžarovala láska.

Po druhé: spôsob ako odpovedať na Boží dar Zjavenia, je vytvárať dary. Mudrci - traja králi z východu zložili k nohám Ježiša v Betleheme dary. Storočie za storočím ľudia vždy vyrábali určité dary pre Boha: stačí si všimnúť okná v katedrále, vitráže, krásne mozaiky, sochy z mramoru a kameňa, ktoré ľudia vytesali. Koľko vianočných piesní zložili skladatelia v každej dobe a krajine.

Tu sa natíska otázka: načo sú Bohu také dary? Nebolo by lepšie ich použiť na sociálne projekty? Treba však uznať pravdu, o ktorej píše Benedikt XVI: „Krása darovaná Pánovi je jediným skutočným spoločným vlastníctvom sveta.“[214] Ináč povedané: dary dané Bohu najviac slúžia človeku. To, čo urobíme a vymyslíme pre Boha, najviac slúži človeku samému.

Stačí si porovnať katedrálu s palácom a múzeom vedľa nej. Kde chodí viac ľudí? Kto môže tak často chodiť do Prezidentského paláca ako do chrámu? Aký obrovský rozdiel je medzi múzeami sveta a katedrálami. Jedno i druhé predstavuje určitú krásu. Ale čo viac slúži človeku? Tu zisťujeme, že krása darovaná betlehemskému Dieťaťu je vlastníctvom všetkých. Ten, kto odníma dieťaťu krásu, aby ju urobil sociálne funkčnou, nepomáha človeku, ale ho degraduje. Kto nahradí kostolné kamene jedlom pre chudobných, odníma svetlo zo sveta. Všetky kalkulácie sa stanú chladnými a bezcennými.[215]

Sviatok Zjavenia Pána - Troch kráľov je pozvaním rozmýšľať o našej životnej púti a o našich daroch. Každý nemôže postaviť katedrálu, ani pripraviť výnimočný dar. Ale urobiť dar zo svojho života môže každý. Svedčí o tom aj príbeh muža menom Pier Rees, človeka so srdcom na dlani. V roku 1983 prišiel do malého mestečka Birlin v štáte Ohio, v Amerike. Začal učiť v škole a v rámci aktivít vo voľnom čase sa venoval športu s deťmi. Mal vtedy tridsaťtri rokov. Zmenil život v mestečku, hoci bol iného náboženstva a bol černoch. Väčšina ľudí boli protestanti - baptisti a delili sa na amišov a menonitov. Pier bol katolíkom. S deťmi mal zaujímavý vzťah: každé ráno ich pozdravil a pátral, či majú peniaze na obed, či ich niečo netrápi, či nepotrebujú počuť láskavé slovo. Všetky deti chodili k nemu a z jeho bytu sa stala študentská klubovňa – boli tam ako doma – buď sa hrali, alebo sa s ním rozprávali. Vodil deti

[214] BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, str. 13.
[215] BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, str. 13

do amišovského, menonitského aj katolíckeho kostola. Pomáhal im pochopiť, že v živote sa dá veľa dosiahnuť, lebo príležitosť má každý človek aj keď mu osud hádže polená pod nohy. S takýmito postojmi získal úspech aj v basketbale.

Raz sa niekto vlámal do miestneho železiarstva a do obchodu so športovými potrebami. Po meste šli chýry, že to boli basketbalisti – jeho zverenci. Keď potom zistil, že to bolo naozaj tak, rozhodol sa rezignovať a mestečko opustiť. Ale mestská rada ho uprosila aby neodchádzal, že sa nájde riešenie. Nakoniec vymyslel trest – chlapcov na štrnásť dní posadiť do väzenia, aby videli, čo je to kriminál, až potom môžu hrať ďalej. Každý deň ich navštevoval a pevne objímal i karhal. Potom sa vrátili a jeden chlapec sa mestu verejne ospravedlnil.

Pier hovorí: Keby som sa nestal trénerom, bol by som kňazom. Ľudia zistili, že žije sám, ženy mu začali nosiť do domu jedlo, koláče, darčeky, pozývali ho na návštevy. Keď videli, že má malý plat, začali mu platiť nájom za dom a keď mu zhorela garáž, postavili mu novú a pozbierali sa aj na prepychovú telocvičňu. Videli totiž, že sa venuje deťom a robí ich mestečku slávu.

V júni 2000 musel ísť k lekárovi a ten mu potvrdil zhubný mozgový nádor. Povedali mu, že má pred sebou osem mesiacov života – mal iba štyridsaťosem rokov. Sestričky nevychádzali z údivu, keď nemocnica bola plná basketbalistov a všetci nevýslovne plakali. Za čo sa ľudia môžu modliť, keď lekári vravia, že už niet nádeje? Prosili Boha, aby urobil zázrak, modlilo sa asi tisíc ľudí. Keď sa vrátil z nemocnice, bol odkázaný na kolieskové kreslo a ľudia si robili rozpis, kto sa bude o neho starať. Nemohol sa už viac rozdávať, ale prišiel čas, aby viac prijímal.

Jeden deň po prázdninách prišiel do školy a trpko si uvedomil, že už nikdy nebude učiť – už nemal síl. Napriek všetkému založil štipendijný fond, do ktorého vložil svoje celoživotné úspory. Zomrel v decembri 2000 – sedemnásť rokov po tom, čo prišiel do mestečka. Ľudia vydávali svedectvo: tento človek zbúral neviditeľné priehrady medzi nami, pretože žil so srdcom na dlani.[216]

Ak človek vie mať rád a ak sa o to pokúša v každodennom živote, nezostane jeho konanie bez Božieho požehnania. On pôsobí v každom z nás, v každom sa môže zjavovať jeho sláva. Kto z nás nemôže konať so srdcom na dlani?

Ďakujme Bohu, že nám v týchto dňoch dopriava možnosť, byť pokračovateľmi jeho slávy a lásky, a tak vytvárať skutočný dar.

2.5 Bezchybná krv tvojho syna

Jn 18, 1-19, 42 Pašie
Veľký piatok: zomrel za teba

Deň sa skončil, vraciaš sa autom domov. Zapneš si rádio. Počuješ krátku správu o malej dedinke v Indii, kde nejakí ľudia umreli náhle, záhadne na akúsi chrípku, ktorá tu ešte nebola. Je to veľmi neobvyklé, preto tam posielajú lekársky tím, aby to vyšetril.

Veľa o tom nerozmýšľaš, ale v nedeľu, po návrate z kostola počuješ v rádiu ďalšiu správu. Nehovoria už o troch dedinčanoch, ale už je to tridsaťtisíc ľudí niekde hlboko v horách Indie. Večer to už vysiela aj televízia. Smerujú tam ľudia z Centra pre choroby v Londýne, pretože také rýchle šírenie choroby je dosiaľ nevídané.

V pondelok ráno, keď vstaneš, je to hlavná správa. Nie je to však už len India, ale aj Pakistan, Afganistan, Irán. Skôr, ako si to uvedomíš, počuješ túto správu všade a "záhadná chrípka" už dostala aj svoje meno. Prezident sa vyjadril, že on a všetci sa modlia a dúfajú, že sa to všetko znovu napraví. Každý čaká, ako to dopadne.

---

[216] Porov. SMITH, G.: So srdcom na dlani. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2002, str. 115-132.

Odrazu francúzsky prezident urobí vyhlásenie, ktoré šokuje Európu. Uzatvára hranice. Nijaké lety z Indie, Pakistanu, alebo z iných krajín, kde sa choroba vyskytla. V ten večer pred spaním pozeráš správy. Sánka ti klesne v údive, keď prekladajú z francúzštiny slová plačúcej ženy: jej muž umiera v parížskej nemocnici na záhadnú chrípku. Prišlo to už do Európy. Vypukla panika. Veľká Británia zatvára hranice, ale už je neskoro. Aj prezident Spojených štátov vydá vyhlásenie: "Vzhľadom na zachovanie národnej bezpečnosti, všetky lety z Európy, Ázie a späť sú zrušené. Ak sú vaši drahí v zámorí, je mi to ľúto. Nemôžu sa vrátiť, kým na chorobu nenájdeme liek."

O štyri dni je ľudstvo pohrúžené do neuveriteľného strachu. Ľudia predávajú malé masky na tvár. Hovoria: "Čo keď to príde k nám?" Kazatelia v kostoloch hovoria: "Je to rana od Boha." V nedeľu si na omši. Niekto pribehne z parkoviska a volá: "Zapnite rádio, zapnite rádio!" A keď kostol počúva malý tranzistor postavený pred mikrofónom, ozýva sa správa: "Dve ženy ležia v nemocnici v našom meste a umierajú na tú záhadnú chrípku."

V priebehu niekoľkých hodín sa zdá, že to zaplavuje celú krajinu. Ľudia pracujú bez oddychu v snahe nájsť protilátku. Nič ale nezaberá. Poľsko, Maďarsko, Nemecko, Ukrajina, Rusko. Choroba nepozná hranice.

A potom sa odrazu rozšíri tá správa. Rozlúštili kód. Existuje liečba. Možno vyrobiť protilátku. Treba k tomu krv niekoho, kto nebol nakazený. Celou Európou všetkými spôsobmi sa šíri núdzová prosba ku každému, aby urobil jednoduchú vec: Zájdite do miestnej nemocnice na kontrolu krvi. To je všetko, čo od vás žiadame.

Keď ty a tvoja rodina prichádza neskoro večer do nemocnice, je tam už dlhý rad. Sestry a lekári vychádzajú, pichajú do prstov, odoberajú krv a nalepujú štítky. Tvoja žena a deti sú tam tiež, berú im krv, a potom hovoria: "Počkajte vonku. Keď oznámime vaše mená, tak môžete ísť domov." Postávaš so svojimi blízkymi, vystrašený, čuduješ sa, čo sa to deje a či je to už koniec sveta.

Odrazu z nemocnice pribehne mladý muž a kričí. Volá nejaké meno a máva papierom. Čo? Volá to meno ešte raz! A tvoj syn ťa potiahne za kabát a hovorí: "Ocko, to som ja." Skôr, ako si to uvedomíš, schytia tvojho chlapca. "Počkajte chvíľku. Prestaňte!" A potom hovoria: "Je to v poriadku, jeho krv je čistá. Jeho krv je stopercentná. Má tú správnu krvnú skupinu."

O päť minút neskôr, vychádzajú lekári a sestry, plačú a objímajú sa - niektorí sa dokonca smejú. Je to prvý krát po týždni, že niekoho vidíš smiať sa. Jeden starý lekár prichádza k tebe a hovorí: "Ďakujeme, pane. Váš syn má bezchybnú krv. Je čistá, rýdza a my môžeme vyrobiť liek." Keď sa tieto slová rozšíria dookola po preplnenom parkovisku, ľudia kričia, modlia sa, smejú a plačú.

Potom však ten sivovlasý lekár odtiahne teba a tvoju ženu bokom a hovorí: "Môžete na chvíľočku? Nemysleli sme si, že darca bude taký malý a my potrebujeme... potrebujeme podpísať prehlásenie o súhlase." A v tej chvíli starému lekárovi mizne úsmev a hovorí: "Nemysleli sme si, že by to mohlo byť malé dieťa. Neboli sme pripravení. Potrebujeme ju všetku!"

„Ale..." nerozumieš. "Hovoríme o celom svete. Prosím, podpíšte. My - my ju potrebujeme všetku!" "A nemôžete mu dať transfúziu?" "Ak by sme mali čistú krv, mohli by sme. Môžete podpísať? Chcete podpísať?" V nemom tichu to urobíš. Potom oni povedia: "Chcete byť s ním ešte chvíľku, kým začneme?"

Dokážeš sa vrátiť? Dokážeš sa vrátiť do miestnosti, kde syn sedí pri stole a pýta sa: "Ocko, čo sa deje?" Dokážeš ho vziať za ruku a povedať: "Synček môj, ty vieš, že ťa mám rád a nikdy by som nedopustil, aby sa ti stalo niečo, ak by to nemuselo byť. Rozumieš?" A keď sa ten starý lekár vráti a povie: "Je mi to ľúto, ale musíme už začať. Ľudia na celom svete umierajú", dokážeš odísť? Dokážeš vyjsť von, zatiaľ čo on volá: "Otecko? Otecko? Prečo si ma opustil?"

A na ďalší týždeň je slávnosť na počesť tvojho syna. Niekto pritom spí a iní ani neprídu, lebo idú k vode a iní prídu s okázalým úsmevom a len predstierajú, že ich to zaujíma. Nevyskočíš a nepovieš: "Môj syn zomrel pre teba! Nezaujíma ťa to?"

To chce Boh povedať: "Môj syn zomrel pre teba! Vieš, ako veľmi sa ma to dotýka?"[217]

Bože, Otče, keby sme to videli tvojimi očami, tak nám to zlomí srdce. Pomôž nám, aby sme začali chápať tvoju veľkú lásku k nám.

2.6 Vzaté z Božieho a vložené do nás

Jn 20,19–23 Ako mňa poslal Otec, tak ja posielam vás
Zoslanie Ducha Svätého: Boží bozk

Vtipne sa hovorí o manželovi, ktorý nemal harmonickú domácnosť, že sa prišiel poradiť k rabínovi. „Iba sa hádame, žena mi nadáva, že nemáme peniaze, ustavične sú u nás prieky. Je to hotové peklo!“ Rabín mu poradil: „Vezmi tabuľku a napíš: To sa môže zmeniť! - a zaves v kuchyni.“ Vždy, keď sa na tabuľku pozrel, čosi sa stalo. O mesiac znovu prišiel k rabínovi a hovorí: „To je zázrak. U nás sa všetko zmenilo. Tvoja tabuľka - to sa môže zmeniť - spôsobila prevrat. U nás je veselo, dobrá nálada, rád sa vraciam domov.“ Vtedy mu rabín povedal: „Tú tabuľku tam nechaj!“

Kuchyňa bola stále tá istá, ľudia tí istí, šaty tiež, jedlo na stole bolo to isté a predsa bolo všetko ináč. Iná bola nálada, radosť, úsmev na tvári. Predtým jeden na druhého zazerali, „štekali“ po sebe, boli nespokojní, nežičliví. Potom nastúpilo porozumenie a vnímavosť. Podstatný je totiž postoj, ktorý je v duchu, v atmosfére. Ak sa má dosiahnuť zmena, treba ju robiť zvnútra.

Nie náhodou pred dvetisíc rokmi povedal Ježiš z Nazareta po zmŕtvychvstaní učeníkom vetu: „Prijmite Ducha Svätého!“ (Jn 20, 22). To znamená: prijmite silu, ktorá pôsobí zvnútra. Ona mení pohľad aj postoje: od sebectva k láske, od povrchnosti k hlbokému poznaniu, od plytkosti k zmyslu života, od ľahostajnosti k zrelosti.

Duch Boží je silou, ktorá pretvára človeka zvnútra a hoci nepatrí do hmotného zmyslového sveta je veľmi dôležitá. Peter, Jakub, Ján, Ondrej a ostatní, s Ježišom chodili, jedli, dotýkali sa ho, keď niečo rozprával, žasli nad jeho múdrosťou, videli, ako sa správa k chudobným i bohatým. Keď však zostali bez neho, hodnotili, rozmýšľali, ale ich poznanie o ňom bolo chaotické. Hoci s ním chodili a žili, ešte neboli veriaci v pravom zmysle slova. Verili po židovsky a nie po „kristovsky.“

Potom nastalo zoslanie Ducha Svätého. Z hľadajúcich a pochybujúcich apoštolov sa stali kazatelia. Nepremenili sa vlastným uvažovaním, ani tým, že urobili nejaké skúšky, či zvýšili si kvalifikáciu. Nestali sa novými skúmaním pravdy. Ale stali sa ohlasovateľmi preto, lebo v nich účinkoval Duch Svätý, podľa Ježišovho prísľubu: „On ma oslávi, lebo z môjho vezme a zvestuje vám“ (Jn 16, 14).

Toto je podstatné: z Božieho, Kristovho Ducha bolo vložené do Petra, preto mohol hovoriť o Ježišovi. Vlastne nehovoril o Ježišovi, ale zo spojenia s Ježišom. Tritisíc ľudí sa dalo pokrstiť, pretože niečo z Ježiša bolo vzaté a odovzdané do Petra. Peter sa stal veriacim: začal žiť ináč, lebo jeho duch bol pretvorený, postoje a nazeranie sa zmenili.

Hudbe môže rozumieť ten, v kom hudba je. V kom hudobná kapacita nie je, darmo počúva, nič ho neoslovuje. Ale v kom je hudba, toho očarí, keď spieva Bocelli. V kom je láska, ten rozumie, čo znamená milovať. V kom láska nie je, ten sa bude dívať a neporozumie. Augustín (354-430) hovorí, že ducha môže vidieť ten, kto ducha má. Vychádza z Plotinovej vety, ktorého veľmi obdivoval Goethe: „Keby oko nebolo slnečné, nemohlo by rozpoznať slnko.“ Už Plotinus (205-270) povedal: keby si nemal orgán v sebe, nemohol by si vidieť svetlo.

---

[217] Preložil L.Bebjak, ml. Kanada, 30. jún 2002. http://groups.msn.com/BebjakArrows/

Čiže nielen preto vidíš, že je slnko, ale preto, lebo v tebe je oko, orgán, ktorým to dokážeš. Podobne: pretože niečo z Božieho Krista je vzaté a dané do človeka, preto má človek vieru. Toto je Duch Svätý, Duch Boží, v ktorého veríme a ktorého vyznávame.

Čo spôsobuje, že v nedeľu ideme na svätú omšu, do zhromaždenia veriacich? Kto je hýbateľ? Čo je pohnútkou? Niekto by mohol povedať: chodil starý otec, môj otec, chodím aj ja. Chodila babka, moja mama, i ja chodím do kostola - z tradície, zo zvyku. Deti by mohli povedať: otec zavelil, že sa ide do kostola, a museli sme ísť – teda z poslušnosti. Niektorí by mohli povedať, že treba aj odpočinúť, veď celý týždeň sme prepracovaní – relax. Ďalší môže povedať: mám problém so zdravím, so vzťahmi, potrebujem si vyprosiť niečo, preto som v kostole.

Všetky odpovede sú racionálne. Ale to, čo nami pohlo doma, aby sme išli do kostola, sa volá Duch Svätý. Keby sme nemali v sebe Ducha Božieho, Ducha Svätého, tak ideme inam. Keby bol v nás iba duch športu, tak by sme sa otočili a išli na ihrisko. Keby bol v nás iba duch vlastníctva, tak by sme išli do Tesca niečo kúpiť. Ale v nás je Duch Svätý a ten Duch Boží nás poháňa konať dobro, byť milosrdnými, ísť na omšu, pomodliť sa. To je popud, ktorý pochádza z Boha.

Táto pravda má svoje dôsledky pre náš každodenný život. Keď sa máme modliť, v tej chvíli z Božieho je vzaté a do nás vložené, sme obdarovaní pokojom a radosťou. Keď máme čítať Písmo Sväté, v tej chvíli z Božieho je vzaté a do nás vložené: sme múdrejší a silnejší. Každá služba, ktorú konáme, práca, ktorá je naším povolaním, sa môže stať požehnaním, lebo Kristova veta „z môjho vezme a zvestuje vám“, to je Duch Svätý. Schopnosť darovať sa potom pomáha rozvíjať svet.

Ilustráciou tejto pravdy sú hudobní skladatelia. Keď mal Andor Foldes šestnásť rokov, bol šikovným klaviristom, hoci v dospievaní prežíval krízu. Osobné boje tohto mladého muža vrcholili, keď do Budapešti prišiel slávny klavirista tých čias, Emil von Sauer. Bol známy nielen nadaním a zručnosťou, ale aj tým, že bol posledným žijúcim žiakom veľkého Francza Liszta. Sauer požiadal Foldesa, aby mu niečo zahral. Šestnásťročný hral bravúrne jednu z najťažších skladieb od Bacha, neskôr od Beethovena a Schumana. Keď skončil, Sauer prišiel k nemu a pobozkal ho na čelo: „Syn môj, keď som bol v tvojom veku, bol som žiakom Francza Liszta. Po prvej hodine ma pobozkal na čelo a povedal mi: Pamätaj na tento bozk! Je od Beethovena, ktorý mi ho dal, keď počul, ako hrám. Celé roky čakám, komu by som mohol odovzdať toto sväté dedičstvo. Teraz cítim, že patrí tebe!“[218]

Vonkajším znakom, objatím, pobozkaním, dal starší umelec najavo mladšiemu: máš v sebe talent, rozvíjaj ho! Pred dvetisíc rokmi sa Ježiš dotýkal učeníkov, objímal ich. Oni získali „Boží bozk“, lebo mali v sebe Ducha Božieho. V jeho sile potom účinkovali.

Pre každého platí toto povzbudenie: slovo Písma a Eucharistia je Boží bozk nášmu životu. Je nám odovzdané niečo, o čom by Ježiš mohol povedať: Viem, že to, čo zo mňa bolo vzaté a tebe odovzdané, budeš dobre rozvíjať a že to poslúži k tomu, aby vo svete bolo krajšie skrz teba!

2.7 Cesta Boh – človek: svadba

Mk 2, 18-22 Ženích je s nimi
Ôsma nedeľa cez rok B: mám ťa rád aj bez teba

Do klenotníctva prišla pani v stredných rokoch. Keďže sa nedávno rozviedla, priniesla snubný prsteň a žiadala klenotníka, aby ho prerobil na pár náušníc. Na prsteni bolo vyryté: „Si moja veľká láska.“ Chcela, aby na jednej náušnici zostali slová „si moja“ a na druhej „veľká

[218] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 30.

láska.“ Na klenotníkovu otázku, prečo, odpovedala: „Aby som si navždy zapamätala, že keď mi nabudúce niekto povie podobné slová, mám ich pustiť jedným uchom dnu a druhým von.“[219]

Tento príbeh je ironický a zároveň smutný, lebo vyjadruje pocit ženy, ktorá snívala o šťastí a láske, ale dočkala sa sklamania. Nevydarilo sa jej manželstvo. Hoci pani prestala veriť v lásku, neznamená to, že láska neexistuje. Práve naopak, je to negatívny dôkaz lásky, ktorú prežívala a stále po nej túžila. Vždy existujú dve skupiny ľudí: do prvej patria tí, ktorým sa manželstvo vydarilo a druhú tvoria rozvedení.

Podobne, ako v manželskom spoločenstve, tak aj vo viere a náboženstve existujú dve skupiny. Ľudia, pre ktorých viera znamená puto s Bohom, podobné manželskému vzťahu lásky, zamilovanosti. Druhú tvoria „rozvedení“ s Bohom, ktorí jedným uchom počúvajú o náboženstve, a druhým to púšťajú von.

Takéto delenie nie je len dnes. Aj Ježišových súčasníkov by sme mohli rozdeliť na tých, ktorí sa usilovali o hlbšie prežívanie viery a iných, ktorí brali náboženstvo len povrchne. Ježiš sa usiloval, aby sa vzťah človeka s Bohom podobal vydarenému manželstvu a aby motívom jeho konania bola láska a nie iba súbor pravidiel.

Keď sa ho farizeji pýtali: „Prečo sa Jánovi učeníci a učeníci farizejov postia, a tvoji učeníci sa nepostia?“, odpovedal im: „Vari sa môžu svadobní hostia postiť, kým je ženích s nimi?“ (Mk 2, 18-22). Tým im chcel povedať, že Božia cesta k človeku je „svadba“, zatiaľ čo cesta človeka k Bohu je „pôst“.

V Kristových časoch bol pôst spoločenským úkonom na vyjadrenie pokánia. Ľudia verili, že na základe pôstu im Boh odpustí hriechy (porov. Jon 3, 4-9). Pôst bol namáhavým cvičením, ktorým si človek razil cestu k dokonalosti. Ježiš túto cestu smerom k Bohu nepopiera, ale vyzdvihuje lásku a svadbu. Čo je sympatickejšie: pôst alebo svadba?

Ježiš sa sám prirovnal k ženíchovi. Z hebrejských a gréckych originálnych textov môžeme porozumieť Ježišovmu vyjadreniu myšlienky: „kým je ženích (*gr.nymfios*) s nimi.“ Claude Tresmontant píše: „*Nymfios* je po hebrejsky *chatan.* Spomína sa vo Veľpiesni, u Jána Krstiteľa, apoštola Pavla aj autora Apokalypsy. Ježiš, ktorý tento výraz vzťahuje na seba samého, veľmi dobre vedel, že mu jeho okolie bude rozumieť. *Chatan*, ktorý prichádza a ktorý prišiel, je ten, ktorého *meno je voňavka - ako rozlievajúci sa olej* (Vľp 1, 3), a ktorý prijal *pomazanie svätým olejom* (porov. Sk, 4, 27; 10, 38). Pomazaný, *christos* a *chatan*, čiže ten, ktorý sa žení, označuje tú istú osobu miláčika, ktorý prichádza a ktorý prišiel.“[220]

Tak, ako sa na svadbe mladí ľudia na seba zaľúbene pozerajú, tak zaľúbene sa na človeka díva Boh. „Ty si môj milovaný syn“ (porov. Mk 9, 7) – to je svadobný vzťah Boha k človeku. Ježišovo posolstvo hovorí: Boh je na strane ľudí, „ženích je s nimi“ (Mk 2, 20). To znamená, že Boh v Ježišovi každého ľúbi ako ženích nevestu, sníva o človeku ako o miláčikovi.

Tu je namieste otázka: je aj Boh miláčikom pre človeka? Ideme do kostola tak radi ako mladí ľudia na diskotéku? Modlíme sa tak radi ako si mladí „hrkútajú“? Je pre kresťanov motívom konania láska, alebo platí, že „jedným uchom dnu a druhým von?“

Rozpráva pani Alica, ktorá svojmu štvorročnému synovi Patrikovi nevedela vysvetliť dedkovu smrť. Totiž medzi dedkom a Patrikom sa vytvorilo výnimočné puto, lebo ho od detstva držal za ruku, učil sa s ním prvé kroky a aj v posledných dňoch sa dokázal dlhé hodiny hrať s chlapcom na schovávačku, ktorá končila pevným deduškovým objatím. Po pohrebe Patrik nedokázal hovoriť o ničom inom, len o tom, že dedovo srdiečko sa unavilo a prestalo pracovať. Vypytoval sa: „Ako hodiny v dedovej izbe?“ Staršia sestra mu prezradila, že deduško sa už nikdy nevráti.

Keď raz hrali pri stole Človeče, nehnevaj sa, Patrik sa opýtal: „Uvidím niekedy večnosť ako dedo?“ Mama mu so slzami v očiach vysvetľovala, že áno, že sa s deduškom raz stretnú,

---

[219] CHRISTENSENOVÁ, S.: Písala som. In: *Výber. Reader´s Digest,* marec 2003, str. 65.
[220] TRESMONTANT, Claude.: *Hebrejský Kristus.* Košice : Knižná dielňa Timotej, 1996, s. 114.

ale to ešte potrvá veľmi dlho. A on na to: „Ale ja nechcem, aby dedo bol v nebíčku! Ja chcem, aby bol tu a hneď."

Snažila sa mu pripomenúť, ako ho mal dedko rád, ako sa spolu hrávali, koľko božtekov si spolu dali. Patrik sa usmial a povedal: „Pamätám si." „No vidíš", pokračovala mama, „aj ja si dedove bozky stále pamätám. Ba počujem aj jeho hlas. To preto, že dedko nám dával svoju lásku a tá s nami zostala a hreje nás rovnako, ako teba hreje počas chladnej noci perinka." „Ale ja ho chcem cítiť hneď tu", povedal Patrik.

Matka vysvetľovala: „Keď budeš jazdiť pred domom na trojkolke, postavím sa do dverí, zamávam ti a zavolám: Patrik mám ťa rada! Ty ma začuješ a skríkneš: aj ja ťa mám rád! Potom zájdeš za roh, kde rastie velikánsky strom, už ťa neuvidím, no aj tam môžem hovoriť: Patrik, mám ťa rada! Nebudeš ma počuť, no celý ten čas vieš, že ťa mám rada. A môžem to opakovať i v kuchyni pri umývaní riadu, kde tiež nepočuješ, ale vieš to, pretože si ma to počul povedať už veľa krát. Mám ťa rada, i keď ma práve nevidíš a nepočuješ. A keď ty pri šliapaní na trojkolke zašepkáš: mami, mám ťa rád, ja pocítim tvoju lásku, i keď to nebudem počuť. Je všade okolo mňa. A tak je i deduškova láska stále s nami, pretože tá nezmizla ani po tom, čo sa mu zastavilo srdiečko. Deduška už nepočujeme, no stále cítime, ako nás má rád."

„Raz nás prišla navštíviť babička," píše pani Alica, „vzala malého do náručia a nedokázala potlačiť slzy. Patrik sa pýta: „Babi, prečo plačeš?" Babka odvetila, že jej bolo veľmi smutno a chlapec ju na to potešil: „Babi, tak si pamätaj, že ťa mám rád i bez teba!"

„Čo tým myslí?" začudovala sa babička, lámala si hlavu, a potom jej mama vysvetlila, ako to chlapec pochopil - i keď ju nevidí, má ju rád. Od tých čias babička končila listy a telefonáty vetou: „Pamätaj si, že ťa mám rada i bez teba." Táto veta sa stala heslom pri rozlúčkach všetkých členov rodiny.

Toto je aj Boží pohľad na človeka: Mám ťa rád, ty moje ľudské dieťa, i bez teba, i vtedy, keď robíš skutky, ktorými sa obraciaš proti mne, i vtedy, keď sa odvraciaš chrbtom, i vtedy, keď sa skrývaš predo mnou. Stále budem pre teba tým, čím je ženích pre nevestu. Svadba – oslava lásky - bude trvalým symbolom môjho vzťahu k tebe.

2.8 Kráľovstvo dobra a lásky

Jn 18,33b-37 Sám hovoríš, že som kráľ
Tridsiata štvrtá nedeľa - Krista Kráľa B: Láska a pravda kraľuje

Turista, prechádzajúc uličkami mesta, sa pýta: „Narodil sa vo vašom meste nejaký veľký človek?" A domáci odpovedá: „Pokiaľ ja viem, ani nie. U nás sa rodia iba malé deti."[221]

Kto je v živote veľký? Kto je kráľ a kto poddaný? Ten, kto má úspech, o kom sa hovorí v televízii, kto má pekný dom, alebo peniaze, kto sa preslávil v maliarstve, v herectve, v športe - toho považujeme za veľkého, za kráľa v svojom odbore. Malý v tomto zmysle je človek každodenne pracujúci, trápiaci sa od výplaty k výplate, o ktorom sa v médiách nehovorí. Očami Božej optiky to môže byť naopak: malý môže byť veľkým a veľký malým.

Z historického hľadiska bol Pilát veľkým, dôležitým človekom a Ježiš odsúdeným rebelom. Lenže z hľadiska večnosti si vymenili úlohy: veľký sa stal malým a malý sa stal Nekonečným. Zo žalobcov a sudcov sa stali obžalovaní a súdení. A obžalovaný Ježiš sa stáva Sudcom a zvrchovaným Pánom sveta, svedkom pravdy. Pred Pilátom mohol mlčať a ignorovať rozhovor, lebo sa opieral o istotu, že tento proces je v Božej réžii. Pilát a jeho asistenti sa dobrovoľne stali nedobrovoľnými nástrojmi Božej múdrosti a Prozreteľnosti. Veľký Pilát sa stal bezvýznamným a malým, odsúdený Ježiš sa stal veľkým a historicky neprekonateľným.

Na slávnosť Krista Kráľa si pripomíname paradoxy, zaznamenané Jánom v Evanjeliu. Pilát kladie otázku: „Si židovský kráľ?" (Jn 18, 33) - pretože Židia vydali Ježiša ako rebelanta, nespokojného so spoločenským poriadkom pod vládou Ríma, teda ako politického mesiáša. Na

[221] ROZEHNALOVÁ, M.: Turista. In: *Výber Reader´s Digest,* október 2006, str. 14.

to Ježiš odpovedá: „Hovoríš to sám od seba, alebo ti to iní povedali o mne?“ (Jn 18, 34). Pilát pokračuje: „Vari som ja Žid? Tvoj národ a veľkňazi mi ťa vydali. Čo si vykonal?“ (Jn 18, 35). Keby Ježiš odpovedal: „Áno, som kráľ“ - bola by to odpoveď zavádzajúca, lebo byť pozemským kráľom Ježiš nikdy v úmysle nemal. Hovorí o kráľovstve v inom zmysle, čomu Pilát nerozumie.

Pilát je reprezentantom pozemského kráľovstva, ktoré má svoje pravidlá: zákon moci, násilia, daňový zákon, útlak, panovanie, armáda, administratívni pracovníci, ohraničené územie, polícia a všetko, čo k tomu patrí.

Ježiš však chcel ukázať, že jeho moc je Božského pôvodu a zmyslom jeho života je „vydať svedectvo o pravde“ (Jn 18, 37), čiže ukázať vo svete moc Božej prítomnosti ako milosrdnej lásky. Jasne povedal: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta“ (Jn 18, 36), čiže netreba ho chápať v svetskom zmysle, ale v duchovnom. Z toho ale nevyplýva, že ho tento svet nezaujíma, veď Ježišovým cieľom bolo pretvoriť štruktúry tohto sveta duchom pravdy, lásky a služby. To, že jeho kráľovstvo nie je stadiaľto, ešte neznamená, že sa tohto sveta nedotýka. Len jeho cieľom je niečo iné.

Aké je teda Ježišovo kráľovstvo, aké sú jeho pravidlá, kritériá a aký je jeho cieľ? Ježiš prišiel vydať svedectvo o tom, že sila Božej lásky je väčšia ako sila zloby, že nádej, ktorú vložil do človeka, je väčšia ako pesimizmus, že kráľovstvo dobra je silnejšie, hoci sa niekedy zdá, že víťazí zlo.

Predstavme si malého chlapca, ktorý sa modlí každý deň Otče náš, a v ňom vetu: „Príď, kráľovstvo tvoje!“ (Mt 6, 10). Raz sa zastavil a rozmýšľal nad touto vetou. „Mami, čo znamená príď tvoje kráľovstvo? Kedy príde jeho kráľovstvo?“ Mama si sadla k nemu na postieľku, otvorila Bibliu a začala rozprávať: „Kráľovstvo Božie je vo vás“ (Lk 17, 21). Ale ako tomu mal malý chlapec rozumieť? Preto mama otočila múdru knihu na inú stranu a číta: „S kráľovstvom Božím je to ako so semienkom, ktoré vložíme do pôdy. Či človek spí, alebo bdie, ono rastie a vyrastie z neho veľký strom, na ktorom môžu sedieť vtáci“ (porov. Mt 13, 31-32). A mama začala vysvetľovať ďalej: „Tak, ako je veľká prírodná sila rastu, tak je v tomto svete obdivuhodná sila dobra a lásky. Každý tvoj skutok, úsmev, dobré slovo, je veľká sila dobra, ktorá sa rozmáha v tomto svete. Dobro má silu. To je Božia prítomnosť v tomto svete, to je kráľovstvo Boha. Toto dobro je v tebe!“ Celkom ináč sa chlapec modlil, keď pochopil, čo znamená: príď tvoje kráľovstvo do môjho života. Porozumel, že nejde o svetské kráľovstvo, o moc a inštitúcie, ale o kráľovstvo lásky a pokoja v srdci človeka.

Na sviatok Krista Kráľa si môžeme s hrdosťou uvedomiť, že to nie je len Ježišov sviatok, ale sviatok každého z nás. Keďže sme pokrstení, máme účasť na veľkej múdrosti Božej, sme kráľovskí synovia, kráľovské dcéry. Ako existuje obdivuhodná sila rastu v prírode, tak v nás existuje sila dobra a lásky. Tento proces je nezastaviteľný. Duch Boží v nás účinkuje napriek chybám, hriechom a pocitom nedostatočnosti. Môžeme vydávať svedectvo o pravde, že dobro a láska sú silnejšie ako zlo a nespravodlivosť. Boh svojou prítomnosťou vo svete je ako semienko v pôde a my máme účasť na tomto „dobrodružstve Božom“.

Novinár robil interview s Hanou Hegerovou, veľkou speváckou hviezdou v Čechách i na Slovensku. Jej vystúpenia sú však nielen o vynikajúcej hudbe a textoch, skvelých muzikantoch, neopakovateľnom hlase, ale o takpovediac nevyčerpateľnej energii a láske. Novinár sa pýta: „Nemáte niekedy chuť pred vystúpením vyjednávať s Bohom?“ A ona hovorí: „No, niekedy mám také kšefty s Pánom Ježišom, aj som raz povedala, že keby som ešte toho 20. októbra v Národnom divadle zvládla to, čo mám, už ďalej ho nebudem obťažovať. Už totiž nemám v úmysle púšťať sa do veľkých a stresových projektov.“

Novinár sa pýtal ďalej: „Máte niekedy tendenciu byť sentimentálna?“ A ona hovorí: „Na narodeniny a na Silvestra, vtedy obyčajne človek sumarizuje. Na narodeniny stále koncertujem, a keďže sa sústredím na predstavenie, nemám čas zaoberať sa sama sebou. A na

Silvestra chodím s príjemnou skupinou ľudí na peší výlet do okolia Prahy. Je to veselé aj namáhavé, a keď sa vrátim unavená domov, prespím aj polnoc.“

Potom sa jej novinár pýtal, či verí horoskopom. „Prečítam si ich, ale našťastie, vždy po čase zabudnem, čo tam píšu.“ Pri tom vyslovila peknú poznámku: „V našom tele je podľa medicíny šesťdesiat percent vody. A keď si predstavíme, aký veľký je príliv a odliv pri mori, spôsobený mesiacom, tak si predstavte, čo ten mesiac musí urobiť s naším telíčkom, keď dokáže pohnúť takou veľkou vodou, ako je oceán. To musí určite mať na nás nejaký vplyv.“

Posledná otázka znela: „Pred čím máte najväčšiu úctu?“ Hana Hegerová odpovedala: „Ak je niečo Božie, pred tým mám úctu. Ak má napríklad človek obrovský talent - toto je Božie. A ešte pred životom v najširšom zmysle slova. A pred poznaním. Keď niekto niečo vie a dobre to uvarí, alebo vie urobiť dobrú stoličku, to všetko vo mne vzbudzuje veľký rešpekt.“[222]

Vyjadrenia Hany Hegerovej sa dajú zhrnúť do jednej vety: je tu toho veľa Božieho. Je tu kráľovstvo dobra a lásky, ktoré je Božie. Sviatok Krista Kráľa je v tomto zmysle pre nás veľkým vyznačením: nie sme nuly, ale synovia a dcéry iného kráľovstva. Môžeme vydávať svedectvo o pravde, že Božia múdrosť a láska sú mocnejšie než všetko ostatné v tomto svete.

[222] Porov. TOMÁSCHOVÁ, A.: Hana Hegerová nerada rekapituluje. In: http://korzar.sme.sk/c/4602473/html 26.09.2003.

3 VIERA - KULTÚRA DUŠE

3.1 Vyšvihni sa na hrazdu srdcom

Mk 1, 14-20 Kajajte sa a verte evanjeliu
Tretia cezročná nedeľa B: viera a pozitívne myslenie

Inštruktor teoreticky vysvetlil študentom cvik na hrazde a predviedol ho aj prakticky. Potom ich vyzval k cvičeniu. Jeden zo študentov dostal strach a stuhli mu svaly. V duchu si predstavoval, ako padá na zem a zakoktal: „Ja to nedokážem.“ Inštruktor mu položil ruku na plece a povedal: „Vyšvihni sa na hrazdu svojím srdcom, telo ho bude nasledovať!“

Kto pošle na hrazdu najprv svoje vnútorné presvedčenie, chuť a nadšenie, tomu telo vykoná všetko ostatné. Ale kto sám sebe hovorí: mám strach, bojím sa, nedokážem to - blokuje svoje nadšenie a nikdy na hrazdu nevyskočí.

Dokázať premety na hrazde (vzhľadom na vek a váhu) nemusí každý človek. Ale každý sa potrebuje odlepiť od sebectva a vyšvihnúť sa k životu v láske; odlepiť sa od smútku a vyšvihnúť sa k životu v radosti; oslobodiť sa od choroby a vyšvihnúť sa k zdraviu; zabudnúť na pominuteľnosť a vyšvihnúť sa k pravde o večnom živote. Preto je inštruktorova rada užitočná i pre nás. Tento proces v našom živote vyžaduje postoj, ktorý by sme mohli nazvať: „Uver tomu!“

Svojho času Ježiš z Nazareta prechádzal Galileou a hlásal: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte evanjeliu“ (Mk 1, 15). Grécke slovo „euanghelion“ znamená dobrú zvesť o tom, že sme Bohom milovaní. Ježiš vyzýval: uverte tomu, že Boh má o vás záujem a želá si, aby ste boli v živote šťastní! Vyšvihnite sa svojou túžbou k tejto pravde. Uvidíte, ako ináč sa vám bude žiť.

K tejto viere Ježiš pozýval i svojich súčasníkov. Keď Šimon Peter, Ondrej a Ján zanechali siete a šli za ním, museli odhaliť niečo, čo ich oslovilo. Zbadali, že Ježiš pozýva k hodnote, ku ktorej iní nevolali. Preto boli schopní nechať všetko a ísť za Ježišom.

Stále je to tak. Sú ľudia, ktorí budú rozprávať, že život je slzavé údolie, každodenné utrpenie a oni sú slabí a hriešni. To ich blokuje a stagnujú. A sú iní, ako Ježiš z Nazareta, ktorý pôsobí ako najlepší inštruktor: odlep sa od prízemnosti a vyšvihni k inej skutočnosti. Ver, že si Bohom milovaný a máš celovečnú perspektívu.

Dokazuje to aj jeho slovo „Kajajte sa“ (Mk 1, 15), po grécky metanoia. Znamená zmenu zmýšľania, obrátenie, nahradenie negatívnych myšlienok úzkosti, strachu (ja to nedokážem, som slabý, ja som hriešnik, stále padám) myšlienkami viery a nádeje v odpustenie. V morálnom zmysle slova ide o obrátenie sa od zlých skutkov k životu v čnosti.

Z toho vyplýva, že všetky náboženské skutočnosti, medzi ktoré patrí modlitba, svätá omša, čítanie Písma, by sme mali chápať ako prostriedok, ktorý nám pomáha vyšvihnúť sa spirituálne. Telo sa cvičí na hrazde. Duch sa cvičí tým, že si opakujeme pekné myšlienky z Písma. Napríklad: Pavol píše v liste Efezanom: „Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje!“ Alebo Ježiš povedal: „Tvoja viera ťa uzdravila!“ (Mt 9, 22; Mk 5, 34; Lk 8, 48).

Každé ráno by mal človek povedať: Bože, verím ti! Viem, že aj dnešný deň s tvojou pomocou zvládnem! Verím, že môj život je v tvojich rukách. Takýto postoj postupne pretvára naše myslenie i celý život.

Norman Vincent Peale píše o riaditeľovi podniku na výrobu chladničiek, ktorý mal asi štyridsať tisíc zamestnancov. Hoci bol riaditeľom, raz v týždni sa stretával so skupinkou ľudí na biblickej hodine, lectio divina. Nehanbil sa mať Písmo Sväté aj v kancelárii. Keď ho vymenovali za generálneho riaditeľa, niektorí posmešne poznamenali: Odteraz už budeme chodiť do roboty s Bibliou v taške!

Zavolal si svojich spolupracovníkov a povedal im: „Počúvam, že rozprávate, že budete musieť chodiť do roboty s Bibliou v taške.“ „My sme to tak nemysleli“, vyhovárali sa rozpačito.

„Ale ja som za to, aby ste nosili Bibliu. Nie však v taške, ale v srdci! Verte mi, že budeme lepšie spolupracovať."

Posadil ich a začal rozprávať jednu udalosť zo svojho života. „Bolel vás niekedy prst na nohe?" Divili sa, prečo sa to pýta. „Mňa začal veľmi bolieť, a preto som šiel k lekárovi. Lenže ten nič nenašiel. Povedal, že je všetko v poriadku. Prst však bolel ďalej. Kúpil som si knihu o anatómii. Čítal som o prstoch a zistil som, že je to jeden zväzok kostí, svalov, šliach, žíl, atď. Zdalo sa mi, že by sa to malo dať opraviť.

Raz som povedal: Pane, Bože, posielam ti ten prst naspäť do tvojej továrne, kde si ho vyrobil. Vieš, Bože, ja robím chladničky. Ak je niektorá pokazená, tak tam pošleme opravára, ktorý ju dá do poriadku. Ak to nedokáže, privezie chladničku naspäť a my vieme, čo robiť, aby sme ju opravili. Bože, ty si stvoril tento prst. Tvoji opravári, doktori, nevedia čo urobiť, aby mi prst fungoval. Bože, prosím ťa, pomôž mi, nech ma prestane bolieť. Verte mi, odvtedy mám prst v poriadku.

Riaditeľ dodal: „Nebojte sa, že náboženská viera nie je v súlade s vedou. Ja som vedecky založený. Využívam vedu pre svoju prácu každý deň. Ale každý deň používam aj Písmo Sväté, lebo to veľmi pomáha. Všetko, čo je v Písme, môže pomôcť, ak v neho veríte!"[223]

Príbeh ukazuje človeka, ktorý i v ťažkej situácii vložil svoj život do Božích rúk. Vyšvihol sa so svojimi starosťami i obavami k Bohu. Poslúchol najlepšieho trénera a inštruktora.

Ďakujme za Evanjelium, ktoré - pozývajúc nás k viere - buduje nový rozmer nášho bytia.

3.2 Dom a domov

Jn 2,13–25 Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím
Tretia pôstna nedeľa: Platiť srdcom

Služba v armáde znamená aj povinnosť sťahovať sa podľa príkazu velenia. Kapitána letectva už po niekoľkých mesiacoch služby na vojenskej leteckej základni preložili na inú. Keď s ním televízia robila rozhovor, reportér sa opýtal aj jeho 5-ročnej dcérky, ako sa jej páči sťahovanie a nová škôlka. Odpovedala: „To nič nie je. My si svoj domov nosíme všade so sebou. Zakaždým iba musíme nájsť iný barák, do ktorého by sme to nasťahovali."[224]

Je veľký rozdiel medzi domovom a domom. Dom sú múry, ale domov sú vzťahy. Dom sú zariadenia, nábytok a veci potrebné k normálnemu životu, ale domov je súbor vzťahov, ktoré život rozvíjajú, istota, že druhý ma nepodrazí. Domov znamená, že rodičia sa majú radi, deti majú v nich oporu, všetci sa doň radi vracajú. Existujú perfektne vybavené domy, ale chýba im domov. Inde to môže byť naopak: byt je skromný, ale je v ňom veľa domova.

Toto rozlíšenie je pozorovateľné i v náboženskej oblasti. Existujú ľudia, ktorí majú osobný vzťah s Bohom, vieru, ktorá dodáva životu chuť. V náboženstve našli domov v Bohu, prináša im radosť do života. Ale je aj druhá skupina ľudí, pre ktorých náboženská viera je súborom povinností, modlitieb a pôstov. V náboženstve našli dom, ale nie domov.

Ježiš z Nazareta nesúhlasil s náboženstvom ako so súborom príkazov, ale staral sa, aby bolo vecou lásky, preto ostro vystupoval proti farizejom, zákonníkom, predavačom dobytka, oviec, holubov i peňazomencom v chráme. V Evanjeliu podľa Jána je správa o tom, že: „Urobil si z povrázkov bič a všetkých vyhnal z chrámu..." (Jn 2, 15).

Pred jeruzalemským chrámom bolo nádvorie so stánkami občerstvenia pre pútnikov. Nutne potrebovali kúpiť obetné zviera, aby neprišli do chrámu naprázdno. Oprávnene tam boli predavači dobytka, oviec, holubov, aj peňazomenci, pretože ľudia prichádzali z Egypta, zo Sýrie a mali iné peniaze, ako boli chrámové.

---

[223] Porov. PEALE, N.V.: *Síla pozitívního myšlení* 2. Frýdek - Místek : Alpress, s. 104.
[224] WHITTLE, A.: Služba v letectve. In : *Výber Reder´s Digest,* február 2009, str. 108.

Pre mnohých úprimne veriacich bol chrám modlitebným domovom. Ale boli aj povrchní a ľahostajní ľudia, pre ktorých chrám znamenal: priniesť obetné zviera, niečo zaplatiť a Boh je vybavený. Žiadne slovo chvály, vďaky, úprimnej modlitby. Takým Ježiš vyhnaním z chrámu chcel povedať: Naučte sa platiť láskou a nie peniazmi, lebo peniazmi sa platí na trhu, ale vy ste pred Bohom a tu sa platí srdcom!

Kde je domov, tam si ľudia za služby neplatia. Mama si nepýta desať eur za každé žehlenie, pranie, varenie a pečenie. Pýta si otec za to, že vymenil žiarovku, opravil vodovod, alebo kľučku? Keby si platili za služby, bolo by po láske, a z domova by zostal iba dom. Iba láska vytvára domov, kde sa platí srdcom.[225]

Ježišovi išlo o taký postoj k Bohu, v ktorom sa platí srdcom, vďačnosťou, chválou, úžasom za dar bytia i pozvania na celú večnosť. Nestačí navštíviť dom Boha – chrám, odbaviť určité úkony a mať pokoj, ale vytvoriť si v Bohu domov.

Ešte dôležitejšie, ako rozlišovať medzi dvoma druhmi náboženskej viery, je pochopiť úžitok, ktorý pochádza z domova s Bohom: ochrana v ťažkej životnej situácii a oslávenie vzkriesením – to je ovocie vzťahu s Bohom.

Ježiš to ukázal na svojom životnom príbehu. Vyčistením chrámu si pohneval Kajfáša a Annáša, lebo im odohnal prenajímateľov obchodných stánkov, a tým siahol na ich zisky. O pár dní stál pred nimi obžalovaný za to, že sa rúhavo vyjadril o chráme: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím“ (Jn 2, 19). Ako mohol tento súdny proces skončiť?

Okrem toho bol obžalovaný za to, že sa vydával za Božieho Syna, Mesiáša. Kajfáš a Annáš argumentovali: ak je Boží Syn, Mesiáš, prečo nespolupracuje s nami, ktorí sme postavení na Božom mieste? Ako môže byť Božím Synom, keď s nami - úradnými Božími nástupcami - nespolupracuje?

Ježiš sa nebál ani veľkňazov, ani rímskych vojakov, lebo mal domov v Bohu: Otče, ty si so mnou, môj život je v tvojich rukách. Keby neprežíval vieru ako živý a osobný vzťah, bol by sa snažil vykľučkovať z ťažkej životnej situácie. Ale mohol obstáť a zvíťaziť na kríži práve preto, že vzťah, ktorý mal k Otcovi, bol silnejší než vonkajšie štruktúry: chrámové, náboženské, spoločenské a všetky iné.

Evanjelium aj dnes pomáha odkryť základnú pravdu o ľudskom bytí, ktoré má zmysel až vtedy, keď je v nás živý vzťah k Bohu, vďaka ktorému môžeme v rozličných okolnostiach obstáť a mať dosť zdrojov a sily pre napredovanie.

Pani Terézia píše: „Starý otec zomrel, keď mal deväťdesiat rokov. Starí rodičia spolu prežili viac ako päťdesiat rokov, preto babka túto stratu ťažko znášala. Hlavný zmysel jej života bol už naplnený, a tak sa uzavrela pred svetom do smútku. Jej žiaľ pretrvával skoro päť mesiacov. Často som ju navštevovala.

Raz, keď som prišla k nej, čakala som, že ju nájdem v pre ňu typickom stave. Ale namiesto toho som ju uvidela sedieť na vozíku celú rozžiarenú. Nevedela som, čo sa stalo a ona sama začala: „Vieš, prečo som taká šťastná?“ Povedala som jej: „Som zvedavá. Prepáč, že som sa ťa na to hneď nespýtala. Povedz mi, prečo si taká šťastná?“

A starká odpovedala: „Pretože minulú noc som dostala odpoveď. Konečne som sa dozvedela, prečo Pán Boh zavolal k sebe starého otca a mňa nechal žiť tu bez neho.“ A vnučka sa pýta: „Prečo teda?“ Stíšila hlas a tichučko hovorí: „Tvoj starý otec vedel, že tajomstvom života je láska a prežil tak každý deň. To bola pravá a nezištná láska. Vedela som, že niečo také existuje, ale ja som ju naplno neprežila. Preto on musel odísť prvý a ja musím ešte zostať tu.“

Potom sa starká na chvíľu odmlčala, akoby zvažovala slová a dokončila: „Celý čas som si myslela, že som za niečo potrestaná. Ale minulú noc som zistila, že som tu zostala z Božej milosti. Nechal ma tu, aby som tiež mohla premeniť život na lásku.“ A potom ukázala prstom na nebo: „Vieš, minulú noc som videla, že tam sa to už nedá naučiť. Lásku musíš prežiť tu, na

[225] Porov. CHALUPA, J.: Homília na tretiu pôstnu nedeľu 1989. In: Archív autora.

zemi. Keď odchádzaš tam, je už príliš neskoro. Preto mi Boh daroval život ešte nejaký čas, aby som sa naučila prežiť lásku. Tu a teraz.“

Po ďalších týždňoch v nemocnici, sestrička, ktorá starkú opatrovala, povedala o nej túto vetu: „Vaša stará mama je mimoriadna žena. Je ako lúč svetla.“[226]

Obyčajne máme na geriatrii opačné skúsenosti: ľudia sklamaní, zarmútení, uzatvorení, zatrpknutí. Lenže kto objaví domov v Bohu, dostane chuť aj pre život na zemi. Aj v ťažkej životnej situácii je napojený na zdroj sily. Modlime sa za to, aby u nás doma bol aj domov.

3.3 Správna voľba

Lk 1, 26-38 Počneš a porodíš syna
Štvrtá adventná nedeľa: Panenstvo a materstvo

V televíznej hre Milionár, mohol hráč v priebehu pár minút získať tisíce alebo milióny. Správne odpovedať mohol na základe svojich vedomostí alebo tipovaním. Nesprávna voľba ho o výhru pripravila.

Nie všetky rozhodnutia v živote môžu byť založené na tipovaní. Napríklad výber školy, povolania alebo životného partnera. Vtedy musia byť rozhodnutia vedomé a uvážené. Vyžaduje to vážnosť situácie.

V tomto zmysle rozumieme Panne Márii a udalostiam z Evanjelia. Pri zvestovaní bola Márii daná ponuka stať sa Ježišovou matkou (porov. Lk 1, 26-38). Aj Mária sa musela rozhodnúť, ale nie tipovaním ako v hráč v Milionárovi. Uvedomovala si zodpovednosť za odpoveď na anjelovo zvestovanie. Výsledkom jej voľby bolo: „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38).

V tomto rozhodovaní bola Mária postavená do zložitej situácie. Z hľadiska práva (podľa Mojžišovho zákona) bola vydatá, lebo boli uzavreté rodinné dohody o manželstve. Ale z osobného hľadiska ešte nebývala so svojím manželom Jozefom. Od uzavretia rodinnej dohody neuplynul totiž ešte rok pre slávnostné uvedenie do domu ženícha.

Podľa Mojžišovho zákona (Nm 5, 11-31) „ak bola žena neverná a ak jej neveru dokázali, mala byť ukameňovaná aj so svojím spoločníkom.“[227] Mojžišov zákon nepoznal neveru muža, iba neveru ženy. Máriino rozhodnutie treba hodnotiť v týchto súvislostiach. Svojím odvážnym rozhodnutím pre Boha riskovala veľa.

Z Máriinho konania vyplývajú dve ďalšie skutočnosti: prvou je spojenie panenstva a materstva a druhou narodenie Božieho syna. Materstvo znamená hlbokú skúsenosť lásky a radosti, obáv aj bolesti. Iný stav je dievčenstvo (panenstvo). Dievča je šarmantné, usmievavé, bezstarostné a neskúsené. Každý stav má svoje bohatstvo. Tieto obdobia obyčajne nasledujú za sebou. V Márii panenstvo a materstvo je naraz v jednej osobe. Tým, že Mária hovorí „Nech sa stane tvoja vôľa“ – v situácii dievčaťa je aj materstvo a v situácii matky je všetka chuť k životu, ktoré nosí v sebe dievča. Splnilo sa Izaiášovo proroctvo: „Hľa, panna, počne a porodí syna“ (Iz 7, 14). Nemožné sa stáva možným.

Antoine de Saint Exupery povedal: „Pripravovať budúcnosť, znamená vytvárať prítomnosť.“[228] Mária si vytvára prítomnosť zjednotením sa s Božou vôľou, čím pripravila budúcnosť sebe a celému ľudstvu, lebo sa z nej narodil Kristus.

Keďže sa Mária svojím životom dáva k dispozícii, Boh robí v nej veľké veci. Ďakuje za to v chválospeve: „Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný a sväté je jeho meno“ (Lk 1, 49). Je to vždy tak: na jednej strane je Božia myšlienka (inšpirácia), ktorá je silná a dynamická a na druhej strane ľudská dispozícia. Ak sa obe spoja, vzniká zázrak a bohatstvo.

---

[226] Porov. HUNT, D. T.: Dar starej mamy. In : CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, str. 83.
[227] *Sväté písmo Starého i Nového zákona.* Poznámka k veršu Nm 5, 11-31. Trnava : SSV 2000, s. 254.
[228] EXUPERY, A.S. *Citadela.* Praha : Vyšehrad 1975.

Anjelovo zvestovanie a pozdrav „Pán s tebou“ sa vzťahuje na každého človeka. Vyjadruje pravdu, že Boh človeka pozval do tohto sveta v určitom storočí, v určitom kontexte s inými ľuďmi tým, že mu dal poslanie. Božou vôľou je, aby človek žil milujúco. K tomuto Božiemu zámeru treba zaujať postoj.

Aká je naša dispozícia a odpoveď? Ak je voľba správna, založená na uváženom rozhodovaní, potom sa stáva nemožné možným: previnenia sa odpúšťajú, nenávisť sa mení na priazeň, sebectvo na lásku, smrteľnosť sa mení na nesmrteľnosť - lebo Boh berie život človeka do svojich rúk.

Ak je voľba nesprávna, povrchná, založená na tipovaní, znamená to, že výrok „Pán s tebou“ niekto nahradí myšlienkou „peniaze s tebou“, alebo „úspech s tebou“, alebo „kariéra s tebou“. V takom prípade nie je zvolený Boh.

O správnej životnej voľbe hovorí nasledujúci príbeh. Muž nastúpil do vlaku a vybral si kupé, v ktorom sedela mladá pani so sedemročnou dcérou. Priateľsky ich pozdravil, odložil svoj kufor a otvoril si noviny. Medzitým malá neustále kládla otázky. Matka jej odpovedala celkom podrobne, zoširoka, muž sa až čudoval, že toľko odpovedá. Maličká bola, samozrejme, čím ďalej, tým viac dotieravá, otázky boli trefnejšie a týkali sa aj súkromného života matky. Dieťa je úprimné a trošku aj rozmaznané - pomyslel si muž - ale na druhej strane im začal závidieť, lebo toľko dobroprajnosti a trpezlivosti zo strany mamy bolo obdivuhodné. Kútikom oka pozeral na tú pani aj na jej dcéru a páčili sa mu.

Začal si spomínať na svoje detstvo, keď jeho mama si podobne našla čas pre neho i pre bratov, čas na hranie, rozprávanie, spoločné cestovanie a prepadol ho smútok za detstvom. Povedal si: aké to majú deti krásne.

Potom si spomenul na svoju manželku, pretože im nebolo dopriate mať vlastné deti. Hoci už vyberali meno chlapcovi, alebo dievčatku, nedožili sa toho a ona zomrela na rakovinu. Zostal sám. Ticho, iba sám pre seba za tými novinami si vzdychol a povedal meno svojej manželky.

Na to sa dievčatko obrátilo a hovorí: „Stále sa rozprávaš iba tak potichu, ujo? Ja som ti nerozumela.“ Muž sa trošku začervenal, potom sa usmial sedemročnej princeznej a vysvetľoval, že on nič nechcel povedať, že len tak to z neho vyšlo. „Ale mne môžeš povedať úplne všetko, aj mojej mamičke môžeš povedať všetko, ona je ku mne veľmi dobrá!“ Mladá pani sa rozhliadla, prehodila nohu cez nohu a povedala: „Viete, Soňa veľmi rada rozpráva, keď cestujeme. Od tej doby, čo jej zomrel ocko, by sa najradšej rozprávala so všetkými pánmi na svete“. Muž s pochopením prikývol.

Od tej chvíle im cesta ubiehala lepšie, lebo sa začali rozprávali všetci traja. Ani si nevšimli, ako čas uteká. Keď žena s dieťaťom vystupovala, odprevadil ich až k dverám vlaku. Podali si ruky a malá Soňa povedala: „Dnes mama prvýkrát nebola smutná od tej doby, čo nám zomrel ocko.“

Muž o tomto stretnutí dlho rozmýšľal. Najprv si myslel, že by mal na všetko zabudnúť, ale potom si to rozmyslel. Predsa len napísal mladej žene, Soninej mame, pretože si nenápadne prečítal na kufri jej adresu. V liste ich pozval k sebe na návštevu.[229]

Krásny príbeh správnej voľby, lebo rozhodnutie pre lásku, je vždy správnou voľbou. Dvorenie je výzvou: rozhodni sa pre mňa! Aj príbeh o zvestovaní v Nazarete je Božím dvorením človeku: rozhodni sa pre mňa, a tým sa rozhodneš pre vlastné šťastie.

Pre človeka platí jednoduchý vzorec: Božia inšpirácia plus ľudská dispozícia rovná sa zázrak, ktorý má Boh pre každého. Potom: čo je ľudsky nemožné, Bohu sa stáva možným.

3.4 Viera- zverejnenie Božej dobroty

Jn 3,14–21 Boh poslal Syna, aby sa skrze neho svet zachránil
Štvrtá pôstna nedeľa B: súd - zverejnenie zloby

[229] porov. BALLING, A.L.: *Jako by mluvil s růži.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001, s. 28

V rámci predvolebného boja sa používajú rôzne metódy, napríklad zverejnenie protivníkovej pochybnej minulosti. Každý človek je hrdý, keď sa o ňom odhalí, že je dobrý, múdry, schopný, statočný. Ak zverejníme niečie podlé skutky, je urazený. Zverejňovať, odhaľovať pravdu o druhom, je spôsob súdu. Súd zverejní o niekom, čo urobil, a ešte k tomu pridá aj trest. Keď v marci 2009 rakúsky súd odsúdil Josepha Fritza na doživotie, tým zverejnil jeho zvrátenosť voči dcére, ktorú celé roky držal v pivnici. Človek by najradšej niektoré stránky života nechal v tajnosti.

Podobná situácia je v škole pred tabuľou. Učiteľ zverejní žiakovu šikovnosť, dá mu jednotku a toto odhalenie žiaka napĺňa hrdosťou. Aj opak môže byť pravdou.[230]

Ježiš z Nazareta sa usiloval zverejniť, kým je Boh. Chcel odhaliť pravdu o Bohu. Ján to zapísal v Evanjeliu slovami: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby skrze neho svet spasil“ (Jn 3,16-17). Týmto vyhlásením Ježiš zverejnil o Bohu základnú pravdu, že je Otcom, ktorý nás má rád a urobil všetko pre našu záchranu, pre to, aby sa náš život vydaril.

Ježiš pripomína Božie konanie nielen teoreticky, ale prezentuje ho aj prakticky svojím postojom na kríži: aj keď ma zabijete, budem vás mať rád! Taký je Boh. Ak sa človek dokáže zachovať milujúco ako Ježiš, musí v ňom byť Božia sila, múdrosť, Boží duch. V úkone ukrižovania sa najviac zverejňuje, ako Boh miluje napriek tomu, že sa človek zachová neľudsky.

Na tomto mieste je vhodné pripomenúť si súvislosť so Starým zákonom. V štvrtej Mojžišovej knihe nachádzame príbeh o ceste Izraelitov od Kádeša do Zajordánska, ktorú im znepríjemňovali jedovaté hady. Mojžiš urobil medeného hada a zavesil ho na žrď. Každý, kto sa s vierou pozrel na vyzdvihnutého hada, bol uzdravený (porov. Nm 21, 4-9). Teda Mojžiš zverejnil dôležitú skutočnosť: Božiu lásku a náklonnosť v znaku medeného hada, ako ponuku ozdravenia. Paralela s ukrižovaným Ježišom je evidentná.

Ježiš dobre poznal situáciu ľudí. Nechcel zverejňovať Petrove ani Jánove či Jakubove skutky, symbolizované uštipnutím hada. Ale do tejto ľudskej situácie sa rozhodol zverejniť Božiu lásku: „Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil“ (Jn 3, 17). Boh neposiela Syna na svet, aby nás zlikvidoval, pomenoval naše chyby, zverejnil pred inými naše nedostatky. Ale Boh poslal Syna, aby nám pomohol k obráteniu. Ježiš nás nesleduje, nestopuje, aby nás usvedčil a odsúdil, ale hľadá naše obrátenie. Chce, aby sme mali správnu predstavu o tom, kto je Boh.

Zo strany človeka je dôležitý postoj viery: Kto verí, má večný život (porov. Jn 3, 16). Veriť, znamená nielen uznať jestvovanie Boha, ale zverejniť jeho dobrotu. Účasťou na bohoslužbách človek zverejňuje: Boh je ku mne dobrý. Modlitbou zverejňuje: Boh stojí za to, aby som mu venoval čas. Tolerantnosťou k druhým ľuďom zverejňuje: Boh prikázal milovať blížneho. Celé kresťanské bytie a konanie zverejňuje pred svetom, aký dobrý je Boh.

Neveriť, znamená zatajovať, nezaujímať sa, povedať: Bože, ja ťa nepotrebujem, nestojím o teba. Preto Ježiš povedal: „Kto verí, nebude odsúdený. Ale kto neverí, už je odsúdený“ (Jn 3, 18). Posledný súd spočíva v tom, že Boh zverejní konanie človeka. Ak zverejní odvrhovanie, zostane len sudca. Človek si mohol vybrať Boha za Otca, no rozhodol sa pre sudcu. Boh neurobí nič iné, iba zverejní život. Preto Ježiš mohol povedať: „Svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali tmu viac než svetlo, lebo ich skutky boli zlé. Veď každý, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky neboli odhalené“ (čiže zverejnené). „Ale kto koná pravdu, ide na svetlo, aby bolo vidieť, že svoje skutky koná v Bohu“ (Jn 3, 20-21).

---

[230] Porov. CHALUPA, J.: Homília na štvrtú pôstnu nedeľu 1989. In: *Archív autora.*

V marci 2009 sa v Dóme svätej Alžbety v Košiciach slávili dve jubileá naraz: arcibiskup Alojz Tkáč mal 75 rokov a Jozef kardinál Tomko 85. Na konci zaznel potlesk. Kardinál pohotovo reagoval: „Kiež by to tak bolo aj na konci života – Boží potlesk, ako tu teraz v Dóme svätej Alžbety!“ Akoby povedal: je milé, že ste mi zatlieskali, ale bol by som radšej, keby mi Pán Boh zatlieskal, keď zomriem. Život je ako lievik, všetko v ňom smeruje jednému momentu, kedy sa z časnosti prelejeme do večnosti a je dôležité získať potlesk Boží, jeho ocenenie. Z výpovede kardinála vidieť, ako rozmýšľa o živote a ako zverejňuje, kým je pre neho Boh.

Ľudová múdrosť hovorí, že kto chce, hľadá spôsoby, kto nechce, hľadá dôvody. Boh nehľadá dôvody, ako nás odsúdiť, ale spôsoby, ako nás zachrániť. Nehľadá odsúdenie, ale obrátenie. Reakcia človeka by mala byť podobná: nehľadať dôvody, prečo sa nemôžeme viac venovať duchovnému životu, ale hľadať spôsoby, ako to uskutočniť. Pôstne cvičenie je konkretizovaním tohto zámeru: snaha o vylepšenie osobnej spirituality, prostredia, v ktorom žijeme a vzťahov, ktoré nás zaväzujú.

Pred pár rokmi bol za blahoslaveného vyhlásený maďarský lekár Lászlo Batthyány-Strattmann (1870 - 1931). Narodil sa v Dunakility, ale keďže rieka Dunaj často zaplavovala rodisko, rodičia sa presťahovali do Kittsee pri Bratislave z rakúskej strany. Keď mal dvanásť rokov, zomrela mu mama. Odvtedy sníval, že keď bude veľký, bude liečiť chudobných. Sen sa mu naplnil - chodil na univerzitu do Viedne a po búrlivej študentskej mladosti, tridsaťročný sa stal lekárom. Oženil sa s kontesou Máriou Teréziou Coreth a zo šťastného a harmonického manželstva pochádzalo trinásť detí.

V Kittsee zriadil nemocnicu s dvadsiatimi piatimi lôžkami, špecializoval sa ako očný lekár. Počas Prvej svetovej vojny, rozšíril nemocnicu na stodvadsaťpäť lôžok pre ranených vojakov. V r. 1915 mu zomrel strýko Ödön Batthyány-Strattmann, po ktorom zdedil kaštieľ v maďarskom Körmende a získal aj šľachtický titul. Z Kittsee sa teda presťahoval do Körmendu a z jednej časti kaštieľa urobil nemocnicu.

Ak prišli ľudia, ktorí za lekársku službu nemohli zaplatiť, povedal im: „Pomodlite sa za mňa Otče náš.“ (Neliečil bezplatne, ale žiadal, aby platili modlitbou, teda vďakou). Keď mal operovať, modlil sa s pacientom, aby Boh ochraňoval ich činnosť. A keď pacient odchádzal, dal mu na pamiatku obrázok a knižočku „Otvor oči a pozeraj“. Bola to knižka o náboženskom živote, ako vidieť svet okolo seba. U nich v rodine to bolo tak, že ráno išli na svätú omšu a po nej robil krátku katechézu pre deti – dali si cvičenie. Večer sa stretávali pri ruženci a hodnotili, kto aký skutok urobil, ako sa im to podarilo.

Šesťdesiatročný napísal svojej dcére list: „Neviem, ako dlho budem v tomto stave ešte trpieť. Pán Boh mi dal dlhý a šťastný život, ale teraz musím prijať aj ťažké časy a robím to s vďačnosťou. Som šťastný, že svoje bolesti znášam s Kristom.“[231]

Lekár bol vyhlásený za blahoslaveného nielen preto, že bol sociálny a robil dobre druhým, ale preto, že formoval svoj život s Bohom. Každý deň svojím konaním zverejňoval, aký je Boh k nemu dobrý. To je správna viera. Je krásne uvedomovať si: Boh ma tak miloval, že dal svojho Syna, aby som nezahynul, ale mal život.

3.5 Kedy je zem ľahká?

Jn 15, 1–8 Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia
Piata veľkonočná nedeľa B: duchovné opojenie

Čo je najväčšia drzosť na svete? Keď zosnulému na truhlu nasypú dvesto kilogramov hliny a na pomník napíšu: „Nech ti je zem ľahká!“[232]

[231] Porov. JÁN PAVOL II.: Homília zo dňa 23. marca 2003. In: www.vatican.va/news_services/liturgy/saints.
[232] Porov. Nový čas Special. Krížovky, október 2009.

Dvesto kilogramov je dosť aj pre vzpierača, nielen pre obyčajného smrteľníka. Ale aforizmus je inšpirujúci v tom, že kladie otázku: kedy sa nám chodí a žije na tejto zemi ťažko, a kedy ľahko? Odpovede nám dávajú naše skúsenosti.

Zem je pre človeka ľahká, ak chodí s úsmevom, ak si môže kúpiť, čo potrebuje, je zdravý, plánuje si dovolenku, rozvíja si pekné vzťahy. Ak je v živote radosť, láska, pokoj, potom je pre človeka zem ľahká. Ťažká je pre nás vtedy, keď máme povinnosti, termíny, keď príde choroba, keď žijeme od výplaty k výplate, vidíme nespravodlivosť, korupciu, terorizmus a všelijaké nešťastia, keď máme komunikovať s ľuďmi, ktorí nám ublížili. Z tohto pohľadu môže byť „zem ťažká“ nielen na cintoríne.

Ježiš z Nazareta svojho času, chodiac po tejto zemi, chcel byť nápomocný a vliať človeku silu, radosť, nádej. Preto povedal vetu, ktorú Ján zapísal v Evanjeliu: „Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto zostáva vo mne a ja v ňom, prináša hojne ovocia“ (Jn 15, 5). Spojenie ratolesti s viničom symbolizuje vieru, vďaka ktorej môžeme z Božej múdrosti a pravdy čerpať silu, a tým prekonávať ťažkosti života, čiže naučiť sa chodiť po zemi aj keď je pre nás ťažká. Vtedy viera život nadľahčuje.

Aké súvislosti by nám prišli na um, keby bol Ježiš povedal: „Ja som repíkový čaj.“ Slovo čaj môže vyvolať asociácie s chorobou, prechladnutím, dýchacími problémami, naparovaním, čo súvisí s bolesťou, odriekaním. Zákonite sa človek točí okolo seba. Ale Ježiš povedal „Ja som vinič“. Lebo asociácie slova vinič sú napríklad: svadba, posedenie, rozprávanie s druhými, žartovanie, povznesenie života zo všednosti do slávnosti. Tu sa dá vytušiť múdrosť, kým chcel byť Ježiš pre človeka.[233]

Podobenstvo o viniči a vinohradníkovi nadväzuje na tradície z predchádzajúcich stáročí. V gréckej mytológii sa vyskytovalo meno Dionýz, božstvo opojenia, v rímskej mytológii Bakchus, boh vína. Od nepamäti bolo víno symbolom plnosti a života. Človek túžil po opojení šťastím, po extáze, po vytrhnutí zo všednosti a premene k radosti. Keďže víno na chvíľu človeku tieto skutočnosti pripomína, pripisovala sa mu posvätná moc.

Preto sa aj pri svätej omši používa víno tak, ako na svadbe v Káne Galilejskej. Ježiš by mohol povedať: Človek, ty môj ľudský brat, ja som pre teba tým, čím je víno pre tvoje telo! Môžem byť pre teba elixírom, duchovným opojením.

Svätý Ambróz nazýva kresťana triezvym človekom, ktorý je opitý Duchom Božím. Nie náhodou Gréci nazývali víno krvou zeme. V islamskom náboženstve je víno nápojom Božskej lásky a symbolom duchovného poznania. Toto všetko nám pripomína, že Ježiš nás chce napojiť svojou silou a múdrosťou tak, ako ratolesť je napájaná z viničného kmeňa.[234] Toto podobenstvo sa dotýka každého z nás. Sme vyzvaní „zostať s ním“ – po grécky – *menein* a spomína sa desaťkrát. Je to výzva k trpezlivosti. Zostať s Pánom počas všetkých starostí a zmätkov života, nielen na začiatku. Romantika prvotného nadšenia je krásna, ale kráčať s Bohom treba aj vtedy, keď nastúpi púšť života, keď je monotónny. Vtedy treba mať trpezlivosť, aj keď je spojená s námahou - to je pravda o našom bytí a našom dozrievaní. Aj víno takto vzniká. Ovocím trpezlivého dozrievania je potom služba a láska. K tomu sme pozvaní aj v budúcich dňoch.[235]

Ak odmietneme toto spojenie, nemôžeme sa čudovať, že zem bude pre nás ťažká. Na mnohé otázky nenájdeme odpovede bez Božej múdrosti. Preto mohol Ježiš povedať: „Bezo mňa nemôžete nič urobiť. Ak niekto neostane vo mne, vyhodia ho von ako ratolesť a uschne“ (Jn 15, 5-6).

Majiteľ veľkého hospodárstva potreboval pomocníka, ktorý by sa mu staral o maštale a seno. Našiel mládenca potĺkať sa medzi šopami. Bol vysoký, ale nevyzeral veľmi silný.
„Ako sa voláš, chlapče?“

---

[233] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 96.
[234] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 96.
[235] Porov. RATZINGER, J.- BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007, str. 279.

„Alfréd, pane!“
„Hľadám niekoho, kto by chcel pracovať na mojom hospodárstve. Vyznáš sa v roľníckej robote?“
Alfréd odpovedal: „Áno pane, viem spať aj vo veternej noci.“
„Čo to má znamenať?“, pýtal sa sedliak.
Alfréd len zopakoval: „Viem spať aj vo veternej noci.“
Keďže sedliak nikoho iného nenašiel, mládenca prijal.

Na hospodárstve pracoval niekoľko týždňov. Raz v noci gazdu prebudil silný vietor. Zavíjal medzi stromami, burácal konármi a narážal do okien. Sedliak vyskočil z postele. Víchrica by predsa mohla vytrhnúť na maštali dvere, vyplašiť kone a kravy a rozfúkať seno i slamu. Utekal zabúchať Alfrédovi na dvere, ale nik sa nehlásil. Zabúchal silnejšie. „Alfréd, vstávaj, poď a pomôž mi prv, než vietor všetko zničí!“ Ale Alfréd spal ďalej. Sedliak nechcel strácať čas, zbehol sám dolu schodmi ako blesk až k hospodárskym budovám. Tam ho čakalo prekvapenie: maštaľné dvere a okná boli pevne zatvorené, seno a slama prikryté a zviazané, takže ich nemohlo nič odviať. Kone boli v bezpečí, sliepky pokojné. Vonku vystrájal vietor, ale vnútri boli pokojné zvieratá a všetko zaistené. Vtedy si sedliak spomenul na Alfrédovu vetu: „Viem spať aj vo veternej noci.“

Keďže robil svoju robotu dôkladne, staral sa, aby všetko bolo v poriadku, zatváral dvere a okná, každý deň bol pripravený aj na víchricu, nemusel sa ničoho báť.[236]

Tak, ako je možné byť zakorenený v statočnej práci, je možné byť ukotvený v Bohu. To je zmysel slov: zostať s ním. Životné víchrice neohrozia toho, kto trpezlivo a statočne napĺňa svoje dni.

V radostnom povedomí môžeme povedať: Ježišu, potrebujem byť spojený s tebou, ako je spojená ratolesť s viničom. Daj mi trpezlivosť a silu, aby som ti zostal verný v každej situácii. Viem, že iba vtedy, keď budeš so mnou, pochopím, že život, ktorý si mi dal, je pre mňa darom a zem nebude pre mňa ťažká.

3.6 Kultúra duše

Mk 1, 7-11 Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie
Krst Pána B: Otvorenosť pre Boha

„Tak zaspievaj,“ alebo „Povedz básničku“, alebo „Ukáž, ako vieš tancovať“ - to sú výzvy dospelých, aby deti ukázali, čo vedia. Tí, čo chodia do materskej škôlky, si niekedy zaslúžia potlesk. Deti sa rady prezentujú a rodičia sú hrdí na ich úspechy.

Každý otec a mama sa usiluje odovzdať svojmu dieťaťu nielen biologický život skrze narodenie, ale čosi viac: kultúru duše a schopnosť uplatniť sa v živote. Želaním rodičov je, aby dieťa správne komunikovalo s druhými, slušne sa vyjadrovalo, pozdravilo starších, bolo úctivé, solidárne s núdznymi, tolerantné, a pod. Sú to prejavy a znaky vnútorného života, preto ich môžeme nazvať kultúrou duše.

Je pochopiteľné, že vonkajší svet, kultúra obliekania a bývania sa odovzdávajú automaticky. Ale budovať v druhom kultúru duše už nie je také jednoduché. Je to dané tým, že svet, v ktorom sa nachádzame, sa zvonkajšieva namiesto toho, aby sa zvnútornieval.

Vonkajšia stránka života sa uskutočňuje v prostredí: cudzie deti majú značkové oblečenie - aj moje musia mať; cudzie deti majú lepší mobil - aj moje musia mať taký; cudzie majú rýchlejší internet - aj my budeme mať taký. Vnútorné stránky života opisuje Tomáš Kempenský (1380-1471: „Najvyššia úloha každého z nás je učiť sa pravdivo poznávať seba samého, podstatu života, skromne oceňovať seba, teda nebyť pyšný a o druhých zmýšľať dobre

[236] porov. FERRERO, B.: *Je tam hore niekto?* Bratislava : Don Bosco 2001, s.31.

a šľachetne.“[237] Kultúra duše pochádza zo zámeru rodičov: nestačí odovzdať život biologický, ale je potrebné rozvíjať aj život duchovný.

Tu prichádzame k podstate krstu. Uvádzať dieťa do biologického života, znamená umožniť mu narodiť sa. Uvádzať dieťa do duchovného života, kultúry duše, znamená dať ho pokrstiť.

Marek v Evanjeliu spomína krstnú udalosť na brehu Jordána, pri ktorej bol Ježiš z Nazareta nielen ponorený do vody, ale stalo sa čosi viac. Ján Krstiteľ videl: „Otvorené nebo a Ducha, ktorý ako holubica zostupoval na neho. A z neba zaznel hlas: Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie“ (Mk 1, 10-11). V jednote medzi Otcom a Synom je zjavná Ježišova božskosť, teda osobitná kultúra duše. Mama ho naučila obliekať také šaty, aké mali iní, jesť také jedlo, aké jedli iní, pozdravovať starších, ako iní chlapci v tej dobe, teda byť kultúrnym. Ale vnútorná kultúra duše spočívala v intenzívnej prítomnosti Boha v jeho živote, takže o ňom hovoríme, že je Bohočlovek. Z toho vyplynulo aj posolstvo, ktoré ľudom odovzdal.

Slová „Toto je môj milovaný Syn“ (Mk 1, 11) sa však nevzťahujú len na Ježiša, ale na každého človeka. Ak sa im otvoríme a uveríme v Božie prisľúbenia, rozvinie sa v nás kultúra duše ako úžitok z krstu. Preto je správne, že rodičia prinášajú už malé dieťa do chrámu, aby nad ním zazneli slová: toto je môj milovaný syn, dcéra... Božia náklonnosť vytvára v človeku novú kultúru: učí ho ináč sa správať k ľuďom, s oveľa väčšou láskou, tolerantnosťou, lebo jeho život má zmysel a cieľ. Každý pokrstený v tomto svete buduje aj kultúru spoločenstva.

V minulosti sa pri krstných obradoch (v latinskom jazyku) hovorievali nasledujúce slová: „Prijmi kríž na čelo, nech ťa Kristus ochraňuje znakom svojej lásky. Prijmi kríž na uši, aby si počúval Pánov hlas. Prijmi znak kríža na oči, aby si videl jas Božej tváre. Prijmi znak kríža na ústa, aby si odpovedal na Božie slovo. Prijmi znak kríža na hruď, aby Kristus vierou prebýval v tvojom srdci. Prijmi znak kríža na plecia, aby si niesol príjemné Kristovo jarmo.“[238]

Otvoriť oči, ústa a uši, znamená prekonať hluchotu a nemotu, lebo iba tak je možné počuť Boha, rozprávať s ním, rozprávať o ňom. Biologickí rodičia si želajú, aby sa otvorili oči, uši, ústa dieťaťa a mohlo sa rozvíjať. Vďaka krstu sa otvárajú oči, uši, ústa pre Boha a svet vnímame z iného pohľadu, nielen telesnými očami. V stvorení vidíme Božiu lásku a za krížom a utrpením odhaľujeme skutočný zmysel.

Nedostatok kultúry duše rozpovie nasledujúci príbeh. V manželstve prišli roky, ktoré znamenali pre ženu v štyridsiatke určité zmeny. Mali vplyv aj na psychiku. Manžel rozpráva, že nastúpili depresie, skraty, zvláštne nálady. Zatvárala sa do svojej izby, alebo išla do pivnice, prestávala o seba dbať, nezvládala domácnosť a stále videla všetko v najčernejšom svetle. On na to reagoval tak, že si zapálil cigaretu a odišiel s novinami do záhrady, alebo k priateľom.

Obidvaja však zabudli na to, že ich pozoruje desaťročný syn. Trpel súčasným stavom, lebo bol zvyknutý na inú matku. Na čarovnú vílu, usmievavú, láskavú, vyrovnanú, priateľskú a nechápal jej premenu. V nasledujúcich týždňoch a mesiacoch začínala byť mama stále agresívnejšia. Predtým bola vzorom jemnosti, teraz začala nadávať, používať hrubé slová. Dokonca vznikli bitky a používali sa päste.

Dospelý muž vedel z filmov a televízie, že niekedy ženy kričia, alebo jačia, alebo nenávidia, potom sa rozplačú, ospravedlňujú, potom sa hanbia. Lenže dieťa nevedelo rozlíšiť, čo sa to s mamou deje. Dieťa sníva o raji a túži mať ten raj okolo seba.

Raz sa vykričala na manžela a ušla, zamkla sa v svojej izbe a použila pri tom slová: „Nenávidím ťa!“ Dieťa sa zadívalo na otca: „Mama ťa nenávidí.“ On si zapálil cigaretu a dieťa zopakovalo: „Mama ťa nenávidí. Prečo ťa mama nenávidí?“ On si otvoril noviny a pokračoval. Dieťa sa pustilo do práškov, ktoré boli na stole. Keď matka vyšla z izby, pýtala sa: „Kde sú moje prášky?“ Zneistela. „Aké prášky?“ pýtal sa on. Vtedy dieťa povedalo: „Keď ty nenávidíš otca...“ a dívalo sa na rodičov veľkými očami.

---

[237] KEMPENSKÝ, T.: *Nasledovanie Krista,* kap. 2, verš 16-17. Hamilton (Canada) : Vydavateľ Fuga 1970.
[238] Porov. Obrad krstu. In: RADLINSKÝ, A.: *Nábožné výlevy.* Trnava : SSV 1945, s. 1135.

Otec okamžite naštartoval auto, ponáhľali sa do nemocnice. Chlapec začínal mať halucinácie: „Otec, pozri sa, dnes sú také krásne hviezdy.“ Keď prišli k lekárovi, ukázali prázdny obal od liekov, ktoré dieťa zjedlo. Doktor zbledol, lebo vedel, že je zle: „Chlapec ešte vyzeral normálne, ale ako lekár som už vedel, že na to stačí pár minút. Čo znamená otrava, aké zrakové a sluchové halucinácie prichádzajú, to všetko sme sa učili. Hoci som mal pri sebe dve sestričky, snažili sme sa vypláchnuť žalúdok, nedokázali sme to zvládnuť... Videl som umierať mnoho detí, ale to, čo sa stalo môjmu priateľovi bolo veľmi ťažké. Jeho dieťa bolo priateľom aj mojich detí a bol som mu krstným otcom. Na pohreb som ani nešiel,“ píše lekár, „nemohol som. Išla iba moja žena. A keď sa vrátila, zavolala mňa aj deti, objala nás a povedala túto vetu: Ak v niektorý deň ti nepoviem pred deťmi, že ťa mám rada, tak ma prosím ťa, upozorni na to. Sľubuješ? Ak niekedy tebe a deťom nepoviem, že ťa mám rada, sľúb mi, že mi to pripomenieš.“[239]

Vonkajšia kultúra - bývanie a stravovanie - boli v rodine zabezpečené. Ale kultúra duše chýbala. Všetci si uvedomujeme, akú veľkú hodnotu má láska vypovedaná, vyjadrená v rodine, medzi rodičmi, deťmi a ako buduje život a rodinné spoločenstvo. Preto aj Trojjediný Boh pri každej omši nám túto svoju lásku opakuje a k nej nás vyzýva. Krstná kultúra našej duše je veľkým darom.

3.7 Vložiť sa do štruktúry lásky

Jn 6, 51-58 Moje telo je pravý pokrm
Dvadsiata nedeľa cez rok B: bez paliva z pilotov chodci

Traja študenti teológie prišli cez prázdniny na faru, kde im skúpa gazdiná dala málo jedla – sotva pre jedného. Dohodli sa, že večerať bude ten, kto povie najvýstižnejší biblický citát. Prvý hovorí: Lukáš 22, 15 – „Túžobne som si želal jesť s vami tohto veľkonočného baránka.“ Druhý hovorí: Lukáš 10, 8 – „Do ktoréhokoľvek domu vojdete, v tom dome ostaňte, jedzte a pite, čo vám predložia.“ Tretí zobral misu, začal jesť a na konci povedal: Ján 19, 30 – „Ježiš, vediac, že všetko je vykonané, povedal: Dokonané je.“

Človek je veľmi šikovný, pokiaľ ide o získanie jedla pre seba – uspokojenie biologickej potreby. Ale každý potrebuje aj čosi viac: priateľstvo, humor, pekné vzťahy, nadšenie pre každodenný život. Ide o potreby psychické, spirituálne a sociálne. Ak sa študent z príbehu každý deň zachová egoisticky, priateľstvo rýchlo skončí, zomrie pre nedostatok „chleba,“ ktorý voláme láska. A naopak, ak sa vloží do štruktúry lásky, potom môžu ísť traja kdekoľvek, vždy si nájdu dosť potravy na zachovanie života. Človek je živený zo vzťahov. Nikoho nezachráni plná misa jedla, luxusné bývanie a zahraničné dovolenky, ak zároveň s tým nemá správnu polohu ducha, radosť v srdci, čisté svedomie, chuť do života a ochotu podeliť sa.

Pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta pozeral na zástupy a videl to isté – hladných ľudí: nielen po chlebe, ale aj po láske, šťastí, zdraví, radostnom a zmysluplnom živote. Prostredníctvom nasýtenia chlebom chcel ich pozornosť upriamiť na potrebu iného nasýtenia: vierou, nádejou a láskou. Toto sa dosahuje osobným vkladom do štruktúry viery a lásky. Lebo z chleba kúpeného v obchode smerujeme k starnutiu, ale Ježiš povedal: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6, 54). Chlebom pre žalúdok sa ešte nenasýti život. Až keď objavíme zmysel Ježišovej vety: „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 48), budeme skutočne sýti.

Denno-denne sme sýtení reklamou, ktorá nám hovorí, čo všetko potrebujeme, aby sme boli šťastní. Ona určuje naše potreby. Ale aj opak je pravdou: môžeme mať všetko, čo sa v reklame núka, a predsa nám bude chýbať zaujímavý život. Vydarený život sa neodvodzuje od kvalitných vecí. Iba ak objavíme priateľstvo s Kristom, až potom jeho život v nás robí náš

[239] Porov. MARTIN, E.: *Andělské vteřiny.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 73.

život neobyčajným, večným, životom lásky a nadšenia. Ani všetky veci ponúkané reklamou nemajú silu urobiť nás schopnými pre iný život. Takú silu má iba vzťah s Ježišom.

Preto má zmysel modliť sa, rozjímať, ísť na nedeľné bohoslužby, čítať Písmo sväté a vždy znovu oprášiť svoj duchovný život, klásť si otázky: Ako je to so mnou na ceste k Bohu? Viem čítať znamenia, ktoré mi dáva? Prehlbuje sa moja viera v neho? Viera neponúka niečo – veci, ale niekoho, s kým možno mať vzťah, teda osobu Boha. Až v tejto štruktúre sa život stáva zmysluplný.

Pán Anderson slúžil na vojenskej základni a k jeho povinnostiam patrilo dopĺňať palivo do lietadiel. Kolegovia sa často sťažovali na povýšenosť pilotov. Raz sa preto rozhodli, že namysleným letcom zrazia hrebienky. Všetci prišli do práce v rovnakých tričkách, na ktorých bol nápis: Bez paliva sú z pilotov chodci.[240]

Tak, ako sú dôležití piloti, sú dôležití aj tí, ktorí sa starajú o údržbu a palivo (sýtenie lietadla). A môžeme pokračovať: bez duše je človek len biologický živočích, bez lásky je rodina iba skupina osôb, bez viery je človek iba utrápený tvor.

Ale s dušou je zo živočícha človek, s láskou je skupina osôb rodinou, s vierou je z človeka Boží syn a dcéra. Viera dáva životu krídla, je palivom nášho života. Toto je veľké Ježišovo posolstvo: oplatí sa vložiť do štruktúry viery a lásky, v ktorej je život správne sýtený. Na podklade každodenných vecí ako je chlieb, Ježiš chcel, aby ľudia čítali znamenia, rozumeli a snažili sa o pokrm, ktorý zostáva pre večný život.

V jednom príbehu o kráľovi sa hovorí, že keď zostarol, rozmýšľal, čo sa stane s jeho ríšou. Čo urobí mladý, neskúsený princ, ktorému ju zverí? Preto povedal princovi: „Syn môj, nebudem už dlho kraľovať. Neviem, čo sa so mnou stane. Okolo trónu je mnoho nepriateľov, bojím sa o ríšu. Umieral by som spokojnejšie, keby som vedel, že máš bezpečné útočisko, ktoré ťa zachráni v prípade nebezpečenstva. Preto ťa žiadam, aby si prešiel kráľovstvom a na obranu hraníc v ňom vybudoval čo najviac pevností."

Mladý princ sa vydal na cestu. Prešiel krajinou a našiel vhodné miesta, kde dal postaviť pevné a mohutné pevnosti - v lesoch, neprístupných dolinách, na vrcholoch kopcov, na brehoch riek, na svahoch pohorí. Stálo to veľa peňazí, ale princ nedbal na výdavky. Išlo o jeho život a o kráľovstvo.

Po určitom čase sa vrátil do kráľovského paláca, unavený, schudnutý, ale spokojný, že splnil otcovu vôľu. „Syn môj, ako sa ti to podarilo? Urobil si, čo som ti povedal?" spýtal sa ho kráľ. „Áno, otec", odpovedal princ, „v celej krajine sa vypínajú nedobytné pevnosti, na pohoriach, v púšti i v hlbokých lesoch." Starý kráľ, najmocnejší, akého dejiny poznali, namiesto toho, aby synovi zablahoželal, pokrútil hlavou na znak nesúhlasu. „Nie na to som myslel, syn môj. Musíš sa vrátiť a začať znova. Pevnosti, ktoré si vybudoval, ťa v prípade nebezpečenstva nezachránia. Múry a kamene ťa nezachránia pred úskokmi nepriateľov, ak budeš sám. Musíš vybudovať útočisko v srdciach počestných a dobrých ľudí. Musíš ich hľadať a získať si ich priateľstvo, len tak budeš vedieť, kam sa uchýliť v ťažkých chvíľach. Tam, kde má človek úprimného priateľa, nájde strechu, pod ktorú sa môže uchýliť."

Princ sa vydal znova na cestu. Už nebudoval hradby, ale podľa rady múdreho otca, budoval priateľstvá. A po rokoch to neoľutoval. Keď starý kráľ zatvoril oči, princ sa nemusel báť nepriateľov.[241]

Princ sa musel naučiť vložiť sa do štruktúry lásky. Vzťahy sú útočiskom pre život. Ježiš chce byť posilou na tejto ceste – chlebom života. Zároveň nás vkladá do štruktúry vzťahu s Bohom, čiže viery.

Ďakujme za Evanjelium, ktoré nám pomáha správne hodnotiť veci pozemské a milovať nebeské.

---

[240] ANDERSONOVÁ, A.: Manžel slúži na leteckej základni. In: *Výber - Reader´s Digest,* máj 2003, str. 134.
[241] porov. FERRERO, B.: *Niekedy stačí jeden malý lúč.* Bratislava : Don Bosco 1998, str. 58-59

3.8 Vyvolený je ten, kto si jeho vyvolil

Mk 13, 24-32 Zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch strán sveta
Tridsiata tretia cezročná nedeľa B: Potvrdiť Božie vyvolenie

Pani Ľudmila prišla na návštevu k staršej tete. Prekvapilo ju, keď jej prišla otvoriť s klobúkom na hlave. „Chystáš sa niekam von?“, spýtala sa Ľudmila. „Ale nie, moja zlatá“, odpovedala stará pani. „Vieš, vždy, keď niekto zazvoní, položím si klobúk na hlavu. Keď je to niekto, s kým sa nechcem vidieť, môžem povedať: práve odchádzam. Ale keď vidím teba, tak som práve prišla!“[242]

Všetci máme ľudí milých i nemilých, takých, s ktorými si radi dáme kávu alebo čaj, a iným zasa povieme: prepáč, nemám čas, ponáhľam sa. Svedčí to o určitej náklonnosti človeka k človeku, o sympatiách, o tom, koho sme si vyvolili a koho odmietame.

Niekedy ľudské vlastnosti pripisujeme Bohu a zdá sa nám, že aj on má svojich vyvolených, protekčných, a iných zabudnutých. Nachádzame to vo výroku z Markovho Evanjelia: „On zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch strán sveta...“ (Mk 13, 27).

Kto patrí medzi vyvolených a kto medzi nevyvolených v očiach Božích? Vychádzajme zo skutočnosti, že Boh je Otec, ktorý má rád všetkých ľudí, teda všetci sú u neho vyvolení. Ale z ľudskej strany musí prísť potvrdenie tejto voľby, čiže odpoveď: Bože, ja si volím za ideál pre svoj život teba. Nestačí Boží záujem o nás, dôležité je potvrdenie voľby naším životom.

Dôkaz toho, že patrím medzi vyvolených, je v mojej existencii. Tým, že som bol povolaný k bytiu, k jestvovaniu na pár rokov na tejto zemi s večnou perspektívou, mi Boh dal jasne najavo, že som v jeho očiach vyvolený. To isté platí o ľuďoch v Ázii, Afrike, Austrálii i v Amerike, bielych i čiernych, bohatých i chudobných, židoch, moslimoch, hinduistoch alebo budhistoch. Každý, kto chodí po tejto zemi, je povolaný k jestvovaniu ako Bohom milovaný a vyvolený.

Nemusím sa pýtať, či budem medzi vyvolenými alebo nie. Nie v tom je problém, ale v tom, či si svojím životom volím Boha, aby som mohol patriť medzi vyvolených. Stačí si predstaviť poštárku, prinášajúcu doporučenú zásielku. Keby niekto chcel zobrať zásielku a nepotvrdiť jej prijatie, poštárka ho odmietne. Podobne je nutné každodenným kresťanským životom potvrdzovať Božie vyvolenie.

Mnohí ľudia si volia iné ideály. Sú ľudia, ktorí si volia alkohol, iní podlosť, nepravdu. Pre mnohých lenivcov je ideálom pohodlie. Niektorí funkcionári verejnej moci si volia korupciu a krádeže. Boha by si zvolil človek vtedy, keby si volil dobro, lásku, pravdu a spravodlivosť. Preto je našou úlohou vždy znova prehodnotiť postoje, úsudky, rozhodnutia, aby z nás vyžarovalo milujúce potvrdenie: Bože, buď ideálom môjho života.

Veľa príbehov potvrdzuje, že aj v ťažkej situácii sa človek dokáže zachovať milujúco, teda voliť si Boha. V roku 1944 turecký vicekonzul v Marseilles pán Negdet videl, ako Nemci urobili veľkú raziu pomocou sto dvadsiatich francúzskych policajtov. Vo svojich spomienkach píše: „Raz večer ku mne prišiel Siddi Iskan, bol to Žid z Turecka, ktorý pracoval na konzuláte ako tlmočník. Bol zhrozený z toho, že Nemci zatkli okolo osemdesiat tureckých Židov, zaviedli ich na železničnú stanicu, odkiaľ ich posielali do táborov. Siddi Iskan sa nemohol ubrániť slzám. Obaja sme sadli do auta a ponáhľali sa na stanicu. Tam som videl niečo neuveriteľné: vagóny na prevoz dobytka boli naplnené stovkami kvíliacich mužov, žien a detí. Ovládol ma smútok a hnev. Jeden vagón, na ktorom bolo napísané, že doňho možno naložiť dvadsať kusov dobytka a päťsto kilogramov sena, bol naplnený osemdesiatimi ľuďmi.

Keď sa o mojej prítomnosti dozvedel nemecký dôstojník, chcel vedieť, prečo sa o transport zaujímam. Prišiel ku mne a s povýšeneckým tónom sa ma opýtal, čo tam robím. Slušne som mu vysvetlil, že títo ľudia sú turecký občania a ich zatknutie je omyl, ktorý treba napraviť a prepustiť ich. Nacistický dôstojník povedal, že on vykonáva rozkazy a že ľudia vo vlaku nie

[242] GRACEOVÁ, L.: Jela jsem... In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2008, str. 84.

sú Turci, ale Židia. Na to som pošepol svojmu susedovi Iskanovi: „Poď, ideme do vlaku.“ Odtisol som esesáka a vošiel som do vagóna. Dôstojník zakričal, ale zbytočne, lebo vlak sa pohol.

Keď sa zastavil v Arlesse, niekoľko nemeckých dôstojníkov prišlo k vagónu, v ktorom som bol ja, turecký vicekonzul. Tváril som sa odmietavo a neodpovedal som na pozdrav. Ospravedlňovali sa mi za to, že vlak z Marseilles odišiel a ja som bol v ňom. Bola to vraj chyba, za ktorú budú zodpovedné osoby potrestané. Odvrkol som, že to nie je žiadna chyba a že je pohoršujúce, že turecký občania židovského vierovyznania boli napchatí do vagónov pre dobytok. Keďže Turecko bolo neutrálne, mohol som si ako konzul dovoliť klásť čoraz väčšie požiadavky aj keď som sa ocitol zoči-voči najzarytejším nacistom. Povedal som im, že neprichádza do úvahy, aby som tých ľudí nechal samých. Ako príslušník istého národa a predstaviteľ vlády, ktorá v nijakých okolnostiach nerozlišuje občanov podľa ich náboženského presvedčenia, odmietol som sa vrátiť do Marseilles bez nich.

Dôstojníci vtedy dostali iné pokyny. Spýtali sa ma, či všetci tí ľudia sú Turci. Dodnes si pamätám pohľady mužov a žien, ako viseli na mojich perách. Všetci stŕpli a pozorovali naše dohadovanie. Povedal som: „Všetci sú Turci“. Vtedy nám kázali vystúpiť z vlaku a nikdy nezabudnem na to, čo nasledovalo: ľudia, ktorým sa vrátila sloboda, sa mi vrhali okolo krku, brali ma do náručia, s očami plnými sĺz, zadúšajúc sa vzlykmi, ďakovali mi a podávali ruky. Všetci sme sa vrátili do Marseilles.“

Pán Negdet sa na chvíľu zamyslel, očami zablúdil kdesi ďaleko, a potom dodal: „Nikdy som nepocítil taký vnútorný pokoj, aký ma zaplavil v ten deň, keď som na úsvite konečne vkĺzol do postele. Počas dlhých rokov som dostával listy od mojich spolucestujúcich z tejto podivnej cesty vlakom.“[243]

Človek, ktorý si zvolil pravdu a spravodlivosť, si zvolil Boha. Riskoval svoj život a obetoval ho, ale vtedy pocítil aj najväčší pokoj a blaho. Ide o Božiu prítomnosť pod spôsobom sily a odvahy.

S vďačnosťou stojíme v duchu pred Bohom a uvedomujeme si, čo všetko pre nás urobil. Prosme si silu každodenne potvrdiť jeho vyvolenie, a tak smerovať k životu vydarenému a oslávenému.

[243] Porov. LEFEVRE, P. - PERRINET, B.: *Veľké pravdy v malých príbehoch* 2. Bratislava : Lúč 2000, str. 127.

4 VÝZNAM SPIRITUALITY

4.1 Poukladaný človek

Mk 13, 33-37 Bdejte, lebo neviete, kedy príde pán domu
Prvá adventná nedeľa B: Rituál a rytmus. Chronos a kairos

V rámci predvianočného upratovania sa pani pri umývaní okien pošmykla a pri páde si poranila hlavu. Na určitú chvíľu stratila vedomie. Keď sa prebrala, zatelefonovala kamarátke, tá hneď prišla a pre istotu ju odviezla do nemocnice. Po potrebných vyšetreniach diktoval lekár sestričke nález: „Vyšetrenie RTG potvrdilo, že v hlave nič nie je.“[244]

Povedať niekomu, že v hlave nič nemá, je urážkou. Ale keď lekár povie, že v hlave nič nie je, znamená to radostnú správu o stave zdravia. Z hľadiska medicíny každý orgán v tele má svoje miesto a funkciu. Sme správne poukladaní. Podobne by to malo byť vo vnútornom svete človeka: rozum, vôľa a city majú v živote svoje miesto a funkciu. Aj myšlienky, spomienky, túžby, priania, starosti by mali byť správne poukladané.

V Evanjeliu Ježiš z Nazareta upozorňuje: „Majte sa na pozore, bdejte, lebo neviete, kedy príde ten čas.“ (Mk 13, 33). Podobenstvom chcel povedať, že človek od narodenia po smrť má v správe dom vlastného bytia. Pán mu ho dal, a on by mal byť pripravený kedykoľvek, v noci alebo ráno, v ktoromkoľvek období života, vydať počet zo spravovania. Skutočným pánom života je Boh. Človek má život požičaný na niekoľko rokov, a podľa toho sa má správať.

V dome vlastného bytia treba skontrolovať aj to, ako je poukladaný čas pre modlitbu, rozjímanie, bohoslužby, skutky lásky i osobnú askézu. Ak má človek v hlave zmätok, mnoho starostí, zabudne si všimnúť, že existuje Boh, stráca rovnováhu. Orgány v tele môžu byť zdravé, ale orgány ducha nie sú správne poukladané. Bedliť, znamená dávať pozor na to, čo a ako je v mojom vnútornom svete poukladané. Advent je čas na prehodnotenie a potrebné zmeny.

Gréci mali dva výrazy na vyjadrenie času: chronos a kairos. Slovo chronos používali v zmysle merania (chronometer), minúty a sekundy idú za sebou. Napĺňame ich rozličnými skutočnosťami. Lenže chronos je aj grécke božstvo, ktoré požiera svoje deti. To je presne aj naša situácia, keď povieme, že sme otrokmi času a ponáhľame sa z jednej akcie na druhú, od jedného termínu k druhému. Tým vzniká naša dráma. Lebo čas uteká a nikdy ho nie je dosť, aby sme urobili všetko, čo chceme. Prestávame byť správne poukladaní.

Druhý grécky výraz na vyjadrenie času je kairos, to je príhodný čas, správne prežitý, momentálny, čas spásy, ktorého prežívanie znamená aj bedlivosť.[245]

Prežiť advent v tomto zmysle, znamená dovoliť Ježišovi, aby vstúpil do nášho života, nech všetko v nás je v správnom čase na správnom mieste. Nie náhodou existuje adventná modlitba: Maranatha - Príď, Pane Ježišu (porov. Zjv 22, 20), lebo kde Ježiš vstúpi, tam je dobrý čas.

Ak si človek uvedomuje seba, Boží čas mu patrí, vtedy žije, je v ňom prítomný a nemusí už pozerať na hodinky, čo ho ďalej čaká. Kto takto vníma a prežíva svoj čas, necíti sa rozdrobený. Nielen sa nachádza tam, kde je, ale svojím spôsobom si čas vychutnáva. Pominie rozptýlenie a uponáhľanie a veci majú svoje poradie. Teda prežívať prítomný čas ako čas požehnaný – kairos je vlastne vyjadrením našej bedlivosti a odpoveďou na evanjelium.

Okrem toho, že sa usilujeme správne poukladať prežívaný čas, je v Advente potrebné rešpektovať: 1. rituál a 2. rytmus.

Adventné vence sú výzvou k tomu, aby sme doma mali určitý rituál, obrad. Nemecký benediktín, Anselm Grün píše: „Rituály, či už náboženské, alebo svetské, vnášajú do života

---

[244] STRASKÝ, P.: Při předvánočním mytí. In: *Výber. Reader´s Digest,* november 2010, str. 112.
[245] Porov. GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 36.

poriadok, aktivizujú ho, podnecujú myseľ a napĺňajú ma pocitom, že žijem a nie iba prežívam. Na to si treba nájsť čas. Ja sám rád začínam deň práve takýmto spôsobom, nejakým rituálom. Nájdem asi čas na modlitbu a rozjímanie. A nerobím to z povinnosti, ale preto, lebo chcem dať svojmu dňu osobitný tón. Prostredníctvom rituálu dostávam chuť a silu prežiť tento deň. Vryjem do tohto dňa svoju životnú stopu. Nemusím len plniť, čo sa odo mňa očakáva, znášať ťažkosti, ale sám sa pričiním o stvárnenie tohto dňa. Svojím bytím prispejem trošku k pretvoreniu tohto sveta, naplním ho láskou. A to mi dodáva chuť žiť a tešiť sa zo života. Stará múdrosť hovorí: môj život je jeden veľký sviatok. A práve prostredníctvom rituálu mu dávam náležitú podobu. A to znamená, že mám chuť pretvárať svoj život“.[246]

Je teda odôvodnené a rozumné urobiť si rodinný rituál, napríklad večer pri zapálenej sviečke prežiť modlitbu, alebo čítanie z náboženskej literatúry, chvíľu rozjímania, pretože takýmto spôsobom sa vryje nášmu životu potrebná stopa. Cez rituály sa život správne stvárňuje.

Druhá skutočnosť, na ktorú by sme nemali zabúdať, je rytmus. Všetko vo svete je v rytme, ráno, poludnie, večer, jar, leto, jeseň, zima, aj náš nádych a výdych. Život je štruktúrovaný a ak sa človek nastaví na správny rytmus času, na danú štruktúru dňa, tak to prospieva i jeho zdraviu.

Mnohokrát robíme chybu, že sa nezosúladíme vnútorne, a potom sme rýchlo unavení, alebo sa cítime vyčerpaní. Ale ak žijeme v zhode s rytmom tela a duše aj tých úloh, ktoré máme cez deň, dostávame sa do harmónie so sebou. Nebudeme mať pocit, že sme iba rozptýlení a uponáhľaní.[247]

Mali by sme sa tešiť z nového adventu, do ktorého vstupujeme i z možnosti rozvíjať cvičenie, ktoré si dáme, či už bude súvisieť s rodinným rituálom, osobnou askézou, alebo s rytmom nášho dňa, so všetkými úlohami, ktoré na seba berieme. Orgány tela máme správne poukladané, poukladajme v advente aj naše vzťahy a vnútorný svet.

Malý chlapec privítal svojho otca po návrate z práce otázkou: „Oci, koľko zarobíš za hodinu?“ Prekvapený otec odpovedal: „Pozri, synak, to nevie ani tvoja mama, neotravuj!“ „Ale, oci, povedz mi, koľko zarobíš za hodinu!“, naliehal chlapec. Otec sa napokon vzdal a povedal: „Desať eur.“ „Dobre“, povedal chlapec, „a mohol by si mi požičať päť eur?“ Otec nahnevane skríkol na chlapca: „Tak toto bol dôvod, prečo si sa vypytoval?! Choď už spať a neotravuj!“

Keď neskôr otec nad tým rozmýšľal, mrzelo ho, že bol k synovi príkry. Možno si chce niečo kúpiť – a tak vošiel do jeho izby a spýtal sa: „Spíš už?“ „Nie, oci. Prečo?“ „Tu máš tie peniaze, ktoré si predtým pýtal“, a dal mu päť eur. „Vďaka“, odpovedal chlapec. Strčil ruku pod vankúš a vytiahol ešte jednu päťeurovku: „Teraz už mám dosť. Mám desať eur. Oci, môžeš mi predať hodinu svojho času?“[248]

Zdravý otec a zdravý syn majú všetky orgány v tele správne poukladané. A orgány duše? Aj deti majú niekedy pravdu: otcova bedlivosť by mala byť v kontrolovaní workoholizmu na úkor rodinného života.

Buďme vďační za čas, ktorý je nám dopriaty, kairos. On je pre nás požehnaním, ak si v bedlivom duchu budeme všímať, čo je pre nás podstatné.

4.2 Zamyslenie nad ceruzkou

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo
Silvester B:otázky na konci roka

Pani z Trnavy si kúpila budík. Keď ho doma natočila, zistila, že ručičky chodia smerom dozadu. Celú záležitosť publikovala v televíznej relácii Lampáreň a získala aj finančnú odmenu.

---

[246] GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 34.
[247] Porov. GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 37.
[248] Porov. www.homily-service.net

Diváci mohli vidieť hodinky so spätným chodom. Reklamácia bola uznaná, lebo išlo o nepodarok. Veď keby to bola pravda, deň za dňom by bola mladšia.[249]

Čas je veľmi neprispôsobivá veličina. Plynie bez ohľadu na naše predstavy a želania. Raz chceme, aby plynul rýchlo, inokedy by sme ho chceli zastaviť. Na Silvestra sme vyzvaní vrátiť sa v čase späť a zhodnotiť uplynulý rok.

Výhodou veriaceho človeka je, že uznáva Pána časov (JKS 104: Pán časov, Bože milý). Je niekto, kto aj času rozkazuje. Ak do jeho rúk odovzdávame prežitý rok, môžeme dúfať, že ho očistí od všetkého, čo v ňom bolo nesprávne. Takto oslobodení budeme môcť ľahšie vykročiť do nového roka.

Chlapček pozoroval starú mamu pri písaní listu a spýtal sa jej: „Píšeš príbeh, čo sa stal nám?“ Stará mama zdvihla oči od písania a s úsmevom vnúčikovi odvetila: „Máš pravdu, naozaj píšem o nás. Ceruzka, ktorou píšem je však dôležitejšia ako slová. Bola by som rada keby si aj ty, keď vyrastieš, bol ako ona!“

Chlapec sa díval na ceruzku, nevidel však na nej nič zvláštne. Starká pokračovala: „Všetko závisí od uhla pohľadu. Táto ceruzka má päť dobrých vlastností, ktoré ti iste zaručia spokojný život, ak ich budeš mať.

Po prvé: môžeš robiť veľké veci. Nikdy však nezabúdaj, že existuje ruka, ktorá vedie tvoje kroky. Tá ruka sa volá Boh a on ťa vždy povedie podľa svojej vôle.

Po druhé: niekedy musíme písanie prerušiť a ceruzku zastrúhať. Ceruzka pritom veľmi trpí, napokon je však spokojná, lebo je opäť ostrá. Preto sa nauč znášať bolesť, lebo bolesť nás robí lepšími.

Po tretie: pri písaní ceruzkou môžeme kedykoľvek použiť gumu a vygumovať, čo sme napísali chybne. Nauč sa, že ak máme niečo napraviť, nemusí to pre nás znamenať nič zlé, práve naopak, môže to byť veľmi užitočné, aby sme nevybočili z cesty spravodlivosti.

Po štvrté: nie je dôležité, z akého dreva ceruzku vyrobili, ani to, akú má farbu, dôležitá je tuha vo vnútri. Preto si vždy všímaj, čo sa deje v tvojom vnútri.

Po piate: ceruzka vždy po sebe zanechá stopu. Nezabúdaj, že všetko, čo v živote urobíš, zanechá stopu, a preto si uvedomuj každý svoj krok.

Päť vlastností má spoločného menovateľa: Ježišov návod na šťastný, zmysluplný a vydarený život. Týchto päť vlastností je evidentných v jeho osobnej spiritualite.

1. Ceruzku niekto vedie. Ježiš to vedel, preto povedal: „Ten, ktorý ma poslal, je so mnou. Nenechal ma samého, lebo ja vždy robím, čo sa páči jemu“ (Jn 8, 29). Mal dôveru, že ho vedie Nebeský Otec.
2. Zastrúhanie robí ceruzke bolesť. Ježiš vedel, čo je bolesť, počnúc betlehemským odmietnutím, cez emigráciu do Egypta až po ukrižovanie v Jeruzaleme. Ale cez bolesť sa díval k vzkrieseniu a osláveniu. Ján napísal: „My sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy“ (Jn 1, 14). Veril, že bolesť nemá posledné slovo, teda ani utrpenie, umieranie nie je definitívne. Posledné slovo v našom živote má Boh.
3. Guma, ktorou sa dá zotrieť chybný nápis. Ježiš celý život vyzýval učeníkov a poslucháčov k pokániu: „Kajajte sa a verte Evanjeliu“ (Mk 1, 14). Vedel, že „v ňom bol život a život bol svetlom ľudí. A svetlo vo tmách svieti, a tmy ho neprijali“ (Jn 1, 5).
4. Nie je dôležitý obal, ale tuha vo vnútri. Ježiš stále uprednostňoval veci duchovné pred materiálnymi a v tomto zmysle je jeho Evanjelium výzvou k zvnútorneniu človeka: „Tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi“ (Jn 1, 12).
5. Ceruzka zanecháva stopu. Vedomie posledného súdu Ježiš vysvetlil v podobenstve: bedlite a buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu o ktorej neviete! (porov. Mt 24, 44).

Z jednoduchého príkladu môžeme na konci občianskeho roka vyvodiť aj otázky pre seba.

---

[249] Nepodarok. In: Archív TV Markíza zo dňa 14.09.2008 relácia Lampáreň.

Po prvé: Verím v Božiu otcovskú existenciu a prozreteľnosť? Mám dôveru, že môj život je v jeho réžii? Viem sa spoľahnúť na neho, že ma vedie ako ja ceruzku, alebo sa spolieham iba na seba?
Po druhé: problém zmyslu utrpenia a bolesti. Mnohokrát v uplynulom roku som sa pýtal: Prečo Boh nezasiahne, keď vidí vojny, nešťastia, zemetrasenia, choroby a keď trpia nevinné deti? Ako sa vyrovnávam s utrpením a nezodpovedanými otázkami? Uvedomujem si, že nie je možné vyhnúť sa bolesti, ale môžem objaviť metódu, ako ju prekonať: dať nezmyselnému utrpeniu zmysel? Ježiš urobil z môjho utrpenia utrpenie vykúpené - odňal mu nezmyselnosť. Verím, že bolesť mi môže poslúžiť pri polepšení v budúcnosti?
Po tretie: Uznávam potrebu pokánia, ako gumu pri písaní, na zotretie chýb a hriechov? Spytujem si každý večer svedomie? Bol som v uplynulom roku pri sviatosti zmierenia ? Aj pôst, modlitba, almužna sú cestami osobného pokánia. Využíval som ich?
Po štvrté: tuha je viac ako obal - dôležitejšie sú veci duchovné ako materiálne. Využíval som nedeľné bohoslužby, aby som dal najavo: Bože, ty si dôležitejší ako moje záujmy? Praktizoval som pravidelne osobnú a rodinnú modlitbu? Mal som čas na rozjímanie a čítanie Svätého Písma?
Po piate: ceruzka zanecháva stopu. Uvedomujem si zodpovednosť za svoje činy? Počítam s tým, že po smrti mi bude premietnutý celý film života? Verím v slová: „Čokoľvek ste urobili jednému z najmenších, mne ste to urobili?“ (Mt 25, 40).

Ďakujme dnes Bohu za všetko, čo nám bolo dopriate v uplynulom roku a prosme ho o silu rozvíjať ďalšie dni v súlade s jeho vôľou.

4.3 Pyžamo Nového roka

Lk 2,16–21 Našli Máriu, Jozefa i dieťa.
Nový rok, Slávnosť Panny Márie Bohorodičky: nový začiatok

Pán Cullegan z Kanady mal srdcovú chybu a musel ísť na operáciu. Čakal tri mesiace. A hoci predtým to bol vtipný človek, dosť zosmutnel. Po operácii ho sestrička v nemocnici budila z narkózy lichotivými slovami: „Pán Cullegan, vyzeráte veľmi dobre!“ Obrátil sa a žartovne povedal: „A to ste ma, sestrička, ešte nevideli v obleku!“[250]

Keď dobre vyzerám v nemocničnom pyžame, ako budem vyzerať, keď si dám bielu košeľu, oblek, kravatu a voňavku? Podobne je to s dnešným dňom - Novým rokom. Ráno sme sa zobudili - Nový rok je ešte v pyžame. Vonku je pekný deň, tak sme si povedali: „Vyzeráš dobre, Nový rok!“. On by mohol povedať: „A to si ma ešte nevidel v plnej kráse! Uvidíš, keď príde jar, neskôr leto, aj jeseň... čo všetko v 365 dňoch bude!“ Preto stojíme na počiatku roka s kresťanským optimizmom.

Vianoce tento optimizmus podčiarkujú. V Lukášovom Evanjeliu čítame: „Pastieri sa poponáhľali do Betlehema a našli Máriu a Jozefa i dieťa uložené v jasliach... Vyrozprávali, čo im bolo povedané o tomto dieťati... všetci sa divili nad tým, čo im pastieri rozprávali... Mária zachovávala všetky tie slová v svojom srdci a premýšľala o nich“ (Lk 2, 16-19). Pokračujúc v našej úvahe, by pastieri mohli povedať: „Dobre vyzeráš Ježiško, hoci si iba v jasličkách“. On by im mohol odvetiť: „A to ste ma ešte nevideli v plnej kráse, keď budem učiť, robiť zázraky, keď budem v ťažkej životnej situácii na kríži a ešte ste ma nevideli, keď vstanem z mŕtvych!“

Zaujímavosť Nového roka je v tom, že je odetý do pyžama. Rodí sa tu niečo, čo bude pre nás darom. Kresťanstvo je pre človeka symbolicky tým, čím Nový rok pre kalendár. Umožňuje nový začiatok. Súčasný pápež, Benedikt XVI. píše: „Proti chorľavému a ustatému svetu máme možnosť slobodne veriť a mať novú nádej. Vek kvantitatívne redukovaného kresťanstva môže vyvolať oživenie uvedomelého kresťanstva. Neodvažujem sa vyslovovať časové proroctvá, neviem, či to príde rýchlo alebo pomaly, ale v kresťanstve jestvuje vždy nový

[250] FLANAGANOVÁ, K. Bratrovi Michaelovi. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2008, str. 135.

začiatok. Podobné začiatky sa už odohrávajú a budú sa odohrávať aj naďalej a budú prinášať nové mocné prejavy kresťanského života.“[251]

Kalendár má iba raz za 365 dní nový začiatok, ale kresťanstvo je novým začiatkom vždy - človek si môže uvedomiť, že Boh ho miluje, odpúšťa mu, dvíha ho, napĺňa nádejou a riadi Prozreteľnosťou. Možno mu dôverovať. Byť kresťanom, znamená nosiť v sebe začínanie tak, ako byť človekom na zemi, znamená možnosť vstúpiť do nového roka.

Na počiatku roka si však uvedomujeme ešte ďalšiu záležitosť, ktorá súvisí s hodnotením minulého aj budúceho času. Francúzky spisovateľ, Gustav Thibon (1903-2001) tvrdí: „Jediná šľachetnosť, jediná cesta záchrany spočíva v zhodnotení času prostredníctvom služby, krásy, modlitby a lásky. Okrem toho nie sú naše túžby, naše vášne, naše skutky ničím iným ako márnosťou, vlnobitím času, ktoré čas požiera. To, čo nepatrí znovu nájdenej večnosti, to patrí iba stratenému času.“[252]

Výraz „zhodnotenie času“ z ekonomického sveta znamená - pridávať hodnotu určitým skutočnostiam svojou prácou, službou, svojím vkladom. Aj času, do ktorého sme ponorení, môžeme dať hodnotu tým, že v ňom budeme slúžiť, prežívať vzťah s Bohom, trpezlivosť a milosrdenstvo s ľuďmi. Vtedy náš čas dostane zhodnotenie, ba viac: bude nájdením večnosti na tejto zemi. Lebo všetko ostatné je pominuteľné. Veľmi pekne v tejto súvislosti píše aj francúzska psychoanalytička, Francoise Dolto (1908-1998): „Človeku stačia tri sekundy, aby sa stal rodičom, aby splodil dieťa. Ale byť otcom, to je niečo celkom iné. Prísne vzaté, existujú iba adoptívni otcovia. Každý pravý otec si musí svoje dieťa adoptovať vo vypätí lásky a služby.“[253]

To isté platí o kresťanstve. Pokrstili nás v priebehu pár sekúnd a stali sme sa kresťanmi. Ale to je málo. Skutočnými kresťanmi sa stávame až vtedy, keď sa vo vypätí lásky a služby snažíme porozumieť Desatoru, žiť v súlade s Božími zásadami, nachádzať si čas na modlitbu a Božie slovo, a tým postupne dozrievať. Prvým dňom v roku sú symbolické „tri sekundy“ - začiatok, ktorý potrebujeme naplniť v súlade s Božími zámermi, aby bol čas pre nás požehnaním.

André Camilleri napísal román Kráľ Girgentiov. Vystupuje v ňom malý sicílsky chlapec Zosimo, ktorý má štyri a pol roka a dospievajúci Apparenzio. Ten malý, hoci nič nevedel o čítaní a písaní, všetkých ľudí prekvapoval svojou múdrosťou. Dospievajúci pyšný Apparenzio sa chvastal schopnosťou predvídať budúcnosť druhých ľudí. Prehŕňajúc sa v svojich kartách, predpovedal malému chlapcovi kráľovskú korunu. Na to malý Zosimo povedal: „Ale ja by som chcel len taký život, aký mi dáva Pán Boh.“[254]

Na začiatku nového roka sa ozývajú astrológovia, veštci, projektanti, finanční poradcovia, plánovači, poisťovací agenti so svojimi ponukami. My však môžeme povedať ako malý chlapec: „Ja nechcem nič iné, iba taký život, aký zosiela Boh.“ Je múdrejšie spoliehať sa na Pána, nie na astrológov, veštcov a plánovačov. Kresťanstvo nás učí optimizmu, že najlepšie pre náš život je, ak ho dokážeme žiť v dôvere v Božiu réžiu.

S vďačnosťou stojíme na prahu nového roka a prosíme o Božie požehnanie pre seba i pre druhých. Ak tak dobre vyzerá v pyžame, aký nádherný bude v obleku!

4.4 Vláda Boha

Mk 4,26–34 Je najmenšie zo všetkých semien
Jedenásta cezročná nedeľa B: Božie kráľovstvo ako semeno

---

[251] BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha 2006, str. 19.
[252] http://fr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Thibon
[253] http://en.wikipedia.org/wiki/Françoise_Dolto
[254] Prevzaté z PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, str. 10

Rodina odchádzala na dovolenku a poprosila susedovho chlapca, aby sa im postaral o psíka. Vysvetlili mu, že jeho starosťou bude nakŕmiť ho, vyvenčiť a hlavne sa s ním každý deň pomaznať. Nakoniec sa ho pýtali: „Na koľko si tú prácu budeš ceniť?“ Chlapec odpovedal: „Za každý deň vám dám pol eura!“[255]

Rodina bola ochotná zaplatiť za starostlivosť. Ale chlapec to považoval za výsadu a vyznačenie, nie za povinnosť, a tak bol ochotný zaplatiť on. Odkiaľ sa v chlapcovi vzala láska k zvieratám? Odkiaľ sa berie v srdci človeka dobro, trpezlivosť, pokoj a mnohé iné hodnoty?

Odpoveď je jednoduchá: každý človek je stvorený na obraz Boží, teda v každom je kúsok z Boha, čo sa prejavuje v schopnosti mať rád. Určitá stopa Boha je v človeku v tom, že vie byť milujúci. Kúsok Božej energie v človeku je tým, čo Pán Ježiš nazýva v Evanjeliu Božie kráľovstvo.

Dôslednejšie vysvetlenie Božieho kráľovstva ponúkol Ježiš z Nazareta v podobenstvách, ktoré rozprával zástupom. „S Božím kráľovstvom je to tak, ako keď človek hodí semeno do zeme; či spí, alebo vstáva, v noci či vo dne, semeno klíči a rastie a on ani o tom nevie. Zem sama od seba prináša úrodu: najprv steblo, potom klas a napokon plné zrno v klase. (Mt 4, 27-28). Vysvetlil Božie kráľovstvo ako jeho prítomnosť v ľudskom živote – kráľovstvo lásky, pokoja, trpezlivosti, milosrdenstva, odpustenia, nádeje. Opakom je kráľovstvo zloby, násilia, hnevu, sebectva, podvodu, korupcie a nespravodlivosti – znaky Božej absencie.

Keby sme zo sveta odstránili všetko zlo, sebectvo, a nespravodlivosť, to, čo by zostalo sa dá nazvať Božím kráľovstvom. Ale dynamizmus života a vývoja vyžaduje, aby vedľa seba existovali dobro i zlo, láska i sebectvo, hnev i odpustenie, kráľovstvo človeka i Boha. Je to paradoxné, ale je to tak.

Semeno vložené do zeme je úbohé. Boh, odsudzovaný a ponižovaný na kríži, bol úbohý ako semienko v zemi. Ale tak, ako v semienku je sila vyrásť, aj v Božom svete je vláda lásky. Božia sila v tomto ľudskom svete hoci neviditeľná, je nespochybniteľná.

Poslucháči Ježiša z Nazareta pred dvetisíc rokmi, veriaci Židia sa každý deň modlili: „Šemá Israel“ (tak ako kresťania majú Otče náš). Ide o úryvok z Biblie: „Počuj Izrael. Jahve, náš Pán, je jediný a ty ho budeš milovať z celého svojho srdca, celou dušou a celou svojou silou“ (Dt 6, 4-5; porov. 11, 13; Nm 15, 37- 41). Odriekať túto modlitbu, znamenalo brať na seba jarmo Božieho panstva. Táto modlitba nebola iba slovom. Modliaci v nej prijímal Božiu vládu nad svetom. Táto vláda určovala spôsob jeho života v každom dni a stávala sa prítomnou na určitom mieste sveta.[256] Čiže už vtedy veriaci, modliaci sa Židia cítili, že skrze modlitbu sa otvárajú Božej prítomnosti, jeho kráľovstvu, uznávaniu Božieho panstva nad nimi, čím určujú vlastné dejiny. Božie kráľovstvo nie je panstvom označeným na mape, ale Božou prítomnosťou.

Origenes (185 - 253), teológ, cirkevný učiteľ, autor hexaply (v šiestich jazykoch - stĺpcoch vedľa seba preložené Písmo Sväté), označil Ježiša, ako zosobnené kráľovstvo, po grécky „autobasileia“. „Kráľovstvo nie je vec, nie je priestor vlády, ako v prípade svetských ríši, ale je osobou. V ňom je medzi ľuďmi prítomný Boh, on je Božou prítomnosťou.“

Na inom mieste Origenes komentuje „Otčenáš“ slovami: „Kto sa modlí: príď kráľovstvo tvoje, ten sa modlí za Božie kráľovstvo, ktoré nosí v sebe. Modlí sa za to, aby toto kráľovstvo prinieslo ovocie a dospelo do plnosti. V každom svätom človeku totiž kraľuje Boh. Ak teda chceme, aby v nás kraľoval Boh, potom v našom smrteľnom tele nemôže v nijakom prípade kraľovať hriech. Lebo v nás ako v duchovnom raji sa má prechádzať Boh.“[257] Tým Origenes vyjadril základnú myšlienku, že Božie kráľovstvo nie je na spôsob pozemských kráľovstiev, ale je to miesto vo vnútri človeka, v ktorom rastie a rozvíja sa Božia sila.

Čo mám z toho, keď budem veriť, otvárať sa pre Boha, chodiť v nedeľu na svätú omšu, čiže starať sa o Božie kráľovstvo v sebe? Jürgen Moltman (nar. 1926), nemecký teológ,

---

[255] KLINGLEROVÁ, J.: Jeli jsme na dovolenou. In: *Výber. Reader´s Digest*, máj 2006, str. 48.
[256] Porov. RATZINGER, J.- BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007, str. 73.
[257] Porov. RATZINGER, J.- BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007, str. 63-80.

odpovedá: „Viera rovná sa aktívny vstup do tvorby budúcnosti“.[258] Vidí to eschatologicky, z hľadiska budúcnosti. Pomocou viery prijímame budúcnosť nie ako náhodu, alebo ako samozrejmosť, ale ako Boží dar. Túto budúcnosť spolu vytvárame v našich podmienkach. Preto je správny postoj: Bože, si pre mňa dôležitý. Viem, že vďaka tebe dostávam silu pre úkony, ktoré potrebujem zvládnuť každý deň, aby som si správnym spôsobom vytváral budúcnosť.

Kto má budúcnosť, má nádej, ktorá je veľmi dôležitá. Napriek ťažkostiam, chorobám, neúspechom a hriechom, vždy znovu človek môže vstať, dúfať, obracať sa k Bohu a nestrácať odvahu. To je Božie kráľovstvo - dielo Boha v srdci človeka. Neexistuje taká noc, v ktorej by sa nedala tušiť hviezda, neexistuje taká púšť, ktorá by nemala nejakú oázu, neexistuje taká situácia, v ktorej by človek musel byť iba zatrpknutý. Po každej noci prichádza ráno a po zime jar. Slovenský básnik, Milan Rúfus to vyjadril slovami: „Niesť bremeno a spievať“ [259] Kto nesie bremeno lamentuje, sťažuje sa, plače, ale vďaka Božiemu kráľovstvu v srdci môže spievať.

Bolo raz jedno krásne pole a na ňom žili dvaja malí krtkovia. Jeden si povedal „Už som dospelý, môžem sa osamostatniť, od otca sa oslobodím a vykopem si vlastné tunely! Postavím si vlastný krtinček!“ Druhý krtko sa bojazlivo pozeral na svojho kamaráta a povedal si: „Ešte sa necítim taký zrelý. Radšej budem dôverovať otcovi a budem stavať krtinček podľa neho.“ Na to prvý krtko povedal: „Aký si nesmelý a nemúdry! Pozri, ja som odvážny a sebavedomý, vyrovnaný, dôverujem v svoje schopnosti, a tak to má byť. Dozrel som.“ Druhý krtko si len vzdychol: „No, neviem, neviem braček!“

A tak si dvaja malí krtkovia začali stavať tunely uprostred krásneho poľa. No tak, ako rástli, stávalo sa niečo nevídané. Prvý krtko, ten odvážnejší, dôverujúci vo vlastné sily, ledva sa dostal zo svojho krtinca. Bol mu taký úzky, že si prehrabávaním zasypal iné chodby a všetko jedlo, čo si nazhromaždil, zostalo stratené. Čudoval sa, ako sa to mohlo stať, ale najmä, prečo sa to isté nestalo aj druhému krtkovi? Pýtal sa: „Braček, ako je to, že moje chodby sú priúzke, zasypávajú sa a tvoje stabilné a široké?“ Druhý krtko odpovedal „Vieš, braček, ja som neveril, že nepotrebujem otca a že si vystačím sám. Pri stavbe svojich tunelov som rátal s tým, že raz príde otec. On je veľký a dospelý, preto som musel stavať od začiatku širšie tunely. A tak sa do nich zmestím aj teraz, keď som už sám veľký“.[260]

V tejto bájke je veľa múdrosti. Môžeme budovať život podľa seba, alebo podľa Božích prikázaní. Môžeme plniť svoju vôľu, alebo vôľu Otcovu. Sme slobodní. Ibaže kráľovstvo, ktoré nepočíta s Otcom, sa zrúti. Ďakujme za to, že počítajúc s Otcom, vstupujeme do kráľovstva lásky, nádeje a pokoja.

4.5 Modlitba - sprítomnenie seba v Božom svetle

Mk 6, 30-34 Boli ako ovce bez pastiera
Šestnásta cezročná nedeľa B: výkon a spánok

Nemecký prezident Konrád Adenauer mal po Druhej svetovej vojne veľké zásluhy na znovuvybudovaní Európy prostredníctvom Marshalovho plánu. V úrade mal zamestnanca, ktorý v práci často zadriemal, čo zdôvodňoval zlým spánkom v noci. Vraj už vyskúšal všetky lieky na nespavosť. Pýtal sa prezidenta, či by mu neporadil nejaký prostriedok. A Adenauer lenivému zamestnancovi odpovedal: „Pokúste sa pracovať!“

Keď človek tvrdo pracuje, potom „spí ako zarezaný“. Lebo pracovný výkon na jednej strane a odpočinok na druhej sú priamoúmerne závislé. Výroku: „Poď a oddýchni si,“ porozumie iba ten, kto predtým tvrdo pracoval.

---

[258] MOLTMANN, J.: *Theologie der Hoffnung (Teologia nádeje).* Mníchov : Chr. Keiser 1985.
[259] Porov. RÚFUS, M.: *Niesť bremeno a spievať.* Martin : Matica Slovenská 2008.
[260] Porov. http://www.christ-net.sk/node/276. GEMELA, Roman, 2009.

V tejto súvislosti sa dajú chápať aj výroky Ježiša z Nazareta zachytené v Markovom Evanjeliu. K Ježišovi prichádzali apoštoli z rozličných strán a referovali mu o svojich úspechoch pri ohlasovaní a uzdravovaní. Okrem nich však prichádzalo aj veľa iných ľudí, ktorých Ježiš vyučoval. Keď videl, že už nemajú čas pre seba, povedal vetu: „Poďte vy sami do ústrania na pusté miesto a trocha si odpočiňte“ (Mk 6, 31). Vedel, že keď sa najedia a vyspia, budú môcť načerpať fyzické i duchovné sily pre ďalší apoštolát.

Evanjelium píše, že ľudia odhalili zámer apoštolov preplaviť sa loďkou, predbehli ich a čakali na druhom brehu. Keď Ježiš videl zástup „zľutoval sa nad nimi, lebo boli ako ovce bez pastiera. A začal ich učiť mnohým veciam“ (Mk 6, 34). Akoby povedal: ľúto mi je ťa, človek, lebo si ako dom bez základu, dieťa bez rodičov, kostol bez veže, auto bez volantu, ľúto mi je ťa, človek, lebo si ako ovca bez pastiera - to je prejav Ježišovho súcitu so zástupom, ktorý prichádzal hladný po povzbudení.

Aj nám znejú Ježišove slová: „Poďte... na pusté miesto a trochu si odpočiňte“ (Mk 6, 31). Poď na bohoslužby, poď do ticha, poď do samoty. Vždy, keď ideme do ústrania, postavíme svoj život do svetla Božej prítomnosti. Svoju minulosť aj budúcnosť máme osvetliť Božím pohľadom. Naše minulé skutky sú niekedy chvályhodné a inokedy nie, a potrebujeme odpustenie. Čo sa udeje v budúcich dňoch, nepoznáme, alebo sa toho obávame, a tak potrebujeme nádej. Pohľad Božími očami dáva duši pokoj. To je prvý zmysel modlitby.

Druhý je sprítomnenie seba sebe samému pred Božou tvárou. V dynamickom tempe výkonného života je dôležité zmeniť uhol pohľadu vo svetle Božej prítomnosti. Veľakrát sa človek falošne presviedča, že život bude lepší a iný keď sa ožení alebo vydá, kúpi si nové auto, pôjde na drahšiu dovolenku, alebo keď svokra bude milšia, šéf tolerantnejší, atď. Ale pravda je taká, že nikdy nie je lepší čas byť šťastný ako práve teraz. Kedy inokedy, ak nie teraz? Život je vždy plný výziev a ponúk. Dôležité je rozhodnúť sa byť šťastný teraz napriek všetkému, čo prichádza. To je zorný uhol pohľadu, ktorý nám Boh dáva poznať v Duchu Svätom, keď sme v tichu.

Sen o skutočnom živote až po absolvovaní nejakých prekážok je sebaklam. „Už len túto prácu dokončiť... len tieto účty zaplatiť... potom konečne začne správny život!“ V modlitbe však človek pochopí, že práve prekážky sú život. Niet inej cesty k šťastiu, lebo život sám je šťastím a šťastie je životom.

Netreba čakať, kým niekto skončí školu, schudne o päť kíl, získa prácu, ožení sa, alebo vydá, kedy bude piatkový večer, alebo nedeľné ráno, kedy bude k dispozícii nové auto, alebo kedy bude pôžička konečne splatená. Je zbytočné čakať, kedy bude jar, leto, jeseň, zima, kedy bude prvého alebo pätnásteho v mesiaci, alebo kedy budú hrať obľúbenú pesničku, ani to, kedy príde čas smrti.

Lebo šťastie je tá cesta, ktorú máme, tá chvíľa, ktorú prežívame, a nie cieľ cesty. Poznanie, že život je cestou a že žiť, znamená prekonávať prekážky, je ovocím modlitby. Keď odhalíme Boží projekt, prestaneme byť ovcou bez pastiera, domom bez základu, kostolom bez veže, dieťaťom bez rodičov, atď.

Nasledujúci príbeh túto reflexiu potvrdí. Bol mladý, úspešný, bohatý, podnikal, darilo sa mu. Celá rodina s deťmi vyzerala ako v reklame: manželia sa zamilovane pozerajú jeden na druhého, deti sa hrajú a šantia. Raz však ten šťastný muž išiel po svojej trinásťhodinovej pracovnej dobe domov a na križovatke zastavil auto. Ostatní šoféri trúbili, až kým jeden vystúpil a zbadal, že človek, ktorý stojí na križovatke, hoci svieti zelená, je vlastne sám zastavený. Zastavil dopravu, lebo jeho čas zastavil infarkt.

Našťastie to prežil. Lekárov príkaz šetriť sa, bol ťažký, lebo pre takého človeka žiť, znamená pracovať. Ale on zmenil spôsob života. Zobral si papier a začal počítať, koľko úderov urobí srdce počas života a koľko úderov už urobilo jeho srdce do štyridsiatky. Uvedomil si, že ani za všetky peniaze, ktoré zarobil, sa nedá kúpiť jediný úder srdca navyše. Koľko úderov

srdca už premárnil, koľkokrát údery srdca používal len na to, aby peniaze z cudzích kont premiestňoval na svoje? Rozmýšľal, čo robiť, aby údery jeho srdca už neboli zbytočné.

Zmena nastala. Začal sa viac venovať rodine, prírode, čítal knihy, počúval hudbu, aj do kostola začal chodiť. O tridsať rokov neskôr na jeho pohrebe povedal o ňom sused Martin: „Môj priateľ mi zanechal lekciu o pulzoch srdca. S rukou na hrudi cítime údery nášho srdca jeden za druhým. Akoby nám tieto údery boli darované a prisúdené. Ani jeden sa nevráti. Záleží na tom, kam ich investujeme, môžeme ich aj premárniť. Nik z nás nevie, koľko úderov srdca nám ešte zostáva. Dúfame, že dosť, aby sme mohli urobiť veľa dobrého, na mnohých sa usmiať a povedať im, že ich máme radi. Lenže práve teraz je ten čas.“[261]

Ticho, ústranie a modlitba dáva odpoveď na otázky: Koľko úderov má za sebou moje srdce? Na čo všetko som ich použil? Koľko mi ešte zostáva? To je poznanie a úžitok, pochádzajúce z ticha, sústredenia, samoty, do ktorej sa uberáme preto, aby sme objavili pravdu o sebe. Ďakujme za Evanjelium, ktoré nás obohacuje a rozvíja náš život, lebo už nie sme „ovca bez pastiera“, ale skrze modlitbu sme v náručí Dobrého Pastiera.

4.6 Interpretačný kľúč

Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Petra a Pavla: Kto som ?

K lekárovi prišla pani s otázkou: „Povedzte mi, prosím, som zviera alebo človek?“ On sa začudovane opýtal: „A prečo?“ „No, pozrite:
Ráno vyletím z postele ako vták,
bežím do roboty ako zajac,
som vyplašená ako sova, aby som do roboty neprišla neskoro
a v robote driem ako vôl.
Vedúci mi vraví holubička,
ale ženy o mne tvrdia, že som pyšná ako páv.
Na obed som hladná ako vlk,
v závodnej jedálni varia ako pre prasce
ale porcie dávajú ako pre vrabcov.
Od obeda behám ako jeleň,
potom idem na poradu, kde sedím ako sliepka
a na všetko prikyvujem ako osol.
Po schôdzi behám po nákupoch ako pes
a vláčim ich domov ako somár.
Doma upratujem, varím, behám ako srna,
pritom krákam ako vrana
aj keď by som chcela spievať ako slávik.
Potom príde manžel a opýta sa – tak čo si uvarila chrobáčik?
a ja poviem – ešte nič. A on na to – tak čo si celý deň robila ty hus!
Kde si bola tak dlho? Máš rečí ako opica
a pomalá si ako slimák.
To ma urazí a mlčím ako ryba.
Potom zaleziem do postele a spím ako dudok.
A takto to ide deň čo deň, hoci manžel hovorí, že som lenivá ako voš,
hubatá ako straka,
som zo všetkého uťahaná ako kôň,
spotená ako myš
a chudá ako koza.

[261] Porov. MARTIN, E.: *Andělské vteřiny.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvi 2005, str. 96.

Najradšej by som revala ako lev
– tak mi povedzte pán doktor, som ja žena, človek alebo som zviera?[262]

Človek sa pýta: Kto som? Kým som? Čo znamenám? Akým som? Sám sebe je tajomstvom. Na porozumenie identity treba správny interpretačný kľúč. Niečo o človeku môže povedať biológ, niečo iné lekár, psychológ, filozof, sociológ, básnik, politik - všetky výpovede budú čiastkové, neúplné a nedostatočné.

Pred dvetisíc rokmi túto otázku položil aj Ježiš z Nazareta svojim učeníkom blízko mesta Cézarea Filipova: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?“ (Mt 16, 13). Inými slovami: Kto som ja, Ježiš, pre vás? Čo pre vás znamenám? Kým som pre vás?

Nesprávny interpretačný kľúč použil Karl Jaspers (1883-1969), nemecký filozof, ktorý napísal, že Ježiš popri Sokratovi, Budhovi a Konfuciovi, je jednou zo štyroch rozhodujúcich osobností dejín, a hoci mu priznal zásadný význam pri hľadaní zmyslu ľudskej existencie, Ježiš je pre neho iba jedným z viacerých významných náboženských vodcov, z ktorých si možno vyberať, zakladateľom svetového náboženstva, ktorý mal určitú skúsenosť Boha, náboženské nadanie, a preto mohol o ňom rozprávať.

Jaspers hovorí o ľudskej skúsenosti Boha, kde sa nekonečnosť Boha odzrkadľuje v konečnej a ohraničenej sfére ľudského ducha. Preto vždy len čiastočne môžeme nekonečnosť Božiu pretlmočiť do ľudského bytia. Vždy budeme obmedzení časom a priestorom. Nie je ľahké veľkosť a múdrosť Božiu preložiť do obmedzeného človeka.

Podľa Jaspersových názorov každý človek si môže vyberať z rozličných skúseností, ktoré mali predchodcovia: niečo prijme, niečo odmietne. Keďže nič definitívne a zaväzujúce nejestvuje, každý človek je sám sebe meradlom.[263]

Iný interpretačný kľúč na pochopenie Ježišovej identity použili apoštoli. Počas troch rokov ho počúvali, videli zázračné uzdravenia, odpúšťanie hriechov, alebo jeho mocné činy. Zo suverenity jeho ohlasovania usúdili, že Ježiš je nielen jedným z prorokov, ale je ako Mojžiš, ktorý sa rozprával s Bohom z tváre do tváre (porov. Ex 33, 11). Bol nielen Božím vyslancom, Pánov pomazaný, ale rovný s Bohom. Preto Peter vyznal: „Ty si Kristus, Syn živého Boha!“ (Mt 16, 16). Tomáš povedal: „Pán môj a Boh môj“ (Jn 20, 28), čiže Ježišu, ty si osloboditeľ človeka, si cestou, po ktorej sa má kráčať, ak sa má dôjsť k vydarenému životu.

Aj my sme konfrontovaní s otázkami: Kto je Kristus pre mňa? Čo pre mňa znamená Cirkev? Prečo som katolíkom? Prečo chodím v nedeľu na omšu? Prečo sa mám modliť? Ak dokážeme odpovedať úprimne ako Peter: Ježišu, ty si pre mňa ideál, si môj osloboditeľ, si najvyššia pravda, ktorú vyznávam - potom úžitok, ktorý získame bude: 1. Stabilita životných postojov a 2. Interpretačný kľúč života.

Stabilitu symbolizuje skala. Už Izaiáš napísal: „Pozrite na skalu, z ktorej ste vytesaní - hovorí Boh izraelskému národu. - Pozrite na hĺbku studne, z ktorej ste vykopaní. Pozrite na Abraháma, svojho otca a na Sáru, ktorá vás zrodila“ (Iz 51, 1-2). Skala znamená konštantu v premenách života. V gréčtine je slovná hračka: „Petros“ je meno a „petra“ je skala. V tomto zmysle treba rozumieť: Ty si Peter, a na tejto skale...(Mt 16, 18). Na skale tvojej viery postavím svoju Cirkev, spoločenstvo veriacich. Na skale viery môže každý veriaci človek prežívať svoje dni stabilnejšie.

Druhý úžitok vyplýva zo slov: „Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva“ (Mt 16, 19). Izaiáš povedal pyšnému správcovi Sobnovi: budú ti vzaté kľúče Dávidovho domu a budú dané Eliakimovi, novému správcovi (porov. Iz 22, 19-23). Tieto slová prevzal Matúš do Evanjelia: „Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi“ (Mt 16, 19). Ak veríme v Ježiša, vyznávame ho ako záchrancu, máme kľúč od Božieho kráľovstva. Boh nás chce rozviazať, oslobodiť od sebectva,

---

[262] Porov. www. fajront.sk 13.03.2003.
[263] Porov. RATZINGER, J.- BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007, str. 308.

zla a hriechu. Preto sa oplatí veriť, lebo to prináša nielen kľúč poznania, ale aj kľúč k budúcnosti.[264]

P. de Bérulle napísal: „Na svoju bytosť máme pozerať ako na prázdnotu, ktorá má byť vyplnená. A na Ježiša sa máme pozerať ako na naše naplnenie, lebo ním je a chce ním byť.“[265] Ide o to, aby sme správne identifikovali seba a identifikovali Boha, aby sme povedali pravdu, kto som ja a kým je pre mňa Boh. Máme si priznať, že sme prázdnotou, ktorej naplnenie ponúka Boh.

Raz neskoro večer sedel profesor za svojím stolom a pripravoval si prednášku na nasledujúci deň. Prehrabával sa v pošte, ktorú mu priniesli. Všetko zbytočné vyhadzoval do koša. Jeho pozornosť upútal časopis, ktorý ani nebol adresovaný jemu a poštár mu ho vhodil do schránky len omylom. Na titulnej strane časopisu bolo: „Misie v Kongu“. Profesor začal letmo čítať, zaujali ho slová: „V severnej provincii Konga potrebujeme človeka a ja sa modlím za to“ - písal autor článku - „aby Boh svojím Duchom zapôsobil na človeka, ktorého si vopred vyhliadol a povolal ho pracovať na tomto mieste. Bude to pre nás vzácna pomoc.“

Profesor zavrel časopis a do svojho denníka napísal: „Moje hľadanie skončilo. Rozhodol som sa, že pôjdem do Konga!“ Tým profesorom bol Albert Schweitzer (1875-1965), lekár, protestantský teológ, organový virtuóz.[266] Krátky článok ukrytý v časopise, adresovaný úplne niekomu inému, si všimol náhodou a výsledok? V Gabone, v Lambaréné postavil nemocnicu. Do Európy sa vracal koncertovať a získanými peniazmi pomáhať v Afrike. Napísal aj teologické knihy o osobnosti Ježiša z Nazareta a o etike.

Max Lucado napísal: „Ak medzi nami a Bohom je tisíc krokov, Boh urobí všetky okrem jedného. Ten posledný nechá na nás. Rozhodnúť sa musíme sami.“ [267] Boh voči nám urobí deväťstodeväťdesiatdeväť krokov a na nás je ten jeden, ale podstatný z nášho pohľadu.

Svojím konaním dal Albert Schweitzer jasne najavo, kým je pre neho Kristus. V ňom našiel kľúč pre naplnenie svojho života.

Pane, daj nám silu a odvahu vyznať ako Peter: Si pre mňa najdôležitejší!

4.7 Experti na šťastie

Mt 5,1–12a Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi
Všetkých svätých: absencia egoizmu.

Hasičov - dobrovoľníkov zavolali k požiaru na nebezpečné miesto, keďže blízko sa ťažila ropa. Predtým privolaní hasiči - profesionáli zastali vo vzdialenosti asi tristo metrov od ohniska, preto požiar hasili pomaly. Keď prišli hasiči – dobrovoľníci, zastali iba dvadsať metrov od ohňa. Vystúpili zo starého auta, obliali sa studenou vodou, aby mohli v tej žiare pracovať, a požiar uhasili. Všetci sa čudovali, že dobrovoľníkom sa to podarilo.

O týždeň na slávnosti hasiči - dobrovoľníci dostávali medaily a finančnú odmenu. Keď sa novinár spýtal šéfa dobrovoľníkov, na čo použijú peniaze, ten odpovedal: „V prvom rade dáme na aute opraviť brzdy!“[268]

Hrdinstvo je zvláštna vec, niekedy je cieľavedomé, inokedy náhodné. Niekto k hrdinstvu kráča systematicky, niekoho spravia hrdinom ľudia. Niekto pri tom obetuje život, iný sa pomocou televíznej súťaže stane hrdinom za jeden večer.

Evidentne treba rozlišovať hrdinstvo vonkajšie a vnútorné. Na ceste môže byť človek svedkom autonehody, pomôže a zajtra o ňom píšu v novinách. To je vonkajšie hrdinstvo, ku

---

[264] HARRINGTON, D.J (editor).: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvi 2003, str. 279.
[265] Prevzaté ČERVEŇ, J.: *7777 myšlienok*, str. 160.
[266] Porov. *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, str. 181.
[267] Prevzaté *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, str. 181.
[268] Prevzaté DE MELLO, A.: *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995, str. 157.

ktorému príde, ani nevie ako. Niečo iné je hrdinstvo v duši: každý deň s láskou a trpezlivosťou umývať tie isté nádoby, prať a žehliť tie isté veci, ošetrovať starých a chorých ľudí, chodievať tou istou cestou do práce... Táto cesta vnútorného, skrytého života môže mať v Božích očiach oveľa väčšiu cenu než vonkajšie hrdinské skutky.

Na slávnosť Všetkých svätých si uvedomujeme, že existujú: po prvé - svätí kanonizovaní, ktorých vyhlásil pápež, a po druhé - množstvo ľudí svätých, ktorých nikto nikdy za svätých nevyhlásil.

Svätá Terezka Ježiškova z Lisieux (1873-1897) svätých rozlišovala: jedných nazývala ochrancami, to sú tí kanonizovaní a druhých priateľmi, lebo môžu byť vzormi i v jednoduchom nepublikovanom živote. Napísala: „Keby svätí prišli k nám a povedali by, čo si myslia o svojich životopiscoch, boli by sme veľmi prekvapení; alebo o tých, čo ich namaľovali - istotne by namietali, že sa ani nespoznávajú v tých obrazoch, ktoré ľudia urobili.“[269]

Na svätosť možno hľadieť rozlične. Alexandro Pronzato (*1932), taliansky spisovateľ to vystihol: „Ak svätosť znamená vyziabnutú smutnú tvár so zvráskaveným čelom a pobožnými úškľabkami, tak mám chuť pestovať radšej nejakú neresť namiesto svätosti.“ Teda svätosť musí byť niečo iné. „Svätosť, to je povolanie na radosť, znamená to byť neprekonateľný expert na šťastie. Iba ľudia, ktorí sa každodenne a neúnavne cvičia v radosti, aby prišli do večnej radosti, čiže do neba, sú svätí.“[270]

Ježiš z Nazareta vyjadrenie o svätosti zhrnul do blahoslavenstiev (Mt 5, 1-12). Šťastní tí, ktorí pochopili, že je potrebná chudoba po Bohu, čiže túžiaci po Bohu. Blahoslavení, čiže šťastní tí, ktorí dokážu byť solidárni s druhými, plačúci nad biedou druhého. Blahoslavení, čiže šťastní tí, ktorí sú milosrdní, čistého srdca a tí, ktorí sú aj prenasledovaní, ale v prenasledovaní vedia, že s Božou mocou a silou sú silnejší, lebo dobro v nich je silnejšie ako zloba prenasledovateľov. Človek môže byť šťastný a radostný na tomto svete a ďakovať každý deň za život, lebo má dôveru, že Božia láska je silnejšia ako starosti a zloba sveta.

Hans Urs von Baltazar (1905-1988), švajčiarsky teológ, kardinál napísal: „Ježišovo slovo aj každý čin, to je zázrak, to je oheň na tejto zemi. To nie je oheň spravodlivosti, ale oheň služby a lásky. Pánovi svätí sú tu na to, aby tento oheň, udržiavali a nenechali ho vyhasnúť.“[271] Keďže všetci kresťania sú Pánovi svätí – tak, ako ich nazval už apoštol Pavol - znamená to výzvu aj dnes pokračovať v nadšení a ohni lásky, ktorý Ježiš na svete zapálil. Pri hľadaní odpovede na otázku: ako dnes byť láskavým, kvalitným, svätým človekom, nachádzame návod aj v indickej kultúre. „Bez dierok na flaute nie je zvuk, bez čistej strany nemôžu byť písmená, bez otvoru v stene nemôže byť okno a svetlo, bez absencie nášho ja niet svätosti.“[272] Teda absencia egoizmu je cestou k svätosti. Ak človek dokáže vlastné ja odsunúť a na jeho miesto dať Ježišov príkaz lásky, potom potlačenie sebectva a zloby vedie k svätosti.

Dnešný sviatok a úvaha o ľuďoch, ktorí sa stali hrdinami, nás posúva ďalej: s vďačnou radosťou vykonávať každodenné úlohy pred Božou tvárou, s ochotou plniť jeho vôľu v rozličných okolnostiach života.

Vraj žil muž, ktorý bol taký bohabojný, že anjelom pri pohľade naňho poskočilo srdce. Jeho svätosť bola veľká, ale on sám ani netušil, aký je dobrý a svätý. Šíril dobro okolo seba tak, ako kvety vôňu, celkom prirodzene, ako lampa šíri svetlo. Jeho svätosť spočívala v tom, že nikdy nevnímal minulosť druhého, ale bral každého takého, aký je v prítomnosti. A tak dokázal ľuďom odpúšťať.

Raz ho oslovil anjel: „Poslal ma za tebou Pán Boh, aby som ti splnil jedno prianie. Chcel by si dokázať liečiť?“ Svätec hovorí: „Nie, liečenie nechám Bohu.“ „Chcel by si obracať

---

[269] Prevzaté STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991str. 156.
[270] PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, str. 196.
[271] BALTHASAR, H. U.: *Schwestern im Geist. Therese von Lisieux und Elisabeth von Dijon.* Einsiedeln : Johanes Verlag, 1970, str. 227.
[272] Prevzaté DE MELLO, A.: *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995, str. 161.

hriešnikov?“ „Nechcel“, odpovedal svätec, „mne neprislúcha, aby som manipuloval s ľudským srdcom, to nech majú na starosti anjeli.“ „Chcel by si byť teda príkladom čnostného človeka, vodcom, ktorého ľudia budú nasledovať?“ A svätec odpovedal: „Nechcel. Bol by som iba stredobodom pozornosti.“ „Po čom teda túžiš?“ pýtal sa ho anjel. A on odpovedal: „Ja túžim iba po Božej milosti.“

Anjel mu na to hovorí: „Nejaký zázrak musíš chcieť, lebo ho potom dostaneš nasilu, či sa ti to páči alebo nie.“ „Dobre“, povedal svätec, „v takom prípade si prajem, aby skrze mňa sa konalo dobro tak, žeby som ja o tom nevedel.“

Tak sa stalo, že dobro sa cez toho človeka konalo prostredníctvom jeho tieňa. Kam šiel, tam sa v jeho tieni uzdravovali ľudia, zúrodňovala sa pôda, z vyschnutých prameňov začala prýštiť voda a strápeným ľuďom sa vracala farba do tváre. Svätec o tom nemal ani potuchy, lebo stredom pozornosti nebol on, ale tieň. Kde bol jeho tieň, bolo všetko dobré a krásne.[273]

Ľudské ja sa často presadzuje, usiluje o slávu a hrdinstvo. Ale len tam, kde je potlačený egoizmus, nastupuje radosť zo života a uzdravovanie ľudských vzťahov. Ďakujme dnes za povolanie k svätosti - byť expertmi na šťastný život.

4.8 Pozdravenie aj premenenie

Lk 1, 26-38 Počneš a porodíš syna
Zvestovanie Pána: analytický a syntetický pohľad

Mladým manželom sa narodilo prvé dieťa. Muž vošiel do detskej izby a videl ženu, stojacu nad postieľkou. Ticho ju pozoroval, ako pozerá na spiace dieťatko. V jej tvári bol údiv, extáza. Dojatý k slzám prišiel k nej po špičkách, objal ju a ticho jej pošepkal: „Presne viem, čo cítiš drahá!“ Žena vyrušená zo zamyslenia sa trochu strhla a povedala: „Nikdy nepochopím, ako mohli za túto postieľku pýtať sto eur!“ [274]

Kým on filozofoval nad ľudským bytím a žasol nad existenciou, ona sa dívala celkom pragmaticky na cenu postieľky. Vždy existuje pohľad analytický a syntetický. Najlepšie je oba zlúčiť.

Dve možnosti dívania sa môžeme uplatniť aj pri Lukášovom Evanjeliu, keď čítame príbeh o zvestovaní a budúcom narodení Ježiša: „Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš“ (Lk 1, 31).

Analytický pohľad otvára mnohé otázky: 1. Ako sa mohol Márii zjaviť anjel? Bola to nejaká nadzemská bytosť? Naozaj sa tak stalo? 2. Ako je možné, že panna porodí syna, keď vieme, že príchod na svet závisí od potencie muža a ženy? 3. Ako môžeme toto všetko vedieť? Naozaj Mária prezradila neskôr niektorému z učeníkov tieto informácie?

Syntetický pohľad na Evanjelium znamená: 1. Aký zmysel má táto výpoveď, čo sa tým chce povedať? 2. Na čo prišiel Kristus, na čo sa narodil? 3. Čo je Božia vôľa pre mňa dnes? Keď oba pohľady zlúčime, pokročíme ďalej.

Evanjelium nebolo napísané ako Máriin životopis, ale vzniklo asi päťdesiat rokov po Kristovi, keď si prvotná Cirkev rozprávala udalosti o Ježišovi, o jeho sláve, smrti, zmŕtvychvstaní a celom jeho vykupiteľskom diele. Je pochopiteľné, že prvotná Cirkev sa zaujímala aj o pôvod Ježiša. Bolo potrebné vysvetliť, že Ježiš má pôvod Božský, presahujúci ľudské schopnosti.

Každý človek má svoj začiatok. Ale Ježiš nezačal byť synom až vtedy, keď sa narodil Márii v Betleheme. Jeho jestvovanie s Otcom v Najsvätejšej Trojici je od večnosti. Ako mala prvotná Cirkev vyjadriť pravdu, že vznik Ježišovho života tu, na zemi a jeho poslanie je odlišné od nášho? Preto bolo potrebné odovzdať Božiu pravdu v skúsenosti, ktorá presahuje ľudské možnosti.

---

[273] Prevzaté DE MELLO, A.: *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995, str. 158.
[274] Prevzaté MELLO, A.: *Minutové nesmysly.* Brno : Cesta 1995, str. 159.

Keď čítame text v gréckom origináli, anjel pozdravil Máriu slovom: milostiplná, v gréčtine kecharitoméné. To neznamená len, že je Bohom obľúbená, plná jeho priazne, že sa mu páči, ale že Božie obľúbenie je aj premenením. Milosť, ktorú dáva Boh, ju premieňa, aby splnila zverené poslanie.

Evanjelista nezaznamenal tento príbeh ako hlavolam pre naše analytické myslenie, ale ako udalosť, pri ktorej máme žasnúť nad Máriiným materstvom a jeho zmyslom pre každého z nás a myslieť synteticky.

Boží pohľad nebol pasívny ani pri Márii a nebude ani pri nás. Aj nás chce premeniť, pozdvihnúť, zdokonaliť. Aj pre nás má konkrétne posolstvo a vnuknutie, ktoré zaregistrujeme v tichu, keď sa pýtame, čo je jeho vôľa. Ak na jeho vnuknutia odpovieme rozhodnutím vteliť do všedného života zásady dobra, lásky a odpustenia, skúsime na sebe pokoj a Božie požehnanie.

Vtelenie Ježiša Krista nemusí byť len záležitosťou Panny Márie, ale symbolicky môže byť Kristus vtelený v každom z nás. Môžeme ho nosiť v srdci na svojom pracovisku, v rodine, všade, kam cestujeme. Stačí, že jeho slovo prijímame a podľa neho žijeme.

O našom poslaní sa múdro hovorí aj v rozprávke. Jednu oblasť postihlo strašné sucho. Tráva najprv zožltla a potom uschla. Zahynuli kry a najslabšie stromy. Z neba nespadla ani kvapka a ráno nikdy zemi neprinieslo ani chvíľkové občerstvenie rosou. Tisíce malých i veľkých zvierat umierali. Len máločo malo silu utiecť púšti, ktorá všetko pohlcovala.

Sucho bolo zo dňa na deň horšie. Dokonca i silné staré stromy, ktoré svojimi koreňmi siahali hlboko do zeme, stratili lístie. Všetky studničky a pramene sa stratili, potoky a rieky vyschli.

Len malá kvetinka ešte žila, pretože ju zavlažoval malý pramienok vody. Ale i on si zúfal: „Všetko je suché, má smäd a umiera. A ja s tým nedokážem nič urobiť. Aký zmysel majú moje dve kvapky vody?“

Starý a mohutný strom, stojaci nablízku, počul jeho nárek, a ešte prv než umrel, povedal pramienku: „Nikto od teba nečaká, že dáš život celej púšti. Tvojou úlohou je udržať pri živote túto kvetinku. Nič viac!“[275]

Nemusíme byť spasiteľmi sveta. Stačí, že nosíme Krista v sebe, a potom sa usilujeme milovať tých, s ktorými žijeme. Na to máme silu všetci.

Ďakujme za to, že sme Bohom obľúbení, kecharitoméné, a že vtelením on dáva zmysel aj nášmu životu a službe.

[275] Porov. FERRERO, B.: *Vie to iba vietor.* Bratislava : Don Bosco 2002, str. 48.

5 POKÁNIE

5.1 Nechodiť v cudzom

Mk 1, 1-8 Vyrovnajte chodníky Pánovi
Druhá adventná nedeľa B: sviatosť zmierenia, spoveď

Dve mladé dámy na dovolenke v Španielsku obdivovali tamojšiu kultúru, mestá, vychutnávali dobré jedlá. Vošli aj do obchodu plného nádherných kožuchov. Jeden po druhom si ich obliekali, predvádzali sa pred zrkadlom a jedna druhú hodnotili. O chvíľu si všimli zarazené pohľady predavačiek. Aj oni zvážneli a rozmýšľali, čo zlé robia. Nato pristúpila jedna predavačka a lámavou angličtinou im hovorí: „Prepáčte, ale my sme čistiareň.“[276]

Nikto sa necíti dobre v cudzom. Všetci sa dobre cítime v svojom oblečení. Mať na sebe cudzí kožuch, cudzie tričko, alebo cudzí kabát narúša našu intimitu. Preto sa deti doma hádajú: „To sú moje nohavice, moje ponožky!“

Lenže človek nie je oblečený iba do šiat. V svojom sme vtedy, keď máme na tvári úsmev, keď sa cítime šťastní, keď máme v duši radosť a pokoj.

A kedy sme v cudzom? Keď príde choroba, smrť, krivda, sklamanie, nezamestnanosť - to nám nie je vlastné. Najradšej by sme to zo seba zhodili, vyzliekli sa, zbavili sa toho. Do tejto kategórie patrí aj sebectvo, hriech, osamelosť a smútok duše.

Preto Ján Krstiteľ pred dvetisíc rokmi hlásal: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!“ (Mk 1, 3; Iz 40, 3). Nielen hlásal, ale aj vysluhoval krst pokánia na odpustenie hriechov všetkým, ktorí prichádzali z júdskej krajiny i z Jeruzalema a vyznávali svoje hriechy (porov. Mk 1, 4-5). Inými slovami: vyzlečte sa z cudzieho - hriech vám odoberá radosť a zmysel života. Oblečte si to, čo vám pasuje: lásku, milosrdenstvo, toleranciu. Oni prinesú úsmev a radosť životu. V tom sa budete cítiť ako vo svojom.

Aj po dvoch tisícročiach, keď počúvame toto Evanjelium, konštatujeme, že sa potrebujeme zbaviť toho, čo je životu cudzie, čo mu je príťažou. V katolíckej Cirkvi máme krásnu tradíciu, ktorá sa volá sviatosť zmierenia, spoveď. V mnohých náboženstvách sa vyznávanie a odpúšťanie hriechov robí formou dokonalej ľútosti, pomyslenia: „Bože, buď mi milostivý.“ Samozrejme, že Boh odpúšťa človeku hriechy v tej chvíli, keď ich ľutuje. To je mimo sviatostný spôsob zmierenia sa s Bohom. Ale moderná psychológia dáva za pravdu katolíckej Cirkvi, v ktorej už viac ako tisíc rokov existuje osobná spoveď.

Carl Gustav Jung (1875-1961), švajčiarsky psychiater, psychoterapeut, zakladateľ analytickej psychológie (syn protestantského farára) píše: „V človeku existuje určité svedomie, ktoré potrestá každého, keď si neuzná, že mnohokrát pýcha vládne nad cnosťami a jeho spôsob zachovania sa a presadzovania seba je v rozpore s láskou. V každom je ľudstvo, ktoré chybuje, ľudskosť, ktorá sa mýli. V každom človeku je omylnosť. Keď si človek neprizná, že je omylný, chybujúci, hriešny, buduje múr medzi ľuďmi, múr voči Bohu a buduje múr aj k svojmu vlastnému šťastiu.“[277] V tomto zmysle spovedať sa, znamená „zbúrať múr“, ktorý nás delí od Boha, od ľudí i od vlastného šťastia.

Pre naše zdravie je nutné nájsť miesto, kde by človek o svojich chybách mohol spokojne hovoriť. Na stretnutiach s priateľmi a známymi hovoríme o svojich úspechoch, udalostiach, o politike, o počasí, o deťoch, o všeličom, ale kto s priateľmi a známymi hovorí o svojich hriechoch?! Jung však píše: „Pre človeka je dôležité a oslobodzujúce, ak môže nájsť rámec, kde sa dá hovoriť aj o svojich chybách a hriechoch. Taký rámec, o ktorom vieme, že budeme prijatí,

[276] SPIEGELOVÁ, R.: Faux pas. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2009, str. 97.
[277] JUNG, C. G.: *Erinnerungen, Träume, Gedanken.* 1967. Česky: Jaffé, A: *Vzpomínky, sny, myšlenky C.G. Junga.* Brno : Atlantis 1998.

nebudeme odsúdení a kde zakúsime Božie oslobodenie.“[278] Z lekárskeho hľadiska je to terapia, psychoterapia, poradenstvo, z kresťanského hľadiska je to spoveď.

Ak rodinné stretávania a slávnosti, meniny, narodeniny sú rámcom na komunikáciu, tak spoveď je potrebný rámec na vyznanie hriechov.

Jung píše o jednej žene, ktorá otrávila svoju priateľku, aby si mohla vziať jej muža. Všetko naaranžovala tak, že na ňu nepadlo žiadne podozrenie. Lenže pocitu viny sa nezbavila. Cítila sa vylúčená nielen zo spoločenstva ľudí, ale aj kvetín a zvierat. Predtým rada jazdila na koni. Po vražde ju raz kôň zhodil a ona si uvedomila, že čosi sa deje: aj ten kôň ju neznáša. V dome jej v izbe zvädli všetky kvety.

Jung píše: „Musela sa vyspovedať, lebo bola vrahom. A vlastne zavraždila i seba samú. Lebo kto spácha taký zločin, ničí si vlastnú dušu. A preto sa odcudzila i zvieratám a spadla do neznesiteľnej samoty. Keď sa chcela toho zbaviť, prišla k psychoterapeutovi. Potrebovala niekoho, komu by sa zverila. Potrebovala človeka, ktorý by jej spoveď bez predsudkov prijal, aby tak získala naspäť vzťah ľudskosti. Potrebovala rozhovor, aby sa opäť cítila ako človek medzi ľuďmi.“[279]

Nie je takáto žena oblečená zrazu v cudzom? Potrebovala sa toho zbaviť! Preto mal pravdu Izaiáš, keď sedem storočí pred Kristom vyzýval: Každá dolina nech sa zdvihne a každý vrch i kopec zníži! Čo je krivé, nech je rovinou, a čo je hrboľaté nížinou (Iz 40, 4). Vo sviatosti zmierenia, v spovedi, ktorú nám Cirkev ponúka, smerujeme k vnútornému ozdraveniu, aby sme sa obliekli do svojho a nechodili po svete v cudzom - ako žobráci.

Carl Gustav Jung, ešte dodáva: „Dôležitý je obrad, rítus. On spája prítomnosť s historickou a mystickou minulosťou. Účinok skutočného rítu nie je magický, ale psychologický.“[280] Spoveď sprostredkúva Božie odpustenie tak, že zasiahne hĺbku ľudského srdca. Ľudské slová zasahujú iba rozum, ale Božie odpustenie darované v spovedi, zasiahne nás v hĺbke srdca. Preto obrad nie je len nejaká farárova modlitba, ale dodáva zakoreneným pocitom viny čosi nadosobné, pretože uvádza kajúcnika do kontaktu s mocou Ježiša Krista.

Keďže žijeme v pretechnizovanom svete, povedzme si, ako by to dopadlo, keby sme sviatostnú komunikáciu s Bohom nahradili digitálnou?

„Nedávno sa mi stalo, že som sa nemohol dovolať priateľovi. Nedvíhal, alebo mal obsadené, alebo sa mi ozval záznamník. V tej chvíli som začal rozmýšľať, čo by sa stalo, keby aj telefonát do neba fungoval tak, ako sa volá do Orange-u alebo T-com-u. Vytočili by ste číslo a v slúchadle by ste počuli: Ak sa chcete modliť za niekoho, na kom vám záleží, stlačte jednotku. Ak sa chcete modliť za farnosť, stlačte dvojku. Ak chcete vyjadriť svoju vďačnosť, stlačte trojku. Ak chcete vyznať svoj hriech, stlačte štvorku. Ak chcete prosiť o záchranu, stlačte päťku. Ak máte nejakú inú potrebu, stlačte šestku. A ak potrebujete zopakovať túto ponuku, stlačte deviatku. No a ja, pretože chcem vyznať svoj hriech, stlačím štvorku. Počujem hlas: Sme radi, že vám môžeme pomôcť. Aby naša odpoveď na vaše vyznanie bola naj-efektívnejšia, zvoľte prosím správnu možnosť. Ak sa váš hriech týka niečoho, čo ste zabudli urobiť, stlačte jednotku. Ak sa týka vášho spoločenstva, stlačte dvojku. Ak si nie ste istí, stlačte trojku.

A pretože som si nebol istý, kde by mal byť môj hriech zaradený, tak som stlačil trojku. Ozval sa mi hlas: Ak chcete vyznať hriech, ktorého ste sa dopustili proti niekomu z vášho spoločenstva, stlačte jednotku. Ak je to niekto neveriaci, stlačte dvojku. Ak ste sa previnili proti niekomu z rodiny, stlačte trojku. Ak sa vaše vyznanie týka vás osobne, stlačte štvorku. Ak váš hriech nemôžete zaradiť ani do jednej z kategórií, stlačte päťku. A ak stlačíte šestku, zopakujeme vám všetky možnosti. A pretože môj hriech sa týkal ohovárania, stlačil som päťku.

---

[278] JUNG, C. G.: *Erinnerungen, Träume, Gedanken.* 1967. Česky: Jaffé, A: *Vzpomínky, sny, myšlenky C.G. Junga.* Brno : Atlantis 1998.

[279] JUNG, C. G.: *Erinnerungen, Träume, Gedanken.* 1967. In: GRŰN, A.: *Škola odpuštění.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 84.

[280] JUNG, C. G.: *Briefe II.* Olten 1973, str. 440.

Ozval sa mi hlas: Dáme vám niekoľko možností, vyberte tú správnu. Ak sa váš hriech týka vášho tela, stlačte jednotku. Ak sa týka vašich slov, stlačte dvojku. Keďže ide o ohováranie, tak som stlačil dvojku.

Dovolali ste sa na oddelenie vyznania hriechov. Chceme vám pomôcť. Zvoľte správnu možnosť: Ak ste nadávali, alebo použili hrubý výraz, stlačte jednotku. Ak ste kričali na svoju manželku alebo manžela, stlačte dvojku. A hlas pokračuje, ponúka ďalšie možnosti. A moje uši zrazu prestanú počúvať a na ukazováku sa mi urobil mozoľ. Zavesil som.

Potom som si spomenul, čo hovorí Sväté Písmo o Bohu a o tom, ako odpovedá na naše hriechy a pocítil som úľavu. Lebo v Biblii je napísané: „Prv, ako budú volať, ja sa im ozvem a skôr, než začnú hovoriť, ja ich vypočujem“.[281]

Je pre nás požehnaním, že Boh nie je automat, ani záznamník. Šťastie, že Boh nefunguje na nejakom technickom princípe. On je Otec, ktorý nás má rád, ktorý nám rozumie a svojím postojom lásky nás aj uzdravuje. Život a svet nás často oblieka do cudzieho, preto si potrebujeme vyzliecť to cudzie a obliecť svoje tak, aby to bolo aj Božie.

5.2 Operačná pamäť

Mk 9, 2-10 Toto je môj milovaný Syn
Druhá pôstna nedeľa B: Stopy premeny

Keď bol Benjamin Netanjahu vo funkcii ministerského predsedu Izraela, sprevádzaný manžekou išiel raz navštíviť stavbu nových domov pre židovských osadníkov. Jeden z murárov zavolal na jeho ženu: „Ahoj, ako sa máš?“ Ona ho spoznala, predstavila ho manželovi a chvíľu sa s murárom rozprávali. Keď zašli ďalej, Netanjahu sa divil: „Ty ho poznáš?“ „Áno, to bol môj spolužiak a predstav si,“ dodala koketne manželka, „kedysi si ma chcel vziať.“ Na to Netanjahu poznamenal: „Vidíš, dobre, že si si ho nevzala. Dnes by si bola manželkou murára!“ A ona na to: „Omyl! Keby som si ho bola vzala, dnes by bol ministerským predsedom on!“[282]

Častou témou manželskej diskusie je: Čo by z teba bolo, keby som si ťa nebola vzala ja? Kde by si bola ty dnes, keby som si ťa nebol vzal? Ale nemusí to znieť len ako výčitka, lebo pravdou je, že si manželia navzájom pomáhajú. Vziať si druhého, znamená byť pre neho inšpiráciou, stimulom, motiváciou napr. pre ďalšie vzdelávanie a napredovanie.

Premena murára na predsedu vlády by sa mohla stať prostredníctvom ďalšieho vzdelávania. Podobne sa dá hovoriť o premene hriešnika na svätca, prostredníctvom viery a lásky k Bohu, premene časovo obmedzeného človeka na večného, chorého na uzdraveného, egoistu na človeka láskavého. Lebo tak, ako manželský vzťah, aj vzťah človeka k Bohu pomáha, podporuje, stimuluje, inšpiruje, je podnetom na vylepšenie života. Je to sila a moc k premene.

Evanjelium, ktoré napísal Marek, spomína premenu Ježiša z Nazareta pred očami troch apoštolov na vrchu Tábor. „Ježiš vzal so sebou Petra, Jakuba a Jána a vyviedol ich na vysoký vrch do samoty. Tam sa pred nimi premenil. Jeho odev zažiaril a bol taký biely, že by ho nijaký bielič na svete tak nevybielil... A z oblaku zaznel hlas: Toto je môj milovaný Syn, počúvajte ho!“ (Mk 9, 2-3, 7). Toto premenenie bolo potrebné na to, aby apoštoli zvládli nápor pesimizmu, ktorý príde, keď uvidia Ježiša nie bielo žiariaceho, ale červeno zakrvaveného na kríži. Je ľahké veriť, že Ježiš je prisľúbený Mesiáš, keď je v sprievode Mojžiša a Eliáša, veľkých osobností židovského národa, teda premenený smerom k sláve. Ale príde čas, keď bude ukrižovaný. Aj taký môže byť milovaný Boží Syn? Veď podľa vtedajšej náboženskej náuky každý, visiaci na kríži, je Bohom odvrhnutý a prekliaty. Tam zložia apoštoli skúšku viery. Máme tu do činenia s premenou v zmysle zážitku a s premenou v myslení apoštolov.

---

[281] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 219.
[282] LIFSCHITZ, D.: *Třistakrát z židovského humoru.* Praha : Portál 2001, str. 86.

Pre nás po dvetisíc rokoch je premenenie Ježiša na vrchu inšpiratívne preto, lebo celý ľudský život podlieha premenám, vyvíja sa, zdokonaľuje, rozvíja v zmysle biologickom, psychologickom, intelektuálnom, sociálnom aj spirituálnom. Niekedy sa premieňame smerom k dobrému, inokedy k zlému, čo je regres.

Najprv si všimnime, ako naše vlastné sebectvo a zlé skutky pôsobia na naše telo a spôsobujú premenu, ktorou sa poškodzujeme. Rakúsko-americký psychiater a psychoanalytik Vilhelm Reich (1897-1957), žiak Sigmunda Freuda sa zaoberal vitálnymi energiami jedinca. Prišiel k zaujímavým poznatkom, ktoré by sa dali zhrnúť asi takto: v ľudskom organizme majú svaly zvláštnu funkciu, lebo slúžia aj ako operačná pamäť psychických zážitkov. Keď človek prežíva stresy, konflikty, negatívne emócie, tak sa to zobrazí nielen na tvári (zachmúrenosť, žiaľ, smútok - svaly periférne), ale aj vo vnútornom svalovom systéme - stiahnu sa svalové vlákna. Pri často sa opakujúcich stresových podnetoch sa svalová pamäť spočítava, a vzniká napätie. Môže vzniknúť nárast svalového napätia nad funkčné optimum užitočné pre človeka. V tvári zostáva grimasa, alebo niekomu sa sfarbí hlas, niekto začne šklbať ramenami, má tiky. Čo sa stalo? Svalovina je operačná pamäť psychických zážitkov. Podnety, ktoré pochádzajú zvonka nejakým spôsobom ostanú zachytené, zobrazené vo vnútri.[283]

Podľa Reicha sa tieto napätia v tele organizujú v určitých pruhoch. Predstavme si sud a jeho obruče. Podobne je človek opancierovaný v siedmich pruhoch – „obruč“ okolo očí, úst, krku a ramien, okolo srdca, bránice, brucha a panvy, bedier. V týchto pásmach - ako v operačnej pamäti – sú zachytávané podnety, ktoré pochádzajú zvonku. Oni významne obmedzujú energetické toky v tele a vedú k somatickým a psychickým odchýlkam. Podľa Reicha každý človek má jednu zónu dominantnú, následkom čoho je indispozícia, sme slabí, alebo chorí, alebo nejakým spôsobom nevládni, bolí nás žalúdok, alebo ťažko sa nám dýcha.[284]

Tieto názory úzko súvisia s tým, čo Cirkev dávno učí o človeku, že má žiť podľa Božích prikázaní, vzbudzovať si myšlienky nádeje, pokoja, odpustenia a nie myšlienky strachu, bezmocnosti a hnevu. Človek by si nemal pripomínať zlé skutočnosti, lebo v operačnej pamäti svalov zostávajú stopy a pestuje si civilizačnú chorobu.

Doposiaľ sme hovorili o premene smerom k zlému, k chorobe a smútku. Teraz sa poďme venovať premene smerom k dobrému, k tomu, čo je pre život pokrokom a rozvojom: radosť a šťastie. Riešenie podľa Reicha súvisí s rozpúšťaním zón, vymazávaním svalovej pamäte, teda s procesom relaxácie. Možností je samozrejme veľa: napríklad prechádzkou - podnety z prírody sú krajšie, telo je v inom pohybe, čím vzniká očistenie. „Deletujeme“ pamäť nášho tela. To isté môžeme dosiahnuť športom.

Ešte efektívnejšia metóda je modlitba, návšteva kostola, čítanie Božieho slova a večerné spytovanie svedomia spojené s ľútosťou. Pri týchto úkonoch vstupujú do nás myšlienky nádeje, odpustenia, vedomie, že Boh je naším Otcom, že náš život je v jeho rukách. On sa o nás postará aj vo chvíľach starnutia a zomierania. Tieto podnety čistia operačnú pamäť nášho bytia a stávame sa zdravšími a spokojnejšími. Pracujeme na premene smerom k osláveniu.

Premenenie Pána pred očami svedkov je teda pozvaním pre každého človeka: okrem premien zákonitých skontrolovať aj premeny duchovné, myšlienky, city, chcenie a usmerňovať ich tak, aby sme žili vyrovnanejšie a zmysluplnejšie. Preto je na mieste otázka: ak sa deň premení na súbor povinností, viem premeniť večer na chvíľu modlitby a očistenia? Ak komunikácia s ľuďmi niekedy vyústi do konfliktov, viem si pripomenúť myšlienky odpustenia? Ak ma rozčuľujú spoločenské udalosti, nespravodlivosť vlád, viem sa spoľahnúť na Božiu prozreteľnosť? Ak ma trápi choroba, užívam aj „Božie“ tabletky? Viem odovzdať svoj život Božiemu „deletovaniu?“

---

[283] Porov. REICH, W.: *People in Trouble* (1953). In: BUCHTOVÁ, B.: *Rétorika.* Praha : Grada 2006, str. 150.
[284] Porov. REICH, W.: *People in Trouble* (1953). In: BUCHTOVÁ, B.: Psychologie pro ekonomy. Brno : MU ESF 2004, str. 188.

V tejto súvislosti nám pomôže dialóg obchodníka s kňazom na púti v Izraeli. Celá skupina sedela večer v Tiberiade, dívali sa na jazero, v ktorom sa odrážal mesiac a odkrýval stopy, kade chodil Ježiš. Všetko dýchalo Kristovou prítomnosťou. Kňaz píše: Náhle sa za mnou ozval hlas: „Je dobré, že sme tu, však?“ Obrátil sa a videl pána s láskavou tvárou a bielymi vlasmi, v ktorom spoznal účastníka zájazdu. Bol to majiteľ obchodu. Podal kňazovi list papiera: „Otče, nechcete sa pozrieť na toto? Je to básnička, ktorú som zložil o všetkých tých nádherných miestach, ktoré tu teraz navštevujeme.“

„Pane, když vidím Galilei, vidím jak chléb a ryby jíte,
vidím jak apoštolé plaví se, vidím Petra a jeho sítě.
Vidím, ja kráčíš po vodě, vidím vlnu mořských špíti,
když vidím, Pane, Galilei, ten, koho vidím, jsi Ty.“

Báseň má svoje pokračovanie. Kňaz sa spýtal: „Dlho už čítate Písmo sväté?“ Obchodník odpovedal: „Od svojho dospievania. Raz som tak listoval Bibliu a pohľad mi padol na neznáme meno. Vtedy som si povedal: predstav si, že sa dostaneš do neba, príde k tebe nejaký človek, predstaví sa ti ako Abdiáš a ty zrazu zistíš, že sa nechytáš, nevieš, kto to je. On ti povie: napísal som knihu, ktorá je v Biblii. A ja budem musieť priznať nielen, že som to nečítal, ale že som dokonca ani nepočul jeho meno. Toto ma primälo k čítaniu Biblie a kníh o nej. Doma v knižnici mám asi tristo kníh o Písme svätom.

Kňaz sa pýtal: Čo pre vás Biblia znamená? Odpovedal: „Po prvé dáva lásku, lebo každá strana Biblie je o Božej láske k nám. Po druhé dáva život, lebo je jasne napísané, že tieto zázraky apoštoli zapísali, aby ste „verili, že Ježiš je Boží Syn a vierou v neho, aby ste mali život.“ Po tretie dáva slobodu, lebo Ján napísal: „Poznáte pravdu a pravda vás oslobodí“. Nakoniec obchodník dodal: „Všetci sme otroci - otročíme nejakým pôžitkom alebo moci, či majetku. Ale toto slovo nám radí, ako zhodiť svoje okovy. Kedykoľvek otvorím túto knihu, nachádzam Ježiša.“[285]

Božie slovo premieňa, očisťuje, oslobodzuje a dáva poznať pravdu o živote - že každý je milovaným synom a dcérou. Premena, ktorú zažili Peter, Jakub a Ján, je ponúknutá každému človeku, aby mohol povedať: Pane, dobre mi je tu! (porov. Mk 9, 5).

5.3 Neukončený človek

Mk 1, 21-28 Učil ako ten, čo má moc
Štvrtá cezročná nedeľa B: teórie o démonoch

Mafia si najala nového účtovníka, ktorý bol hluchonemý. Po čase zmizlo z účtu stotisíc eur. Šéf mafie si teda zavolal účtovníka a tlmočníka, ktorý prekladal nasledujúci rozhovor:

Šéf mafie: - Kde sú peniaze?
Tlmočník: - Kde sú peniaze?
Účtovník: - Neviem, nemám ich.
Tlmočník: - Nevie, nemá ich.
Šéf mafie: - Okamžite povedz, kde máš tie peniaze, lebo ťa zastrelím.
Tlmočník: - Okamžite povedz, kde máš tie peniaze, lebo ťa zastrelí.
Účtovník: - Neviem, nemám ich.
Tlmočník: - Nevie, nemá ich.
Šéf mafie vyberie pištoľ a namieri na účtovníka: - Povedz, kde máš peniaze, lebo ťa zastrelím.
Tlmočník: - Povedz, kde máš tie peniaze, lebo ťa zastrelí.
Účtovník: - Sú zakopané v mojej záhrade pod jabloňou.

[285] Porov. FEEHAN, J.A. *Bůh ukrytý v příbězích.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 16.

Tlmočník: - Nevie, nemá ich.[286]

Stále sú na svete ľudia, ktorí sa navzájom klamú, podvádzajú, mieria na druhého pištoľou, vyhrážajú sa, jedným slovom sú sebeckí. Existujú deštruktívne sily v živote, ktoré všetko ničia. Niekedy pôsobia aj na zdravie človeka, inokedy poškodzujú majetok. Pre tieto nevysvetliteľné sily zla človek používa aj náboženské názvoslovie: satan, diabol, démon, čert, atď. Všetky tieto vyjadrenia sa usilujú opísať to, čo pôsobí patologicky.

Aj pred dvetisíc rokmi, keď Ježiš z Nazareta navštívil synagógu v Kafarnaume, boli ľudia vystavení ničiacim silám zla. Evanjelista Marek zaznamenal príbeh o tom, ako Ježiš vyhnal z človeka nečistého ducha, démona slovami: „Mlč a vyjdi z neho“ (Mk 1, 25). Ľudia sa čudovali, žasli, lebo Ježiš vystupoval ináč ako iní rečníci.

Treba nám vedieť, že na rozdiel od katolíckeho kostola, kde podľa cirkevného aj občianskeho práva bohoslužby nesmie nikto rušiť, židovské zhromaždenie v synagóge bolo typické tým, že lektor po prečítaní úryvku z Biblie mohol povedať vhodný komentár. Aj Ježiš ako laik, nie ako služobník synagógy, vystúpil, čítal a komentoval. Ľudia videli, že to robí ináč ako múdri učitelia, znalci zákona, alebo horlivci, farizeji a pod.

Toto „ináč“ znamená, že učil kompetentne z Božej moci, po grécky „hós exusian echon.“[287] Jeho učenie zároveň aj oslobodzovalo človeka, čiže posadnutý nielen počúval, ale cítil sa oslobodeným od ničivých síl zla. Ide o ovocie Božej lásky, ktorá pôsobila cez Ježišove slová.

O pôvode démonov si ľudia vtedy rozprávali päť legendárnych teórií. Prvá: niektorí hovorili, že démoni pochádzajú z obrov, ktorých splodili anjeli pod vedením Šemjazáša s ľudskými dcérami. Keď títo anjeli boli na Boží rozkaz zvrhnutí do podsvetia, kde čakali na svoj súd, obri sa sami pobili pred zrakmi svojich otcov. Od tej doby sa ich duchovia potulujú svetom a pôsobia skazu.

Druhá teória: démoni sú vraj duše, ktoré Boh stvoril za súmraku šiesteho dňa stvorenia. Keďže nasledoval siedmy deň pokoja, Boh sa chystal stvoriť im aj telá, ale začal sviatok, a to mu zabránilo dokončiť dielo. A tak vraj duše zostali bez tela, a to sú démoni.

Tretia teória: démoni sú časťou toho pokolenia, ktoré chcelo postaviť babylonskú vežu, ale nedokončili ju.

Štvrtá teória: Jozef Flávius, židovský dejepisec píše, že démoni boli všeobecne duchovia zlých ľudí.

Piata teória hovorí, že démoni pochádzajú z pohlavného styku Adama s duchmi ženského pohlavia a z Evy s duchmi mužského pohlavia.[288]

Dnes, používajúc moderný slovník, hovoríme, že niekto má utkvelé predstavy, alebo nejaké nutkanie, alebo že má komplexy. Ide o emocionálny zmätok, alebo citovú blokáciu, alebo neschopnosť rozlišovacieho úsudku, či vnútorne rozpoltenie. V psychológii nachádzame slová, ktorými opisujeme nesprávny, nedostatočný stav človeka, určité zlo, s ktorým by sme sa radi vysporiadali, ale tiež nevieme ako. Pomenovanie démonickosti sa oproti minulosti zmenilo, podstata problému zostala.

Ale aj v legendách je ukrytá múdrosť. Rozprávka o nedokončenom človeku, ktorému nestihli dať telo, lebo už išiel sviatok, našepkáva, že každý človek je vo vývoji. V určitom období sa nám rozvinulo telo, potom pamäť, chodili sme do školy, rozvinuli sa citové i vôľové schopnosti. Dokončený človek by bol milujúci, milosrdný, stabilný, plný Božej lásky a zrelý ako ovocie na strome. No kým sme na svete, sme nedokončení. Je v nás disharmónia: rozum,

---

[286] Porov. Nový čas špeciál, Krížovky, č. 8/2010, Ringier Slovakia a.s., Bratislava, s. 40.

[287] Porov. DONAHUE, J. R.- HARRINGTON, D.J.: *Evangelium podle Marka. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, str. 94.

[288] Porov. LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Marka. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1997, str. 32.

vôľa a city neťahajú za jeden koniec. Konštatujeme ničivé sily zla, hnevu, pomsty, potlačenej agresivity, ktoré nami hýbu a musíme sa brániť.

Oproti pôsobeniu síl sebectva a zla môžeme však dovoliť, aby na nás pôsobila Božia láska. Preto je rozumné a odôvodnené modliť sa, ísť na sväté prijímanie, uveriť v odpustenie zloby. Ak je dôvera v Božie milosrdenstvo silnejšia ako pochybnosti (tak ako zmŕtvychvstanie je silnejšie ako smrť), potom dochádza k vnútornému prebudovaniu. Smerovaniu k dokončenosti nie s pomocou zlých síl, sebectva, ale tým, že sa človek obracia k Bohu ako k vnútorného zdroju života v láske.

Rozpráva pán Gilbert, riaditeľ detského domova vo Francúzsku. „Na televíznej obrazovke sa objavila znetvorená tvár ženy. Obraz starej ženy poznačenej ranami pobúril celé Francúzsko. Všetci videli, čo spôsobili alkoholom posilnení mladíci takmer osemdesiatročnej žene. Úbohejšiu obeť si už ani vybrať nemohli. Dostávala len malý dôchodok, ktorý stačil na prežitie. Zhoršujúca sa invalidita jej dovoľovala pohybovať sa iba od jedného kusu nábytku k druhému. Jeden z dvoch násilníkov ju udrel a chcel, aby im ukázala, kde má schované peniaze. Mladší sa iba prizeral. Potom obaja skočili na peniaze. Zatiaľ čo si rozdeľovali smiešnych dvesto frankov, starenka si všimla, že kľúč zostal v zámku. Posunula sa a zamkla zlodejov dvakrát. Potom už stačilo iba privolať pomoc.“

Riaditeľ detského domova píše: „Keď ma polícia predvolala, obidvaja výtržníci stáli predo mnou ako prikovaní. V mojom pohľade museli čítať na jednej strane odpor a znechutenie nad ich konaním, veď boli mojimi chovancami, na druhej strane však videli aj súcitnú lásku, ktorá im pomáhala zniesť trest, ktorý ich čakal. Polícia sa s nimi nemaznala, aj vo väzení ich čakala bitka. Väzni sa príliš nebavia s nováčikmi, tým viac, že ide o prípad, o ktorom písali noviny. Keď ich strčili do cely, dostali kopance, nadávky, ktosi im vysypal aj odpadkový kôš na hlavu. Urážali ich, aby im dali najavo, čo si o nich myslia. Jeden z chlapcov musel požiadať o izoláciu. Ocitol sa v cele sám so sebou dvadsaťštyri hodín odlúčený od ostatných.“

Keď k nemu prišiel riaditeľ detského domova, chlapcovi začali padať slzy z očí. Nevedel zniesť láskavý pohľad. Dvadsať minút mal hlavu v dlaniach. Nehovorili absolútne nič. V tom tichu bolo cítiť jeho zahanbenie, smútok, samotu, ale neskôr aj radosť z toho, že niekto k nemu prišiel. Bol rád, že existuje človek, ktorý ho neopustí, aj keby sa previnil najhorším skutkom. Tak, ako nás nikdy neopúšťa Kristus.

Iba slepý človek by nevidel démonické pôsobenie v skutkoch, akých boli chlapci v puberte schopní. Lebo vláda zla, sebectva a hriechu je nespochybniteľná. Na druhej strane vidíme múdreho sociálneho pracovníka, riaditeľa detského domova, ktorý pozerá na chlapcov ináč. Podobne, ako Ježiš v kafarnaumskej synagóge, ponúka nadvládu trpezlivosti, milosrdenstva, prináša Boží liek do srdca mladého človeka. Ježišov výrok: „Mlč a vyjdi z neho“ (Mk 1, 25) úzko korešponduje s chlapcovým dvadsaťminútovým mlčaním.

Evanjelium je pre nás požehnaním, lebo Pán nám dáva jasné poznanie, že nás nemôže oslobodiť vytrhnutím z tohto sveta, z našej neukončenosti. Démonické sily egoizmu, zloby a hnevu tú budú stále. Ale k dispozícii máme Božiu priazeň, ktorá pôsobí konštruktívne.

5.4 Nakaziť druhého svojou dobrotou

Mk 1, 40-45 Malomocenstvo z neho zmizlo a bol čistý
Šiesta cezročná nedeľa: malomocenstvo duše

Staroveký grécky filozof si všimol bežiaceho mladíka: „Kam utekáš?“ Ten odpovedal: „Utekám pred zlým človekom. Bojím sa, aby ma nenakazil svojou zlobou!" Filozof sa zasmial: „Prečo utekáš ty? Zlý by mal utekať pred tebou, aby si ho ty nenakazil svojou dobrotou!" [289]

[289] *Slávni Gréci v anekdotách* (editor Jozef Resch). Bratislava : Eko-konzult 2003.

Vždy sa uteká od človeka, ktorý by mohol nakaziť iných infekčnou chorobou alebo morálnym úpadkom. Nikdy sa však neuteká od človeka, ktorý vie „nakaziť“ iných svojou milotou.

Pred dvetisíc rokmi by bol mal Ježiš z Nazareta utekať pred malomocným, aby ho nenakazil. Ale stal sa pravý opak. Ježiš „nakazil“ chorého uzdravením (porov. Mk 1, 40-45). Zdravý nakazil nemocného. Človek sa nákazy bojí, lebo nepredpokladá, že môže byť aj iná cesta: môže „nakaziť“ zdravý chorého, dobrý zlého.[290]

Pokúsme sa v našej fantázii ešte raz túto udalosť premyslieť. Bol to malý chlapec, z ktorého mali rodičia radosť. Ale raz prišiel k mame a ukázal na tvári bielu vyrážku, nejaké necitlivé miestečko: „Čo to je?“ Mama ho upokojila: „Neboj sa, to sa stratí!“ Ale o týždeň prišiel znovu a podobné vyrážky už mal aj na rukách, aj na hrudi, na celom tele. Mama sa rozplakala. „Chlapče nešťastný, ty si malomocný! Všetkých by si nás nakazil, musíš ísť z domu preč!“ Chlapec sa opýtal: „Kam pôjdem?“ Mama mu poradila: „Niekam do lesa. Nájdeš si skrýšu, tam sa budeš zdržiavať!“ „Čo budem jesť?“- pýtal sa chlapec. „Niečo v lese nájdeš. Občas ti niečo prinesiem k tvojej skrýši, ale nesmieš ísť medzi ľudí. Tu máš zvonček a keby sa niekto približoval, zazvoň a zakrič: Som nečistý, som malomocný! Alebo zoberieš dva kamene a budeš nimi búchať o seba a kričať: Choďte preč, som malomocný!“

Chlapec odišiel z domu veľmi smutný. Zo svojho úkrytu raz uvidel veľký zástup ľudí zhromaždených okolo Ježiša z Nazaretu. V srdci mu ožila nádej: Možno by mohol uzdraviť aj mňa. Pomaly vychádzal zo svojej skrýše, ale keď ho ľudia videli, kričali hrôzou a rozpŕchli sa. Iba Ježiš ostal stáť, dokonca mal odvahu priblížiť sa k nemu, ba aj ruky vystrieť a dotknúť sa ho. To by nebola urobila ani jeho vlastná matka. Keď na neho položil ruky, povedal: „Chcem, buď čistý!“ Človek bol uzdravený, oslobodený, a mohol sa vrátiť skrze kňazské potvrdenie medzi ostatných ľudí.

V jednej Ježišovej vete „Chcem, buď čistý“ (Mk 1, 41) bolo veľké obdarovanie: po prvé - psychosomatické uzdravenie a po druhé - kultová čistota. Dovtedy bol malomocný vyobcovaný aj z kultu.

Keď opustíme dobu pred dvetisíc rokmi a rozmýšľame, čo toto Evanjelium hovorí nám, aké posolstvo vyplýva z neho, zisťujeme, že hoci sa v súčasnosti malomocenstvo medicínsky lieči, zostalo nám malomocenstvo duše. Ozýva sa v nás lenivosť, náladovosť, žiadostivosť, schopnosť vyrábať konflikty, hádky, spory a mnoho ďalších slabostí. Preto musíme uznať vnútornú nečistotu a prosiť o odpustenie hriechov ako malomocný: „Pane, ak chceš, môžeš ma očistiť“ (Mk 1, 40).

Druhá skutočnosť, ktorá z Evanjelia vyplýva, je pre nás úlohou: ísť k druhému človeku a vedieť ho „nakaziť“ zdravím, čiže zdravou radosťou. V tejto práci je prítomný Ježiš Kristus. Smieme byť Ježišom, chodiacim po tomto svete, prinášajúcim ozdravenie, symbolicky hovoriac: „Chcem, buď čistý!“ V rodine sa deti často hádajú o hračku, rodičia sa hádajú o peniaze, v zamestnaní o to, kto je za čo zodpovedný, atď. Do znečistených vzťahov sme pozvaní vnášať radosť a pokoj, očistenie od hádok a sporov. Prispievať nie k zväčšovaniu hádok, ale k čistote vzťahov. Mnohokrát stretávame bezdomovcov, žobrákov, závislých, alkoholikov a iných. Niekedy im dáme peniaze, inokedy kúpime od nich časopis. Aj tu sa dajú uplatniť biblické slová ako naša modlitba: „Bože, daj, aby tento človek bol čistý! Pane, pomôž mu, nech sa očistí od svojej závislosti, od svojich chýb, od nešťastia, do ktorého sa dostal“.

Aktuálnosť Evanjelia vidieť aj pri politickom malomocenstve. Platí totiž príslovie: „Páni mocní bývajú duchovne malomocní“. Mnohí z tých, ktorí sú v parlamente, vo vláde, na ministerstvách, v bankách a poisťovniach sú rozhádaní a poškvrnení korupciou. V televíznom spravodajstve vyzerajú zdravo, ale duchovne sú malomocní.

---

[290] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie B.* Tvrdošín 1991. In: Archív Anton Fabiana.

Z dejín minulého storočia vieme, že Joseph Göbbels (1897-1945), ktorý bol ideovým poradcom Hitlera, pôvodne chodil na jezuitské gymnázium, bol vyznamenaný a mal veľký rečnícky talent. Zbožní rodičia sa tešili, že bude kňazom. Potom ale prišiel Hitler a aj Göbbels bol nakazený „malomocenstvom“, ktoré nazývame „übermensch“, povedomie dôležitejšej rasy. Začal cieľavedome ničiť aj cirkev. Keď už bol jasný výsledok vojny a Hitler sa zastrelil, Göbbels otrávil svojich šesť detí, a potom dal seba aj ženu zastreliť.[291] Toto voláme malomocenstvom duše. Podobne by sme mohli hovoriť o mnohých iných. „Páni mocní bývajú duchovne malomocní.“

Uvedomujeme si, aké zakliatie je v človeku a objavujeme ho aj na sebe. Ľudia to múdro vyjadrili v rozprávkach: napríklad o dievčatku, ktorému zomrel otec aj mama a bratia sú zakliate čierne havrany. Deväť rokov mlčí a pritom sa o bratov stará, šije košele zo žihľavy, ktorej pálenie ju bolí. Ale chce pomôcť bratom, aby sa z nich stali ľudia, odkliati z havranov.

Alebo princezná, ktorú stráži deväťhlavý drak. Čo potrebuje? Princa, ktorý by pozotínal drakovi hlavy, oslobodil ju, aby sa stala radostným človekom.

Alebo čítame sa o zakliatí človeka na chlpatého medveďa (vyjadrenie duševného stavu). Čo očakáva medveď? Že ho niekto zbaví zakliatia a zobudí v ňom človeka. Potrebuje milujúcu princeznú, ktorá ho pobozká a netvor sa stáva človekom.

Malomocenstvo duše má v ľudskej tradícii formu zakliatia. Ježiš prichádza s oslobodením, očistením, odkliatím. Preto je odôvodnené prosiť: „Bože, daj, aby som bol čistý. Daj mi silu, aby som iných „nakazil“ svojou dobrotou.“

5.5 Duchovná invalidita

Mk 2, 1-12 Syn človeka má na zemi moc odpúšťať hriechy
Siedma cezročná nedeľa B: Pozitívna závislosť

Turista v Monaku prichádza do kasína. Vrátnik pri vchode ho upozorňuje: „Pane, je mi veľmi ľúto, ale vstup bez kravaty je zakázaný.“ „Ako to“, namieta návštevník, „veď za vami stojí chlapík bez kravaty a dokonca aj bez košele!“ „Áno, ale ten pán odchádza!“[292]

Patologické hráčstvo - gemblerstvo je vážny spoločenský jav. Pravidelné podliehanie pokušeniu niečo vyhrať, končí závislosťou, ktorú je ťažko liečiť. Do kasína sa vchádza s kravatou a plnou peňaženkou, no z kasína možno aj bez košele. Ochrnutá je vôľa človeka, hoci ruky, nohy, žalúdok i pľúca sú zdravé. Niekedy je človek navonok zdravý, no vnútorne ochrnutý, inokedy sa postihnutie prejavuje aj vonkajšími znakmi: z kasína bez košele. Z človeka je duchovný invalid.

Markovo Evanjelium rozpráva príbeh človeka s postihnutím, ktoré bolo vonkajšie a viditeľné. Spustili ho cez strechu k Ježišovi (porov. Mk 2, 1-12). Bez pomoci iných by sa tam nebol nedostal. Keď ho Ježiš videl, povedal: „Synu, odpúšťajú sa ti hriechy“ (Mk 2, 5).

Na telesnom ochrnutí Ježiš vysvetlil duchovné. Videl totiž ináč, ako vidia ľudia. Tí videli vonkajšie, telesné postihnutie, on videl vnútorné postihnutie duše, hriech, ktorý je tiež formou ochrnutia. Kým telesné postihnutie pripútava človeka na vozík, hriech ho pripútava k osamelosti, sebectvu a prázdnote. Od tejto závislosti Ježiš chorého oslobodil.

Slovo závislosť vyvoláva negatívne asociácie, napríklad alkohol, drogy, hracie automaty, atď. Existuje závislosť, ktorú si neprajeme, napr. platová závislosť od nadriadeného. V tomto smere by každý chcel byť nezávislý, čiže slobodný.

---

[291] Porov. http://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Goebbels.
[292] LAČÍK, B.: Turista. In: *Výber - Reader´s Digest,* marec 2010, str. 17.

Ale existuje aj pozitívna závislosť. Ak si partneri v manželstve uvedomujú, že im je bez druhého smutno - je to dobrá závislosť. Ak dieťa ostane doma samo a je mu clivo, závislosť na mame je pozitívna. Podobne náboženská viera je takým prostredím vnútorného života, v ktorom človek môže prežívať závislosť od Boha. „Bože, potrebujem ťa ako Otca, zmysel a cieľ života.“ Táto závislosť človeku neškodí, neberie mu slobodu, ale ho obohacuje, je zakódovaná v štruktúre bytia.

Keď Ježiš uzdravil ochrnutého, zbavil ho negatívnej závislosti od pomoci iných. Keď mu odpustil hriechy, vzbudil v ňom pozitívnu závislosť od Boha. Lebo okrem toho, že hriech je porušením Božích príkazov a človeka zahanbuje, privádza ho k uvedomeniu si potreby Božieho milosrdenstva a závislosti na ňom.

Alfonz z Liguri, veľký moralista v 18. storočí povedal: Keď ti slon vojde do izby, nemôžeš ho prehliadnuť. Chcel tým povedať: ak hriech vstúpi do izby tvojho života, tak sa nerob že ho nevidíš. Ak vstúpil do života hnev alebo závisť, žiadostivosť – tak sa nerob, že ty za to nemôžeš, ale priznaj si: je tu hriech, Pane, ktorý ani nechcem, ale je. Viem však, že ty ma môžeš očistiť. A tento postoj nás posväcuje a dvíha.

O pozitívnej závislosti, ktorá je darom, rozpráva Nicholas Sparks, americký spisovateľ, autor novely Posolstvo vo fľaši. Mladá žena, Tereza, nájde na prechádzke po morskom pobreží fľašu, v ktorej je lístok. Otvorí ju a číta: „Drahá Kathrin, mrzí ma, že som sa s tebou už tak dlho nerozprával. Pripadám si stratený - bez súradníc, bez kompasu. Blúdim sem a tam ako nejaký blázon. Ešte nikdy som sa necítil tak sám. Ty si bola moja severka. Vždy som vedel doviesť svoju loď domov, keď si tam bola ty. Odpusť mi, že som sa na teba hneval, keď si odišla. Viem, že sa niekde stala chyba a čakám, že ju Boh napraví. Už je to trošku lepšie, práca mi pomáha, ale najviac mi pomáhaš ty. Včera si ma navštívila v sne, na tvári si mala úsmev, ktorý ma objímal, kolísala si ma ako malé dieťa. Píšem ti, aby si vedela, že som na ceste k vnútornému pokoju, a aby som ti vysvetlil, čo všetko ma mrzí. Mrzí ma, že som sa o teba nestaral viac, aby si necítila strach, zimu ani chorobu. Mrzí ma, že som nehľadal slová, ktoré by vyjadrili, čo som cítil. Mrzí ma, že som neopravil okno do záhrady - už je opravené. Mrzí ma, že som s tebou zápasil, že som sa viac neospravedlňoval - bol som veľmi hrdý. Mrzí ma, že som ti viac nelichotil, keď si sa pekne obliekla, alebo inak učesala. Mrzí ma, že som ťa nedržal pevnejšie, aby ti ma nemohol nikto zobrať. S láskou - Gereth.“

Keď Tereza dočítala list, začala si predstavovať človeka, ktorý ho napísal. Keďže bola novinárka, zverejnila list a začala skúmať pôvod fľaše, korku, písacieho stroja a papiera so značkou firmy. Zistenia ju priviedli na miesto, kde žil mladý muž Gereth, ktorý opravoval lode. Tereza sa dozvedela, že pred dvoma rokmi mu zomrela manželka, ktorej píše listy vo fľaši ako posolstvo. Od smrti manželky bol uzavretý a osamelý. Tereza a Gereth začali viac komunikovať, chvíľami ich priateľstvo dostávalo šancu do budúcnosti, inokedy sa hádali, rozchádzali, a znova sa navštevovali. Každý z nich, ranený životom, hľadal lásku, a zároveň sa bál znova riskovať a utvárať nové vzťahy.

Gereth postavil loď, s ktorou vyplával na more. Strhla sa búrka a pri záchrane ľudí z inej lode zahynul. Na pohreb prišla aj Tereza. Gerethov otec jej odovzdal posledné posolstvo vo fľaši pre nebohú Kathrin, ktoré Gereth nestihol hodiť do mora: „Drahá Kathrin, začal som žiť, keď som ťa našiel. Keď som ťa nedokázal zachrániť, myslel som, že umriem aj ja. Myslel som, že keď si budem myšlienku na teba uchovávať, ostaneme obaja žiť, ale bol to omyl. Jedna žena, Tereza, mi ukázala, že keď budem statočný a otvorím svoje srdce, dokážem zasa milovať, aj keď môj zármutok je veľký. Pri nej som si uvedomil, že žijem len na polovicu. Bolelo ma to a až v ten večer, keď odišla, som si uvedomil, ako veľmi ju potrebujem. Jej lietadlo sa odlepilo od zeme a ja som cítil bolesť v srdci. Pochopil som, že som ju mal zastaviť a ísť s ňou domov.

Zajtra budem plávať k výbežku, aby som sa s tebou rozlúčil. Potom sa rozbehnem za Terezou a pokúsim sa získať jej srdce. Verím, že ty z neba mi budeš žehnať."[293]

Film rozpráva o túžbe človeka, o hľadaní, o nenaplnení jeho snov. Gereth priznáva svoje duchovné ochrnutia, založené na sebectve. Človek potrebuje ľudí, ale potrebuje aj Boha. Nakoľko si túto závislosť prizná, natoľko nájde pokoj a zmysel života.

Pán uzdravuje našu duchovnú invaliditu. Ak si priznáme: „Bože, som ochrnutý, potrebujem ťa ako liek na môj hriech a sebectvo, prosím ťa, buď mi milosrdný" - aj nám zaznie Ježišovo slovo: „Synu, odpúšťajú sa ti hriechy, vstaň, vezmi si lôžko a choď domov" (Mk 2, 5.11). Začni znovu, lebo Boh je s tebou a má ťa rád. Preto je toto Evanjelium veľkým požehnaním.

5.6 Fascinácia zlom

Mk 3, 20-35 So satanom je koniec
Desiata cezročná nedeľa B: odňať moc zlu

Na faru prišli dvaja chlapci, Karol a Pavol. Pán farár sa pýta: „Kto si dá koláč?" Karol hovorí: „Ja by som si dal!" Neskôr sa pán farár pýta: „Kto si dá cukrík?" Karol znova: „Ja by som si vzal!" Potom pán farár pokračoval: „Kto pôjde porúbať drevo na dvore? Karol pozrie na Pavla: „Veď aj ty niečo povedz! Nech to nevyzerá tak, že rozprávam len ja!"

Všetci sme pripravení brať, ale menej dávať, poslúžiť, obetovať sa. V každom z nás je odveký problém ľudstva: sebectvo verzus služba. Vyjadruje to rozhliadanie sa okolo seba, kto by to mohol urobiť namiesto mňa.

Dozrievanie v živote je cestou od panovačnosti k službe, od egoizmu k altruizmu, od brania k dávaniu. Kto sa o to pokúša, veľmi dobre vie, aká dlhá je táto cesta.

Ježiš z Nazareta pomáhal ľuďom zvládnuť túto cestu. Evanjelium podľa Marka poznamenáva, že uzdravoval diablom posadnutých, „vyháňal zlých duchov" (Mk 3, 22). Robil to napriek riziku, že jeho samého vyhlásili za pomäteného, ktorý s „pomocou kniežaťa diablov vyháňa diablov" (Mk 3, 22). Ako rozumieť týmto slovám?

Diabolstvo je koncentrované zlo, sebectvo rozvinuté do absurdných rozmerov. Je to patologický jav: neschopnosť napĺňať život láskou a zmyslom. Nie sú aj dnes ľudia posadnutí hnevom, skúposťou, peniazmi, nežičlivosťou, karierizmom, atď.? Iní sú závislí na alkohole, drogách, hracích automatoch. Nie je to posadnutosť?

Často sme svedkami fascinácie zlom. Napríklad satanizmus medzi mladými, ktorý sa prejavuje v agresívnej rockovej hudbe s textami plnými sexu a pohŕdania ľuďmi. Mládež často nedokáže vidieť zmysel svojho života, a jediné východisko k pocitu sily a dôležitosti vidí v stotožnení sa so zlom.

Celá spoločnosť je fascinovaná negatívnosťou. Médiá nás informujú viac o zlom ako o dobrom. Televízia ukazuje množstvo atentátov, vrážd, nešťastí, korupcie a nespravodlivosti. Je zrejmé, že ľudia sa zaujímajú viac o to, čo ničí ľudskosť, ako o to, čo ju buduje. To všetko dokazuje, že existencia zla, sebectva, niekedy až diabolstva je nepopierateľná.

Švajčiarsky odborník na Starý zákon, Herbert Haag (1915-2001) publikoval v sedemdesiatych rokoch minulého storočia knihu pod názvom Rozlúčka s diablom. Vtedy proti nemu protestoval ateistický filozof, Ernst Bloch (1885 - 1977) a obviňoval autora z naivity. V diabla nemusíme veriť - hovorí Bloch. Diabol je realita (nehovorí pritom o diablovi ako o osobe). Diabol je výraz pre skutočnosť a obludnosť zla. Zlo je viac ako niekoľko zlých myšlienok. Je to deštrukcia a ničiaca sila.[294]

---

[293] SPARKS, N.: Message In A Bottle (film *Posolstvo vo fľaši* v hlavnej úlohe s Kevinom Costnerom a Robin Pennovou). In: http://www.starpulse.com/Movies/Message_In_A_Bottle/

[294] Prevzaté z GRŰN, A.: *Kniha otázok a odpovedí*. Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 81.

Kresťanstvo ohlasuje nielen realitu zla, ale aj jeho prekonanie. Zlo sveta sa vybúrilo na kríži. Ježišovo ukrižovanie bolo dôsledkom zla: po prvé: zloby nábožných ľudí, ktorí zatvrdli vo svojej nábožnosti a stali sa slepými; po druhé: zloby pánov, ktorí prejavili svoju moc a nestarali sa o právo a spravodlivosť; po tretie: zloby surových vojakov, ktorí sa vo svojej brutalite mohli vyvŕšiť na slabom človeku.

Ježiš premohol zlo, odpustil svojim vrahom a v svojom utrpení sa odovzdal do náručia milujúceho Otca. Kríž teda berie realitu zla vážne. Zároveň nám však oznamuje, že zlo nemá definitívnu moc. Lebo tam, kde sa zlo sveta prejavilo najzreteľnejším spôsobom, zvíťazila napokon Božia láska.

Kým žijeme, zápasíme so zlom. No kresťanské posolstvo znie: Človek nie je zlu bezpodmienečne vydaný napospas. Môže proti nemu bojovať a premieňať ho. Láska je silnejšia ako zlo. S Božou pomocou môžeme rozvíjať v sebe dobro a tým odňať moc zlu.[295]

O tom, do akých extrémov sa dá prísť, keď človek neovláda svoje sebectvo, hovorí nasledujúca udalosť. Má detektívny charakter. Napísal ju Frederic Brown (1906-1972).

Do lekárne vstúpil pán Samstrong: „Vraj máte jed, ktorý nezanecháva v organizme žiadne stopy.“ Lekárnik prikývol, vyšiel spoza pultu a zamkol vchod. Potom zamieril k zadným dverám. „Práve som si chcel vypiť kávu, nepripojíte sa ku mne?“ Samstrong ho nasledoval. Keď si sadli ku káve, lekárnik sa opýtal: „Koho chcete zabiť a prečo?“

„Záleží na tom?“, odvetil Samstrong, „nestačí, keď zaplatím?“

„Áno, záleží. Musím byť presvedčený, že to, čo vám dám, si zaslúžite. V opačnom prípade...“, pokrčil plecami.

„V poriadku“, povedal Samstrong. „Ide o moju ženu. A prečo?“, začal rozprávať dlhú históriu. Medzitým lekárnik nalial so oboch šálok horúci nápoj. Samstrong dokončil svoje rozprávanie.

Lekárnik prikyvoval: „Áno, príležitostne poskytujem svojim klientom neidentifikovateľný jed. Robím to bez nároku na odmenu, neúčtujem za to nič, keď som presvedčený, že jeho použitie je potrebné a správne. Pomohol som už mnohým vrahom.“

„Výborne“, povedal Samstrong, „tak ho, prosím vás, dajte aj mne!“

Lekárnik sa usmial: „Už som vám ho dal. Kým sa varila káva, z vášho rozprávania som usúdil, že ten jed si zaslúžite. Vypili ste ho bezplatne. Je tu však možnosť zaplatiť za protijed!“

Samstrong zbledol. Bol však pripravený na komplikácie. Vytiahol z vrecka revolver. Malý lekárnik sa uškrnul: „Neodvážite sa ho použiť. Ste schopný nájsť protijed medzi tisíckami týchto fľaštičiek? Možno práve natrafíte na nejaký rýchlejší a ešte účinnejší jed. Ak si však myslíte, že to na vás iba hrám a že v skutočnosti vôbec nie ste otrávený, nech sa páči, strieľajte. Odpoveď na svoje pochybnosti dostanete o tri hodiny, keď jed začne účinkovať.“

„Koľko stojí protijed?“, zavrčal Samstrong nenávistne.

„Účtujem celkom prijateľnú sumu, tisíc dolárov. Napokon, človek z niečoho žiť musí, aj keď je jeho koníčkom predchádzať vraždám. Nie je predsa dôvod, aby som na tom nezarobil nejaké peniaze, však?“

Samstrong s hundraním odložil zbraň, ale tak, aby ju mal na dosah. Keď dostane protijed, môže ju ešte použiť. Vytiahol peňaženku a odrátal na stôl tisíc dolárov v stodolárových bankovkách. Lekárnik sa ani nepohol, aby si vzal peniaze. Namiesto toho povedal: „Teraz je tu ešte ďalšia vec: zaistenie bezpečnosti vašej ženy aj mojej. Napíšete vyhlásenie o svojom úmysle, teda o vašom predošlom úmysle, že ste chceli zavraždiť svoju ženu. Potom počkáte, kým to odošlem poštou istému priateľovi, vlastne dalo by sa povedať obchodnému partnerovi. Ten si vaše vyhlásenie zaeviduje a založí medzi ostatné pre prípad, že sa raz znovu rozhodnete zabiť manželku. Alebo dokonca mňa. Keď to bude odoslané, môžem sa sem vrátiť bez obáv a podať vám protijed. Nech sa páči papier a pero... A ešte niečo: hoci na tom netrvám za každú cenu, rozširujte, prosím, medzi svojimi známymi chýr o mojom neidentifikovateľnom jede.

[295] Porov.GRŰN, A.: *Kniha otázok a odpovedí*. Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 83.

Však mi preukážete túto láskavosť? Môže to byť práve váš život, ktorý si takto zachránite, ak máte nejakých nepriateľov.“[296]

Jed nie je len vo fľaštičke. Jedom je aj zlé slovo, nadávka, hrešenie, udávanie, ohováranie a osočovanie. Mnoho vecí otravuje náš život. Samstrong chcel otráviť manželku, ktorú považoval za protivníka, namiesto spoluhráča. Vôbec nepochopil tajomstvo života. Odpísať druhého je síce najjednoduchšie ale krátkozraké. Ako hovorí slovenské porekadlo: „Kto čím hreší, tým trestaný býva.“

Príbeh potvrdzuje skúsenosť, že zlo sa trestá samo a dokonale uväzní toho, kto sa ho dopúšťa. Preto patrí vďačnosť Ježišovi, že uzdravoval posadnutých a zbavoval svet sebectva.

5.7 Ekológia duše

Mk 9, 38-43.45.47-48 Ak ťa zvádza na hriech tvoja ruka, odtni ju!
Dvadsiata šiesta cezročná nedeľa B: kultúra darovania

George Bernard Shaw (1856-1950), veľký anglický dramatik, esejista, nositeľ Nobelovej ceny z roku 1925, majster vtipu, býval v malej dedinke Herdforshire pri Londýne. Raz dostal návštevu a pýtali sa ho: „Prečo ste si na svoje bývanie vybrali takú bezvýznamnú lokalitu?“ Shaw ich zobral na miestny cintorín, ukázal jeden pomník a oni pochopili. Na pomníku bolo napísané: „Tu spočíva Jana Eberlenová, narodená 1800, zomrela 1890. Krátky bol jej život.“ Keď chvíľu postáli Shaw hovorí: „Uznajte, že tu musí byť mimoriadne zdravé podnebie a zdravé životné prostredie.“[297]

Životné prostredie - to nie je len problém znečistenej vody v riekach, ovzdušia plného smogu z áut, továrenských komínov alebo jadrových elektrární. Životné prostredie je aj svet v človeku. Ekológia duše - to je problém dvadsiateho prvého storočia. Ako sa človeku žije v ňom samom? Každý si želá, aby životné prostredie, ktoré tvorí rozum, vôľa a city bolo zdravé, čiže poznačené radosťou, úsmevom, nádejou, aby život mal zmysel. Preto je dôležité starať sa, aby nevstupovalo do človeka nič, čo ho pokazí. Ak z továrne vytekajú do rieky škodlivé látky, musí sa postaviť čistička. Špina sa musí „uťať“, zastaviť, aby rieka bola čistá pre ryby a závlahu. Kto vpustí do svojho života zlo, sebectvo, hriech - zničí si vnútorné prostredie a ocitne sa v smútku.

Hoci pred dvetisíc rokmi neexistovalo ministerstvo životného prostredia, Ježiš z Nazareta sa staral o ekológiu duší. Povedal: „Ak by ťa zvádzala na hriech tvoja ruka, odtni ju... Ak ťa zvádza na hriech tvoja noha, odtni ju... Ak ťa zvádza na hriech tvoje oko, vylúp ho: je pre teba lepšie, keď vojdeš do Božieho kráľovstva s jedným okom, ako keby ťa mali s obidvoma očami vrhnúť do pekla“ (Mk 9, 43-47).

Ježišove slová o odtínaní znejú trošku cudzo, pretože vieme o ňom, že ruku uzdravoval: veď chorému povedal: „Vystri ruku“ (Mk 3, 5) a nie odtni ju! Rovnako porazenému povedal: „Vstaň, vezmi si lôžko a choď domov“ (Mk 2, 9). Aj iných uzdravil, nie odtínal. Pri slepom „urobil zo sliny blato, blatom mu potrel oči“ (Jn 9, 6) - uzdravil a nevylúpil oko. Preto treba tento text čítať symbolicky, básnicky.

Funkciou ruky je konať dobro. Keby Ježiš súhlasil s fyzickým odtínaním rúk, ako by človek mohol niekoho pohladiť, zobrať do náručia alebo objať? Funkciou ruky nie je konať zlo, preto je proti tomu, aby ruka kradla, dávala zauchá, zabíjala. Ostré slová povedal proti zneužívaniu rúk, očí, nôh. Zneužitie ruky je výsledkom vnútorného sebeckého postoja: človek sa v duši rozhoduje pre zlo. Preto sa Ježiš staral, aby vnútorné prostredie človeka bolo plné lásky a múdrosti.

---

[296] Porov. BROWN, F.: Zvláštna záľuba. In: Internation Agency, Washington. http://en.wikipedia.org/wiki/Fredric_Brown

[297] Porov. BREZINA, J.: *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, str. 123.

Čo je narušená ekológia duše? Stačí si predstaviť človeka, ktorý je už na penzii, býva v dome sám, riad neumytý, šaty na kope, podlaha špinavá. Odvrátili by ste tvár, keby ste videli, čo ide jesť a z akej nádoby. Otvoríte peňaženku a chcete mu prispieť na zmiernenie biedy. Povedzme, že ten človek zomrie a vyjde najavo, že mal schovaných našetrených sto tisíc eur. V akom vonkajšom a vnútornom prostredí žil? Jeho vnútorným prostredím bola chamtivosť a lakomstvo.

Ježiš by povedal: odtni tú chamtivosť, lebo ti komplikuje život. Si bez úsmevu, bez radosti. A tvoje konanie má následky na celú večnosť. Preto je dôležité kontrolovať, čo tebou hýbe, čo sa má odťať a čo má rásť.

Oproti kultúre „mať a vlastniť“ stavia Ježiš kultúru dávania. „Kto by vám dal piť, čo len pohár vody... nepríde o svoju odmenu“ (Mk 9, 41). V Palestíne, kde je horúco, pohár vody má inú cenu ako u nás. Proti egoistickému inštinktu vlastniť, Ježiš stavia veľkodušnosť. Proti zameriavaniu sa na vlastné potreby, Ježiš žiada pozornosť voči druhým, byť tvorivým a rozličným spôsobom prejavovať lásku. Mnohokrát už len tým, že niekoho vypočujeme, alebo sme pozorní doma, pri cestovaní, v práci, v škole, v obchode. V kultúre dávania sa naše životné prostredie bude správne formovať.

Zaujímavo sa k tejto téme viaže Karolova skúsenosť. „V pondelok ráno cestou do práce, som sa na diaľnici ocitol uprostred dopravnej zápchy. Zastavovanie a opätovné štartovanie, ktoré sa striedalo, mi dvíhalo adrenalín rozospatého krvného obehu. Zrazu sa šofér z vedľajšieho pruhu začal tlačiť do môjho jazdného pruhu. Votrelec vycítil moju opatrnosť a tlačil sa stále viac. Ten za mnou spomalil, všimol si naše manévrovanie, ale ja som dupol na plynový pedál. Medzera za mnou sa zväčšila, ale v agresivite som si nestihol uvedomiť náraz do predchádzajúceho auta. Vodič, ktorý preskakoval z jedného pruhu do druhého sa vopchal do medzery vpredu a zmizol.

Prišiel policajt, ktorému som vysvetlil okolnosti. Začal vypisovať hlásenie o nehode a vodič, do ktorého som narazil so mnou súhlasil. Nehodu spôsobil ten, ktorý sa tlačil z jedného jazdného pruhu do druhého a zmizol. Policajt nakoniec vyhlásil: Iné vozidlo vás predsa nemôže rozptyľovať! Vy ste sa nemali sústreďovať na neho, ale na svoju cestu!

Zvyšok dňa som strávil tým, že som sa pokúsil nájsť racionálne vysvetlenie pre moje konanie. Priveľmi som sa rozptyľoval, prežíval som agresivitu a nepozeral som dopredu. Večer som čítal v Biblii v Liste Filipanom: Nehľadajte každý len svoj prospech, ale aj prospech iných (porov. Flp 2, 4). Vtedy som si zaumienil, že svoju pozornosť upriamim na dôležité veci a nie na nepodstatné, ktoré ma rozptyľujú.“

Láska človeka koncentruje na dobro, sebectvo a hriech človeka rozptyľuje. V tejto situácii sa to potvrdilo. S hnevom stúpa agresia a nasleduje nehoda. Keby bol požehnal tomu človeku: „Ponáhľaj sa pomalšie“ – bol by reagoval ináč.

Ďakujme za evanjeliovú ekologickú výzvu: chrániť si životné prostredie v duši.

5.8 Slepota srdca

Mk 10, 46-52 Rabboni, urob, aby som videl!
Tridsiata cezročná nedeľa B: Získať zdravie pre slepca, ale aj slepca pre Boha.

V roku 1978 sa v Donecku na Ukrajine stala zvláštna udalosť. Tridsaťosemročná žeriavnička Júlia Vorobjovová utrpela pracovný úraz elektrickým prúdom. Stalo sa to v sobotu a keď ju priviezli do nemocnice, skonštatovali, že je mŕtva. Keď v pondelok prišli študenti medicíny na pitvu zistili, že javí známky života. Okamžite ju odviezli na oddelenie, prebrali ju a začal jej niekoľkomesačný ozdravovací proces.

Veľmi ju bolela hlava a nemohla spávať. Raz cestou na nákup, na zastávke autobusu, pozerajúc na cudziu osobu, videla, ako pracuje jej srdce a žalúdok. Myslela si, že sa zbláznila. No stávalo sa to častejšie. Bola schopná vidieť do človeka a určiť diagnózu. V interview sa

novinárovi priznala: „Nie som lekárka, nepoznám anatómiu ani lekárske výrazy. Ale keď prídu požiadať o pomoc, najmä s dieťaťom, poviem, čo vidím.“ A lekári jej presné pomenovania potvrdzovali.

Šarlatánstvo? Mimoriadny úkaz? Profesor L. Taranjenko sa domnieva, že následkom elektrického šoku sa mozog stal schopným prijímať infračervené žiarenie vysielané orgánmi živých organizmov.[298]

Röntgenove oči pani Vorobjovovej umožňujú vidieť inak, ale nevidí všetko. Vie povedať, ktoré orgány sú zdravé, ktoré choré, ale na otázku, čo bude o desať alebo dvadsať rokov, odpovedať nevie. Napriek svojim schopnostiam nedovidí na koniec života.

Existuje viac druhov videnia. Po prvé: videnie očami (pomocou mikroskopu alebo ďalekohľadu vidíme lepšie; pani Vorobjovová vidí ešte lepšie). Po druhé: videnie rozumom - plánujeme, špekulujeme, rozprávame, počítame, hodnotíme, teoretizujeme, poznávame svet. Po tretie: videnie srdcom - keď máme vzťah lásky. Po štvrté: videnie vierou - otázky, ktoré sa týkajú zmyslu, významu a cieľa života a Boha.

Marek na záver jednej kapitoly Evanjelia zaradil príbeh o uzdravení slepca Bartimeja, Timejovho syna, ktorý prosil Ježiša o pomoc (Mk 10, 46-52). Ježišovi nešlo len o uzdravenie tela, očí. Videl človeka v úplnosti, nehodnotil ho iba z pohľadu slepoty. Nechcel mu pomôcť iba opticky - lebo prvý krok so zdravými očami by mohol viesť do krčmy, so všetkými sa opiť od radosti, alebo niečo ukradnúť. Na čo by mu bolo uzdravenie očí, keby iným spôsobom bol slepý?

Ježiš chcel pre neho získať zdravie telesné, ale chcel ho získať aj pre Božie kráľovstvo. Získal nielen zdravie pre Bartimeja, ale aj Bartimeja pre Boha. Vtedy dal človeku plnosť „videní“.[299]

V niektorej oblasti „videnia“ sa vždy robí chyba. Pri Ježišovi slepí vidia a tí, čo sú vidiaci (apoštoli) sú predstavovaní ako slepí – toto bol literárny zámer evanjelistu Marka.

Slepotu apoštolov vidieť z predchádzajúcich kapitol Evanjelia: hádali sa, kto je medzi nimi väčší. Zebedejovým synom musel dať Ježiš lekciu: kto chce byť prvý, nech je zo všetkých posledný! (porov. Mk 10, 44). Nie je karierizmus zaslepenosť? Predtým je úryvok o bohatom mladíkovi: chcel ísť za Ježišom, ale mal veľa majetku (porov. Mk 10, 23) - Ježiš im otváral oči pre poznanie vzťahu človeka k bohatstvu. Ešte predtým je kapitola o tom, prečo muž nemôže opustiť manželku, prečo nemôže byť rozvod, keď to Mojžiš dovolil (porov. Mk 10, 9). Aj tu vidieť slepotu srdca - bez lásky. Keď Ježiš rozprával o svojom budúcom utrpení, bolo to pre učeníkov absolútne nepochopiteľné. Hoci žili s Ježišom, videli ho, chodili s ním, jedli s ním, podávali si s ním ruku, boli „slepí“, nerozumeli, kam ich chce priviesť. Až po čase boli uzdravení zo svojej vnútornej, rozumovej slepoty a pochopili, o čo vlastne Ježišovi ide.

Evanjelium, ktoré porovnáva vidiacich učeníkov, ktorí v niektorej oblasti boli slepí a nevidiaceho Bartolomeja, ktorý po uzdravení nasledoval Ježiša, je výzvou k prekontrolovaniu našich oblastí videnia. Môže sa stať, že sme slepí srdcom a ani si to nepriznávame. Mnohokrát nevidíme, čo potrebuje človek skľúčený, poranený, smutný, bezbranný, bezmocný v rozličných situáciách. Vari nie sme slepí, keď treba niekomu pomôcť? Nie sme slepí vo videní vierou - ísť za Ježišom, nasledovať ho? Vieme rozlišovať dobro a zlo, hriech a čnosť? Nie sme slepí, keď treba byť vďační a žasnúť nad životom?

Až po odpovediach na tieto otázky je zjavné, ako nás dnes Ježiš ozdravuje. Lebo naše ozdravenie smeruje k nasledovaniu - Ježišovi zverujeme náš život, od neho očakávame budúcnosť, uznávame ho za nášho osloboditeľa i záchrancu, on dáva zmysel všetkému.

---

[298] Röntgen v oku. In: Sme 1995.

[299] Porov. OPATRNÝ, A.: *Stůl slova.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996, str. 277.

Moderné formy videnia ponúka aj nasledujúci príbeh. „Čas plynul a keď lietadlo zmenilo uhol letu, vedela som, že sa blížime k cieľu. Kabínou sa rozľahol upokojujúci hlas pilota vysvetľujúci, že sa nám podarilo uniknúť búrke a vďaka priaznivému vetru sme znížili meškanie. Po krátkej odmlke pilot pokračoval - mám jednu dobrú a jednu zlú správu. Vtedy som si pomyslela - už je to tu! Nech najprv povie tú zlú.

Kapitán akoby mi chcel vyhovieť, začal tou zlou správou: z letiska, kde sme mali pristáť, hlásili hustú vrstvu hmly. S presvedčením, že to súvisí s ďalším predĺžením namáhavého letu, cestujúci, ktorí boli už dosť skúšaní najmä búrkami, začali vzdychať a lamentovať. Kapitán predvídal ich reakciu na zlú správu, preto rýchlo dodal: ´A teraz tá dobrá. Ako viete, naše cieľové letisko je dôležitým uzlom Európy a veľmi často býva postihnuté hmlou. Našťastie je vybavené systémom ILS – najmodernejším elektronickým pristávacím zariadením na svete, čo znamená, že lietadlá, ktoré majú modernú avioniku - ako je naše - môžu pristáť aj pri takmer nulovej viditeľnosti. Môžeme pristáť v hustej hmle s viditeľnosťou menšou ako tristo stôp.´ Kabínou sa šírila opatrná nádej, keď nás kapitán ďalej ubezpečoval, že náš počítačový pristávací systém zvládne pristávanie celkom sám. Pripojíme sa na navádzací signál pozemného strediska a naše tri palubné počítače urobia zvyšok práce.

Všetkých dvestoštyridsaťsedem cestujúcich si vydýchlo úľavou. Vzpriamila som sa na sedadle a pozerala von oknom - hustá hmla, veď nič nevidím - pomyslela som si. Akoby sme plávali v hrachovej polievke. Začula som známe zakvílenie a buchnutie, keď sa vysunul podvozok. A zvuk motorov pred pristátím znel inak. Žalúdok sa mi zvieral od nervozity v predtuche, že pristátie, tak ako celý let, bude drsné. Pocítila som, ako sa kolesá dotkli pristávacej plochy, zahryzli sa do betónu, lietadlo rovnomerne brzdilo, pomaly sme zastali pri východe. Bolo to celkom príjemné pristátie.

Vzala som si tašku a zamierila spolu s ostatnými k východu. Keď som sa priblížila k letuške povedala som jej - pekné pristátie. Letuška povedala - ďakujem, ale v skutočnosti je to zásluha ILS počítačového a pristávacieho systému. Ohromená som sa opýtala pilota, či niečo videl. Odpovedal, že nič, mimo kabíny. Keď sa zadné kolesá dotkli zeme, stále nič nevideli, ale starostlivo sledovali signály na obrazovke počítača. Udával našu pozíciu, leteckú trasu a presne ukazoval stred pristávacej dráhy. Autopilot dosadol s lietadlom presne tam, kde mal. Úžasné, potriasla som hlavou v údive, ponáhľajúc sa k pasovej kontrole.

V letectve sa slovo integrita používa na opísanie situácie, keď sa pilot môže spoľahnúť na presnosť prístrojov a vybavenia. Kapitán na rozdiel odo mňa nemal z pristátia obavy. Dôveroval pristávaciemu zariadeniu a presnosti palubných počítačov. Rada by som vedela, či ľudia, podobne ako lietadlá, majú v sebe radar, vnútorný hlas, ktorý funguje ako signál, upozorňujúci na vychýlenie z trasy k cieľu. Je možné, že bolesť z osamelosti, pocity odlúčenosti nám naznačujú, že sme dospeli v našom živote do bodu, kde sme stratili spojenie s dokonalou harmóniou plnosti, ktorá nám právom patrí. Predstava, že každý z nás má vnútorný radar - dokonalý navigačný systém - nám ponúka útechu. Boh aktívne zasahuje do našich životov. Najdôležitejším poslaním nášho srdca môže byť hľadanie zdroja tejto tajomnej túžby.

Každý z nás má v sebe vnútorný radar, dokonalý navigačný systém. Nazývame ho viera - jedna oblasť videnia. Ďakujme Bohu, že nás tak vymyslel - zakódoval do nás schopnosti, ktoré nám pomáhajú vidieť na ceste k nemu. Napriek tomu, že okolo nás je hmla životných problémov, toto videnie je bezpečné.

6 ORIENTÁCIA V HODNOTÁCH

6.1 Vládnem moci, alebo mi vládne moc?

Mk 1, 12-15 Satan ho pokúšal a anjeli mu posluhovali
Prvá pôstna nedeľa B: Archetyp nášho správania

V okrese Delaware, v štáte Oklahoma, nikto nečakal, že pána Scotta Bortona vymenujú za člena súdnej poroty. Nie preto, že by bol veľmi mladý, alebo duševne nespôsobilý, či trestaný, ale preto, lebo Scott Borton bol už mŕtvy, dokonca zavraždený. Porota, v ktorej mal sedieť, mala súdiť Richarda Lee Lawrenca, ktorý bol z vraždy obvinený.[300]

Stala sa administratívna chyba. Ako by dopadol súd, v ktorom by bol sudcom poškodený? Vrátil by mu to aj s úrokmi! Pri krádeži bol pri moci zlodej, ale na súde má moc sudca. Hlboko v človeku je túžba po moci, chce zobrať spravodlivosť do svojich rúk a vyriešiť to s tým, kto mu ublížil.

Na druhej strane vidíme Ježiša z Nazaretu, ktorý nezobral spravodlivosť do svojich rúk v snahe vyrovnať sa so všetkými ubližujúcimi. Prezentoval Boží prístup k problému, ktorý je iný, ako náš ľudsky logický. Ako sa s túžbou po moci vyrovnal Ježiš?

Marek v Evanjeliu píše, že Ježiš: „Na púšti bol štyridsať dní a satan ho pokúšal“ (Mk 1, 13). Detailnejšie je pokúšanie rozvedené v evanjeliách, ktoré napísali Matúš a Lukáš (Mt 4, 1-11; Lk 4, 1-12).

Základný problém je vyjadrený slovami: „Toto všetko ti dám... ak sa mi budeš klaňať“ (Mt 4, 9), dám ti moc. Túžba po moci - archetyp nášho správania - vyrastá z bezmocnosti. Sme bezmocní voči konfliktným ľuďom, voči vlastným chybám i voči politicko-ekonomickej nadvláde. V bezmocnosti hľadáme moc zobrať riešenie do svojich rúk a vyrovnať sa s nepriateľmi. Moc sa stáva akýmsi zasľúbením, snom, túžbou: keď to raz budem mať pevne v rukách, nastolím spravodlivosť.

Lenže ovládaním druhých urážame a zraňujeme, slúžime svojmu egoizmu. V Biblii sa vrchol egoizmu, absolútne sebectvo volá Diabol, Satan, čiže slúžime vlastnému diabolstvu. Stávame sa posadnutí mocou, ktorá nám vládne. Túžba zobrať to do vlastných rúk a zariadiť spravodlivejší svet, je iba príspevkom k ďalšej nespravodlivosti.[301]

Ježiš, potulný kazateľ, veľmi dobre vedel, že čím vyššie postavenie človek nadobudne, tým hlbšie môže klesnúť. Čím je človek populárnejší, tým viac mu vlastní fanúšikovia bránia žiť podľa toho, čo diktuje jeho srdce. Lebo populárny človek začne žiť podľa želaní svojich obdivovateľov. Preto si Ježiš doprial štyridsať dní na púšti na zamyslenie, aby sa proti tejto túžbe po moci postavil.

Paul Thomas Mann (1875 - 1955), nemecký prozaik a esejista, držiteľ Nobelovej ceny za literatúru za rok 1929, napísal román *Doktor Faustus* (1947). Inšpirovaný Goetheho Faustom vykresľuje osud Nemecka v prvej polovici dvadsiateho storočia a postavenie umelca v tomto svete. Hudobník Adrián Leverkűhn uzavrie zmluvu s Diablom, ktorý ho má urobiť geniálnym skladateľom, ak sa vzdá lásky. Románom chcel autor ukázať, že kto sa upíše moci, stráca schopnosť milovať, jeho život je studený a prázdny. Vytratí sa z neho teplo, ktoré dokáže priniesť iba láska.[302] Preto Ježišovo víťazstvo na púšti nad pokušením po moci, po vládnutí, po ovládaní druhých, je pre nás veľmi dôležité a poučné.

Druhé veľké pokušenie, ktoré sa v evanjeliách spomína, súvisí s hladom: „Povedz, nech sa z týchto kameňov stanú chleby“ (Mt 4,3). Existuje aj hlad po uznaní, hlad po peniazoch, po sexualite, po šťastí. Na nasýtenie tohto hladu potrebujeme jednak prácu, jednak majetok a aj

---

[300] To by naštvalo každého. In: *Výber. Reader´s Digest,* marec 2006, str. 29.
[301] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 108.
[302] Porov. http://cs.wikipedia.org/wiki/Thomas_Mann

druhých ľudí. V tomto prípade premieňame druhých ľudí na nástroj, ktorým by sme nasýtili vlastné túžby, svoj hlad. Ježiš sa zachoval ináč, nepodľahol pokušeniu. Nevyužíva druhých pre seba, ale prejavuje im svoju náklonnosť pre ich vlastný prospech, aby cítili, že sú milovaní.[303]

Okrem toho slovami „Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst“ (Mt 4, 4) poukazuje Ježiš na hlad po Bohu. Kto má zakotvenie v Bohu, môže aj s druhými komunikovať s úctou a láskou. Nemusí ich používať ako prostriedok na utíšenie svojho hladu.

Tretie Ježišovo pokušenie sa vzťahovalo na Božie synovstvo. „Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu... anjelom dá príkaz... aby si si neuderil nohu o kameň“ (Mt 4, 6). To ohrozuje každého, kto sa rozhodne pre teológiu a zasvätený život. Zrazu sa začne pokladať za mimoriadneho a začne to prejavovať aj navonok. To je pokušenie, ktoré hrozí kňazom, farárom, kaplánom, biskupom, rehoľníčkam, lebo človek sa začne vyjadrovať a chovať tak, akoby bol on sám Boh, stane sa guru, vodca a masy ho nasledujú.

Ježiš to odmieta, lebo chce ľudí pre lásku k Bohu získať, nie urobiť si z nej priestor pre svoju slávu. Nechce strhávať pozornosť na seba, ale na Božie slovo, aby sa človek zaoberal Božou múdrosťou.

Ježiš je nám blízky a sympatický svojím správaním na púšti, lebo sa pokušeniu, ktoré dolieha aj na nás, nevyhýba, ale nad ním víťazí. Stáva sa pre nás vzorom správania a učiteľom.

Určitý druh pokušenia byť musí. Svätý Anton, pustovník, to v 3. storočí vyjadril slovami: „Pokušenie je ako búrka, ktorá núti strom zapúšťať korene hlbšie.“ Čiže keby nebolo búrky, strom by nezapustil korene dostatočne hlboko. Musí byť otriasaný, aby bol správne zakorenený.

Aj človek musí prežiť určité pokušenia, aby hľadal pravdu o živote, o sebe, aby našiel pravdu o Bohu. V tomto zápase musíme byť ostražití, aby sa nám túžba po moci, alebo hlad po šťastí, či vedomie vlastnej dôležitosti nestali osudnými a nezmenili náš rozvoj na regres.

Tieto pravdy potvrdzuje aj bájka. Bol raz jeden lev, ktorý chcel lietať a závidel orlovi. Povedal mu:

- Daj mi svoje krídla a ja ti dám hrivu! Orol odpovedal: - Bez krídel nemôžem lietať.
- Ja tiež nelietam a predsa som kráľom zvierat. Stal som sa ním, lebo mám veľkú silu.
- Dobre - povedal orol - ale najskôr mi daj hrivu.
- Poď bližšie, aby som ti ju mohol odovzdať. Orol sa priblížil a lev ho zdrapil a odňal mu krídla, ale svoju hrivu si ponechal. Zúfalý orol po krátkom rozmýšľaní povedal: Stavím sa, že nevzlietneš zo skaly.
- Kto – vraví lev – ja? Vyliezol na vrch hory a skočil. Ale jeho telo bolo priťažké na to, aby ho krídla uniesli a tak sa zrútil na zem. Orol si vzal svoje krídla, odňal levovi hrivu a zavesil si ju na ramená. Lenže aj on bol márnomyseľným. Keď priletel k svojmu skalnému hniezdu, v ktorom žil so svojou orlicou, zaumienil si, že bude levom. Strčil hlavu ozdobenú hrivou do hniezda. Vystrašená orlica sa nazdávala, že je to lev. Silno ho ďobla do hlavy a orol sa zrútil na zem.[304]

Bájka vystihuje pokušenie byť mocným, dôležitým a vládnuť. V skutočnosti sa výsledok obracia proti iniciátorom.

Je správne rozmýšľať nad pôstnym cvičením: v čom by som sa mal viac ovládať, v čom by som sa mal zaprieť, ukázať, že víťazstvo dobra a lásky je vždy aktuálne. Pane, žehnaj naše úmysly a kroky v období pôstu.

6.2 Inakosť druhého

Mt 10,17–22 Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca

[303] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 107.
[304] JURKOVIČ, A.: Márnomyseľnosť.

Pán Kohn si chcel v hoteli objednať izbu. Recepčný ho odmietol so slovami: „My tu Židov neubytovávame!“ Kohn sa bránil: „A vy ste kresťan?“ Recepčný odvetil: „Áno, som. Prečo sa pýtate?“ „Tak to potom isto poznáte príbeh Ježiša Krista. Jeho matkou bola Mária, však?“ Recepčný hovorí: „Áno.“ „A narodil sa v Betleheme?“ „No, áno.“ „A narodil sa v maštali?“ Recepčný: „Áno.“ „A viete, prečo sa narodil v maštali? Lebo i vtedy tam boli takí darebáci recepční ako vy, čo neprenajímali izbu Židom!“[305]

Z histórie vieme, že medzi kresťanmi a židmi boli niekedy spory a nepokoje. Niekde nemali radi židia kresťanov a inde kresťania židov. Podobné spory sa dajú pozorovať v Iraku a Iráne medzi šítmi a sunitmi. V severnom Írsku, v Belfaste, vystupujú proti sebe oranžisti (protestanti) a katolíci. Fanatickí ľudia v mene viery a náboženstva viedli a vedú náboženské vojny.

Je to problém inakosti. Človek namiesto toho, aby uznal druhého ako iného s právom takým byť, domnieva sa, že všetkých treba prerobiť, aby boli takí, ako on. Interpretácia inakosti a rôznosti druhých je často problémom.

Evanjelium, ktoré napísal Matúš, zachytáva Ježišove slová: „Chráňte sa ľudí, lebo vás vydajú súdom, budú vás bičovať v svojich synagógach a pre mňa vás budú vláčiť pred vladárov a kráľov, aby ste vydali svedectvo im aj pohanom. Ale keď vás vydajú, nestarajte sa ako a čo budete hovoriť, lebo v tú hodinu vám bude dané, čo máte povedať. Veď to už nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca bude hovoriť vo vás“ (Mt 10, 17-20). Teda Ježiš počítal s tým, že sa apoštoli nevyhnú protirečeniam. Apoštolská inakosť nebude prijatá a oni budú prenasledovaní.

Svedčí o tom príbeh mučeníka Štefana, ktorý v prvotnej Cirkvi (okolo roku 40) mal úlohu diakona. Okrem toho, že obsluhoval pri stoloch, aj kázal. Vyčítal Židom: ukrižovali ste proroka z Nazaretu, hoci privádzal ľudí k Bohu! Vy sa k Bohu hlásite a toho, ktorý od Boha vyšiel, ste v mene Božom zlikvidovali! (porov. Sk 7, 1-53). Samozrejme, že takéto reči popudili mnohých vládnych činiteľov a Štefana odsúdili na ukameňovanie.

Za rúhanie považovali Štefanovu vetu: „Vidím otvorené nebo a Syna človeka stáť po pravici Boha“ (Sk 7, 56). Pred pár rokmi podľa platného rozsudku bol Ježiš z Nazaretu odsúdený a ako zločinec popravený. A Štefan si dovolí povedať, že je po pravici Božej, teda oslávený? Veď ak Boh dopustil jeho smrť na kríži, to znamená, že bol zločinec. Patrí do horúcich pekiel a nesmie byť umiestňovaný po pravici Boha! Nie je možné, aby bol nevinný a Boží syn! Pre tento náboženský spor Štefan zomrel.

Podobné príbehy sa opakujú v každom storočí a v každom národe. Zmenia sa iba osoby a obsadenie, ale princíp zostáva. Človek nedorástol na toleranciu, nevie dopriať druhému žiť na tomto svete a dýchať ten istý vzduch. Namiesto milosrdenstva a lásky sa mnohokrát presadzuje iba vlastné sebectvo. Pritom tolerancia je humanistický prístup k problému inakosti. Kresťanský prístup ide ešte ďalej, lebo vyžaduje lásku k nepriateľom.

Anzelm Grün napísal: „Láska k nepriateľom je náročná, ale ešte náročnejšia je nenávisť.“[306] Vtedy totiž nepriateľ určuje našu náladu a správanie. Sme determinovaní neznášanlivosťou a nenávisťou voči druhým ľudom a prestávame byť slobodní. Správny kresťanský postoj je nielen tolerancia, ale láska k nepriateľom, čiže triumf lásky.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Jeden muž si chcel v stánku kúpiť noviny. Na jeho zdvorilý pozdrav predavač odpovedal nevľúdne a mrzuto. Noviny mu drzo strčil pod nos. Zákazník vzal noviny a predavačovi zaželal príjemný víkend. Priateľ, ktorý ho čakal vonku a celú situáciu pozoroval, sa ho spýtal: „Vždy sa k tebe správa tak nezdvorilo?“ „Áno, nanešťastie, áno“. „A ty si voči nemu stále taký priateľský a milý?“ „Áno“. „A prečo si k nemu

[305] LIFSCHITZ, D.: *Třistakrát z židovského humoru.* Praha : Portál 2001, str. 18.
[306] GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010, str. 195.

taký zdvorilý, keď on je k tebe taký neprívetivý?“ „Lebo nechcem, aby on rozhodoval o tom, ako sa budem správať.“[307]

Nechať sa vyprovokovať, odvrknúť druhému, znamená kopírovať jeho náladu. Druhý je pánom, lebo nám berie slobodu a rozhoduje o našom prežívaní. Hromadením hnevu človek podporuje nárast neporiadku vo svete a zakladá „vojnové ohnisko.“ Preto je dôležitý triumf lásky, ktorý prezentuje svätý Štefan, vychádzajúc z Ježišovej náuky o odpustení a milosrdenstve. Nanovo treba uveriť pravde, že hoci je náročné odpúšťať, nenávidieť je náročnejšie. Najväčší nepriateľ nie je vonku, mimo nás, ale v nás samých - volá sa hnev. Držať hnev na uzde, znamená víťazstvo nad najväčším nepriateľom.

Pozorujúc udalosti okolo nás, v duchu svätého Štefana prosme Pána, aby sme boli tolerantní a dopriali iným ľuďom ich kultúru, zvyky, spôsob života, aby sme sa modlili aj za tých, ktorí nám nerozumejú a aby sme vedeli realizovať svoj život v duchu lásky, ktorá pochádza z vianočnej pravdy.

6.3 Zapísaný v zozname lásky

Jn 19, 31-37 Prebodol mu bok a vyšla krv a voda
Najsv. Srdca Ježišovho B: odložiť sebectvo

Na paraolympijských hrách v Seattle v behu na sto metrov sa stala zaujímavá udalosť. Na štarte bolo deväť atlétov s mentálnym alebo iným postihnutím. Zaznel výstrel a preteky sa začali. Bežali v trojiciach, ale jeden chlapec zakopol a spadol. Urobil niekoľko kotrmelcov a rozplakal sa. Keď ostatní ôsmi začuli vzlyky, spomalili, obzreli sa dozadu, potom zastali a všetci sa vrátili. Jedno dievča s Downovým syndrómom si sadlo vedľa chlapca, objalo ho a pýtalo sa: „Teraz sa už cítiš lepšie?“ Potom všetci deviati, držiac sa za ramená, prišli až do cieľa. Diváci vstali a dlho tlieskali.

O tejto udalosti z olympiády sa hovorí preto, lebo najdôležitejšie nie je vyhrať, ale mať oči otvorené pre druhých a pomôcť im, hoci to niekedy znamená zmenu vo vlastných zámeroch. Vďaka gestu solidarity sa deviati dostali nie na zoznam slávy, kde sú športovci s najlepšími výkonmi - ale na zoznam lásky.

Aj Ježiš z Nazareta sa pred dvetisíc rokmi zapísal na zoznam lásky a nie na zoznam slávy. Svedčí o tom apoštol Ján, ktorý videl, že „nepolámali mu kosti, ale jeden z vojakov mu kopijou prebodol bok a hneď vyšla krv a voda“ (Jn 19, 34). Ježišovo zomieranie nebolo spojené s preklínaním, hrešením, nadávaním - ako to bolo zvykom u vedených na popravu, ale s tichým odpustením a odovzdanosťou do Božích rúk, čím sa zapísal na zoznam lásky.

Symbolom lásky je srdce, v Ježišovom prípade Božské srdce. V našom tele vykonáva srdce dôležitú činnosť: je hnacím orgánom celého organizmu, svalom, pumpou, ktorá zásobuje telo krvou, čím ho dáva do súladu. Po grécky to vyjadruje výraz egemonikon.

Vo veľkom tele, Cirkvi, hnacím motorom, egemonikom, je Ježišovo srdce, jeho duch lásky. Božia láska pôsobí v nás ako srdce v tele. Ona nás učí, že nie sme stredobodom sami sebe, ale centrom má byť druhý, ktorý žije vedľa nás. Vďaka Ježišovmu milujúcemu srdcu, sme získali poznanie, že dôležitejšími ako naše chcenie, túžby, city, sú ľudia okolo nás. Mama je mamou, ak jej stredobodom je jej dieťa. Manžel je manželom, ak jeho stredobodom je manželka a deti. Kňaz je kňazom, keď jeho stredobodom je farnosť, evanjelizácia. Toto je ovocie pôsobenia Božej lásky v nás.[308]

Na zoznam lásky sa postupne zapísali aj apoštoli. Božia láska, ktorá v nich pôsobila, naučila ich novému nazeraniu: kedysi videli Ježišovu ranu v boku ako znak prehry. Ale potom pochopili, že je znakom víťazstva lásky a života nad smrťou. Uvedomili si, že Ježiš z Nazaretu

---

[307] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, str. 235.
[308] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, str. 118

odovzdáva posolstvo, ktoré má pre ľudí zmysel: nemusíme byť zapísaní na zoznam slávy, ale sme povolaní byť zapísaní na zoznam lásky.

Aká to sláva, keď Petra ukrižovali, Bartolomeja stiahli z kože, iného upálili, ďalšieho poslali do vyhnanstva... mali tí ľudia úspech, ako ho chápe svet? Nezapísali ich na zoznam slávnych, ale svojou obetavosťou boli zapísaní na zozname lásky.

Našou každodennou povinnosťou je žiť a konať tak, aby sme sa dostali na zoznam lásky. Urobme si malý test – odpovedzme v duchu na nasledujúce otázky:

Vedeli by ste vymenovať piatich najbohatších ľudí na svete?

Vedeli by ste vymenovať päť víťaziek Miss Universe?

Spomeniete si na piatich nositeľov Nobelovej ceny za vedu, výskum alebo literatúru?

Vymenovali by ste piatich držiteľov Oscara?

Takmer nik si to nepamätá. Lebo potlesk pominie, trofeje zapadnú prachom, víťazi sa stanú zabudnutými a krásavice zostarnú. Všetci títo boli zapísaní na zoznam slávy.

Ale poďme na druhý test:

Skúste si spomenúť na troch učiteľov, ktorí sa podieľali na vašom vzdelaní.

Skúste si spomenúť na troch priateľov, ktorí vám pomohli, keď ste to potrebovali.

Spomeňte si na troch ľudí, ktorí vás dobre naladia, keď sa s nimi stretnete, chceli by ste s nimi ísť aj na dovolenku.

Nebolo ťažké si spomenúť. Lebo v našom živote znamenajú veľa nie tí, čo vyhrali najväčšie ceny, o ktorých písali v novinách, alebo sú najbohatší, ale tí, ktorí sa o nás zaujímajú, ktorí nás majú radi, starajú sa o nás, sú pri nás blízko, nech sa deje čokoľvek. Nie sú na zozname slávnych, ale sú zapísaní na našom zozname lásky.

A my sme dôležití sme pre tých, ktorých milujeme, staráme sa o nich, vieme im byť blízko. Sme zapísaní na ich zozname lásky. Máme srdce podobné Srdcu Ježišovmu, lebo sme uverili Božej láske.

Po Druhej svetovej vojne majiteľ optiky s piatimi zamestnancami, žijúci sám, počul v rádiu reláciu o starých ľuďoch a ich osamelosti. Spomenul si na svoju mamu: „Keby žila, určite by som jej robil spoločnosť, staral by som sa o ňu a chcel by som byť pri nej šťastný.“ Keďže mamu už nemal, napísal do redakcie a získal adresu staršej osoby, ktorá takúto starostlivosť potrebovala.

Osemdesiatročnú pani pozval do reštaurácie. Bola veľmi šťastná, radovala sa ako malé dieťa. Rozprávali si o živote navzájom. Bola to neobyčajná žena. Nebola bohatá, ale bola to dáma. A táto žena spôsobila v majiteľovi optiky veľké zmeny, hoci mal iba tridsať sedem rokov.

Dovtedy bol v svojom správaní hrubý, tvrdý k sebe aj k ostatným. Nikomu nič neodpustil, s nikým sa nemaznal. Umenie, divadlo, literatúra boli pre neho prázdnymi pojmami. Nemal ani potuchy o tom, čo je to byť prívetivý, zdvorilý, galantný.

Ale osemdesiatročná starenka zbadala v ňom niečo dobré. Naučila ho čítať knihy, hovoriť o umení, o poézii, chápať iných a rozumieť životu. Vďaka nej sa stal jemnejším človekom. Stretávali sa na večerách v reštaurácii, alebo v divadle, na opere.

Keď raz navštívila jeho optiku a videla, ako sa rozpráva s ľuďmi, pripomenula mu dôstojnosť človeka a povinnosť každého si vážiť. Postupne začínal byť zdvorilý i vo vzťahu k svojim zamestnancom. Píše: „Moji zamestnanci začali rozprávať, že som iný človek. Nie som už ten, kto som býval kedysi. A hlavne začal som sa aj usmievať. Postupne som nadobudol nového ducha.“

Raz v divadle starenke prišlo zle, odviezol ju domov, dostala srdcový infarkt a lekár ho upozornil, že je príliš slabá. Majiteľ optiky ju do poslednej chvíle držal za ruku, a keď otvorila oči povedala: „Som šťastná.“ Pochoval ju do vlastnej hrobky. Na pohreb prišli aj zamestnanci, mnohí poslali kvety. Píše: „Od tej doby som sa nikdy neprestal starať o starých a

opustených ľudí. A aj moji kamaráti to robia podobne. Odložili sme sebectvo starých mládencov, ktorí spokojne žijú len sami pre seba.“[309]

Majiteľ optiky nechal prehovoriť svoje srdce, a to má zvláštnu stratégiu. Postupne mohol byť zaradený na zoznam lásky.

Sme ti vďační, Pane Ježišu, za posolstvo, ktoré nás učí rozlišovať, že nie je dôležité byť zapísaný na zozname slávy, ale na zozname lásky.

6.4 Posadiť seba do prítomnosti Božej

Jn 6, 1-15 Rozdával sediacim, koľko chceli
Sedemnásta cezročná nedeľa B: zorientovať sa v hodnotách

Starká na penzii telefonovala svojmu synovi, ktorý bol riaditeľom firmy. Telefón však zdvihol námestník. „Prosím vás, je tam Janko?“ „Bohužiaľ, Janko tu nie je, odišiel do Banskej Bystrice“. „To je smola“, prerušovala ho starká do telefónu. „Ja som s ním potrebovala veľmi súrne rozprávať!“ Na to námestník zdvorilo ponúkol: „Čo potrebujete? Môžem vám nejako pomôcť?“ Starká do telefónu povedala: „Asi áno. Potrebovala by som vedieť, či je dnes pondelok alebo utorok.“[310]

Na ktorej stoličke by ste chceli sedieť? Na stoličke riaditeľovej alebo stoličke starkej, ktorá má problém zorientovať sa v čase? Každý sa rád posadí na miesto radosti, nikto nemá záujem o miesto smútku. Pritom všetci vieme, že život nás raz usadí aj na miesto choroby, starnutia a smrti.

Jednoduchú vetu: „Posaďte sa“ využíva aj Ježiš z Nazareta, aby upriamil pozornosť poslucháčov na veci podstatné. Rozmnoženie chleba, o ktorom je reč v Jánovom Evanjeliu (Jn 6, 1-15) je znakom toho, že Ježiš je Mesiáš. Jeho moc prekračuje hranice a možnosti prirodzeného sveta. Ale pekné na tom je, že k zázraku potrebuje apoštolov a nielen ako divákov. Dal im úlohu v jednoduchej vete: „Usaďte ľudí“ (Jn 6, 10). Neposlal ich zháňať potraviny, alebo rozdeľovať ľudí do skupín, či oddeľovať bohatých od chudobných, čistých od špinavých. Povedal im: choďte a priveďte ľudí k posadeniu. Nie je to také jednoduché stimulovať ľudí, aby si na pustom mieste sadli a čakali. Potom sa Ježiš modlil a rozdával chlieb, aby všetkých nasýtil (porov. Jn 6, 11).

Deň čo deň sa človek posadí do rozličných úloh: buduje, šoféruje, píše v úrade, účtuje... To všetko znamená: posadiť seba do aktivity zameranej na zisk. Oproti tomu Ježiš kladie pozvanie: posadiť seba do prítomnosti Božej. Je to výzva zveriť svoje veci Pánovi, ísť do ticha a orientovať sa smerom k Bohu i zmyslu svojho života. Tu nejde o lenivosť, ale o výkon viery človeka. Z toho vyplývajú tri výhody.

Prvou výhodou z „posadenia sa do prítomnosti Božej“ je orientácia na hodnoty. Raz príde chvíľa, keď podobne ako starká z úvodu, budeme mať problém s kalendárom a orientáciou v čase. Následkom opotrebovania zoslabne aj pamäť. Ale viera v Ježiša nás robí schopnými zorientovať sa v hodnotách. Nie je dôležité len to, či je pondelok alebo utorok, ráno alebo večer. Dôležité je aj to, či sa rozhodujem ísť do kostola, alebo iba do obchodu, či sa viem stíšiť k modlitbe, alebo len presedím hodiny pred televízorom, či viem odpustiť previnilcom, alebo sa iba pomstiť. Viera pomáha orientovať sa v hodnotovom svete: čomu dať prednosť a čo odložiť, či byť dobrý, alebo ľahostajný. Toto všetko je výsledok procesu „posadenia sa“ a skúmania: na čo som orientovaný a nakoľko sú v strede môjho záujmu Božie veci.

Druhá výhoda z usadenia sa do Božej prítomnosti je objav významu všednosti. Po tom, čo Ježiš učil zástup vznešené, nadprirodzené záležitosti prešiel na rozmnoženie chlebov, čiže na jedlo, veci materiálne, obyčajné, každodenné. Racionalista by možno povedal „Ježišu,

---

[309] Porov. LEFEVRE, P.- PERRINET, B.: *Nevšední příběhy.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001, str. 66-71.
[310] ŘEHÁČEK, J.: Starostlivá dôchodkyně. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2006, str. 55.

nebuď prízemný! Prečo sa staráš o masu a hovoríš: „Vy im dajte jesť!“ (Mt 14, 16). Boh však vníma aj potreby ľudí, má súcit a milosrdenstvo, je človeku naklonený. Má starosť o všetko, nielen o niečo. On nedelí záležitosti tak ako človek. Človek si povie: niektoré veci, Bože, si urobím sám (jedlo, byt, zárobok). O niektoré sa, Bože, postaraj ty (moje zdravie, dlhý život, pokoj duše). Obyčajné veci si zariadim sám. Neobyčajné mi daruj ty. To je naše rozlišovanie. Ale predmetom Božieho záujmu sú i obyčajné veci. Boh nás má rád v celistvosti telesného a duchovného sveta.

Tretia výhoda z posadenia sa do Božej prítomnosti je poznanie, že všetko je dar. Ako treba obdivovať nasýtenie veľkého zástupu z piatich chlebov a dvoch rýb, tak je hodné obdivu rozmnoženie zrna: roľník vezme do hrsti pár zŕn, zaseje, a potom zberá v klasoch mnohonásobnú úrodu. Obdivovať treba rozmnoženie plodov ovocia na stromoch, rýb v mori, vtákov na nebi a všetkého okolo nás. Ak nás teda Evanjelium volá: Posaď seba do prítomnosti Božej – je to pozvanie k trojitému údivu: z hodnotovej orientácie, povýšenia všednosti a rozmnoženia darov.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Pochádza z románu Heinricha Bölla „A nepovedal pritom ani slovo“. Opisuje v ňom rodinu Bognerových po druhej svetovej vojne, keď rodičia so svojimi troma deťmi bývali v jednej miestnosti. Bieda rodiny bola konfrontovaná s bohatstvom bezdetného manželského páru Frankových. Pani Franková bola vedúcou Katolíckeho spolku. Každé ráno chodila na svätú omšu a sväté prijímanie, ale nemala dosť citu pre chudobu rodiny Bognerovej, naopak vyvyšovala sa nad nich. Autor sa vlastne čitateľa pýta, či sväté prijímanie je len to, keď bohatá pani Franková berie Telo Kristovo do úst? Nie je „prijímaním“ aj to, keď chudobná pani Bognerová ráno úctivo zaobchádzala s chlebom? Veď ho brala do rúk ako magický symbol. V každodennom chlebe presvitalo čosi z Ježišovho slova, čo sa dotýkalo jej srdca.

Autor románu porovnáva dva druhy svätého prijímania: brať s úctou chlieb v kostole a brať s úctou aj chlieb v domácnosti. Chudobná pani Katarína Bognerová sa vyznáva: “Keď v noci všetko stíchne, ležím a plačem, ale často vidím, že prenikám k podstate vecí. Všetko v tej chvíli je druhoradé: neuprataný byt, biedne jedlo, dokonca aj to, že manžel je preč, mi už neprekáža. Lebo keď sa ma dotkne Pánovo slovo a môžem vnímať jeho prítomnosť, dostávam potravu uprostred púšte a zakúšam život uprostred smrti.“[311]

Chudobná žena dokázala posadiť seba do prítomnosti Božej a v jeho sile a priazni prekonávať starosti svojho života. Toto nech je aj naša cesta v nasledujúcich dňoch.

6.5 Potravina pre kvalitu života

Jn 6, 24-35 Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať
Osemnásta cezročná nedeľa B: intelektuálne a rituálne sýtenie

Pri raňajkách sa mama musela rozčúliť: „Ako ješ ten chlieb? Nevidíš, z ktorej strany je natretý?“ Malý synátor sa ohradil: „Ale veď je to jedno mami, aj tak zjem obidve strany.“[312]

Sýtenie je potrebné, aby sme mohli žiť. Hlad je veľký nepriateľ. Lenže žiaden pokrm nerozhodne o tom, aké vlastnosti bude mať dieťa: či bude poslušné, alebo trucovité. Žiaden pokrm nemá schopnosť rozhodnúť o tom, či zajtrajší deň bude rozvíjaný v šťastí alebo v smútku. Pokrm nezabezpečí to, aby ste mali lásku a úctu k druhým. Jedlom sa dokáže zabezpečiť kvantita života, určité množstvo dní, ale nie kvalita.

Keby sa dali kúpiť také zemiaky, na ktorých by bolo napísané: garantujú usilovnosť a keby z dnes zjedených zemiakov zajtra bol človek celý deň usilovný - nevyužili by sme to? Alebo keby paradajky pretvárali zlosť, hnev, rozčúlenie na odpustenie a milosrdenstvo - nejedli by sme ich každý deň? Alebo keby požitím jednej lyžičky medu sa dal zabezpečiť zajtrajší

[311] Porov. BÖLL, H.: *Und sagte kein einziges Wort.* Kolín 1953.
[312] MARGICIN, M.: Matka sa pýta. In: www.kaufland.sk, december 2007.

úsmev na tvári - nekupovali by sme ho? Keby poslušnosť detí bola zabezpečená kečupom, koľko kíl by bolo doma? Ale potraviny nemajú tú vlastnosť, žeby rozhodovali o našich povahových vlastnostiach.

Pre kvalitu života je potrebné iné sýtenie: láskou a dôverou. Ježiš z Nazareta hovoril svojim súčasníkom: „Ja som chlieb života!“ (Jn 6, 35). A ľuďom, ktorí ho našli na druhom brehu Galilejského, čiže Tiberiadského mora povedal: „Nehľadáte ma preto, že ste videli znamenia, ale preto, že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa!“ (Jn 6, 26). Potom ich napomenul: „Nezháňajte sa za pominuteľným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život!“ (Jn 6, 27). Sám seba vyhlásil za pokrm pre človeka, ktorý nezabezpečuje kvantitu, ale kvalitu života. Pomáha nám rásť k tomu, aby sme boli milosrdnejší, láskavejší, zhovievavejší, vyrovnanejší a mali určitú perspektívu.

Ježiš vie o ľudskom hlade: po peknom oblečení, pohodlnom a priestrannom bývaní s komfortným zariadením, po rýchlom aute, aby druhého predbehol, chate, aby si mohol odpočinúť a exkluzívnej dovolenke, ktorá by ho vytrhla z všednosti. Lenže aj keby sa všetky podmienky praktického materializmu splnili, neboli by sme šťastnejší. Dokazuje to množstvo rozvrátených, rozbitých rodín, samovrážd, ľudí užívajúcich alkohol a drogy, množstvo vojen a nepokojov. Preto mal Ježiš pravdu, keď vravel: „Nezháňajte sa za pominuteľným pokrmom...“ (Jn 6, 27). Nezabudnite sa živiť aj láskavosťou, pozornosťou, obetavosťou, trpezlivosťou, aby sýtenie kvality a kvantity bolo v rovnováhe.

Toto duchovné sýtenie robí Ježiš v cirkevnom spoločenstve na dvoch úrovniach: 1.intelektuálnej a 2. rituálnej. Intelektuálne sa sýtime Ježišom tým, že počúvame jeho slová, hoci niekedy sú plné paradoxov. Ale uveriť im a stotožniť sa s nimi je veľká múdrosť. Napr. učí, že žiť bude ten, kto odumrie: denno-denne svojmu sebectvu. Je to paradox života a smrti. Alebo učí, že miluje ten, kto má úctu k životu druhého tak, ako k vlastnému. Keď hovorí o získaní života, nezabudne dodať: ak chceš život získať, musíš ho stratiť. Keby sme sa sýtili len vlastnou racionalitou, utvrdzovali by sme sa v egoizme.

Okrem toho je Kristus schopný sýtiť nás obradne, v znaku chleba a vína: vezmite a jedzte z neho všetci! (porov. 1 Kor 11, 23-26).

Ilustráciou posily zo svätého prijímania je aj nasledujúci príbeh. „Študovala som pedagogiku a čakala ma záverečná skúška pred komisiou zo zemepisu, na tému, ktorú som si zvolila. Skúška pozostávala nielen z teórie, ale aj z praktickej hodiny so žiakmi. Pripravila som si dôsledne poľnohospodárstvo jedného regiónu v Španielsku s mnohými pomôckami, aby deti mohli lepšie vidieť a rozumieť tomu, čo hovorím.

Čakala som, kým na mňa príde rad a vtedy ma oslovila spolužiačka. Pýtala sa ma, z čoho som pripravená. Povedala som jej to a ukázala aj pomôcky, čo mám so sebou. Ona si vybrala presne tú istú tému, ale nemala pripravené nijaké názorné pomôcky. Vtedy som si uvedomila, že je to dôležité. Poprosila ma, či by som jej nedala niečo z mojich vecí. Aj keď som kresťanka, veľmi ma to nepotešilo, lebo táto osoba sa ku mne často povýšenecky správala, pokladala sa za čosi viac, ku každému bola odmeraná a mne nebola sympatická. Bola teda posledným človekom, ktorému by som chcela niečo ponúknuť. A navyše som sa obávala, že nebudem mať potom dosť pomôcok pre seba a moja praktická hodina by tým mohla byť ochudobnená.

No v tej chvíli som si spomenula na Ježiša, ktorý vzal chlieb a dával a cítila som, že ju musím milovať, ako seba samú. Dala som jej teda polovicu z toho, čo som mala. Spomínam si na ten pocit šťastia, ktorý ma v tej chvíli zaplavil. Dokázala som milovať ako Ježiš, napriek všetkému.

Potom prišla skúška. Predviedla som svoju vyučovaciu hodinu s pomôckami, ktoré mi zostali. Keď oznámili výsledky, vyšlo najavo, že moje ohodnotenie bolo najvyššie z celej triedy.“[313]

---

[313] Porov. ZAMBONIOVÁ, D.:*Keď zasiahne Boh.* Bratislava : Nové Mesto 2004, str. 35.

Každý z nás vie, čo znamená podeliť sa, neschovávať svoje možnosti, schopnosti, ale vedieť poslúžiť, podeliť sa. Túto novú schopnosť: podeliť sa s tým, čo máme, sýti v nás Kristus. Výsledkom je láska a radosť, ktorú Ježiš prisľúbil všetkým, čo idú jeho cestou.

Chlieb života má vždy dve strany: jednu natretú a druhú suchú. Nikto nemá chlieb života natretý len pohodlím, radosťou a šťastím. Každý má aj suchú stránku chleba života: ťažkosti, problémy, choroby, atď. To sa ťažko prehltáva. Preto ďakujeme Ježišovi, že nás sprevádza na ceste života a sýti v nás duchovného človeka.

6.6 Celovečná potravina

Jn 6, 41-51 Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba
Devätnásta cezročná nedeľa B : pred jedlom a po jedle

Keď sa sochár postaví pred lipový klát a s dlátom v ruke začína pracovať, odkrýva sochu, ktorá začína žiť. Kto by však obdivoval dláto alebo klát lipy? Každý predsa obdivuje majstra a nie náradie!

Iného Majstra si je ťažšie predstaviť, keďže nepracuje s dlátom a lipovým drevom, ale je Stvoriteľom vesmíru a ľudí. Vymyslel nás z materiálu, ktorý nazývame potraviny. Každý ľudský život je založený na jedle a dýchaní. Preto, že prijímame vitamíny, bielkoviny a kyslík, môžeme žiť. Takto Majster - Boh vybudoval človeka. Lenže čo je hodné obdivu? Potraviny? Materiál, z ktorého sme zbudovaní? Nie je každý z nás viac ako potravina?[314]

Evanjelium, ktoré zapísal Ján, pripomína Božiu starosť o nás. Ježiš v ňom hovorí: „Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto je z tohto chleba bude žiť naveky“ (Jn 6, 50). Potraviny sú nevyhnutné, lebo umožňujú rozvíjať sa. Ale príde čas, keď človeku prestanú chutiť. Príde chvíľa, keď človek svoj vysilený život na tejto zemi ukončí a potraviny ho už nebudú môcť udržiavať pri existencii. Preto Ježiš jasne vyjadruje: „Toto je ten chlieb, ktorý zostupuje z neba, aby nezomrel nik, kto bude z neho jesť“ (Jn 6, 49). To znamená: som potravinou, ktorou ťa budem môcť udržovať pri živote natrvalo.

Komu sa Ježišov názor nepozdáva a ozývajú sa v ňom pochybnosti, nech zájde v duchu do ktorejkoľvek nemocnice a niektorého staršieho vychudnutého pána sa opýta: chutí vám jesť? Pokrúti hlavou a zašepká: iba trochu čajíčka. Keď sa ho opýtame, čo rád jedol v mladosti, možno povie: na stavbu som si nosil chlieb, slaninu a cibuľu... Teraz trochu čajíčka.

Nikoho z nás netreba presviedčať, že sa dostane do podobnej situácie. Pán Ježiš ju ale predvídal, preto povedal: Som chlieb života. Keď ti skončí vyživovací proces cez potraviny, ja som pre teba chlebom a budem ťa vyživovať na celú večnosť. To potvrdzuje aj tým, že hovorí: „Z neba som zostúpil“ (Jn 6, 42).

Právom sme teda hrdí na najúžasnejšiu potravinu, ktorá chce udržiavať náš život na celú večnosť. Nemôžeme byť prikrčení a hanbiť sa za Boha alebo za príslušnosť k spoločenstvu veriacich. Hanbí sa niekto za chlieb? Kto sa hanbí za jedlo? Kto opovrhuje potravinou? Nebolo by rozumné opovrhovať potravinou, ktorou je Trojjediný Boh. Práve naopak, účasťou na svätej omši dávame najavo: vážim si ťa a mám ťa rád. Uznávam ťa za najvyššiu hodnotu a moju celoživotnú potravinu.

Praktické dôsledky tohto Evanjelia sa ukazujú dvoma spôsobmi. Po prvé tým, že oprášime každodennú modlitbu pred a po jedení. Generácie pred nami nevymysleli túto modlitbu preto, aby sa ňou vzbudzoval apetít a pripravili potrebné sliny na trávenie, ale znamenalo to vyjadrenie postoja: Bože, keď už mi nebude chutiť jedlo, kto ma bude udržiavať, ak nie ty?

---

[314] Porov. CHALUPA, J.: *Homília na 18. B.* Tvrdošín 1989. In: Archív autora.

Starý otec vždy prežehnal chlieb nožíkom a pobozkal ho. Na otázku: Dedko, prečo to robíte?, odpovedal: Chlapče, ja som bol vo vojne v zajatí, v Rusku. Videl som, ako bohatá pani prišla s plnou náručou šperkov a chcela ich vymeniť za chlieb. Nikto z vojakov nechcel dať ani len omrvinky z kapsy. Vtedy som si uvedomil, akú hodnotu má chlieb! Rozhodol som sa, že ho vždy prežehnám a pobozkám.

Preto je správne spomenúť si pred a po jedle: Bože, chcem si ťa všimnúť ako chlieb večného života. Uznávam nielen potraviny na stole, z ktorých som živený, ale uznávam teba, ako celovečný pokrm. To je prvá a základná aplikácia dnešného Evanjelia.

Druhá bude dôsledkom prvej. Ak uznávame, že Ježiš sa stal chlebom pre nás, potom prijmeme aj výzvu, aby sme sa ako učeníci stali chlebom pre druhých. Ježiš neprišiel dať tomuto svetu nejaké veci, ale dal ľudstvu seba samého. Preto chlieb, ktorý dáva, obsahuje jeho vlastné darovanie sa, je znakom, ktorý ho vyjadruje.

Boh nás nevymyslel ako sochy – meravé, nehybné. Nie sme predurčení. On dal život do našich rúk. Na každom záleží, čím bude: či človek ľahtikár, podvodník, klamár a opilec, alebo či bude trpezlivý, bohabojný, milosrdný, jednoducho človek, ktorého budú mať radi. A radi budú mať toho, kto slobodne rozvíja schopnosť darovať sa, čiže z vlastného života urobí chlieb.

Vidieť to aj z textu, ktorý napísala Sandy Ezrineová. Má litániovu formu, ale namiesto: oroduj za nás, opakuje refrén: vôbec to nebolelo. Píše:
„Ponúkla som dnes poštárku z našich zákuskov - vôbec to nebolelo.
Starej panej na vozíčku som podržala dvere, aby mohla vojsť - vôbec to nebolelo.
Pustila som neznámeho človeka v potravinách pred seba do radu - vôbec to nebolelo.
Povedala som manželovi, že ho ľúbim - vôbec to nebolelo.
Pribalila som synovi na desiatu lístoček so slovami, že je mimoriadny - vôbec to nebolelo.
Zatelefonovala som bratovi a povedal som mu, že mi veľmi chýba - vôbec to nebolelo.
Odniesla som kvety na cintorín - vôbec to nebolelo.
Zahrala som si pexeso s dcérou - vôbec to nebolelo.
Uvarila som domácu polievku - vôbec to nebolelo.
Zaviezla som susedu, ktorá nevie šoférovať na návštevu - vôbec to nebolelo.
Zašla som si na masáž - mala som z toho radosť. Cítila som sa vynikajúco.
Sama seba sa pýtam: dobré skutky? Chcela by som tak prežiť celý rok...“[315]

Koľko ďalších špecifických činností by sme mohli dopísať do týchto zvláštnych litánií? Keď opatrujeme chorých, venujeme sa deťom, s úsmevom dokážeme obslúžiť, stávame sa chlebom pre druhých. Vždy, keď rozmýšľame nad tým, ako druhého prekvapiť, aby jeho život bol zaujímavejší, nasledujeme Ježiša a stávame sa chlebom pre druhých. Potom zistíme, že ono to až tak nebolí.

Ďakujme za Eucharistiu, v ktorej vidíme Božiu starostlivosť o nás. Nech nám Pán pomáha urobiť z vlastného života disponibilnú potravinu pre druhých tak, ako to robí Ježiš v obrade premenenia: Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás!

6.7 Vaša výsosť!

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný
Nanebovzatie Panny Márie: služba a oslávenie

Pani merala iba stopäťdesiat centimetrov, a tak mala problém zobrať niečo z vyšších skriniek kuchynskej linky. Raz potrebovala zvláštny pohár a poprosila syna: „Karol, prosím ťa,

[315] EZRINEOVÁ, S.: Vôbec to nebolí. In: CANFIELD, J. a i.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa, 1998, s. 53.

podaj mi to, ty si vysoký, ako mrakodrap!“ „Jasné mami,“ odpovedal chlapec s úsmevom, „ale nabudúce ma, prosím, oslovuj: Vaša výsosť!“[316]

Keď niekomu povieme: Vaša výsosť - je v tom ocenenie, uznanie, pochválenie. Povedať: mrakodrap - znamená ironizovať. Všetci si želáme byť ocenení, pochválení, uznaní, v každom veku a v rôznych okolnostiach života.

Slávnosť Nanebovzatia ukazuje ocenenie Máriinho života v Božích očiach. Jej štýl života našiel naplnenie v nanebovzatí. Trojjediný Boh tým povedal Márii: Vaša výsosť, nech sa páči, zaujmite miesto, ktoré je pre vás pripravené.

Mária túto slávu získala preto, lebo počas pozemských dní bola slúžkou. Sláva a služba sa z nášho pohľadu navzájom vylučujú, sú v napätí, buď-alebo. Uznávame, že služba a slúžka sú potrebné, ale to, po čom túžime, je byť výsosťou.

Panna Mária bola slúžkou pri Zvestovaní, keď odpovedala na Božiu výzvu: „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Na návštevu k Alžbete išla preto, aby slúžila. Keď bolo potrebné emigrovať s dieťaťom do Egypta kvôli záchrane - slúžila. Mária slúžila ako starostlivá matka, keď dvanásťročného v puberte hľadala v chráme. Slúžila učeníkom ako Ježišovým priateľom, keď začal verejne účinkovať. Mária mala postoj slúžky aj na krížovej ceste, keď mohla Ježiša povzbudzovať iba v duchu. Jej náruč slúžila aj mŕtvemu telu po zložení z kríža. Postoj služby mala aj po zmŕtvychvstaní, lebo zotrvávala s učeníkmi v modlitbách, varila, piekla, prala. V celom živote si počínala ako slúžka.

Ako slúžku ju vidíme my. Ale Boh ju videl ináč. Svojou prítomnosťou v nej zmenil službu na slávu. Počúvame v Evanjeliu: „Moja duša velebí Pána... lebo veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný“ (Lk 1, 47-49). Aké veľké veci urobila Mária? Veď robila samé malé veci, bežné domáce práce. Veľké veci urobil Boh svojou prítomnosťou v nej. Je to jedna minca, ktorá ma dve strany. Na jednej strane služba, na druhej strane sláva, výsosť. Na jednej strane Máriin postoj: Pane buď tvoja vôľa, na druhej strane Mária korunovaná za kráľovnú nebies. To, čo sa udialo s Máriou, sa má udiať na každom z nás. Celý život sa pohybujeme medzi službou a túžbou po panovaní, lebo byť sluhom, slúžkou v rozličných situáciách nás ponižuje a unavuje. Lenže Boh to vidí ináč: ak sa otvárame pre jeho prítomnosť, transformuje, premieňa našu službu a robí z našich skutkov zásluhy pre večnosť.

Obyčajne sa titul „Vaša výsosť“ udeľuje kráľom, alebo významným osobám. V Božích očiach má však vysokú cenu každý človek, lebo sme stvorení na jeho obraz a máme perspektívu - účasť na jeho sláve. Boh je Otec, ktorý ma má rád a ja - obyčajný človiečik - som pre neho „Vaša výsosť“.

Je správne, ak aj my vieme Bohu povedať: Vaša výsosť, čiže ceniť si ho ako najdôležitejšieho. Tu sa otvárajú otázky: Aké miesto má v mojom živote modlitba? Otvorím Sväté Písmo? Rád chodím na sväté prijímanie? Kam sa uberá môj život? Mám skutočný vzťah viery, alebo len zachovávam zvyky, na ktoré dávam nálepku: kresťanstvo? Je pre mňa Boh výsosťou? Alebo je pre mňa druhoradý, a len keď nemám nič iné, dôležitejšie, tak zájdem do kostola?

Na-nebo-vzatie nás pozýva vytvárať nebo už v týchto dňoch na zemi. Keď sa snažíme žiť ako kresťania a platia pre nás zásady neba - láska, tolerancia, milosrdenstvo, pochopenie - zjavne vytvárame nebo okolo seba a smerujeme k nemu aj vo večnosti. Ak si sebectvom, zlobou vytvárame okolo nás peklo, je jasné, že tento štýl života budeme presadzovať celú večnosť, a to je naše odsúdenie. Nanebovzatie znamená najprv vziať nebo do pozemských dní - do práce, súkromného, rodinného i spoločenského života. Keď mi bude štýl nebeského života vlastný, potom sa pripravujem na účasť na Božom živote na celú večnosť.

Lekár, ktorý v zime išiel ráno autom do roboty, neubrzdil na poľadovici, narazil do auta pred sebou a spôsobil škodu. Vedel však, že o pol ôsmej by mal byť v nemocnici, lebo ho čakala

[316] HEATHOVÁ, R. D.: Meriam len. In: *Výber. Reader´s Digest,* august 2002, str. 89.

pacientka, ktorú mal operovať, a tak prosil poškodeného, aby to s políciou vybavil sám, že on škodu zaplatí. Tak sa aj stalo, išiel do práce a plnil to, čo ako lekár celý deň vykonávať mal.

Na druhý deň bol predvolaný na políciu. Keď všetko opísal, policajt mu povedal, že mu odníme vodičský preukaz. Na to lekár prosil: potrebujem auto, aby som mohol chodiť k pacientom. V diskusii vyšlo najavo, že aj policajtova manželka bola nedávno pacientkou lekára, že aj jej pomohol. Nakoniec to policajt vyriešil pokutou bez odňatia vodičského preukazu. Lekár hovorí: „V tejto príhode vidím prejav Božej lásky. Pretože ja som dal prednosť pacientke pred mojimi záujmami, Boh sa postaral o mňa“. A napriek všetkým nepríjemnostiam cítil sa byť obdarovaný Božou láskou.[317]

Teoreticky sa mohol starať sám o seba, prísť do roboty neskôr, byť mrzutý, nervózny, lebo poškodil auto - svoje aj cudzie. Ale dať prednosť človeku - pacientke, znamená dať prednosť Bohu a plniť jeho vôľu. Sústredenie na blížneho vytvára nebo na zemi. Sústredenie na seba vytvára peklo.

Oroduj za nás, Kráľovná nanebovzatá, aby sme si osvojovali štýl nebeského života služby v pozemských dňoch a tešili sa na titul: Vaša výsosť.

6.8 Disharmonický svet

Lk 1, 26-38 Zdravas´, milosti plná, Pán s tebou
Nepoškvrnené počatie: poškvrnený svet

Raoul Follereau (1903-1977), francúzsky žurnalista a filantrop, raz navštívil útulok pre malomocných na ostrove v Tichom oceáne. Tam mu jeden z osadníkov povedal: „Skôr, ako som sa dostal sem, tajne sa o mňa starala moja žena. Liečila ma všetkým, čo sa jej podarilo zohnať. Jeden čarodejník jej dal akúsi mastičku. Každý deň mi ňou natierala celú tvár, okrem malého miesta, na ktoré ma pobozkala... Každý deň iba vďaka nej viem, že ešte žijem.“[318]

Nielen telo človeka môže byť poškvrnené chorobou malomocenstva, ale aj celé ľudstvo je poškvrnené sebectvom, zlobou, vojnami, klamstvom, podvodmi, zločinnosťou, korupciou i prírodnými nešťastiami. Tak, ako dokázala milujúca manželka na tele malomocného nájsť miesto pre bozk, milujúci Boh našiel v poškvrnenom svete miesto, ktoré „pobozkal“ svojou milosťou a ono zostalo nepoškvrnené. Voláme ho Mária.

Vychádzame z anjelových slov pri Zvestovaní, keď povedal: „Zdravas´, milosti plná, Pán s tebou!“ (Lk 1, 28). Po grécky sa „milostiplná“ povie „kecharitomené“ (charis - zadarmo daný dar), čo znamená nielen dotyk, ale aj premenenie. Pod Božím dotykom sa Máriin život premenil. Boh z nej urobil výnimočnú osobu. Spievame o nej: „Celá krásna si, Mária,“[319] alebo čítame v Knihe Zjavenia: „Žena, odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd“ (Zjv 12, 1).

Čo teda je Nepoškvrnené počatie Panny Márie? Mária prežila svoj život od počatia a narodenia až po svoju smrť a nanebovzatie bez hriechu. Toto sa schováva pod výrazom: Nepoškvrnene počatá. Keďže je plná milosti, nie je v nej miesto pre hriech. Toto uspôsobenie pre život bolo pre ňu darom, nie jej zásluhou. S tým prišla na svet, tak sa narodila z manželstva Joachima a Anny.

A tu je práve rozdiel medzi ňou a nami. Pri narodení niečo zdedíme: vzhľad, povahové vlastnosti, peniaze, majetok, ale aj prostredie, teda svet otca a mamy. To znamená svet, v ktorom sa ľudia hádajú, robia vojny, závidia si, svet plný sebectva, disharmónie. Vonkajšie i vnútorné prostredie je poškvrnené. Mama nás nemohla porodiť do iného sveta, ako do tohto disharmonického, poškvrneného. Zdedili sme disharmonické, poškvrnené vonkajšie i vnútorné prostredie.

---

[317] Porov. MIKULÁŠEK J.: *Stříbrné vteřiny.* Brno : Cesta, 2000, str. 33.
[318] Porov. FERRERO, B.: *Štyridsať príbehov z púšte.* Bratislava : Don Bosco 1999, str. 31.
[319] JKS 332. In: WICK, V.: *Nebeské hlasy* Košice 1924, str. 686

Panna Mária mohla zdediť po Joachimovi a Anne určité povahové vlastnosti, mohla byť dedičkou materiálnych vecí i peňazí, ale nezdedila po nich ich vnútorné prostredie, čiže disharmonický svet. Mária v sebe prežívala harmóniu s Bohom. To je výsadou jej života, uspôsobením, ktoré v nej Boh urobil pre budúce zásluhy Vykupiteľa, Ježiša Krista.

Bez tejto harmónie by bola Mária ťažko zvládla okolnosti, ktoré ju čakali, pre ktoré ju Boh pripravil. Také prekvapenie, ako bolo anjelovo zvestovanie, na ktoré odpovedala: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38) - vyžadovalo veľkú harmóniu s Bohom. Alebo keď pozerala, ako jej synovi ubližujú, ako ho ukrižovali, keď ho mala mŕtveho v náručí - bola by musela preklínať tých, ktorí jej syna zabili. Mama nemôže inak, ona musí, to vyžaduje predsa prirodzený inštinkt aj láska k synovi. Ak to Mária neurobila, tak to znamená, že harmónia s Bohom, veľkosť Božej lásky v nej bola mocnejšia, než ľudská prirodzenosť, ktorá je rozbitá, disharmonická. V tom je Nepoškvrnené počatie Panny Márie. Preto môžeme vyznávať a veriť, že žila bez osobného a dedičného hriechu od začiatku do konca svojho života.

Je potrebné správne si pretlmočiť výraz: „dedičný hriech“, od ktorého bola Mária ušetrená. Pre nás znamená disharmóniu: rozum, vôľa city nejdú jedným smerom, neťahajú spolu. Veľakrát rozumom niečo poznáme, ale vôľou to ťažko vykonáme a city nás unášajú niekam inam. Táto rozpoltenosť, disharmónia v nás je dedičstvom sveta, ktoré máme a prenášame ďalej. Preto názov dedičný hriech.

Máme však možnosť túto disharmóniu riešiť. Nielen Panny Márie, ale aj nás v krste sa Boh dotkol. Začala v nás harmónia vzťahu s Bohom. Nakoľko sa dokážeme otvárať pre Boha, plniť jeho vôľu, dovolíme mu, aby naplnil náš život, natoľko sa stávame harmonickejšími. Potom dobro, pokoj a láska - vlastnosti Božie, napĺňajú náš život. Disharmónia sa zmenšuje, hoci celý život zostávame v zápase so sebectvom.

Sv. Terézia z Lisieux (1873-1897) napísala: „Nie preto zostupuje Ježiš každý deň z neba, aby zostal v zlatom kalichu, ale aby našiel nové nebo, ktoré je mu nekonečne milšie, ako to prvé, a to je nebo našej duše, stvorenej na jeho obraz, živý chrám Trojjediného Boha.“[320]

Ježiš tu nie je len na úctu a poklonu, ale chce bývať a pôsobiť v nás. On spôsobuje v duši pokoj, lásku, dobro, schopnosť odpúšťať, harmóniu. Vychováva nás k tomu, aby sme starosti, problémy a stresy, ktoré máme pre dedičný hriech, vládali v sebe prekonávať.

Rozpráva dospievajúci chlapec zo severného Talianska, z Trenta. Raz ma vyhľadal priateľ Carlo, ktorý sa mi zveril s veľkou bolesťou: jeho rodičia sa rozvádzali. Okrem utrpenia z toho, že sa už nemajú radi, sa nevedel zmieriť s tým, že nejaký súd rozhodne o tom, ku ktorému z rodičov má ísť. A že sa bude musieť odlúčiť od svojho brata, ktorého mal veľmi rád.

Vcítil som sa do tejto situácie a zaplavil ma hlboký smútok, ktorého som sa nevedel zbaviť. Vedel som, že Carlo je neveriaci. No napadlo mi, že Božie slovo je ako rozvodnená rieka, a môže preraziť aj zdanlivo neprekonateľné hrádze. To osvetlilo chvíľku mojej temnoty. Povedal som mu: „Vieš, Carlo, som kresťan a ja by som svoju bolesť odovzdal Bohu. Položil by som problém do jeho rúk, aby sa uskutočnila jeho vôľa. Všetko s dôverou. S dôverou, že nech sa v budúcnosti stane čokoľvek, bude to pre mňa to najlepšie.“

Carlo odpovedal: „Ja som ateista, a ty musíš byť blázon, keď toto hovoríš.“
Nestratil som odvahu a pokračoval som: „Hore hlavu! Stojí za to skúsiť to. Jednoducho povedz Ježišovi: túto bolesť vkladám do tvojich rúk, a potom čakaj, ako sa veci vyvinú.“ Skôr, než odišiel domov, som mu povedal, že ak bude potrebovať pomoc, môže mi kedykoľvek zavolať. Odchádzal s búrkou v srdci.

Na druhý deň mi na moju veľkú radosť zatelefonoval a povedal, že si uvedomil beznádejnosť svojej situácie, a že naozaj najrozumnejšie je darovať svoju bolesť Bohu. Pocítil som, že má trošku lepšiu náladu. O dva dni mi telefonoval znova a oznámil, že ani rozvod, ani odlúčenie od brata sa nekoná, lebo mama našla silu odpustiť otcovi a obaja sa zmierili.[321]

---

[320] Prevzaté z STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991, str. 104.
[321] Porov. ZAMBONIOVÁ, D.: *Keď zasiahne Boh.* Bratislava : Nové Mesto 2004, str. 42.

Kto pochybuje o tom, že aj v rodinách a v manželských vzťahoch existuje disharmonický svet, ktorý sa prejavuje rozvodom? Vytvoriť harmóniu nie je ľahké. Ale všetko to, čo sa volá poškvrnenie: nedokonalosť, hriech, chyby, sebectvo, môžeme odovzdať do Božích rúk a povedať: Ježišu, vstúp do nášho života. Svojou mocou a láskou aj v nás urob nebo! Mária, Nepoškvrnená, oroduj za nás!

7 APOŠTOLÁT

7.1 Stretnutia, ktoré zmenili život

Jn 1,35–42 Videli kde býva, a zostali uňho
Druhá cezročná nedeľa B: ubytovaný v Bohu

Stretnú sa dvaja kamaráti. „Počul som, že budeš sláviť už 25. výročie manželstva, strieborné jubileum. Aký darček pripravíš manželke?“ Druhý odpovedá: „Dávno chcela ísť do Austrálie, asi jej kúpim letenku.“ Prvý na to: „Keď na striebornú svadbu kúpiš taký drahý darček, čo kúpiš na zlatú?“ Druhý hovorí: „Asi letenku naspäť.“[322]

Niektoré stretnutia sú obohacujúce a určujú ďalší život. Hovoríme im osudové, lebo nasleduje svadba, alebo výber povolania a zamestnania. Ale sú aj opačné stretnutia - niektorých ľudí v zamestnaní by ste najradšej poslali do Austrálie. Iné končia rozvodom alebo hnevom. Odcudzením vznikne medzi ľuďmi vzdialenosť väčšia ako oceán.

Nás však zaujíma práve taká oblasť stretnutí, kedy sa ľudia navzájom ovplyvňujú a poznamenajú na celý život. Deväťdesiatročný apoštol Ján si v Evanjeliu spomína na svoje mladé časy a na prvé stretnutie s Ježišom. V ten deň išli za ním, „videli kde býva, zostali u neho... Boli asi štyri hodiny popoludní“ (Jn 1, 39). Do smrti si pamätal, že to bolo o štvrtej popoludní, keď prvýkrát stretol Krista. To, čo počul, ho očarilo.

Najprv sa učeníci pýtali: „Rabbi, kde bývaš?“ (Jn 1, 38). No keď ho začali počúvať, pochopili, že je ubytovaný v Bohu. A byť ubytovaný v Bohu, znamená mať pokoj v duši, zmysel života a radosť v srdci. Preto ho nasledovali. Predtým bol pre nich Boh „za oceánom“, no teraz sa stal blízkym.

Svedčí o tom aj súčasný nemecký kňaz, benediktín, Anselm Grün, keď píše: „Každý deň si urobím čas a na chvíľu sa posadím pred ikonu Krista... zapálim sviečku a desať minút pozerám na obraz. Nesústreďujem sa ani na obraz, ani na sviečku, ale sústredím sa na svoje dýchanie. Naučil som sa už dávno od východných otcov, čo treba robiť. Opakujem krátku vetu: Pane, Ježišu Kriste, zmiluj sa nado mnou hriešnym. Vždy keď vdychujem vzduch, hovorím: Pane, Ježišu Kriste. Vždy keď vydychujem, pomaly hovorím: zmiluj sa nado mnou hriešnym. Mám pocit, že Ježišova dobrota vstupuje do mňa, jeho milosrdenstvo a láska prúdia do môjho života tak, ako prúdi do mňa vdychovaný vzduch. Jeho odpustenie a nežnosť z ikony ako keby vstupovali do mňa. Potom príde pracovný deň, prídu kolegovia, konflikty so spolubratmi, sklamanie z ľudí, ktorým som sa snažil pomôcť, všelijaké starosti, horké informácie. Ale to všetko ma nemôže rozladiť. Stretnutie s Ježišom je také silné, že ono mi pomôže zrelativizovať všetky problémy. To, čo potom na mňa dolieha, nie je ani také vážne, ani také dôležité, ani také rozhodujúce. Všetko môže byť inak.“[323]

O stretnutí s Kristom rozprával apoštol Ján i benediktín Anselm. Keby som mal hovoriť ja? Ako stretnutie s Ježišom určuje môj život? Nejako ma mení? Čo konkrétne? Keby som nepoznal Ježiša, ako by som prežíval nedele a sviatky? Čo by bolo ináč? Čo som sa vlastne od Ježiša naučil? Akým smerom sa uberá môj život? Akú kultúru vytvára prostredie, v ktorom sa pohybujem? Uviedol niečo do pohybu Ježiš v mojom živote? Nejako zmenil môj vzťah s Bohom a moju každodennú prácu, povinnosti, zápas o pravdu, to všetko, čím sa zapodievam?

Byť ubytovaný v Bohu na základe stretnutia s Kristom, je výzvou pre každého človeka. Podľa toho, aké miesto v jeho živote má stretnutie s Ježišom a ako je pravdivé, poznáva aj to, že je pre neho obohacujúce.

Príležitosťou na uvedomenie si významu tohto stretnutia sú dva momenty vo svätej omši. Prvým je premenenie, keď kňaz berie chlieb do rúk a chystá sa povedať: Toto je moje

---

[322] KUCHLER, M.: Stretnú sa. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2008, str. 7.
[323] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 182.

telo. Vtedy by sme mali sústredene prosiť: „Ježišu, premeň aj moju prácu, aj moje konflikty, aj moje túžby, aj moje priania, aj moje sklamania a zažiar v nich. Ježišu, prosím ťa, príď nielen do chleba a do vína, ale do všetkého, o čom rozmýšľam, čo konám. Ty to všetko presvieť svojou prítomnosťou. Môj život sa tak stane chlebom a vínom pre druhých."

Druhým momentom je sväté prijímanie. Tak, ako viem vychutnať potraviny, môžem si pri svätom prijímaní vychutnať Božiu lásku a jeho milosrdenstvo, ktoré vstupujú do môjho života. Ním posilnený sa stávam pripravený pre každodenné situácie. V znaku chleba a vína vstupuje Božia láska a to dodáva môjmu životu novú chuť.

„Byť povolaný" nie je len vecou biskupa, kňaza alebo rehoľnej sestry. Každý je povolaný byť dobrým a milujúcim človekom. Stretnutie s Kristom je odpoveďou na slová: Poď a nasleduj ma, poď a uvidíš! (porov. Jn 1, 39). Povolanie byť kresťanom je pre nás požehnaním a isto nás orientuje správnym smerom.

Svedčí o tom aj osudové stretnutie dvoch mladých ľudí. „Od malička sme chodievali na prázdniny k babke na dedinu. Chlapci vyšli na strom, otvorili fľaše s vodou a olievali dievčatá. Tak sa začala detská vojna. Raz bitku vyhrali chlapci, inokedy dievčatá.

Keď sme boli starší, všetko sa zmenilo. Raz ráno som vyšla u babky na dvor a čakal na mňa Štefan. „Ahoj, pozývam ťa k nám". Bola som zvedavá, čo to má znamenať, mala som vtedy asi štrnásť rokov. Keď sme prišli k jeho babke, v záhrade ma čakali pripravené raňajky. „Oslavuje sa niečo?" pýtala som sa. Neodpovedal. „Chcel som ti len dať najavo, že si vážim naše priateľstvo." Tak sme si dali spolu kukuričné lupienky s mliekom a cukríky. Rok čo rok sme tak chodievali na prázdniny. Stretávalo sa tam osem chlapcov a dievčat, zvlášť Klára, ja a Štefan sme boli nerozlučná trojica.

Neskôr som sa dozvedela, že Štefan sa necíti dobre, musel ísť do nemocnice na vyšetrenia. Nakoniec zistili, že má rakovinu. To bola pre mňa správa ako hrom z jasného neba. Začala som sa triasť: to predsa nemôže byť pravda! Potom mu museli amputovať nohu a len s námahou dokončil vysokú školu. Keď sme sa niekedy stretli a videla som ho s barlami, mala som slzy na krajíčku, keď som ho objala okolo krku. Niekedy som sa zo žiaľu aj opila. Keď sme raz sedeli oproti sebe, povedal mi: „Chápem ťa, viem, čo asi prežívaš, keď sa na mňa pozeráš. Aj mne je ťažko. Keď sa pozriem do zrkadla, sám si kladiem otázku, dokedy ešte? Aj ja mám strach. Ale ver mi, že tu pri tebe sedí ten istý Štefan, ktorého si poznala aj predtým. Ja si naše priateľstvo cením stále viac. Ale ty musíš žiť naplno svoj život, pretože nikdy nevieš, kedy príde koniec. Ja už to viem."

Raz mi povedal: „Život sa podobá presýpacím hodinám. Je ako piesok, ktorý sa presýpa z jednej nádoby do druhej. Niekedy je to rýchlejšie, piesok sa presype skôr, inokedy pomalšie. Niekto žije sedemdesiat rokov, niekto dvadsať. Život si musíme vážiť tak, ako keby už malo spadnúť posledné zrnko nášho piesku."

Nechápem, prečo musel Štefan zomrieť. Ale vždy si uvedomujem, že sme sa narodili do sveta plného bolesti, chorôb a smrti, do sveta, v ktorom sa odohráva boj medzi dobrom a zlom, a preto veľmi potrebujeme povzbudenie, lásku a silu. S Božou pomocou kráčam vpred a teším sa na deň, kedy spolu so Štefanom prejdem nebeskou bránou a budem môcť osobne Bohu poďakovať za takého vzácneho priateľa."[324]

Toľko spomienka na stretnutie s človekom, ktorý svojím uvažovaním priviedol k novému poznaniu aj ďalších. Stretnutie, ktoré sa stalo významným a určujúcim. Ďakujme za všetkých dobrých ľudí, ktorí sú pre náš život obohatením. Ďakujme aj za to, že zo stretnutia s Kristom dostávame povzbudenie, lásku a silu. On nás nikdy nepošle „za oceán". Pre neho nikdy nie sme cudzí. Vždy nás považuje za blízkych.

7.2 Voliť si pád do výšky

Jn 10, 11-18 Dobrý pastier dá život za ovce
Štvrtá veľkonočná nedeľa: logika sveta a Ježišova

[324] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 239-244.

Na ulici sa medzi Rómami strhla bitka. Niektorí zdvihli kamene, iní otvárali nožíky. Policajti museli ísť pre posily. Šiel okolo kňaz, vracajúci sa od chorého a kostolník mu radil: „Pán farár, nechoďme tadiaľ, obíďme to!“ Na to pán farár povedal: „Ja sa nebojím“. V reverende pristúpil bližšie a nahlas povedal: „Buďte ticho, choďte domov!“ Niektorí dvíhali päste s poznámkami: „Chceš dostať?“ No prišla stará Rómka a povedala: „Nevidziš? Šak to veľkomožný pán od Krista!“ Rómov to na chvíľu utíšilo a kňaz to využil: „Ak neprestanete a nerozídete sa, poviem teraz nad vami takú strašnú modlitbu, že všetci ochoriete!“ Zo strachu sa rozišli.[325]

Toto je jeden pohľad na kňazstvo: kňaz ako čarodejník, zaklínač, šaman. Vyskytuje sa v primitívnejších kmeňoch.

Iný pohľad na kňaza by mohol byť sociologický: patrí do múzea, je spiatočník, profesionálny tmár, zaspal dobu, čudák, ktorý je zavretý na fare a čaká, kým ho niekto zavolá na pohreb.

Cirkevný pohľad je iný: kňaz ohlasuje Božie slovo, vysluhuje sviatosti, vyučuje katechizmus, stará sa o evanjelizáciu, je to človek nadšený vo viere a nadšený pre Kristovu vec.

Aktuálnosť kňazskej služby vyplýva nielen z poslania, ktoré dal Ježiš apoštolom, ale aj zo situácie v súčasnom svete. Nielen Rómovia z úvodného príbehu sa hádajú. Hádajú sa aj politici - ibaže nehádžu do seba kamene, ale štipľavé poznámky, jedovaté slová, urážky. Hádajú sa príbuzní o dedičstvo, hádajú sa národy medzi sebou - Arabi s Američanmi... Svet je konfliktný a komplikovaný, lebo sa riadi princípmi egoizmu.

Ani pred dvetisíc rokmi nebol svet lepší. Ježiš z Nazareta priniesol doň zrnko múdrosti a svetlo nádeje. Namiesto egoistických zásad hlásal nezištnú službu a darovanie sa: „Ja som dobrý pastier... Aj svoj život položím za ovce... Otec ma preto miluje, že dávam svoj život... (Jn 10, 11-17).

Ježiš nebol kňazom v zmysle povolania a zamestnania. Nemal úrad kňaza, ani v Jeruzalemskom chráme - kde bolo kňazstvo pokrvné, dedičné - leviti, ani nebol zamestnancom náboženskej obce, nemal na starosti nijakú synagógu. Bol potulným kazateľom, preto mu dávali titul: rabín, učiteľ.

Nosil však v sebe veľkú lásku k Bohu a mal schopnosť prežívať Božiu skutočnosť tak intenzívne, že jeho klaňanie sa Bohu a chápanie obety pútali pozornosť. Mal odvahu ukázať svetu, že kňazstvo neznamená len službu v Jeruzalemskom chráme, prinášanie obiet, vedenie zhromaždenia a čítanie Biblie – kňazstvo služobné. Podľa neho kňazstvo spočíva aj v prinášaní každodenných duchovných obetí, v klaňaní sa Bohu v každodenných udalostiach života - kňazstvo všeobecné.

Zaujímavo o tom hovorí František Halás, český básnik: „Proti zemskej príťažlivosti volím si pád do výšky.“[326] Je to naoko výrok, protirečiaci fyzikálnym zákonom, lebo pád do výšky neexistuje. Ale keď sa zaujímame o Boha, „padáme“ do výšky, keď čítame Písmo sväté, keď sa modlíme, zúčastňujeme sa bohoslužieb, „padáme“ do Božích výšok. Pád dolu poznáme, máme skúsenosť zlyhania, hriechu, slabosti, lenivosti, vlastnej zraniteľnosti. Ale nosiac v sebe všeobecné Kristovo kňazstvo, padáme do výšok Božieho milosrdenstva.

Neustále sme konfrontovaní so svetom, v ktorom žijeme. Logika sveta hovorí: ži tak, aby si si užil! Ale logika Ježišovho kňazstva v nás je iná: mysli na to, odkiaľ vychádzaš, kam ideš, maj na zreteli aj večný cieľ, nielen dočasný . Logika sveta je: snaž sa, čo najviac zarobiť, čo najviac mať - logika Ježiša je: snaž sa viac byť, ako mať. Logika sveta: ak máš nejaký problém, otvor encyklopédiu alebo internet, hľadaj radu u odborníkov - logika Ježišova: ak máš problém, pýtaj sa svojho svedomia, pýtaj sa v tichu, čo je Božia vôľa, hľadaj riešenie hore v

[325] HOBIZAL, F.: *Humor v církvi dovolen.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 42.
[326] Prevzaté z KAŠPARŮ, M.: *Z pláště a dalmatiky.* Brno : Cesta 2006, str. 202.

nebi, nielen na zemi. Logika sveta je: maj moc, rozkazuj, vládni - logika Ježišova: maj na zreteli druhých, skús poslúžiť a obetovať sa.

Schopnosť slúžiť, obetovať svoj život pre iných, je zjavná z nasledujúceho príbehu. V roku 2005 na juhu Ameriky, v meste New Orleans vyčíňal hurikán Katrina. Pol milióna obyvateľov bolo vyzvaných opustiť mesto. Vo vyľudnenom meste mali voľnú ruku kriminálnici. Následkom hurikánu bol hladomor, rabovanie potravín, vraždy, znásilnenia a anarchia.

Pani Mary Gracianetteová bola šéfkuchárkou v reštaurácii Deckbar&Grille tesne za hranicami New Orleansu. Keď prišiel hurikán, rozhodla sa, že zostane v reštaurácii. Namiesto toho, aby doskami pozatĺkala okná a dvere, všetko otvorila. Každému, kto hľadal strechu nad hlavou, pomohla. Ľuďom dala jedlo, uložila ich na ležadlá a nafukovacie matrace. Celé týždne viedla provizórny hotel, vývarovňu i hospic v jednej inštitúcii. Vyhľadávala tých, ktorí sa bezcieľne motali po uliciach a vodila ich do evakuačných centier. Bola výborná manažérka, nenechala nikoho zaháľať: z určitej skupiny zorganizovala čatu na upratovanie, ďalšia skupina ľudí mala na starosti kuchyňu, iná sa starala o svetlo, atď. Keď došli zásoby a mraznička sa jej vyprázdnila, musela sa spoľahnúť na pomoc iných. Raz sa stalo, že už nemala chlieb. Lenže keď to povedala ostatným, o desať minút prišiel človek, ktorý im priviezol plné auto chleba. Ľudí, ktorí jej pre druhých vozili jedlo, nazývala skutočnými hrdinami. Činnosť pani Mary Gracianetteovej vystihol pán Frank Disimone slovami: „Viete, kam išla Matka Tereza po smrti? No predsa sem k nám, do New Orleans!“[327]

V žene schopnej poslúžiť v núdzi druhým, žil duch Matky Terezy. Jej ruky, oči, starostlivosť boli prejavom lásky a tá je znakom, že to, čo učila Matka Tereza, zostalo na tejto zemi, hoci ona odišla do neba. To je Kristovo kňazstvo v praxi - schopnosť darovať sa a prinášať obetu.

Dobrý Bože, pomôž nám padať hore, lebo padať dolu vieme aj bez teba. Ďakujeme ti za Kristovo kňazstvo v nás - schopnosť milovať Boha a mať na zreteli aj ľudí, s ktorými žijeme.

7.3 Božia láska na obežnej dráhe

Mk 1, 29-39 Uzdravil mnohých, ktorých trápili rozličné neduhy
Piata cezročná nedeľa: novota: chorý je Bohom milovaný

Študentka spomína: "Na prednášku sa nás zišla iba polovica. Náš profesor, ktorý zvyčajne nekontroloval dochádzku, sa nahneval, a dal v posluchárni kolovať list papiera, na ktorý sme sa mali podpísať. V ten deň chýbal aj jeden veľmi pekný chlapec, do ktorého som bola zamilovaná. Nechcela som, aby mal problém, a tak som si povedala, že ho podpíšem. Ale keď zoznam došiel ku mne, bolo to zbytočné. Jeho meno tam už bolo napísané trikrát!"[328]

Na obežnej dráhe života sa v určitom období objaví láska. Každý človek chce byť milovaný a milujúci, preto sa zaujímajú chlapci o dievčatá a dievčatá o chlapcov. Nikto nechce byť izolovaný.

Ale niektoré situácie nás izolujú: choroba, staroba, chudoba. Hovorí sa tomu sociálna exklúzia. Človek má pocit, že ho nikto nemá rád.

Aj Ježiš pred dvetisíc rokmi stretol v okolí Kafarnauma veľa takýchto ľudí. Marek v Evanjeliu píše: „Prinášali k nemu všetkých chorých a diablom posadnutých... I uzdravil mnohých, ktorých trápili rozličné choroby a vyhnal mnoho zlých duchov“ (Mk 1, 32-34). Teda mnohým sociálne vylúčeným pomohol, aby nezostali v izolácii a netrpeli pocitom nelásky od iných.

---

[327] POMPILIOVÁ, N.: Matka Tereza z baru. In: *Výber. Reader´s Digest,* november 2005, str. 89.
[328] KREKLAU, C.: Škola - základ života. In: *Reader´s Digest Výber,* jún 1997, str. 77.

Týmto konaním Ježiš z Nazareta vypustil na obežnú dráhu ústretovú Božiu lásku. Chcel, aby ľudia pochopili, že Boh je Otec, ktorý ich má rád, a chcel to prezentovať nejakým konkrétnym skutkom - napr. uzdravením Šimonovej svokry z horúčky. Iste tým nechcel konkurovať medicíne a nechcel, aby bol známy len jeho vonkajší skutok.

Podľa vtedy platnej židovskej teórie existovala priama príčinná súvislosť medzi chorobou a previnením. Preto ľudia považovali chorých zároveň za previnilcov voči Božiemu zákonu, za hriešnikov. V židovstve bol chorý človek považovaný za Bohom potrestaného, ba až prekliateho. Ježiš si uzdravovaním dovolil čosi nové: ukázal, že chorý človek je Bohom milovaný. Pre znalcov Thory a farizejov to bola prevratná teória - z chorého, Bohom potrestaného, urobiť človeka Bohom milovaného.

Samozrejme, že v náboženstve choroba symbolizuje aj odtrhnutie človeka od Boha. Ježiš prišiel odstrániť toto odtrhnutie, čiže človeka vonkajším uzdravením pohol k zjednoteniu s Bohom. Vystupuje ako ten, ktorý nielen mocou, svojím slovom zaháňa démonov, nielen uzdravuje malomocného, alebo Petrovu svokru, ale každému človeku, ktorý je ochrnutý pre svoje hriechy, akoby hovoril: Boh ti odpúšťa, i vtedy, keď si sám a izolovaný, Boh ťa miluje.

Okrem toho, že sa Ježiš prezentuje ako uzdravovateľ, Evanjelium podľa Marka rozpráva, že sa rozhodol utiahnuť na pusté miesto a tam sa modlil (porov. Mk 1, 35). V Ježišovej osobe existuje nejaký bod, najhlbší, najvnútornejší, ktorý je oslobodený od všetkého pozemského. Ide o nadpozemskú otvorenosť voči Otcovi: Otec je jeho svet, jeho život. To, čo videl okolo seba od rána do večera, bolo pominuteľné, ale skrze Otca videl život oveľa perspektívnejšie. Preto sa sústreďuje na to, čo je podstatné, čo my voláme „chvíľa modlitby." Z nej potom čerpal silu pre uzdravovanie. Teda kontakt s Otcom, komunikácia s Otcom, Ježišova modlitba, bola dôležitou súčasťou celého jeho účinkovania.

V Evanjeliu podľa Marka pozorujeme teda tri skutočnosti: 1. Ježiš uzdravuje; 2. Ježiš sa modlí; 3. Ježiš ohlasuje. Keď mu povedali: „Všetci ťa hľadajú" - povedal: „Poďme inde, do susedných dedín, aby som aj tam kázal" (Mk 1, 37-38). V gréčtine sa tieto tri skutočnosti nazývajú: „leitourgia," po slovensky chváliť Boha, modliť sa. Po druhé „martyria" čo znamená svedectvo. Ježiš svedčil o Bohu náukou, kázaním. A po tretie „diakonia", čo znamená služba, či už charita, alebo Ježišovo uzdravovanie, alebo akýkoľvek iný dobrý skutok, ktorý sa v tomto svete vypustí na obežnú dráhu a plní svoju funkciu. Ide o trojaký úrad: Ježiš ako liturg - kňaz, Ježiš ako kazateľ a Ježiš ako diakon, ktorý slúži.

Ak má byť naše nasledovanie autentické, musí kopírovať tieto tri funkcie: liturgia, martýria, diakonia. Všetci sa potrebujeme sústrediť na to, čo je v živote podstatné: mať kontakt s Otcom, a to je chvíľa modlitby. Z tohto vnútorného zdroja potom môže vyrastať aj naša vonkajšia produktivita, ktorá bude mať ducha, bude vykonávaná s láskou a bude zmysluplná. Koncentráciou na modlitbu na jednej strane a vonkajšou produktivitou na strane druhej pomáhame aj pri náprave sveta.

Kto chce ľuďom ponúknuť radosť, musí ju nosiť v svojom srdci. Kto chce darovať svetu teplo, musí nosiť oheň v sebe. Kto chce pomáhať ľuďom, musí mať nežné ruky, aby ich nimi nezranil a kto chce byť nositeľom pokoja, musí ho nájsť vo svojom vnútri.[329] V bežných každodenných udalostiach môžeme na obežnú dráhu rodinného a pracovného života vypustiť dobro a lásku.

Karl Tilke napísal rozprávku o Zlatej čiapke. Vraj si ktosi raz všimol, že život je smutný. Preto vytiahol zo skrine svoje dedičstvo: jednu zlatom vyšívanú čiapku. Na ulici ju daroval neznámemu dieťaťu so slovami: Pre teba! Dieťa sa začudovalo a plné radosti rozbehlo sa domov. "Pozri sa čo mám", povedalo dieťa matke a darovalo jej zlatú čiapku. Keď dieťa videlo, ako sa matka potešila, malo veľkú radosť. Matka darovala čiapku jednému chudobnému človekovi. A ten našiel iného, ktorý bol ešte chudobnejší. A všade, kde čiapka prišla, prišla s ňou aj radosť. Stala sa

[329] Porov. BOSSMAN, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000, s. 90

znakom lásky. Mala premieňajúcu silu a ľudia v meste, večne smutní a uponáhľaní, sa premenili na šťastných.

Všetci máme v rukách takúto zlatom vyšívanú čiapku, ktorou sa dá naštartovať reťazová reakcia. Možno stačí priateľský pozdrav alebo úsmev. Dať druhému pocítiť: si pre mňa dôležitý! Keby si ty nežil, chýbal by mi partner, pomocník, spoluhráč.

Prosme Pána, aby bol s nami, žehnal našu myseľ, našu slobodu a rozhodovanie. Nech to, čo vypustíme na kozmickú dráhu života, sú skutky lásky, nádeje a úsmevu. Toto je náš vklad pre uzdravenie sveta.

7.4 Platný človek

Jn 17, 11b-19 Aby boli jedno ako my
Siedma veľkonočná nedeľa B: jednota

Pri nástupe do zamestnania bolo potrebné predložiť osobné doklady. Žiadateľ priniesol občiansky preukaz aj rodný list. Keď úradníčka dlho pozerala na rodný list, opýtal sa: „Niečo nie je v poriadku?“ Odpovedala: „Nemôžem nájsť dátum platnosti.“[330]

Niektoré doklady majú údaj, dokedy sú platné: pas, občiansky preukaz, karta do bankomatu... Keby však bol dátum platnosti na rodnom liste, určoval by hodinu smrti. Lenže človek nežije preto, že má rodný list, ale má ho preto, že žije. Život určuje platnosť, nie úrad.

Okrem administratívnej platnosti existuje aj platnosť ľudských hodnôt. Nie každý, kto má platný občiansky preukaz, je platným občanom štátu, platným členom rodiny, alebo platným zamestnancom. Pred niekoľkými rokmi bola v Berlíne veľká slávnosť: otvárali železničnú stanicu. Keď sa o polnoci, po ohňostroji polmiliónové zhromaždenie rozchádzalo, nejaký mladý opitý muž dobodal nožom dvadsaťosem ľudí. Je takýto človek, hoci má platný preukaz, platným občanom nemeckého štátu? Nie sú dôležité len doklady, ale najmä skutky človeka, jeho vzťahy, myslenie, životné postoje, hodnoty, ktoré vyznáva. Podľa toho možno hodnotiť: platný, alebo neplatný človek.

Evanjelium podľa Jána ide ešte ďalej, keď upozorňuje na platnosť v Božích očiach, v Božom kráľovstve. Kedy je človek platný v spoločenstve veriacich, v cirkvi? A kedy neplatný? Na to odpovedá Ježiš z Nazareta tým, že sa modlí za svojich učeníkov, stará sa, aby boli platnými a užitočnými ľuďmi vo svete. „Svätý Otče, zachovaj ich vo svojom mene, ktoré si ty dal mne, aby boli jedno, ako my“ (Jn 17, 11). Prosí za každého apoštola, aby žil v súlade: 1. v harmónii so sebou, 2. s ľuďmi v okolí, 3. s Bohom. Opilec v Berlíne nemal jednotu ani so sebou, ani s ľuďmi, ani s Božími prikázaniami. Bol v disharmónii, v rozpore so všetkými, preto ho hodnotíme ako človeka málo platného. Ale keď človek žije v jednote so sebou, s ľuďmi a s Bohom, vtedy aj na jeho skutkoch vidíme, že je v tomto svete niečo platný.

Je zaujímavé, že v tomto evanjeliovom úryvku sa slovo „svet“ spomína deväťkrát. 1. Idem k tebe, ale toto hovorím na svete... 2. Dal som im tvoje slovo, a svet ich znenávidel, 3. ...lebo nie sú zo sveta, 4. ...ako ani ja nie som zo sveta, 5. Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, 6. Nie sú zo sveta, 7. ...ako ani ja nie som zo sveta, 8....ako si ty mňa poslal na svet, 9. ...aj ja som ich poslal do sveta (porov. Jn 17, 11b-19).

Z rozličných uhlov pohľadu sa tu používa slovo „svet“. Apoštoli mali byť vo svete, ale nebyť zo sveta, čiže svetáci. Byť pre tento svet, ale nezostať iba s očami upretými na zemeguľu. Mali vidieť svet v širších súvislostiach a počítať aj s Božou skutočnosťou nielen s pozemskou.

Ježiš sa teda staral, aby apoštoli a všetci kresťania aj dnes boli platnými občanmi sveta. Svet nie je hotový, ani dokonalý, je to stavba, na ktorej sa máme zúčastňovať, je to roľa, na ktorej všetci sejeme. Nemáme sa izolovať, ani utekať zo sveta, ale sme povolaní vnášať doň Boží pokoj, Božieho ducha, jednotu s Bohom, a tak prispievať k jeho rozvoju.

---

[330] DELMAIN, G.: Pri nástupe. In: *Výber-Reader´s Digest,* máj 2006, str. 47.

Viktor Emanuel Frankl napísal: „Lietadlo, podobne ako auto môže chodiť po letisku. Ale skutočné lietadlo sa osvedčí až vtedy, keď sa zdvihne do vzduchu.“[331] Až vtedy vidíme, rozdiel medzi lietadlom a autom. Niečo podobné sa dá povedať o zvieratách a ľuďoch. Aj zvieratá aj ľudia chodia po zemi. Ale hodnota človeka sa osvedčí až vtedy, keď sa pričiní o pokrok a rozvoj vo svete. Zviera i človek sa vie živiť a rozmnožovať. No človek je schopný reflexie, vytvára si úsudok o sebe a o iných, prehodnocuje postoje, má vzťah k Bohu. Vyjadrené metaforou: vie sa odlepiť od tejto zeme ako lietadlo. Tým sa overuje platnosť človečenstva, užitočnosť pobytu na zemi a prínos pre svet.

Pamela Gray napísala scenár k filmu Hudba môjho srdca (Music of the Heart). Učiteľka Roberta sa po niekoľkých rokoch manželstva a po materskej dovolenke, ocitla v situácii, keď ju opustil manžel. S malými deťmi sa presťahovala do Harlemu v New Yorku, kde sa v černošskej škole uchádzala o miesto učiteľky. Keď riaditeľka školy počula, že chce deti učiť hrať na husle, odmietla ju s tým, že škola nemá peniaze ani na dôležitejšie predmety ako hudobná výchova. Na druhý deň Roberta priviedla svoje deti – prváka a tretiaka. Hrali očarujúco a riaditeľka ich mamu prijala. Povedala si: ak dokázala tak skvele naučiť hrať na husle svoje deti, isto naučí aj cudzie.

Zo začiatku tým černošskí rodičia neboli nadšení: „Už ste počuli, že by sa nejaký černoch preslávil ako huslista alebo hudobný skladateľ? Vari Mozart, Paganini, Beethoven boli černosi? Prečo nám vnucujete svoju kultúru?“ Napriek tomu Roberta nakúpila husle a začala s výučbou. Mala srdce pre hudbu i pre deti. Po desiatich rokoch si získala deti i rodičov tak, že si mohla žiakov do svojej triedy vyberať. Deti sa bili o to, aby ich učiteľkou bola Roberta.

Keď sa ministerstvo rozhodlo z finančných dôvodov hudobnú výchovu zrušiť, Roberta protestovala. Na jej stranu sa postavili už aj rodičia žiakov. Vo veľkej sieni Carnegie Hall usporiadala koncert, z ktorého výťažok venovali na rozvoj hudobnej výchovy v škole. Roberta založila aj nadáciu Opus 118 a príjmy z nej financovali hudobnú výchovu.[332]

Vo filme nie je ani slovo o Bohu, a predsa je náboženský. Poukazuje na kladné hodnoty, ktoré budujú život. Výchova detí - aj keď ide len o hru na husliach – ich otvára pre budúcnosť a robí z nich platných členov spoločnosti. Deti síce nerozumejú, načo je dobré vedieť hrať, ale ten, kto ich motivuje, vie, že hudba je symbolom Božej prítomnosti.

Podobne vystupuje Ježiš ako učiteľ života. Motivuje nás pre život v nádeji. Ako kedysi za apoštolov, aj za nás sa modlí: „Svätý Otče, zachovaj ich vo svojom mene... uchráň ich pred Zlým... posväť ich pravdou... aby boli jedno, ako my“ (porov. Jn 17, 11-19). Sme v jeho ochrane, za ktorú chceme byť vďační.

7.5 Krotiteľstvo verzus moc lásky

Mk 6, 7-13 Začal ich posielať
Pätnásta cezročná nedeľa B: čo na nás cerí zuby?

Farmár sa v horúci letný deň rozhodol ísť okúpať do neďalekého jazera. Zobral so sebou aj veľkú misu, aby si cestou naspäť natrhal ovocie zo záhrady. Pri jazere počul výskot dievčat. Keď prišiel bližšie, zistil, že vo vode sa kúpu tri dievčatá tak, ako ich Pán Boh stvoril. Dievčatá sa zháčili a povedali, že nevyjdú z vody, kým neodíde. Šikovný farmár povedal: „Nemyslite si, že som zvedavý. Len som prišiel nakŕmiť svojho aligátora.“

Kto by chcel byť v jednom jazere s aligátorom? Život nás však ponára do situácií, v ktorých na nás cerí zuby aligátor choroby, starnutia a smrti. Existujú ľudia - aligátory, ktorí nám závidia, neprajú alebo ubližujú. Existuje zlo, neprávosť, nešťastie, terorizmus - to všetko na nás cerí zuby.

---

[331] FRANKL, V. E. Prevzaté z ČERVEŇ, J.: *7777 myšlienok,* 1998, str. 77.
[332] Porov. http://www.imdb.com/title/tt0166943/. Film z roku 1999.

Človek nemá krotiteľskú moc, ktorou by zlo, chyby, hriechy, nedostatky a nespravodlivosť odstránil. Má teda rezignovať? Alebo existuje iný druh moci, šikovnejšej, inteligentnejšej, ktorou sa proti sebectvu a zlobe dá postaviť?

Evanjelium spomína Ježiša z Nazareta, ktorý pred dvetisíc rokmi poslal učeníkov do sveta, a dal im moc nad nečistými duchmi: aby vyháňali zlých duchov, mnohých chorých pomazali olejom a uzdravili ich (porov. Mk 6, 7-13).

Dobro a zlo bolo vtedy aj dnes premiešané. Ľudia cítili, čo na nich cerí zuby. Ale Ježiš povzbudzoval učeníkov: Proti zlu nemôžete ísť s mocou politikov, s mocou cisárov alebo dobyvateľov. Krotiteľským spôsobom neovládnete zlo vo svete. Moc dobyvačná, násilná a prikazujúca tu nepomôže. Choďte na to inou mocou, s mocou Božou, mocou lásky, lebo moc dobra a lásky prevyšuje moc zla vo svete. Usilujte sa byť v láske usporiadaní v sebe a s touto vierou choďte do sveta. Apoštoli zistili, že tento postoj priniesol ich ohlasovaniu úspech. Pochopili, že Ježišova metóda boja proti zlu vo svete je oveľa efektívnejšia, ako ľudské pokusy.

K tejto metóde sa viažu aj Ježišove slová, „aby si okrem palice nebrali na cestu nič: ani chlieb, ani kapsu, ani peniaze do opaska, ale aby sa obuli do sandálov a neobliekali si dvoje šiat (Mk 6, 8-9). Na prvý pohľad to vyzerá, ako zákaz používať autá, internet, rozhlas, televíziu a iné formy dnešného šírenia evanjelizácie. Ale význam originálnych gréckych slov, ktorými bolo Evanjelium napísané je: ísť slobodne a nezaťažene do sveta a opierať sa o Božiu moc, moc lásky. Nespoliehať sa na moc, ktorá pochádza z vecí, z peňazí, organizácie, zo zámerov, ale na moc Ducha Božieho.

Zaujímavé je aj posielanie učeníkov po dvoch. Zo života vo dvojici vidno silu vzájomného vzťahu. Apoštoli majú posolstvo spásy odovzdávať ďalej vo vzájomne prežívanej láske. Keď jeden druhému pomáhajú, v láske zjavujú prítomnosť Božiu, a tak prinášajú liek na sklamania, ktoré stretávajú vo svete.

„Hlavnou úlohou učeníkov na tejto ceste bolo kázanie. Vyplýva to z gréckeho slovesného tvaru aoristu, zatiaľ čo o uzdravovaní chorých sa hovorí v imperfekte ako o niečom vedľajšom.“[333] Teda podstatné je ohlasovanie dobrej zvesti: náklonnosti Boha k človeku.

Toto Evanjelium sa dotýka aj nás, lebo všetci pokrstení sme zároveň pozvaní k apoštolátu vo svojom prostredí. Nemusíme byť misionármi v Ázii či v Afrike, ale máme byť nimi voči tým, s ktorými žijeme a pracujeme. Manželka má byť apoštolkou pre svojho muža, manžel môže byť nositeľom dobrej zvesti svojej manželke, rodičia svojim deťom, atď. Apoštolát ako odovzdávanie dobrej zvesti znamená, že v konfliktných situáciách nebudeme používať nad druhým krotiteľskú moc, moc panovania a násilia, ale moc Ježišovu: moc dobra a lásky.

Takýto druh apoštolátu sa dá vytušiť aj z príbehu, ktorý rozpráva Hal Manwaring. "Bol som veľmi šťastný. S manželkou sme vychovávali dve krásne dcérky, mal som prácu, postavili sme si nádherný dom. Prekypoval som zdravím a nadšene som sa venoval atletike. Odrazu však prišla ťažká choroba, ktorá pomaly a isto víťazila nad mojím pohybovým ústrojenstvom. Musel som začať používať barly. Bojoval som sám so sebou, kým som horko-ťažko zdolal pár schodov. Aj auto mi upravili ako pre invalida. S horkosťou som spomínal na časy, keď som športoval. Bol som deprimovaný a presvedčený, že som jediný na svete, kto musí trpieť. Svoj kríž som takto niesol už deviaty rok.

V jednu augustovú noc v roku 1971 sa zmenil môj život. Vracal som sa z práce autom. Vonku hrozne pršalo. Prudký vietor narážal do auta a bičoval sklá. Odrazu sa mi volant vymkol z rúk a vozidlo sa stočilo prudko doprava. Dostal som defekt. Vymeniť pneumatiku bolo nad moje sily. Nedúfal som, že niektorý okoloidúci vodič zastaví. Ani ja by som v takom lejaku a vetre nezastavil. Spomenul som si, že neďaleko na bočnej ceste stojí dom. Naštartoval som a pomaly sa k nemu dovliekol. Keď som zatrúbil, dvere otvorilo malé dievčatko. Zakričal som,

---

[333] RIENECKER, F.: *Evanjelium podľa Marka.* Wupertálska študijná Biblia. Bratislava : Creativpress 1993, str. 120.

že mám defekt a potrebujem niekoho, kto by mi vymenil koleso, pretože sám to na barlách nedokážem.

O chvíľu dievčatko vyšlo so starým mužom. Kým som sedel v suchu a pohodlí auta, tí dvaja vonku pracovali. Počul som, ako dievčatko hovorí: "Starý otec, tu je zdvihák!" Auto sa na zdviháku pomaly nakláňalo. Keď skončili, ponúkal som im peniaze. Starec odmietol so slovami: "Vnučka mi povedala, že ste mrzák a chodíte o barlách. Rád som vám pomohol. Viem, že aj vy by ste urobili to isté pre mňa. Nie ste mi nič dlžný." Keď si nijako nechcel zobrať ponúkanú bankovku, dievča pristúpilo bližšie k oknu a povedalo mi: "Starý otec nevidí."

V nasledujúcej chvíli ma ochromila hanba a hrôza z prežitej udalosti. Cítil som sa nepríjemne. Slepý starec a dieťa! Pomohli mi, kým ja som si sedel v teple, pretože som postihnutý. Odišli, a ja som zostal sedieť v aute ešte dlho. Uvedomil som si, ako prepadám pocitu sebaľútosti, že som sebecký, ľahostajný a nevšímavý k iným. Spytoval som si svedomie a pokorne som prosil Boha, aby mi dal silu pochopiť iných a uveriť, že každodennou modlitbou prekonám svoje negatívne vlastnosti. Prosil som aj o požehnanie pre toho starého slepého muža a jeho vnučku. Teraz sa denne usilujem zdolať nielen schody v mojom dome, ale pomôcť trochu aj iným. Ktovie, možno raz vymením pneumatiku na aute slepému - akým som bol ja sám"[334]

Slepý starček je typom správneho apoštola a evanjelizátora, ktorý rozpráva skutkami kresťanskej lásky a pomoci blížnemu. Čo nám prekáža robiť podobne? Neželal si to aj Pán Ježiš, keď posielal učeníkov po dvoch, aby ozdravovali tento svet a vyháňali diabla, čiže sebectvo?

Bože, odpusť mi, že som často krát slepý. Daj mi silu, aby som bol svedkom tvojho Evanjelia, apoštolom aj v dvadsiatom prvom storočí. S tebou mám moc nad pohodlnosťou, zlobou hriechov, neprávosťou, nedostatkami a všetkým, čo na mňa cerí zuby. Tvoja moc nie je krotiteľská, ale je mocou lásky. Za ňu ti, Pane, ďakujem.

7.6 Chcel menej – našiel viac

Mk 7, 31-37 Hluchým dáva sluch a nemým reč

Dvadsiata tretia cezročná nedeľa B: Uzdravujúca moc v nás

Rakúsky prútikár Karol Höffer získal veľkú slávu, keď z poverenia obecnej rady v obci pri Linzi hľadal vodu. Už po niekoľkých krokoch sa vŕbový prútik rozhýbal a Höffer tvrdil, že je na pravom mieste. Nemýlil sa. V dvojmetrovej hĺbke nenarazili síce na vodu, ale na niekoľko debničiek s dvadsiatimi fľaškami výborného koňaku. Vodu, samozrejme, museli hľadať ďalej.[335]

Je to pekné: hľadať vodu a nájsť koňak. Hľadať menej a nájsť viac. Vo vzťahu k Bohu je to podobné: človek hľadá zdravie, pokoj, osobné šťastie, a nachádza viac - Boh dáva zmysel života a celovečnú perspektívu.

V Evanjeliu, ktoré zapísal Marek, je príbeh o hluchonemom človeku. Čo iné hľadal ako zdravie? Ale keď ho priviedli k Ježišovi, našiel viac: na konci úryvku sa píše, že ľudia s obdivom hovorili: „Dobre robí všetko: aj hluchým dáva sluch, aj nemým reč“ (Mk 7, 37) - to znamená, že musí byť od Boha. V uznaní: Ježišu, ty si Mesiáš, je to, čo voláme „viac“.

Ježiš z Nazareta neprišiel na svet z medicínskych dôvodov, ani celoplošne neuzdravil všetkých chorých. Neprišiel ani z dôvodov politických, kvôli zmene spoločenského poriadku, ani z dôvodov sociálnych. Ježiš prišiel z dôvodov náboženských: aby človeka otvoril pre Boha. Chcel poukázať na dôležitosť viery v Boha. V náboženskom slovníku to voláme: spása. Ježiš

[334] Porov. CANFIELD, J. - HANSEN, M. V.: *Slepačia polievka pre dušu* 3. Bratislava : Sofa 1996, str. 262 -268.
[335] Porov. BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, str. 32.

prišiel ponúknuť človeku, aby sa otvoril pre myšlienky spásy. Všetko ostatné bolo pre neho sekundárne.

Hluchonemý chcel správne komunikovať s ľuďmi, ale u Ježiša našiel viac – schopnosť komunikovať s Bohom. Podstatou viery a náboženstva je ponuka limitovanému človeku, hľadajúcemu menej, ísť ďalej a nájsť viac.

Hluchonemý je symbolom uzavretého človeka telesne i duchovne, neschopného komunikovať s Bohom. Symbolom sú aj sliny, lebo sú liečivé - keď sa niekedy poraníme, zachraňujeme sa slinami. Ďalším symbolom je pritlačenie uší prstami. Ježiš chcel potlačiť zlo a odstrániť ho. A symbolické je aj to, že ho vzal nabok od zástupu - odovzdávanie viery nie je spojené s masovým konaním, ale je skôr individuálne.[336]

Hluchonemý dnes je napr. starosta, ktorý sa chváli tým, že v deväťdesiatych rokoch spolu s pánom farárom postavili v dedine kostol. Na otázku: „Koľkokrát chodí do kostola?“ - odpovedal: „Dvakrát v roku - na Veľkú noc a na Vianoce.“ Z takej výpovede cítiť, ako je uzavretý pre vzťah s Bohom. Keby niekto povedal, že má syna a stretáva ho raz v roku, bol by považovaný za dobrého otca? Stačí splodiť dieťa? Veď byť otcom, znamená žiť s dieťaťom, vychovávať ho a viesť. Keď niekto povie, že postavil dom, ale nebýva v ňom, lebo sa rozviedol - čo z domu, ak chýba postoj lásky? Čo z postaveného kostola, keď chýba komunikácia s Bohom? Tu zisťujeme, akí hluchonemí, uzavretí sú ľudia pred Božou múdrosťou.

Od postavy hluchonemého prejdime teraz k postave Ježišovej. Pokrstený človek má účasť na Ježišovej uzdravujúcej moci. Ona sa môže prejaviť na každom. V osobnom kontakte s ľuďmi (nabok od zástupu) slovami, gestami, skutkami sa deje uzdravujúca Božia moc. Ježiš rukami, očami, slovami pokrstených prináša do sveta pokoj, lásku, milosrdenstvo.

Zdalo by sa nám, že je to málo - krátke svedectvo v práci, v kuchyni, na cestách. Podľa kvantitatívnych štatistických ukazovateľov je šírenie viery cez osobný kontakt nedostatočné. Ale Bohu to stačí. On nepotrebuje kolektívne, slávnostne a mediálne obracať ľudí. Vymyslel jednoduchú taktiku: má teba a cez tvoju lásku zobudí dobro i v druhom človeku. Máš účasť na Ježišovej uzdravujúcej moci.

Evanjelium o hluchonemom je povzbudením pre kresťana, že jeho činnosť v treťom tisícročí znamená spoluprácu s Božou múdrosťou na vytváraní sveta. Nikto nemusí mať pocit nedostatočnosti, ale práve naopak, prežívať svoje povolanie ako účasť na Ježišovej uzdravujúcej moci.

Keď človek žije Ježišovým spôsobom a snaží sa nasledovať ho, žiari z neho pokoj a radosť. Svedčí o tom nasledujúci príbeh. Starší pán, inžinier, už sivovlasý, sedel v lietadle. Prisadol si mladík s dlhými, strapatými vlasmi, koženou bundou, v modrých džínsach a okovaných topánkach. Mládenec si začal prezerať noviny. Inžinier listoval v papieroch. Mládenec zahlásil: „Hlúpy svet!“ (v tejto knihe sa nehodí zahrešiť, ako on...) Na to ho starší pán vyzval pozrieť sa cez okienko. Lietadlo vystúpilo nad mraky a kým dolu bolo zamračené, bez slnka, nad mrakmi sa celý vnútorný priestor zalial slnkom. Preto inžinier poznamenal: „Až taký hlúpy nie je. Pozrite sa, ako je krásne!“ Na to mládenec odpovedal: „To je ešte jediné, čo človek nestihol zničiť!“

O chvíľu sa mládenec znovu ozval: „Čo robíte s tými papiermi?“
„Pracujem“, odpovedal inžinier.
„A načo vám je práca?“
„Bol by som nešťastný, keby som nemohol pracovať.“
„To sú iba reči“, zahundral mládenec.
„Možno“, kývol sivovlasý pán.
„Mohol by som sa vás ešte niečo opýtať?“, pokračoval mládenec.
„Prečo nosíte nakrátko ostrihané vlasy?“

---

[336] Porov. OPATRNÝ, A.: *Stůl slova* B. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996, str. 244.

Starší pán na to: „Som slobodný človek, nezávislý, nosím taký strih, aký sa mi páči!“
Mládenec na to: „Vám sa asi moje dlhé vlasy nepáčia“.
„Pozrite sa, mne je úplne jedno, kto sa ako oblieka a aké vlasy nosí. Neviem, čo chcete dosiahnuť tým, že kladiete provokačné otázky. Snáď svoje vlastné pochybnosti preniesť na mňa?“ Nakoniec sa mladík prezradil: „Viete, vy vyzeráte tak spokojne. Ako je to možné? Prečo nie ste taký unudený ako ja?“
Pán inžinier na to: „Ja a unudený? To si neviem predstaviť! Svet je taký pekný. Som rád, že žijem, som rád, že môžem pracovať. Mal som aj slabé chvíľky, ale nebolo ich zase až tak veľa.“
„No toto?“, dodáva mladík. „To je skutočná sila! Viete pane, mne sa zdá, že máte v duši zvláštny pokoj. Je to tak?“
„Áno, je to tak. Trvalo mi to mnoho rokov, kým som ho našiel. Ale odvtedy ma neopustil. Dúfam, že aj vy ho raz nájdete.“
„Ako ho mám nájsť?“
Múdry inžinier neprezradil hneď podstatu veci. Pokračoval v dialógu asi takto: „Neviem, či by ste mi rozumeli...“
Mládenec sa bránil: „Veď nie som taký hlúpy, aby som nepochopil!“
Inžinier na to: „Myslím si, že ste trošku komplikovaná a konfliktná osobnosť. Patríte k dnešnej generácii, ktorá si o nás, sivovlasých myslí, že patríme do šrotu. Neviem, či by sa vám to vôbec hodilo.“
„Ale ja som dosť rozumný na to, aby som pochopil“, bránil sa mládenec.
„Skutočne chcete vedieť tajomstvo môjho duševného pokoja? Tak sa držte sedadla a ja vám to poviem: je to viera v Ježiša Krista.“
Chvíľu bolo ticho a potom mladík dodal: „Tak Ježiš! Zdá sa, že sa k nám vracia!“
Starší pán dodal: „Myslím si, že on nás nikdy neopustil.“
Lietadlo medzičasom pristávalo, museli sa rozlúčiť, podali si ruky a mládenec dokončil dialóg slovami: „Možno vám to raz zhltnem.“[337]

Táto udalosť z našich čias odráža postoje ľudí. Starší pán nemal v moci svojho spolucestovateľa. Ako sa dá odovzdať pokoj, radosť, krása života niekomu, kto sa nudí? Jediné, čo mohol urobiť, je vydať svedectvo a počkať, kým mládenec dozreje. Možno sa raz rozhodne – uzdraví z hluchonemoty a otvorí Bohu aj komunikácii s ním. Potom príde na to, čo je menej a čo je viac.

Buďme vďační za Ježišovu uzdravujúcu moc. To nie je len zázrak spred dvetisíc rokov. Funguje to v spoločenstve Cirkvi, v zhromaždenom Božom ľude i v osobnej komunikácii. Spojenie s Ježišom je veľké a dôležité preto, lebo jeho moc žije v nás.

7.7 Povedať „moje“ aj nad duchovnými hodnotami

Mk 10, 17-30 Predaj všetko, čo máš, a nasleduj ma
Dvadsiata ôsma cezročná nedeľa B: vlastníctvo

- Pán sused, prečo ste sa včera tak rozkričali na svoju manželku?
- Ale, bol to taký malý rodinný spor. Nechcela mi prezradiť, na čo minula celú výplatu.
- Ale prečo ste tak kričali aj dnes napoludnie?
- Pretože mi konečne prezradila, na čo ju minula.[338]

Najviac sporov je o peniazoch, o ich nedostatku alebo využití. Hádajú sa o ne chudobní aj bohatí, pretože peniaze umožňujú naplnenie vlastníckeho postoja: to je moje!

---

[337] PEALE, N. V., *Sila pozitívniho myšlení* 2. Frýdek - Místek : Alpress 1996, s. 131-133.
[338] Porov. ŠPEŤKO, A.: *Manželský viacboj.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1989, str. 82.

Bohatému mladíkovi Ježiš povedal: „Choď, predaj všetko, čo máš, rozdaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!“ (Mk 10 21). To, čo prekážalo Ježišovi, nebol majetok, ani jeho množstvo, ale vlastnícky vzťah, ktorý zužuje pozornosť človeka.

Človek má právo niečo vlastniť, nad niečím povedať: toto je moje. Ale Ježiš slovom „nasleduj ma“ mienil: u mňa sa naučíš aj nad milosrdenstvom povedať - toto je moja vlastnosť, aj nad súcitom, aj nad vierou, nádejou a láskou. Nestačí povedať nad vecami: to je moje, treba mať taký postoj aj k duchovným hodnotám (čnostiam, vlastnostiam, schopnostiam).

Kto je bohatý iba na veci, je chudobný, lebo stačí požiar, povodeň, zemetrasenie, kriminalita, krach banky... alebo praskne cievka v hlave, a je po všetkom. Životná skúsenosť nás učí, že potrebujeme múdrosť srdca: nestačí hovoriť „to je moje“ nad vecami, treba povedať „to je moje“ aj nad modlitbou, svätou omšou a asketickými cvičeniami.

Keby kresťanské povolanie znamenalo nič nevlastniť, mohli by sme argumentovať: Pane, Bože, načo si vymyslel polia, keď nemôžu byť moje? Načo sú stromy, keď nemôžu byť moje? Na čo si stvoril svet, keď nemôže byť môj? Z toho vidno, že Boh človeku bohatstvo a podnikavosť dopraje, ale žiada rozvinutie vlastníckeho postoja.

Kto má dom a povie: to je môj dom, mal by sa naučiť aj o kostole povedať: to je môj dom, lebo tu budujem duchovný život. Kto o firme povie: to je moja firma, mal by aj o Cirkvi povedať: to je moja Cirkev. Kto o práci povie: to je moja práca, lebo mi prináša zisk, mal by aj o modlitbe povedať: to je moja duchovná práca, prináša mi večný zisk. Kto o šatách povie: sú moje - mal by aj o skutkoch lásky povedať: sú moje, obliekajú ma do súcitu. Kto o živote povie: to je môj život, mal by aj o Bohu povedať: to je môj Boh, môj Otec.

Teda svet duchovných hodnôt má svoju dôležitosť a je na nás, aby sme vlastníctvo orientovali nielen k materiálnym veciam. Ak to neurobíme, ľahko sa môžeme pomýliť.

V morálke sa dozvedáme, že existuje päť plodov nesprávneho vlastníctva, lakomstva a chamtivosti. 1. Chamtivosť spôsobuje tvrdosť srdca voči chudobným a blížnym; 2. Chamtivosť, lakomstvo spôsobuje nepokoj v získavaní časných dobier; 3. Chamtivosť a lakomstvo spôsobujú násilie a brutálny spôsob získavania dobier; 4. Chamtivosti a lakomstvu je vlastný klam a podvod pri získavaní bohatstva za každú cenu; 5. Lakomec je schopný aj zrady pre zisk podobne, ako Judáš.

Týchto päť skutočností: tvrdosť srdca, nepokoj, brutalita, podvod a zrada sú ovocím vlastníckeho vzťahu k veciam bez toho istého vzťahu k hodnotám duchovným. Avšak, keď sa nechávame viesť Božím slovom, ono nám dáva svetlo poznania pre také postoje, ktoré výrazne menia kvalitu života.

Boh, ktorý sa na nás díva, hovorí: syn môj, dcéra moja, môj vyvolený, môj milovaný. V kostole sa učíme povedať: Ježišu, ty si môj ľudský brat, vedieš ma k Otcovi a učíš ma povedať: Otče môj! Vtedy sme na správnej ceste, keď slová „to je moje“ vieme použiť aj na duchovné hodnoty.

Svätý František Saleský (1567 – 1622), ženevský biskup, vo Filotei píše: „Dávajte si pozor, aby vás neovládol duch bohatstva ani bohatstvo v duchu. Nezložili ste síce sľub chudoby, ale duch chudoby musí byť u vás.“ Tým vyjadril, že okrem rehoľníkov, ktorí skladajú sľub chudoby, každý kresťan má mať ducha chudoby a byť slobodný od vecí.

Podobne kardinál Manning v duchovných cvičeniach, ktoré mal pre kňazov, píše: „Dobrý kňaz zomiera bez dlhov, bez hriechov a bez peňazí.“ Tiež to platí o všetkých kresťanoch. Preto často môžeme opakovať slová: „Obdaruj nás, Pane, múdrosťou srdca!“

František Xaverský (1506-1552), španielsky jezuita, používa prirovnanie, ktoré vystihuje podstatu veci: „Vidíš toto dievčatko? Ide so svojím otcom na prechádzku. Pozoruj, čo robí. Ľavou rukou sa drží otcovej ruky a kráča. Medzitým upiera očká na plot, či tam nie je dajaká malina, čerešňa alebo dačo iné. Občas si aj niečo odtrhne a zje. A to je správny postoj. Vziať si malinu, alebo čerešňu je iste potrebné. Ale kým toto robí jedna ruka, druhá ruka musí byť vždy v otcovej dlani. Z času na čas sa maličká obráti k otcovi a spýta sa: „Oco, môžem si

odtrhnúť malinu?“ Ale vždy má svoju ruku v ruke otcovej. Ako keby mala strach, že sa pomýli, či to nezveličuje, či to bude môcť. Trošku sa aj bojí, či je to dovolené.“

Kresťan má mať svoju ruku v Božej a druhou sa dotýkať všetkých vecí na tejto zemi. Nikdy však nebude hovoriť: toto je moje, iba nad vecami, lebo jeho je aj kráľovstvo Božie. Múdrosť Evanjelia ho vedie k pochopeniu správneho vlastníctva.

7.8 Zabúdať na seba

Mk 12, 38-44 Táto chudobná vdova dala viac
Tridsiata druhá cezročná nedeľa B: upútavať pozornosť na seba

„Och, ja som to zabudol!“ - toto je výrok, ktorý všetci používame po nákupoch, návšteve, po práci. Zároveň dodávame: „Len aby som to zajtra nezabudol vybaviť!“ Uvedomujeme si škodu, ktorú si spôsobíme. Preto vzniklo príslovie: „Kto nemá v hlave, má v pätách.“

Existuje však aj iný druh zabúdania: zabúdanie na seba, pri ktorom uprednostníme druhého. Keď totiž myslíme na druhého, na seba musíme na chvíľu zabudnúť. Takéto zabúdanie je požehnané. Platí zásada: ak chceš najlepšie myslieť na seba, začni na seba zabúdať! Lebo koncentrácia na seba spôsobuje nárast sebectva, zatiaľ čo zabúdanie na seba spôsobuje rast lásky.[339]

Podstata tohto problému je aj v evanjeliovom príbehu, ktorý opísal Marek. Ježiš sedel pri chrámovej pokladnici a pozeral, ako ľudia dávajú do nej peniaze. Pochválil vdovu, ktorá dala kvadrans (porov. Mk 12, 41-42). Hoci nevedela, za čo si zajtra kúpi jedlo, Bohu dala prednosť. Zabudla na seba, on bol pre ňu dôležitejší.

Farizejov a znalcov Božieho zákona Ježiš kritizoval nie preto, že si privlastňovali poznanie o Bohu, ale preto, že sa snažili pozornosť na seba upútať, a nie na seba zabúdať. Vyčítal im, že majú radi dlhé šaty, modlitebné remienky, pozdravy na námestiach, prvé miesta v synagógach (porov. Mk 12, 38-39). Tým všetkým upútali pozornosť na seba, nie na Boha. Tento štýl sústredenia na seba - som dobrý, zbožný, modlím sa, postím sa, dávam desiatky - neprináša lásku ani k Bohu, ani k ľuďom.

Zabúdať na seba a myslieť na druhého, má svoje miesto aj v manželstve a rodine, ak tam má vládnuť láska a šťastie. Vzťahy sa komplikujú vtedy, ak lásku a šťastie chceme, ale zabúdať na seba sa nám nechce.

Veľa mladých ľudí sa dnes snaží upútať pozornosť na seba. Nie v oblasti náboženskej, ale v odievaní. Celí v čiernom, vlasy nagelované do hrebeňa, vyholené pásiky nad ušami, všelijaké retiazky, obojky od psov, piercing na očiach, nose, perách, tetovanie - to všetko je upútavanie na seba. Zároveň je to znak určitej agresivity voči tým, ktorí nepatria do ich skupiny. Čierne oblečenie je znakom vnútorného smútku a nezmyselnosti života. Reťaze symbolizujú sputnanie. Hovoria síce, že sú slobodní, čiže neotročia nikomu, ale v skutočnosti otročia sebe. Piercing chce vyjadriť, že treba udržať pokope rozpadajúcu sa osobnosť. Teda namiesto toho, aby človek zabudol na seba a poslúžil druhému, bol láskavý a milý, je agresívny, drzý, čo sa prejavuje vonkajším výzorom.

Ježišov štýl je opačný: kto chce život v láske a radosti, musí zabúdať na seba, nie upútavať pozornosť. Obetavosť, služba a ochota pomôcť sú pre zmysluplný život podstatné.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. V autobuse na štvorsedadle sedela stará pani s manželom. Opierali sa o paličky, boli skromne oblečení, schúlení do seba, niečo si

[339] Porov. CHALUPA, J. *Homília na 32. B.* Tvrdošín 1989. In: archív autora.

rozprávali, sálala z nich pohoda a pokora. Oproti nim sedela mladá mamička v minisukni, tesne upnutom tričku na opálenom tele, ovešaná na krku a prstoch zlatom, ako vystrihnutá z módneho časopisu. Len výraz znudený, znechutený. Vedľa nej päťročná dcérka, malá princeznička, rovnako ako modelka.

Dievčatko sa najprv špičkou topánky dotklo babičky. Stará pani uhla, ale dievčatko sa začalo hrať a začali sa jej kopance páčiť. Kývala nohami, pohľad uprený na tvár starej panej, a potom: kop, a akoby nič, pozrela von oknom. Stará pani sa posunula, no malá o chvíľu zas: pátravý pohľad, raz, dva, tri: kop. A zas nenápadný pohľad dievčatka z okna. Tak to išlo dookola. Babka už nevedela, kam s nohami, zo slušnosti sa odťahovala, trpezlivo sa snažila vycítiť, kedy asi zase príde kopnutie, aby sa včas uhla.

Celé toto sledoval jeden pán, ktorý napomenul mamičku: „Prosím vás, nemôžete tomu decku niečo povedať? Nevidíte, čo robí?“ Na to mamička pozrela na svoju princezničku, pohladila ju a pohŕdalo povedala: „A prečo by som ju napomínala? My deťom doprajeme voľnú výchovu!“ Týmto výrokom šokovala celý autobus.

Dievčatko ešte dva razy koplo, kým došli na zastávku. Medzi vystupujúcimi bol aj mladík: široké nohavice, vyťahané tričko, čapica so šiltom dozadu, žuval žuvačku. Keď bol pri dievčatku, lenivo vybral z pusy žuvačku, jedným pohybom ju zamotal dievčatku do vlasov a bez mihnutia oka postupoval ďalej k dverám, akoby nič. Mamička zalapala po dychu: „Čo to robíš, ty idiot, šibe ti?“ Chlapec otočil hlavu a pokojným hlasom povedal: „Nie, ale naši mi tiež dopriali voľnú výchovu. Ahoj.“

Byť vychovaný, znamená prestať byť sústredený na seba a všímať si iných. Napomínanie: „Pozdrav sa, poďakuj, uvoľni miesto!“ - umožňuje človeku, aby si zvykol zabúdať na seba a uprednostnil iných. Voľná výchova vlastne výchovou nie je, lebo umožňuje človeku zostať sústredeným na seba.

Evanjelium nás volá k zamysleniu, vnútornému prehodnoteniu mnohých postojov a k rozhodnutiu: znova ísť za Kristom a za hlasom svedomia. Ak chceme ísť za šťastím a láskou, musíme prijať zásadu chudobnej vdovy: zabudnúť na seba a uprednostniť druhého.

8 DOJEM A SKUTOČNOSŤ

8.1 Farebnosť života

Mk 7, 1-8. 14-15. 21-23 Božie prikázania opúšťate a držíte sa ľudských obyčajov
Dvadsiata druhá cezročná nedeľa B: klamať sám seba

Pred niekoľkými mesiacmi sme sa s manželom vybrali na návštevu do Bratislavy. Dlho sme sa rozhodovali, či ísť vlakom alebo autom. Nakoniec sme sa rozhodli pre auto, že si urobíme výlet. Cesta prebiehala bez problémov. Zaparkovali sme na okraji mesta s tým, že sa opýtame kde sú Palisády, a budeme pokračovať električkou.

Potom sa to stalo. Zavreli sme okná na aute, vystúpili a pribuchli dvere. V tom momente manžel zistil, že kľúče sú v aute a náhradné, samozrejme, nemáme. Nevedeli sme, čo robiť. Obviňovali sme jeden druhého. Nakoniec sme sa rozhodli, že rozbijeme okienko.

V rozčúlení sme si ani nevšimli, že nás sleduje mladý muž, ktorý k nám bez slova prišiel, vytiahol kúsok drôtu a povedal: „Takto sa to robí!“ O pár sekúnd bolo auto otvorené. Obaja sme ho prekvapene pozorovali, ako odchádza a dvojhlasne sme naňho volali: Ďakujeme! Zakýval nám a zmizol v dave.[340]

Aj zlodej vie niekedy pomôcť a patrí mu vďaka - neviniatko i podliak v jednej osobe. Básnik Kabír napísal: „Čo z toho, že niekto nosí farebné rúcho, keď vo vnútri je bezfarebný?“[341] Elegantný vzhľad ešte negarantuje kvalitu človeka.

Vo svetle súčasných problémov rozumieme aj pohľadu Ježiša z Nazareta na náboženské konanie v jeho dobe. Medzi ľuďmi videl takých, ktorí vo vzťahu k Bohu a k iným ľuďom boli bezfarební: farizeji a zákonníci - znalci Mojžišovho zákona. Hoci sa snažili zachovávať Božie prikázania a boli medzi nimi aj nábožní ľudia, chýbala im vnútorná, osobná láska k Bohu a k ľuďom. Navonok robili veľa vecí, ale vo svojom vnútri boli bezfarební, čiže vzťah k Bohu nebol šťastný, srdečný, radostný, iba formálny: založený na pôstoch, umývaniach, daroch a modlitbách. Išlo o výkony človeka, ktorým však chýbalo vedomie vďačnosti za to, že Boh je Otec, ktorý ich má rád.

Táto cesta vedie k tomu, že človek postupne začne klamať sám seba. Lebo keď sa na základe vonkajšej činnosti zdôrazňuje iba to, čo vidia iní ľudia a zabudne sa na to, čo vidí Boh, človek môže dôjsť ku klamnému obrazu o sebe samom. Vytvára si zdanie o sebe, žije z dojmov o sebe a vtedy prestáva žiť v pravde. Preto Ježiš oprávnene kritizoval zákonníkov a farizejov: „Božie prikázania opúšťate a držíte sa ľudských obyčajov“ (Mk 7, 8). Rušili farebnosť života, ktorú Boh vložil do srdca človeka, a držali sa ľudských tradícií, ktoré spôsobili bezfarebnosť vnútorného duchovného života.

Český psychiater, teológ a publicista Max Kašparů na to používa výraz dojmológia: „Aby sme niektoré činnosti nemuseli robiť vôbec, vymysleli sme si namiesto nich dojmy... Môžeme s tým začať už ako deti na základnej škole: položíme si doma na stôl otvorenú učebnicu a robíme na rodičov dojem, že sa z nej celý čas učíme. Keď sa potom nikto nepozerá, vytiahneme zo stolnej skrýše obľúbené, rodičmi ostro sledované čítanie. Počas stredoškolských rokov potom tento trik dopracujeme k úplnej dokonalosti. Pokračovať môžeme aj na vojne. Pri tzv. službe „na rajónoch“, keď má byť podlaha riadne vydrhnutá, len polejeme zem vodou a vojenské heslo „čo je mokré, to je čisté“ drinu dobre zamaskuje. Vstupom do zamestnania sa nám potom otvára netušené pole pre rozvoj tohto „talentu“.

Dojmológia funguje dobre i v duchovnom živote. Snažíme sa urobiť dojem sami na seba, na ľudí okolo a koniec koncov aj na Boha. Mnohí ľudia celý rok žijú ako pohania, do

---

[340] SARKISOVÁ, J.: *Život tropí hlouposti.* In: Reader´s Digest Výber 01, 2009, str. 136.
[341] Prevzaté z MELLO, A. : *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995, str. 101.

kostola chodia podľa počasia, k sviatostiam vôbec nie, ale pre popolec prídu vždy. Majú pri tom dojem, že sú dobrí katolíci, a ľudia z kostola musia mať tiež takýto dojem.“[342]

V roku 1739 Grigorij Alexandrovič Potemkin, ruský štátnik, pripojil Krym k Rusku, kolonizoval južné Rusko. Aby sa zapáčil cisárovnej Kataríne II. ukázal jej iba kulisy nových dedín. Dodnes sa to volá Potemkinove dediny.

Pri tvorení dojmu na iných môže človek zabudnúť na pravdu o tom, ako ho vidí Boh a čo je v živote dôležité. Výzva z Evanjelia je aktuálna: priznať si náklonnosť k povrchnosti a otvoriť sa Božiemu vplyvu, ktorý spôsobí, že začneme žiť v pravde o sebe. Ona nás privádza k pokore a pokora vedie k láske k Bohu i k blížnemu.

Jeden mudrc sľuboval ľuďom, že ich naučí objav, ktorý ich nikto iný nenaučil. Napriek tomu, že je toľko písané v knižkách, je niečo, čo ešte nikto neobjavil. Prišiel k nemu vedec a zaujímal sa: Čo som ja ešte nečítal? Čo ma môže tento mudrc naučiť? Pýtal sa ho: „Čo mám vykonať?“ A mudrc mu povedal: „Vyjdi vonku na dážď, dvihni hlavu a ruky k nebu a spoznáš najdôležitejšiu vec na svete.“

Keď pršalo, vedec tak urobil. Na druhý deň prišiel k mudrcovi a vraví: „Urobil som, ako si mi kázal, ale iba mi natiekla voda za krk a cítil som sa ako hlupák!“ Vtedy mu mudrc povedal: „A toto je ten najdôležitejší objav v živote!“[343]

Keď si človek vie o sebe povedať: som nula, bezvýznamný, keď vie uznať - konal som hlúpo, nespravodlivo - v tejto pokore o sebe je pravda. Keď si človek o sebe myslí, že je dôležitý a významný, robí vážne rozhodnutia, je nezastupiteľný, vtedy sa klame a nežije v pravde o sebe.

Tak je to aj vo vzťahu k Bohu. Keby sme pred ním stáli len so súčtom výkonov, klamali by sme sa. Ale keď pred ním stojíme s vyznaním: Pane, mnohokrát je rozpor medzi tým, čo hovorím a robím, ty vidíš nesúlad v mojom vnútri, prosím ťa, vylieč ma! Tento postoj pred Bohom je správny. On svojou milosťou môže spôsobiť, že náš vnútorný život bude farebný.

Príslovie hovorí: „Ak máš vedomosti, zapaľuješ pochodeň, lebo ukazuješ cestu. Ale ak máš lásku, si osvietený múdrosťou, ty sám si pochodňou a druhí kráčajú v svetle tvojho života.“[344] Povrchné náboženstvo nestačí, dôležité je, aby sme lásku k Bohu prežívali, aby bolo na nás vidieť vrúcnosť a vďačnosť za dar života.

8.2 Vráť, čo si dlžný

Mt 6, 1-6.16-18 Odmení ťa tvoj Otec, lebo on vidí aj v skrytosti
Popolcová streda: vnútorná premena

Je spravodlivé povedať susedovi: vráť mi päťdesiat eur, ktoré som ti požičal! Možno vám spolužiak povedal: vráť mi pero, ktoré som ti požičal! Tak sme boli vychovaní a je to aj správne, že treba vrátiť, čo nám bolo požičané. Aj banka povie – vráť, čo si si od nás požičal!

Požičiavanie a splácanie nie je len finančnou záležitosťou, ale zasahuje aj iné oblasti života. V určitej chvíli povie zem: vráť človek, čo si si odo mňa požičal: prst, ruku, hlavu, nohu, pľúca, žalúdok! Keďže sme zložení z prvkov zeme, je evidentné biblické slovo: Prach si a na prach sa obrátiš (porov. Gn 3, 19). To netreba nikomu dokazovať.

Zem má záujem o to, čo je jej, na jej úrovni, čo je jej vlastné. Nepotrebuje naše túžby, myšlienky. Hrobu netreba lásku, radosť, bolesť. Všetko, čo tvorí duchovný život, je pre hrob nezaujímavé. Hrob chce to, čo je jeho.

Psa zaujíma kosť, keby ste mu ukázali digitálky, nič z nich nemá. Mačku zaujíma myš, keby ste jej ukázali rozprávku, nič z nej nebude mať. Lebo ona chce to, čo je na jej úrovni. Podobne aj hrob vezme len to, čo je na jeho úrovni.

---

[342] KAŠPARŮ, M.: *O radostech lidské duše.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001, str. 54.
[343] MELLO, A. : *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995, str. 100.
[344] MELLO, A. : *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995, str. 101.

Uvedomujeme si však, že život je čosi viac, ako telesná hmota. V tejto chvíli spolu premýšľame. Čo sa stane so svetom predstáv, snov, ideálov, s láskou, nádejou, s hodnotami, ktoré presahujú zem? Múdra učiteľka Cirkev nás už stáročia na Popolcovú stredu volá: zamysli sa, človek, odkiaľ si vyšiel a kam smeruješ, spočítaj si, čo je tvoje a čo máš požičané a raz to budeš musieť vrátiť.

Popolec na čele je vonkajším znakom vnútorného postoja: Bože, uvedomujem si svoju limitovanosť. Som však uspôsobený tak, že vďaka viere v tvojho Syna, Ježiša, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, môžem prežívať večnosť s tebou. Verím, že život je viac než to, čo je na úrovni zeme. Hrob bude mať záujem o moje telo, ale preto, že som vyšiel z tvojich rúk, ty máš o mňa záujem. Dokonca sa môžem tešiť, že sa nemusím smrti báť, lebo sa vrátim k tebe.

Popol vznikol procesom premeny - drevo zhorelo. Už v Starom Zákone posypanie hlavy popolom bolo znakom pokánia (porov. Est 4, 1-3). Kajúcnik dával najavo: tak, ako prešlo drevo horením na popol, tak život prechádza od mladosti k starnutiu, od zdravia k chorobe, od nevedomosti k múdrosti. Ale môže prejsť aj inou premenou: od sebectva k láske, od nenávisti k odpusteniu, od hnevu k zmiereniu, od pochybností k dôvere, od lenivosti k usilovnosti, od ľahostajnosti k nadšeniu.

Tento vnútorný zmysel premeny treba zachovať aj dnes. Na obdobie pôstu si máme zvoliť cvičenie (sebazaprenie, predsavzatie). Pomocou vonkajšieho znaku sa usilovať o vnútornú premenu. Môže byť 1. z oblasti sebazaprenia – zrieknutie sa fajčenia, kávy, alkoholu, sladkostí, vysedávania pri televízii, alebo iného zlozvyku; 2. z oblasti sebazdokonaľovania – viac priestoru pre modlitbu, najmä spoločnú rodinnú, sväté omše vo všedný deň, krížové cesty, čítanie literatúry zo spirituality, 3. zo sociálnej oblasti – milodar, almužna, konkrétne dobré skutky, odpustenie vinníkovi, nové formy komunikácie s nepríjemnými ľuďmi, atď.

Vonkajší znak musí byť sprevádzaný vnútornou premenou: „Bože, viac si ťa vážim, ako šálku kávy, ktorú by som si mohol dovoliť, ale chcem ti dať najavo, že si pre mňa dôležitejší! Pomôž mi stávať sa viac milujúcim človekom!“ Vonkajší znak a vnútorná premena sú ako spojené nádoby. Ľahko uhádneme vnútorný stav človeka podľa znakov vonkajšieho správania sa. Preto Ježiš z Nazareta správne radí: „Keď sa chceš modliť, vojdi do svojej komôrky... keď dávaš almužnu, nevytrubuj pred sebou...“ (Mt 6, 2-6). Zdôrazňuje to, čo je skryté, neviditeľné, vnútorné. Z premeny zmýšľania sa odvíja premena konania.

Farizeji praktizovali vonkajšie znaky bez vnútorného obsahu. Stáli na rohoch ulíc a modlievali sa, okázalo dávali almužny, zachovávali pôsty, ale nenastala v nich zmena k lepšiemu, neposunuli svoj život na ceste k Bohu. Cvičenie, ktoré nevedie k väčšej láskavosti je zbytočné.

Rieka potrebuje brehy, ktoré ju usmerňujú. Kresťan potrebuje brehy - vonkajšie znaky pre tok života.

Český režisér Vladimír Slavínsky v roku 1941 sfilmoval príbeh s názvom: Nebe a dudy. Hrajú v ňom Jaroslav Marvan, Jinřich Plachta a iní známi herci. Film rozpráva životný príbeh dvoch ľudí. Na jednej strane je továrnik, Rudolf Bartoš - človek skúpy, bohatý, mrzutý, ktorý vlastní veľkostatok, továreň, pozemky, bane a lomy na kameň. Keď k nemu príde lekár a hovorí, že je zdravý, tak mu neverí, lebo je hypochonder. Sluhu preháňa raz okno otvoriť, raz zatvoriť, kuchárka mu musí variť diétne jedlá, lebo si myslí že je ohrozený a pod. Vo svojej bohatosti a skúposti je to človek nesympatický.

Na druhej strane vystupuje chudobný robotník, Antonín Fábera, ktorého prichytili na veľkostatkárovom majetku pri lovení rýb bez rybárskeho lístka. Aby nemusel ísť do väzenia, vybral sa chudobný Fábera poprosiť továrnika o lístok. Samozrejme, že ten si ho ani nevšimol, ani ho nevypočul. Vyhodili ho. Čo sa však stalo?

Pri autohavárii si továrnik poranil nohu a ujal sa ho práve chudobný Fábera, ktorý však továrnika nepoznal. Ale pretože žil z presvedčenia, že ľudia si majú pomáhať, keď videl poraneného človeka, dal mu svoj chlieb s maslom, rybacie karbonátky a svoju starostlivosť.

Pri rozhovore sa Fábera sťažoval, ako ho továrnik vyhodil, aký je to zlý človek, ako on poctivo drie v jeho kameňolome a ani mu nedovolí chytať ryby, aby sa postaral o siroty. A že továrnik je sebecký, neľudský, nikto ho nemá rád a všetci sa ho boja. Továrnik Bartoš sa samozrejme nepriznal, že je to on, kto požíva priazeň chudobného človeka. Ale pomaly kládol otázky: Prečo si ku mne taký dobrý? Fábera odvetil: Veď iste aj ty by si pomohol, keby niekto potreboval! Veď ľudia by si mali pomáhať! Večer mu nechal aj svoju posteľ, v ktorej továrnik zaspával so slovami: ľudia by si mali pomáhať.

Keď sa po uzdravení vrátil do práce, začal sa meniť. Ku každému bol milý. Preto má film názov - Nebe a dudy (úplne iný než predtým).[345]

Vnútorná premena je tu sprevádzaná vonkajšími znakmi. Zmena zmýšľania sa prejavuje zmenou konania. V tomto posune osobnosti smerom k láskavosti je skutočná hodnota pôstu.

Na začiatku pôstneho obdobia ďakujme za možnosť premeny i za to, že znak popola je spojený s nádejou.

8.3 Gramatika viery

Jn 1, 6-8. 19-28 Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte
Tretia adventná nedeľa B: Konverzácia láskou

Sťažoval sa staručký profesor: „Štyridsať rokov učím na berlínskej univerzite francúzštinu a keď som sa konečne dostal do Paríža, zistil som, že po francúzsky neviem.“ Veľký básnik Goethe mu na to povedal: „A čo ak sa v podobnej situácii ocitnú kňazi a teológovia, keď sa dostanú do neba?“

Školská gramatika je jedna vec a plynulá konverzácia druhá. Kto každý deň pozerá francúzsku televíziu a po francúzsky rozpráva, nemá problém so znalosťou jazyka.

Náboženská gramatika znamená vedieť Otče náš, Zdravas, Verím, Desatoro, chodiť v nedeľu na bohoslužby, svätiť sviatky a praktizovať pôsty. Ale skutočné kresťanstvo (svetový kresťanský jazyk) ovládame až vtedy, keď v každodennom praktickom živote konverzujeme rečou lásky.

Môže sa nám teda stať, že gramatiku viery vieme, ale Boha nepoznáme, nemáme skúsenosť jeho požehnania a významu pre život. Preto Ján Krstiteľ povedal svojim súčasníkom: „Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte!“ (Jn 1, 26).

Poslucháči (židia z Jeruzalema, kňazi, leviti, farizeji) sa mohli ohradiť: „Veď my ho poznáme! Vieme že sa volá Ježiš, je z Nazareta, vieme, aké šaty nosí, s kým chodí... Prečo hovoríš že ho nepoznáme?“ A Ján by mohol povedať: „Vy ho poznáte tak, ako iných ľudí. Ale nepoznáte ho ako Osloboditeľa, Záchrancu, Mesiáša! To je škoda.“

Aj po dvetisíc rokoch máme ten istý problém: medzi nami stojí ten, ktorého nepoznáme. Lebo ho poznáme rozumom (vieme dejiny náboženstva), ale menej srdcom. Stačí sa opýtať seba: je Ježiš ideálom môjho života? Som do neho zamilovaný/á? Mám radosť z jeho posolstva? Je pre mňa Spasiteľom?

Kardinál Suenens vymyslel parabolu: vraj v lese zablúdil človek, lebo v prítmí stratil cestu. Keď konečne - uzimený a ošľahaný vetrom - zbadá chalúpku, kde sa svieti, poteší sa. Podíde bližšie a cez okno vidí, že vo vnútri, v kozube horia polienka a sála z nich teplo a svetlo.

[345] Porov. http://www.csfd.cz/film/8505-nebe-a-dudy/

Lenže človek zostávajúci vonku nepociťuje teplo, hoci o ňom vie. Musí vstúpiť dovnútra, aby teplo preniklo jeho údy.[346]

Mnohí kresťania pozerajú na náboženstvo iba zvonku. Vedia Božie prikázania, ale zatiaľ nevstúpili dovnútra. Vložiť sa do „hry evanjelia“ znamená každodenne konverzovať rečou lásky, byť tolerantní, milosrdní, odpúšťajúci. Až vtedy, keď Duchom Božej lásky prenikneme všetky činnosti v domácnosti, na pracovisku i pri cestovaní, spoznáme hodnotu Boha pre život.

Malý príbeh nám túto pravdu potvrdí. Skupina podnikateľov išla na konferenciu do Chicaga. Všetci doma manželkám sľúbili, že v piatok večer sa vrátia. Konferencia sa predĺžila, a aby nezmeškali lietadlo, ponáhľali sa na letisko. Museli rýchlo prejsť cez všetky potrebné kontroly a celý terminál, aby lietadlo stihli.

V tom chvate jeden z nich - aby sa nezrazil s protiidúcimi - prevrhol stolík, na ktorom bol košík s jablkami. Vedľa stálo mladé, asi 13-ročné dievča. Utekali, ale jeden z nich sa zastavil. Prišlo mu ľúto dievčaťa, pretože jablká sa rozkotúľali. Zamával na pozdrav svojim kolegom, vrátil sa naspäť a zistil, že dievčatko, ktoré predáva jablká, je slepé. Pozbieral ich, niektoré sa aj otĺkli, siahol do peňaženky a povedal dievčaťu: „Tu máš desať dolárov za škodu, ktorú sme ti spôsobili. Dúfam, že ti to nepokazí dnešný deň.“ Keď odchádzal, počul ako sa dievča trochu zmätené pýta: „Ty si Ježiš?“ Vtedy sa podnikateľ zamyslel, pokýval hlavou, v duchu sa aj usmial, a potom pokračoval v ceste.

Účastník konferencie našiel spôsob, ako milovať. Pravdepodobne si všetci povieme, že podstatné je na letisku stihnúť lietadlo, načas nastúpiť. Ale ešte dôležitejšie je stihnúť byť milujúcim človekom. Až vtedy poznáme svetový kresťanský jazyk. Ten, kto v ňom konverzuje, je skutočný kresťan a nemusí sa báť, že Boh bude úplne iný, ako si predstavoval.

Keď ideme na sväté prijímanie, vyznávame, že medzi nami stojí ten, ktorého milujeme, a nie ten, ktorého nepoznáme. Ďakujme za to, že nám dáva silu, aby sme v nasledujúcom týždni našli spôsob, ako milovať druhých ľudí a preukázať Bohu, že rozumieme správnym hodnotám.

8.4 Pracovať vo sviatočnom

Mk 2, 23 - 3, 6 Syn človeka je pánom aj nad sobotou
Deviata cezročná nedeľa B: práca na vzťahu s Bohom

Vrana sedela vysoko na strome a celý deň nič nerobila. Hľadel na ňu zajačik a opýtal sa: „Mohol by som aj ja sedieť ako ty a celý deň nič nerobiť?“ Vrana odpovedala: „Samozrejme, prečo nie?“ Zajačik sa posadil pod strom a odpočíval. Z ničoho nič sa objavila líška, skočila na zajačika a zožrala ho. Z toho plynie poučenie: „Ak chceš celý deň sedieť a nič nerobiť, musíš byť veľmi, veľmi vysoko.“[347]

Niekedy si človek myslí, že najlepšie by bolo, keby nemusel nič robiť, iba odpočívať. Domnieva sa, že to závisí od funkcie a spoločenského postavenia - ako sa konštatuje v bájke: sedieť veľmi, veľmi vysoko. Lenže ničnerobenie, záhaľka, lenivosť patrí medzi sedem hlavných hriechov.[348] Kto je totiž lenivý v práci pre zisk, obyčajne je lenivý aj v práci na sebe, teda v duchovnom živote. Pričom môže to byť aj tak, že niekto je lenivý v duchovnom živote, pretože sa ženie len za ziskom a myslí si, že nepotrebuje Boha.

Náboženstvo učí, že cez týždeň by mal človek pracovať pre zisk - v biblickej terminológii: „V pote svojej tváre budeš jesť svoj chlieb“ (porov. Gn 3, 19) - no v nedeľu by

---

[346] Porov. SUENENS, L. J.: *Duch Svätý je našou nádejou. Nové Turíce v Cirkvi,* samizdat.. Nem. preklad: *Hoffen im Geist*. Salzburg : Otto Műhler Verlag 1976.
[347] Porov. Manažérska lekcia. In: http://www.fajront.sk 27.01.2003
[348] porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* 1997. Trnava : SSV 1998, čl. 1866.

mal pracovať na vzťahu s Bohom. V nedeľu by sa mal usilovať o iný zisk: vnútorný rozvoj a obohatenie.

V Mojžišovom zákone, Thóre bolo zakotvené: „Spomni, aby si deň sviatočný svätil“ (Dt 5, 12), čiže maj čas pre Boha, urob z nedele sviatočný deň. Pretože v čase, v ktorom si všimneš Boha, začneš si všímať aj podstatu života. Potom budeš vedieť žasnúť nad ním a byť mu vďačný.

Ježiš z Nazareta v spore s farizejmi obhajoval obsahovú a nie formálnu stránku sviatočného dňa. Bol obžalovaný za to, že pracoval, keď trhal v sviatok klasy a povedal chorému: „Vystri ruku! On ju vystrel a ruka mu ozdravela“ (Mk 3, 5). Na svoju obhajobu Ježiš povedal, že sviatok - „šabath (sobota) bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu“ (Mk 2, 27).

Z celého počínania Ježiša vidno, že svojim súčasníkom chcel pomôcť, aby slávenie sviatku malo svojho ducha, nebolo len zachovaním príkazu (pracovného pokoja), ale aby v sviatku bol priestor pre uvedomenie si: kým je pre mňa Boh? Čo z neho mám? Kam by som smeroval, keby som neveril v Božie prisľúbenia? Nedeľa a sviatok sú príležitosťou na to, aby človek vložil svoj život do Božích rúk a pracoval na svojej spiritualite. Ježiš nechcel porušiť sviatky, ani ich znehodnotiť, ale rozvinúť zmysel sviatočného slávenia.

Nedeľná práca je prácou srdca, prácou na vzťahu s Bohom a s druhými ľuďmi. Každý musí pracovať na tom, aby bol lepším, trpezlivejším a láskavejším. Nepotrebuje na to pracovnú zmluvu ani dohodu o vykonaní práce. Ale - hoci je nedeľa - nemôže nepracovať. Nemôže byť ako zajačik v bájke. Práve svätá omša, čas v rodine na rozhovory s deťmi, čítanie, oddych od všedného rytmu, práve to spôsobuje, že Boh je povšimnutý, oslávený. Cez týždeň človek pracuje „v montérkach“ a v nedeľu pracuje v sviatočnom.

Zmysel sviatočného dňa ilustruje príbeh rabína Berechja. Vraj v sviatočný deň išiel do vinice, aby vyskúmal, čo treba ešte robiť. Zbadal dieru v plote, ktorú bolo treba opraviť. Rabín sa v duchu modlil: Bože, nápad, že dieru v plote treba zaplátať, som dostal v sviatočný deň. Lenže v sviatok sa nerobí - to znamená, že diera musí dnes ostať nezaplátaná.

Pán Boh sa nad tým zasmial - páčilo sa mu, ako zasväcuje sviatok. Preto sa rozhodol rabína odmeniť. Na druhý deň vyrástli kríky s malinami, ktoré dieru v plote vyplnili; v príhodnom čase mohol ešte aj maliny oberať. Rabín sa poďakoval, že i diera bola zaplátaná i z malín mal úžitok.[349]

Hoci je príbeh legendárny, je v ňom hlboký teologický zmysel. Človek si uvedomoval: „Bože ty si dôležitejší, než moja šikovnosť. Mohol by som zobrať dosky a dieru zaplátať. Ale, Pane, si pre mňa dôležitejší ako vinica. V sviatok ti chcem prejaviť úctu.“ Keď sa človek naučí s vierou vložiť život do Božích rúk, on mu to stonásobne vráti. To je skúsenosť ľudstva: každý, kto sa rozhodol zachovať príkazy, správať sa podľa nich, nedoplatil na to, lebo Boh sa vo veľkodušnosti predbehnúť nedá.

Je teda rozumné prehodnocovať dni tak, aby v nich bol priestor pre Pána a uznať jeho čestné miesto v svojom živote. Keď si Boha všimneme a oslávime, zažijeme mnohonásobné požehnanie.

8.5 Predstava o Bohu a jej nasledovanie

Mk 6, 1-14 Proroka si všade uctia, len nie v jeho vlasti
Štrnásta cezročná nedeľa B: viera, každodennosť

Mládenec sa pred svadbou pýta: „Zarábam mesačne tisíc eur, bude ti to po svadbe stačiť?“ Ona odpovedá: „Mne áno, ale z čoho budeš žiť ty?“

[349] Porov. STENDEBACH, F.J.- ROOS, K. (editori): *Predigthilfen. fűr alle Sonntage und Hoch feste*. Lesejahr B. Mainz : Grűnewald 1995, str. 162.

Základný problém je v tom, akú predstavu o živote má žena a akú muž. Predstava o tom, čo sa bude jesť, môže byť iná u ženy, iná u muža; predstava o tom, čo treba kúpiť, ako sa obliekať, atď. Aj politická predstava o tom, ako má byť usporiadaná spoločnosť - ľavica a pravica - je diferencovaná. Aj predstava o životospráve je iná u lekára a iná u pacienta.

Ak ľudia dokážu ustúpiť zo svojich predstáv a viesť dialóg s druhými, vzniká súlad, harmónia, radosť. Naopak tam, kde svoje predstavy tvrdošijne presadzujú, vzniká rozvod, rozbroje, niekedy až vojny a katastrofy.

Platí to aj v náboženskej oblasti. Pred dvetisíc rokmi mali veriaci ľudia v Nazarete svoju predstavu o Bohu. Vo sviatočný deň - šabat prišli na bohoslužby a videli mladého muža predstúpiť, čítať z Biblie a podľa vtedy platných a zaužívaných obradov ju aj komentovať (porov. Mk 6, 1-6). Ale prezentácia Boha z úst mladého muža sa im nezdala správna. Boh predsa musí byť božskejší ako tento tu „Ježiš, syn Márie a brat Jakuba a Jozesa, Júdu a Šimona“ (Mk 6, 3). Boh nemôže byť taký ľudský, ako je tento tridsaťročný mládenec. Veď my o Bohu vieme, sme vzdelaní a kvalifikovaní o ňom učiť.

Základný problém bol teda v tom, že Ježišova predstava o Bohu bola iná, než predstava Nazaretčanov. Podľa nich bol Boh Stvoriteľ, mocný Pán, spravodlivý sudca, niekto, koho sa treba báť. Tomu zodpovedali aj znamenia a zázraky. Ale Ježiš tým, že vyšiel z Božej rodiny, ukázal ľuďom, že Boh je Otec (hebr. abba - oco, ocinko), ktorý nás má rád. Môžeme mu dôverovať a stretávať ho aj v každodennosti. Toto bolo pre ľudí nepochopiteľné a znelo to ako rúhanie.

S Bohom súvisia zjavenia a zázraky. Obyčajné veci ako chlieb a víno, domáce upratovanie a varenie predsa nemôže súvisieť s Bohom! Každodennosť sa im javila ako neposvätná. Posvätné je predsa to, čo je neobyčajné, zázračné, senzačné. Keďže Ježiš vyzeral ako človek, ktorý s učeníkmi jedol, pil, cestoval, povzbudzoval ich, priatelil sa s nimi - odmietali, že by bol Bohom. Ako by mohol byť priateľom, keď je Pánom?

Rôznosť predstáv ich priviedla k odmietnutiu Ježiša ako Božieho posla. Pochválili ho síce, že je múdry, aj ho ocenili: „Akej múdrosti sa mu dostalo“ (Mk 6, 2), no neprijali ho, pretože bol jedným z nich. Ježiš si posťažoval: „Proroka si všade uctia, len nie v jeho vlasti, medzi jeho príbuznými a v jeho dome“ (Mk 6, 4).

Tento príbeh nás inšpiruje, aby sme sa seba opýtali: ako predstavu mám o Bohu? Je totiž ľahšie veriť a milovať z diaľky ako zblízka. Je ľahšie uznať Ježiša z Nazareta, ktorý je ďaleko v nebi, ako uveriť, že je v blížnom, ktorého stretávam na ulici, alebo sedí vedľa mňa v kostolnej lavici. Je ľahšie pri prijímaní povedať: amen a klaňať sa mu pod spôsobom chleba, ako povedať amen človeku, ktorý žije vedľa nás. Prijať Boha v božskosti dokážeme, lebo je zároveň pre nás aj ďaleko, ale prijať Boha v každodennosti, je pre nás zložité. To znamená, že máme opačný problém ako Nazaretčania: oni uznávali len človečenstvo a nie božskosť. Nám je ľahšie uznať božskosť Boha, ako jeho blízkosť v človeku.

Ježišova spiritualita znamená posun smerom k posväteniu každodennosti. Tam, kde sa dieťa hrá s nádobami v piesku, je Boh. Kde mama pripravuje jedlo a otec cestuje za svojou prácou, tam je Boh. Tam, kde sa žije v láske, múdro, statočne a obetavo, tam je prítomný Boh. Toto Ježiš nikdy nepovedal, ale možno to vytušiť z jeho postojov.

Veľa záleží na predstave, akú o Bohu máme, pretože tú potom nasledujeme. Predstavovať si ho ako mocného Pána, ktorý rozkazuje, je pre nás výhodné preto, lebo sami si ospravedlníme svoju chuť byť mocní, panovační, rozkazovační (biblická túžba: „byť ako Boh“ - porov. Gn 3, 5). Ak si ho budeme predstavovať podľa obrazu Ježiša, k čomu nás vyzýva Evanjelium - potom musíme nasledovať milovanie a milosrdenstvo.

V Ježišovi sa Boh stal akoby bezmocným a nerozumným. Keď človek niečo podniká, robí to preto, aby mal zisk. To je ľudská rozumnosť. Lenže Božia je iná: koná tak, že

sa obetuje, je nezištný, rozdáva sa. Jeho úkon lásky sa mnohokrát javí ako nerozumný. Toto nasledovať, je pre človeka nadčasovou výzvou.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. „Rýchlo som prešla cez jedáleň, v najlepšom kostýme, pripravená na večerné stretnutie. Moja štvorročná dcéra si púšťala CD a tancovala na jednu zo svojich obľúbených piesní. Hoci som sa ponáhľala, keď som ju videla tancovať, zastala som. Pozrela som na ňu, chytila ju za ruku a pritiahla k sebe. Aj staršia, sedemročná dcéra, Katka prišla ku mne, chytila som aj ju a všetky tri sme sa roztancovali v obývačke. Smiali sme sa a točili ako baletky. Neprekážalo nám, že nás uvidia susedia. Náš tanec vyvrcholil tým, že som každú nežne plesla po zadočku a poslala pod sprchu. Rozbehli sa hore schodmi, lapajúc dych a v chodbe doznieval ich chichot.

Vrátila som sa naspäť k svojim povinnostiam. Premýšľala som, čo zobrať do aktovky, aby som nezabudla nejaké dokumenty, a vtedy som začula z kúpeľne hlas mladšej dcéry: „Katka, však je naša mama najlepšia na svete.“ Stuhla som. Uvedomila som si, že kvôli ustavičnej uponáhľanosti mi tento vzácny životný okamih uniká. Pred očami sa mi premietli všetky moje diplomy a čestné uznania, ktoré visia na stene v kancelárii. Žiaden z nich sa nedá porovnať s ocenením, ktoré som si práve vypočula.

Moja dcéra vyriekla túto vetu, keď mala štyri roky. Neviem, či to zopakuje, keď bude mať štrnásť. Ale keď bude mať štyridsať a sadne si na lavičku na cintoríne pri mojom hrobe, bola by som rada, keby povedala: „Však bola naša mama najlepšia na svete“.[350]

Deti poznávajú mamu a otca ako najlepších na svete, lebo sa im venujú, hrajú sa s nimi, majú pre nich čas. Celý život je „tanec“ Boha s človekom. Ježiš ukázal, že Boh má pre nás čas nielen chvíľu, ale celú večnosť. Stará sa o nás a prežíva náklonnosť ku každému z nás. Preto môžeme skonštatovať: „Však je Boh najkrajší ideál na svete!“ Nech sa nám darí žiť v dôvere, že Boh je Otec, ktorý nás má rád, že je Láskou, osvetľujúcou našu každodennosť.

8.6 Prekážka – podmienka

Jn 6, 60-69 Ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života
Dvadsiata prvá cezročná nedeľa B: prikázania

Učiteľ sa pýtal žiačky, ktorej zomrela babka: „Aká bola tvoja babka?“ Čakal odpoveď, že dobrá. Žiačka zrozpačitela, pokývala plecami a povedala: „Ale bola zvedavá!“

Vnučke pripadala babka niekedy ako policajt a dozorca. Po návrate zo školy ju babka kontrolovala. To bola prekážka jej predstavy o šťastí. V dospelosti však vieme, že babka nebola prekážkou, ale podmienkou detského šťastia. Kontrolovala ju preto, lebo sa starala. Záležalo jej na vnučke: aby neprechladla, neporanila sa, nezabudla, atď. Mnohokrát však človeka, ktorý je podmienkou šťastia, vidíme ako prekážku.

Niečo podobné sa stalo Ježišovi z Nazareta po rozmnožení chlebov. Keď rozmnožoval chlieb, to sa mnohým páčilo, lebo byť sýty, je podmienkou šťastia. Avšak jeho výroky: „Ja som chlieb života“ (Jn 6, 35) a „ak nebude jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebude mať v sebe život“ (porov. Jn 6, 53), teda slová o tom, že on je podmienkou šťastia - narazili na odpor.

Ako veriť, že Ježiš prichádza z neba, keď vieme, kto je a odkiaľ je? Preto povedali: „Tvrdá je to reč. Kto to môže počúvať?“ (Jn 6, 60). Z Ježiša urobili prekážku svojho náboženstva. On, ktorý prišiel ponúknuť cestu k Bohu, stal sa pre nich prekážkou na ceste k Bohu.

Určitá skupina apoštolov sa zachovala ináč. Nebol pre nich prekážkou, ale podmienkou šťastného života. Na Ježišovu otázku: „Aj vy chcete odísť?“ (Jn 6, 67) odpovedal Šimon Peter:

---

[350] Porov. BARRETTOVÁ - SCHLESINGEROVÁ, G.: Ponáhľam sa. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998, str. 189.

„Pane, a ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života.“ Čiže ty si cesta, po ktorej sa dá prísť k šťastiu, si podmienkou dosiahnutia cieľa.

Nielen v spiritualite, ale aj v iných oblastiach života vedieme diskusiu o tom, či niečo je prekážkou, alebo podmienkou. Napríklad v hospodárskej oblasti to vidno na diaľniciach. Oni nie sú prekážkou rozvoja, ale podmienkou. Tam kde sa budujú, rozvíja sa priemysel, stúpa zamestnanosť i životná úroveň. Kde chýbajú – región zaostáva. Ale vždy sa ozvú aj ľudia s inými záujmami: vlastníci pozemkov, ochrancovia prírody, ktorí diaľnicu považujú za prekážku.

V roku 1972 Američania vybudovali v Brazílii Transamazonskú diaľnicu (po portugalsky Rodovia Transamazônica), ktorá je dlhá 5600 kilometrov. Je to vzdialenosť ako z Lisabonu do Moskvy cez celú Európu. Začína na východe v meste Saboeiro a vedie na západ až do mesta LaBrea. Hlavným zmyslom stavby bolo prepojiť regióny medzi sebou a tiež so susednými štátmi Peru a Ekvádor. Široká cesta prechádza štátmi Piaui, Maranhão, Tocantins, Pará a Amazonas. Stavali ju šesť rokov v ťažkých prírodných a klimatických podmienkach, cez hustý prales, aj počas lejakov. Novinári písali, že to bol skutok hodný faraónov. Slávnostne bola otvorená 30. augusta 1972.[351]

Diaľnica nie je prekážkou, ale podmienkou rozvoja. Podobne sa môžeme dívať na vieru a náboženstvo. Pralesom a džungľou medzi ľuďmi je mnohokrát terorizmus, vojny, hnevy, zlomyseľnosť. Do tejto situácie chce Ježiš postaviť diaľnicu - cestu, ktorá vedie k večnosti. Má sa to považovať za prekážku, keď nám pomáha zorientovať sa?

Stále sú však ľudia, ktorí si z Ježiša urobili prekážku, namiesto toho, aby ho pochopili ako podmienku. Zdá sa im, že náboženstvo kladie nevyhovujúce príkazy, keď káže byť dobrým a morálnym. Preto už s Ježišom „nechodia“ - nemodlia sa, nemajú čas na nedeľné bohoslužby, ani na čítanie Biblie. Odložili ho, lebo sú vraj moderní, slobodní a žijú bez záväzkov.

Výsledok ukazuje i nasledujúci príbeh. „Bola som vychovávaná v kresťanskom duchu, ale keď som dospievala, vytvorila som si vlastný názor na svet. Mala som pocit, že Desatoro ma zväzuje a kradne mi slobodu. Preto som začala žiť podľa seba. Vydala som sa, a hoci som svojho muža mala rada, nepripadalo mi vôbec čudné, keď som mu bola občas neverná. Počula som raz jedného psychológa, ktorý povedal, že po nevere má človek pocit ľútosti a pokánia, a potom je trošku nežnejší. Tak som bola trošku nežnejšia voči manželovi, lebo mi to bolo ľúto.

Lenže roky plynuli a ja som si uvedomovala, že musím ísť na spoveď. Kňaz mi pomohol. Samozrejme, že som sa snažila vyznať všetky hriechy. Stále som však nechápala, prečo by som mala ľutovať moje zálety, o ktorých nikto nevedel. Veď som tým nikomu neublížila. Zdalo sa mi, že Pán Boh to v šiestom prikázaní trošku prehnal. A hoci som bola rozhodnutá podľa rady spovedníka s tým skončiť, často mi to prišlo obmedzujúce.

No netrvalo dlho a Boh mi dal odpoveď. Poznanie bolo kruté. Dozvedela som sa, že jeden z mojich záletníkov, môj bývalý priateľ, cudzinec, ochorel. Prejavili sa u neho príznaky vážnej choroby, ktorou som sa mohla nakaziť i ja, a tým nakaziť i svojho manžela. Keď som si uvedomila, čo je to AIDS, cítila som, ako keby niekto nado mnou vyriekol rozsudok smrti. Bola som zúfalá a neschopná ísť k lekárovi dať sa vyšetriť. Pochopila som, že Boh ma vôbec neobmedzoval, keď mi prikazoval vernosť, ale že obmedzená som bola ja s mojimi názormi.

Znovu som prosila Boha. A čo sa stalo? Kvôli chrbtici som musela ísť na komplexné vyšetrenie. Keď mi potom lekár oznamoval výsledky, medziiným povedal, že ma vyšetrovali aj na AIDS, a že to vyšlo negatívne, čiže som zdravá. Až som prosila doktora, aby mi to zopakoval. Divil sa, či som nerozumela. V tej chvíli som bola veľmi šťastná a skoro hmatateľne som cítila, že Boh ma aj napriek mojim prešľapom má rád a je so mnou.

---

[351] http://cs.wikipedia.org/wiki/Transamazonska. Termín diaľnica vyjadruje síce skôr jej dôležitosť než kvalitu - niektoré časti nie sú asfaltované, iba vybetónované. Často je kritizovaná pre poškodenie prírody a odlesňovanie, čiže súčasnú ťažbu v blízkosti cesty (Práca 16.8.1988).

Viem, že nie som sama, koho trápi šieste Božie prikázanie, a komu sa zdá, že je trošku pritiahnuté za vlasy. Preto som napísala svoju skúsenosť. Boh so svojím Desatorom predovšetkým chce, aby sme boli šťastní. Až teraz vidím, že pri mojich záletoch som nebola šťastná, hoci to naoko tak vyzeralo. Šťastie nachádzam až teraz a musím vám povedať, že prichádza veľmi pomaly, potichu, veľmi nežne. Nie je to fráza, ktorú píšem: Šťastie je Boh sám. Hovorím to úprimne, napriek tomu, že sa mi vždy nedarí otvoriť sa mu.[352]

List potvrdzuje pravdu, že Boh nie je prekážkou, ale podmienkou šťastia. Tak, ako kovové obruče neobmedzujú drevený sud, ale ho držia pohromade, podobne požiadavky Evanjelia vedú náš život k pokoju a prosperite. Vyznajme pred Pánom známe slová: Pane, ku komu pôjdeme? Ty máš slová večného života!

8.7 Dať príkaz sebe: slúžiť druhému

Mk 9, 30-37 Kto chce byť prvý, nech je sluha všetkých
Dvadsiata piata cezročná nedeľa B: jed nepriateľstva

V rokoch 1979-1996 bol najlepším atlétom sveta Frederick Carlton "Carl" Lewis (nar. 1961), ktorý držal rekord v behu na sto metrov a v skoku do diaľky. Získal desať olympijských medailí, z toho deväť zlatých. Samozrejme, že po čase prišiel mladší a rýchlejší, ktorý stovku zabehol rýchlejšie ako za 9.78 sekúnd. Bol to Leroy Burrell. Keď sa ho novinári pýtali, ako sa na seba s Lewisom dívajú, aké sú medzi nimi vzťahy, či sú nepriatelia, protivníci, alebo priatelia, odpovedal: „Ľudia si myslia, že keď súťažíme na jednej dráhe a sme rivalmi, že je tomu tak aj v osobnom živote. Ale to nie je pravda, navzájom sa motivujeme. Sme tu jeden pre druhého. Chcem, aby bežal rýchlo, lebo potom budem rýchlo bežať aj ja.“[353]

Toto vyjadrenie platí nielen pre športovú oblasť. Nemusíme bežať po atletickej dráhe, ale po dráhe života ideme všetci. Mnohí chcú na nej byť prví, lepší, vtipnejší, múdrejší, bohatší, obdivovanejší, atď. Za každú cenu sú proti druhým. Ježiš z Nazareta a kresťanstvo učí, že sme tu jeden pre druhého: ak sa niekomu v niečom darí, motivuje aj nás, preto by sme mu mali žehnať.

Tento problém je starý ako ľudstvo. Vyskytol sa aj medzi apoštolmi. Hádali sa medzi sebou, kto z nich je väčší (porov. Mk 9, 34). Ježiš im vtedy povedal: „Kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých“ (Mk 9, 35).

Niet divu, že aj dnes je karierizmus v politike, v hospodárstve, v Cirkvi, keď už medzi takými dobrými a zbožnými mužmi, ako boli apoštoli, sa vyskytol. Lenže karierizmus apoštolov postupne opustil. Spočiatku boli proti sebe, no pri Ježišovi pochopili: čo bude mať Ján z toho, keď bude proti Petrovi? Ondrej proti Jakubovi? Naopak: ak sa darí Petrovi - je to i moja radosť. Som s ním v jednej Cirkvi. Sme spolu na jednej dráhe života. Ten, kto beží rýchlejšie, motivuje slabšieho. Na svete nie sme preto, aby sme boli proti sebe, ale pre seba. Nie povyšovať sa jeden nad druhého, ale motivovať jeden druhého.

Ježiš na sebe ukázal, čo prikazoval apoštolom: byť tu pre druhých. Ani na kríži nebol proti niekomu. Ešte aj tam bol milosrdný a odpúšťajúci. Stále chce byť s nami, pre nás, pre našu spásu. Keby ho človek pochopil a chcel tu byť pre Ježiša a pre blížnych, bolo by všetko krásne.

Ak sa manželke darí pomôcť manželovi k spokojnejšiemu a zmysluplnejšiemu životu, on bude pre ňu motívom a aj jej sa bude lepšie žiť. Ak muž dovolí žene, aby žila šťastnejšie a radostnejšie, ona ho povzbudí na dráhe života. Platí to aj v práci, v škole, v obchode i pri cestovaní. Ale ľudia stále rozmýšľajú, ako byť proti druhému, neskôr aj proti Bohu. V sebectve sa zamotávajú do osídiel zloby a hriechu.

---

[352] Porov. Katolický týdenník, jún 1997.
[353] Porov. http://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Lewis

Aby sa nám podarilo prejsť z rivality k vzájomnosti, musíme sa vrátiť k pojmu služba. Ježiš povedal: „Kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých“ (Mk 9, 35). Chceli by sme byť prvými, čiže pánmi. Ale mali by sme byť takými pánmi, ktorí sebe prikážu službu druhému. Robíme to naopak: prikazujeme druhým, aby slúžili nám. To je jednoduchšie. Ale dôležitejšie je poslúžiť, nie pestovať si kariéru slávy a moci.

Až potom sa staneme vítanými pri ľuďoch. Kto by neprivítal človeka, ktorý sebe prikazuje slúžiť tebe? Neprivítajú nás s otvorenou náručou všade, keď uvidia, že si dávame taký príkaz? V tej chvíli sme vzácni!

Karl Kraus (1874 - 1936), rakúsky spisovateľ, žurnalista a satirik výstižne povedal, že kariéra je kôň, ktorý dorazí k bránam večnosti bez jazdca.[354] Ježiš nás vyzýva, aby sme sa v túžbe rozkazovať obrátili do seba, sebe dali príkaz služby tak, ako Ježiš poslúžil nám až na kríži. Vtedy dosiahneme Božiu kariéru, ako Ježiš v sláve Otca. V tej chvíli, keď sa staneme slúžiacimi ľuďmi, budeme vzájomnejší a prestaneme sa dívať na druhého ako na protivníka. Začneme byť pre druhého a nie proti druhému.

Helmut Ritter bol úspešným spisovateľom. Náhle vo svetle reflektorov zbadal akúsi postavu. Prudko zabrzdil. – Človeče, takmer som vás prešiel! - skríkol zdesene.
- Prepáčte, - povedal muž asi v jeho veku. - Vybral som sa do Mníchova a nemám na cestovné. Musím stopovať, - ospravedlňoval sa.
Helmutovi sa hlas muža zdal povedomý. - Nepoznáme sa? - opýtal sa ho. - Nie ste náhodou Rudolf Pachmann? Ak sa nemýlim, študovali sme spolu na univerzite.
- Áno, som, - zasmial sa stopár.
- Človeče, - radostne zvolal Ritter, - nenazdal som sa, že sa ešte uvidíme.
Cestou si Pachmann sťažoval: - Nemám šťastie, nedarí sa mi. Nech začnem čokoľvek, všetko stroskotá. Večne ma prenasleduje smola... Ale zdá sa, že ty sa nemôžeš sťažovať, - povedal pri pohľade na luxusné auto.
- Nie, nesťažujem si. Veľa cestujem, fotografujem, píšem knihy... Ak chceš, poď ku mne. Potreboval by som niekoho, kto by mi postrážil dom a udržiaval ho v mojej neprítomnosti. Nájdeš tam všetko, čo budeš potrebovať.
Rudolf Pachmann sa potešil: - Si naozaj veľkorysý, že nenecháš bývalého spolužiaka v kaši. Nikdy ti to nezabudnem.

Ritterov dom ležal na idylickom mieste na okraji lesa. - Teraz si vypijeme pohárik na privítanie, a potom si pripravíme niečo na večeru. Nálada bola výborná, dobre sa popíjalo ľahké víno. Spomienky sa vynárali jedna za druhou, smiech sa ozýval čoraz častejšie. Odrazu Rudolf zdvihol nos a spýtal sa:
- Čo tu tak divne páchne?
- To je Sally, moja atrakcia, - zasmial sa Helmut. - Zabudol som ti ju predstaviť.
Sotva dopovedal, už otváral akési dvere a za nimi v klietke nepokojne pobehovala žltohnedá šelma. Zúrivo búšila do hrubých tyčí klietky.
- Smiem vás zoznámiť? To je Sally, moja vďačná puma. Matku jej zabili kanadskí lovci. Mláďa sa mi podarilo zachrániť a fľaškou som ho vypiplal, - povedal Helmut hrdo a poškrabal zviera po hlave. V tej chvíli sa šelma upokojila. - Sally je moja najlepšia priateľka. Voči mne je krotká a prítulná, ale iného by roztrhala na márne kusy.

Po tomto zoznámení sa opäť vrátili k predošlej téme. - Naozaj ti možno závidieť, - s trpkosťou v hlase sa ozval Rudolf a po chvíli zamyslenia pokračoval: - Máš zaujímavé povolanie, pekný dom a iste aj kopec peňazí v banke, - doložil so smiechom.
- Banky už odo mňa neuvidia ani groš! Už som zmúdrel. Všetko, čo som si našetril, som schoval do trezoru. Neuhádol by si kam. Stráži mi ho hlava losa, ktorého som sám skolil.

---

[354] Porov. http://en.wikipedia.org/wiki/Karl_Kraus

Nikto sa k nemu tak ľahko nedostane, - dopovedal a vstal. Chcel zájsť do pivnice po ďalšiu fľašu.

Vtom ho Rudolf nečakane zozadu napadol. Z celej sily ho udrel päsťou do zátylku. Helmut v okamihu skĺzol na zem. Keď sa prebral, ležal spútaný na gauči. Nad ním sa skláňal Rudolf.

- Veľmi ma to mrzí Helmut, - začal ospravedlňujúco - ale potrebujem peniaze. Chcem odísť do zahraničia a začať nový život. Daj mi kľúčik od trezoru. Len čo sa postavím na nohy, všetko ti vrátim.

- Nerob hlúposti, Rudo! Rozviaž ma! Pomôžem ti zo závozu.

- Hej? Ibaže ma najprv udáš polícii, - neveril mu. - Kde je kľúčik od sejfu? - naliehal ďalej. Keď odpoveď neprichádzala, skúsil to s vyhrážkou. - Ak mi to neprezradíš, hodím do ohňa všetky rukopisy, na ktorých pracuješ!

- Preboha, chlapče, nerob to! - zvolal zdesene. - Mám tam cenné poznámky a... - nedopovedal.

Náhle zmodral a zalapal po dychu. - Kľúčik je... oh, pomoc, moje srdce! Tabletky, rýchlo! Tri kusy... ležia na písacom stole... rýchlo, inak...

Rudolf letel k písaciemu stolu, vysypal tri tabletky a keď ich chcel Helmutovi podať, s hrôzou zistil, že je neskoro. Hlava mu bezvládne visela nabok, už sa nehýbal. Rudolf sa ho zúfalo snažil priviesť k životu. Poskytol mu prvú pomoc, dýchal mu do úst, masíroval srdce, všetko márne. Helmut bol mŕtvy. V Rudolfovi sa ozvalo svedomie: odkiaľ som mal vedieť, že je vážne chorý na srdce? Výčitky rýchlo potlačil. Teraz nebolo času na ľútosť. Už nemôže cúvnuť. Musí nájsť kľúčik od trezoru, vezme peniaze a zmizne.

Uvoľnil Helmutovi ruky a nohy a prehľadal mu vrecká. Kľúčik však nenašiel. Bude azda v písacom stole. Tiež nič. A čo tajný priečinok? Predpokladal správne. Vpravo pod vrchnou doskou písacieho stola bol malý gombík. Iste sa ním otvára tajný priečinok. Rýchlo ho stlačil. Najprv sa ozvalo tiché zabzučanie, potom mu udrel do nosa ostrý pach šelmy.

Sally, mierne vrčiac, vkĺzla do miestnosti, aby sa pohrala so svojím pánom ako počas iných večerov. Pachmann v momente pochopil: gombík otvoril dvierka klietky. Šelma ho už zbadala. Divo zaprskala a blížila sa k nemu. V poslednom okamihu sa mu podarilo zachrániť sa v klietke. Keď sa ako-tak upokojil, uvedomil si, že odtiaľto niet úniku. S hrôzou pozoroval pobiehajúcu pumu. Vtom zbadal kľúčik. Hompáľal sa na krku rozzúrenej šelmy.[355]

V tomto príbehu sa potvrdila evanjeliová pravda: chcel byť za každú cenu prvý - stal sa posledným. Uväznil sám seba. Neslúži vždy sebe ten, kto len sebe slúži. Nech je pre nás povzbudením Evanjelium: „Kto chce byť prvý, nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých“ (Mk 9, 35).

8.8 Byť láskou a konať skutky lásky

Mk 10, 35-45 Syn človeka prišiel, aby dal svoj život
Dvadsiata deviata cezročná nedeľa B: byť prvý

Na rodinnej oslave bolo prítomných aj veľa detí, ktoré chodili ešte do základnej školy. Pýtali sa ich: „Jožko, čím by si chcel byť, keď budeš veľký ?“

- Právnikom - odpovedal - aby som mohol obhajovať svojich spoluobčanov.

- A ty Miško, čím by si chcel byť?

- Ja by som chcel byť poslancom, aby som navrhoval spravodlivé zákony, ktoré občanom prospejú.

- Ja by som chcela byť lekárkou - pridala sa Marienka - aby som sa o spoluobčanov starala.

- A čím by si chcel byť ty, Tonko ?

[355] NEUMANN, H.: Strážca pokladov. In: Das Neue 40/1986 Hamburg.

- Chcel by som byť tým občanom, o ktorého sa lekár, právnik a poslanec budú starať.“[356]

Zo skúsenosti vieme, že právnik, poslanec, lekár, i ľudia vo všetkých ostatných povolaniach, sa starajú predovšetkým o seba. O občanov až na druhom mieste. Hovorí sa síce, že slúžia ľuďom, ale v dvadsiatom prvom storočí tomu už nikto neverí. Mať dobrý plat a dôležitú funkciu je prirodzenou túžbou ľudí.

Pred dvetisíc rokmi sa apoštoli dohadovali, kto z nich je väčší. Jakub a Ján žiadali Ježiša: „Daj, aby sme sedeli v tvojej sláve jeden po tvojej pravici druhý po ľavici!“ (Mk 10, 37). Ježiš na to reagoval slovami: „Viete, že tí, ktorých pokladajú za vládcov národov, panujú nad nimi a ich veľmoži majú nad nimi moc“ (Mk 10, 42). Inými slovami: čo myslíte, apoštoli, ako je to vo svete? Napríklad v Egypte alebo v Ríme alebo tu v Izraeli - kto je pri moci? Nejaký vladár? A čo robí ten vladár? Dáva pociťovať svoju moc všetkým podriadeným! „Medzi vami to tak nebude. Ale kto sa bude chcieť stať medzi vami veľkým, bude vaším služobníkom. A kto bude chcieť byť medzi vami prvý, bude sluhom všetkých“ (Mk 10, 43-44). Úryvok končí slovami: „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil, a položil svoj život ako výkupné za mnohých“ (Mk 10, 45).

Prečo Ježiš zdôrazňuje službu, keď sa nikomu nepáči byť otrokom, posledným, sluhom? Komu sa páči obetovať život za niekoho, darovať? Prečo povýšil a zvýraznil nepopulárnu skutočnosť?

Ježiš sa mohol stať sluhom, lebo vedel, že keď dáva život, neumiera do prázdna, ale do Otcovej náruče. Čím viac bol spojený s Bohom, akoby zviazaný s ním, tým viac bol prijatý, a preto nemal strach o sebazničenie a sebastrácanie.

Na službu nebolo potrebné vytvoriť nejakú organizáciu. Tá je potrebná na panovanie. Ale z nadšencov, ktorí ho počúvali a tlieskali mu, Ježiš nevytvoril kruh bojovníkov za svoju inštitúciu. Nezaložil klub na podporu svojich myšlienok. Keby Ježiš na zemi postupoval ľudským spôsobom, určite by bol v Izraeli spôsobil občiansku vojnu. Ale on celú svoju bytosť postavil do služby, do darovania sa, do obetovania sa pre druhých ľudí.

Je to dané tým, že nielen konal skutky lásky, ale sám bol láskou. Byť a konať bolo v jeho prípade zosúladené. V našom prípade je byť a konať rozpoltené. Občas vieme konať dobro, niekedy aj poslúžiť, konať skutky milosrdenstva, ale inokedy sme sebeckí, pohodlní, leniví, nechce sa nám slúžiť. Naše bytie nie je ešte stopercentne láskou. Naše bytie vie byť láskavé, milosrdné, trpezlivé na chvíľu, na ten skutok, ktorý konáme. Ale mnohokrát sme poznačení aj opačnými tendenciami. A preto cítime v sebe rozpor. Nikto nemôže o sebe povedať: „Ja som láskou“, iba príležitostne „konám skutky lásky“.

Keďže Ježiš medzi bytím a konaním prežíval súlad, lebo bol Boží Syn, mohol službu, darovanie sa, obetovanie sa pre druhých povýšiť na dôležitú čnosť, na postoj, ktorý si máme postupne osvojovať.

Aktuálnosť Evanjelia je nespochybniteľná. Otec v rodine nie je na to, aby ho všetci obsluhovali, ale aby on slúžil ostatným a obetoval svoj život pre manželku a deti. Mama nie je v rodine na to, aby všetci okolo nej skákali a ona z kresla kričala: „Čo som ja vaša slúžka?“ Ale mama si má pomyslieť: „Som tu na to, aby som slúžila a dala svoj život pre svoje deti, pre svojho muža.“ Kňaz nie je vo farnosti na to, aby mu všetci slúžili, ale na to, aby si povedal: „ Mám obetovať svoj život pre farské spoločenstvo.“ Riaditeľ v škole nie je na to, aby okolo neho všetci obskakovali a poklonkovali sa mu, ale aby dával svoj život za všetkých, ktorí sú mu zverení. A tak by sme mohli pokračovať rad radom, na všetkých úrovniach spoločenského života.

Aby sme tento postoj dokázali zrealizovať, prichádzame na svätú omšu, kde pri premenení počúvame: „Toto je moje Telo, ktoré sa obetuje za vás.“ To znamená: „Ježišu, pomôž mi, aby sa moje telo obetovalo za tých, s ktorými žijem, ktorí sú mi zverení. Moja krv

---

[356] Najlepšie vtipy světa. In: *Reader´s Digest - Výber*, september 2009, s. 45

sa má vylievať za tých, ku ktorým som poslaný. Tvoj štýl života, Ježišu, má byť aj mojím štýlom.“ V tejto modlitbe zakúšame Ježišovu posilu a stávame sa bohatí Bohom.

Keď sa v nás ozve otázka, či sa oplatí byť sluhom všetkých, ako si to želá Ježiš, odpoveď nám dajú dejiny. Tí, ktorí mali moc a slávu, zanikli, ale tí, ktorí žili štýlom Ježiša, sú oslávení. Napoleon, Hitler, Stalin, Brežnev, ktorí ľudí terorizovali, sú dejinami odsudzovaní, ale taký, ako Matka Tereza, ktorá nikdy nikomu nerozkazovala, je oslávená a povýšená na oltár, blahorečená. Celý svet o nej hovorí, a pritom bola najviac slúžkou.

Príbeh z Druhej svetovej vojny je o dvoch českých mládencoch, ktorí vstúpili do služieb anglickej armády. Poručík František Sláma a jeho priateľ Karol Vojtíšek bojovali proti fašizmu ako piloti. Raz musel Karol so svojím lietadlom núdzovo pristáť. Našiel prístrešie v dome, kde sa večer svietilo - u pani Zuzany, ktorá bývala ďaleko od mesta a starala sa o desať detí. Boli to utečenci pred bombardovaním. Ošetrila ho a mladý pilot sa do Zuzany zaľúbil, hoci bola od neho staršia. Od radosti a šťastia, pozval svojho kamaráta Františka, aby mu predstavil Zuzanu. Karol si uvedomoval, že Zuzana ho neľúbi, ale i tak bol šťastný vo svojej zamilovanosti.

Lenže Zuzana pociťovala väčšie sympatie voči Františkovi. Keď Karol zistil, že sa jeho priateľ zblížil so Zuzanou, prežíval to ako veľkú zradu od kamaráta a vyčítal mu, že mu prebral dievča. Piloti sú ako horolezci, visia na jednom lane, musia sa jeden na druhého spoľahnúť. Vojenskí piloti musia mať dôveru a istotu jeden v druhom. Keď bolo narušené priateľstvo, prestali spolu lietať v jednej letke. Karol vyčítavo hovoril: „Mnohokrát som sa o teba počas letu bál, ale to, čo si urobil, je horšie, ako keby si zomrel. Lebo ublíženie na duši je oveľa ťažšie ako ublíženie na tele.“

Vojnové udalosti spôsobili, že sa spolu ocitli pri úlohe sprevádzať bombardér. A nastala opačná situácia, zlyhalo Františkovo lietadlo. Katapultoval sa do mora a ocitol sa v studenej vode. Karol to videl, ale nepovedal si: „Kašlem na teba, veď si mi prebral dievča“, ale zhodil Františkovi nafukovací čln, hoci pri tom sám zahynul. Keď si František, plávajúci na člne, uvedomil obetu kamaráta, ktorý mu zachránil život, hoci on sa k nemu nezachoval pekne, rozplakal sa.

Skúsenosti z vojny pomohli Františkovi dozrieť ako človeku. Keď sa potom vrátil do Čiech a komunisti nastolili totalitný režim, dostal sa do väzenia, do pracovného tábora do Mírova. Voči spoluväzňom sa však choval celkom ináč ako ostatní. Tak, ako kedysi v Anglicku pre neho život obetoval kamarát, vedel sa on v komunistickom väzení zastať nevinných a pomôcť im, lebo už vedel, aká je hodnota priateľstva.[357]

Príbeh ukazuje, čo je priateľstvo, čo zrada, čo obeta. Sú hodnoty, ktoré sa nestrácajú, nekončia, nezomierajú, nech by bolo ľudstvo na akomkoľvek stupni vývoja. Ide o správny vzťah k druhým, vzťah služby, obetavosti, ochoty dávať a darovať sa, aj keď to človeka stojí veľa síl. Ďakujme Ježišovi, že nám dáva silu nielen konať z lásky, ale postupne sa láskou stávať.

[357] SVĚRÁK, J.- SVĚRÁK, Z.: *Tmavomodrý svět.* Český film natočený v roku 2001.

9 Z PORANENIA - PREMENENIE

9.1 Mať smolu

Jn 20, 19-31 O osem dní prišiel Ježiš
Druhá veľkonočná nedeľa: Bohu v tebe sa darí vždy

Niekedy má človek smolu. Svedčí o tom nasledujúca skúsenosť. Na oslavu nasťahovania sa do nového domu usporiadali večierok pre priateľov s ohňom na záhrade. Keď na druhý deň domáci pán upratoval ohnisko, popol a drevo, ktoré nestačilo zhorieť, nasypal do igelitového vreca. Neuvedomil si, že niektoré polienka sú ešte žeravé. O chvíľu zbadal, že sa igelitové vrece roztápa. Schytil ho a hodil do škatule od potravín. Pozametal ohnisko a do kontajnera odniesol prázdne fľaše. Vracajúc sa k domu, zbadal lavičku v plameňoch. Keď všetko uhasil a začmudený chcel vojsť do domu, zistil, že nemá kľúč a dvere si predtým zabuchol. Páčidlom násilím otvoril hlavné dvere. Keď tam stál, ako kôpka nešťastia, prišli policajti, ktorých medzitým privolal opatrný sused, vidiac, že sa ktosi násilím dobíja do domu.[358]

Aj apoštoli pred dvetisíc rokmi mali skúsenosti s nezdarom. Tri roky chodili s Ježišom z Nazareta a všetko skončilo fiaskom. Jeho ukrižovali a oni sa zo strachu pred Židmi zhromaždili za zatvorenými dverami (porov. Jn 20, 19). Nevedeli, čo bude ďalej. Navyše prišli poplašné správy, že vstal z mŕtvych, alebo ho ukradli (porov. Mt 28, 13).

Do tejto smoly v živote prichádza Ježiš a hovorí: „Pokoj vám... Prijmite Ducha Svätého, komu odpustíte, bude odpustené, komu zadržíte bude zadržané“ (Jn 20, 19. 23) Stretáva tam aj Tomáša, ktorý mal ešte väčšiu smolu, lebo nebol s ostatnými predtým, keď videli Pána. Hovorí mu: „Vlož ruky, vlož prsty do mojich rán a nebuď neveriaci, ale veriaci“ (Jn 20, 27).

Ježiš vedel, čo to je mať smolu. Zajali ho, postavili pred súd, nespravodlivo odsúdili. Smola sa mu lepila na päty celý týždeň. Nakoniec ho ako zločinca ukrižovali. No postoj, ktorý ukázal, by sa mohol vyjadriť takto: človeku sa môže nedariť, ale Bohu vo veriacom človeku sa nedariť nemôže. Bohu v odovzdanom človeku sa vždy darí. Človek na zemi môže mať smolu, ale Boh v ňom, pretože ho miluje, má vždy šťastie. Boh v milujúcom človeku nemôže mať smolu.

Ježiš ako človek na tejto zemi mal smolu a skončil fiaskom. Ale Bohu v Ježišovi sa dielo podarilo. Ježiš vstal z mŕtvych a ukázal apoštolom: Dotknite sa mojich rán! (porov. Jn 20, 27). Rany boli znakom víťazstva, nie prehry.

Mnohokrát sa nám nedarí v rozličných okolnostiach života: nerozumieme si s ľuďmi, vznikajú konflikty, niekto nám ublíži, prenasleduje nás choroba, zápasíme o dostatok financií, alebo máme iné trápenie. Ak vtedy zatrpkneme a vylúčime Boha zo života, zaplaví nás horkosť a beznádej. Ak však uveríme v Božiu milosrdnú lásku a zostaneme jej verní, staneme sa svedkami Božej sily v ľudskej slabosti tak, ako v prípade Ježiša na kríži.

Ak niekto zomrie, povieme: „dodýchal“. Ale Ježiš prišiel a povedal: Prijmite iný dych, prijmite Ducha Božieho, ktorý vás bude oživovať. Tým ukazuje, že hoci sa človeku v podmienkach tohto sveta niekedy nedarí, má smolu, Bohu, v ktorého verí a ktorému dôveruje, sa darí vždy. On je mocnejší ako všetky okolnosti života.

Veľkonočné posolstvo je o tom, že smrť, choroba a utrpenie sú len dočasné, nie definitívne. Definitívny je Boží život, Božia láska, jeho múdrosť a prozreteľnosť. Ona je tvorivou silou aj v našom živote a nádejou do nasledujúcich dní.

Príbeh Marry Groddeovej z Oregonu v Spojených štátoch ukazuje silu Božieho pôsobenia v človeku. Ako dieťa sa nenaučila ani čítať ani písať, lebo odborníci o nej hovorili,

[358] REIDOVÁ, W.: Co se má stát, to se stane. In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2006, str. 116.

že je retardovaná. Keď dospievala, dostala ďalšiu nálepku - nepolepšiteľná. Na dva roky ju zavreli do polepšovne. Paradoxné je, že práve v tomto uzavretom priestore si Marry vzala do hlavy všetko sa doučiť. A na svojom predsavzatí pracovala šestnásť hodín denne. Tvrdá práca sa jej vyplatila, ukončila stredné vzdelanie.

Marry Groddeovej stála však v ceste ďalšia nepriazeň osudu. Keď odišla z polepšovne, čakala dieťa, a nemala žiadnu záruku manželstva. Po dvoch rokoch jej druhé tehotenstvo vyvolalo záchvat mŕtvice, ktorý jej vymazal z hlavy ťažko získané vedomosti a celkom zabudla aj čítať a písať. S pomocou a podporou otca však bojovala ďalej a opäť sa naučila všetko, čo vedela predtým.

Žila len zo sociálnej podpory v zložitej finančnej situácii. Aby nejako vystačila s príjmami, zobrala si do opatery sedem opustených detí. V tom istom čase začala navštevovať kurzy v osvetovom stredisku. Po ich úspešnom ukončení sa prihlásila na štúdium medicíny na univerzite.

V jari 1984 Marry Groddeová Merisová, teraz už vydatá, vyšla na pódium v plnej kráse, v akademickom talári. Nikto nevedel, aké myšlienky jej víria hlavou, keď sa načahovala po doklade svojej sebadôvery a vytrvalosti a jej diplom oznamoval celému svetu: tu na tomto malom mieste, na planéte Zem stojí žena, ktorá sa odvážila snívať neskutočný sen, žena ktorá dokázala, že vytrvalosť je darom od Boha, ktorý máme využiť. Stojí tu doktorka Marry Groddeová.

Z príbehu vidieť, ako sa jej smola lepila na päty: najprv nedisciplinované dievča, ktoré sa nenaučilo ani čítať a písať. Neskôr puberťáčka v polepšovni a dospelá slečna - slobodná matka. Ľahko by sme ju odsúdili, ale Boh sa na ňu díva inak. On dokáže semienko dobra, spravodlivosti a lásky, čo v nej bolo zasiate, primäť k rozvoju a dokáže robiť zázraky. Kvalifikovala sa nielen v medicíne, ale aj v ľudskosti, keď sa stala profesionálnym rodičom. Bohu sa jeho dielo v nej podarilo.

Majme preto veľkú nádej i do budúceho týždňa. Ďakujme za čas, ktorý nám Pán dáva k dispozícii a za ľudí, čo sú okolo nás, za prácu, ktorú budeme konať, za to všetko, čím je náš život obdarovaný a požehnaný.

9.2 Vidieť v ranách oslávenie

Lk 24,35–48 Napísané je, že Kristus bude trpieť
Tretia veľkonočná nedeľa B: Boh rany premieňa

Slávny francúzsky maliar Pierre Auguste Renoir (1841 –1919), popredný predstaviteľ impresionizmu, autor okolo šesťtisíc obrazov, bol kvôli artritíde takmer ochrnutý, no napriek chorobe stále maľoval. Keď ho raz priateľ sledoval, ako pri každom ťahu štetcom bojuje s ukrutnou bolesťou, opýtal sa: "Prečo stále maľuješ, keď ti to spôsobuje bolesť?" Renoir jednoducho odvetil: „Krása zostáva, na bolesť sa zabúda."[359]

Bolesť ruky môže byť dôvodom na odloženie štetca. Ale maliar, predstavujúci si hotový obraz, nesústreďuje sa na bolesť, ktorá je len sprievodným znakom. Možno práve vďaka bolesti sú jeho obrazy také vzácne, že nemáme toľko peňazí, aby sme niektorý kúpili. Návštevník galérie sa díva na obraz, a nemyslí na bolesť maliarovej ruky.

Aj veľkonočné posolstvo by sa dalo zhrnúť slovami: krása života zostáva, na bolesť sa zabúda. Maliar života - Ježiš z Nazareta - nemaľoval štetcom, ale slovom a skutkami. Napriek bolesti a ukrižovaniu, ktoré mu urobili ľudia, si zachoval milujúci postoj, ktorého výsledkom bolo vzkriesenie. Krása milujúceho života zostáva, na bolesť a zlých ľudí sa zabúda.

Po Ježišovom ukrižovaní sa učeníkom zrútil svet: ich predstavy o úspešnom pôsobení spolu s Ježišom sa ukázali ako ilúzie. Následkom bol strach, ktorý spôsobil, že sa zamkli pred

[359] Prevzaté z The Best of Bits and Pieces. In: CANFIELD Jack - HANSEN Mark Victor, *Slepačia polievka pre dušu* 3, Bratislava : Sofa 1996, str. 269.

verejnosťou. Neskôr sa dozvedali správy, že Ježiš žije, od žien, čo boli pri hrobe, od Márie Magdalény, Petra, Jána a emauzských učeníkov.

Večer prišiel Ježiš medzi nich aj cez zatvorené dvere, a to, čo urobil, možno rozdeliť do dvoch krokov. Prvým je oslovenie. Aby nemali pocit, blúznenia, alebo že je to ich vlastný výmysel a fantázia, povedal im: „Pokoj vám“ (Lk 24, 36). To vylučuje ilúziu apoštolov, ako námietku proti vzkrieseniu.

Druhým krokom potvrdenia Ježišovej identity boli slová: „Pozrite na moje ruky a nohy, že som to ja! Dotknite sa ma a presvedčte sa! Veď duch nemá mäso a kosti - a vidíte, že ja mám“ (Lk 24, 39). Vtedy učeníci poznali, že pred nimi stojí naozaj ich Majster.

Reakciou učeníkov bola v prvom rade radosť. Radosť však ešte neznamená vieru. Je to iba nadšenie na začiatku, štart procesu, ktorý učeníkov čakal. Viera je až tam, kde človek má poznanie a vyznanie. K svedectvu o vzkriesení museli učeníci dozrievať postupne.[360]

Ježiš im k tomu pomohol: „Máte tu niečo na jedenie?“ (Lk 24, 41). Podali mu kúsok pečenej ryby a presvedčili sa, že naozaj má telo, že môže s nimi jesť a môžu sa ho dotknúť. Ježišovo telo bolo reálne, ale oslávené, teda podliehalo iným zákonitostiam ako naše telo.

Aj po dvetisíc rokoch si ľudia kladú otázky ohľadom racionálneho vysvetlenia vzkriesenia, pochybujú, či sa dá vstať z mŕtvych, a vyslovujú rôzne teórie. Pochybnosti sú nevyhnutné ako pády, kým sa dieťa naučí chodiť, alebo pády na bicykli, kým sa naučí jazdiť. Prostredníctvom nich dozrievame vo viere, prichádzame k poznaniu a vyznaniu, kým je pre nás Kristus.

Človek totiž má porozumieť, že Ježiš neukazuje rany na rukách a nohách kvôli poraneniu, ale premeneniu. Keď sa apoštoli dotkli rán, dotkli sa premeneného Ježiša. V tej chvíli pochopili, že rany vyrába svet, ale Boh ich premieňa na oslavu. Dáva im cenu a zmysel. Umožňuje nevidieť v ranách iba pokorenie, poníženie a prehru, ale aj slávu.

Nebolo to ľahké pre učeníkov, ani pre nás dnes, ale je to jediná cesta k pochopeniu paradoxov života. Život uštedruje rany každému: sklamali nás priatelia, vyhodili nás zo skúšky, urobili sme chybné rozhodnutia, prežili frustráciu v práci. Ďalšie rany pochádzajú z chorôb, od detstva do staroby. Možno nás niekto okradol a zostali sme bezmocní a bezradní, vnútorne zranení. Niekto nás možno ohováral, a tým privodil rany života. Keď sa trhajú rodinné vzťahy kvôli hádkam a majetku - to sú rany, ktoré pochádzajú zo sebectva, z hriechu. Poznáme rany rodičov z nevydarených detí, alebo rany z rozbitého manželstva.

Rozjímať nad vzkriesením, znamená pozrieť na svoj život inými očami. Všetko, čo prežívame, slúži na naše dozrievanie. Aj o nás platí to, čo o Ježišovi: „Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?“ (Lk 24, 26). Či nebolo potrebné prežiť rôzne smútky, aby sme dospeli tam, kde sme dnes? Aby sme mali taký obraz o Bohu, aký máme dnes? Veď na začiatku sme mali plno ilúzií. Mysleli sme si, že budeme šťastní, usmievaví, veselí a bezstarostní. Koľko z toho je pravda? Musel sa zmeniť náš obraz o živote, o Bohu, o ľuďoch, o sebe. Pán chce počkať, kým dozrejeme a objavíme, že existuje nejaký zmysel aj v nezmyselnosti, nádej aj v sklamaní a dôvera aj tam, kde je nedôvera. Preto posolstvo Evanjelia znamená: pozrite na ruky, nohy, rany, ale viďte premenenie![361]

Niektorí ľudia dokázali nekoncentrovať sa na poranenia, ale premenenia. Manželom Sally a Donaldovi Goodrichovým, žijúcim v štáte Vermont, v meste Bennington sa zrútil svet 11. septembra 2001. Ich syn Peter, vtedy tridsaťtriročný, zahynul v druhom lietadle, ktoré narazilo do Newyorského svetového obchodného centra. Tragédia premenila život rodičov na tiché zúfalstvo. Pani Sally začala piť, neskôr ochorela na rakovinu a vážne uvažovala o tom, že

---

[360] Porov. GRŰN, A.: *Tajemství velikonoční radosti.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 36.

[361] Porov. GRŰN, A.: *Tajemství velikonoční radosti.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 37.

skoncuje so životom. Všetko bolo preč, ako píše: „ Život, viera a schopnosť žiť - nezostalo mi vôbec nič“.

O tri roky neskôr, v roku 2004, dostali list od priateľa ich nebohého syna. Písal im o Afganistane, kde slúžil ako vojak a o tom, ako deti potrebujú školské pomôcky. Tým to celé začalo. Pani Goodrichová a jej manžel pochopili, že proti terorizmu treba bojovať vzdelávaním. Najprv pozháňali školské potreby do jednej školy v Afganistane, a potom im zišlo na um založiť Nadáciu Petra Goodricha a postaviť v Afganistane školu. Sally pomáhalo to, že v minulosti bola koordinátorkou vzdelávania pre sociálne slabších študentov. V afganskej provincii Logar, asi hodinu cesty od Kábulu, otvorili dvojposchodovú školu pre päťsto dievčat.

Aby sa presvedčila, ako škola napreduje, vybrala sa na návštevu. Situácia tam nebola ľahká, pretože teroristi z Talibanu sa vyhrážali dievčatám aj rodičom, keď ich posielali do školy. Dievčatá návštevou školy veľa riskovali. Sally Goodrichová píše, že keď išla do Logaru, museli ju sprevádzať kvôli bezpečnosti dve hliadkujúce autá.

V jednej triede sa vyučovala angličtina, v druhej domáci jazyk „darí“, v ďalšej hodina písania. S riaditeľkou sa rozprávali sa o študijnom programe, počte žiakov a so staršími dievčatami, ktoré už končili školu, o tom, čo si o škole myslia a či majú obavu o svoju bezpečnosť. Pri odchode sa všetci zhromaždili na školskom dvore, kývali jej a ďakovali. Jedno dievča jej darovalo moslimskú šatku - burku. Vo vetre sa šatka nadvihla a vyzerala ako krídla. Sally píše: „Bolo to presne to, čo som dievčatám chcela dať - krídla ako symbol nádeje.“

Po návrate z Afganistanu podstúpila operáciu a chemoterapiu, lebo rakovina sa opäť prihlásila. Svoje rozprávanie končí slovami: „To, že pomáhame deťom, mne aj môjmu mužovi vracia život a nás to vracia do života. Ďakovať teda musíme my, nie oni.“[362]

Poranenia sa stali premenením. Smrť syna aj rakovina jej ukázali nový pohľad na svet. Pochopila, čo má ešte vykonať, aby jej život mal zmysel.

Ďakujem ti, Pane Ježišu, že v slove i v znaku chleba prichádzaš do našich každodenných rán. Vstupuješ ako vzkriesený, aby si nás svojou prítomnosťou uzdravil a dal našim ranám svetlo. Keď ty žiješ v nás, v našich ranách žiari Božia sláva. Daj, aby sme tomu nikdy neprestali veriť.

9.3 Plus a mínus

Lk 22,14 – 23,56 Pašie
Kvetná nedeľa B: byť ako kanvica na čaj

V škole sme sa naučili, že znamienko plus znamená spočítanie, mínus odčítanie. Išlo nám to celkom ľahko. V dospelosti vieme, že mínusy života sú choroba, starnutie, smrť, nezamestnanosť, rozvody, smútok... Za plusy života by sme označili radosť, úspech, pekné vzťahy... Častou otázkou je, ako pretvoriť mínus na plus života?

Odpoveď nachádzame v pašiovom príbehu Ježiša z Nazareta. Na grafické znázornenie kríža používame symbol plus, čo samo o sebe je protirečením, lebo kríž patrí medzi mínusy života. Ako je možné pomenovať chyby, problémy, nešťastia a nedostatky plusom pre život, keď sú to zjavné mínusy?

Pašie dokazujú, že Ježiš zažil neúspech, bol odsúdený, bičovaný, vysmievaný, prešiel krížovú cestu, až zomrel. Patrilo to medzi mínusy jeho života. Ale všetko, čo vykonal, robil s dôverou: Boh o mne vie, všetko je v jeho réžii. Zloba na svete nemá posledné slovo. Preto zomieral so slovami: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha“ (Lk 23, 46). Hoci prežil najväčšiu opustenosť a opakoval žalm: „Bože môj, prečo si ma opustil“ (Ž 22, 2), nebol to život stroskotanca, ani zúfalca, ani nijaký bankrot. Lebo Boh pretvoril mínus na plus.

Z kríža sa na nás pozerá Božia dobrota. Iba Boh dokáže tam, kde človek vidí mínusy, pripraviť začiatok nového života, namiesto hrôzy vidieť novú kvalitu života. Preto nielen

[362] Porov. SENNOTT, Ch.M.: Dejte dívkam křídla. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2009, str. 112-119.

graficky, ale aj existenčne v kríži vidíme plus, lebo je to milujúci Boh, ktorý sa v slabosti ukázal najsilnejší.

Pašiový príbeh je teda pozvaním: obohať svoj každodenný ľudsky pesimistický pohľad o Boží, a tam, kde vidíš mínusy, pokús sa vidieť Božími očami aj plusy. Lebo do tých udalostí, ktoré prežívaš, Boh už vložil začiatky nového života.

Kresťan by mal byť ako kanvica na čaj. Spievať aj vtedy, keď je po krk v horúcej vode.

9.4 Boh ovláda, čo ja neovládam

Mk 4,35–41Kto je to, že ho vietor i more poslúchajú?
Dvanásta cezročná nedeľa B: búrky života

V roku 1920 v rýchliku z Bukurešti do Budapešti, cestovala pani Anna Petresku. V kupé sedela so ženou vysokého štátneho úradníka na ministerstve. Uprostred noci Anna hľadala čosi v kabelke. Žena úradníka na ministerstve sa prebrala z driemot a celá zmätená povedala: „Prečo sa hrabete v mojej kabelke?“ Anna prisahala, že si iba poplietla kabelky, pretože vyzerali rovnako a nie je zlodejka. O pár hodín žena úradníka zistila, že v kabelke jej chýbajú šperky. Podozrenie bolo oprávnené a polícia Annu Petresku zatkla. Deň a noc plakala, nejedla, chudla. Ešte aj manžel, ktorý sa dozvedel, že jeho žena je zlodejka, odmietol zaplatiť kauciu a nechal ju napospas osudu. Prešlo mnoho mesiacov, kým sa Anna Petresku dostala z väzenia. Celú záležitosť vyriešilo priznanie úradníkovej ženy, že šperky sa našli. Z väzenia vyšla Anna Petresku zlomená, sivovlasá a chudá.[363]

Ako búrka na mori znamená nadvládu prírodných živlov nad človekom, tak ťažká životná situácia je nadvládou krivdy, obvinenia, nespravodlivého podozrievania a neistoty. Búrky v živote prináša aj prepustenie zo zamestnania, rozvod, choroba. Odrazu nadvláda sebectva, zloby a hriechu je taká veľká, že človek nevie, ako ďalej a často sa pýta: Bože, kde si?! Nevidíš krivdu, čo sa deje?

Na túto ľudskú otázku, kladenú deň čo deň, rok čo rok, stáročia ba tisícročia a nikdy nezodpovedanú - reaguje príbeh z Evanjelia, ktorý napísal Marek o búrke na mori. Dáva trošku vytušiť, aká je Božia odpoveď a Božie svetlo na daný problém.

Apoštoli sa ocitajú v neistote. Moc, nadvláda prírodných živlov je veľká. V tej dobe, pred dvetisíc rokmi, podľa pohanského myslenia bolo more a jazero považované za sídlo démonov a búrka znamenala nadvládu zla. Proti nej boli apoštoli slabí. Ale ako veriaci ľudia poznali žalm: „Oslavujte Pána, lebo je dobrý, jeho milosrdenstvo trvá naveky... Búrku premenil na vánok a morské vlny umĺkli“ (Ž 107, 29). Okrem toho si veriaci ľudia pripomínali prechod suchou nohou cez Červené more i prechod cez rieku Jordán a vstup do zasľúbenej zeme. Tam, akoby na morskom dne, videli Božie zázraky. Tam pochopili moc Boha nad mocou prírodných živlov. Existuje niekto silnejší ako živly sveta. Boh ovláda aj to, čo človek neovláda.

Prírodne živly, zemetrasenie, mnohé nešťastia sú pre človeka neovládateľné. Ale Písmo Sväté ukazuje, že Boh ich ovláda. Na loďke sa apoštoli pýtali: „Kto je to, že ho i vietor i more poslúchajú?“ (Mk 4, 41). Začali tušiť, že v osobe Ježiša sa naozaj plní Božie prisľúbenie.

Úryvok o búrke na mori napísal Marek v štvrtej kapitole. Z hľadiska literárnej štruktúry je zaujímavé to, že po búrke nasleduje druhý príbeh o uzdravení posadnutého v Geraze a po tretie - príbeh vzkriesenia Jairovej dcéry. Marek mal úmysel ukázať, že Ježiš má moc: po prvé nad prírodnými silami, po druhé nad démonmi, po tretie nad chorobou a smrťou, čo potvrdzuje, že je Mesiáš.

Známy americký populárny teológ a psychológ, Vincent Normal Peal raz napísal: „Neviem, nad čím mám žasnúť viac. Či nad tým, že Ježiš vystretím ruky stíšil more a urobil zázrak, alebo nad tým zázrakom, čo sa stal v dušiach apoštolov.“ Lebo v tej chvíli čosi

[363] Porov. LEFEVRE, P. - PERRINET, B.: *Veľké pravdy v malých príbehoch* 2. Bratislava : Lúč 2000, str. 57.

pochopili. Ježiš neutíšil len búrku vonkajšiu - prírodný živel, ale aj čosi v hlavách apoštolov. Preto zostáva otázkou, ktorý z tých zázrakov je väčší?

Aj apoštoli si museli položiť otázky: Ježiš s nami manipuluje, alebo je naozaj Boží Syn? Oplatí sa mu veriť a nasledovať ho, alebo je zakladateľom novej sekty? Existuje Boh tak, ako o ňom rozpráva Ježiš, alebo nás zavádza, aby nás odviedol od pôžitkov na tejto zemi? Dnes už vieme, že búrkam v hlave, v myslení človeka Ježiš prináša utíšenie a pokoj odpoveďou na otázku, kým je. Učeníci zo zážitku a skúsenosti pochopili, že Ježiš je naozaj Boží Syn.

V symboloch búrky a vo vete „Mlč a utíš sa!“ (Mk 4, 39) je povedané veľa i pre nás. Človek sa ľahko dostane do búrok života, v ktorých si musí zvoliť: po prvé - všetko sa môže so mnou skončiť tak, ako s Annou Petresku - budem chudnúť, chradnúť, budem nešťastný, lebo som pod nadvládou určitej zloby. Alebo si budem opakovať Ježišove slová: „Mlč, utíš sa!“ Všetok hriech, zloba, neprávosť sveta mlč, utíš sa. Bože, príď do môjho života so svojím pokojom! Bože, obdaruj ma svojím pokojom! Bože, vstúp do loďky môjho života zmietanej nepokojom! Bože, odovzdávam ti svoj problém.

Ak v postoji viery dovolíme Bohu, aby „plával s nami“, nastane zmena v nás samých. Zistíme, že Božia moc je silnejšia ako ľudské okolnosti. Mnoho v živote neovládame, ale Boh to ovláda a našou úlohou je iba pozvať ho. Veď každým hýbu inštinkty, pudy, hnev, zlosť, závisť, atď., ktoré mnohokrát neovládame. Ale môžeme zaujať postoj: Bože, pozývam ťa do svojho života. Utíš moje búrky! Pri ublíženiach, keď sa nám stane krivda a cítime nespravodlivosť, vždy môžeme ako Ježiš na kríži zaujať postoj: Bože, do tvojich rúk vkladám svoju situáciu. A výsledok bude obohacujúci: Boh ovládne vo mne to, čo by som ľudskými silami nezvládol.

Mnoho príbehov zo života slúži ako ilustrácia tejto pravdy. Inak sa žije, ak na lodi života Boh nie je prítomný a ináč pláva loď, keď je s nami Kristus.

Volám sa Mária. Keď som sa ako dieťa dostala do sirotinca, kričala som síce mama, ale službu konajúca sestra mi povedala: tu neexistuje ani otec ani mama. Prežila som tam veľmi ťažké časy. Údery a tresty ma priviedli k rebélii. Rozhodla som sa utiecť a zdúchli sme v dvojici. Polícia nás však chytila a šli sme do výchovného ústavu. Bolo to malé väzenie s dozorcami a mrežami. Pre mňa to bol zostup do pekla.

Keď mi pobyt vypršal, pri východe ma nik nečakal. Šla som do Paríža, posadila som sa na lavičku a zaspala som. Keď som sa prebudila, bola noc. Priblížila sa ku mne banda mužov. V rokoch, keď som bola vystavená násiliu, stala sa zo mňa nebezpečná šelma: všetko dobro, čo mi Boh urobil a čo dnes nachádzam, bolo preč. Vedela som sa presadiť aj voči trom alebo štyrom mužom. Pripojila som sa k nim a používali ma na uzatváranie zmlúv s dôležitými obchodníkmi. Veľa som cestovala, dobre zarábala a bola som opantaná neresťami. Povedala som si: si výnosná, dostávaš dary od svojho priaznivca, no a klesáš stále hlbšie.

Marcel, muž, ktorého som ľúbila, zahynul pri leteckom nešťastí. Potom prišiel druhý zo Sicílie, mafián, veľmi násilný. Pri ňom som poznala strach, hrubosť a násilie. Chodieval domov o piatej ráno, niekedy ma zobudil a zbil. Žila som v totálnom zmätku. V jednu noc som utiekla. Skrývala som sa päť rokov.

Pri jednom vypočúvaní na komisariáte som sa pýtala, či existuje nejaký azyl pre bezdomovcov. Policajt mi povedal: je tu nejaké spoločenstvo, prijíma chudobných, ktorých im posielame, ak chcete, dáme vám adresu.

Zazvonila som pri dverách Komunity blahoslavenstiev. Otvorili mi. Bol tam taký pokoj, že moje vnútorné rozpoloženie sa celkom zmenilo. Vysoký blonďavý muž sa o mňa postaral. Ja, ktorá som nepoznala nič iné ako násilie, som zistila, že sa na mňa niekto pozerá čistým pohľadom bez žiadostivosti a bez odsúdenia. Viete si predstaviť, čo to pre mňa znamenalo? Bola som úplne odzbrojená. Táto bezplatná láska ma hlboko dojala. Povedal mi: Ubytujem ťa v jednej okrajovej izbe. Tu máš kľúč, zamkni sa.

Táto úcta ma zložila na kolená, len čo som za sebou zamkla dvere. Potom som sa dostala na adoráciu, pred Sviatosť Oltárnu. Hľadela som na bielu vystavenú Hostiu predo mnou. Pozerala som na seba a mala som dojem, že som úplne čierna. A potom som povedala jednému členovi komunity: To má ale Ježiš so mnou roboty, aby som bola taká biela ako on, ja, úplne čierna.

Postupne som sa obrátila a dnes prežívam úplne nový pokoj. Poznala som Ježiša. Hoci bolo moje obrátenie ťažké, dnes viem, kde je pravda.

Príbeh potvrdzuje, že život je ako more. Žena síce stroskotala, ale keď do loďky svojho života pozvala Ježiša, všetko sa zmenilo. Vďaka viere dostal život nové rozmery.

Pane Ježišu, prosíme ťa, neopusť nás napriek nášmu mysleniu a pochybovaniu. Aj na nás ukáž, že ovládaš aj to, čo my neovládame.

9.5 Napriek ťažkostiam

Mk 8, 27-35 Ty si Mesiáš... Syn človeka musí mnoho trpieť
Dvadsiata štvrtá cezročná nedeľa B: všetko zlé je na niečo dobré

Pán Roubíček vo výklade obchodu prečítal nápis: „Židom zemiaky nepredávame!“ Pohoršil sa, vošiel dovnútra a chcel protestovať. Na svoje prekvapenie zistil, že majiteľom obchodu je Kohn. „Pán Kohn, oni, taký pravoverný Žid, ako mohli dať do výkladu takú tabuľku?“ Pán Kohn sa naklonil k pánu Roubíčkovi a pošepkal: „Pán Roubíček, videli oni tie zemiaky?“

To, čo sa na prvý pohľad javí ako diskriminujúce, urážajúce (nápis), z iného pohľadu môže byť prejavom súkmeňovskej solidarity (nepredať druhotriedne zemiaky). Čo na prvý pohľad je trestom, z iného pohľadu môže byť aj požehnaním. Možno len na prvý pohľad človek vidí nešťastie, z inej strany to bude dar.

Kto má sadru na nohe je smutný, že musí byť doma a má narušené plány. Ale o nejaký čas zistí, že prečítal knihu, ku ktorej by sa nikdy nebol dostal. Sadra nemusí byť len obmedzením, ale aj prínosom. Kto zmešká vlak, je smutný, že má smolu. Ale nastúpiac do ďalšieho vlaku stretne človeka, s ktorým si dohodne iné veci a zistí, že zmeškanie bolo požehnaním. K úplnosti života patrí schopnosť dívať sa na veci a udalosti aj z druhej strany.

Toto poznanie nadobudli aj apoštoli pred dvetisíc rokmi, keď chodili ako učeníci s rabínom z Nazareta a videli, čo sa okolo neho deje. Na jednej strane videli populárneho muža, ktorý uzdravuje, má úspech, múdro rozpráva, idú za ním zástupy, no na strane druhej museli pochopiť, že je aj trpiaci Boží služobník, ktorého čaká zavrhnutie a ukrižovanie.

Marek v ôsmej kapitole Evanjelia dáva do súvisu tri skutočnosti. Najprv Peter nadšene vyznáva: „Ty si Mesiáš!“ (Mk 8, 29), čo je Božím prísľubom pre nás. V druhej časti je ohlásenie utrpenia: „Syn človeka musí mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on po troch dňoch vstane z mŕtvych. Hovoril im to otvorene“ (Mk 8, 31-32). Tretia časť je pozvaním k nasledovaniu: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma (Mk 8, 34).

Ježiš vychovával učeníkov aj k inému pohľadu na svoju osobu. „Peter, uvidíš ma ako Mesiáša aj potom, keď budem opľutý, tŕním korunovaný, zbitý? Uveríš mi aj potom, keď nebudem populárny, ale odsúdený a zhanobený? Uveríš v Božie prísľuby aj potom, keď budem visieť na kríži ako vyvrheľ, bezdomovec, žobrák, bezvýznamný človek? Aj potom vyznáš: toto je Boží dar pre svet?“ Na to treba naozaj iný zorný uhol pohľadu.

Peter k tomu pohľadu postupne dorástol. Rozum, vôľu a city rozvinul o poznanie vierou, a potom v Duchu Božom pochopil, že Ježiš z Nazareta je 1. Boží posol; 2. trpiaci Boží služobník; 3. aj Boží oslávenec a nositeľ oslobodenia pre svet.

Evanjelista Marek označuje Ježiša termínom: Syn človeka. Poslucháčom znel tento titul v súvislosti s prorokom Danielom, ktorý ho použil päť storočí pred Kristom. Daniel píše o

pozemských kráľovstvách, pohanských vládcoch a ríšach, ktorých moc zanikne. Namiesto nich sľubuje kráľovstvo Boha, ktorého opísal ako starca dní. „Pred ním stál niekto ako Syn človeka, ktorému bola odovzdaná vláda a moc“ (porov. Dan 7, 13).

Každé kráľovstvo na znak svojej moci používa erb, v ktorom je napr. lev, alebo orol. Daniel predpovedajúc, že toto všetko zanikne, vykresľuje Boží erb ako Syna človeka. Ľudská tvár znamená: Boh je zamilovaný do teba, človek.

Keď Ježišovi poslucháči počuli: „Syn človeka bude musieť mnoho trpieť“ - na jednej strane rozumeli Božiemu erbu (prísľub oslobodenia), ale na druhej strane nechápali, čo znamená, že bude ponížený, odsúdený, zabitý. Chýbal im druhý pohľad na udalosti.

AktuálnosťEevanjelia je nespochybniteľná. Každý človek prežíva konflikty v rodine, v práci alebo v škole. Evanjelium pozýva ísť do ticha, k modlitbe, rozjímaniu: čo by na tvoj problém povedal Pán? Uvidíš, že dostaneš svetlo poznania. Pán ťa má rád a zrazu spoznáš, že aj sporné veci sú darom pre život.

Až v tejto zrelosti ducha je skutočné nasledovanie: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba“ (Mk 8, 34), zaprie svoj egocentrizmus, pretože sústredenie na seba a nasledovanie iba svojich túžob a snov neprivedie k šťastiu. Súhlasom s Božou vôľou možno nadobudnúť dva pohľady: jeden vlastnými očami - čo ja chcem, o čom snívam, čo si želám a druhý očami Ježišovými - čo chce Boh a aká je jeho vôľa. Až toto zmýšľanie je komplexné.

Phill Bosmann napísal na túto tému výstižné verše: „Noc nie je nikdy taká tmavá, aby si nedokázal nájsť čo i len najmenšiu hviezdu. Púšť nemôže byť taká pustá, aby si nenašiel najmenšiu oázu. Niektoré kvety rastú v zime. Vždy na nás niekde čaká radosť.“[364]

Poručík Blandford sa mal prvýkrát stretnúť na stanici so svojou vyvolenou. Srdce mu bilo tak prudko, že mu takmer vyskočilo z hrude. O šesť minút uvidí ženu, na ktorú celý uplynulý čas myslel, s ktorou si písal, ale nikdy ju nevidel. Ako sa zoznámili bez stretnutia?

Vo výcvikovom tábore vo voľnom čase čítal knihu „O ľudskom zotročení“, v ktorej boli poznámky písané ženským rukopisom. Čudoval sa, že môže existovať žena, ktorá tak presne a chápavo vidí do srdca muža. Na knihe našiel aj Ex libris - bola tam podpísaná Hollis Maynelová. V telefónnom zozname vyhľadal jej adresu, napísal list, a po jej odpovedi korešpondencia pokračovala. Nemohli sa však stretnúť, pretože bol odvelený na druhú stranu krajiny.

V listoch jej písal, že hoci je pilot, niekedy má strach. Ona mu odpovedala: „Je pochopiteľné, že sa bojíte. Všetci odvážni muži sa boja. Nabudúce, keď o sebe zapochybujete, nech vám znie môj hlas, ktorý vám bude hovoriť to, čo je v žalme: „I keby som mal ísť tmavou dolinou, nebudem sa báť zlého, lebo ty si so mnou.“ (Ž 23, 4). Keď si spomenul na tie slová, dodávali mu silu.

Požiadal ju aj o fotografiu, ale ona mu napísala: „Ak vaše city ku mne sú ozajstné, nezáleží na tom, ako vyzerám. Povedzme, že som krásna. Vždy by ma prenasledovala myšlienka, že len preto ste využili túto príležitosť. Taká láska by ma veľmi znechutila. Povedzme, že som obyčajná. Musíte pripustiť, že je to viac pravdepodobné. Potom by som si myslela, že mi píšete len preto, že ste osamelý a nemáte nikoho okrem seba. Nepýtajte si odo mňa fotografiu. Príďte do New Yorku, uvidíte ma a urobíte si vlastný názor.“

Prišla chvíľa, keď stál na železničnej stanici a mali sa stretnúť. Boli dohodnutí, že ona bude mať pripnutú ružu. Blížila sa k nemu mladá žena. Mala vysokú štíhlu postavu, blond vlasy, oči modré ako kvetiny. V bledozelenom kostýme bola stelesnením jari. Kráčajúc za touto dievčinou si ani nevšimol, že nemá ružu. Prihovorila sa mu: Máme rovnakú cestu vojačik? Keď zbadal, že nemá ružu, zháčil sa a pozeral ďalej. Zbadal ženu s ružou. Asi štyridsiatnička, šedivejúce vlasy, tučnejšia postava, členky natlačené do topánok na nízkom podpätku. Mladé

[364] BOSMANS, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000, str. 92.

dievča v zelenom kostýme sa rýchlo vzďaľovalo. Stál ako rozdvojený, s túžbou ísť za dievčinou v bledozelenom kostýme. Držal knihu, ktorá to všetko spôsobila a rozmýšľal, čo urobiť.

Nakoniec si povedal: keď už z toho nebude láska, tak zostaneme aspoň priatelia. Rozhodol sa, že pôjde k tej, ktorá mala pripnutú ružu. Predstavil sa: „Som rád že ste prišli na stretnutie so mnou. Môžem vás pozvať na večeru?“ Štyridsiatnička sa zasmiala a hovorí: „Neviem, čo to znamená, synku, ale tá mladá v zelenom kostýme ma poprosila, aby som si na kabát pripla túto ružu. Okrem toho mi povedala, že ak ma pozvete na večeru, tak vám mám odkázať, že na vás čaká tam, v tej reštaurácii oproti. Povedala, že je to iba skúška.“[365]

Každý človek prežíva chvíle rozhodovania a nesmie naletieť na prvý pohľad. Vďaka druhému pohľadu - vernosť ruži - sa všetko skončilo romanticky. Taký je aj Boží pohľad na nás. Na prvý pohľad by musel vidieť naše chyby a hriechy, ale on je Otec, ktorý nás miluje, preto vidí v našom srdci úprimnosť v zápase života. Ďakujme mu za tento láskavý pohľad.

9.6 Filmové plátno života

Lk 2, 22-40 : Moje oči uvideli spásu
Obetovanie Pána: vidieť pod povrch

V roku 2007 televízia Markíza vysielala program s názvom: Slovensko bez bariér. Filmovalo sa pár mesiacov predtým v Košickej katedrále s moderátormi, hercami a spevákmi. Hlavný gotický oltár svätej Alžbety bol od stropu po zem zakrytý bielou plachtou. Prvá myšlienka by azda bola: akí sú režisér, scenárista i choreograf nerozumní, keď najkrajšiu vec v katedrále zakryli.

Nahrávanie začalo. Plachta pred oltárom slúžila na premietanie situácií ľudí s handicapom. Na plátne sa objavil obraz dieťaťa, ležiaceho na posteli a vystierajúceho ruku so žiadosťou o pomoc, alebo človek na vozíku, ktorý si uvedomuje bariéru medzi sebou a zdravými ľuďmi a želal by si svet bez bariér.

Kým sa na plátne premietal svet ľudí s postihnutím, zvonku cez kostol prichádzalo malé dieťa ako anjelik so sviečkou v ruke a symbolicky ukazovalo, že do tejto ťažkej životnej situácie vstupuje niekto, prinášajúci svetlo. Keď prišlo dopredu, strhlo plachtu a ukázal sa oltár - znak Božej prítomnosti.

Vtedy si divák v duchu musel povedať: akí múdri sú režisér, scenárista i choreograf, keď sa vyjadrujú v symboloch. Podarilo sa im bez slov povedať: vidíme len povrch vecí, plachtu, a na nej sa javí všetko ako bolesť, postihnutie, nedostatky, choroby, nezamestnanosť, nedostatok peňazí, nespravodlivosť. Ale keď vieme ísť pod povrch, strhnúť plachtu - závoj všednosti, vidíme podstatu a dozvieme sa, že za tým všetkým je niekto, kto sa volá Boh. On tomu rozumie a vie premeniť bolesť i nespravodlivosť na požehnanie.

Vieme si predstaviť v Jeruzaleme pred dvetisíc rokmi mladú matku, Máriu s dieťaťom na rukách, Jozefa, Simeona a Annu Fanuelovu (porov. Lk 2, 22-40). Na povrchu - ako na plátne života - sú viditeľné obrady. Oveľa viac je pod povrchom týchto udalostí.

Podľa Mojžišovho zákona matka po štyridsiatich dňoch - keď išlo o chlapca, po sedemdesiatich dňoch - keď išlo o dievča, prichádzala do chrámu a zúčastňovala sa obradu očisťovania i obety za prvorodeného v duchu predpisu: „Každý prvorodený mužského rodu, čo otvára lono matky, bude zasvätený Pánovi“ (Lv 5, 7; 12, 8) . Keď strhneme „plachtu“, tak si uvedomíme, že veriaci ľudia si týmto spôsobom spomínali na oslobodenie z egyptského otroctva. Z generácie na generáciu si rozprávali, že napriek deviatim ranám - nešťastiam, ktoré postihli Egypťanov, faraón Izraelitov neprepustil. Až keď prišla desiata rana „smrť

[365] KISHOR, S.I.: Skúška. In: MILLER, D.L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža*. Bratislava : Motýľ 1998, str. 179-181.

prvorodených“ a faraón videl svojho syna i všetkých ostatných prvorodených mŕtvych - vtedy prepustil veriacich Židov (porov. Ex 12, 29-36).

Čiže na plátne života videli smrť, ale v skutočnosti to bol život - oslobodenie. Preto z vďačnosti všetko prvorodené, aj dobytok, malo byť obetované, zabité. Pozerajúc na smrť, mali sa naučiť vidieť život a záchranu. Takto sa pestoval vzťah k Bohu. Aby sa nekonali ľudské obety, obeta detí, bola predpísaná náhrada - bohatší baránka, chudobní pár hrdličiek, alebo dva holúbky (porov. Lv 12, 8).

Okrem toho na povrchu udalostí vidíme, že staručký Simeon zobral dieťa, Ježiša, do náručia a povedal o ňom, že bude „svetlom na osvietenie pohanov a slávou Izraela, svojho ľudu“ (Lk 2, 32). Preto v tento sviatok na úvod obradov držíme v rukách sviečku. Pod povrchom udalostí však vidíme podstatu sviečky a svetla: sme pozvaní pozrieť sa pravde do očí. Radi sa pozeráme tam, kde je radosť, úspech, bohatstvo. Pozrieť sa aj na také stránky života ako je bolesť, utrpenie, smrť - to už nás nebaví. Sviečka v rukách znamená: Ježišu, hlásim sa k tebe, vyznávam ťa ako svetlo života a chcem sa čo najobjektívnejšie pozrieť na všetky udalosti života, aj na to, na čo sa iní nechcú pozerať. Takto človek spozná dôležitú pravdu o sebe a môže z toho vyvodiť dôsledky - prax ľútosti, modlitby, účasti na svätej omši, dobrých skutkov i sebazaprení.

Na plátne života vidíme šťastnú mladú mamičku, ďakujúcu za dieťatko. Po strhnutí plachty, vidíme pravdu Simeonových slov: „Tvoju vlastnú dušu prenikne meč“ (Lk 2, 35), čo sa uskutočnilo na Kalvárii. Na povrchu vidíme usmievajúceho sa chlapčeka, pod povrchom vidíme naplnenie prorockých slov: „On pre mnohých v Izraeli bude pádom, alebo vzpriamením, bude znamením, ktorému budú protirečiť“ (Lk 2, 34). Z protirečení vznikla nenávisť, ktorá ho pripravila o pozemský život.

Aktuálnosť posolstva sviatku Obetovania Pána je evidentná. Aj my dnes potrebujeme svetlo pre život, pre pochopenie významu udalostí v nás i okolo nás. Iba cez optiku Božieho nazerania sa dá pod povrchom bolesti, smútku, starnutia a smrti vidieť tajomstvo života a Božie riadenie.

Okrem toho aj my potrebujeme prejaviť Bohu, že je pre nás dôležitý: dnešný sviatok nás pozýva obetovať Bohu svoju prvú lásku, prvé dieťa, prvý plat, prvý úspech rovnako, ako aj všetky iné udalosti života. Iba v zasvätenosti Pánovi sa dá spoznať skutočná hodnota života.

Svedčí o tom aj príbeh Farah, ktorá vyrástla v Afganistane. Keď mala sedem rokov, v roku 1994 vybehla raz z domu a na poli pred ňou čosi vybuchlo. Pamätá si iba spŕšku hliny a potom nič. Keď sa zobudila v nemocnici, strašne ju bolela noha - roztrhaná mínou. Afganskí lekári jej povedali, že nemajú lieky ani prístroje, aby jej pomohli. Až keď do Kábulu prišla nemecká náboženská organizácia, dostala sa sedemročná Farah do Nemecka, snívajúc, že raz bude nosiť podpätky. Keď však po operácii odkryla perinu, zistila, že tam nemá nič. Zrútil sa jej nielen sen o podpätkoch, ale celý svet. Každú noc plakala.

Pomáhala jej pani Kristína, nosila jej hračky, kvetiny, karty, sladkosti, niečo na kreslenie. Keď jej prvýkrát doniesli protézu, odstrčila ju, no sestrička jej prikázala: „Počúvaj, dievčisko, musíš si skúsiť tú protézu!“ Poslúchla a po dvoch rokoch v Nemecku sa mohla vrátiť k rodičom. Keď porovnávala Afganistan a Európu, jej rodná krajina jej pripadala veľmi primitívna.

Najhoršie bolo, keď po návrate domov bola svedkom streľby a videla otca aj sestry prikryté dekami. Nevedela ani plakať. Mama si trhala vlasy na hlave. Kvôli divokému Talibanu nikto sa neodvážil pripraviť pre otca a sestry pohreb. Iba pár mužov v tichosti odnieslo telá na cintorín.

Ďalšou trpkou skúsenosťou bol osud jej dvoch bratov: šestnásťročnému Mahmudovi a deväťročnému Gayovi hrozilo, že budú musieť spolupracovať s Talibanom, ktorý potreboval ďalších chlapov. Mama dala bratom trochu peňazí, aby utiekli do Pakistanu. Odchádzali, držiac sa za ruky a Farah ich už nikdy nevidela.

V tejto neutešenej situácii, s protézou, rozstrieľaným rodným domom neostávalo jej nič iné, než prijať pozvanie sesternice z Pakistanu a presťahovať sa. Tri dni čakali na hraniciach, až kým im jeden muž pomohol a ukázal chodník pre kozy. V noci s matkou, ktorá mala astmu, pomaly prešli do Pakistanu.

Mladá Farah píše: „Raz som dostala veľkú zlosť na Boha. Keď všetci išli v noci spať, vyšla som na dvor, pozerala som na hviezdnu oblohu a spomínala som si na úžas, ktorý som zažila ako druháčka. Zrazu ma zaplavil ten istý pocit ako v detstve. Moje srdce priamo hovorilo k Bohu. „Bože, prosím ťa, zober ma z tejto situácie. Dávam ti celé moje bytie. Už ti nebudem odporovať. Bože, prosím ťa, pomôž mi. Ja už nemám viac síl znášať tieto ťažkosti!“

O pár dní súkromná americká kresťanská organizácia umožnila niektorým ľuďom presťahovanie do USA. Kvôli protéze ju uprednostnili. Potom prišiel 11. september 2001 - dvojičky v Amerike boli zbombardované. Lety z Pakistanu aj z Afganistanu boli zrušené. Usama bin Ládin premenil slovo Afganistanec na špinu. „Pred tým“, píše Farah, „naše životy kvitli šťastím, veľkými nádejami. Teraz sme boli ako chodiace mŕtvoly, všetko stratilo zmysel. No napriek tomu som v hĺbke duše nestratila istotu: Boh môže všetko. Ja viem, že to urobí.“

Prešlo ďalších šesť mesiacov, kým sa dostali do Ameriky. Dnes žije Farah s mamou na predmestí Chicaga v pohodlnom byte. Naučila sa aj s protézou riadiť auto a začala chodiť do školy. Dvíha hlavu a ožila - ako kvetina, ktorá má konečne vodu. Plánuje navrhovať protézy. Píše: „Protéza mi darovala nový život. A ja by som chcela urobiť niečo pre druhých tak, ako to iní urobili pre mňa.“[366]

Tento príbeh dokazuje, že hoci sa na plátne života premietajú bolestné scény, je potrebné mať dôveru v Boha. Zloba ľudí nesmie zatieniť toto nazeranie. Napriek protéze, zbombardovanému domu, otcovi, ktorý zahynul, napriek emigrácii si zachovala dôveru: Bože, ty o mne vieš a miluješ ma. Niet väčšej a krajšej sily v živote, ako táto viera v Prozreteľnosť.

Nech nám pravda o tom, že Boh je svetlom a nositeľom budúcnosti, dodáva nádej.

9.7 Odovzdať svoju bolesť

Lk 2, 33-35 Tvoju vlastnú dušu prenikne meč
Sedembolestnej Panny Márie: dôvera v Prozreteľnosť

Medzi klasické latinské verše patrí: „Quot campi flores, tot sunt in amore dolores.“[367] Koľko je na lúke kvetov, toľko je v láske strastí.

Skúsenosť potvrdzuje, že v každej láske je prítomná aj bolesť. Na začiatku je všetko krásne, ale neskôr sa bolesti nikto nevyhne. Mladá dievčina, Mária, tiež prežila na začiatku veľkú lásku, keď po pôrode držala dieťa v náručí a jej život sa naplnil materstvom. No o tridsaťtri rokov tá istá láska prenikla bolestne k jej srdcu, lebo v rukách držala syna mŕtveho.

Sv. Alfonz Mária d´Liguori (1696-1787) napísal: „Mária visela na tom istom kríži, hoci Ježiš visel iným spôsobom.“ Keď niekoho máme radi a on trpí, jeho utrpenie bytostne preniká aj nás. Postoj Bolestnej Matky bol obdivuhodný, pretože nebol lamentujúci, ale motivujúci iných. Napriek tomu, že zlí ľudia ublížili jej synovi, nepreklínala ich, zachovala si dôveru v Božiu Prozreteľnosť a svoju bolesť odovzdala Bohu.

Číslo sedem v pomenovaní Sedembolestná chce symbolicky naznačiť, že Mária mala účasť na plnosti utrpenia, a má tiež svoje zakorenenie v Biblii. 1. Simeon prorocky povedal - tvoju dušu prenikne meč bolesti (Lk 2, 35). 2. Poznáme Máriin útek do Egypta - bolesť mamy pri emigrácii. 3. Mária hľadala dvanásťročného syna v chráme, keď sa stratil v puberte. 4. Jej bolesťou bolo vidieť ho na krížovej ceste. 5. Keď ho videla ukrižovaného, 6. prebodnutého a potom mŕtveho držala v náručí. 7. Posledná Máriina bolesť je pochovávanie Ježiša Krista.

---

[366] Porov. AHMEDIOVÁ, F.: Na druhé straně nebe. In: *Výber. Reader´s Digest,* marec 2008, str. 120.
[367] Autor neznámy. In: KUŤÁKOVÁ, E., MAREK, V., ZACHOVÁ, J.: Moudrost věků. Praha : Nakladatelství Svoboda 1988, s. 450.

V prvých storočiach sa neslávil tento sviatok. Okolo roku 1200 pri talianskej Florencii siedmi šľachtici založili rehoľu Servítov, ktorých cieľom bolo šírenie úcty k Panne Márii - bolestnej. Robili to najmä v piatok a sobotu. Okolo roku 1415 na území Nemecka, v Kolíne, biskupi zídení na synode povýšili ľudovú úctu na úradný sviatok na svojom území. V neskorších storočiach pápeži ustanovili tento sviatok pre celú Cirkev. V r. 1814 pápež Pius VII. po návrate z Napoleonovho zajatia povýšil tento sviatok na vyššiu liturgickú slávnosť.

Je vhodné spomenúť niektoré udalosti zo 16. storočia. Hovorí sa, že šaštínsky zemepán, Imrich Czobor šiel raz na koči so svojou manželkou Angelikou Bakičovou. Ich manželstvo nebolo harmonické. Hádali sa a v hneve ju zhodil z koča. Zarmútená Angelika sa utiekala k Panne Márii a prosila o obrátenie svojho muža. Keď nastalo manželovo obrátenie - za vyslyšanie modlitieb dala Angelika na počesť Márie zhotoviť obraz a kaplnku. V neskorších storočiach, museli obraz pred Turkami schovať, až neskôr ho vrátili na miesto. Biskup Esterházy dal toto pútnické miesto preveriť a podporil stavbu chrámu. V roku 1927 Pius IX. dovolil, aby sa na Slovensku do litánií vkladala invokácia: Oroduj za nás, matka Sedembolestná. V roku 1964 pápež Pavol VI. vyhlásil kostol v Šaštíne za baziliku minor. O dva roky vyhlásil Máriu za hlavnú patrónku Slovenska.[368]

Postoj Márie Bolestnej - dôverovať v Božiu Prozreteľnosť a svoju bolesť odovzdať Bohu - je aktuálny aj dnes. Každý deň počúvame mnoho príbehov, udalostí a správ, kedy ľudia svojím sebectvom vyrobia zlo, hriech, podvádzajú, kradnú, klamú, čím zjavne ubližujú iným. Trpiaci váhajú medzi pomstou a pasívnym znášaním všetkých neprávostí. Riešenie ponúka Mária Bolestná, keď nás učí odovzdať svoju bolesť Bohu.

Pani Paliotti sa ocitla v ťažkej situácii rozbitého manželstva. Píše: „Je možné, že vážený zamestnanec prosperujúcej firmy, ktorý má milujúcu manželku a tri deti, ktoré ho zbožňujú, opustí po tridsiatich rokoch svoju rodinu? Pričom všetci považovali túto rodinu za vzor dokonalosti. A opustí rodinu kvôli inej žene? Stalo sa to. Môj manžel udržiaval vzťah s jednou vydatou ženou a rozhodol sa kvôli nej odsťahovať od nás... A mňa začala sužovať jediná otázka: Prečo? Je možné, žeby som tridsať rokov žila s človekom a nepoznala ho? Teraz, sa mi zdá, ako keby som ho naozaj nebola poznala.“

Pani Paliotti sa v tejto ťažkej situácii cítila ako Mária pod krížom - držala v náručí mŕtve manželstvo. Láska bola ukrižovaná, umrela. No musela sa rozhodnúť, čo ďalej. Jedna možnosť bola zatrpknúť: ty si neverný - ja budem neverná, ty si opustil nás - opustíme aj my teba, tak, ako robíš ty, tak budeme robiť aj my! Druhá možnosť bola opýtať sa: Bože, čo v tejto situácii? V tichu modlitby zistila, že Pán od nej žiada i v takej situácii, na kríži života, na stroskotanom manželstve, postoj milosrdenstva, zhovievavosti a láskavosti. Preto dovolila deťom, aby informovali svojho otca o štúdiu, o živote a sama podporovala tieto kontakty. Občas manželovi zatelefonovala.

„Samozrejme“, píše ďalej, „nechýbali napätia. Napríklad vtedy, keď chcel, aby deti prijali jeho novú partnerku, chváliac jej prednosti. Oni však nechceli mať s ňou nič spoločné o to väčšmi, že celou situáciou sa cítili byť zaskočené a urazené. A najhoršie bolo, že v jej prítomnosti manžel nedokázal ani deti brániť.

Prešli roky. Po páde z bicykla došlo u manžela k zhoršeniu zdravotného stavu. Zistili mu rakovinu lymfatického tkaniva. Lekári hovorili o päťdesiatpercentnej nádeji na prežitie. Ako sa v tejto situácii zachovala rodina, ktorú on opustil?

Pani Paliotii píše: „Iba Pán vie, ako som chcela s manželom hovoriť a otvoriť mu srdce. Ale zistila som, že bude lepšie, keď budem za ním posielať deti. Jedno po druhom s ním rozprávali. Dovtedy som si ani tak silne neuvedomovala, čo znamenajú deti pre manželov. Sú skutočne spojivom, ktoré z manželov robí jedno. Je to zvláštne, ale cez deti, akoby som bola s manželom a on so mnou. Napísala som mu lístok, ktorý bol skôr modlitbou. V ňom som ho

---

[368] RADLINSKÝ, A.: *Nábožné výlevy*. Trnava : SSV 1945, str. 933. Porov. tiež ONDRUŠ, R.: *Blízki Bohu i ľuďom.* Cambridge (Canada) : Priatelia dobrej knihy 1984, str. 88.

opäť zverila Ježišovi a Márii. Dušu mi postupne zaplavoval pokoj. Medziiným som ho prosila o odpustenie za všetky sklamania, ktoré som mu spôsobila. Ďakovala som mu za spoločne prežité roky a za to, že bol pre mňa darom.

V rozhovoroch s deťmi sa manžel otvoril a vyznal, že jeho drámou bola neschopnosť vyjadriť deťom svoju lásku. Jeho uzavretá povaha sa neraz prejavila tvrdosťou a agresivitou. Priznal však, že s nami prežil šťastný život. Keď skončil rozhovor s deťmi, povedal: „Teraz ma nechajte osamote. Tento boj musím dobojovať sám.“ Netušili sme, že mu zostáva už len zopár hodín života. Dcéra mu prečítala môj odkaz. Vzal si ho, aby si ho mohol prečítať sám. Vydýchol o druhej nadránom s mojím lístočkom v ruke.“

Ako Mária pod krížom, dokázala aj pani Pallioti zostať vernou a prejaviť veľkú milosť srdca. Úprimne sa dnes modlime: Oroduj za nás, Matka Sedembolestná!

10 SMRŤ NÁS VYZLEČIE

10.1 Smrť nepochovala jeho, ale on pochoval ju

Mt 28, 1-10 Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley
Biela Sobota - Veľkonočná vigília: odohnať od seba pominuteľnosť

V thajskom budhistickom chráme ponúkajú nový život. Za štyri eurá mnísi usporadúvajú masové pohrebné rituály pre všetkých, ktorí sa chcú šťastnejšie narodiť. V chráme, ležiacom asi stodvadsať kilometrov od Bangkoku, uložia návštevníka do zvláštnej rakvy, v ktorej potom minútu predstiera, že je mŕtvy. Mnísi modlitbami pri „mŕtvych" odháňajú nešťastie. Po chvíľkovej „smrti", pri ktorej sa zbavujú zlých zážitkov, prichádza akoby znovuzrodenie. Cez všedný deň takto mnísi „pochovajú" asi stodvadsať Thajčanov. Cez víkendy a hlavne v dni pred národnou lotériou, čo je trikrát do mesiaca, sa do chrámu hrnú stovky ľudí. V špeciálnej sále na pohrebné rituály sa nachádza deväť rakiev.[369]

Pre nás je to senzácia a kuriozita inej kultúry. No ľudia na celom svete podvedome cítia potrebu odohnať od seba nešťastie, zahnať smolu, aby sa nelepila na päty, zahrabať, pochovať zlo, smútok, hnev, nešťastie, aby zostalo len šťastie.

Ak je človek pár minút vystretý v rakve, uvedomí si svoju pominuteľnosť: neoplatí sa falošne zbohatnúť, lebo o to prídem. Neoplatí sa byť nepoctivý - raz sa to zverejní. Neoplatí sa ublížiť druhému, lebo pominuteľnosť je garanciou spravodlivosti. Pobyt v rakve, aj keď len niekoľkominútový, človeka očisťuje.

Celý obrad má symbolický význam. Ak sa mních nad človekom modlí, nielenže zaháňa nešťastie, ale privoláva do jeho života šťastie, zdravie, zmysluplnosť.

Porovnávajúc ázijskú kultúru s kresťanstvom zisťujeme, že pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta neurobil len pokus: na pár minút sa vystrieť do rakvy. V evanjeliách je hodnoverne zaznamenané, že skutočne ležal v hrobe (porov. Mt 27, 60). Lenže nie smrť pochovala Ježiša, ale on pochoval smrť. Svedčia o tom ženy, ktoré išli na úsvite k hrobu balzamovať telo a rozmýšľali: Kto nám odvalí kameň? (porov. Mk 16, 3). A potom so strachom i veľkou radosťou bežali učeníkom oznámiť, že Pán vstal z mŕtvych (porov. Mt 28, 8).

Ježiš mocou Boha odohnal od seba všetku pominuteľnosť, chorobu, starnutie, nešťastie i smrť. Všetko to, čo by sme najradšej odohnali aj my. Tým ukázal budúcnosť človeka a možnosť vstúpenia do Božej blaženosti. Veriť vo vzkriesenie, znamená oslobodiť sa od všetkého, čo nám bráni naplno žiť a rozvíjať sa.

V pôstnej dobe viac rozmýšľame nad ranami Ježiša i nad svojimi ľudskými zraneniami. Ale v čase veľkonočnom nás Cirkev vyzýva nechať zranenia za sebou a hlásiť sa k životu, ktorý chce vykvitnúť v našich ranách. Ide o zvláštnu terapiu - pomocou viery vo vzkriesenie objaviť v sebe život niekoho iného - Božieho Ducha. On chce rozkvitnúť našimi možnosťami a schopnosťami. Veriť vo vzkriesenie, znamená dať Bohu príležitosť, aby jestvoval v našej existencii. Táto terapia je iná ako psychologická (zaoberať sa sám sebou, svojimi zraneniami, depresiou).

Raoul Follereau (1903-1977) napísal: „Ja Boha nepoznám, ale on pozná mňa. A v tom je moja nádej." To znamená povedať: Bože, nemám veľa istoty o tebe, ale ty máš istotu, že ja som tvojím synom! Bože, niekedy o tebe pochybujem, ale ty o tom, že ma miluješ, nepochybuješ. Toto je moja nádej.

Môžeme mať kladný postoj k životu i budúcnosti a nemusíme ako ľudia v Thajsku čarami odháňať od seba nešťastie. Ďakujme Pánovi, že je s nami, sprevádza nás i v našich všedných dňoch a cez vzkriesenie nás pozýva vždy znovu a znovu k nádeji.

---

[369] Unavuje vás život ? In: *Nový čas* 26. 09. 2008. str. 44.

10.2 Čaká nás lepší chod

Jn 20,1–9 Ježiš má podľa Písma vstať z mŕtvych
Veľkonočná nedeľa: vidlička

Vtipne zaznieva nasledujúci dialóg: „Dežo, umar mi dzedo. Nemaš čarny ancug?“ Dežo mu čierny oblek požičal. Keď sa o nejaký čas stretli, pýtal si ho naspäť. „Kedy mi vraciš ten ancug?“ „Vracic? Šak sme dzeda pochovali. Pasoval mu jak uľaty!“[370]

Život vyzlečie každého človeka. Nielen zo šiat, ale aj z práce, zdravia, rodiny, úspechov, atď. Požehnaním je, ak v čase vyzlečenia zo všetkého, je možné byť oblečený do viery a lásky k Bohu.

V liste do farnosti v Solúne Pavol pred dvetisíc rokmi napísal: „Oblečte si pancier viery a lásky a prilbu nádeje“ (1Sol 5, 8). A inej farnosti, Kolosanom, napísal: „Oblečte si nového človeka“ (Kol 3, 10). A do farnosti v Galácii: „Keď ste uverili v Krista, Krista ste si obliekli“ (Gal 3, 27). Tieto texty sú platné aj dnes, lebo hoci na nedeľné bohoslužby prichádzame oblečení slávnostne a sviatočne, choroba, starnutie a smrť nás vyzlečie aj z týchto šiat. Pri počúvaní Božieho slova nás však Kristus oblieka do svojich myšlienok spojených s nádejou.

V Jánovom Evanjeliu je príbeh o Márii Magdaléne, ktorá učeníkom priniesla správu, že kameň je od hrobu odvalený (porov. Jn 20, 1), čiže Ježiša asi ukradli. Peter a Ján našli v hrobe len plachty a šatku na inom mieste. Vtedy Ján o sebe napísal, že: „videl a uveril“ (Jn 20, 8). Dovtedy nerozumeli, čo znamená vstať z mŕtvych.

Tieto myšlienky z Evanjelia súvisia nielen s pravdou o zmŕtvychvstaní, ale aj s pravdou o našom vyzliekaní. Evanjelium spomína prázdny hrob. Ako prázdnu škatuľu bez obsahu. Hrob - symbol smrti, zostal prázdny. Ježiš svojím zmŕtvychvstaním vyprázdnil silu smrti, ktorá dovtedy vládla, a tým aj silu bolesti, silu hriechu, zloby, silu všetkých nedostatkov. Vyprázdnil nás od beznádeje smrti a naplnil nás osláveným životom. Ukázal nový, Boží postoj k človeku: Neboj sa, všetko zlo, ktoré sa ti javí silné, už svoju silu stratilo. Je vyprázdnené. Silu má a naveky pretrváva iba láska, a to je Boží svet.

Druhé, čo stojí za povšimnutie v Evanjeliu je, že učeníci išli k hrobu ako o preteky. Ateisti tvrdia: učeníci mali radi Ježiša, tak si vymysleli zmŕtvychvstanie, často o tom iným rozprávali, až nakoniec tomu sami uverili.

Lenže Evanjelium rozpráva ináč. Učeníci nič neplánovali, sami boli prekvapení. Mali skúsenosť, že Ježiš zomrel, bol zlikvidovaný, všetko skončilo a oni rozmýšľali, čím sa budú živiť ďalej. Do tohto uvažovania prišla zvesť o zmŕtvychvstaní. Nerozumeli tomu a dozrievali iba postupne.

Ján píše, že „videl plachtu a šatku“ (Jn 20, 6-7). Keby boli Ježiša ukradli, boli by vzali aj tie, veď potrebovali prikryť ukradnuté telo. Ježiš ani nemohol byť iba klinicky mŕtvy, lebo keby sa prebral, neodišiel by predsa z hrobu nahý. Nebola to ani revitalizácia, oživenie, návrat do biologického tela, ako napríklad u Lazára. Lebo ďalší Ježišov život bol nielen pozemský, ale aj oslávený. Ján pochopil, že nejde o bežnú skúsenosť. Postupne v ňom dozrievalo presvedčenie o vzkriesení. Z tmy prechádzal do svetla, zo strachu k odvahe, z nedostatočnej duchovnej inteligencie k pochopeniu Písma. Spolu s ostatnými apoštolmi musel absolvovať transformáciu vo viere.

Ide o prechod od vecí viditeľných, konkrétnych a hmatateľných k záležitostiam neviditeľným, nadprirodzeným, presahujúcim človeka. Čím viac sa človek pohybuje v Božom svete, tým menšiu silu má pre neho problém utrpenia, zloby, hriechu a smrti, lebo všetko už bolo vyprázdnené prázdnym hrobom Ježišovým.

Ježiš Kristus svojím zmŕtvychvstaním dal najavo, že Boží svet, ktorý sa volá Láska, je mocnejší, ako všetky vojny, zabitia, hnevy, choroby a problémy limitovaného sveta. Pravda

[370] Porov. http://www.funny.sk/vtipy/

o vzkriesení hlása, že svet, ktorý má Boh lásky, je večne a definitívne platný. Toto je posolstvo aj obsah Veľkej noci.

Pozvanie Cirkvi prísť v nedeľu do kostola, čiže sláviť Veľkú noc, je zároveň výzvou k transformácii, aby naším svetom nebol len materiálny pokrok, ale aj Božia láska. Nakoľko pokročíme v chápaní Božieho sveta, natoľko dozrievame aj v ľudskosti. Nakoľko si oblečieme Božieho Krista, natoľko nebudeme mať strach z vyzlečení, ktoré prináša choroba, starnutie a smrť.

Zaujímavo o tom píše Anthony de Mello, indický jezuita: „Mystika je prebudenie sa do skutočnosti.“ (Obyčajne si myslíme, že mystik je človek, ktorý svet opúšťa, opovrhuje ním, lebo má nejaké zjavenie alebo poznanie Božieho a nadprirodzeného sveta.) „Kto skúsi, kto je Boh, zobudí sa, lebo mystika nehovorí iba o osvietených jedincoch, ktorými preniká Božie svetlo, ale o ľuďoch, ktorí sa na svojej duchovnej ceste zobudili z ilúzií, aké si sami o sebe utvárali. Stretli sa s Bohom, a zobudili sa. Boh ich zobudil k bdelosti.“[371]

Veľká noc nás zobúdza z ilúzií a vedie k realite, k rozlišovaniu pravých a prvých hodnôt od nepravých a sekundárnych. Proti smútku z „vyzlečenosti“ veríme v Božiu starostlivosť o nás.

Pani bola kostolníčkou vyše dvadsať rokov. Keď ju v chorobe prišiel kňaz zaopatriť, predniesla zvláštnu prosbu: „Keď ma budete pochovávať, chcela by som mať v jednej ruke ruženec a v druhej vidličku“. „Vidličku?!“- čudoval sa kňaz. Počul už všeličo, ale prečo si do truhly chce zobrať vidličku?

„Premýšľala som o mnohých cirkevných slávnostiach, na ktorých som sa počas života zúčastnila. Ani si na všetky nespomeniem, ale jedna vec sa mi trvalo usadila v pamäti. Po jednej hostine, čašník, zbierajúci taniere, sa ku mne naklonil a povedal: „Vidličku si nechajte!“ Znamenalo to, že sa bude podávať dezert. Nebol to koláč, ani puding, ani zmrzlinový pohár, na tie predsa netreba vidličku, ale niečo oveľa lepšie - čokoládový zákusok! Keď mi povedali, aby som si nechala vidličku, bol to pre mňa znak, že ma ešte čaká najchutnejší chod.

To je presne to, o čom by sa ľudia mali rozprávať na mojom pohrebe. Keď podídu k rakve, budú sa v nemom údive pýtať jeden druhého: ‚Ale na čo je jej vidlička?´ A vy, pán farár, im to v kázni vysvetlíte. Že som si vidličku zobrala preto, lebo mám pred sebou ten najlepší chod“. [372]

Vidlička je sympatickým znakom toho, že nás čaká lepší chod. Veľkonočná nedeľa, rozjímanie o Ježišovi, ktorý bol Otcom vzkriesený k životu, je veľkým posolstvom adresovaným každému z nás, prinášajúcim so sebou nádej potrebnú pre všetkých.

10.3 Nesmerujem k zahanbeniu, ale k osláveniu

Mk 5, 21-43 Dievča, hovorím ti, vstaň!
Trinásta cezročná nedeľa B: kam pôjdem?

Pri návšteve múzea môžeme vidieť šaty, zbrane, nábytok, vypchaté zvieratá, kamene a iné stopy minulosti. Múzeum pripomína život neživých, život mŕtvych.

Malý dinosaurus sa pýtal otca: „Oco, kam pôjdem, keď zomriem? Do neba?“ A oco mu odpovedá: „Nie synku, do múzea!“[373]

---

[371] Prevzaté z GRŰN, A.: *Tajemství velikonoční radosti.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, str. 20.
[372] Porov. THOMAS, R.W.: Opatruj si vidličku. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 3, Bratislava : Sofa 1996, str. 188.
[373] JAROŠ, D.: Malý dinosaurus. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2011, str. 23.

Sarkastický vtip potvrdzuje neistotu a pochybnosti, ktoré sú prítomné v ľuďoch. Stále je nezodpovedaná otázka: Kam pôjdem, keď zomriem? Jestvuje nebo? Pôjdem len do múzea, ktoré sa volá cintorín, do hrobu? Názory sa v tomto smere rôznia.

Aj Ježiš z Nazareta stál pred týmto problémom. V Evanjeliu čítame, že predstavenému synagógy menom Jairus zomierala dcéra, preto prosil Ježiša: „Poď, vlož na ňu ruky, aby ozdravela a žila.“ (Mk 5, 23) Aj tam sa názory rôznili: pochybovači namietali: „Načo ešte unúvaš učiteľa?“ (Mk 5, 35). No pri tej príležitosti Ježiš povedal: „Neboj sa, len ver...Dievča neumrelo, ale spí!“ (Mk 5, 36-39). Na Ježišovo slovo: „Dievča, hovorím ti, vstaň!“ (Mk 5, 41), boli ľudia svedkami vzkriesenia. Preukázal moc nad smrťou, a tým ponúkol riešenie aj odpoveď na otázku, či nás čaká len múzeum, miesto zabudnutia, miesto vyhynutia, alebo život v spoločenstve s Bohom. V spojení s Ježišovou mocou sa aj my stávame mocní. Na inom mieste to potvrdil slovami: „Ja som vzkriesenie a život“ (Jn 11, 25) - teda každý, kto počas svojho života verí v neho, nebude musieť spoznať večnú smrť.

Z cirkevnej náuky vieme, že vzkriesenie sa nemá chápať ako úkon, ktorý nás čaká len na konci nášho života, či niečo, čo by malo byť iba na konci dejín vesmíru. Slová: „Neboj sa, len ver!“ znamenajú, že keď teraz, dnes veríme v neho, máme v sebe vzkriesenie, sme jeho nositelia. Keď sa otvárame pre Ježiša, otvárame sa pre vzkriesenie. Keď sa modlíme k Ježišovi, upevňujeme sa vo vzkriesení. Keď prijímame Ježiša v znaku slova a chleba s vínom, prijímame záloh vzkriesenia. V nás teda existuje vzkriesenie pre budúcnosť.

Vzkriesenie je v nás prítomné ako zárodok, ktorý dozrieva a klíči, až prinesie svoje ovocie. Apoštol Pavol z Tarzu napísal: „Ak vo vás prebýva Duch toho, ktorý Ježiša vzkriesil z mŕtvych, potom ten, čo vzkriesil Ježiša, aj vaše smrteľné telá oživí svojím Duchom, ktorý prebýva vo vás“ (Rim 8, 11). Teda ak máme Kristovu prítomnosť v sebe, nosíme v sebe vzkriesenie a sme ľuďmi nádeje.

Sú len dve možnosti: buď veriť, že smrť je cestou k osláveniu, alebo ateisticky tvrdiť, že je to cesta k zahanbeniu. Starnutie, choroba a smrť prídu zákonite. V bezmocnosti začneme porovnávať: bol som mladý, schopný, pracoval som a teraz som nič... život ide k zahanbeniu. Žijem na to, aby som nakoniec videl svoju hanbu a ocitol sa v múzeu dejín? Celá naša filozofia o živote, o pôvode, o vede, všetko pôjde do zahanbenia.

Druhá možnosť sa zakladá na výroku: „Neboj sa, len ver!“ (Mk 5, 36). Veriť, znamená položiť svoj život do Božích rúk. S pomocou Ježiša vidieť svoju budúcnosť v inej perspektíve, nie v zahanbení, ale v oslávení. Napriek všetkému, čo na nás dolieha a čo si nevieme predstaviť - ako to tam bude, si uvedomujeme, že nadčasový liek má iba Kristus vo forme vzkriesenia. Práve pozývaním k viere, dáva nám ponuku oslávenia: „Hovorím ti, vstaň!“ (Mk 5, 41).

Dve skutočnosti: prvá - vzkriesenie chápať ako zárodok, ktorý nosím v sebe a druhá - chcieť vidieť svoj život v oslávení a nie v zahanbení - sú povzbudením z evanjeliového príbehu o Jairovej dcére. Všetky zapísané slová a udalosti, slúžia na to, aby sme našli novú chuť k modlitbe, Božiemu slovu, ku každodenným povinnostiam, vychádzajúc z presvedčenia, že Ježišov liek vzkriesenia nepatrí ani do múzea, ani do sveta rozprávok, ale sa nás bytostne dotýka. Je veľa oblastí, v ktorých môžeme vzkriesiť dobro, lásku a odpustenie.

Duchovné vzkriesenie potvrdí nasledujúci príbeh. Mladý muž, nebol spokojný so životom, bral drogy, alkohol, žil takpovediac bláznivo, nemal potuchy o tom, čo bude na ďalší deň. Patril do partie anarchistov, pankáčov, skinhedov, hlásal zmätok a nenávisť. Jeho hlavným heslom bolo: oko za oko, zub za zub. Pre drogy opustil rodinu, spával v mestských šachtách na odpadky alebo v pivniciach a všetky peniaze, ktoré nejako získal, išli na drogy. Tento štýl života vyústil do väzenia v Bois-d´Arcy.

Keď vošiel do cely, prvé, na čo myslel, bolo, ako sa odtiaľ dostať. V duši mu vrela nenávisť. Žil v dvojakej tme: prítmie v budove väzenia a tma v duši. Všetkých okolo seba nenávidel a túto nenávisť prechovával dlho.

A teraz píše svoju skúsenosť: „Asi o mesiac mi niekto podhodil modlitbu Otčenáš. Pre mňa to bol kúsok popísaného papiera, nič viac. Prečítal som si text ako básničku, potom som to odložil a zabudol. Prešiel istý čas. Raz ma pochytila clivota, a tak som sa prehrabával v listoch od mojich blízkych a niekoľkých priateľov. Keď som bral papieriky do rúk, vypadol lístok s Otčenášom. Zdvihol som ho, prečítal a neviem prečo, som ho čítal ešte raz a ešte raz a snažil som sa porozumieť tomu, čo čítam.

A vtedy sa niečo stalo. Niečo, z čoho mi bolo príjemne na tele i na duši, ako keby som sa dozvedel niečo úžasné. V tej chvíli som sa uvoľnil, vydýchol si, zvalil som sa na svoju posteľ a s pocitom, ktorý som nikdy predtým nepoznal, som tak zostal až do večera. Túto modlitbu som si čítal i v nasledujúcich dňoch a cítil som potrebu hovoriť o tom, čo vo mne vyvolávala.“ Zavolal si kňaza, požiadal ho o Bibliu, z ktorej si každý deň trochu čítal a modlil sa, dušou aj telom. Prežíval veľkú očistu, nový poriadok, istotu a jeho viera silnela.

Na konci svojho listu rozpráva, čo bolo po obrátení: ráno ho zobúdza kohútí spev, jeho, ktorý bol predtým stále vyčerpaný a celé dni preležal v posteli. Píše o tom, ako sa každé ráno modlí a spieva ranné chválospevy a svoj list končí vetou: „Aký je život teraz úžasný“.[374]

Príbeh o novom poriadku hovorí o duchovnom vzkriesení človeka: vzkriesenie dobra, lásky, zmyslu života oproti tomu, čím bol naplnený predtým. Toto robí Božia múdrosť v našej duši, keď nám vracia stratenú milosť, lásku, vracia nás k poriadku, aby život nesmeroval k zahanbeniu, ale osláveniu. Ďakujme Pánovi, že nám pred oči kladie pravdu o vzkriesení v minulosti i v prítomnosti a že táto pravda je silou pre našu budúcnosť.

10.4 Nikto - niekto

Mk 16, 15-20 : Vzatý bol do neba a sedí po pravici Boha
Nanebovstúpenie PánaB : Boží ľúbostný list

Chlapček vošiel do kuchyne a mama sa pýta: „Čo si robil dopoludnia, maznáčik môj?“ Chlapček odpovedá: „Hral som sa na poštára.“ „Na poštára?“, pokračovala mama dôležito, „a my sme nedostali nijaký list?“ On na to: „Nie, ale roznášal som listy iným.“ „A komu?“ Syn vysvetľuje: „V tvojej skrini som našiel škatuľu previazanú ružovou stužkou. Bolo tam veľa listov, tak som pochodil celú ulicu a do každej schránky som vhodil jeden.“

Musel to byť pre mamu riadny šok, keď sa dozvedela, že ľúbostné listy z jej mladosti kolujú po ulici. Vzťah lásky je záležitosť intímna a súkromná.

Boh sa však rozhodol poroznášať „ľúbostné listy“ po celom svete. Každý človek je adresou, na ktorú Boh poslal svoj ľúbostný list. Posolstvo o tejto skutočnosti zvestoval Ježiš z Nazareta tým, že učil ľudí: verte, že ste Bohom milovaní! Urobil to nielen slovami a zázrakmi, ale hlavne svojou smrťou a zmŕtvychvstaním. Ukázal totiž, že Boží projekt s človekom sa nevzťahuje len na niekoľko desiatok rokov na Zemi, ale je celovečný. Božím darom je nielen ľudská existencia, ale aj život v nebi, perspektíva na celú večnosť. Apoštolom prikázal: „Iďte do celého sveta a ohlasujte evanjelium (dobrú zvesť o tom, že ste Bohom milovaní) všetkému stvoreniu. Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený“ (porov. Mk 16, 15).

Obsah Božieho ľúbostného listu sa potvrdil v Ježišovom Nanebovstúpení. Evanjelista Marek poznamenáva: „Keď im to Pán Ježiš povedal, vzatý bol do neba a sedí po pravici Boha“ (Mk 16, 19). Boh mal starosť o svojho Syna, nenechal ho porušeniu v hrobe a pozemským zákonitostiam, ale ho oslávil. Tým jasne naznačil aj smerovanie a budúcnosť každého, kto si osvojí Ježišov štýl života.

---

[374] Porov. LEFEVRE, P. - PERRINET, B.: *Veľké pravdy v malých príbehoch* 2. Bratislava : Lúč 2000, str. 73.

Nanebovstúpenie Pána je radostným sviatkom, lebo nás napĺňa nádejou na budúcnosť. Upútava náš pohľad ponad veci viditeľné a hmatateľné na skutočnosti nad-prirodzené, nebeské. Boží „ľúbostný list“ je pozvánkou do neba, nielen na zem.

Švédsky režisér Ingmar Bergmann (1918 - 2007), ktorý sa dožil osemdesiatich deviatich rokov, napísal: „Teraz som niekto, no čoskoro sa zo mňa stane nikto!“ Medzi slovom „niekto“ a „nikto“ je rozdiel v jednom písmenku: e. Stačí ho vyškrtnúť a z „niekto“ sa stane „nikto.“ Toto robí smrť s človekom. Filmový režisér mal úspech, bohatstvo, slávu, ale veľmi dobre vedel, že smrť robí za tým všetkým bodku.

Lenže Nanebovstúpenie Pána rúca Bergmannov pesimizmus. V liste apoštola Pavla do farnosti v Ríme spred dvetisíc rokov čítame: „S Kristom sme boli v krste pochovaní, aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený Otcovou slávou, aj my žili novým životom“ (Rim 6, 4). Pre Pavla smrť neznamenala bodku, ale nový život, teda predzvesť neba. A ďalej pokračuje: „Ak sme sa mu stali podobní v smrti, budeme mu podobní aj v zmŕtvychvstaní“ (Rim 6, 5). Pavol hovorí o oslávení, nie o zabudnutí. A ďalej: „Ak sme zomreli s Kristom, veríme, že budeme s ním aj žiť“ (Rim 6, 8). Jasne sa spomína účasť na Božom nebeskom živote.

Boh nás teda nezabudol na zemi. Veríme, že v nebi budeme „niekto“ a nezostaneme „nikto“. Prorok Izaiáš povedal: Ja som ťa povolal, patríš mne (porov. Iz 43, 1). Boh nepovoláva k smrti, ničote, ale k bytiu, k životu v nebi. Uprostred života sme obklopení smrťou, ale platí aj opak - uprostred smrti sme obklopení životom. O tom je viera v Nanebovstúpenie.

Konkrétne si to nevieme predstaviť. Vynárajú sa nám stovky otázok: Ako to bude? Kde budeme? Je nebo pravdou, alebo ilúziou a utópiou? V klasickej latinčine je jeden básnický verš: „Amor ut lacrima: oculis oritur, in pectus cadit.“ Láska je ako slza: v oku vzniká (pramení), k srdcu preniká (ústi).[375]

Pre nebo však platí iná metodológia, ako pre antropológiu, alebo prírodné vedy: viera a láska k Bohu musí najprv vyrásť v srdci človeka, až potom ho uvidíme z tváre do tváre, takého, aký je (porov. 1 Kor 13, 12). Aj Tomáš apoštol povedal po zmŕtvychvstaní: Neuverím, kým neuvidím! (porov. Jn 20, 25). Jeho omyl spočíval v tom, že chcel dôkaz o Bohu získať na Bohu samom. To je metóda prírodných vied. No presvedčiť sa o Bohu nie je možné na Bohu, ale na človeku, na vzájomnej láske, ktorá sprítomňuje nebo na zemi. Podobne dôkaz o nebi sa nedá získať kontrolnou návštevou neba, ale vytváraním neba na zemi.

Jedného večera sa Róbert vracal domov. Nájsť si prácu v malom mestečku bolo takmer nemožné. Odkedy zavreli továreň, v ktorej pracoval, bol nezamestnaný, ale nestrácal nádej. Zrazu musel auto pribrzdiť. Skoro prehliadol staršiu pani, ktorá kvôli defektu bezradne stála na kraji cesty a potrebovala pomoc. Vystúpil z auta, a hoci bol hladný a chudobný, povedal jej: „Ak chcete, môžem vám pomôcť. Spokojne môžete zostať v aute, ak vám tam bude lepšie. Volám sa Róbert.“

Keď bol s opravou defektu hotový, pani otvorila okno a začala sa s ním rozprávať. Nevedela, koľko je dlžná, čo mu má dať. Bola celá šťastná, že je zachránená. Róbert, ktorý bol ochotný pomáhať a nemyslel v prvom rade na peniaze, povedal: „Keď bude dnes niekto

[375] Publilius Syrus – žil v 1. storočí pred naším letopočtom, autor pantomímy. Narodil sa v Sýrii, pravdepodobne v Antiochii a prišiel do Ríma v mladom veku ako otrok. Pre svoje nadanie, vtipnosť a sympatickosť bol prepustený na slobodu. Živil sa ako herec pantomímy, ktorú improvizoval na svojich cestách po talianskych dedinách. Z jeho diela poznáme len dva tituly a dvadsať veršov. No okrem toho sa zachovala zbierka abecedne usporiadaných 700 vybraných výrokov z jeho diel, ktorá pravdepodobne vznikla krátko po Publiliovej Syrovej smrti a bola obľúbeným čítaním až do stredoveku.

potrebovať vašu pomoc, pomôžte vy, a spomeňte si pri tom na mňa.“ Počkal, kým naštartovala a odišla. Bol sychravý deň, no v duši mu bolo teplo.

Po niekoľkých kilometroch pani zastavila, aby sa najedla v malom motoreste. Obsluhovala ju čašníčka, ktorá bola už v siedmom mesiaci tehotenstva, ale stále pracovala a dokonca s úsmevom na tvári. Platila sto dolárovou bankovkou, preto čašníčka musela ísť peniaze rozmeniť. Keď sa vrátila, pani už tam nebola. Čašníčka si všimla na servítke odkaz, ktorý ju skoro rozplakal: „Nič mi nedlhujete! Mne dnes niekto pomohol, teraz som pomohla ja vám. Ak mi to naozaj chcete vrátiť, nedovoľte, aby táto reťaz lásky skončila pri vás!“

Keď sa čašníčka vrátila domov, unavená si ľahla do postele a rozmýšľala, ako tá pani mohla vedieť, že potrebuje peniaze. Prichystať všetko pre bábätko, ktoré sa malo o niekoľko mesiacov narodiť, nebola lacná záležitosť. Vedela, že aj manžel sa kvôli tomu trápi. Teraz ležal vedľa nej, jemne ho pobozkala a pošepkala: „Neboj sa, môj milý, všetko bude v poriadku. Mám ťa veľmi rada, Róbert.“[376]

Príbeh potvrdzuje pravdu, že keď sa človek usiluje skrze lásku o nebo na zemi, stáva sa kandidátom neba. Láska robí z nikoho niekoho. To je hodnota, ktorú pridáva nášmu životu viera v Nanebovstúpenie Pána.

10.5 Cez začiatky k začiatku

Mt 25, 1-13 Ženích prichádza, vyjdite mu v ústrety
Zosnulých veriacich: interview s Bohom

V pohrebnej službe pracoval snaživý zamestnanec. Na Dušičky sa postavil pred vchod na cintorín a nadšene vítal návštevníkov: „Ďakujem vám, že ste si prišli uctiť pamiatku zosnulých!“ Keď to zbadal riaditeľ, poslal ho na druhú stranu, k východu z cintorína, v presvedčení, že tam nebude nikoho obťažovať. Mýlil sa, lebo zamestnanec sa s ľuďmi lúčil s nádejou v hlase: „Dúfam, že sa sem vrátite!“[377]

Cintorín nepatrí medzi miesta, kam by sme sa radi vracali. Nikto sa tam neponáhľa. Radšej sa ponáhľame z cintorína. Ideme tam z nevyhnutnosti, lebo sme si vedomí zákona pominuteľnosti - našich blízkych i vlastnej. Nechodíme tam radi i preto, lebo nemáme riešenie problému smrti. Sme bezmocní. To nás ponižuje a robí neistými.

Na otázky: Kam smerujem? Aký význam má môj život? Čo bude so zosnulými? Kde sú? - nezískame odpovede z vlastnej hĺbky poznania, ale z poznania vierou, ktoré je obsiahnuté vo Svätom Písme. V podobenstve o družičkách, ktoré mali byť pripravené na svadbu, nás Ježiš upozornil na bedlivosť, pripravenosť na stretnutie s Bohom (porov. Mt 25, 1-13). Človek by mal mať olej v lampe svojho života, to znamená lásku v srdci, lebo tam, kde je dobro a láska, tam je Boh. Keď má človek v sebe Boha, potom má silu na stretnutie so smrťou.

Paradoxné je, že tam, kde hovoríme o konci, z Božieho pohľadu ide o začiatok. Podľa nás sa blíži koniec, ktorý nazveme smrťou, ale z pohľadu viery je to začiatok nového života. Boh je totiž vždy začiatok: byť Boh, znamená byť začiatok, lebo on nás miluje vždy znovu a znovu, jemu neprekážajú naše chyby a hriechy, jeho neodradí naša nevernosť alebo zlyhanie, vždy znovu nás má rád, teda začína. Boh je v tomto smere neprekonateľný, u neho je všetko začiatok. I my máme každý deň možnosť začínať znovu a znovu, obnoviť si svoj vzťah s Bohom.

Jeden teológ sa vyjadril: „Boh nás vedie od začiatku k začiatkom; cez začiatky k definitívnemu začiatku“.[378] To znamená (1) od nášho narodenia (2) k povstaniam po pádoch a zlyhaniach, ktoré absolvujeme. (3) Život ako celok je začiatok (4) smerujúci ku koncu, ktorý je však definitívnym začiatkom.

---

[376] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, str. 72.
[377] SILVA, J.F.: Pracoval som. In : *Výber- Reader´s Digest,* marec 2011, str. 143.
[378] Schott - *Zo stola Božieho slova. Poznámky k liturgickým čítaniam.* Trnava : Dobrá kniha 2000, str. 302.

Veriť v Boha, znamená mať v sebe nádej, že aj keď sa dívame do tváre smrti - máme pred očami Boha, láskavého Otca. Potom zbadáme, akú úlohu hral on v mnohých chvíľach každodenného života, keď sme sa domnievali, že sme sami. V okamihu záveru svojho života sa nebudeme pýtať: „Bože, kto si?“, ale možno skôr povieme: „Teda to si ty vždy bol so mnou po celý ten čas?“ Koniec z iného pohľadu bude veľkým začiatkom. Toto nás napĺňa nádejou.

Samozrejme, že vždy nám ostanú nezodpovedané otázky: „Aký budem?“, „Kde budem?“, „S kým budem?“. Asi je to tak dobre. Nechajme sa prekvapiť. V rukách Božích bude všetko iné, nové a krajšie ako tu, v rukách zeme, v rukách iných ľudí. Boh má pre nás nové telo, oslávené, nový život, nový začiatok, preto sme naplnení nádejou.

V českom rozhlase vysielali reláciu: „Ako to vidí doktorka Svatošová?“ (*1942, zakladateľka hospicového hnutia v Čechách). Zvolila zaujímavú literárnu formu: interview človeka s Bohom. Vraj Pán Boh raz povedal: „Nech sa páči, poď ďalej, ty by si chcel robiť so mnou interview?“ Človek, novinár, mu hovorí: „Ak máš čas, Pane Bože.“ Boh sa iba usmial a odpovedal: „Môj čas je večnosť, a preto je ho dosť na všetko. Na čo sa vlastne chceš spýtať?“

„Pane, Bože, čo ťa na ľuďoch najviac prekvapuje?“ Pán Boh dal štyri odpovede:

„1. To, že ich nudí byť deťmi, a tak sa ponáhľajú byť dospelí a keď sú dospelí, zas túžia byť deťmi. 2. Prekvapuje ma, že strácajú zdravie, aby zarobili peniaze, a potom utrácajú peniaze na to, aby si dali do poriadku svoje zdravie. 3. Prekvapuje ma, že sa natoľko strachujú o svoju budúcnosť, že zabúdajú na prítomnosť, a tak vlastne nežijú ani pre prítomnosť, ani pre budúcnosť. 4. Prekvapuje ma, že žijú, ako keby nikdy nemali umrieť a umierajú, ako keby nikdy neboli žili“.

Novinár spomína: Boh ma vzal za ruku, chvíľu sme mlčali, a potom som sa opýtal: „Pane, Bože, keby si bol rodičom, čo by si chcel naučiť svoje deti?“

Pán Boh sa usmial a odpovedal:

„Chcel by som, aby poznali, že nemôžu nikoho donútiť, aby ich miloval, môžu len dovoliť, aby ich druhí milovali.

Chcem, aby poznali, že najcennejšie nie je to, čo v živote majú, ale koho majú.

Chcem, aby poznali, že nie je dobré porovnávať sa s druhými, každý bude súdený sám za seba a nie preto, že je lepší alebo horší ako iní.

Chcem, aby poznali, že bohatý nie je ten, kto má najviac, ale ten, kto potrebuje najmenej.

Chcem, aby poznali, že trvá len pár sekúnd spôsobiť ľuďom hlboké rany, ale trvá veľa rokov, kým sa také rany zahoja.

Chcem, aby sa naučili odpúšťať, odpúšťať skutkom.

Chcem, aby vedeli, že existujú ľudia, ktorí ich milujú, ale ktorí nevedia, ako svoje city vyjadriť.

Chcem, aby vedeli, že za peniaze si môžu kúpiť všetko okrem šťastia.

Chcem, aby poznali, že skutočný priateľ je ten, kto o nich všetko vie, a aj napriek tomu ich má rád.

Chcem, aby poznali, že vždy nestačí, aby im odpustili druhí, ale že aj oni sami si musia odpúšťať“.

A novinár končí slovami: „Chvíľu som sedel a tešil sa z Božej prítomnosti. Potom som Bohu poďakoval, že si pre mňa urobil čas, poďakoval som mu za všetko, čo pre mňa a moju rodinu robí a Pán Boh odpovedal: „Kedykoľvek, som tu dvadsaťštyri hodín denne. Len sa spýtaj a ja ti odpoviem“.[379]

Keby sme teraz mali možnosť ísť a robiť interview s Bohom, čo by sme sa pýtali? Dostali by sme iné odpovede? V dnešný deň by sme mali podčiarknuť vety: „Prekvapuje ma,“ hovorí Boh, „že ľudia sa strachujú o budúcnosť a zabúdajú na prítomnosť, a tak vlastne nežijú ani pre prítomnosť, ani pre budúcnosť. Prekvapuje ma, že žijú, ako keby nikdy nemali umrieť a umierajú, ako keby nikdy neboli žili“.

[379] zdroj http://www.vira.cz/Svatosova/. Porov. http://www.rozhlas.cz/jaktovidi/portal

Dnes si uvedomujeme našu ohraničenosť: život má svoj koniec, ktorý vo viere voláme začiatok večnosti, začiatok iného spôsobu jestvovania. Ďakujme za to, že môžeme s nádejou pozerať na prítomnosť aj na budúcnosť. Snažme sa napĺňať dni tak, aby v nich bol prítomný Pán, lebo on dáva životu zmysel.

Boh nás má rád dnes a bude nás mať rád aj vtedy, keď už nikto z prítomných nám nebude môcť pomôcť. To, že nás Božia láska stále sprevádza, je najkrajším darom aj tejto chvíle.

Zoznam použitej literatúry

DIELA BENEDIKTA XVI. - JOZEFA RATZINGERA

BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006.
RATZINGER, J.: *Soľ zeme. Rozhovor s Petrom Seewaldom.* Trnava : SSV 1997.
RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002.
BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est.* Sociálna encyklika 2005. In: www.kbs.sk/dokumenty pápežov.
RATZINGER, J.- BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007.
RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, str. 118

BIBLICKÉ A TEOLOGICKÉ ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

DONAHUE, J. R.- HARRINGTON, D.J.: *Evangelium podle Marka. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005.
HARRINGTON, D.J (editor).: *Evangelium podle Matouše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003.
LIMBECK, M.: *Evangelium sv. Marka. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nkladatelství 1997.
MOLTMANN, J.: *Theologie der Hoffnung (Teologia nádeje).* Mníchov : Chr. Keiser 1985.
PORSCH, F.: *Evangelium sv. Jana. Malý stuttgartský komentár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998.
RIENECKER, F.: *Evanjelium podľa Marka.* Wupertálska študijná Biblia. Bratislava : Creativpress 1993.
TRESMONTANT, Claude.: *Hebrejský Kristus.* Košice : Knižná dielňa Timotej, 1996.

HOMILETICKÉ POMÔCKY

BALLING, A.L.: *Jako by mluvil s růži.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001.
BALTHASAR, H. U.: *Schwestern im Geist. Therese von Lisieux und Elisabeth von Dijon.* Einsiedeln : Johanes Verlag, 1970.
BOSMANN, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000.
CANFIELD, J. - HANSEN, M. V.: *Slepačia polievka pre dušu.* Bratislava : Sofa 1996.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 3, Bratislava : Sofa 1996.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998.
ČERVEŇ, J.: *7777 myšlienok*, str. 160.
FEEHAN, J.A.: *Bůh ukrytý v příbězích.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002.
FERRERO, B.: *Vie to iba vietor.* Bratislava : Don Bosco 2002.
FERRERO, B.: *Je tam hore niekto?* Bratislava : Don Bosco 2001.
FERRERO, B.: *Niekedy stačí jeden malý lúč.* Bratislava : Don Bosco 1998.

FERRERO, B.: *Štyridsať príbehov z púšte.* Bratislava : Don Bosco 1999.
GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002.
GRÜN, A.: *Kniha otázok a odpovedí.* Trnava : Dobrá kniha 2010.
CHALUPA, J.: *Homílie.* Tvrdošín 1989. In: Archív autora.
LEFEVRE, P. - PERRINET, B.: *Veľké pravdy v malých príbehoch* 2. Bratislava : Lúč 2000.
LEFEVRE, P.- PERRINET, B.: *Nevšední příběhy.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001.
KAŠPARŮ, M.: *Z pláště a dalmatiky.* Brno : Cesta 2006.
KAŠPARŮ, M.: *O radostech lidské duše.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001.
MARTIN, E.: *Andělské vteřiny.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005.
MELLO, A.: *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995.
MELLO, A.: *Minutové nesmysly.* Brno : Cesta 1995.
MIKULÁŠEK J.: *Stříbrné vteřiny.* Brno : Cesta, 2000.
OPATRNÝ, A.: *Stůl slova* B. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996.
PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004.
RAHNER, K.: *Malý cirkevný rok (Kleines Kirchenjahr).* Samizdatový preklad.
STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991.
STENDEBACH, F.J.- ROOS, K. (editori): *Predigthilfen. fűr alle Sonntage und Hoch feste*. Lesejahr B. Mainz : Grűnewald 1995.
ZAMBONIOVÁ, D.:*Keď zasiahne Boh.* Bratislava : Nové Mesto 2004.

ČASOPIS READER´S DIGEST - VÝBER

AHMEDIOVÁ, F.: Na druhé straně nebe. In: *Výber. Reader´s Digest,* marec 2008, str. 120.
ANDERSONOVÁ, A.: Manžel slúži na leteckej základni. In: *Výber - Reader´s Digest,* máj 2003, str. 134.
BUJOKOVÁ, V.: Rodina. In: *Výber. Reader´s Digest,* máj 2011, str. 24.
DELMAIN, G.: Pri nástupe. In: *Výber-Reader´s Digest,* máj 2006, str. 47.
FLANAGANOVÁ, K. Bratrovi Michaelovi. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2008, str. 135.
GRACEOVÁ, L.: Jela jsem... In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2008, str. 84.
HEATHOVÁ, R. D.: Meriam len. In: *Výber. Reader´s Digest,* august 2002, str. 89.
CHRISTENSENOVÁ, S.: Písala som. In: *Výber. Reader´s Digest,* marec 2003, str. 65.
JAROŠ, D.: Malý dinosaurus. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2011, str. 23.
KLABNÍKOVÁ, S.: Synovci se přestalo líbit. In: *Výber. Reader´s Digest,* máj 2006, str. 132.
KLINGLEROVÁ, J.: Jeli jsme na dovolenou. In: *Výber. Reader´s Digest*, máj 2006, str. 48.
KREKLAU, C.: Škola - základ života. In: *Reader´s Digest Výber,* jún 1997, str. 77.
KUCHLER, M.: Stretnú sa. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2008, str. 7.
LAČÍK, B.: Turista. In: *Výber - Reader´s Digest,* marec 2010, str. 17.
MILLER, D.L.: *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998.
POMPILIOVÁ, N.: Matka Tereza z baru. In: *Výber. Reader´s Digest,* november 2005, str. 89.
ROZEHNALOVÁ, M.: Turista. In: *Výber Reader´s Digest,* október 2006, str. 14.
REIDOVÁ, W.: Co se má stát, to se stane. In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2006, str. 116.
ŘEHÁČEK, J.: Starostlivá důchodkyně. In: *Výber. Reader´s Digest,* júl 2006, str. 55.
SARKISOVÁ, J.: *Život tropí hlouposti.* In: Reader´s Digest Výber 01, 2009, str. 136.
SENNOTT, Ch.M.: Dejte dívkam křídla. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2009, str. 112-119.
SILVA, J.F.: Pracoval som. In : *Výber- Reader´s Digest,* marec 2011, str. 143.

SMITH, G.: So srdcom na dlani. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2002, str. 115-132.
SPIEGELOVÁ, R.: Faux pas. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2009, str. 97.
STRASKÝ, P.: Při předvánočním mytí. In: *Výber. Reader´s Digest,* november 2010, str. 112.
WITTKE, O.: Pred Vianocami. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 1998, str. 141.
WHITTLE, A.: Služba v letectve. In : *Výber Reder´s Digest,* február 2009, str. 108.

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991.
BREZINA, J. (ed.): *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985.
BÖLL, H.: *Und sagte kein einziges Wort.* Kolín 1953.
BROWN, F.: Zvláštna záľuba. In: Internation Agency, Washington.
http://en.wikipedia.org/wiki/Fredric_Brown
EXUPERY, A.S. *Citadela.* Praha : Vyšehrad 1975.
EXUPERY, A.S. *Zem ľudí.* Bratislava : Tatran 1978.
FABIAN, A.: Ozdoby. In: ČEKOVSKÝ-FABIAN: *Ľudia vianoc.* Košice 2010. CD zvukový nosič. In: www. rimkat.sk/ludiavianoc.
FEKETE, P.: *Vina Valentína.* Prešov : VMV, 2000.
HOBIZAL, F.: *Humor v církvi dovolen.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002.
GRŰN, A.: *Tajemství velikonoční radosti.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002.
JÁN PAVOL II.: Homília zo dňa 23. marca 2003. In: www.vatican.va/news_services/liturgy/saints.
JUNG, C. G.: *Erinnerungen, Träume, Gedanken.* 1967. Česky: Jaffé, A: *Vzpomínky, sny, myšlenky C.G. Junga.* Brno : Atlantis 1998.
JUNG, C. G.: *Briefe II.* Olten 1973.
KEMPENSKÝ, T.: *Nasledovanie Krista.* Hamilton (Canada) : Vydavateľ Fuga 1970.
KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: *Ordo matrimonium.* Trnava : SSV 1976.
KUŤÁKOVÁ, E., MAREK, V., ZACHOVÁ, J.: Moudrost věků. Praha : Nakladatelství Svoboda 1988, s. 450.
LIFSCHITZ, D.: *Třistakrát z židovského humoru.* Praha : Portál 2001.
MARGICIN, M.: Matka sa pýta. In: www.kaufland.sk, december 2007.
ONDRUŠ, R.: *Blízki Bohu i ľuďom.* Cambridge (Canada) : Priatelia dobrej knihy 1984.
PEALE, N. V., *Sila pozitívniho myšlení* 2. Frýdek - Místek : Alpress 1996.
RADLINSKÝ, A.: *Nábožné výlevy.* Trnava : SSV 1945.
REICH, W.: *People in Trouble* (1953). In: BUCHTOVÁ, B.: *Rétorika.* Praha : Grada 2006, str. 150.
REICH, W.: *People in Trouble* (1953). In: BUCHTOVÁ, B.: Psychologie pro ekonomy. Brno : MU ESF 2004, str. 188.
RESCH, J. (ed.) : *Slávni Gréci v anekdotách.* Bratislava : Eko-konzult 2003.
RÚFUS, M.: *Niesť bremeno a spievať.* Martin : Matica Slovenská 2008.
SUENENS, L. J.: *Hoffen im Geist*. Salzburg : Otto Műhler Verlag 1976.
SPARKS, N.: Message In A Bottle (film *Posolstvo vo fľaši* v hlavnej úlohe s Kevinom Costnerom a Robin Pennovou). In: http://www.starpulse.com/Movies/Message_In_A_Bottle/
ŠPEŤKO, A.: *Manželský viacboj.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1989.
NEUMANN, H.: Strážca pokladov. In: Das Neue 40/1986 Hamburg.
SVĚRÁK, J.- SVĚRÁK, Z.: *Tmavomodrý svět.* Český film natočený v roku 2001.
TOMÁSCHOVÁ, A.: Hana Hegerová nerada rekapituluje.

In: http://korzar.sme.sk/c/4602473/html 26.09.2003.

WICK, V.: *Nebeské hlasy* Košice 1924, str. 686
http://fr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Thibon
http://en.wikipedia.org/wiki/Françoise_Dolto
http://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_Goebbels.
http://cs.wikipedia.org/wiki/Thomas_Mann
http://www.csfd.cz/film/8505-nebe-a-dudy/
http://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Lewis
http://en.wikipedia.org/wiki/Karl_Kraus
http://www.vira.cz/Svatosova/. Porov. http://www.rozhlas.cz/jaktovidi/portal

BEZ AUTORA

Nikdy sa nevzdávaj. Vrútky : Advent Orion 2004, str. 30.
Život je zaujímavý. Vrútky : Advent - Orion 2006, str. 181.
Zo stola Božieho slova - Schott. Poznámky k liturgickým čítaniam. Trnava : Dobrá kniha 2000.
Nový čas špeciál, Krížovky, č. 8/2010, Ringier Slovakia a.s., Bratislava.
Röntgen v oku. In: *Sme* 1995.
Unavuje vás život ? In: *Nový čas* 26. 09. 2008. str. 44.
http://www.funny.sk/vtipy/
Najlepšie vtipy světa. In: *Reader´s Digest - Výber*, september 2009, s. 45
To by naštvalo každého. In: *Výber. Reader´s Digest,* marec 2006, str. 29.
Nepodarok. In: Archív TV Markíza zo dňa 14.09.2008 relácia Lampáreň.
www.fajront.sk 28.12.2002
Manažérska lekcia. In: http://www.fajront.sk 27.01.2003

OBSAH

1 LÁSKA - VZŤAH
1.1 Vklad lásky
1.2 Vyvoliť si druhého
1.3 Láska dostala sklerózu
1.4 Dialóg lásky
1.5 Život žije zo sebadarovania
1.6 Chcieť to, čo mám robiť
1.7 Schudnúť v sebectve
1.8 Stať sa upotrebiteľným

2 LÁSKA ULOMENÁ Z NEBA
2.1 Keď láska ozdobí vianočné ozdoby
2.2 Spomienka a nádej
2.3 Ulomiť si lásku z neba
2.4 Zjavenie ako dar
2.5 Bezchybná krv tvojho syna
2.6 Vzaté z Božieho a vložené do nás
2.7 Cesta Boh – človek: svadba
2.8 Kráľovstvo dobra a lásky

3 VIERA - KULTÚRA DUŠE
3.1 Vyšvihni sa na hrazdu srdcom
3.2 Dom a domov
3.3 Správna voľba
3.4 Viera- zverejnenie Božej dobroty
3.5 Kedy je zem ľahká?
3.6 Kultúra duše
3.7 Vložiť sa do štruktúry lásky
3.8 Vyvolený je ten, kto si jeho vyvolil

4 VÝZNAM SPIRITUALITY
4.1 Poukladaný človek

4.2 Zamyslenie nad ceruzkou
4.3 Pyžamo Nového roka
4.4 Vláda Boha
4.5 Modlitba - sprítomnenie seba v Božom svetle
4.6 Interpretačný kľúč
4.7 Experti na šťastie
4.8 Pozdravenie aj premenenie

5 POKÁNIE
5.1 Nechodiť v cudzom
5.2 Operačná pamäť
5.3 Neukončený človek
5.4 Nakaziť druhého svojou dobrotou
5.5 Duchovná invalidita
5.6 Fascinácia zlom

5.7 Ekológia duše
5.8 Slepota srdca

6 ORIENTÁCIA V HODNOTÁCH
6.1 Vládnem moci, alebo mi vládne moc?
6.2 Inakosť druhého
6.3 Zapísaný v zozname lásky
6.4 Posadiť seba do prítomnosti Božej
6.5 Potravina pre kvalitu života
6.6 Celovečná potravina
6.7 Vaša výsosť!
6.8 Disharmonický svet

7 APOŠTOLÁT
7.1 Stretnutia, ktoré zmenili život
7.2 Voliť si pád do výšky
7.3 Božia láska na obežnej dráhe
7.4 Platný človek
7.5 Krotiteľstvo versus moc lásky
7.6 Chcel menej – našiel viac
7.7 Povedať „moje“ aj nad duchovnými hodnotami
7.8 Zabúdať na seba

8 DOJEM A SKUTOČNOSŤ
8.1 Farebnosť života
8.2 Vráť, čo si dlžný
8.3 Gramatika viery
8.4 Pracovať vo sviatočnom
8.5 Predstava o Bohu a jej nasledovanie
8.6 Prekážka – podmienka
8.7 Dať príkaz sebe: slúžiť druhému
8.8 Byť láskou a konať skutky lásky

9 Z PORANENIA - PREMENENIE
9.1 Mať smolu
9.2 Vidieť v ranách oslávenie
9.3 Plus a mínus
9.4 Boh ovláda čo ja neovládam
9.5 Napriek ťažkostiam
9.6 Filmové plátno života
9.7 Odovzdať svoju bolesť

10 SMRŤ NÁS VYZLEČIE
10.1 Smrť nepochovala jeho, ale on pochoval ju
10.2 Čaká nás lepší chod
10.3 Nesmerujem k zahanbeniu, ale k osláveniu
10.4Nikto - niekto
10.5 Cez začiatky k začiatku

Anton Fabian

Vydarený život III.

Zamyslenia inšpirované evanjeliom

Prešov VMV 2012

Autor
© Anton Fabian

Nihil obstat
Mons. Prof. ThDr. Gabriel Ragan, PhD

Imprimatur
Mons. Prof. ThDr. Stanislav Stolárik, PhD, pomocný biskup
ABÚ Košice Prot. č. 1100/12

Lektorovala
JUDr. Mgr. Mária Sedláková, PhD

Design
Ing. Miriam Bérešová

Ilustrácie
Ľudovít Bebjak

Technická spolupráca
Mgr. Denisa Ferková, Ing. Anna Sedláková, PhDr. Beáta Kubušová.

Vydal
© Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 2012

ISBN

HOMILETICKÝ REGISTER, cyklus C

(Obsah na konci knihy)

Advent - Vianoce

Prvá adventná .....
Druhá adventná .....
Tretia adventná .....
Štvrtá adventná .....
Polnočná .....
Narodenie Pána .....
Svätého Štefana .....
Svätej Rodiny.....
Silvester.....
Nový rok.....
Druhá po Narodení.....
Zjavenie Pána .....
Krst Pána.....

Pôstne obdobie

Popolcová streda.....
Prvá pôstna .....
Druhá pôstna .....
Tretia pôstna .....
Štvrtá pôstna .....
Piata pôstna .....
Kvetná nedeľa.....
Zelený štvrtok .....
Veľký Piatok .....

Veľkonočné obdobie

Biela sobota.....
Veľkonočná nedeľa.....
Druhá veľkonočná .....
Tretia veľkonočná .....
Štvrtá veľkonočná .....
Piata veľkonočná .....
Šiesta veľkonočná .....
Nanebovstúpenie .....
Siedma veľkonočná .....
Turíce.....
Trojice.....
Božie Telo.....
Božské Srdce.....

Obdobie cez rok

Druhá nedeľa.....
Tretia nedeľa .....
Štvrtá nedeľa.....
Piata nedeľa .....
Šiesta nedeľa.....
Siedma nedeľa .....
Ôsma nedeľa .....
Deviata nedeľa .....
Desiata nedeľa .....
Jedenásta nedeľa .....
Dvanásta nedeľa .....
Trinásta nedeľa .....
Štrnásta nedeľa .....
Pätnásta nedeľa .....
Šestnásta nedeľa .....
Sedemnásta nedeľa .....
Osemnásta nedeľa .....
Devätnásta nedeľa .....
Dvadsiata nedeľa .....
Dvadsiata prvá .....
Dvadsiata druhá .....
Dvadsiata tretia .....
Dvadsiata štvrtá .....
Dvadsiata piata .....
Dvadsiata šiesta .....
Dvadsiata siedma .....
Dvadsiata ôsma .....
Dvadsiata deviata .....
Tridsiata nedeľa .....
Tridsiata prvá .....
Tridsiata druhá .....
Tridsiata tretia .....
Krista Kráľa .....

Slávnosti svätých

Nepoškvrné Počatie .....
Zvestovanie Pána.....
Petra a Pavla .....
Cyrila a Metoda.....
Nanebovzatie .....
Sedembolestná .....
Všetkých svätých .....
Spomienka na zosnulých .....

1 Móda v nebi - milujúce srdce

1.1 Čítať postavu muža ženy

Lk 2, 41-52 Rodičia našli Ježiša medzi učiteľmi
Svätej rodiny C: Keď sme vstali, bolo neskoro

Vnučka sa pri prezeraní rodinného albumu čudovala, lebo na fotografii bola babka vyššia a dedko mal len meter sedemdesiat. Musel to byť zvláštny pár, pomyslela si. Raz sa spýtala: „Babi, ako si sa mohla zamilovať do človeka, ktorý bol nižší ako ty?“
„Vieš, zlatko“, povedala babka, „padli sme si do oka práve, keď sme sedeli. No a keď sme vstali, už bolo neskoro.“[380]

Každé manželstvo má vlastnú históriu, ako si padli do oka: či postojačky, posediačky, pri tanci, na prechádzke... Neskôr príde poznanie, že ten druhý je aj sebecký, mrzutý, pyšný, tvrdohlavý. Ale ak existuje láska, ľudia si dokážu byť verní a tvoria harmonické manželstvo. Preto je pekná veta: keď sme vstali, bolo neskoro.

Tieto slová sa dajú použiť aj nábožensky. Boh môže nad každým povedať: Ty moje ľudské dieťa, padol si mi do oka skôr, ako si sa narodil. Ja som si ťa zamiloval ešte skôr, než si prišiel na svet. Hoci si neskôr bol aj pyšný, sebecký, robil si chyby, už som si ťa zamiloval...“ (porov. Jer 1, 5). Pre celé ľudstvo platí Boží postoj: „Padli ste mi do oka skôr, než vznikol svet. Hoci neskôr prišli vojny, terorizmus, choroby, nezamestnanosť a bieda, pre mňa, Boha, už to nie je prekážkou, lebo som si vás zamiloval...

Existuje úzky vzťah medzi rodinným životom, manželstvom a sviatkami Vianoc. Na Vianoce oslavujeme skutočnosť, že Boh, Ježiš Kristus sa stal človekom, Slovo sa stalo telom (Jn 1, 14). To znamená, že chce z nás urobiť svoje telo, chce nás vtiahnuť do živej telesnej jednoty, podobne, ako sa podľa Biblie stávajú jedným telom muž a žena pri uzatváraní manželstva (porov. Gn 2, 24). Ak sa manželstvu darí, dvaja, akoby sa zliali do jednoty a tvoria rodinu. Podobne Boh sa rozhodol zlievať sa s človekom tým, že v Betleheme prijal na seba ľudskú prirodzenosť.

V kresťanskom chápaní je manželstvo sviatosťou, znakom Božej lásky k človeku, nielen obyčajnou zmluvou a dohodou dvoch ľudí o spoločnom bývaní. To znamená, že veriaci muž tak vie „prečítať“ postavu ženy od hlavy po päty, s jej bio, psycho, socio, spirituálnymi potrebami, že v nej vidí Boží dar pre seba. A veriaca žena tak vie prečítať postavu muža, že v ňom vidí Boží dar pre seba. Ako mal Boh dať najavo žene, že ju miluje? Tak, že vymyslel pre ňu postavu muža. Ako mal dať Boh najavo mužovi že ho miluje? Tak, že pre neho vymyslel ženu. Preto sú dvaja sacramentom, sviatosťou, posvätným znakom lásky Boha k človeku.

Manželstvo uzavreté pred starostom obce nie je sviatosťou. Spôsob, akým tam muž „číta“ ženu je iný: mám ťa rád dovtedy, kým mi to vyhovuje. Tak isto číta žena muža: keď si nebudeme rozumieť, rozvedieme sa. V takom prípade ona nie je znakom Božej lásky k nemu, je iba objektom jeho záujmu. Sympatia a príťažlivosť dávajú základ vzťahu, ktorý je prirodzený, ale nie sviatostný.

Manželstvo uzavreté v kostole nás vťahuje do jednoty s Bohom. Sobášne „áno“ vyjadrené pri oltári znamená: som s tebou v dobrom i v zlom, v zdraví i v chorobe, v šťastí i nešťastí, neopustím ťa, sľubujem ti vernosť, úctu a lásku. To isté urobil Boh v Betleheme narodením Ježiša: som pri tebe, človek, som pre teba, mám pre teba perspektívu. Vianocami Boh hovorí svoje áno mne, pritakáva môjmu životu. Dáva mi istotu: neopustím ťa, budem ti posilou. Toto Božie „áno“ sa premieta do všetkých posvätných znakov Cirkvi: krstu, birmovania, eucharistie, zmierenia, pomazania, kňazstva i manželstva.

Vianoce nie sú len romantické: o malom dieťati, spanilej matke, peknom speve, teplej izbičke, darčekoch. Sú aj o ťažkostiach: hľadanie nocľahu, bezdomovstvo Márie a Jozefa, útek

[380] ELWOOD, R. W.: Třebaže jsem. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2003, s. 108.

do Egypta, vraždy detí, strach a bezmocnosť. Ani v manželstve nie je vždy všetko ružové, sú aj chvíle obetavosti, znášania druhého, finančné ťažkosti. Do všetkých týchto paradoxov, Boh hovorí: Neboj sa človek, som s tebou, je tu moje áno tvojmu životu.

Výstižne napísal Alain: „Vybral som si: mojím cieľom nie je hľadať to, čo by sa mne páčilo, ale páčiť sa tomu, koho som si vybral.“[381] Pri uzatváraní manželstva si každý zvolil. Úlohou človeka je naplniť toto zameranie k druhému, byť v službe, byť darom a nebyť sústredený len sám na seba. Lebo zo seba by človek mohol byť len unudený, otrávený a smutný.

Rozpráva Larry James, ktorého matka bola už na penzii, trpiaca na Alzheimerovu chorobu. Neskôr ochorel aj otec. Syn rozpráva o rodičoch, že keď kráčali po chodbe, alebo išli k lekárovi, alebo k priateľom, pozerali na nich iní ako na sivovlasých milencov - ruka v ruke sa niekde ponáhľali. Hoci už boli starí, mnohí ich nazývali romantickým párom.

Syn spomína na list matke, v ktorom sa jej ospravedlnil za tvrdohlavosť v detstve, a v ktorom napísal, že je úžasnou mamou, a je pyšný na to, že je jej syn. Vzťah medzi otcom a matkou vplýval na deti. Tak, ako mama prejavovala nekonečnú lásku otcovi, celej rodine a mnohým priateľom, tak jej láska ovplyvnila aj Jamesov život. Keď choroba pokročila, nevedela už komunikovať, zabúdala, vlastného syna sa pýtala na meno. Raz sa stalo, že mala jasnú chvíľku, syn sedel pri nej a držal ju za ruku.

Píše: „Asi po desiatich minútach som zrazu pocítil jemné stisnutie, potom druhé a tretie. Boli krátke, okamžité. Vedel som, čo mi chce povedať, hoci mi nepovedala ani slovo. Pred päťdesiatimi rokmi, keď otec a mama chodili spolu ako priatelia, keď sa spolu stretávali, mama si vymyslela tento špeciálny spôsob, ako otcovi povedať tri slová: veľmi ťa ľúbim. Povedala ich tak, že mu trikrát stisla ruku, napr. keď sedeli v kostole. Otec jej odpovedal tak, že dvakrát jej nežne stisol ruku, čo znamenalo: Aj ja.“

Syn píše: „Keď som sedel pri chorej mame, nežne som jej dvakrát stisol ruku. Obrátila hlavu, usmiala sa na mňa tak láskavo, že na to nikdy nezabudnem. Celá tvár jej žiarila láskou. Nemohli sme si v ten deň veľa povedať, ale stisk rúk si navždy uchovám.“[382]

Keď vieme podať ruku, vyjadriť: mám ťa rád, vážim si ťa, stojím pri tebe, chcem ti byť oporou – vždy vtedy rozvíjame posolstvo Vianoc. Do sveta je skrze nás znovu vtelená láska. Nebolo by vhodné obnoviť si manželský sľub a ďakovať Bohu za to, že nie sme sami?

1.2 Mať v krvi

Jn 13,1–15 Miloval ich do krajnosti
Zelený štvrtok : účasť na Ježišovom štýle

Ak niekto pekne tancuje, povieme o ňom, že to má v krvi. Kto výborne hrá na klavíri, povieme: Má to v krvi! Pri zaujímavom obraze tiež povieme: Ten maliar to má v krvi! Keď čítame báseň vo veršoch, povieme si: Autor má báseň v krvi! Výrokom „mať v krvi“ opisujeme charizmu a osobitný talent.

Keby sme mali povedať o Ježišovi z Nazaretu čo „mal v krvi“, správna odpoveď by znela: dobrotu a lásku. To bol talent, ktorý rabín z Nazaretu „mal v krvi“. Mal čas sadnúť si k ľuďom pri studni, porozprávať sa s nimi, venovať sa chorým, klásť na nich ruky, ísť k smútiacim, alebo rozmnožiť chlieb pre zástup a vzkriesiť mŕtvych. Venovať sa ľuďom - to mu bolo blízke, mal to v krvi.

Apoštoli o tom vydávajú svedectvo v jednotlivých príbehoch Evanjelia, ktoré cez celý rok čítame. Láskavosť Ježiša z Nazaretu, jeho dobrota, trpezlivosť s človekom, odpúšťanie hriešnikom, schopnosť ísť aj k mýtnikovi, aj k colníkovi na hostinu, to všetko dokazuje, že k

---

[381] ČERVEŇ, J.(editor): *7777 myšlienok pre náročných.* 1998, s. 220.
[382] Porov. JAMES, L.: Jahodové mlieko a tri stisnutia, prosím! In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, s. 39.

podstate jeho bytia patrí schopnosť milovať. Koncentrácia tejto lásky je v Eucharistii, v chlebe a vo víne, ktoré premenil na svoje telo a krv pri Poslednej večeri (porov. 1Kor. 11, 23-26).

Keď na Zelený štvrtok slávime pamiatku ustanovenia Eucharistie a sviatosti kňazstva, pripomíname si nielen dejepis - historickú chvíľu, moment, keď Ježiš vzal chlieb i víno a premenil ich na svoje telo a krv, ale v geste lámania chleba sprítomňujeme skoncentrované Ježišovo bytie, všetko konanie lásky, ktoré preukazoval počas života.

V responzóriu žalmu sa spieva: „Tento požehnaný kalich dáva účasť na Kristovej krvi" (porov. 1Kor 10, 16). Piť Kristovu krv je symbolickým vyjadrením zjednotenia s osobou Ježiša, s náklonnosťami a postojmi, ktoré v svojom živote ukázal. Aj v knihe Exodus čítame o tom, ako Židia v egyptskom otroctve slávili veľkonočnú večeru: zabili baránka a jeho krvou poznačili veraje dverí. Dom, v ktorom boli dvere označené, anjel smrti pri prechode vynechal. Otrokárom - Egypťanom pomrelo všetko prvorodené a otroci sa stali slobodní. Veriaci ľudia si uvedomovali: „Zachránila nás baránkova krv!" (Ex 12, 1-8. 11-14) Na to nadviazal Ježiš z Nazareta, keď ukázal, že človeka nezachráni talent a charizma – čo má v krvi, ale účasť na Božej krvi, teda keď v ňom prúdi láska a dobro.

Keď aj po dvetisíc rokoch prijímame Krista v znaku chleba a vína, prosíme: Pane, pomôž nám, aby sme mali dobro a lásku v krvi! Lebo veľmi dobre poznáme našu náturu: lenivosť, pohodlnosť, pýchu, namyslenosť, ziskuchtivosť, pomstychtivosť a všelijaké túžby, ktoré v nás kolujú. Pritom potrebujeme mať v krvi dobro a lásku. Preto prijímanie znamená: Ježišu, prítomný v znaku chleba a vína, daj mi silu, aby som mal v krvi to, čo si nosil v sebe ty!

Ľuďom, ktorí nás obťažujú, zvykneme povedať: „Piješ mi krv," alebo „Prestaň mi piť krv!" Svojimi nárokmi z nás vyciciavajú životné sily a oberajú nás o radosť i pokoj duše. Práve preto potrebujeme energiu Božej lásky, aby sme vedeli byť trpezliví, odpúšťajúci, tolerantní a milosrdní, čiže ľudia, ktorým v krvi koluje Ježišova krv.

V Apalačskom pohorí vládla krutá zima. Snehu každý deň pribúdalo, ortuť na teplomere každý deň klesala nižšie a nižšie. Rieky zamŕzali, ľudia trpeli, Červený kríž roznášal zásoby potravín helikoptérami. Po jednej celodennej službe, keď sa posádka vrtuľníka neskoro popoludní vracala domov, uvidela chatrč ponorenú do snehu. Z komína vychádzal malý kúdoľ dymu. Záchranný tím predpokladal, že obyvateľom došli zásoby potravín, paliva a možno aj liekov. Pre hustý les pristáli asi kilometer od chatrče. Naložili na chrbty ťažké balíky so zásobami a vydali sa k malému domčeku. Brodili sa v snehu po pás. K domu prišli vyčerpaní, zadychčaní a spotení. Keď zabúchali, prišla otvoriť chudá, uzimená žena. Vedúci záchranného tímu sa predstavil a povedal: „Sme z Červeného kríža." Po chvíľke ticha žena odvetila: „Prepáčte, ale táto zima bola naozaj tvrdá, preto vám toho roku nemôžem ničím prispieť."[383]

Dobročinnosť, prispievanie, mala žena v krvi. Bola naučená pomáhať, dávať, slúžiť, takže ani v ťažkej životnej situácii jej neprišlo na um niečo iné a záchranárov považovala za prosebníkov. Ale aj pre povolanie záchranára treba „mať v krvi" ochotu pomáhať druhým v ťažkej situácii.

Ďakujme za to, že v Eucharistii nás Pán posilňuje a ozdravuje, aby sme konanie dobra „mali v krvi".

1.3 Láska - agapé

Jn 14, 23-29 Duch Svätý vám pripomenie všetko
Šiesta veľkonočná nedeľa C: odkliatie – láska oslobodzuje

[383] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 138.

V modernej rozprávke sa hovorí o krásnej, šikovnej, emancipovanej princeznej, ktorá raz sedela pri potoku. Vyskočil žabiak a povedal: „Som princ. Zlý čarodejník ma zaklial. Stačí jediný tvoj bozk, aby som sa znova premenil na krásneho, urasteného a elegantného muža. Potom sa môžeme vziať a žiť šťastne na tvojom zámku, aj s mojou matkou. Budeš ma môcť milovať, pripravovať mi jedlo, prať moje košele a rodiť naše deti. Budeme šťastní!“ V ten istý deň si pri večeri princezná vychutnávala jemne opečené žabie stehienka v omáčke, s francúzskym vínom a pomyslela si: „To si uhádol, blbeček!“

Škaredosť je prítomná v každom človeku - je pyšný, lenivý, podvádza. Hoci sa navonok javí pekný a usporiadaný, vo vnútri má mnoho nedostatkov. Ak je však milovaný a milujúci, oslobodzuje ho to od škaredosti a stáva sa novým. Celá filozofia rozprávky je postavená na myšlienke: človek potrebuje oslobodenie a odkliatie. Láska oslobodzuje a dáva nový život.

Postúpme však od rozprávky k realite života. Ježiš z Nazareta chcel pomôcť ľuďom na ceste k vnútornému oslobodeniu. Vedel, že ono pochádza z ducha lásky. Preto povedal: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok“ (Jn 14, 23).

Čo znamená Božie prebývanie v človeku? Je to Boží „bozk“ človeku. V tej chvíli je nám daná iná nálada, iný duch, dostávame Ducha Tešiteľa, Ducha Božieho. Namiesto ducha sebectva, zloby a hriechu získavame realitu Ducha Božieho, ktorý človeka odklína a oslobodzuje. Tento dar je rukolapný v sviatostnej praxi cirkevného spoločenstva. Jej ovocím je pokoj v duši: „Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva. Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje“ (Jn 14, 27).

Preto je správne a odôvodnené, ak sa človek tomuto Božiemu daru otvára modlitbou, čítaním Písma i skutkami lásky. Dobre si je vedomý toho, že iba keď je milovaný Bohom a druhým človekom - a iba vtedy, keď je sám milujúci - má život zmysel.

V gréckej (helenistickej) kultúre pred kresťanstvom sa o láske hovorilo v troch kategóriách: po prvé: éros – sexus, po druhé fília a po tretie agapé. Éros - sexus je láska medzi mužom a ženou, hodnota, ktorú by sme mohli nazvať zištnou (muž miluje ženu, lebo je to pre neho samého výhodné; žena tak isto miluje muža). Fília po grécky znamená lásku k určitým záujmom: poznaniu, umeniu, športu, atď. Agapé vyjadruje lásku nezištnú, pohostinnosť, dobročinnosť. To robili prví kresťania keď sa stretávali na bohoslužbách a nezabudli na sociálny aspekt kultu: zbierky pre chudobných, služby chorým a chudobným. Podstatný rozdiel medzi sexus-éros a agapé je teda v tom, že prvé je prirodzene zištné a druhé nezištné, dobrovoľné, voluntariát.

Všetky tri pomenovania označujú životné hodnoty. Bez manželskej lásky (éros-sexus) by sme neboli na svete. Ale aj agapé je dôležitá láska: keby sa v rodine nevytvárala atmosféra darovania sa, boli by sme ochudobnení. Úlohou človeka je dorásť od éros-sexus k agapé. To sa učí v Božej škole, lebo Boh nás miluje nezištne a jeho láska oslobodzuje zo zakliatia.

Benedikt XVI. v sociálnej encyklike Deus caritas est píše, že v gréckej kultúre bol éros oslavovaný ako božstvo. Zo skúsenosti erotiky a sexuality ľudia vyvodili „opojenie rozumu božskou bláznivosťou, ktorá človeka vytrháva z obmedzenia jeho existencie a v tomto zážitku, ako keby človeku - premoženému božskou mocou - bolo dané zakúšať najvyššiu blaženosť.“ Preto v helenistickej kultúre existoval kult plodnosti a posvätná prostitúcia. Ale toto myslenie a zbožňovanie erosu bolo zbúrané židovstvom a kresťanstvom. Tieto náboženstvá priniesli vieru v jedného Boha, ktorý je absolútnou inteligenciou, Otcom, ktorý nás má rád. Nie eros a sexus je Boh, ale Otec na nebesiach. Takto ľudstvo postupne dozrievalo k poznaniu, že vrchol lásky nie je v extáze v zmysle opojenia, ale v zmysle prekonania seba samého a totálneho odovzdania sa druhému. Až tam človek nájde plnú pravdu o svojom človečenstve. Až vtedy láska oslobodzuje.[384]

---

[384] Porov. BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est.* Sociálna encyklika 2005. In: www.kbs.sk/dokumenty pápežov.

Materstvo je najkrajší dôkaz nezištnej lásky – agapé a jej oslobodzujúcej funkcie, ako o tom hovorí nasledujúci príklad. Rodičia sledovali televízny program a mama povedala: „Je už neskoro, som unavená, pôjdem spať."
Odišla do kuchyne nakrájať rožky na ráno pre deti,
opláchla misky od kukurice,
vybrala mäso z mrazničky na zajtrajší obed,
skontrolovala, koľko cukru je v cukorničke,
pripravila kávu do kávovaru,
utrela zo stola omrvinky,
odložila hry, ktoré deti dohrali,
vrátila knihu na policu.
Zaviazala kôš na smeti a založila nový. Potom zívla, vystrela sa a prešla do kúpeľne.
Opláchla pri umývaní umývadlo,
odlíčila sa, natrela si krém,
pilníkom si upravila nechty,
prázdnu rolku od toaletného papiera hodila do koša v kúpeľni,
vyrovnala záves zo sprchy, aby vyschol
a cestou z kúpeľne zavesila na radiátor dva mokré uteráky.
Vybrala aj dopranú bielizeň z práčky.
Cestou do spálne sa zastavila pri písacom stole a napísala: kúpiť zubnú pastu.
Vytiahla učebnicu schovanú pod kreslom,
prepla radiátor na temperovanie.

Otec zavolal: „Myslel som, že ideš spať." Mama odpovedala: „Áno, práve idem."
Skontrolovala dvere, či sú zamknuté,
nahliadla do detskej a vypla v nej počítač,
pozbierala ponožky zo zeme a položila ich na kreslo,
nastavila si budík,
dopísala pečivo na zoznam nákupu,
dala si do mobilu pripomienku.
V tej chvíli otec vypol televízor a skonštatoval: „Idem teda aj ja."
Uvažuje niekto, prečo ženy žijú dlhšie? Lebo sú naprogramované na dlhý proces. Nemôžu umrieť skôr, pretože majú ešte veľa práce.

Tento opis činností svedčí o matkinej každodennej veľkej starostlivosti a nezištnosti. Láska rodinu buduje a jednotlivcov oslobodzuje. Ďakujme za dar Ducha Tešiteľa, Ducha Lásky.

1.4 Autoportét

Lk 10,26 37 Kto je môj blížny?
Pätnásta cezročná nedeľa C: byť na nezaplatenie

Pri východe zo supermarketu kontrola zastavila jedného pána: „Prepáčte, ale kamera zaznamenala, že ste nezaplatili za varnú kanvicu, ktorú ste zobrali z regálu." Zákazník sa bránil: „Samozrejme, veď sám vedúci mi povedal: zoberte si to, je to vec na nezaplatenie!"[385]

Keď je možné rýchlo si uvariť čaj alebo kávu, je to na nezaplatenie. Ale aj pomoc od iného človeka je na nezaplatenie, keď sme v núdzi. Ak sa v noci pokazí auto a niekto pomôže, povieme o ňom: je to človek na nezaplatenie. Ak lekár pomôže operáciou, povieme: je to človek na nezaplatenie. Každý, kto v sebe nosí hodnotu lásky a služby, je na nezaplatenie. V nádobe rýchlo zovrie iba voda, ale ak v človeku pohotovo „zovrie" láskavosť, je na nezaplatenie.

[385] VÁCHA, J.: Kontrolor u východu. In: *Výber Reder´s Digest,* marec 2008, s. 10.

V biblickom príbehu o milosrdnom samaritánovi (Lk 10, 25-37) vykreslil Ježiš z Nazareta človeka na nezaplatenie. Zo spoločenského hľadiska slovo „samaritán“ je znamením dobrovoľnej činnosti v prospech druhého človeka. Napr. tam, kde je zemetrasenie, povodne, alebo iné živelné katastrofy, je dobrovoľníctvo prejavom solidarity. Tam, kde ľudia majú určité zdravotné postihnutie, alebo sú starí, alebo deti v detských domovoch a pod., všade tam je priestor pre činnosť, ktorú voláme samaritánska. Povedať o niekom, že je „samaritán“ je veľké vyznačenie, lebo je na nezaplatenie. Je to synonymum slova „dobrý“ - na prvom mieste nesleduje svoj zisk, ale dobro blížneho.

Z teologického hľadiska je príbeh o milosrdnom Samaritánovi v svojej podstate autoportrétom Ježiša Krista, lebo v ňom vykreslil seba. Prichádza ako cudzinec. Židia totiž žili v regiónoch: Júdea, Samária, Galilea. Medzi nimi bola prirodzená rivalita: kto je prvý, čistokrvný Žid a kto druhotriedny? Za najpôvodnejších sa považovali tí, ktorí obývali kraj okolo hlavného mesta Jeruzalem, volali sa Judejci. Severo-východne je Samária, teda tiež veriaci, Židia, ktorí sa tam prisťahovali asi 800 rokov pred Kristom, po návrate z Asýrskeho zajatia. Spolu s nimi prišli aj iné ázijské kmene a premiešali sa so Židmi. Ešte severnejšie je kraj, ktorý sa volá Galilea. Ich považovali za druhotriednych, lebo to boli Židia premiešaní s pohanskými kmeňmi. Ježiš, pochádzajúci z Galiley, sa v tomto podobenstve stotožňoval s cudzincami. Podceňovanému cudzincovi dal novú hodnotu.

V ležiacom človeku chcel Ježiš z Nazareta vykresliť každého z nás preto, lebo sme prežili určité zranenia, svojím spôsobom sme boli „okradnutí“. Kto prežil zradu v priateľstve, rozvod v manželstve, nedocenenie v práci, nosí v sebe veľké vnútorné zranenie. Mnoho rodičov sa snažilo všetko dať deťom, a nakoniec zostali osamelí a starí – cítia sa okradnutí životom. Po grécky sa človek povie „antropos“ (z toho je antropológia). Základom slova je: anatrepejn, to znamená: dvíhať niečo do výšky. Gréci tým chceli povedať, že byť človekom, znamená dvíhať sa do výšky. Keď sme v prachu a nedokážeme vstať, Ježiš je ten pútnik, ktorý nás dvíha do výšky. Teda navštevuje nás tam, kde sme a pomáha nášmu životu. V tomto zmysle je podobenstvo autoportrétom Ježiša Krista.[386]

Iné zaujímavé grécke slovo v tomto podobenstve je episkeptejn (navštíviť niekoho, prísť ako pútnik), čo znamená zamerať pohľad, alebo sledovať pohľadom, dívať sa za niekým. Evanjelium chce povedať, že Ježiš je niekto, kto zameral svoj pohľad na teba, človek. Ježiš ťa sleduje svojím pohľadom, díva sa za tebou, kam kráčaš, kde si okradnutý a ležíš v prachu. Vidí tvoje zranenia a neobíde ťa ako levita alebo náboženský hodnostár.

Ježiš sa skláňa a ošetruje rany človeka. S tým súvisia symboly: víno a olej. Olej je symbolom uzdravenia a víno symbolom lásky. Ježiš má zvláštnu citlivosť, súcit a milosrdenstvo pre človeka. Nikto z ľudí nie je taký citlivý pre to, čo prežívame, ako Ježiš, ktorý každého z nás vidí.

Evanjelium o milosrdnom Samaritánovi – autoportrét Ježiša, každému kladie otázky: čo bolo v minulosti, čo nás poranilo a okradlo, nechalo „v prachu“? Ako pomenujeme oblasť, v ktorej mnohokrát ležíme ako polomŕtvi? Vieme rozjímať o Ježišovi ako o niekom, kto prichádza k nášmu životu a pomáha nám vstať? Ďalšie otázky vyplývajú z poslednej vety: „Choď a rob podobne!“ Komu podám ruku dnes? Viem mať súcit, všimnúť si druhých? Viem byť na nezaplatenie?

Pred stošesťdesiatimi rokmi sa stal v Nemecku príbeh, ktorý vyjadruje citlivosť pre núdzu druhého. V dedinke Weyerbusch si zvolili za starostu dvadsaťdeväťročného pána Reiffeisena. Samozrejme, že sa našli kritici, ktorí ním pohŕdali: dvadsaťdeväťročný chlapčisko nám tu bude rozkazovať? Stalo sa však, že v tom roku bolo veľmi vlhko, obilie zmoklo, zemiaky zhnili, rezervy boli vyčerpané a hrozilo, že v zime mnoho slabších roľníkov nebude mať na chlieb. Vtedy dvadsaťdeväťročný starosta zvolal päťdesiat najlepších farmárov a

[386] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, s. 73.

predostrel im situáciu. Pýtal sa ich: čo môžeme urobiť? Jeden z nich hovorí: „Pán starosta, ste mladý a chcete zmeniť svet. I ja som taký bol, ale život ma naučil, že neexistuje úkryt pred pohromami a pred chorobami. Hlad bol vždy a vždy bude.“ Reiffeisen pochopil, že treba s nimi rozprávať ináč. Povedal im: „Tak mi dovoľte, aby som vás pozval na pohreb tých detí, ktoré v zime zomrú následkom hladu.“ Jeden z občanov sa zdvihol a povedal: „Nerobte z nás vrahov! Čo ponúkate vy?“

Reiffeisen povedal: „Navrhujem, aby sme vytvorili Spoločenstvo chleba. Bolo by to spoločenstvo dobrovoľníkov, ktorí postavia pec na pečenie chleba v nejakej nevyužívanej budove u nás. Donesieme múku z Kolína, zamestnáme pekára a každý deň rozdelíme chlieb do najbiednejších rodín. „A my to máme celé financovať?“ pýtal sa ďalší. Reiffeisen povedal: „Nie, ja nežiadam od nikoho, aby ste niečo dávali. Len žiadam, aby sme požičali peniaze na šesť mesiacov, teda do ďalšej úrody, tým, čo sú na tom najhoršie.“ „A kto nám zaručí, že nám ich vrátia?“ „Oni sami. Budú sa musieť písomne zaviazať hypotékou a ručiť vlastnými farmami.“

Prvý Reiffeisen vytiahol z vrecka peniaze. „To, čo mám odložené, dávam na účet Spoločenstva chleba.“ Potom ten, ktorý protirečil, povedal: „Idem aj ja do toho.“ Po ňom tretí a tak aj ďalší. Všetko sa udialo tak, ako starosta predvídal. V tú zimu nikto nehladoval, po zbere ďalšej úrody boli dlhy splatené a ešte tridsať grošov zvýšilo. A tak v roku 1847 vznikol prvý úverový inštitút. Dnes je z toho celostvetová Reiffeisenova banka. Reiffeisen, vnuk evanjelického kňaza, mal dobrú vôľu a trochu našetrených peňazí. Ale to, čo mal navyše, je citlivosť pre ľudí v núdzi. Bol to starosta na nezaplatenie.[387]

Toto je príklad pomoci, ktorú nazveme inštitucionálna. Ale je to aj príklad samaritánskej služby. Reiffeisen práve tým, že dvíhal do výšky iných, dvíhal aj seba. Spoločenstvo chleba vytvára s nami aj Ježiš pri eucharistickom stole. On je našou večnou bankou, ktorá poskytuje záloh vydareného života. Ďakujme za Evanjelium, ktoré nás inšpiruje autoportrétom Ježiša Krista.

1.5 Móda v nebi - milujúce srdce

Lk 16, 19-31 Dostal si dobré a Lazár zlé
Dvadsiata šiesta cezročná nedeľa C: bohatstvo v sebe a okolo seba

Veštkyňa z kariet hovorí pánovi o jeho budúcnosti: „Vidím luxusnú vilu, drahé auto, bazén, krásnu mladú ženu, a dokonca vidím aj vás!“
„Vážne? A čo robím?“
„Stojíte tam a pozeráte na to dierou v plote!“[388]

Každý človek má v sebe sen o bohatstve a prirodzenú túžbu po veciach. No rozlišujeme bohatstvo v človeku a bohatstvo okolo človeka. Luxusná vila, bazén, auto patrí k bohatstvu okolo človeka. Oproti tomu radosť, pokoj v duši, úsmev na tvári, milujúce srdce je bohatstvo vnútri človeka.

Ježiš z Nazareta vymyslel podobenstvo o chudobnom Lazárovi, ktorému psy lízali vredy a o boháčovi, ktorý mal okolo seba veľa vecí, no v ňom bola prázdnota (porov. Lk 16, 19-31). Príbeh ukazuje aj na budúcnosť: človek v čase dozrieva, alebo nedozrieva. Zrelý alebo nezrelý sa posúva do večnosti. Boháč, bohatý iba na veci okolo seba a zahľadený sám na seba, nemá bohatstvo v sebe, preto nie je zrelý na účasť života s Bohom. Chudobnému Lazárovi chýba bohatstvo okolo, ale nosí ho v sebe: má dôveru v Božiu Prozreteľnosť.

---

[387] Porov. LEFEVRE, P. (editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch* 3. Bratislava : Lúč 2006, s. 128.
[388] Porov. DUDIŇAKOVÁ, T.: Pánovi veští kartárka. In: www. kaufland.sk/2010.

Evanjelium hovorí: neboj sa človek, že sa iba „dierkou v plote“ môžeš pozerať na bohatstvo vecí. Lebo máš k dispozícii čas, rozum, vôľu, city, tvorivé schopnosti, charizmy od Boha, si bohatý v sebe! Toto bohatstvo lásky vytvára hodnotu, ktorá má význam pre celú večnosť.

Na základe poznania o živote viac rozumieme Písmu, veríme Bohu a stávame sa bohatí v sebe. Dá sa povedať, že napredujeme, dozrievame. Evanjelium nás vyzýva popri každodennej starostlivosti o bohatstvo okolo seba nezabudnúť na to, že máme byť bohatí v sebe.

V nebi platí móda milujúceho srdca. Keď sa na zemi človek naučí obliekať do sebectva, lakomstva, podvodu, lenivosti (ako boháč) a neoblieka sa do lásky a solidarity, bude tento stav prežívať aj celú večnosť - a to je jeho peklo. Keď tu nevie mať rád, starať sa o svoje dobré srdce, nie je bohatý v sebe, prehráva svoj život.[389]

Zmysel podobenstva, ktoré povedal Ježiš z Nazareta o boháčovi a Lazárovi je: rozlišovať bohatstvo v sebe a okolo seba. Skutočným bohatstvom človeka je možnosť pracovať na sebe a žiť v zhode s Božím povolením.

S touto úvahou korešponduje aj nasledujúca filozofická rozprávka. Ráno budí otec syna do školy, a syn vraví: „Bolí ma žalúdok. Nemôžem dnes ísť do školy!“
„Keď ťa bolí žalúdok, musíš zostať ležať. Donesiem ti horký čaj.“
„Ja taký horký nechcem!“ - protestoval syn.
„Musíš ho vypiť. Na dnes máme permanentky na hokej, ale keď si chorý ostaneš doma.“
Vtedy si syn uvedomil: mal som radšej ísť do školy. Teraz musím piť odporný čaj a ani na hokej nepôjdem. Sťažoval sa sám sebe: zle je byť malým deckom. Radšej by som bol dospelým.

V práci otec rozmýšľal nad synom, prečo je taký pohodlný, lenivý. Možno mu nedávam dobrý príklad. Keby sa dalo všetko napraviť, keby som opäť mohol byť malým chlapcom, žil by som inak. V tú chvíľu išiel okolo Pán Boh, usmial sa na nich, splnil im želanie, ba určil im aj termín zámeny - zajtra.

Ráno otec vstal a prekvapený pozeral na svoje pyžamo: výstrih až po brucho, rukávy dlhé, skoro sa stratil v nohaviciach. Čo sa to stalo? „Aha, veď ja som dieťa!“ - usmial sa. „Pyžamo je mi veľké! Môžem začať žiť ako dieťa!“

Aj syn bol ráno prekvapený, keď pyžamo išlo prasknúť, lebo mu bolo malé. Vstal a išiel k maličkému otcovi: „Poďme, pekne, krásne do školičky!“
„Vieš, nie je mi dobre na žalúdku.“
„Nehraj to na mňa! Veľmi dobre viem, že ti nič nie je! Pakuj sa do školy!“ Voľky - nevoľky zobral aktovku a kráčal do školy.

Doma si vysoký povedal: „Teraz mi bude fajn. Otec mi zakazoval behať po záhrade a loziť po stromoch.“ Začal liezť... ale čo sa to deje? Akosi rýchlo sa zadýchal. Neďaleko videl chlapcov hrať futbal. „To je ono, zahrám si s nimi!“ Po piatich minútach nevládal a vôbec ho to nebavilo. Spomenul si, že ako dieťa mal rád cukríky. Kúpil si celú kopu, no keď ich položil do úst, rozboleli ho zuby, a začal ich vypľúvať. Nakoniec si povedal: idem tam, kam chodí otec. Dal si pivo - no vypľul ho, lebo mu nechutilo. Od cigarety začal kašľať. Odišiel preč sklamaný: tí dospelí majú zvláštne radosti. Ani jedna mu nechutila.

Keď prišiel maličký do školy (otec v tele dieťaťa), videl, že učiteľ fajčí: „Daj mi cigaretu!“ „Ty sopliak jeden! Pakuj sa do triedy!“ Uvedomil si, že je malý a posadil sa do lavice. Spolužiak ho začal štípať. Vylepil mu zaucho, potom začal hrešiť, až ho predvolali pred riaditeľa. Keď sa vracal zo školy, videl, ako kolegovia hrajú pri pive karty. Chcel si s nimi zahrať: „Ty sopliak jeden, vypadni odtiaľ!“ Vyhodili ho.

Na ceste domov videl, ako si jeho syn vo veľkých nohaviciach poskakuje a šantí. Zdvihol kameň a rozbil starenke krčah. Ona sa obzrela a hovorí: taký veľký a taký sprostý!

---

[389] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie v Tvrdošíne 1989.* In: archív autora.

Maličký (otec v tele dieťaťa) prišiel k vysokému a začal doň búchať: „Čo si taký drzý?“ Okoloidúci si vravia: „Pozrite, ten sopliak bije svojho otca!“ Obidvaja išli domov smutní. Jednému bolo zle v detských nohaviciach a druhému v nohaviciach dospelého. Keď si večer líhali prosili: Pane, Bože, vráť nás späť. Otec si uvedomoval, že už nevie byť šťastný v detských nohaviciach a syn, že nemá na to, aby bol šťastný v mužských nohaviciach. Obaja potrebovali dozrieť.[390]

Mladý by chcel byť starší, starý by chcel byť mladý; chorý by chcel byť zdravý a zdravý by si chcel v chorobe odpočinúť, chudobný by chcel byť bohatý a bohatý by chcel mať menej starostí s majetkom. Človek je večne nespokojný.

Evanjelium nás učí prijať, čo nosíme v sebe a rozvíjať duchovné bohatstvo. Na veci okolo sa možno budeme dívať iba „dierkou v plote,“ ale v sebe môžeme byť bohatými na lásku a večnosť.

Dozrievanie, ktoré s Ježišom absolvujeme, opísal Pavol z Tarzu slovami: „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú!“ (1Kor 2, 9) Božie dary prevyšujú naše túžby.

Bože, pomáhaj nám nespochybňovať večnosť, ale pripravovať sa na ňu vo vedomí, že v nebi platí móda milujúceho srdca.

1.6 Zámena veľkosti za malosť

Lk 2, 10-11 Dnes sa vám narodil Spasiteľ
Polnočná: Boží božtek

Pred Vianocami napísal malý chlapec Ježiškovi list: „Milý Ježiško! Ja viem, že nenosíš peniaze, hoci by som potreboval naplniť prasiatko. Prosím Ťa, dones mi bubon, trúbku a pištoľ na kapsle. Dedko mi isto dá peniaze, aby som prestal bubnovať. Sestrin snúbenec mi zaplatí za to, že zatrúbim vždy, keď sa budú bozkávať a bude prichádzať mama. A babička mi dá určite nejaké drobné, aby som ju nestrašil strieľaním z pištole na kapsle.“[391]

Taký chlapec sa v živote nestratí, lebo je podnikavý a vie ako naplniť prasiatko. Najprv vymení bubon, trúbku a pištoľ za peniaze, a potom peniaze za počítačové hry alebo bicykel alebo niečo iné, čo považuje za hodnotnejšie. Jeho obchod je založený na zásade: vymeniť to, čo je menej za to, čo je viac. S dospievaním bude však prichádzať na to, že nie všetko sa dá kúpiť. Pre život je potrebný vzťah, láska, pokoj v duši, zmysel života. Tieto hodnoty sa v obchode kúpiť nedajú. Treba ich získať iným spôsobom.

Pred dvetisíc rokmi urobil Ježiš z Nazareta opačný obchod. Opustil to, čo je viac a zobral na seba to, čo je menej – vymenil nebo za pobyt na zemi, krásu Božieho života za ľudské prostredie plné neprávostí a sebectva, vymenil slávu u Otca za poníženie a hanebné odsúdenie na zemi. Zvykli sme si, že v živote sa má ísť „od piatich k desiatim“, no Ježiš prijal opačný proces. Urobil to z absolútnej lásky, ktorú prežíval v Božom svete.

Vianoce sú stelesnením Božej lásky voči svetu. Ide o oslavu narodenia Ježiša Krista, vtelenie Božej myšlienky, Božieho Slova, Logosu, ktoré začalo chodiť po svete medzi nami ako človek. V Evanjeliu čítame, čo anjeli oznámili pastierom: „Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus, Pán. A toto vám bude znamením: nájdete dieťatko zavinuté do plienok a uložené v jasliach“ (Lk 2, 11).

Boh neprichádza na svet ako sudca, pán, cisár, kráľ, prezident, biskup, aby sa ho niekto musel báť. Prichádza ako dieťa, veď dieťaťa sa nikto nebojí. Vymenil veľkosť za malosť, dôležitosť za bezvýznamnosť. To je typické pre Božie konanie voči človeku.

---

[390] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie v Tvrdošíne 1989.* In: archív autora.
[391] MAZUROVA, J.: Milý Ježišku. In: *Reader´s Digest. Výber,* december 2011, s. 25.

Celé dejiny Božieho konania sú dejinami lásky. Nebojí sa byť menší, aby pozdvihol nás. Za priestor si zvolil zemeguľu, ktorá je iba zrnkom vo vesmíre. On, veľký si zvolil iba obyčajný národ, nenápadný Izrael. Pritom v okolí boli národy oveľa väčšie, slávnejšie, významnejšie. Zvolil si Nazaret, mestečko vcelku neznáme. Aj narodenie v Betleheme, mimo mesta, mimo dediny, v maštali, naznačuje jednu líniu: Boh sa rozhodol pre lásku, ktorá v sebe obsahuje pokoru a jednoduchosť. Proti všetkej ľudskej pýche, namyslenosti, dôležitosti postavil lásku, ktorá sa vie znížiť. Boh sa robí malým, aby nafúkaného človeka uviedol na správnu mieru.

K jasličkám v Betleheme neboli pozvaní v prvom rade mocní tohto sveta. Nebolo to oznámené kráľovi Herodesovi, ani veľkňazom v Jeruzaleme, ani levitom v chráme, ani cisárovi v Ríme. K jasličkám boli pozvaní jednoduchí pastieri. Svedkami Božieho narodenia boli jednoduchí ľudia: Mária, Jozef, Simeon, Anna, Alžbeta, Zachariáš – oni reprezentujú chudobný ľud Izraela.

V jednej piesni sa spieva: „Boli to pastieri, čo prišli prví, až potom ostatní prišli za nimi. Betlehem bol bodkou pre farizejov, už vtedy poslední boli prvými.“[392] Je to preto, lebo jednoduchí, skromní ľudia potrebujú Božiu ochranu, spásu, sú odkázaní na neho - preto sú pripravení. Boh vymenil slávu, popularitu a moc za malosť a nenápadnosť.

Nemecký biskup Rudolf Graber napísal: „Vianocami Boh prekonal stvorenie sveta i celé nekonečno. Nikdy predtým sa nestalo nič väčšie. To, že jediný, jednorodený Boží Syn, druhá Božská Osoba sa chystá na nepatrnej Zemi stať človekom, jednoducho prekonáva všetko.“ Božiu veľkosť vysvetlil na porovnávaní dvoch udalostí: stvorenie sveta a narodenie Ježiša Krista. Z hľadiska kvantity, „urobiť stvorenie“ vyžaduje mocného Pána. Je to veľké dielo. „Urobiť narodenie“, to je všedná vec. Aj v tejto chvíli sa niekde na svete rodí dieťa – z nášho pohľadu je to vec „malá“. No z hľadiska kvalitatívneho - ako píše Pascal: ľudské srdce predstavuje nový, oveľa vyšší stupeň dokonalosti oproti celému vesmíru. Keď Boh vstupuje do ľudských dejín a viaže sa na ľudské udalosti, je to iná kvalita. Narodenie Ježiša Krista znamená väčšiu udalosť ako stvorenie sveta.[393]

Je veľa príkladov, v ktorých si uvedomujeme, že pred láskou sme bezmocní. Alebo sa jej otvoríme, odovzdáme, a vtedy sme obohatení, alebo sa pred ňou zatvrdíme. No vždy je to veľká sila, veľká moc. Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Bol Štedrý deň, otec ozdoboval v izbe stromček, mama v kuchyni piekla. Päťročná dcérka behala hore – dolu, šantila až rozbila jednu vianočnú ozdobu. Upokojila sa až po facke od otca.

Večer prinieslo dievčatko otcovi darček: „Toto je pre teba.“ Viditeľne bol v rozpakoch, otvoril škatuľku, ale nebolo v nej nič. Napomenul ju: „Nevieš, že keď sa robia darčeky, očakáva sa, že v nich aj niečo bude? Ty mi dávaš prázdnu škatuľku?“ Dievčatko sa naňho nechápavo pozerá a hovorí: „Ocko, ona nie je prázdna. Vieš, ako som sa natrápila, kým som ju naplnila mnohými božtekmi?“ Otec pochopil, objal dcérku a usmial sa.

Prišiel január, dcérka chodila do škôlky. Stala sa nehoda na ceste – nepozornosť vodiča spôsobila, že dievčatko prišlo o život. Otec chránil škatuľku, ktorú dostal na Vianoce. Mal ju na nočnom stolíku a keď sa cítil slabý, bezmocný a nevedel, ako ďalej, lebo mu problémy prerástli cez hlavu, vtedy ju otvoril a vybral z nej jeden božtek, spomínajúc si pri tom na lásku, s ktorou dcérka svoje božteky do nej vkladala.

Keď pozeráme na Betlehem a rozjímame nad ním, zisťujeme, že je to „Božia škatuľka“ pre každého z nás. Zastavenie sa pri ňom, modlitba, každé stretnutie s Kristom je jeden božtek z Božej škatuľky. Vianoce sú znakom lásky a pokoja, ktorú Boh prejavuje voči nám všetkým. Preto by sme mali byť za ne úprimne a hlboko vďační.

Doprajme si rozjímanie nad veľkosťou a krásou Boha, ktorý v jednoduchosti malého dieťaťa prichádza na svet. Stíšení mu môžeme povedať: „Bože, pomôž mojej malosti, aby som

---

[392] KORONTHÁLY, V.: Boli to pastieri. Gospelová pieseň. Bratislava, 1970. In: Vianoce v srdci. Audiokazeta, Košice : Kresťanské hudobné vydavateľstvo 1990.

[393] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 173.

v láske k ľuďom bol väčší. Pomôž mojej malej viere, aby sa viac prejavovala v každodennom živote.

1.7 Bankovky v peňaženke za fotografiu detí

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami
Narodenie Pána: pomaranč

Po Štedrej večeri prišla návšteva. Celý byt bol plný kozmetickej vône. Domáca pani vysvetľovala: „Náš dospievajúci syn dostal spray. Ale má nádchu. Skúšal raz, dvakrát, nič necítil, tak skúšal znovu.... až si to odniesol celý byt. Premenil ho na parfuméria."

Všetky darčeky pod stromčekom, sú prejavom priazne. Voňajú láskou. Či je to oblečenie, bižutéria, knihy, počítačové hry, hokejka, korčule, lyžiarska výbava... pod stromčekom všetko vonia láskou.

Človek, ktorý chystá darček druhému, musí vymeniť bankovky v svojej peňaženke za fotografiu milovaného. Iba tak vzniká dar. Otec a mama radi vymenia bankovky v peňaženke za fotografiu svojich detí.

Vianočné sviatky pripomínajú dôležitú pravdu, že fotografia každého človeka je v Božej peňaženke. Tak nás má rád, že nás prijal za svojich. Vieme to zo Svätého Písma a historických udalostí. Aby Boh bol čitateľný a porozumiteľný, rozhodol sa pre vtelenie. Inak by bol zostal Bohom nezrozumiteľným, abstraktným, nadprirodzeným, bohom filozofov, actus purus, iba prvotnou príčinou a zmyslom všetkého.

Keďže však Boh je láska (1Jn 4, 8), rozhodol sa stať dieťaťom. Prijal na seba podobu človeka, mal telo a krv, nohy a ruky, aké máme my. Chodil po tejto zemi, urobil všetko pre to, aby sa stal človeku známym, prístupným, poznateľným. V tejto poznateľnosti by malo ľudstvo vytušiť: Boh je Otec, ktorý nás má rád a má pre nás celovečnú perspektívu. Obrazne povedané: vymenil bohatstvo svojej peňaženky za moju fotografiu. Táto pravda je pre mňa požehnaním, obdarovaním, ziskom.

Keď rozmýšľame, čo sú Vianoce, nájdeme odpoveď aj negatívnym vymedzením, pomenovaním, čím Vianoce nie sú. Už mesiac pred sviatkami totiž počúvame reklamy, vianočné piesne, povrchné definovanie, že ide o zimné sviatky lásky a pokoja. Tento balast potvrdzuje, čo Vianoce nie sú. Odpoveď na otázku, čím sú, získavame vo viere a náboženstve.

Kresťanská odpoveď hovorí, že Boh sa už nepozerá zvrchu na svet, na zmeny, ktoré sa tu dejú, na udalosti, ktoré sa rozvíjajú. On sa stal súčasťou týchto udalostí. Kráča s nami. Večnosť sa stala časom. Čas a život človeka sa tým premenil. Boh ukázal, že svet, ktorý máme okolo seba sa ho týka. Ba dokonca v narodenom Ježišovi ukázal, že svet nie je len jeho dielom, ale je súčasťou jeho samého, že on existuje s týmto svetom a tento svet existuje v ňom, lebo žil a rozhodol sa cez vtelenie mať účasť na dianí sveta.[394]

Keď pozeráme na Ježiša, jasličky, Máriu, Jozefa, uvedomujeme si, že celý údel človeka je Bohu blízky, radosť i bolesť. Od chvíle narodenia Ježiša v Betleheme ukázal Boh, že nemal nijaké privilégiá na tomto svete. Nedarilo sa mu lepšie ako nám. Mal taký istý hlad, únavu, poznal nepriateľstvo, strach, poznal problém umierania, všetko, čo prežívame my. Ale priniesol do toho Božiu večnosť. Ľudskú jednoduchosť a obmedzenosť prenikla Božia nekonečnosť. V Ježišovi Kristovi Boh dokázal prijať a spracovať aj smrť. Svetlo sa postavilo proti tme.

Krásne a jednoducho to vyjadril básnik: „A znovu Vianoce a znovu koleda. Ešte nám dáva Boh zo svojho obeda."[395] Jeho podelenie sa znamená zároveň pozvanie a účasť na jeho bytí, celovečnú perspektívu. Ten, kto nás pozýva na obed, je priateľom, blízkym, nejako k sebe

[394] Porov. RAHNER, K.: Bůh je s námi. Duchovní promluvy. Praha : Zvon 1997, s. 22.
[395] RÚFUS, M.: Mamina koleda. Neskorý autoportrét 1992. In. *Dielo III.* Dunajská Lužná : Milanium 2003, s. 64.

patríme, niečo spolu podnikáme. Ak na Vianoce „Boh dáva zo svojho obeda“, to znamená, že máme pred sebou veľké pozvanie a výzvu.

Mladý chlapec žil v Londýne. Po smrti rodičov sa dostal do sirotinca. Hovorí: „Museli sme štrnásť hodín pracovať v záhrade, v kuchyni, na poli. Bol to ťažký život. Voľno sme mali iba na Štedrý deň a vtedy dostal každý chlapec na Vianoce pomaranč. Ale to iba pod podmienkou, že bol poslušný celý rok. Keď prišiel rad na mňa, musel som ísť do kúta izby a iba sa prizerať. Bol to trest, lebo som raz v lete chcel zo sirotinca ujsť.

Keď sa skončilo rozdeľovanie pomarančov, ostatní chlapci sa hrali na dvore. Ja som musel odísť do izolácie a zostať v spálni. Bol som smutný a zahanbený. Plakal som, nechcelo sa mi ďalej žiť. O chvíľu som počul v izbe kroky. Jedna ruka odťahovala posteľnú prikrývku, pod ktorú som zaliezol. Pozrel som sa - bol to Viliam, môj priateľ. Stál pred posteľou, v pravej ruke mal pomaranč a ponúkal mi ho. Nevedel som, ako sa to mohlo prihodiť, ako mohol získať nejaký zvyšný pomaranč. Striedavo som pozeral na Viliama i na pomaranč. Cítil som sa stiesnene.

Naraz som si uvedomil, že pomaranč je olúpaný. Keď som sa bližšie pozrel, bolo mi všetko jasné. Slzy sa mi tisli do očí, keď som vystrel ruku a vedel som, že musím ten pomaranč pevne uchopiť, aby sa mi nerozpadol. Totiž desať chlapcov sa dalo dohromady. Rozhodli sa, že aj ja musím mať pomaranč. Každý zo svojho olúpaného pomaranča dal jeden kúsok, jeden mesiačik. Zhotovili celý, nový, pekný, okrúhly pomaranč. To bol najkrajší vianočný dar v mojom živote. Naučil ma, aké môže byť ozajstné priateľstvo.[396]

Prostredníctvom pomaranča chlapec pochopil: nie som sám, i keď mi je smutno a som sklamaný. Priatelia mi rozumejú a sú so mnou solidárni. Podobne možno rozumieť betlehemskej pravde. Boh každému hovorí: Nie si sám, aj keď si niekedy smutný a sklamaný. Ver, že Boh je Otec, ktorý ťa má rád, bdie nad tvojím životom a jeho pravda ťa oslobodzuje. Uver, že „vymenil bankovky zo svojej peňaženky za tvoju fotografiu!“

1.8 Znak Boha: tvár dieťaťa

Mt 2, 1-12 Prišli sme z východu pokloniť sa kráľovi
Zjavenie Pána: Pavučina – stačí láska

„Drahá, si ku mne milá, len keď chceš peniaze.“
„Náhodou, som k tebe milá vždy.“
„No, veď práve!“

Vnútorný svet človeka je zištný – v mužovi aj žene. I deti, keď potrebujú peniaze, sú milé. Aj poisťovňa sa správa milo, keď oslovuje klientov. Keď treba vyplatiť škodu, už je zdržanlivejšia.

Na sviatok Zjavenia Pána sa odkrýva Boží svet, ktorý na rozdiel od ľudského je nezištný. Keď sa Boh zjavuje, odhaľuje sa (po grécky epifanía, po lat. revelatio), nerobí to preto, že by chcel niečo získať, ale ukazuje tým svoju náklonnosť k človeku.

Z liturgického hľadiska obsahuje sviatok tri komponenty. Po prvé: poklona mudrcov, vedených hviezdou, ktorí v dieťati uznali Mesiáša. Boh sa odhaľuje v tvári dieťaťa (porov. Mt 2, 11). Po druhé: krst v rieke Jordán, pri ktorom sa Otec priznáva k Synovi - Toto je môj milovaný Syn...(Mt 3, 17). Boh sa odkrýva v Synovi. Po tretie: svadba v Káne Galilejskej, na ktorej Ježiš premieňa vodu na víno a učeníci registrujú: toto je Boží Syn (porov. Jn 2, 1-11). Trojité odhalenie, zjavenie Boha je iné ako odkrytie človeka. Lebo v otvorenosti Božej vidíme nezištnosť, kým v otvorenosti človeka je často zištnosť.

Keby sme mali vymyslieť znak Boha, navrhli by sme niečo mocné, veľké, impozantné. Boh sa však prezentuje v znaku bezmocného dieťaťa. Veľkí a mocní páni majú svoje znaky:

[396] Porov. *Príklady. Homiletická zbierka.* In: archív autora.

parádne priestory, paláce, ochranku, autá, vysoké platy. Boh, ktorý je Pán a Stvoriteľ sveta, aj náš Sudca si zvolil ako znak bezmocnosť, dieťa, pokoru a jednoduchosť. U Lukáša čítame: „Toto vám bude znamením: Nájdete dieťatko zavinuté do plienok a uložené v jasliach“ (Lk 2, 12). Božie znamenie dané pastierom aj nám je pokora. Znamením veľkého Boha je to, že sa stáva maličkým dieťaťom, dovoľuje nám dotýkať sa ho a prosí o našu lásku.

Aj Traja králi sa na začiatku pýtali: „Kde je ten novonarodený židovský kráľ? Videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť“ (Mt 2, 2). Teda hľadali kráľa, dôležitosť, postavenie, veľké mesto. Ale dozreli v poznaní tak, že ho uznali v bezbrannom dieťati.

Vo vianočných Evanjeliách čítame, že anjel hovoril k pastierom a oni si povedali: „Poďme teda do Betlehema a pozrime, čo sa to stalo...“ (porov. Lk 2, 15) Lepší preklad gréckeho originálu by bol: Poďme sa pozrieť na to slovo, ktoré sa tam stalo, alebo: Poďme sa pozrieť na to slovo, ktoré nám bolo zvestované.[397]

Tu je veľká novosť: slovo možno vidieť, pretože sa stalo telom. Boh, ktorého nebolo dovolené zobrazovať, sám seba zobrazil v dieťati, v postave Ježiša Krista. Odvtedy môžeme hľadieť na Slovo a vedieť: taký je Boh, aký je Ježiš. Potvrdzujú to aj mudrci, ktorí sa mu klaňali a odovzdali dary: zlato, kadidlo a myrhu (porov. Mt 2, 11). Zjavením Pána sa potvrdzuje pravda o vtelení Ježiša Krista. Nie je to len mytológia a rozprávka, je to historická skutočnosť a to mnohovýznamová.

Irenej Lyonský (140-202), jeden z cirkevných učiteľov, píše, že tento sviatok je ako privykanie si Boha k človeku a človeka k Bohu. „Božie slovo prebývalo v človeku, stalo sa synom človeka, aby privykalo človeka prijímať Boha. A Boha privyklo prebývať v človeku - podľa Otcovho rozhodnutia.“[398] Žiadne manželstvo nevznikne naraz, ale chlapec chodí na návštevu do rodiny nevesty a pomaly sa zoznamujú, privykajú si na seba aj na inú rodinu. Nevesta prežíva to isté. Priatelením sa si privykajú jeden na druhého, aby potom spolu mohli vytvoriť manželstvo.

V historickej pravde o narodení Ježiša vidíme, ako si Boh privyká na ľudské podmienky a zároveň nás pozýva, privykať si na Boží svet - svet lásky, múdrosti, tolerancie, spravodlivosti. Bolo by nedostatočné, keby sme si privykli len na tento svet. Veď Boh si pri Ježišovom narodení privykol na tento svet, aby nás pozval privykať si na Boží svet.

Zjavenie Pána nás pozýva: nechať sa formovať tvárou dieťaťa, Božím znamením. Učí nás pokore, ktorou však rastie naša veľkosť. Ak sa zriekneme Herodesových metód násilia a budeme používať zbrane pravdy a lásky, potom náš život bude skutočne veľký.

Bohužiaľ, aj dnes mnohí zostávajú pri znakoch moci. Ak sú chorí, volajú: „Bože, urob zázrak, daj mi zdravie“ – znak jeho moci. Ak sú v životných skúškach, prosia: „Bože, urob zázrak a daj, aby sa mi to podarilo!“ Dožadujú sa senzácie a neobyčajnosti. Keď majú nepriateľa: „Bože, potrestaj ho, vezmi spravodlivosť do svojich rúk!“ Všetko sú to predstavy spojené s egoizmom, násilím, veľkosťou. Lenže Boh je úplne iný. A toto je obsah sviatku Zjavenia Pána: znakom Boha je bezmocné dieťa. Sila Boha je v láske a nezištnosti.

O tom, ako môže malosť a nepatrnosť poslúžiť veľkým zámerom, hovorí legenda Pavúkov dar. Keď sa narodil Ježiško, neboli všetci šťastní. Kráľ Herodes bol rozčúlený a nervózny. Od troch kráľov sa dozvedel, že v Betleheme sa narodil kráľ, zosnoval plán, že zabije všetky deti v meste. Herodesovi vojaci vniesli do mnohých domovov hrôzu a bolesť. Jozef a Mária vzali dieťa a rýchlo sa vydali na cestu do Egypta.

---

[397] Porov. JOHNSON, L. T.: *Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, s. 72.

[398] IRENEJ LYONSKÝ: Adversus haereses, 3, 20, 2. Patrologia Graeca 7, 944. In: Katechizmus Katolíckej Cirkvi, 53.

Večer po prvom dni úteku si hľadali útočište v jaskyni. Bolo chladno, tak sa v jednom kútiku túlili k sebe, aby sa trochu zohriali. O rozložení ohňa nemohlo byť ani reči. Dupot koní vojakov doliehal až k nim.

Jozef a Mária si mysleli, že ich nikto nevidí. V skutočnosti tu bol jeden svedok – malý pavúk, ktorý sa kolísal na vlákne, práve pri vchode do jaskyne. Keď uvidel Ježiška, veľmi chcel pre neho niečo urobiť. Vedel, že mnoho šťastných zvierat mu dalo svoj darček. Rozhodol sa urobiť jedinú vec, ktorú len on dokáže. Utkať pavučinu vo vchode do jaskyne, aby ju skrášlil jemnou záclonou.

Náhle po chodníku prichádzali Herodesovi vojaci. Hľadali dieťa, aby ho zabili. Keď prišli k jaskyni, chceli vojsť dnu a prehľadať ju. Ale veliteľ si všimol pavučinu a kývol rukou: „Nechajte tak, vidíte, že tam je nedotknutá pavučina. Ak by tam niekto vošiel, bol by ju potrhal.“ Malý pavúk zachránil Ježiškovi život. Preto dodnes vešiame na vianočné stromčeky ligotavé nite, ktoré predstavujú vlákna pavučiny na vchode do jaskyne, kde pavúk zachránil Ježiškovi život.[399]

Legenda je múdra: stačí pavučina, stačí úsmev, dobré srdce, dobré slovo. Stačí láska a nezištnosť. Lebo Boh ukázal, že mu stačí Betlehem a v tejto malosti a jednoduchosti sa narodila veľká skutočnosť. Nech nás Zjavenie Pána pobáda každodenne zjavovať pokoru a lásku.

1.9 Ponorení do lásky

Lk 3, 15-16. 21-22 Keď bol Ježiš pokrstený a modlil sa, otvorilo sa nebo
Krst Krista Pána C: iné vtelenie

Hovorí sa, že pán Novák z Košíc telefonoval pred Vianocami do Mníchova svojmu synovi, ktorý tam pracoval: „Počúvaj, Dávid, mám pre teba novinu. Budeme sa s mamou rozvádzať.“ Syn mu hovorí: „Otec, to nemyslíš vážne. Po toľkých rokoch? Veď to nemá zmysel! Čo to budú za sviatky?“ Otec na to: „Už sme sa rozhodli. Utrpenia bolo dosť. Na staré kolená sa nebudeme trápiť. Prosím ťa, buď taký dobrý a oznám to svojej sestre v Prahe.“

Dávid z Mníchova volá sestre do Prahy: „Počúvaj, Jarka, otec mi volal, že sa chcú rozviesť.“ Ona na to: „Po štyridsiatich piatich rokoch manželstva? A pred sviatkami? To nemyslíš vážne! No, nechaj to na mňa.“ Jarka z Prahy volá otcovi do Košíc: „Otec, počúvaj, nerobte s mamou nič. My s Dávidom o dva dni prídeme.“

Pán Novák spokojne zložil telefón, obrátil sa k manželke a hovorí: „No vidíš, i na sviatky prídu aj letenky si zaplatia sami.“[400]

Otec a mama sú ľudia, ktorí majú záujem o svoje deti, tešia sa, keď je rodina spolu. Je to puto prirodzené, biologické, nezničiteľné, veľmi silné. Malo by to byť tak, že aj syn a dcéra sa zaujímajú o rodičov, ale niekedy sa vyhovárajú: nemôžeme prísť, sme zamestnaní, deti nie sú zdravé, atď. Rodičovský vzťah vystihol Tomáš Vorel: „Na svete sú iba dvaja ľudia, s ktorými môžeme byť bez slova, a pritom ani na chvíľu nezapochybovať, že sme tam, kde máme byť, a kde nám stopercentne rozumejú. Tí dvaja ľudia sa volajú mama a otec.“[401]

Vzťah rodičov k deťom môže poslúžiť porozumeniu vzťahu Boha k človeku a z toho vyplývajúcemu krstu. Boh prejavuje záujem o každého z nás – dôkazom je naša existencia, ktorú sme dostali skrze narodenie. Prostredníctvom neho sme boli ponorení do tohto sveta na niekoľko desaťročí. Avšak krstom sme ponáraní do Božieho sveta, do života v láske a radosti na celú večnosť. V krste získavame Boha za otca. Prestávame byť cudzími a stávame sa synmi a dcérami.

---

[399] Porov. FERRERO, B.(editor) : *Pastierova flauta.* Bratislava : Don Bosco 2006, s. 70.
[400] Porov. LUDVÍKOVÁ, K.: Pán Novák. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2010, s. 37.
[401] VOREL, T. jr.: Není co dodat. In: *Reader´s Digest. Výber,* december 2010, s. 31.

V prvých kresťanských storočiach ľudia zostupovali do krstiteľnice ako do bazéna, alebo do studne. Ponorenie do vody (po grécky baptizein) bolo znakom smrti, vynorenie symbolizovalo zmŕtvychvstanie, oslávenie, nový život s Kristom.

Súvisí to aj s Vianocami, pretože o Ježišovi môžeme povedať, že vtelením sa ponoril do tohto sveta. Vzal na seba telo, stal sa človekom, pohrúžil sa do ľudského bytia: chodil ako my, rozmýšľal, pracoval, znášal utrpenie aj radosti. Tak ako sa on ponoril do tela ľudského, my sa krstom ponárame do jeho tela mystického. On je hlavou, my sme údmi. Preto je krst vstupnou bránou do Cirkvi, prvou sviatosťou. Tak, ako bol Ježiš vtelený, každý z nás je vtelený do Cirkvi. To nám umožňuje nadobúdať Ježišovo zmýšľanie a štýl jeho života.

Potvrdzuje to aj Ján Krstiteľ, keď hovorí: „Ja vás krstím vodou... ale on vás bude krstiť Duchom Svätým“ (Lk 3, 16). Koho máme radi, krstíme ho svojím duchom. Keď mama má rada svoju dcérku, krstí ju svojím duchom, svojím srdcom, ponára ju do svojej lásky. Keď muž má rád svoju ženu, žena muža, krstia jeden druhého, obklopujú druhého duchom priazne, svojím srdcom. Keď Ján povedal: on vás bude krstiť Duchom Svätým, znamená to, že nás obklopí priazňou Božou, ponorí nás do lásky Boha.

Nech by sme mali čokoľvek na svete, ak by sme nemali človeka, ktorý nás krstí duchom priazne, duchom lásky, život by bol smutný. Ak nás Ježiš krstí Duchom Svätým, ponára nás do Božej priazne. Tak sa odkrýva zmysel vety: „Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie“ (Lk 3, 22).

Niekedy používame slovo krstiť aj v inom význame. Keď predstavený, šéf, riaditeľ, vytkne chybu podriadenému, povieme: „Ten ho ale skrstil.“ To znamená - prenikol ho, obklopil ho napomenutím, svojou prísnosťou, spravodlivosťou, možno aj hnevom. Tým je potvrdená pravda: druhého môžeš krstiť svojou dobrotou, priazňou, alebo ľahostajnosťou, nezáujmom, ba aj hnevom a nenávisťou.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh, ktorý vysvetľuje, čo znamená ponoriť druhého do svojej priazne, alebo naopak, obklopiť druhého sebectvom. Deň pred Vianocami som sa ponáhľala do supermarketu dokúpiť darčeky, ktoré som nestihla. Keď som uvidela dav ľudí, prešla ma chuť a začala som frflať: budem tu čakať celú večnosť a nič nestíham! Ešte toľko treba toho vybaviť. Vianoce sú čím ďalej stresovejšie, lepšie by bolo celý ten zhon prespať. Nakoniec som sa predsa len prebojovala do oddelenia s hračkami a začala som dudrať na ceny, premýšľajúc o tom, či sa vôbec moje deti budú s tými hračkami hrať.

Ako som tak blúdila popri regáloch, zbadala som asi päťročného chlapca, ktorý k sebe túlil jednu bábiku. Mal strašne smutný pohľad, keď hladkal bábiku po vláskoch. Potom sa otočil k jednej staršej dáme a pýtal sa: „Babi, si si istá, že nemáme dosť peňazí na túto bábiku?“ Staršia dáma mu odpovedala: „Vieš, že nemáme dosť peniažkov, zlatko.“ Potom poprosila vnúčika, aby na ňu chvíľu počkal, kým ona niečo pozrie.

Vybrala som sa k nemu a spýtala sa: „Komu si chcel kúpiť tú bábiku?“ A on hovorí: „Túto bábiku chcela moja sestrička na Vianoce zo všetkého najviac. A bola si istá, že ju pod stromček dostane.“ Odpovedala som mu: „Keď ju tak veľmi chcela, iste ju dostane!“ Chlapec povedal: „Nie, nie. Tam, kde je teraz, nemôžeme priniesť darčeky. Aby bábiku dostala, tak ju musím dať mamičke, aby jej ju odovzdala, keď tam pôjde.“ Oči mu pri tom ešte viac zosmutneli. A pokračoval: „Moja sestrička išla k Ježiškovi, aby bola s ním a ocko mi povedal, že aj maminka o chvíľku pôjde za sestričkou. Tak som si myslel, že by jej tú bábiku mohla zobrať.“ Potom mi ukázal ešte jeho fotografiu, na ktorej sa usmieval: „Aj túto fotku by som chcel poslať, aby na mňa nezabudla. Mám veľmi rád svoju maminku a želám si, aby neodišla. Ale ocko hovoril, že musí odísť, aby mojej sestričke nebolo smutno.“ Potom sa zase pozrel so smutnými očami na bábiku.

Rýchlo som vybrala peňaženku, nepozorovane som z nej vytiahla peniaze a povedala som chlapcovi: „Poď, prepočítame tvoje peniaze. Čo ak budú stačiť?“ A chlapec povedal: „Dúfam, že ich bude dosť.“ Rýchlo som pridala k jeho peniažkom svoje, aby si to nevšimol a

začali sme počítať. Bolo naozaj dosť peňazí na bábiku, a ešte mu aj zostalo. Chlapec zvolal: Ďakujem ti, Bože, že si mi dal dosť peňazí!“ Potom sa na mňa pozrel a povedal: „Vieš, včera som prosil Boha, aby mi dal dosť peňazí a on ma vypočul. Ešte som chcel kúpiť maminke jednu bielu ružu, ale to som sa už neodvážil žiadať od Boha. Vieš, mama má veľmi rada biele ruže.“

O pár minút sa chlapčekova babička vrátila a odišli. Po stretnutí s chlapčekom som pokračovala v nákupoch, ale už v zmenenej nálade. Stále som na neho musela myslieť. Potom som si spomenula na článok, ktorý som čítala pred dvoma dňami. Písalo sa v ňom o opitom šoférovi, ktorý narazil do auta, v ktorom sedela mladá žena so svojou dcérkou. Dievčatko na mieste zomrelo a matka bola v kritickom stave.

Dva dni po mojom stretnutí s chlapcom som si prečítala článok, ktorý oznamoval, že chlapcova mama zomrela. Bežala som do kvetinárstva, kúpila som kyticu bielych ruží a vybrala som sa na pohreb. Na mieste, kde sa môžu príbuzní naposledy rozlúčiť so svojou najmilšou, ležala mladá žena v truhle, v ruke mala kyticu bielych ruží, vedľa seba mala položenú chlapčekovu fotografiu a bábiku.

S plačom som opustila cintorín. Láska, ktorú chlapček cítil k svojej maminke a sestričke, bola nepredstaviteľná. A jeden opitý vodič za stotinu sekundy zobral chlapcovi mamu aj sestru, ktoré tak ľúbil.

Človek môže svojím konaním druhého obklopiť dobrom a láskou, alebo v opitosti, sebeckosti nešťastím. Sám rozhoduje, či bude pre druhého požehnaním, alebo trestom. Koho pokrstí svojou priazňou, koho slzami a smútkom.

Vedomie, že sme pokrstení Duchom Božím, nás ponára do pravdy: Boh nás miluje. Sme vďační za narodenie, za bytie vo svete, ale aj za druhé narodenie, ktoré nastalo v krste, za vtelenie do tela, ktoré sa volá Cirkev.

1.10 Božie prostredie

Jn 16, 12-15 Všetko, čo má Otec, je moje
Najsvätejšej Trojice: sila prostredia

V americkom meste Black King usporiadali súťaž v prebaľovaní dojčeniec. Zvíťazil starý mládenec Ronald Space. Prečo? Lebo pracoval ako balič v zásielkovom obchode. Po víťazstve v súťaži dostal niekoľko desiatok ponúk na sobáš.[402]

Človek, ktorý sa pohyboval v prostredí balenia, bol šikovný aj v prebaľovaní malých detí. Všetci vieme, aké je dôležité, aby rodina bola harmonická, usporiadaná, stabilná. Prostredie rodiny pôsobí na dieťa - od prebaľovania, cez jedenie, spánok i voľný čas. Sociológia potvrdzuje, aká škodlivá a nešťastná je pre dieťa rodina rozbitá, disharmonická, nestabilná, s jedným rodičom, a podobne. Prostredie nemožno podceňovať. Kde je prostredie lásky a dôvery, tam sa človeku v jeho rozvoji darí.

Existuje však aj Božie prostredie, ktoré je tvorené láskou Otca k Synovi v Duchu Svätom. Vyznávame ho ako Najsvätejšiu Trojicu. Veríme v bytie, ktoré má vzťahovú štruktúru, teda je tvorené láskou. Večný dialóg Božej lásky, večné prostredie Boha môže pozitívne vplývať na každodenný ľudský život.

Naratívnym spôsobom charakterizuje Božie prostredie nápis chlapca, ktorý odchádzal na základnú vojenskú službu. Na plot dievčaťa, ktoré mal rád, napísal: „Mám ťa viac než rád, Daniela!“ Tento výrok - mám ťa viac než rád - charakterizuje nielen pekné vzťahy medzi ľuďmi, ale vyjadruje aj postoj Boha k človeku. Kvet na ktorý sa dívame je Boží nápis: „Človek, mám ťa viac než rád.“ Vo večernej hviezdnej oblohe Boh hovorí: „Ty, moje ľudské dieťa, mám ťa viac než rád.“ Inteligencia, šikovnosť rúk, racionalita, komunikácia medzi ľuďmi - to všetko

[402] Porov. BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, s. 90.

sú dary, ktorými Boh vyjadril: mám ťa viac než rád, človek. Toto je charakteristika Božieho prostredia.[403]

Voči Božiemu prostrediu môžeme byť otvorení, alebo zamknutí. Niekto môže chcieť žiť z tohto daru, preto ide na svätú omšu s postojom: „Pane, počas omše chcem chvíľu dýchať tvoje prostredie. Potrebujem ho pre každodenné rodinné i pracovné prostredie, do ktorého sa vrátim, a ktoré je plné zhonu, povinností, nervozity.“ Božie prostredie môže byť pre človeka požehnaním.

Opakom je postoj nevery a ľahostajnosti, ktorý by sa dal charakterizovať slovami: Bože, potrebujem od teba iba jeden dar - mať s tebou svätý pokoj! Následkom tohto postoja je život plný korupcie, chaosu, neporiadku i sociálnej nespravodlivosti.

Blaise Pascal (1623-1662), filozof a teológ, napísal: „Je dostatok svetla pre tých, ktorí Boha hľadajú a dostatok tmy pre tých, ktorí majú želanie opačné.“ Postoj človeka voči Bohu rozvádza takto: „Ak nás skutočne niečo spája s Bohom, tak je to jeho milosť, jeho priazeň, nie naša prirodzenosť. Skloň sa, bezmocný rozum, umĺkni, neschopná prirodzenosť, počúvaj Boha. Boh chcel ľudí vykúpiť a otvoriť bránu spásy tým, ktorí ho hľadajú. Ale ľudia si počínajú tak, aby toho neboli hodní. Preto je spravodlivé, ak odoprie Boh niektorým pre ich zatvrdnutosť to, čo iným udeľuje pre milosrdenstvo, ktoré si nezaslúžia.

Keby Boh chcel prekonať vzdor tých najzatvrdnutejších, bol by sa im mohol odhaliť tak zreteľne, že by nesmeli pochybovať o jeho pravdivom bytí. Tak, ako sa zjaví na súdny deň, v takom jase, s takým prevratom v prírode, že mŕtvi ožijú a uzrú ho aj tí najslepejší. Takýmto spôsobom sa pri svojom láskyplnom príchode v súčasnosti zjaviť nechce.

Ak ľudia vlastným pričinením stratia nárok na jeho priazeň, on sa rozhodol, že ich ponechá bez dobrodenia, o ktoré nestáli. Nechal im slobodu. Nebolo by predsa spravodlivé, aby sa zjavil spôsobom očividne Božským, pre všetkých úplne presvedčivým. Ani to by nebolo spravodlivé, keby prišiel tak skryto, že by ho nemohli poznať ani tí, ktorí ho úprimne hľadajú. Veď tým, ktorí ho hľadajú sa chcel stať dokonale poznateľným. A tak, aby sa zjavil otvorene tým, ktorí ho celým srdcom hľadajú a zostal skrytý pre tých, ktorí mu celým srdcom unikajú, pritlmil svoju poznateľnosť. A to tým spôsobom, že dal viditeľné znamenia tým, ktorí ho hľadajú, a nie tým, ktorí ho nehľadajú.“

Celá úvaha Blaise Pascala končí slovami: „Je dostatok svetla pre tých, ktorí si z celej duše želajú Boha poznať a je dostatok tmy pre tých, ktorí majú želanie opačné, teda ho nepoznať.“[404]

V tom, čo napísal Blaise Pascal, vidieť životnú múdrosť. Najsvätejšia Trojica patrí medzi pritlmené Božie poznanie - vnútorný Boží život iba tušíme, ale nemôžeme ho spoznať exaktne, ako mnohé iné veci na svete. Zostáva pre nás niekedy tajomstvom, vzdialenou skutočnosťou. Iba ak si uvedomíme, že ide o prostredie lásky, ukáže sa nám jeho nutnosť pre našu každodennosť.

V literatúre nachádzame mnoho príbehov, ktoré opisujú otvorenosť, alebo uzavretosť človeka voči prostrediu lásky. Mark Allen Smith v svojej novele „Zelené záclony“ to opísal spôsobom literárno-detektívnym. Udo Limperth, mladý pán, mal manželku, ktorá zdedila po rodičoch veľké dedičstvo. On by ho bol rád získal, ale o manželku až tak nestál - zoznámil sa s mladšou priateľkou. Rozmýšľal, ako sa manželky zbaviť. Zinscenoval autonehodu. Pri nej sa však manželke nič nestalo, ale on získal ťažký očný úraz. Aj po niekoľkých operáciách mal oči zaviazané a nič nevidel. Ak nebolo pivo v chladničke na svojom mieste, rozčúlil sa, kde je. Manželka vybehla z pivnice udychčaná: „Prepáč, Udo, asi som ho nedala na to správne miesto.“ „Veľmi dobre vieš, že ak ho nedáš tam, kde má byť, tak ho nenájdem, lebo som úplne slepý! A čo tam dolu zasa robíš – v tej pivnici? Už si dala tapety do obývačky, vymaľovala si kuchyňu, kto to bude všetko financovať?“

---

[403] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie v Tvrdošíne* 1989. In: Archív autora.
[404] PASCAL, B.: *Myšlienky,* 430. Bratislava : Chronos 1995, s. 185.

„Ale miláčik, veď to je prekvapenie pre teba! Keď budeš mať zrak, uvidíš náš nový domov!“ Keď vystupovala na rebrík, dudral: „Čo zase robíš s tými záclonami? Azda nechceš kúpiť nové!“ Na to manželka: „Veď to má byť prekvapenie pre teba, keď budeš vidieť, aby tu bolo krajšie, ako bolo predtým.“ Vôbec netušila jeho úmysel.

V rádiu počul, že neznámy páchateľ sa dopustil vraždy, prepadol ženu v domácnosti, zaškrtil ju, napriek tomu, že susedia v čase činu boli doma, nikto nič nespozoroval. Polícia dôrazne varovala všetky ženy, aby nepúšťali do bytu neznámych ľudí. Vtedy Udo dostal nápad. Najskôr sa tej myšlienky zhrozil, ale postupne sa v nej utvrdzoval. Veď kto by upodozrieval jeho, úbohého slepca? Keď manželka pôjde do pivnice, zíde za ňou... Potom vybehne hore, zavolá políciu a podozrenie padne na toho maniaka, ktorý vraždí v okolí.

Ráno mu manželka povedala: „Keď budeš niečo potrebovať, budem v pivnici, mám tam ešte prácu.“ Obliekol si staršie nohavice, ľahké topánky, krátku košeľu a keď počul, ako dolu tečie voda, potichu kráčal do pivnice. Podľa sluchu vedel, kde je pustená voda. Asi tam bude aj manželka. Nahmatal ju, pomaly stláčal jej krk, cítil, ako sa bráni. Ešte silnejšie pritlačil, napätie v jej tele povolilo a nakoniec klesla cez vaňu. Rýchlo vybehol von, lenže zbadal, že je celý mokrý. Prezliekol sa a zavolal políciu: „Prosím vás, počul som tu podozrivé kroky. Volám moju ženu, neozýva sa. Musel tu niekto byť. Niečo sa stalo. Príďte rýchlo!“
„A ešte čo ste videli?“ pýtal sa policajt v telefóne.
„Ja nič nevidím, som slepý. Rýchlo príďte!“
„Je u vás niekto?“, pýtal sa policajt.
„Nie, nikto.“
O chvíľu prišla polícia. Inšpektor so sprievodom vstúpili do pivnice. Neskôr sa pýtal Uda, ako to bolo. „Vôbec som nebol dolu. Nevidím. Nevyznám sa na schodoch.“
„Tak vy ste neboli dolu?“
„Nie, nebol som dolu.“
„A nepočuli ste nejaký krik?“
„Nie, nepočul.“
„Nepočuli ste, ako niekto uteká?“
„Áno, to som počul.“
Nakoniec inšpektor povedal: „Pán Limperth, už by sme mali skončiť s tou fraškou!“
„Čo to má znamenať?“, bránil sa Udo.
„Hneď vám to vysvetlím. Vaša žena práve zafarbovala záclony. Zrejme chcela, aby sa hodili k zeleným tapetám v izbe, nuž ich farbila na zeleno. Ešte stále máte ruky po lakte zelené. Samozrejme, že to neviete, lebo nevidíte!“[405]

Autor literárne vystihol prostredie, ktoré sa vytvára v sebectve vtedy, keď človeku ide iba o neho samého. V prostredí bez Boha sú vraždy, rozvody, vojny. To všetko je známa ľudská skutočnosť.

Na druhej strane Cirkev na sviatok Najsvätejšej Trojice hovorí: „Dovoľ, aby tvoje životné prostredie presvetlil Duch Boží, jeho láska. Nesnaž sa vymazať Božiu prítomnosť v svojom živote, práve naopak. Ďakuj za ňu, a uvidíš, akým smerom sa bude rozvíjať tvoj život. Preto každé prežehnanie, Sláva Otcu, a všetky iné zvolania Trojice nech sú pre nás zároveň aj vyjadrením vďaky: Bože, som rád, že si ten, kto v svojej láske pristupuje ku mne a každodenne dotvára môj život!

1.11 Ježišove nedostatky

Lk 15, 3-7 Radujte sa so mnou, lebo som našiel ovcu, čo sa mi stratila
Najsvätejšie Srdce Ježišovo: Boží miláčik

[405] http://us.macmillan.com/author/markallensmith#other-books

Jedného dňa prišiel k holičovi záhradník. Keď bol ostrihaný, pýtal sa, koľko je dlžný. Holič odpovedal: „Tento týždeň pracujem zadarmo, nemôžem od vás brať žiadne peniaze.“ Záhradník poďakoval a opustil holičstvo. Keď holič nasledujúce ráno otváral obchodík, našiel dvanásť ruží s poďakovaním.

Na druhý deň prišiel pekár, aby sa dal ostrihať. Po strihaní sa opakovalo to isté: „Slúžim tento týždeň zadarmo, nemôžem prijať peniaze.“ Pekár odišiel. Na druhé ráno, keď holič otváral obchod, videl vrecko s dvanástimi rožkami upečenými dochrumkava s poďakovacím lístkom.

V ten istý deň prišiel sa dať ostrihať poslanec parlamentu. Keď skončili, pýtal sa, koľko platí a holič znovu: „Slúžim tento týždeň zadarmo, a preto neprijmem nijaké peniaze.“ Poslanec bol prekvapený, poďakoval a odišiel v povznesenej nálade. Na druhé ráno, stálo pred holičstvom dvanásť poslancov a všetci sa chceli zdarma ostrihať.[406]

Pracujúci ľudia vedia poslúžiť, podeliť sa, a prejaviť aj vďačnosť. Čím sú ľudia bohatší, tým sú skúpejší, sebeckejší a uzavretejší. Láska je tam, kde život pulzuje: prijíma a dáva. Kto len berie a nedáva, blokuje život i lásku v ňom.

Je to nedostatok šikovnosti, ak holič strihá zadarmo? Isto nie. Skôr je to známka, že má dobré srdce. Ale správanie poslancov je hodnotené ako nedostatok slušnosti - vypočítaví, bez srdca.

Slávnosť Najsvätejšieho Ježišovho Srdca je pozvaním odkrývať podstatu lásky, ktorá má svoje korene v Bohu. Vietnamský kardinál François-Xavier Nguyên Van Thuán (1928-2002) vysvetľuje lásku Božského Srdca ako „nedostatky“, ktoré ho vždy fascinovali, a stali sa výzvou k nasledovaniu. Ježiša si obľúbil práve pre päť „nedostatkov“.

Prvý nedostatok: Ježiš neovláda matematiku. Keby robil skúšky z matematiky, asi by prepadol. Ukazuje to podobenstvo o stratenej ovci, v ktorom pastier nechá deväťdesiatdeväť ovečiek a ide za stratenou. Keď ju nájde, nevyhreší ju, ani nevybije, ale pritúli. „S radosťou ju vezme na plecia a len čo príde domov, zvolá priateľov a susedov a povie im: radujte sa so mnou, lebo som našiel ovcu, čo sa mi stratila“ (Lk 15, 5-6). Pre Ježiša má jedna cenu ako deväťdesiatdeväť a možno aj viac. Kto by bol schopný toto prijať? Ale jeho milosrdenstvo trvá z pokolenia na pokolenie (porov. Lk 1, 50). Podobné gestá plné milosrdenstva prejavil pri Jakubovej studni, keď sa rozprával so Samaritánkou, alebo keď pobudol v Zachejovom dome. Aká jednoduchá a nevypočítavá je jeho láska k hriešnikom!

Druhý nedostatok: Ježiš nemá dobrú pamäť. Na kríži, v svojej agónii, počul z pravej strany hlas zločinca: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva“ (Lk 23,42). Bežný človek by mu odpovedal: „Nezabudnem na teba, ale svoje zločiny budeš musieť odpykať aspoň dvadsaťročným očistcom!“ No Ježiš mu povedal: „Hovorím ti, ešte dnes budeš so mnou v raji“ (Lk 23,43). Ježiš zabudol na všetky hriechy tohto človeka.

Podobná vec sa odohráva s hriešnicou, ktorá mu pomazala nohy drahocenným olejom. Ježiš sa jej nevypytuje na nič z jej pohoršujúcej minulosti, ale jednoducho hovorí: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje“ (Lk 7,47). Aj v podobenstve o márnotratnom synovi otec zabúda na všetko, čo syn vyviedol (porov. Lk 15, 22-24). Ježiš nemá takú pamäť ako ľudia. Nielenže odpúšťa – a odpúšťa každému – ale zabúda i na to, že odpustil.

Tretí nedostatok: Ježiš nepozná logiku. Jedna žena má desať drachiem a jednu stratí. Rozsvieti lampu a hľadá ju, len čo ju nájde, zvolá svoje susedky a hovorí im: „Radujte sa so mnou, lebo som našla drachmu, čo som stratila“ (Lk 15, 9). Je nelogické znepokojovať priateľky kvôli jednej malej minci, a potom usporiadať oslavu, na ktorej minula viac, než je hodnota mince. Ani desať mincí by možno nestačilo na celú hostinu... Ako povedal Pascal: „Srdce má svoje dôvody, ktoré rozum nepozná“.[407] Záver tohto podobenstva prezrádza zvláštnu logiku Božského srdca: „Takú radosť majú Boží anjeli z jedného hriešnika, ktorý robí pokánie“ (Lk 15, 10).

---

[406] Porov. www.fajront.sk

[407] PASCAL, B: *Myšlenky* fragm. 277. Bratislava : Chronos 1995, s. 137.

Štvrtý nedostatok: Ježiš je dobrodruh. Kto má na starosti reklamu pre nejakú spoločnosť, alebo sa predstavuje ako kandidát vo voľbách, pripravuje dobre prepracovaný program s mnohými sľubmi. Ježiš nerobí nič podobné. Jeho propaganda z ľudského hľadiska, je odsúdená na stroskotanie. Apoštolom, ktorí pre neho opustili všetko, nezabezpečuje stravu ani ubytovanie. Jednému učiteľovi Zákona, ktorý sa chcel pripojiť k jeho učeníkom, odpovedá: „Líšky majú svoje skrýše a nebeskí vtáci hniezda, ale Syn človeka nemá, kde hlavu skloniť“ (Mt 8,20). Sľubuje svojim nasledovníkom súdy a prenasledovania. Aj blahoslavenstvá sú dôkazom jeho dobrodružného myslenia (porov. Mt 5, 11). Napriek tomu učeníci mali dôveru k tomuto dobrodruhovi. Od jeho čias až do konca sveta sa nevyčerpáva zástup tých, ktorí ho nasledujú. Stačí pozerať na svätcov všetkých dôb. Mnohí z nich patrili do tohto požehnaného združenia dobrodruhov - bez adresy, bez telefónu, faxu, mobilu a internetu...

Posledný, piaty nedostatok: Ježiš sa nevyzná vo financiách a v ekonomike. Pripomeňme si podobenstvo o robotníkoch vo vinici, ktorých vyplatil rovnako: po denári (porov. Mt 20, 1-16). Keby bol Ježiš vymenovaný za správcu nejakej obchodnej spoločnosti alebo za riaditeľa podniku, dávno by jeho inštitúcie skrachovali a skončili by bankrotom. Ako je možno zaplatiť tomu, kto začne pracovať o piatej popoludní, rovnakú mzdu, ako tomu, kto pracuje od rána?! Alebo to Ježiš zle spočítal? Nie. Robí to zámerne, pretože – ako vysvetľuje: „Nesmiem so svojím robiť, čo chcem? Či na mňa zazeráš preto, že som dobrý?“ (Mt 20, 15).[408]

V postoji lásky a milosrdenstva je podstata sviatku Najsvätejšieho Srdca Ježišovho. Ježiš vždy koná z lásky. Z ohniska lásky Božskej Trojice priniesol lásku veľkú, nekonečnú, Božskú. Pre takú lásku sú naše ľudské meradlá krátke. Pravá láska nezdôvodňuje, nevymeriava, nevytvára priehrady, nepočíta, nepripomína urážky a nekladie podmienky.

Svätí sú expertmi tejto bezhraničnej lásky. Od sestry Faustíny Kowalskej sa môžeme učiť chápať Božie milosrdenstvo. Z Paray-le-Monial sú známe slová, ktoré Ježiš povedal svätej Márii Alacouque: „Ak veríš, budeš vidieť moc môjho srdca.“ Keď rozjímame o tejto láske, môžeme si povedať: ako dobre, že Ježiš má tieto „nedostatky“. Oni sú našou záchranou.

Vytušiť niečo z tejto pravdy nám umožňuje materinská láska. Každá mama má medzi svojimi deťmi miláčika. Jednoducho si nemôže pomôcť, aj ona je len človek. „Ani ja nie som iná“, píše pani, „tiež mám svojho miláčika, dieťa, ku ktorému pociťujem neobyčajnú blízkosť, a ktorému preukazujem najväčšiu lásku. Mojím miláčikom je dieťa, ktoré bolo nedávno veľmi choré, a preto si na narodeninovej oslave nemohlo dať zmrzlinu. Je to dieťa, ktoré musí zostať doma, pretože má zlomenú nohu, kým ostatné deti idú na výlet. Dieťa, ktoré uprostred noci zápasí s horúčkou alebo záchvatom astmy, alebo ktoré práve držím v náručí v čakárni na pohotovosti. Mojím miláčikom je to dieťa, ktorému sa nevydaril klavírny koncert, ktoré napísalo zle diktát, ktoré na futbale netrafilo bránu, a ktorému ukradli bicykel, pretože si nedávalo pozor.

Mojím miláčikom je to z našich detí, ktoré musím potrestať za lož, dať mu domáce väzenie za necitlivosť k pocitom iných ľudí, a ktorému musím povedať, že robí hanbu celej rodine. Môj miláčik buchne v hneve dvermi a keď si myslí, že ho nevidím, rozplače sa a povie, čo by predo mnou nikdy nepovedal. Mojím miláčikom je to moje dieťa, ktoré je občas sebecké, tvrdohlavé, má zlú náladu, myslí len na seba, niekedy je bezbranné a cíti sa opustené. Niekedy nemá istotu, čo vlastne na tomto svete robí. Ale je vzácne a nádherné. Všetky mamy majú svojich miláčikov. A je to vždy to z detí, ktoré ich práve v tejto chvíli najviac potrebuje. Aby ste ho umyli, objali, nakričali naň, poľutovali, zaplatili zaň dlhy, ale predovšetkým, aby ste stáli pri ňom.[409]

Každý človek má nejaký problém: jeden s nezamestnanosťou, druhý s chorobou, iný s dospievajúcimi deťmi, ďalší s rozvodom, atď. Lenže naše starosti a ťažkosti nie sú pre Boha dôvodom, aby si nás nevšímal, práve naopak, sú magnetom, ktorý priťahuje jeho pozornosť.

---

[408] Porov. NGUYEN VAN THUAN, F.X.: *Svedkové naděje.* Praha : Paulínky, 2003, s. 22.
[409] Porov. *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 81.

Najviac sme jeho miláčikmi, keď ho v núdzi potrebujeme. Vtedy najviac oceníme lásku a milosrdenstvo jeho Božského Srdca.

1.12 Navždy tvoj

Mt 16, 13-19 Ty si Peter; tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva
Sv. Petra Pavla: moja Cirkev

Sudca sa pýta zlodeja: „Tak vy tvrdíte, že ste zlatý prsteň našli. Prečo ste ho teda neodovzdali na polícii?“ A zlodej hovorí: „Veď bolo na ňom vyryté: Navždy tvoj!“

Výrok „navždy tvoj“ má súvislosť so sobášnymi obradmi, ale zlodej si ho vysvetlil po svojom. Zo skúsenosti vieme, že tento výrok je relatívny. Napriek tomu, že niekto povie „navždy tvoj, tvoja“, sa môže stať, že sa po niekoľkých rokoch ľudia rozvádzajú.

Aj vlastníctvo vecí je relatívne. To, o čom sme si mysleli, že je navždy naše, môžeme stratiť pre chorobu, autonehodu, zemetrasenie a iné nešťastie. Prestane platiť „navždy tvoje“.

V absolútnom zmysle môže tento výrok povedať iba Trojjediný Boh: „Ty moje ľudské dieťa, uisťujem ťa, že ja, tvoj Otec, Boh, som navždy tvoj!“ Toto posolstvo hlásal pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta. Peter a ostatní apoštoli to videli na jeho dobrote a láskavosti. Prečítali si to z rozličných udalostí, ktoré s ním prežili. Pochopili, že Boh je taký, aký je Ježiš. Boli očarení náklonnosťou Božou k človeku prezentovanou Ježišom.

Preto na otázku: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka... Za koho ma pokladáte vy?“ (Mt 16, 13-15) odpovedal Peter: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha!“ (Mt 16, 16). Uznal a vyznal Ježišovo božstvo, jednotu a rovnosť s Otcom.

Božie „navždy tvoj“ platí nielen pre situácie, keď uzdravil chorých, oživil mŕtvych, nasýtil zástup, alebo sa ukázal v sláve na hore Tábor, ale aj v ťažkých životných situáciách. Peter a ostatní apoštoli porozumeli, že Boží výrok „navždy tvoj“ platí aj pre Getsemany a osamelosť, aj pre zradu, ktorej sa dopustil Judáš. Boh bol na Ježišovej strane aj keď ho zatkli ako zločinca, opľuli, zbičovali, korunovali tŕním. Bol jeho silou aj keď ho ponížili, dali mu niesť kríž, strhli šaty, ukrižovali ho a položili do hrobu. Ježiš vedel, že s tým môže počítať. Peter pochopil, že náklonnosť Božia nie je určená len pre chvíle šťastné a požehnané, ale aj pre dni ťažké, komplikované.

Ešte konkrétnejšie vidno tento Boží postoj v slovách: „Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu“ (Mt 16, 18). Podčiarknime z toho vetu: na tebe postavím moju cirkev. Teda to nebude tvoja cirkev, Peter, ani Jánova, ani Pavlova, ani Matúšova, ani Lukášova, to bude moja cirkev. To znamená, že Ježišova tvorivá láska dala vznik spoločenstvu veriacich v prvom storočí aj v každom ďalšom. Keď Ježiš hovorí: toto je moja Cirkev - to znamená, že on v nej zostáva.

Analógia s rodinným životom pomáha pochopiť postoj, ktorý voláme: moja Cirkev. Len o tom povieme, že je môj, kto zostáva s nami a my s ním. Každý je citlivý na svoju rodinu - odkiaľ pochádza, kto k nemu patrí, kto je „mojim.“ Nedovolíme, aby nás niekto urážal a bránime sa: nehnevaj sa, to je moja rodina! Naopak, ak niekoho chceme uraziť, použijeme slová: Si taká, ako tvoja mama, i celá tvoja rodina... Ide o citlivé miesto, v ktorom je druhý zrastený so svojimi. Ježiš o Cirkvi na celom svete môže povedať: to je moja rodina, a preto ju neopustím, ani z nej nevystúpim, ani sa od nej nedištancujem, ani sa jej nevzdám, nech by mala akékoľvek chyby!

Ak uznáme, že Cirkev nie je len ľudská inštitúcia, ale aj Božia skutočnosť, vyriešime mnohé námietky, ktoré sa proti nej vznášajú. Z času na čas sa medializujú sexuálne škandály kňazov, alebo sa poukazuje na bohatstvo Vatikánu, alebo na historické križiacke výpravy, alebo stredovekú inkvizíciu. Chcel Kristus takú Cirkev? Nevystúpil by z nej dnes? On si želal spoločenstvo bratov a sestier a nie feudálnu a panskú inštitúciu. Chcel, aby bola jednotná, no namiesto toho vzniklo mnoho siekt a malých cirkví. Toto je Cirkev, ktorú chcel Kristus?

Na otázku, či by sa Kristus dištancoval, je odpoveď v Evanjeliu. Aj dnes hovorí: veď to je moja Cirkev, či v Košiciach, v Ríme, v chudobnej Afrike, v bohatej západnej Európe, alebo kdekoľvek vo svete. Je to vždy moja Cirkev. A ja som s vami aj keď ste rozbití, nejednotní, aj keď ste spoločenstvom hriešnych ľudí.

V roku 2006 sa v Rakúsku a Nemecku uskutočnila podpisová akcia „Wir sind Kirche", (My sme cirkev). Podpísalo ju okolo pol milióna ľudí. Obracali sa ňou na miestnych biskupov, aj na pápeža, aby niektoré etické otázky našej doby boli znovu prediskutované a ináč vysvetľované. Napr. aby rozvedení mohli mať sobáš znovu v kostole, alebo povoliť v niektorých prípadoch interrupciu a eutanáziu, zrušiť celibát kňazov a zaviesť ordináciu žien. Je správne vychádzať z toho, že Cirkev je naša, ale niektoré problémy nemožno v nej riešiť iba metódami sociologickými a demokratickými (čo odhlasuje väčšina). V Božsko-ľudskej inštitúcii sú kompetencie jasne dané. Ježiš povedal Petrovi a jeho nástupcom: „Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva: čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané v nebi" (Mt 16, 19).

Preto je dôležité správne rozumieť Cirkvi. Nepatria k nej len pápež, biskupi a kňazi, ale všetci pokrstení. Po grécky je cirkev ekklesía - zvolanie zhromaždenia, čiže spoločenstvo, ktoré sa v nedeľu schádza na oslavu Pána.[410] Jadro Cirkvi tvorí Trojjediný Boh, Mária a svätí. Obal tvoríme my všetci na zemi, hriešni ľudia, vrátane pápeža, biskupov a kňazov. Nikdy nestačí vidieť Cirkev len ako ľudskú inštitúciu (obal) bez jej Božského jadra. Omyly, chyby, nedostatky patria k obalu.

Gertrúda von Le Fort (1876 - 1971) napísala: „Všetko, čo jestvuje na zemi, spravuje smrť. Iba to, čo spravuje Cirkev, prevyšuje správu smrti." Na svete všetko podlieha zániku, rozkladu, skaze, lebo všetko je pod správcovstvom smrti. Iba tam, kde je Kristova Cirkev a vzkriesenie, je vláda smrti krátka. Preto s hrdosťou môžem povedať o Cirkvi - to je moja Cirkev! Prináša, šíri a učí to, čo dáva Boh: posolstvo nádeje a zmyslu života. Preto jej rád zostávam verný.

O vernosti Cirkvi rozpráva život dvoch rakúskych kňazov, ktorí v čase druhej svetovej vojny vydali svedectvo o Kristovi a potvrdili svoj sľub: navždy tvoj! Jeden sa volal Otto Neururer a druhý Jakub Gapp. Vyrástli pod Alpami a v tridsiatych rokoch si všimli, že v spoločnosti sa šíria nebezpečné myšlienky národného socializmu. Bola to Hitlerova politika. Keďže mnoho ľudí vtedy získalo prácu a začínali sa mať lepšie, začali veriť aj národnému socializmu. Kňazi, keď si ho preštudovali, boli zdesení. Aj encyklika Pia XI. Mit brenenden Sorge (1937) jasne ukazuje, že táto náuka sa nezhoduje s kresťanskou.

Rakúsky národ bol rozdelený – jedni bojovali za nezávislosť a druhí za pripojenie k Nemecku. Keď v roku 1938 vtrhli nemecké vojská, jedni ich vítali s entuziazmom a druhí s nepokojom a smútkom. Veľa ľudí muselo opustiť vlasť.

Kňaz Otto Neururer vykonával pastoračnú činnosť. Stalo sa, že odhovoril jednu ženu od sobáša s rozvedeným mužom. Lenže ten muž bol vodcom národnej socialistickej strany, preto kňaza zatvorili ako nepriateľa štátu. Aj v koncentračnom tábore trval na zachovávaní Evanjelia. Praktizovať kresťanskú lásku v táborových podmienkach nebolo jednoduché. Esesákov to znervózňovalo, lebo im to pripomínalo, ako sa vzďaľujú ľudským hodnotám. Vymysleli na neho pascu – jeden človek ho prosil o krst a on ho neodmietol. O dva dni bol premiestnený do bunkra, kde visel dole hlavou a 30. mája 1940 ho zavraždili.

Podobne aj Jakub Gapp, ktorý patril medzi rehoľníkov. Predstavení ho ako horlivého kazateľa poslali do Španielska, aby ho uchránili pred gestapom. Ale dvaja gestapácki agenti, vydávajúci sa za židovských utečencov, ho prosili o katechézu pod zámienkou, že chcú prijať krst. Získali si jeho dôveru, presvedčili ho, aby prekročil hranicu medzi Španielskom a Francúzskom, dostal sa do rúk gestapa, previezli ho do Berlína a odsúdili na trest smrti. V deň

[410] Porov. *Katechizmus Katolíckej Cirkvi,* čl. 751. Roma 1997.

popravy napísal: Dnes bude vykonaný rozsudok. O siedmej večer pôjdem k môjmu milovanému Spasiteľovi, ktorého som vždy zo srdca miloval.

Pápež Ján Pavol II. v roku 1996 oboch vyhlásil za blahoslavených, lebo ukázali, že v ťažkých podmienkach v nich triumfovala Kristova láska a nie nenávisť. Zachovali svoj kňazský sľub: Bože, navždy tvoj! Svojím životom potvrdili, v čom je životná sila Cirkvi, ktorej Pán prisľúbil, že ju pekelné mocnosti nepremôžu (Mt 16, 18).[411]

Ďakujeme za náklonnosť Božiu prejavenú nášmu životu aj cez apoštolov a cirkevné zhromaždenie.

1.13 Oslávený, keď bol zradený?

Jn 13, 31-33a. 34-35 Nové prikázanie vám dávam
Piata veľkonočná nedeľa C: víťazstvo lásky nad zlobou

Žartovne sa hovorí o jubilujúcich manželoch, ktorí oslávili päťdesiatku spoločného života, že keď už večer boli unavení z množstva ľudí, gratulácií a sadli si na verande, pozerajúc na západ slnka, manžel hovorí svojej žene: „Agátka, ty si môj skvost."
„Čože, čo si vravel? Vieš, že nepočujem, hovor hlasnejšie!"
On sa trošku priblížil a zopakoval: „Ty si môj skvost!"
„To nič," kývla ona rukou na znak odpustenia, „aj ja ťa mám niekedy dosť!"[412]

Sluchové orgány vo vyššom veku môžu byť slabé a opotrebované. Ale to, čo je medzi jubilujúcimi manželmi hodnotné, je vzájomný vzťah, láska, ktorá sa neopotrebovala, lebo si zostali navzájom verní. Ona je slávou jubilujúcich manželov.

O tejto hodnote hovorí aj Ježiš z Nazareta: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom... ako som ja miloval vás" (Jn 13, 34). Povedal to vo večeradle, v štvrtok večer pred svojou smrťou v súvislosti so slávením Paschy, židovskej večere. Predtým bol ešte obrad umývania nôh. Medzi umývaním nôh a lámaním chleba i pitím z kalicha sa odohrala drobná udalosť – ako ju nazývajú exegéti - Ježiš si poťažkal: „Veru, veru, hovorím vám, jeden z vás ma zradí (Jn 13, 21). Rozprávanie končí konštatovaním, že Judáš vstal a odišiel.

Stať o označení zradcu je zvláštna preto, lebo Ježiš pritom povedal: „Teraz je Syn človeka oslávený a v ňom je oslávený Boh. A keď je Boh oslávený v ňom, aj Boh jeho v sebe oslávi, a čoskoro ho oslávi (Jn 13, 31-32). Normálne by predsa bolo, keby si bol Ježiš vzdychol: „Teraz je už koniec. Judáš ma ide zradiť. Všetko som prehral." Normálne by bolo, keby sa pre túto zradu na Judáša nahneval a pred všetkými apoštolmi ho poohováral. Normálne by bolo povedať: „Teraz je zradený Syn človeka" a nie vetu: „Teraz je oslávený Syn človeka". Ako je možné že moment zrady, poníženosti, podlosti, prehry, urážky, Ježiš nazýva momentom oslávenia?

Pravdepodobne to Ježiš mohol povedať preto, lebo v tej chvíli vyvinul maximálne úsilie svojho srdca, aby sa zachoval milujúco, a aby svojou láskou prekryl aj Judášovu zlobu. Milovať priateľa nie je ťažké, ale na to, aby človek miloval nepriateľa, treba vyvinúť veľké úsilie. Môžeme sa domnievať, že keď Ježiš prišiel spasiť všetkých ľudí a so všetkými chce sedieť v nebi, tak sa to vzťahuje aj na Judáša. Keďže v Ježišovi zvíťazilo milosrdenstvo nad neprávosťou a božskosť nad ľudskosťou, mohol povedať: teraz je oslávený a nie zradený syn človeka. Táto kvalita života vytvára na zemi Bohu slávu. Všade, kde je prítomnosť lásky mocnejšia ako prítomnosť neprávosti, je oslávený Boh. Prítomnosť neprávosti je veľká - stačí si večer zapnúť televízne noviny. No tam, kde víťazí postoj lásky, je oslávený Boh, lebo neprávosti sú prekvalifikované.

---

[411] Porov. PODLEJSKI, Ž.: *Soľ zeme a svetlo sveta.* Kapušany : Bens 2002, s. 209.
[412] MELLO, A.: *Modlitba žáby* II.. Brno : Cesta 1996, s. 152.

Aj keď prešlo dvetisíc rokov, tento Ježišov postoj nestratil nič zo svojej aktuálnosti. Moderný človek by mohol povedať: Prepáč, Ježišu, neviem urobiť to, aby som zradu nazýval slávou! Prekryť láskou zlobu tých, ktorí mi ublížili, nie sú spravodliví, alebo ma opľuli, nezaplatili podlžnosti – prepáč, Pane, toto odo mňa nežiadaj! Dovoľ mi aspoň snívať o tom, že príde pomsta, že tu, na zemi príde čas, keď sa zverejní, že pravdu som mal ja a nie oni!

Keď sme zažili chvíľu smútku a ťažkostí, skôr sme lamentovali nad osudom, než chválili Boha. Keď nás navštívila choroba, alebo sme boli na pohrebe blízkych ľudí, nedokázali sme tieto momenty prekryť láskou.

Práve preto, že to pre nás nie je ľahké, ostáva nám riešenie: zvolávať Božiu prítomnosť do svojho života. Keď si ty, Ježišu, dokázal moment zloby a zrady pomenovať oslávením, daj nám silu konať podobne. Daj nám schopnosť pozerať na svet tvojimi očami.

Hoci je veľký rozdiel medzi Ježišom a nami, kvalitou Božieho života a kvalitou ľudského nazerania, zisťujeme aktuálnosť jeho prikázania, ktoré voláme novým: aby sme sa navzájom milovali, čiže oslávili Boha v živote takým spôsobom, akým sa to podarilo osláviť jemu. On nás k tomu nielen inštruuje, ale aj sviatostne posilňuje.

Píše psychológ: raz za mnou prišla dvojica porozprávať sa o svojom nešťastnom manželstve. Muž sa pýtal: Čo mám podľa vás robiť? V našom manželstve ochladli city. Psychológ odpovedal: Pokúste sa ľúbiť ju znovu. Muž odpovedal: Ale naozaj k sebe nič necítime, iba to, že máme spolu deti, nás drží pokope. Nato psychológ povedal: Odkiaľ ste vzali predstavu, že láska je pocit (podstatné meno)? Láska je sloveso! Niečo, čo treba robiť.

Psychológova poznámka manželov zaujala. Ak je láska sloveso, to znamená: odpúšťať, byť k sebe milí, druhého prekvapiť. Ak je láska len pocit (podstatné meno), ktorý vyprchá, človek je bezradný. O pocitoch psychológ povedal: Pocity sú len odraz vašich skutkov. Keď dokážete ovládať vaše skutky, dokážete ovládať aj vaše pocity a postupne pochopíte, ako ste zrelí na lásku.

Zo školy je jasné, že láska je substantívum, ale to iba z pohľadu gramatického. Z aspektu symbolického a existenčného musí byť slovesom, konaním, inak sa stane mŕtvou záležitosťou, dôvodom, prečo sa ľudia aj rozvádzajú. Keď je láska činom, je aj silou do života, ako o tom svedčia jubilujúci manželia.

Každý deň si prosme silu nadobúdať milujúci postoj, aby Boh bol oslávený v našich skutkoch.

2 Optimizmus z viery

2.1 Nájsť oporu

Lk 1, 39-45 Čím som si zaslúžila, že matka môjho Pána prichádza ku mne?
Štvrtá adventná nedeľa C: Koho sa držať?

V autobuse si k staršiemu pánovi prisadla mladá slečna. Keď sa autobus pohol, chytil ju za ruku. Slečna sa ohradila: „Čo si to dovoľujete?“ Starší pán hovorí: „Nech sa páči, prečítajte si nápis pri šoférovi.“ Stálo tam: Cestujúci sú povinní počas jazdy sa držať.[413]

Podobný nápis znie: Keď stojíte, držte sa! Lebo cestou vznikne balans, zákruta, prudké zabrzdenie a cestujúci by ohrozil seba aj iných. Preto je povinný počas jazdy sa držať. Ale koho, čo držať?

Ak sledujeme cestu autobusom života, je isté, že s každým raz za čas zabalansuje: choroba, nedostatok peňazí, nezamestnanosť, partnerské vzťahy, rodina, atď. Koho sa v takých prípadoch držať? V kom nájsť oporu?

Príkladom je Panna Mária, ktorá našla svoju oporu v Bohu a rozhodla sa držať jeho vôle. Aj ona snívala, že raz bude za ruku držať muža a deti. Do jej plánu vstúpila Božia vôľa: „Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký a bude sa volať synom Najvyššieho“ (Lk 1, 31). Máriina odpoveď: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38), bola rozhodnutím oprieť sa predovšetkým o Božiu vôľu a držať sa jej.

Alžbeta ju za to chválila, keď povedala: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod tvojho života“ (Lk 1, 42). Dokonca jej dala krásny titul: „matka môjho Pána...“ (Lk 1, 43). Aj Alžbeta je prototypom človeka, ktorý plní Božiu predstavu a vôľu.

Evanjelium vysvetľuje, že Mária dokázala odložiť svoju predstavu o živote, budúcnosti a šťastí a prijať, držať sa tej, ktorú má Boh. Božia a ľudská predstava o šťastnej budúcnosti veľakrát nekorešpondujú. Nie je to vždy jednoduché, ale je to možné a zo skúsenosti vieme, že aj správne.

Byť matkou Ježiša bola prvá časť projektu, ktorý má Boh s ňou – skutočnosť hmatateľná, viditeľná. Druhá časť Božieho projektu je v prísľube, ktorému treba uveriť: napriek všetkým ťažkostiam smeruješ k osláveniu, celovečnej radosti. Uverením začína sa uskutočňovať Božia predstava o našom šťastí. Viera teda nie je uznávanie „dedka nad chmárami“, ale začiatok realizácie Božieho plánu pre šťastný život človeka. Toto ďaleko prevyšuje naše predstavy.

Aktuálnosť Evanjelia je v tom, že nás stavia pred otázky: Od koho očakávam šťastie? Čoho sa v živote pevne držím? V kom a v čom hľadám oporu? V každom storočí ľudia hľadali šťastie a blaženosť vlastnými silami. Existuje množstvo filozofických a politických smerov, náboženstiev, ktoré rozprávajú o nových cestách pre človeka, ale na ich konci je väčšinou fiasko, chaos, tragédia sklamaných a uštvaných sŕdc. Koľko ciest vyskúšal človek, keď očakával spásu od vyššej mzdy, kratšej pracovnej doby, čakal vyšší životný štandard, bytovú kultúru. Človek si myslel, že bude šťastný, keď bude väčšia morálna voľnosť alebo oslobodenie od náboženských predsudkov. Dnes vieme, že týmito cestami neprišlo ani šťastie, ani svet sa nestal lepším. Lebo očakával spásu od vedy, techniky, od pokroku, zmlúv, konferencií, a to všetko prinieslo málo šťastia. Človek nakoniec musí dospieť k poznaniu, že blaho a spása sa na tomto svete nedá zhotoviť ako výrobok v továrni.

Správne je vložiť svoj život do rúk Božej prozreteľnosti, oprieť sa o neho, držať sa Božích zásad v Desatore, a tým verifikovať pravdu Máriinu: „Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný a sväté je jeho meno“ (Lk 1, 49).

---

[413] LUPTAK, J.: Je to asi pěť let. In: *Reder´s Digest. Výber,* november 2009, s. 149.

Vidieť to aj z nasledujúceho príbehu. Lekár povedal: „Budete potrebovať chirurga!“ Tým začalo štvorročné obdobie, v ktorom sa striedala beznádej s nádejou. Zistili mi rakovinu hrubého čreva. Ešte v šoku som odišla od lekára a pobrala som sa k chirurgovi, ktorého mi odporučili. Súhlasila som s tým, že o štyri dni nastúpim do nemocnice a šla som domov.

Najťažšie to bolo oznámiť rodine a manželovi, ktorý pracoval tritisíc kilometrov od domu. Od detstva som bola najzdravšia z celej rodiny. Okrem toho boli dva týždne pred Vianocami. Ako im poviem, že sa necítim dobre? Ale nielen to, ale aj aké môžu byť následky?

Moja staršia dcéra, budúca psychologička, zbadala, že som akási čudná a spomenula si, že som bola u lekára. Dovtípila sa, že nemám dobré správy. Zorganizovala všetko tak, že manžel zrušil zmluvu, zbalil sa a vrátil sa domov. Postaral sa, aby pricestovala aj moja mama a zariadil, aby sa ľudia v dvoch kostoloch modlili za moje uzdravenie. Moje tri dospelé deti si nasadili na tvár výraz, akože sa nič nedeje a zdobíme vianočný stromček, ako v iných rokoch. Nikto však nevedel, čo bude nasledovať a ako to skončí.

Keď som bola v nemocnici, rodina vyzdobila každú stenu, zábradlie, dokonca aj moju katéterovú hadicu vianočnými ozdobami. Keď som zašla do spoločenskej miestnosti, aby som bola medzi ľuďmi, našla som tam širokú spoločnosť – sestry, lekári, kuchári, pomocníčky, celé húfy pacientov sa prišli pozrieť na zmes farieb a pochabostí uprostred vážnej atmosféry chirurgického oddelenia. Ráno na Vianoce pod mojím nemocničným oknom bolo rušno. Moji synovia odolávali rannému chladu a postavili v snehu nemocničnej záhrady asi dvojmetrovú tabuľu s pozdravom od celej rodiny: „Veselé Vianoce, mami.“

Operovali ma 21.decembra a prognózy boli neisté. Tumor mi odstránili, bol však veľmi veľký. Predbežne mi chvalabohu nenaordinovali ani chemoterapiu, ani ožarovanie. Chirurg nesľuboval viac ako dva roky života. Môj boj s rakovinou trval štyri roky a znamenal aj mnoho ďalších operácií. Dnes, po desiatich rokoch môžem vyhlásiť, že som jednou z tých, ktorí nepodľahli.

Totiž ak narazím na nejaký problém, zaklopem na tie isté dvere, na ktoré som klopala, keď bolo najhoršie. Po prvé, sú to dvere Božej prítomnosti a Božieho milosrdenstva a po druhé dvere, ktoré sa volajú: láska mojej rodiny. Klopanie na tieto dvoje dverí prináša pre každú bunku môjho tela nové zdravie. Pokračujem v cvičeniach tohto typu, snažím sa, aby moja myseľ bola strážcom môjho zdravia a každý deň klopem na dvere Božieho milosrdenstva a lásky mojej rodiny.[414]

Tento príbeh a postoj ukazuje oporu v ťažkej životnej situácii. Hovorí: nepozeraj len na starosti, ktoré ťa gniavia, na chorobu, ale pozri a zaklop na dvere Božej prítomnosti. Drž sa Božích prisľúbení počas komplikovanej jazdy životom. Vlastnou skúsenosťou overíme slová: „Blahoslavená je tá, ktorá uverila“ (Lk 1, 45).

2.2 Budovať most viery

Lk 1, 1-4; 4, 14-21 Dnes sa splnilo toto Písmo
Tretia cezročná nedeľa C: popieranie alebo vyznávanie Boha

V rubrike „Inzeráty“ zverejnil ktosi oznam: „Kúpim most. Značka: Priepasť mám.“ Krátka veta vystihuje situáciu, v ktorej sa niekedy nachádza každý človek. Priepasťou je nezamestnanosť, choroba, kríza v manželstve, smrť blízkej osoby a mnoho iných ťažkostí.

Podobne vieme o sebectve a hriechu, že sú priepasťou na ceste životom. Potrebujeme záchranu - most. Tu začíname rozumieť slovám proroka Izaiáša, ktoré Ježiš v Nazarete citoval: „Duch Pána je nado mnou, pretože ma pomazal, aby som hlásal blahozvesť chudobným; poslal

[414] SEAVY-REBIN, D.: Budete potrebovať chirurga. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V. a iní: *Slepačia polievka pre duše, ktoré sa nevzdávajú.* Bratislava : Sofa 1997, s. 165.

ma ohlasovať zajatým oslobodenie a slepým videnie; utláčaných prepustiť na slobodu a ohlásiť milostivý rok Pánov“ (Lk 4, 18-19).

Týmito slovami Boh buduje most - podáva pomocnú ruku človeku, ktorý sa ocitol v priepasti. Ak je osamelý, sklamaný, smutný, dobre mu padne povzbudivé slovo druhého človeka - blahozvesť. Rovnako nad ľudským životom znie Ježišovo slovo: Boh ťa má rád, nikdy ťa neopúšťa, všímaj si lásku, ktorou ťa zahrňuje. Táto láska sa dotýka aj odpustenia chýb. Preto je blahozvesť vždy aktuálna.

Ježiš prichádza, aby dal zajatým oslobodenie. Zlozvyky – alkohol, hracie automaty, rozličné vášne – vytvárajú priepasť, no dôvera v Boha je mostom k vyslobodeniu. Slepým dáva Ježiš videnie: človek vidí len po určitú hranicu, no s Bohom má most k nazeraniu na hodnotu a zmysel života. Prináša utláčaným slobodu. V každej spoločnosti existuje útlak: otrokárov voči otrokom, feudálov voči poddaným, kapitalistov voči robotníkom, komunistov voči veriacim. Útlak v demokratickej spoločnosti spočíva v nedostatočných službách za vybraté dane. Mostom je nádej na odstránenie útlaku a nastolenie sociálnej spravodlivosti. Ježiš v Evanjeliu ponúka milostivý Pánov rok. V živote každého človeka Boh prejavuje milosrdenstvo, ktoré je mostom k spáse. Celé evanjelium, ktoré Ježiš ohlasuje, je o tom, ako si Boh buduje most k človeku, aby mu pomohol prejsť ponad priepasť, ktorá ho v živote ohrozuje.

Most sa však dá budovať z obidvoch brehov. Z jednej strany postupuje Boh voči človeku svojou láskou, ktorá je viditeľná v Ježišovej smrti a zmŕtvychvstaní. Ale aj človek musí stáť o Boha, to znamená byť hľadajúcim a iniciatívnym a budovať most viery. Ak to odmietne, potom zažije spadnutie do priepasti.

Pred viac ako sto rokmi jestvovali nihilistické teórie, ktoré hlásal Nietzsche alebo Shopenhauer a marxistické, propagované Marxom, Leninom a inými. Všetkým išlo o popieranie Boha. Na filozofickej fakulte, na nástenke sa objavil nápis: „Boh je mŕtvy. Podpis: Nietzsche“. O týždeň neskôr ktosi na nástenku dopísal: „Nietzsche je mŕtvy. Podpis: Boh.“

Možno tvrdiť, že Boh je nepotrebný, viera je prežitok, Biblia je zbierkou rozprávok a cirkev je spiatočnícka. Ale treba počítať aj s dôsledkami. Most možno zavrhnúť. Ale zostane priepasť. Zatiaľ čo prvý výrok na nástenke je hypotézou, ktorá môže vyvolávať otázky o existencii Boha, druhý je faktom, na ktorom nikto nič zmeniť nemôže. V tejto súvislosti je zjavné, že most viery, ktorý Ježiš priniesol, má svoju dôležitosť.

Veľmi jednoducho a výstižne hovorí o dôležitosti viery aj nasledujúce rozprávanie: „Ako osemnásťročný som bol na základnej vojenskej službe. Prvýkrát v živote som býval medzi ľuďmi, ktorí nemali nijakú vieru. Spomedzi tridsiatich vojakov v izbe som bol jediný, ktorý v nedeľu išiel do kostola. A v tejto situácii som začal pochybovať. Moji kamaráti boli úprimní a sympatickí, a pritom sa nemuseli starať ani o cirkev ani o náboženstvo. Zistil som, že sa dá žiť aj bez viery. Veď prečo by som iba ja musel mať pravdu a všetci ostatní sa mýliť? A tak som sa v srdci pomaly stával neveriacim. Zotmelo sa vo mne.

V tejto temnote mi Boh dal svetlo. Mal som tetu Terezu, zdravotnú sestru, ktorú som si veľmi vážil. Bola ku každému dobrá. Po celý svoj život bola tichou spoločníčkou mnohým ľuďom v telesnej i duševnej biede. Dovolenku som využil na to, aby som ju navštívil. Bývala vo väčšej dedine, neďaleko Paríža. Už som bol blízko jej domu, keď sa pri mne zastavil jeden tulák. Začali sme sa rozprávať. Odrazu ukázal na dom mojej tety: - Vidíš ten malý domček oproti? – povedal celý nadšený. – Tam býva najlepšia žena z celého okolia! Ona sama takmer nič nemá, a predsa urobí vždy všetko, aby našincovi pomohla.

V tom momente som si uvedomil: moja teta je najlepší človek, akého poznám. A pritom je hlboko veriaca. Mohla by byť klamstvom taká viera, ktorá dáva človeku silu lásky? Tak som našiel znovu cestu k viere.“[415]

[415] LEFEVRE, P.(editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch.* Bratislava, Lúč, 1994, s. 75.

Teta Tereza, ktorá dokázala pomáhať ľuďom, budovala mosty. Pomohla človeku z hladu k nasýteniu, z nahoty k oblečeniu. Mala poznanie: Boh v svojom milosrdenstve prichádza po moste lásky ku mne a ja po moste služby môžem ísť k nemu. Preto som povinná vytvárať mosty úcty k druhým ľuďom. Viera a náboženstvo dávali jej životu hodnotu. Takéto svedectvo pomohlo iným k obráteniu.

Preto by sme mali byť vďační za pozvanie Evanjelia k aktualizovaniu viery, čiže budovaniu mosta z dvoch strán: Boha voči nám a nás smerom k nemu. Vyzýva nás k tomu jednoduchá pravda: Priepasť mám. Kúpim most.

2.3 Ak ty áno, tak ja hej

Jn 1, 1-18 Slovo sa stalo telom
Druhá nedeľa po Narodení Pána: Nekonvenčný Boh vie prekvapiť

V rámci predvianočných reklám na mobilné telefóny odznela aj táto: Maličké dievčatko telefonuje svojmu spolužiakovi: „Ahoj, ja by som sa ťa chcela opýtať, či by si chcel so mnou chodiť. Lebo ak ty áno, tak ja hej!“[416]

Tento výrok platí na všetkých úrovniach života: vďaka priateľstvu sa deti spolu hrajú, dospelí vytvárajú manželstvo, spolupracovníci tvoria kolektív. Vianoce pripomínajú pravdu o Bohu, ktorý prišiel medzi nás, stal sa človekom, a tým naznačil: „Ty moje ľudské dieťa, ak mi chceš veriť a byť milujúcim človekom, teda ak ty áno, tak ja, Boh, hej“.

Priblížením sa človeku Boh pritakal ľudskému životu. Vianočnou udalosťou, keď Slovo sa stalo telom (Jn 1, 14), narodil sa Boh v dieťati, bola odkrytá Božia pozícia lásky voči všetkým. Kopírujeme ju darčekmi, vinšami, solidárnosťou, čím umocňujeme pozíciu lásky vo svete. Naštartovala v Bohu a realizovala sa cez Betlehem v ľudských okolnostiach. Táto Božia pozícia lásky je výzvou: „Ak ty človek, áno, tak ja, Boh, hej.“

Napriek historickým faktom, ktoré o Vianociach máme, je veľa toho, čo vyvoláva pochybnosti. Niektoré skutočnosti sa modernému vedeckému človeku javia legendárne a rozprávkové. Napríklad, že Panna napriek materstvu zostáva pannou; alebo, že spravodlivý Jozef je iba pestúnom a nie otcom; že dieťa je Božím synom; že pastieri hovoria s anjelmi. Ďalšie paradoxy: ako to, že znalci Zákona o tom nič nevedeli? Alebo, že pohanskí mudrci - docenti sa klaňali Bohu malého národa? Spomínané námietky môžu byť pre niekoho prekážkou k viere.

Ale prekážky sa dajú prekonať. Stačí porozumieť, že kto miluje, vie prekvapiť. Boh preto, že miluje, je Bohom prekvapení, je nekonvenčný, robí také veci, o ktorých povieme: to nie je možné. Prírodovedecký výskum tu nepomôže. Sú potrebné paradoxy, aby vytvárali tajomstvo, symbol, báseň, ktorá sa dá čítať stále. Tajomstvo Ježišovho narodenia nie je prekážkou poznania a bádania, ale dôkazom Božej inakosti. On má pozíciu lásky a blízkosti aj tam, kde by sme ju nikdy nečakali.

Pomôžme si jednou legendou: Keď sa pastieri vracali z Betlehema, videli že jeden z nich si nesie niečo v ruke. „Čo to tam máš?“ Odpovedal: „Steblo slamy z maštale, v ktorej spalo dieťa.“ Ostatní sa smiali: „Steblo slamy? To sú len smeti. Zahoď to!“ Mladý pastier energicky pokrútil hlavou: „Nie, nie, nechám si to. Keď vezmem slamu do ruky, spomeniem si na dieťa aj na to, čo o ňom hovorili anjeli.“

Na druhý deň sa ostatní pastieri pýtali mládenca: „Tak čo si urobil so slamou?“ Mladík im ukázal: „Stále ju mám pri sebe.“
„Prosím ťa, zahoď ju.“
„Nie, pre mňa má hodnotu.“
„Slama má hodnotu? Boží Syn má hodnotu, a nie slama!“

[416] Pre Orange - Televízia Markíza, december 2010.

„Mýlite sa, aj slama je cenná, na čom inom by mohlo ležať dieťa, keď bolo také chudobné? Ak Boží Syn potreboval trochu slamy, to znamená, že Boh potrebuje malých a bezcenných. Nás Boh potrebuje, nás maličkých, ktorí nemáme veľkú hodnotu.“

Steblo slamy bolo pre mládenca čím ďalej, tým viac dôležité. Počas dlhých hodín, keď pásol stádo, bral ho do ruky a znovu sa zamýšľal nad slovami anjelov. Jedného dňa mu kamarát vytrhol steblo z ruky a povedal: „Tá tvoja sprostá slama! Už máme dosť tých tvojich hlúpostí!“ Slamu pokrčil a hodil na zem. Mladý pastier zostal ticho. Zdvihol steblo zo zeme, vyrovnal ho, pohladil rukou a povedal: „Vidíš, zostalo tým, čím bolo, steblom slamy, nezmenil ho ani tvoj hnev. Nie je také jednoduché zničiť ho. Porozmýšľaj, prečo nám Boh poslal dieťa a nie bojovníka. Z toho dieťaťa však vyrastie muž nepremožiteľný, bude vedieť znášať všetku zlobu a zostane tým, čím je, naším Spasiteľom.“ A s rozžiarenými očami dodal: „Božia láska sa nedá zlámať ani odhodiť, aj keď sa zdá, že je krehká a slabá, ako steblo slamy.“[417]

Vianoce sú krásne v tom, že zo všetkých príhod a symbolov sa dá urobiť rozjímanie, meditácia, teda odhaliť pravda a múdrosť. Láska si obdiv zasluhuje vždy.

Namieste je otázka: čo máme z toho po dvetisíc rokoch, že Boh zaujal pozíciu lásky? Vianoce sa stali v noci. Noc je symbolom tápania, neistoty. Často sme v tme našich myšlienok, hútaní, a je nám prisľúbené ako Márii a Jozefovi: Boh je s tebou, človek! Ak si zblúdil, Boh je s tebou. Ak si zmätený z budúcnosti a všetko je zamotané, spoľahni sa na neho. Vianocami Boh hovorí: som s tebou v tme i v samote, i vtedy, keď stroskotáš, i vtedy, keď si zúfalý a nedarí sa ti. Som pri tebe, keď sám so sebou nevieš vydržať, som pri tebe, aby sa tvoja noc mohla stať posvätnou, vianočnou. Narodené dieťa v Betleheme je znakom, znamením Božej pozície lásky voči každému z nás.

Vianoce inšpirovali aj aktérov nasledujúcej príhody. Mladý Jaroslav veľmi túžil mať korčule a hrať hokej, lenže mama s tým nesúhlasila. „Musíme šetriť. Rada by som ti pomohla, ale nemáme otca, nemôžeš takto...“ A preto sa Jaroslav rozhodol: „V jeseni pôjdem na brigádu a konečne si kúpim korčule.“

Pred Vianocami stál pred obchodom s vytúženými korčuľami. Všimol si staršieho pána, prezerajúceho si kabelky, a pomyslel si: má asi toľko rokov, ako by mal môj otec. Keby žil, isto by rozmýšľal o darčeku pre mamu. A ja vôbec nerozmýšľam nad tým, čím by som potešil mamu, ale len čím poteším seba. Vošiel do obchodu a oslovil predavačku: „Prosím si tú kabelku!“ Nebola kožená, na takú nemal, ale bola pekná.

Keď prišli Vianoce mohol mame povedať: „Vieš, mami, to boli prvé peniaze, ktoré som vedel zarobiť. Kúpil som ti za ne darček.“ Mama mu so slzami radosti v očiach podala škatuľu: „Mali sme za prácu odmeny navyše. Tu sú tvoje korčule.“[418]

Ak by si bol každý z nich kúpil za svoje peniaze to, po čom túžil, neboli by prežili radosť zo vzájomného obdarovania. Kto miluje, vie druhého milo prekvapiť. Potvrdila to mama aj syn. Ježiš svojím narodením v Betleheme a celým účinkovaním nás vyzýva zaujať pozíciu lásky. To, čo zostane po rokoch z našich činov, bude iba láska, všetko ostatné pominie: ľudia, choroby, chyby, hriechy, závislosti.

Všemohúci Bože, stojíme dnes pred tebou s vďačnosťou v srdci a s prosbou: posilni nás, aby sme správne rozumeli posolstvu Betlehema. Daj nám nádej, aby sme aj napriek tme verili v svetlo a buď s nami na cestách života.

2.4 Skok

Lk 4, 1-13 Duch ho vodil po púšti a diabol ho pokúšal
Prvá pôstna nedeľa C: dôležitosť viery – spiritualita

---

[417] Porov. FERRERO, B.(editor) : *Pastierova flauta.* Bratislava : Don Bosco 2006, s. 56.
[418] Porov. CHALUPA, J. (editor): *Homílie- Tvrdošín 1987.* Rukopis. In: archív autora.

Dedinský drevený domček, pozostávajúci zo siedmich miestností, zbúrali karatisti bez nástrojov, vlastnými rukami a nohami za tri hodiny a osemnásť minút. Bežne takáto demolácia trvá niekoľko dní. Išlo však o pätnásť členov karate klubu Black Leopard. Alebo iná kuriozita: Risto Antikainen hodil čerstvým slepačím vajíčkom do vzdialenosti sto metrov a Jyrki ho zachytil na druhom konci tak, že sa nerozbilo.[419] Iné senzačné informácie sú o tom, kto sa vydrží najdlhšie bozkávať, vypije najviac piva, alebo zje najviac halušiek. V každej oblasti rozmýšľajú ľudia o tom, ako prejaviť svoju šikovnosť, zručnosť a byť slávni.

V tejto súvislosti vzniká otázka: Ježišu, prečo si nezoskočil z chrámovej veže v Jeruzaleme? Bol by si zapísaný v svetovej knihe rekordov! Každý, kto dopadne z takej výšky na zem, sa zabije. Ty by si bol prežil a senzácia by bola trvalá! Dôvody, pre ktoré sa Ježiš z Nazareta nedal cestou popularity, senzácie a slávy sú náboženské. Je o tom kapitola v Lukášovom Evanjeliu (porov. Lk 4, 1-13). Každú prvú pôstnu nedeľu sa číta príbeh o pokúšaní na púšti - po prvé: premeň kamene na chlieb, po druhé: všetko ti dám, ak sa mi budeš klaňať, po tretie: zoskoč z veže, staň sa senzačným. Sústreďme sa iba na to tretie – skok z chrámovej veže, pretože jeho vysvetlenie patrí podľa znalcov Písma medzi najťažšie a najmenej používané.

Z teologického hľadiska treba príbeh o pokúšaní chápať ako rozjímanie, zamyslenie sa nad tým, čo prinesie budúcnosť na základe prítomného rozhodovania sa. Ide o určitý druh zápasu človeka o dobro, spravodlivosť a zmysel života. Je to vlastne druh videnia, predstava o budúcnosti poslania.

Aby diabol dostal Ježiša do svojej pasce, cituje Sväté Písmo, žalm 91: „Kto pod ochranou Najvyššieho prebýva... povie Pánovi: Ty si moje útočište“ (Ž 91, 1-2). Človek, ktorý seba vloží do Božej ochrany, sa nemusí báť. Žalm – hoci vznikol tisíc rokov pred Kristom – ho ubezpečuje: I keby sa dostal do osídiel lovcov, alebo keby mu mal ublížiť had, alebo keby sa nejaký mor šíril, keď si v ochrane Najvyššieho, neboj sa! On je tvoje útočište! (porov. Ž 91, 3. 13) To je zmysel žalmu, modlitby, básne, ktorá vznikla dávno pred Kristom. „Svojim anjelom dá (Pán) príkaz o tebe, aby ťa strážili na všetkých tvojich cestách. Na rukách ťa budú nosiť, aby si si neuderil nohu o kameň“ (Ž 91, 11-12). Citovaný žalm sa spája s chrámom, miestom modlitby a ochrany. Ten, kto sa modlí, vyprosuje si ochranu v živote. Kde inde by sa mal človek, ktorý verí v Boha, cítiť bezpečnejšie, ako v chráme, priestore, ktorý je znakom Božej prítomnosti?

Diabol teda veľmi presne vie, o čom hovorí, keď používa slová: zoskoč z veže, veď anjeli ťa ponesú (porov. Lk 4, 10-11). Urob experiment. Odskúšaj Boha tak, ako sa dá odskúšať tovar. Podrob ho určitým podmienkam, ktoré si stanovíš, aby si mal istotu. Ak Boh neukáže ochranu, ktorú prisľúbil v žalme, nie je Bohom. Jeho vlastné slovo, aj on sám bude usvedčený zo lži.[420]

Táto biblická téma vyvoláva otázku: ako možno Boha spoznať, a ako ho spoznať nemožno? V akom vzťahu je človek k Bohu? Domýšľavosť, ktorá chce z Boha urobiť predmet výskumu a donútiť ho, aby bol v laboratóriu preverený, znamená postaviť inteligenciu nad Boha. Človek seba zbožští a Boha si podrobí. Dôsledkom bude možnosť odložiť všetku morálku, etiku a spiritualitu, lebo dôležité bude iba to, čo je materiálne a dá sa podrobiť experimentu. Následkom takéhoto konania človek stratí nielen Boha, ale aj postoj lásky voči svetu.

Ježišovou odpoveďou je veta zo Starého Zákona, z Knihy Deuteronómium: „Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha“ (Dt 6, 16). V Deuteronómiu, Piatej Mojžišovej knihe je narážka na udalosť putovania do zasľúbenej zeme. Na určitom úseku hrozilo, že veriaci ľudia zahynú od smädu. Došlo k vzbure proti Mojžišovi, čo bolo zároveň vzburou proti Bohu: „Pokúšali Pána, keď vraveli: Je teda Pán medzi nami, alebo nie?“ (Ex, 17, 7) Chceli podrobiť Boha svojmu

[419] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, s. 276.
[420] Porov. RATZINGER, J. BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007, s. 52.

experimentu. Na ich žiadosť mal ukázať, že je Bohom. Ježiš tieto príbehy veľmi dobre poznal, preto odpovedal jasne: „Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha“ (Lk 4, 12). Neurobíš si z Boha predmet svojho výskumu. Buď ho vo viere uznáš za Pána svojho života, alebo si ho prestaneš všímať.

Skok z chrámovej veže sa teda neuskutočnil, no Ježiš urobil iný dôležitý skok: zostúpil do hlbín smrti, skočil do noci opustenosti, do odovzdanosti bezbranného. Podujal sa na skok lásky s vierou, že spadne do dobrotivých Otcových rúk. Tu sa potvrdzuje zmysel Žalmu 91, vložiť svoj život do ochrany Božej. Kresťan vie, že pri všetkých hrôzach, s ktorými sa stretne, nestratí nikdy Božiu ochranu. Keď verí, že láska je základom sveta, má dôveru v Boha, ktorý je absolútnou láskou. Prvý skok mal byť s Bohom ako sluhom, druhý bol do Otcovej náruče, tam sa človek na Boha spolieha. Prvý skok si Boha podriaďuje, kým v druhom je dôležitý Boh, a nie človek. Ježišovi išlo o zachovanie prikázania: „Ja som Pán, tvoj Boh..., nebudeš mať iných okrem mňa..., aby si sa im klaňal“ (Dt 5, 7-9). To znamená posilnenie viery a Božej autority. Je to presne opačný postoj, než majú materialisti a ateisti.

Antoine de Saint-Exupéry napísal: „Jestvuje len jeden problém - objaviť existenciu duchovného života, ktorý je viac ako naša inteligencia, a Boha, ktorý je jediný schopný uspokojiť človeka.“[421]

Pri rozjímaní nad príbehom o pokúšaní na púšti si aj po dvetisíc rokoch môžeme pripomenúť slová sv. Augustína: „My si pri Ježišovi máme všímať nielen to, že bol na púšti pokúšaný, ale že v tomto pokúšaní zvíťazil.“[422] V športe je potrebný súper, aby existoval víťaz. V živote funkciu súpera plní pokušenie, sebectvo, zlo, hriech, nenávisť, choroba i smrť. Bez nich by nebolo možné víťazstvo.

Aj v príbehoch zo života možno ukázať ľudí, ktorí pochopili, že podstatné je objaviť hodnotu Boha a dať ho na prvé miesto. Anglický gróf navštívil ostrov Figi. Pretože bol neveriaci, kritickým tónom v hlase sa obrátil na staršieho náčelníka: „Ty si tu veľký náčelník, škoda len, že si sa nechal obalamutiť tými misionármi, ktorí sem prišli, ani nevedno odkiaľ. Chcú na vás len zbohatnúť. Nevidíš, že dnes už Biblii nikto neverí? Ľudí už nebaví počúvať otrepaný príbeh o tom, ako Kristus zomrel na kríži za hriechy celého sveta. Dnes už možno veriť v niečo iné a lepšie: vo vedu! Je mi naozaj ľúto, že si primitívny a že si uveril tým bájkam.“

Keď mu starý náčelník odpovedal, oči mu žiarili: „Vidíš ten veľký kameň? Na ňom sme rozbíjali hlavy našich obetí. Všimni si veľkú pec vedľa kameňa - v nej sme opekali telá našich nepriateľov. Keby sem neboli prišli tí dobrí misionári a nehovorili nám o Ježišovej láske, ktorá zmenila kanibalov na kresťanov, dnes by si odtiaľ neodišiel živý. Radšej by si mal ďakovať Bohu za jeho Evanjelium, pretože inak by sme si z teba urobili hostinu. Keby sme odmietli a zavrhli Bibliu, ako nám radíš ty, dali by sme si ťa dnes na večeru!“

Viera a náboženstvo sú hodnotami. Pomáhajú hľadať pravdu o živote, vedú k zodpovednosti a robia svet ľudskejším. Preto je oprávnené uznať prvenstvo a autoritu Boha. Ďakujme za to, že v Ježišovi je nám dané poznanie o hierarchii hodnôt: Boh je prvý, jemu patrí úcta a služba. Nech je pôstne cvičenie vyjadrením osobného „skoku“ do obetavosti a lásky.

2.5 Spojené nádoby

Jn 20, 19-23 Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás
Zoslanie Ducha svätého: voda v pomaranči - šťava

Pani prišla na políciu a lamentovala: „Nájdite mi manžela. Nemôžem bez neho žiť!“ Policajt sa pýta: „Kedy zmizol?“ „Pred štrnástimi dňami.“

---

[421] EXUPERY, A.S. *Citadela.* Praha : Vyšehrad 1975.
[422] AUGUSTÍN, A.: Žalm 60, 2-3. In: *Liturgia hodín* II. Rím : Typis Polyglottis Vaticanis 1988, s. 52.

„Prečo to hlásite až teraz?“ „Lebo dnes má výplatu.“[423]

Rodinný a manželský život by mal byť ako spojené nádoby: keď sa uberie z jednej, ubudne aj z druhej, ak sa pridá do jednej, pribudne aj v druhej. Toto podobenstvo vystihuje život človeka, lebo každý vo vnútri nosí určitý obsah a je spojený s druhým. V manželstve by obsahom mala byť láska. Ale ak ona nemôže žiť bez jeho peňazí, potvrdzuje spojené nádoby iba finančné.

Čím to je, že o niekom poviem: „Ja toho človeka nemôžem ani cítiť!?“ Pretože má inak zaklenuté uši? Alebo nos? Preto ho nemôžeme cítiť, že je nižší alebo vyšší? Všetci vieme, že pre sebectvo, lenivosť, lakomstvo, pýchu a nadutosť. Obsah je to, čo dáva človeku jedinečnosť, jeho duch. S niekým sa dajú vytvoriť vzťahy ako v spojených nádobách, od iného utekáme. Ak jedna spojená nádoba obsahuje čerstvú pomarančovú šťavu a druhá hnojovku, výsledkom bude blen na vyhodenie a rozvod.[424]

Ježiš z Nazareta chcel vysvetliť apoštolom, aké spojené nádoby sú medzi ním a Otcom. Povedal: „...z môjho vezme a zvestuje vám“ (Jn 16, 14). Medzi Otcom a Synom je obsah života tvorený radosťou a láskou. To, čo ich spája, voláme Duch Svätý. Na inom biblickom mieste čítame: „Vylejem svojho ducha na každé telo“ (Joel 3, 1). Alebo: „Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás“ (Jn 20, 21). V tom duchu lásky, v ktorom som ja prišiel na svet a žijem zjednotený s Otcom, ako spojené nádoby, v tom istom duchu posielam aj vás, apoštoli, do vašej misionárskej činnosti.

Pravdu o Duchu Svätom vysvetľujú niektoré biblické podobenstvá (porov. Iz 55, 10). Vlahu z dažďa premení jabloň na šťavnaté jablko. Dažďovej vode sme dali nové meno - jablko. Aj v strome hruška sa voda premení a už ju nevoláme voda, ale hruška. Vodu v slivke voláme slivka, v pomaranči pomaranč.

Podobne chce Duch Boží účinkovať v každom z nás. Skrze neho môže byť každý jedinečný, dostať iné meno, mať šťavu, príchuť života. Hruška, jabloň, slivka nestratí svoju jedinečnosť, lebo voda je dochutená. Vierou, otvorením sa pre dary Ducha Božieho, človek nestratí seba, ale získa vedomie: som syn a dcéra pred Bohom, som jedinečný, neopakovateľný, mám svoju osobitosť.

Pavol z Tarzu napísal: „Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus“ (Gal 2, 20). Dovolil, aby dobro, ktoré je v Bohu, bolo umiestnené v ňom samom. Následne v otvorenosti voči Bohu a ľuďom prežíval svoje dni a zistil, že to prináša ovocie - spojená nádoba s Bohom znamená posilnenie a obnovenie.

Zaujímavo napísal Fulgencius: Boh môže udeľovať dary každého druhu bez toho, aby bol v nich sám prítomný. Ale ak dáva lásku, dáva dôkaz svojej vlastnej prítomnosti (v teológii to voláme milosť). Božie dary môžu byť rôzne: kvet, zvieratá, hviezdy, vesmír - všetko je Boží výmysel. Ale tam nie je prítomnosť Boha, iba stopa po Bohu. Lenže láska je prítomnosť Ducha Božieho. Preto je rozumné otvárať sa láske a nechať ju v sebe účinkovať, lebo tým si zároveň človek daruje Božiu prítomnosť.

Hodnota lásky sa nedá kúpiť, ale dá sa každý deň vytvárať. Je to náročné, ale zmysluplné. K tomu treba splniť dve podmienky: po prvé - otvoriť sa Bohu; po druhé - otvoriť sa v službe ľuďom. Opakom je človek zablokovaný. Do fľaše, ktorá je zazátkovaná, sa nedá nič naliať. Ak sa človek stane zazátkovanou fľašou svojimi starosťami, požívačnosťou a koncentráciou na seba, nikdy neporozumie, na čo je Duch Boží. Iba otvorenosť vo viere umožňuje prijať dary jeho lásky.

Do mesta sa prisťahovala rodina. Chlapci začali chodiť do základnej školy. Učiteľka potrebovala urobiť niektoré záznamy, a tak sa pýtala: ako sa volajú, koľko majú rokov, kde sa narodili. Ten smelší povedal: „Máme sedem rokov. Ja som sa narodil 8. apríla 2001 a môj brat

---

[423] http://www.funny.sk/vtipy/

[424] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie v Tvrdošín*e 1989. In: Archív autora.

3. mája 2001.“ Učiteľka sa začudovala: „To predsa nie je možné.“ Na to reagoval ten tichší: „Nie je to tak, ako si myslíte. Jeden z nás je adoptovaný!“

„A ktorý?“, pýtala sa učiteľka, hoci si uvedomila, že to nebola vhodná otázka. Chlapci sa pozreli na seba, usmiali sa a ozval sa ten smelší: „Kedysi sme sa to pýtali aj nášho otca a on nám povedal, že nás má oboch rovnako rád a že už si nepamätá, ktorý bol adoptovaný.“[425]

Spojené nádoby v rodine medzi manželmi, aj medzi rodičmi a deťmi vyžadujú lásku: Výrokom „Ani si nepamätám, ktorý z vás dvoch je adoptovaný“, otec dokazuje, že v rodine nie je dôležité, kto je starší, mladší, kto je šikovnejší, koho zaujíma šport, koho umenie, ale dôležité je, aby bola atmosféra, duch lásky. Preto sa ju snaží vytvárať svojím postojom.

Vždy to bude vo svete tak, že niekto vie byť hrdina, niekto podliak. Boh, ak s ním vytvoríme spojené nádoby, pomáha žiť naplnením dobrom a láskou. Preto sú Turíce sviatky, ktoré sa dotýkajú všetkých ľudí. Buďme za to vďační a úprimne prosme: „Príď, Duchu Svätý!“

2.6 Atmosféra domova s Bohom

Lk 4,21–30 Ježiš, podobne ako Eliáš a Elizeus nebol poslaný len k Židom
Štvrtá cezročná nedeľa C: kto nám vyhovie?

Vraj v meste vznikol obchod, v ktorom si každá žena môže kúpiť svojho muža. Má šesť poschodí a kvalita mužov rastie smerom nahor. Je v tom však jeden háčik: keď žena vyjde na vyššie poschodie, nemôže už zísť nižšie, iba odísť východom.

Prichádza prvá žena s vážnym záujmom o kúpu muža. Na prvom poschodí vidí ceduľu: „Títo muži majú prácu“. „To už je niečo“, povie si, „môj bývalý ani prácu nemal.“ Lenže bola zvedavá, akí muži sú na vyššom poschodí. Na druhom je nápis: „Muži tu majú prácu a majú radi deti“. Žena si povie: „To je sympatické, ale rada by som sa pozrela, čo je vyššie!“

Na treťom poschodí je tabuľka: „Muži tu majú prácu, majú radi deti a sú neskutočne pekní!“ „Čím ďalej, tým lepšie,“ pomyslí si žena a plná očakávaní vystúpi ešte vyššie. Na štvrtom poschodí si prečíta: „Muži tu majú prácu, majú radi deti, sú neskutočne pekní a pomáhajú pri domácich prácach!“ Žena je nadšená, no opäť sa rozhodne pokračovať.

Na piatom poschodí: „Muži tu majú prácu, majú radi deti, sú neskutočne pekní, pomáhajú pri domácich prácach a sú sexuálne zdatní!“ „To je neuveriteľné, priam zázrak“, pomyslí si žena. „Ale keď je tu to také skvelé, čo musí byť na najvyššom poschodí?“ A na šiestom poschodí si žena prečíta: „Tu nie sú žiadni muži. Poschodie bolo postavené ako dôkaz toho, že vám, ženám sa skrátka nedá vyhovieť.“

Samozrejme, že celý žart sa dá obrátiť – muži by si kupovali ženy a na najvyššom poschodí by bol nápis: „Vám mužom sa skrátka nedá vyhovieť!“ Svedčí to o jednom: vyberáme si, koho uprednostníme a koho odsunieme. Vychádzame z toho: čo je dobré pre mňa, kto mi vyhovuje, kto je ku mne milý, kto mne môže poslúžiť. V sústredenosti na vlastné JA je veľa sebectva. S takým človekom sa ťažko vytvára domov. Dá sa vyhovieť tomu, kto hľadá druhého pre druhého. Kto hľadá druhého pre seba, tomu sa vyhovieť nedá.

Niečo podobné sa uskutočňuje v náboženstve. Ak je človek sústredený len na svoje JA, vyberá si z pravdy o Bohu, čo mu vyhovuje. Bože, daj mi zdravie - prvé poschodie; dobrú myseľ - druhé poschodie; dostatok peňazí - tretie poschodie; harmonické manželstvo - štvrté poschodie; inteligentné deti - piate poschodie, atď. Nestará sa o vzťah lásky k Bohu, iba o svoje výhody. Kto hľadá Boha pre Boha (z úcty k nemu), tomu sa vyhovieť dá. Kto hľadá Boha pre seba (aby si z neho urobil sluhu), tomu sa vyhovieť nedá.

Pred dvetisíc rokmi na to upozorňoval Ježiš z Nazareta svojich súčasníkov. Viera pre neho znamenala osobný, hlboký vzťah lásky človeka k Bohu, a nielen povrchný záujem o to,

[425] Porov. *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 76.

čo sa dá od neho získať. Chcel pomôcť ľuďom vytvoriť si s Bohom domov, ktorý sám prežíval. Lenže Nazaretčanom sa nedalo vyhovieť.

Nazaretčania nemali záujem o vieru v zmysle lásky k Bohu, ale len o senzáciu, zázraky, o ktorých počuli z Kafarnauma (porov. Lk 4, 23). Ježiš však neprišiel sýtiť zvedavosť ľudí po senzáciách, ale sprostredkovať atmosféru domova s Bohom. Preto im nemohol vyhovieť. Cudzinci a neveriaci pohania skôr pochopili význam tohto vzťahu, ako domáci. Ježiš im vyčítal: „Mnoho vdov bolo v Izraeli za dní Eliáša..., a ani k jednej z nich nebol poslaný Eliáš, iba k onej vdove do Sarepty v Sidone. A mnoho malomocných bolo v Izraeli za proroka Elizea, a ani jeden z nich nebol očistený, iba Sýrčan Náman“ (Lk 4, 25-27).

Výsledkom bola roztržka, pre ktorú Ježiš musel utiecť. Pre povrchných Nazaretčanov to bolo neprijateľné, žeby ten, kto medzi nimi rástol, vedel im dať niečo viac, než vedeli oni sami: „Vari to nie je Jozefov syn?“ (Lk 4, 22). Vari oni nepoznajú Thoru a nevedia, kto je Boh?

Situácia sa opakuje aj dnes. Mnoho ľudí ide svojou cestou bez Krista. Interpretujú si život a pravdu o Bohu podľa svojich predstáv - zjednodušených a povrchných. Boh by mal vyhovieť ich požiadavkám. No hodnotu viery a zmysel náboženstva treba vidieť inak.

Dvaja muži vystupujú večer z autobusu. Vonku prší, vyhrnú si goliere, roztvoria dáždniky, s ktorými narába vietor. Prvý muž kráča, a je mu jedno kam. Druhý kráča domov. V tom nečase si môže aj pohvizdovať, lebo ho čaká niekto, koho miluje a kto miluje jeho. Počasie je rovnaké, ale prežívanie rozdielne.

Na každého v živote prichádza lejak starnutia, víchrice chorôb, starostí a smrti. Rovnaké podmienky doliehajú na veriacich i neveriacich. Ale rozdiel je v prežívaní: veriaci kráča k Bohu, ktorý je Otcom. Preto ho uznáva za Stvoriteľa, Pána a rešpektuje ho. Snaží sa mu vyhovieť v zachovávaní príkazov. Prežíva atmosféru domova.

Takéto chápanie viery a náboženstva sa snažil presadiť Ježiš v Nazarete a k takému sme vyzvaní aj dnes. Podarí sa nám to, keď sa prestaneme koncentrovať na seba a pokúsime sa viac slúžiť a obetovať, vyhovieť požiadavkám Boha a ľudí. Volá sa to „kopernikovský obrat“: nie Slnko sa točí okolo Zeme, ale Zem okolo Slnka. Museli by sme prestať považovať svoje JA za stredobod, okolo ktorého sa má točiť svet i ľudia. Ak iných ľudí vidíme len vo vzťahu k vlastnému JA, potom ich považujeme za satelity, ktoré sa majú točiť okolo nás.[426] No byť veriacimi, znamená byť ako kvet, ktorý vydáva vôňu a nevyberá si pritom, komu z nej dožičí a pred kým sa uzavrie.

Rozpráva o tom príbeh, ktorý napísala Aurélia Liková. „Keď som sa pred štyridsiatimi rokmi vydala, manželove ruky a otcove ruky, boli veľmi rozdielne. Otec mal ruky mozoľnaté a drsné. Manžel pevné, ale hebké. Po narodení našej dcéry som si všimla, že manželove tvrdé dlane, začali mäknúť. Keď ju pestoval, alebo sa s ňou hral, vanula mu z rúk neha, ktorú som predtým u neho ani nepozorovala. Pracoval ako inštalatér a murár a rukami vykonával ťažkú prácu. Boli to ruky živiteľa rodiny.

Potom sme si zadovážili dom a ja som videla, ako sa stará o trávnik a záhradu. Postavil aj svoju prvú stavbu – búdu pre psa. Bol na ňu hrdý, i keď to trošku prehnal s veľkosťou. Pripomínala skôr chatku pre hrajúce sa deti. Ale ruky sa mu menili - boli to ruky záhradníka a stolára.

V lete chodieval na ryby. Sledovala som, ako ich zručne čistil rukami rybára a lovca.

Naša rodina sa rozrastala, potrebovali sme iný dom, s ktorým bolo veľa starostí. Okná niekoľkokrát očistil a nanášal novú farbu. Mal ruky maliara a natierača.

Odjakživa miloval hudbu. Na Vianoce dostal gitaru. Hoci mal niekedy prsty do krvi rozodraté od strún, naučil sa postupne hrať. Boli to ruky hudobníka.

Keď neskôr začal brať na ruky vnúčatá, vypestoval medzi sebou a nimi puto, ktoré pretrváva dodnes. Boli to ruky deduška. Ako starol, nedokázal potlačiť túžbu pracovať s

---

[426] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 139.

drevom. Vyrobil mnoho peknych vecí, ohrádky pre všetky vnúčatá, prvému aj kolísku. Rodina bude mať navždy pamiatku na deduškove neskutočne šikovné a láskavé ruky, ktoré sa rozdávali.

Po rokoch sme mohli aj viac cestovať. Rád šoféroval, takže jeho ruky som si vážila ako ruky vodiča a sprievodcu.

Pre pár rokmi ma začalo trápiť zdravie. Začal sa viac starať o mňa, aj ma česal, masíroval mi nohy, pomáhal mi vstať z postele. Podával mi lieky, keď som bola veľmi slabá. Varil obed a umýval riad. Hladil ma, aby mi chlácholením zmiernil bolesť. Boli to ruky opatrovateľa a ošetrovateľa.

Má ruky, ktoré vždy slúžili iným. V priebehu rokov tieto ruky vystriedali veľký počet úloh. Teraz sú zostarnuté, stvrdnuté, pri dotyku drsno škriabu. Ale dokážu byť nežné, obzvlášť keď ma ošetrujú a láskajú, alebo keď sa hrajú s vnúčatami. Ruky, ktoré celý život pracovali a dávali. Nesmierne rada ich držím v svojich rukách, pretože sú to ruky lásky.“[427]

Človek, ktorý sa nepovažoval za stred sveta, vedel vyhovieť iným a nestaral sa, kto by mal vyhovieť jemu. Považoval svoje ruky za také, ktoré majú slúžiť iným. S takým sa krásne vytvára atmosféra domova.

Ďakujme za to, že Božie ruky stále pracujú pre nás. Chce vyhovieť našim túžbam po šťastí a radosti a žehná nám, keď nás vidí napredovať v láske.

2.7 Spojenectvo

Lk 14, 25-33 Kto sa nezriekne všetkého, čo má
Dvadsiata tretia cezročná nedeľa C: mať v nenávisti?

Kanaďanka Linda Evangelista, ktorá patrila medzi päť najlepších topmodeliek, sa pred mnohými rokmi preslávila výrokom: „Pod desaťtisíc dolárov ani nevstanem z postele.“ Lenže čas plynul a dnes ľutuje, že také niečo vyšlo z jej úst. Píše: „V osemdesiatych rokoch sme boli všetky zahľadené do seba. Za každú cenu sme chceli predvádzať svoje bohatstvo. Nezmyselne sme vyhadzovali peniaze na drahé, luxusné veci a autá. Urobila som veľa chýb, ale dnes som už múdrejšia.“ Ako mnohé iné modelky, aj ona podstúpila plastické operácie na vyhladenie vrások. Nakoniec priznáva: „Nie sme superľudia, aj my starneme ako ostatné ženy“.[428]

Na vrchole kariéry jej spojencami boli peniaze, krása, úspech a luxusné veci. Lenže život je boj a v jej prípade nepriateľom je starnutie a spoločenská marginalizácia. Proti takému silnému nepriateľovi sa boj ťažko vyhráva. Preto priznáva: dnes som múdrejšia. Ježiš z Nazareta jej problém vysvetlil podobenstvom o kráľovi, ktorý ide do boja a má armádu s desaťtisíc vojakmi proti niekomu, kto má v armáde dvadsaťtisíc. Je jasné, že taký boj je nerovný a vopred prehratý (porov. Lk 14, 31-32).

V súčasných podmienkach s nikým nebojujeme, nevedieme vojnu, ale každý deň sa usilujeme o zaujímavý život, pekné chvíle, čiže zápasíme o krajší svet. Tento životný boj robíme s armádou, ktorú máme k dispozícii. Dieťa má spojencov v mame, otcovi, kamarátoch, dobrom zdraví, pamäti, atď. Títo všetci mu pomáhajú viesť boj života úspešne. Armádu dospelého človeka tvoria blízki ľudia, príbuzní, sily, schopnosti a podnikavosť.

Lenže protivník na druhej strane sa volá: osamelosť, beznádej, niekedy nešťastie, smútok, choroba, starnutie a smrť. To je taký silný nepriateľ, že každý boj proti starnutiu a smrti je vopred prehratý. Aj v žalme čítame: „Človeka vraciaš do prachu... Život je ako včerajší deň, čo sa pominul“ (Ž 90, 3-4).

---

[427] Porov. PILONOVÁ-WEICKOVÁ, L.A.: Jeho ruky. In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V. - MARSTONOVÁ, S. (editori): *Slepačia polievka na inšpiráciu ženskej duše.* Praha : Práh 2005, s. 122.
[428] Porov. http://www.cas.sk/clanok/75844/cim-je-starsia-tym-je-lacnejsia.html 22.09.2004.

Ak sa človek sústredí iba na svojich spojencov: manželku, manžela, deti, dom, prácu, peniaze, úspech, zbadá, že sa na nich nemôže spoľahnúť, lebo príde chvíľa, keď mu všetko vypadne z rúk. Preto Ježiš hovorí: hľadaj spojenca kdesi inde, kde ti pomôžu prekonať aj ťažkú životnú situáciu. Človek je múdry, keď volá: Bože, ty buď mojím spojencom! S tebou chcem viesť zápas proti chorobe, starnutiu a smrti.[429]

V tomto kontexte možno rozumieť výrokom: „Ak niekto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, matku, ženu, deti, bratov, sestry, ba aj svoj život, nemôže byť mojím učeníkom“ (Lk 14 26). Vyžaduje sa postaviť na prvé miesto spojenectvo s Bohom a všetko ostatné považovať za sekundárne.

Nenávidieť, je v originálnom gréckom texte miseo. To je protiklad slova milovať, po grécky agapao. Tieto pojmy nevyjadrujú city, ale postoje človeka, spôsob konania. Postoj zahrňuje aj rozumový úsudok, aj vôľu, chcenie. V slovenčine nenávidieť, alebo milovať je v prvom rade vec citu. V gréčtine sa týmito slovami vyjadruje životný postoj: v našom prípade, či sa človek rozhoduje pre Boha alebo proti nemu. Nežiada sa od nás nenávisť v citovom zmysle slova, ale usporiadanie životných postojov, v ktorých treba Boha postaviť na prvé miesto a Ježiša Krista prijať ako osobného Osloboditeľa, Spasiteľa.

Nejde teda o teóriu, ale o prax. Ak je Boh na prvom mieste, dôsledkom je životný štýl zahrňujúci kultúru kresťanskej nedele (svätú omšu), zodpovedné plnenie rodinných i pracovných povinností, sociálnu spravodlivosť a solidaritu. Ide o rozhodovanie sa vo viere, aby sme v duchu apoštola Pavla mali myseľ Kristovu, cítenie Kristove, jeho chápanie (porov. Rim. 12, 2). Životný štýl sa utvára podľa toho, či v hierarchii hodnôt dáme Bohu prvé, čestné miesto.

Ježišova náuka neznamená doslovnú výzvu k nenávisti otca, matky, sveta a ľudí okolo nás. Láska k Bohu nie je proti láske k človeku, svetu, práci, povolaniu. Obdiv ľudí a úžas nad vesmírom nie je proti náboženskej viere. Nemáme utekať z tohto sveta, ale získať v Ježišovi takého spojenca, na ktorého sa dá spoľahnúť a spolu s ním vyhrať aj zápas s chorobou, starobou a smrťou.

Frank Abagnale Jr. a Jeff Nathanson napísali príbeh o chlapcovi Frankovi, ktorému na šestnáste narodeniny daroval otec šekovú knižku so slovami: „Odteraz si zapísaný v banke medzi členov klubu, ktorí majú peniaze. S nimi sa môžeš dostať všade, až na mesiac.“ Bolo na nej dvadsaťpäť dolárov.

Frank si povedal, že sa podľa vzoru otca nikdy v živote nevzdá. Keď nastúpil v novom meste do školy, na chodbe si z neho ako z nováčika chlapci uťahovali. Vtedy mu to napadlo. Keďže bol urastený, vstúpil do triedy a predstavil sa ako zastupujúci profesor francúštiny. Hneď začal skúšať a trieda zmĺkla. Keď vyšlo najavo ako dobehol spolužiakov, mama Franka napomínala, ale otec sa smial.

Neskôr začal snívať, že by chcel byť pilotom. Zadovážil si uniformu a dostal sa do lietadla ako pomocný pilot. Vedel presvedčivo komunikovať s ľuďmi a predstieral svoju autoritu. Aby si zadovážil peniaze, začal falšovať šeky a dokumenty. Prišiel na to, že šek leteckej spoločnosti je platný, ak má ochrannú známku. V hračkárstve kúpil lietadielko, odlepil znak leteckej spoločnosti, nalepil na šek a v banke vybral päťsto dolárov. Fungovalo to. Stačilo rozprávať sa s pokladníčkou o počasí, o práci, pochváliť pekné šaty, účes, čiže odviesť pozornosť od falošného šeku.

Podobným spôsobom sfalšoval diplom z vysokej školy a vydával sa za lekára, neskôr za právnika. Zaľúbil sa do zdravotnej sestry, s ktorou plánoval svadbu. Ale v deň sobáša ho začala hľadať polícia, preto ušiel. Odvtedy bol na úteku neustále. Čím ďalej, tým viac klamal a falšoval svoje meno aj doklady. Z rozličných bánk si podvodne zobral viac ako milión dolárov. FBI zamestnávala celú skupinu detektívov, ktorí ho nevedeli chytiť. Preto má film

[429] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie.* Tvrdošín 1989. In: Archív autora.

názov: Ak môžeš, chyť ma. Hral sa s policajtmi ako mačka s myšou v duchu otcovej myšlienky o myši, ktorá sa nevzdala v smotane. Nakoniec ho, ako 35-ročného vo Francúzku chytili a odsúdili na dvanásť rokov väzenia.

Po čase, keď inšpektor FBI, ktorý mal na starosti bankové podvody, videl, aká je polícia bezmocná, rozhodol sa pomôcť si väzňom Frankom. Tu film dostáva opačný spád. Z bývalého podvodníka a trestanca sa stáva vyšetrovateľ FBI. Odpustia mu zvyšok trestu, ak sa stane policajtom. Po slovensky povedané: z capa sa stal záhradník, ktorý pomáhal odhaľovať bankové lúpeže a podvody. Keď pri istej príležitosti chcel utiecť a vrátiť sa k pôvodnému remeslu, inšpektor ho zastavil slovami: „Pred kým utekáš? Veď teba nikto nechytá.“ A tak unavený svojimi podvodmi a chytráctvom sa Frank stal zamestnancom spravodlivosti.[430]

Príbeh ukazuje nielen to, ako človek svojou prefíkanosťou vie oklamať iných, ale aj to, ako sa sám chytá do svojho smútku a osamelosti. Sám sebe sa stáva prenasledovateľom ten, kto má ako spojenca iba peniaze a úspech. Tam, kde sú Desatoro a spravodlivosť vedľajšie, nastúpi prázdnota a nezmysel života.

Pane, Ježišu, po mnohých skúsenostiach v živote ťa prosím, buď mojím spojencom, orientáciou a silou v živote. Viem, že proti tebe je každý nepriateľ slabý.

2.8 Podnikavosť

Lk 16, 1-13 Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone
Dvadsiata piata cezročná nedeľa C: čo je väčšie a čo menšie

Na ministerstve napomínal šéf sekretárku: „Už by ste mohli prestať telefonovať s kamarátkami a niečo začať robiť!“ Kým zložila telefón, ešte povedala: „Prepáč, musím končiť, lebo začína obedňajšia prestávka!“

Zamestnali by ste osobu s názorom: plat mám zabezpečený, načo pacovať, byť podnikavá a vynaliezavá? Lenže podnikavosť a zisk treba vidieť nielen v spoločensko-ekonomickej oblasti ale aj v duchovnom živote. Keď pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazaretu pozeral na ľudí, snažil sa z prirodzených skutočností poukázať na nadprirodzené, z hmotných vecí urobiť znak Božieho kráľovstva. K tomu poslúžil majetok aj peniaze, lebo z nich urobil znak zisku pred Bohom.

Vymyslel podobenstvo o správcovi, ktorého obžalovali, že márni majetok. Preto mu pán povedal: „Vydaj počet zo svojho šafárenia...“ (Lk 16, 2), čiže bude deň účtovania a kontroly. Správca rozmýšľal, čo urobiť. Potom na to prišiel: zavolal jedného dlžníka a povedal mu: koľko dlhuješ môjmu Pánovi? Vezmi úpis a napíš, že namiesto sto dlhuješ päťdesiat. Zavolal druhého: napíš namiesto sto meríc pšenice osemdesiat (porov. Lk 16, 5-7). Tak si získal priateľov, ktorí mu boli zaviazaní.

Na prvý pohľad nás to môže priviesť do rozpakov: ako môže Ježiš chváliť nepoctivého správcu? Ako môže byť vypovedané slovo uznania a ocenenie nad tým, kto falšuje dokumenty? Lenže v tomto príbehu nie je najdôležitejšie morálne hľadisko - čo je poctivé, čo nepoctivé. Tam ide o to, že človek by mal byť taký vynaliezavý v duchovnom živote, ako je šikovný v hospodárskych veciach.

O tom, že podobenstvo sa dá vysvetľovať aj pozitívne, hovorí biblista Fitzmyer. Podľa neho pravdepodobne išlo o úroky. Ak si niekto požičal osemdesiat meríc pšenice, mal by osemdesiat aj vrátiť. Ale ten, kto mu požičal bol predvídavý a žiadal úroky. Tak sa mohlo stať, že vrátiť musel až sto. Ale správca mu pomohol k pôvodnej sume, bez úrokov, čiže: vráť iba toľko,

[430] Film „Catch me, if you can“ natočil Steven Spielberg v roku 2002. Hlavné úlohy hrajú Leonardo DiCaprio a Tom Hanks.

koľko si si požičal. Takýto výklad podobenstva by znamenal zhodu s Thórou, židovským zákonníkom a nebolo by v tom nič nepoctivé.[431]

Nech by sme sa uberali ktorýmkoľvek smerom pri výklade podobenstva, najpodstatnejšie, čo ním chcel Ježiš povedať je: tak, ako sa človek zaisťuje pre nasledujúce roky, mal by rozmýšľať aj o celovečnej budúcnosti. Tak ako sa stará o zdravotné poistenie, odvody pre dôchodok, poistenie auta, nehnuteľností, atď., mal by sa postarať o svoje „ja“ na celú večnosť.

V texte je niekoľko literárnych paradoxov: porovnáva sa menšie a väčšie. „Kto je verný v najmenšom, je verný aj vo veľkom, a kto je nepoctivý v malom, je nepoctivý aj vo veľkom... Keď ste neboli verní v cudzom, kto vám dá, čo je vaše?“ (Lk 16, 10. 12) Z biblického pohľadu peniaze, majetok, veci sú hodnoty menšie. Väčšie hodnoty sú: osobný vzťah človeka k Bohu, spása, celovečná perspektíva.

Už Platón, filozof, v 3. storočí pred Kristom napísal: existujú skutočnosti, ktoré sú menej skutočné, napríklad tie, ktoré sú dočasné a viditeľné. No existujú aj ozajstné skutočnosti, ktoré sú nepominuteľné. Človek, ktorý dával zo svojho zisku - ako správca v Evanjeliu - vedel robiť almužnu, teda robil si priateľov s márnej mamony.

Žiaden podnikateľ nebude robiť bez zisku. Ale aj dávanie almužny je ziskom, ibaže evidentným sa stáva až v nebi. Preto by sa človek mal starať nielen o zisky konkrétne, materiálne, finančné, okamžité, ale aj o celovečné. Prostredníctvom almužny, milosrdenstva, lásky - ktoré sa niekedy javia ako opak zisku - získava človek miesto v nebi. Preto Ježiš hovorí: „Robte si priateľov z nespravodlivej mamony“ (Lk 16, 9). Vynaliezavosť a prezieravosť vo veciach hmotných aplikujte aj v náboženstve a spiritualite.

Väčšine ľudí hrozí lacné, „socialistické“ náboženstvo - podobné výkonom telefonujúcej sekretárky. Návšteva kostola pre nich znamená pasívne odstáť, alebo odsedieť si hodinu, ako v kine alebo divadle. Nezamýšľajú sa nad tým, čo by v nasledujúcom týždni mohli urobiť pre duchovný život. Napr. niečo si prečítať z Písma, ísť na biblické stretnutie, posilniť svet osobnej modlitby, angažovať sa pre dobro iných. Vo vynaliezavosti sú veľké rezervy.

Preto je namieste vyznanie: Bože, odpusť mi. Mnohokrát som v duchovnom živote lenivý ako sekretárka v štátnom úrade. Daj mi silu opustiť túto pozíciu a začať byť podnikavý nielen vo svete externom, ale aj internom.

Na záver ilustrácia podnikavosti: celoštátnu poľnohospodársku súťaž vyhral farmár, ktorý vypestoval najkvalitnejšie obilie. Na otázku novinárov, ako to dosiahol, povedal, že vždy sa snažil podeliť sa s osivom aj so susedmi. Z najlepšieho zrna na siatbu dal aj susedom. Mal na to jednoduchý dôvod: vietor sa preháňa cez polia a nesie semená z poľa na pole. „Keby moji susedia pestovali podradnejšie obilie ako ja, krížením by klesla aj kvalita môjho obilia. Preto sa starám, aby aj moji susedia mali najlepšie obilie.“[432]

Urobil si priateľov z márnej mamony. Najviac získal, keď sa nestaral len o vlastný zisk. Tak, ako sa seje zdravé obilie, mal by človek denno-denne zasievať skutky lásky k Bohu a blížnemu. Podnikavosť je vyjadrením vďaky za mnohoraké Božie dary a rozvíjaním talentov, ktoré sme dostali.

2.9 Optimizmus z viery

Lk 17, 5-10 Keby ste mali vieru
Dvadsiata siedma cezročná nedeľa C: viera - účasť na Božích možnostiach

Havran s korisťou v zobáku letel veľmi vysoko. Priplietlo sa mu však do cesty ďalších dvadsať havranov, ktorí doň dobiedzali. Nejaký čas odolával, ale nakoniec musel pustiť kúsok

[431] Porov. FITZMYER, J.A.: The Story of the Dishonest Manager. In: *Theological Studies* 25, 1964, s. 23-42.
[432] Porov. MELLO, A (editor).: *Modlitba žáby II.* Brno : Cesta 1996, s. 169.

mäsa a dvadsať havranov sa vrhlo na padajúcu korisť. Havran zostal sám, letel ďalej a vzdychol si: „Konečne mám pokoj." A dodal: „Teraz mi patrí celá obloha!“

Táto vtipná bájka ukazuje, že kto je sústredený len na korisť, nevidí, že mu patrí „celá obloha“. Korisťou môže byť práca, peniaze, úspech v živote, vlastná dokonalosť. Keď však o to príde, má dve možnosti: byť smutný, nešťastný, lamentujúci, alebo optimisticky ako havran povedať: „Teraz mi patrí celá obloha!"

Niekto je v chorobe pesimistom: „Prečo to postihlo práve mňa?" Iní však vedia z bolestnej situácie vyťažiť zrnko múdrosti a povedať si: „Bože, aj v tejto chvíli si ma vychovávaš pre seba. Aj táto udalosť mi môže pomôcť, aby som viacej prilipol k tebe."

Kto by nechcel byť perfektný, vždy stopercentný, duchaplný, vtipný? Lenže máme aj slabosti, chyby, hriechy, ktoré sa opakujú. Nie sme takí svätí a dokonalí, ako by sme chceli. A záleží na tom, či budeme z toho bezradní, alebo si uvedomíme: „Veď existuje milosrdný Otec, ktorý nás má rád, a žehná nám takým, akými sme, od neho môžeme čerpať odpustenie.“

Prichádzame k poznaniu, že viera je hodnotou, ktorá obohacuje život a pomáha byť optimistickejším. To je dôvod, pre ktorý apoštoli prosili Ježiša z Nazareta: „Pane, daj nám väčšiu vieru, posilni našu vieru" (Lk 17, 5). Odpovedal im: „Keby ste mali vieru ako horčičné zrnko a povedali by ste tejto moruši: vytrhni sa aj s koreňom a presaď sa do mora, poslúchla by vás" (Lk 17, 6). V Markovom Evanjeliu je namiesto stromu použitý vrch: „Keď niekto povie tomuto vrchu: zdvihni sa a hoď sa do mora a v svojom srdci nezapochybuje, ale uverí, že sa stane, čo povedal, stane sa mu to" (Mk 11, 23). Týmito slovami Ježiš naznačil, že pre človeka má viera veľký význam, je obdarovaním, lebo ho robí optimistickejším.

Keď hodnotíme hospodárstvo, politiku, ekonomiku, spoločenský život okolo nás, musíme byť smutní a pesimistickí. Nezamestnanosť, korupcia, obchádzanie zákonov, podvodníctvo, zdražovanie nás ubíjajú a robia bezmocnými. No pretože sme kresťania, uvedomujeme si, že v Ježišovi Kristovi Boh dávno zvíťazil nad temnými mocnosťami, ktoré vládnu svetom. Všetky podvody, neprávosti, klamstvá, ktoré vidíme, cítime a znášame, sú už Kristom premožené. Veriť jemu, znamená mať účasť na zmŕtvychvstaní, čiže na víťazstve nad pesimizmom.

Viera a náboženstvo dáva účasť na Božích možnostiach, ktoré ďaleko prevyšujú ľudské. Naše možnosti sú ohraničené, ale Boh je v svojich možnostiach väčší ako človek. Napr. v Lukášovom Evanjeliu pri zvestovaní Márii, že bude mať syna, je veta: „Lebo Bohu nič nie je nemožné" (Lk 1, 37). Človeku je veľa vecí nemožných. Ale svet Božích možností je oveľa väčší ako ľudský. Viera je hodnotou, lebo robí človeka schopným mať účasť na Božích možnostiach, dáva možnosť vstúpiť do krajiny Boha. Keď berieme vážne Božie slovo, dôverujeme mu, spoliehame sa na neho, nie sme nemoderní a tmárski, ale práve naopak: viera nás premosťuje, aby sme mali účasť na Božích možnostiach.[433]

Nemecký teológ, Rudolf Pesch povedal: „Kto verí a nepochybuje, kto dôveruje a v dôvere neochabne, kto sa celkom odovzdá Bohu a nebude chcieť radšej stáť jednou nohou na ľudskej pôde, kto sa spoľahne na Božiu moc a zriekne sa vlastnej moci, tomu sa stane aj nemožné možným a podaria sa mu Božské možnosti."[434] Povedané slovníkom Evanjelia: bude aj hory prenášať (porov. Mk 11, 23).

Kristus sa na Olivovej hore potil krvou, ale vďaka tomu, že si zachoval dôverný postoj voči Otcovi, zažil oslávenie a zmŕtvychvstanie. Preniesol „horu“ utrpenia a pretransformoval ju. Komu z nás chýbajú „hory“ starostí, problémov, sklamaní a utrpenia? Každý však môže svoju „olivovú horu“ v dôvere odovzdať Božej prozreteľnosti a stať sa svedkom pravdy, že viera hory prenáša.

---

[433] Porov. STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen. Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkűndikung.* Freiburg-Basel-Wien 1977, s. 29.

[434] PESCH, R.: Vom bergeversetzenden Glauben. In: *Christ in Gegenwart* 1968, č. 20, s. 121.

Podobnú skúsenosť mal apoštol Peter. Kým sa spoliehal na svoje sily a obzeral sa za svojimi možnosťami na jazere, topil sa vo vode. Keď sa však spoľahol na Ježišove možnosti, začal po vode kráčať. Vtedy porozumel, aký je rozdiel medzi tým, čo môžem ja a čo Kristus. Veriť, znamená spoľahnúť sa na Božie možnosti počas nášho jestvovania.

Keď Noe staval koráb, všetci sa mu smiali. Počasie nenaznačovalo potrebu lode. O potope nemali ani tušenia. Keď však prišla a hynuli, vtedy ocenili Noeho múdrosť, poslušnosť a vieru v Boha. Viera mu pomohla k víťazstvu.

Viera nám prináša po prvé slobodu, ako havranovi: „veď mne patrí celá obloha!"; po druhé, optimizmus, lebo dáva účasť na Božích možnostiach. Nie je šikovné postupovať ako ľudia, ktorí sami seba živia iba pochybnosťami, rozpolteným srdcom, nervozitou a pod. To všetko likviduje vieru. Užitočnejšie je obdarovať seba modlitbou, čítaním Písma svätého, rozjímaním, svätou omšou a prijímaním sviatostí, pretože to pozdvihuje vieru.

Pápež Ján XXIII. (1881-1963) bol celý život optimistom. Vidieť to aj v jeho knihe, v kapitole o blížiacom sa konci: „Niet dôvodu robiť si ilúzie. Musím sa zmieriť s myšlienkou na koniec, ale nie so strachom, ktorý vyčerpáva, ale s dôverou, ktorá posilňuje a dáva chuť do práce. Už dávno som si predsavzal, že budem verný tejto zásade: Hilaresci! (Rozjasni sa, rozveseľ sa). To bude posledným úsmevom mojej duše pri rozlúčke so svetom."[435]

Pozeral sa na blížiaci koniec, cítil slabnutie svojich síl, ale pomenoval ho: hilaresci, blížim sa k rozjasneniu, k rozveseleniu. Tam, kde všetci hovoria o konci a nešťastí, on vidí jasnú budúcnosť. Koniec, smrť je posledným vďačným úsmevom duše nad týmto svetom.

Nech nám Pán pomáha zachovať si dar viery, slobodu v srdci a optimistické nazeranie na svet.

2.10 Vážiť si Boha

Lk 7, 1-10 Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli
Deviata cezročná nedeľa C: náboženské zlozvyky

Nemecký lekár a bakteriológ Robert Koch nemal rád arogantných ľudí. Raz k nemu do ordinácie prišla neobyčajne namyslená dáma, predstaviteľka „horných desaťtisíc".
„Čo vám je, milá pani? - spýtal sa Koch.
„Pán profesor" - povedala urazene pacientka - „som zvyknutá na to, že ma vždy a všade oslovujú milostivá pani!"
„Túto chorobu neviem liečiť" - odvetil Koch a zavolal si ďalšieho pacienta.[436]

Akými prostriedkami by mohla medicína liečiť chorobu sebauctievania, sebaváženia a sebazbožňovania? Doktor jej prejavil úctu a vážnosť, no ona ju neopätovala, ba naopak, chcela jej viac. Medzi základné pravidlá slušného správania patrí aj vážiť si druhého človeka.

Podobne ako človeka, je možné vážiť si Boha. Ježiš z Nazareta takých ľudí vysoko ocenil. Lukáš v Evanjeliu zaznamenal príbeh o chorom sluhovi rímskeho stotníka (porov. Lk 1-10). Spoločným menovateľom všetkých postáv v príbehu je schopnosť vážiť si jeden druhého.

Stotník bol cudzinec, Riman, mal pod sebou vojakov, teda bol vysokou vojenskou autoritou. Mal sluhu, ktorého si veľmi vážil. Keď si človek niekoho, alebo niečo váži, to ovplyvňuje jeho správanie sa. Ak si v novom obleku máme sadnúť na stoličku, najprv ju skontrolujeme, či nie je mokrá alebo špinavá. Lebo si vážime oblek. Stotník, pretože si vážil sluhu, menil svoje správanie: z nadriadeného sa stával bratským človekom. Keď sa dozvedel o prorokovi z Nazareta, urobil všetko, aby ho získal na návštevu.

---

[435] JAN XXIII.. In: Brevier des Herzens. Geistliche Wegleitung durch das Jahr. Frankfurt a. M : Verlag Heinrich Scheffler 1967.
[436] BREZINA, J. (editor): *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 86.

Ďalšími postavami v príbehu sú starejší obce. Keďže si vážia stotníka, vyhovejú jeho prosbe. Vyhľadajú Ježiša a naliehavo prosia: „Zaslúži si, aby si mu to urobil, lebo miluje náš národ; aj synagógu nám postavil“ (Lk 7, 4-5). Milovať židovský národ znamená: vážiť si ho.

Aj na postave Ježiša z Nazareta vidieť, že si váži človeka. Výsledkom tohto postoja je uzdravenie.

K celkovému obrazu patrí ešte preskúmanie postoja stotníka voči Ježišovi. Poslal v ústrety Ježišovi svojich priateľov s odkazom: „Pane, neunúvaj sa, lebo nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu. Preto som sa ani nepokladal za hodného ísť k tebe. Ale povedz slovo a môj sluha ozdravie!“ (Lk 7, 6-7). Postoj vysokopostaveného úradníka pred Ježišom v nás budí úžas, lebo je plný pokory.

Ježiš nato reagoval slovami: „Hovorím vám: Takú vieru som nenašiel ani v Izraeli!“ (Lk 7, 9) Podstatou viery je vážiť si Boha.

Opakom je znehodnocovanie viery. Ide o javy ako napr. hrešenie, nadávanie, používanie Božieho mena nadarmo. Ako ďaleko je taký postoj od stotníka! On bral Božie meno s úctou! Ak na pracoviskách i v spoločenskom živote berieme toto meno nadarmo, nevážime si Boha.

Ak si iný myslí, že má právo hrešiť, ako chce, my by sme mali brániť naše právo: aby Božie meno bolo uctené a milované. To nie je fanatizmus, ale postoj: neznehodnocuj mi toho, ktorého si vážim a milujem. Kto má rád svoju ženu a druhý mu ju znevažuje, či si ju nebráni? Nemáme si brániť Boha, ktorého si vážime, aby sme mohli mať s ním krásny vzťah?

Existuje ordinácia – kostol - do ktorej sa chodí k lekárovi - Bohu. Niektorí ho pri vstupe pozdravia, prežehnajú sa, pokľaknú a dajú najavo: Bože, vážim si ťa. Iní si ho ani nevšimnú, skôr dajú pyšne najavo: ja, veličenstvo človek, som prišiel! Podobne pri odchode. Niektorí si prinesú aj spevník a vidno na nich, že si chcú Boha všimnúť piesňou, osláviť ho. Iní len pyšne odstoja hodinu v kostole, a vôbec na nich nevidno, že si Boha vážia. Sú ako „milostivá pani“.

Prejavom neúcty voči Bohu je aj zlozvyk postávania pri kostole, zostávanie pri zadných dverách, alebo využívanie miest za stĺpmi. Keď prídeme na návštevu, zostávame v chodbe? Bolo by to prejavom úcty? Na pozvanie: Nech sa páči, poď ďalej, do obývačky! – odpovedáme: Nie, ja zostanem na chodbe?

Niekto môže namietať: mám právo byť v kostole, kde chcem. Ale mám právo byť neúctivý voči Bohu a dať mu pocítiť, že si ho nevážim?[437]

Jedného dňa sa Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791) prechádzal po Viedni. Na ulici zazrel slepého žobráka, ktorý vyhrával na husiach. Hral práve jednu z jeho skladieb. Na zemi mal klobúk, ale len málokto mu do neho vhodil mincu.

Mozart sa pri ňom pristavil a spýtal sa: „Hráte častejšie Mozartove skladby?“

„Zaiste, veď jeho hudbu všetci radi počúvajú“ odpovedal muzikant.

Mozart sa pýtal ďalej: „A dokážete z toho žiť?“

Žobrák na to: „Ako – tak“.

„Vidíte“, poznamenal Mozart „a ja z toho nevyžijem...“

Potom si od starca vypýtal husle a začal hrať. Starcovi sa do klobúka mince len tak sypali.

Slepec sa spýtal: „Kto ste?“

Mozart hovorí : „Váš kolega. Chudobný muzikant ako vy!“

Čo dal pocítiť Mozart slepcovi? Ja si ťa, človečik, vážim! Kto by nemal rád človeka, ktorý prejavuje úctu druhému? Kto by chcel byť doma iba rohožou, do ktorej sa utierajú špinavé topánky? Ktorá by chcela byť iba slúžkou na čistenie a varenie? Každý to vycíti, či si ho doma vážia, alebo nie. Tam, kde sú ľudia k sebe hrubí a drzí, si jeden druhého neváži a postupne sa odcudzujú.

---

[437] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie.* Tvrdošín 1989. In: Archív autora.

Pane, je úžasné, ako si vážiš človeka, pre ktorého si prišiel na tento svet. Rád počujem, že som pre teba hodnotou. Prosím ťa v Duchu Svätom, pomáhaj mi, aby som tak pristupoval ku každému človeku, ako ty ku mne. Ďakujem ti za tých ktorí si ma vážia a prosím o silu, aby som si ich vážil aj ja. Odpusť mi, že znehodnocujem vieru tým, že hreším, som ľahostajný a moje prejavy – pokľaknutie, prežehnanie - sú meravé. Daj mi silu povedať ako stotník: Nie som hoden! (porov. Lk 7, 6).

2.11 Vďačnosť a viera

Lk 17, 11-19 Nenašiel sa nik okrem tohto cudzinca?
Dvadsiata ôsma cezročná nedeľa C: závislosť na Bohu

V jednom vtipe sa hovorí, že vedci prišli na to, ako z hliny urobiť človeka. Pri tej príležitosti usporiadali medzinárodnú konferenciu a v priamom spojení s nebom oznámili: „Pane Bože, aj my už vieme z hliny urobiť človeka.“ Pán Boh hovorí: „Nech sa páči, predveďte sa!“ Keď začali z hliny formovať človeka, Pán Boh prehovoril: „No, počkajte, vy robte zo svojej!“

Niekedy si myslíme, že funkciu Stvoriteľa by sme vedeli zobrať do vlastných rúk. Lenže to, čo vieme, nie je stvorenie, ale tvorenie a prerábanie. Vezmeme kyslík, uhlík, vodík, sodík, draslík, vápnik a iné prvky, ináč ich usporiadame a môže vzniknúť niečo nové. Ale my nie sme autori kyslíka, vápnika, uhlíka, atď. Skôr nám sluší skromnosť, ako pýcha, ktorou sa povyšujeme nad Stvoriteľa.

Vždy existujú dve možnosti: buď človek vyhlási seba za autora - ja som to urobil - a Boha pošle do kútika (on aj z kútika žehná a miluje). Druhá možnosť: postaviť Boha na čelné miesto a seba na miesto závislosti, čiže mať pred Bohom postoj úcty a vďačnosti - za život, svet, zdravie, prírodu, atď.

Rôznosť postojov voči Bohu prezentujú aj desiati uzdravení z malomocenstva v Lukášovom Evanjeliu (porov. Lk 17, 11-19). Najprv si všimnime geografické súvislosti.

Veriaci ľudia žili v dvoch dedinkách vedľa seba: v jednej židia – Izraeliti, v druhej Samaritáni. Existovala medzi nimi prirodzená rivalita, niekedy až nenávisť. Ale keď niekto ochorel a musel ísť do spoločného tábora pre malomocných, tam už rozdiely medzi Samaritánmi a Izraelitami neexistovali. Choroba náboženské i spoločenské rozdiely zotrela.

Presne tak je to aj dnes. Susedské spory a hnevy stratia význam v chvíli, keď sa obaja aktéri ocitnú na lôžku v nemocnici. V chorobe človek začína uvažovať ináč. Niekoho choroba zjemní, iného zlomí vo viere, pre niekoho je požehnaním, pre iného kliatbou, ale každého núti rozmýšľať o závislosti na Bohu. Stáva sa vnímavejším na základné otázky: Ako žijem? Prečo trpím? Aký zmysel má môj život? Kam smerujem?

Druhá pozoruhodná skutočnosť pri uzdravení malomocných je viera. Keďže sa nemohli približovať k ľuďom, na Ježiša, prechádzajúceho cestou, iba zďaleka kričali: „Zmiluj sa nad nami!“ (Lk 17, 13). Žiadalo by sa, aby im Ježiš pomohol viditeľným skutkom, ale on iba povedal: „Choďte, ukážte sa kňazom“ (Lk 17, 14). A nestalo sa nič. Oni v tej chvíli neozdraveli. Zostali takí, akí boli: so všetkými ranami, obväzmi, zápachom. V tej chvíli sa museli rozhodnúť: „Ideme to urobiť, alebo nie? Ukázať sa kňazom, znamená ísť pred posudkovú komisiu. Ak tam prídeme takí, akí sme, nevyženú nás?“ Museli urobiť úkon viery: vykonáme to, čo nám povedal Ježiš. V Evanjeliu je veta: „Ako šli, boli očistení“ (Lk 17, 14). Následne „posudkový lekár“ - kňaz mohol prehlásiť, že sú čistí a môžu sa vrátiť do svojej osady, medzi ostatných.

Z toho vyplýva, že Ježiš nerozdával zdravie ako rozhadzované mince. Pri uzdravovaní chcel odhaľovať Božie Kráľovstvo v tom zmysle, že polovicu roboty vykoná Boh a druhú človek. V postoji viery sa stretáva Boží dar a ľudské uznanie závislosti od neho. Až potom vzniká obdarovanie. Aj v mnohých iných prípadoch sa zázrak končí slovami: „Tvoja viera ťa

uzdravila“ (Mt 9, 22; Mk 5, 34; 10, 52; Lk 8, 48; 17, 19; 18, 42). Každý uzdravený musel postaviť Boha na prvé miesto a seba do závislosti od neho.

Tretia pozoruhodná skutočnosť je rozdiel medzi vďačným Samaritánom a ostatnými deviatimi. Z hľadiska fyziologického boli všetci uzdravení. Rozdiel je v interpretácii danej udalosti. Deviati, keď prišli domov, pravdepodobne povedali vetu: „Predstav si, žena moja, JA som zdravý.“ Keď prišiel domov Samaritán, povedal: „Vieš, čo, žena moja? JEŽIŠ ma uzdravil!“ Podľa toho, koho dám na prvé miesto, ktoré slovo podčiarknem, prejavím, ako zmýšľam. Samaritánova veľkosť bola v tom, že cítil svoju závislosť od Boha, od Ježiša a vďaka nej prežíval aj vďačnosť.

Z týchto troch analýz môžeme vyvodiť určité dôsledky aj pre našu životnú situáciu. Aj my sa rozhodujeme, ako prežívame naše dni, čím ich naplníme a či vyhlasujeme seba za najdôležitejších, alebo povieme: Bože, veď najdôležitejší si ty! Bez tvojho požehnania sú zbytočné naše namáhania. Keď o sebe zmýšľame pravdivo a Bohu dáme prvé miesto v živote, nadobúdame správny postoj viery.

Ak Boh nejestvuje, nie je potrebné ani Desatoro a celá mravnosť upadá. Následky sú dnes očividné. Naopak, ak je Boh dôležitý, potom platí Desatoro a večer musím povedať: „Buď mi milostivý, urobil som prešľap!“ V tejto závislosti dochádza k očisťovaniu a posilňovaniu nášho mravného povedomia.

Nasledujúci príbeh je ilustráciou závislosti a vďačnosti. Chlapci, Ivan a Janko, zbadali, že na ulici, pri vilkách je malá chatrč. Mysleli si, že je to sklad na náradie. Raz tam vošli a v kúte uvideli sedieť vychudnutú, staršiu, poblednutú ženu v kresle, s ružencom v rukách. „Prepáčte, mysleli sme, že...“ a už utekali. No nedalo im to, a na druhý deň sa tam vrátili. Nakoniec sa s babkou skamarátili. Dala im cukríky aj iné dobroty.

Na tej istej ulici býval aj starý pán Selecký. Vždy ich naháňal, keď sa im lopta zatúlala k nemu. Raz sa rozhodli, že si pôjdu do záhrady natrhať čerešne. Vyšplhali sa na strom, no veľa toho nestihli, keď sa zdola ozvalo: „Starý ide!“ Okamžite zoskočili zo stromu. Približoval sa k nim veľkými krokmi. Ivan nedbal na bolesť z odratých dlaní, lebo mu napadlo, čo sa stane, keď sa s ním stretne. Zo všetkých síl sa rozbehol dolu kopcom, šmýkal sa po tráve, pričom čelom narazil do stromu. Zatmelo sa mu v očiach. Rýchlo sa pozbieral a utekal ďalej. Keď už boli mimo nebezpečenstva, utrel si čelo a videl, že krváca. Janko mu podal vreckovku: „Prilož si to tam.“ Nohy sa im triasli, ale boli zachránení.

A kam išli? Samozrejme, že do chalúpky k babke. Prijala ich, ošetrila, priznali sa, že boli na čerešniach a ona sa mlčky usmievala. Potom sa pýtali: „Teta, vy nemáte nikoho?“ Bezmocne povedala: „Nie.“

Roky plynuli. Babka zomrela, chalupu zbúrali a Selecký si ohradil celý pozemok. Ivan sa stal inžinierom, postupne sa dozvedal, ako to všetko bolo a kto bola starká. Bola to prvá manželka Seleckého, ktorú vyhnal. Keď si postavil vilku, doviedol si druhú ženu, mladšiu. Starká si vymohla bývanie v chalúpke.

Okrem toho, čerešňa, na ktorej chlapci boli, stála na pozemku starkej. Čiže boli na jej čerešniach a ona im ešte aj rany ošetrila. Aká dobrá babka! Skúpy Selecký ich naháňal, hoci to vôbec neboli jeho čerešne.

Keď si to Ivan premietal v hlave, začal nadobúdať iný postoj k starým ľuďom. Raz stál v samoobsluhe a videl, že jedna babka si zabudla peňaženku. Už mala nakúpené, chcela platiť a zrazu zistila, že nemá peniaze. Predavačka jej začala nadávať: „Všetko je nablokované a teraz to mám stornovať?“ Ivan sa prihlásil: „Nebuďte na ňu grobianska!“ Vytiahol peniaze a zaplatil za babku: „My sme susedia, vyrovnáme sa.“ Vôbec neboli susedia, ale Ivanovi v tú chvíľu napadlo, ako mu dávno iná starká ošetrila rany. Mal pocit, že v tej chvíli splatil dlh z detstva.[438]

[438] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie v Tvrdošíne,* 1989. In: Archív autora.

V tomto príbehu nejde len o dobrú babku a zlého dedka - môže to byť aj naopak. Ale ide o to, že kto sedí s ružencom v rukách, dáva Boha na čelné miesto. Pri modlitbe si uvedomuje: „Bože, potrebujem ťa. Vlož do mňa svoj pokoj.“ Veriaci človek svojou dobrotou prejavuje, že čerpá silu zo závislosti od Boha.

Ďakujme za príbeh o desiatich malomocných, ich uzdravení, za múdrosť, ktorá sa v tomto Evanjeliu nachádza a pozýva nás prežívať dni v presvedčení, že režisérom života je Boh. Vďačnosť a uznanie závislosti od neho je pre nás požehnaním.

2.12 Mám k tebe bližšie, ako ty ku mne

Lk 2, 16-21 Našli Máriu, Jozefa i dieťa
Nový rok: Čo sa kúpiť nedá?

Po rozbalení vianočných darčekov sa dieťa opýtalo: „Mami, a prečo mi Ježiško priniesol to, čo môžeme kúpiť v obchode?“[439]

Tento detský výrok je inšpiratívny. Postupne, s pribúdajúcimi rokmi sa dieťa naučí rozlišovať veci a hodnoty. Iba veci sa kupujú, hodnoty sa tvoria. Oblečenie, hračky, počítače, športové náradia sa kúpiť dajú. Ale čas, radosť, pokoj, láska, zmysel života, schopnosť spracovať konflikty a utrpenie, sa kúpiť nedajú. Sú to Božie dary - to, čo nosí Ježiško. Keby sa všetko dalo kúpiť, chodili by sme iba do Auparku a nie do kostola.

Prvý deň v roku, na slávnosť Panny Márie Bohorodičky, čítame v Evanjeliu o pastieroch, ktorí išli, hľadali a našli (porov. Lk 2, 15-16). Našli dieťa, Máriu a Jozefa. Vyrozprávali, čo im anjeli povedali: „Nájdete dieťatko zavinuté do plienok a uložené v jasliach“ (Lk 2, 12). Mária si zachovávala tieto slová v svojom srdci (porov. Lk 2, 19).

Pastieri, hľadiac na dieťa, si museli položiť otázku: Čo mi toto dieťa môže dať? Tisíce iných detí sa v okolí narodí... Ak sa na toto dieťa dívali ako na znak Boha, potom im už niečo mohlo dať. Keby ho brali ako samozrejmosť, odišli by naprázdno.

Je to otázka pohľadu: či novonarodeného Ježiša vidíme ako obyčajné dieťa, alebo ako znak Božej prítomnosti. Pohľadom viery ho chápeme ako znak Božej náklonnosti. Našim dňom môže dať radosť, pokoj, nezmyselnému utrpeniu - zmysel, rozličným krivdám -zmierenie, limitovanosti a smrteľnosti - život. Keď je znakom Boha, tak si v ňom prečítame hodnoty, ktoré sa kúpiť nedajú.

Na začiatku nového roka si uvedomujeme, že prvou z hodnôt, ktoré sa kúpiť nedajú, je čas. Možno ho len prijať ako dar. Ale dar nemôže existovať bez darcu. Aby sme si uvedomili cenu jednej sekundy, museli by sme sa spýtať človeka, ktorý prežil autonehodu. On to vie. Ak si chceme uvedomiť cenu jednej minúty, treba sa spýtať človeka, ktorý zmeškal vlak, autobus, alebo lietadlo. On to už vie. Ak si chceme uvedomiť cenu jedného týždňa, je potrebné spýtať sa človeka, ktorý prežil kómu. Ak si chceme uvedomiť cenu deviatich mesiacov, stačí sa spýtať matky, ktorá nosila dieťa, ale narodilo sa mŕtve. Ak si chceme uvedomiť cenu jedného roka, mali by sme sa spýtať študenta, ktorý neurobil skúšky a nepostupuje do ďalšieho ročníka. Ak si chceme uvedomiť cenu desiatich rokov, spýtajme sa práve rozvedeného manželského páru.

Uvedomujeme si, že sme ponorení do času, ale cena každej sekundy, minúty, hodiny sa nám odkryje vtedy, keď ju strácame. Preto by sme si ju mali vážiť, ďakovať a prosiť Boha o silu, správne prežiť čas.

Druhou hodnotou, ktorá sa nedá kúpiť, je Božia náklonnosť, jeho láska k nám. Doma je niekedy spor o to, kto má koho viac rád, kto má ku komu bližšie. Žena môže povedať mužovi: „Ja mám k tebe oveľa bližšie, ako ty ku mne!“ A môže to byť aj opačne. Rodičia vedia, že majú oveľa bližšie k svojim deťom, ako deti k nim.

---

[439] LUNGOVA, A.: Dcéra mojej kamarátky. In: *Reader´s Digest. Výber,* december 2011, s. 98.

Boh má ku každému z nás oveľa bližšie, ako my k nemu. Veriť tomu, znamená dať času obsah, naplniť život optimizmom. Božia láska a náklonnosť je s nami počas celého roka a formuje náš život.

Na prahu nového roka prežívame bázeň pred Bohom aj preto, že urobil niečo, čo presahuje všetky naše možnosti a očakávania. Neviditeľný stal sa v dieťati viditeľným, absolútne duchovný stal sa pre nás dotknuteľným. Ten, ktorý je najbohatší, stal sa najjednoduchším, najchudobnejším, narodil sa v maštali bez obrazov, bez elektriny, bez kúrenia. Hoci je mocný, stal sa posledným zo všetkých, sluhom všetkých.

V nás sú presne opačné tendencie. Snívame o zbohatnutí, zdraví a úspechu, a netúžime stať sa chudobnejšími, chorými a nepovšimnutými. Ježiš používa opačnú metódou, aby nám ukázal, že je s nami: sprevádza nás a podporuje.

Pani rozpráva o svojom manželovi: „Je tak pozitívne a optimisticky naladený, že ma to niekedy až vyvádza z rovnováhy. Vôbec nezáleží na tom, čo robí a či sa mu darí. Niekedy rozmýšľam, či žijeme obidvaja v tom istom svete. Či on žije v tom svete, ako ja.

Raz sme sa vybrali spolu na jazero chytať ryby. Nedarilo sa nám. Vôbec nič sme nechytili. On to skúšal na niekoľkých miestach z loďky, a asi pri šiestom pokuse sa usmial a sľúbil: „No tento raz už určite zaberú.“ Hoci ani po troch hodinách sme nechytili nič, s veľkým úsmevom na tvári oznámil: „Vieš, čo Janka? Až teraz sa konečne začne skutočná rybačka! Už vieme, kde ryby nie sú!“ Nech by robil čokoľvek, jeho nadšenie bolo nevyčerpateľné.[440]

Čo iné potrebujeme do budúcich dní, než tento optimizmus, skúsenosť, že Boh je s nami, žehná nám a je naším šťastím? On je základom našej nádeje na počiatku nového roka. Sme vďační za všetko, čo si môžeme kúpiť v obchode, ale ešte viac za to, čo sa v obchode kúpiť nedá.

3 Pozvanie do ticha - spiritualita

3.1 Modlitba, ktorá premieňa

Lk 9,28b–36 Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre
Druhá pôstna nedeľa C : postaviť sa do prítomnosti Božej

Na služobnej ceste v cudzom meste sa muž zastavil aj v kostole a išiel na sväté prijímanie. Keď vystúpil z lavice, všimol si nápis: „Nenechávajte v lavici kabelku bez dozoru. Mohlo by sa stať, že niekto v tom uvidí odpoveď na svoju modlitbu!“[441]

Zlodeji sa nevyhýbajú ani kostolnému prostrediu. Keď sociálne neprispôsobiví občania vidia kabelku, ktorá nikomu nepatrí, alebo opustený bicykel, alebo iné veci, môžu v tom vidieť - ironicky povedané - odpoveď na svoju modlitbu.

Toto vtipné rozprávanie nás uvádza do problematiky modlitby. Už v detstve nás naučili, že modliť sa, znamená: niečo si vypýtať, vyprosiť - zdravie, ochranu, úspech. Samozrejme že prosebná modlitba je správna a má zmysel. Tým sa však o modlitbe nepovedalo všetko, a najmä nie to podstatné.

Lukášovo Evanjelium ukazuje Ježiša z Nazaretu na vrchu Tábor ako modliaceho sa: „Ako sa modlil, zmenil sa vzhľad jeho tváre.“ (Lk 9, 29). Vrch bol vždy miestom modlitby a miestom kultu, čiže náboženských obradov. Preto aj Ježiš zobral Petra, Jakuba a Jána - jadro komunity dvanástich - so sebou na vrch (porov. Lk 9, 28b). Premenenie na vrchu robí viditeľným to, čo sa dialo v jeho vnútri: to, čo bolo v ňom skryté - jednota s Otcom - sa stávalo

[440] WRIGHT, J.: Optimista. In: BIELIK, S. - BIELIKOVÁ, M. (editori): *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent Orion 2009, s. 219.
[441] Porov. GONZALES, B.: Zašel jsem do kostela. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2006, s. 113.

vonkajším, zbadateľným. Otcova prítomnosť v Ježišovi bola pred zrakmi apoštolov schovaná a iba v určitej chvíli ju mohli zaregistrovať ako záblesk.

Ježiš z Nazareta celý život nosil v sebe slovo Otca, myšlienku na Otca. Prítomnosť Boha v ňom - jeho schopnosť modliť sa k Otcovi – nedovolili potupnú smrť, ale stali sa garantom jeho oslávenia. Pri modlitbe v Getsemanskej záhrade použil Ježiš slovo „Abba" - otec, ocko, ktoré je familiárne, ale v židovskej tradícii nedovolené. Ježiš urobil veľký krok dopredu vo vzťahu k svojmu prostrediu: ukázal, že jeho bytie je ponorené do vzťahu s Bohom. Jeho bytie a jeho vzťah s Bohom je jedno a to isté. Pre Ježiša „byť" a zároveň „modliť sa", znamenalo jedno a to isté. Celá jeho existencia, poslanie je vzťah s Bohom.[442]

Okrem tejto dokonalosti sa však Ježiš ukazuje aj ako veľmi ľudský. V Getsemanskej záhrade prežil zápas s Bohom: „Otče, odním odo mňa tento kalich" (Mt 26, 39; Lk 22, 42), lebo vedel, aké utrpenie ho čaká. Rozum a telo sa búrilo podstúpiť utrpenie. Proti sebe stáli: láskavosť a milosrdenstvo (čo sú Božie vlastnosti) v zápase s hnevom a odporom (ľudské vlastnosti). Tento zápas o víťazstvo dobra a lásky v človeku proti sebectvu nie je ľahký. Aj toto je určitý druh modlitby.

Dá sa povedať, že v celom účinkovaní Ježiša sa prezentuje modlitba ako schopnosť otvoriť sa Bohu, počúvať jeho vôľu, odovzdať sa mu. V tejto schopnosti je aj vyjadrenie poslušnosti a ochoty nasledovať jeho vôľu bez zatrpknutosti. Svedčí o tom aj modlitba na kríži: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha" (Lk 23, 46; Ž 31, 6). Ježiš ukázal, že zo schopnosti modliť sa a byť zjednotený s Otcom pramení sila. Potom ho ani smrť nedokáže vyrvať z tejto jednoty s Otcom.[443]

Po úvahe o modlitbe v Ježišovom živote možno sa opýtať: aká je naša modlitebná prax? Často počúvame o ázijských (orientálnych, ezoterických) spôsoboch modlitby: meditácii, ponáraní sa do ticha. Ázijské náboženstvá ponúkajú človeku predovšetkým nirvánu: celý problém života je v mojom ja, lebo sám seba väzním. Preto musím zahodiť svoju personalitu a vnoriť sa do ničoty. Teda oslobodenie, vykúpenie človeka sa v ázijských náboženstvách chápe ako návrat do ničoty, prestať byť, namiesto stávať sa - „odstať sa." Mystika v tomto zmysle znamená zbaviť sa vlastného ja, aby som bol slobodný.

V európskom kontexte sa modlitba ponúka človeku ako psychologicko-sociálny výcvik, pri ktorom sa usiluje poznať seba a pomocou tréningu vylepšiť svoj život. Tým však psychológia a technický svet redukuje človeka na prístroj, s ktorým treba zaobchádzať podľa určitého návodu. K človeku sa správa ako k systému integrovaných obvodov, ktoré je možno ovládať.

Lenže Boh nestvoril človeka na to, aby sa rozplynul do ničoty, ako je to v ázijských náboženstvách, ani ho nestvoril na to, aby bol ovládaný ako prístroje. Stvoril ho, aby sa v celej šírke i hĺbke svojho bytia otvoril pre jeho priazeň. Takýmto spôsobom on v ňom koná svoje dielo: vydarený život. To je podstatná záležitosť modlitby. V tomto kontexte modliť sa znamená postaviť sa do Božej prítomnosti a dovoliť Bohu, aby osvetľoval rozum, povzbudzoval vôľu, aby sa celé bytie čím viac zjednotilo s ním.[444]

Aká je teda moja skúsenosť s modlitbou? Nemám pocit, že hovorím do prázdna? Zmenilo sa niečo v štýle môjho života? Dosiahol som určitú jasnosť v poznaní? Prežil som niekedy, že sa „otvorilo nado mnou nebo?" (porov. Lk 3, 21) V ťažkej životnej situácii - choroba, pohreb - premenila modlitba môj strach, beznádej, zúfalstvo? Alebo sa vo mne nič nezmenilo? V konfliktovej situácii - doma, alebo v zamestnaní - dokázal som sa pomodliť aj za nepriateľov? Verím, že modlitba mi môže pomôcť odpustiť tým, ktorí mi ublížili?

---

[442] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, s. 74.
[443] Porov. GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, s. 146.
[444] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 267.

Toto sú otázky, ktoré vyžadujú odpoveď a pomáhajú premeniť náš život. Nemá cenu očakávať premenu len od vonkajších okolností, ale aj z vnútornej jednoty s Bohom, zo schopnosti otvoriť sa a dovoliť mu, aby sa stal slnkom života.

Pani Laura pozerala cez sklo inkubátora na svojho predčasne narodeného synčeka. Sestrička mu zaviedla ešte jednu hadičku do úst, aby ho mohla nakŕmiť. „Nebolí ho to?“ Sestrička jej naznačila, že môže prísť bližšie a počas kŕmenia si dieťa na ruky. Pani Laura píše: „Vyzeral ako miniatúrna bábika zo zbierky. Hľadela som na jeho krásnu tvár, držala som syna v náručí, pritískala jeho líce na svoje a pýtala som sa, či vôbec tuší, kto som. Lekár mi povedal, že dieťa v inkubátore spí aj dvadsať hodín, aby som sa neznepokojovala. No ja som sa bála, že nikdy nenaberie primeranú váhu, a že sa nikdy nedozvie, ako veľmi som ho milovala.“

Po určitom čase sestra pozrela na hodinky a vykročila smerom k Laure, aby ju odprevadila. Lenže ona spanikárila: „Nevedela som zniesť, aby sa o moje dieťa staral niekto iný. Ja som ho chcela kŕmiť, kolísať, milovať ho. Poskytli mi na to tridsaťminútovú chvíľu, ale materstvo je predsa zodpovednosť, ktorá trvá dvadsaťštyri hodín denne. Oni ma po niekoľkých minútach posielajú preč. V zúfalstve som spadla na kolená a modlila sa k Bohu.

Bože, potrebujem, aby si ma v tejto chvíli podporil! Pozerám, ako môj syn bojuje o život, a cítim sa bezmocná, nemôžem mu pomôcť. Ale ty môžeš! Aj títo lekári môžu, ak im dáš dostatok múdrosti. Dal si mi syna, aby som ho vychovávala a viedla po tvojich cestách. Viem však, že si mi ho zveril iba na istý čas, v podstate patrí tebe. Viem, že netúžiš po tom, aby som ho strácala. Ty hovoríš, že človek si nemá robiť starosti kvôli ničomu, o všetko má prosiť s dôverou. Preto som tu, Bože. Nebudem sa viac strachovať. Môj syn je v tvojich rukách, verím, že sa o jeho život postaráš. Urob s ním, čo sa s ním urobiť musí.“

Laura vstala, musela odísť. Píše: „Od tej chvíle som cez sklo pozerala inými očami. V mojom srdci pôsobil Boh a perspektíva sa zmenila. Nevidela som už iba spleť hadičiek, ale aj Božiu ruku, dotýkajúcu sa môjho malého syna. A tak som zažila chvíľu, kedy je možné zveriť sa Bohu so všetkým, čo človek prežíva.

Po tejto skúsenosti prišli iné. Neskôr som sa naučila zveriť Bohu financie, starosti, rozhovory, rodinu - všetko od momentu, keď som kľačala pri inkubátore na kolenách. Prešlo niekoľko rokov, a vidím ako sa syn smeje, skáče a hrá sa s psíkom. Je zdravý, silný a spomínanie na začiatok jeho života akosi bledne v každodennom radostnom výkriku. Ale nikdy nezabudnem na spôsob, akým ho môj nebeský Otec zachránil.

Od chlapcovho krstu sme s manželom prežili veľa podobných chvíľ, ktoré našu vieru preverovali. Chvíle medzi obavami a vierou ma neraz donútili kľaknúť na kolená. No naučila som sa že kľačať na kolenách pred Bohom je oveľa viac. Kľačať pred Bohom, znamená byť najvyššie, ako sa človeku dá.[445]

Príbeh potvrdzuje podstatný charakter modlitby: premieňa človeka v ťažkej životnej situácii, keď dokáže svoj život vložiť do Božích rúk. Neľutujme čas rezervovaný pre Boha, lebo vtedy ako Peter, Jakub a Ján stúpame na vrch premenenia.

3.2 Modlitba

Lk 11, 1-13 Proste a dostanente
Sedemnásta cezročná nedeľa C: tri druhy modlitby

Orientálna múdrosť rozpráva o mudrcovi - učiteľovi a jeho žiakovi nasledujúcu príhodu. Raz žiak zaspal a snívalo sa mu, že sa dostal do raja. Prekvapilo ho, keď tam uvidel svojho učiteľa a ostatných žiakov pohrúžených do modlitby. „Toto má byť raj?!“, zvolal. „Veď presne to isté sme

[445] Porov. RILEYOVÁ, L.S.: Pokora. In: MILLEROVÁ, C - MILLER, D. L.: *Vitamín C od Boha*. Bratislava : Motýľ 1997, s. 87.

robili na zemi!“ Na to mu známy hlas odpovedal: „Hlupák, myslíš si, že tí, čo sa modlia, sú v raji? Práve naopak - raj je v tých, čo sa modlia!“[446]

Ironické vyjadrenie pomáha porozumieť, že účelom modlitby nie je vybavovať si protekciu v nebi, alebo upozorniť Boha na problémy na zemi. V orientálnej múdrosti je správne vystihnuté, že účelom modlitby je v živote modliaceho sa sprítomniť Božiu skutočnosť. Teda raj je v tom, kto si nachádza čas na modlitbu a vie sa správne modliť.

Výhody aj ťažkosti modlitby sú staré ako ľudstvo samé. Aj v dobe Ježiša z Nazaretu sa na túto tému diskutovalo. Je známa žiadosť apoštolov: „Pane, nauč nás modliť sa, ako Ján naučil svojich učeníkov“ (Lk 11, 1). Vtedy Ježiš odovzdal učeníkom modlitbu „Otče náš“ a dodal podobenstvo o neodbytnom priateľovi, ktorou povzbudzuje k vytrvalosti. Úvaha končí často citovanými myšlienkami: „Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a otvoria vám“ (Lk 11, 9).

Pravdepodobne bol Ježiš inšpirovaný modlitbami, ktoré poznal už ako malý chlapec z liturgických zhromaždení v synagóge. Tam sa totiž recitovala modlitba, ktorá sa po židovsky nazýva: *Quaddish.* Znie takto: „Nech je zvelebené a posvätené Jeho veľké Meno vo svete, ktorý On stvoril podľa svojej vôle. Nech zavládne Jeho kráľovstvo vo vašom živote a vo vašich dňoch a v živote celého domu Izraela, teraz aj v budúcnosti. A hovorte Amen!“ Berúc do úvahy prostredie, v ktorom Ježiš vyrástol, nemožno poprieť originalitu jeho modlitbového vyjadrenia sa i to, že pre nás Otče náš zostáva základným vzorcom, osnovou pre každý druh modlitby. [447]

V spirituálnej teológii rozlišujeme niekoľko druhov modlitby: po prvé: vlastnými slovami; po druhé hotové - naučené básničky; po tretie - modlitba tichom.

Prvý spôsob modlitby je rozprávať sa s Bohom svojimi slovami tak, ako to urobili apoštoli. Ježiš ich vyslal po dvoch do okolitých miest a keď sa potom poschádzali, „zvestovali mu všetko, čo robili a učili“ (Mk 6, 30). To isté máme urobiť my: vyrozprávať Bohu, čo sme urobili, zažili cez prázdniny, cez deň, v stretnutiach s ľuďmi, alebo v nočných starostiach. Na začiatku prvej Samuelovej knihy je reč o žene, menom Anna. Keďže nemala deti, bola urážaná a trápila sa. Keď sa raz dlho modlila v chráme, povedala veľkňazovi Hélimu: „Dušu som si vyliala pred Pánom“ (1 Sam 2, 1). Vylievať si všetky starosti svojho srdca pred Pánom vlastnými slovami - to je prvý spôsob modlitby.

Aj teológ Karl Rahner radí: „Modli sa každý deň tak, že vyrozprávaš v modlitbe každý svoj deň! Takéto modlitby premieňajú nás a náš všedný deň. Naša duša sa už nebude podobať stodole, do ktorej sa všetko zváža zo všetkých strán, kým nie je až po strechu naplnená. Omnoho viac bude priestorom, v ktorom sa viera stáva činorodou láskou.” [448]

Druhý spôsob, ako sa modliť, je odriekať hotové modlitby. Je veľmi dobré, že jestvuje aj táto možnosť, lebo nie vždy máme silu rozprávať sa s Bohom vlastnými slovami. To sa stávalo aj svätým. Preto radia, aby sme v takom prípade pomaly a rozjímavo odriekali modlitby, ktoré sú nám drahé a dôverne ich poznáme. V denníku sv. Terézie z Lisieux čítame: „Keď sa môj duch ocitne niekedy v takej suchote, že nevytiahnem z neho ani jednu myšlienku, ktorou by som sa obrátila k Bohu, potom sa veľmi pomaly modlím Otčenáš a po ňom Anjel Pána... Tieto modlitby mi dajú krídla a poskytnú mojej duši viac duševnej potravy, ako keby som rýchlo a bez sústredenia odrecitovala sto iných modlitieb.“ V tomto zmysle modliť sa, znamená odpočinúť si v Bohu, spojiť sa s ním, a potom ďalej žiť silou, ktorú sme u neho načerpali.

Tretí spôsob modlitby je zotrvať v tichu pred Bohom. Každý vie, že najšťastnejšie chvíle v stretnutí dvoch milujúcich osôb sa prežívajú vo vzájomnom tichu. Preto nás neprekvapuje výrok, že mlčanie je reč neba. Hlboké mlčanie je výrazom nášho vnútra. Na to poukazuje aj dánsky filozof Sören Kierkegaard: „Čím sa moja modlitba stávala vnútornejšou a zbožnejšou, tým menej slov

---

[446] MELLO, A.: *Minúta múdrosti.* Trnava : Dobrá kniha 1993, s. 29.

[447] Porov. ROSSÉ, G.: *Il Vangelo di Luca. Commento esegetico e teologico.* Roma : Cittá Nuova Editrice 1992, s. 421.

[448] Porov. STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen IV.* Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkündigung, Freiburg im Breisgau : Verlag Herder 1984, s. 179

som používal, až som nakoniec ostal ticho. V tichu som potom začal počúvať, (čo sa javí ako protiklad rozprávania). Spočiatku som si myslel, že modliť sa, znamená hovoriť. Naučil som sa však, že modlitba je nielen mlčanie, ale aj načúvanie...nie seba, ale toho, čo hovorí Boh.“[449]

Ilustráciou úvahy o modlitbe, v ktorej najdôležitejšie nie je to, čo robíme my, ale to, čo cez modlitbu v nás robí Boh, je svedectvo a skúsenosť kňaza - misionára, ktorý píše: „Už asi štyri roky ma trápil žalúdočný vred, no koncom júna 1981 som neodkladne musel ísť do nemocnice, lebo vred mi praskol a strašne krvácal. Po troch dňoch ma z nemocnice prepustili.
Gastroenterológ mi predpísal lieky, prísnu diétu, a presný časový rozpis stravovania. Lieky som užíval pravidelne, no keďže som musel často cestovať, a na rozličných miestach hlásať Božie Slovo, diétu som dodržiavať nemohol. Preto sa mi po roku vrátili tie isté ťažkosti. Opäť ma zobrali do nemocnice, no tentoraz lekári jednoznačne vyhlásili, že operácia je nevyhnutná a naplánovali ju o týždeň. Odišiel som z nemocnice, ale o polnoci sa krvácanie opakovalo. Zľakol som sa.

Môj problém mal však hlbšie korene: vieroučné. Bol som veľmi smutný, že ma Pán sklamal. Miesto toho, aby som sa mu odovzdal, začal som mu vyčítať: "Pane, naozaj ti nerozumiem. Veď vieš, že predpísanú diétu som nemohol dodržiavať, lebo som cestoval po mestách a krajinách aby som šíril tvoje Slovo! Pane, ty vieš, že sa o seba nemôžem postarať tak, ako mi lekár nariadil... Ty si predsa schopný uzdraviť ma...Pane, pozri, ako vyzerám..."

Vtedy mi napadlo: "Prečo sa bojíš noci, ktorá ťa privedie do nového dňa?" Tieto slová sa stali pre mňa rozhodujúcimi. Uveril som a bezvýhradne som sa odovzdal Pánovi. Podvolil som sa plánu, aký mal s mojím životom a aj s mojou smrťou. Odvtedy mi už nezáležalo len na zdraví, ale na tom, aby sa splnila jeho vôľa. Nech sa dialo čokoľvek, cítil som sa v jeho rukách. Podpísal som mu prázdnu zmenku, nech si robí so mnou, čo chce. Jeho cesta bola oveľa múdrejšia ako moja. Hoci bola noc, ja som vo viere vedel, že ma čaká úsvit, ktorý ohlasuje nový život. Znovu som si ľahol a celkom spokojne som zaspal.

Po niekoľkých týždňoch som sa cítil tak dobre, že som nemusel brať lieky a dodržiavať diétu. O pol roka mi lekár v Houstone povedal to, čo som už vedel: "Nemusíte ísť na operáciu! Vredy sú zahojené!" Vrátil som sa domov šťastný, lebo som sa presvedčil, že tomu, kto sa odovzdá do rúk Otca, nič nechýba“[450].

Prajme si odvahu prežívať odovzdanosť v modlitbe a nebáť sa noci, ktorá nás privádza do nového dňa. Takto budeme mať skúsenosť, že raj je tam, kde sa človek modlí.

3.3 Odovzdať starosti

Lk 18, 1-8 Boh obráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú
Dvadsiata deviata nedeľa C: modlitba

V októbri 2010 celým svetom obletela správa o vyslobodení tridsiatich troch čílskych baníkov, ktorí boli šesťdesiatdeväť dní zasypaní v hĺbke sedemsto metrov pod zemou (od 5. augusta do 13. októbra). Keď postupne vychádzali z kabínky Fénix na povrch, sledovalo ich tisícpäťsto novinárov a vysielali to v priamom prenose všetky dôležité televízne stanice sveta. V tej hĺbke je teplota nad tridsať stupňov Celzia a vlhkosť skoro stopercentná. Preto je prežitie hrdinským činom. Pri vychádzaní, jeden z nich povedal: „Každý deň sme sa modlili.“[451]

V ťažkej životnej situácii sa človek naozaj modlí. Výpoveď baníkov nie je hypotézou, ale dôkazom, že v kritickej chvíli sa človek obracia k Bohu modlitbou.

Zo skúseností vieme, že modliť sa treba nielen v ťažkej životnej situácii, ale stále. Ježiš z Nazareta povedal, že sa treba stále a vytrvalo modliť (porov. Lk 18, 1). Po grécky: pantote

---

[449] KIERKEGAARD, S.: *Samlende Vaerker* zv. XI, s. 15. Prevzaté z: ZINK, J.: *Wie wir beten können.* Stuttgart : Kreuz-Verlag, 1970, s. 22.
[450] Porov. TARDIF, E.- PRADO FLORES, J., H.: *Ježiš žije.* Bratislava : Lúč 1992, s. 114-116.
[451] www.sme.sk/06.08.2010

proseuchesthai, čo znamená sústavnosť, systematickosť, vytrvalosť. Ježiš dobre vedel, že modlitba nie je len záležitosťou mnohovravnosti, ani ťažkej životnej situácie, ale že ide o životný štýl, ktorý vzniká zo systému, z usporiadania každodenných rozhodnutí.[452]

Na vysvetlenie povedal podobenstvo o skorumpovanom sudcovi a vdove, ktorá prosila o obranu. Z toho vyvodil Ježiš poučenie: keď už skorumpovaný sudca obráni vdovu, ktorá nalieha, myslíte si, že „Boh neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou, a bude k nim nevšímavý? Hovorím vám: zaraz ich obráni (Lk 18, 7-8).

Čo znamená Božia ochrana? Keď sa usilujeme statočne robiť svoju prácu, byť nezištní, žiť spravodlivo - prídeme na to, že okolo nás vyhrávajú tí, ktorí klamú, podvádzajú, sú drzí ako skorumpovaný sudca. Nevyhneme sa pokušeniu robiť ako oni, lebo sa im darí. Vtedy môžeme v tichu a modlitbe predniesť náš problém Bohu: Ty vidíš, aké je naše pokušenie. Usilujeme sa o statočný život, nie vždy sa nám to darí, ale chceme byť poctiví!

Do tejto situácie je nám vnuknuté: Neboj sa, Boh sa ťa zastane, obráni ťa! Neboj sa tých, ktorým sa naoko darí a sú úspešní! Vytrvaj v dobrom s dôverou, že Boh má všetko v svojej réžii. V Ježišovi Kristovi Boh už dávno zvíťazil nad zlom, smrťou, skorumpovanosťou a neprávosťou sveta. Z Božieho pohľadu definitívne slovo má iba láska a dobro - a to je nebo. Chvíľa modlitby znamená ponoriť sa do tejto reality a uistiť sa: Boh ma obráni, zastane sa ma!

Symbolom tohto životného zápasu je aj biblické čítanie o Mojžišovi s vystretými rukami. Keď jeho národ chránil svoje územie pred okupantmi Amalekitmi, kým Mojžiš držal ruky vystreté, víťazili veriaci ľudia, Izraeliti. Keď mu ruky ochabli, víťazili Amalekiti. Preto Mojžiša podopierali (porov. Ex 17, 8-13). Zmyslom príbehu je uistenie: zápas s Amalekitmi nebol len vecou národa, bola to Božia vec. Puto, ktoré nás spája s Bohom, spôsobí, že naše životné zápasy sú Božími zápasmi.

Slovo Izrael znamená Boží bojovník. Každý veriaci človek je bojovník proti neprávosti, lenivosti, hriechu a sebectvu. V modlitbe predkladá svoju starosť o rodinu, zamestnanie, vzťahy, aby sa stala Božou starosťou: Pane, nech je moja nezamestnanosť aj tvojou starosťou, nech môj rozvod je aj tvoj problém, moja choroba aj tvojou úzkosťou! Odovzdanosť v modlitbe znamená urobiť z problémov života Božiu vec. Vtedy dostane človek svetlo, čo má robiť ďalej a Božia múdrosť mu bude ukazovateľom pre nasledujúce dni.

Modlitba – pochopená ako prirodzená komunikácia s Bohom – nebude príťažou a povinnosťou, ale výsadou každého dňa. Manželia si nedávajú príkaz: rozprávaj so mnou desať viet každý deň ráno, napoludnie a večer. Ani rodičia deťom neprikazujú desať viet. Podobne sa nedá prikázať: povedz Bohu desať viet, alebo Otče náš, básničku. Kde je vzťah a ľudia sa majú radi, povedia si viac ako desať viet. Odovzdajú si svoju starosť, podelia sa o ňu. Podobne komunikujeme s Bohom, ak mu vyrozprávame o svojich všedných dňoch a zvolávame jeho prítomnosť do nich.

Forma, akou sa modlitba vykonáva, môže byť rôzna: a) niekedy nám vyhovuje modlitba vlastnými slovami; b) inokedy použijeme naučené básne (Otče náš, Zdravas, žalmy); c) niekedy sa modlíme čítaním literatúry o zmysle života; d) inokedy zasa rozjímaním alebo meditáciou; e) sú chvíle, keď sa modlíme znášaním utrpenia (vzdychaním na nemocničnej posteli, keď už nevládzeme ani hovoriť slová modlitby). Podstatné je, aby sme v modlitbe dali najavo: Bože, tak, ako dýcham, celkom prirodzene ťa uznávam za svojho Otca! Bez teba by bol môj život nezmyselný!

Výstižne sa na adresu modlitby vyjadril Alexis Carrel (1873-1944), lekár, nositeľ Nobelovej ceny: „Modlitba je sila, taká reálna ako zemská príťažlivosť. Nie je to len zbožňovanie, je to neviditeľné žiarenie ľudského ducha. Je to najmocnejšia forma energie, ktorú vie človek vyvinúť. Vplyv modlitby na ľudskú dušu aj telo je taký neodškriepiteľný, ako vplyv žliaz s vnútornou sekréciou na ľudský organizmus. Výsledky tohto vplyvu možno merať

[452] Porov. JOHNSON, L. T. : *Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, s. 286.

takými atribútmi, akými sú: rastúca fyzická sila, väčšia kapacita inteligencie, morálna odolnosť a hlbšie pochopenie skutočností v medziľudských vzťahoch.“[453]

Rovnako zaujímavo sa vyjadrila Matka Terézia z Kalkaty (1910-1997) štyrmi vetami: prvá je o sile, druhá o odovzdanosti, tretia o činnosti a štvrtá o odpúšťaní. „Keď som vstupovala do Gazy, pýtali sa ma, či mám pri sebe zbraň. Povedala som: pravdaže mám - moju modlitebnú knižku!“ Pochopila silu svojho života v spojení s modlitbou a vtedy sa cítila dobre ozbrojená. Na tému odovzdanosti píše: „Modlitba neznamená pýtať si. Modlitba znamená odovzdať sa do rúk Bohu, byť mu k dispozícií a počúvať jeho hlas v hĺbke svojho srdca.“ Po tretie: „Modlitba v činnosti je láska, láska v činnosti je modlitba.“ Po štvrté: „Modlime sa, aby sme vedeli odpúšťať tým, ktorí sa nás dotkli a ktorých nemáme radi. Odpúšťajte, ako Boh odpustil vám!“[454]

Tieto myšlienky nás vedú k vďačnosti za to, že nás už v detstve naučili modliť sa. Bolo by nešikovné nevyužiť zdroj sily, ktorý sa ponúka. Je našou úlohou prejsť od príkazu, povinnosti, zmyslu pre zodpovednosť k radostnému vzdávaniu vďaky.

Raz prišiel k rabínovi obuvník: „Mám problém s rannou modlitbou. Moji zákazníci sú chudobní ľudia, majú iba jedny topánky, prídu neskoro večer a ja im ich opravujem celú noc. Ráno, na úsvite chcú ísť do roboty a prichádzajú po topánky. Ako mám stihnúť modliť sa?“ Rabín mu hovorí: „Ako si to robil doteraz?“ „Niekedy som modlitbu veľmi rýchle odriekal a vrátil sa k práci, ale potom som sa cítil previnilo. Inokedy pracujem ďalej a ak prepasiem hodinu určenú na modlitbu, mám pocit márnivosti života, a vždy keď zdvihnem kladivko a pribíjam klinček do podrážky, ako keby mi srdce vzdychalo: aký som ja nešťastník! Ani sa neviem ráno pomodliť! Koľkokrát buchne kladivko, toľkokrát vzdychne moje srdce!“ Nato mu rabín odpovedal: „Keby som ja bol Boh, viac by som si cenil tvoje povzdychy, ako tvoje modlitby!“[455]

Povzdychy srdca korešpondujú s kladivkom a opravou topánok, lebo skutočná práca je modlitbou a modlitba prácou. Dorásť k rovnováhe medzi aktivitou a odpočinkom je úlohou kresťanského smerovania.

Ďakujme za Ježišovo povzbudenie, že sa treba modliť systematicky, vytrvalo a odovzdávať svoje starosti, aby oni boli Božími. Ďakujme za to, že cirkev nás zhromažďuje spolu, aby sme sa upevňovali vo viere. Ďakujme aj za to, že Boh je k nám naklonený a rozumie našim starostiam skôr, než mu ich nejakým spôsobom vypovieme.

3.4 Pozvanie do ticha

Lk 10,38–42 Mária si vybrala lepší podiel
Šestnásta cezročná nedeľa C: jedno a mnoho

Dolu kopcom sa sánkovalo dieťa. Za pár sekúnd zletelo na sánkach dolu, ale výstup mu trval päť minút. Jedenásťkrát sa spustilo a jedenásťkrát ťahalo sane smerom hore. Celkovo sa spúšťalo pár minút, ale do kopca šliapalo hodinu. A predsa, keď dieťa prišlo domov, myslelo na to, aká dobrá bola sánkovačka... Vôbec nemyslelo na to, ako namáhavo muselo ťahať sane hore.[456]

Podobne je to v živote. Radostných a šťastných chvíľ v živote je málo. Chvíľ námahy a driny je oveľa viac. Vyjadruje to pomer modlitby k práci. Priestor, čas pre Boha a rozjímanie je ako spustiť sa na sánkach dolu. Priestor pre každodennú prácu je ako ťahať sane do kopca. Darmo by to niekto chcel zmeniť. Tak je to prirodzene dané. Množstvo času venované Bohu sa

[453] CARREL, Alexis. In: KAMENISTÝ, J. (editor).: *Slová o modlitbe.* Bratislava : Motýľ 2006, s. 19.
[454] MATKA TEREZA z Kalkaty. In: KAMENISTÝ, J. (editor).: *Slová o modlitbe.* Bratislava : Motýľ 2006, s. 82.
[455] Porov. MELLO, A.(editor): *Modlitba žáby* 1. Brno : Cesta 1995.
[456] Porov. LUCIANI, A.- JÁN PAVOL I.(editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch* 4. Bratislava : Lúč 2005, s. 168.

nemá porovnávať s časom venovaným práci. Lebo tu nie je problém objemový, ale problém kvality života. Ide o iné úrovne.

V Evanjeliu, ktoré napísal Lukáš, je príbeh zo života Márie a Marty, ktoré prejavili pohostinnosť Ježišovi (Lk 10, 38–42). Ide teda o určitú formu aktivity. Ale zároveň sa tam hovorí o schopnosti rozjímať, meditovať, modliť sa, kontemplovať. Lebo náboženské naplnenie voľného času pomáha odkrývať zmysel života. Veta: „Staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci“ (Lk 10, 41), čiže si zaneprázdnená obsluhou, to je len jedna stránka života. Ale Ježiš by mohol pokračovať: tak, ako vieš poskytnúť službu a niekoho obdarovať, mala by si byť schopná dary prijať. A prijať dar, znamená: počúvať človeka, rozumieť mu a snažiť sa pochopiť ho.

Určite Evanjelium nie je proti etike činu. Veď v kapitole pred tým je príbeh o milosrdnom samaritánovi a to je o aktívnej láske k blížnemu. Ale zatiaľ čo etika činu je vlastná všetkým ľuďom, načúvanie, kontemplácia, rozjímanie je vlastné tým, ktorí hľadajú Boha. Od úlohy robiť dobro a byť úslužný nie je oslobodený nikto na svete, aj keď Boha nepozná. Kresťan však, pretože má dar viery, porozumel, že na to, aby vedel byť dobrý a úslužný, potrebuje byť motivovaný. A práve tento motív nachádza v rozjímaní, ak si nájde čas pre Boha, v nábožensky naplnenom voľnom čase. To je význam slov: len jedno je potrebné... zvoliť si lepší podiel (porov. Lk 10, 42).[457]

Samozrejme, že stavať do protikladu aktivitu a pasívne rozjímanie by nebolo správne. Obidve skutočnosti sú v našom živote komplementárne, jedna s druhou súvisia a odtrhnúť ich, by bolo veľmi nezdravé. V Evanjeliu „mnoho“ a „jedno“ sú položené ako literárne paradoxy: „Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno“ (Lk 10, 41). Tu nejde o obsahový protiklad. Pri slovíčku „mnoho“ je opakom „jedno“. Ale to jedno je motívom toho, aby bolo mnoho, čo sa volá služba. Čiže kresťan vie veľmi dobre, že modlitbou, eucharistiou, sústredením sa, čítaním Písma objavuje dôvod, prečo má byť dobrý, čo mu Boh vnuká. Nachádza motív a odôvodnenie konania, ktoré sa rozvíja vo vonkajšom fóre.

V dejinách kresťanstva vznikla diakonia, čo znamená rozličné formy poskytovania služby a caritas - láska. Sú vonkajším znakom toho, čo človek nosí vo vnútri - osobný, živý vzťah s Bohom. Ak človek žije z vnútorného vzťahu a vie ho navonok prejaviť službou, je to správne a vyvážené. Ak by vnútorný vzťah chýbal, potom by zostal len aktivizmus.

Problém teda nie je v tom, že človek veľa pracuje a málo sa modlí, ale v tom, že niektorí iba pracujú. V teológii môžeme hovoriť o dvoch stvoreniach: jedno urobil Boh na začiatku sveta a druhé stvorenie robí človek svojou prácou, tým, že vymýšľa, vyvíja, zdokonaľuje svet, robí ho obývateľnejším. Lenže v našej dobe sa stalo to, že činnosť pre obývateľnosť sveta sa považuje za moderné náboženstvo, kým mať úctu k Bohu a ďakovať mu za stvorenie, vedieť sa mu klaňať a niekedy sa stíšiť, sa považuje za zbytočné. A v tom je problém, že dve stvorenia by človek mal chápať vyvážene a k obidvom zaujať správny postoj.[458]

Isteže sa máme zapojiť do vývoja, do pokroku, zdokonaľovania sveta, ale musíme dať pozor, že keď budeme sústredení iba na prácu, ono sa nám to vráti ako bumerang v disharmónii nášho vnútorného sveta - nová civilizačná patologická závislosť - workoholizmus.

Svet, ktorý Boh pre nás vytvoril, je iný. Ale musí sa objavovať. A na to je voľný čas, ktorý má mať nielen známku voľnosti, ale aj známku nášho zmyslu pre Božie veci. Vtedy náš život bude správny. Pedagogika voľného času učí, že opustiť svet práce, ešte neznamená automaticky nájsť život. Objaviť tajomstvo a hodnotu života sa ani takýmto spôsobom nemusí podariť. Na to totiž treba „čas s Bohom“, nielen čas voľný.

Evanjelium o Márii a Marte je pozvaním k tomu, aby sme svoj vzťah k Bohu prehlbovali, tešili sa z toho, že sa vieme modliť, byť v tichu, rozjímať. Je krásne, že nedeľný voľný čas zvláštnym spôsobom posvätujeme.

---

[457] Porov. MŰLLER, P.G.: *Evangelium sv. Lukáše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998, s. 105.

[458] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 198.

De Gasperi bol po druhej svetovej vojne určitý čas predsedom vlády v Taliansku. Ako kresťan hovorieval: „Aj ja som býval v modlitbe roztržitý, aj počas prijímania a hlavne na začiatku, keď som bol predsedom vlády...“ V určitom období chodil každý deň na sväté prijímanie a raz napísal toto: „Amerika a Rusko ma trápili. To boli časy studenej vojny. V istej chvíli som sa pýtal: ale čo mám robiť? A na miesto myšlienky „preč s takým Ruskom“ alebo „preč s takou Amerikou“, som si radšej povedal: Ty, Pane, sem príď! Vidíš, som predseda vlády, ale Rusko ma znepokojuje. Pane, skús, či mi nemôžeš pomôcť.“[459]

De Gasperi teda nevylúčil Boha z toho, čo ho znepokojovalo. Ale chcel, aby sa Pán znepokojoval v ňom. Denne ho pozýval do svojho života a všetko vkladal pod jeho ochranu. A to je aj dnes správnym riešením pre kresťana.

Samozrejme, že najjednoduchšie je povedať: preč s takým susedom, preč s takým spolupracovníkom, preč s tými, ktorí ma znepokojujú, preč s takou chorobou, alebo preč s takými problémami... Ale to nie je riešenie. Riešenie je prísť na sväté prijímanie a povedať: „Pane, vstúp do môjho života. Buď taký dobrý a aj ty sa znepokojuj vo mne! Starosť, ktorá mňa ovláda, zober na seba a daj mi svetlo!“ A svetlo príde.

Toto je tajomstvo Ježišových slov: „Len jedno je potrebné“ (Lk 10, 42). Lebo v tom jednom - v tichu, v modlitbe objavíme motív pre náš život. Potom všetka naša činnosť bude zmysluplná.

Ďakujme za Evanjelium, ktoré sa aktuálne prihovára nášmu životu a za Božiu lásku, ktorá sa dotýka každého z nás práve v chvíľach, keď vytvárame ticho, rozjímanie a kontempláciu.

3.5 Darujúci a obdarovaný

Jn 21,1−19 Ježiš pristúpil, vzal chlieb a dával im; podobne aj rybu
Tretia veľkonočná nedeľa C: kvantita - kvalita

Dežo stretol kamaráta na novom bicykli. „Fíha, ta to mušel bic drahi bicigeľ! Keľo stal?“ A kamarát hovorí: „Dzešec minut pred obchodnim domom!“

Domnienka, že človek bude šťastný, keď bude získavať, nadobúdať, hoci nepoctivo, kradnúť, len mať a počítať - orientuje ku kvantite. Druhá možnosť je orientácia ku kvalite: človek má poslúžiť, byť dobrý, láskavý a tolerantný. Medzi tými dvoma skutočnosťami sa pohybuje ľudský život.

Chesterton povedal výstižne: „Aby si bol dosť šikovný získať veľa peňazí, musíš byť najprv taký hlúpy, aby si ich chcel.“ Toho, kto sa orientuje iba na veci (na kvantitu) a zanedbáva hodnoty (kvalitu) nazýva Chesterton „hlúpym“. Lebo človek by sa mal usilovať o rovnováhu týchto skutočností.

Aj Evanjelium pozýva k úvahám o tom, čo je v živote podstatné. Pri Tiberiatskom jazere sa učeníci tretíkrát stretli s Ježišom Nazaretským po zmŕtvychvstaní (Jn 21,1−19). Tam pochopili, že obdarovaný môže byť človek iba vtedy, ak sa sám stáva darujúcim.

Evanjelium rozpráva o tom, že Ježiš stál na brehu, a učeníci ho nepoznali. Pravda je taká, že Ježiš bol už na brehu večnosti, kým oni boli na brehu časnosti. On už preplával časom aj problémami, smrťou. Díva sa na svojich učeníkov inými očami. Vyzerá ako neznámy, vyhladovaný, ktorý kýva z brehu a prosí o pomoc. Rozhodujúce je, ako sa zachovajú učeníci. Majú možnosť - ignorovať človeka, ktorý ich vyrušuje pri práci a povedať si: máme svoju robotu! Ktovie, čo chce... Alebo majú možnosť začať s ním komunikovať, venovať mu svoju pozornosť, zaujímať sa o neho.

[459] Porov. LUCIANI, A.- JÁN PAVOL I.: *Veľké pravdy v malých príbehoch* 4. Bratislava : Lúč 2005, s. 17.

Prvý postoj je sebecký („dežovský“), druhý je altruistický, solidárny. Práve tým, že sa začali zaujímať aj o neznámeho hladného muža na brehu, ukázali pozornosť voči cudzincovi, preukázali schopnosť darovať sa. A čo sa stalo?

Keď si dali povedať od neznámeho muža z brehu, chytili také množstvo rýb, že ich nevládali vytiahnuť. Bolo ich stopäťdesiattri, ako spomína Ján. Stali sa obdarovanými. To však nebolo všetko. Neznámy muž od nich najprv pýtal ryby, a keď prišli na breh aby mu ich doniesli, on ich nepotreboval. Načo ich pýtal, keď ich nepotreboval? Na pahrebe už boli chlieb a ryby pripravené.

Vtedy učeníci pochopili, čo im chcel Ježiš povedať: „Ja vás nepotrebujem pre seba! Chcel som vás priviesť k tomu, aby ste sa stali dávajúcimi.“ Tak, ako ste dali svoju pozornosť mne, tak vám ja dávam dar: raňajky. Iba vtedy môžete byť v živote obdarovaní, keď ste sami darujúci sa.“ Znakom tohto obdarovania sa stal znovu chlieb, ako pri Poslednej večeri. Pochopili, že iba láska dokáže rozmnoženie chleba.[460]

Aj po dvetisíc rokoch má toto Evanjelium význam pre kresťanov. V Eucharistii tak, ako na brehu Tiberiatského jazera, sa nás Boh dotýka, stáva sa Chlebom, aby sme z neho mohli žiť. Na brehu Tiberiatského jazera sa čas a večnosť zrazu prenikli. Učeníci zostali len stáť a dívať sa. Keď sme na omši, Božia večnosť a náš ľudský čas sa prenikajú. Máme možnosť dovoliť Bohu, aby vstúpil do nášho života.

Eucharistiou vstupuje do nášho života niečo, čo je silnejšie, než my. Silnejšie, než naše starosti, silnejšie, než smrť. V svätom prijímaní máme pokrm, ktorý nepodlieha vzniku a zániku a vovádza nás do toho, čo je trváce. Pomáha nám byť ľudskými, slúžiacimi, darujúcimi sa, čiže ľuďmi, ktorí majú na zreteli kvalitu života, a nielen kvantitu.

Vďaka svätému prijímaniu prestávame byť divákmi, len pozerajúcimi sa na Božie veci (na Cirkev, na Ježiša), a stávame sa účastníkmi Božieho experimentu s nami. Boh nás vychováva k tomu, aby sme boli ľuďmi, majúcimi zmysel aj pre službu, lásku, a ďalšie hodnoty. Lebo iba ak sa darujeme, môžeme aj byť obdarovaní (pocitom šťastia a zmyslu života). Iba ak nasledujeme Ježiša, sme skutočne slobodní. A iba ak sa vieme obetovať pre niečo, dostávame niečo, čo sa nedá zaslúžiť.

Svedčí o tom aj rozprávanie študentky: „Bolo leto, mala som šťastie, lebo som si našla prácu. Mala som vtedy iba štrnásť rokov, ale tešila som sa, že si v stánku s hamburgermi aspoň niečo zarobím. Zvykla som si na pravidelný kolobeh povinností: objednávky, vydávanie jedla, upratovanie miestnosti.

Na jednu udalosť nemôžem zabudnúť. Bola som unavená, najradšej by som už bola bývala doma. Pracovala som pri pulte, kde si ľudia objednávali jedlo a platili zaň. Zákazníci prichádzali a odchádzali. Na rad prišla žena, ktorá sa od ostatných ničím nelíšila, objednala si jedlo a ja som jej povedala, koľko bude platiť. Žena vybrala peňaženku, chcela zaplatiť, ale keď sa prehrabávala v drobných zistila, že jej chýba päťdesiat centov. A tak povedala: „Mrzí ma, ale chýba mi päťdesiat centov, nemôžem si dovoliť najesť sa u vás. Nehnevajte sa, musím všetko zrušiť.“

Vtedy jej dievča povedalo: „Dostala som nápad! Ja som sa už najedla, zostali mi nejaké drobné, doplatím to za vás.“ Samozrejme, že pani najprv odmietla, ale keď som trvala na tom, že som ochotná zaplatiť jedlo za ňu, súhlasila. Poďakovala sa a odišla.

Pokojne som pokračovala v práci, viac som na to nemyslela. Asi o hodinu neskôr sa vo vchodových dverách objavila tá istá žena, prišla priamo ku mne a povedala mi: „Chcem sa vám poďakovať za to, čo ste pre mňa urobili. Viete, mám cukrovku a niekedy musím niečo rýchlo zajesť. Keby ste mi vtedy nepomohli, možno by som bola stratila vedomie. Ďakujem vám.“ A na môj pult položila desať eur. Pozerala som, ako odchádza, a vtedy som si uvedomila, ako ma

[460] porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 137.

Pán Boh viedol, aby som jej pomohla. Väčšou odmenou ako peniaze, bolo pre mňa vedomie, že som pomohla človeku, ktorý to potreboval.“[461]

Za službu, ktorá stála päťdesiat centov získala desať eur. Za pár našich modlitieb, omší a dobrých skutkov nám Boh dáva oveľa viac: dar zmysluplného života na zemi a vydareného vo večnosti. Takto sa Boh dotýka ľudí a pomáha nám k zmene orientácie z kvantity na kvalitu.

Výstižne je to vyjadrené v piesni:

To je Pán! Kto je tam?
Asi Pán! Stojí sám ?
Máva nám! Žeby Pán?
Vesluj tam! Je to Pán!
Ešte za tmy, skoro ráno,
z brehu počuť: skúste vpravo.
Sieť je plná, vidí Ján.
Peter skáče, je to Pán.
Chlieb a ryby pripravené,
v jeho láske upečené.
Láme, dáva, ticho sám,
všetci vedia, je to Pán.
Naše srdcia, prázdne siete,
všetkých voláš, veriť smiete.
Kto ťa uzná, sieť je plná,
Tvoja láska milosrdná.
Naše stoly preplnené,
bez Teba sú smutno-biele.
Len keď láska prisadne si,
máme radosť ako deti.
Prisadni si ku nám, Pane,
pochopíme zmŕtvychvstanie.
Aj na brehu našich dní,
pri Tebe sa rozjasní.[462]

3.6 Stravovacie návyky

Lk 9, 11b-17 Jedli a všetci sa nasýtili
Najsvätejšieho Kristovho tela a krvi: dve osoby - jeden život

V knihe Pravidlá stravovania - rukoväť jedáka, ktorú napísal Michael Pollan, je mnoho poznámok - vtipných, žartovných, ale zároveň múdrych a pravdivých, lebo reflektujú dobu, v ktorej žijeme, a stravovacie návyky, ktoré máme.

„Jedzte pri jedálenskom stole, ale to nie je ten, kde je počítač“ - mnoho ľudí má pravú ruku na myši, oči na obrazovke a ľavou rukou sa kŕmia.

„Nečerpajte svoje pohonné hmoty na rovnakom mieste ako auto“ - často sa stáva, že tam, kde natankujeme auto, tankujeme aj bagetu alebo kávu. A hoci vieme, že je to škodlivé, podliehame tomuto trendu.

„Jedzte živé jedlo a nie mŕtve“ - ak kupujeme mlieko, ktoré sa nepokazí a chlieb, ktorý nesplesnivie, to znamená, že výrobca už odobral baktérie, potrebné pre život.

„Radšej zaplatím zeleninárom na trhu ako lekárovi.“

[461] Porov. *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 131.
[462] FABIAN, A.: To je Pán. Text gospelovej piesne. In: *Via lucis.* Košice 2009. www.rimkat.sk/vialucis

Už okolo roku 700 Mohamed povedal svojim prívržencom (dodnes to v Islame platí): „Plné brucho by malo vzniknúť tak, že tretinu tvorí jedlo, tretinu tekutiny a tretinu vzduch“ - jedz do polosýta, pi do polopita.“
Autor cituje aj Oscara Wilda, humoristu a spisovateľa, ktorý k zásade: všetko s mierou dopísal - vrátane striedmosti. Celá kniha sú „babské rady na vedeckom základe.“[463]

Všetci sa staráme o zdravý život, chceme biopotraviny, uvedomujeme si, aký význam majú pre náš metabolizmus. Ale rovnako tak je dôležité živiť sa láskou, mať nádej, perspektívu, mať zmysel života. Aj zo vzťahov je človek živený. Keďže to Ježiš z Nazareta vedel, pri večeri s učeníkmi zobral chlieb a urobil z neho znak svojej prítomnosti a posilnenia: Vezmite a jedzte, toto som ja, toto je moje telo, toto je moja krv, ktorá sa vylieva za vás, prijmite znak Božieho života (porov. 1Kor 11, 23-26).

Peter, Jakub, Ján, Tomáš, Bartolomej a ostatní, každý z nich bral do rúk chlieb, nad ktorým Ježiš povedal: „Toto je moje telo“ a uvedomovali si: ja som niekto iný ako Ježiš, ale vďaka tomuto chlebu mám účasť na jeho živote, chcem byť s ním priateľom. My dvaja máme jeden štýl života, hoci ostávame na tejto zemi samostatnými osobami.

Toto je význam Eucharistie dodnes, aj keď prešlo dvetisíc rokov. Sväté prijímanie, na ktorom sa zúčastňujeme, znamená, že v znaku chleba a vína vidíme Ježišovu prítomnosť. Tento Boží pokrm náš život premieňa, pozdvihuje a robí sviatočným (hostina nie je každodennou záležitosťou). Ježiš dáva nášmu životu nový rozmer - v znaku chleba nás očisťuje a posväcuje. Preto môžeme povedať: mám v duši nebo, lebo mám v sebe teba, Pane Ježišu.

Hoci som osoba samostatná, individuálna, v svätom prijímaní vytváram s Ježišom jeden život. On je v nebi, ja som na zemi, ale mám život, ktorý mi on daroval, Boží, ktorý vo mne rozvíja. Preto je krásna Ježišova veta: „Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6, 54). Nazýva sa pravým pokrmom a pravým nápojom, lebo všetky ostatné zeleninové, mäsové, ovocné pokrmy sú dočasné. Iba Ježiš ponúka pokrm, ktorý život premieňa na večnosť.

V sobášnom obrade Indiánov, Apačov je jedno požehnanie, ktoré úzko korešponduje s našou úvahou. Sobášiaci sa nad novomanželmi modlí: „Už nepocítite dážď, pretože každý z vás bude útočiskom pre toho druhého. Už nepocítite chlad, pretože každý z vás bude teplom pre toho druhého. Už nebudete osamelí, pretože každý z vás bude priateľom pre toho druhého. Odteraz ste dve telá, pre ktoré jestvuje len jeden život. Choďte do svojho domu a vychutnajte si dni spoločného života. Nech sú vaše dni krásne a život dlhý na tejto zemi.“[464]

Podčiarknime si len jednu vetu: Odteraz ste dve telá, pre ktoré jestvuje len jeden život. To isté je aj v kresťanskom manželstve. Analogicky môžeme hovoriť o Eucharistii: zjednotenie s Ježišom v znaku chleba je tou intímnou chvíľou, v ktorej sme síce dve telá, ale máme jeden život. Ježiš a ja sme rozdielni, ale mám účasť na jeho živote. Nikdy nebudeme dosť vďační a schopní vyjadriť chválu a slávu Bohu za dary, ktoré týmto spôsobom dostávame.

3.7 Premeniť vodu starostí na víno radosti

Jn 2, 1-11 Ježiš v Káne Galilejskej urobil prvé zo znamení
Druhá cezročná nedeľa C: kresťanstvo nie je smutnou záležitosťou

Asi najkratšiu ľúbostnú poviedku napísal Hemingway.
„Stretli sa.
Išli spolu na prechádzku.
Ich oči sa stretli.

---

[463] Porov. POLLAN, M.: *Food Rules.* Austrália : Penguin Books 2010.
[464] *Apačské požehnanie*. In : CANFIELD, J. - HANSEN, M.V. (editori): *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998.

Ich pery sa stretli.
Išli do svadobnej siene.
Ich duše sa stretli.
Ich advokáti sa stretli.“[465]

Z vína šťastia, radosti, priateľstva a lásky sa stala voda odcudzenia, všednosti a zvyku. Zo vzťahu zostal len blen. Prerušili medzi sebou komunikáciu. Tak sa niekedy stretnutie dvoch ľudí končí rozvodom. Premenili „víno na vodu.“

V Evanjeliu Ježiš postupuje naopak - na svadbe v Káne Galilejskej premieňa vodu na víno (porov. Jn 2, 1-11). Pri víne sa radostne komunikuje, spieva a tancuje. Keď nebolo víno, hrozilo ukončenie svadobnej komunikácie. Ľudia by sa rozišli domov a ohovárali domácich, že nezabezpečili dosť vína. Ježiš na príhovor matky premenil vodu na víno, aby umožnil zúčastneným pokračovať v spoločenstve. Bohu záleží na tom, aby človek komunikoval s druhými a mal zo života radosť. Túto hodnotu umocňuje svojím požehnaním.

Tak, ako existuje radosť z lásky a volá sa svadba, je aj radosť z komunikácie s Bohom a volá sa viera. Pomocou vonkajšieho znaku - premenenia vody na víno, chcel Ježiš ukázať, že Boh žehná komunikácii medzi mužom a ženou. Tak isto, ak človek správne komunikuje s Bohom, v jeho vnútri je radosť ako na svadbe.

Je zaujímavé, že prvý Ježišov zázrak sa stal na svadbe a nie na pohrebe, alebo pri uzdravovaní. Čakali by sme zázrak tam, kde bolo povedané: Pred chvíľou mi zomrela dcéra; ale poď, vlož na ňu ruku, a ožije (Mt 9, 18). Tam, kde malomocný povedal: Ak chceš, môžeš ma očistiť (Mt 8, 2; Mk 1, 40; Lk 5, 12). Tam, kde boli ľudia hladní: Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli? (Jn 6, 5) Tam, kde bola búrka: Pane, zachráň nás! (Mt 8, 24; Mk 4, 37) K Ježišovi sa obracali ľudia v ťažkej životnej situácii. Ale prvý zázrak je spojený s radosťou, so svadbou. O čom to svedčí?

Kresťanstvo nie je smutnou záležitosťou. Boh nie je iba záplatou na naše diery, pracovnou hypotézou pre otázky nedostatočného prírodovedeckého vysvetlenia o pôvode života a vesmíru. Boh je na našej strane, žehná nášmu životu. Postavil nás do sveta preto, aby sme zmysluplne a radostne žili. Preto Ježišov prvý zázrak bol spojený so svadbou, s radostnou udalosťou v rodine.

V manželstve sa ľudia jeden druhému v láske otvárajú, a tým sa navzájom obohacujú. Podobne viera je vzťahom človeka s Bohom. Ak sa človek otvára Bohu, on vstupuje do jeho života a obohacuje ho. Potom sa mnohé nemožnosti a ťažkosti života menia ako voda na víno. Boh účinkuje svojou všemohúcnosťou aj v našom priestore nemohúcnosti. Preto je rozumné otvárať sa Bohu vo viere a nechať ho vstúpiť do života.

Stáva sa však, že láska v medziľudských vzťahoch vyprcháva a viera v Boha zovšednieva. Je to vtedy, keď sa zabudne, že láska a viera sú procesom, každodennou prácou a nie zakonzervovaným stavom. Poznáme situáciu, keď muž povie: „Voľakedy si sa v aute ku mne viac túlila. Bola si taká pôvabná, nežná... A dnes?“ Žena po rokoch môže povedať: „ Kedysi si riadil pomaly, aby cesta dlhšie trvala. Mal si pre mňa nekonečne veľa času, stále sme si mali čo povedať... A dnes?“ Alebo iná žena povie: „Predtým si ma nosil na rukách, teraz ma sotva pobozkáš. Keď som predtým povedala hlúposť, zasmial si sa. Teraz, keď urobím chybu, neprestávaš byť mravokárcom!“ Muž môže povedať: „Predtým si na stôl dávala kvety vo váze, spievala a tancovala si celý deň, vášnivo si ma bozkávala... A dnes?“[466]

Dennodenne sa človek musí otvárať druhému v službe a nie sebecky sa uzatvárať v svojich zlozvykoch. Keď prestane komunikovať a nedovolí, aby v ňom druhý žil, spoločenstvo dostáva trhliny. Následkom je zovšednenie, osamelosť a prázdnota. To isté platí o vzťahu s Bohom. Ak sa človek prestane modliť, stratí záujem o Božie slovo, vynechá nedeľné

[465] BREZINA, J.(editor): *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 71.
[466] Porov. BOSMANN, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000, s. 118.

bohoslužby, postupne pretrhne spojenie s Bohom. Preto je dôležité mať na pamäti, že každý deň sme pozvaní k láske a k viere.

Evanjelium o svadbe v Káne pripomína, že Boh môže premeniť vodu našich starostí a všednosti na víno radosti. O to treba z našej strany úprimne stáť a neprestrihnúť spojenie s ním. Krátky príbeh potvrdzuje túto veľkú pravdu: pani, ktorá sa chystala osláviť strieborné výročie svojej svadby, sedela na večierku vedľa svetoznámeho klaviristu Paderewského. Pochválila sa mu, že ešte keď študovala na hudobnej akadémii, mala viackrát česť počuť ho hrať. Paderewský sa jej spýtal, či odvtedy túto školu navštívila.

„Áno“, odpovedala, „ často chodím do tamojšej kaplnky, sadám si na svoje staré miesto. Vždy tam chvíľu zostanem a myslím na to, aká som bola, keď som bola študentkou. Vtedy som ani nemala tušenie, aká raz budem šťastná.“ Paderewského tento jej výrok zaujal, prestal jesť a prekvapený sa opýtal: „Chcete povedať, že teraz ste šťastnejšia, ako keď ste mali osemnásť?“ Zasmiala a hovorí: „Áno, presne tak.“ A na to Paderewský zdvihol obočie a hovorí: „Madam, ja by som sa teda chcel stretnúť s vašim manželom.“[467]

Hovorí sa, že kto má dobré manželstvo, je šťastný i v iných oblastiach. Kto má zlé manželstvo, je naozaj nešťastný, hoci v iných oblastiach aj prosperuje. Možno je to trochu prehnané, ale určite je v tom veľa pravdy. Victor Hugo napísal: „Najvyššie šťastie je v istote, že sme milovaní.“

Ak máme harmonický vzťah s Bohom, komunikujeme s ním, sme si vedomí toho, že nás miluje, potom vieme ľahšie zvládnuť situácie, ktoré život prináša. Ak nekomunikujeme s ním, chýba nám harmonizujúci vzťah viery, potom i mnohé naše úspechy strácajú zmysel a význam.

Dovoľme, aby Pán urobil v živote každého z nás to, čo na svadbe v Káne Galilejskej: premenil „vodu starostí na víno radosti“.

3.8 Zisk nielen ekonomický

Lk 12, 13-21 A čo si nahonobil, čie bude?
Osemnásta cezročná nedeľa C: prostriedok a cieľ

Akú odpoveď by ste dali na otázku: kto je ekonóm? Vtipne sa hovorí, že ekonóm je človek, ktorý po západe slnka rozmýšľa, či niekde nesvieti zbytočne.

Slovo ekonómia je gréckeho pôvodu - oikonomos a znamená správu domu. Toto sa dialo od nepamäti, ale ako veda a školský predmet je ekonómia mladá disciplína z 18. storočia, od Adama Smitha.

Či chceme, či nechceme, najčastejšou témou domácich rozhovorov sú peniaze: koľko máme, koľko nám treba, ako by to bolo, keby sme mali viac, kde sú, kto viac minul, atď. Ekonomický rámec nás núti koncentrovať sa na zisk. Niekedy môže byť šetrnosť cnosťou, inokedy chamtivosťou a lakomstvom. Závisí to od postoja a zorného uhla pohľadu.

Ekonomický slovník je aj v Lukášovom Evanjeliu, v príbehu o boháčovi, ktorý mal úrodu a premýšľal, čo urobí: „Zrúcam sýpky postavím väčšie...“ (Lk 12, 18). To je lekcia z ekonomiky - sústredenie na zisk. Ježiš ho nekritizoval za túto koncentráciu, ale za to, že popri tom zabudol byť bohatý pred Bohom.

Keby Lukáš písal Evanjelium dnes, napísal by, že jeden pán sa rozhodol sprivatizovať železiarne. Pretože mu to bolo málo, sprivatizoval aj investičnú banku. A pretože mu to bolo ešte málo usiloval sa aj o poisťovňu, atď. Evanjelium by končilo slovami: A Boh mu dal titul: blázon. Ak požiadajú tvoju dušu od teba, to, čo si sprivatizoval, čie bude? (porov. Lk 12, 20)

Sústredenosť na zisk je prirodzenou vlastnosťou človeka. Ale aj viera, Biblia, modlitba,

[467] Porov. BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent-Orion, 2009, s. 50.

omša sú ziskom, iba iného druhu. Normálne je teda chcieť a mať aj zisk duchovný. Preto Ježiš povedal: „Tak je to s tým, kto si hromadí poklady, a pred Bohom nie je bohatý“ (Lk 12, 21).

Keby boháč následne rozmýšľal komu môže pomôcť zo svojho prebytku, mal by sociálne cítenie, lásku k blížnemu, solidaritu, vtedy by sa stal aj pred Bohom bohatým. Ale na to treba etiku, morálku, náboženstvo. Koncentrácia na tieto hodnoty je niečo iné, ako orientácia na hospodársky zisk.

Rovnováha nastáva, keď je človek koncentrovaný na obe skutočnosti a nepomýli si prostriedky a ciele. Omyl boháča bol v tom, že prostriedok vyhlásil za cieľ. Zabudol na to, že cieľom života je niečo iné.

Keď si človek naberie vodu do dlane, má ju ako v miske. Ak sa však pokúsi privlastniť si ju a zavrie dlaň, v tej chvíli o všetku vodu príde. Mysliac si, že má všetko pevne v rukách, začína mať pocit vlastníctva. O veciach sa vyjadruje: sú moje, o ľuďoch - sú moji, podobne o zdraví, a pritom o všetko môže ľahko prísť.

Môže nastúpiť na krásnu dovolenku, ale stačí prasknutie malej cievky alebo infarkt, alebo sa uvoľní trombón a človek je o minútu mŕtvy. Môže plánovať cestu lietadlom, autom, železnicou, no vzápätí, následkom havárie je po všetkom. Pominuteľnosť a zraniteľnosť života pripomína Evanjelium preto, aby si z toho človek vyvodil dôsledky pre život.

Samozrejme, že je správne tešiť sa z vecí, vlastniť ich, ale nesmie sa zostať iba pri tom. Človek musí rozmýšľať ďalej - bohatstvo ho má stimulovať k tomu, aby sa stal bohatým aj pred Bohom, bohatým vo viere, láske, v úcte voči druhým ľuďom, v službe a milosrdenstve. Zostať iba pri bohatstve vecí, a nemať na zreteli bohatstvo pred Bohom, by bola vážna chyba.

Kuriózne sa hovorí o manželoch v indonézskom meste Medane na Sumatre, ktorí v tamojšom Lote vyhrali prvú cenu. Dovtedy žili v biednej chatrči. Natoľko sa potešili výhre, že v ošiali radosti podpálili biednu chatrč - veď z výhry si kúpia dom. Chatrč zhorela na popol, ale aj s drahocenným tiketom, na ktorý zabudli. Keď si to uvedomili, bolo neskoro.

Tak, ako ľahko môže človek k veľkému bohatstvu prísť, tak ľahko môže aj prísť oň. Preto je dôležité pozerať na svet okolo seba kresťanskými očami, očami Ježišovými a byť si vedomý nestability, ktorá nás upamätúva na cieľ, nielen na prostriedky.

Bože, ďakujem ti za dar života, za dar vecí i nevecí, ktoré mi uľahčujú život. Daj, aby ma k tebe viedli a nie od teba odvádzali. Pomôž mi stať sa duchovným, nielen hospodárskym ekonómom.

3.9 Prežívam, čo očakávam

Lk 12, 32-48 Aj vy buďte pripravení
Devätnásta cezročná nedeľa C: bedlivosť

Manželstvo pani Tracyovej z anglického Birminghamu rozviedli pre bezcitnosť. Keď totiž s plnou nákupnou taškou spadla zo schodov, manžel sa jej opýtal: Nerozbila si mi tie dve fľaše whisky?[468]

Kto si nesie domov whisky, prežíva, čo očakáva, už si ju v duchu vychutnáva. Lenže pred rokmi sľuboval úctu, lásku, pochopenie manželke. To si už nevychutnáva. Prestal bdieť nad láskou a začal nad whisky.

Ježiš z Nazareta vysvetlil túto pravdu v náboženskej rovine podobenstvom o pánovi, ktorý sa v noci vracia zo svadby a čaká, že mu sluhovia otvoria. „Blahoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdieť. Veru, hovorím vám: Opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich obsluhovať“ (Lk 12, 37). Podobenstvo končí slovami: „Aj vy buďte pripravení, lebo Syn človeka príde v hodinu, o ktorej sa nenazdáte“ (Lk 12, 40).

---

[468] BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, s. 82.

Bedlivosť je pripravenosť na Božie obdarovanie. Človek, ktorý sa vyberie na huby, môže byť obdarovaný radosťou z nájdenia, lebo prežíva to, čo očakáva. Ťažko by niečo našiel, keby - chodiac po lese - hral sa s mobilom a posielal sms. Nebol by bedlivý. Podobne je to s rybárom, keď pozerá na udicu vo vode. Prežíva to, čo očakáva. Veriaci človek je preto bedlivý a zodpovedný, lebo môže byť obdarovaný láskou Božou. Modlitba, čítanie Písma, účasť na omši, pokánie - sú prejavy bedlivosti, pri ktorých podstatné je preberanie darov a nie asketické výkony.

Toto podobenstvo sa dá vykladať dvojako. V minulosti ho kazatelia používali na strašenie ľudí, pretože nikto nevie deň, ani hodinu. Dnes túto funkciu plní televízia, ktorá v spravodajstve informuje o nešťastiach. Funkciu strašidla plnia aj nemocnice, ministerstvá a daňové úrady.

Dôkaz o tom, že podobenstvo sa má vykladať pozitívne a nie negatívne, je v citovanej vete: „Opáše sa, posadí ich k stolu a bude ich obsluhovať“ (Lk 12, 37). Boh, ktorý nás v rozhodujúcej chvíli povolá k sebe, nám robí službu.

Pochopiť Božiu logiku je niekedy nad rámec našich možností. Veriť v Boha, ktorý je takou láskou, že ešte aj v hodine smrti sa stáva sluhom, na to treba veľkú vieru. Jednoduchšie je veriť v Boha, ktorý je pánom a sudcom. Ježiš však chcel, aby učeníci mali správnu predstavu o Bohu ako o Otcovi.

Bedlivosť ako čnosť nás uspôsobuje na iné zmýšľanie, než majú mnohí ľudia okolo nás. Domnievajú sa, že len to platí, čo sa dá overiť rozumom a vedou. Ale veriaci vie, že existuje niečo, čo presahuje rozum a prírodnú vedu, naše vedomie, podvedomie, tajomstvo, ktoré sa volá Boh. Iní vyznávajú, že najdôležitejšie sú výroba a zisk, kým kresťan berie do úvahy aj solidaritu, službu a darovanie sa. Iných fascinuje erotika, no zrelý kresťan žasne nad sexualitou a mnohokrát je uchvátený slávou Boha, Stvoriteľa. Iní ľudia sú zástancovia aktivizmu, kým veriaci uznáva aj ticho, sústredenie, modlitbu, čas na omšu. V tejto odlišnosti je známka bedlivosti, ktorá znamená, že kresťanský spôsob zmýšľania a hodnotenia vecí je odlišný od zmýšľania ľudí, ktorí náboženský štýl života nevyznávajú.

Nasledujúci príbeh je vymyslený, ale má v sebe veľkú múdrosť. Fotograf sedí v kuchyni svojho domu a raňajkuje studené párky. Pri každom kúsku jedla myslí na dieťa, ktoré včera fotografoval pre titulnú stranu bulvárneho časopisu. Leopard v ZOO pritiahol k sebe trojročného chlapca a zahryzol mu do hrdla. Chlapec sa nebránil, dôveroval leopardovi, lebo si myslel, že je to jedna z plyšových hračiek. Keď úbohý chlapec spadol na zem, leopard ho pustil zo svojich pazúrov. Bolo vidieť, ako sa v ňom uvoľnilo napätie a do očí sa mu vrátil výraz strážcu, pripraveného kedykoľvek zaútočiť. Chlapcova nepozorná matka s nemým výrazom hľadela na to, čo sa stalo.

Fotograf rozmýšľal, či bol za smrť dieťaťa továrnika na výrobu plyšových hračiek vinný leopard. Veď urobil to, čo mu bolo vlastné. Po rokoch mal možnosť prejaviť sa ako pravý lovec a zaútočiť. Vplyvný otec si iste bude želať, aby ho zastrelili, mysliac si, že sa tým zmenší jeho bolesť. Leopard neodíde z tohto sveta ako chodiaca plyšová dekorácia železnej klietky, ale ako lovec a víťaz.

Fotograf pozrel cez okno a na druhej strane v dome videl dieťa, ktoré stálo oproti oknu a pokúšalo sa ho otvoriť. Dieťa sa smialo, lebo sa pozeralo z okna na pouličného míma a chcelo ísť za ním. Fotograf prevrhol stoličku, na ktorej sedel a v jednej chvíli sa zdalo, že chce zakričať: nech to dieťa niekto chytí, lebo mu hrozí nebezpečenstvo. Namiesto toho začal hľadať fotoaparát a pritom nespúšťal pohľad z dieťaťa. Vytušil svoju životnú šancu - na titulnej strane prestížneho časopisu uverejniť fotografiu dieťaťa, padajúceho zo štvrtého poschodia. Možno sa stane fotografiou storočia.

Rýchlo namieril na dieťa, ktorému sa medzitým podarilo otvoriť okno. Už kládlo malú nohu na parapet. Fotograf bol v extáze, na čele mal kvapky potu a niečo mu našepkávalo: no spadni konečne, spadni! Ešte krôčik, no tak, rýchlejšie! Dieťa sa posúvalo po parapete, muž

s fotoaparátom bol napätý ako oceľové lano. Život v meste sa na chvíľu zastavil, keď dve ruky chytili dieťa a stiahli ho naspäť do izby. Bolo po všetkom.

Fotograf sa nadýchol, svoj nástroj pomaly položil na skrinku pod oknom. V tej chvíli sa nahneval, zrazil poličku s riadom na zem, rozhádzal hrnčeky, ktoré tam boli a vytiahol niečo zabalené v špinavej látke. Zbehol dolu a vyšiel na ulicu. Počul len vzdialené trúbenie áut. Vbehol do brány domu, kde bývalo dieťa a po troch schodoch zamieril hore, na štvrté poschodie. Zastal a zazvonil. Konečne mu otvorila staršia žena. Fotograf ju odsotil a vrhol sa dnu, vbehol do troch izieb, dieťa tam nebolo. Zmýlil si byt. Asi bude vo vedľajších dverách.

Otvorila mu žena v texaskách. Postavila sa mu do cesty. Fotograf vybral revolver a vystrelil. Spadla na zem. Muž ju preskočil a vbehol do izby. V kúte na holých parketách sa hralo dieťa s vlasmi. Muž ho vzal do náručia, otvoril okno, dieťa sa na neho šťastne usmievalo. Rýchlo vybehol z domu. Stláčal spúšť, a v aparáte sa mu bleskovo jeden za druhým zaznamenávali zábery padajúceho dieťaťa. Nevnímal nič a nikoho.[469]

Keď človek bdie nad svojou kariérou, úspechom, rozvíjajú sa v ňom všetky schopnosti na dosiahnutie cieľa. Prežíva, čo očakáva. V každom je zviera aj anjel, ale bedlivosť znamená strážiť rozum, vôľu aj city. Ak človek nebdie nad svojimi pudmi, dopúšťa sa najväčších zločinov. Odsudzoval dravého leoparda, aj výrobcu plyšových leopardov, no sám sa „leopardom“ stal.

Ďakujme Bohu za to, že bdie nad nami láskou a je pripravený nás obdarovať v prítomnosti aj budúcnosti. Dnes nám sľubuje stretnutie so svojou láskou v hodine smrti, lebo už dnes prežíva to, čo očakáva. Nech o nás platí: Blahoslavení sluhovia, ktorých pán pri svojom príchode nájde bdieť (Lk 12, 37).

3.10 Očkovanie proti vôli

Lk 1, 26-38 Počneš a porodíš syna
Zvestovanie Pána: reč lásky

Keď sa malá Evička vrátila zo školy, referovala: „Prišiel doktor so sestričkou a všetkých nás očkovali!“ Mama sa pýtala: „Proti čomu vás očkovali?“ Evička odpovedala: „Proti našej vôli.“[470]

Nielen pichnutie injekciou je proti našej vôli. Ten, kto nám ublíži, sklame nás, podvádza, nepríjemne nás „pichne“. Choroba, staroba, smrť sú proti našej vôli. Nezamestnanosť, sociálna nespravodlivosť, zvyšovanie cien, nízke dôchodky sú proti našej vôli.

A čo je naša vôľa? Život šťastný, usmievavý, úspešný, pokojný a zmysluplný. Panna Mária ukazuje, že ak človek zjednotí svoju vôľu s Božou, stáva sa jeho život vydareným. Na posolstvo anjela reaguje vetou: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ (Lk 1, 38). Nezapodieva sa tým, čo chce ona, ale snaží sa uviesť do súladu s tým, čo od nej očakáva Boh. Týmto postojom umožňuje nebu, aby oplodnilo zem. Mária sa stáva niekým, kto myšlienky lásky, krásy a pokoja zasadí na zemi, a to prinieslo veľkú úrodu. Boh sa stal vtkaný do koberca ľudských dejín.[471]

Brazílsky spisovateľ Paulo Coehlo pre Máriu používa výraz „ženská tvár Boha“. Boh už nie je len spravodlivý, Pán, Stvoriteľ, Sudca, ale ten, ku ktorému môžeme mať vzťah ako k mame. Môžeme k nemu prichádzať s dôverou, detinskou prosbou, obracať sa k nemu rečou srdca.

---

[469] KOLLÁR, J.: Fotografia storočia. In : Goodflight. Praha : Publico 2000, roč. 5, s. 20.
[470] Porov. KORDEK, J.: Malá Evička. In: *Kaufland,* č. 20, 12. mája 2007.
[471] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 238.

Reč rozumu používame, keď počítame, čo treba kúpiť, za koľko, kde, keď plánujeme a podnikáme. Reč srdca potrebujeme vtedy, keď ide o podstatné veci v živote: vzťah k druhým ľuďom a k Bohu. Mária teda ukazuje ženskú tvár Boha, ktorý nás má rád a v ochrane ktorého sa všetci nachádzame. Nekoná proti našej vôli, ale vedie nás správnou cestou.

Zvestovanie Pána je aktuálny sviatok aj dnes, lebo každému je zvestované, ako ho má Boh rád, a každý môže podobne ako Mária odpovedať: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova" (Lk 1, 38) v konkrétnych okolnostiach v rodine, na pracovisku, pri cestovaní, v zdraví i chorobe.

Rečou srdca si uvedomujeme, že nikto nie je ostrov, ktorý by stál na sebe samom, ale spočívame na láske, teda na odovzdávaní sa, zriekaní sa, obstrihávaní svojho sebectva. Iba ak sa dávame a strácame, skutočne žijeme. Kto sa pokúša žiť len z čistých nárokov a iba podľa svojej vôle, nájde falošný recept na život. Len podriadiť sa prikázaniu lásky, znamená prinášať úrodu.

Pred sto rokmi boli v Amerike rasové rozdiely medzi černochmi a belochmi. Spomína sa príbeh černocha, ktorý sa v Alabame prechádzal prominentnou štvrťou. Zastavila ho beloška, nepoznajúc černocha, osobne ho požiadala, či by si nechcel zarobiť nejaký dolár a narúbať jej drevo. On sa usmial, išiel za ňou, vyhrnul si rukávy a začal rúbať. U bohatých ľudí vykonávali túto prácu sluhovia. Keď úlohu splnil, nanosil drevo dnu a poukladal ho ku kozubu, odišiel.

Dcéra domácej pani, ktorá bola doma, ho poznala a povedala mame: „Veď to je Thomas Washington, pedagóg, profesor, riaditeľ inštitútu v Alabame!" Na druhé ráno sa bohatá pani v rozpakoch vybrala za pánom Washingtonom do jeho kancelárie v škole, aby sa mu ospravedlnila za faux pas. Povedal jej: „Všetko je v najlepšom poriadku, madam, vôbec mi neprekáža, keď príležitostne urobím nejakú manuálnu prácu. Myslím si, že mi to len prospeje. Okrem toho je pre mňa vždy nesmiernym potešením urobiť niečo pre svojich priateľov." Potriasla mu rukou a uistila ho, že svojou skromnosťou a pokorou si získal jej priazeň. Po nejakom čase dokázala svoj obdiv tým, že motivovala viacero bohatých známych, aby sa k nej pripojili a finančne podporili inštitút, ktorého riaditeľom bol Thomas Washington.[472]

Tak, ako sa Máriina pokora a skromnosť stali požehnaním pre svet pred dvetisíc rokmi, aj v súčasnosti sú oni príspevkom pre život. Proti tým, čo pichajú zlobou, existujú ľudia, ktorí slúžia láskou a obetavosťou. Nedávajú sa všetci viesť iba rečou rozumu a zisku, ale aj rečou lásky.

Ďakujme za inšpirácie, pochádzajúce zo sviatku Zvestovania Pána. Náš byt, dom, internát, obchod, dielňa, kancelária je malý Nazaret, v ktorom sa Boh prihovára. Nech jeho vôľa nachádza prijatie v našej odovzdanosti.

3.11 Tvár, ktorá zjednocuje

Jn 17, 20-26 Aby všetci boli jedno
Siedma veľkonočná nedeľa C: jednota vonkajšia a vnútorná

Dirigent orchestra nebol spokojný s výkonom bubeníka. Hoci ho na chyby upozorňoval, hráč sa nezlepšoval. A tak nahnevaný dirigent pred celým orchestrom vyhlásil: „Keď muzikant nevie hrať na nástroj, tak mu ho vezmú, dajú mu dve paličky a urobia z neho bubeníka!" Na to sa spoza bicích ozval tlmený hlas: „A keď nezvládne ani to, jednu paličku mu zoberú a urobia z neho dirigenta."[473]

Orchester vzniká z jednoty hudobných nástrojov a dirigovania. Hudobná skladba – to je tvár, na ktorú sa všetci dívajú a ktorá ich okúzlila. Podobne možno hovoriť o jednote politických záujmov, ktorá sa prejavuje účasťou na programe nejakej strany. Ak niektorí chlapci popoludní hrajú futbal, ide o jednotu v športe. Aj zlodeji, keď sa dohodnú, že vykradnú

[472] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, s. 43.
[473] Porov. WONG, W.: Náš dirigent. In: *Výber. Reader´s Digest,* máj 2005, s. 81.

banku, sú jednotní. Vo všetkých prípadoch hovoríme o jednote vonkajšej, vzniknutej na základe spoločných záujmov.

Existuje však aj jednota vnútorná – na úrovni srdca. Tam, kde sa ľudia spriatelia, pretože hľadajú jeden v druhom oporu, alebo keď vytvoria partnerstvo alebo manželstvo - tam je jednota dokonalejšia, na úrovni srdca. Je ňou láska.

Túto vnútornú jednotu mal na mysli aj Ježiš z Nazareta, keď sa vo veľkňazskej modlitbe pred svojou smrťou modlil: „Aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal. A slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno“ (Jn 17, 21-22).

Ježišovu jednotu s Otcom vidieť v konkrétnych skutkoch. Keď ho bili, nevyhrážal sa, keď ho hanobili, neposielal ich do horúcich pekiel. Keď mu ublížili, nepomstil sa. Keď ho pribíjali na kríž, nekopal do nich, ale žehnal im. Všetky tieto postoje ukazujú: uznávam Otca, ktorého vôľou je láska. Z jednoty s Otcom vyplýva postoj lásky k človeku. O niekoľko desaťročí neskôr Pavol z Tarzu napísal: „Nedaj sa premôcť zlu, ale dobrom premáhaj zlo!“ (Rim 12, 21). Táto sila v človeku – láska, je dokonalá jednota s Bohom.

Skutočnosť jednoty vidíme v prirodzenom poriadku: muž a žena sa vedia krásne zjednotiť nad kolískou svojho dieťaťa. Vidia malú tvár, ktorá je obrazom ich lásky. Malé dieťa zjednocuje dvoch ľudí. Podobne tvár Boha môže zjednotiť ľudí. Vyžaduje to však postoj viery.

Preto rozlišujeme vonkajšiu jednotu, založenú na záujmoch, od vnútornej, uskutočnenej na úrovni srdca, ktorá znamená vzťah s Bohom a s ľuďmi. Ak by si niekto jednotu predstavoval tak, že spojí všetky náboženstvá, veľmi sa mýli. Výsledkom by mohla byť uniformita, ale nie jednota. Našou úlohou nie je prerobiť všetkých na katolíkov, ale všetkých milovať. „Láska obráti, koho treba“ – hovorievala Matka Tereza.[474] Hinduista nech bude hinduistom, ale nech sa díva na tú tvár, na ktorú sa dívam ja, katolík. Jednota nespočíva v tom, že ja sa stanem hinduistom, alebo on katolíkom, ale v tom, že obaja budeme milujúci ľudia. Oslovuje nás tvár Boha, tvár lásky, ktorú predstavil Ježiš Kristus.

O vonkajšej jednote, na úrovni vecí, rozpráva aj nasledujúci príbeh. Na sídlisku vyšli z bytovky. Stretli sa pred kontajnerom a vysypávali smeti do nádob.
„Dobrý deň!“
„Dobrý deň“, odpovedal on.
„Vy ste asi z dvadsaťosmičky“, hovorí ona.
„Áno, a vy z dvadsaťšestky. Ešte sa nepoznáme.“
„ Prepáčte, že som taká indiskrétna, ale keď sa pozerám na vaše smeti....“
„Na čo sa pozeráte?“
„No, na tie vaše smeti. Všimla som si, že ich nemávate veľa. Asi nemáte početnú rodinu.“
„Som sám.“
„A tiež som si všimla, že vyhadzujete veľa plechoviek z konzerv.“
„To viete, musím si variť a konzervy pomáhajú. A ja som si všimol, že vy vynášate veľa zvyškov jedla.“
Ona hovorí: „Ja rada varím. Robím rozličné jedlá, a pretože som sama, občas sa mi niečo zvýši.“
„Vy nemáte rodinu?“
„Mám rodinu, ale nie tu.“
On jej vraví: „Vy máte rodinu v Prahe.“
„To je zvláštne. Ako ste nato prišli?“
„No, podľa tých obálok vo vašich smetiach.“
„Máte pravdu. Musím priznať, mama mi píše každý týždeň.“
On jej vraví: „Vaša mama je učiteľka.“
„Ako to viete?“

[474] MATKA TERÉZIA: Počúvaj, čo hovorí láska. Myšlienky Matky Terézie. Bratislava : Lúč 1999, s. 43.

„Podľa písma na obálkach. Je to písmo učiteľky.“
Ona pokračuje: „Ale vy veľa listov nedostávate. Iba minule tam bol jeden telegram. Boli zlé správy?“
On hovorí: „Áno, zomrel mi otec. Žil na juhu. Dlho sme sa nevideli. Bol už dosť starý.“
Ona nato: „A preto ste začali fajčiť?“
„Ako viete že fajčím?“
„Podľa tých škatuliek, čo vynášate do smetí.“
„To je fakt. Ale už som prestal. Ja som si zase všimol, že vy používate veľa liekov.“
„Musím priznať,“ hovorí ona „že som v určitom čase používala sedatíva, ale už to prešlo.“
On sa pýta: „Pohádali ste sa s chlapcom?“
„Aj na to ste prišli zo smetia?“ pýta sa ona.
„Vlastne áno. Najprv vyhodená kytička, potom nejaké lístky, veľa papierových vreckoviek.“
„Musím priznať, že som to oplakala. Ale ja som si všimla, že vy tam máte veľa časopisov s krížovkami.“
„To je pravda. Nikam nechodím, tak lúštim krížovky.“
„A nejaké dievča máte? Videla som raz vo vašich smetiach fotografiu dievčiny.“
„Ale... ukladal som v starých zásuvkách. Je to stará záležitosť.“
„Ale vy ste tú fotku neroztrhali. To znamená, že v hĺbke duše si prajete, aby sa k vám vrátila.“
„Prosím vás, vy tie moje smeti úplne analyzujete.“
Ona vraví: „Nezapieram, že ma vaše smeti zaujímajú. Vlastne smeti sú verejný majetok. Smeti sú to, čo máme spoločné, to je naša najspoločnejšia súčasť.“
Rozhovor pokračoval. Pretože dobre varila, pozvala ho v ten deň na večeru a ich vzťah sa ďalej rozvíjal.[475]

Nádoba na smeti vytvára humornú aj jednotiacu situáciu. Potvrdzuje, že jednota na úrovni vecí je samozrejmosťou. Čo je však dôležitejšie, je jednota srdc. A najkrajšie je, ak spolu pozeráme na Božiu tvár a podľa nej sa riadime. Ona nám pomáha k skutočnej jednote.

Jednota, ty túžba dobrých ľudí, si obraz Boha na zemi,
si krásou dvoch, čo sa držia za ruky,
si úsmevom dieťaťa, ktorého rodičia sa milujú.
Jednota, si slzou, keď trpím v druhom,
si priestor, v ktorom Boh žije,
si dobro, ktoré nám vyprosuje náš brat, Ježiš, od svojho Otca,
keď odchádza od nás.
Ty sila trojjediného Boha, príď a uskutočňuj sa v nás.

3.12 Dar času

Jn 1, 1-18 Slovo sa telom stalo
Silvester: sedem hlavných hriechov spoločnosti

Výrok: „Dnes ma stretlo šťastie. Prišlo sa so mnou rozlúčiť“ - by sme mohli parafrázovať: dnes ma stretol Silvester. V ňom sa so mnou prišiel rozlúčiť celý uplynulý rok. Niet človeka, ktorý by tejto vete nerozumel. Všetci podliehame mocnosti času a na prelome rokov si to zvlášť uvedomujeme.

Nemecký spisovateľ detskej literatúry Michael Ende (1929 –1995) v knihe „Momo“ (1973) uvádza hádanku. „Vraj traja bratia bývajú v jednom dome. A hoci vyzerajú rozdielne, predsa však, keď ich chceš rozlíšiť, každý z nich sa rovná ostatným dvom. Prvý nie je tu, ešte len prichádza domov. Druhý už tu nie je, odišiel. Len tretí, ten najmenší, je tu. A bez neho, hoci je najmenší, neboli by ničím tí ostatní dvaja.

[475] VERISSIMO, L.F.: Na sídlisku. In: *Dikobraz*, apríl 1989.

Ten tretí, o ktorého ide, jestvuje len preto, že prvý sa na druhého premieňa. Keď sa chceš však na neho pozrieť, vidíš opäť len jedného z ostatných dvoch. Tak mi povedz, sú títo traja snáď jeden, alebo sú len dvaja? Alebo nejestvuje žiaden? Ak mi vieš povedať ich mená, spoznáš tri mocné panstvá. Oni riadia spolu veľkú ríšu, hoci sú tiež aj samé, a v tom sú siroty."

Tri mocné panstvá vo veľkej ríši času - minulosť, prítomnosť a budúcnosť - bývajú v dome, ktorý sa volá náš svet. Jeden sa na druhého premieňa, čoho dôkazom je premena roka starého na nový. Človek je týmto mocnostiam podriadený, ale vie, že jestvuje Niekto, kto je Pán časov (JKS 104) a vlastní večnosť, čiže vládne všetkým trom mocnostiam.

Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) nazýva Boha, ktorý vládne večnosťou, milou mocnosťou, niekým, komu smieme dôverovať, je nám naklonený a rád nám udeľuje zo svojho času i zo svojej večnosti. Jeho prítomnosť znamená, že pre nás existuje večné „dnes." Je tu so svojou láskou, požehnaním, odpustením i nádejou. Pred ním na Silvestra skladáme účty z toho, ako sme prežili rok – jeho dar času.

Pri spytovaní svedomia zisťujeme, že súčasná spoločnosť trpí na sedem hlavných hriechov.

Po prvé: politika bez zásad;
po druhé: bohatstvo bez práce;
po tretie: pôžitok bez morálky;
po štvrté: vedomosti bez charakteru;
po piate: obchod bez etiky;
po šieste: veda bez ľudskosti;
po siedme: náboženstvo bez obety.

Tieto spoločenské javy spôsobujú poranenia, ktoré sa dotýkajú každého z nás. Nemôžeme žiť v sterilnom a izolovanom svete. Ten, v ktorom žijeme, mnohé veci obracia naruby.

Po prvé: pýchu sme začali nazývať zdravým sebavedomím;
po druhé: lakomstvo nazývame zákonom ekonomiky;
po tretie: smilstvo nazývame zdravým biologickým inštinktom;
po štvrté: nestriedmosť vyššou životnou úrovňou;
po piate: surovú závisť nazývame bojom za spravodlivosť a politickú slobodu;
po šieste: hnev voláme rozhorčením nad názormi iných;
po siedme: lenivosť nazývame filozofickým postojom k životu.

A aký je výsledok tohto zmýšľania ?

Po prvé: máme väčšie domy, ale menšie rodiny;
po druhé: kupujeme viac, ale tešíme sa z toho menej;
po tretie: znásobili sme majetky, ale zredukovali naše hodnoty;
po štvrté: máme viac titulov, ale menej zdravého rozumu;
po piate: máme viac zdravotníctva, ale menej starostlivosti;
po šieste: máme viac druhov jedla, ale menej výživy;
po siedme: cez internet komunikujeme s celým svetom, ale prestávame komunikovať s ľuďmi v našej blízkosti.

A tak sme sa dopracovali k paradoxom našej doby, v ktorých zisťujeme: Bože, potrebujeme tvoju pomoc. Na konci roka zahlaď naše hriechy a daruj nám nové možnosti. Lebo

po prvé: rozprávame priveľa o hlúpostiach a málo o citoch;
po druhé: pohneváme sa priskoro, ale udobrujeme sa prineskoro;
po tretie: plánujeme viac, ale dokončujeme menej;
po štvrté: máme viac voľného času, ale menej zábavy;
po piate: máme viac vymožeností, ale menej robíme niečo zmysluplné;
po šieste: učíme sa, ako zarábať na živobytie, ale nie ako žiť;

po siedme: pridali sme roky životu, ale nie zaujímavý život rokom.

Po tomto konštatovaní je namieste vysloviť: odprosujeme ťa, Bože, zmiluj sa nad nami! Z odprosenia vyrastie pravá silvestrovská radosť, založená na poznaní, že Boh má o nás záujem, nenecháva nás napospas vonkajším udalostiam, ale v dare budúceho času chce byť naším sprievodcom a pomocníkom. Silvester nás pozýva k vďačnosti za to, čo Boh múdro vyriešil: naštartoval nás na zemi, aby sme s ním mohli žiť celovečne.

Zaujímavo o živote píše Gabriel José García Márquez (nar. 1928), ktorý v roku 1982 dostal Nobelovu cenu za literatúru. Keď ochorel na rakovinu, utiahol sa z verejného života a svojim priateľom rozposlal list: "Keby Boh na chvíľu zabudol, že som starec a daroval mi trochu života, využil by som ho najlepšie, ako viem. Pravdepodobne by som nepovedal všetko, o čom premýšľam, ale celkom iste by som premyslel všetko, čo poviem. Cenil by som si veci nie podľa hodnoty, ale podľa významu.

Keby mi Boh daroval omrvinku života, obliekol by som sa jednoducho, obrátil by som sa k slnku, odkrývajúc nielen svoje telo, ale aj svoju dušu. Presviedčal by som ľudí, ako veľmi sa mýlia, keď si myslia, že v starobe nie je vhodné zamilovať sa. Nevedia, že starnú práve preto, že sa vyhýbajú láske.

Dieťaťu by som urobil krídla, ale nedal by som mu ich dovtedy, kým by sa nenaučilo lietať. Starším osobám by som povedal, že smrť neprichádza spolu so starobou, ale s opúšťaním sa.

Všetci ľudia chcú žiť na vrchole hory, zabúdajúc, že skutočné šťastie sa skrýva v samotnom výstupe na štít. Učil by som ľudí, že keď sa novonarodené dieťa chytí svojou maličkou rúčkou otcovho prsta, bude sa ho držať už navždy. Učil by som, že človek má právo pozerať na druhého zhora len vtedy, keď mu chce pomôcť, aby ho zdvihol.

Keby som dnes vedel, že ťa naposledy vidím spiaceho, silno by som ťa objal a modlil by som sa k Pánovi, aby mi dovolil byť tvojím anjelom strážnym. Keby som vedel, že sú to posledné minúty, v ktorých ťa vidím, povedal by som – milujem ťa! A hlúpo by som predpokladal, že ty to nevieš.

Ak sa ukáže, že sa zajtrajška nedočkáš, budeš ľutovať deň, kedy ti chýbal čas na jeden úsmev, na jeden bozk, že si bol priveľmi zaneprázdnený, aby si druhým odovzdal trochu priazne. Buď vždy blízko tým, ktorých miluješ. Hovor im nahlas ako ich potrebuješ, ako ich máš rád a buď voči nim dobrý.

Nájdi si čas povedať: ľutujem, prepáč, prosím, ďakujem a všetky iné slová lásky, ktoré poznáš. Nik si nebude pamätať tvoje skryté myšlienky. Pros teda Pána o silu a múdrosť, aby si to mohol vyjadriť, ukáž svojim blízkym, ako ich potrebuješ!"[476]

Spisovateľ vytušil, aký je život pominuteľný. Preto odovzdal posolstvo lásky. Ak je človek milujúci aj v hodine smrti, zostane milujúcim na celú večnosť. Láska je hodnota, ktorá žije večne a premostí nás aj do budúceho roka. Zajtra si budeme môcť povedať: dnes ma stretlo šťastie. Privítalo ma s darom nového času.

3.13 Kto je víťaz a kto porazený ?

Lk 22, 14-23, 56
Kvetná nedeľa C: vložiť život do Božích rúk

Po skončení športového zápasu, víťaz odchádza s rukami nad hlavou, jasajúci, usmievajúci sa. Porazený ide skromne do šatne. Víťaza všetci fotografujú, filmujú, kladú mu otázky. Porazený je nepovšimnutý a zabudnutý.

[476] http://sk.wikipedia.org/wiki/Gabriel Jose Garcia Marquez

V opise Ježišovho utrpenia – pašiách, tiež sledujeme zápas, síce nie športový, ale náboženssko - spoločenský a myšlienkový. Víťazmi boli Kajfáš, Annáš, Pilát, ktorí mali vtedy spoločenskú a politickú moc. Mali by jasať, spievať, proklamovať svoje víťazstvo do celého sveta. Paradoxné je, že zostali ticho.

Porazený v tomto zápase bol Ježiš z Nazaretu. Mal by byť zabudnutý, nepovšimnutý, no v skutočnosti je oslavovaný. Veď po celom svete sa čítajú pašie a nosia sa bahniatka na oslavu Ježiša. Kríž – Ježišova medaila - je oceňovaný dodnes. Ako je to možné?

Hoci bol Ježiš z Nazareta ľudsky porazený, odsúdený a zabitý, bola s ním Božia sila, Božia moc, preto vstal z mŕtvych. Dalo by sa to vyjadriť vzorcom: ľudsky porazený Kristus plus Božia moc rovná sa zmŕtvychvstanie, oslávenie, víťazstvo. Keď do vzorca dosadíme: naoko víťaziaci Annáš, Kajfáš, Pilát plus ich vlastný egoizmus a pýcha rovná sa prehra a porážka.

To, že Ježiš dokázal v svojej situácii povedať: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho Ducha“ (Lk 23, 46) znamená, že vložil život do Božích rúk. Prítomnosť Boha v živote bezmocného robí nové veci. Toto prezentoval Ježiš na kríži. Z naoko porazeného sa stal víťaz.

Namieste je otázka: Kedy som víťaz a kedy porazený? Stačí dosadiť údaje do vzorca. Moje ľudské ja, keď sa mi darí, mám úspech plus môj egoizmus, ľahostajnosť voči Bohu, nezáujem o náboženské veci rovná sa život bez zmyslu, bez chuti. Iba naoko je to výhra. V skutočnosti je to porážka, výsledkom ktorej je napríklad ateizmus. Alebo: ja, človek, ktorý sa cítim zdravý, schopný plus nemám čas pre Boha, modlitbu, omšu, lebo som zamestnaný, rovná sa život prázdny. Telesne som zdravý, ale duševne nenaplnený. Alebo: ja, človek, ktorý som ekonomicky zabezpečený a bohatý plus moja nevšímavosť voči núdznym, skúposť rovná sa bezcennosť v Božích očiach.

Takže to, čo je z ľudského pohľadu víťazstvom, môže byť v skutočnosti existenčnou porážkou. A opačne: naša uznaná hriešnosť a nedostatočnosť plus ľútosť a prosba o odpustenie rovná sa víťazstvo v duchu. Boh nám dáva možnosť začať znovu a lepšie. Keď sme v chorobe a bezmocní plus modlitba, sviatosti, Božia prítomnosť rovná sa nádej. Boh v nás stvorí nové veci v perspektíve zmŕtvychvstania. Sklamanie, nepochopenie plus dôvera v Božiu silu rovná sa pokoj v duši.

Z pašií sa učíme zaujať Ježišov postoj a vložiť život do Božích rúk, čoho výsledkom je zmŕtvychvstanie. Ak vezmeme život iba do svojich rúk, môžeme sa pomýliť. Ak vložíme svoj život do Božích rúk, bude v rukách najlepších. Naša náruč je mnohokrát aj deravá. Božia náruč je vždy plná lásky a štedrosti. V nej je riešenie našich starostí.

V Croninovej (1896-1981) knihe „Kľúče od kráľovstva“ sa opisuje misionár, otec Chryzholm, ktorý sa rozprával v Číne s domorodým roľníkom. Ten zalamoval rukami a sťažoval sa na zaplavenú záhradu: „Moje sadenice sú zničené. Budeme musieť všetko začať odznova!“ Misionár Chryzholm ticho odpovedal: „Priateľu, ale veď práve to je život. Začať znova, keď je všetko stratené. Začať znova, znova začínať.“

Hoci sa zdá všetko stratené, nezačať, by znamenalo nežiť. V akejkoľvek situácii môžeme vložiť život do Božích rúk, teda znova začať, lebo vtedy skutočne žijeme. Ďakujme za riešenie paradoxov života: aj porazení môžu byť víťazi.

4 Systém otvorený pre lásku – pokánie

4.1 Musím so sebou niečo robiť

Mt 6, 1-6. 16-18 Odmení ťa tvoj Otec, lebo on vidí aj v skrytosti
Popolcová streda: pravda o sebe

Jedna parížska firma uviedla na trh novinku, vzbudzujúcu záujem predovšetkým žien, ktoré chcú schudnúť. Osobná váha je spojená so zvukovým zariadením, ktoré po prekročení hranice deväťdesiatich kíl, začne hrať Chopinov Smútočný pochod.[477]

Človek si vtedy pomyslí: musím so sebou niečo robiť, veď už nevojdem do sukne, ani do nohavíc! Do úvahy prichádza šport, posilňovňa, alebo diéta a zmeny v stravovacích návykoch, či rôzne odtučňovacie preparáty.

Keby sme však na váhu postavili ducha človeka, čo by spievala? Neplatí aj tu: musím so sebou niečo robiť - s lenivosťou, pohodlnosťou, žiadostivosťou, pýchou a inými zlozvykmi, ktoré spôsobujú „nadváhu“ sebectva? Vtedy sa človeku žije rovnako smutne, ako pri telesnej nadváhe.

Na Popolcovú stredu nás Cirkev pozýva k zamysleniu: musím so sebou niečo robiť. Má to byť v oblasti duchovnej, vnútornej, ako učí Ježiš z Nazareta: „A keď sa modlíte, nebuďte ako pokrytci, ktorí sa radi postojačky modlievajú v synagógach a na rohoch ulíc, aby ich ľudia videli. Veru, hovorím vám: Už dostali svoju odmenu. Ale keď sa ty ideš modliť, vojdi do svojej izby, zatvor za sebou dvere a modli sa k svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti. A tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti“ (Mt 6, 5-6). K dispozícii je štyridsaťdňové pôstne obdobie, ktoré je výzvou k pokániu, zdokonaleniu, „zoštíhleniu osobnej zloby.“ Vonkajším znakom tohto zámeru je popolec, ktorým sme poznačení na hlave a pôstne cvičenie, ktoré si uložíme, či z oblasti modlitby, skutkov lásky, alebo sebazaprenia.

Popolec na čele pripomína našu pominuteľnosť: „Prach si a na prach sa obrátiš!“ (Gn 3, 19). Z pominuteľnosti odvodzujeme povinnosť pokánia a zodpovedného života, čiže objaviť pravdu o sebe samom. Vidieť seba v pravde, to je pravá pokora človeka.

Toto videnie v pravde sa robí v úkone, ktorý sa volá vyznanie, priznanie hriechov. Svätý Augustín učí, že vyznanie je konanie v pravde. To súvisí so slovami, ktoré napísal Ján apoštol, keď hovorí: „Kto koná pravdu, ide na svetlo“ (Jn 3, 21). Uznanie pravdy o sebe, kto som, aký som, ako žijem, sa uskutočňuje vo vyznaní.[478] Hriechom človek vytvára priepasť medzi Bohom a sebou, no vo vyznaní buduje most. Preto je vyznanie vstúpením do pravdy, do lásky Otca. Otec jednak miluje pravdu, jednak je pravdou, a preto otvára dvere každému, kto prichádza v pravde.

Aj psychológovia potvrdzujú túto zásadu. Jung napísal, že vina, hriech, to je šanca odhaliť pravdu o sebe. Lebo keď má človek správne poznanie o sebe, spytuje si svedomie, nazrie do hĺbky svojho srdca, kde objaví prítomnosť Boha. Preto vinu netreba ani bagatelizovať, čiže seba príliš ospravedlňovať, ani vinu zveličovať, teda seba príliš obviňovať. Človek by mal pokorne prijať poznanie o sebe a urobiť vyznanie.

Opát Maximus Vyznávač (580 - 662) napísal pred mnohými storočiami, že Božská sila skrytá v Ježišovom tele je pre niečo liekom a pre niečo jedom.[479] Jedom je pre smrť, sebectvo, hriech, lebo Ježiš svojím životom smrť i hriech porazil, zničil. Jedom, pre to, čo by sme nazvali „diabol“ ako symbol zla. Ale tá istá sila v Ježišovi sa stala liekom pre človeka, ktorý mu uveril, a ktorý z neho žije. Popolcom sme sa zaradili medzi tých, ktorí tento liek prijali a ktorí sa otvárajú pre pôsobenie Božieho slova. Potom môže vstúpiť do nášho bytia jeho pokoj, súlad, zacielenie, ktoré životu pomáhajú.

Keby človek nereguloval svoje stravovanie a zjedol všetko, čo vidí a na čo má chuť, ublížil by si a zanechalo by to stopy na jeho tele. Kontrola stravovania je prirodzená.

Podobne sa dá hovoriť o kontrole svedomia a vyznaní hriechov, aby sme sa vnútornou očistou otvorili pre Božie dary milosrdenstva a pokoja. Iba vtedy oceníme obdobie pôstu.

Zaujímavá je prax v kanadských väzniciach. Za dobré správanie môžu odsúdení každé dva mesiace, vždy na tri dni získať súkromie, aj ilúziu, že žijú normálnym životom. Kanaďania

---

[477] Porov. BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, s. 85.
[478] Porov. JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia. Encyklika* 1980, IV, 6.
[479] Porov. MAXIMUS VYZNAVAČ: Päťsto kapitol. In : Patrologia Graeca 90, 1182-1186.

tieto stretnutia nazývajú súkromné rodinné návštevy. Súkromie poskytujú špeciálne ubytovne, kde každé obydlie tvoria dve izby (druhá je pre deti), obývačka s pohovkou, televízorom, kúpeľňa a kuchynka s rôznymi spotrebičmi, vrátane práčky. Kontroly sú len dvakrát denne – ráno a večer. Prax ukázala, že takýto model je veľmi prospešný a najväčším trestom pre väzňov je zákaz súkromnej rodinnej návštevy. Každý si rozmyslí, ako sa bude správať. Väzni sa potom aj ľahšie vracajú do normálneho života. Majú sa kam vrátiť, lebo kontakt s rodinou nebol prerušený.[480]

Väzeň si pomyslí: Musím so sebou niečo robiť! Nestojí mi za to, porušiť poriadok, ak by som sa o dva mesiace nemohol stretnúť s rodinou. Muž a žena si vedia vážiť jeden druhého, keď sú odlúčení.

V náboženskej oblasti to znamená: Pane, musím so sebou niečo robiť. Nestojí mi za to tlstnúť v sebectve a stratiť ťa. Nestojí mi za to žiť tak, aby som sa s tebou nemohol stretnúť v sviatostiach. Najväčším trestom by pre mňa bolo, keby som bol od teba odlúčený. Viem, že som väzňom svojho sebectva a zlozvykov, ale s tvojou pomocou chcem prežiť pôstne obdobie ako čas prehĺbeného poznania pravdy o sebe i o tebe.

4.2 Pokánie – cesta k vyšším schopnostiam

Lk 3, 10-18 Čo máme robiť my?
Tretia adventná nedeľa C: Vyššie a nižšie schopnosti

Raz v týždni si Albert Einstein (1879-1955) pozýval k sebe desaťročné dievčatko od susedov. Manželka mu vyčítala: „Ako môžeš márniť svoj drahocenný čas s takým deckom?“ Einstein odpovedal: „Ale veď ja ho nemárnim. Mám veľmi rád medové cukríky. No a keď jej vypočítam úlohy, vždy mi ich donesie.“[481]

Cmúľať cukríky, piť, jesť, spať, chodiť – patrí medzi nižšie prirodzené schopnosti človeka, telesné. Keď Einstein pomáhal dievčatku riešiť úlohy a ono sa mohlo od neho učiť, rozvíjal v ňom vyššie schopnosti, rozumové. Ba ešte viac: človek má možnosť rozvinúť seba k schopnostiam vzťahu, vie mať rád, vie byť dobrý. Kde sa dá nájsť taký Einstein, ktorý by učil, ako byť milujúcim a dobrým človekom, vždy znovu si obľúbiť ľudí i Boha?

V tomto duchu odpovedal Ján Krstiteľ svojim súčasníkom, keď sa ho pýtali: „Čo máme robiť?“ (Lk 3, 10) Jeho rada znela: „Kto má dvoje šiat, nech dá tomu, čo nemá nijaké, a kto má jedlo, nech urobí podobne“ (Lk 3, 11). Dať jedlo alebo šaty, znamená stávať sa milujúcejším, rozvinúť v sebe vyššie schopnosti, schopnosti lásky.

Prichádzali za ním mýtnici, ktorých ľudia nemali radi, lebo vyberali veľa peňazí, a časť z nich odvádzali nenávideným Rimanom. Špekulovali, ako druhých okradnúť, ale zabudli v sebe rozvíjať schopnosť lásky a služby. Preto im Ján hovorí: „Nevymáhajte viac, ako vám určili“ (Lk 3, 13).

Boli tam aj vojaci, ktorí sa cítili dôležití preto, že mali silu a kopije. Rozvíjali však v sebe iba nižšie schopnosti. Ján nežiada, zanechať mýtnictvo, ani zrušiť armádu, ale chce vnútornú zmenu v človeku: „Nikoho netrápte, nikomu nekrivdite, a buďte spokojní so svojím žoldom!“ (Lk 3, 14) Jasne žiada rozvoj schopnosti milovať a pomáhať.

Obrátenie podľa Jána Krstiteľa neznamená len niečo z minulosti oľutovať, vyznať, a považovať to za vybavené. V duchu Jána Krstiteľa obrátiť sa, znamená vyšvihnúť sa k vyšším schopnostiam, ktoré v každom človeku sú.

Schumacher píše: „Aby človek mohol rozvíjať sám seba, musí si zvoliť taký štýl života, ktorý podporuje jeho úsilie o vyššie schopnosti. Nižšej prirodzenosti by mal venovať iba toľko pozornosti a starostlivosti, koľko treba tak, aby viac času bolo na rozvíjanie vyšších

[480] Porov. L´E: Láska na pár dní. In: *Korzár,* 28. február 2003.
[481] BREZINA, J. (editor): *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985, s. 56.

schopností.“[482] Mýtnici a vojaci venovali mnoho času nižším prirodzeným schopnostiam svojho života. V tom istom čase nemohli vykonávať aj niečo iné. Veď kto rozmýšľa len o tom, ako zbohatnúť, ako môže mať čas na meditáciu, ticho, modlitbu?

Hoci prešlo dvetisíc rokov, nižšie schopnosti života nás natoľko zamestnávajú, že nám berú mnoho času. Aj my sme nimi zaťažení a vyššie schopnosti života lásky zostávajú na okraji. Obrátenie človeka, pokánie, spoveď, spočíva v tomto: venovať nižším schopnostiam (zdraviu, jedlu, bývaniu) práve toľko pozornosti, koľko potrebujú, a nezabudnúť, že vyšším schopnostiam: spiritualite, láske a službe treba dať viac času.

Obnova v modlitbe, rozjímaní, liturgických úkonoch upevňuje vzťah k Bohu. Nemožno ho stretnúť na úrovni nižších schopností: očami, rukami, atď. Na úrovni tela Boha nestretneme. Keďže Boh je láskou (1Jn 4, 8), stretneme ho až vtedy, keď rozvinieme v sebe vyššie schopnosti – mať rád. Toto je celoživotný etický zápas.

Existujú dve cesty, pomocou ktorých sa môžeme dostať k vlastným vyšším schopnostiam. Prvá je cesta čností; druhá – opustenie hriechu a sebectva. Nielen cesta čnosti vedie k vyšším schopnostiam. Aj hriech, ak je odrazovým mostíkom k lepšiemu životu (kajúci lotor, mýtnik Matúš, márnotratný syn, Mária Magdaléna) tiež vedie k vyšším schopnostiam.

Ľudí, ktorí sa dopustili chyby a hriechu, nemožno len odsúdiť, lebo Boh im dáva čas na polepšenie. V indických múdrostiach Kularnava Tantra čítame: „Čo ľudí priviedlo k pádu, to im poslúži aj k výstupu nahor.“[483]

O posune k vyšším schopnostiam sa vyjadrila v básni aj Štefánia Bártošová:

Kto seba druhým nedával a v ulite dušu schoval,
kto do hviezd oči nedvíhal, schol bez teplého slova,
kto miesto boja líhal si spokojne na pažiť,
tak tomu preškoda bolo na svete žiť.

Kto pravde cestu nedláždil, do búrok sa bál vkročiť,
kto v teple driemuc na peci trýznivé nemal noci,
komu cez prsty pretiekla zázračnosť ľudských síl,
kto v iných seba nenechal, na čo sa narodil?

Kto vieru v prehrách roztratil a nenašiel ju znova,
lež k brehu svojej porážky pokorne privesloval,
kto na plytčinách utopil kyticu mladých liet, nič nedarujúc nikomu,
ten zbytočne uzrel svet.

Kto nikdy láskou nevzbĺkol, šanujúc sviecu života,
kto na zisky všetky veci prepočítal,
kto chladný ako meteor sám seba vyžiaril,
ten môže mŕtvy za živa vystrieť sa na máry.

Ja požehnávam také dni, búrlivo pulzujúce,
a keby bolo treba zas vytasiť vlastné srdce
i s krvou rada dám, života neželúc.
Len aby ľuďom na cestu zasvietil jeho lúč.

Čo z pohodlného a priemerného života, ktorý nikdy neabsolvoval opravdivý zápas v sebe? Požehnaný je život, ktorý je vriaci, búrlivo pulzujúci, ale stáva sa svietiacim lúčom pre iných, človek, ktorý niekam došiel, lebo rozvinul v sebe vyššie schopnosti.

---

[482] SCHUMACHER, E. F.: Po stupňoch bytia, 1985 (preklad a vydanie Anton Hlinka).
[483] http://www.shivashakti.com/kular.htm.

Pane, ty mi na biblickú otázku: čo mám robiť, cez svedomie diktuješ, aby som svoj život nenechal uspať. Prosím ťa, buď so mnou vtedy, keď kráčam správnou cestou života. Drž ma, keď je mi dopriate ísť cestou čnosti. Ale buď so mnou aj vtedy, keď som sebecký a zlý, aby ma aj cesta zloby posunula v živote ďalej. Pomôž mi, aby som neprestal zápasiť! Ďakujem ti, že si so mnou, a že mi dávaš silu rozvinúť v sebe milujúceho človeka.

4.3 V ústrety človeku

Lk 15, 1-32 V nebi bude väčšia radosť nad jedným hriešnikom
Dvadsiata štvrtá cezročná nedeľa C: Božie milosrdenstvo.

Chlapec, ktorý vystúpil zo zaparkovaného auta, si všimol, že iný vodič zaparkoval na mieste vyhradenom pre invalidov. Keďže nekríval, ale kráčal rýchlo, chlapec sa opýtal: „Ocko, ten pán je invalid preto, že nevie čítať?“[484]

Invalidom nazývame človeka, ktorý má zdravotné problémy, pre ktoré sa dostáva do ťažkej životnej situácie. Lenže kto nevie mať rád, nemá úctu k druhému, nezachováva Božie prikázania, je invalidom v duchu. Fyzicky i psychicky zdravý, a pritom invalid. Keďže Božie prikázania porušuje každý človek, je rozumné priznať si svoju duchovnú invaliditu a potrebnosť uzdravenia odpustením. Na rozdiel od telesnej invalidity, ktorá môže byť trvalá, invalidita duchovná je prechodná, dočasná a závisí od slobodného rozhodnutia človeka.

Najkrajšiu pätnástu kapitolu v Lukášovom Evanjeliu nazývajú biblisti „srdcom tretieho evanjelia“.[485] Iní ju volajú „evanjelium v evanjeliu“. Obsahuje tri podobenstvá: o stratenej ovci, stratenej drachme a o márnotratnom synovi (porov. Lk 15, 1-32). Spoločným menovateľom je tu Božie milosrdenstvo, Ježišom vypovedaná Božia radosť zo záchrany a spásy tých, ktorých my nazývame: hriešnici, zablúdení a tí, ktorí sa dostali na okraj ľudskej existencie, čiže duchovní invalidi.

Z Ježišovho života vieme, že často jedával s mýtnikmi a hriešnikmi. Za to si vyslúžil od horlivých farizejov a znalcov židovského zákona výčitky a opovrhovanie. Preto na obranu svojho milosrdného správania sa porozprával tri podobenstvá, o ktorých zmysle niet pochybností.

Nie náhodou začal podobenstvom z pastierskeho života. Farizeji a zákonníci túto prácu, ktorú považovali za ponižujúcu a nečistú, nikdy nevykonávali. Ježiš ukázal, že Boh je Otcom stratených a blúdiacich, duchovných invalidov, že sa rozhodol hľadať človeka so všetkou nežnosťou a starostlivosťou, ako pastier stratenú ovcu. Zvlášť toho, ktorému iní dávajú len malú úctu. Aktualizácia milosrdného Božieho správania sa k človeku ostro kontrastuje so spravodlivosťou farizejov.

Ježiš z Nazareta nadväzuje na starozákonné vyjadrenia proroka Ezechiela, ktorý žil šesť storočí pred tým a ktorý Božiu milosrdnú činnosť vyjadril takto: „Sám budem pásť svoje ovce a sám ich dám do košiara, hovorí Pán, Boh. Stratené vyhľadám, odohnané zavrátim, poranené obviažem, nemocné posilním, vykŕmené a nemocné ochránim a budem ich pásť svedomito“ (Ez 34, 16). Ale kým Ezechiel teologickú pravdu o Božom milosrdenstve iba oznamuje, Ježiš ju aj realizuje. Blízkosť Božieho kráľovstva ho nevedie k tomu, aby ľudí odsúdil, ale aby ich spasil.

Je zaujímavé nazrieť aj do jednej apokryfnej knihy z druhého storočia po Kristovi. Volá sa Evanjelium podľa Tomáša. V nej sa autor snažil vylepšiť toto podobenstvo, a práve tým všetko pokazil. Píše totiž, že pastier hľadá ovečku preto, lebo mu je zo všetkých najmilšia.[486] Takáto interpretácia znamená nepochopenie Ježišových slov. Lebo normálna ľudská skúsenosť

[484] BLACK, M.C.: Manžel. In: *Reader´s Digest. Výber,* september 2001, s. 130.
[485] RAMAROSON L., Le coeur du troisiéme Évangile: Lc 15, in *Biblica* 60 (1979) s. 348.
[486] JEREMIAS, J.: *Die Gleichnisse Jesu.* Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht 1965, s. 132.

nás učí, že ak sa pastierovi stratí ovca, tak ju hľadá nie preto, že je zvláštna, ale preto, že je jeho. Ak Bohu stojí za to hľadať hriešnika, tak nie preto, že hriešnik má zvláštnu hodnotu sám v sebe, ale preto, že Boh má otcovský postoj: si mojím, človek, a vidím že potrebuješ pomoc.

Toto posolstvo oslovuje ľudí aj po dvetisíc rokoch. Po prvé tým, že vo všetkých troch podobenstvách - či už o stratenej ovci alebo o stratenej drachme alebo o márnotratnom synovi - Boh nečaká, kým sa človek obráti, začne sa postiť a v ľútosti robiť pokánie, ale v svojej nedočkavosti ide v ústrety človekovi, aby ho pozdvihol. Táto veľká, bezhraničná Božia láska nás pohýna k odvahe začať znova a dôslednejšie odpovedať na jeho pozvanie.

Po druhé tak, ako sa Ježiš snažil preorientovať farizejov, aby zmenili mentalitu a nebáli sa osvojiť si krajšiu predstavu o Bohu, vyzýva aj nás dnes: dívať sa na svet jeho očami, zaujať jeho uhol pohľadu zoči voči hriešnikom a tým, ktorí nežijú v súlade s Božími zákonmi.

V jednej orientálnej skúsenosti sa hovorí o múdrom učiteľovi, ktorý svojim žiakom vysvetľoval, že Boh je bližšie k hriešnikom než k svätým. Zdôvodňoval to takto: „Boh na nebi drží každého človeka na nitke. Keď zhrešíš, nitku pretrhneš. No Boh ju opäť zviaže, urobí uzlík, a tak ťa k sebe o kúsok pritiahne. Každý ďalší hriech tú nitku pretrhne - a každým ďalším uzlíkom ťa Boh priťahuje bližšie a bližšie k sebe.“[487]

Patrí sa, aby sme z hĺbky srdca prejavili Bohu vďačnosť za všetky „uzlíky“, ktorými opravil naše pomýlené správanie sa a pritiahol nás bližšie k sebe. Iba on v svojej milosrdnej láske a my v kútiku duše poznáme počet uzlíkov, ktorými zázračne premieňa zlo na dobro a hriech na prostriedok spásy. A to, že nás tajomne priťahuje k sebe a je blízky každému z nás, nech nás motivuje, aby sme boli milosrdní a zhovievaví voči iným ľuďom, hoci sú duchovnými invalidmi.

4.4 Odpustiť, znamená znova stvoriť

Lk 15, 1-3. 11-32 Tvoj brat bol mŕtvy a ožil
Štvrtá pôstna nedeľa C: odpustenie, milosrdenstvo

Na hodine náboženstva vysvetľovala katechétka deťom podobenstvo o márnotratnom synovi. Keď videla, že nedávajú pozor, dala im úlohu napísať na rozdané papiere obsah toho, o čom pred chvíľou hovorila. Jeden výtržník napísal:

„Otec mal dvoch synov. Mladšiemu sa doma nepáčilo, preto ušiel aj s peniazmi. Peniaze minul a rozhodol sa vrátiť, lebo nemal čo jesť. Keď prichádzal, otec ho zbadal a celý šťastný zobral veľkú poriadnu palicu a bežal mu oproti. Cestou stretol staršieho syna, ktorý sa spýtal: „Kam ideš, otec s tou palicou?“ A on odpovedal: „Vracia sa tvoj brat, ten naničhodník. Po tom, čo vyviedol, si zaslúži poriadny výprask!“ A chlapec sa pýta: „Otec, mám ti pomôcť?“ A otec: „Samozrejme.“ A tak mu obaja naložili, že by aj pes od nich radšej ušiel. Potom otec zavolal sluhov a rozkázal zabiť tučné teľa a pripraviť hostinu, že si konečne mohol vyrovnať účty so synom za to, čo mu vyviedol.“[488]

Keď čítame príbeh v Evanjeliu (Lk 15, 11-32) zisťujeme, že je v ňom Boží pohľad na skutočnosť. Je tam domyslené to, ako koná Boh. V chlapcovom opise je to domyslené po ľudsky: tak to chodí na svete - s palicou, výpraskom, robením poriadku po svojom. A práve v tom je omyl, že sa veci premyslia iba ľudsky.

Podobenstvo o dvoch synoch a o láskavom otcovi chce ukázať, že poslednou odpoveďou Boha na hriechy človeka, nie je spravodlivosť, ale zľutovanie. Posledné a definitívne slovo nad životom, nie je iba spravodlivosť a účtovanie, ale Božia láska

[487] MELLO, A.de, *Minúta múdrosti.* Trnava : Dobrá kniha 1994, s. 119.
[488] FERRERO, B.(editor): *Vie to iba vietor.* Bratislava : Don Bosco 2002, s. 22.

a milosrdenstvo. Toto vedomie v nás zobúdza chuť začať žiť znovu, lepšie, v súlade s Božím projektom. Učí nás rozmýšľať nielen ľudsky, ale aj božsky, ako to robil Ježiš.

Samozrejme, že starší brat mal pravdu, keď sa domáhal spravodlivosti. Lenže Boh je väčší ako spravodlivosť. Teší sa z návratu človeka, lebo je Bohom lásky a radosti. On nie je iba Bohom spravodlivosti. Keďže je Bohom lásky a radosti, má radosť z odpustenia tak, ako má radosť zo stvorenia.

Aj my vieme odpúšťať. Ale pri našom odpustení zostáva v pamäti, čo bolo vykonané. Odpúšťame, zmierime sa, ale občas nám príde na myseľ, čo sa stalo.

Keď odpúšťa Boh, odpustenie je zároveň nové stvorenie. A stvoriť, znamená z ničoho urobiť niečo. Keď mi teda Boh odpúšťa hriechy, díva sa na mňa ako na nové stvorenie. Pre Boha to, čo bolo v mojom živote v minulosti, je nula, nič. Boh ma stvorí v tej chvíli, keď mi odpúšťa.

Táto tvorba Božia - podobne ako v diele prírody, aj v diele odpúšťania - prináša Bohu radosť. Keby Boh bol len spravodlivý, ochudobnil by sa o radosť. On musí byť aj milosrdný a láskavý a posledným jeho slovom je práve zľutovanie. V tomto zmysle, robí z nás nových ľudí.

Samozrejme, že keď aj my takto pristupujeme k druhým ľuďom, ako keby sme ich stvorili nanovo. Dávame nový život vzťahom medzi ľuďmi.

Pápež, Ján Pavol II. napísal: „Človek nielen emigruje do neznámej krajiny, nielen jeho duša býva „v ďalekej krajine“, ale v svojej arogancii, v strate pravdy o svojom bytí, sa odcudzí... Odišiel mimo otcovského domu. V svojom živote, poznačenom zabúdaním na Boha a na seba samého, býva ďaleko od Otca, akoby v krajine smrti, žije mimo pravdy, a preto návrat do vlasti začína vnútorným putovaním, čiže objavuje najprv pravdu. Toto videnie v pravde, to je pravá pokora. A takáto cesta sa uskutočňuje vo vyznaní: „Otče, zhrešil som proti nebu a proti tebe.“ (Lk 15, 21).“[489]

Teda je tu: po prvé - videnie v pravde a po druhé - vyznanie. Sv. Augustín píše: „Vyznanie hriechov – to je vlastne konanie v pravde.“ Lebo aj Ján Apoštol napísal: „Kto koná pravdu, ide na svetlo“ (Jn 3, 21). Uznanie pravdy o sebe samom sa uskutočňuje vo vyznaní. Vtedy vychádzame na svetlo. Vo vyznaní, ktoré sa stalo skutočnosťou, už v ďalekej krajine, keď syn ešte len prekonával priepasť, ktorá ho delila od vlasti. V tom vyznaní vstúpil do pravdy, a tak aj do lásky otca, ktorý miluje pravdu, lebo on je pravda. A táto otcova láska definitívne otvára dvere pravdy.“[490]

Pre kresťana je dnes podobenstvo o márnotratnom synovi pozvaním vidieť svoj život v pravde, vstúpiť do pravdy o sebe samom. Vo videní pravdy o sebe, dôjde aj k vyznaniu. A potom človek nachádza spôsoby, ako sa zmieriť s Bohom, či dokonalou ľútosťou, či modlitbou, či sviatosťou pokánia pred veľkonočnými sviatkami, či inými formami. Pokánie je nevyhnutné, lebo znamená vidieť seba v pravde a prestať si o sebe nahovárať ilúzie.

Podobenstvo nás však upozorňuje, že niekedy by sme sa mohli dostať do situácie staršieho brata, v ktorom sa ozvala závisť, skrytá v hĺbke jeho srdca. Táto závisť ukazuje, že mnohí veriaci ľudia skrývajú v sebe túžbu po márnotratnosti, po ďalekej krajine, po všetkých tých prísľuboch, ktoré konanie márnotratného syna pripomína. Závisť ukazuje, že mnohí ľudia nepochopili krásu vlasti, v ktorej žijú. A tak sa ukazuje, že môže byť človek veriaci, aj zbožný, ale v kútiku duše závidí iným život bezbožný. Predstavuje si ho ako dobrodružný.

Štýl života staršieho brata znamená, že človek nepozná pravdu o sebe a je to ešte nebezpečnejší stav. Lebo len priznanie si pravdy o sebe privedie človeka k pokániu. Ale ten, kto sa hrá na spravodlivého, ani necíti potrebu obrátenia. A tak sa ani nedostane na slávnosť s Bohom, zostáva mimo nej. Postava staršieho syna nás núti spytovať si svedomie. Lebo človek môže zostať doma a vlastne byť inde. Bývať môže doma a môže byť odídený. Človek môže

---

[489] JÁN PAVOL II. : Dives in misericordia. Encyklika o Božom milosrdenstve, 1980, čl. 9.
[490] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, s. 48.

hriešne túžby prežívať vnútorne, môže sa vzdialiť od Boha a nemusí to robiť navonok.[491]

Podobenstvo o márnotratnom synovi nás pozýva vidieť svoj život v pravde, ale kladie nám aj otázky: ako sa pozeráme na druhých? Nestotožňujeme sa s postavou staršieho brata, hoci oficiálne sa k nemu nehlásime? Spytovanie svedomia o postoji k druhým ľuďom a postoji k Bohu ukáže, kde sa na tejto ceste nachádzame.

Dvaja pustovníci si v nehostinnej, skalnatej krajine, našli dve jaskyne. Vchody mali oproti sebe. Jedného z nich budeme volať „dokonalý", pretože rokmi, modlitbou a prísnym sebazapieraním prišiel k presvedčeniu, že je dokonalý. Druhý pustovník - budeme ho volať „zhovievavý dobrák" - vedel sa porozprávať aj s náhodným človekom, utečencom alebo zablúdencom. Každému venoval svoj čas. Dokonalý vyčítal zhovievavému: „Strácaš čas! Kradneš čas modlitbe a rozjímaniu, keď sa zapodievaš týmito ľuďmi!" Neschvaľoval jeho časté, aj keď len malé nedostatky na ceste duchovného života.

Dokonalý, aby sa stal ešte dokonalejším, sa rozhodol, že všetky chyby a hriechy, ktoré vidí u svojho brata, si pripomenie tak, že vždy položí jeden kameň pred vchod do svojej jaskyne. A tak začal ukladať. A čo sa stalo? O nejaký čas vyrástol pred jeho jaskyňou škaredý, sivý, desivý múr, ktorým sám seba vnútri zamuroval.[492]

Ak si človek všíma iba hriechy druhého, a ako kamene ich ukladá okolo seba, zamuruje sa sám. Keď sa nenaučí odpúšťať, byť milosrdný, zhovievavý ako otec v podobenstve, doplatí na to. Stane sa neschopným komunikovať s Bohom i ľuďmi. Kto však vidí seba v pravde, prizná si, že má chyby a hriechy aj on sám. Ak do toho všetkého zakomponuje milosrdenstvo, oslobodzuje sa. Buďme Pánovi vďační za pozvanie vidieť svet aj po Božsky, nielen po ľudsky, milosrdne, nielen spravodlivo, aby sa okolo nás šírilo nové stvorenie.

4.5 Prekážky na ceste k srdcu

Lk 3, 1-6 : Každé telo uvidí Božiu spásu
Druhá adventná nedeľa C: porno-pokušenie

Opitý muž sa tackal až zostal ležať na ceste. Vo vrecku mu zazvonil mobil. Vytiahol ho a do telefónu hovorí: „Áno drahá! O chvíľu prídem. Už desať minút som na ceste!"[493]

Muž by mal byť na ceste k srdcu svojej ženy. Lenže keď pravidelne chodí opitý, ani deti, nemôžu ho mať radi ani deti, ani manželka. Skôr ho znenávidia. Na ceste existuje prekážka, ktorá sa volá alkohol.

Ak je žena lenivá a jazyčnica, na ceste k jej srdcu je prekážka: lenivosť, klebetenie. Človek sám vyrába prekážku, pre ktorú ho nie je možné milovať. Môže to byť drzosť, pýcha, gamblerstvo, drogy, atď. Každý hriech, neresť, zlozvyk blokuje lásku.

V tejto súvislosti sa dá rozumieť výroku Jána Krstiteľa: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!" (Lk 3, 4) Kto je zablokovaný a k jeho srdcu sa nemôže dostať žena, alebo deti, spolupracovníci, ako do takého srdca vstúpi Boh? Koho nemajú radi ľudia, ktorí žijú naokolo, ako ho má mať rád Boh? Preto je odôvodnená veta o príprave cesty – úsilí byť príjemnými, láskavými, milosrdnými ľuďmi. Vtedy človek svojou dobrotou ponúkne cestičku do svojho srdca. Po nej môže vstúpiť aj Boh a byť pre neho obdarovaním.

Niekto povie: „Ale veď Boh ma má rád, aj keď som zlý a hriešny." To je pravda, Boh nás miluje aj nedokonalých, aj s chybami a hriechmi. Ale otázkou je: miluje Boha ten, kto uprednostňuje svoje zlozvyky? Ak niekto viac miluje fľašku alebo prácu alebo svoje zlozvyky, ak je zlým človekom, koho vie milovať? Iba svoju zlobu. Teória o tom, že Boh ma miluje aj zlého je neúplná. Nerieši otázku: koho milujem ja.

---

[491] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, s. 49.
[492] FERRERO, B. (editor): *Niekedy stačí jeden malý lúč.* Bratislava : Don Bosco 1998, s. 23.
[493] VALACHOVIĆOVÁ, E.: Totálne. In: www. Kaufland 15.07. 2008.

Správne by bolo s ľútosťou povedať: Bože, vstúp do môjho života a pomôž mi odstrániť všetky nedokonalosti, ktorými komplikujem svoje dni. Všetko, čo zlé vyrastá vo mne a okolo mňa, ma blokuje. Pane, daj aby som posúval svoj život iným smerom - v duchu Evanjelia vytváral cesty k človeku a dovolil, aby druhý po ceste lásky mohol komunikovať so mnou.

Nemecký dramatik Fridrich Schiller (1759-1805) napísal: „Ži so svojou dobou, no nestaň sa jej stvorením. Odovzdaj súčasníkom to, čo potrebujú a nie to, čo chvália!“[494] Bohužiaľ, doba, prostredie, média, technika, virtuálna realita tak vplývajú na jedinca, že stráca identitu a stáva sa jej produktom. Namiesto toho, aby pretváral svet, dovolí, aby svet pretvoril jeho, a potom srdce plače. Zostáva smutný, osamelý a zablokovaný. Schiller mal pravdu v slovách: odovzdaj súčasníkom to, čo potrebujú, teda službu, obetavosť, lásku, milosrdenstvo. To sú vklady, ktoré nikdy nestratia hodnotu a otvárajú človeka pre Boha.

Milovať možno toho, kto odstráni prekážky na ceste k svojmu srdcu. Potom si ľudia slúžia, navzájom sa darujú jeden druhému a objavia, že život má cenu.

Na dosiahnutie tohto efektu je potrebné adventné cvičenie: či formou sebazaprenia, modlitby alebo solidarity s núdznymi. Kto nerád na sebe pracuje, toho ľudia nemajú radi. Kto zotrvá v svojich zlozvykoch a chybách, ani si ich neprizná, toho ťažko milovať. Nikto v škole nepovie: „Pán učiteľ, učte nás, ale nedávajte nám domáce úlohy!“ Ani v robote sa nehovorí majstrovi: „Cez celý mesiac mi robotu nedávajte, iba výplatu na konci mesiaca!“ Rovnako tak v duchovnom živote nemôžeme povedať: „Bože, žehnaj nás, hoci si nedáme žiadne adventné cvičenie!“ Bez neho sa neposunieme na ceste lásky a obetavosti.

Rozpráva chlapec zo strednej školy: Občas som dostal maily aj s ponukou porno stránok. Zaujali ma, a chcel som zistiť, či to je naozaj tak, ako sa o tom píše, že to bude vzrušujúce a nikdy neuspokojujúce. Otváral som ďalšie a ďalšie stránky a ani som si neuvedomil, ako prešlo celé odpoludnie. Vždy, keď som sa nudil, otváral som svoje obľúbené stránky a časom sa z toho stal zvyk. Pri monitore som bol schopný presedieť celé popoludnie.

O dobrom žiakovi by si nikto nebol pomyslel, že otvára porno stránky. Písal som do školského časopisu, hral v školskej kapele, každý ma uznával. To s počítačom bolo moje tajomstvo. Raz som pri rodinnej slávnosti povedal mame: „Som šťastný, že môžem byť voči tebe úprimný a vždy ti všetko povedať.“ Ale keď som tieto slová vyriekol, tak som si uvedomil, že som klamár. Prišlo mi veľmi ľúto, že som narušil vzťahy k najbližším, ktorých mám rád. A hoci som sa navonok usmieval, vo vnútri som bol zúfalý. Prosil som Boha: „Je mi z toho nanič. Pomôž mi nejako!“

Na pár dní som na to zabudol, ale potom sa stalo, že ma mama zavolala: „Nechceš mi niečo povedať?“ „Nie,“ odpovedal som, ale tušil som, čo má na mysli. A ona pokračovala: „Vieš, otec zmazával nejaké programy v počítači a našiel tam aj zoznam stránok, ktoré si si prezeral.“ Hlas sa jej chvel a pokračovala: „Prečo si mi o tom nepovedal?“ A chlapec: „Bál som sa, čo si budeš myslieť. Bál som sa, že mi to nebudeš môcť odpustiť.“ A mama: „Nejde teraz len o to, čo si urobil. Chcem, aby si bol voči mne úprimný. Keby som to bola vedela, mohla som ti pomôcť.“

Zostal som šokovaný. Prvýkrát v živote som pocítil, aká je v skutočnosti Božia láska. Pochopil som, že nemusím klamať. Boh, moja mama aj ostatní, ktorých mám rád, mi chceli pomôcť. A preto to nemusím tajiť. Potreboval som len, aby mi niekto pomohol. A vtedy som sa rozhodol viac neklamať.

Ako s tým skončiť? Pornografia vyvoláva závislosť a tu je niekoľko krokov, ktoré mi pomohli zbaviť sa jej:

1. Musel som si uvedomiť, že mám problém a že sa s tým treba vyrovnať.
2. Musel som byť ochotný prijať pomoc. Niekoľko mesiacov som navštevoval poradcu, ktorý mi pomáhal.

---

[494] http://sk.wikiquote.org/wiki/Friedrich_Schiller.

3. Musel som zablokovať prístupy na pornografické stránky. Aj keď mám internet a niekedy ho pri štúdiu potrebujem, pornografické stránky mám zablokované.
4. To najdôležitejšie – oživil som svoj vzťah s Bohom. Začal som sa spoliehať na Ježiša, na jeho pomoc. Každodenná modlitba a sviatosti mi pomáhajú, aby som sa nevrátil do starých koľají.“[495]

Príbeh ukazuje, ako si chlapec vyrobí zvyk a zlozvyk. Je z toho závislosť podobná alkoholu, gamblerstvu, drogám. Existuje však aj riešenie, ako píše Izaiáš: „Každá dolina nech sa vyplní, každý vrch a kopec nech sa zníži.“ Nech nás Božia láska vedie po nových cestách!

4.6 Úprava človeka

Jn 20, 19-31 O osem dní prišiel Ježiš
Druhá veľkonočná nedeľa : presvedčiť sa o Bohu na Bohu?

Aká dlhá brada narastie mužovi, keby sa celý život neholil? V jednej kurióznej správe sa hovorí, že by to mohlo byť aj osem metrov, čo je výška dvojposchodového domu. Podobne by to bolo s nechtami.

Upraviť sa, oholiť, ostrihať, patrí k základným hygienickým zásadám. Lenže človeku nerastú len nechty, brada, vlasy. Na dieťati sa dá vidieť, ako v ňom rastie aj neposlušnosť, drzosť, odvrávanie a vo vyššom veku sebectvo, lenivosť, pohodlie, lakomstvo i všetko ostatné. Nemusí byť aj toto nejakým spôsobom upravované?

V Jánovom Evanjeliu čítame: „Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené“ (Jn 20, 22-23). Prečo sa sviatosť zmierenia uvádza ako Ježišov veľkonočný dar? Vychádza to z potrieb človeka. Ježiš chce pomôcť odstrihávať sebectvo, upravovať vnútorný život, a tým ho ozdraviť.

K zdravému životu patrí rast hodnôt, ako je srdečnosť, láskavosť, vľúdnosť, milosrdenstvo. Okrem toho ma rásť viera a nábožnosť. Lenže sebectvo blokuje rast hodnôt. Preto je potrebná úprava, očistenie, Božie odpustenie.

Osobnú morálku ovplyvňuje viera človeka. Tu narážame na Tomášovu skúsenosť: ozývajú sa v nás rozličné pochybnosti - či jestvuje Boh, Panna Mária, či bolo zmŕtvychvstanie, či má cenu odpustenie hriechov a či sa oplatí veriť v Božie milosrdenstvo. Sme ako Tomáš: Neuverím, kým neuvidím! (porov. Jn 20, 25).

Tomášova chyba bola metodologická. Kto nezvolí správnu metódu, nemôže dôjsť k správnemu výsledku. Tomáš sa chcel presvedčiť o Bohu na Bohu samom. Lenže o Bohu sa dá presvedčiť na sebe. Prírodovedecké metódy nám pomáhajú presvedčiť sa o veciach na nich samých: meraním, vážením, porovnávaním. Ale poznanie vierou vyžaduje inú metódu: o Bohu sa môžem presvedčiť nie tým, že ho budem skúmať, ale tým, že budem pozorovať svoj život a prídem k záveru - vo mne môže byť Boží pokoj, radosť, zmysel života. Otvorenosť voči Bohu prináša ovocie. Jeho práca vo mne sa pre mňa stáva dôkazom jeho existencie. Preto sa nedá dokázať Boh skrze Boha, ale skrze dobro a lásku, ktorú on v človeku vzkriesi. K správnej antropologickej metodológii patrí aj pravdivé nazeranie na vlastný život, neskreslený úsudok o sebe. Na tejto ceste príde človek k záveru: som nedostatočný, hriešny, limitovaný - Bože, potrebujem tvoje odpustenie. Keď prijímame jeho milosrdenstvo a odpustenie, stávame sa ľuďmi očistenými a napredujeme, hodnotovo rastieme.

Neschopnosť priznať si vinu, je najnebezpečnejšou formou duševného otupenia, ktorá robí ľudí neschopnými osobného pokroku. A opačne: schopnosť uvedomiť si vinu, sa stáva nosnou, prináša ozdravenie, uznanie Božieho milosrdenstva a ovocie - pokoj i vyrovnanosť. Kým žijeme, sme ako márnotratné deti v ďalekej krajine. Každý večer sa potrebujeme

[495] BIELIK, S. - BIELIKOVÁ, M. (editori): www.naj-pokusenie.com. In: *Sedemplussedemkrátsedem.* Vrútky : Advent Orion, s. 173.

v spytovaní svedomia vrátiť domov. Pritom jedna vec je chcieť a druhá absolvovať tú cestu. V každom štádiu sa musíme spoliehať na pohľad, ktorý dostávame skrze Božie odpustenie.

Alternatívne metódy - psychologické očistenie sa, new age, ezoterické náboženstvá - ako píše Scott: „nepremenia náš chliev na perličkový kúpeľ, ani z pomyjí nevytvoria chutný pokrm.“ Na to treba skutočnú ľútosť a rozhrešenie. Ak nosíme v sebe hnev a nevyznáme svoje hriechy, prenesieme vinu na iných, budeme obviňovať svoje obete, rodičov, vládu, nadriadených, dedičnosť, alebo prostredie. To všetko len preto, aby sme odvrátili pozornosť od vlastnej nedostatočnosti.

Tu sa ukazuje dôležitosť osobného pokánia a uznania veľkosti Božieho milosrdenstva. Nikdy sa nám nepodarí vrátiť sa na správnu cestu, ak ju budú brzdiť výhovorky a zvaľovanie viny na druhých. Biblické videnie sveta je iné ako osvietenecký racionalizmus.

Na záver ešte krátky príbeh z vysokoškolského prostredia, ktorým sa potvrdzuje oprávnenosť Božieho milosrdenstva. Profesor v rámci prednášky chytil do ruky pohár s trochou vody, zdvihol ho tak, aby všetci študenti videli a opýtal sa: „Čo myslíte, koľko váži tento pohár s vodou?“ Niekto povedal päťdesiat gramov, iný sto, iný stodvadsaťpäť. „Ani ja to presne neviem“, pokračoval profesor, „kým ho neodvážim. Čo sa však stane, keď budem držať takto zdvihnutý pohár pár minút?“ Odpovedali: Nič!
„V poriadku“, hovorí profesor „a čo by sa stalo, keby som ho takto držal zdvihnutý hodinu?“
„Začalo by vás bolieť rameno!“
„Máte pravdu. A čo by sa stalo, keby som ho takto držal celý deň?“
„Vaše rameno by zmeravelo, mohli by ste dostať kŕče, museli by ste ísť do nemocnice“, poznamenal jeden študent. Ostatní sa zasmiali.
„Správne“, povedal profesor „a pritom sa zmenila hmotnosť pohára?“
„Samozrejme, že nie“, reagovali študenti.
„Tak čo potom spôsobilo bolesť ramena a svalové kŕče? Čo by som mal urobiť, aby som sa bolesti zbavil?“, pýtal sa profesor.
„Položiť pohár“, odpovedal študent.
„Presne o toto ide: položiť pohár. Problémy v živote sú niečo podobné, ako ten pohár. Držíte ich pár minút v hlave, zo začiatku to vyzerá o.k., no potom myslíte na ne dlhý čas a začínajú vás bolieť. Ak starosti a problémy držíte ešte dlhšie, začnú vás paralyzovať a nebudete schopní urobiť nič. Preto je dôležité položiť ich na konci každého dňa, skôr, než odídeme spať. Toto je spôsob, ako sa nestresovať a zobúdzať sa každý deň čerství a silní. Preto dnes, keď opustíte toto pracovisko, pamätajte na jedno: položte pohár!“

Je to jednoduché, ale presné a výstižné: večer v spytovaní svedomia polož svoj hriech do rúk Božieho milosrdenstva, v tichu a rozjímaní zlož svoju starosť na Pána. Tak, ako sa odkladajú poháre, nauč sa zveriť svoje záležitosti, problémy, ťažkosti, nedostatky milosrdnému Bohu. Keď poprosíš o odpustenie, Boh ti ho dá, lebo je absolútnou láskou. Tým daruješ svojmu životu ozdravenie.

4.7 Prijať nielen do bytu, ale aj do srdca

Lk 7,36 – 8,3 Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje
Jedenásta cezročná nedeľa C: uznať vlastnú nedostatočnosť a potrebu odpustenia

Mladá vysoká slečna si kupovala topánky bez podpätku. Predavačka sa jej snažila pomôcť: „Čo si chcete k nim zobrať?“ A slečna hovorí: „Malého, tlstého, starého, ale bohatého bankára.“[496]

[496] ELPHINSTONEOVÁ, P.: Vysoká mladá žena. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2007, s. 12.

Obúvaním a odievaním hľadáme ochranu pre naše telo. Ale keď si vytvárame vzťah s druhým človekom, hľadáme ochranu pre svoje bytie, pre svoju dušu. Preto je zmysluplná otázka: čo si k tomu chceš zobrať? Koho si chceš k sebe zobrať?

V Lukášovom Evanjeliu je príbeh o farizejovi Šimonovi a o hriešnici, ktorá Ježišovi zmáčala slzami nohy, vlasmi ich poutierala a olejom natrela (porov. Lk 7, 36 - 8, 3). Predtým si mnohokrát obula topánky s podpätkom, krásne šaty a zobrala nejakého bankára k sebe. Ale vzťah, ochranu pre svoje bytie nemala.

Ježiš vidí dve skupiny ľudí: a) farizej, sám sa ospravedlňujúci na základe svojich dobrých skutkov; b) žena hriešnica, ktorá s ľútosťou pristúpila zozadu, keďže vtedy stolovali podľa helenistického spôsobu (ležali pri stole, opierali sa o jednu ruku, hlavy boli bližšie k stolu a nohy ďalej od stola).

Farizej síce Ježiša do domu prijal aj jedlo mu dal, ale do srdca a do svojej mysle Ježiša vôbec nezobral. Diskusiu viedol ako znalec zákona. O tom, že by v Ježišovi uznal Mesiáša a Spasiteľa, nebola ani zmienka. A to je málo, prijať (zobrať) niekoho k stolu a neprijať (nezobrať) do svojho srdca.

Na druhej strane žena, hoci neprijala Ježiša v svojom dome, prijala ho do svojho srdca a uznala v ňom Mesiáša, Božieho muža a proroka. Toto Ježiš ocenil a za to ju aj pred ostatnými pochválil.

Pre nás bude vždy nepochopiteľné podobenstvo, ktoré Ježiš spája s jej konaním. Podľa neho: komu sa veľa odpúšťa (ako dlžníkovi), ten viac miluje (porov. Lk 7, 43). Preto povedal: „Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje“ (Lk 7, 47). Jej láska bola viditeľná z úkonov: slzy, olej, vlasy a podobne.

Dá sa povedať, že to, čo videl na žene Ježiš, iní ani nevideli. Vytušil, aké poznanie o sebe má. Spoznala, že na hriechu sa nedá dlhodobo zarobiť. Hriech je balvan a veľká záťaž. Nie je cestou k šťastiu. Nadobudla veci, ktoré slúžili ako ochrana pre telo, ale nemala vzťah, ktorý je ochranou pre dušu smädnú po láske. Za týmto poznaním nasleduje hľadanie oslobodenia, ktoré nachádza človek v Bohu.

Náprava viny nie je v zármutku, ale v uznaní Božej lásky. Z ľudského hľadiska by sme nápravu mohli vidieť v polepšení, odpykaní si trestu, v spravodlivom a objektívnom posúdení toho, čo má byť potrestané. Zatiaľ čo Boží pohľad je iný. On vidí ťarchu, s ktorou človek žije, a preto je v svojej láske otvorený. Aby človek nemusel nosiť túto ťarchu, Boh mu odpúšťa. Viera, ako náboženský vzťah, znamená zobrať do svojho života Božie odpustenie.

Zisťujeme, že viera, láska a odpustenie idú spolu. Keby bola iba viera bez lásky, bolo by to neužitočné. Keby bola láska bez viery, tak by človek prežíval iba bezmocnosť. A keby bolo iba odpustenie bez viery, tak by bol Boh veľmi vzdialený. Ale keď sa spojí viera, láska a odpustenie, ako to vidíme na žene, potom Boh je človeku naklonený a pripravený odpustiť.[497]

Aj po dvetisíc rokoch od tejto udalosti na vlastnej koži pociťujeme, že život nie je jednoduchý a priamočiary. Každý by chcel byť ideálny, ale nikto taký nie je. Jednou z úloh náboženstva a viery je priniesť nám také poznanie o sebe, ktoré nás znepokojí. Výhodou viery je nielen liečiť naše rany, ale aj priniesť správne poznanie o sebe.

Alessandro Pronzato píše: „Pravidelne mi býva nevoľno aj v srdci, očiach, hlave, nohách, rukách, sám seba neviem zniesť. Všetko vo mne mi prekáža. Bolia ma myšlienky, pocity, nápady, projekty, ktoré sú inak bežné. Je mi tesno v mojom vnútri. Niekedy sa zadúšam. Bojím sa, že keď sa budem naďalej modliť a vážne sa zapodievať sebou, tak nakoniec pukne tvrdý obal, ktorý ma tlačí.“

A pokračuje v svojej úvahe takto: „Ak sa pred Bohom necítiš zle v svojej koži, tak treba pochybovať, či si ho vôbec stretol a či si ho stretol v modlitbe. Lebo Pán, Boh ti nedáva zrkadlo, aby si v ňom obdivoval sám seba, ani aby si sa sebe samému zhnusil, ale on ti dáva jednoducho

[497] Porov. OPATRNÝ, A.: *Stůl slova* C. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996,s. 162.

vedieť, že keď chceš nájsť svoj obraz a podobu, musíš a) začať sa cítiť zle v svojej koži a b) mať dôveru v neho. Toto je prvá etapa procesu dozrievania človeka, že si prizná - podobne ako žena hriešnica s alabastrovou masťou - že sa necíti dobre v svojej koži. Potom príde druhý krok, keď človek vstúpi do Božieho sveta a akoby z plných pľúc sa nadýchne iného vzduchu.“[498]

V tejto súvislosti je dobré pripomenúť si apoštola Pavla, ktorý napísal v Liste Kolosanom: „Vyzliekli ste starého človeka s jeho skutkami a obliekli ste si nového..., aby ste mali pravé poznanie toho, ktorý vás stvoril“ (Kol 3, 9-10). Podľa neho teda starý človek je ten, ktorý ti je tesný, ktorý ťa udúša a nový človek je pôvodným obrazom teba.

Všetci máme skúsenosť z obliekania nových šiat, alebo novej značky, lebo chceme byť moderní. Lenže nestačí vymeniť klobúk, ak hlava pod ním zostáva stará. Je potrebné byť značkový v svojom bytí, v svojej duši. „Nová značka“ ľudskej bytosti je: viera, láska a odpustenie. Na jednej strane ide o uznanie vlastnej nehodnosti a nedostatočnosti (cítiť sa zle v svojej koži), na strane druhej mať dôveru a vieru, že Boh nás pozná a miluje i v našej nedostatočnosti.

Dávid sa vrátil z vojny vo Vietname. Keď kňaz zazrel jeho tvár, dalo sa v nej čítať ako v knihe. Previnilý výzor akoby hovoril: „Dlho som bol preč. Kým som bol za morom, hlúpo som zlyhal, urobil som kompromis so svedomím. Rád by som sa celý vrátil na Pánovu cestu, ale nezaslúžim si to.“ Kňaz pristúpil k Dávidovi, ktorý sedel s hlavou zaborenou do dlaní. Nahol sa k nemu a zašepkal: „Dávid, vrátiť sa naspäť neznamená míľu, ani tisíc krokov. Je to krok jediný – jediný krok stadiaľ, kde sa nachádzaš, tam, kde je Ježiš – a môžeš ho urobiť hneď.“ Zdvihol hlavu, pozrel na kňaza a v očiach mu svietila nádej. Vstal a urobil krok. Potom sa obaja pobrali k oltáru pomodliť sa.

Dnes je z neho talentovaný kresťan, jeho dom je centrom radosti zo života v Kristovi, pretože v ten večer sa vrátil. Takýto dom možno postaviť aj skôr, ak človek počúva Božiu múdrosť. Možno ho postaviť aj po zablúdení. Lebo dychtivé, pokorné srdce, ktoré chce kráčať s Bohom, získa z nadbytku jeho láskavosti a milosrdenstva.[499]

Urobiť zlý skutok - či počas vojny, alebo v mieri - je ľudské. Ale dôležitejšie je Božie milosrdenstvo. Preto by sme si mohli pomyslieť: Ježišu, podobne ako žena v Evanjeliu, uznávam ťa za Spasiteľa, Osloboditeľa, Božieho Syna. Vstúp do môjho života. Daj aby som vieru, lásku aj odpustenie prežíval spolu v nasledujúcich dňoch. Viem, že iba takto sa môj život môže vydariť.

4.8 Systém otvorený pre lásku

Lk 19, 1-10 Syn človeka prišiel hľadať, čo sa bolo stratilo
Tridsiata prvá cezročná nedeľa C: Zachej - mne ide o mňa

Do ordinácie newyorského psychiatra prišla herečka a sťažovala sa na svoje nervy. Po dôkladnej prehliadke jej lekár poradil zmeniť doterajší spôsob života. Na to herečka odpovedala: „Ako to mám urobiť? V posledných piatich rokoch som desaťkrát zmenila byt, osemkrát farbu vlasov, sedemkrát auto, deväťnásťkrát filmového producenta a šesťkrát manžela. Naozaj neviem, čo by som mala ešte zmeniť.“[500]

Všetky zmeny, ktoré vypočítala, sa týkali vonkajšieho prostredia a iných ľudí. Ale bolo potrebné zmeniť jej vnútorný svet, jej postoje. Medzi týmito zmenami je veľký rozdiel.

O vnútornej zmene hovorí evanjeliový príbeh Zachejovho stretnutia s Ježišom. Zachejova veta: „Polovicu svojho majetku dám chudobným a ak som niekoho oklamal, vrátim

---

[498] PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, s. 65.
[499] Porov. HAYFORD, J.: Krok späť. In: MILLEROVÁ, C.-MILLER, D.L.: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ. s. 289.
[500] Porov. BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, s. 15.

štvornásobne“ (Lk 19, 8), je taká mocná, že každého upúta. Aká to musela byť veľká premena v jeho živote, keď ho priviedla k takému výsledku?

Analýzou situácie zisťujeme, že Zachej – mýtnik, ktorý vyberal poplatky a dane, bol bohatý, mal dosť vecí, dobre zariadený dom, dosť peňazí, netrpel núdzu. Žil podľa princípu: „Mne ide iba o mňa.“ Nezáležalo mu na tom, či druhý človek mal z čoho zaplatiť. Povinnosť káže – musíš! Nie je známe, že by bol prejavil niekedy toleranciu, ohľaduplnosť, milosrdenstvo alebo súcit.

Podľa toho, ako pristupoval k ľuďom, aj oni sa správali k nemu. Nikto nenazýval Zacheja menom, ale prezývkami: skupáň, chamtivec, kolaborant s Rimanmi. Nemal priateľov. Okolo neho sa vytváral „kruh zla“: oko za oko, zub za zub. V srdci prázdnota a samota.

No Ježiš ho zavolal menom. Ináč sa naňho pozrel – videl do jeho smutnej duše. Zachej premýšľal: čím to je, že Ježiš nič nemá, a je veselý, má priateľov - ja mám všetko, a som smutný? Ježišov štýl života upútal jeho pozornosť. Keď Ježiš stoloval v jeho dome, vtedy pochopil: Ježiš je láska. Žije z iného princípu: mne ide o teba, o spásu tvojej duše! Táto láska sa dotkla Zacheja a vznietila v ňom zvyšok ľudskosti, ktorý mu zostal. Nasledovalo nadšenie, privádzajúce k zmene. Rozdielnosť Zacheja a Ježiša je v postojoch: mne ide o mňa, alebo: mne ide o teba.

Hoci ubehlo dvetisíc rokov od tohto biblického stretnutia, jeho aktuálnosť je očividná. Musíme sa rozhodovať, ktorým princípom sa budeme riadiť. Zacheja sme už nasledovali všetci - nie je potrebné to dokazovať, lebo často sme sa riadili zásadou: mne ide o mňa. Ale Evanjelium nás pozýva nasledovať Ježiša a prinášať lásku a milosrdenstvo, ktoré sú chytľavé a pôsobia na všetkých.

V minulom storočí vznikla tzv. všeobecná teória systémov. Autorom je Ludvik von Bertalanffy (1901-1972), ktorý opísal princíp vzájomnej závislosti. Celok sa nie vždy rovná súčtu častí. Správanie sa systému ako celku sa nedá vždy vysvetliť len na základe jednoduchého súčtu prvkov, z ktorých sa skladá. Z toho vyplýva aj rozlíšenie na tzv. uzavreté a otvorené systémy. K otvoreným systémom patria živé organizmy, lebo komunikujú s okolím na úrovni hmoty, energie ale aj informácií.[501]

Systém, v ktorom žil Ježiš, bol otvorený pre lásku, pre to, čo je nadprirodzené, Božské. Zachej žil v systéme uzavretom: čo môžem zjesť, vypiť, zarobiť. Tento systém neprináša radosť, len Ježišov štýl privádza k plnosti života.

Príbehy podobné Zachejovmu sa dejú aj dnes. Marianna sa narodila v roku 1913 v Maďarsku, v šľachtickej rodine. Detstvo prežila s rodičmi na zámku, obklopená slúžkami, domácimi učiteľmi, vychovávateľmi, kočišmi. Babka naliehala, aby si na cesty brala vždy svoju osobnú posteľnú bielizeň. Považovala za nedôstojné spať v bielizni, ktorú pred tým používali iní ľudia. Marianna sa počas štúdia vo Viedni stretla s mladým študentom medicíny, zamilovali sa a zosobášili, hoci mala iba osemnásť. Ich manželstvo trvalo len rok.

Potom účinkovala ako herečka. Počas konkurzu na jednu hru sa stretla so šikovným nemeckým režisérom Ottom Premingerom. Už ako manželia odišli do Ameriky, kde on začal sľubnú kariéru. V Hollywoode sa Marianna dostala do zlej spoločnosti, začala žiť hýrivým životom a nakoniec sa rozviedla. Vrátila sa do Európy a ako veľká dáma sa usadila v Paríži.

V roku 1948 sa v novinách dočítala, že Albert Schweitzer - muž, o ktorom už ako malá čítala, ktorý postavil pre malomocných v Afrike nemocnicu - bol na jednej zo svojej pravidelných návštev v Európe. Niekoľko dní sa mal zdržať aj v Gunsbachu. Marianna si telefonicky dohodla schôdzku na nasledujúci deň. Doktora Schweitzera našla v kostole hrať na organe. Počúvala ho a obracala mu noty. Po skončení hry ju pozval domov na obed a v ten večer Marianna vedela, že našla to, čo hľadala celý život.

[501] http://es.wikipedia.org/wiki/Ludwig_von_Bertalanffy

Počas pobytu v Gunsbachu sa so staručkým Schweitzerom stretávala každý deň. Pozval ju do Lambarene pracovať v nemocnici. Tam našla seba samú. Dievča, ktoré vyrastalo kedysi na zámku, vychované ako princeznička, zvyknutá na prepych a pohodlie, sa stalo slúžkou, ktorá sa vo všetkých snažila vidieť Ježiš Krista. Vymieňala obväzy, kúpala deti, kŕmila malomocných. V svojom životopise napísala, že až tam našla to, po čom túžila. Ani vo Viedni, Paríži, Hollywoode nemohla získať to, čo by ju uspokojilo a dalo životu zmysel, kým neprišla na to, že najväčšiu cenu má to, o čo sa podelí.

Keď v roku 1979 zomrela, americké noviny doplnili oznam o jej úmrtí týmito slovami: „Albert Schweitzer povedal, že na tomto svete sú len dve skupiny ľudí. Tí, čo pomáhajú a tí, čo nepomáhajú. Ja patrím k tým prvým. Aj Marianna patrila k nim.“[502]

Mnoho rokov prežila podľa princípu: mne ide o mňa. No až keď začala žiť podľa princípu: mne ide o teba – vstúpila do otvoreného systému, v ktorom sa životu darí.

Nech nás napĺňa vďakou poznanie príbehu Zacheja a Ježišovej myšlienky: Veď som prišiel hľadať, čo sa v tvojom živote stratilo a zachrániť to, čo v tvojom živote má skutočnú cenu (porov. Lk 19, 10).

4.9 Uštipnutie a odpustenie

Lk 6, 27-38 Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec!
Siedma cezročná nedeľa C: odpustenie, zmierenie, milosrdenstvo

Ak človeka uštipne včela alebo osa, je to nepríjemná a bolestivá skúsenosť, ba až alergická reakcia. Celkom prirodzene sa bráni. Pravdepodobne by nikto nepovedal: „Nech sa páči, poď na druhé uško, ešte tam ma uštipni!“ alebo: „Nech sa páči, mravček, ešte tu ma uštipni!“ Človek reaguje inštinktívne a chrobáka sa zbavuje.

Existuje však aj iné uštipnutie - nie na úrovni živočíšnej, ale v komunikácii medzi ľuďmi tým, že sa niekedy použijú jedovaté slová. Doma môže uštipnúť manžel alebo manželka slovami, v robote môže uštipnúť podriadený, alebo nadriadený nevhodným reagovaním či príkazom, pri cestovaní uštipnú cudzí ľudia poznámkou.

Vášnivý včelár, čím bol starší, tým viac času venoval svojej záľube. Keď raz prišiel unavený domov, manželka ho vykričala, že zabudol na večeru v deň 30. výročia svadby: „Vieš, čo by som urobila, keby sa ti niečo stalo? Prvé, čo by som predala, sú tvoje včely!“ A on odvetil: „Moja milá, to by si urobila dobre. Lebo keby si sa o ne starala ty, istotne by všetky pohynuli!“[503]

Podobných situácií sú stovky a niektoré uštipnutia sú aj smrtonosné. Niekedy sa zabije aj vzťah, manželstvo, ľudia sa rozvádzajú, inokedy sa rodiny natrvalo pohnevajú.

Preto sú aktuálne slová z Evanjelia sv. Lukáša, kde Ježiš z Nazaretu hovorí o láske k nepriateľom (Lk 6, 27-38). Žiada, aby sme všetkým, ktorí nám ublížia, vedeli odpustiť.

Ježiš nás učí rozlišovať. Zatiaľ čo na živočíšnej úrovni – chrobák a ja – zašliapnutie môže byť dovolenou obranou, na ľudskej úrovni - človek voči človeku - sa tak chovať nemožno. Žiadneho človeka na tejto zemeguli nemôžem označiť za svojho nepriateľa, lebo je tiež človekom a mám k nemu zaujať postoj úcty a tolerancie. Preto Ježiš hovoril: „Milujte svojich nepriateľov, dobre robte tým, čo vás nenávidia, žehnajte tým, čo vás preklínajú, a modlite sa za tých, čo vás potupujú“ (Lk 6, 28). Zdôvodňuje to jednoducho: „Ak robíte dobre tým, čo vám dobre robia, akúže máte zásluhu? Veď to isté robia aj hriešnici. A ak požičiavate tým, od ktorých to dúfate dostať naspäť, akúže máte zásluhu? Veď aj hriešnici požičiavajú hriešnikom, aby dostali naspäť to isté.... Ale vy dobre robte, požičiavajte a nič za to nečakajte. Tak bude

[502] Porov. *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 133.
[503] KOVÁČIK, M.: Můj kamarád. In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2004, s. 73.

vaša odmena veľká a budete synmi Najvyššieho, lebo on je dobrý aj k nevďačným a zlým“ (Lk 6, 33-36). Voči ľuďom, ktorí vás uštipli, nechovajte sa tak, ako voči chrobákovi.

Táto požiadavka je náročná a niekedy sa zdá, že je nad ľudské sily. Ale Ježiš ide ešte ďalej. Chce, aby sme mali nielen kvalitu ľudskú, ale aj kvalitu kresťanskú, aby sme mali v sebe kúsok z Božieho štýlu života. Preto žiada, aby sme sa správali ináč: milosrdne, láskavo, zhovievavo. Zdôvodňuje to: „Akou mierou budete merať vy, takou sa nameria aj vám“ (Lk 6, 38). Boh každému odpúšťa a v tejto vlastnosti ho človek má kopírovať. Keďže Boh dáva dážď na dobrých aj zlých, slnku dáva svietiť na dobrých aj zlých (porov. Lk 6, 35), aj my sa máme tento Boží postoj učiť. To nič, že dnes to ešte nedokážeme, ale máme sa k takému postoju približovať. Tým sa Božie zmýšľanie stáva aj naším a pomaly sa v nás ono zveľaďuje. Potom v nás už nežije len živočíšny človek, ktorý uštipne, vráti alebo zabije toho, kto mu ublížil, ale začína v nás žiť človek duchovný. V tomto zmysle apoštol Pavol rozlišuje medzi pozemským a nebeským človekom v nás (1Kor 2, 13-15). Boží štýl života nás privádza k životu chutnejšiemu, vyrovnanejšiemu, vydarenému.

Na to, aby človek mohol zaujať postoj lásky, milosrdenstva, tolerancie, musí nájsť nový úsudok v sebe, a ten sa získava v tichu, v modlitbe, v rozjímaní. Tam prichádza svetlo, že aj druhému človeku je Boh Otcom. Raz bude treba s tým druhým žiť v nebi. Boh od nás žiada, aby sme navzájom vychádzali ako bratia a sestry. Toto poznanie z rozjímania a meditácie sa stáva oživujúcim a ozdravujúcim pre náš život.

Príklad, ktorý potvrdzuje túto skúsenosť, je v Gallagherovej knihe Scarlet and Black (Purpurový a čierny). Dej sa odohráva počas druhej svetovej vojny, v roku 1943 v Ríme. Vo Vatikáne hľadali útočisko ľudia z celého sveta, tak židia, ako aj komunisti, alebo iní, ktorých prenasledovalo gestapo. Ukrýval ich Mons. Hugh O´Flaherty, írsky kňaz, ktorý pracoval ako tlmočník na Štátnom sekretariáte. Pre utečencov zháňal šaty, chlieb aj doklady. V tejto práci mu pomáhala kňažná Francesca Lombardi, ktorá mnohých ukrývala v svojom dome.

Keď nemecké vojsko obsadilo Rím, na rozkaz plukovníka Herberta Kepplera na námestí sv. Petra vojaci namaľovali hrubú bielu čiaru, ktorá označovala hranice Vatikánu, pretože štát Vatikán nebol vo vojne s Nemeckom. Nemci mnohokrát robili razie v Ríme, aby chytili utečencov. Bez milosti zastrelili každého, kto utečencom pomáhal. Monsignorovho priateľa, farára v Ríme popravili.

Zvláštna scéna sa odohrala, keď plukovník stál v okne, vedľa neho vojak so samopalom a mieril na bielu čiaru, po ktorej sa prechádzal monsignor. Modlil sa breviár. Stačilo, aby urobil jeden chybný krok na talianske územie, za čiaru, a boli by ho zastrelili. Po nociach tajne opúšťal územie Vatikánu, aby pomáhal utečencom, hoci tým riskoval vlastný život.

Na jednej oficiálnej recepcii, kde plukovník Keppler dával svoj autogram na novo vydanú knihu, mu monsignor, pracujúci vo Vatikáne, podsunul prepúšťací list pre jedného z väzňov. Keď na to plukovník prišiel, poslal na monsignora gestapo, ktoré ho malo zlikvidovať. Ale monsignor sa vo Vatikáne vedel šikovne ukrývať.

Situácia sa zmenila, keď sa približovala americká armáda, ktorá mala Rím oslobodiť. Bolo jasné, že Nemci vojnu prehrali. Tu dej dostal opačný spád. Z mocného pána plukovníka Kepplera sa stal pokorný sluha, ktorý prosil monsignora o pomoc. Pred pár týždňami mu mieril revolverom do hlavy, a teraz ho prosil o pomoc. Na tajnom stretnutí v Koloseu, sa v noci odohral nasledujúci dialóg.

Keppler: Už sa nebojíš, že ťa zabijem ?
Monsignor: To si mohol urobiť už v mojej izbe.
Keppler: V tej chvíli by som z toho nebol mal nijakú radosť.
Monsignor: Čo si ty o sebe vlastne myslíš? Len tak beztrestne môžeš posielať ľudí do väzenia alebo na smrť? Myslíš si, že si Boh ?
Keppler: Robím iba svoju povinnosť. Plním rozkazy, ktoré sú vo vojne nevyhnutné.
Monsignor: Myslíš si, že ťa to ospravedlňuje a že sa tak ľahko zbavíš zodpovednosti?

Keppler: To, čo je dôležité je tretia ríša a nie Rím. Z Ríma zostane iba poštová pohľadnica a ihrisko na ktorom sa hrajú kňazi. My sa vrátime a dobudujeme tretiu ríšu. To je budúcnosť sveta!
Monsignor: Cirkev prežila už nejednu ríšu a nejedno prenasledovanie. Vieš koľko cisárov a kráľov ju chcelo zničiť? A všetci pominuli, len Cirkev zostala.
Keppler: Nechaj si ponaučenia z dejepisu. Aj ty aj ja, plníme iba príkazy.
Monsignor: Ty si dovoľuješ porovnávať Hitlerove príkazy s Kristovými ?
Otočil sa a chcel odísť.
Keppler: Počkaj, niečo o tebe viem. Viem, že si pomáhal všetkým, ktorí boli v biede. Je to súčasť tvojej viery. Je to tak?
Monsignor: Správne.
Keppler: Hlásaš bratskú lásku a odpúšťanie. Mám pre teba troch utečencov. Moju ženu a dve deti. Ak ich vaši vojaci nájdu, zabijú ich. Pomôž im dostať sa z Ríma a zachráň ich. Si predsa kňaz!
Monsignor: Ty chceš, aby som ja chránil tvoju rodinu? Ty, ktorý si zabil mojich priateľov v Ríme a tisícky iných nevinných ľudí máš tú drzosť žiadať o milosť?!
Keppler: Neprosím za seba, ale za rodinu!
Monsignor: Tvoja rodina je súčasťou tvojho života. Roky si si užíval v Ríme a každému naháňal strach. Teraz chceš odo mňa, aby som zachránil tvoju ženu a deti?

Monsignor sa otočil a odišiel. Keppler kričal do prázdneho Kolosea: „Medzi nami dvoma nie je nijaký rozdiel. Ty nie si iný ako ja. Tvoje kázne o láske, odpustení a charite sú klamstvá. Nerozprávaj mi o Bohu a humanite. Väčšina ľudí je stádo dobytka, ktoré potrebuje silného vodcu. Nie je ním ani Boh ani humanita!“

Kniha končí tým, ako plukovník Herbert Keppler bol uväznený za vojenské zločiny. Jeho manželka a deti boli zachránené vo Švajčiarsku. Vo väzení, počas niekoľkých rokov mal jediného návštevníka každý mesiac. Bol ním írsky kňaz, Mons. Hugh O´Flaherty, ktorý ho v roku 1959 aj pokrstil a prijal do katolíckej Cirkvi. Po skončení vojny bol Mons. Hugh O´Flaherty poctený medailou slobody, ktorú mu dali štáty Kanada, Taliansko, Austrália a Veľká Británia. Pápež Pius XII. monsignorovi povedal: „Cirkev má mnohé poklady, obrazy a sochy vo Vatikáne, ale najväčším pokladom sú takí ľudia, ako ste vy!“[504]

Toto literárne dielo ponúka najmenej štyri ponaučenie. Prvým je skutočnosť, že každé politické a spoločenské postavenie sa môže zmeniť a z bohatého sa stáva chudobný, z vplyvného človeka bezvýznamný, zo slobodného zajatec, z plukovníka vojnový zločinec. A opačne: z utláčaných sa stávajú slobodní, z hriešnikov svätci, zo smrteľníkov ľudia nesmrteľní.

Druhé dôležité poučenie je v tom, že láska a služba sú hodnoty, ktoré platia v každom režime. Pápež to vystihol slovami: najväčším pokladom sú takí ľudia, ako ste vy. A nám sa kladie otázka: Čo ti bráni nasledovať tento príklad?

Tretie poučenie je v tom, že ľudia ako Mons. Hugh O´Flaherty sprítomňujú Božiu lásku v svete. Lebo, kde je láska a služba, tam je Boh. Iba Boh vie dať slnko na priateľov i nepriateľov a dážď nechá pršať na spravodlivých aj nespravodlivých. V tomto zmysle monsignor pomáhal po vojne aj plukovníkovi, keď ho všetci opustili.

Štvrté ponaučenie je vo viere, že Božia láska je mocnejšia ako každá politická moc. Boh sa stal monsignorovi silou aj proti takej presile, akou bolo gestapo. Dnes nás v každodennom živote neprenasleduje gestapo, ale lenivosť, pýcha, márnomyseľnosť zisk a egoizmus. Proti tomuto gestapu zloby môže aj dnešný človek postaviť silu lásky a solidarity, ktorá pochádza zhora.

---

[504] GALLAGHER, J.P. Scarlet and Black . Sfilmované 2009. http://www.amazon.com/The-Scarlet-Black-Monsignor-Underground/dp/1586174096

Ďakujeme ti, Bože, za múdrosť, ktorá je v slovách: „Buďte milosrdní, ako je milosrdný váš Otec“ (Lk 6, 36)!

4.10 Očkovanie proti vôli

Lk 1, 26-38 Počneš a porodíš syna
Zvestovanie Pána: reč lásky

Keď sa malá Evička vrátila zo školy, referovala: „Prišiel doktor so sestričkou a všetkých nás očkovali!“ Mama sa pýtala: „Proti čomu vás očkovali?“ Evička odpovedala: „Proti našej vôli.“[505]

Nielen pichnutie injekciou je proti našej vôli. Ten, kto nám ublíži, sklame nás, podvádza, nepríjemne nás „pichne“. Choroba, staroba, smrť sú proti našej vôli. Nezamestnanosť, sociálna nespravodlivosť, zvyšovanie cien, nízke dôchodky sú proti našej vôli.

A čo je naša vôľa? Život šťastný, usmievavý, úspešný, pokojný a zmysluplný. Panna Mária ukazuje, že ak človek zjednotí svoju vôľu s Božou, stáva sa jeho život vydareným. Na posolstvo anjela reaguje vetou: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ (Lk 1, 38). Nezapodieva sa tým, čo chce ona, ale snaží sa uviesť do súladu s tým, čo od nej očakáva Boh. Týmto postojom umožňuje nebu, aby oplodnilo zem. Mária sa stáva niekým, kto myšlienky lásky, krásy a pokoja zasadí na zemi, a to prinieslo veľkú úrodu. Boh sa stal vtkaný do koberca ľudských dejín.[506]

Brazílsky spisovateľ Paulo Coehlo pre Máriu používa výraz „ženská tvár Boha“. Boh už nie je len spravodlivý, Pán, Stvoriteľ, Sudca, ale ten, ku ktorému môžeme mať vzťah ako k mame. Môžeme k nemu prichádzať s dôverou, detinskou prosbou, obracať sa k nemu rečou srdca.

Reč rozumu používame, keď počítame, čo treba kúpiť, za koľko, kde, keď plánujeme a podnikáme. Reč srdca potrebujeme vtedy, keď ide o podstatné veci v živote: vzťah k druhým ľuďom a k Bohu. Mária teda ukazuje ženskú tvár Boha, ktorý nás má rád a v ochrane ktorého sa všetci nachádzame. Nekoná proti našej vôli, ale vedie nás správnou cestou.

Zvestovanie Pána je aktuálny sviatok aj dnes, lebo každému je zvestované, ako ho má Boh rád, a každý môže podobne ako Mária odpovedať: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38) v konkrétnych okolnostiach v rodine, na pracovisku, pri cestovaní, v zdraví i chorobe.

Rečou srdca si uvedomujeme, že nikto nie je ostrov, ktorý by stál na sebe samom, ale spočívame na láske, teda na odovzdávaní sa, zriekaní sa, obstrihávaní svojho sebectva. Iba ak sa dávame a strácame, skutočne žijeme. Kto sa pokúša žiť len z čistých nárokov a iba podľa svojej vôle, nájde falošný recept na život. Len podriadiť sa prikázaniu lásky, znamená prinášať úrodu.

Pred sto rokmi boli v Amerike rasové rozdiely medzi černochmi a belochmi. Spomína sa príbeh černocha, ktorý sa v Alabame prechádzal prominentnou štvrťou. Zastavila ho beloška, nepoznajúc černocha, osobne ho požiadala, či by si nechcel zarobiť nejaký dolár a narúbať jej drevo. On sa usmial, išiel za ňou, vyhrnul si rukávy a začal rúbať. U bohatých ľudí vykonávali túto prácu sluhovia. Keď úlohu splnil, nanosil drevo dnu a poukladal ho ku kozubu, odišiel.

Dcéra domácej pani, ktorá bola doma, ho poznala a povedala mame: „Veď to je Thomas Washington, pedagóg, profesor, riaditeľ inštitútu v Alabame!“ Na druhé ráno sa bohatá pani v rozpakoch vybrala za pánom Washingtonom do jeho kancelárie v škole, aby sa mu ospravedlnila za faux pas. Povedal jej: „Všetko je v najlepšom poriadku, madam, vôbec mi neprekáža, keď príležitostne urobím nejakú manuálnu prácu. Myslím si, že mi to len prospeje.

---

[505] Porov. KORDEK, J.: Malá Evička. In: *Kaufland,* č. 20, 12. mája 2007.
[506] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 238.

Okrem toho je pre mňa vždy nesmiernym potešením urobiť niečo pre svojich priateľov.“ Potriasla mu rukou a uistila ho, že svojou skromnosťou a pokorou si získal jej priazeň. Po nejakom čase dokázala svoj obdiv tým, že motivovala viacero bohatých známych, aby sa k nej pripojili a finančne podporili inštitút, ktorého riaditeľom bol Thomas Washington.[507]

Tak, ako sa Máriina pokora a skromnosť stali požehnaním pre svet pred dvetisíc rokmi, aj v súčasnosti sú oni príspevkom pre život. Proti tým, čo pichajú zlobou, existujú ľudia, ktorí slúžia láskou a obetavosťou. Nedávajú sa všetci viesť iba rečou rozumu a zisku, ale aj rečou lásky.

Ďakujme za inšpirácie, pochádzajúce zo sviatku Zvestovania Pána. Náš byt, dom, internát, obchod, dielňa, kancelária je malý Nazaret, v ktorom sa Boh prihovára. Nech jeho vôľa nachádza prijatie v našej odovzdanosti.

4.11 Manželská vernosť

Jn 8, 1-11 Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň
Piata pôstna nedeľa C: vonkajší a vnútorný pohľad

Pán farár bol ustarostený, pretože zbierky v kostole boli stále menšie. Rozhodol sa konať. V nedeľu prehovoril: „Drahí farníci, už to musím povedať: na našu omšu chodí muž, ktorý udržiava nemorálny pomer s jednou farníčkou. Ak dnes nebude v zbierke päťdesiat eurová bankovka, zajtra jeho meno zverejním!“ Keď potom s kurátormi počítal peniaze vyzbierané do zvončeka, zistil, že namiesto jednej, je tam päť bankoviek po 50 €. Okrem toho bola v zvončeku jedna desať eurová bankovka a pri nej lístok: „Pre Božie milosrdenstvo vás prosím, počkajte mi do zajtra. Zvyšok doplatím.“

Problém manželskej nevery sprevádza ľudstvo od nepamäti. Dnes sa rieši obyčajne rozvodom. Hranica tolerancie je vysoká, najmä zásluhou filmových a televíznych programov.

Prechádzajúc históriou, zisťujeme odchýlky v zákonoch jednotlivých ríši . Okolo roku 1800 pred Kristom Chammurapiho zákonník v Babylonskej ríši trestal cudzoložnú ženu aj muža hodením do rieky. Asýrske zákony okolo roku 1300 pred Kristom už boli trochu miernejšie: nechávali rozhodnutie na mužovi, domácom pánovi. Mohol žene odpustiť, alebo ju prepustiť, alebo sa s ňou rozviesť, alebo ju vydať na ukameňovanie. Táto prax sa v pohanských národoch zakladala na spoločenskom postavení ženy: bola vecou, ktorú vlastnil pán a majiteľ. Ak sa spreneverila, porušila vlastnícke práva pána.

Mojžiš (1250 pred Kristom), ktorému sa pripisujú židovské zákony, tento problém rieši príkazom: „Kto bude súložiť s vydatou ženou, s manželkou svojho blížneho, tak cudzoložník, ako aj cudzoložnica musí zomrieť“ (Lv 20, 10; Dt 22, 22-24). V Biblii nie sú iné práva pre muža a iné pre ženu.

V rímskej ríši podľa Lex Iulia de adulteriis v roku 18 pred Kristom teoreticky bolo známe právo manžela ihneď vykonať pomstu a spravodlivosť voči svojej manželke pristihnutej in flagranti pri cudzoložstve. Lenže prakticky manžel málokedy postupoval zabitím svojej manželky – hrozila mu totiž reálne pomsta od jej milenca, alebo možnosť jeho vydierania. Smrť by sa ťažko vysvetľovala aj jej otcovi, ktorý nie vždy musel mať pre takéto konanie porozumenie. Nehovorí sa tu o cudzoložstve muža.[508]

---

[507] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, s. 43.

[508] Ak muž toto právo bezprostredne nevykonal, kauza sa dostala na prerokovanie pred domácu radu – consilium propinquorum. Pred týmto súdnym tribunálom vykonával pater familias svoju právomoc nad osobami, ktoré vo všeobecnosti boli podriadené jeho patria potestas, ženami a poručníkmi. Suetonius píše, že kedykoľvek verejný žalobca nemal úspech so začatím sporu proti zhýralej žene, na základe rozhodnutia cisára Tibéria mohol previnilkyňu odsúdiť rodinný súd v súlade s dávnovekou obyčajou. Porov. . www.upjs.sk/public/media/2690/ digesta.doc

V časoch Ježiša z Nazareta spojili farizeji a zákonníci problém manželskej nevery so zámerom podchytiť Ježiša v reči: „Učiteľ...Mojžiš nám v zákone nariadil takéto ženy ukameňovať. Čo povieš ty?“ (Jn 8, 5) Farizeji a zákonníci priviedli len ženu. Ako je možné, že znalci Písma ho necitujú presne? Je tu jasný vplyv pohanských národov, uprostred ktorých veriaci ľudia – židia žili.

Ježiš by mohol povedať: Máte pravdu, keď ukazujete na ňu prstom. Ale ak hovoríte o nej, že znetvorila Božie prikázanie, tak vy ste prví znetvorili Božie prikázanie zapísané u Mojžiša. Zohol sa a písal do piesku. V gréčtine je použité slovo „kategraphen“, čo znamená nielen písať, načrtnúť, robiť nejaké znaky, ale to slovo sa používalo aj vtedy, keď niekto písal žalobu, žaloval písomným spôsobom.

Evanjelium tým naznačuje: farizeji a zákonníci žalujú ústne, no Ježiš žaluje ináč. Oni odsudzujú k smrti, Ježiš k milosrdenstvu. Tu je rozdiel Božieho a ľudského prístupu k životným problémom. Farizeji a zákonníci mali pohľad povrchný, vonkajší. Ježiš videl hlboko do duše, pohľadom vnútorným. V srdci každého človeka je túžba po láske, šťastí, pokoji. Toto videl Ježiš i na lotrovi na kríži, aj na chorých, aj na chromých. Ježiš pozeral na ženu, prichytenú pri cudzoložstve inak, ako ostatní, lebo vedel, že aj ona nosí v sebe túžbu po láske a šťastí.

Jednoduchšie by bolo držať stranu farizejom a zákonníkom, aj preto, že to bolo v súlade s Mojžišovými zákonmi. Lenže Ježiš vedel, že keď ženu zlikvidujeme, už síce nezhreší, ale ani nič dobré už nevykoná. Zlikvidovať previnilca je jednoduché, ale tým mu berieme aj možnosť niečo dobré urobiť. Preto nastupuje Božie milosrdenstvo: Boh vidí do srdca a podporuje túžbu po šťastí a osobnom rozvoji. Pretože videl vnútro človeka, zachoval sa milosrdne, odpúšťajúco. Robí tak aj dnes a tým nám dáva možnosť začínať znovu a lepšie.

Ježiš neobraňuje cudzoložstvo ani hriech. Augustín (354-430) správne rozlišuje: niečo iné je hriech a niečo iné je hriešnik. Hriech treba nenávidieť, hriešnika milovať. Cudzoložstvo treba odsúdiť, cudzoložnici treba odpustiť. Zlo musíme odsúdiť, ale toho, kto koná zlo, sa musíme ujať. Výrok: „Žena, nikto ťa neodsúdil? Ani ja ťa neodsudzujem, choď a viac nehreš“ (Jn 8, 10) bol primeraný, zmysluplný. Bolo to najkrajšie gesto, ktoré mohol urobiť.

Čo toto posolstvo spred dvetisíc rokov prináša nám dnes? Vzýva nás dívať sa s úctou na druhého. Chlapci sa zaujímajú o dievčatá a robia poznámky. Dievčatá sa dívajú na chlapcov a robia si žarty. Kresťanské je: ten, na koho sa dívam, kto sa mi páči, má svoje túžby, chce byť šťastný, rozmýšľa o láske. Viem naplniť tieto jeho túžby? Chcem sa pre tú osobu obetovať? Samozrejme, že sa mi páči, a že ju chcem pre seba. Ale takto to funguje aj v ríši zvierat. V ríši človeka je to personalizované. Viem sa pozerať do vnútra druhého s úctou, ako Ježiš? Alebo sa dívam iba povrchne: kto sa mi páči a kto nie? Koho chcem a koho nechcem?

Evanjelium je výzvou: prejsť z povrchného pohľadu k pohľadu hĺbavému, vidieť k podstate vecí a tam objaviť Božie tajomstvo. Potom sa môžeme s úctou dívať na každého človeka, rešpektovať ho, modliť sa za neho a priať mu dobro.

Nasledujúci príbeh je o vernosti. Lekár Richard Sellzer sedí v nemocničnej izbe po nevydarenom chirurgickom zákroku, ktorý vykonal na tvári mladej ženy. Uvažuje nahlas: „Stojím vedľa postele, na ktorej leží pacientka po operácii tváre. Ústa má od ochrnutia skrivené. Nevie ich ovládať. Odstraňovanie tumoru na líci znamenalo aj nevyhnutné porušenie malého tvárového nervu, ktorý ovláda jeden zo svalov jej úst. Bude sa musieť zmieriť s tým, že od teraz bude trochu znetvorená.“

V izbe je aj pacientkin mladý manžel. Stojí pri posteli z druhej strany. Zdá sa, že si vôbec neuvedomujú lekárovu prítomnosť. Pri svetle nočnej lampy sú oni dvaja iba jeden pre druhého. Lekár si kladie otázku: „Kto sú títo mladí ľudia? On a tie sarkastické ústa, ktoré som ja vyrobil?“ Hľadia na seba, dotýkajú sa navzájom a mladá žena prehovorí: „To budem mať odteraz takéto ústa?“ Lekár odpovedá: „Áno, operácia sa nedala vykonať ináč. Došlo k prestrihnutiu jedného tvárového nervu. Žena prikývne a zostane ticho. Mladý muž sa usmeje. „Páčia sa mi,“ hovorí, „sú také milé a rozkošné“. A lekár poznamenáva: „Odrazu viem, kto je

tento muž. Chápem a klopím oči. Človek stráca smelosť, ak sa stretne s niečím Božským. Nedbá, že som tam. Skloní sa, aby pobozkal jej pokrivené ústa. Ja som tak blízko, že vidím, ako manžel skrivil svoje pery, aby ich prispôsobil jej perám. Chce jej dokázať, že bozkávať sa môžu aj naďalej.“[509]

Vo svete nie sú len príbehy manželskej nevery, ale aj krásne príklady vernosti. Keby neexistoval pohľad vnútorný, hĺbavý, iba ten vonkajší by človeka odradil. Lebo vonkajší pohľad znamená vidieť pokrivené ústa a tvár. Ale pohľad vnútorný znamená vidieť osobu, ktorú má rád, s ktorou niečo prežil, má pre neho hodnotu. Vidieť niekoho, kto si zaslúži úctu. Vďaka tomuto pohľadu, k podstate vecí, môže človek vidieť tak, ako vidí Boh. Tak videl Ježiš aj ženu pristihnutú pri cudzoložstve.

Ďakujme za to, že Boh nás vidí ináč, ako ľudia. Odprosme ho za to, že mnohokrát vidíme povrchne a odsudzujeme. Prosme o silu, aby náš pohľad bol podobný Ježišovmu, plnému milosrdenstva a pochopenia.

4.12 Prepracovať sa od sebectva k láske

Lk 23, 35b-43 Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva
Krista Kráľa C: Moc Boha – moc človeka

Pri istej príležitosti sa učiteľ pýtal chlapcov, končiacich základnú školu, čo je to puberta. Jeden vtipne odpovedal: „Puberta je zložité obdobie života, počas ktorého sa prepracujeme od kakaa k pivu.“[510]

V inom období, napr. v starnutí sa človek prepracuje od piva k čistej, zdravej vode. Na nemocničnom lôžku sa prepracuje od konzumizmu k asketickému životu. Podobne je možné prepracovať sa od sveta viditeľného, hmotného k duchovnej reflexii, od sebectva k láske, od nenávisti k zmiereniu, od hnevu k odpusteniu, od ateizmu k náboženskej viere, alebo od ignorantstva k osvieteniu. Úlohou života je dozrievať: prepracovať sa od niečoho k niečomu.

V Evanjeliu je príbeh spred dvetisíc rokov o ukrižovaní Ježiša z Nazareta na Kalvárii (porov. Lk 23, 35b-43). Bola tam skupina ľudí nezrelých, agresívnych, „duchovných puberťákov“, ktorých reprezentujú vojaci, veľkňazi, zákonníci a ďalší. Posmievali sa Ježišovi: „Iných zachraňoval, nech zachráni aj seba, ak je Boží mesiáš, ten vyvolenec“ (Lk 23, 35). Aj vojaci sa mu posmievali, pretože mu dávali titul: židovský kráľ. Jeden zo zločincov sa mu posmieval požiadavkou: „Zachráň seba i nás“ (Lk 23, 39).

A naopak – zrelosť vidíme v Ježišovom vnútornom prežívaní a niekoľkých jeho slovách. Komentátori píšu, že Lukáš bol múdry literát: zo scény viac vynechal, ako zaradil, o ukrižovaní viac nenapísal, ako napísal. To čo je podstatné, Lukáš evanjelista zamlčal. Vedel, že ľudia na to prídu sami. Písal o irónii, sarkazme, výsmechu, o ľuďoch, ktorí boli najmenej dôležití. Pritom dôležitá bola Ježišova odpoveď, ktorá odznela v tichu, bez slov. Ježiš sa totiž k posmievaniu nevyjadril, neodpovedal, ani sa nebránil, ani nezdôvodňoval, ani nevyvracal, či je, alebo nie je Božím Mesiášom, vyvolencom. Urobil však niečo, čo Lukáš napísal v posledných dvoch vetách. Keď lotor povedal: „Ježišu, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva,“ on mu odpovedal: „Veru, hovorím ti, dnes budeš so mnou v raji“ (Lk 23, 42-43). V tomto veľkom geste odpustenia vylial na lotra Božiu pravdu, múdrosť a zrelosť.[511]

Vtedy sa Ježiš na kríži ukázal ako kráľ, lebo reprezentoval moc Boha v človeku. Ona je v tom, že pri ponižovaní, ukrižovaní, utláčaní, nepľuje na nich, nevracia im, nenadáva, ale ich miluje. A keď človek miluje, nepotrebuje slová, stačí gesto. Z gesta, ktoré Ježiš urobil voči

---

[509] Porov. BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Sedem plus sedemkrát sedem.* Vrútky : Advent-Orion, s. 91.
[510] GABRIELOVÁ, R.: Pta sa učitel. In: *Reader´s Digest. Výber, november 2007, s. 9.*
[511] Porov. JOHNSON, L.T.: *Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvi 2005, s.388.

lotrovi vidno, že by bol odpustil všetkým, aj vojakom, veľkňazom. Ale iba lotor mal vieru. Ostatní mali sarkazmus.

Moc Boha sa ukazuje v pravde a láske, zatiaľ čo moc ľudí sa prezentuje v nenávisti, zlorečení, ponižovaní druhých. Moc ľudí vedie k nespravodlivosti, používaniu zbraní a ubližovaniu. Dostojevskij (1821-1881) napísal: „Keby si (Ježišu) bol prijal korunu a meč, tak by sa ti boli všetci podrobili a v jednej ruke by sa bola spojila vláda nad telami aj nad dušami. Nastal by poriadok. Ale ty si to, Ježišu, premeškal! Nezostúpil si z kríža, keď ťa výsmešne urážali. Nezostúpil si, lebo si nechcel pomocou zázračnej moci urobiť z ľudstva otrokov. Túžil si po slobodnej, a nie po vynútenej láske. Bol si smädný po slobodnej láske, nie po otrockej poslušnosti pod mocou, ktorá otrokovi navždy vlieva strach. Ale aj tu si tých ľudí precenil, lebo oni sú otroci naďalej, to ti hovorím, lebo sú stvorení ako buriči. Keby si bol prijal meč a purpur cisára, tak by si bol založil svetovládu a udelil svetu poriadok.“[512]

Aj po dvetisíc rokoch, stále žijeme v kráľovstve neporiadku, korupcie a nespravodlivosti. Sme v kráľovstve, kde vládne nešťastie, zemetrasenia, krachujú banky a súdy robia niekedy nespravodlivé rozhodnutia. Demokraticky zvolené vlády v každej krajine si požičiavajú na ministerské platy a ľudia sú vykorisťovaní, lebo ceny stále stúpajú. Okrem toho nás zraňujú ľudia vo vzťahoch: ubližujú, ohovárajú, podceňujú. K tomu treba prirátať ešte chorobu, starnutie a smrť. To je moc sveta, prostredie, kráľovstvo okolo nás.

V našej duši to však môže byť ináč. Keď sa v nedeľu rozhodujeme ísť na bohoslužby, je v nás kráľovstvo lásky, pravdy a spravodlivosti – kráľovstvo Božie. Toto kráľovstvo v nás dozrieva. Máme účasť na Ježišovom kráľovstve (službe), hoci nie v úplnosti, pretože ešte máme roky pred sebou a mnohokrát sa dopustíme aj omylov, zlyhávaní. Sme však na ceste k zrelosti a múdrosti Božej. Ak sa usilujeme odpovedať dobrom na zlo, odpustením na urážku, toleranciou a milosrdenstvom na prejavy agresivity vo svete, rastie v nás moc Boha, moc lásky a pravdy. Príležitosť nám k tomu dáva práca, rodina, udalosti, idúce za sebou deň za dňom. Preto na každej svätej omši prosíme: Bože, daj nám silu, ktorú mal Ježiš na kríži, aby sme odpovedali láskou na nenávisť, pohľadom dobra a milosrdenstva na tých, ktorí nám ubližujú a s ktorými nesúhlasíme.

Ilustráciou kráľovstva lásky je aj nasledujúci príbeh. Dvaja muži boli vážne chorí. Ležali spolu v nemocničnej izbe s jediným oknom, ktorým sa dal vidieť okolitý svet. Jeden z mužov smel v rámci svojej liečby hodinu denne sedieť pri posteli, pričom jeho posteľ stála pri okne. Ten druhý musel po celý čas ležať vystretý na chrbte.

Každé popoludnie, keď muža pri okne na hodinu podopreli, trávil čas tým, že opisoval, čo vidí: park, kačky a labute, plávajúce po jazere, deti na brehu, ktoré ich kŕmili chlebom, alebo si púšťali lodičky. Zaľúbení sa prechádzali ruka v ruke pomedzi stromy. Boli tu kvety a trávniky, na ktorých sa deti hrali a vzadu za korunami stromov bol krásny výhľad na panorámu mesta.

Muž ležiaci na chrbte počúval toho druhého, ktorý opisoval, čo vidí a vychutnával každé jeho slovo. Počúval, ako jedno dieťa skoro spadlo do jazera a aké krásne sú dievčatá v letných šatách. Mužovo rozprávanie bolo také presvedčivé, že ten druhý prežíval všetko tak, akoby sám videl, čo sa deje vonku, v parku.

Jedného krásneho odpoludnia však ležiacemu mužovi zišlo na um: prečo muž pri okne môže vychutnávať všetok pôžitok z toho, čo sa deje vonku, a prečo on nemá takú možnosť? Cítil sa zahanbene, ale čím viac sa snažil zahnať tieto myšlienky, tým viac túžil vymeniť si miesto. Urobil by pre to všetko.

Raz v noci, keď uprene hľadel do povaly, druhý muž sa zobudil, kašľal, lapal po dychu, snažil sa dočiahnuť na tlačidlo, aby privolal sestričku. Druhý muž ho len pozoroval a ani sa nepohol. Dokonca ani vtedy, keď ten prvý prestal dýchať. Ráno našla sestrička muža pri okne

---

[512] KOLEKTÍV AUTOROV: *Rozjímanie o Veľkom inkvizítorovi. F. M. Dostojevskij.* Bratislava : Spolok slovenských spisovateľov 2006.

mŕtveho, potom jeho telo potichu odniesli preč. Muž, ktorý zostal v izbe, požiadal, či by jeho posteľ nemohli premiestniť k oknu. Presťahovali ho. V chvíli, keď všetci odišli, oprel sa o lakeť, bolestivo a namáhavo sa zdvihol, aby pozrel aj on von oknom. Za oknom bol čistý múr.

Slepý človek v svojej fantázii pomáhal druhému prekonávať ťažkosti života na nemocničnej posteli. Bolo v ňom kráľovstvo lásky a služby. Človek, ktorý mohol pomôcť, žil v kráľovstve sebectva a zloby. Život jasne ukazuje, kto je zrelý a kto nezrelý, kto nasleduje Ježiša a kto iba svoje pohodlie, v kom je prítomné kráľovstvo lásky a služby a v kom je prítomné kráľovstvo lenivosti, pohodlnosti a ľudskej zloby.

Rozjímajúc nad Evanjeliom o Ježišovi na kríži, by sme mali povedať: Pane, buď so mnou a daj, aby tvoje kráľovstvo bolo vo mne; aby moc Boha lásky a pravdy bola vo mne vtedy, keď mám reagovať na rozličné situácie v živote. Daj, aby som ťa nasledoval nielen dnešným vyznaním, že si Kristus Kráľ, ale každodenným životom.

4.13 Kde je Boh, keď toto dovolí ?

Lk 13,1–9 Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete podobne
Tretia pôstna nedeľa C: zmysel utrpenia

Malé dievčatko, pre ktoré už pohrebné obrady boli trochu dlhé, sa spýtalo mamy: „A prečo je dedo v tom kufri?“ Duchaprítomná mama odpovedala: „Lebo sa chystá na cestu! A už buď ticho!“[513]

Detských otázok je veľa: Prečo je tma? Prečo vonku fúka vietor? Prečo dedko odišiel? Ale aj dospelí majú otázky, na ktoré nepoznajú odpoveď: Kde je Boh, keď dopustil nešťastie? Prečo trpia nevinní? Aký zmysel má život? Deti sa pýtajú rodičov. Majú sa koho opýtať dospelí?

Pred dvetisíc rokmi pri posúvaní ľudí cítil Ježiš z Nazaretu za ich slovami nezodpovedané otázky o niektorých vtedajších udalostiach. Napr. protirímske povstania organizovala skupina veriacich židov - Zelóti. Stačí si predstaviť nádvorie, na ktorom sa deje bohoslužobné zhromaždenie. Po okrajoch sú rímski vojaci, Zelót vytiahne nožík a pichne Rimana. Keď sa Pilát dozvedel o týchto partizánskych, rebelantských skutkoch, samozrejme že poslal silnejšiu armádu a na nádvorí pomiešal krv bohoslužobných obetí s krvou ľudí (porov. Lk 13,1–9). Vtedy vznikla otázka: Kde je Boh? Toto nevidí? Podliaka Piláta nechá žiť a spravodlivých ľudí nechá zahubiť? Existuje vôbec Boh? Kde je jeho spravodlivosť?

Alebo: Jeruzalem mal hradby, budované ešte počas vlády Dávida, tisíc rokov pred Kristom. Hradby mali svoje veže. Keď v Siloe jedna spadla a zabila ľudí (porov. Lk 13, 4), vznikla otázka: Kde je Boh, keď dovolí aby veža zabila ľudí? Tieto otázky by mohli pokračovať ďalej: Prečo vzniká zemetrasenie? Prečo je terorizmus vo svete? Prečo je zlo? Prečo trpia nevinné deti?

Tak, ako dospelí hľadajú odpovede na otázky malých detí, hľadal Ježiš odpoveď na otázky dospelých. Urobil to však nadčasovým spôsobom: nedal priamu odpoveď, (nezostal pri nešťastí), ale upriamil pozornosť poslucháčov na ich vlastný život - čo chce týmto nešťastím Boh povedať mne? Nestačí totiž novinársky, opisný výklad udalostí, ktorý je informatívny, analytický. Je potrebné využiť výklad filozoficko-náboženský, ktorý zachytáva zmysel udalosti. Nejde teda iba o otázku: kde je Boh, že toto dovolí? - ale aj o otázku: kde som ja, ktorý toto vidím? Ako žijem? Čo čítam z tej udalosti? Keby som tam bol stál ja a bolo by sa to stalo mne, čo by bolo dnes so mnou? Čo mi Boh chce touto udalosťou povedať? Problém nie je v tom, prečo sa stalo to alebo ono - dejiny sa opakujú - ale v tom, prečo ma to nerobí jemnejším, láskavejším, múdrejším, citlivejším?

---

[513] Porov. OLEKSYNOVÁ, A.: Na otcově pohřbu. In: *Výber. Reader´s Digest,* október 2006, s. 18.

Takéto postupovanie v myslení privádza človeka k potrebe osobného pokánia. Ježiš to vystihol slovami: „Ak nebudete robiť pokánie, všetci zahyniete podobne“ (Lk 13, 5). Podobne tu znamená nezmyselne. Lebo zahynúť sa dá zmysluplne, keď človek zomrie vo viere v Boha, alebo nezmyselne, keď nemá vzťah s Bohom a príde o všetko.

Obrátenie, pokánie, konverzia je výzvou rozhodnúť sa: či je správne žiť výlučne sám pre seba, zo seba, alebo či v živote má miesto aj viera, pravda o Bohu a láska. Každý sa musí rozhodovať, či bude hľadať iba vlastný úspech, prestíž, budovať si vlastný pamätník, alebo prijme poznanie pravdy o živote a o sebe, ktoré môže spôsobovať aj utrpenie.

Prijať túto pravdu, znamená v každodenných maličkostiach uznať, že viera a láska sú dôležitejšie ako biologický život so všetkým blahobytom, spokojnosťou a úspechom. Lebo niekedy úspech a pohodlie môžu byť falošní bohovia, ktorí prekážajú človeku poznať pravdu o sebe. Ale až s ňou môže človek nasledovať Ježiša a mať účasť na jeho kultúre lásky, hoci je to kultúra kríža.

Jednoducho sa dá povedať, že najviac sa človek realizuje nie vtedy, keď mnoho má, ale keď sa usiluje byť Božím dieťaťom. Pravé pokánie a skutočné obrátenie znamená uprednostniť Boha v živote: „Bože, nie ja chcem byť architektom môjho života, ale ty buď tým, kto tvorí môj život. Pomôž mi položiť teba na prvé miesto.“

Odpoveďou na tento postoj je Božie konanie v človeku. Tak, ako na jar Boh vpísal nový život do každého lístka stromu, túži vpísať nový život do ľudského srdca. V marci je ešte v prírode všetko hnedé, sivé, no o pár týždňov bude mať každý strom malé, nové, krásne zelené lístky. Tak je nový život vpísaný aj do srdca človeka, nech by bolo akokoľvek úbohé. Čiže nebo na zemi už začalo - aj v každom človeku, ak sa otvorí pre Božiu pravdu a v nej poznáva svoj život.

Phill Bosman napísal: „Stačí vstúpiť do magnetického poľa Boha, ktorý je láska.“[514] Prísť na svätú omšu, nájsť si čas na modlitbu, zúčastniť sa krížovej cesty, alebo akokoľvek ináč plniť pôstne cvičenie, znamená vstupovať do magnetického poľa Boha, ktorý je láskou. Tam človek dostáva správne poznanie o sebe, číta zmysel nešťastných udalostí okolo seba a rozumie aj pokániu ako upriameniu sa na podstatu Božieho života.

Potvrdzuje to nasledujúca skúsenosť: muž išiel po práci domov autom. Zastavil sa pred značkou: Cesta uzavretá! Hovorí si: veď ráno som tu išiel, všetko bolo normálne. Isteže cestu treba opraviť, no neverím, že ešte dnes neprejdem. Odložil rampu nabok a pokračoval. Ktovie, kedy to budú opravovať. Po pol kilometri za zákrutou zbadal bager, stroje, metrovú jamu - ani krok ďalej. Stál tam jeden pán v prilbe a veste, a do otvoreného okna mu povedal: „Pane, ktoré slovo z vety: „cesta uzavretá“ je pre vás nezrozumiteľné?“[515]

Každý ľudský život - ako cesta - má svoj koniec, uzavretie: príde choroba, staroba, smrť. Boh by sa mohol opýtať: „Ty moje ľudské dieťa, ktoré slovo vety: „Ak nebudete robiť pokánie...“ je pre teba nezrozumiteľné? A keď si rozumel tejto vete, vyvodil si si pre svoj život nejaké zásady? Keď si vieru nepestoval, ako si si počínal?

A naopak: ak sa usilujeme mať lásku k Bohu i k ľuďom, dávame zmysel našej činnosti i koncu, ktorý je neodvratný. Ďakujme za svetlo poznania a nádeje, ktoré nachádzame v Božom slove.

4. 14 Moc odpustenia je nepredstaviteľná

Jn 18, 1-19, 42 Ježiša chytili a zviazali
Veľký piatok: najväčšia moc

---

[514] BOSMANN, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000, s. 45.
[515] Porov. KERSHENOVÁ, T.: Cestou z práce. In: *Výber. Reader´s Digest,* február 2007, s. 65.

Čo je najväčšia moc, najväčšia sila? Biológ by povedal, že je to život, veď rastlinka dokáže korienkami rozbiť aj skalu. Fyzik by povedal, že najväčšia sila je v atóme. Seizmológ, že najsilnejšie je zemetrasenie. Básnik by za najväčšiu silu označil lásku. Lekár by mohol povedať, že najmocnejšia je smrť, lebo jej podlieha každý človek.

Ako by na túto otázku odpovedal Ježiš z Nazareta? Dozvedáme sa to z jeho postoja a posolstva na Veľký piatok. To, čo dokázal urobiť Ježiš pri odsúdení, umučení a ukrižovaní, je odpustenie. Ono predstavuje najväčšiu morálnu moc. Jednoduchšie by bolo ľudí, konajúcich zlo, odsúdiť a opovrhnúť nimi. Ježiš dokázal odpustiť, čím prejavil Božiu silu. To je moc veľmi potrebná v tomto svete.

Obyčajne si myslíme, že sme mocní vtedy, keď uložíme trest, nastolíme spravodlivosť, presadíme svoju pravdu. Mnoho rokov sa rozhnevané rodiny nepozdravia, zazerajú na seba a myslia si, že vtedy sú mocné. Ale práve v tom je ľudská slabosť. Najmocnejšie je prekonať seba samého a odpustiť vinníkovi. „Otče, odpusť im, lebo nevedia čo robia“ (Lk 22, 34). Zopakovať to, čo urobil Ježiš na kríži, znamená mať účasť na Božej moci.

Svedčí o tom aj nasledujúci príbeh. Bol neskorý večer v apríli 2003. Lekár Ruymar de Paiva sa spolu s manželkou a dvoma deťmi ukladali spať v svojom skromnom domčeku na ostrove Palau v Tichomorí, kde pracovali ako dobrovoľníci. Spolu sa pomodlili, poďakovali za celý deň a prosili o pokojný spánok i Božiu ochranu. Potom si ľahli spať a celý dom stíchol.

Zrazu sa Ruymar prebudil na nejaký hluk, počul lomoz, buchot. V tom začul zúfalý pridusený hlas svojho jedenásťročného syna Larisona. Vyskočil na nohy a bežal do synovej izby. Pohľad na vylomené okno a muža, zápasiaceho s jeho malým chlapcom, mu stačil na to, aby pochopil, čo sa deje. Do domu sa cez okno vlámal zlodej. Chlapec ešte nespal a zlodeja počul. Chcel zobudiť rodičov, ale zlodej ho zastavil. Otec sa bez váhania vrhol na zlodeja, aby vyslobodil chlapca. Muž bol ozbrojený ťažkou palicou. V zápase jeden bránil svojho syna, druhý seba.

Na krik a lomoz sa zobudila aj matka. Vbehla medzi zápasiacich mužov a snažila sa zachrániť pred údermi manžela i syna. Zlodej bol však silnejší. Keď premohol chlapca, vrhol sa na lekára, aj na jeho manželku. Všetkých troch utĺkol na smrť. Potom prehľadal zásuvky v nádeji, že nájde cenné predmety. Až pri odchode začul z poschodia detský hlas.

Vybehol hore a oproti nemu stála desaťročná Melisa. Zobudila sa a hľadala mamu. Zločinec sa na ňu vrhol a ublížil jej tým najstrašnejším spôsobom, znásilnil ju. Potom ju odvliekol do lesa, kde ju ešte škrtil a bezvládne telo dievčatka pohodil do krovia. Z miesta činu ušiel. Melisa sa skoro ráno prebrala v kaluži krvi. Nebola schopná ani chodiť, premáhajúc slzy a bolesť sa doplazila k najbližšej ceste, kde ju bezmocnú a v kritickom stave našiel vodič okoloidúceho auta, ktorý ju odviezol do nemocnice. Ako jediná prežila túto tragédiu.

Keď sa ich stará mama dozvedela, čo sa stalo v Palau v Tichomorí, priletela na ostrov, aby sa postarala o vnučku a zariadila pohreb synovej rodiny. Jej syn Ruymar de Paiva už ako chlapec túžil stať sa lekárom a ísť pracovať niekde medzi chudobných. Matka ho podporovala, aby mohol študovať na Andrews University v Spojených štátoch. Po skončení štúdia prijal miesto v Tichomorí. Tešila sa spolu s ním, že sa naplnil jeho chlapčenský sen. A teraz - strašná tragédia! Nevedela pochopiť, prečo. Na ostrove sa nehovorilo o ničom inom. Vrahom bol Justin Hiraši. Po čase ho chytili a uväznili.

Na pohrebe sa zúčastnili takmer všetci obyvatelia ostrova. Z veľkej tribúny kazateľ hovoril k obrovskému zástupu o nádeji na vzkriesenie. Matke lekára niekto povedal, že na pohrebe je aj matka vraha. Pani zišla pomalým krokom z pódia. Prikročila k matke vraha a úprimne ju objala. Obidve plakali. Potom, podopierajúc sa navzájom, vyšli na pódium. Keď kazateľ skončil, vzala pani do rúk mikrofón a pred niekoľkotisícovým zástupom povedala: „Sme tu dnes dve matky, ktoré trúchlia nad stratou svojich synov. Chceli sme pre nich len to najlepšie. Modlili sme sa za nich. S láskou ich vychovávali. Dali sme im vzdelanie, aby boli v živote úspešní. Dnes obidve prežívame hlbokú bolesť. Chcem, aby ste vedeli, že moja rodina

neodsudzuje rodinu Hirašiových. Ani jej nič nevyčíta. Som si istá, že Justinova matka sa za svojho syna často modlila. Jej srdce dnes krváca. Chcem, aby vedela, že sa za ňu, aj za jej syna budem modliť.“

Tých niekoľko viet bolo silnejším posolstvom ako slová kazateľa. Neskôr pani išla navštíviť aj vraha svojho syna, priamo vo väzení. Povedala mu: „Justin, potrebuješ dve veci: po prvé, odovzdať svoj život Kristovi a poprosiť ho, aby ti odpustil. A po druhé: počuť odo mňa, že som ti odpustila. Preto ti teraz pred Bohom hovorím, že aj keď v srdci prežívam nepredstaviteľnú bolesť, odpúšťam ti.“ Moc odpustenia je nepredstaviteľná.[516]

Toto je posolstvo Veľkého piatku - sila Boha, ktorého môže človek aj ukrižovať, ale moc jeho odpustenia je nepredstaviteľná. Pod týmto krížom by mal dnes každý povedať: „Ježišu, vážim si, čo si pre mňa urobil. Prosím ťa, daj mi pochopiť, ako mám postupovať v živote. Posilni moju vieru v moc odpustenia, aby skrze mňa bolo na kúsku zeme lepšie.“

5 Etika Božieho kráľovstva

5.1 Povolanie byť milujúcim človekom

Lk 5, 1-11 Opustili všetko a išli za ním
Piata cezročná nedeľa C : Rabbi - Christos

Dedko čítal v novinách nekrológy, oznamy o tom, kto umrel. „Aj ten bol môj spolužiak“, vzdychol si, „s tým som robil v železiarňach“, pokýval hlavou. Zrazu pribehol vnúčik: „Čau, dedko. Ako? Si na Facebooku?“

Facebook umožňuje písať si s druhými, komunikovať, vytvárať priateľstvá. Dedko mal svoje priateľstvá osobné, vnúčik ich má facebookové. Princíp zostáva, mení sa iba forma vytvárania priateľstiev.

V Lukášovom Evanjeliu čítame o priateľstve medzi Ježišom a Šimonom Petrom. Podobne Zebedejovi synovia, Jakub a Ján mali priateľstvo s Ježišom. Spôsob, akým ono vzniklo, bol nezabudnuteľný, bol to zážitok, o ktorom rozprávali aj keď už boli seniormi. Šimon bol svedkom zázračného rybolovu (porov. Lk 5, 1-11). Prvýkrát ulovil toľko rýb, ako nikdy predtým.

Rybolovu predchádzalo Ježišovo vyučovanie – nie z brehu, ale z mora, zo Šimonovej loďky, z ktorej si urobil kazateľnicu. Niekoľko hodín počúvania vyvolalo v Šimonovi zmenu postojov.

Na začiatku oslovoval Ježiša: „Učiteľ,“ po grécky Epistata, epistemológia („Učiteľ, celú noc sme sa namáhali a nič sme nechytili“ Lk 5, 5). Na konci vyučovania a po úlovku už nevolá Ježiša Učiteľom, ale po grécky „Kyrios,“ čo znamená „Pane!“ („Pane, odíď odo mňa, lebo som človek hriešny“ Lk 5, 8). Rozdiel medzi titulom Učiteľ a Pán („Pán môj a Boh môj“ Jn 20, 28) je veľmi veľký. Šimon urobil objav: Ježiš je Boží syn.

Podobnú skúsenosť mali apoštoli Ondrej a Ján, ktorí pri prvom stretnutí nazvali Ježiša: „Rabbi, kde bývaš?“ (Jn 1, 38) Rabín bolo bežné oslovenie náboženských predstaviteľov. No po niekoľkých hodinách sedenia s Ježišom mu dávajú titul: Christos. „Našli sme Mesiáša“ (Jn 1, 41). V obidvoch prípadoch je posun v titulovaní osoby Ježiša.[517] Stal sa im sympatickým na základe múdrosti, ktorú počuli v jeho slovách a rybolovu („Na Tvoje slovo spustím siete“ Lk 5, 5). Uznali, že stojí pred nimi niekto, kto si zaslúži byť nazývaný Boží Syn. Keď prešli týmto procesom, vzniklo priateľstvo.

Kamarát vie, čo bude robiť s kamarátom. Aj apoštoli pochopili svoju úlohu pri Ježišovi: loviť ľudí (porov. 5, 10). Svätý Hieroným (347-420) to komentuje slovami: Svet, v ktorom

[516] Porov. BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Sedem plus sedemkrát sedem.* Vrútky : Advent-Orion, s. 144.
[517] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, s. 132.

žijeme, je ako hlbina mora, plný chorôb, nedorozumení, konfliktov, vojen. Je to svet, kde je tma, kde je pre človeka nemožné žiť. Z tejto hlbiny tmy a chaosu by bolo treba človeka oslobodiť, vytiahnuť na svetlo, tam, kde je kráľovstvo pravdy, života a zmyslu. Preto Ježiš povedal vetu: „Neboj sa, odteraz budeš loviť ľudí!“ (Lk 5, 10). Budeš im pomáhať, aby v prostredí svojich zlozvykov, lenivosti, egoizmu a nespravodlivosti, do ktorých sú ponorení, objavili Božiu hviezdu a kráľovstvo Božej spravodlivosti.[518]

Petrovo povolanie k apoštolátu sa zakladá na priateľstve s Ježišom. Naša situácia je iná, pretože nás pokrstili ako maličkých. Naše kresťanské povolanie sa nezrodilo z priateľstva s Kristom, ale z kresťanskej tradície: krst, prvé sväté prijímanie, sviatosť zmierenia, sviatky. V tejto tradícii musíme urobiť objav: každý človek je povolaný byť dobrým, milosrdným a láskavým. To je základné povolanie, ktoré nám vnuká Duch Svätý - byť dobrým človekom. Nemusíme mať povolanie, ako Šimon - Peter a Zebedejovci, ale Duch Boží nám vnuká, čo, kedy, kde urobiť. Z ľudskej strany stačí byť otvorený a vnímavý pre Božie slovo, teda spriateliť sa s ním.

Potom zistíme, že skrze naše darovanie sa, obetovanie, získavame nové Božie dary. Platí totiž zásada: „Iba ten, kto dáva seba, objaví, že všetko mu už bolo darované. A že v konečnom dôsledku všetko pochádza od Boha. A že Boží dar k nám nemôže prísť, ak my sami sa nestaneme darujúcimi a dávajúcimi sa.“[519]

Veľké hodnoty sveta - život, láska, Boh - si človek nemôže vyrobiť. Dajú sa iba získať ako dar. Ako sa dá vyrobiť si lásku? Ale je možné ju dostať ako dar, na základe predchádzajúcej schopnosti darovať sa. Obdarovaný môže byť iba ten, kto sa sám stal darujúcim. Keď sa človek obetuje vo veciach Božích aj každodenných, pochopí základné ľudské povolanie a zmysel života.

Múdri rabíni raz diskutovali o tom, aké vlastnosti sú najdôležitejšie pri hodnotení človeka. Vášnivú diskusiu uzatvoril rabín Ilaj: „Mohli by sme sa dohodnúť na tom, že charakter človeka sa dá určiť podľa „b´koso, b´kiso a b´kaso“. Sú to tri židovské slová. V hebrejčine znamenajú: šálku, tašku a hnev. Ostatní rabíni sa smiali: „Tie slová znejú síce podobne - máš zmysel pre rýmovačku - ale žiadalo by sa aj vysvetlenie.“
„Vysvetlím vám to,“ povedal rabín Ilaj. „B´koso, šálka - pohár, je dôležitý preto, lebo podľa toho, ako vie človek naplniť šálku druhým, poznávame, či je pohostinný. To, koľko sám vypije, svedčí o jeho hodnotách. Rovnako aj to, či pohár jeho života je prázdny, alebo naplnený iba do polovice. Z kapsy človeka – b´kiso – sa môžeme poučiť tiež, lebo je dôležité, či sa človek vie podeliť so svojím majetkom.

A po tretie – spôsob, ako ovláda svoj hnev, rozpráva o jeho vľúdnosti a tolerantnosti. Preto sú „b´koso, b´kiso a b´kaso“ dôležité pri hodnotení človeka“, dokončil svoje rozprávanie rabín Ilaj.

Jeho kolegovia s úsmevom súhlasili a jeden z nich dodal: „Kiežby ti náš smiech pripomenul, že ešte podľa jedného možno človeka posúdiť, a síce podľa smiechu. Lebo podľa toho, či je človek ochotný smiať sa sám zo seba a s druhými – nie z druhých – poznávame, aký je.“[520]

Nemusíme vedieť hebrejčinu, ale mali by sme vedieť poslúžiť jeden druhému, (pkoso), podeliť sa, otvoriť niekedy peňaženku (pkiso) a mať trpezlivosť s nedostatkami druhých (pkaso). Tým naplníme povolanie: byť dobrým človekom.

V duchu si môžeme pomyslieť ako Šimon: „Pane, odíď odo mňa, lebo som človek hriešny.“ (Lk 5, 8). Ale to o nás Pán dávno vie – skôr, než sme mu to vyznali. Napriek tomu nás miluje a priateľsky nám zveruje povolanie: byť dobrým človekom.

---

[518] HIERONYMUS: In psalmum 141 ad neophytos. In: *Corpus Christianorum* LXXVIII, 544.
[519] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 137.
[520] Porov. BLEEFELD, B.R. - SHOOK, R.L.: *Příběhy z Talmudu.* Praha : Portál 1999, s. 103.

5.2 Substrát morálky

Lk 10,1–12. 17–20 Váš pokoj na ňom spočinie
Štrnásta nedeľa v cezročnom období C: viera a zodpovednosť

Pri prijímaní nájomného sa majiteľ opýtal študenta, či chce potvrdenku. Študent hovorí: „Netreba, veď Pán Boh nás vidí.“ Majiteľ na to: „Vy veríte v Boha?“ Študent: „Ja áno, a vy nie?“ Majiteľ pohŕdavo: „Ja nie!“ Na to študent: „Tak mi dajte potvrdenku!“[521]

Medzi vierou a morálkou je úzky vzťah. Kto Boha uznáva a verí, že on ho vidí, usiluje sa byť zodpovedný za svoje činy. Ateista si myslí, že Boh ho nevidí, a cíti sa zodpovedný iba sám pred sebou. A so sebou sa človek vždy dohodne... Keď niet Boha, morálka stojí na vode.

Ježiš z Nazareta chcel, aby ľudia mali vieru v Boha a žili vo vedomí, že ich vidí. Preto posiela apoštolov, aby hlásali „Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo“ (Lk 10, 9). Nejde o politickú inštitúciu, ale o prítomnosť Boha v živote človeka. Uznanie jeho prítomnosti je výzvou k zodpovednému konaniu.

Dnes sme svedkami destabilizácie étosu a morálky. Kríza spočíva v tom, že človek si myslí, že dobro, spravodlivosť, lásku a pokoj na svete dosiahne činmi sám zo seba. Spravodlivosť chcú veriaci i neveriaci. Rozdiel je v tom, že pre veriaceho je ona výsledkom viery a vlastného konania, v ktorom počíta sa s Bohom. Neveriaci spravodlivosť očakáva len zo svojich vlastných činov. Substrát, z ktorého morálka žije - prítomnosť Božiu, odmieta. Výsledkom je korupcia a sociálna nespravodlivosť. Kto chce pestovať kvet, potrebuje zeminu, substrát, na ktorom by rastlina mohla žiť. Keď sa substrát morálky - Božia prítomnosť odmieta a tvrdí sa, že svet bude dobrý, správny a spravodlivý sám zo seba, je zjavné že výsledkom bude „zvädnutá“ morálka.

Morálne je podľa niektorých to, čo slúži lepšej budúcnosti. Kto žije v arabskom svete a jeho krajina je utláčaná, sen o lepšej budúcnosti mu dovoľuje stať sa teroristom. Alebo žena si povie: moja pracovná kariéra si vyžaduje interrupciu. Mám na to právo v mene lepšej budúcnosti. Morálne je to, čo slúži novej spoločnosti.

Zabúda sa však na to, že morálka sa nachádza v bytí a nie v budúcnosti. Kresťanstvo učí: morálka je v tebe. Nakoľko dovolíš Bohu, aby bol v tebe prítomný, natoľko z viery odvodíš morálku, ktorá ťa pobáda správne žiť.

Rozpad manželstiev, neúcta k životu, eutanázia, interrupcia, korupcia v politike - to všetko pramení z toho, že korene morálky sa neodvodzujú od Boha, ale z človeka samého. Pod rúškom humanizmu človek klame sám seba.

Evanjelium, ktoré zdôvodňuje poslanie dvanástich apoštolov a sedemdesiatich dvoch učeníkov, je aj dnes pre všetkých výzvou, aby postavili morálku na prítomnosti Božej, teda na viere, a tak vydali svedectvo o Bohu. Vlastným poľom účinkovania môže byť svet rodiny, práce, prostriedkov spoločenskej komunikácie, kultúry, športu, hospodárstva, techniky, cestovného ruchu, obchodu.[522] Všade je dôležité konať s vedomím, že Boh nás vidí a má nás rád. Z tejto viery môžu vyrásť aktuálne a správne rozhodnutia, ktoré sa od kresťanov každodenne vyžadujú.

Boh sa nás na konci života neopýta, koľko metrov štvorcových mal náš byt alebo dom, ale koľko ľudí sme v ňom pohostili.
Boh sa nás neopýta, do čoho sme sa obliekali, ale bude sa pýtať, koho sme obliekali.
Boh sa nás neopýta, koľko peňazí sme zarobili, ale akým spôsobom.
Boh sa nás neopýta, aké názory sme hlásali, ale ako sme pracovali.
Boh sa nás neopýta, koľko sme mali priateľov, ale koľkým z nich sme naozaj boli priateľmi.
Boh sa nás neopýta, v akej štvrti sme bývali, ale ako sme vychádzali so susedmi.

---

[521] LUCIANI, A.- JÁN PAVOL I. (editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch.* Bratislava : Lúč 2005, s. 99.
[522] Porov. PAVOL VI.: *Evangelii Nuntiandi* 1975, čl. 70. In: Roma : *AAS,* LVIII, 1976.

Boh sa nás neopýta na farbu pokožky, ale na farbu nášho charakteru.

Keď je morálka odvodená iba z rozumu a nie z Boha, výsledkom je sebecká koncentrácia. Ak sa počíta s prítomnosťou Boha, vedie to k zodpovednosti.

Svedčí o tom aj nasledujúce rozprávanie. Pred niekoľkými storočiami na lodi Bounty vypukla vzbura. Námorníci odopreli poslušnosť kapitánovi a spolu s niekoľkými jemu vernými námorníkmi ho uprostred mora usadili do malého člna a sami odplávali. Vzbura na takej lodi sa trestala smrťou. Vzbúrenci vedeli, že jedinou šancou, ako sa zachrániť, je usadiť sa na opustenom ostrove. Vybrali si ostrov Pitcairn. Aby za sebou zahladili stopy, loď vyrabovali a spálili.

Christian Fletcher, vodca vzbúrencov, objavil medzi vecami, ktoré odniesol z lode aj Bibliu, ktorú mu pred odchodom z domu pribalila matka. Odniesol si ju do jaskyne a tajne z nej čítaval. Raz ho tam našiel John Adams. Poprosil ho, či sa nemôže k nemu pripojiť a odvtedy Christian čítaval aj Johnovi.

Po čase došlo medzi vzbúrencami aj na ostrove k hádke, násilnostiam, vraždeniu a bol zabitý aj Christian. Z námorníkov zostal žiť iba John Adams a celá skupina žien a detí bývalých kamarátov. V srdci Adamsa zostala túžba poznávať Bibliu viac. Stala sa jeho duchovným učiteľom. Biblia z lode Bounty neviedla len jeho, ale aj ostatných. Vrátila im pokoj, vychovávala ich, učila ich milovať a odpúšťať. Jednoduchá biblická viera sa stala požehnaním pre obyvateľov tohto ostrova. Keď tam po rokoch zavítala loď s misionármi, nenašli na ostrove divochov, ale úprimne veriacich kresťanov, ktorí žili podľa toho, čo ich učila Biblia.[523]

Preto Augustín povedal: Ak správne zmýšľame, sme v Bohu; ak však správne žijeme, je Boh v nás. Svet je nedokonalý a v mnohom sa mýli. Preto vždy bude aktuálne slovo: „Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo“ (Lk 10, 9), lebo skrze vieru sa viac rozvíja morálka.

S vďačnosťou si uvedomujeme: Pane, naplň nás svojou prítomnosťou. Iba vďaka tomu, že ty budeš žiť v nás, bude naše konanie správne a náš život sa môže natoľko vydariť, nakoľko sa otvoríme tebe a dáme priestor tvojim zásadám.

5.3 Etika Božieho kráľovstva

Lk 6, 39-45 Z plnosti srdca hovoria ústa
Ôsma cezročná nedeľa C: celistvosť myslenia a konania

Na Islande 14. apríla 2010 vybuchla sopka Eyjafjallajokull, a spôsobila ochromenie leteckej dopravy v celej severnej, západnej a strednej Európe, vrátane Slovenska. Dôvodom uzavretia vzdušného priestoru bol veľký výskyt vymrštěného popola zo sopky a vetrom unášané popolové oblaky, ktoré prechádzali nad Európu.

Eyjafjallajokull sa nachádza len 125 kilometrov od hlavného mesta Reykjavík. Ide o stratovulkán vysoký 1666 m. Kotol sopky má v priemere tri až štyri kilometre. Vieme si predstaviť mohutnosť materiálu v ovzduší, keď ho vypúšťa taký obrovský kotol.

Eyjafjallajökull je v skutočnosti ľadovec. Nie je to pravé pomenovanie sopky, ale len ľadovcového vrchu, pod ktorým sa ukrýva sopka Eyjafjall. Názov pochádza z islandského jazyka a skladá sa z "ey" - ostrov a "fjäll" - hora. Celé okolie sa vzápätí začalo evakuovať. Pod vrchom vedie len jedna hlavná cesta, v okolí sa však nachádza množstvo poškodených fariem, rodinných domov a usadlostí.[524]

Niekedy aj o človeku povieme, že je ako sopka. Ak vybuchne hnevom, zlosťou, nenávisťou, agresivitou podobá sa islandskej sopke. Na druhej strane si však uvedomujeme, že zo zeme vyteká aj voda, a pramene, studne, termálne kúpele sú pre človeka požehnaním. Sopka aj studňa sú symbolickým zobrazením pravdy o vnútornom stave človeka.

---

[523] *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, s. 218.
[524] Porov. http://www.eyjafjallajokull.cestovanie.biz/

Pred dvetisíc rokmi bol Ježiš z Nazareta studňou múdrosti pre svojich učeníkov, prameňom uzdravenia pre chorých, vodou života pre umierajúcich. Jeho vnútorné zjednotenie s Otcom robilo z neho magnet - skutočného vodcu, ktorý právom žiadal od učeníkov etiku Božieho kráľovstva, aby „z plnosti srdca hovorili ústa“ (Lk 6, 45).

Všeobecné presvedčenie vtedajšej gréckej filozofie a antického sveta bolo, že činy človeka sú ovplyvňované jeho charakterom. Skutky teda odhaľujú stav „srdca“. Povedané Ježišovými slovami: „Nie je dobrý strom, ktorý rodí zlé ovocie, ako nie je zlý strom, ktorý rodí dobré ovocie. Každý strom možno poznať po ovocí. Z tŕnia predsa nezbierajú figy, ani z ostružín neoberajú hrozno. Dobrý človek vynáša z dobrého pokladu svojho srdca dobro a zlý človek zo zlého vynáša zlo“ (Lk 6, 43-45).

Ale tento prirodzený postup sa dá aj zamaskovať a vzniká pokrytectvo, človek vidí smietku v oku svojho brata a vo vlastnom brvno nezbadá (porov. Lk 6, 41). Ježiš dáva smernice pre bratské napomínanie: „Vyhoď najprv brvno zo svojho oka! Potom budeš vidieť a budeš môcť vybrať smietku, čo je v oku tvojho brata“ (Lk 6, 42). Kresťan by sa mal vzdať odsudzujúcich súdov nad inými a odpúšťať preto, aby sa sám stretol s Božím milosrdenstvom pri poslednom súde. Sebakritika vedie k tomu, že človek je opatrný v kritizovaní iných.

Ježiš nežiada niečo, čo by sám nerobil. Vieme o ňom, že prežíval celistvosť života. Chodil po tejto zemi, jedol, spal, mal radosti i bolesti, prežil sklamanie i pohŕdanie, ale vo všetkých udalostiach nikdy neprežíval rozpor medzi myslením a konaním.

Naša celistvosť - súlad myslenia a konania, teórie a praxe je nedokonalá. Navonok nás iní považujú za slušných ľudí, no vnútri si musíme priznať: keby tí druhí vedeli, aký som... Sme radi, že nemajú röntgenové oči a nevidia všetko. Aj druhí sú radi, že ich vidíme len na povrchu, lebo kto vie, čo by sme sa museli dozvedieť, keby sme úplne vnikli do sveta ich túžob a snov. Úsilie o celistvosť myslenia a konania je prvým predpokladom etiky Božieho kráľovstva.

Druhým predpokladom je byť bratským človekom. Ježiš sa stretával s najrozličnejšími ľuďmi, aj s tými najbiednejšími. Vážil si ich, dal im pocítiť svoju blízkosť. Ako keby pri stretnutí s každým povedal: rozumiem ti, nesiem tvoje bremeno a trpím s tebou, ak sa ti život zdá neznesiteľným. Ľudia, ktorí sa dostali do kontaktu s Ježišom, zbadali: on vie o mne všetko, a napriek tomu ma miluje! Keby iní o mne vedeli všetko - odsúdili by ma. Ježiš však, aj keď pozerá do hĺbok človeka, je nositeľom zvesti: Boh ťa miluje. Preto môžeme o Ježišovi povedať, že je autorom ale aj vykonávateľom obidvoch podmienok etiky Božieho kráľovstva: je celistvým človekom a je človekom bratským.

V súčasnosti - ako napísal Ján Pavol II. - všetko sa má zameriavať na posilnenie viery a svedectva kresťanov. Vysvetľuje, že viera a svedectvo nie sú dva významy ale jediný akt. Neexistuje taká viera, ktorá by mohla žiť bez vyžarovania svedectva a neexistuje také svedectvo, ktoré by za svoj základ nemalo osobný vzťah s Bohom, čiže vieru.[525] Neplatí, že najprv získam vieru, a potom ju budem žiť v práci, rodine, atď., lebo vieru žiť a vyznávať možno iba súčasne. Ak je v tom rozpor, ide iba o virtuálne kresťanstvo.

Pre etiku Božieho kráľovstva je dôležité kontrolovať vnútorný svet. Svätec si v minulosti opakoval: Bože, daj, aby som rozumel a plnil tvoju vôľu! Potom to vyžarovalo z jeho života. Kto žije od rána do večera z koncentrácie na seba: čo budem robiť, čo je pre mňa dobré, kam pôjdem, čo získam - sebectvo z neho páchne. Kto sa však snaží, aby jeho prežívaním bolo plniť vôľu Otcovu, prináša ovocie lásky.

Novinár a učiteľ sa viezli taxíkom v New Yorku. Keď vystúpili, učiteľ povedal vodičovi: „Ďakujem za bezpečnú jazdu. Šoférovali ste vynikajúco!“ Vodič ostal na chvíľu ohromený, a potom sa opýtal: „Chcete mi lichotiť?“ Na to povedal učiteľ: „Nie, nie, myslím to celkom vážne. Obdivujem vás, že v takej dopravnej špičke viete jazdiť s takou chladnou hlavou. Takých vodičov nie je veľa. Som rád, že som sa dnes s vami mohol odviezť!“

---

[525] JÁN PAVOL II.: *Tertio Millennio Adveniente.* Apoštolský list o príprave na jubilejný rok 2000. Roma 1994, čl. 42.

Novinár sa spýtal učiteľa: „Čo to malo znamenať?“ Učiteľ povedal: „Snažím sa vniesť lásku do tohto sveta. Som presvedčený, že iba ona môže zachrániť toto mesto“. Novinár namietal: „Myslíš si, že jeden človek zachráni New York?“
„To nie je jeden človek“, odpovedal učiteľ. „Predpokladajme že tento šofér bude mať dnes dvadsať jázd a k dvadsiatim klientom bude milý vďaka tomu, že niekto bol milý k nemu. Tých dvadsať klientov sa bude správať milo a srdečne k svojim zamestnancom, spolupracovníkom alebo najbližším. Tak sa môže dobrá vôľa a príjemné ovzdušie šíriť k tisícom ľudí. Je na tom niečo zlé?“

Na to mu novinár hovorí: „Všetko závisí od toho, či to taxikár podá ďalej.“
Učiteľ dodáva: „Možno ani nepodá. Ale ja môžem dnes odovzdať niečo pekné ďalším desiatim ľuďom. Ak sa mi z tých desiatich podarí urobiť troch šťastnými, nepriamo tým ovplyvním správanie mnohých ďalších ľudí.“
„Ty si ale čudák“, povedal novinár. Učiteľ pokračoval: „Vezmi si napríklad poštárov. Mnohí nenávidia svoju prácu, lebo im nikto nepovie, aká je záslužná.“
„Ale veď nerobia nijakú záslužnú prácu“, namietal novinár.
„Nerobia ju preto, lebo sú presvedčení, že nikomu nezáleží na tom, či ju urobia dobre, alebo nie“, odpovedal učiteľ.

Novinár a učiteľ kráčali dolu ulicou. Všimli si piatich robotníkov ktorí práve obedovali. Zastavili sa a učiteľ ich oslovil: „To bude krásna stavba! Ale práca je určite ťažká a nebezpečná!“ Robotníci neveriacky naňho pozerali. „Kedy bude dokončená?“
„V júni“, zavrčal jeden z nich. „To je naozaj veľkolepé. Musíte byť pyšní na to, čo robíte!“ Keď odišli, novinár povedal: „Stále nie som si istý, že robíš niečo dobré“. Učiteľ na to: „Práve naopak. Keď títo muži porozmýšľajú o tom, čo som im povedal, budú mať zo svojej práce lepší pocit a budú usilovnejší. Na to novinár: „Ale to nemôžeš robiť sám. Sám nič nevyriešiš. A učiteľ znova: „To ma netrápi. Dúfam, že sa ku mne pridajú ďalší!“

Kráčali dolu ulicou. „Ty si sa usmial na tú starú pani“, povedal novinár. „Áno, viem“, usmial sa učiteľ „ak je náhodou učiteľkou, jej trieda s ňou dnes prežije nádherný deň!“[526]

Väčšina z nás si ani neuvedomuje vplyv, ktorý môžeme mať na tento svet, ak budeme prejavovať úprimný záujem o iných. Zdanlivo bezvýznamným nesebeckým činom môžeme spustiť reťazovú reakciu lásky a spôsobiť vo svete potrebnú zmenu, lebo „z plnosti srdca hovoria ústa“ (Lk 6, 45).

Prosme Pána, aby sme s jeho pomocou neboli sopkou, ale studňou.

5.4 Komplimenty?

Lk 9, 18-24 Ty si Boží Mesiáš. Syn človeka musí mnoho trpieť
Dvanásta cezročná nedeľa C: milovať ako nikto iný

Komplimenty urobia radosť každému človeku. Ženu poteší pochvala jej šiat, účesu. Pochvala poteší lekára, učiteľa i majstra. Ak pánovi farárovi poviete, že mal peknú kázeň, nezohreje ho to pri srdci? Lebo všetci sme dostatočne samoľúbi na to, aby sme na kompliment „naleteli“. V rétorike sa takáto skupina slov volá laudatíva. Samozrejme, že kompliment môže byť i pravdivý, objektívny, ale i zámerný - cieľavedomý, diplomatický.

Komplimenty pozorujeme už v Evanjeliu. Keď sa Ježiš z Nazaretu pýtal apoštolov: „Za koho ma pokladajú zástupy?“, a potom „Za koho ma pokladáte vy ?“ (Lk 9, 18. 20), Peter mu udelil krásny kompliment: „Za Božieho Mesiáša“ (Lk 9, 20). To znamená, že posadil Ježiša blízko k Bohu. Ľudsky povedané: taký titul a vyznačenie muselo Pána Ježiša potešiť. Lebo ho

[526] BIELIK, S.-BIELIKOVÁ, M. (editori) *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent-Orion 2009, s. 74.

porovnávali s Eliášom - veľkou postavou Starého Zákona, porovnávali ho s Jánom Krstiteľom, ktorého nedávno Herodes dal sťať - a to bol tiež známy človek v Izraeli.

Ale Ježiš danú situáciu vyhodnotil ináč. Namiesto toho, aby sa v komplimentoch vyžíval, urobil z nich pre apoštolov vážnu lekciu. Obrátil ich rozmýšľanie. Petrovi povedal: „Syn človeka musí mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on tretieho dňa vstane z mŕtvych“ (Lk 9, 22).

Táto veta znamená asi toľko: Vieš čo, Peter? Myslíš si, že som slávny, mocný, múdry a divotvorca. Ale odvrhnú ma, skrachujem, aj vy ma opustíte, a nebude z toho nijaká sláva. Ibaže na tretí deň vstanem z mŕtvych! Ty, Peter, spájaš svoju predstavu o mesiášstve s mocou, bohatstvom a slávou. Moja predstava o mesiášstve je spojená s Božou absolútnou láskou. Tvoja predstava je o oslobodení po páde Ríma. Ale moja predstava je: byť milujúci aj v najťažšej životnej situácii; mať dobré srdce a neodplácať sa zlým za zlé. Nejsť so zbraňou proti tým, ktorí ma idú likvidovať, ktorí mi ubližujú, ale proti všetkej zlobe sveta ísť s láskou a milosrdenstvom.

Pre Ježiša slovo Mesiáš rovná sa milovať tak, ako nikto iný: aj Boha aj ľudí. Definícia mesiášstva podľa Petra: sláva, moc, peniaze, bohatstvo, rozhodovanie... Ježiš predstavu o mesiášstve zduchovňuje.

U proroka Zachariáša čítame vetu: „Potom budú hľadieť na mňa, ktorého prebodli“ (Zach 12, 10). Tieto slová si privlastňuje Boh: som zraňovaný vašimi starosťami. Národ, ktorý mi je neverný, ktorý ma opúšťa, ktorý mňa zraňuje, uvidí, koho prebodol... Boh nie je mafián s osobnou strážou, ale ten, kto chodí medzi nami a zachováva si postoj lásky v každej situácii. Tento zraňovaný Boh si vyvolil aj nás a pozýva nás, aby sme mali účasť na jeho štýle života.

Slovo mesiáš sa používa aj dnes. Najmä ak ide o niekoho, kto je na čele vládnucej strany, alebo štátu. Kto je zvolený do funkcie (cirkevnej alebo štátnej), začne si o sebe myslieť, že je spasiteľ národa alebo štátu. Existujú aj mesiáši v športe, v spievaní, v herectve, vo filme, slovom všetci, ktorí si myslia, že sú dôležití a že ich cesta je jediná správna. Všetky tieto predstavy Ježiš škrtá a nahradzuje inou: mesiáš je ten, kto miluje Boha a ľudí ako nikto iný.

Predstava o Bohu a nasledovanie Boha úzko súvisia. Kto si ho predstavuje ako Pána, sám sa chce stať pánom na svete. Kto si ho predstaví ako Lásku - stáva sa milujúcim človekom. Preto Ježiš hovorí apoštolom: „Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma“ (Lk 9, 23). Čiže: čo bráni vám, apoštoli, aby ste boli tiež mesiášmi? Čo vám bráni ísť s milujúcim srdcom do zajtrajšieho dňa? Takéto mesiášstvo nie je výlučne Ježišovo.

Každý kresťan ma účasť na Ježišovom úrade: kňazskom, prorockom a kráľovskom. Teda na jeho mesiášstve. Pavol apoštol napísal do provincie v Galácii (dnes Turecko - Ankara): „Všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli“ (Gal 3, 27). To znamená: zobral si na seba štýl života, aký má Kristus. Si oblečený do Krista, si „mesiáš“, lebo si uschopnený milovať Boha a ľudí ako nikto iný.

Ak by sme proti všetkým hlúpym a zlým ľuďom, ktorých zajtra stretneme, najradšej išli s granátmi a zlikvidovali ich, stále zostávame pri Petrovej predstave o mesiášstve. Ale Ježiš nás učí: proti všetkým zlým ľuďom treba ísť s láskou, trpezlivosťou, dobrotou a s odpustením. To je mesiášstvo, to je Boží pohľad. „Syn človeka musí mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on tretieho dňa vstane z mŕtvych“ (Lk 9, 22).

Ak sa rozhodneme pre túto cestu lásky a dobra, vtedy posadíme seba blízko Boha, sme „mesiášski“. Vtedy si našu ťažkosť zoberie na starosť Boh. On sa stane tým, kto vzkriesi dobro. Lebo Boh láske a dobru nedá zahynúť na celú večnosť. Ježiš svoju pravdu o mesiášstve, ktoré vidí duchovne a nie materiálne, dokázal smrťou a zmŕtvychvstaním.

O tom, kto je skutočne veľký, svedčí aj nasledujúca udalosť. Po 11. septembri 2001, keď v New Yorku pri teroristickom úroku Al Kaidy narazili lietadlá do dvoch najvyšších

mrakodrapov, prichádzali mnohí ľudia, aby pomáhali z trosiek zachrániť to, čo sa dalo. Podieľala sa na tom aj pani Raymondová.

Raz sa na tie ruiny prišla pozrieť aj slávna herečka Susan Sarandonová. „Pozrite sa“ – obrátila sa Reymondová na hasiča pár krokov od nej “tam je slávna Susan, nechcete ísť k nej po autogram?“ Hasič odpovedal: „Prosím vás! Keď sa budete celú noc šplhať hore a dolu po tých rozvalinách, bude vám ako úžasná speváčka pripadať každá žena, ktorá vám donesie fľašu studenej vody.“ Pani Raymondová dodáva: keď sme s hasičom vypili fľašu vody, podal mi ceruzku a papier so slovami: „Vy mi dajte svoj autogram!“[527]

Naozaj je to tak: pekný a vzácny nie je ten, kto je slávny, má tituly, je známy, ale ten, kto podá pohár vody, kto vie byť pri tom, komu mu je ťažko, vie mať rád a pomôcť v konkrétnej situácii. Ide o duchovné mesiášstvo. Hasič to presne vyjadril: pre mňa nie je dôležitá slávna, pekná, namaľovaná herečka, ale ten, kto mi podá pohár vody.

Daj, Pane, aby sme nadobudli túto kvalitu života: vidieť hodnotu a slávu v láske a službe.

5.5 Nezaspať na vavrínoch

Lk 13, 22-30 Prídu od východu i západu a budú stolovať v Božom kráľovstve
Dvadsiata prvá cezročná nedeľa C: odvaha ísť proti prúdu

Na olympijských hrách v Aténach v roku 2004 sa očakávalo, že víťazom v basketbale budú Američania. Ale stalo sa niečo neočakávané: prehrali s Portorikom aj s Litvou. Pritom národné mužstvo Ameriky si hovorí: Dreams Team - mužstvo snov. Každý americký chlapec by chcel byť členom Dreams Team. Američania vnímajú Portoričanov len ako prisťahovalcov, asi tak, ako Slováci Rómov. A zrazu v Aténach sa stalo čosi nevídané. Skoro sto rokov olympijské víťazstvo v basketbale patrilo Američanom. Americké noviny US Today písali: americký mužský basketbal padol na dno svetovej scény. Našu reprezentáciu zničili a pokorili. Chabá streľba, zlý prístup, otrasný výber streleckých pozícií a ľahkovážny tón. Jediným vysvetlením tohto vystúpenia bolo, že mladý tím jednoducho nie je dostatočne dobrý. Iné noviny, Chicago Tribune písali: prehra síce ešte nezničila americké medailové šance, ale Portoriko riadne naštrbilo našim basketbalistom sebavedomie.

A veta, ktorá každého zarazí: Príchod amerických basketbalových hviezd do Atén naznačoval, že sú zrejme z iného cesta, ako ostatní športovci. Olympijská dedina ich nezaujímala, ubytovali sa na najluxusnejšej lodi sveta – Quin Mary Second, na ktorej majú k dispozícii päťhviezdičkové apartmány. Z tohto pohľadu je facka od Portorika a od Litvy priam žiadaná. Olympiáda je totiž o niečom inom, ako o nadutosti a prehnanej suverenite.[528]

To, čo čítame o športe, povedal v biblickej reči pred dvetisíc rokmi Ježiš z Nazareta vetou: „A tak sú poslední, ktorí budú prvými, a sú prví, ktorí budú poslednými“ (Lk 13, 30). Nejde len o to, že vždy prichádzajú mladší a výkonnejší športovci, ale aj o to, že v živote sa dá zaspať na vavrínoch. Človek dosiahne určitú úroveň a myslí si, že je neprekonateľný.

Samozrejme, že to neplatí len o športe. Kto v rodinnom prostredí prestane denno-denne vytvárať vzťah lásky a obetavosti, zaspí na vavrínoch, po čase sa rozvedie. Láska je tvorba a každodenná voľba. Niečo podobné platí o práci: zaspať na vavrínoch, znamená nerozvíjať odbornosť.

To isté platí aj o spiritualite. Evanjelium rozpráva: „Usilujte sa vojsť tesnou bránou (Lk 13, 24). V gréčtine toto slovo: „usilujte sa“ znie „agónizomai“, to znamená, že „tých málo“

[527] RAYMONDOVÁ, S.: Ako členka Armády spásy. In *Výber. Reader´s Digest,* september 2002, s. 134.
[528] www.sme.sk/august 2004.

bude musieť zápasiť s „mnohými“, aby sa v čo najkratšom čase predrali úzkou bránou.[529] Tým chcel Ježiš súčasníkom povedať, že ich nezachráni príslušnosť k modlitbe, chrámu, ktorý navštevujú, k vyvolenému národu, ktorý sa volá Izrael. To, čo ich zachráni, je cesta dozrievania, pohyb dopredu, prehlbovanie svojho vzťahu s Bohom. Tak, ako amerických basketbalistov nezachráni príslušnosť k USA, ale výkony, ktorými sa prezentujú.

Ježiš z Nazareta videl farizejov a zákonníkov, ktorí zaspali na vavrínoch nábožnosti. Druhých ponižovali za to, že sú z iného národa, rasy, kultúry, náboženstva. No Ježiš povedal: „Tam bude plač a škrípanie zubami, až uvidíte, že Abrahám, Izák a Jakub a všetci proroci sú v Božom kráľovstve a vy ste vyhodení von“ (Lk 13, 28-29). Tým prevrátil ich predstavu o nábožnosti, spiritualite, lebo ju chápal ako smerovanie, ktoré človek v sebe nosí.

Výrokom: „Usilujte sa vojsť tesnou bránou“ (Lk 13, 24) vyslovil Ježiš celkom pragmatickú zásadu aj pre dnešok: ak človek nastúpi cestu pohodlnosti, cestu širokú, naoko môže byť príjemná, ale odvádza od vydareného života. Evanjelium chce obrazným vyjadrením povedať, že úzka cesta a tesná brána je správne rozhodovanie sa v živote. Dať sa unášať prúdom, môže viesť do prázdna. Odvaha stúpať nahor, námaha človeka privádza na správny chodník. Mať odvahu ísť proti prúdu v sebe aj okolo seba – proti prúdu konzumizmu, pohodlnosti, lenivosti, ľahostajnosti, zmyselnosti. Nie je to ľahké, ale je to cesta, ktorá je správna a ktorú Biblia nazýva „úzky chodník“. Ide o rozhodnutie sa pre dobro, lásku, pokoj, obetavosť, pre cestu vlastného prekračovania seba.

Shakespeare napísal: „Buy terms divine in selling hours of dross“ (Kupuj si božský honorár, predávajúc hodiny haraburdia). Premieňaj svoj čas na trvalé hodnoty. Isteže čas, ako dar od Boha dostávame, ale ak by sme ho len brali a nepretvárali v sebe na hodnoty, tak by v nás prepadol. Ale tým, že sa o niečo snažíme, svoj čas predávame a kupujeme si Boží.

Britský letec Frederick Handley Page raz letel nad alžírskou krajinou v malom lietadle. Zrazu počul zvuky, spôsobené hryzením. Nevedel, ako sa na palubu lietadla dostal potkan, ktorého prilákali potraviny, tvoriace náklad lietadla. Uvedomil si, že mu srdce začína prudko biť. Hlodavec predsa mohol spôsobiť škody na kontrolnom mechanizme lietadla. Keby prehryzol niektoré dôležité vedenie, nastal by problém. V prvej chvíli nevedel, čo má robiť. Vtedy ešte lietadlá neboli riadené automatickým pilotom. Potom mu svitlo. Spomenul si, čo sa učil v škole na zoológii: potkan nemôže prežiť vo veľkých výškach. Preto začal stúpať vyššie a vyššie, tak vysoko, že aj on sám mal problémy s dýchaním. Pozorne však počúval... a o chvíľu hryzenie prestalo. Po pristátí skutočne našiel za kokpitom mŕtveho potkana.[530]

Ponaučenie je jednoduché: v živote nás zhrýza potkan sebectva a hriechu - potkan ohovárania, osočovania, potkan nemorálnosti, lenivosti, atď. Možno proti tomu niečo urobiť? Ísť vyššie a vyššie, teda namáhať sa! Boh je nám nápomocný pri dosahovaní stavu, po ktorom túžime a ktorý voláme radosť v Duchu Svätom. Život sa podobá stúpaniu v lietadle.

S vďačnosťou za Ježišovo slovo: usilujte sa vojsť tesnou bránou, zisťujeme, že to nie je obmedzovanie, ale veľké povzbudenie a múdrosť, ktorou nás vedie. Okrem toho, že nás poučuje, v Duchu Svätom zostáva s nami a posilňuje nás, aby sme vedeli aj konať to, čomu veríme.

5.6 Nikoho nehľadám, len sa tak chválim

Lk 18, 9-14 Mýtnik odišiel domov ospravedlnený a nie farizej
Tridsiata cezročná nedeľa C: Boh vidí osobu a nielen veci

---

[529] Porov. JOHNSON, L.T.: *Evangelium podle Lukáša.* Sacra pagina. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005, s. 235.
[530] EVANS, A.: Vystúp vyššie. In: MILLER, L.(editor): *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998, s. 260.

Medzi inzerátmi na zoznámenie bol aj takýto: „Som mladý, 28-ročný, úspešný podnikateľ, mám vilu pri mori v Španielsku a Mercedes. Značka: Nikoho nehľadám, len sa chválim.“[531]

Niečo také môže napísať len pyšný človek. Neláka nás ísť s ním na večeru, alebo na výlet, lebo pýcha nie je príťažlivá. Hoci by každému z nás dobre padla aj vila v Španielsku aj Mercedes, sú to len veci. Niečo iné je človek, osoba, ktorá ich vlastní. Výrok: nikoho nehľadám, len sa chválim – dokazuje, že sa robí dôležitým pre Mercedes a vilu. Ale tieto luxusné veci ho nerobia dobrým a múdrym.

Tento inzerát má veľa spoločného s evanjeliovým príbehom o farizejovi a mýtnikovi. Farizej sa v chráme modlil: „Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia: vydierači, nespravodlivci, cudzoložníci, alebo ako tamten mýtnik. Postím sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého, čo mám... Mýtnik hovoril: Bože, buď milosrdný mne hriešnemu“ (Lk 18, 11-12). Ježiš končí príbeh slovami: „Tento odišiel domov ospravedlnený, a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, ale kto sa ponižuje, bude povýšený (Lk 18, 14).

Boh vie presne odlíšiť veci od osoby. Z hľadiska darov, vecí, ktoré farizej prinášal (modlitba, pôst, almužna a všetko čo predpisoval Zákon, Thóra), by mal byť ocenený. No práve pre tie veci sa stával odlišným od iných. Skutky urobili z neho povyšujúceho sa nad ostatných. Preto v Božích očiach prehrával. V mýtnikovi bola pokora, ktorou vyhrával. Boh totiž vidí do srdca. My vidíme najprv veci, luxusnú vilu, mercedes, desiatky, pôsty a až potom osobu. Boh to robí opačne. Najprv vidí vnútro človeka a až potom jeho veci. Dôležitosť človeka, jeho význam, nespočíva vo veciach, ale v tom, kým je v svojej podstate.

Na tému pokory a pýchy píše Aurelius Augustín (354-430): „Nehľadaj vysoký vrch, akoby si tam bol bližšie k Bohu. Lebo ak sa vyvyšuješ, on sa uťahuje, ale ak sa ponižuješ, on sa skláňa... Keď má byť dom vysoký, musí mať hlboké základy. Čím hlbšie sa ide v základoch, ktoré sú neviditeľné, tým pevnejšia a vyššia stavba sa dá hore postaviť.“ Z toho Augustín usudzuje, že človek by mal byť zakorenený v Bohu, v jednoduchosti, v pokore. Až potom možno postaviť stálu a pevnú budovu života. Svätosť a dokonalosť nemôže stáť na plytkých základoch.

Aj Terézia z Lisieux (1873-1897) napísala: „Nehľadajme to, čo sa očiam tvorov javí ako veľké, lebo jediné, čo nevzbudzuje závisť, je posledné miesto. Niekedy sa sami pristihneme pri túžbe po sláve. Vtedy by sme sa mali pokorne zaradiť medzi nedokonalých. Pokladajme sa za malé duše, ktoré Boh musí v každom okamihu podopierať. Len čo zbadá, že sme naozaj presvedčení o svojej ničote, podá nám ruku. Ale keby sme sa pokúšali o niečo veľké, hoci aj pod zámienkou horlivosti, Ježiš nás nechá samých. Ako žalmista by sme mali povedať: Noha sa mi potkýna, ale podopiera ma tvoja láskavá dobrota! (Ž 94, 18) Stačí sa ponížiť a s láskou znášať svoje nedokonalosti. V tom spočíva pravá veľkosť. Preto sa ponáhľajme na posledné miesto, a nikto s nami nebude súperiť.“[532]

Každý človek je konfrontovaný s touto skutočnosťou: patrím medzi pokorných, alebo pyšných? Samozrejme, že každý povie: Pane, som pred tebou pokorný. Ale musíme byť k sebe dlho a úprimne pravdiví, aby sme poznali ešte niečo, o čom píše sv. Terézia z Lisieux: „Pokora nespočíva v myšlienkach o sebe, alebo v priznaní, že sme plní chýb. Pokora spočíva v tom, že sme šťastní, keď si iní myslia o nás to isté (že sme plní chýb) a keď to aj povedia.“[533] To, že si chyby priznáme, je jasné. Ale sme šťastní, keď to o nás niekto povie? Všetka krv sa v nás búri, bránime sa, keď nám iní nejakým spôsobom nastavia zrkadlo. Preto máme ešte čo robiť, aby sme boli skutočne pokorní.

---

[531] http://www.funny.sk/vtipy/

[532] Les „Lettres“ de Thérese, uverejnené v Correspondance Génerále I. et II. Paris : Éditions du Cerf-Desclée de Brouwer 1972-1974, list č. 262 z 3.3. 1897.

[533] Thérese de Lisieux, Conseils et Souvenirs. Zozbierala sr. Genovéva. Paris : Éditions du Cerf-Desclée de Brouwer 1973.

Dalo by sa to povedať tak, že každý, kto v tejto chvíli povie: som pokorný, je vlastne pyšný. A kto si v tejto chvíli povie: Bože, odpusť mi, som pyšný – ten je skutočne na ceste k pravej pokore. V praktickom živote ona znamená otvoriť dvere druhému, aby šiel prvý, pozdraviť prvý a nečakať, kým nás pozdravia, prvý sa prihovoriť v obchode a nečakať, kým nás oslovia, byť pokorný, znamená tisíc drobných vecí, ktoré môžeme vykonať ako znamenie služby.

Veď čo iné sú všetky hádky, ak nie zdôrazňovanie svojej pravdy a dôležitosti? Čo iné sú nedorozumenia na pracovisku, v škole a v iných oblastiach života, než to, že sa presadzujeme pomocou argumentov: ja mám pravdu, môj názor je správny! Každodenne zápasíme s prejavom našej pýchy. Preto je posolstvo Evanjelia o pokore aktuálne a má svoj odraz v našom živote.

Selma Lagerlöfová v románe „Gösta Berling“ píše: V Högbergu ležal hospodár na smrteľnej posteli, ťažko vzdychal a okolostojaci vedeli, že hovorí pravdu: „Som šikovný robotník a dobrý hospodár. Držal som svoju ženu ako cennosť, ako moju pravú ruku. Moje deti som nenechal vyrásť bez výchovy a starostlivosti. Nepil som. Nikomu som hraničný kameň neposunul. Nehnal som kone, keď šli hore kopcom. Nenechal som kravy v zime trpieť biedu. Nenechal som ovce v lete potiť sa v ich zimnej vlne.“

Vtedy celkom nepozorovane vstúpil jeden chudobný muž, ktorý chcel poprosiť o trochu jedla. Aj on počúval slová zomierajúceho, mlčky stojac pri dverách. Chorý pokračoval: „Zúrodnil som lesnú pôdu, mokré lúky som vysušil. Pluh som ťahal v rovných brázdach. Vybudoval som trikrát väčšie stodoly a zozbieral som trikrát takú veľkú úrodu, ako v čase mojich otcov... Boh mi dá dobré miesto v nebi“.

Chudobný muž v dverách počul slová starca a pochytila ho hrôza. Sám totiž už päť rokov bol loptou v Božej ruke. Cítil sa ako pierko, ktoré dychom možno odohnať. Pristúpil k posteli a chytil chorého za ruku: „Priateľu, priateľu“, povedal a jeho hlas sa chvel vzrušením. „Pomyslel si na to, kto je Pán, pred ktorého tvár čoskoro predstúpiš? On je veľký Boh. Svety sú jeho polia. Búrka je jeho meč. Široké nebo sa trasie pod ťažobou jeho krokov. A ty sa chceš postaviť pred neho a povedať mu: „Natiahol som rovnú brázdu, nasial žito, vyklčoval les? Chceš sa pred ním vychvaľovať a merať sa s ním? Nevieš, aký veľký je Pán, do kráľovstva ktorého prídeš.“

Oči starého sa rozšírili, jeho ústa sa bojazlivo pohli, jeho dych sa stal ťažším. „Nepredstúp pred tohto Boha s veľkými slovami“, pokračoval pocestný. „Mocní tejto zeme sú ako prázdna slama v jeho stodole. Jeho dielom je stvoriť svety. Vyhĺbil moria a vystavil hory. Obliekol zem do rastlín. On je robotníkom bez porovnania, ty sa nesmieš s ním merať. Skloň sa pred ním ty, utekajúca ľudská duša! Hlboko v prach ľahni pred svojho pána, svojho Boha! Chyť okraj jeho kabáta ako malé dieťa a pros ho o jeho ochranu! Ľahni hlboko do prachu a pros o milosť. Pokor sa pred svojím stvoriteľom, ty ľudská duša!“

Oči chorého zostali naširoko otvorené, jeho ruky spadli, jeho tvár zbledla a prestal dýchať. „Ty ľudská duša, unikajúca ľudská duša“, zvolával muž. „Tak, ako si sa v svojej poslednej hodine v pokore sklonil pred Bohom, tak on ťa vezme do náručia a prijme ťa ako dieťa do nádhery svojho neba.“[534]

Autorke sa podarilo vystihnúť podstatu ľudského správania sa. Na začiatku bol sedliak ako podnikateľ so slovami: Nikoho nehľadám, len sa tak chválim. Na konci dýcha pokorne ako mýtnik. Prosme si svetlo poznania, že láska je pokora a pokora je láska.

5.7 Vonia alebo otravuje?

Lk 6,17. 20–26 Blahoslavení chudobní. Beda vám, boháči!
Šiesta cezročná nedeľa C: dnes viac ako včera

[534] Porov. LAGERLÖF, S.: *Gösta Berling*, publikované 1891, s. 281-283, krátené.

Pani hľadala v supermarkete čistiaci prostriedok na umývanie nádob. Nakoniec si vybrala jeden, na ktorom bol nápis: svieža vôňa. Doma zistila, že na druhej strane výrobku je napísané: Pozor, nevdychujte výpary![535]

Z dôvodu reklamy a predaja výrobca napíše: svieža vôňa; z dôvodu bezpečnosti: nevdychujte výpary, lebo sa otrávite. To, čo na prvý pohľad môže byť príjemnou, sviežou vôňou, z iného hľadiska môže byť otravou.

Tento paradox sa nevzťahuje len na veci materiálne, ale aj na hodnotový systém človeka. To, čo sa na prvý pohľad javí ako krásne, užitočné, príjemné, môže človeku poškodiť. To, čo sa na prvý pohľad zdá zbytočné a druhoradé, môže byť veľmi dôležité.

V Evanjeliách je o tom kapitola s názvom: Blahoslavenstvá. Ježiš z Nazareta povedal: Blahoslavení hladní... chudobní... plačúci... a prenasledovaní (por. Lk 6, 20-23). Toto všetko nevonia sviežosťou, ale skôr život komplikuje. Ako môžeš, Ježišu, nazývať šťastnými tých, ktorí sú hladní, biedni alebo prenasledovaní?

A vzápätí Ježiš dodáva: Beda tým, ktorí sú bohatí, nasýtení, smejú sa a majú úspech, ľudia ich chvália (por. Lk 6, 24-26). Podľa nás práve vtedy človek žije zdravo a normálne. Ježišu, nepomýlil si sa? To, čo je pre nás zlé a nedostatočné, ty nazývaš „blahoslavené - šťastné“? Tomu, čo v živote uznávame - peniaze, zdravie, úspech - ty hovoríš „beda“?

Aby sme vyšli z omylu, treba vedieť, že Ježišovým cieľom bolo uviesť poslucháčov do intímneho spojenia s Bohom, aby človek pochopil, aké dôležité je mať vieru v Boha a aby sa díval na veci z tohto pohľadu. Pre Ježiša všetko, čo človeka viac k Bohu priťahovalo, bolo „blaženstvom“. Všetko, čo by ho nejakým spôsobom odtiahlo od Boha, nazýva Ježiš zlorečeným „beda“. Teda ani nechváli, ani neodmieta bohatstvo, slávu, moc, ale uvádza ich do súvisu s Bohom. Ak človeku prekážajú vo viere – beda im. Ak tvoria cestu k Bohu – sú blahoslavené.

Už prorok Jeremiáš (650 pred Kr.) napísal: „Zlorečený človek, ktorý sa spolieha na človeka; telo urobil svojou oporou a jeho srdce sa vzďaľuje od Pána. Bude ako tamariška na púšti, neuzrie prichádzať blaho“ (Jer 17, 5). Ale: „Blažený človek“ - spieva sa v žalme, „čo v Pána skladá dôveru“ (Ž 40, 5a), lebo bude ako „strom zasadený pri vode, čo prináša ovocie v pravý čas“ (Ž 1, 3). Od nepamäti ľudia vedeli, akú dôležitosť má spiritualita, vzťah človeka k Bohu. Ježiš túto skúsenosť blahoslavenstvami potvrdil.

Niektorí exegéti hovoria, že blahoslavenstvá sú tichým Ježišovým životopisom.[536] Oficiálny Ježišov životopis je zachytený v Evanjeliách. Ale tichý, nikdy nenapísaný, je to, čo on žil, čo sa dá vytušiť „medzi riadkami“. Napríklad, keď sa díval na bolesť, hlad, núdzu, i na svoje utrpenie, odstrkovanie, kríž, nosil v sebe nádej: Boh je môj Otec, ktorý to všetko vidí. V jeho réžii je ľudský život, preto môžem v neho dôverovať. Ani hlad, ani bieda, ani plač nemá posledné slovo. Lebo život nie je len to, čo sa dá vidieť.

Všetci máme úradný životopis, v ktorom je miesto narodenia, rodičia, absolvované školy, druhy zamestnania, jazyky, ktoré ovládame, vodičský preukaz a počítačové zručnosti. Ale okrem úradného životopisu existuje životopis tichý, ktorý o nás nikto nenapíše. Lebo kto vie, koľkokrát sme smutní, osamelí, nešťastní? Inokedy sme veselí, život nám chutí, máme radosť. Kto pozná naše vnútorné chvíle? A život sa píše aj vtedy. Iba Boh číta v nás tichý životopis. Správny je vtedy, ak sa podobá Ježišovmu, ak vieme v ťažkostiach života rozumieť: napriek tomu, čo sa nám zdá neprijateľné, Boh o nás vie, rozumie nám a vedie nás svojou cestou. Nenechávame sa viesť povrchným pohľadom na udalosti, ale dôverujeme Bohu.

V otváracom ceremoniáli na olympijských hrách vo Vancouveri 2010 vystúpili okrem športovcov aj významní speváci: Bryan Adams, Furtado, Sarah McLechlanová a iní. Zaznela anglická pieseň „More and more“ (Viac a viac). V športovom svete to znamená: dnes zabehnúť

---

[535] FRANKLINOVÁ, C.: V supermarketu. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2009, s. 9.
[536] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 230.

rýchlejšie ako včera, byť šikovnejší ako ten druhý. Byť človekom je naozaj čosi viac ako príroda, zvieratá, stromy, vesmír. Ľudské bytie má v sebe schopnosť orientácie na to, čo je viac, prekonávať sa.

Aj v náboženskom a hodnotovom svete je to tak: dnes nemusím byť taký ako včera. Môžem sa posunúť smerom k vyššej kvalite. Nemusím byť len zatrpknutý, sebecký, hriešny. Môžem byť viac, pokračovať na ceste k milosrdenstvu, tolerancii, láske. Boh mi dáva túto možnosť: more and more – viac a viac sa môžem otvárať pre pravdu, spravodlivosť a lásku. Potom nebudem povrchným človekom, ktorý sa dá dobehnúť reklamou: svieža vôňa.

Posolstvo, ktoré z Evanjelia zaznieva, je Ježišovým pozvaním: Pozrite sa na mňa! Moja cesta životom bola v tom, že som uskutočnil blahoslavenstvá, napriek tomu, čo sa na prvý pohľad videlo ako utrpenie, ukrižovanie a krivda. Uverte, že milujúcosť, láska, život sú silnejšie. Preto sú blahoslavenstvá nielen teóriou, ale každodennou praxou.

O tom je reč aj v nasledujúcej rozprávke. Bol raz jeden kráľ, ktorý mal štyri manželky. Najviac miloval štvrtú. Obliekal ju do drahých šiat, staral sa o ňu, ako najlepšie vedel. Vždy dostávala to najlepšie. Svoju tretiu ženu tiež veľmi ľúbil a vždy sa ňou chválil pred inými kráľmi, hoci sa bál, že jedného dňa ho opustí a uprednostní niekoho iného. Rád mal aj svoju druhú ženu. I jej sa mohol so všetkým zdôverovať, pretože bola k nemu milá, pokorná, trpezlivá. Keď mal problémy, mohol sa jej zveriť a ona mu bola oporou v ťažkých chvíľach. Prvá kráľova žena bola verná partnerka, významne prispela k zveľadeniu kráľovho bohatstva, no on ju nemal veľmi rád. Málokedy si ju všímal, hoci mu prejavovala vrúcnu a oddanú úctu.

Jedného dňa kráľ nevyliečiteľne ochorel. Pochopil, že na zemi mu zostáva málo času. Premýšľal o svojom živote a povedal si: „Mám štyri ženy. Keď zomriem, určite nebudem ani na druhom svete sám.“ Ale potreboval, aby ženy s jeho plánom súhlasili.

Zavolal svoju štvrtú ženu a povedal jej: „Teba som miloval najviac zo všetkých. Obliekal som ťa do najkrajších šiat a staral sa o teba celý život. Teraz odchádzam. Chceš ísť so mnou?“ Žena odvrkla: „Nikdy! Čo ti to zišlo na um?“ Otočila sa chrbtom a bez rozlúčky odišla. Jej odpoveď sa ako ostrý nôž zaryla do kráľovho srdca.

S nádejou pozval svoju tretiu ženu: „Miloval som ťa celý život. Teraz zomieram, chceš ísť so mnou?“ Ale aj ona ho odbila: „Nechcem. Život je príliš krásny. Keď zomrieš, znovu sa vydám!“ Kráľovo srdce sa zachvelo.

Ešte nebolo všetko stratené, veď mal aj druhú ženu. Povedal jej: „Keď som potreboval pomoc, obrátil som sa k tebe a ty si v ťažkých chvíľach vždy stála pri mne. Teraz umieram. Pôjdeš aspoň ty so mnou?“ No ani ona nevyplnila jeho želanie. Povedala: „Ľutujem, ale tentoraz ti nemôžem pomôcť. Jediné, čo pre teba môžem urobiť je to, že ťa pochovám.“ Kráľ zbledol od veľkej bolesti, ktorú v ňom vyvolalo sklamanie.

No skôr, ako vydýchol, začul hlas: „Ja ťa budem nasledovať. Všade, kamkoľvek pôjdeš.“ Kráľ z posledných síl zdvihol hlavu a spoznal svoju prvú ženu. Bola veľmi chudá, v roztrhaných handrách, pretože o ňu nedbal. S ľútosťou a plačom povedal: „Mal som sa o teba viac starať a chrániť ťa, pretože ty jediná si ochotná ísť so mnou.“

Každý z nás má v živote štyri „manželky“. Štvrtá žena je naše telo, ktoré nás opustí, keď zomrieme, hoci sme sa o neho veľmi starali a skrášľovali ho. Tretia žena je všetko, čo vlastníme, aj naše spoločenské postavenie i materiálne hodnoty. Keď zomrieme, všetko zostane iným. Druhá žena je naša rodina a priatelia. Nech boli s nami akokoľvek dlho, môžu pre nás urobiť len to, že nás odprevadia k hrobu.

Prvá žena je naša duša a svedomie, ktoré často zanedbávame pre posadnutosť bohatstvom a slávou tohto sveta. Jediné svedomie nám bude robiť spoločnosť, kamkoľvek pôjdeme. A od našej starostlivosti o neho závisí, ako budeme z tohto sveta odchádzať.

Štyri „manželky“: po prvé - svedomie, duša; po druhé - rodina a priatelia; po tretie - kariéra a veci; po štvrté - naše telo. Čo je naozaj dôležité? Pokoj vo svedomí, duša, ktorá má vrúcny vzťah s Bohom, lebo to je tým, čo v nás žije i cez zomieranie až na druhú stranu života

– na večnosť. Rozprávka je múdra v tom, že na pozadí ľudského príbehu a manželstva ukazuje hodnotový systém, aký človek preferuje, alebo zanedbáva. Čo človeku vonia a čo ho otravuje.

Ďakujeme Ježišovi za odkrývanie, pomoc, ktorú dáva nášmu poznaniu. Ďakujeme za silu, ktorá pochádza z Eucharistie a robí nás schopnými kráčať životom ako on. Nech sú blahoslavenstvá štýlom nášho života.

5.8 Prvá trieda

Lk 14, 1. 7-14 Kto sa povyšuje, bude ponížený
Dvadsiata druhá cezročná nedeľa C: služba - zastarané slovo?

Babka sa pýta vnúčika, prváčika: - Janko, ako sa ti páči v škole? On odpovedá: - Za veľa to nestojí. Mama s otcom tvrdili, že budem chodiť do prvej triedy. Žiadna prvá trieda to nie je: lavice sú drevené, sprcha nejestvuje a WC je kdesi na konci chodby. Aká prvá trieda?[537]

Niečo iné je prvá trieda hotelová, alebo vo vlaku, v lietadle, a iné je chodiť do prvej triedy v škole. Tak, ako máme radi značkové veci na sebe, potešíme sa aj cestovnej alebo hotelovej jednotke.

Ak sa prváčik bude učiť, zistí, že sa z neho môže stať inžinier alebo lekár, ak bude prvotriednym v intelekte, ak sa bude snažiť cvičiť si pamäť. A naopak, ak niekto zanedbáva učenie a chodí poza školu, bude v svojich vedomostiach druho - alebo treťotriedny.

Aj v ľudskosti môže byť človek prvotriedny. Ak je niekto trpezlivý, láskavý, milosrdný, nemusí bývať v prvotriednom hoteli, ani nemusí mať značkové oblečenie, nemusí sa voziť v prvotriednej limuzíne, ale je jednotkou, je prvotriedny v svojom vnútri, v svojom srdci.

Aj v dobe Ježiša z Nazaretu mali ľudia diferencovanú kvalitu života. Preto Ježiš vymyslel podobenstvo: „Ak ťa niekto pozve na svadbu, nesadaj si na prvé miesto, lebo mohol pozvať niekoho vzácnejšieho, ako si ty; a prišiel by ten, čo pozval teba i jeho, a povedal by ti: Uvoľni miesto tomuto. Vtedy by si musel s hanbou zaujať posledné miesto“ (Lk 14, 8-9). A dodáva: „Sadni si na posledné miesto. Potom príde ten, čo ťa pozval a povie ti: Priateľu, postúp vyššie“ (Lk 14, 10). Úryvok končí Ježiš vetou: „Každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponižuje, bude povýšený“ (Lk 14, 11). V jeho ponímaní pokora je taká kvalita života, ktorá uschopňuje človeka na službu, a tým je definovaná prvotriednosť.

Sv. Terézia z Lisieux mala tzv. malú cestu lásky k svätosti. Napísala: Pochopila som, že pravá veľkosť spočíva v srdci a nie v mene, v tituloch. Lebo Izaiáš napísal: Pán, Jahve, nazve ich svojím menom, iným menom (čiže Pán im dá titul, nie univezita – pozn. autora.) A Ján apoštol v knihe Zjavenia, v poslednej knihe Biblie píše: Tomu, kto zvíťazí, dám biely kamienok a na kamienku napísané nové meno, ktoré nepozná nik, iba ten, kto ho dostane... A Terézia dodáva: v nebi sa teda dozvieme naše šľachtické tituly. Potom každý prijme od Boha chválu, ktorá mu patrí. A kto chcel byť na zemi z lásky k Ježišovi najchudobnejším, najzabudnutejším, ten bude prvý, najvznešenejší a najbohatší.[538]

Samozrejme, že teóriu o pokore, ktorú učil Ježiš z Nazaretu a ktorú Terézia v 19. storočí pochopila, všetci poznáme, ale nie je pre nás jednoduchá. Lebo vždy sa ozýva naša pýcha, samoľúbosť, vedomie našej vlastnej dôležitosti. To nám bráni v uskutočňovaní pokory.

Terézia v rehoľnej komunite radí spolusestre: Nebuďte ako malé smutné dievčatko, keď vidíte, že vás nechápu, alebo vás nesprávne posudzujú a zabúdajú na vás. Preľstite všetkých, a to tým, že sa pokúsite správať sa ako oni. Robte so sebou to, čo robia s vami iní. Zabudnite na všetko, čo nie je Ježiš, zabudnite na seba z lásky k nemu.[539]

---

[537] Porov. BERNÁTHOVÁ, L.: Stará mama. In: *Kaufland* č. 36, 28. 8. 2004.
[538] Porov. STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991, s. 188.
[539] Porov. STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991, s. 186.

Tieto slová, ktoré naoko znejú nelogicky, sú psychologicky veľmi významné. Lebo každý sa svojím spôsobom hrá na dôležitého. A keď je zabudnutý, odsunutý, nedocenený, hnevá sa na tých, ktorí robia to isté – hrajú sa na nadradených. Ale následkom vlastného hnevu sa ocitá v nepokoji. Návrh sv. Terézie je: nebrániť sa proti tým, čo robia zle, ale ich metódu použiť proti sebe samému. Zabudnúť na seba, dať seba nabok, z lásky k Ježišovi. Urobiť so sebou to, čo iní robia s nami. Ak sa to udeje z lásky k Ježišovi, bude v srdci pokoj.

Prekážkou uskutočňovania pokory a služby, ako kvality života, je mentalita doby. Vo svete okolo nás je slovo služba už len v gramatike. Tam sa učíme: ja slúžim, ty slúžiš, on slúži, my slúžime... Ale žeby to malo význam niekde inde? Niekde inde má skôr význam: čo si ja vyslúžim, čiže čo zarobím, ako sa stanem dôležitým. Pokora má dnes asi taký zvuk ako nevinnosť, bezhriešnosť. Ako keby tie slová patrili do minulých storočí. Že by človek človeku mal slúžiť? A dobrovoľne, z lásky? Stal by sa podozrivým. Kto by dnes tak rozmýšľal? Táto mentalita spôsobuje, že sa zrieďuje kvalita života, ktorú učil Ježiš.

Proti tomu sa treba postaviť a zisťovať, čo na nás vplýva zvonku a čo chce Ježiš zvnútra. Podľa Ježiša byť prvotriedny, znamená nehrať sa na dôležitého, ale usilovať sa o lásku k Bohu, o službu druhým ľuďom, o jednoduchosť a pokoru. Každý človek sa rozhoduje buď pre uvedenú cestu, alebo pre mentalitu tohto sveta, kde sa zdá, že najdôležitejší je ten, kto je najbohatší a najpopulárnejší.

Zaujímavo sa k tejto téme vzťahuje krátky príbeh. Upratovačka, chyžná hotela v Recklinhausene, v Nemecku našla v koši na odpadky v izbe, ktorú hosť už opustil, vyplnený kupón Toto-loto. Doplnila svoje meno a podala ho. Na druhý deň vyhrala stotisíc eur. A za výhru si kúpila hotel, v ktorom pracovala.[540]

Všetci snívame o výhre. Včera bola v hoteli upratovačkou, iní jej rozkazovali, a dnes ona dáva príkazy: recepčným, kuchárom, šoférom. V hoteli života sme pod zákonom choroby, starnutia a smrti, všetci sme tu sluhovia, slúžky, upratovačky, všetci sme tu chyžné. Majiteľom života je jedine Boh sám. Ale keď počúvame Božie slovo, alebo ideme na sväté prijímanie, vyplňujeme tiket, ktorý nám umožňuje spolu s Ježišom stať sa majiteľom života. Ako keby Ježiš chcel povedať: nemusíš byť len sluhom života, môžeš byť aj pánom, majiteľom!

Pani v Nemecku našla tiket náhodou. Aj zbohatla náhodou. Ale či my budeme spolu s Ježišom majiteľmi večného života v radosti, to už nie je náhoda. To už je vec nášho osobného rozhodnutia a každodenného postupovania: prijať pokoru a službu ako metódu nášho pokračovania. S Ježišom budeme prvotriedni.

5.9 Symboly kňazskej služby

Jn 10, 27-30 Ja dávam svojim ovciam večný život
Štvrtá veľkonočná nedeľa C: obliecť si šaty služby

Na lúke pri kláštore pásol jeden z frátrov stádo oviec. Okoloidúci sa ho pýtal: „Koľko oviec máš?“
Fráter odpovedal: „Stodvanásť.“
Okoloidúci pokračoval: „A koľko máš rokov?“
Na to fráter: „To neviem.“
„Ako je to možné, že úplne presne vieš, koľko máš oviec, a nevieš, koľko máš rokov?“ Nato fráter odvetil: „To je veľmi jednoduché. O roky sa nestarám, lebo tie mi nikto ukradnúť nemôže!“[541]

[540] Porov. BREZINA, J. (ed.): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, s. 72.
[541] Porov. KERN, R.: *Abba, proč nosíš tak těsné sandály?* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2006, s. 22.

Sú veci, ktoré sa ukradnúť dajú a sú hodnoty, ktoré sa ukradnúť nedajú. Peniaze, auto, bicykel niekto ukradnúť môže. Ale kto ukradne lásku, pokoj v duši, vieru v Boha, nádej? Kto ukradne život, keď je položený do Božích rúk? Nadprirodzené, metafyzické, večné hodnoty sú neukradnuteľné.

Ján apoštol v Evanjeliu zapísal vetu, ktorú počul od Ježiša z Nazareta: „Moje ovce počúvajú môj hlas... Ja im dávam večný život. Nezahynú nikdy a nik mi ich nevytrhne z ruky" (Jn 10, 27-28). Podobenstvo chce povedať, že stačí ísť za ním, Dobrým pastierom. Dar jeho večného života je súborom hodnôt, ktoré sú neukradnuteľné. Preto mohol Ježiš povedať: nik mi ich nevytrhne z ruky.

Tu sa ukazuje odôvodnenie a zmysel kňazskej služby: svedčiť o hodnotách, ktoré sú nadčasové, dôležité pre každého človeka, pretože len vďaka otvorenosti voči Bohu život nevyznieva naprázdno. Potrebnosť usmerňovať ľudí v hodnotovej orientácii je nespochybniteľná, preto Cirkev volá k modlitbe za kňazské a rehoľné povolania na celom svete.

Kňazská služba má štyri základné symboly. Kňazom sa niekto stáva vysviackou - biskup naňho položí ruky. Kladením rúk – ako prvým dôležitým symbolom – sa vyjadruje: Boh na teba, človek, kladie ruky, aby si sa nezaoberal len svojou vôľou, ale aj jeho plánmi. Božie veci zvestuj aj druhým! Staň sa priepustným Duchu Svätému, Duchu Božiemu, aby Božia múdrosť cez teba oslovila ľudí. Tak, ako sa biskup dotýka rukami tvojej hlavy, dotkni sa ty láskou a službou iných ľudí.

Kladenie rúk treba vidieť aj v súvislosti s myšlienkami prorokov: Moje meno je zapísané v Božích rukách a v mojich rukách je Božie meno. Zapísanie v Božích rukách môže znamenať niekedy požehnanie a inokedy bremeno. Niekedy sa v Božích rukách cítime v ochrane, a inokedy sme v nich zvieraní, lebo nás tlačí vlastná nehodnosť.

Druhým symbolom je olej, ktorý pripomína pohladenie, pomaznanie. Pracovať s olejom (krémom), znamená vyjadriť Božiu nežnosť voči človeku. Ty si Pánom pomazaný, pohladený, aby si skúsil, aký je Boh k tebe nežný, a aby si išiel do sveta o tejto nežnosti rozprávať. Pomazaný Pánom neznamená byť iba odlišný od ostaných, ale ustanovený na službu všetkým. Pomazaný voňal - chudobní páchli.

Tretím symbolom kňazstva sú chlieb a víno, ktoré používame pri omši. Sú to znaky ľudskej práce a námahy. Prinášame ich na oltár a prosíme, aby ich Pán svojou prítomnosťou poznačil. Bohom poznačené, čiže premenené, prijímame do svojho života. Je to odkaz na našu túžbu po živote. Kňaz prijíma tieto dary od ľudí a prosí o Božie požehnanie nielen pre chlieb a víno, ale pre všetku námahu a starosť, ktorú každý človek nosí v svojom srdci.

Okrem toho kostol, liturgia dáva nám účasť na konečných veciach (po grécky „teleiósis"). V živote sme stále pútnici, ale v Ježišovi sme už dosiahli cieľ. Omša a liturgia nás ponárajú do cieľa, do Božieho pokoja. Ešte tam nie sme, ale už to tušíme. Omša nás robí účastnými na tom, že život má zmysel a cieľ. Preto nás napĺňa nádejou.[542]

Štvrtým symbolom je rúcho. Kňaz sa oblieka do zvláštnych šiat. Pavol v Liste Kolosanom napísal: „Oblečte si hlboké milosrdenstvo, láskavosť, pokoru, miernosť a trpezlivosť" (Kol 3, 12). Kňaz si pri obliekaní má uvedomiť – Boh si ma privlastňuje pre službu ostatným. Keď Ježiš umyl apoštolom nohy, najprv si odložil odev (porov. Jn 13, 4-5), potom pomáhal, slúžil a nakoniec zmŕtvychvstaním ho Boh obliekol do slávy, nádhery, nesmrteľnosti. Aj kňaz si má uvedomiť, že pri omši si oblieka rúcho Božej slávy, ale po omši ho zloží, a má si obliecť rúcho služby.

Zakončenie tejto úvahy patrí príbehu, ktorý sa stal v roku 1950. V Rumunsku chceli Rusi vybudovať obrovský kanál. Mala to byť vodná cesta medzi Dunajom a Čiernym morom. Pracovalo tam viac ako dvesto zajatcov, každý z nich musel denne ručne vykopať osem

[542] Porov. GRŮN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002, s. 135.

kubíkov zeme. Pod údermi dozorcov ručne ťahali plné káry na strmé svahy. V zime niekedy teplota klesla aj na -25°C. Ale aj v tejto situácii sa stávali hrdinské veci.

Katolíckeho kňaza, pátra Cristea, istý špiceľ mimoriadne nenávidel. Raz sa ho opýtal: „Prečo máš tak často prižmúrené oči? Vari sa modlíš? Ešte veríš v Boha?“ Páter Cristea povedal: „Áno, verím v Boha.“ Špiceľ sa ponáhľal k poručíkovi. Ten prišiel ku kňazovi a prikázal mu predstúpiť. Cristea bol vychudnutý, dochádzali mu sily, triasol sa v roztrhaných šatách a poručík opačne – dobre živený, oblečený kabát, na hlave ruská baranica: „Počúvam, že veríte v Boha?“ Cristea odpovedal: „Už vtedy, keď som bol vysvätený, som vedel, že mnoho kňazov položilo život za vieru. Vždy, keď som sa obliekal k oltáru, sľuboval som Bohu: Teraz ti slúžim v peknom rúchu, ale aj keby ma uvrhli do žalára, budem ti, Bože, slúžiť. Pán poručík, väzenie nie je nijaký argument proti viere. Naozaj verím v Boha.“

Iba šumenie vetra prerušovalo ticho, ktoré nastalo po týchto slovách. Poručík nenachádzal slová. Nakoniec povedal: „A ste aj za pápeža?“ Cristea odpovedal: „Od čias apoštola Petra, pápež vždy bol, aj vždy bude, kým Ježiš príde druhý raz na svet. Áno, som za pápeža.“ Pátra Cristea zavreli na týždeň do karcera, kde musel stále stáť, nedalo sa tam ani spať, zažil aj bitku. Keď sa ešte aj po tom zdráhal poprieť vieru, odvliekli ho preč. Odvtedy o ňom nikto nič nepočul.[543]

Dejiny sú plné rozličných príbehov a skúseností ľudí. Ale jedno je isté: každý z nás sa potrebuje obliecť aj do lásky k Bohu a k blížnemu. Náš život bude natoľko zmysluplný, nakoľko si privlastníme Ježišove slová: „Dobrý pastier položí svoj život za ovce“ (Jn 10, 11) a dokážeme lásku a službu realizovať ako kňazskú funkciu každého pokrsteného človeka.

5.10 Bývanie v dobrom srdci

Lk 9,51–62 Pôjdem za tebou všade, kam pôjdeš
Trinásta cezročná nedeľa C: O nasledovaní

Chlapček sedel na ulici a plakal. „Čo sa ti stalo?“ pýta sa okoloidúca pani. „Stratil som sa“. „A vieš adresu?“ „Áno“, povedal chlapec, „matej@pobox.sk”.[544]

Slovo adresa používame vo viacerých významoch. Hoci adresa zemepisná i adresa pre elektronickú poštu sú dôležité, najvýznamnejšou adresou pre chlapca je dobré srdce mamy a otca. Ak má milujúcich rodičov, v živote sa mu darí.

Pred dvetisíc rokmi ľudia počúvali Ježiša z Nazaretu a mnohí ho chceli nasledovať, bývať tam, kde on. V nadšení ktosi vyriekol vetu: „Pane, pôjdem za tebou, kamkoľvek pôjdeš“ (Lk 9, 57). Ježiš, ako keby súhlasne pokýval hlavou a odpovedal: „Líšky majú skrýše, vtáci hniezda, ale Syn človeka nemá, kde hlavu skloniť.“ (Lk 9, 58)

Mohli by sme namietať: prepáč, Pane Ježišu, tvoji súčasníci si vedeli vybudovať domy z dostupných materiálov. Ty si si prečo nepostavil dom? Ale vieme aj odpoveď: nielen preto, že vo vtedajšom čase filozof bežne nemal dom, bol pútnikom, ale aj preto, že Ježiš chce bývať v dobrom srdci človeka.

Pre Ježiša adresa znamená - dobré srdce človeka, v ktorom si chce „hlavu skloniť“. Nebudoval dom ako priestor, lebo vedel, že jeho úlohou je upozorniť človeka aj na iné adresy, ktoré sú spojené s iným druhom bývania. Človek nebýva len medzi štyrmi múrmi. Má možnosť bývať v „Božom srdci“ a keď nasleduje Boha, ubytováva ho v svojom srdci.

V súvislosti s nasledovaním Ježiša existuje viacero požiadaviek, ktoré prezentuje Lukášovo Evanjelium. Ježiša nasledovali tri skupiny ľudí: a) nadšenci, učeníci (po grécky mattétes), ktorí najviac rozumeli jeho učeniu; b) zástup - ľud (po grécky laos alebo ochlos); c) Ježiša počúvali aj farizeji, zákonníci, teda jeho protivníci.

---

[543] Porov. LEFEVRE, P.(editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch.* Bratislava : Lúč 1994, s. 136.
[544] HÁJOVSKÁ, H.: Na ulici. In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2007, s. 31.

Ľudu adresoval konkrétne varovania a poučenia o obrátení; učeníkom inštrukcie o duchovnom živote; farizejom a zákonníkom podobenstvá o následkoch, ktoré vyplývajú z odmietania jeho posolstva. Lukáš to opisuje tak, ako keby Ježiš bol na ceste, kráčal vpredu, raz za čas sa zastavil a prihováral sa ostatným.[545]

Prvá inštrukcia o duchovnom živote je: neodplácať sa zlým za zlé. Keď hľadali ubytovanie v samárijskej dedine, boli odmietnutí, lebo boli židmi. Jakubovi a Jánovi napadlo pomstiť sa: „Pane, máme povedať, aby zostúpil oheň z neba a zničil ich?“ (Lk 9, 54). Ježiš ich pokarhal. Nechcel zahubiť mesto, ale ho zachrániť, preto neschvaľoval pomstu. Dokázal celý problém „prehltnúť“ a ísť ďalej. Tým dal učeníkom silnú lekciu o nasledovaní: vedieť odpustiť, byť milosrdný. Kto bude zlom odpovedať na zlo, pomstou riešiť konflikty s inými ľuďmi, nikdy nebude žiť na správnej adrese. Zlo sa bude len zväčšovať.

Druhá inštrukcia o duchovnom živote a nasledovaní je varovaním: nebyť na vlastnom pohrebe. Uprednostniť lásku pred sebectvom. Na prosbu: „Dovoľ mi najprv odísť a pochovať si otca“ (Lk 9, 59), Ježiš reagoval: „Nechaj, nech si mŕtvi pochovávajú mŕtvych“ (Lk 9, 60). Pre Ježiša je živý ten, v kom žije láska k Bohu a ľuďom a mŕtvy ten, kto je plný sebectva, zloby, hriechu, hoci je chodiaci. Nepopieral Zákon - Thóru, kde bolo prikázanie pochovať otca, ale upozorňoval človeka na to, aby nasledoval život - lásku a nie mŕtvolnosť; aby sa neocitol na vlastnom pohrebe. Pre veriaceho nie je poslednou adresou meno@cintorín.sk, ale meno@nebo.sk.

Tretia inštrukcia o duchovnom živote znie: uprednostniť vzťah k Bohu pred sociálnymi vzťahmi. Na výrok: „Pane, pôjdem za tebou, ale najprv dovoľ mi rozlúčiť sa s rodinou“ (Lk 9, 61), Ježiš hovorí: „Kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo“ (Lk 9, 62). Kto orie a drží pluh, pozerá dopredu, na tvoriacu sa brázdu. Ježiš chce od ľudí, aby okrem sociálnych vzťahov upierali pohľad dopredu, na vzťah k Bohu.

Aj po dvetisíc rokoch ísť za Ježišom, nasledovať ho, je výzvou pre každého človeka. Kto by jej nerozumel a necítil ju v sebe, nečítal by túto knihu. Ale preto, že sa snažíme o prehĺbenie vzťahu s Bohom, Evanjelium sa nás pýta: „Čo nasleduješ v živote? Koho? S akým výsledkom? Čo uprednostňuješ? Si na správnej adrese?

Každý deň predkladá pozvanie televízia: poď za mnou a nasleduj mňa! Volá alkohol: vypi si ma, uvidíš, ako ti bude dobre! Ozývajú sa peniaze: poď za nami - zarob si nás! Pozýva kariéra: nasleduj mňa! A človek musí zvážiť, čo poslúchne a ktoré témy zaplnia jeho dni. Tým sa identifikuje adresa, na ktorej býva. A podľa adresy zistí, či jeho život ide správnym smerom. Nestačí každý deň otvárať printovú alebo elektronickú poštu, ale je potrebné zájsť na adresu: meno@nebo.sk. Na nej sa prihovára Boh a chce, aby sme boli šťastní.

Nemecký vojak rozpráva udalosť z obdobia Druhej svetovej vojny. „Po obede som začul hluk, niekto nadával, vyhrážal sa. Jeden kolega mi povedal, že dnes v noci chytili zajatcov a vedú ich dozadu na výsluch. Bol som zvedavý na stretnutie s Rusmi. Kolóna sa priblížila, išlo v nej dvanásť Rusov, niektorí krvácali z nosa, iný boli zbití, okolo nich štyria nemeckí vojaci. Pýtal som sa stráže, či chcú piť. Nemecký veliteľ súhlasil a Rusom rozkázal, aby sa posadili. Priniesol som džbán so studenou vodou a tri poháre. Bolo teplo, Nemci boli vysmädnutí, samozrejme že aj Rusi. Pozrel som na svojho kolegu, vojaka, a povedal som mu, či môžem dať vodu aj väzňom. Prekvapene a sarkasticky sa na mňa pozrel: Aj oni sú smädní? Napokon kývol na súhlas. Zajatci náš rozhovor sledovali.

Priniesol som druhý džbán aj dva poháre. Pred tým, ako sa napili, každý sa dotkol mojej ruky a zašepkal „spasiba“ - ďakujem. Priniesol som ešte jednu nádobu na umývanie tváre a rozhodol som sa, že im dám kúsok chleba. Bolo to bratské gesto voči ľuďom v ťažkom položení. Vypýtal som si povolenie od veliteľa, aby som mohol rozdeliť dva bochníky chleba Rusom. Nechápal ma, bol prekvapený. Ale ja som mu povedal: veď aj to sú naši bratia.

---

[545] Porov. JOHNSON, L.T.: *Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005. s. 185.

Odpovedal: Nerozumiem. Zobral som chlieb, rozdelil na dvanásť krajcov a podával som väzňom. Ruský poddôstojník pristúpil prvý, kľakol si, pobozkal mi ruku a vzal chlieb. Ostatní ho nasledovali.

Vtedy Nemec zo sprievodu na mňa zreval: „Ty si sa zbláznil, dávať chlieb týmto naničhodníkom. My sme tiež hladní a ty dávaš dobrý nemecký chlieb Rusom! To je škandál, odkiaľ si?“ Povedal som mu, že pochádzam z francúzskej provincie na juhu Nemecka a myslím si, že títo ľudia sú hladní a boja sa. Keď raz budeme zajatcami my a nejaký Rus dá chlieb nám, budeme mu tiež vďační. Skupina sa vydala na pochod a všimol som si, že pohľady zajatcov boli plné vďaky.[546]

Ten nasleduje Ježiša, kto vie byť dobrý, láskavý, milosrdný. Býva na správnej adrese: v srdci Božom skrze predchádzajúce bývanie v srdci ľudskom.

Pane Ježišu, otváram ti svoj život a prosím ťa, vstúp doň, aby si mal kde hlavu skloniť. Ďakujem ti, že mi umožníš, aby som si aj ja raz mohol skloniť hlavu v tvojom milujúcom srdci.

5.11 Pokrok a rozvoj

Mt 28, 16-20 Choďte a učte všetky národy
Sv. Cyril a Metod: sociálne aspekty

Niektoré slová v našom jazyku majú svoj pôvod v latinčine. Napríklad po slovensky povieme kríž - z latinského crux; alebo po latinsky paganus - po slovensky pohan, pogan. Po latinsky cimiterium - po slovensky cmiter, cintorín. V latinčine claustrum - v slovenčine kláštor. Iné majú svoj pôvod v germánskom jazyku: napríklad po nemecky bischof - v slovenčine biskup; po nemecky segnen - po slovensky žehnať; v nemčine Pfarrer - po slovensky farár.

Jazykové stopy dokazujú prítomnosť kresťanstva na našom území ešte pred Veľkou Moravou (833-906). Zásluhu na tom mali aj írsko-škótski mnísi, ktorí sem prichádzali zo západnej Európy. Tridsaťpäť rokov pred príchodom Cyrila a Metoda vtedajší salzburský biskup Adalrám požehnal kostol svätého Emeráma v Nitre, ktorý bol vybudovaný počas panovníka Pribinu.[547]

Avšak príchodom Cyrila a Metoda (863) nastal výrazný pokrok a rozvoj v prvom rade náboženský, ale aj spoločenský. Zhotovili pre nás písmo, preložili Písmo Sväté a liturgické knihy - sú teda zakladateľmi kultúry. Vychádzali z kresťanských zásad: prostredníctvom lásky k Bohu a Ježišovi Kristovi je možné skvalitniť život človeka a povzniesť národ.

Stačí si porovnať vtedajší pohanský svet s kresťanským, aby sme na rozdieloch zistili prínos Cyrila a Metoda.

Po prvé: dôstojnosť človeka - úcta k ľudskej osobe. V pohanstve existovali otroci, človek bol vecou. Kresťanstvo prichádza s myšlienkou, že každý človek je stvorený na obraz Boží, preto má dôstojnosť, je hoden úcty, bez ohľadu na to, v akom postavení sa nachádza.

Po druhé: v pohanských - barbarských kmeňoch platil zákon krvnej pomsty. Kresťanstvo povzbudzuje k odpusteniu. Učí človeka modliť sa: odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame vinníkom. Kresťanstvo krvnú pomstu zakazuje.

Po tretie: v pohanských národoch sa konali ľudské obety, najmä obety detí. Kresťanstvo prichádza s chlebom a vínom, ako obetou na oltári, ktorá nikomu život neberie, práve naopak, učí darovať sa ako Kristus.

Po štvrté: pohanstvo uctievalo slnko, mesiac, vesmírne sily a kresťanstvo prináša úctu k Bohu, ktorý je neviditeľný a je absolútnou inteligenciou.

---

[546] Porov. LEFEVRE, P. (editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch* 3. Bratislava : Lúč 2006, s. 109.

[547] Porov. LACKO, M: Sv. Cyril a Metod, apoštoli Slovákov. In: ONDRUŠ, R.: *Blízki Bohu i ľuďom,* 2. Kanada - Cambridge : Priatelia Dobrej knihy 1982, s. 200.

Po piate: pohanstvo uctievalo sexualitu ako božstvo - éros sa oslavoval ako božská moc, z čoho vznikol kult plodnosti a „posvätná“ prostitúcia. Kresťanstvo sa vierou v jedného Boha postavilo proti zbožšťovaniu érosu a učilo, že éros potrebuje disciplínu. Pravdu o vlastnom človečenstve nájde prekonávaním seba samého v totálnom odovzdaní sa druhému a nie v sexuálnom opojení.
Po šieste: v pohanstve bolo manželstvo polygamné, žena bola vecou, ktorú si bolo možné kúpiť, ale kresťanstvo prišlo s monogamným manželstvom a učí o rovnakej dôstojnosti muža a ženy.
Po šieste: v prípade cholery a iných nákazlivých chorôb pohania chorých vykladali na ulice a zbavovali sa ich, štítili sa ich. Naproti tomu kresťania chorým slúžili, vytvárali priestory - nemocnice, kde v druhých uctievali Krista.
Po siedme: súdnictvo - pred tisíc rokmi sa mnohé spory riešili poverami: nevinný mal vybrať z horúceho kotla nejaký predmet, alebo prejsť boso po žeravom uhlí. Kresťanstvo uplatňuje zásady písaného práva.
Po ôsme: pohanská armáda bola známa vojenskou surovosťou a plienením. Namiesto toho kresťanstvo prichádza s návrhom Treuga Dei - Boží mier, od stredy do nedele sa nebojovalo.
Po deviate: vzdelanosť - kresťanstvo žiada, aby ľudia v nedeľu prichádzali do kostola, počúvali kázne, a tým menili kvalitu života.
Po desiate: usadenie oproti dobývaniu území - kresťanskí králi sa usilovali dať ľuďom pôdu, usadiť ich, starať sa o rozvoj regiónu a nie bohatnúť vojnovou korisťou.

Misia Cyrila a Metoda na našom území bola teda významná nielen vo vonkajšom usporiadaní - školy, cirkevná provincia, bohoslužby, ale aj vo vnútornom raste jednotlivca i národa, v oblasti sociálnej aj náboženskej.

Dnes žijeme v iných súvislostiach kultúrno-sociálnych i náboženských, ale rovnako zápasíme o náboženskú identitu a hľadáme sociálnu spravodlivosť. Vďaka tomu, že Boh je pre nás najvyššou pravdou a Ježiš ideálom i osloboditeľom, sa aj náš život vnútorne posúva na tých základoch, ktoré budovali Cyril a Metod. Skrze vieru sa každý môže natoľko spojiť s Kristom, že môže povedať: Som Kristus. Jeho svätosť, víťazstvo, život, všetko, čo má, je mojím. A Kristus môže povedať: Som tým úbohým hriešnikom, ktorý dnes číta túto knihu. Všetky starosti, choroby, smrť, i hriechy človeka sa stali Kristovými. On môže povedať: Tvoja starosť je aj mojou, tvoja choroba i smrť je mojou! Od krstu je spojený so mnou skrze vieru, ja žijem v ňom a on vo mne (porov. Filip 1, 21). Toto je výhoda z viery. Je mojím všetko, čo je v Kristovi, a Kristus berie všetko to, čo mám ja, za svoje.[548]

Aj dnes prežívame konverzie, ktoré približujú človeka k Bohu a trvalým hodnotám. Pani o sebe píše: Narodila som sa a vyrástla v krajine, v ktorej sa nemohlo verejne hovoriť o Bohu. Ani v rodine sa toto slovo nepoužívalo. Bola som vychovávaná v bezbožnom prostredí a marxisticko-leninská ideológia ma okúzľovala. Bola som presvedčená že Boh neexistuje, že v živote zvíťazí vždy silnejší, a že človek je jediným pánom sebe samému.

Keď som mala osemnásť rokov, jeden spolužiak mi položil otázku: čomu v svojom živote veríš? Odpovedala som: verím vzťahu medzi mužom a ženou, verím v lásku, ktorá môže pokračovať v deťoch. Hneď potom som dodala: a v čo veríš ty? Odpovedal: verím v Boha! Prvýkrát v mojom živote niekto hovoril o Bohu. Tento krátky rozhovor ma postavil pred otáznik: existuje teda Boh? Občas som zašla do kostola a videla ľudí spievať, modliť sa, kľačať, ísť k oltáru, no ničomu z toho som nerozumela. Hoci ma na tom niečo okúzľovalo, zostala som vždy vzadu. Nikdy by som si nebola kľakla, pretože som to považovala za ponižujúce.

Medzitým som sa zapísala na elektrotechnickú fakultu, kde som si prehĺbila spoločensko-politické vedomosti z marxisticko-leninskej filozofie. Všetko ma nútilo k uvažovaniu, hľadala som pravdu. Jedna vec mi bola jasná: nemôžu existovať dve protichodné pravdy. Buď Boh neexistuje, alebo - ak existuje - potom všetko nadobúda iný význam.

[548] Porov. LUTHER, M.: Viera. In: BREZINA, J.: *Perly ducha.* Liptovský Mikuláš : Tranoscius 1947, s. 26.

Zisťovala som, že ateizmus nevie odpovedať na množstvo otázok o zmysle života, spravodlivosti a morálke. Pomaly som sa sama v sebe posúvala. Kládla som si otázku: odkiaľ prichádza ten hlas, ktorý v sebe počujem a ktorý má každý najhlbšie v svojom vnútri? Odkiaľ to je, keď Boh neexistuje?

Keď som doma povedala, že by som viac chcela poznať kresťanstvo, všetci mi to zazlievali. Hovorili mi, že náboženstvo je pre slabochov, že cirkev klame, a že to ohrozuje aj moje štúdium. Nebolo jasné, čo chcem: hoci som sympatizovala s kresťanstvom, neverila som v Boha a mala som veľa námietok. Často na mňa silno zapôsobilo čítanie Evanjelia v kostole. Ježišove slová boli jasné, jednoduché a prenikali ma stále viac. Chcela som veriť v Boha, ale nevedela som ako.

Jedného dňa som zašla do kostola a zostala stáť pred obrazom ukrižovaného. Kto je tento človek, ktorý sa nechal ukrižovať? Také šialenstvo, nespravodlivosť, prečo? Pre ľudí? Kto je Boh? Kde je? Prvýkrát sa ma zmocnila túžba kľaknúť si. Vtedy som cítila dotyk Božej milosti. Keď som vstala, mala som chuť zakričať: Bože, ja ti verím! Tak som začala žiť Evanjelium: objavila som, že Ježiš je odpoveďou na všetky životné otázky. Od tej chvíle sa všetko zmenilo. Bol to objav, pokľaknutie, ktoré prevrátilo môj život.

Úprimné hľadanie, sloboda, nezaujatosť a otvorenosť pomohli študentke rozvinúť svoju spiritualitu. Podobne národ, nielen jednotlivec, sa stáva kultúrnym a pokrokovým, ak stojí na kresťanských zásadách. Svätý Cyril a Metod, orodujte za nás, aby sa nám zachovalo dedičstvo otcov.

5.12 Boh - prekážka či pomocník?

Lk 12, 49-53 Neprišiel som darovať pokoj, ale rozdelenie
Dvadsiata cezročná nedeľa C: Prekážku prekonať, alebo obísť?

Po Prvej svetovej vojne gróf Zámojský, ktorý vlastnil hrad v Starej Ľubovni, išiel raz na svojom automobile, Tatrovke, po hlavnej ceste, keď zrazu z bočnej cesty vyšiel furman s dlhým nákladom dreva a cestu mu skrížil. Vystúpil z auta, v bielych rukavičkách mával grófskou paličkou a rozčúlený nadával furmanovi: „Čo mi tu zavadziaš?!“ V zlosti mu dokonca vylepil zaucho. Furman s veľkým kyjom v ruke, ktorým pridržiaval voz na zákrute, sám utrápený i nahnevaný, zdvihol ho na grófa. Vtedy si gróf uvedomil, že to prehnal a povedal: „Prosím vás, prosím vás, počkajte!" Strčil ruku do vrecka a vytiahol päťsto korún. Počas prvej republiky to boli ohromné peniaze. „Nech sa páči, nehnevajte sa, vezmite si tú päťstovku“. Furman vypleštil oči, veď za mesiac zarobil ani nie sto korún a tu sa mu núka päťsto. Pristúpil bližšie ku grófovi a hovorí: „Nech sa páči, excelencia, aj na druhé líce!" Gróf sa zasmial a pokojne povedal: „Odpracte to, aby som mohol pokračovať!“[549]

K prekážke na ceste sa človek môže postaviť dvojako: alebo ju odprace, alebo obíde. Furman na nej zarobil. Gróf ju nezvládol, ale grófsky zaplatil. Na ceste životom sa tiež vyskytujú prekážky. Sedieť na vyučovacej hodine, je pre žiaka prekážkou. Ale ak sa ju naučí obchádzať, aký bude výsledok a následok? Poctivú prácu by človek tiež najradšej obišiel. Čo však z lenivého človeka? Iba keď sa naučí prekážky prekonávať, môže v živote rásť k dokonalosti.

Vojaci nemajú radi cvičenie na prekážkovej dráhe. Napr. prerúčkovať po lane ponad priekopu s vodou, alebo preliezť bariéru dva metre vysokú, alebo plaziť sa a podliezať popod poprepletané drôty vo výške len štyridsať centimetrov, alebo preskočiť priekopu, hádzať granátom na cieľ, atď. Nikto nemá rád prekážky, lenže vojak ich musí absolvovať, aby bol telesne zdatný pri plnení povinností. Preto sa hovorí: „Ťažko na cvičisku, ľahko na bojisku."

[549] Porov. CHALUPA, J.: *Homílie.* Tvrdošín 1989. In: Archív autora.

Podobne je to v duchovnom živote. Ježiš z Nazareta povedal: „Myslíte si, že som prišiel darovať pokoj zemi? Nie, hovorím vám, ale rozdelenie“ (Lk 12, 49. 51). Čiže pred človeka stavia prekážku: prítomnosť Božiu, jestvovanie Boha. Človek sa musí rozhodnúť: obídem ho, nepotrebujem, pre mňa Boh nejestvuje, alebo uznám ho ako pomocníka pre odstraňovanie životných ťažkostí.

Koľko síl sa v súčasnosti vynakladá na odstránenie Boha z televízie, rozhlasu a verejného života? Ľudia si myslia, že bez neho to budú mať ľahšie. Lenže ťažkostí života sa tým nezbavia. Iba sa zbavia pomocníka v ťažkostiach.

Podľa Ježiša prítomnosť Božej lásky na zemi bude ľudí rozdeľovať: vlastného otca postaví proti synovi, matku proti dcére (porov. Lk 12, 53). Ide o prípady, keď človek povie: „Mama, otec, syn, dcéra, ja potrebujem Boha! Nedokážem žiť bez neho! Kto dá môjmu životu zmysel a význam? Kto mi pomôže v ťažkostiach?"

Zdravému, silnému, tridsaťročnému mužovi, ktorý so svojou manželkou vychovával tri deti, lekári diagnostikovali rakovinu uzlín. Večer si sadol k manželke, chytil ju za ruky a prosil ju: „Prosím ťa, poďme sa pomodliť desiatok z ruženca!“ Modlili sa spolu „ktorý sa pre nás krvou potil“. Uvedomoval si: Ježišu, teraz sa ja potím strachom. Do môjho života vstupuje najťažšia prekážka: choroba, možno aj smrť. Držal ženu za ruky a modlili sa: Zdravas Mária, milosti plná... Keď dokončili, poprosil: „Ešte sa pomodlime ďalší“. Pokračovali: ktorý pre nás bičovaný bol, tŕním korunovaný bol, kríž niesol, ukrižovaný bol. Nazval by niekto tohto muža slabochom?

Keď totiž príde tlak najťažšej prekážky života, je výhodné chytiť sa manželkinej ruky. Ale ona je slabá proti prekážke choroby. Preto človek potrebuje silnejšiu ruku. Ježiš z Nazareta hovorí: „Oheň som prišiel vrhnúť na zem; a čo chcem? Len aby vzplanul!“ (Lk 12, 49). Oheň Božej lásky, priateľstva s ním, môže vzplanúť v každom človeku, ktorý ho neberie ako prekážku, ale ako pomocníka. Pavol apoštol napísal: „Bratia, obklopení takým oblakom svedkov, zhoďme všetku príťaž a hriech, ktorý nás opantáva a vytrvalo bežme v závode, ktorý máme pred sebou, s očami upretými na Ježiša, pôvodcu a zavŕšiteľa viery" (Hebr 12, 1-2). Boh je tu predstavený ako pôvodca síl pre životné zápasy, a nie ako prekážka.

Prekážky chceme obísť, ale každý chce stretnúť radosť a vstúpiť do nej. Ježiš hovorí: „Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja zachovávam prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske. Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť, a aby vaša radosť bola úplná“ (Jn 15, 10-11). Božia starosť spočíva v pomoci človeku prekonávať prekážky, ktoré pochádzajú z nedokonalosti sveta.

Ako sa mýlia tí, ktorí hovoria: „Koho Pán Boh miluje, toho krížom navštevuje!" Správne by bolo povedať: „Koho Pán Boh miluje, toho v kríži navštevuje," je mu posilou, pomocníkom. V kríži má človek návštevu samotného Boha! Lenže sa mu musí otvoriť a nebrať ho ako prekážku.

S Augustínom sa môžeme modliť: „Prosíme ťa, Bože, daj nám oči, ktoré vidia; uši, ktoré počujú. Nech vidíme a počujeme, že ty si našou spásou!" Ďakujeme ti, že si nám pomocníkom v ťažkostiach a posilou pri prekonávaní prekážok.

5.13 Aby zlo zostalo bezmocné

Mt 10, 17-22 Nie vy budete hovoriť, ale Duch vášho Otca
Sviatok svätého Štefana: lopata

Bol som riaditeľom jedného veľkého koncernu, kávu mi varila mladá a pekná sekretárka, do práce som jazdil autom Tatra 613. Raz ku mne prišli, aby som zaplatil päťtisíc korún na pohreb člena Ústredného výboru Komunistickej strany Československa. Povedal som: „Päťtisíc korún? Za to ja pochovám celý ústredný výbor!“

Od tej doby som pracoval ako riaditeľ malého podniku. Kávu mi varila stará sekretárka, do práce som chodil iba Tatrou 603. Raz mi vyčítali, že som nebol na poslednej schôdzi komunistickej strany. Odvetil som: „Keby som vedel, že je skutočne posledná, tak by som prišiel aj s transparentom!“

Od tej doby som robil majstra. Do práce som chodil na vlastnej škodovke, kávu som si varil sám. Na stene som mal obraz Husáka a Lolobrigidy. Súdruhovia prišli a povedali mi, aby som zvesil tu cundru. Zvesil som Husáka.

Od tej doby som pracoval vo výkope. Do roboty som chodil na bicykli, kávu som si nosil v termoske. Keď som raz kopal, prišli ku mne, nech dám preč ten bicykel, lebo pôjde sovietska delegácia. Bránil som sa: „Po prvé - mám bicykel zamknutý; po druhé - poistený.“ Od tej doby som nezamestnaný.[550]

Starší si pamätajú, že v rokoch 1948 -1989 to bolo naozaj v našom štáte tak – kto nesúhlasil s politikou komunistickej strany, bol prenasledovaný, z funkcie odvolaný, degradovaný. Vysoké postavenie mohol mať len ten, kto bol ako chameleón, vedel robiť kompromisy, chodil na povinné schôdze a vždy súhlasil s predsedom.

Obdobie politického a náboženského prenasledovania nebolo však len v minulom storočí. Kresťanské dejiny ho zaznamenávajú mnohokrát, na všetkých kontinentoch, počnúc mučeníkom Štefanom. Kto v prvom storočí na území Palestíny nesúhlasil s politikou Ríma a ideológiou židovského štátu, na vlastnej koži pocítil prenasledovanie.

V tomto kontexte treba vidieť vystúpenie diakona Štefana. Veriaci ľudia - židia z Libertínska mali svoju synagógu (kostol) na jednej ulici Jeruzalema, tí z Cyrénska na druhej, židia z Alexandrie, alebo Cilície na ďalších. Na rozdiel od nášho zhromaždenia, na ktorom sú kompetencie a obrady presne pomenované, do židovského sviatočného zhromaždenia bolo možné zapojiť sa čítaním, výkladom, modlitbou.

Štefan v zhromaždení rozprával o Ježišovi z Nazareta ako o Mesiášovi. Samozrejme, že narazil na odpor a mnohí sa s ním hádali. Za vrchol drzosti považovali Štefanov výrok: „Vidím nebo otvorené a Syna človeka stáť po pravici Božej“ (Sk 7, 56). Z Ježiša, ktorého oni považovali za Bohom prekliateho, urobil osláveného. Vedeli, že bol ukrižovaný, odsúdený ako zločinec, exkomunikovaný. Taký človek nemôže byť Božím miláčikom. Božím obľúbencom je ten, kto je zdravý, bohatý, teda požehnaný. Ale Ježiša veľkňazi odsúdili. Ako môže byť umiestnený v nebi?!

Tu bolo jadro problému: predstava, že to, čo veriaci považujú za poníženie, nešťastie, odvrhnutie, zatratenie – môže niekto označiť za Bohom oslávené, pripadala Židom ako rúhanie. Preto ho ukameňovali, presvedčení, že slúžia dobrej veci. Štefan sa od Ježiša dokonale naučil, ako sa v takej situácii zachovať: modlil sa za svojich prenasledovateľov, čo je skutočne vrcholný dôkaz lásky a obetavosti (porov. Mt 5, 44).

Ako sa zachovať aj v súčasnosti proti tým, ktorí nám ubližujú? Dietrich Bonhoeffer (1906-1945), evanjelický teológ, počas Druhej svetovej vojny väznený a v koncentračnom tábore popravený tesne pred koncom vojny, mal najväčší dôvod byť proti vojakom a tým, ktorí mu ubližovali. V ťažkej situácii píše: „Nad zlobou druhého môžeme zvíťaziť len tak, že necháme, aby sa jeho zloba v ňom samom vyčerpala. Keď ten druhý nenájde to, čo hľadá, teda keď nenájde v nás opozíciu, a teda iné zlo, ktoré by ho stále viac rozpaľovalo, stane sa bezmocným. Jeho zlo zostane bezmocné, lebo nenájde žiaden odpor. Vtedy sa zlo druhého stretne s protivníkom, ktorý je silnejší od neho. Zlo nemôže dosiahnuť svoj zámer splodiť ďalšie zlo, lebo ostane samo. Keď opustím pole sporu nie som utečencom, jednoducho sa presúvam na územie života a nechávam nenávisť zomrieť v svojej vyprahnutej púšti.“[551]

Tieto Bonhoefferove slová sa nám jasne prihovárajú: keď máme postoj lásky a milosrdenstva, presúvame sa na územie života a ponechávame tých, v ktorých účinkuje zlo,

---

[550] www.fajront.sk

[551] BONHOEFFER, D.: Na cestě k svobodě: Listy z vězení (Widerstand und Ergebung). Praha : Vyšehrad 1991.

na seba. Potom slabosť lásky a nenásilia je silou, ktorá dokáže zničiť zlo. Tým je odlišný svätec od hriešnika, lebo múdrosť a praktiky tohto sveta sú iné.

Na Vianoce oslavujeme myšlienku, že Boh zostúpil a stal sa človekom, aby premenil svet. Ak máme postoj lásky, zhovievavosti, trpezlivosti, odpúšťania ako Štefan, potom šírením dobra zostupujeme do hĺbok sveta, do zla a neprávosti, ktoré premieňame. Povyšujeme svet k majestátnosti, ku ktorej nás pozval Boh. Viera v osobného Boha, ktorý zostúpil a stal sa človekom, je hybnou silou pre vzrast sveta.

Počas Druhej svetovej vojny Japonci zajali škótskych vojakov a nútili ich pracovať v džungli na stavbe železnice. V ťažkých podmienkach sa aj zajatí vojaci, hoci boli z jedného národa, medzi sebou začali správať neľudsky. Raz popoludní sa stal zvláštna vec. Pri počítaní lopát sa zistilo, že jedna chýba. Dozorca, ktorý mal službu, sa strašne rozzúril. Žiadal ich, aby chýbajúcu lopatu vrátili. Nech ju vykopú, hoci aj spod zeme. Kto lopatu zabudol, kto ju stratil, kto to zapatrošil? Keď sa nikto z nastúpenej skupinky neprihlásil, dozorca zdvihol pušku a vyhrážal sa, že ich všetkých na mieste zastrelí. Všetkým bolo jasné, že to myslí vážne. A preto jeden muž vystúpil dobrovoľne dopredu. Vtedy strážca pušku odložil, vzal jednu lopatu a ňou dobil na smrť nevinného človeka.

Keď sa toto strašné divadlo skončilo, ostatní muži vzali zakrvavenú mŕtvou a niesli ju zo sebou. Potom bola ďalšia kontrola nástrojov, lopata už nechýbala. Nie preto, že už bol jeden mŕtvy, ale pre chybné počítanie pri prvej kontrole náradia.

Správa o tom sa rozšírila po celom tábore. Nevinný muž bol ochotný zomrieť, aby zachránil život ostatným. To na všetkých hlboko zapôsobilo. Muži sa k sebe začali správať ako bratia, lebo obetujúca sa láska ľudí mení.[552]

Proti sebe stáli pravda a láska. Dozorca konal podľa pravdy: má tu byť toľko lopát, koľko je tu robotníkov. No to, čo sa robí iba v mene pravdy, môže byť mnohokrát nebezpečné. Ak sa k pravde nepripočíta láska, vzniká fanatizmus. Správny život je tam, kde pravda a láska korešpondujú.

Prosme Ducha Božieho, aby nás naučil správne rozlišovať, aký postoj zaujať v jednotlivých situáciách. Nech duch Vianoc, duch bezbrannosti Božej, ktorý je silný v láske, zavládne aj v našich srdciach.

6 Oplotení smrťou

6.1 Zodpovednosť – posledný súd

Lk 21, 25-28. 34-36 Blíži sa vaše vykúpenie
Prvá adventná nedeľa C: Je Boh len pre veriacich?

Pri cúvaní narazil na obrubník a s poškodeným zadným nárazníkom musel ísť do servisu. Keď sa mu o týždeň stalo to isté na inom mieste, hovorí doma: „Je mi trápne volať do servisu s takou istou chybou.“ Manželka mu radí: „Vieš čo, povedz im, že som tentoraz narazila ja!“ A on na to: „Možno tak spravím, lebo minule to zabralo.“[553]

Každému je ťažko priznať si chybu. Ľahšie je povedať: ona narazila, ona havarovala. Pred cudzími sa to aj dá. Ale pred vlastnými? Tí, s ktorými žijeme, poznajú naše prednosti, ale aj nedostatky. Niekedy netreba ani ústa otvoriť, a je jasné, čo chce druhý povedať. Keď sa deti pokúšajú niečo ospravedlniť, rýchlo sú odhalené. Iba pred cudzími sa dajú skryť chyby, pred vlastnými ťažko.

Ešte ťažšie je schovať chyby a hriechy pred sebou samým. Preto je požehnaním robiť si spytovanie svedomia v prítomnosti Božej. Boh je hĺbkou života. I keď je človek sám so sebou,

---

[552] *Život je zaujímavý.* Vrútky : Advent - Orion 2006, s. 106.
[553] MIDWOODOVÁ, C.: Couváním k pokroku. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2009, s. 67.

v skutočnosti nie je sám, lebo v hĺbke svojho bytia je s milosrdným Bohom. Tam sa klamať nedá, iba byť pravdivý a ľutujúci.

Preto Ježiš z Nazareta upozorňoval svojich súčasníkov: „Dávajte si pozor, aby vaše srdcia neoťaželi obžerstvom, opilstvom a starosťami o tento život, aby vás onen deň neprekvapil. Lebo príde ako osídlo na všetkých, čo bývajú na povrchu zeme“ (Lk 21, 34). Život každého bude braný na zodpovednosť, posudzovaný, hodnotený. V náboženskej terminológii sa to volá posledný súd. Tam nebude možné sa vyhovárať, lebo Boh nie je cudzí. Nebude možné zvaliť vinu na iného, lebo každý bude stáť nahý v svojej duši, taký, aký je.

Žalobcu má v sebe každý. To je geneticky dané – svedomie vyčíta. Advokáta však majú iba tí, čo uveria v Ježiša ako Osloboditeľa. „Bdejte celý čas, modlite sa, aby ste mohli uniknúť všetkému tomu, čo má prísť a postaviť sa pred Syna človeka“ (Lk 21, 36).

Na koniec a posledný súd je jednotlivec upozorňovaný každodennými udalosťami. Ježiš povedal: „Budú znamenia na slnku a mesiaci i na hviezdach a na zemi budú národy plné úzkosti a zmätku z hukotu mora a vlnobitia. Ľudia budú zmierať od strachu a očakávania toho, čo príde na svet... (Lk 21, 25-26). Ďalšie vysvetlenie nie je potrebné, lebo dnes večer to predstaví televízne spravodajstvo: kto, kde, s kým sa zrazil, koho zabili, čo vybuchlo, koho zastrelili, aké nešťastie sa stalo. V kostole sa výklad týchto veršov Evanjelia môže vynechať.

Rozprávanie o nešťastiach v svete končí Ježiš slovami: „Blíži sa vaše vykúpenie“ (Lk 21, 28). Pre toho, kto si koná spytovanie svedomia v prítomnosti Božej, nenastáva deň nešťastia, zatratenia, odsúdenia, ale deň vykúpenia, oslobodenia. Koniec života je nádejou, lebo ide o pozvanie na stretnutie s Kristom novým spôsobom.

Na túto tému rozpráva zaujímavo Cyril Jeruzalemský, cirkevný spisovateľ (315-386) „U nášho Pána je všetko dvojité. Dvojité narodenie - jedno z Boha pred vekmi a druhé z Panny v plnosti času. Dvojitý príchod - jeden skrytý, ako rosa na rúne a druhý slávny, totiž ten budúci. Pri prvom príchode ležal v jasliach zavinutý do plienok, pri druhom sa zahalí do svetla ako do rúcha. Pri prvom vzal na seba kríž, zahrnutý potupou, ale druhý raz príde oslávený. A preto sa nezastavme pri prvom príchode, ale očakávajme aj druhý. Lebo keď sme pri prvom volali, „Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom“, to isté budeme volať znova pri druhom. Spasiteľ príde, ale už nebudú súdiť jeho. On povolá na zodpovednosť tých, čo ho súdili.“[554]

Uvažovanie o posledných veciach môže u niekoho vyvolávať pochybnosť: nie je to všetko len rozprávka farárov? Čo ak sa smrťou všetko končí a nijaký posledný súd a večný život nejestvuje?

Lenže, keď Boh nejestvuje a nebude nijaká zodpovednosť, ani posledný súd, tak potom „jedzme, pime, veď zajtra zomrieme“ (1Kor 15, 32). Ak neplatí Desatoro, platí staré rímske príslovie: carpe diem – využi deň (vyži sa v ňom). Šikovní sú tí, ktorí klamú, podvádzajú, budujú sociálnu nespravodlivosť, podporujú korupciu? Majú výkonnú, zákonodarnú i súdnu moc a pritom obyčajných ľudí vykorisťujú zvyšovaním daní, častým zdražovaním? To všetko je totiž výsledkom marginalizácie Boha.

A čo ak je to inak? V kníhkupectve sa vysokoškoláčka prehrabávala v knihách a starší pán jej radí: „Toto je dobrá kniha!“ Ona na to: „To je z náboženstva, mňa to nezaujíma, ja som neveriaca.“ Starší pán sa usmeje a hovorí: „Vy si naozaj myslíte, že Boh je tu len pre veriacich?“[555]

Aký by to bol Boh, keby tu bol len pre veriacich, len pre tých, čo sa modlia alebo chodia do kostola? A keď je pre všetkých – nevyplývajú z toho určité dôsledky a zodpovednosť? Najľahšie by bolo povedať: nie som veriaci, teda Boh je mimo mňa. Som tým zbavený aj zodpovednosti, posledného súdu? Byť neveriacim, znamená odsúdiť Boha k neexistencii.

---

[554] CYRIL JERUZALEMSKÝ: Katechéza 15. *Patrologia Graeca* 33, 870-874. In: *Liturgia hodín* I. Rím : Typis polyglottis Vaticanis 1986, s. 13.

[555] Porov. HALÍK, T.: *Co je bez chvění, není pevné.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny 2002, 339.

Odkiaľ však ľudia berú istotu, že jeho slovo nebude posledné a pravdivé? A čo ak ten odsúdený Boh, postavený do kútika „pánom tvorstva“ trpezlivo počká a príde na konci v svojej sláve?

A tak zisťujeme, že Evanjelium o posledných veciach, o zodpovednosti, ktorú budeme mať za seba, za druhých, je vlastne pozvaním, výzvou: primkni sa viac ku Kristovi, aby pri poslednom súde bol tvojím advokátom a nie sudcom. V tejto súvislosti je rozumné, dať si aj adventné cvičenie: či už je to adventný veniec, zapálená sviečka, rodinná modlitba, alebo niečo, súvisiace s prácou, povolaním, štúdiom. Cvičenie sa môže dotýkať aj dobročinnosti a solidarity.

Tréner Grant sa raz v sobotu s celým mužstvom vracal lietadlom. Len čo vzlietli, nastali problémy s motorom. Pilot oznámil, že sa pokúsi o núdzové pristátie. Hrozilo im, že vybuchnú. Zatiaľ čo celý stroj sa blížil k zemi, jeden z hráčov povedal: „Pán Grant, nemohli by ste sa modliť?“ Tréner si uvedomil, čo má robiť. Nahlas, aby ho všetci počuli, sa začal modliť. O niekoľko minút lietadlo skutočne rolovalo na pristávacej dráhe. Skoro zázrakom neexplodovalo a nikto nebol zranený.

Na druhý deň išiel pán Grant so svojou rodinou do kostola a po omši na štadión, presne na to miesto do šatní, kam chodieval pravidelne. Bol tam sám, kľakol si a modlil sa: „Bože, viem, že máš s nami nejaký zámer. Určite máš svoj plán aj s tými mladými chlapcami, ktorých trénujem. Ja ho síce nepoznám, ale budem sa snažiť chlapcom vštepiť, že život je viac ako iba futbal. A že ty máš pre nás zmysluplný plán.“[556]

Vo vážnej životnej situácii, keď hrozí nešťastie, dochádza k zamysleniu, prehodnoteniu postojov a novému poznaniu: život je viac ako futbal. Namiesto slova futbal si každý z nás môže dať niečo iné: život je viac ako práca, záľuby, rodina.

Bože, daj nám poznať, že život je viac, ako všetko, čo pokladáme za dôležité. Tebe patrí prvé miesto. S dôverou chceme odovzdať život do tvojich rúk, lebo vieme, že ty máš pre nás zmysluplnú budúcnosť - blíži sa naše vykúpenie. Za toto poznanie ti úprimne ďakujeme.

6.2 Mať priateľa

Lk 24, 1-12 Prečo hľadáte živého medzi mŕtvymi?
Biela Sobota : skúsenosť vojaka

Písal sa rok 1967 a vo Vietname bola vojna. „Bol som vojačik americkej armády, bolo to kruté. Ešte dnes počujem chrapľavý hlas seržanta, ktorý z nás mal urobiť skutočných vojakov. Kričal: „Sme tu, aby sme chránili vaše životy! Chceme vás naučiť premôcť strach! Ukážeme vám, akú neuveriteľnú záťaž vydrží myseľ a telo! A keď vás to naučíme, budete tou najlepšou armádou na svete!“

Keď vyhlásil, že dostaneme prvú úlohu, navzájom sme si dodávali odvahu, pretože sme čakali niečo ťažké, napríklad pätnásť kilometrov s plnou poľnou, alebo prejsť po lane cez príkry útes. Namiesto toho nám dal rozkaz nájsť si priateľa: „Nájdite si kamoša,“ zavrčal, „takého, s ktorým budete vždy držať spolu, nikdy jeden druhého neopustíte, budete sa navzájom povzbudzovať a ak to bude nevyhnutné, jeden druhého aj ponesiete!“ Pripomenul nám, že každá ťažká úloha si vyžaduje priateľa, pretože spolu sa to lepšie znáša.

Mnohé rady toho seržanta boli hlúpe a nezmyselné, ale táto bola pre mňa životne dôležitá. Pomohla mi prežiť hrôzu vojny vo Vietname.“[557]

To, čo pre niekoho boli roky vojny vo Vietname, symbolizuje naše stretnutie so smrťou, v ktorej prehráme. Preto potrebujeme priateľa, ktorý sa volá Ježiš. On to má za sebou, prešiel túto cestu. Preto je veľkonočná vigília vyznaním: „Ježišu, chcem aj v ďalších dňoch mať v tebe priateľa. Verím, že s tebou prežijem dni, ktorými mám naplniť život na zemi, ale aj dni, v

[556] Porov. CAVANAUGH, B.: *Kam patří mořské panny?* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2004, s. 80.
[557] Porov. BIELIK, P. M. (editor): *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent – Orion 2009, s. 180.

ktorých sa budem lúčiť s pozemským životom. Viem, že ma sprevádzaš a prevedieš ma každou fázou života. Preto s hrdosťou a radosťou si teraz chcem obnoviť krstné sľuby.

6.3 Inakosť Ježišovej smrti

Jn 20, 1-9 Že má podľa Písma vstať z mŕtvych
Veľkonočná nedeľa: nesmrteľnosť

Vtipne sa hovorí o manželoch, ako sa vybrali na dovolenku do Svätej zeme spolu so svokrou, ktorá dostala zájazd ako dar k sedemdesiatke. Lenže počas pobytu v Svätej zemi svokra zomrela. V pohrebnom ústave manželom vysvetlili, že prevezenie na Slovensko bude stáť päťtisíc eur, ale ak ju pochovajú v Svätej zemi, bude to stáť iba stopäťdesiat eur. Manžel vyhlásil: „Každopádne berieme ju domov, na Slovensko.“ Zamestnanec pohrebného ústavu mu hovorí: „Ste si istý, že to naozaj chcete? Prevoz je veľmi drahý. Za stopäťdesiat eur by ste tu mohli mať normálny pohreb.“ Nato manžel odpovedal: „Pozrite sa, pane! Pred dvetisíc rokmi ste tu pochovali jedného chlapíka a on vám o tri dni vstal z mŕtvych. Toto ja riskovať nebudem!“[558]

Seba by každý pochoval blízko pri Nazaretskom, aby po troch dňoch vstal z mŕtvych. Cudzích, nepriateľov, svokry, by mnohí pochovali ďaleko od Nazaretského, aby ich nestretli ani po smrti.

Lenže pominuteľnosť je zákon, od ktorého neexistuje dišpenz. Žiaden kráľ, vedec, filozof, spisovateľ, mudrc, prezident, generál, herec, spevák nevstal z mŕtvych, iba Ježiš z Nazareta. Preto o ňom veríme, že je Božím synom a neplatí pre neho zákon pominuteľnosti.

Okrem prevozu do rodného kraja, existuje iný, dôležitejší. Zosnulých kladieme nielen do hrobu - bez ohľadu na to, v ktorej krajine - ale v modlitbe aj na oltár Ježiša Krista. Každý oltár je „truhlou“ Ježiša, ibaže prázdnou, lebo on žije. Pripomína jeho obetu. Keď okrem hrobu na cintoríne kladieme zosnulého v modlitbe na oltár, prosíme: Ježišu, tak, ako bol oslávený tvoj život, osláv i našich zosnulých. Pri tomto „prevoze“ dostáva zomieranie a koniec života zmysel a naplnenie.

Keď hovoríme o zmŕtvychvstaní vychádzame z Písma z dvoch tradícií: prvá sa volá naratívna a druhá konfesionálna. Pod slovom naratívna treba rozumieť rozprávanie žien, apoštolov, učeníkov, napríklad Emauzských, ktorí sa vrátili do Jeruzalema a povedali jedenástim, čo sa stalo. Jedenásti im potvrdili: „Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi“ (porov. Lk 24, 34).

Druhá tradícia sa volá konfesionálna, pretože z odovzdávania počutého vzniklo neskôr vyznanie viery. Napr. Pavol vo svojom prvom liste Korinťanom napísal: „Odovzdal som vám predovšetkým to, čo som aj ja prijal: že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem; že bol pochovaný a že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písem...“ (1Kor 15, 3).[559] Pavlovo vyjadrenie „podľa Písem“ znamená, že Ježišova smrť nebola náhodná, ale začlenená do štruktúry dejín spásy, súvisiaca so Starým zákonom, aj s predpoveďami prorokov.

Ježišova smrť je totiž iného druhu, než smrť bežného človeka. Našu smrť treba vidieť v línii, ktorá má svoje začiatky v biblickom príbehu o raji. Tam sa Adamov postoj dá domyslieť: Vieš čo, Pane, Bože, nechaj si svoje príkazy. Ja si poradím aj sám, vezmem život do svojich rúk, budem šťastný, spokojný a blažený i bez teba, Bože! Tento postoj sa v Biblii nazýva dedičný hriech. Boh ako keby povedal: Nech sa páči, Adam, zober život do svojich rúk - aj chorobu, aj smrť a uvidíme. A zrazu Adam videl, že s mnohými vecami si nedá rady. Ovocím neposlušnosti je smrť: vrátiš sa do zeme, z ktorej si bol vzatý (porov. Gn 3, 19).

---

[558] http://www.funny.sk/vtipy/
[559] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, s. 101.

Ježišova smrť bola iná. Nemá korene v tejto línii. Ježiš nemal dedičný hriech a nebol voči Bohu neposlušný. Ježišova smrť má korene v spevoch Božieho služobníka, ktoré napísal prorok Izaiáš (porov. Iz 52, 13-53, 12). Tam sa hovorí, že Pán dovolil zdrviť svojho služobníka neprávosťou, pľuli na neho, zohavili ho, ale podstatné je, že bol spojený s Pánom a on sa mu stal silou na prekonanie ťažkostí. Ježišova smrť nevracia Ježiša do zeme, ale je naplnením lásky, ktorá nechce nechať človeka bez zmyslu, bez večnosti, bez slova nádeje.

Ježišovu smrť treba vidieť vo vzťahu k službe zmierenia s Bohom, k odpusteniu, lebo zomrel pre nás a pre naše hriechy (porov. 1Kor 15, 3). Nakoniec svojím víťazstvom smrť prekonal a priniesol jej koniec. Keď Pavol píše, že Ježiš zomrel podľa Písem, je to iný druh zomierania než ten, ktorý máme my.[560]

Viera v zmŕtvychvstanie, ktorú slávnostne vyznávame, nechce od nás, aby sme potvrdili nejaký absurdný zázrak, ale uznali moc Boha, ktorý rešpektuje stvorenie bez toho, aby bol viazaný zákonmi smrti. Inými slovami: od Ježišovho zmŕtvychvstania smrť nepatrí principiálne a neodvolateľne k štruktúre stvorenstva. Tak tomu bolo len do Ježišovho zmŕtvychvstania. Keďže naša smrť je iného druhu ako Ježišova, zdá sa nám, že je principiálne a neodvolateľne v štruktúre sveta a nemôžeme sa z nej vymaniť.

Ale keď veríme, zisťujeme, že životu sa ponúka premena, nielen predĺženie. Ak sa odovzdávame do Božích rúk, on svojou mocou uskutoční to, čo s Ježišom. Nemusíme podliehať obavám, strachu a nezmyselnosti, ale môžeme žiť v nádeji, že život bude pretvorený a oslávený.

Natalia Babbitt napísala knihu Večný Tuck. Rozpráva o dvoch rodinách - bohatej Forestovej, ktorá vlastnila rozsiahle hektáre lesa a zámok a chudobnej Tuckovej, ktorá žila v neprístupných a zabudnutých častiach lesa. Z bohatej rodiny sa rozhodla odísť Winnie Forestová, dospievajúca slečna, ktorá mala problémy s poslušnosťou. Stratenú v lese ju našiel mladý Jessy Tuck, a priviedol ju k svojim rodičom. Mladí ľudia sa nielen zoznámili, ale aj zaľúbili: v krásnej prírode pili zo studničky, jedli lesné plody, behali po skalách.

V určitej chvíli sa Jessy Tuck rozhodol zasvätiť Winnie Forestovú do rodinného tajomstva. Vysvetlil jej, že oni nevedia zomrieť. Už tristo rokov žijú tak, ako žijú. Pod jedným stromom v lese našli prameň, z ktorého keď sa niekto napije, už nemôže zomrieť. Požiadal ju, aby sa napila a bola nesmrteľná. Ukázal na jazero: „Budeš ako táto voda – večne je tu.“ Ukázal na stromy: „Budeš ako táto hora.“ Potom na oblohu: „Budeš ako toto nebo nad nami, stále.“ Ona však odvetila: „Ale ja chcem žiť! A žiť, znamená milovať, naplniť život. Žiť, znamená aj zostarnúť pri mužovi a deťoch. Žiť, znamená byť zdravá, ale aj vedieť prekonať choroby. Žiť, znamená uskutočňovať sa. A to je niečo iné, ako byť tu večne, ako nejaký duch, alebo voda, skala....“ Odmietajúc napiť sa z prameňa, odišla a vrátila sa k svojim rodičom.[561]

Hoci je dej knihy vymyslený, je poučný. Keby sme mali nesmrteľnosť len ako predĺženie života, boli by sme z toho otrávení a sklamaní. Bohatstvo času nestačí. Dôležité je, čím život naplníme. Ak láskou a Bohom, budeme mať účasť na Ježišovom vzkriesení a oslávení.

S vďačnosťou stojíme pred Pánom a ďakujeme za tajomstvo, ktoré sa nám predkladá veriť. Uvedomujeme si, že Boh nás má rád a nenecháva nás bez múdrosti, nádeje, zmyslu, budúcnosti, ale otvára nám dvere a umožňuje, aby sme trochu pochopili a vytušili, kam nás volá.

6.4 Spojiť nebo so zemou

Lk 24, 46-53 Ako ich žehnal, vznášal sa do neba

[560] Porov. RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003, s. 105.

[561] V roku 2002 bol natočený film TUCK EVERLASTING. In: http://www.csfd.cz/film/13996-tajemstvi-nesmrtelnych/

V autoškole pani neurobila skúšky, nezložila testy. Inštruktor, v snahe povzbudiť ju, povedal: „Nič si z toho nerobte, pani, testy ste síce neurobili, ale predpokladaná dĺžka vášho života vďaka tomu výrazne vzrástla!“

Riadiť auto môže iba ten, kto má na to oprávnenie. Lenže šoférom je človek nielen za volantom auta, ale aj na ceste životom. Má možnosť riadiť seba podľa Božích dopravných predpisov Desatora. Niekedy sú cesty života veľmi komplikované, a ani najskúsenejší šofér ich nezvládne. Nikto nemá „vodičský“ pre situácie starnutia, choroby a smrti. Hoci každý túži po dlhom a zaujímavom živote, musí priznať bezmocnosť pri riadení života na križovatke smrti.

Jediným oprávnením je viera v Ježiša Krista, ktorý pred dvetisíc rokmi povedal apoštolom: „Hľa, ja na vás zošlem, čo môj Otec prisľúbil. Preto zostaňte v meste, kým nebudete vystrojení mocou z výsosti“ (Lk 24, 49). Byť „vystrojení mocou z výsosti“ znamená získať „vodičský preukaz“ pre riadenie života aj v situácii zomierania. Ježiš to potvrdil tým, že sa pred očami apoštolov vznášal do neba: „Potom ich vyviedol von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich. Ako ich žehnal, vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba“ (Lk 24, 50). Tým ukázal, že život má smer, cieľ a zmysel, ktorý mu dáva nebo. Na križovatke života a smrti sa nemusí iba havarovať, stroskotať, ale je možné ju absolvovať podľa šoféra, ktorý sa volá Kristus.

Otázka neba a budúceho života je pre nás tajuplná, neznáma, spojená s hádankou. Vychádzajme z toho, že každý, kto chce porozumieť životu v nebi, musí najprv porozumieť životu na zemi. Inými slovami, túžba po nesmrteľnosti nepochádza z izolovanej, uzavretej existencie, ale zo zážitku lásky. Iba pri láske človek chce, aby trvala večne.

Objavenie života nastáva vtedy, keď človek prekročí vlastný tieň, svoje ja, dá prednosť druhému a pochopí, čo je láska. Mystérium života je spojené s mystériom lásky. Kto nepochopí tajomstvo lásky, nikdy nepochopí život v súčasnosti. Lebo je to proces, dozrievanie. Toto bola aj Ježišova logika, ktorou sa dal viesť a prezentoval ju ako Božie zjavenie na zemi. V optike lásky videl choroby, starnutie, zomieranie, smrť, zmŕtvychvstanie a večný život v nebi.[562]

Keby sme sa dívali na smrť iba očami filozofa, museli by sme povedať, že je prítomná ako ničotnosť prázdnej existencie, ktorá vyúsťuje do zdanlivého života. Nič viac ľudským rozumom o tom nevieme.

Keď sa na smrť budeme pozerať z hľadiska medicíny, môžeme povedať, že je prítomná ako fyzický proces rozkladu, ktorý sa ťahá celý životom. Najviac ho poznávame v chorobe a pri fyzickom zomieraní.

Ale ak rozmýšľame nad smrťou z hľadiska kresťanského, môžeme povedať, že smrť možno stretnúť aj v odvážnom čine lásky. Tak, ako láska opúšťa sama seba, vydáva sa napospas druhému, aj v smrti opúšťame svoju predstavu o bytí a vydávame sa napospas Božej prozreteľnosti. Tak, ako v živote prežívame chvíle, kedy sa musíme vzdať vlastného zisku v prospech niekoho iného, podobne v smrti prežijeme situáciu, že sa vzdáme svojho názoru a uprednostníme pravdu Božej múdrosti, lásky a spravodlivosti. Nebo je potom logickým dôsledkom spomínaného procesu.[563]

Do neba vystúpenie Pána nás učí, že hoci je smrť doma v každom človeku, paralyzuje ho a rozloží fyzicky aj psychicky, do povetria vyhodí každú sebaistotu, ktorú človek v sebe nosí, predsa existuje budúcnosť postavená na viere v Ježišovo posolstvo. Hoci existuje zákon moci, ktorá na nás dolieha, a život zoberie, predsa však môže existovať dôvera, že iná moc, moc Božej lásky a múdrosti je väčšia, ako moc zákonov prírody. Ježiš smrťou na kríži, zmŕtvychvstaním a vystúpením do neba ukázal, že moc Božej lásky je najsilnejšia. Keď človek uverí, že je Bohom milovaný, a keď táto láska sa stáva poživňou jeho duše, vtedy mu pravda o nebi nebude cudzia.

---

[562] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 285.
[563] BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 286.

Lásku si nemožno vyrobiť, dá sa prijať ako dar. Buď prijmeme štruktúry bezmocnosti tohto sveta, alebo štruktúry lásky. Ide o proces, v ktorom máme prísť k poznaniu, že lúpežník, ktorý sa volá smrť, hoci s istotou nás o všetko oberie, narazí v nás na prítomnosť Božej lásky a bude bezmocný. Vtedy pochopíme prírastok života, lebo veriť v nebo, znamená veriť, že Boh nám môže dať život i v osemdesiatke alebo deväťdesiatke, keď budeme zomierať. Ak sme v Božích rukách a veríme v moc jeho lásky, môžeme veriť vo vzkriesenie a večný život v nebi. Len nech na križovatke smrti šoféruje v nás bezhraničná Božia láska. A to, čo iní volajú „smrť ako lúpežník", ktorý ľudí oberá, nazveme „smrťou, ktorá prináša život v nebi".[564]

Niekedy stretávame ľudí, ktorí povedia: „Len aby som dlho nebol na posteli, len aby som dlho netrpel, len aby som nikomu nebol na ťarchu". Za tými slovami je snaha vyhnúť sa problému, s ktorým musíme byť konfrontovaní: či vlastné ja vie odísť, aby Božie ty sa stalo základom nášho premeneného života v nebi.

Romain Rolland napísal: „Všetko, čoho sa dotkne láska, je zachránené od smrti". Ak dovolíme, aby sa Božia láska dotkla nášho života, sme zachránení od celovečnej smrti a máme nádej na oslavu pred Pánom.

Starý otec viedol za ruku svojho vnúčika a ukazoval mu mohutné stromy, lemujúce aleje. Hovoril mu, že neexistuje nič krajšie ako strom. „Pozri, pozri na tie stromy, ako namáhavo pracujú."
Chlapec namietal: „Dedko, veď nič nerobia."
Dedko vysvetľoval: „Ale áno, spájajú nebo so zemou. Je to veľmi ťažké. Pozri sa na ten kmeň, celý je vráskavý, vyzerá ako hrubé lano, je na ňom veľa uzlov. Na oboch koncoch tohto lana sa vlákna rozdeľujú a rozširujú, a tak držia pohromade nebo so zemou. Tie hore nazývame konáre, tie dolu korene. Ale je to vlastne to isté. Korene si razia cestu k zemi, konáre vo vzduchu. V jednom i v druhom prípade je to namáhavá práca".
„Dedko, ale je oveľa ťažšie raziť si cestu pod zemou ako vo vzduchu".
„Vôbec nie, chlapče. Keby to tak bolo, konáre by boli krásne, rovné, dlhé. Ale vidíš, aké sú pokrútené, poohýnané od námahy? Snažia sa a namáhajú úpornejšie ako korene".
„A prečo je to také namáhavé?", pýtal sa chlapec.
„Vietor. Ten by chcel odtrhnúť nebo od zeme. No stromy držia pevne a zatiaľ vyhrávajú."[565]

Dedkovo rozjímanie o strome je krásne, lebo hovorí o úlohe života a viery - udržať nebo spojené so zemou, pravdu neba spojiť s pravdou o našom bytí. Vždy bude fúkať vietor rozličných prekážok a vždy znova budeme potrebovať toto spojenie upevniť, utužiť. Preto ďakujeme za pozvanie, ktoré nám Cirkev dáva na sviatok Nanebovstúpenia Pána.

6.5 Napriek ťažkostiam

Jn 19, 25-27 Ježiš povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!"
Sedembolestná: Vydrž, syn môj!

Katechétka vysvetľovala deťom štvrté zastavenie Krížovej cesty - Ježiš sa stretáva so svojou matkou. Neodzneli tam žiadne slová, rozprávali sa iba očami. Pýtala sa detí: „Čo asi povedala matka synovi?"

Trieda prezentovala rôzne názory. Podľa jednej žiačky Mária asi povedala: „To je nespravodlivé!" Iný žiak si myslel, že Mária sa pýtala: „Bože, prečo sa to stalo práve jemu, veď bol taký dobrý?" A jedno dievčatko povedalo: „Možno Mária očami hovorila: Vydrž, syn môj!"

Každý potrebuje občas počuť slová: vydrž, dokážeš to, neboj sa, dá sa to, pokračuj, nevzdávaj sa. Ide o slová povzbudenia, potrebné v ťažkej situácii. Dokážeme sa nimi zjednotiť s tým, kto trpí, ale aj podporiť ho vo vernosti a vytrvalosti v dobrom. Tento názor dovoľuje

[564] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 288.
[565] Porov. FERRERO, B.(editor): *Koľko stojí zázrak?* Bratislava : Don Bosco 2006, s. 10.

vidieť Sedembolestnú nielen ako solidárnu, lamentujúcu, ale aj ako povzbudzujúcu a motivujúcu.

Pomôžeme si štyrmi myšlienkami z komentára, ktorý napísal Bernard z Clairvaux (1090-1153), opát a učiteľ Cirkvi. „Ježišovej duše sa nedotkla kopija, ktorá mu prebodla bok, lebo on už bol mŕtvy, ale tvoju dušu, Mária, prenikla. Jeho duša tam už totiž nebola, ale tvoju dušu nebolo možno odtiaľ odtrhnúť.“ To je prvé, čo zdôrazňuje Bernard: účasť Márie na tom, čo sa dialo s Ježišom.

Po druhé: „Či nebolo pre teba horšie ako meč slovo, ktoré zaznelo z kríža: Hľa, tvoj syn? Veď to bola zvláštna zámena: dostávaš Jána namiesto Ježiša, sluhu namiesto pána. Dostávaš učeníka namiesto učiteľa, Zebedejovho syna namiesto Syna Božieho, človeka namiesto Boha. Ako by to nepreniklo tvoju najcitlivejšiu dušu, keď už aj naše srdce, hoci je z kameňa a zo železa, rozrýva čo i len spomienka na to?“ Je evidentné, že jednoduchá zámena nie je možná. Čo musela prežiť Mária, keď jej ukázal na Jána a povedal: „Hľa, tvoj syn?“ (Jn 19, 26).

Tretia skutočnosť, ktorú pripomína Bernard z Clairvaux: „Nečudujte sa, bratia, keď hovoríme, že Mária bola mučenicou duše. Nech sa čuduje ten, kto zabudol, že Pavol medzi najväčšie hriechy pohanov ráta ich bezcitnosť. To bolo ďaleko od Máriinho srdca...“ Mučeníctvo nemusí byť len fyzické, poznáme to z prebdených nocí a mnohých starostí, ktoré nás zaplavujú.

Posledná poznámka opáta Bernarda: „Ježiš mohol umrieť aj s telom a ona nemohla umrieť s ním srdcom? To prvé urobila Kristova láska, od ktorej väčšiu nemal nik; to druhé urobila Máriina láska, po ktorej už inej podobnej nebolo.“[566] Zomieranie srdcom pochopí každý, komu zomrel niekto blízky.

Rozjímanie nad Máriou Bolestnou nám nedovoľuje vidieť ju iba ako zničenú, ale aj ako ženu plnú dôvery v Božiu prozreteľnosť. Po latinsky sa sviatok Bolestnej nazýva Maria desolata - v dezolátnom stave. Ale to, čo máme vidieť pod povrchom udalostí, je skutočnosť, že Mária nebola bolesťou, zlom, smútkom a osamelosťou premožená. Nezúfala si, ani nezlyhala v tom, čo ju postihlo, ale si v tom všetkom zachovala dôveru v Boha a lásku k nemu. Jej postoj vyjadruje príklon k životu napriek zlobe, ktorá na ňu vtedy doliehala.

Aj dnes okolo seba pozorujeme príbehy, v ktorých sila života a lásky je silnejšia ako choroba, zloba i sebectvo. Lekár jej povedal, že nikdy nebude chodiť. Ale mama mala veľkú dôveru: „Ty budeš chodiť. Ty to dokážeš!“ Dievčatko sa volalo Wilma Rudolphová, narodila sa nedonosená a nikto nedúfal, že to prežije. Ako štvorročná zostala po ťažkej chorobe chromá na ľavú nohu. Dostala detskú obrnu - vírusové ochorenie centrálneho nervového systému. Potom musela nosiť barly a až ako deväťročná ich odložila a učila sa chodiť bez nich. Keď mala dvanásť rokov, skúšala hrať v basketbalovom družstve a každý deň trénovala s kamarátkou a dvoma chlapcami. O rok sa stala členkou družstva. Pri hre ju pozoroval tréner a povedal jej, že on by ju rád trénoval ako bežkyňu.

V štrnástich rokoch, dievča, ktoré pôvodne nemalo chodiť, predbehlo najrýchlejších šprintérov v Amerike. V roku 1956 sa stala členkou olympijského tímu a v roku 1960 na olympijských hrách v Ríme vyhrala tri zlaté medaily, čo sa žiadnej žene pred ňou nepodarilo. Takže dievčinu, ktorá nikdy nemala chodiť, nakoniec celý svet poznal pod menom „Čierna gazela“.[567]

Skutočnými hviezdami sa nestávajú tí, ktorí sú nadpriemerne talentovaní, ale tí, ktorí sú nadpriemerne vytrvalí. Ježiš je tou silou, ktorá pomáha stať sa nadpriemerne vytrvalými v dobrom. V duchu sa modlime: Oroduj za nás, Matka Sedembolestná, aby sme v utrpeniach nezlyhali a nestratili dôveru v Božiu náklonnosť a Prozreteľnosť!

---

[566] Porov. BERNARD Z CLAIRVAUX: Sermo in domenica infra oct. Assumptionis, 14-15. In: *Opera omnia,* Edit. Cisterc. 1968, 273-274.

[567] Porov. *Nikdy sa nevzdávaj.* Vrútky : Advent Orion 2004, s. 254.

6.6 Čo nám pasuje?

Mt 5, 1-12a Radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi
Všetkých svätých: Stav dočasný a definitívny

V bardejovskom okrese je malá obec Sveržov. Svojho času tam na cintoríne postavili Dom smútku, nazvaný Dom nádeje. Pred posviackou starosta obce zavolal mužov, medzi nimi aj Rómov, ktorí boli zamestnaní na verejno-prospešných prácach, aby urobili posledné terénne úpravy, očistili chodníky a rozhrnuli hlinu. Večer im starosta poďakoval a pozerajúc pri západe slnka na novostavbu Domu nádeje, zamyslene povedal: „Ktovie, kto tu bude ležať prvý?“ Na to odpovedal jeden z robotníkov: „Pán starosta, ta to by vám pasovalo, ne ?“

Komu „pasuje“ ležať v Dome smútku? Ani mladému, ani starému, ani zdravému ani chorému. Každý chce žiť. Kto túži po pobyte v Dome smútku? Ani bohatý ani chudobný, ani ženatý ani slobodný. Každý chce mať život zmysluplný, zaujímavý, vydarený, šťastný. Nikomu z nás sa nehodí do konceptu života Dom smútku.

Svoju predstavu o vydarenom živote vyslovil aj Ježiš z Nazareta pred dvetisíc rokmi. Zhrnul ju v ôsmich blahoslavenstvách: šťastní, blažení sú tí, ktorí sú závislí od Boha, plačúci, tichí, smädní po spravodlivosti, milosrdní, čistého srdca, pokojamilovní a prenasledovaní pre spravodlivosť (porov. Mt 5, 1 - 12a).

Slovo šťastný „pasuje“ do nášho konceptu života. Vzťahuje sa na ľudské pocity. Grécke slovo „makar, makarios“ je výrazom smútku nad tým, že šťastie v našom živote je zriedkavé, ojedinelé, mimoriadne. Ide o ľudský, racionálny pohľad na šťastie. Označovali ním bohov, ktorí neboli dotknutí ťažkosťami pozemského života, ako aj ľudí, ktorí už zomreli, takže ich šťastie už žiadna pohroma neohrozí.

Biblický význam toho slova je však iný: vyjadruje sa ním ocenenie, obdiv, pritakanie takému ľudskému správaniu, ktoré vedie k dobrým výsledkom. Vystihuje ho starobylé slovo „blahoslavený,“ lebo hovorí o Božej priazni pre toho, kto v súčasnosti niekedy aj prehráva, má však Boží prísľub úspechu.[568] Preto je Boží pohľad na šťastie iný než ľudský.

Okrem lingvistického hľadiska, je možné nad blahoslavenstvami rozjímať existencionálne. Napríklad by sme mohli viesť s Ježišom takýto dialóg:

Podľa teba, Pane, šťastní sú tí, ktorí sú chudobní v duchu. Ale nehnevaj sa, my máme skúsenosť, že šťastnejší by sme boli, keby sme boli menej závislí a trošku bohatší. Nám by toto „pasovalo.“

Ty hovoríš, Pane, že šťastní sú plačúci, súcitiaci s biedou druhých. Ale nám pasuje úsmev na tvári a nie slza v oku. Vyhovuje nám viac humoru. Nehnevaj sa, Pane, ale ani vážne filmy nás už nebavia. Hľadáme zábavu, veselohru, čo prináša radosť do smutného života.

Ježišu, ty hovoríš, že šťastie je prisľúbené tým, ktorí sú tichí, lebo oni budú dedičmi zeme. Dnes, Pane, keď je problém s privatizáciou, s nezamestnanosťou... Ako máme byť tichí a nešomrať?

Ty, Pane hovoríš: blažení lační a smädní po spravodlivosti. Ale počas niekoľkých desaťročí máme skúsenosť, že najlepšie je držať s tou politickou stranou, ktorá je pri moci - kam vietor, tam plášť. Načo hlad a smäd po spravodlivosti? Nám sa zdá, Pane, že šťastie ide s tými, ktorí sú pri vláde a pri moci.

Ježišu, hovoríš: blahoslavení milosrdní - vedia poskytnúť milosť srdca. No pre nás je naozaj ťažké žiť bez konfliktných situácií. Ťažko odpustiť druhému, keď hnev dlho trvá a zlo narastá.

---

[568] Porov. HARRINGTON, D. J. (editor) : *Evangelium podle Matouše. Sacra pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003, s. 100.

Ježišu, ty sľubuješ blaženosť ľuďom čistého srdca. Uvidia Boha. Ale ako byť čistého srdca, keď srdce každého človeka je aj skúpe, sebecké, egoistické? Koľkokrát chce muž ženu iba využiť pre seba, koľkokrát chce žena muža využiť len pre svoje potešenie a dobro. A ty vravíš, že máme mať čisté, čiže darujúce srdce, mysliace na druhého?

Vravíš, že blahoslavení budú tí, ktorí šíria pokoj a my pritom vidíme, že vo svete sú šťastní tí, ktorí pomocou vojny zaujmú určité územie a sú zase mocnejší.

Hovoríš, že šťastní sú prenasledovaní. Ale ako môže byť šťastná žena, ktorá sa počas Stalinovho režimu vyšla rozlúčiť s mužom, keď ho brali do gulagu? Vzali aj ju a sedemnásť rokov prežila v gulagu. Ako tu môže byť reč o šťastí pri prenasledovaní?

Toto všetko nepasuje našej predstave o šťastí. Prečo teda Ježiš zvolil tento štýl? Čo tým chce povedať?

Z iných výrokov Ježiša vieme, že nechváli ani stav chudoby, ani stav hladu, ani stav plaču a že veci zlé nazýva zlom. Ale ak sa k stavu chudoby, biedy, plaču pridá správny vnútorný postoj, postoj viery a dôvery v Boha, môže byť pre človeka požehnaním.

Vidno to na udalosti z roku 1960. V marockom meste Agadir zahynulo pri zemetrasení asi pätnásťtisíc ľudí. Bolo by ich zahynulo aj viac, keby ťavy a osly nespustili čosi na spôsob varovných signálov. Večer predtým pricestovali do mesta tisícky ľudí. Nasledujúci deň mal byť totiž veľký trh. Obchodníci umiestnili zvieratá a tovar na svoje miesta. V jednej chvíli, z ničoho nič sa zvieratá „zbláznili“ a hlava-nehlava utekali preč. Majitelia ich museli naháňať veľa kilometrov. Ťavy a osly sa v tú noc nechceli vrátiť do mesta. Pre mnohých obchodníkov to znamenalo záchranu. Len preto prežili zemetrasenie, ktoré v nasledujúci deň postihlo Agadir.[569]

Uvedomujeme si, že aj zlo môže byť požehnaním, že strata núti človeka premeniť hierarchiu hodnôt. Človek musí prejsť cez určité útrapy a prekonať ich, aby sa dostal k poslednému svetlu a pravde.

Na sviatok Všetkých svätých si pripomíname ľudí, ktorí prešli cestou života. Mali také isté každodenné starosti a problémy ako máme my, ale v nich už zvíťazila láska a dobrota. Isteže je a bude na svete dosť neporiadku, násilia, bezprávia a zloby. Ale pred našimi očami sú ľudia, v ktorých dobro a láska definitívne zvíťazili. To znamená, že dočasné víťazstvá zloby, hriechu, nedostatkov majú veľmi obmedzenú silu. Správ o terorizme, zemetraseniach, korupcii, škandáloch sa nemusíme báť, lebo Ježiš svojou smrťou a zmŕtvychvstaním zlo definitívne porazil. A hoci nateraz vidíme nedostatky vo svete okolo seba, máme žiť z nádeje, že všetky udalosti majú prívlastok: dočasné. Prívlastok: definitívne - má iba Božia Prozreteľnosť.

Tu je dôvod, prečo mohol Ježiš vyhlásiť za šťastných, blahoslavených aj tých, ktorí trpia, aj tých, ktorí sú hladní, smädní, aj tých, ktorí sú nešťastní, chorí, atď. Lebo niečo iné je pohľad z dočasnosti a niečo iné pohľad definitívny. Ďakujme Bohu za to, že sa na nás díva definitívnym pohľadom večnosti.

6.7 Oplotenie smrťou

Lk 7,11–17 Mládenec, hovorím ti, vstaň!
Desiata cezročná nedeľa C: význam viery a večného života

Predstavenstvo Twainovej rodnej obce poslalo humoristovi list s prosbou, aby prispel na nový plot okolo miestneho cintorína. Mark Twain (1831 - 1910) odpovedal: „Na takú hlúposť nedám ani grajciar. Načo potrebuje cintorín plot? Všetci, čo tam sú, sa už nikdy nedostanú odtiaľ, a tí, čo tam nie sú, sa tam celkom isto netlačia.“[570]

Odpoveď humoristu je duchaplná. No hoci okolo cintorína plot byť môže aj nemusí, isté je, že každý ľudský život je „oplotený“ smrťou. Ona robí život ohraničeným, limitovaným:

[569] Porov. BALLING, A.L.: *Jako by mluvil s růží.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelstvi 2001, s. 53.
[570] BREZINA, J.: *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské nakladateľstvo, s. 143

odtiaľ – potiaľ. Vysmiať sa z plota je ľahké, ale tým sa nič nevyrieši vo vlastnom "oplotení".

Naproti tomu v Evanjeliu čítame príbeh o tom, ako Ježiš z Nazareta prekročil hranice ľudského „oplotenia" a svojím súčasníkom ponúkol riešenie. Keď videl ženu v Naime, ako pochováva syna, prejavil súcit, milosrdnú lásku a povedal: „Neplač!" a chlapcovi: „Mládenec, hovorím ti, vstaň!" (Lk 7, 14)

Chlapec, ktorý dorastal, znamenal pre vdovu živiteľa rodiny. Ježiš ukazuje určité sociálne milosrdenstvo. Ľudia vtedy rozmýšľali ako my dnes: život je veľký dar. To, že je niekedy zatemnený ťažkosťami, že je poznačený chorobou aj smrťou, je druhá vec. Ale žiť, byť, jestvovať, je vždy veľký dar. Preto, keď ľudia videli, ako sa Ježiš zachoval, volali: „Veľký prorok povstal medzi nami" (Lk 7, 16). Ba je tam napísaná druhá veta: „Boh navštívil svoj ľud" (Lk 7, 16), pretože gesto, ktoré urobil Ježiš, prinavrátenie k životu, bolo znakom jeho moci a vlády nad životom, teda zbúranie „oplotenia". Prináša poznanie o tom, že život je večný.

Aj po dvetisíc rokoch má viera v Ježiša a večný život veľký význam, práve v súvislosti s otázkou plotu smrti. Výrazom „večný" nemáme rozumieť náš kalendár bez konca, teda hromadenie rokov. Toto nie je večnosť. Ani slovo „život" neznamená skladačku každodenných starostí a konfliktov, chorôb a ťažkostí. Ak je nám ťažko predstaviť si „večný život", môžeme si tento pojem nahradiť slovami: trvalá radosť.

Pravdou je, že bez neba zostáva iba zem. Akú hodnotu a akú dôstojnosť má tento život, keď pred neho nedáme prídavné meno „večný"? Práve slovíčko „večný" dáva nášmu limitovanému, ohradenému, dočasnému pozemskému životu dôstojnosť.

Podľa kresťanských psychológov je najzávažnejšou chorobou tejto zeme odcudzené nebo. Pretože sa na nebo zabúda, zem sa stáva prázdnou a človek sa stáva chorým. Myslenie na nebo, na Boha, na život ako na večnosť, dodáva hodnotu prítomnému životu.

Nie je pravda, že večnosť odvádza našu pozornosť od sústredenia sa na prácu na zemi. Nie je pravda, že večnosť kradne prítomný čas, alebo že nás vyprázdňuje, alebo že by večnosť robila život nedôležitým. Naopak, večnosť čas dáva.

Benedikt XVI., pápež napísal: „Ak smrť človeka nemá svoju dôstojnosť, potom ju nemá ani život. Ak je človek po smrti ničím, ak sa stáva odpadom, tak potom aj teraz, kým žije, je jednou z vecí a tie možno tiež zahodiť alebo s nimi zaobchádzať akokoľvek."[571] Možno ho zastreliť, zabiť, zlikvidovať. Ak sa však človek nestáva odpadom, ak niečo existuje po smrti, tak potom mu hodnotu dodáva to, čo sa nazýva večný život.

Benedikt XVI. ešte poznamenáva: „Ak sa budúcim generáciám iba sľubuje raj, ale jednotlivcovi sa ukazuje iba ničota a smrť, tak potom vôbec nikomu niet čo sľúbiť. Lebo ak rozmýšľame o budúcnosti iba ako o budúcnosti bez prítomnosti, tak je ničím pre človeka čakanie na ňu. Deň po dni sa stáva dlhým."[572] Čiže ak by sme o prítomnosti hovorili bez nádeje, nič by za ňou nestálo. Ničota, ktorá po nej prichádza rozkladá i prítomnosť a robí ju neznesiteľnou. Ale slovo „večnosť" spája prítomnosť aj budúcnosť a zjednocuje ich. Preto, keď človek verí, uznáva Ježiša Krista, stáva sa mu život bohatším, slobodnejším a zbaveným kŕčovitosti.

Presvedčenie o význame večného života v zmysle trvalej radosti Ježiš potvrdil aj tým, že vzkriesil naimského mládenca. Na tomto príbehu zisťujeme, že v prítomnom živote je večnosť. Takýto život má aj svoju budúcnosť aj perspektívu. Nech by teda bol akokoľvek a čímkoľvek poznačený, s Božou pomocou sa dá ísť dopredu, za plot smrti.

Descalco povedal: „Radosť nebýva v izbe ďaleko od bolesti, ale na vyššom pochodí nad bolesťou."[573] Je to krásny symbol. Nikto nemá taký život, žeby v ňom nebola ubytovaná aj

---

[571] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 205.
[572] Porov. BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006, s. 205.
[573] DESCALZO, J.L.M.: Treba sa naučiť. In: PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004, s. 212 .

bolesť. Ale vďaka viere v Ježiša sa stáva to, že o „poschodie vyššie“, je prítomnosť Božia, a to je radosť. Preto sa môžeme s nádejou dívať na svoje udalosti, na život iných a veriť, že život je večný. Každú nedeľu si túto pravdu pripomíname, aby bola pre nás nosnou.

Príklad z rabínskej múdrosti ukáže význam viery v komplikovanej životnej situácii. Rabín Dávid sa cestou zastavil odpočinúť si u vzácneho priateľa. Ale priateľ bol chudobný, nemal nič, iba poprosil ženu, aby milovanému Dávidovi pripravila nejaké jedlo. Žena bola smutná, lebo mala doma iba trochu múky. Nemala ani soľ, ani olej, aby jedlu dodali trošku chuť. Napriek tomu išla do lesa, nazbierala raždie, pripravila múku s vodou a pre všetkých uvarila knedlíky.

Keď sa Dávid vrátil domov, rozprával svojej manželke o ceste. „Bol som pri priateľovi. Jeho žena pripravila taký vynikajúci pokrm, že som mal pocit, že je tam korenie z raja. Nikdy predtým som nič také nejedol.“

Dávidovu ženu to zaujalo, a tak si išla vypýtať recept. Chudobná žena, ktorá predtým jedlo varila, hovorí: „Aká pochúťka? Veď to bola iba múka s vodou!“ Ale Dávidova manželka trvala na svojom: „Nie, nie. Môj Dávid hovoril, že to bolo ako jedlo z raja.“ Vtedy si chudobná žena uvedomila: „Dobrý Bože, už viem, čo to bolo. Keď som zbierala raždie na oheň, tak som sa v duchu modlila: Pane, nemám nič, čím by som poctila Dávida. Ale ty, Bože, si veľký. Ty máš záhradu, raj, Eden, prosím ťa, daj mojim knedlíkom trošku korenia! Chcem ich uvariť tak, aby Dávidovi chutili. Dnes vidím, že Boh moju modlitbu vypočul.“[574]

Príbeh ukazuje, čo to znamená, keď človek počíta s Bohom. Keď pri zbieraní raždia, i pri miesení múky sa v duchu modlí, volá Božiu prítomnosť do svojej situácie. Zrazu sa dá „plot“ preskočiť. Božie pôsobenie dodáva chuť ľudskému životu a uľahčuje ho.

Takáto dôvera v Boha sa potom odráža v našich prejavoch, pozornosti, tolerancii, milosrdenstve. Druhý človek vycíti, že Boh prináša so sebou prísľub trvalej radosti. Nech nám povzbudivo znejú Ježišove myšlienky: neplač, vstaň, neboj sa (porov. Lk 7, 13-14). Ježiš vidí za plot, ktorým je ľudský život ohradený.

6.8 Spojnica medzi prítomnosťou a budúcnosťou

Lk 20, 27-38 Boh nie je Bohom mŕtvych, ale živých
Tridsiata druhá cezročná nedeľa C: predstavy o nesmrteľnosti

V jednom hoteli je na stene nápis: „Ak nemôžete spať, nezvaľujte vinu na naše postele, lebo tie sú výborné. Radšej si preskúmajte svoje svedomie!“[575]

Existuje súvislosť, skoro priama úmera medzi dňom a nocou, svetlom a tmou, bohatou večerou a ťažkými snami, informáciami (bolestnými alebo radostnými) a ich premietaním v noci. Čo človek prežíva cez deň, to sa nutne odráža v noci. Podobne aj medzi životom prítomným a budúcim existuje súvislosť. To, čo sa prežíva v ľudských podmienkach je zárodočný stav a dozrievanie.

Budúci život je pre človeka záhadou ako noc. Nemám ho v moci, nemôžem si spánok urobiť. Môžem ho len prijať ako dar. Ani večný život a budúcnosť v Bohu si nemôžem vyrobiť. Môžem ich len prijať ako dar. To, čo mám v moci, je deň: čo prežívam, robím, s kým sa rozprávam, ako reagujem - toto môžem ovplyvniť. Preto ľudová múdrosť hovorí: aký život, taká smrť. Alebo kresťanské posolstvo: ľahko sa zomiera s Kristom tomu, kto s Kristom celý život žil.

O tejto téme diskutovali náboženské skupiny už pred dvetisíc rokmi. Saduceji, ktorí popierali vzkriesenie, chceli Ježiša z Nazareta podchytiť v reči . Preto vymysleli príbeh o žene, ktorá počas života patrila siedmim mužom. Čiou ženou bude pri vzkriesení? Ježiš odpovedá

---

[574] Porov. SHAPIRO, R.: *Chasidské povídky.* Praha : Vilvox Globator 2006, s. 56.
[575] BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991, s. 19.

vetou: Boh je Bohom živých... pre neho všetci žijú... (porov. Lk 20, 38) Otázky ženenia a vydávania sú aktuálne iba v tomto svete.

Celý problém spočíva v tom, či človek odvodzuje predstavu o budúcnosti z vlastného bytia alebo z Božieho daru. Inými slovami, či hovoríme o večnosti z ľudských podmienok, teda zdola, alebo prijímame večnosť ako priazeň, ako Boží dar. Platón (428-347 pred Kr.) premýšľal, že duša je v tele ako vo väzení. Smrťou sa oslobodí - preto povedal, že človek je nesmrteľný, je v ňom niečo, čo bude aj po smrti. Odvodil budúcnosť a večnosť z prítomného bytia.

Židovstvo vychádzalo z Thóry, Mojžišovho zákona, kde sú zmienky o budúcom, večnom živote. Veriaci ľudia vedeli, že ich vzťah s Bohom je zmluvou, spočívajúcou na prísľube: bude vás ako piesku na morskom dne, ako hviezd na nebi (porov. Gn 22, 17). Keď budete verní zmluve, váš rod pretrvá. Vonkajším znakom bola príslušnosť ku kultu, k chrámu. Predstavu o budúcnosti odvodili od rodu. Rodová budúcnosť, predlžovanie života, to bola nádej, ktorou žili saduceji.

Na rozdiel od týchto predstáv, Ježiš hovorí o večnosti iným spôsobom – o vzkriesení ako premene prítomného života. Budúcnosť je život Boží. Spojnicou medzi prítomnosťou a budúcnosťou je vzťah k Bohu, čiže viera a láska, nielen kultová príslušnosť. Nakoľko žijeme v prítomnosti láskou, natoľko je nám umožnené mať účasť na Božom živote.[576]

Dôležitosť osobnej viery a nielen kultovej príslušnosti vidieť aj z biblických udalostí okolo roku 167 pred Kristom, ktoré sú zapísané v Knihe Makabejcov. Veriaci ľudia, Židia boli okupovaní sýrskymi vojskami, na čele ktorých stál Antiochus IV. z rodu Seleukovcov. V jeruzalemskom chráme znesvätil vnútorné zariadenie a na oltár postavil olympského boha Dia. Okrem toho nútil jesť Židov zakázané bravčové mäso. Hrdinsky sa zachovala matka, ktorá videla umierať svojich synov pre nezmyselný príkaz Antiocha, no ešte ich povzbudzovala, aby zostali verní židovskej tradícii. Dnes by sme povedali: pre kúsok mäsa mal niekto umrieť? Ale tu nešlo o kúsok mäsa, ale o princíp: kto je verný zmluve a Božiemu zákonu, má nádej na vzkriesenie - jeho život je v Božích rukách. Boh vráti to, čo vzal pozemský vojak.

Na základe nádeje vo vzkriesenie chápanej osobne, nielen v zmysle rodovej príslušnosti, mnoho Židov obetovalo svoj život v partizánskom odboji proti Antiochovi a jeho veliteľovi Nikanorovi. Na čele veriacich ľudí stál Júda Makabejský, ktorý oslobodil chrám, urobil poriadok, vyčistil ho. Bol to boj za slobodu náboženskú aj politickú. Na pozadí spoločensko-politických udalostí sa kryštalizovala aj osobná viera vo vzkriesenie.[577]

Naše názory a postoje sú už iné ako v minulosti. Slovo nesmrteľnosť, ktoré používame, nie je výstižné, lebo rozum aj oči dokazujú, že smrteľnosť tu je. Lenže to, čo je smrteľné, môže byť vďaka Božiemu daru oslávené, premenené, teda vzkriesené. Preto veríme vo večný život - nie v zmysle nesmrteľnosti, ktorá by znamenala pokračovanie prítomnosti - ale ako Boží dar, čiže účasť na jeho živote. Z toho vyplýva náboženská prax: modlitba a sväté omše za zosnulých, získanie úplných odpustkov, každodenná snaha o zodpovedné konanie i rozhodovanie sa.

O tom, ako si predstavovať budúcnosť a vzkriesenie, svedčí aj nasledujúci príbeh. John Tod sa narodil vo Vermonte v roku 1800. Krátko po tom sa celá rodina Todovcov presťahovala do dedinky Carlingsworth. Keď mal John šesť rokov, zomreli mu rodičia. Všetky deti si rozobrali príbuzní. Láskavá teta, ktorá žila pätnásť kilometrov odtiaľ, sa podujala vziať Johna k sebe a starať sa oň. Po pätnástich rokoch odišiel na kňazské štúdiá.

Čas plynul. V jednom liste mu teta oznámila svoju chorobu. A on jej napísal toto: Uplynulo tridsaťšesť rokov odvtedy, čo som ja, malý, šesťročný chlapec zostal na tomto svete úplne sám. Dali ste mi slovo, že mi poskytnete domov a nahradíte matku. Nikdy nezabudnem na deň, keď som meral cestu dlhú pätnásť kilometrov do vášho domu v North Carlingswort. Ešte stále si spomínam, aký som bol sklamaný, keď ste po mňa neprišli vy, ale poslali ste

[576] Porov. OPATRNÝ, A.: Stůl slova, cyklus C. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1997, s. 260.
[577] Porov. BIČ, M.: *Výklady ke Starému zákonu* V. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996.

farebného muža Cézara, aby ma priviedol. Spomínam si na slzy a pocit úzkosti, keď som vysadol na koňa a pevne sa držal Cézara na ceste k môjmu novému domovu. Noc nás zastihla ešte pred koncom cesty a po zotmení som mal strach.
- Myslíš si, že už bude teta spať, keď tam prídeme? – pýtal som sa Cézara.
- Ó, nie – odpovedal sluha presvedčivo. – Určite zostane hore kvôli tebe. Keď sa dostaneme z lesa, uvidíš v jej okne svietiť sviečku.

Keď sme vyšli na čistinku bolo jasne vidieť svetielko v okne. Spomínam si, že chvíľku sme stáli pri dverách. Unaveného a zmäteného ste si ma vtedy tuho privinuli. V krbe plápolal oheň a na peci ma čakala teplá večera. Potom ste ma vzali do mojej novej izby. Počúvali ste moje modlitby, sedeli ste vedľa mňa až dovtedy, kým som nezaspal.

Iste tušíte, prečo vám to pripomínam: jedného dňa – bude to čoskoro – pošle po vás Boh posla, aby vás prijal vo vašom novom dome. Nemajte strach, keď vás zavolá k sebe. Nemusíte sa báť ani neznámej cesty, ani neznámeho posla. Dôverujte Bohu, ktorý urobí pre vás toľko, koľko ste pred mnohými rokmi s láskou urobili vy pre mňa. Na konci cesty nájdete lásku, srdečné privítanie a bezpečie, lebo Boh vás bude opatrovať. Ja sa budem modliť za vás, budem vás sledovať dovtedy, kým sa mi stratíte z dohľadu, a potom vyčkám, kým príde deň, keď sa vydám na tú púť aj ja. Nájdem vás na konci cesty a budeme tam stáť, aby ste ma privítali znovu.“[578]

Príbeh je plný nádeje založenej na dôvere v Boha, ktorý urobí pre každého z nás viac, ako my jeden pre druhého. Vernosť v každodennej službe vytvára predpoklady pre dar, ktorý od Boha dostaneme. Je namieste uvedomiť si: tak, ako moje konanie cez deň vplýva na moju noc, tak aj moje konanie v živote vplýva na moju večnú budúcnosť. Bohu patrí vďaka za dar omilostenia, priazne, ale hlavne za dar nádeje.

6.9 Záujem o budúcnosť

Lk 21, 5-19 Ak vytrváte, zachováte si život
Tridsiata tretia cezročná nedeľa C: vytrvalosť v láske

„Ako si dopadol u veštice?“ „Sklamala ma. Zaklopal som, a ona sa opýtala, kto je.“

Ľudia vždy mali záujem o budúcnosť, horoskopy, veštenie z hviezd, sklenenej gule alebo z dlane. To všetko je prirodzeným znakom ľudskej zvedavosti a chuti zmocniť sa svojej budúcnosti. Niekedy to hraničí až s poverčivosťou. Iróniou však je veriť veštici, ktorá nevie, kto stojí za dverami.

Ani v časoch Ježiša z Nazareta ľudia neboli iní a pýtali sa: Učiteľ, kedy bude koniec sveta? Aké znamenia ho budú sprevádzať? Ježiš im neposkytol dátum, ani hodinu, iba v svojich výrokoch, ktoré zapísal Lukáš, potvrdil charakter pominuteľnosti sveta: „Prídu dni, keď z toho, čo vidíte, nezostane kameň na kameni...“ (Lk 21, 6).

Televízne noviny každý večer potvrdzujú Ježišove prognózy: o hlade, chorobách, znameniach na nebi, vojnách a prenasledovaniach. Všetko, čo Ježiš hovoril, sa skutočne deje. Počítať s tým, že všetko speje ku koncu, je rozumné a múdre. Terminovať to, je nezmyslené. A zlenivieť, je nezodpovedné a nekresťanské.

Medzi Evanjeliom, ktoré hovorí o budúcnosti a pseudoproroctvami je veľký rozdiel. Aj Evanjelium opisuje budúcnosť, ale necháva človeka vyvodiť dôsledky. Pseudoproroctvá samé poskytujú návod, čo robiť a ako sa zachovať. Evanjelium nie je čarovný prútik na ochranu pred nešťastím, ani injekcia s drogou na úľavu od kŕčov. Podstatné z Evanjelia vyjadruje Ježišova výpoveď: „Ak vytrváte, zachováte si život“ (Lk 21, 19). Ako keby Ježiš povedal: nemôžete

[578] Porov. SWINDOLL, Ch. R.: Cesta. In: MILLER, L. (editor): Vitamín C (nie len) pre dušu muža. Bratislava : Motýľ 1998, s. 153.

zatvárať oči a nevidieť kataklizmy i problémy sveta. Ale jedno urobiť môžete: vytrvalosťou si zachováte život.[579]

Čo sa myslí termínom „vytrvalosť“? Okrem vytrvalosti športovca, študenta alebo výskumníka existuje aj vytrvalosť v dobrom. Človek natoľko jestvuje, nakoľko je milujúci. Ak nemiluje, iba sa na tomto svete nachádza (sebec). Kto má rád, komunikuje s druhými a s Bohom, realizuje svoje bytie v tomto svete, má účasť na dobrodeniach Božích. Vytrvalosť v evanjeliovom zmysle spočíva v tom, že svoje ľudské bytie premietame do Božej skutočnosti a uvedomujeme si, čo od nás chce: zostať milujúcimi, odpúšťajúcimi, trpezlivými, tolerantnými, milosrdnými, teda vytrvalými v láske.

Generál Malcom, ktorý sa zúčastnil vojny v Perzskom zálive, sa zaujímavo vyjadril o sústredenosti na lásku. Píše, že je potrebné viac milovať výhru než prehru. „Nikdy som sa nerozprával s vojnovým veteránom, ktorý by povedal, že bojoval preto, lebo nenávidel nepriateľa. Ešte nikdy som sa nerozprával s atlétom, ktorý by tvrdil, že vyhral preto, lebo nenávidel súpera. Nikdy som sa nerozprával s niekým, kto by bol povedal, že zostal v šťastnom manželstve len preto, že nenávidí rozvod.

Musíme viac milovať výhru, ako nenávidieť prehru. Ak sa chcete priblížiť k cieľu, k akémukoľvek cieľu, tak ho musíte chcieť, musíte ho milovať. Nepokúšajte sa o takú motiváciu, že sa chcete vyhnúť prehre, lebo sa nasmerujete na prehru. Milujte výhru, snažte sa dosiahnuť svoj cieľ. Nech sa stane vašou povinnosťou táto túžba - to je pozitívna sila, ktorá vás vedie k úspechu, ak bude vašou hybnou silou v živote.

Keď sa sústredíte na strach z prehry, v dôsledku toho aj prehráte. Označte si v živote oblasti, v ktorých ste zažili neželané výsledky, a zbadáte, koľko obáv v tom bolo. Zmeňte sa o stoosemdesiat stupňov a nasmerujte sa na výhru. Každý deň urobte v tejto oblasti jeden krok: výhru milovať viac, než nenávidieť prehru.[580]

Všetko, čo nás vedie k láske, pomáha k vytrvalosti v dobrom. Iba vtedy môžeme zažiť jednotu s Bohom a budeme na správnej ceste. Opačné tendencie sú spojené s pominuteľnosťou a opotrebovateľnosťou sveta: nezostane nielen kameň na kameni, ale ani bunka na bunke, kosť pri kosti. Evanjelium nás povzbudzuje, aby sme neboli hádačmi budúcnosti, ale aby sme tak žili prítomnosť, žeby ona mala zmysel aj v budúcnosti.

Človek, ktorý náhle zomrel, vraj videl, ako sa k nemu približuje Boh s kufríkom v ruke. „Syn môj, prišiel čas, musíme ísť!“ Človek sa pýtal: „Prečo tak skoro, Pane? Chcel som ešte toľko urobiť!“

„Je mi ľúto, syn môj, prišiel tvoj čas“, povedal Boh.

„A čo máš v tom kufri, Bože?“

„Všetko, čo ti patrilo, všetko, čo bolo tvoje.“

„Všetko čo mne patrilo? Chceš povedať, že tam máš moje veci, šaty, peniaze, doklady?“

„Je mi ľúto“, povedal Pán Boh, „ale to, čo spomínaš, ti nikdy nepatrilo. To patrí zemi.“

„To znamená, že v kufri máš moje spomienky?“

„Je mi ľúto, syn môj, ale ani tie nepôjdu s tebou, lebo ti nikdy nepatrili. Patria času.“

„Tak teda v kufri sú moje schopnosti a talenty?“

„Ani tie ti nepatria. To patrí okolnostiam, v ktorých si sa nachádzal.“

„To znamená, že sú tam moji priatelia a príbuzní?“

„Je mi ľúto, syn môj, ale ani ľudia ti nepatria. Oni patrili tvojej životnej ceste.“

„Tak teda je tam moja manželka a deti?“

„Je mi ľúto, syn môj, ani oni ti nepatria, lebo oni patria tvojmu srdcu.“

„To znamená, že je v kufri moje telo ?“

„Ani to ti nepatrí, lebo patrí prachu.“

---

[579] Porov. OPATRNÝ, A.: Stůl slova, cyklus C. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1997, s. 268.

[580] Porov. BAUCOM, J.Q.: Výhru treba milovať viac než prehru. In: MILLER, L. (editor): Vitamín C (nie len) pre dušu muža. Bratislava : Motýľ 1998, s. 318.

„Tak je tam moja duša?“
„Nie, syn môj, tvoja duša ti nepatrila, lebo ona patrí mne.“
Zúfalý človek vytrhol Bohu kufrík z ruky a otvoril ho. Bol prázdny. So slzami v očiach sa pýtal Boha: „To znamená, že mi nikdy nič nepatrilo, nikdy som nič nevlastnil?“
„Ale áno, syn môj, každý okamih, ktorý si prežil, patril tebe!“

Žiť prítomný okamih - to jediné nám patrí. Preto je správne prežívať chvíle ako milujúci ľudia, zotrvať v dobrom. Toto Ježiš hodnotí slovami: „Ak vytrváte, zachováte si život“ (Lk 21, 19). Nemusíme žiť v obavách, ani hádankách, ani v smútku nad pominuteľnosťou, lebo na našej ceste s nami kráča Pán.

6.10 Klopať, alebo kopať?

Lk 1, 39-56 Veľké veci mi urobil ten, ktorý je mocný
Nanebovzatie Panny Márie: anticipácia

Volám sa Rišo Salky a mám desať rokov. Žijem v detskom domove dva roky. Niekedy ideme v nedeľu do kostola. Minule som pánu farárovi nerozumel. Hovoril: „Klopte a bude vám otvorené.“ Ale môj otec do dverí vždy iba kopal. Takže mám klopať, alebo kopať?

Ľudí, ktorí sú drzí, agresívni, vulgárni, násilní, pyšní pomenujeme symbolickým výrazom: kopú do dverí. Ľudí, ktorí sú jemní, citliví, úctiví, srdeční, dobroprajní vyjadrujeme znakom: zaklopú, keď vstupujú.

Na sviatok Nanebovzatia Panny Márie si pripomíname, že svojho času Boh „zaklopal“ na dvere Márie s otázkou, či prijme jeho Syna (porov. Lk 1, 26-38). Neskôr zaklopal so zámerom: ochrániš môjho Syna v egyptskom exile? (porov Mt 2, 13-15). Na všetky Božie zaklopania Mária odpovedala: „Nech sa mi stane podľa tvojho slova“ (Lk 1, 38). Aj keď zaklopala bolesť: ukrižovanie a pochovanie syna, zostala Mária ticho pod krížom, s vierou v Božiu réžiu všetkých udalostí (porov. Jn 19, 25-27). Všetky zaklopania na dvere Máriinho života končia tým, že Boh v jej živote je uvítaný a jeho vôľa prijatá. Samozrejme, že keď neskôr prišiel čas a Mária zaklopala na dvere Boha, tiež bol prijatá, preto slávime jej vzatie do neba.

Pritom si uvedomujeme že o nebi je ťažko hovoriť. Ľahšie sa hovorí o zemi, lebo je konkrétna a hmatateľná. O nebi budeme vedieť niečo povedať, keď tam prídeme, dovtedy len tušíme, filozofujeme a veríme na základe zjaveného Božieho slova, čiže Svätého Písma. Sviatok Do neba vzatia je však dôležitý preto, lebo ak by život nemal smer, nádej, nebo, tak by bol nezmyselný. Bez viery v nebo by to bolo horšie, ako s vierou v jeho existenciu.

V nebo veril aj apoštol Pavol, keď napísal farnosti do Efezu: Boh nás v krste „vzkriesil a daroval nám miesto v nebi v Kristovi Ježišovi“ (Ef 2, 6). Máriin život je už definitívne s Kristom spojený, jej účasť na Božom živote je trvalá, zatiaľ čo náš život je s nebom spojený v zmysle anticipácie. Skrze krst máme ľudské bytie zjednotené s Božím, máme domov v nebi, ale prežívame ho vo viere, nie v naplnení.[581] Keď sa snažíme byť ľuďmi klopajúcimi a nie kopajúcimi, veríme, že v poslednej chvíli života nás Boh uvíta a otvorí nám.

Nebo, o ktorom hovoríme, sa nedá získať násilím, „kopaním“, iba „klopaním“, lebo nebo je dar. Človek si ho nemôže kúpiť, ani zabezpečiť. Dá sa získať iba pokorným postojom: Bože potrebujem ťa, som od teba závislý!

Božie klopanie sa ozýva v našom pozemskom živote v rozličných udalostiach. Stačí, aby sme mali citlivé svedomie a boli vnímaví na to, čo nám Boh vnuká. Jeho Duch nás pobáda vo vhodnom čase dať almužnu, vykonať modlitbu, odpustiť tým, ktorí nám ubližujú, byť tolerantní a milosrdní, alebo ho oslavovať v nedeľnom zhromaždení veriacich. Nikdy nie je násilný, náramne si potrpí na slobodu, ktorú nám daroval, teda počká, kým sa rozhodneme uveriť v neho a žiť podľa jeho vôle.

---

[581] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 248.

Sviatok Do neba vzatia Panny Márie koncentruje našu pozornosť na vlastné dozrievanie. Mária je modelom, na ktorom vidíme zacielenie a oslávenie, ktoré Boh pripravil každému z nás. Ono nás napĺňa nádejou a pozýva nás vytvárať nebo okolo seba skutkami „klopania“.

Hoci nasledujúci príklad je z kategórie moderných rozprávok, vystihuje vzťah medzi nebom a zemou. Dvaja bystrí bratia boli odlišní v tom, že jeden z nich mal vždy usmiatu tvár, a preto ho volali Smejko a druhý mal srdce smädné po nových a krajších veciach, nazývali ho Želian, pretože stále si želal mať viac. Smejko sa teda usmieval, spieval každý deň a Želian hundral: keby bolo ešte toto a ono. Každú chvíľu prosil Boha o niečo. Stal sa bohatší, ale aj zachmúrený a lakomý. Nevedel pochopiť, prečo Smejko môže byť veselý, hoci zo svojho majetku ledva prežije. Dom má malý, strecha nakrivo, v maštali iba jedna krava, v hrnci najčastejšie iba hrach, alebo nejaká pôstna polievka. Za to Želianov dom bol priestranný, vyzdobený, obklopený sadom ruží. V dome skriňa, do polovice naplnená striebrom, do polovice zlatom, plné maštale, úrodné polia a na dvore dve autá.

Jedného večera Želian vyslovil takúto modlitbu: „Bože, prečo nemôže byť moja tvár taká veselá, ako tvár môjho brata? Získal som toľko, mám nadbytok, ale lakomý nie som. Robím všetko zručne, moje srdce je však stále smutné. Smejko radostne behá a v bruchu nič nemá. Bože, dnes večer nemám inú prosbu, iba mi povedz, kde má ukrytú radosť.“ Len čo Želian povedal: „Amen“ pocítil, ako ho nejaké ruky dvíhajú a nesú do výšky. Mihali sa popri ňom hviezdy, planéty, slnká i kométy takou rýchlosťou, až sa mu zdalo, že vidí lúče žiarivého slnka. V určitej chvíli sa objavil na ostrove, na ktorom stála budova s nápisom: Tvoja pošta. Vstup voľný.

Vošiel do priestrannej haly, bolo tam troje dverí. Prvé bronzové a nápis: príjem tvojich zásielok. Druhé zlaté: expedičný úrad. A tretie boli z drahokamov: poďakovania. Želian odchýlil prvé dvere a videl množstvo anjelov, ktorí boli upracovaní, nosili sem tam hore dolu žlté, biele a modré listy rôznych veľkostí, všelijaké balíky a SMS-ky. „To je strašné“ zhrozil sa Želian a zakričal na jedného anjela: „Čo znamená tá obrovská pošta?“ Anjel mu povedal: „To je tvoja.“

"Hlúposť", bráni sa Želian, "veď ja som nikomu nepísal“.

„Ale každú chvíľu Boha o niečo prosíš, a každá tvoja prosba je tu ako list, balík, alebo SMS-ka“ vysvetľoval anjel.

„Ak je to tak, nehovor, že som včera tak veľa prosil.“

„Ani nehovorím“, usmial sa anjel. „Včera si poslal iba jednu SMS-ku, no každý deň posielaš toľké hŕby, že idem odpadnúť, kým všetko rozdelím, a potom poukladám do priečinkov.“

Koniec vety už nepočul, lebo sa zvrtol na päte a buchol dverami. Otvoril druhé dvere a ocitol sa v ďalšej miestnosti. „Ak toto sú moje zásielky, tak zjem vlastné topánky aj bez posolenia!“, skríkol Želian do ucha najbližšiemu anjelovi. Ten mu povedal: „Ušetri si tú maškrtu. Toto sú zásielky, ktoré Pán posiela tebe. Tak, ako sa sypú tvoje prosby, tak ti on daruje vyslyšania. A my, dobre že sa tu nezbláznime, kým ich rozdelíme a odnesieme k tebe.“

Želian vošiel aj do tretej miestnosti, na ktorej bolo napísané: poďakovanie. Otvoril dvere a čudoval sa, pri okne sedel nečinne jeden anjel a zíval. „Ty máš prestávku?“

„Ani náhodou“, odpovedal anjel. „Pracovná doba je v plnom prúde, ale ja nemám nijakú prácu, pretože ty ani za jednu vypočutú prosbu Pánovi nepoďakuješ. Ničím.“

„Tak toho už mám dosť“, povedal si Želian. „Včera večer som prosil Pána, aby mi vysvetlil, prečo je môj brat stále veselý...“ Ani nedokončil vetu a už ho ruky niesli medzi hviezdy a slnká pred inú budovu.

Aj na druhej budove bolo napísané: Tvoja pošta, vstup voľný. Pochopil, že to je Smejkova pošta. Bol zvedavý, ako je tam. Miestnosť bola malinká, ale aj tu bolo troje dverí. Príjem zásielok, expedícia a poďakovania. Vošiel do prvých, v malej izbe bola jedna polica

s desiatimi vzorne položenými listami a krásny anjel. Aby nezaháľal, narábal ihlicami a plietol mesačný svit zo strieborných nití.

Želian vybehol do haly, vošiel cez druhé dvere do druhej izby. Aj tu bola polica a desiatka vzorne poukladaných balíkov. Bol tam anjel, ktorý hral na harfe. „Tak to som teda zvedavý, čo od nudy robí ten, ktorý by mal pracovať v tretej miestnosti“, povedal si. Len čo otvoril dvere z drahokamov, videl že v tej miestnosti je veľký ruch. Spotení anjeli nosili v náruči hŕby korešpondenčných lístkov, listov a SMS-iek. „To predsa nemohol poslať môj brat. Okrem svojej radosti nemá takmer nič, za čo by mohol ďakovať!“ skríkol Želian. Anjel, ktorý v tej chvíli bol pri ňom, mu bez slova podal niekoľko lístkov. Na každom bolo nakreslené veľké srdiečko a na jednom z nich napísané: „Vďaka ti, Bože, že si ma stvoril! Na druhom: Vďaka, že si mi daroval tento deň! Na ďalšom: Vďaka za dnešné raňajky! Na inom: Vďaka, Bože, za štedrú večeru! Na poslednom: Vďaka ti, Bože, že tak štedro obdarúvaš môjho brata.“ Ďalej už Želian nečítal. „Vďaka ti, Pane, že si umožnil, aby moje oči znovu začali vidieť.“ V tej chvíli anjel v jeho prázdnej izbičke odskočil od okna, prestal zívať a šťastne vykríkol: „Hurá, konečne začínam pracovať aj ja.“[582]

Rozprávka je múdra v tom, že nás pozýva k vďačnosti. Vďaka ti, Bože, že si ma stvoril. Vďaka ti, že každý deň natieraš chlieb môjho života svojou láskou a náklonnosťou. Vďaka ti za to, že sused má krajší byt a lepšie auto. Vďaka, Bože, že mojím známym sa darí podnikanie, že sú bohatší. Vďaka za to, že priatelia sú zdraví, zatiaľ čo ja musím chodiť k lekárom. Za všetko sa dá povedať: vďaka ti Bože!

Ďakujme za inšpirácie, pochádzajúce zo sviatku Márie Donebavzatej a za perspektívy, ktoré súvisia so životom každého z nás. Prosme Boha, aby sme sa nikdy nezaradili medzi ľudí ktorí „kopú“, ale medzi tých, ktorí „klopú“.

6.11 Smrť- stretnutie s láskou Boha

Jn 6, 51-58 Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky
Pamiatka zosnulých: odvážny čin lásky

Pán vstúpil do pohrebníctva a pýta sa majiteľa: „Aká truhla je lepšia, kovová alebo drevená?“ Majiteľ v snahe dobre predať, odpovedá: „Kovová dlhšie vydrží, ale drevená je lepšia pre zdravie.“

Truhla a zdravie si protirečia. Keď je zdravie, netreba truhlu. Keď treba truhlu, je už dávno po zdraví. Problému starnutia, choroby a smrti sa nikto nevyhne. Keďže človek je bezmocný a nemá riešenie, buď problém ironizuje, alebo si ho nevšíma, alebo ho solídne a hĺbavo skúma.

Celkom iný je postoj Cirkvi, ktorá vyznáva vieru vo vzkriesenie tela a večný život. Jej viera je postavená na zmŕtvychvstaní Ježiša z Nazaretu, ktorý vyhlásil: „Kto verí, má večný život“ (Jn 6, 47). Očami viery vidíme smrť nielen ako koniec pozemského života, ale ako stretnutie s láskou Boha. Pri návšteve cintorína a modlitbovej spomienke na zosnulých je viera jediným riešením a nádejou.

V Skutkoch apoštolov čítame svedectvá apoštola Petra, ktorý hovoril o tom, že Boh nenechal Ježiša, aby zhnil v zemi, ale ho vzkriesil z mŕtvych (porov. Sk 3, 15). A na inom mieste: „Vy ste rukou bezbožných nechali Ježiša pribiť na kríž, ale Boh ho vzkriesil, vytrhol ho zo smrti a smrť ho nemohla už udržať v svojej moci“ (Sk 2, 24). Teda vzkriesenie kresťania chápali ako Božie aktívne konanie na osobe Ježiša Krista. Boh stál pri svojom Synovi, neopustil ho, pretože Ježiš celý svoj život vložil do Božích rúk.

Tomáš Aquinský (1227-1274) učil, že duša je formujúca sila tela, teda vytvára telo pre seba. Vzkriesením duša znova dostáva do daru svoju formujúcu silu a vybuduje si oslávené

[582] Porov. TOMIĆ, S., S.: *Vzkriesené srdce.* Trnava : SSV 2007, s. 100.

telo. Preto je rozumné veriť vo vzkriesenie tela, pričom myslíme na oslávené telo, nie to, ktoré máme v súčasnosti.

Na otázku: kde budeme po smrti – je najjednoduchšia odpoveď: u Boha! Boh však nie je prítomný tak, ako my, lokalizujúco, geograficky. On je prítomný prenikaním, to je iný spôsob prítomnosti. Nepotrebuje priestorové súradnice, aby mohol byť s nami. Ani duša nie je orgán, ale forma, určujúca celok. Človek je po smrti súčasťou tých vzťahov, ktoré sú v Bohu, a ktoré nemôžeme určovať zemepisne.

Ľudia sú spojení a komunikujú aj cez oceán. Zavolajú si a povedia: „Práve som na teba myslel." Čo to funguje v človeku, že je spojený s druhým, aj keď netelefonuje, iba myslí na neho? Toto prenikanie duchovného sveta nám umožňuje trochu porozumieť, kde a ako budeme, keď budeme v prítomnosti Božej.[583]

V žalme sa hovorí: „Až raz vstanem zo sna, nasýtim sa pohľadom na teba!" (Ž 17, 15). Nazvať život snom, spánkom je možné preto, lebo človek často upadá do sveta vlastných ilúzií, realitu utápa v alkohole, drogách, závislostiach. Spánok istoty znamená, že sa spolieha na zarobené peniaze a rôzne druhy poistenia. Má pocit, že je zabezpečený. Ani si nevšimne, ako sa mu o minútku môže všetko zmeniť.

Viera vo vzkriesenie neznamená len riešenie života po smrti, ale aj súčasnosť: Boh nás už dnes zobúdza a chce nám ukázať, čo je podstatné, dôležité pre život. Vzkrieseniu nemáme rozumieť len ako úkonu, ktorý Boh urobí na nás potom, keď nás život vyzlečie zo všetkého, ale i v súčasnosti nás Boh zobúdza, aby sme boli bdelí a neprepadli ilúziám.

Psychológ Karl Gustav Jung (1875-1961) napísal, že pre človeka je osožné veriť v pokračovanie života. Kto si myslí, že smrťou všetko končí, začne sa úzkostlivo držať života za každú cenu. Vidí iba tento život ako svoj cieľ, ale nežije uvoľnene. Nevyrovnanosť so smrťou je prejavom neurózy. Všeobecnému charakteru ľudskej duše zodpovedá to, keď smrť považuje za zmysluplné naplnenie a za cieľ, nie za koniec. Mať zmysluplný cieľ a vedieť, že ním je stretnutie s láskou Boha, je niečo iné, ako hovoriť o konci života bezradne.

O tom, ako viera v nesmrteľnosť pomáha, svedčí aj tento príbeh. Volal sa Jerry, hral futbal v lige ôsmich najlepších mužstiev v USA. Počas štyroch rokov nevynechal ani jediný tréning. Tréner bol hlboko dojatý chlapcovou poctivosťou a obdivoval aj jeho lásku a starostlivosť, ktorú prejavoval otcovi. Niekoľkokrát ich spolu videl, ako debatujú, smejú sa a prechádzajú okolo štadióna ruka v ruke. Ale nikdy nestretol otca samého.

Raz v pondelok Jerry zaklopal na trénerove dvere: „Zomrel mi otec" - povedal. „Na niekoľko dní by som prerušil tréning a odcestoval domov." Tréner mu vyjadril úprimnú sústrasť a povedal, že pokojne môže odísť domov. Ešte dodal: „Nemusíš sa ponáhľať ani na sobotu."

Mladý muž vzdychol a odišiel. V sobotu, keď do zápasu zostávalo len niekoľko hodín, Jerry zase zastal pri trénerových dverách: „Som naspäť. Môžem hrať?" Tréner sa ho snažil presvedčiť, aby sa vzdal tohto želania, ale nakoniec súhlasil.

Stalo sa niečo, čo nikto nečakal. Spôsob, ako sa Jerry pohyboval po ihrisku, ako sa hral s loptou, upútal pozornosť všetkých. Zaslúžil sa o víťazstvo. Na druhý deň bol na stránkach novín. V tej trme-vrme a veselej nálade, ktorá vládla v šatni, vyhľadal tréner Jerryho. Našiel ho na druhom konci šatne ticho sedieť s hlavou v dlaniach. „Čo sa to stalo, veď ty si nikdy tak nehral. Nikdy si nebol taký silný, taký rýchly a taký skúsený. Čo sa stalo?" Jerry sa pozrel trénerovi nežne do očí a povedal: „Viete, môj otec bol cez celý svoj život slepý. Toto bola prvá hra, v ktorej ma otec mohol naozaj vidieť."[584]

Je zjavné, že otec a syn si boli blízki, lebo sa mali radi. Hoci smrť ľudí vzďaľuje, im nenarušila blízkosť. Chlapec sa snažil, aby otec mohol byť naňho hrdý, aby mu urobil slávu. Žil z nádeje: hoci ma otec nemôže pre slepotu vidieť zo štadióna, môže ma vidieť z neba.

---

[583] Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002, s. 355.

[584] *Čo sa stalo?* In: CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996, s. 339.

Podobne je to vo všetkých oblastiach života. Keď veríme, že Boh je Otec, ktorý nás má rád a žehná nám, potom je prirodzené, že sa prejavujeme tak, aby sme mu boli na slávu. Pamiatka na zosnulých nech nás naplní vďačnosťou za dni prítomné a za nádej na budúcnosť.

Zoznam použitej literatúry

DIELA BENEDIKTA XVI. – JOZEFA RATZINGERA

BENEDIKT XVI.: *Deus caritas est.* Sociálna encyklika 2005. In: www.kbs.sk.
BENEDIKT XVI (J. RATZINGER) : *Zasiahnutí neviditeľným.* Trnava : Dobrá kniha, 2006.
RATZINGER, J. BENEDIKT XVI.: *Ježiš Nazaretský.* Trnava : Dobrá kniha, 2007.
RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes.* Trnava : SSV 2002.
RATZINGER, J.: *Cesta veľkonočným tajomstvom.* Trnava : SSV 2003.

BIBLIKUM A TEOLÓGIA - ODBORNÉ PUBLIKÁCIE

BIČ, M.: *Výklady ke Starému zákonu* V. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996.
FITZMYER, J.A.: The Story of the Dishonest Manager. In: *Theological Studies* 25, 1964, s. 23-42.
HALÍK, T.: *Co je bez chvění, není pevné.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny 2002.
HARRINGTON, D. J. (editor) : *Evangelium podle Matouše. Sacra pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2003.
JEREMIAS, J.: *Die Gleichnisse Jesu.* Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht 1965
JOHNSON, L. T.: *Evangelium podle Lukáše. Sacra Pagina.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2005.
MŰLLER, P.G.: *Evangelium sv. Lukáše. Malý stuttgartský komnetár.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1998.
NGUYEN VAN THUAN, F.X.: *Svedkové naděje.* Praha : Paulínky, 2003.
PASCAL, B.: *Myšlienky,* 430. Bratislava : Chronos 1995.
PESCH, R.: Vom bergeversetzenden Glauben. In: *Christ in Gegenwart* 1968, č. 20, s. 121.
RAMAROSON L., Le coeur du troisiéme Évangile: Lc 15, in *Biblica* 60 (1979) s. 348.
RAHNER, K.: Bůh je s námi. Duchovní promluvy. Praha : Zvon 1997.
ROSSÉ, G.: *Il Vangelo di Luca. Commento esegetico e teologico.* Roma : Cittá Nuova Editrice 1992.
SCHUMACHER, E. F.: Po stupňoch bytia, 1985 (preklad a vydanie Anton Hlinka).

HOMILETICKÉ POMÔCKY

BALLING, A.L.: *Jako by mluvil s růží.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2001.
BIELIK, S. - BIELIKOVÁ, M. (editori): *Poďme sa rozprávať.* Vrútky : Advent Orion 2009.
BIELIK, S. - BIELIKOVÁ, M. (editori): *Sedemplussedemkrátsedem.* Vrútky : Advent Orion.
BLEEFELD, B.R. - SHOOK, R.L.: *Příběhy z Talmudu.* Praha : Portál 1999.
BOSMANN, Ph.: *Kľúč šťastia.* Bratislava : Don Bosco 2000.
BONHOEFFER, D.: Na cestě k svobodě: Listy z vězení (Widerstand und Ergebung). Praha : Vyšehrad 1991.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V.: *Slepačia polievka pre dušu* 2. Bratislava : Sofa 1996.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V. a iní: *Slepačia polievka pre duše, ktoré sa nevzdávajú.* Bratislava : Sofa 1997.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V. (editori): *Slepačia polievka pre ženskú dušu.* Bratislava : Sofa 1998.
CANFIELD, J. - HANSEN, M.V. - MARSTONOVÁ, S. (editori): *Slepačia polievka na inšpiráciu ženskej duše.* Praha : Práh 2005.

CAVANAUGH, B.: *Kam patří mořské panny?* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2004.
ČERVEŇ, J.(editor): *7777 myšlienok pre náročných.* 1998.
FERRERO, B. (editor): *Niekedy stačí jeden malý lúč.* Bratislava : Don Bosco 1998.
FERRERO, B.(editor) : *Pastierova flauta.* Bratislava : Don Bosco 2006.
FERRERO, B.(editor): *Vie to iba vietor.* Bratislava : Don Bosco 2002.
FERRERO, B.(editor): *Koľko stojí zázrak?* Bratislava : Don Bosco 2006.
GRŰN, A.: *50x Ježíš.* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2002.
CHALUPA, J.: *Homílie v Tvrdošíne 1989.* In: archív autora.
JAN XXIII.. In: Brevier des Herzens. Geistliche Wegleitung durch das Jahr. Frankfurt a. M : Verlag Heinrich Scheffler 1967.
KAMENISTÝ, J. (editor).: *Slová o modlitbe.* Bratislava : Motýľ 2006.
LEFEVRE, P.(editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch.* Bratislava, Lúč, 1994.
LEFEVRE, P. (editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch* 3. Bratislava : Lúč 2006.
LUCIANI, A.- JÁN PAVOL I.(editor): *Veľké pravdy v malých príbehoch* 4. Bratislava : Lúč 2005.
MATKA TERÉZIA: Počúvaj, čo hovorí láska. Myšlienky Matky Terézie. Bratislava : Lúč 1999.
MELLO, A.(editor): *Modlitba žáby* I. Brno : Cesta 1995.
MELLO, A.(edditor): *Modlitba žáby* II. Brno : Cesta 1996.
MELLO, A.: *Minúta múdrosti.* Trnava : Dobrá kniha 1993.
MILLER, L.(editor): *Vitamín C (nielen) pre dušu muža.* Bratislava : Motýľ 1998.
MILLEROVÁ, C - MILLER, D. L.: *Vitamín C od Boha.* Bratislava : Motýľ 1997.
ONDRUŠ, R.: *Blízki Bohu i ľuďom,* 2. Kanada - Cambridge : Priatelia Dobrej knihy 1982.
OPATRNÝ, A.: *Stůl slova* C. Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 1996.
PODLEJSKI, Ž.: *Soľ zeme a svetlo sveta.* Kapušany : Bens 2002.
PRONZATO, A.: *Pre radosť do každého dňa.* Trnava : SSV 2004.
SHAPIRO, R.: *Chasidské povídky.* Praha : Vilvox Globator 2006.
STERTENBRINK, R.: *Iba láska.* Bratislava : Alfa 1991.
STERTENBRINK, R.: *In Bildern und Beispielen. Exemplarische Texte zur Besinnung und Verkűndikung.* Freiburg-Basel-Wien 1977.
TARDIF, E.- PRADO FLORES, J., H.: *Ježiš žije.* Bratislava : Lúč 1992.

INÉ BIBLIOGRAFICKÉ ZDROJE

BREZINA, J. (editor): *Anekdoty o slávnych.* Košice : Východoslovenské vydavateľstvo 1985.
BREZINA, J.: *Perly ducha.* Liptovský Mikuláš : Tranoscius 1947.
BREZINA, J. (editor): *Pikantné a humorné perličky.* Bratislava : Štúdio humoru 1991.
EXUPERY, A.S. *Citadela.* Praha : Vyšehrad 1975.
FABIAN, A.: To je Pán. Text gospelovej piesne. In: *Via lucis.* Košice 2009. www.rimkat.sk/vialucis.
KERN, R.: *Abba, proč nosíš tak těsné sandály?* Kostelní Vydří : Karmelitánske nakladatelství 2006.
KORONTHÁLY, V.: Boli to pastieri. Gospelová pieseň. Bratislava, 1970. In: Vianoce v srdci. Audiokazeta, Košice : Kresťanské hudobné vydavateľstvo 1990.
KOLEKTÍV AUTOROV: *Rozjímanie o Veľkom inkvizítorovi. F. M. Dostojevskij.* Bratislava : Spolok slovenských spisovateľov 2006.
KOLLÁR, J.: Fotografia storočia. In : Goodflight. Praha : Publico 2000, roč. 5, s. 20.
POLLAN, M.: *Food Rules.* Austrália : Penguin Books 2010.

RÚFUS, M.: Mamina koleda. Neskorý autoportrét 1992. In. *Dielo III.* Dunajská Lužná : Milanium 2003.
TOMIĆ, S., S.: *Vzkriesené srdce.* Trnava : SSV 2007.

ČASOPIS READER´S DIGEST - VÝBER

BLACK, M.C.: Manžel. In: *Reader´s Digest. Výber,* september 2001, s. 130.
ELPHINSTONEOVÁ, P.: Vysoká mladá žena. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2007, s. 12.
ELWOOD, R. W.: Třěbaže jsem. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2003, s. 108.
FRANKLINOVÁ, C.: V supermarketu. In: *Výber. Reader´s Digest,* jún 2009, s. 9.
GABRIELOVÁ, R.: Ptá sa učitel. In: *Reader´s Digest. Výber, november 2007, s. 9.*
GONZALES, B.: Zašel jsem do kostela. In: *Výber. Reader´s Digest,* december 2006, s. 113.
HÁJOVSKÁ, H.: Na ulici. In: *Výber. Reader´s Digest,* apríl 2007, s. 31.
KERSHENOVÁ, T.: Cestou z práce. In: *Výber. Reader´s Digest,* februát 2007, s. 65.
KOVÁČIK, M.: Můj kamarád. In: *Výber. Reader´s Digest,* január 2004, s. 73.
LUDVÍKOVÁ, K.: Pán Novák. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2010, s. 37.
LUNGOVA, A.: Dcéra mojej kamarátky. In: *Reader´s Digest. Výber,* december 2011, s. 98.
LUPTAK, J.: Je to asi pěť let. In: *Reder´s Digest. Výber,* november 2009, s. 149.
MAZUROVA, J.: Milý Ježíšku. In: *Reader´s Digest. Výber,* december 2011, s. 25.
MIDWOODOVÁ, C.: Couváním k pokroku. In: *Reader´s Digest. Výber,* november 2009, s. 67.
OLEKSYNOVÁ, A.: Na otcově pohřbu. In: *Výber. Reader´s Digest,* október 2006, s. 18.
RAYMONDOVÁ, S.: Ako členka Armády spásy. In *Výber. Reader´s Digest,* september 2002, s. 134.
VÁCHA, J.: Kontrolor u východu. In: *Výber Reder´s Digest,* marec 2008, s. 10.
VOREL, T. jr.: Není co dodat. In: *Reader´s Digest. Výber,* december 2010, s. 31.
WONG, W.: Náš dirigent. In: *Výber. Reader´s Digest,* máj 2005, s. 81.

AUTOR NEZNÁMY.

Nikdy sa nevzdávaj. Vrútky : Advent Orion 2004.
Príklady. Homiletická zbierka. In: archív autora.
Život je zaujímavý. Vrútky : Advent - Orion 2006.

Tématický register

Apoštolát **I**, 177, **II,** 253, 257, 262,
Dedičný hriech **II,** 234,
Dialóg **I**, 250, **II**
Dozrievanie - **I**, 191, 228, 236, 285, 298, **II,** 294, 314, 319,
Kňaz **I**, 272, **II,** 245, 249,
Krst - výhody **I**, 48, **II**
Láska – Boží záujem o človeka **I**, 8, 18, 27, 32, 222, 231, 317 **II** 48, 52, 57
- k blížnemu **I**, 59, 65, 74, **II,** 213,
- vzťah **I**, 13, 84, 134, **II 25, 42**
- Božia sila, Boží Duch **I**, 23, **II** 39, 72,
- voľba dobra **I**, 30, **II** 35, 81, 97, **II,** 194,
- uzdravujúca sila **I**, 43, **II,** 249,
- hostina **I**, 54, **II**

Manželstvo **I**, 70, **II**, 10, 19, 76,
Milosrdenstvo **I**, 181, **II,** 185, 189,
Modlitba **II,** 144,
Napomínanie **I**, 216, **II**
Obetavosť **I**, 105, **II** 15, 62, 68
Odpustenie **I**, 196, 200, 204, 210, **II,** 209,
Viera - domov s Bohom **I**, 38, **II,** 76, 92,
- vloženie sa do Božích rúk **I**, 90, **II,** 107, 131, 135, 331, 337,
- výhody viery **I**, 94, 141, **II** 88, 111, 148,
- nové možnosti **I**, 100, 186, **II,** 327,
- vyznanie viery 113, 226, 313, **II,** 102. 284,

Nádej – 109, **II** 54, 135, 139, 310,
Nasledovanie **I**, 267, 308, **II**
Pokánie - **I**, 166, 171, 176, 261, **II,** 164, 170, 176, 181, 281,
Povolanie - byť dobrým **I**, 80, 256, 291, **II,** 120, 159, 240,
Pokušenie **II,** 204,
Služba **II,** 230, 298, 304,
Spiritualita - dôležitosť **I**, 151, 156, 160, 236, 326, **II,** 116, 126, 154, 198, 218, 288, 290,
- primát duchovnosti **I**, 120, 146, **II,** 222, 226, 267, 271,
- podnikavosť **I**, 129, **II,**
- súlad 280, **II,** 276,

Spravodlivosť **I**, 276, **II**
Smrť **I**, 330, 336, 346, 352, **II,** 347, 351, 355, 360,
Utrpenie - prekonávanie sa **I**, 245, 302, 322, **II,** 30, 321,
Voľný čas - posvätnosť **I**, 124, **II**
Vzkriesenie **I**, 334, 341, **II,** 334,

Biblický register

GENESIS
1,1 I 237
LEVITIKUS
19,17 I 216
23,4-8 I 38
NUMERI
9,11 I 38
18,20 I 273
DEUTERONÓMIUM
10,9 I 273
16,6 I 38
ŽALMY
16,2 I 272
16,5 I 272
16,8 I 342
50,7-15 I 187
68,19 I 24
72,11 I 33
85,12 I 157
118,22 I 81
118,22 I 342
KNIHA SIRACHOVCOVA
24,1 I 19
IZAIÁŠ
2,3 I 91
5,1-2 I 80
5,7 I 237
7,14 I 106
8,24 I 172
40,3 I 167
42,1-4 I 219
53,2 I 227
61,3 I 182
MATÚŠ
1,18-24 I 105
1,20 I 313
1,23 I 106
2,1-12 I 32
2,13-15 I 70
2,19-23 I 70
2,9 I 33
3,1-12 I 166
3,13-17 I 48
4,1-11 I 146
4,12-23 I 171
5,1-12a I 291
5,1-20 I 309
5,1-20 I 310
5,13-16 I 74
5,17-37 I 276
5,21 I 277
5,27 I 277
5,38-44 I 212
5,38-48 I 210
5,44-45 I 215
5,44-48 I 212
6,12 I 197

6,24-34	I 120
6,32	I 121
6,33	I 121
6,9	I 329
7,21-27	I 160
8,23-27	I 222
9,13	I 219
9,13	I 257
9,36	I 56
9,9-13	I 256
10,17-20	I 205
10,17-22	I 204
10,20	I 205
10,26	I 314
10,26-33	I 313
10,28	I 314
10,37-42	I 151
10,39	I 155
11,2-11	I 100
11,25-30	I 124
11,28-29	I 127
11,29	I 125
11,29	I 126
11,3	I 101
11,7	I 101
12,34	I 295
13,1-23	I 296
13,24-30	I 317
13,30	I 318
13,30	I 319
13,44-52	I 129
14,1-12	I 55
14,13-21	I 54
14,22-33	I 267
15,21-18	I 231
15,28	I 235
16,13-19	I 222
16,13-20	I 113
16,15	I 224
16,16	I 353
16,19	I 223
16,19	I 281
16,21-27	I 302
16,22	I 304
16,23	I 304
16,24	I 303
17,1-2	I 227
17,1-9	I 226
17,4	I 227
17,5	I 228
18,15	I 217
18,15-20	I 216
18,18	I 217
18,20	I 218
18,21-22	I 219
18,21-35	I 196
20,1-16	I 236
21,28-32	I 285
21,28-32	I 286
21,29	I 288

21,33-43 I 80
21,33-43 I 81
22,1-10 I 134
22,1-10 I 135
22,15-21 I 141
22,15-21 I 142
22,21 I 142
22,21 I 144
22,3 I 136
22,34-40 I 65
22,35 I 66
22,37-38 I 69
23,1-12 I 280
24,37-39 I 91
24,37-44 I 90
24,42 I 91
24,43 I 91
25,1-13 I 330
25,14-30 I 240
25,21 I 241
25,21 I 243
25,31-46 I 59
26,69-75 I 222
27,11-54 I 30
28,16-20 I 326
28,18 I 327
28,19 I 14
28,19 I 328
28,5 I 314
MAREK
5,1-12 I 308
7,37 I 226
9,35 I 8
9,36-10,8 I 8
LUKÁŠ
1,26-38 I 191
1,38 I 192
1,39-56 I 346
1,49 I 347
2,10-11 I 27
2,12 I 18
2,16-18 I 110
2,16-21 I 109
2,26 I 115
5,1-11 I 222
6,45 I 295
22,15 I 227
23,34 I 28
23,35 I 115
24,13-35 I 245
24,25-26 I 246
24,29 I 249
24,52 I 326
JÁN
1,1-18 I 18
1,1-18 I 94
1,14 I 22
1,14 I 157
1,29 I 187
1,29-34 I 186

1,34 I 188
3,16 I 14
3,16-18 I 13
4,10 I 262
4,13 I 262
4,16-18 I 262
4,19 I 262
4,25-26 I 263
4,29 I 264
4,5-42 I 261
5,24 I 355
6,33 I 267
6,51-58 I 43
6,54 I 44
6,67-69 I 353
9,1-41 I 156
9,7 I 157
10,1-10 I 272
10,30 I 13
10,30 I 14
11,1-45 I 352
11,25 I 354
11,25 I 355
11,27 I 353
11,38-44 I 354
11,45 I 353
11,50 I 353
13,1-15 I 38
13,1-15 I 39
14,1-12 I 250
14,15-21 I 181
14,16 I 23
14,1-6 I 336
14,25 I 23
15,1 I 14
17,1-11 I 86
17,1-11a I 84
17,1-6 I 85
18,1-19,42 I 200
19,25-27 I 322
20,1-9 I 341
20,1-9 I 342
20,19-23 I 23
20,19-31 I 176
20,28 I 178
20,8 I 344
28,1-10 I 334
93,35-38 I 157
SKUTKY APOŠTOLOV
2-8 I 281
6,8 I 204
7,52 I 204
7,56 I 205
9,1-19 I 223
12,1-11 I 222
LIST RIMANOM
13,8 I 198
PRVÝ LIST KORINŤANOM

4,10 I 310
10,16 I 44
DRUHÝ LIST KORINŤANOM
4,9 I 310
6,10 I 310
LIST GALAŤANOM
4,6 I 111
4,7 I 111
LIST EFEZANOM
2,6 I 347
3,6 I 33
LIST KOLOSANOM
1,24 I 322
PRVÝ JÁNOV LIST
2,1 I 182

OBSAH

(Homiletický register - na začiatku knihy)

1 Móda v nebi - milujúce srdce

1.1 Čítať postavu muža ženy
1.2 Mať v krvi
1.3 Láska - agapé
1.4 Autoportét
1.5 Milujúce srdce - móda neba
1.6 Zámena veľkosti za malosť
1.7 Bankovky v peňaženke za fotografiu detí
1.8 Znak Boha: tvár dieťaťa
1.9 Ponorení do lásky
1.10 Božie prostredie
1.11 Ježišove nedostatky
1.12 Navždy tvoj
1.13 Oslávený keď bol zradený?

2 Optimizmus z viery

2.1 Nájsť oporu
2.2 Budovať most viery
2.3 Ak ty áno, tak ja hej
2.4 Skok
2.5 Spojené nádoby
2.6 Atmosféra domova s Bohom
2.7 Spojenectvo
2.8 Podnikavosť
2.9 Optimizmus z viery
2.10 Vážiť si Boha
2.11 Vďačnosť a viera
2.12 Mám k tebe bližšie, ako ty ku mne

3 Pozvanie do ticha - spiritualita

3.1 Modlitba, ktorá premieňa
3.7 Modlitba
3.10 Odovzdať starosti
3.6 Pozvanie do ticha
3.3 Darujúci a obdarovaný
3.4 Stravovacie návyky
3.5 Premeniť vodu starostí na víno radosti
3.8 Zisk nielen ekonomický
3.9 Prežívam, čo očakávam
3.11 Očkovanie proti vôli
3.12 Tvár, ktorá zjednocuje
3.13 Dar času
3.14 Kto je víťaz a kto porazený ?

4 Systém otvorený pre lásku - pokánie

4.1 Musím so sebou niečo robiť
4.2 Pokánie – cesta k vyšším schopnostiam
4.3 V ústrety človeku
4.4 Odpustiť znamená znova stvoriť
4.5 Prekážky na ceste k srdcu
4.6 Úprava človeka
4.7 Prijať nielen do bytu, ale aj do srdca
4.8 Systém otvorený pre lásku
4.9 Uštipnutie a odpustenie
4.10 Víťazstvo dobra a lásky
4.11 Manželská vernosť
4.12 Prepracovať sa od sebectva k láske
4.13 Kde je Boh, keď toto dovolí ?
4.14 Moc odpustenia je nepredstaviteľná

5 Etika Božieho kráľovstva

5.1 Povolanie byť milujúcim človekom
5.2 Substrát morálky
5.3 Etika Božieho kráľovstva
5.4 Komplimenty?
5.5 Nezaspať na vavrínoch
5.6 Nikoho nehľadám, len sa tak chválim
5.7 Vonia, alebo otravuje?
5.8 Prvá trieda
5.9 Symboly kňazskej služby
5.10 Bývanie v dobrom srdci
5.11 Pokrok a rozvoj
5.12 Boh - prekážka či pomocník?
5.13 Aby zlo zostalo bezmocné

6 Oplotení smrťou

6.1 Zodpovednosť – posledný súd
6.2 Mať priateľa
6.3 Inakosť Ježišovej smrti
6.4 Spojiť nebo so zemou
6.5 Napriek ťažkostiam
6.6 Čo nám pasuje?
6.7 Oplotenie smrťou
6.8 Spojnica medzi prítomnosťou a budúcnosťou
6.9 Záujem o budúcnosť
6.10 Klopať alebo kopať?
6.11 Smrť- stretnutie s láskou Boha